

Kankanaey Bible

Kankanaey Bible

Contents

Salmo	1
Proverbio	110
Jonas	141
Habakkuk	144
Malakias	147
Din Sigid Ay Damag Ay Insolat San Mateo	151
Din Sigid Ay Damag Ay Insolat San Lucas	210
Din Sigid Ay Damag Ay Insolat San Juan	269
Din Inam-amag Di Aapostol	311
Din Solat San Pablo Sin Taga-Roma	364
Din Damo Ay Solat San Pablo Sin Taga-Corinto	392
Din Maikadwa Ay Solat San Pablo Sin Taga-corinto	418
Din Solat San Pablo Sin Taga-Galacia	435
Din Solat San Pablo Sin Taga-Efeso	446
Din Solat San Pablo Sin Taga-Filipos	455
Din Solat San Pablo Sin Taga-Colosas	462
Din Damo Ay Solat San Pablo Sin Taga-Tessalonica	469
Din Maikadwa Ay Solat San Pablo Sin Taga-Tessalonica	475
Din Damo Ay Solat San Pablo En Timoteo	478
Din Maikadwa Ay Solat San Pablo En Timoteo	486
Din Solat San Pablo En Tito	491
Din Solat San Pablo En Filemon	495
Din Solat Sin Hebreo	497
Din Solat Santiago	518
Din Damo Ay Solat San Pedro	525
Din Maikadwa Ay Solat San Pedro	533
Din Damo Ay Solat San Juan	538
Din Maikadwa Ay Solat San Juan	545
Din Maikatlo Ay Solat San Juan	546
Din Solat San Jude	548
Din Inpaammon Jesu Cristo En San Juan	551

Kankanaey Bible

The Holy Bible in the Kankanaey language of the Republic of the Philippines

Language: Kankanaey

Provided by: Wycliffe Bible Translators of Canada, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

287e9051-f62a-52c2-b51a-3c821ef89a36

ISBN: 978-1-5313-0765-3

Salmo

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din Salmo et siya da di kankanta ya karkararag di ipogaw Diyos. Insolat di nadomadoma ay ipogaw sin oneg di pi-gay gasot ay tawen, ngem di kaad-adoan et naisolat da sin timpon da David en Solomon. Pag dan maolnong ta osalen di Israelita sin pandayawan da.

Ad-adoy kalasin di salmo. Waday kankanta ay pangdayaw ya pan-iyaman en Diyos, waday pamagbaga, wada abey kararag di ipogaw ay man-adawag, man-riri, manpakombaba, mankedaw si to-long ya mankedaw si panosaan Diyos sin kaibaw da. Di odom et kararag di esa ay ipogaw, di odom et kararag di am-in ay Israelita.

Nalaka ay makirikna tako sin nangisolat sin Salmo, tan inbalikas da din tet-ewa ay wadas nemnem da: din naimposoan ay talek ya namnama da ya palalo ay ragsak da, ya siya abe sin bonget, dandanag, sakit di nemnem ya nadismayaan da.

Inosal Jesus din Salmo sin nan-it-itdoana, ya siya abe ay inosal din nangisolat sin Baro ay Tolag. Peteg ay nabanol din Salmo sin biyag di mamati en Cristo manipod sin damo.

Salmo 1

Din Ipogaw Ay Tet-ewa Ay Nagasat

1 Nagasat di ipogaw ay kaman nina di ogali na:
din pamagbagan di lawa ay ipogaw et sigaana
yan adi na tadonen din kabibiyag da.
Adi aben makikadkadwa en daida,
tan si Diyos di laslasoyen da.
² Mo adi et din kalin Diyos di ad-adalena,
tan siya na di panragragsakana.
Inagew ya linabi et nemnemnemen

et kanayon ay say on-onodana.
³ Isonga amin di sino ay amagena
et mayat di pantongpalana.
Magmagabay ay kaiw di kaiarigana,
sin benget di ginawang et say kad-ana.
Adi mangmango di tobo na
et manlames sin timpo na.

⁴ Ngem din managbasol et baken kaman
nina,
kaman teg-ap ay itayaw di dagem di kai-isoan da.

⁵ Tan sin agew ay pangokoman Diyos en daida,
iwed polos di ipambal da.
Keddengan Diyos dadi ay madosa,
ikasina sin gimong di nalinteg ay ipogaw na.

⁶ Tan din nalinteg et ay-ayowanan Diyos si daida,
ngem din managbasol pay et maiturong das dosa.

Salmo 2

Din Ari Ay Dinotokan Diyos

2 Apay nga nanplano din nanasyon si magay silbi na?
Apay nga panggep da ay labanen si Diyos ay wada ed daya?
² Din aari isnan daga, nasinop ya nansagana da
ta gobaten da si Diyos ya din ari ay dinotokana.

³ Kanan da, "Labanen tako din turay da ta en tako makaway."

⁴ Ngem masis-iyek si Diyos sin trono na ed daya
ay manglaslasoy en daida.

⁵ Pag nan yamyaman si daida
et palalo di egyat da sin manpoos ay bonget na.

⁶ Kanana, "Din pinilik ay ari et insaad ko ed Zion ay nasantoan ay dontog ko."

⁷ Kanan din ari, "Ibagak din bilin Diyos Apo.

Kananan sak-en, 'Sik-a din anak ko.

Ed wani ay agew, ipailak ay sak-en si tatang mo.

⁸Mo mankedaw ka, amin ay nasyon et idawat ko,

amin ay wadas nan daga et tawid mo.

⁹Awni et dadlon kan abaken daida, ay kaman din kalakan di kagopakan di kalamba.”

¹⁰Isonga dakayo ay aari ya turay isnan daga,

dengngen yo nan pamagbaga.

¹¹Emegyat kayo ya patgen yo si Diyos koma

sin mansilsilbian yo en sisya.

¹²Mandokmog kayo sin anak na ya manpakombaba kayo*

tan amangan mo bigla ay bomonget din Apo

et sigurado ay matey kayo.

Nagasat amin ay komamang en Diyos Apo.

Salmo 3

Kararag Sin Agsapa

3 Sik-a ay Diyos, ilaem kod di kaad-adon di komonkontra, din kaibaw ko et ad-ado da.

²Lomaslasoy da pay ay kankanan da,

“Ilaen yo et adi man badangan Diyos sisya.”

³Ngem kaman kan kasay ay salaknib ko, isonga laton ay abakek din kaibaw ko.

Idawat mo kasin din dayaw ko, et papigsaem nan nemnem ko.

⁴Mo man-adawagak ay mankedaw si badang mo,

songbatam sak-en sin nasantoan ay dontog mo.†

⁵Ed labi, inbaktad ko ta maseyepak, et laton ay maga di nandanagak

enggana sin kasinak binmangonan, tan wada ka ay mangay-ayowan.

⁶Olay mo linmilikob di kalibolibo ay kagobat ko,

adiak emegyat tan sik-a di salaknib ko.

⁷Diyos ay Apok, dalasem ta omisalakan ka.

Tan din kagobat ko et kanayon ay dinos-dosam daida

et kinakaan mo san kabaelan da.

⁸Sik-a anggoy di makaisalakan,

sapay koma ta din ipogaw mo et bindisyonam.

Salmo 4

Kararag Sin Labi

4 Sik-a ay Diyos ay mangitonton sin kalintegak,

somongbat ka kod mo mankararagak.

Magay nanposiposak ed idi sin napaligatak,

ngem gapo sin tolong mo, naiwayaanak.

Ed wani, someg-ang ka ay Apo,

ta dengngem kasin nan adawag ko.

²Dakayo ay ipogaw, pig-an ngin di somaldengan yo

ay manglaslasoy ya mangibabain sin kii-pogaw ko?

Apay nga laylayden yo pay laeng din magay silbi na

ya on-onodan yo din baken tet-ewa?

³Nemnemen yo ay si Diyos et inkasina

din matalek ya nadiyosan ay ipogaw para en sisya,

isonga din karkararag ko et dengdenggena.

⁴Manpayegpeg kayo komas egyat yo

ya isaldeng yo san basol yo.‡

Mo bomaktad kayo ta maseyepak, mannemnem kayo ay kosto.

*2:12 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Mandokmog ya manpakombaba kayo ...*

†3:4 Din dontog ay Zion et say kad-an din Timplo.

‡4:4 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Adi kayo koma manbasol mo bomonget kayo.*

⁵ Mantalek kayo en Yahweh ay Diyos tako
ya idawat yo en sisya di kosto ay daton yo.

⁶ Ad-ado di mangwani, “Sino di mangi-pasiged sin biyag tako?”

O Diyos, ipailam kod en dakami din layad ya seg-ang mo.

⁷ Dakdakdake din ragsak ko ay indawat mo

mo din ragsak di ad-adoy inani na ya din ad-adoy danom di obas ay arak na.

⁸ Mo ibaktad ko ay maseyep, natalna di nemnem ko,

tan sik-a anggoy, Yahweh, di salaknib ko.

Salmo 5

Kararag Sin Agsapa Ay Mankedaw Si Panalakniban Diyos

5¹⁻² Arik ya Diyos ko, patgam koma nan kararag ko,
dengngem kod nan bayeweng ya adawag ko,

tan sik-ay pankararagak, Apo.

³ Inagsapa ay madngem din kararag ko, inagsapa ay ipaammok en sik-a din kedaw ko,

yan sedsed-ek din songbat mo.

⁴ Tan sik-a ay Diyos, kaliliget mo din lawa,

adim ipalobos ay makitee di managbasol en sik-a.

⁵⁻⁶ Din mangipapangatos awak na

yan adi makasag-en en sik-a,

tan am-in ay mangam-amag si lawa—
din maetek, manglilipot, ya makapese si ib-a na—

kaliliget mo ya dosaem daida.

⁷ Ngem gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo,

mabalin ay makasgepak sin nasantoan ay Timplo.

Patgek ya emegyatak en sik-a, Apo, et mandayawak sin sana ay beey mo.

⁸ Omipango ka kod, Apo, begew sin kinalinteg mo,^f

itdom kod din pandanak ay kosto, tan ad-adoy kalaban ko.

⁹ Din kalaban ko yan adi matalek di kali da,

tan say an-anapen da din panadaelan das gait da.

Kaman naisasagana ay kaot din tepek da. Pag boladas din kali da.

¹⁰ Ay Diyos, keddengam ya dosaem komas daida

ta mantaolin daida din lawa ay panggep da.

Sin sangoanam, pakaanem komas daida, tan nanbasol ya kinontra das sik-a.

¹¹ Ngem manragsak koma din mankamang en sik-a,

et kanayon ay mankanta da si ragsak da. Salaknibam koma ay Diyos din manglay-layad en sik-a,

et gapon sik-a, tet-ewa ay manragsak da.

¹² Tan bindisyonam din manongtongpal en sik-a.

Din layad mo yan kaman kasay ay salaknib da.

Salmo 6

Kararag Di Ipogaw Ay Maligligatan

6 Adi ka kod yomamyam ya domosdosa, Apo, begew sin bonget mo.

² Maseg-ang ka ta pabikasem kasin nan awak ko,

tan enggay kinmapsotak, palalo nan sakit ko.

³ Palalo abe ay magolo nan nemnem ko. Pig-an pay ay pasaldengem nan ligat ko?

^f5:8 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Omipango ka kod, Apo, ta onodak din kinalinteg mo.*

4 Somagong ka kod ta omisalakan ka,
 Apo,
 gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo.
 5 Tan sin kad-an di natey, magay man-
 nemnem en sik-a,
 sin isdi magay mandayaw en sik-a.
 6 Gapo sin ladingit ko,
 kinmapsokapsotak.
 Linablabi ay man-og-ogaak sin
 kaseyseyepak,
 et mabasbasa din pongan ko si lowak.
 7 Begew sin kalaban ko, kinmapsot nan
 matak,
 tan linmadaladag da gapo si kaoogak.
 8 Dakayo ay mangam-amag si lawa,
 omaddawi kayo,
 tan dinngen Diyos din adawag ko,
 9 et sigurado ay patgana din kararag ko.
 10 Maabak din kalaban ko et emegyat da.
 Dalasen da ay lomayaw gapo si bain da.

Salmo 7

Kararag Di Nalinteg Ay Ipogaw Ay Mankedaw Si Kalintegana

7 Yahweh ay Diyos ko, komamangak
 en sik-a.
 Omisalakan ya somalaknib ka koma,
 tan din kalaban ko yan omapayaw da.
 2 Mo adi kan tomolong, dompap da,
 sin lugar ay magay omisalakan yan
 omiey da.
 Kaman dan layon, bomisngibisngit da.
 3 Yahweh ay Diyos ko,
 mo waday binmasolak si gait ko,
 4 mo way nilipotak ay gayyem ko
 ono pinos ko din sanikwan di kalaban ko
 ay maga di gapo,
 5 olay bay-am ay dompap din kalaban
 ko.
 Bay-am ay pomse da
 ya taynan da din bangkay ko sin lota.
 6 Pomika ka koma, Apo, gapo sin bonget
 mo
 ta sangoem din mabonget ay kalaban ko.

Man-gonay ka ta bomadang ka, Diyos
 ko,
 tan waday timpo ay pangokomam ay
 inkeddeng mo.
 7 Sinopem din ipogaw sin kailiili ta
 likoben das sik-a.
 Tomokdo kad langit ay mangituray en
 daida.
 8 Sik-a di mangokom si am-in ay ipogaw,
 Apo.
 Ibagam di ikeddeng mon sak-en ta
 maammoan ay magay basol ko.
 9 Ammom di am-in ay panggep ya
 nemnem
 yan kosto am-in ay amagem.
 Topapem din mangamag si lawa
 yan gon-gonaam din nalinteg di ogali da.
 10 Isalakan Diyos din managtongpal en
 sisya.
 Sisya di somalaknib ay kaman kon
 salida.
 11 Nalinteg si Diyos sin pangokomana,
 kanayon ay dosaena din mangamag si
 lawa.
 12 Mo adi manbabawi di ipogaw, pali-
 dena din kampilana
 ya isagana na din pana na.
 13 Alaena din mankatatadem ay armas
 na
 yan ipaturong na din bomidbidang ay
 pana na.
 14 Ilaem din iyat di managbasol ay man-
 nemnem si lawa.
 Manplanos manproblimaan ya
 ietekanay iib-a na.
 15 Ngem sisya met laeng di makna
 sin bito ay inamag na para sin gagait na.
 16 Madosa gapo met laeng sin lawa ay
 am-amagena
 tan din panakitanas odom yan mantaoli
 met laeng en sisya.
 17 Diyos ay Kangatoan, man-iyamanak
 sin kinalinteg mo.
 Mankantaak ay mangidaydayaw sin
 ngadan mo.

Salmo 8

Din Kinangaton Diyos Ya Kinabanol di Ipogaw

8 Diyos ay Apo mi, din panakabalin mo et maila

sin intiro ay daga,
din maidaydayawam et omabot ed daya!

²Olay din anan-ak ya momoyang ay mansososo
et ikankanta da din nabanol ay ngadan mo.

Begew sina, gominek da din kaibaw mo.

³Mo tangadek ed daya ay inamag mo
et mailak din bowan ya talaw ay insaad mo,

⁴Masmasdaawak et kankanak sin nem-nem ko,

“Sino aya di kasasaad di ipogaw ta nemnemnemem?

Ay tan nabanol da od ta as-asikasoem?”

⁵Ngem insaad mo ay nababbaba si at-atik mo din nailangitan ay parsua.[§]

Kaman din dayaw di ari et indayaw mos daida,

⁶tan inpaituray mo en daida din am-in ay wada.

⁷Iturayan da din matalaken ay karnero ya baka

ya din atap ay aanimal sin kada.

⁸Siya abe din titit ay mantaytayaw ed daya,

din nigay ay wada sin baybay ay annawa.

⁹Diyos ay Apo mi, din panakabalin mo et maila

sin intiro ay daga.

Salmo 9

Din Nalinteg Ay Pangokoman Diyos Sin Nanasyon

9 Naimposoan ay man-iyamanak en sik-a, Apo,
dad-atek am-in din nakaskasdaaw ay inamag mo.

²Diyos ay Kangatoan, gapon sik-a palaloy ragsak ko,
mankantaak ay mangidaydayaw sin ngadan mo.

³Lomayaw dan kalaban ko mo sangoen daka,
matokang da ya matey da.

⁴Tan din iyat mo ay mangokom yan kosto,

inkeddeng mo ay magay basol ko.

⁵Dinosam din ipogaw sin kailiili ay mangam-amag si lawa,

pinonas mo et malinglingan das eng-enggana.

⁶Din kalaban mi, namingpingsan ay naabak da.

Binakas mo din siyodad da,

et malinglingan das eng-enggana.

⁷Ngem sik-a pay ay Diyos, magay pap-eng di panturayam.

Insaad mo din tronom ay pangokomam.

⁸Am-in ay ipogaw isnan labaw di daga,
Nalinteg ya kosto di iyat mo en daida.

⁹Din ipogaw ay paligaten di iib-a da,

sik-a ay Diyos di pankamangan da sin timpon di ligat da.

¹⁰Talken daka sin nangammo en sik-a,
tan adi kan baybay-an din mankamang en sik-a.

¹¹Mankanta kayo ay mangidaydayaw en Diyos ay manturay ed Zion.

Dad-aten yo din inamag na sin am-in ay nasyon.

[§]8:5 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ...*nababbaba si at-atik mo si sik-a*. Ilaen abe sin Hebreo 2:6-8.

¹²Adi linglingan Diyos din mapalpaligat
ya din adawag da,
et dosaena din mamalpaligat en daida.

¹³Maseg-ang ka ay Apo,
ilaem nan pomalpaligatan di kaibaw ko.

Sin pese omisalakan ka koma,
¹⁴ta sin sangoanan di ipogaw ed
Jerusalem, idaydayaw kos sik-a
ya manragsakak tan inmisalakan ka.

¹⁵Din nanasyon yan nankaot da si bito
ay nag-asan da
yan siya met laeng di naknaan da.

¹⁶Inpaammom mo sino ka ay Apo
babaen sin nalinteg ay panangokom mo.
Ngem din mangam-amag si lawa,
kaman tagdey ay mangna en daida
din mismo ay am-amagen da.

¹⁷Pese di pantongpalan di mangam-
amag si lawa.
Katet-ewa na, am-in ay nanigaan en
Diyos et say pantongpalan da.

¹⁸Ngem din kakkaasi, baken kanayon ay
mabaybay-an da,
adi aben makaan din namnama da.

¹⁹Apo, man-gonay ka koma,
adi ka ipalobos ay makalisi di ipogaw en
sik-a.

Sinopem din nanasyon ta okomem
daida.

²⁰Apo, kibtotem man daida ta ammoen
da

ay owat dan ipogaw tet-ewa.

Salmo 10

Kararag Di Napalpaligat Ay Ipogaw

10 Ay Diyos, apay nga omaddawi
kan dakami?

Apay nga mantabon ka sin timpon di
ligat mi?

²Nangato di nemnem di ipogaw ay lawa,
din kakkaasi yan palpaligaten da.

Sapay koma ta makna da
sin bito ay inamag da.

³Tan din mangam-amag si lawa
ya mangamgamag si baken dan oka

et it-it-ek da din kabaelan da
ay manongpal sin layden da.
Sigaan daka ay Diyos ya palawlawen
das sik-a.

⁴Gapo sin kinangaton di nemnem da,
adi da pagan-anos sik-a,
tan magay lugar mo ay Diyos sin nem-
nem da.

⁵Matongpal din layden da sin am-in ay
amagen da,
ngem din pangokomam yan naligat ay
maawatan da,
laslasoyen da am-in din kalaban da.

⁶Kanan das nemnem da en maga polos
di panligatan da
ono mapasamak ay lawa en daida.

⁷Makabaos ya makaetek da.
Eg-egyaten da abe din iib-a da
ya nalaka ay mankali das kinekedse ya
lawa.

⁸Sin asag-en di ili yan mantabon da
ta manseed das peslen da, olay magay
gapo na.

⁹Maiarig das layon ay man-eset ay
mantabon,
ta din kakkaasi yan en da depapen.

Manganop di esa ay kaiarigan da,
tan en da depapen din magay kabaelan
da

ay makna sin tagdey da.

¹⁰Gapo sin panakabalin da,
din kakkaasi et abaken da.

¹¹Kanan das nemnem da,
“Adi pagan-anon Diyos din napasamak
isna,

tan nandokog et adi omila.”

¹²Dosaem koma ay Diyos dana ay
mangam-amag si lawa,
adi ka baybay-an din palpaligaten da.

¹³Magay rispito dan sik-a din mangam-
amag si lawa,
tan kanan das nemnem da en adi ka
dosaen daida.

¹⁴Ngem katet-ewa na, iilaem din ligat di
palpaligaten da,

et nakasagana ka ay mamadang en daida,
tan sik-ay pankamangan di kakkaasi ya naolila.

¹⁵ Pakapsotem koma din mangam-amag si lawa,
estem ay dosaen daida
enggana ay ikaro da am-in ay basol da.

¹⁶ Sik-a ay Diyos, magay patinggan di panturayam,
ngem din manaydayaw si didiyosen,
maponas da
isnan ili ay dagam.

¹⁷ Dengngem din kararag di kakkaasi et papigsaem din nemnem da.

¹⁸ Ikalintegam di kakkaasi ya naolila
ta magay ipogaw ay mangeg-egyat si iib-a da.

Salmo 11

Din Talek Di Nalinteg Ay Ipogaw En Diyos

11 Si Diyos di pankamangak.
Ngem apay nga kanan yo en lomayawak
ta kamanak titit ay sin dontog di emeyak?

² Kanan yo, “Doy ay isagsagaman din managbasol din pana da,
panaen da sin mabolinget din nalinteg di ogali na.

³ Mo mabakas di olnos, sino pay di maa-mag na
din nalinteg di ogali na?”

⁴ Wadas Diyos sin nasantoan ay Timplona,
ed langit di panturayana.

Am-in ay ipogaw yan il-ilaena,
ammo na am-in din am-amagen da.

⁵ Din nalinteg ya managbasol yan timbangena,
kaliliget na din malaylaydan ay mamal-paligat si iib-a na.

⁶ Sin managbasol yan paodanena
din man-gangab ay oling ya asufre ay kanan da.

Man-atong ay dagem di dosa da.

⁷ Tan nalinteg si Diyos et din siged ay ogali di laydena.

Awni et ilaen di nalinteg sisya.

Salmo 12

Makaetek Di Ipogaw Ngem Matalek Si Diyos

12 Sik-a ay Diyos, bomadang ka koma,
tan nay enggay magay nalinteg di ogali na,

magay matalek si olay esa.

² Am-in ay ipogaw, man-asieetek da.

Kaman mayat din kali da ngem baken baw tet-ewa.

³ Apo, paginkem et koma din mangpas-pasablog si ib-a da
ya mangit-it-ek si awak da.

⁴ Kanan da, “Babaen sin kali mi, magon-od mi di layden mi.

Ibaga mi di layden mi,
magay makaipasaldeng en dakami.”

⁵ Ngem kanam, Apo, “Man-gonayak ed wani,

tan mapalpaligat ya manbaybayeweng din kakkaasi.

Idawat ko en daida
din talna ay an-anapen da.”

⁶ Apo, matalek ka sin insapatam.

Din karim yan palata di ena kaiarigan,
ay namin pito ay nalinisan.

⁷⁻⁸ Am-in ay soli, likeden din mangam-amag si lawa,

say it-it-ek di kaipoipogaw din kaloloya.
Ngem sik-a ay Diyos, kanayon ay soma-

laknib ka
sin ipogaw ay sana.

Salmo 13

Kararag Di Nadismaya Ay Ipogaw

13 Apo, kas-anoy kabayag na ay bomaybay-an ka?
 Ay bomaybay-an ka si eng-enggana?
 Pig-an pay ay somagong ka?
² Pig-an ay mapap-eng nan panlak-amak si ligat ko
 ya innagew ay ladingit ko?
 Kas-anoy kabayag nan omam-amisan di kalaban ko?
³ Nemnemem komas sak-en, Yahweh ay Diyos ko,
 ya patgam din kararag ko.
 Omipabikas ka ta adi masokpot nan leng-ag ko.
⁴ Adim ipalobos ay kanan da en inmabak da
 et begew sidi yan manragsak da.
⁵ Ngem mantalekak sin adi manbalbaliw ay layad mo,
 manragsakak to sin panangisalakan mo.
⁶ Mankantaak ay mangidaydayaw en sik-a, Apo,
 gapo sin inpailam en sak-en ay kinasiged mo.

Salmo 14

Din Kinalawan Di Am-in Ay Ipogaw

14 Kanan din naong-ong sin nem-nem da,
 “Ay siya mo waday Diyos tet-ewa?”
 Kadodogis sin pangilan Diyos din lawa ay am-amagen da,
 dadlon makadadael din kabibiyag da.
 Magay olay esa si kosto di am-amagena.
² Si Diyos ed langit, os-osdongana di ipogaw isnan daga
 ta ilaena mo waday masirib en daida ay manganap ta ammoan das sisya.
³ Ngem man-iiso da am-in ay lawlawa,
 tan din kosto ay danan et tinaynan da.

Magay mangam-amag si kosto, maga di olay esa.

⁴ Kanan Diyos ay nangibaga,
 “Ay daetan pay dana ay mangam-amag si lawa!

Pig-an ngin di pannemneman da?
 Din pamalpaligatan da sin ipogaw ko et nalaka en daida
 ay kaman din kalakan di mangokmon si kanen da.

Sigaan da abe ay mankararag en sak-en ay Diyos da koma.”

⁵ Ngem peteg to di kibtot ya egyat da mo ilaen da ay salakniban Diyos din ipogaw na.

⁶ Laslasoyen abe din ipogaw ay lawa din planon di nabibiteg ay magay kow-inta na,

ngem si Diyos pay et salaknibanas daida.

⁷ Sapay koma ta si Yahweh ay manbeey ed Zion sin Timplo na

et isalakana din Israelita ay ipogaw na.
 Am-in ay polin Israel et maragsakan da koma

mo ipataolin Diyos din sigod ay kinabak-nang da.

Salmo 15

Din Kosto Ay Manaydayaw En Diyos

15 Apo Diyos, sino ngin di waday kalebbengana

ay senggep sin Timplom?

Sino ngin di maikari ay mandayaw en sik-a

sin nasantoan ay dontog mo ay Zion?

² Din makasgep et din kanayon ay manongtongpal en sik-a

ya pag kosto am-in di am-amagena.

Mo mankali abe et tet-ewa ya naimposoan di ibagbaga na.

³ Adi na aben palawlawen di iib-a na ono man-istoryas lawa maipanggep sin katokmang na.

Iwed abe di amagena ay lawa en daida.

⁴ Ibilang na ay magay pateg da

din dinokogan Diyos begew sin basol da,
ngem din mangipateg en Diyos et say
bigbigena.

Dadlonan tongpalen din inkari na
olay mo siya na di begew si maligatana.

⁵ Mo manpaotang sisya, maga iman di
patang na.

Adi aben mapasoksokan ay mantistigo si
baken tet-ewa

ay maikontra sin magay basol na.

Din am-in ay manadon sina,
magay lawa ay maamag en daida.

Salmo 16

Iyaman Begew Sin Komadkadwaan Diyos

16 Sik-a ay Diyos, somalalnib ka
koma,

tan din pankamangak et sik-a.

² Tet-ewa din inbagak ay sik-a di Diyos
ko,

sik-a anggoy di kapoan di siged isnan
biyag ko.

³ Din matalek ay ipogaw mo isnan daga,
bigbigek din sigesiged ay ogali da
et maragsakanak ay makikadkadwa en
daida.**

⁴ Din mangdayaw si didiyosen,
ad-ado ay ligat di en da lak-amen.

Adiak maitapi en daida ay mangidaton
si dada,

sigaak abe ay mangibaga sin ngadan di
didiyosen da.

⁵ Ibilang kos sik-a, Apo, ay nabanol ay
tawid ko,

mapon sik-a am-in ay masapol ko.

Sik-a di makaammo sin biyag kon to.

⁶ Maymayat di inpatawid mo
et palalo di ragsak ko.

⁷ Man-iyamanak, Apo, tan bomagbaga
ka.

Olay sin labi et omitdo nan konsinsiya.

⁸ Adiak emegyat, tan ammok ay komad-
kadwa ka,

kankanayon abe ay bomadbadang ka.

⁹ Isonga palalo di ragsak ko

ya natalna di nemnem ko.

¹⁰ Tan adi ka tomaynan sin kaot ko,

adi ka aben ipalobos ay madonot nan
awak ko,

sak-en ay matalek ay bag-en mo.††

¹¹ Din danan ay maiturong sin biyag et
en ka itdo,

makikadwaak en sik-a isonga peteg di
ragsak ko.

Salmo 17

Kararag Di Nalinteg Ay Ipogaw

17 Sik-a ay Diyos, dengngem kod
nan kararag ko

ay manpapakaaasi si badang mo
ta iturong mo kod din kosto,

tan naimposoan nan kararag ko.

² Ikeddeng mo koma ay maga di basol
ko,

tan ammom din kostokosto.

³ Ammom di wadas nemnem ko.

Mo sin labi yan pomadas ka, Apo,

mailam ay magay basol ko.

Magay binmasolak begew sin tepek ko,

⁴ ay kaman din am-amagen di odom ay
gagait ko.

Din kedse da abe et baken say tinadta-
don ko,

mo adi tinongtongpal ko din inbagam ay
bilbilin mo.

⁵ Say kanayon ay inonodak din laydem,
Apo,

maga polos di nilabsing ko.

** **16:3** Baken nalawag din kanana sin Hebreo. Di odom ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Magay silbin din sinan didiyos isnan daga, madosa am-in ay maragsakan ay manaydayaw en daida.*

†† **16:10** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Tan adi kan ipalobos nan matalek ay baam, ay sin kad-an di natey di ena pantongpalaran.*

⁶ Mankararagak en sik-a, Apo,
 tan patgam din kararag ko,
 isonga dengngem ta songbatam nan
 kararag ko.
⁷ Ipailam kod din nakaskasdaaw ay
 layad mo,
 tan sik-a di mangisalakan babaen sin
 panakabalin mo
 sin am-in ay mangan-anap si pankaman-
 gan da
 mo ilayawan da din kaibaw da.
⁸ Bomantay ka ay kaman din iyat mo
 sin kabanolan ay gameng mo.
 Somalaknib ka sin payak mo
⁹ ta adi omdas din kalaban ko ay
 mankakekedse,
 tan nay linmikob da et layden da ay
 pomse.
¹⁰ Magay seg-ang da ya natangsit di kali
 da.
¹¹ Enggay linmikob da, am-in ay emeyak
 yan wada da.
 Manseseed das mayat ay timpo ta pomse
 da.
¹² Kaman dan layon ay manseseed si ka-
 nen da,
 tan mantabon da ta manseed das dok-
 losen da.
¹³ Apo, din kalaban ko yan sangoem
 koma
 ta say abakem daida.
 Babaen sin kampilan mo, omisalakan ka
 sin mangam-amag si lawa.
¹⁴ Babaen sin panakabalin mo,
 omisalakan ka koma
 sin ipogaw ay naimongsan di nemnem
 da
 sin gamgameng ay wadas nan daga.
 Mapnek da koma sin insaganam para en
 daida.††
 Mansobsobra koma din an-ak da,
 ya wada abey mabay-an para sin apo da.

¹⁵ Mo sak-en pay, mailak to din ropam,
 Apo,
 gapo ta magay lawa ay inamag ko.
 Mo bomangonak et manragsakak to
 gapo sin kawadam, Apo.

Salmo 18

Kanta Ay Pan-iyaman David Begew Sin Naabakan Di Kaibaw Na

¹ Laylaydek si Yahweh ay Diyos
 ko,
 sisyay poon di bikas ko.
² Maiarig si dakdake ay bato ay enak
 pankamangan
 ono dontog ay enak pantabonan,
 tan napigsa ay omisalakan.
 Mo wadaak en sisya, magay pan-
 egyatan.
 Kasay ay somalaknib di ena kaiarigan,
 kaman aben mayat ay pantabonan
 ay adi makasgep di kalaban.
³ Mankedawak si badang Diyos et
 omisalakan sin kalaban ko.
 Lebbeng na ay madayaw si Diyos Apo.
⁴⁻⁵ Din pese yan nangisagana si kaknaak
 koma ay tagdey.
 Kamanak napolipolan si tali ay
 omigoyod sin kad-an di natey,
 kaman omianod ay layos
 ono kaeegyat ay dalloyon ay domalapos.
⁶ Sin palalo ay ligat ko,
 kindaw ko din badang Yahweh ay Diyos
 ko,
 et sin Timplo na, dinnge na din adawag
 ko.
⁷ Pag manyegyeg ya naikiweg din daga,
 din naisaadan di dontog yan nagon-gon
 da
 gapo sin palalo ay bonget na.
⁸ Bomalbala di asok sin eng na
 ya manbidbidang ay apoy sin tepek na.

††**17:14** Kanan di odom en din ibagbagan di versikulo ay nay et din dosa ay insaganan Diyos para sin mangam-amag si lawa. Di odom pay, kanan da en din maibagbaga isna et din bindisyon ay insaganan Diyos para sin ipogaw ay banbolena. Baken nalawag din naisolat sin Hebreo.

⁹ Binokatana ed langit et binmaba,
waday mangitit ay liboo sin dallem di
siki na.

¹⁰ Binmaba ay nanlogan si kerubim,
napigsa ay tinmayaw babaen sin payak
di dagem.

¹¹ Binongona din awak na si bolinget,
naposkol ay liboo ay nanapnos danom di
nanlikmot.

¹² Waday kimat sin sangoanana,
dalalo ya somilsilap ay apoy di in-
pawada na,
din mangitit ay liboo yan nilosot da.

¹³ Si Diyos ay kangatoan et nadnge din
kali na,

kaman kido ay mapo ed daya.

¹⁴ Inosal na din pana na
et nansisian din kalabana.

Nankimatena et nanagtag da.

¹⁵ Din lanad di baybay yan nabonsian
da,

siya abe sin naisaadan di daga,
idi inpailan Diyos din palalo ay bonget
na.

¹⁶ Ed langit ay kad-an Diyos, inadawa
nas sak-en,
et kinmay-at sin malosong ay danom.

¹⁷ Sin omililiget ay kalaban ko, in-
misalakan sisya,
tan nankapipigsa da et magay bael kon
daida.

¹⁸ Dinmoklos da sin timpon di ligat ko,
ngem wadas Diyos ay salaknib ko.

¹⁹ Gapo sin layad nan sak-en,
inmisalakan sisya,
et inmiey sin lugar ay nawaya.

²⁰ Binindisyonan Diyos sak-en gapo sin
kinalinteg ko,
indawat nay gon-gonak tan magay basol
ko.

²¹ Tan inon-onodak din ogali ay laydena,
yan adiak dinokogan sisya.

²² Tinongtongpal ko din linteg na,
magay nilabsing ko ay bilina.

²³ Sin sangoanan Diyos, magay maipaba-
sol en sak-en,

tan inaddawiak di enak panbasolan.

²⁴ Isonga gon-gonaanas sak-en tan
nalintegak,
ammo na ay magay binmasolak.

²⁵ Sin ipogaw ay matalek, ipailan Diyos
ay matalek sisya,
ipaila na din kinasanto na sin magay
kaoyawana.

²⁶ Sin nalinis et maila din kinalinis na,
ngem sin nasikap ay manowitik si ib-a
na,
nalaing si Diyos ay mangabak en sisya.

²⁷ Isalakana din napakombaba,
ngem ipababa na din mangipapangatos
awak na.

²⁸ Si Yahweh ay Diyos ko di silaw ko,
silawana din mabolinget ay danan ko.

²⁹ Gapo sin badang na, abakek di ad-ado
ay kalaban ko,
alad di ili yan makalay-at ko.

³⁰ Sinay ay Diyos yan kostokosto di
amagena,
maila ay pag tet-ewa di inbagbaga na.
Sin am-in ay mankamang en sisya,
kaman kasay ay salaknib da.

³¹ Magay odom ay Diyos mo adi et din
Apo.

Magay odom ay pankamangan mo adi et
si Diyos tako.

³² Sisya si Diyos ay mangidawdawat si
pigsak,
bantayana din pandanak et magay pan-
egyatak.

³³ Pinapigsa na din sikik et kaman din
kapisgan di ogsa,
et olay sin kakayangan ay dontog, adiak
maisokba.

³⁴ Din iyat ko ay makigobat yan itdo na
ta say kabaalak ay mangosal si bronsi ay
pana.

³⁵ Sinmalaknib ya inmisalakan sisya,
pinmigsak gapo sin badang na.
Magay pandanagak gapo sin
panakabalina.

³⁶ Pinasiged mo din pandanak et
inmannawa,

isonga adiak naisokba.

³⁷ Inapayaw ko din kalaban ko ya dinpap kos daida, adiak sinmaldeng enggana ay namagada.

³⁸ Adi da nakabangon sin nangtodokak en daida, sin sangoanak yan naiwalang da.

³⁹ Tan din pigsak ay makigobat yan indawat na, inabak ko din kalaban ko begew en sisya.

⁴⁰ Inturong Diyos et din kalaban ko yan tinmagtag da, din omililiget yan pinsek daida.

⁴¹ Nan-adawag da ngem magay binmadang en daida. Nanpakpakaasi dan Diyos ngem adi na pinatgan kararag da.

⁴² Minekmek kos daida et nanbalin das kaman lota ay sin dagem, nalaka ay maitayaw da. In-gatigatin kos daida ay kaman pitek sin kalsada.

⁴³ Inmisalakan si Diyos sin ipogaw ay kinmonkontra, sin nanasyon, nanbalinenas sak-en ay pangolo da, ipogaw ay adiak am-ammo, yan nay itu-rayak daida.

⁴⁴ Manyakog-ong din nanasyon sin sangoanak, tongpalen da ay dagos mo dengngen dan ibagak.

⁴⁵ Enggay namaga din toled da, et manpayegpeg das egyat da ay bomala sin nantatabonan da.

⁴⁶ Matagotago din Apo! Madaydayaw din salaknib ko! En yo et daddad-aten din kinangaton Diyos ay mangisalakan en sak-en.

⁴⁷ Binmadang et inabak kon kalaban ko, inpaiturayanan sak-en din ipogaw ay adado.

⁴⁸ Sin mankakekedse ay kalaban ko, inmisalakan sisya, yan insaad nas sak-en ay nangatngato mo daida.

⁴⁹ Isonga sin kaipoipogaw, idaydayaw kos sisya, mankantaak ay mangidaydayaw sin ngadana.

⁵⁰ Dadlonan pangabaken din ari ay pinili na, ya ipaila na din adi manbalbaliw ay layad na en David ya din poli na si eng-enggana.

Salmo 19

Din Kinangaton Diyos Ya Din Kinasiged Di Linteg Na

19 Am-in ay wada ed daya et kanayon ay ipappaila da din panakabalin Diyos ay nangamag en daida.

² Din kaagawan ya labi et ipaammo day kinadiyos na, siya abe di iyat di maisned ay labi ya agsapa.

³ Olay mo gomiginek da ya magay madnge ay ibaga da, ⁴ ngem din ipaammo da et kaman kali ay madnge sin intiro ay daga.

Din agew et in-amagan Diyos si pantean ed daya.

⁵ Kaman naragsak ay kaas-asawa na ono din napigsa ay managtag ay malaydan ay makilongba, say kaiarigan din agew mo bomala sin agsapa.

⁶ Bomala sin esa ay soli ed daya enggana ay domateng sin esa abe ay soli na, et maga di makalisi sin atong na.

⁷ Din kalin Diyos et kostokosto, magay kaoyawana, baro ay biyag ya pigsan di nemnem di idawdawat na.

Din inpaammon Diyos ay pinaneknekana et kosto ay pantalkan tan dadlon tetewa.

Say mangipalaing sin kolang di adal na.

⁸ Din bilbilin Diyos et kosto di ibagbaga na, am-in ay mangonod et maragsakan da. Magay kinalawan di am-in ay linteg na, kaman silaw sin nemnem di ipogaw mo maawatan da.

⁹ Din pamatpatgan di ipogaw en Diyos et dadlon nasantoan ya nadalos.

Din panaydayawan da en sisya et mantoltoloy si eng-enggana. Am-in ay ikeddeng Diyos et kosto da tan polos ay magay pabpaborana.

¹⁰ Din kalin Diyos et nabanbanol mo din balitok ay kanginaan, mammam-is abe mo din anig ay kamisan.

¹¹ Babaen sin kalim, ay Diyos, mabagbagaanak, et dakdake di gon-gonak sin panongtongpalak.

¹² Magay makanemnem sin am-in ay ipaksaw na, namnamed din adi na ammo ay basol na. Sapay koma ay Diyos ta pomakawan ka.

¹³ Adi ka koma aben ipalobos ay igararak ay manbasol en sik-a ya omituray din basol ay kaman nisa.

Et mo siya di, magay maipabasol en saken, et mailisiak si basol ay nadagsen.

¹⁴ Sapay koma ay Diyos ta malaydan kasnan kali ya nemnem ko, sik-a ay pankamangak ya manobot ko.

Salmo 20

Kararag Ta Pangabaken Diyos Din Ari

20 Sapay koma ta patgan Diyos din kararag mo sin timpon di ligat mo.

Si Diyos ay dinaydayaw Jacob, salaknibana komas sik-a.

² Manipod ed Zion sin Timplo na, padatngena koman sik-a din badang na.

³ Sapay koma ta am-in ay datdaton mo yan nemnemena, malaydan koma sin animal ay mapooan ay idaton mon sisya.

⁴ Sapay koma ta idawat na din laydelaydem ya matongpal am-in ay planom.

⁵ Ibogaw mi di ragsak mi mo mangabakan to,

ingato mi din bandila tako ta idaydayaw mi si Diyos Apo. Sapay koma ta patgana am-in ay kararag mo.

⁶ Ed wani, ammok ay pangabaken Diyos din ari ay pinili na.

Ed langit ay nasantoan ay kad-ana, songbatana din kararag di pinili na, et pangabakena babaen sin panakabalina.

⁷ Din odom yan mantalek da sin para gobat ay kalisa da, din odom yan mantalek da sin kabayo da,

ngem datako pay yan mantalek tako sin panakabalin Yahweh ay Diyos tako.

⁸ Da doy ay ipogaw et maisokba da, ngem datako pay, napigsa tako ay pomika.

⁹ Apo, pangabakem koma din ari ya patgam koma mo mankararag kami.

Salmo 21

Iyaman Begew Sin Nangabakan Di Ari Sin Kalabana

21 Apo, manragragsak din ari tan pinapigsam sisya, nangabakem et palaloy ragsak na.

² Pinatgam din kararag na et indawat mo din laydena.

³ Inmey kan sisya ya ad-ado ay bindisyon di inkoyog mo,

sin toktok na, korona ay balitok di in-
peey mo.

⁴ Biyag di kindaw nan sik-a,
yan indawat moy biyag ay eng-enggana.

⁵ Madaydayaw din ari gapo sin badang
mon sisya,
nanbalinem ay nangato ya mandinamag
di ngadana.

⁶ Wadan sisya din bindisyon mos eng-
enggana,
gapo sin kawadam, palalo di ragsak na.

⁷ Diyos ay Kangatoan, mantalek din ari
en sik-a,
gapo sin layad mo, mantoltoloy di
panturayana.

⁸ Depapen din ari am-in din kalabana
ya am-in ay malmaliget en sisya.

⁹ Apo ari, sin timpo ay panpailaam,
mabidang ay apoy di kaiarigam.
Kaman okmonen Diyos daida,
tan kanen di apoy daida gapo sin bonget
na.

¹⁰ Ponasem din poli da isnan daga
et maga polos di mabay-an en daida.

¹¹ Manplano da si naikontra en sik-a,
ngem maga polos di pantongpalan da,

¹² tan panaem ropa da et managtag da.

¹³ Sik-a ay Diyos, ipailam koma din
panakabalin mo,
ta mankanta kami ay mangidaydayaw
sin bikas mo.

Salmo 22

Din Nanligatan Ya Nangidayawan Di Nalinteg Ay Ipagaw

22 Diyos ko, Diyos ko, apay nga tin-
maynan ka?

Ay daetan pay di adawag ko ay manpa-
tolong en sik-a,
ngem magay mas-ed kos badang mo tan
kambaw inmaddawi ka.

² Inag-agew ya linablabi ay man-ad-
adawagak en sik-a, Apo,
ngem adim polos songbatan nan kararag
ko,

isonga adi inmon-onina nan ligat ko.

³ Ngem ammok pay dedan ay Ari ka ay
nangato.

Sik-ay daydayawen di Israelita tan
nasantoan ka ay Apo.

⁴ Din ap-apo mi ed bayag et sik-a di nan-
taltalkan da
et siya met kayman ay insalakan mos
daida.

⁵ Inlisim daida sin am-in ay kaeegyat idi
nankararag da
et adi da nadisdismaya idi sik-ay
nantalkan da.

⁶ Ngem mo sak-en, baken ipogaw di omi-
bilangin di iib-a
mo adi et kaman bigis ay magay silbi na
ay sigaan ya laslasoyen da.

⁷ Am-in ay omil-ila et somis-iyek da.
Manwegweg da downan dan omitidtidla.

⁸ Kanan da, “Mo siya ay si Diyos di
nantalkam,

apay ngarud ay adi dakan badangan?
Mo tet-ewan kanam ay laylayden daka,
into ngin di mangisalakan en sik-a?”

⁹ Ngem sik-a met ay Diyos di inmay-
ayowan sin naianakak,
siya abe sin kamoyang ko ay
nansossosoak.

¹⁰ Naitalekak en sik-a manlogi sin
naianakak,
sik-a din Diyos ko manipod sin
naisikogak.

¹¹ Adi ka koma tomaytaynan
tan din problimak et adi makakkaan.

Mo adi ka bomadang,
magay odom si enak pankamangan.

¹² Din linmikob ay kaibaw ko, palalo ay
ad-ado da.

Kaman dan mabonget ay baka ed Basan
ay nankapipigsa.

¹³ Kaman manngangaed ay layon ay
manatakaw si tepek da,
nasasagana da ay komat ta pomse da.

¹⁴ Isonga din bikas ko et enggay maga
ay kaman danom ay naiwasit sin lota.
Enggay namaga di pigsak,

tan kaman naikomsiw din am-in ay tong-ak.

Kaman natonaw ay allid din namnamak ya toled ko,

tan enggay naabakak sin peteg ay egyat ko.

¹⁵ Enggay nangaan di bagang ko, din dilak et naipket sin tepek ko.

Binaybay-am sak-en sin lota ta masokpot di leng-ag ko.

¹⁶ San bonggoy di makedse ay ipogaw et linmikob da,

atap ay aso ay omas-asag-en di kaiarigan da.

Din sikik ya takkay ko et tinodok da.^{¶¶}

¹⁷ Am-in abe ay tong-ak et mabalin ay bilangen da,

din kalaban ko et ominenengneng da.

¹⁸ Din badok et nanbibingayan da, din naloyong pay et nanbinonotan da.

¹⁹ Sik-a ay Diyos, baken koma sin ad-dawi di panteam,

dalasem pay et koma ay en bomadang.

²⁰ Es-esa et anggoy di biyag ko, omisalakan ka kod sin kampilan di kaibaw ko,

tan maangat da ay kaman natiwel ay aso.

²¹ Salaknibam sak-en tan kaman dan layon ay en omisida

ono atap ay baka ay kaeegyat di sakngod na.^{§§}

²² Idad-at kon to din maipanggep en sik-a sin gimong di aag-i,

idaydayaw kos sik-a sin kasinsinopan mi:

²³ “Dakayo am-in ay mamatpateg en Diyos, idaydayaw yos sisya,

dakayo ay polin Jacob, bigbigen yo din kinangato na.

Dakayo am-in ay Israelita, patgen ya dayawen yos sisya.

²⁴ Tan adi binaybay-an Diyos din kakaasi ya maligligatan,

idi inmey da en sisya, adi nan dinokdokogan,

et din ad-adawag da, ena aben sinongbatan.”

²⁵ Begew sin inam-amag mo et iday-dayaw kos sik-a

sin sangoanan di am-in ay mamigbig en sik-a,

et idawat ko abe din daton ay en ko insapata.

²⁶ Mangan din nabibiteg enggana ay mabsog da,

din mangan-anap en Diyos et idayaw das sisya,

sapay koma ta matagotago da si enggana.

²⁷ Am-in ay nasyon isnan daga et bigbigen da

ay si Diyos di kosto ay daydayawen da, isonga am-in ay tribu et mansagong da

ay en mandayaw en sisya.

²⁸ Tan si Diyos di ari ay mangituray sin intiroy daga.

²⁹ Din babaknang et makikan ya mandokmog da en sisya,

siya abe din kaseseg-ang ya din dandani di kateyan da,

mandokmog da am-in ay mandayaw en sisya.

³⁰ Din kapototan tako sin maodi ay timpo

et mansilbi da am-in en Diyos Apo.

³¹ Maibaga abe sin ipogaw ay daan bomala

din kinalinteg Diyos ay nangisalakan sin ipogaw na.

^{¶¶}22:16 Di odom ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Din sikik ya takkay ko et binalod da ono ...katekaten da.*

^{§§}22:21 Di esa ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Tan inmilisi ka sin atap ay baka ay kaeegyat di sakngod na.*

Salmo 23

Din Omay-ayowanay Diyos*

23 Sik-a ay Diyos, omay-ayowan ka ay kaman mon karnero.[†]

Idawdawat mo amin ay masapol ko.

²Ipangom sak-en sin magabay ay panpaspastolan

ay say mayat si pan-illengan,

iturong mo abes sak-en sin posong ay pan-in-inoman.

³Mo madismayaak, papigsaem nemnem ko.

Itdom abe din pandanak ay kosto

ta say madaydayaw din ngadan mo.

⁴Olay mo wadaak sin danan ay kaeegyat ya kabolingetan,

laton ay maga di enak pan-egyatan

tan sik-a ay mismo di tomatakdo.

Din pat-om ya sokod mo di salaknib ko,[‡]

et say pomigsaan di nemnem ko.

⁵Sinangailim sak-en ay kaman bisita ay nangato,

inpaltiam sak-en ay iniilan di kaibaw ko.

Din tasak et manleplepyas si bindisyon mo.

⁶Komakaman abe en sak-en din seg-ang ya layad mo

sin am-in ay agew di biyag ko.

Din beey mo ay Diyos et say makiteeak

si eng-enggana et say kad-ak.

Salmo 24

Si Diyos Di Kangatoan Ay Ari

24 Okan Diyos nan daga ya am-in ay linaona.

²Insaad na din fondasyona sin dallem di danom,

inbangona sin lanad di baybay ay malosong.

³Sinoy way kalebbengana ay manikid sin dontog Diyos[†] ay mangdayaw en sisya?

Ya sino ngin di makasgep sin nasantoan ay Timplo na?

⁴Sisya din ipogaw ay siked di am-amagena,

ya kosto abe di nemnem ya panggep na, din adi manaydayaw si diyos ay baken tet-ewa,

ya adi man-et-etek mo mantistigo sisya.

⁵Bindisyonan ya isalakan Diyos sisya

ya ibilang na ay magay basol na.

⁶Kaman dana ay ipogaw di manglayad ay mandayaw en Diyos Apo

ay dinaydayaw aben Jacob ay ap-apo tako.

⁷Bokatan yo din kadaanan ay pantew di Timplo

ta sengep san kangatoan ya maday-dayaw ay Ari tako!

⁸Sino ngin san Ari ay kangatoan?

Sisya si Diyos ay kapipigsaan,

magay makaabak en sisya sin gobatan.

***23:0** 1-6 Dowa di kaiarigan Diyos sin Salmo ay nay. Sin vv. 1-4, maiarig si mangay-ayowan si karnero. Sin vv. 5-6, maiarig si mangipalti si bisita na.

[†]**23:1** Din kanana sin Ilocano et: *Ti APO ti pastorko*. Din kali ay *pastor* et binolod da sin Espanyol. Di olog na sin Espanyol et mangay-ayowan si karnero. Ngem ed wani natken di pangawat di Ilocano ya Kankanaey sin olog di pastor tan say pangawag da sin pangolon di gimong. Isonga adi naosal din kali ay pastor sin versikulo ay nay, tan baken kosto di laydena ay ibaga.

[‡]**23:4** Din mangay-ayowan si karnero, osalena di pat-o ay manalaknib sin karnero na. Osalena abe di sokod ay mangitdo en daida si emeyan da.

[†]**24:3** Din makwani en dontog Diyos et din dontog ay Zion ed Jerusalem ay naisaadan din Timplo.

⁹ Bokatan yo din kadaanan ay pantew di
Timplo

ta senggep san kangatoan ya maday-
dayaw ay Ari tako!

¹⁰ Sino ngin san Ari ay nangato?

Si Diyos ay ap-apon di sosoldado,
sisya san manakabalin ay Ari tako.

Salmo 25

Kararag Ay Mankedaw Si Panangiturong Ya Badang Diyos

25 Mankararagak sin pandayawak
en sik-a, Apo.

² Mantalekak en sik-a ay Diyos ko.
Adim kod ipalobos ay maibabainak,
Apo,

begew sin omabakan di kalaban ko.
Adi ka kod ipalobos ay somiyek da, Apo.

³ Adi maabak din mantalek en sik-a,
ngem din manlipot ya mangietek si iib-a
da

et maibabain da.

⁴ Itdom kod din pandanak ay kosto
ta say amagek din laydem, Apo.

⁵ Itdom di iyat ko ay mangonod sin ibi-
lang mo ay tet-ewa,
tan din Diyos ay omisalakan et sik-a,
isonga di pantalkak ay kanayon et sik-a.

⁶ Nemnemem koma din seg-ang mo
ya adi manbalbaliw ay layad mo
ay inpappailam manipod ed nabaon,
Apo.

⁷ Pakawanem koma din basbasol ko sin
kakitkittoy ko.

Nemnemem komas sak-en gapo sin ki-
nasiged mo

ya adi manbalbaliw ay layad mo.

⁸ Sik-a ay Diyos, gapo ta siged ya nalin-
teg ka,

itdom sin managbasol din danan ay on-
odan da koma.

⁹ Iturong mo din napakombaba sin kosto
ay danan da

ya itdom din laydem en daida.

¹⁰ Kanayon ay matalek ka ya ipailam din
layad mo
sin managtongpal sin intolag mo ya bil-
bilin mo.

¹¹ Ad-ado kayman di basbasol ko,
ngem pakawanem koma gapo sin
ngadan mo.

¹² Din mangipateg en sik-a et itdoam
daida
sin kosto ay danan ay onodan da.

¹³ Kanayon to ay mayat di biyag da
ya din inkarim ay ili et tawiden din an-
ak da.

¹⁴ Gagayyem Diyos din mangipateg en
sisya

et ipasigurado nan daida din intolag na.

¹⁵ Naimongsan din nemnem kon sik-a,
Apo,

tan omisalakan ka sin am-in ay ligat ko.

¹⁶ Somagong ka, Apo, ta maseg-ang ka,
tan magay bomadang yan pomalpaligat
da.

¹⁷ Palag-anem koma nan problimak,
omisalakan ka sin am-in ay panligatak.

¹⁸ Ilaem kod nan ladingit ya ligat ko
ta pakawanem am-in ay basol ko.

¹⁹ Ilaem man nan kaad-adon di kalaban
ko

ya din liget dan sak-en ay napalalo.

²⁰ Somalaknib ya omisalakan ka koma,
adi ka ipalobos ay omabak da
tan din pankamangak et sik-a.

²¹ Gapo ta siged ya nalinteg,[§] omay-
owan ka koma,

tan mantalekak en sik-a.

²² Apo, isalakan mo kod din Israelita
sin am-in ay ligat da.

Salmo 26

Kararag Di Nalinteg Ay Ipogaw

26 Ikeddeng mo koma ay magay ba-
sol ko,

[§]25:21 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Gapo ta siged ya nalinteg ka ...*

tan say am-amagek din kosto
ya inmongsan ko din talek kon sik-a,
Apo.

² Estem kod ay ilaen sak-en, Apo,
ta linisam nan liknak ya nemnem ko.

³ Adiak polos linglingan din adi manbal-
baliw ay layad mo,
kanayon ay napodnoak en sik-a, Apo.

⁴ Adiak makikadwa sin ipogaw ay magay
silbi na.

Sin aginsisingpet, adiak makibonggoy en
daida.

⁵ Kaliliget ko din mangam-amag si lawa,
adiak makikoyog sin nakillo di ogali na.

⁶ Manboak ay mangipaila ay magay basol
ko.

Sin pandayawak en sik-a, likedek din al-
tar mo.

⁷ Mankantaak ay man-iyaman en sik-a,
Apo,
ya dad-atek am-in din nakaskasdaaw ay
inamag mo.

⁸ Laylaydek din panteam ay beey mo
ay kailaan di mankoniniing ay kinadiyos
mo.

⁹ Adim kod pakidosas sak-en sin ad-adoy
basol da,
sin pantongpalan di makapese, omilisi
ka.

¹⁰ Nakasagana da ay mangamag si lawa
ya mangawat si maipasoksok en daida.

¹¹ Ngem sak-en pay, magay basol ko.
Maseg-ang ka ta omisalakan ka, Apo.

¹² Wadaak si kad-an ay nasingpa,
sin daktake ay gimong, idaydayaw kos
sik-a.

Salmo 27

Talek En Diyos Ya Kararag Ay Mankedaw Si Tolong Na

27 Si Diyos di manilsilaw sin enak
pandanán,
sisya abe di omisalakan.
Gapo ta sisya di pankamangak,
maga polos di pan-egyatak.

² Mo domoklos di lawa ay ipogaw ta
pomse da,
daida ay kaibaw ko di maisokba yan
maabak da.

³ Olay mo lomikob di ad-ado ay soldado,
maga polos di egyat ko.

Olay mo gomobat dadi ay kaibaw ko,
mantalekak pay dedan en Diyos ay Apo.

⁴ Esa anggoy di kinkindaw ko en Apo,
es-esa di panggep ko isnan biyag ko:
manteek koma ay kanayon isnan Tim-
plo na

ta mailak koma di am-in ay kinasiged na
ya ta manpaitdoak abe en sisya.

⁵ Tan sin timpon di ligat ko somalin
sisya,

itabonas sak-en sin oneg di Timplo na.
Salaknibanas sak-en sin nakayang ay
bato,
tan sidi, adi makaabot din kaibaw ko.

⁶ Awni et abakek din lomilikob ay kago-
bat ko,

et peteg di ragsak ko ay man-idaton si
animal sin Timplo
yan ipigsak din kantik ay mangiday-
dayaw en Apo.

⁷ Dengngem koma mo mankararagak en
sik-a, Apo.

Maseg-ang ka koma ta songbatam nan
adawag ko.

⁸ Kanam en, “Omali kayo ay mandayaw
en sak-en.”

Kanak abe, “Aw Apo, sik-a di enak
daydayawen.”

⁹ Sak-en di baam, adi ka koma
tomaytaynan,

adi ka omibongget ya omipakaan,
tan sik-a din kanayon ay en
namadbadang,

sik-a, Apo, di Diyos ay mangisalakan.

¹⁰ Olay mo omiwasit da ama en ina,
sik-a pay ay Diyos di omil-ila.

¹¹ Itdom ay Diyos di pandanak ay kosto
ta say nalinteg di kabibiyag ko,
tan nay ad-ado di kaibaw ko.

¹²Adim ipalobos ay matongpal di panggep da,
tan pag etek di ipabpabasol da,
palalo di pangegegyat da.

¹³Ngem ammok ay lak-amek to kasin san kinasiged mo,
olay ed wani ay kawadak ay matmatago.

¹⁴Mantalek kayo en Diyos ay Apo,
mamati kayo ya papigsaen yo san nem-nem yo.

Siya tet-ewa, mantalek kayo isnan Apo.

Salmo 28

Kararag Ay Mankedaw Si Badang Diyos

28 Diyos ay komakaman ay pankamangak,
adi ka baybay-an nan panpakpakaasiak,
tan mo tetewengem nan kararag ko,
mateyak,

et sin kad-an di natey, maitapiak.

²Naeyak ay mangitagtag-ay sin takkay ko

ya manasagang sin nasantaon ay beey mo,

ay mankedaw si badang mo.

Dengngem koma din adawag ko.

³Adi ka itapis sak-en ay pakidosa

sin mangam-amag si lawa.

Kaman mayat din kali da,

ngem kedse baw di wadas nemnem da.

⁴Dosaem daida begew sin basbasol da,
isobalit mo en daida di katimbang din inamag da.

⁵Adi dan banolen din nakaskasdaaw ay inam-amag mo,

isonga mamingpingsan ay dosaem daida, Apo.

⁶Daydayawek sik-a tan pinatgam din adawag ko

ay mankedaw si badang mo.

⁷Sik-a ay Diyos di poon di pigsak,

sik-a di salidak ya pantalkak.

Palalo di ragsak ko tan binmadang ka,
mankantaak ay mangidaydayaw en sik-a.

⁸Sik-a ay Diyos di mangipapigsa sin ipogaw mo,

din pinilim ay ari, salaknibam ya isalakan mo.

⁹Isalakan ya bindisyonam din ipogaw mo,

ayowanam daida si eng-enggana ay kaman mon karnero.

Salmo 29

Din Napigsa Ay Kalin Diyos

29 Dayawen yo si Diyos, dakayo ay wadad daya,
bigbigen yo din kinangato na ya panakabalina.

²Idaydayaw yo din nakaskasdaaw ay ngadana,

mandokmog kayo en sisya

begew sin mankoniniing ay kinasanto na.**

³Madnge din kali na sin danom ya baybay ay annawa,

manakabalin si Diyos, kaman kido di kali na.

⁴Mo mankali sisya, maila din panakabalina

ya din nangatongato ay turay na.

⁵Olay din mankanakneg ay sidro ed Lebanon, magotlo da,

⁶din dontog ay Lebanon ya Hermon yan papadtokena

ay kaman din iyat di anak di baka.

⁷Babaen met laeng sin kali na, din kimat yan pansilapena,

⁸din lugar ay magay omili ed Kades yan ikiweg na.

⁹Pati abe din kadadak-an ay kaiw yan iwagawag na

****29:2** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Manbado kayos nasantoan ta mandokmog kayo en sisya.*

enggana ay maspak da.
 Sin Timplo na pay, ibogbogaw da,
 “Sik-a ay Diyos, madaydayaw ka!”
¹⁰ Sin timpon di layos ed idi,
 enggay nanturturay si Diyos ay ari.
 Maga abey patinggan di panturturayana,
 tan man-ari sisya si eng-enggana.
¹¹ Papigsaen Diyos din ipogaw na,
 ya bindisyonanas daida si talna.

Salmo 30

Iyaman Tan Nanbalinen Diyos Si Ragsak Din Ladingit

30 Apo, daydayawek sik-a,
 tan sin kateyak yan inmisalakan
 ka.
 Adim inalobos ay din kalaban et lo-
 maslasoy da.
² Nankedawak si badang mo
 yan inmagas ka, Yahweh ay Diyos ko.
³ Dandani ay mapospos din leng-ag ko,
 ngem inmisalakan ka sin pese, Apo.
⁴ Mankanta koma din napodno ay
 ipogaw mo,
 idaydayaw da koma din nasantoan ay
 ngadan mo.
⁵ Tan sinkaattikan yan mamaga din
 bonget mo,
 ngem engganans tongpal biyag din seg-
 ang mo.
 Olay mo maninsinlabiak ay man-oga,
 ngem manragsakak sin kaagsapaana.
⁶ Sin timpo ay mayat din biyag ko,
 kinwanik sin nemnem ko,
 “Maga polos di problima ay domteng sin
 biyag ko.”
⁷ Gapo sin seg-ang mo,
 kamanak dakdake ay dontog ay insaad
 mo.
 Ngem idi binmaybay-an ka, Apo,
 palalo di egyat ko.
⁸ Nan-adawagak en sik-a, Apo,
 et kinwanik sin kararag ko,
⁹ “Sino pay di magon-od mo, mo
 mateyak

et sin kad-an di natey di emeyak?
 Ay din natey yan dayawen daka
 ya dad-aten da ay matalek ka?
¹⁰ Dengngem koma din kararag ko,
 maseg-ang ka ta bomadang ka, Apo.”
¹¹ Et siya na di inyat mo,
 nanbalinem si ragsak din ladingit ko,
 isonga kinaan ko din inabadok ay sako
 yan nay mansalsalaak begew sin ragsak
 ay indawat mo.
¹² Et siya na di pantongpalana,
 adiak gomiginek mo adi et enak
 munkanta
 ay mangidaydayaw en sik-a.
 Yahweh ay Diyos ko, man-iyamanak en
 sik-as eng-enggana.

Salmo 31

Talek En Diyos Sin Timpon Di Ligat

31 Apo, mankamangak en sik-a,
 adim polos ipalobos ay
 maibabainak koma.
 Gapo sin kinalinteg mo, omisalakan ka.
² Nan kararag ko, dengngem koma,
 dalasem ta omisalakan ka.
 Sik-a koma di salaknib ko
 ay maiarig si dakdake ay bato
 ono makneg ay beey ay pankamangak
 ta maisalakanak.
³ Sik-a tet-ewa di kaman dontog ay enak
 pantabonan,
 ta adi omdas di kalaban.
 Gapo sin karim, omiturong ka.
⁴ Sin tagdey di kalaban ko, omilisi ka
 koma,
 tan din pankamangak et sik-a.
⁵ Intalek ko din ab-abiik ko en sik-a,
 tan Diyos ka ay matalek ya tet-ewa,
 et namnamaek ay omisalakan ka.
⁶ Kaliliget mo din mandayaw si
 didiyosen ay magay silbi na,
 ngem sak-en pay, mantalekak en sik-a.
⁷ Dadlonak manragragsak, Apo,
 begew sin adi manbalaliw ay layad mo,
 tan ammom din problimak ya ligat ko.

⁸ Adim inalobos ay dompap din kalaban ko
mo adi et inmiey ka sin lugar ay magay danag ko.

⁹ Maseg-ang ka, Apo, tan waday problimak.

Mansakit nan matak gapo si kaoogak yan nay enggay nabbayak.

¹⁰ Begew sin palalo ay ladingit ko, enggay inmaptik din biyag ko.
Gapo sin ligligat ko, enggay kinmapso-tak,^{††}

olay abe din tong-ak.

¹¹ Lomaslasoy din kalaban ko, masepsep din katokmang ko.

Olay din gagayyem ko yan emegyat da, lomisi da mo omila da sin kalsada.

¹² Kamanak natey ay nilinglingan da ono nagopak ay banga ay inwasit da.

¹³ Dedenggek din ayasak di kalaban ko, kaeegyat sin nanliniked ko.

Mantotolag da ay omibaw da, manpaplano da en pomse da.

¹⁴ Ngem mantalekak en sik-a, Apo, sik-a di bigbigek ay Diyos ko.

¹⁵ Sik-ay makaammo sin intiro ay biyag ko,
omisalakan ka koma sin pomalpaligat ay kalaban ko.

¹⁶ Maseg-ang ka koma en sak-en ay mansilsilbi en sik-a.

Gapo sin layad mo ay magay panbalbaliwana,
omisalakan ka koma.

¹⁷ Sik-a, Apo, di pankararagak, adim kod ipalobos ay maibabainak.
Say maibabain koma din mangam-amag si lawa
ya sin kad-an di natey di panturongan da.

Isdi et kanayon ay gomiginek da.

¹⁸ Din maetek, paginkem koma, tan ipapangato dan awak da

ay manglaslasoy ya mangipalawlawaw sin ipogaw ay nalinteg di ogali na.

¹⁹ Nakaskasdaaw din kinasiged mo sin mangipatpateg en sik-a, Apo.

Din kaipoipogaw yan maila da din kinasiged mo sin mantalek en sik-a.

²⁰ Wada ka ay manalsalaknib en daida sin planon di ipogaw ay lawa ya sin ipabasol di kalaban da.

²¹ Madaydayaw ka ay Diyos tan nakaskasdaaw din inyat mo ay nangipaila sin adi manbalbaliw ay layad mo

idi linmikob din kagobat ko.

²² Madandanaganak en naisianak en sik-a, Apo,

ngem dinngem din kararag ko sin nankedawak si badang mo.

²³ Dakayo am-in ay matalek ay ipogaw di Apo,

ipaila yo en sisya din layad yo.

Din matalek yan ayowanana, ngem idawat na di kosto ay dosa sin mangipapangato si awak na.

²⁴ Dakayo am-in ay mannamnama en Apo,

papigsaen yo di nemnem yo ta tomoled kayo.

Salmo 32

Din Ragsak Di Ipogaw Ay Napakawan Di Basbasol Na

32 Nagasat di pinakawan ya pinonas Diyos di basbasol na.

² Nagasat di ipogaw ay inbilang Diyos ay magay basol na ay dadlon naimposan ay nanpodno en sisya.

³ Idi adiak pay laeng ipodno din nankolkolangak,
nabbanabbayak sin kanayon ay nan-ogogaak.

^{††} **31:10** Din wada ed ngato et din naisolat sin Septuagint, Vulgate ya Syriac. Din naisolat abe sin Hebreo (Masoretic Text) et: *Gapo sin basol ko, enggay kinmapso-tak.*

⁴Inagew ya linabi ay dinmosdosa ka,
Apo,
et nay ay kinmapoyak si kosto,
kamanak nanling-eling-et sin man-atong
ay timpo.

⁵Idi siya di, inpaammok en sik-a din bas-
basol ko,
adiak intabtabon din lawa ay inam-amag
ko.

Ninemnem ko ay ipodnok am-in da na
en sik-a, Apo,

et laton met kayman ay pinakawan mo.

⁶Isonga am-in ay mantalek en sik-a,
sik-a koma di pankararagan da
sin kosto ay timpo ay maanap ka,
ta mo omali di kaman layos ay problima,
adi domteng en daida.

⁷Sik-a, Apo, di enak pantabtabonan
et omisalakan ka sin enak panligatan,
isonga ipigsak ay mankanta tan en ka
omay-ayowan.

⁸“Itdoak sik-a,” say kanan di Apo,
“ta say maammoam san danan ay kosto.
Ipangok sik-a ta adi ka masangaw sin
danan mo.

⁹Baken ka koma kaman atap ay kabayo
ay siyat mabosalan asi pay omamo.”

¹⁰Ad-adoy ligat ay nam-osen di
mangam-amag si lawa,
ngem kanayon pay ay laylayden ya seg-
angan Diyos di mantalek en sisya.

¹¹Manragsak kayo ay nalinteg ya man-
agtongpal en Apo.

Begew sin seg-ang na en dakayo,
ibogaw yo din ragsak yo.

Salmo 33

Kanta Ay Pangdayaw En Diyos

33 Dakayo ay nalinteg, manragsak
kayo

gapo sin inamag Diyos Apo.

Tan din managtongpal sin bilina

et lebbeng da ay mangdayaw en sisya.

²Dayawen yo si Diyos babaen si gitara
ya arpa.

³Ikantaan yos sisya si baro ay kanta.

Esten yo ay mankotingting sin arpa
ya ipigsa yo ay mankanta.

⁴Tan din kalin Diyos et pag tet-ewa
ya matalek si Diyos sin amin ay
amagena.

⁵Din kosto ya nalinteg di laydena.

Maila isnan intiro ay daga

din komakaman ay layad ya seg-ang na.

⁶Babaen sin kali na et pinarsua na ed
daya.

Amin ay wadas di et nawada babaen sin
bilina.

⁷Din danom sin baybay et sininop na,
inpeey na sin lugar ay laydena.

⁸Patgen ya dayawen yos sisya,
dakayo amin ay ipogaw isnan daga.

⁹Tan inbaga na et tinmet-ewa,
inbilina et nawada.

¹⁰Din panggep di nanasyon yan
dadaelena

et adi matongpal din plano da.

¹¹Ngem din planon Diyos et magay pap-
eng da,

komakaman da si eng-enggana.

¹²Nagasat din nasyon ay si Yahweh di
Diyos da,

nagasat din pinili na ay ipogaw na.

¹³⁻¹⁴Os-osdongan Diyos ay manturturay
ed daya

amin ay ipogaw ay wadas nan daga.

¹⁵Sisya di nangipawada si nemnem da
et ammo na amin ay am-amagen da.

¹⁶Baken say kaisalakanan di ari din
kaad-adon di soldado na.

Adi aben maisalakan di soldado babaen
sin bikas na.

¹⁷Din kabayo ay para gobat et baken
pannamnamaan

ay say begew si pangabakan.

Tan din am-in ay pigsa da

et magay maitolong da.

¹⁸Kanayon ay bantayan Diyos din
mangipatpateg en sisya

ya mantalek sin adi manbalbaliw ay
layad na.

¹⁹ Sin pese et isalakanas daida,
 olay timpon di betil et matagotago da.
²⁰ Si Diyos di pannamnamaan tako,
 tan sisya di mamadang ya manalaknib
 en datako.
²¹ Manragsak tako,
 tan si Diyos ay nasantoan di pantalkan
 tako.
²² Apo, sapay koma ta lak-amen mi
 din adi manbalaliw ay layad mo en
 dakami,
 tan sik-a din pantaltalkan mi.

Salmo 34

Din Pangay-ayowanan Diyos Sin Mangipateg En Sisya

34 Man-iyamanak en Diyos si am-in
 ay timpo,
 kanayon ay sisya di idaydayaw ko.
² It-ek ko gapo sin kinasiged na.
 Amin koma ay nabibiteg ya
 napakombaba
 et dengngen da ya manragsak da.
³ Maitapi kayon sak-en ta man-es-esa
 tako
 ay mamigbig sin kinangaton Diyos Apo.
⁴ Nankararagak en Diyos yan
 sinongbatana,
 din amin ay pan-egyatak et kinaana.
⁵ Din mantalek en sisya et maragsakan
 da,
 adi da polos madismaya.
⁶ Nankedaw nan kaseseg-ang ay ipogaw
 si badang na
 et insalakana sin amin ay ligat na.
⁷ Bantayan din anghel Diyos din mangi-
 pateg en sisya
 et isalakana si daida.
⁸ Padasen yo si Diyos ta maammoan yo
 din kinasiged na.
 Nagasat din komamang en sisya.
⁹ Patgen yo si Diyos, dakayo ay ipogaw
 na,

tan din mangipateg en sisya et wada
 amin di kasapolana.
¹⁰ Olay din layon yan madagaangan da
 tan mankolang das kanen da,
 ngem din ipogaw ay si Diyos di kaman-
 gen da
 et maga di pankolongan da.
¹¹ Dengngen yo ay an-ak ko
 ta itdoak dakayo ay mangipateg en
 Diyos Apo.
¹² Sino en dakayo di manglayad ay
 matagotago
 ta kagkagam-is ay biyag di ganasen yo?
¹³ Addawian yo ngarud ay mankali si
 etek ya lawa.
¹⁴ Dokogan yo din lawa
 ta din siged di amagen yo koma.
 Ipakat yo abe di kabaelan yo
 ay makiolnos si iib-a yo.
¹⁵ Din nalinteg et bantayan Diyos daida
 ya dengngena din kararag da.
¹⁶ Ngem kontraena din man-am-amag si
 lawa
 et ponasena amin ay kanemneman da.
¹⁷ Dengngen Diyos mo mankedaw da
 din nalinteg si badang na
 et isalakana sin amin ay ligat da.
¹⁸ Asag-en si Diyos sin madisdismaya,
 isalakana din maawanan si namnama.
¹⁹ Din ipogaw Diyos et ad-adoy
 kapaligatana,
 ngem ilisin Diyos sin amin ay ligat na.
²⁰ Ayowanan Diyos din ipogaw ay sana,
 magay magpong si olay esay tong-a na.
²¹ Din am-amagen di lawa di nemnem na
 et say begew si kateyana.
 Din mangiliget abe si nalinteg et madosa
 da.
²² Isalakan Diyos din mansilsilbi en
 sisya,
 maga polos di madosa ay komamang en
 sisya.

Salmo 35

Kararag Ay Mankedaw Si Badang Diyos

35 Apo, kontraem kod din komonkontra, din gomobat yan gobatem koma.

²Alaem kasay mo ya salidam ta omali ka ay bomadang.

³San gayang ya wasay mo et isaganam koma, ikarim ay omisalakan ka.

⁴Mo din manpanggep en sak-en si lawa ay mangwani en pomse da, sapay koma ta maabak ya lomayaw da ta say maibabain da ya adi da ammoy amagen da.

⁵⁻⁶Teg-ap ay itayaw di dagem di kaiarigan da koma, manngaotoy ya mabolinget koma di pandanan da sin pangapayawan din anghel ay baam en daida.

⁷Olay magay gapo yan insagana da di bito ta enak makna.

⁸Sapay koma ta mabigla da ay makna sin bito ay insagana da.

⁹Et palalon to di ragsak ko mo siya say iyat mo, tan omisalakan ka, Apo.

¹⁰Naimposan ay enak ibaga, “Apo, magay makaison sik-a. Salaknibam din magay bael na sin pamaligatan di napipigsa.”

¹¹Din lawlaw di nemnem da yan omipabasol das baken tet-ewa. Magay ammok sin ipabasol da.

¹²Kaasiak pay isna, tan sobalitan das lawa din siged ay inamag kon daida.

¹³Ngem sak-en pay sin nansakitan da yan nanladingitak tet-ewa. Nanbadoak si sako ya initpek di dagaang ko. Nanyakog-ongak ay nankararag,

¹⁴kaman din iyat ay mangikararag si gayyem ono kabsat.

Kaman din iyat ay mangiladingit si ina din ladingit ko ay paran daida.

¹⁵Ngem idi sak-en di nanproblima, linmikob ya sinmisiyek da.

Naitapi pay di mangili ay kinmonkontra, magay saldeng di linmaslasoyan da, binmisngibisngit da di kaiarigana.

¹⁶Da din ipogaw ay nay ay magay silbi na, mankayetket din bab-a da ay omila gapo si bonget da.

¹⁷Apo, pig-an pay di kabayag na ay owat kan il-ilaen nan pomalpaligatan da?

Omisalakan ka koma en daida ay layon di kaiarigana.

¹⁸Asiak man-iyaman en sik-a, Apo, sin gimong di ad-ado ay ipogaw mo.

¹⁹Adim koman ipalobos ay manragsak da gapo sin panladingitak ay iilaen da nan omililiget ay magay gapo na.

²⁰Kasisinit di kali da et man-istorya das baken tet-ewa maipanggep si ipogaw ay managlayad si talna.

²¹Din kali da yan napalalo. Kanan da, “Hala, inila min inamag mo.”

²²Ngem sik-a ay Yahweh et inilam na, isonga adim igiginek, somag-en ka.

²³Apok ya Diyos ko, pomika ka ta din kalintegak, ipaneknek mo koma.

²⁴Ikeddeng mo ay magay basol ko, tan nalinteg ka, Yahweh ay Diyos ko. Adim ipalobos ay manragsak dan kalaban ko

begew sin ligat ko.

²⁵Adim ipalobos ay kanan da en namingpingsan ay inmabak da et natongpal din layden da.

²⁶Sapay koma ta din amin ay maragsakan ya mangingatog awak da gapo sin enak panligligatan

et maabak ya mababainan da
 ya adi da ammoy amagen da.
²⁷Ngem din manglayad ay
 mapaneknekan koma
 ay maga di basol ko tet-ewa,
 manbogaw da komas layad da
 ya kanan da ay mangipidwapidwa,
 “Nangatongato si Diyos ay say
 panlaydana
 di mayat ay biyag di baa na.”
²⁸Asiak aben daddad-aten din kinalinteg
 mo,
 maninsin-agew ay daydayawek sik-a,
 Apo.

Salmo 36

Din Kinalawan Di Ipogaw Ya Din Kinasiged Diyos

36 Magay egyat dan Diyos din
 mangam-amag si lawa,
 kanayon ay panbasolan di nemnemne-
 men da.
²Palalo ay ingangato da di awak da,
 isonga kanan das nemnem da
 en adi maammoan ya adi kaliliget Diyos
 din basol da.††
³Kedse ya pag etek di kali da,
 din siged ay amagen di masirib ay
 ipogaw yan dinokogan da.
⁴Lawlaw di kabibiyag da.
 Sin kaseyseyepan da yan manplano das
 lawa,
 et sigaan da ay dokogan din lawa ay
 sana.
⁵Din kinamatalek mo ya adi manbal-
 baliw ay layad mo, Apo,
 edasan da ed langit sin labes di liboo.
⁶Adi aben manbalbaliw din kinalinteg
 mo.
 Kaman dontog ay adi kaigido,
 tan kanayon ay kosto din ikeddeng mo.

Kaman aben lanad di baybay ay
 malosong,
 tan adi polos makad-as di nemnem.
 Amin ay ipogaw ya animal yan ay-
 ayowanam, Apo.
⁷Palalo ay nabanol din adi manbalbaliw
 ay layad mo,
 isonga kamangen mi di panalalnib mo.
⁸Mapnemapnek kami sin ad-ado ay
 makan sin beey mo,
 kaman ginawang ay pan-inoman din ki-
 nasiged mo.
⁹Tan sik-a di poon di biyag mi
 ya silaw ay maningtinggaw sin nemnem
 mi.
¹⁰Din layad ya seg-ang mo, mantoltoloy
 koma
 sin makaammo ya manongtongpal en
 sik-a.
¹¹Adim ipalobos ay domoklos ya omi-
 patagtag da
 din nangato di nemnem na ya mangam-
 amag si lawa.
¹²Ilaem din mangam-amag si lawa,
 doy naabak da et natey da.

Salmo 37

Din Gon-gonan Di Lawa Ya Siged Ay Ipogaw

37 Bakem koman say distolbo en sik-
 a
 mo nemnemem din mangam-amag si
 lawa.
 Adi ka maapalan en daida.
²Tan nabeas ya mola di kaiarigan da,
 sinkaattikan et matey ya mamaga da.
³Si Diyos et di talkem
 ya din siged di amagem,
 ta omandoy biyag mos nan daga
 ya magay mapasamak en sik-a.
⁴Malaydan ka koma ay mansilbi en
 Diyos ay wadad daya,

††**36:2** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *isonga adi dan maimatonan ya kaliliget din mismo ay basol da.*

et din amin ay laydem yan idawat na.

⁵ Italek mon biyag mo en sisya et tolongan daka.

⁶ Paneknekanan to ay siged ya nalinteg ka,

et kaman pat-an di alas dosi di kinalawag na.

⁷ Sin sangoanan Diyos, gominek ka koma ya anosam ay sed-en din amagena.

Adi kan omapel en daida

ay bomaknang gapo sin lawa ay amagen da

ya matongpal din lawa ay panggep da.

⁸ Din apal ya bonget et pandokogam, tan din pantongpalan da et panbasolam.

⁹ Tan madosa dan to din mangam-amag si lawa,

ngem din mantalek en Diyos et okaen da din daga.

¹⁰ Baken bomayag et mamaga din mangam-amag si lawa,

olay estem ay anapen daida et maga da.

¹¹ Ngem din napakombaba et okaen da din daga,

ganasen da di siged ay biyag ya talna.

¹² Din mangam-amag si lawa et mangayetget das bonget da

mo ilaen dan ipogaw ay siged di ogalina,

et panggepen day lawa ay maikontra en sisya.

¹³ Ngem si Diyos pay et sis-iyekanas daida,

tan ammo na ay dandani di kadosaan da.

¹⁴ Din makedse et isagana da din kampilan ya pana da

ta peslen da din nabibiteg ya kasesegang ay iib-a da

ya siya abe din nalinteg di kabibiyag na.

¹⁵ Ngem din kampilan da di mamse sin mismo ay awak da

ya magotlo din pana da.

¹⁶ Din at-atik ay sanikwan di nalinteg et nabanbanol da

mo din kinabaknang di amin ay mangam-amag si lawa.

¹⁷ Tan kaanen Diyos din kabaelan di ipogaw ay lawa, ngem din nalinteg pay et salsalaknibanas daida.

¹⁸ Ay-ayowanan Diyos din managtongpal en sisya

sin am-in ay agew di biyag da, ya din daga ay tinawid da et oka das engengana.

¹⁹ Sin timpon di ligat, adi dan maligatan, olay mo betil, adi dan mankolang.

²⁰ Ngem din kalaban Diyos ay din mangam-amag si lawa,

sabsabong ya asok di kaiarigan da, tan sinkaattikan et mamaga da.

²¹ Man-otang di managbasol yan adi dan manbayad,

ngem din nalinteg, man-idawat da ay silalayad.

²² Din binindisyonan Diyos et okaen da din daga

ngem din dosaena et maipakaan da.

²³ Si Diyos di mangitdo si kosto ay danan tako

mo malaydan sin kabibiyag tako.

²⁴ Olay mo maisokba tako, kasin takon bomangon,

tan wadas Diyos ay tomoltolong.

²⁵ Manipod sin kakitkittoy ko engganas nakayak,

maga polos di nangilaak

si nalinteg ay binaybay-an Diyos ono din an-ak na yan manpalpalimos.

²⁶ Kanayon ay nakasagana

ay man-idawat ya man-ibolod sin iib-ana,

manbalin abe ay bindisyon din an-ak na.

²⁷ Dokogan yo din lawa ta din siged di amagen yo

ta say mantee kayos eng-enggana sin daga ay tinawid yo.

²⁸ Tan si Diyos et din kinalinteg di laydena

ya adi na baybay-an din matalek ay ipogaw na. Kanayon ay salaknibanas daida,

ngem din an-ak di mangam-amag si lawa et maipakaan da sin daga.

²⁹ Din nalinteg di mangoka sin daga et mantee das di si eng-enggana.

³⁰ Din nalinteg et kostokosto din kali na, ipaila da din sirib na.

³¹ Nenemnemena din bilbilin di Diyos na et maga di kasangawana.

³² Din managbasol et siimena din nalinteg ay ipogaw ta peslena.

³³ Ngem adi baybay-an Diyos sin panakabalin di kalabana, adi na ipalobos ay makeddeng mo idarum da.

³⁴ Mantalek kayon Diyos ya mantongpal kayon sisya, et mapadayawan kayo ay mangoka sin daga,

ya ilaen yo din kadosaan di mangam-amag si lawa.

³⁵ Waday enak inila ay lawlawa di nem-nem na

yan ineg-egyatan di gagait na.

Dakdake ay kaiw ed Lebanon di kaiarigana

ay din sidro ay kanan da.

³⁶ Idi kasinak nalabas yan maga sisya, inan-anap ko ngem iwed ay maila.

³⁷ Ilaen yo din matalek ya siged di ogali da,

tan din naolnos ay ipogaw et omad-ado din poli da.

³⁸ Ngem din managbasol et maming-pingsan ay madosa da

et mamaga din poli da.

³⁹ Isalakan Diyos ya salaknibana din nalinteg sin timpon di ligat da.

⁴⁰ Badangana ya isalakanas daida sin ipogaw ay lawa di nemnem da, tan sisya di kamangen da.

Salmo 38

Kararag Di Ipogaw Ay Mansakit

38 Apo, adi ka kod mabonget sin domosaam.

² Tan sin dinmosaam, kamanak nasogatan sin panam, kamanak aben natokang gapo sin dinmespegam.

³ Madagsen di sakit ko gapo sin bonget mo, mansakit amin awak ko begew sin basol ko.

⁴ Tan enggay nalim-otanak si basol ko, adiak makag-en tan madagsen dadlo.

⁵ Naboyok et man-agob din sogat ko gapo sin kinaong-ong ko.

⁶ Adiak makabangon gapo sin sakit ko. Maninsin-agew ay man-og-ogaak si ladingit ko.

⁷ Man-atong ay kaman apoy nan awak ko, palalo nan sakit ko.

⁸ Enggay kinmapsokapsotak, Apo, manbayewengak gapo sin sakit di nem-nem ko.

⁹ Ammom din laydek, Apo, dedengngem amin ay bayeweng ko.

¹⁰ Mankayebkeb nan poso ya enggay kinmapoyak, kinmapsot abe nan matak.

¹¹ Adi somag-en din gagayyem ya katok-mang ko gapo sin bayang ko, olay abe din totonod ko.

¹² Din manpanggep sin biyag ko, man-amag das tagdey da, din manglayad ay domadael yan omipalawlaw da,

adi da somaldeng ay manplanos lawa.

¹³⁻¹⁴ Ngem kamanak nateweng, tan tetewengek daida, ya kamanak omel, tan adiak songbatan din ibaga da.

¹⁵ Tan sedsed-ek sik-a, Apo, songbatam kod kararag ko, Yahweh ay Diyos ko.

¹⁶ Adim ipalobos ay manragsak dan kalaban ko gapo sin kadadaelak ya ligat ko,

¹⁷ tan kamanak matey sin kanayon ay sakit ko.

¹⁸ Ipodnok nan basbasol ko madandanaganak begew sin lawa ay inamag ko.

¹⁹ Napipigsa da din kalaban ko, ad-ado da ay omililiget, olay magay gapo.

²⁰ Din manobalit si lawa sin siged ay inamag ko, daida din kalaban ko gapo sin pangamagak si kosto.

²¹ Adi ka kod bomaybay-an, Apo, adi ka omaddawi ay Diyos ko.

²² Dalasem ta bomadang ka, sik-a ay omisalakan ya Apo.

Salmo 39

Din Kinaaptik Di Biyag

39 Kanak en man-annadak ta adiak bomasol sin ibagak, annadak din kalik sin kawadan di managbasol sin kad-ak.

² Maga polos di inbagbagak si olay mayat,

ngem nasepsep ay naligatanak.

³ Sin nannemnemnemak, madandanaganak,

ya nasepsep abe ay binmongetak enggana ay adiak makaitpe sin liknak, et siya nay inbagak,

⁴ "Apo, ibagam koma mo pig-an di kateyak,

ipaammom di kaandon di panbiyagak.

⁵⁻⁶ Nan indawat mo ay panbiyagak yan sinkaattikan,

magay kabayag na sin pangilam.

Katet-ewa na, amin ay ipogaw yan siya nay iso da,

es-esay leng-ag ono owat alidong di ka-iarigan da.

Magay silbin di pangipakatan das amin ay kabaelan da,

tan olay mo waday kinabaknang ay idolin da,

adi da ammoy mangon-od sin odi na.

⁷ Ed wani, sino pay di pantalkak?

Sik-a met anggoy di pannamnamaak.

⁸ Sin basbasol ko, omisalakan ka koma.

Adim ipalobos ay somisiyek da di ipogaw ay magay nemnem na.

⁹ Iginenek ko, magay enak maibaga, tan sik-a di nangamag sina.

¹⁰ Isaldeng mo koma ay domosa, tan nay enggay namaga nan pigsa.

¹¹ Begew sin basol di ipogaw yan dosaem,

maiarig kas bigis, tan din banolen da yan dadaelem.

Amin ay ipogaw yan owat kaman dagem.

¹² Apo, dengngem koma ya patgam din kararag ko.

Man-og-ogaak ay mankararag en sik-a, Apo,

tan owatak mangili ay makidagos sin beey mo

ay kaman din inyat di ap-apo.

¹³ Isaldeng mo koma nan domosdosaam ta manragsakak si sinkaattikan ta asiak matey pag enggay kayman."

Salmo 40

Kanta Ay Pangdayaw Di Ipogaw En Diyos Ya Kararag Ay Mankedaw Si Badang Na

40 Inanosak ay sinsin-ed din badang Diyos Apo,

inmosdong et dinngge na din kararag ko.

² Inmisalakan sin kaeegyat ay bito ay naikosnongak

ay kad-an di pitek ay nailemlemak.

Inmipatang sin dakdake ay bato, et mandanak ay magay egyat ko.

³ Baro ay kanta di initdo na ta ikansiyon ko.

Panangdayaw en sisya ay Diyos tako.

Ad-adon to di makaila et emegyat da ya mantalek dan sisya.

⁴ Nagasat din mantalek en Diyos

ay adi masangaw ay makidayaw si sinan didiyos.

⁵ Magay makaison sik-a, Yahweh ay Diyos mi.

Nakaskasdaaw din inam-amag mo para en dakami,

et siya abe sin planom paran dakami.

Adiak makaibaga mo dad-atek amin dana,

tan palalo ay ad-ado da.

⁶ Baken din napalpalti ay animal ya odom ay daton di laylaydem.

Baken abe din kapopooan di animal ya odom ay daton para sin basbasol di panragragsakam.

Ngem indawat mo din ingak ay mannge sin ibagam.

⁷ Et naeyak ay Diyos ay manongpal sin laydem

ay kaman din inpaisolat mo sin nalopilo ay libro maipanggep en sak-en.

⁸ Laydelaydek ay onodan din laydem ay Diyos ko.

Kanayon ay nemnemek din linteg mo.

⁹ Inpaammok din kosto sin gimong di am-in ay ipogaw mo,

adiak met ginmiginek et ammom ay Diyos Apo.

¹⁰ Magay binokbokodak, kanayon ay dinad-at ko

din omiparagsak ay pangisalamanam ya kinamatalek mo,

siya abe sin adi manbalbaliw ay layad ya seg-ang mo.

¹¹ Din seg-ang mon sak-en, mantoltoloy koma.

Kanayon koma ay somalaknib ka, begew sin komakaman ay layad mo

ya din kinamatalek mo.

¹² Tan nanliniked nan problemak, palalo ay ad-ado.

Adiak makaila tan kaman tomab-ok nan basbasol ko,

ad-ado da mo din kabibilang di book ko, et enggay nakaan di toled ko.

¹³ Apo Diyos, pangaasim koma

ta dalasem ay omisalakan ka.

¹⁴ Sapay koma ta maabak ya maibabain da

din manpanggep isnan biyag ko ya malaydan sin ligat ko.

¹⁵ Din lomaslasoy, maibabain da koma begew sin kaabakan da.

¹⁶ Ngem din mangan-anap en sik-a, sapay koma ta manragsak da.

Amin ay man-iyaman sin panangisalaman mo,

kanayon koma ay kanan da, “Nangaton-gato si Diyos Apo.”

¹⁷ Kaseseg-angak ay nabiteg kayman, ngem adi ka met lomiwliw-an.

Diyos ko ay omisalakan, dalasem koma ay bomadang.

Salmo 41

Kararag Di Ipogaw Ay Mansakit

41 Nagasat di ipogaw ay din kakkaasi yan seg-angana, tan isalakan Diyos sin timpon di ligat na.

² Salakniban ya ayowanan Diyos sisya et naragsak di biyag na isnan daga.

Adi baybay-an Diyos sin kalabana.

³ Ayowanan Diyos sin pansakitana, agasana sin amin ay sakit na.

⁴ Mo sak-en pay yan say kanak na, “Apo, nanbasolak en sik-a,

maseg-ang ka koma ta omagas ka.”

⁵ Omipalawlawwa din kalaban ko yan kanan da,

“Pig-an pay di kateyana ya kaliw-anan di ngadana?”

⁶ Baken aben matalek din ipogaw ay bomisita,

tan mo bomala da, omipalawlawwa da et iwaras da di ay istorya.

⁷ Amin din omiliget yan man-aayasak da,

Din kalawlawwaan ay mapasamak en sak-en et say nemnemen da.

⁸ Kanan da en inayan di sakit ko et magay namnamak ay matago.

⁹Olay din tinaltalek ko ay gayyem ko ay nakiokob en sak-en yan nanbalin ay kaibaw ko.

¹⁰Maseg-ang ka ay Diyos ta omipabikas ka ta say makaibaesak en daida.

¹¹Mapnek kan sak-en, et siya nay pangammoak: din kalaban ko yan adi dan omabak.

¹²Gapo sin kinalinteg ko, omayowan ka, manteeak sin kad-am si eng-enggana.

¹³Yahweh ay Diyos di Israelita, madaydayaw ka ed wani ya si eng-enggana.

Siya sa. Amen.

Salmo 42

Din Iliw Di Ipogaw en Diyos

42 Din iliw ko, Apo, ay en manday-dayaw sin Timplom

et kaman din bigaw di ogsa si man-ay-ayos ay danom.

²Palalo di iliw ko en sik-a, Diyos ay matmatago.

Pig-an pay di makaeyak ay mandayaw sin beey mo?

³Inagew ya linabi ay enak manlolowa, adiak pay mangmangan tan dagaang ko et maga.

Kankanayon abe ay kankanan di kaibaw ko,

“Into ngin din kanam en Diyos mo?”

⁴Isonga palalo ay manladingitak mo manemnem ko

din nangipangpangoak sin ad-ado ay gait ko

ay en mandayaw en sik-a sin beey mo.

Naragsak kami ay nan-iyaman en sik-a, Apo,

ya nangikanta si dayaw mo.

⁵Apay pay laeng ay mariribok ya manladingitak?

Sik-a, Apo di pantalkak, tan sik-a di omisalakan ya Diyos ko et sik-a kasin di idaydayaw ko.

⁶Peteg di ladingit ko, isonga ninemnem kos sik-a

sin kawadak sin sakop di Jordan ay na-iaddawi ay daga,

sin sag-en di dontog ay Hermon ya Mizar,

tan sina kayman di kad-ak ay lugar.

⁷Kaman napigsa ay dalloyon di inpaalim ay ladingit ko,

et kamanak malmalned si sakit di nem-nem ko.

⁸Inagew ay inpapailam ed idi di ko-makaman ay layad mo,

ya sin labi, mapteng ay kankanta di in-panemnem mo

ay say inkarkararang ko

en sik-a ay Diyos ay poon di biyag ko.

⁹Diyos ay salaknib ko, enak kod damagen,

“Apay ngin ay nilinglingam sak-en?

Apay ngin ay magay saldeng di ligat ko ay idawdawat di makedse ay kaibaw ko?”

¹⁰Kamanak natenaw si bain ko

begew sin kali da ay makainsolto.

Kankanan da, “Into ngin di Diyos mo?”

¹¹Apay pay laeng ay mariribok ya manladingitak?

Sik-a, Apo di pantalkak,

tan sik-a di omisalakan ya Diyos ko,

et sik-a kasin di idaydayaw ko.

Salmo 43[¶]

Kararang Di Ipogaw Ay Napalpaligatan

43 Paneknekam koma ay Diyos di kinalinteg ko

en daida ay adi mangammo ay sik-a din Apo.

Omilisi ka koma ay Apo

[¶]43:0 Din Salmo ay nay et sigod ay naitapi sin Salmo 42. Man-iiso di koro ay madteng sin 42:5,11 ya 43:5.

sin nasikap ya makaetek ay kaibaw ko.
² Sik-a di enak pankamangan.
 Apay ngin ay en ka tinmaynan?
 Apay ngin ay magay saldeng di ligat ko
 ay idawdawat di makedse ay kaibaw ko?
³ Ipaalam kod san silaw mo ay kaiarigan
 di seg-ang mo,
 paneknekam abe din katet-ewan di into-
 lag mo,
 ta ompango da sin nasantoan ay dontog
 mo
 ay say kad-an di Timplo ay beey mo.
⁴ Asiak dayawen sik-a sin kad-an di altar
 mo,
 tan sik-a ay Diyos di poon di ragsak ko.
 Man-gitaraak ay mangikanta si dayaw
 mo,
 sik-a ay bigbigek ay Diyos ko.
⁵ Apay pay laeng ay mariribok ya
 manladingitak?
 Sik-a, Apo di pantalkak,
 tan sik-a di omisalakan ya Diyos ko,
 et sik-a kasin di idaydayaw ko.

Salmo 44

Kararag Di Ipogaw Ay Naabak

44 Apo, dinnge mi ay mismo
 din dad-at di ap-apo,
 ay din en ka inamag
 sin timpo da ed bayag.
² Babaen sin panakabalin mo,
 din nanasyon yan inpakaan mo,
 et sin ili da, insaad mo din ipogaw mo.
 Din nanasyon yan pinaligat mo,
 ngem inpasiged mo din biyag di ipogaw
 mo.
³ Baken babaen si kampilan ya bikas da
 di nangabakan ya nangokaan da sin ili
 ay sana,
 mo adi et din panakabalin ya seg-ang mo
 en daida,
 tan nilayad mos daida.
⁴ Sik-a din arik ya Diyos ko,
 nangabakem din polin Jacob ay ipogaw
 mo.

⁵ Tinokang min kalaban mi gapo sin
 panakabalin mo,
 in-gatigatin mi gapo sin panakabalin di
 ngadan mo.
⁶ Adiak mantalek sin kampilan ya panak
 para sin kaisalakanak,
⁷ tan sik-a di nangisalakan en dakami sin
 kalaban mi,
 sik-a di nangabak sin mangililiget en
 dakami.
⁸ Kanayon ay daydayawen mis sik-a
 ya man-iyaman kami si eng-enggana.
⁹ Ngem nay ed wani, dinokogam
 dakami,
 inpalobos mo ay omabak din kalaban
 mi,
 yan adi kan ipango din sosoldado mi.
¹⁰ Inpalobos mo ay itagtagan mi din kal-
 aban mi,
 ya pinos da din sanikwa mi.
¹¹ Binay-am ay peslen das dakami
 ay kaman karnero ay mapalti
 ya pansisianen das dakami
 ay iey sin kailili.
¹² Nalaka di nangilakom sin ipogaw mo,
 maga di magon-od mo.
¹³ Inilan di nanasyon sin sag-en mi
 din inamag mon dakami
 et laslasoyen das dakami.
¹⁴ Nanbalinem dakami ay sis-iyekan di
 odom ay ili,
 manwegweg da ay mangoy-oyaw en
 dakami.
¹⁵ Kanayon ay maoy-oyawak
 et palalo ay mabmabainak
¹⁶ sin denggek ay oyaw ya insolto
 ay ibagbagan di omililiget ay kalaban
 ko.
¹⁷ Napasamak en dakami amin dana
 olay adi mi nilinglingan sik-a.
 Maga met di nilabsing mi
 sin intolag mo en dakami.
¹⁸ Adi mi met dinokogan sik-a, Apo,
 tinongtongpal mi din bilin mo.
¹⁹ Ngem olay mo siya di,
 yan binaybay-am dakami

sin lugar ay pantean
 di mankaaangat ay animal.
 Dakami yan en ka binaybay-an
 sin kabolingetan ay kad-an.
²⁰ Mo dinokogan mi komas sik-a ay
 Diyos mi
 ya nankararag kami si didiyosen di
 odom ay ili,
²¹ sigurado ay naammoam tan ammom
 di nemnem mi.
²² Ngem begew met en sik-a, kanayon ay
 pese di sangsangoen mi,
 kaman kamin karnero ay dandani ay
 mapalti.
²³ Apo, bomangon ka!
 Apay nga maseseyep ka?
²⁴ Sinoy gapo ay nandokogam dakami?
 Ilaem koma nan pamalpaligatan dan
 dakami.
²⁵ Tan naabak ya naibabain kami,
 sin tapok yan naipabaktad kami.
²⁶ Omali ka ay bomadang, Apo,
 Omisalakan ka gapo sin adi manbal-
 baliw ay layad mo.

Salmo 45

Kanta Sin Pankasalan Di Ari

45 Napno di nemnem ko si mapteng
 ay kali
 ay laydek ay ikanta sin ari.
 Lapis di nalaing ay mansolat di kaiarigan
 di dilak,
 tan mapteng ay kansiyon di ikantak.
² Sik-a, apo ari, di kagowapoan,
 mo mankali ka, ad-ado di malaylaydan,
 tan si Diyos et kanayon ay en daka
 binindisyonan.
³ Isiklang mo san kampilan mo, ari ay
 kapigsaan,
 madaydayaw ka tan sik-a di kangatoan.
⁴ Mo en ka makigobat, sin panakabalin
 mo pangabakem di tet-ewa,
 salaknibam abe din waday kalintegana.

Begew sin pigsam, kanayon ay mangab-
 abak ka!
⁵ Din panam et matadem da,
 din poson di kaibaw mo et losoken da,
 ad-ado ay nasyon di somoko en sik-a.
⁶ Din panturayam ay Diyos^{§§} et magay
 pap-eng na.
 Iturayam din ipogaw mo et nalinteg di
 iyat mon daida.
⁷ Laylaydem din siged ya kalkaliget mo
 din lawa.
 Isonga si Apo ay Diyos mo et sik-a di
 pinili na.
 Din ragsak ay indawat na en sik-a et ad-
 ado
 mo din ragsak di gagait mo.
⁸ San badom et manseng-ew dadlo,
 tan napay-an si nankinalasi ay
 bangbanglo.
 Gan-ganasem din kotingting di arpa
 sin oneg di palasyo ay nabanol di arkos
 na.
⁹ Din babbabai sin palasyom et maday-
 dayaw da ay prinsesa.
 Din wada abe si makannawan mo et din
 nangato ay reyna.
 Kabanolan ay balitok di naialti sin awak
 na.
¹⁰ Dengngem san ibagak en sik-a ay
 ikasal di ari.
 Linglingam et din ogalin di kakailiam ay
 wadas addawi,
¹¹ tan begew sin kinapintas mo maawis
 en sik-a.
 Sisyay et di apom, isonga tongpalem
 sisya.
¹² Din babaknang ed Tiro et isagotan das
 sik-a,
 tan kasapolan da di tolong mo en daida.
¹³ Peteg di pintas din reyna ay
 makiasawa,
 naidait di balitok sin bado na.
¹⁴ Maptemapteng din bado na idi mait-
 lod sin kad-an di ari

^{§§}45:6 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Din panturayam ay indawat Diyos.*

ay on-onoden din abay na ay babbabai.

¹⁵ Peteg abe ay maragsakan da idi sin palasyo di senggapan da.

¹⁶ Sik-a abe ay ari, man-ipotot kan to si ad-ado ay lalaki.

Tadonen da din aap-om ay aari ed idi, tan din an-ak mo abe yan ari di kaisaadan da,

panturayem daida isnan intiro ay daga.

¹⁷ Din kantak et kanayon ay ipanpanem-nem na

sik-a ay ari ta say daydayawen daka sin ed wani ya si eng-enggana.

Salmo 46

Din Manakabalin Ay Diyos Ay Manalagnib En Datako

46 Si Diyos di pankamangan ya mangipabikas en datako. Kankanayon ay bomadbadang mo waday problema tako.

² Adi tako ngarud emegyat ay iib-a, olay mo mayegyeg din nay ay daga ya din dontog makosokos da ay emey sin lanad di baybay ay annawa.

³ Olay abe mo napigsa din dalloyon ya din dontog et pag dan magon-gon.

⁴ Ngem wada pay di ginawang ay man-ay-ayos

ay mangidawat si ragsak di ipogaw sin siyodad Diyos.

Man-ay-ayos ay emey sin beey Diyos ay Kangatoan

ay siya din Timplo na ay nasantoan.

⁵ Wada si Diyos sin siyodad ay sana, et adi nan itolok ay dadaelen da mo adi et masapsapa ay salagnibana.

⁶ Magolo din kailili begew sin egyat da, ya din aari ay manturturay et maabak da,

tan mankali si Diyos yan kaman kido di kali na,

et kaman matenaw din nay daga si egyat na.

⁷ Si Diyos ay Ap-apon di Sosoldado et wadan datako,

si Diyos ay dinaydayaw Jacob et say pankamangan tako.

⁸ Omali kayo et ilaen yo san inam-amag na,

din kaeetnga ay inam-amag Diyos isnan daga.

⁹ Pasaldengen Diyos din gobgobat isnan lota,

potlongena din gayang ya pana, din kasay abe yan pooana.

¹⁰ "Kosto sa! Isaldeng yo!" kanan di Apo. "Nemnemen yo ay sak-en di Diyos yo.

Bigbigen di am-in ay ipogaw ay sak-en di kangatoan.

Am-in ay nasyon yan enak iturayan."

¹¹ Si Diyos ay Ap-apon di Sosoldado et wadan datako,

si Diyos ay dinaydayaw Jacob et pankamangan tako.

Salmo 47

Si Diyos Di Kangatoan Ay Ari

47 Dakayo amin ay nanasyon, mantampok kayo si ragsak yo.

Ipigsa yon kanta yo ay mangidayaw en Diyos Apo.

² Tan si Diyos ay Kangatoan et kaeegyat sisya,

manakabalin ay ari isnan intiro ay daga.

³ Inpaabak nan dakami din nanasyon et inturayan mi.

⁴ Pinili na para en dakami nan daga ay pantean mi.

Siya na di it-it-ek mi ay daga, dakami ay polin Jacob ay laylaydena.

⁵ En tinmokdo si Diyos sin trono na, madnge di tanggoyob ay napigsa.

Bomanogaw abe din ipogaw na ay mangipaammo sin nangabakana.

⁶ Mankanta kayo ay mangidayaw en Diyos Apo,

idayaw yos sisya ay ari tako.

⁷Tan sisya di mangituray sin intiro ay daga,
isinga dayawen yos sisya babaen si kankanta.

⁸Tinmotokdo si Diyos sin nasantoan ay trono na.

Din nanasyon et iturayana.

⁹Din tuturay di nanasyon yan masinop da

ta makikadwa da sin ipogaw na,
ipogaw Diyos ay dinaydayaw Abraham.
Tan sisya din kangatoan,
amin ay ari et ena iturayana.

Salmo 48

Din Mapteng Ay Siyodad Diyos

48 Si Yahweh ay Diyos tako et peteg di kinangato na,
lebbeng na ay madayaw sisya sin siyodad na

ay kad-an di nasantoan ay dontog na.

²Din dontog ay Zion, maptemapteng ya nakayang,

siyodad ay pantean Diyos ay say Ari ay Kangatoan.

Maragsakan amin ay ipogaw isnan daga begew sin siyodad ay sana.

³Si Diyos ay mismo et say kad-ana,
yan pinaneknekana ay sigurado ay salaknibana.

⁴Din aari yan mantitinolong da ay mangobat ed Zion ay sana.

⁵Ngem idi inila da yan nasdaaw da, inmegyat ya nanagtag da.

⁶Manpayegpeg da si egyat da ay kaman din ligat di babai ay dandani di pan-anakana.

⁷Inabak mos daida ay kaman din panadaelan di dagem ay napigsa

si bapor ay emey ed Tarsis ay kanan da.

⁸Din nadamdagam mi, maila mi ed wani sin siyodad Diyos ay daydayawen mi,
Diyos ay Manakabalin Amin ay si Yahweh.

Sinay di siyodad ay salakniban Diyos si eng-enggana.

⁹Nemnemnemen mi sin Timplo na din adi manbalaliw ay layad na.

¹⁰Mandinamag din ngadan Diyos ya madaydayaw sisya

sin intiro ay daga.

Mangab-abak sisya gapo sin panakabalina.

¹¹Din ipogaw ed Zion, manragsak da koma,

siya abe sin omili ed Juda,
tan nalinteg din pangeddeng na.

¹²Din siyodad ay Zion, en yo likeden ta din nankakakayang ay beey isdi, en yo bilangen.

¹³Esten yo ay ilaen din dingding ya alad na

ta sin an-ak yo yan dad-aten yon daida

¹⁴ay siya di di panakabalin Diyos tako,
sisya di kanayon ay mangilapo en datako.

Salmo 49

Pamagbaga Maipanggep Si Kinabaknang Ya Kateyan Di Ipogaw

49 Amin ay ipogaw isnan daga,
dengngen yo nan enak ibaga,

²olay nangato ono nababa ka,
baknang ono nabiteg ka.

³Mangidawat si sirib di bomala sin tepek ko,

naoneg di panakaawat ko.

⁴Estek ay mannge si esa ay pamagbaga yan ilawlawag ko di olog na downanak toktokaren din arpa.

⁵Adiak emegyat sin timpon di ligat ko mo lomikob din makedse ay kalaban ko.

⁶Mantalek da sin kinabaknang da ya it-it-ek da din sanikwa da.

⁷Adi kabaelan di ipogaw ay mangsobot sin awak na,

adi na mabayadan en Diyos din biyag na.

⁸Tan din bayad di biyag et palalo ay nangina,

magay omanay si ibayad da
⁹ta matago da si eng-enggana
 et sin pese yan mailisi da.
¹⁰Ammon di amin ay olay din masirib et
 matey da
 ay kaman din naong-ong ya magay nem-
 nem na.
 Daida am-in yan taynan dan kinabak-
 nang da,
 et tawiden di aan-ak da.
¹¹Say beey da si eng-enggana din
 naiponponan da,
 olay pay mo way bokod da ay daga
 sin deda ay matmatago da.
¹²Adi mailisi di ipogaw sin kateyana
 gapo sin kinabaknang na.
 Kaman met laeng animal ay matey sisya.
¹³Siya nay pantongpalan di mantalek si
 awak da
 ya mapnek sin kinabaknang da:
¹⁴naitoding ay matey da, karneroy ka-
 iarigan da.
 Din pese, kaman say mangipaspastol en
 daida.
 Awni et abaken din nalinteg ay ipogaw
 si daida,
 madonot awak da sin kaiponponan da
 ay addawi sin maptemapteng ay beey
 da.
¹⁵Ngem mo sak-en pay, omisalakan si
 Diyos Apo,
 tan sin panakabalin di pese sobotena din
 biyag ko.
¹⁶Isonga mo waday bomaknang,
 adi ka emegyat ono mariribokan,
 olay mo din kinabaknang na yan
 mataptapian.
¹⁷Tan mo matey, maga polos di itakina,
 adi na ikoyog sin kaot din kinabaknang
 na.
¹⁸Olay mo mapnek sin biyag nas nan
 daga
 yan idaydayaw di iib-a na begew sin
 kabaelana,

¹⁹awni et maitapi met laeng sin aap-o na
 et adi na polos maila di pat-a.
²⁰Din kinabaknang yan magay maamag
 na
 ay mangilisi si ipogaw sin kateyana.
 Kaman met laeng animal ay matey sisya.

Salmo 50

Din Omalian Diyos Ay Mangokom

50 Si Yahweh ay Manakabalin Amin
 ay Diyos yan ay-ayagana
 din kaipoipogaw sin amin ay solin di
 daga.
²Si Diyos yan kaman silaw ay napigsa.
 Somili din koniniing na
 manipod ed Zion ay palalo di kinapintas
 na.
³Omali si Diyos tako yan adi gomiginek
 sin omaliana.
 Waday bomidbidang ay apoy sin
 sangoanana
 ya napigsa ay dagem ay nanlikmot en
 sisya.
⁴Ay-ayagana din langit ya din daga
 ta saksiyan da din pangokomanas ipogaw
 na.
⁵“Ayagan yo din napodno ay ipogaw
 ko,” kanana,
 “din nakitolag en sak-en babaen si
 datdaton da.”
⁶Din amin ay wadad daya,
 din kinalinteg Diyos di ipaneknek da,
 tan din mangokom et sisya.
⁷Kanan Diyos, “Dakayo ay Israelita ay
 ipogaw ko,
 dengngen yo din ipaneknek ko ay
 maikontra en dakayo,
 tan sak-en si Yahweh ay Diyos yo.
⁸Baken say panyamyamak en dakayo
 din datdaton yo
 ay kaman din kanayon ay idatdaton yo
 ay maipoo.

*50:5 Exodo 24:3-8.

⁹Ngem adiak pay dedan kasapolan din bomaro ay baka yo

ya kalding ay mapo en dakayo.

¹⁰Tan okak amin ay animal sin kada ya din wadas kadontodontog ay baka.

¹¹Okak abe amin ay mantaytayaw ya amin ay parsua sin payew.

¹²Mo kaspangarigan mandagaangak, baken dakayo di pangibagaak, tan din daga ya amin ay wadas labaw na yan okak.

¹³Ay siya mo mansidsidaak si bomaro ay baka?

Din kalding yan adiak met inomen dada da.

¹⁴Say laydek ay daton yo din en kayo pan-iyamanan

en sak-en ay Diyos ay kangatoan, siya abe sin panongtongpalan yo si amin ay ikari yo.

¹⁵Mankararag kayon sak-en sin timpon di ligat yo, isalakan kos dakayo et omidaydayaw kayon to.”

¹⁶Ngem sin mangam-amag si lawa, kanan Diyos Apo,

“Magay lebbeng mo ay mangibagbaga sin bilbilin ko

ya mangidaddad-at sin intolag ko,

¹⁷tan din pamagbagak yan kaliliget mo, din kalik yan adi kan ikaskaso.

¹⁸Mo way ilam si mangakew yan maki-gayyem ka

ya makikadwa ka sin makikamkamalala.

¹⁹Nakasagana ka ay mankali si lawa

ya pag etek di en ka ibagbaga.

²⁰Olay din kabsat mo yan palawlawagem sisya.

²¹In-giginek ko sin nangamagam sina

yan kanam et en kamanak sik-a.

Ngem ed wani, ibagak din basol mo et ilawlawag kon sik-a.

²²Nemnemen yo na, dakayo ay adi omikaskaso,

tan mo maga, bisngibisngitek dakayo

et magay makaisalakan en dakayo.

²³Din kosto ay daton ay pangdayaw yon sak-en

et din panag-iyaman.

Olay sino ay mantongpal en sak-en et enak isalakan.”

Salmo 51

Kararag Ay Mankedkedaw Si Pamakawan

51 Someg-ang ka ay Apo. Begew sin komakaman ay layad mo

ya din dakede ay seg-ang mo, ponasem paabe din lawa ay inam-amag ko

²ta say dadlon madalosan am-in ay in-paksaw ya basol ko.

³Tan ammok ay lawa di inam-amag ko et adi polos makaan dana sin nemnem ko.

⁴Madagsen kayman san basol ko ay sana,

sik-a anggoy di nangamagak sina, isonga magay ipambal ko mo ibagam ay basol ko,

tan pag kosto am-in din dosa ay iked-deng mo.

⁵Apaw kayman na, tan sigod dedan ay sibabasolak,

olay sin daanak pay laeng maianak.

⁶Laydem ay din nemnem ko et naim-posoan ya tet-ewa,

isonga idawat mo din kinasirib ay mapo en sik-a.

⁷Dalosam sak-en ta makaan basol ko,

ta kamanak mankikilat ay dalalo.

⁸Ipadngem koma en sak-en di pamakawan mo

ta say maragsaragsakanak ay kosto,

tan kamanak namekmek sin dosa ay inkeddeng mo.

⁹Baken koma din basol ko di pag mon isisin-eng,

mo adi et linisam komas sak-en.

¹⁰Baro ay nemnem di idawat mo koma,

ay nadalos, baken natapian si lawa,
ta say ipapasnek ko ay mansilbi en sik-a.

¹¹ Adi ka koma omipakaan sin kad-am,
ya adim aben ipalobos ay tomaynan
din Ispiritom ay Nasantoan.

¹² Ipataolim kasin din palalo ay ragsak
ko

begew sin panangisalakan mo.

Idawat mo koma kasin din layad ko
ay manongpal sin bilbilin mo.

¹³ Asiak itdoan din managbasol ay gagait
ko

ta tongpalen da abe din bilbilin mo.

Dokogan da di lawa ay am-amagen da
et pag dan mantaoli en sik-a.

¹⁴⁻¹⁵ Pangaasim kod adi ay Diyos ta
omisalakan ka

sin basol ko ay namseak si ib-a[†]

ta say mabalin ay idaydayaw kos sik-a.

Asiak ipaammo din kinalinteg mo
dowan kon ikankanta din dayaw mo.

¹⁶ Sigaam ay Diyos din datdaton ay
mapooan,

tan mo laydem koma, en nika idatonan.

Ngem adi ka met baw interesado

isnan mapalti ay idaton ko.

¹⁷ Din mabalin anggoy ay idaton ko

et din mangibabawiak sin basol ko
ya din napakombaba ay nemnem ko,

tan siya baw dana di daton ay panlay-
dam, Apo.

¹⁸ Et sapay koma ta ipailam seg-ang mo
ed Zion ono Jerusalem ay siyodad mo.

Bangonem kasin san nakayang ay alad
na

ta way salaknib na sin kaibaw na.

¹⁹ Et mo siya di, awni et malaydan kan
to

sin kosto ay maidaton sin altar mo.

Tan bomaro ay baka di iall min to

ay say mapooan isnan altar mo.

Salmo 52

Din Pantongpalan Di Makedse Ay Ipogaw

52 Sik-a ay mandindinamag di kedse
na, apay nga it-it-ek mo

din lawlawa ay inam-amag mo?

Adi polos manbalbaliw din layad Diyos
Apo.[‡]

² Maninsin-agew ay en ka manplano

si panligatan di gagait mo.

Din tepek mo, kaman rabahas di kata-
dem na,

pag etek di en ka ibagbaga.

³ Sigaam din siked, say laydem din lawa.

Laylaydem din etek mo din tet-ewa.

⁴ Maetek ka

yan laylaydem amin din kali ay man-
adael si ib-a.

⁵ Ngem awni et dosaen Diyos sik-a

ta madadael kas eng-enggana.

Sipdotenas sik-a sin beey mo,

et kaanen daka isnan kad-an di
matmatago.

⁶ Masdaaw din nalinteg ay ipogaw ay
mamoyboya

et masiyek da yan kanan da,

⁷ “Ilaen yo san ipogaw ay sana.

Baken si Diyos di nankamangana

mo adi et nantalek sin kinabaknang na

ya sin lawa ay inam-amag na.”

⁸ Ngem sak-en pay, maiarigak si kaiw ay
olivo

ay magmagabay sin beey di Apo.

Mantalekak si eng-enggana

sin adi manbalbaliw ay layad na.

⁹ Man-iyamanak si eng-enggana, Apo,

gapo sin inamag mo.

Enak ipaammo din kinasiked mo

sin sangoanan di ipogaw mo.

[†]51:14-15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Pangaasim kod adi ay Diyos ta omisalakan ka, ta say adi da gan-gandaten di biyag kos na.*

[‡]52:1 Siya na di kanana sin Hebreo. Din kanana abe sin Syriac et: *din lawlawa ay inam-amag mo sin ipogaw Diyos Apo?*

Salmo 53

Din Kinalawan Di Am-in Ay Ipogaw

53 Din naong-ong yan magay Diyos si pannemnem da.

Dadlon makadadael din kabibiyag da ya kadodogis di am-amagen da.

Magay olay esa si kosto di am-amagena.

²Si Diyos ed langit, osdongana di ipogaw isnan daga

ta ilaena mo waday masirib en daida ay manganap ta ammoan das sisya.

³Ngem man-iiso da am-in ay lawlawa, tan din kosto ay danan et tinaynan da.

Magay mangam-amag si kosto, maga di olay esa.

⁴Kanan Diyos, “Ay daetan pay dana ay mangam-amag si lawa!

Pig-an ngin di pannemneman da?

Din pamalpaligatan da sin ipogaw ko et nalaka en daida

ay kaman din kalakan di mangokmon si kanen da.

Sigaan da abe ay mankararag en sak-en ay Diyos da koma.”

⁵Ngem awni et palalo di egyat da, egyat ay maga polos ed idi di kais-iso na.

Tan si Diyos et iwalang na din tong-an di kalaban di ipogaw na.

Dadlon abaken din Israelita

tan sinigaan Diyos daida.

⁶Sapay koma ta si Diyos ay manbeey ed Zion sin Timplo na

et isalakana din Israelita ay ipogaw na.

Am-in ay polin Israel et maragsakan da koma

mo ipataolin Diyos din sigod ay kinabaknang da.

Salmo 54

Kararag Ay Mankedaw Si Panalakniban Diyos

54 Omisalakan ka koma ay Diyos babaen sin panakabalin mo

ya paneknekam ay magay basol ko.

²Dengngem din adawag ko,

songbatam kod din kararag ko.

³Tan nay ay omibaw din mangipapan-gatos awak da.

Nan ipogaw ay magay seg-ang da, kanan da en pomse da.

Sik-a ay Diyos yan dinokogan da.

⁴Ngem bomadang ka, Apo,

tan sik-a di salaknib ko.

⁵Sapay koma ta dosaem daida gapo ta matalek ka

ta apiten da din lawa ay am-amagen da ya mamaga di biyag da isnan daga.

⁶Maragsakanak to ay mangidawat si daton ko

ya man-iyamanak gapo sin kinasiged mo,

⁷tan inmisalakan ka sin amin ay ligat ko yan inilak di naabakan din kalaban ko.

Salmo 55

Kararag Di Ipogaw Ay Linipotan Di Gait Na

55 Dengngem koma ay Diyos nan kararag ko,

adim kod pandokogan nan adawag ko.

²Dengngem kod ta somongbat ka,

tan nay magay talnak begew si problima.

³Din kalaban ko yan bomogbogaw da,

emegyatak sin pangeg-egyat da.

Pomalpaligat da ya omililiget da.

⁴Palalo ay madandanaganak, emegy-atak si kateyak.

⁵Palaloy egyat ko et manpayegpegak.

⁶Mo kamanak koman kalapati ta way payak ko,

tomayawak ay man-anap si pantalnaan di nemnem ko.

⁷Tomayawak ay omaddawi

ta enak mantetee sin lugar ay magay omili.

⁸Dalasek ay man-anap si pansidomak gapo sin napigsa ay dagem ya pewek.

⁹Apo, iturong mo koma

ta adi da mankikinaawatan si kali da.
 Tan di mailak sin siyodad et siya na:
 palpaligaten da di iib-a da
 ya golo di am-amagen da.
¹⁰ Inag-agew ya linablabi ay likelikedan
 da,
 kedse ya problima di am-amagen da
 sin amin ay soli na.
¹¹ Panangdadael di maam-amag sin siy-
 odad ay sana,
 sin kakalsada, ad-adoy sowitiken ya pa-
 ligaten da.
¹² Mo kalaban ko di lomaslasoy, anosak
 koma.
 Mabalín abe ay ilisiak daida.
¹³ Ngem din nangamag isna
 et esa ay gayyem ya kabsat, esa ay ib-a.
¹⁴ Ed idi, mayat di panagkadwa mi ay
 dowá,
 sin Timplo yan mandaydayaw kamin
 sik-a.
¹⁵ Masapsapa koma din kalaban ko ay
 matey.
 Emey da koma ay sibibiyag sin kad-an di
 natey,^f
 tan mo daida, kaman dan panbeeyan di
 lawa,
 pag lawa di nemnemnemen da.
¹⁶ Ngem mankedawak si badang mo et
 omisalakan ka.
¹⁷ Inagsapa, minasdem ya linablabi,
 Apo,
 ay denggem din adawag ya bayeweng
 ko.
¹⁸ Mantitinolong din ad-ado ay kalaban
 ko,
 ngem omisalakan ka et adiak maan-ano.
¹⁹ Sik-a ay Diyos ay nanturay manipod
 sin logi na,
 patgam koma din kararag ko et abakem
 daida,
 tan adi da manbalbaliw gapo ta adi da
 emegyat en sik-a.

²⁰ Din gait ko ed idi yan kontraena din
 gagayyem na,
 dinokogana din kari na.
²¹ Din kali na yan nalamlamoyot mo
 mantikilya ya lana,
 ngem matadem ay kampilan di
 kaiarigana,
 sin nemnena na yan way liget na.
²² Apo, italek min sik-a din problima mi
 et salaknibam dakami,
 adi ka baybay-an ay maabak kami.
²³ Makapese da ya maetek da,
 ngem sik-a ay Diyos yan iturong mos
 daida sin kaot da
 et matey da ay masapsapa.
 Ngem sak-en pay, mantalekak en sik-a.

Salmo 56

Si Diyos Di Pantalkan Sin Timplo Ay Pan-egyatan

56 Maseg-ang ka ay Apo,
 tan kanayon ay pomaligat din
 kalaban ko.
² Maninsin-agew ay omibaw da,
 ad-ado da ay komonkontra.
³ Diyos ay Kangatoan, sik-a di pantalkak
 mo wada di pan-egyatak.
⁴ Idaydayaw ko din karim ay omisalakan
 ka.
 Magay pan-egyatak tan mantalekak en
 sik-a,
 din owat ipogaw yan magay maamag da.
⁵ Din ibagak yan kanayon ay tilitilen da.
 Pag din pomaligatan da di kanayon ay
 nemnemen da.
⁶ Matopog ya mantabon da,
 siimen da amin ay amagek ta pomse da.
⁷ Dosaem daida gapo sin basol da,
 ipailam din bonget mo, abakem daida.
⁸ Ammom met mo kas-anoy lowak ya
 ligat ko,
 sigurado ay insolat mo si libro.

^f55:15 Laydena ay kalien, mabigla koma di kateyan da. Ilaen din napasamak en da
 Datan en Abiram sin Bilbilang 16:31-33.

⁹ Sin agew ay kedawek din badang mo, lomayaw dan to din kalaban ko. Ammok ay komadkadwa ka, Apo.
¹⁰ Idaydayaw ko din karim ay omisalakan ka.
¹¹ Magay pan-egyatak tan mantalekak en sik-a, din owat ipogaw yan magay maamag da.
¹² Masapol ay idaton ko din inkarik en sik-a, Apo, man-idatonak si iyaman ko,
¹³ tan inmisalakan ka sin kateyak ya adim inpalobos ay maabakak. Isonga nay ay wadaak sin pangiilaam, Apo, et masilawanak sin silaw mo ay mangidawat si biyag ko.

Salmo 57

Kararang Ta Maseg-ang Si Diyos

57 Ay Diyos, bomadang ka, maseg-ang ka, tan din pankamangak et sik-a. Mankamangak en sik-a ay kaman kiyap ay manpasakoko en ina na enggana ay din kaeegyat ay ligligat ko et malabas da.
² Mankararagak en sik-a, Diyos ay kangatoan, ay mangidawdawat en sak-en si amin ay kasapolan.
³ Manipod ed langit, omisalakan ka, din pomalpaligat, abakem daida. Ipailam en sak-en din kinamatalek mo, Apo, ya din adi manbalbaliw ay layad mo.
⁴ Linmilikob di kalaban ko ay kaman dan layon ay nakasagana ay omokmon. Kaman gayang ya pana di bab-a da, kaman kampilan di dila da.
⁵ Apo, din kinangatom ya panakabalin mo et ipailam koma sin am-in ay soli ed langit ya isnan daga.

⁶ Inmisagana das tagdey din kalaban ko et palalo ay nadagsenan di nemnem ko. Sin pandanak nankaot das bito, ngem din nag-as et daida met laeng ay kalaban ko.
⁷ Apo, napodnoak en sik-a et mankantaak ay mangidayaw en sik-a.
⁸ Bomangonak ay masapa ta tokarek din gitara ya arpa.
⁹ Sin sangoanan di kaipoipogaw, maniyamanak en sik-a, mankantaak ay mangidayaw en sik-a.
¹⁰ Kaman din kakayang di ed daya, Apo, din adi manbalbaliw ay layad mo, din kinamatalek mo yan edasana din liboo.
¹¹ Apo, din kinangatom ya panakabalin mo et ipailam koma sin am-in ay soli ed langit ya isnan daga.

Salmo 58

Kararang Ta Dosaen Diyos Di Baken Nalinteg Ay Tuturay

58 Dakayo ay tuturay, ay siya mo kosto di ikeddeng yo? Sin pangokoman yos ipogaw, ay nalinteg di iyat yo?
² Aga met, tan lawlaw di nemnemnen men yo, loko en yo abey iib-a yo.
³ Mo maipanggep si mangam-amag si lawa, sigod ay nasasangaw ya maetek da manipod sin naianakan da.
⁴ Kaman dan eweg ay way gita na. Opopen dan inga da ay kaman dan nateweng ay kobra
⁵ ay adi mannge sin pangayagan di mansalsalamangka, olay nalaing sisya.
⁶ Apo, nan maangat ay layon, mek-mekem koma din bab-a da, bag-otem koma din sawing da.
⁷ Kaman din danom ay manlesep, maomas da koma.

Kaman da koman logam ay naigatigatin ta malaylay da.

⁸Kaman koman ginga ay maomas di ngaey na, ono binowang ay adi makailas pat-a.

⁹Din panosaan Diyos en daida et mabigla.

Kaman logam ay bigla ay magabot da, pag itayaw di dagem ay napigsa.

¹⁰Maragsakan dan to din nalinteg ay mangila

sin kadosaan di mangam-amag si lawa.

Maiarig das nangabak ay sosoldado ay peteg di ragsak da

mo gatigatinan da din dadan di kalaban da.

¹¹Din ipogaw yan kanan dan to,

“Magon-gonaan din nalinteg ay sigurado.

Tet-ewa ay waday Diyos ay mangokom sin kaipoipogaw isnan lobong.”

Salmo 59

Kararag Ay Mankedaw Si Panalakniban Diyos

59 Omisalakan ka ya somalagnib ka, Apo,

sin gomobat ay kalaban ko.

²Omisalakan ka sin mankakekedse, daida ay manpanggep ay pomse.

³Ilaem din kalaban ko ay magay seg-ang da,

semsem-ed da ay pomse, olay magay basol kon daida.

⁴Dalasen da ay mansagana ta pomse da, ilaem kod ta somalagnib ka.

⁵Yahweh, Kangatoan ay Turay ay Diyos di Israelita,

ilaem kod ta dosaem nan nanasyon ay nay da.

Manglilipot da, adi ka kod seg-angan daida.

⁶Nilablabi ay mantaoli dan kalaban ko, manngangaed da ay manlikliked sin siyodad ay kaman dan aso.

⁷Pag insolto di bomala sin tepek da, kaman kampilan ay makasogat din kali da,

tan kanan da en magay mannge en daida.

⁸Ngem sik-a ay Diyos, sis-iyekam ay laslasoyen daida.

⁹Sik-ay pantalkak ya poon di bikas ko, kaman kan makneg ay beey ay pankamangak, Apo.

¹⁰Omali ka ay bomadang begew sin adi manbalbaliw ay layad mo,

ipailam en sak-en din kaabakan di kalaban ko.

¹¹Adi ka kapese en daida, Diyos ay salagnib ko,

ta adi linglingan din ipogaw ko.

Dosaem daida babaen sin panakabalin mo

ta owat dan lomikeliked, Apo.

¹²Basol ya pag lawlawa di kalien da.

Kaman da koman titit ay matagdey sin kinatangsit da,

tan maetek ya makabaos da.

¹³Gapo sin bonget mo, mamingpingsan ay dosaem daida

ta maammoan sin amin ay solin di daga ay iturayam din Israelita.

¹⁴Nilablabi ay mantaoli dan kalaban ko. Manngangaed da ay lomikeliked sin siyodad ay kaman dan aso.

¹⁵Kaman dan aso ay manlikliked ay man-anap si kanen da,

manngisngis da mo magay datngen da ay kabsogan da.

¹⁶Ngem sak-en pay, ikankantak din bikas mo,

ipigsak ay mangikanta si inagsapa sin layad mo.

Tan sik-a ay Diyos et kaman kan makneg ay beey ko

ay kanayon ay pankamangak sin timpon di ligat ko.

¹⁷Mankantaak ay mangidayaw en sik-a ay poon di bikas ko,

tan sik-a di pankamangak, Apo.

Sik-a ay Diyos di mangipappaila en sak-en sin adi manbalbaliw ay layad mo.

Salmo 60

Kararag Di Nasyon Ay Dinokogan Diyos

60 Binmaybay-an ka, Apo, et naabak kami.

Binmonget ka kayman en dakami, ngem ed wani, sagongem kod dakami.

²Inkiweg mo din daga et nan-ekang da, ngem ed wani, iimag mo koma din dadael na

ta adi masepsep di kasasaad na.

³Inpalak-am mo sin ipogaw mo di palalo ay ligat.

Indawtam dakami si bometeng ay arak.

⁴Tinood moy sinyal para sin mangipateg en sik-a

ay say pantopogan da

ta mailisian da din panan di kalaban da.

⁵Babaen sin panakabalin mo, isalakan mo din laylaydem ay ipogaw mo.

Patgam kod din kararag mi

ta isalakan mos dakami.

⁶Sin Timplom yan kanam, Apo,

“Mo makdeng ay mangabakak, bingayek to

ed Sekem ya tanap ed Succot sin ipogaw ko.

⁷Ed Manasses ya Gilead yan okak daida, ed Efraim yan helmet ko di kaiarigana yan sinyal di turay ko ed Juda.

⁸Panbalinek ed Moab ay pan-owasak, ed Edom abe yan bag-en ay iturayak. Abakek ed Filistia et manbogawak.”

⁹Sino pay di omiey sin siyodad ay naal-adan, Apo?

Ed Edom, sino di omipango?

¹⁰Apo, ay enggay dinokogam tet-ewas dakami?

Ay adi ka ipango ay makigobat din sosoldado mi?

¹¹Sin kalaban mi, bomadang ka koma,

tan din badang di ipogaw et magay silbi na.

¹²Mangabak kami mo wada ka ay kadwami,

tan sik-ay mangabak sin kalaban mi.

Salmo 61

Kararag Ay Mankedaw Si Panalagniban Diyos

61 Apo, denggem kod nan adawag ko,

patgam koma din kararag ko.

²Isnan addawi ay ili, kedkedawek di badang mo

sin timpo ay madisdismayaak, Apo.

Omiey ka si nakayang ay bato

³tan sik-a di salaknib ko,

nabaked ay pankamangak ay adi makasag-en di kalaban ko.

⁴Ipalobos mo koma ay manteeak sin beey mo

sin intiro ay biyag ko.

Somalaknib ka koma sin payak mo.

⁵Tan din karik yan inawat mo

yan idawat mon sak-en di bindisyon mo ay awaten di mandayaw en sik-a, Apo.

⁶Din biyag di ari, paandoem koma.

⁷Babaen sin panangayowan mo, manturay komas eng-enggana.

Salaknibam komas sisya, Apo,

babaen sin kinamatalek mo

ya adi manbalbaliw ay layad mo.

⁸Asiak kanayon ay mankanta ay mangidayaw en sik-a

ya innagew ay tongpalek din inkarik en sik-a.

Salmo 62

Si Diyos Di Somalaknib

62 Si Diyos anggoy di enak pantalkan,

anosak ay sed-en din ena omisalakanan.

²Sisya anggoy di somalaknib ya omisalakan,

adiak maabak tan sisyay enak
pankamangan.

³ Amin kayo, ay adi kayon somaldeng ay
pomalpaligat

tan nay ay maiarigak si matoktokang ay
alad?

⁴ Layden yo anggoy ay mangipababa
en sak-en ay nangato di saad na.

Maragsakan kayo sin pan-etekan yo.

Mayat din kali yo ngem sin nemnem yo
yan babbaosan yo.

⁵ Si Diyos anggoy di pantalkak,
sisya di pannamnamaak.

⁶ Sisya anggoy di somalaknib ya
omisalakan.

Adiak polos maabak tan sisyay enak
pankamangan.

⁷ Si Diyos anggoy di omisalakan ya
mangidawat si dayaw ko,

maiari si pankamangan ay dakdake ay
bato.

⁸ Dakayo ay ipogaw, mantalek kayon
Diyos Apo.

Ibaga yon sisya amin di problima yo,
tan sisya di pankamangan tako.

⁹ Din ipogaw yan owat dagem di kaiari-
gan da,

nangato ono nababa yan nan-iiso ay ma-
gay silbi da.

Mo timbangan et magay dagsen da,
mayap-ew mo dagem di timbang da.

¹⁰ Adi kayo mantalek si kabaelan yo
ay mamaligat ono mangegyat si ib-a yo
ta say bomaknangan yo.

Adi kayo aben mantalek si inakew yo.
Olay matapian din kinabaknang yo,
baken say pantalkan yo.

¹¹ Baken owat namingsan ay inbagan
Diyos ay manakabalin sisya

¹² ya adi manbalbaliw din layad na.

Gon-gonaana amin ay ipogaw insigon
sin inamag da.

Salmo 63

Din Mailiw En Diyos

63 Peteg di iliw ko en sik-a, Yahweh
ay Diyos ko.

Sin am-in ay biyag ko et sik-an inan-anap
ko.

Kamanak namgaan ay lota ay siyat
masibogan,

din ab-abiiik ko et masapol nay
kawadam.

² Mailak komas sik-a sin oneg di Timplo
ta ilaek din panakabalin ya kinadiyos
mo.[§]

³ Din adi manbalbaliw ay layad mo
et nabanbanol mo din mismo ay biyag
ko,

isonga ikankantak din dayaw mo.

⁴ Idaydayaw kos sik-a engganay mapap-
eng di biyag ko,

kankanayon ay ikakayang kon takkay ko
ay mankararagak en sik-a ay Apo.

⁵ Napnenapnekak ay kaman din nangan
si kosto,

naragsakak ay mangidaydayaw en sik-a
ay Diyos ko.

⁶ Mo pay ta sin labi et ibakbaktad ko,
enggana sin mapat-a et wada ka sin nem-
nem ko.

⁷ Tan kankanayon ay wada ka ay
binmadbadang,

et kamanak kiyap ay sinasakokoan di
oboan,

isonga naragsakak ay mangikanta si in-
yat mo ay nangay-ayowan.

⁸ Pomketak en sik-a, Apo,

et ayowanam sak-en sin panakabalin
mo.

⁹ Din pay mamadpadas ay mamse en sak-
en,

awni et maitapi da sin kad-an di natey
ed dallem.

[§]63:2 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Tan inilak sik-a ed idi sin oneg di Timplo, inil-ilak din panakabalin ya kinadiyos mo.*

¹⁰ Sin gobatan et matey da,
 et kanen di atap ay aso din bangkay da.
¹¹ Manragsak din ari tan nangabaken
 Diyos sisya.
 Makiragsak abe din iib-a na
 ay mansapata sin ngadan Diyos ed daya,
 ngem din makaetek ay ipogaw et
 maipaginek da.

Salmo 64

Din Panosaan Diyos Sin Makedse Ay Ipogaw

64 Apo, dengngem koma nan
 adawag ko,
 isalakan mo kod din biyag ko
 sin kaeegyat ay kalaban ko.
² Omisalakan ka koma
 sin planon di bonggoy di makedse ay nay
 da.
³ Kaman kampilan ay paliden da din dila
 da,
 kaman pana din makasabidong ay kali
 da.
⁴ Din nalinteg ay ipogaw yan sed-en da
 ta bigla ay panaen da,
 maga polos di egyat da.
⁵ Manbabadang da sin lawa ay panggep
 da,
 pantotolagan da di iyat da ay mangia-
 mag sin tagdey da.
 Kanan da en magay mangila en daida.
⁶ Manplano das lawa yan kanan da
 en kostokosto din plano da.
 Adi kaaw-awatan di nemnem di ipogaw,
 ay baken siya?
⁷ Ngem panaen Diyos daida
 et bigla ay masogatan da.
⁸ Gapo sin kali da met laeng yan dadae-
 len Diyos daida,
 et masdaaw amin ay mangila sin ma-
 pasamak en daida.
⁹ Et amin ay ipogaw yan emegyat dan to,
 nemnemen ya dad-aten da din inamag di
 Apo.
¹⁰ Amin ay nalinteg, manragsak da koma

gapo sin inamag na.
 Mankamang da koman sisya ya iday-
 dayaw da.

Salmo 65

Pan-iyamanan Di Ipogaw En Diyos Begew Sin Bindisyona

65 Apo Diyos, ed Zion lebbeng na ay
 dayawen mis sik-a
 ya tongpalen mi din inkari mi en sik-a,
² am-in ay ipogaw et omasag-en dan sik-
 a,
 tan sik-a di manongsongbat sin kararag
 da.
³ Nadagsenan kami sin basbasol mi,
 ngem sik-a di mamakawan en dakami.
⁴ Nagasat din pinilim ay mantee sin Tim-
 plo ay beey mo.
 Mapnek kamin to sin bindisyon ay
 idawat mo
 ay gan-ganasen mi sin nasantoan ay
 beey mo.
⁵ Sik-a ay Diyos ay mangisalakan en
 dakami,
 nalinteg ya nakaskasdaaw di iyat mo ay
 manongbat sin kararag mi.
 Isonga sik-a di pantalkan di ipogaw sin
 intiroya daga,
 olay mo kaaddawian ay ili di kad-an da.
⁶ Palalo tet-ewa san panakabalin mo,
 tan insaad mo din kadontodotog
 babaen sin bikas mo.
⁷ Maipaginek mo abe din agodood di
 dalloyon
 ya mapatalnam din golo sin nanasyon.
⁸ Din ipogaw sin solin di daga et mas-
 daaw ya emegyat da
 sin nakaskasdaaw ay sinyal ay en ka
 ipaila.
 Gapo sin amagem et manragsak da ay
 mankanta,
 manipod sin belaan di agew enggana sin
 diposana.
⁹ Ay-ayowanam nan daga,
 sibsibogam ya pasigedem din lota na.

Mapno din ginawang si danom ay
 mapon sik-a,
 insaganam din daga et pagabayem di
 maimola.
¹⁰ Paodanam din naalado ay payew ta
 masingpa,
 sibogam din lota ta lomokay da,
 et bindisyonam ta somiged di maimola.
¹¹ Ad-ado di apit gapo sin bindisyon mo.
 Amin ay emeyam, ad-adoy bindisyon ay
 idawat mo.
¹² Ad-adoy logam sin panpastolan,
 din bilbilig et kaman dan maragsakan.
¹³ Sin pastolan, ad-ado di karnero,
 sin tanap, pag bakakew di matamang
 mo,
 isonga manbogaw ya mankanta da
 begew si peteg ay ragsak da.

Salmo 66

Kanta Ay Pangdayaw En Diyos

66 Dakayo amin ay ipogaw isnan
 daga,
 begew si ragsak yo, ipigsa yo koma
 ay mankanta en Diyos ay mangiday-
 dayaw en sisya.
² Ikanta yo din kinapateg di ngadana,
 ta say madaydayaw din nakaskasdaaw
 ay kinadiyos na.
³ Kanan yo, “Nakaskasdaaw din inam-
 amag mo,
 isonga manpalikotkot da din kalaban mo
 gapo sin kaeegyat ay panakabalin mo.
⁴ Amin ay ipogaw sin daga yan day-
 dayawen daka,
 mankanta da ay mangidayaw en sik-a.”
⁵ Omali kayo ta ilaen yo
 amin din inamag di Apo.
 Inamag na di nakaskasdaaw
 ay inilan di kaipoipogaw.
⁶ Din baybay yan nanbalinena
 ay namgaan din lanad na,

siya abe sin ginawang et nandan din
 ipogaw na
 sin nanbalasatan da,**
 isonga dayawen takos sisya.
⁷ Manturay si eng-enggana babaen sin
 panakabalina,
 din nanasyon et kanayon ay il-ilaena,
 maga koma di mangontra en sisya.
⁸ Amin ay ili, dayawen yo din Diyos tako,
 ikanta yo din panangdayaw yo.
⁹ Inayowanana din biyag tako,
 adi na inpalobos ay maisokba tako.
¹⁰ Tan pinadas mos dakami, Apo,
 nilinisam dakami ay kaman balitok ay
 maioto.
¹¹ Inpalobos mo ay matagdey kami,
 inpabaklay mo di nadagsen en dakami.
¹² Pinalobosam din kalaban mi
 ay mangigatigatin en dakami.
 Sin nanligligatan mi,
 kaman apoy ya layos di nilasat mi,
 ngem ed wani, in-ey mos dakami
 si nabaknang ay ili ay pantean mi.††
¹³ Man-idatengak to si daton ay
 mapooan sin beey mo
 et tongpalek din inkarik en sik-a, Apo,
¹⁴ sin timpon di ligat ko.
¹⁵ Man-idatonak si mankalalames ay
 karnero
 ta maidaton ay maipoo.
 Man-idatonak to abe en sik-a
 si bomaro ay kalding ya baka.
¹⁶ Omali kayo ay mangipatpateg en
 Diyos Apo
 ta din inam-amag nan sak-en, dad-atek
 en dakayo.
¹⁷ Nan-adawagak ay nankedkedaw si
 badang na,
 nankankantaak ay nangidayaw en sisya.
¹⁸ Mo adiak inbabawi din basol ko,
 adi koman dinngen Diyos din adawag
 ko.

** 66:6 Exodo 14:21-22 ya Josue 3:14-17

†† 66:12 Din kanana sin LXX ya Vulgate et: *si natalna ay pantean mi.*

¹⁹Ngem siya met ay dinnge na ya sinongbatana.
²⁰Madaydayaw si Diyos tan din kararag ko et pinatgana, din adi manbalbaliw ay layad nan sak-en yan intoltoloy na.

Salmo 67

Kanta Ay Pan-iyaman En Diyos

67 Apo, maseg-ang ka koma en dakami et ipailam di layad mo en dakami
²ta say maammoan am-in ay ipogaw din panlaydam, ya am-in ay nasyon et en da maisalakan.
³Idaydayaw koma am-in ay ipogaw sik-a ay Apo, idaydayaw da san nabanol ay ngadan mo.
⁴Manragsak koma din nanasyon et mankanta da, tan pag kosto am-in ay ikeddeng mo en daida ya idaldalan mo abe din kailili isnan daga.
⁵Idaydayaw koma am-in ay ipogaw sik-a ay Apo, idaydayaw da san nabanol ay ngadan mo.
⁶Indawat Diyos ay Apo mi san nawad-wad ay apit mi, tan binindisyonana din daga mi.
⁷Ad-ado ay bindisyon di indawdawat na, isonga dakayo am-in ay ipogaw isnan daga, patgen ya egyatan yos sisya.

Salmo 68

Mangabak Si Diyos Ay Manakabalin

68 Sapay koma ay Diyos ta mangonay ka, din mangonkontra ya mangililiget en sik-a

et pansisianem koma ta lomayaw da.
²Kaman da koman asok ay itayaw di dagem ya allid ay matenaw sin apoy mo isag-en, say iyat di managbasol ay madosa sin sangoanam.
³Ngem din nalinteg pay et manragsak da sin sangoanam, manbogbogaw da ay maragsakan.
⁴Mankanta kayo ta idaydayaw yo din Apo, sisya ay manlogan si liboo, din pandanana et isagana yo. Si Yahweh di ngadana, manragsak kayo sin panaydayawan yo en sisya.
⁵Si Diyos ay wada sin nasantoan ay beey na, ay-ayowanana ya salsalaknibana din nalasang ya olila.
⁶Mo din kaseseg-ang ay magay ib-a na, ianapanas pamilya ay pakibeeyana, din balod yan wayawayaana et manragsak da.
 Ngem din mangonkontra en sisya et mantee da sin kadardaratan ay magay danom na.
⁷⁻⁸Sik-a ay Diyos ay nanpaila ed Sinai, Diyos di Israelita, gapo ta wada ka, nanyegyeg ya nan-odan si napigsa sin nangipangoam sin ipogaw mo ay manbalasat sin lugar ay batbato.
⁹Inpawadam di ad-ado ay odan et sinibogana din lota ay namgaan sin daga ay indawat mo kayman.
¹⁰Nanbeey das di din ipogaw mo, din kasapolan di kakkaasi yan indawat mo gapo sin kinasiged mo.
¹¹Apo, inbagam din bilin mo yan inpaammon di babbabai ay ad-ado.
¹²Kanan da, "Din aari ya sosoldado da yan linmayaw da!"
 Din babbabai ay mantees beey yan pan-bibingayan da

din nataynan ay sanikwa.

¹³ Mo tomalna kasin di biyag di Israelita yan wada da ay man-ib-ibbay sin kad-an di karnero da,

napintas ay kalapati di kaiarigan da, kaman nam-es si balitok din dotdot na ya mankoniniing ay palata din payak na.

¹⁴ Diyos ay Manakabalin Am-in, din aari yan en ka nansisianen,

kaman andap sin dontog ay Zalmon.

¹⁵ Dakdake ay dontog ed Basan ay ad-adoy toktok na.

¹⁶ Sik-a ay dontog ay ad-adoy toktok na, apay nga maapal ka sin dontog ay pinilin Diyos ay panteana? Mantees di si eng-enggana.

¹⁷ Mo emey ka ay Diyos sin nasantoan ay beey mo,

mapo da ed Sinai ay kakoyog mo di kalisam ay niliblibo.

¹⁸ Idi nantikid ka ay emey ed ngato, inkoyog moy ad-ado ay inabak mo.

Inawat moy sagsagot ay napo sin mangonkontra en sik-a ta makitee ka en daida.

¹⁹ Madaydayaw ka ay Diyos ay mangisalakan en dakami, inag-agew ay bakbakwaem dakami.

²⁰ Sik-a din mangisalakan ay Diyos mi, sin pese, isalakan mos dakami.

²¹ Ngem tegtegem din toktok di kalaban mo

ay mangitoltoloy sin basol da ay napalalo.

²² Inkarim ay ialim daida ay mapod Basan ya sin lanad di baybay ay kad-an da,

²³ ta igatin mi din dada da

ya dildilan di aso mi enggana ay mabsog da.

²⁴ Ilaen to di kaipoipogaw din pandad-anam

ay mangipaila si nangabakam sin emeyam sin Timplo ay nasantoan.

²⁵ Mangon-ona da din komakanta,

din babassang ay manamtambol di somigsigonda, maod-odi din mangitgitara.

²⁶ Dakayo am-in ay Israelita, idaydayaw yo

si Diyos sin gimong yo.

²⁷ Din polin Benjamin di mangon-ona,

daida di kakitkittoyan ay tribu da,

pag din papangolon di polin Juda ya din grupo da.

Pag omonod abes di

din papangolon di tribun da Zebulun en Naftali.

²⁸ Ipailam kod kasin, Apo,

din inpailam en dakami ay panakabalin mo.

²⁹ Et sin Timplom ed Jerusalem yan man-idateng da

di aari si regalo dan sik-a.

³⁰ Din ili ay Egipto, yamyamam koma, maangat ay animal sin katantanobongan di kaiarigana.

Yamyamam abe din nanasyon ay kaiarigan da

di bobomaro ya oolbon ay baka,

enggana ay manpakombaba da

ya idaton dan palata da.

Din nanasyon ay gobat di laylayden da,

abakem ya pansisianem kod si daida.

³¹ Din taga-Egipto yan idondon day oop-isyal da,

din taga-Etiopia yan itag-ay dan Diyos din takkay da

ay mankararag en sisya.

³² Kaipoipogaw sin amin ay nasyon isnan daga,

dayawen yos Diyos babaen si kankanta,

³³ ya dengngen yo din napigsa ay bogaw na.

Nanlologan sisya ed daya,

ed daya ay sipod ed nabaon di kawadaana.

³⁴ Idaydayaw yo din panakabalin Diyos ay mangituray sin Israelita,

maipaila ed daya din panakabalina.

³⁵ Kaeegyat si Diyos sin kapoana

sin nasantoan ay kad-ana.
 Sisy din Diyos ay daydayawen di
 Israelita,
 idawtana si pigsa ya panakabalin din
 ipogaw na.
 Madaydayaw si Diyos!

Salmo 69

Adawag Di Ipogaw Ay Ad-adoy Ligat Na

69 Omisalakan ka koma, Apo,
 tan nay enggay dinmateng din
 danom sin bagang ko.

² Sin malosong ay pitek yan
 malmalnedak,
 magay kosto ay pan-gatinak.

Wadaak sin malosong ay danom,
 dandaniak malned begew sin dalloyon.

³ Nankedakedawak si badang mo et
 nabbayak,

enggay nasaekak ya linmadag pay nan
 matak

gapo si kaoogak

sin nangan-anapak en sik-a ay Diyos ay
 pantaltalkak.

⁴ Ad-ad-ado mo din book ko
 din omililiget ay magay gapo.

Ad-ado din kaeegyat ay kalaban ko,
 layden da ay domadael, Apo.

Intoy iyat ko pay ay mangitaoli koma
 si banag ay adiak met ina?

⁵ Apo, ammom di kinaong-ong ko,
 adi mailibak en sik-a di basol ko.

⁶ Yahweh ay Diyos ay Kangatoan di Tu-
 ray na

ay daydayawen di Israelita,

baken koman sak-en di gapo na

ay maibabain din mantalek ya man-
 dayaw en sik-a.

⁷ Naibabainak gapon sik-a, Apo.

⁸ Nanbalinak ay mangili sin kakabsat ko.

⁹ Kaman kaiw ay mapoppooan di
 kasasaad ko

begew sin palalo ay pangisaksakitak sin
 beey mo.

Din panglaslasoyan di ipogaw en sik-a
 et ibilang ko ay sak-en met laeng di lasla-
 soyen da.

¹⁰ Idi nanlolowaak ya in-itpek di da-
 gaang ko,^{††} linmaslasoy da.

¹¹ Sin nangibadoak si sako ay mangi-
 pailas ladingit ko, sinmis-iyek da.

¹² Sak-en di ol-oliten da sin kakalsada,
 din makabeteng yan sak-en di turong di
 kanta da.

¹³ Ngem sak-en pay, mankararagak en
 sik-a,

sin timpo ay laydem, somongbat ka
 koma.

Gapo sin dakdake ay layad mo ay magay
 kolang na,

tongpalem koma ay Diyos din karim ay
 omisalakan ka.

¹⁴ Nay ay lomlomnedak sin pitek.
 Komay-at ka!

Somalaknib ka kod sin kalaban ko ay nay
 da.

Malosong ay danom di kad-ak,
 omisalakan ka!

¹⁵ Adim kod ipalobos ay maianodak ono
 malnedak,

bomadang ka into et ya mateyak.

¹⁶ Patgam kod din kararag ko
 gapo sin kinasiged di adi manbalbaliw
 ay layad mo,

somagong ka gapo sin dakdake ay seg-
 ang mo.

¹⁷ Adi ka koman itabonan nan baam,
 Apo,

songbatam koma ay dagos nan kararag
 ko,

tan nay palalo di ligat ko.

¹⁸ Somag-en ka ta omisalakan ka sin kal-
 aban ko.

^{††}69:10 Siya na din kanana sin Hebreo (MT). Din kanana abe sin LXX ya Syriac et:
Idi inbak din awak ko sin nangit-itpeak si dagaang ko, ...

¹⁹ Ammom din omin-insoltoan da,
omibabain ya omipalawlaw da,
amin ay kalaban ko, ammom daida.

²⁰ Mansakit di nemnem ko
gapo sin en da pangin-insolto
et palalay ladingit ko.
Ninamnamak en waday someg-ang,
ngem maga di madtengan.
Kanak en waday lomiwliwa,
ngem kambaw et maga.

²¹ Idi mandagaangak, manpait ay kaman
sabidong di inpakan da,
idi manbigawak, soka di inpainom da.

²² Sapay koma ta bigla ay madpap da
sin pakipangpanganan da,
kaman titit ay sin tagdey yan makna da
ono animal ay sin bito yan mag-as da
olay mo kanan da en natalna di biyag
da.^f

²³ Magodab da koma abe ta say adi da
makaila
dowan da aben mabobok-ong si eng-
enggana.

²⁴ Ipalak-am mo koma din palalo ay
bonget mo en daida
ta maedasan da sin inkeddeng mo ay
dosa.

²⁵ Dadaelem koma din kampo da
yan adi kan ipalobos ay way makalasad
en daida.

²⁶ Tan palpaligaten da din enggay
dinosam,
yan sepsepen da ay sakitan din sino-
gamat.^g

²⁷ Nemnemem koma amin di basol da
sin pangokomam en daida
ya adi kan itapi ay isalakan daida.

²⁸ Ponasem koman ngadan da
sin libro ay naisolatan di ngadngadan
din waday biyag na,

sin listaan di nalinteg adi kan ibilang
daida.

²⁹ Ngem sak-en yan palpaligaten da,
omisalakan ya somalaknib ka koma.

³⁰ Idayaw kos Diyos babaen si kankanta
ya bigbigek di kinangato na
sin man-iyamanak en sisya.

³¹ Tan siya dana di mas laylaydena
mo din maidaton ay bomaro ay baka.

³² Malaydan din mapalpaligat mo ilaen
da na,
din manaydayaw en Diyos et mapapigsa
din nemnem da.

³³ Tan din kakkaasi, patgan Diyos din
kararag da,
ya adi nan baybay-an din naibabalod ay
ipogaw na.

³⁴ Dayawen yo si Diyos, dakayo ay langit
ya daga,
baybay ya amin ay manbibiyag en daida.

³⁵ Tan isalakan Diyos ed Zion,
din kailili ed Juda, amagena kasin.
Manbeey dan to isdi din ipogaw na
et okaen da di ay daga.

³⁶ Tawiden din polin di baa na,
amin ay malaydan en Diyos et isdi ay
mantee da.

Salmo 70

Kararag Ay Mankedaw Si Badang Diyos

70 Apo Diyos, omisalakan ka koma,
dalasem ta bomadang ka.

² Sapay koma ta maabak ya maibabain
das palalo

din manpanggep isnan biyag ko
ya malaydan sin ligat ko.

³ Din lomaslasoy, maibabain da koma
begew sin kaabakan da.

⁴ Ngem din mankamang en sik-a,

^f69:22 Siya na di esa ay kaiologan di Hebreo. Di esa abe ay kaiologana et: ...*mag-as da, daida ya din gagait da*. Din kanana abe sin LXX ya Vulgate et: ...*mag-as da ta say kosto ay madosa da*.

^g69:26 Siya na din kanana sin LXX. Din kanana abe sin Hebreo et: *yan ap-apaten da din ligat di sinogamat*.

sapay koma ta naragsak da.
 Amin ay man-iyaman sin
 panangisalahan mo,
 kanayon koma ay kanan da,
 “Nangatongato si Diyos Apo.”
⁵ Kaseseg-angak ay nabiteg kayman,
 dalasem koma ay Diyos ay bomadang,
 sik-ay omisalahan.

Salmo 71

Kararag Di Ipagaw Ay Enggay Nakay

71 Sik-a ay Diyos di pankamangak,
 adim kod polos ipalobos ay
 maibabainak.

² Bomadang ka tan nalinteg ka,
 dengngem kod adawag ko ta omisalahan
 ka.

³ Maiarig kas makneg ay bato ay
 pantabonak
 ay kanayon ay pankamangak.
 Inkeddeng mo ay omisalahan ka,
 din pankamangak ya salaknib ko et sik-
 a.

⁴ Diyos ko, omisalahan ka koma
 sin managbasol ay magay seg-ang da
 ya mangam-amag si lawa.

⁵ Tan sik-a, Kangatoan ay Diyos, di
 pannamnamaak,
 manipod kakitkittoy ko, sik-ay
 nantaltalkak.

⁶ Sik-a di nantalkak sin intiro ay biyag
 ko,
 manipod naianakak sik-ay salaknib ko,
 idaydayaw kos sik-a si amin ay timpo.

⁷ Ad-adoy masmasdaaw sin biyag ko,
 ngem sik-ay napigsa ay salaknib ko.

⁸ Maninsin-agew ay idaddad-at ko
 din kaidaydayawam ya kinangatom,
 Apo.

⁹ Adi ka koman bomaybay-an mo
 makayak,
 adi kan tomaytaynan mo komapsotak.

¹⁰ Tan din kalaban ko yan mantotolag
 da,
 planoen da di pomsean da.

¹¹ Kanan da, “Enggay binaybay-an Diyos
 sisya.

En tako depapen tan magay
 mangisalahan en sisya.”

¹² Apo, somag-en ka koma,
 dalasem ta bomadang ka.

¹³ Din omipabpabasol et sapay koma
 ta madadael ya maibabain da.

Malaslasoy da ya maabak da et koma
 din manpanggep ay pomaligat da.

¹⁴ Mo sak-en pay, kanayon ay mannam-
 namaak en sik-a,

masepsep ay idaydayaw kos sik-a.

¹⁵ Idaddad-at kon ta din siged ay inam-
 amag mo.

Inag-agew ay dad-atek din
 panangisalahan mo,
 olay mo adiak maawatan ay kosto.

¹⁶ Enak idaydayaw sik-a, Apo,
 gapo sin panakabalin mo.

Dad-atek din kinalinteg mo,
 sik-a anggoy, magay odom, Apo.

¹⁷ Initdoam sak-en manipod sin kakitkit-
 toy ko,

et kanayon ay indaddad-at ko
 din nakaskasdaaw ay inam-amag mo.

¹⁸ Isonga olay naobananak si kinalakay
 ko,

adi ka kod bomaybay-an, Apo.

Komadkadwa ka ay Apo
 sin pangidad-atak si panakabalin mo
 sin amin ay maipolin to.

¹⁹ Edasanad daya din kinalinteg mo,
 nakaskasdaaw din inamag mo,
 magay makaison sik-a, Apo.

²⁰ Inpawadam di problima ya ligat ko,
 ngem itaolim din bikas ko
 ya omisalahan ka sin pese, Apo.

²¹ Masepsep ay ipangatom din dayaw ko
 ya pabikasem nemnem ko.

²² Sik-a ay Diyos ko, mankantaak ya
 mantokarak si arpa

ay mangidaydayaw en sik-a, tan
 napodno ka,

nasantoan ay Diyos ay daydayawen di
 Israelita.

²³ Ipigsak din kantik ay mangidayaw en sik-a,
naimposan di iyat ko tan inmisalakan ka.

²⁴ Maninsin-agew ay idaddad-at ko din kinalinteg mo ay Apo,
tan naibabain da ya en da naabak din nanpanggep ay pomaligat.

Salmo 72

Kararag Ta Itdoan Ya Bindisyonan Diyos Din Ari

72 Apo Diyos, itdoan din ari koma ta magay pabpaborana sin pangowisana.

Idawtam komas sisya sin kinalinteg mo ² ta say nalinteg di pangiturayana sin ipogaw mo,
din kalintegan di nabiteg et itontona ay kosto.

³ Mayat koma di apit sin daga ya din ipogaw et nalinteg da.

⁴ Din kalintegan di nabibiteg et itonton din ari koma.

Din an-ak di kakaasi et tolongana koma ya dosaena din mamalpaligat en daida.

⁵ Matagotago koma din ari si eng-enggana
ay kaman din kabayag di agew ya bowan ed daya.

⁶ Maiarig koma sin odan ay manibsibog si mola
ya mamasbasa sin namgaan ay lota.

⁷ Wada koma di kinalinteg ya talna sin timpo na

dalo et mo din bowan yan mawawada.

⁸ Sapay koma ta din kaannawan di iturayana,
manipod isnan ginawang ay Eufrates enggana sin gedeng di daga.

⁹ Paiturayan da koman sisya din amin ay kalabana.

¹⁰ Din man-ari ed Mediterranean ya Espania

ya siya abe ed Arabia ya Etiopia, iali da koma din bowis ya sagot da.

¹¹ Amin koma ay ari yan manpaituray dan sisya

ya amin ay nasyon yan mansilbi dan sisya.

¹²⁻¹³ Tan isalakana din nabiteg ay mankedaw si badang na

ya din nabaybay-an ay makasapol en sisya.

Seg-angana ya isalakanas daida.

¹⁴ Isalakana din biyag da sin mamalpaligat en daida,

tan nabanol din biyag da en sisya.

¹⁵ Omando koma din biyag na ya isagotan da si balitok ay mapod Arabia.*

Kanayon koma ay ikararagan da ta mantoltoloy di bindisyon Diyos en sisya.

¹⁶ Mawada koma di ad-ado ay makan sin daga.

Olay din toktok di dontog yan mamolaan da

ya kaman mola ed Lebanon ay ad-adoy lames da.

Din siyodad yan mapno si ipogaw koma ay kaman din logam sin dontog di kaad-ado da.

¹⁷ Adi koman maliw-an din ngadana

ya mantoltoloy din dayaw na basta mawawada din agew ed daya.

Mabindisyonan din kaipoipogaw begew en sisya

et amin ay nasyon yan idaydayaw das sisya.

¹⁸ Yahweh ay Diyos di Israelita, maday-dayaw ka,

tan magay makaamag si kaeetnga mo adi et anggoy sik-a.

¹⁹ Madaydayaw din napateg ay ngadan mo si eng-enggana

*72:15 Din sigod ay ngadan di ili ay nay et Seba.

ya maammoan din kinadiyos mo sin in-tiro ay daga.

Amen, Amen.

²⁰ Siya na din nakdengan di karkararag David ay anak Jesse.

Salmo 73

Din Kinalinteg Diyos Ya Din Pantongpalan Di Lawa Ay Ipagaw

73 Sigid tet-ewa di iyat Diyos sin Israelita,
kosto di iyat na sin nalinis di nemnem na.

² Ngem istay makaan di pammatik ya talek ko

³ gapo kayman si apos ko.

Tan ilaek yan mayat di biyag da,
din natangsit ya lawa di ogali na.

⁴ Adi da manligligat tan nasalon-at da.

⁵ Maga abe di lawa ay mapasamak en daida

ay kaman din laklak-amen di gagait da.

⁶ Isonga ipapaila day kinatangsit ya kedse da

ay kaman kowintas ono mapteng ay inbabado da.

⁷ Napno di nemnem das lawlawa

ya pag kedse di panggep da.

⁸ Sis-iyekan da di iib-a da ya mankalkali das lawa.

Begew sin kinatangsit da, egyaten da din gagait da.

⁹ Mankalkali das maikontra en Diyos ed daya,

ibaabaa da abe din iib-a da isnan daga.

¹⁰ Isonga olay din ipogaw Diyos et bigbi-gen das daida

yan pasien da ay dagos din lawa ay ibagbaga da.

¹¹ Downan da et kanan, "Laton ay adi maammoan

en Diyos ay Kangatoan."

¹² Siya na di kasasaad din mangam-amag si lawa:

magay ligat da yan kankanayon ay bo-makbakang da.

¹³ Maga ngarud di silbin di nangan-annadak

ta maga koma di bomasolak,

¹⁴ tan inag-agew ay mapaligatak,
kankanayon ay madosaak.

¹⁵ Mo inbagak dana ay ninemnem ko,
kamanak linipotan din ipogaw mo.

¹⁶ Pinadas ko na ay nemnemen,

ngem palalo ay naligat para en sak-en,

¹⁷ enggana ay sinenggepak sin Timplo ay panbeeyam.

Asiak naawatan din en da pantongpalan.

¹⁸ Di katet-ewa na, kaman mon inpeey daida si manngaotoy ay danan

et inturong mo si en da kadadaelan.

¹⁹ Sinkaattikan et madosa da,

kaeegyat di kateyan da.

²⁰ Iitaw di arig da

ay mo bomangon ka yan malinglingan da.

²¹ Sin timpo ay mansaksakit din nemnem ko,

²² Animal di arig ko

ay adi makaawat en sik-a ay Apo.

²³ Ngem olay mo siya di, intakkayam din kannawan ko

et wadaak ay kanayon sin sag-en mo.

²⁴ Itdom di amagek babaen sin bilbilin mo,

et sin omawatam sin tapin di agew yan way dayaw ko.

²⁵ Magay odom si anapek mo adi et sik-a ed daya ya isnan daga.

²⁶ Olay mo komapoy nan awak ya nemnem ko,

sik-a ay Diyos di mangidawat si bikas ko,
sik-a et anggoy di kapkapoan di masapol ko.

²⁷ Din addawi en sik-a, awni man et mapospos di biyag da.

Siya abe sin manokog en sik-a

ta natken ay diyos di pansilbian da,

Tan dosaem daida et matey da.

²⁸Ngem mo sak-en pay, Yahweh ay
Diyos ko,
malaylaydanak ay mantee sin sag-en mo.
Sik-a di pinilik ay salaknib ko
et dad-atek din am-in ay inam-amag mo.

Salmo 74

Kararag Para Sin Ili Sin Timpon Di Ligat

74 Apo, apay nga bomaybay-an ka?
Ay baybay-am dakami si eng-
enggana?

Apay nga palaloy bonget mo
sin ipogaw mo ay kaman mon karnero?

²Nemnemem koma ay Apo
din pinilim ed idi ay ipogaw mo.
Inbalam daida sin naibabag-enan da
ta panbalinem ay ipogaw mos daida.
Adi ka koman linglinglingan
din dontog ay Zion ay nanteam.

³En ka ilaen, Apo,
din golpi ay nadadael ay Timplo.
Dinadael din kalaban mi
amin ay wada sin isdi.

⁴Sin Timplo, din kalaban mo yan man-
bogbogaw da,
tinood das di di bandila
ay mangipaila ay nangabak da.

⁵Kaman dan manpoyos kaiw sin kada
babaen sin wasay da.

⁶Amin ay kaiw ay amag na
yan winasay ya minaso da.

⁷Dinadael dan Timplom ya pinooan da,
inpakadodogis da din pandaydayawan
di ipogaw en sik-a.

⁸Nantotolagan da ay amin kami yan
peslen da,
amin ay pandaydayawan di ipogaw en
Diyos yan pinooan da.

⁹Ed wani yan magay mamadto ya magay
mailas milagro,

kas-ano pay di kabayag nina, Apo?

¹⁰Pig-an ay somaldeng din kalaban mo
ay manis-iyek en sik-a ya manglaslasoy
sin ngadan mo?

¹¹Apay nga gomiginek ka
ay adi kan dosaen daida?

¹²Ngem sik-a ay Diyos din ari mi mani-
pod pay ed idi,
namin ado ay insalakan mos dakami is-
nan daga mi.

¹³Nansianem din baybay babaen sin
nakaskasdaaw ay panakabalin mo.
Din toktok di kaeegyat ay animal sin
baybay yan tinegmil mo.

¹⁴Tinegmil mo din toktok di animal ay
makwani en Leviatan,
inpakan mon awak na sin aanimal sin lu-
gar ay kadardaratan.

¹⁵Din danom sin obbog yan inpabalam,
ngem pinamagam abe din danom sin adi
katkatdok ay ginawang.

¹⁶Inpawadam di labi ya kaagawan,
pinarsuam di maninggaw ay agew ya
bowan.

¹⁷Inkeddeng mo din beddeng di daga,
din tiyagew ya deam yan inkeddeng moy
timpoda.

¹⁸Nemnemem, Apo, ay sis-iyekan daka
sin mangonkontra en sik-a.
Naong-ong da yan laslasoyen das sik-a.

¹⁹Adim ipalobos ay paligaten din kala-
ban da
din ipogaw mo ay kalapati di kaiarigan
da,
adi ka linglinglingan daida.

²⁰Din intolag mon dakami, nemnemem
koma,

tan pag laway am-amagen da
sin amin ay mabolinget ay solin di daga.

²¹Adim ipalobos ay din mapalpaligat
yan maibabain da,
din nabiteg ya kakkaasi, daydayawen
daka koma.

²²Adi kan gomiginek, Apo,
ikalintegam din awak mo!

Nemnemem koma din panlaslasoyan di
naong-ong en sik-a,
maninsin-agew ay laslasoyen daka.

²³Manngalawngaw si kanayon din man-
gonkontra en sik-a,

adi kan linglinglingan din ibogabogaw da.

Salmo 75

Si Diyos Di Mangokom

75 Peteg di iyaman mi en sik-a, Apo!
 Dad-aten mi din panakabalin mo ya din nakaskasdaaw ay inam-amag mo.
²Kinwanim ay Apo,
 “Sin domtengan di inkeddeng ko ay timpo,
 sak-en ay mismo di mangokom si kostokosto.
³Mo maikiweg din daga ya manpayegpeg amin ay ipogaw sin labaw na,
 sak-en di makatengel sin tokod na.
⁴Dakayo ay mangam-amag si lawa ay mangit-it-ek si awak na,
 ibagak en dakayo ay adi yo ipapangato di nemnem yo,
⁵isaldeng yo ay mangit-it-ek si awak yo.”
 Say kinwanim di ay Apo.
⁶Tan magay mapos olay sino ay solin di lobong
 ay omali ay mangokom.
⁷Sik-a anggoy di way lebbeng na ay mangokom,
 waday ipababam, waday ipangatom.
⁸Iin-genam di tasa
 ay napnos arak ay palaloy ingel na.
 Ibokbok mo ta inomen di amin ay mangam-amag si lawa
 enggana ay abosen da.
⁹Ngem sak-en pay, sik-ay kanayon ay daddad-atek,
 mankantaak yan sik-ay daydayawek,
 sik-a ay Diyos ay dinaydayaw Jacob.
¹⁰Din panakabalin di mangam-amag si lawa yan abakem,
 ngem din nalinteg yan papigsaem.

Salmo 76

Si Diyos Di Mangabak

76 Mandinamag di ngadan Diyos ed Juda,
 ed Israel yan madaydayaw sisya.
²Ed Zion ay sakop di Jerusalem di panteana.
³Isdi yan ginotlo na din panan di kalabana.
 Dinadael na din kasay ya kampilan da,
 dinadael na amin ay armas da.
⁴Nakaskasdaaw di konining mo, Apo!
 Nangatngato ka mo din dontog ay nangabakam si kalaban mo.
⁵Nakoskosan di nankatotoled ay soldado da
 sin armas ya odom ay sanikwa da.
 Kaman dan naseseyep, tan enggay natey da,
 magay silbin di bikas ya laing da.
⁶Diyos ay dinaydayaw Jacob, idi niyamyamam daida,
 natokang da pati din kabayo da.
⁷Palalo ay napateg ya maegyatan ka,
 magay makaitoled ay somango en sik-a mo bomonget ka.
⁸⁻⁹Ed langit, pinmika ka ta ikeddeng moy sentensiya,
 et ginmiginek amin ay wada sin daga si egyat da,
 sin nangokomam en daida
 ta maisalakan amin ay mapalpaligat isnan daga.
¹⁰Begew sin bonget di ipogaw,
 masepsep ay en ka maidayaw.
 Olay din bonget da ay nabay-an,
 iatip mo ay kaman mon kampilan.[†]
¹¹Tongpalen yo din kari yo en Yahweh ay Diyos yo.
 Dakayo ay nanasyon, idawat yon sagot yo

[†]76:10 Baken nalawag din versikulo ay nay sin Hebreo. Di esa ay kaiologana et: *Din makalawat sin bonget mo, pomika da sin nanliniked mo.* Wada abey odom ay kaiologana sin odom ay Biblia.

en Diyos ay lebbeng na ay egyatan ya patgen yo.

¹²Tan ipababa na din papangolo ay nangato di nemnem da,
din aari isnan daga yan emegyat da en sisya.

Salmo 77

Panliwliwaan Di Ipagaw Ay Nadismaya

77 Apo, man-adawagak en sik-a
yan ipigsak di kararag ko ta dom-
nge ka.

²Nankarakararagak en sik-a isnan tim-
pon di ligat ko.

Naninsinlabi ay intatag-ay kon takkay
ko

ay mankararag en sik-a, Apo,
ngem magay makaliwliwa sin nemnem
ko.

³Mo nemnemek sik-a,
“Ay apaw na,” kanak, tan dadlonak
nadismaya.

⁴Gapon sik-a, adiak makaseyep ay
naninsinlabi,
palalo ay nariribokanak et adiak
makakali.

⁵Din agew ya tawen ay nalabas yan
manemnem ko,

⁶maninsinlabi ay ad-adoy salodsod ko:

⁷“Ay domokog si Diyos si eng-enggana?
Ay adi na ipaila kasin en sak-en din seg-
ang na?”

⁸Ay enggay napap-eng din adi manbal-
baliw ay layad na?

Ay polos ay adi matongpal din kari na?

⁹Ay enggay magay seg-ang na?

Ay insaldeng na begew sin bonget na?”

¹⁰Pagak kanan, “Siya nay pansakitan di
nemnem ko,

din panakabalin Diyos ay Kangatoan yan
baken kaman sin damo.”[‡]

¹¹Nemnemek din nakaskasdaaw ay
inam-amag mod idi, Apo.

¹²Nemnemek amin din kaeegyat ay ina-
mag mo.

¹³Nasantoan amin ay inamag mo,
sik-a ay Diyos mi yan magay makaiso.

¹⁴Sik-a din Diyos ay makaamag si
milagro,
inpailam sin nanasyon din panakabalin
mo.

¹⁵Insalakan mo babaen sin panakabalin
mo

din polin da Jacob en Jose ay ipogaw
mo.

¹⁶Inmegyat din danom idi inila nas sik-
a,

olay din malosong ay baybay, nanpayeg-
peg si egyat na.

¹⁷Din odan, inig-as din liboo
nankido ed kayang yan nankimat sin
amin ay disso.

¹⁸Din kidom yan man-agodood da,
nasilawan din lobong sin kimat na,
naikiweg ya nanpayegpeg din daga.

¹⁹Nandan ka sin danom, Apo,
din baybay yan binalasat mo,
ngem adi maila din gatin mo.

²⁰Babaen en da Moses en Aaron, inpan-
gom din ipogaw mo

ay kaman kan manpaspastol si karnero.

Salmo 78

Si Diyos Ya Din Ipagaw Na

78 Dakayo ay ipogaw ko,
denggen yo din itdok en
dakayo.

²Pangarig di osalek ay mankali en
dakayo.

Din napasamak ed idi, waday naoneg ay
maitdo,

et say ipalawag ko en dakayo.

[‡]77:10 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Pagak kanan, “Manipod ed wani siya nay pangiturongak sin nemnem ko, din panakabalin Diyos ay Kangatoan manlogi sin damo.”*

³Da nan dinnge ya inammoan tako ay inbagan di ap-apo,

⁴adi tako isaot sin aan-ak tako, mo adi et dad-aten tako sin aap-o tako din panakabalin Diyos ya din inam-amag na

ay kaeegyat ya kaeetnga.

⁵Inbaga na din linteg na sin polin Jacob ay makwani en Israelita. Binilina din aap-o tako ay itdo da din linteg na sin aan-ak da

⁶ta adalen din maisokat ay poli da ya itdo da abe sin aan-ak da.

⁷Say inbilina di en daida ta si Diyos di pantalkan da ya adi da linglingan din inam-amag na et tongpalen da din bilbilina

⁸ta baken dan kaman din ap-apo da ay nangonkontra en Diyos ya makenteg di nemnem da.

Adi da nantalek en Diyos ya baken dan napodno en sisya.

⁹Din polin Efraim yan nan-armas da si pana, ngem sin timpon di gobat, nanagtag da.

¹⁰Nilabsing da din intolag Diyos en daida, sinigaan da ay tongpalen din linteg na.

¹¹Nilinglingan da din inam-amag na, din nakaskasdaaw ay inpaila nan daida.

¹²Sin pangilaan di ap-apo da yan nan-amag si milagro

sin tanap ed Zoan ay sakop di Egipto.

¹³Din baybay yan nansianena et nandanenas daida,

kaman dingding sin nan-inigid din danom ay inpaginek na.

¹⁴Inpango nas daida babaen si liboo sin kaagawan ya maninsinlabi babaen si apoy ay mabidang.

¹⁵Nan-ekangenay bato sin kadardaratan

et inpawada nay danom ay kaman ginawang,

mansobsobra ay en da nan-inoman.[¶]

¹⁶Inpawada nay obbog sin bato et nan-oyas di danom ay ad-ado.

¹⁷Ngem intoltoloy da ay nanbasol en Diyos ay Kangatoan, kinontra das sisya sin lugar ay kadardaratan.

¹⁸Ginagara da ay namadas en sisya sin nankedawan das makan ay aklongan da.

¹⁹Nankali das maikontra en Diyos sin en da nangwanian,

“Ay tan maidawat Diyos di makan isnan lugar ay kadardaratan?

²⁰Idi sinoplit na din bato, binmala kayman di danom ay ad-ado. Ngem kabaelana ngata ay mangipawada si karni ya makan para sin ipogaw na?”

²¹Isonga idi dinngen Diyos na, palalo din bonget na et dinosanas apoy din ipogaw na.

²²Tan magay pammati dan sisya, et adi da nantalek ay isalakanas daida.

²³Ngem olay mo siya di, binilina ed daya, din pantew ed langit yan binokatana.

²⁴Kaman odan ay inig-as na di manna ay napod daya

ta wada di kanen da.

²⁵Owat dan ipogaw ngem nangan da si kanen di angel et nabsog da.

²⁶Din dagem ay mapos belaan di agew yan binolosana,

din mapos abagatan yan inpapigsa na babaen sin panakabalina.

²⁷Ad-ado ay titit di indawat nan daida,[§] kaman darat sin baybay di kaad-ado da.

²⁸Nag-as da sin nan-gawaan ya nanniliked di kampo da.

²⁹Isonga nangan ya nabsog da, tan indawat Diyos din ak-aklongan da.

[¶]78:15 Exodo 17:1-6 ya Bilbilang 20:10-13.

[§]78:27 Bilbilang 11:31-34.

³⁰Ngem adi dan napnek et deda ay mangmangan da

³¹yan binmonget si Diyos en daida et pinse na din napili ay kapigsaan ay babbaro da.

³²Ngem olay pay siya di, intoltoloy da ay nanbasol en sisya.

Olay ad-adoy nakaskasdaaw ay inpaila nan daida,

adi da pay dedan nantalek en sisya.

³³Isonga kaman dagem din biyag da ay bigla ay pinap-eng na.

³⁴Idi pinse nay odom en daida, sinagong din odom sisya.

Nanbabawi da ya inpasnek da ay nankararag en sisya.

³⁵Ninemnem da ay si Diyos ay Kangatoan

di nanalaknib en daida ya nangisalikan.

³⁶Ngem pag etek amin ay kali da, maga polos di tet-ewa.

³⁷Baken dan napodno en sisya, nilabsing da din intolag nan daida.

³⁸Ngem managseg-ang si Diyos sin ipogaw na

et pinakawanas daida, adi na pinses daida.

Namin ado ay intoled na din bonget na en daida.

³⁹Tan ninemnem na ay owat dan ipogaw ay kaman dagem ay malabas yan malitaw.

⁴⁰Sin lugar ay magay omili, kinontra das sisya,

namin ado ay nanladingiten da.

⁴¹Pinadapadas das sisya et nansakiten dan nemnem na,

sisya ay nasantoan ay Diyos di Israelita.

⁴²Nilinglingan da din panakabalina sin agew ay nangisalikananan daida sin kalaban da.

⁴³Nakaskasdaaw di inamag na ed Egipto sin tanap ed Zoan ay kanan da.**

⁴⁴Nanbalinena si dada din ginawang da et maga di inomen da.

⁴⁵Ad-ado ay ngilaw di inpawada na ay begew si naligatan da.

Inpawada na abey tokak ay nanadael sin daga da.

⁴⁶Wada pay di dodon ay inbaa na ay nangan ya nanadael sin mola sin payew da.

⁴⁷Babaen si dalalo ya andap, dinadael na

din obas ya sikomoro da.

⁴⁸Pinse nas dalalo ya kimat din baka ya karnero da.

⁴⁹Inpalak-am na din palalo ay bonget na en daida,

et palalo ay nadosa da sin nangibaaana sin aanghel na

ay mamaligat ya mamse en daida.

⁵⁰Adi nan intoled din bonget na ya adi nan inpalobos ay matago da, mo adi et babaen si pisti yan pinse nas daida.

⁵¹Din besag di amin ay pamilya ed Egipto yan pinse na.

⁵²Pag nan ipango din ipogaw na sin lugar ay magay omili sin nanbalasatan da

ay kaman dan karnero ay ipaspastol na.

⁵³Magay lawa ay napasamak sin nangi-pangoana en daida

et magay nandanagan da, ngem nilim-otan din baybay din kalaban da.

⁵⁴In-ey na din ipogaw na sin nasantoan ay daga na,

sin dontog ay inabak na babaen sin panakabalina.

⁵⁵Inabo nan omili sin dinmatngan di ipogaw na,

biningabingay na din daga da sin Israelita,

indawat na abe din beey da.

**78:43 Din milagro ay madad-at sin 78:44-51 et madtengan da sin Exodo 7-12.

⁵⁶ Ngem si Diyos ay Kangatoan yan kinontra da
ya pinadapadas das sisya,
adi dan tinongpal din bilbilina.

⁵⁷ Baken dan napodno ya kinonkontra
das sisya
ay kaman met laeng din aam-a da.
Adi dan kaiturong ay kaman dan natiko
ay pana.

⁵⁸ Tan si Diyos yan inpabonget da
gapo sin pandaydayawan da
ay sin dodontog di nangisaadan da.
Nan-imonen da gapo sin didiyosen da.

⁵⁹ Palalo ay binmonget si Diyos sin
nangilaana isna,
et dadlonan dinokogan din Israelita.

⁶⁰ Din nanbeeyana ed Shilo yan
binaybay-ana,
din nakiteanas ipogaw ay tolda na.

⁶¹ Inpalobos na ay posen ya isaan di kalaban da
din Baol di Tolagan ay sinyal di panakabalin ya dayaw na.

⁶² Binmonget sin ipogaw na
et binaybay-ana ay peslen din kalaban da.

⁶³ Natey sin gobatan din babbaro da,
et magay mangasawa sin babalasang da.

⁶⁴ Natey si kampilan di papadi da,
ngem magay iyat din aas-awa da
ay mangiladingit en daida.

⁶⁵ Kaman naseseyep si Diyos ngem binmangon sin odi na,
kaman soldado ay tinmoled sin arak ay ininom na.

⁶⁶ Nansisianena din kalabana,
naabak da et maibabain das engenggana.

⁶⁷ Sinigaana din polin Jose,
din polin Efraim yan adi nan pinili.

⁶⁸ Ngem say pinili na et din tribun Juda,
pinili na ed Zion ay laylaydena.

⁶⁹ Insaad nas di din Timplo na
ay kaman din beey na ed daya,
kaman din daga ay insaad na
ta komakaman si engenggana.

⁷⁰ Pinili nas David ay mansilbi en sisya,
inayagana sin panpaspastolanas karnero na

⁷¹ ya pangay-ayowanana sin olbon da
ta panbalinena ay ari ed Israel ya mangayowan sin ipogaw na.

⁷² Napodno sisya ay mangay-ayowan en daida,
nalaing ay mangipangpango en daida.

Salmo 79

Ladingit Begew Sin Nadadaelan Di Jerusalem

79 Sik-a ay Diyos, pinnos din
papagano
din dagan di ipogaw mo.

Din nasantoan ay Timplom yan inpakadodogis da,
din siyodad ay Jerusalem yan dinadael da.

² Din awak di napodno ay ipogaw mo ay mansilsilbin sik-a,
inpakan da sin titit ya atap ay animal sin daga.

³ Kaman danom ay inbokbok da
sin nanliniked ed Jerusalem din dada da,
yan magay mangiponpon en daida.

⁴ Din nanasyon ay nanliniked en dakami,
laslasoyen ya sis-iyekan das dakami.

⁵ Ay mabonget kan dakamis
eng-enggana, Apo?

Ay adi mad-ep din kaman apoy ay bonget mo?

⁶ Din bonget mo, ipalak-am mo koma
sin nanasyon ay adi mandayaw ya mankararag en sik-a.

⁷ Tan din ipogaw mo yan pinse da,
din ilim yan dinadael da.

⁸ Adi ka koman domosa begew sin basol
di ap-apo mi.

Maseg-ang ka kod en dakami ed wani,
tan enggay magay namnama mi.

⁹ Bomadang ka kod ta omisalakan ka,
Apo,

pakawanem basbasol mi gapo sin dayaw mo.

¹⁰ Adim ipalobos ay din nanasyon yan kanan da,

“Into pay din Diyos da?”

Ipailam koman dakami din panosaam en daida

begew sin namsean da sin mansilsilbi en sik-a.

¹¹ Dengngem koma din adawag di balod, Apo,

ta babaen sin panakabalin mo, din nakeddenggan ay matey yan isalakan mo.

¹² Baesam koma si mamin pito din nanasyon ay nangoy-oyaw en sik-a, Apo.

¹³ Et dakami ay ipogaw mo ay kaman mon karnero, man-iyaman kamis eng-enggana, Apo.

Salmo 80

Kararag Para Sin Nasyon Ay Israel

80 Sik-a ay mangay-ayowan ya mangipangpango en dakami, dakami ay Israelita ay polin Jose, Dengngem kod nan adawag mi, tan kaman mon karnero si dakami.

Sik-a ay tinmotokdo sin tronom sin ngaton din kerubim,^{††}

² ipailam kod panakabalin mo en dakami ay polin Efraim

ya tribun da Manasses en Benjamin, omali ka ay en omisalakan.

³ Apo Diyos, itaolim kod din sigod ay kasasaad mi.

Maseg-ang ka koma ta isalakan mos dakami.

⁴ Yahweh ay Diyos ay Kangatoan ay Turay,

adi ka kod pabayagen san bonget mo en dakami ay ipogaw mo

ta dengngem nan adawag mi.

⁵ Kaman ladingit di inpakan mon dakami ya ad-ado ay lowa di inpainom mon dakami.

⁶ Inpalobos mo ay din kaibaw mi sin nandinmang ay il-ili yan pan-iibawan da din daga mi ya sis-iyekan das dakami.

⁷ Diyos ay Kangatoan ay Turay, itaolim kod dakami sin sigod ay kasasaad mi.

Maseg-ang ka kod ta isalakan mos dakami.

⁸ Esa ay obas di kaiarigan mi ay ipogaw mo

ay en ka inkaan ed Egipto, et inmola si odom ay daga ay inpakaan mo di ipogaw na.

⁹ Nilinisam din daga ta say gomabayana. Linmamot et kinmalapkap sin intiro ay daga.

¹⁰ Din dontog ya dadakke ay kaiw et linidomana.

¹¹ Dinmateng sin baybay din panga na enggana sin ginawang sin bas-il na.

¹² Apay nga dinadael mo din alad na et amin ay malabas yan alaen dan lames na?

¹³ Din bango et dadaelen da ya din odom ay animal et kanen da.

¹⁴ Diyos ay Kangatoan ay Turay ay wadad daya, mansagong ka koma.

Man-osdong ka ta ilaem ya ayowanam dana,

¹⁵ nan obas ay en ka inmola.

¹⁶ Kinsat di kaibaw mi ya pinooan da. Ilaem kod ta dosaem daida.

¹⁷ Din ipogaw ay pinilim ya indawtam si pigs

ta mansilbi en sik-a, ayowanam ya salaknibam sisya.

¹⁸ Ipalobos mo ay matago kami koma

^{††} **80:1** Din kerubim yan napayakan ay sinan paparsua ay wada sin kaleb di Baol di Tolagan. Ilaen sin Exodo 25:18-22.

ta mandaydayaw kamin sik-a
et adi mi polos dokogan sik-a.

¹⁹Yahweh ay Diyos ay Kangatoan ay
Turay,
itaolim kod dakami sin sigod ay
kasasaad mi.

Maseg-ang ka koma ta isalakan mos
dakami.

Salmo 81

Pamagbagan Diyos Ta Patien Din Ipogaw Nas sisya

81 Begew si ragsak yo, ibogaw yo
din kanta yo
ay mangidaydayaw en Diyos ay napoan
di pigsa tako.

Sisya din Diyos ay dinaydayaw Jacob ay
apo tako.

²Manambol kayo, ilogi yo ay mankanta!
Kompanan yo si arpa ya gitara
ta say makaay-ayo di kadngeana.

³Mananggoyob kayo ay mangipaammo
sin fiesta

sin beskan di bowan ya pan-inatana.

⁴Tan ed Israel, naibilin dana ay linteg,
bilin Diyos ay dinaydayaw Jacob.

⁵Sin Israelita, inbilin di Apo
sin nangobatana si taga-Egipto.

Wada et di dinngek ay kali ay adiak
ammo:

⁶“Kinaan ko din nadagsen ay binaklay
yo,

kinaan ko din baskit sin takkay yo.

⁷Sin timpon di ligat yo, nankararag kayo
et insalakan kos dakayo.

Sin kido ay nantatabonak, sinongbatak
dakayo,

sin kad-an di obbog ed Meriba pinadas
kos dakayo.

⁸Dakayo ay ipogaw ko,
dengngen yo din pamagbagak en
dakayo,

et sapay koma ta pomati kayo.

⁹Maga koma di odom ay diyos yo,

maiparit di sinan didiyos ay pandokmo-
gan yo,

¹⁰tan sak-en si Yahweh ay Diyos yo
ay nangikaan en dakayo ed Egipto.
Mantakaw kayo ngarud et pakanek
dakayo.

¹¹Ay apaw kayo ay ipogaw ko,
adi yo pinatpati din inbagak en dakayo.

¹²Isonga binaybay-ak dakayo ta onodan
yo

din wadas makenteg ay nemnem yo.

¹³Dakayo ay Israelita ay ipogaw ko,
sapay koma ta pomati kayo,

tan mo tongpalen yo din bilin ko,

¹⁴abakek ay dagos amin ay kalaban yo.

¹⁵Din omililiget et manyakog-ong dan
sak-en si egyat da

ya madosa da si eng-enggana.

¹⁶Ngem pakanek pay dakayo
si kamayatan ay bakakew ya kam-isan
ay diro.”

Salmo 82

Pamagbaga Sin Mangikeddeng Si Baken Kosto

82 Pinmikas Diyos sin korti ed daya
ta okomena
din makwani en diyos ay natotopog sin
kad-ana.

Siya na din inkeddeng na en daida:

²“Pig-an pay ay isaldeng yo
din pangikeddeng yo si baken kosto,
din mangam-amag si lawa yan say
pangabaken yo?”

³Ikalintegan yo et koma din magay
kabaelan da,
din kaseseg-ang, mapalpaligatan, ya
olila.

⁴Isalakan yo sin panakabalin di
mangam-amag si lawa.

⁵Adi kayo makaawat ya magay ammo
yo.

Mabolinget di nemnem yo,

et isnan daga, magay maamag ay kosto.

⁶Sak-en ay Diyos ay Kangatoan, kanak en dakayo:
 Amin kayo yan diyos, anak ko si dakayo,
⁷ngem olay mo siya di, matey kayo ay kaman din amin ay ipogaw ya olay papangolo.”
⁸Sik-a ay Diyos, okam amin ay nasyon isnan daga,
 omali ka koma ta okomem daida.

Salmo 83

Kararang Ta Abaken Diyos Din Kalaban Di Ipogaw Na

83 Apo, adi ka kod gomiginek issa,
²tan doy labanen daka sin mangililiget en sik-a.
³Nasikap da yan way lawa ay plano da sin ipogaw ay napateg en sik-a.
⁴Kanan da, “Omali kayo ta peslen tako amin daida ta malinglingan ed Israel si eng-enggana.”
⁵Nantotolag da ay manbabadang da ay manlaban en sik-a.
⁶Nantotolag din Edomita ya Ismaelita, Hagareno ya Moabita,
⁷din taga-Gebal, Ammonita ya Amalekita,
 din taga-Tiro ya Filistia.
⁸Naitapi aben daida din taga-Assyria ay napigsa ay kabadang din polin Lot ay Ammonita ya Moabita.
⁹Amagem koman daida din inyat mos taga-Midian ya da Sisera en Jabin sin ginawang ay Kison.
¹⁰Inabak mo ed Endor si daida et naboyok awak da sin lota.
¹¹Kaman din inyat mon da Oreb en Zeeb koma di amagem sin papangolo da. Abakem din tuturay da ay kaman din panangabak mon da Zeba en Zalmunna.
¹²Daida din nangwani en okaen da

din okan Diyos ay daga.

¹³Iwalang mos daida ay kaman tapok, kaman teg-ap ay itayaw di dagem.
¹⁴Kaman koman din iyat di apoy sin kadondontogan ay mamoo sin kada,
¹⁵apayawem ya kibtotem daida babaen si dagem mo ay napigsa.
¹⁶Ibabain mos daida ta bigbigen da ay manakabalin ka.
¹⁷Maabak ya emegyat da komas eng-enggana ya palalo koma ay maibabain da sin kateyan da.
¹⁸Siya na di ammoen da koma: sik-a anggoy ay Yahweh di ngadana din kangatoan ay mangituray sin daga.

Salmo 84

Layad Di Emey Sin Beey Diyos

84 Apo, Sik-a ay Diyos, Kangatoan ay peteg di layad ko sin beey mo.
²Mailiwak ay sengep sin Timplo ta idayaw kos sik-a, Diyos ay matmatago.
³Olay din titit et nan-amag da isdis obong da,
 din pipingew et waday dinteng das pan-beeyan da,
 et man-itlog da pay sin sag-en di altar mo,
 sik-a ay arik ya Diyos ko.
⁴Nagasat iman di ipogaw ay manbebeey sin Timplom tan mankankanta da ay manaydayaw en sik-as kankanayon.
⁵Nagasat di ipogaw ay mantalek en sik-a ay sik-ay kapoan di am-in ay bikas da ya din emeyan da ed Zion et say laylayden da.
⁶Mo manmandan da sin nanamgaan ay tanap ed Baca, dagos ay mawaday obbog et masibogan san lota.
 Mapno abey posong sin odan ay masapa.

⁷Pomigsa da ay pomigsa sin pandad-anan da.
 Mo domateng da ed Zion, awni et man-paila da
 sin sangoanan Diyos^{‡‡} ay kangatoan ed
 daya ya isnan daga.
⁸Dengngem koma san adawag ko,
 Yahweh, Kangatoan ay Apo,
 sik-a ay dinaydayaw Jacob, itnengam
 nan karkarag ko.
⁹Ay Diyos, bindisyonam koma san ari mi
 tan pinilim sisya ay mangituray en
 dakami.
¹⁰Di esa ay agew ay kawadak isnan
 Timplo
 et sigsiged mo sinlibo ay agew sin odom
 ay disso.
 Olay mo owatak pomipika sin pantew di
 beey di Apo,
 maymayat na mo din makibeey sin
 ipogaw ay nakillo.
¹¹Si Diyos et maiarig sin agew ay
 maneysey-ang en datako.
 Maiarig abes kasay ay salaknib tako.
 Sisya din madaydayaw ya nangato ay ari
 tako.
 Segseg-angana ya ipangpangato nas
 datako.
 Adi nan kayyawan din siged ay wadan
 sisya
 sin ipogaw ay nalinteg di kabibiyag da.
¹²Sik-a ay Diyos ay Kangatoan,
 nagasat di ipogaw ay sik-a di ena
 pantalkan.

Salmo 85

Kararag Ay Mankedaw Si Panmayatan Di Ili

85 Binindisyonam din ilim, Apo,
 et din biyag di polin Jacob yan
 inpasiged mo.

²Pinakawan mo amin ay nanbasolan di
 ipogaw mo,
³din palalo ay bonget mon daida yan ki-
 naan mo.
⁴Diyos ay omisalakan, pasigedem koma
 kasin din kasasaad mi,
 isaldeng mo koma din panigsigaam en
 dakami.
⁵Adi ka koman mabonget en dakamis
 eng-enggana.
⁶Papigsaeam kasin dakami ta manragsak
 din ipogaw mo gapon sik-a.
⁷Ipailam koman dakami din adi manbal-
 baliw ay layad mo
 ya isalakan mos dakami, Apo.
⁸Dedengngek di ibagbagan Diyos ay kari
 na
 en idawat na di talna en datako ay
 ipogaw na
 mo adi tako taolien din inam-amag tako
 ay lawa.
⁹Nakasagana ay mangisalakan sin
 mangipatpateg en sisya,
 ta say mantoltoloy ay maipaila
 sin ili tako din somili ay kinadiyos na.
¹⁰Din layad ya kinamatalek yan awni et
 mantapi da,
 yan mankoyog di kinalinteg ya talna.
¹¹Mawada di kinamatalek isnan daga,
 si Diyos ed langit yan ipaila na abe di
 kinalinteg na.
¹²Idawat Diyos di bindisyon et omad-
 adoy apit sin daga.
¹³Mangon-ona di kinalinteg sin
 sangoanana
 ay mangisagana sin pandanana.

Salmo 86

Kararag Di Ipogaw Ay Magay Bael Na
86 Apo, dengngem koma ya patgam
 nan kararag ko,
 tan kaseseg-angak ya magay bael ko.

^{‡‡}84:7 Siya sa din kanana sin Masoretic Text sin Hebreo. Din kanana abe sin odom
 ay manuskrito et: *Awni et manpaila en daida si Diyos ...* Din kanana abe sin LXX et:
 Awni et maila da si Diyos ...

²Diyos ay pantalkak, somalagnib ya omisalakan ka, tan napodnoak ay mansilbi en sik-a.

³Apo, maseg-ang ka koma, tan maninsin-agew ay mankararagak en sik-a.

⁴Paragsakem koma nan mansilbi en sik-a, tan di pankararagak et sik-a.

⁵Nakasagana ka ay mamakawan ya managseg-ang ka, adi manbalaliw din layad mo sin mankararagak en sik-a.

⁶Dengngem koma nan kararag ko ay mankedaw si badang mo.

⁷Mankararagak en sik-a sin timpon di ligat ko, tan patgam din kararag ko.

⁸Magay Diyos ay makaison sik-a, Apo, magay makaamag sin inam-amag mo.

⁹Amin ay nasyon ay insaad mo et omali dan to, mandokmog dan sik-a ay mangidayaw sin ngadan mo.

¹⁰Tan nangato ka, din amagem yan nakaskasdaaw da, magay odom ay Diyos mo adi et sik-a.

¹¹Itdom ay Diyos di pandanak ay kosto ta say napodnoak ay mamati en sik-a, Apo.

Omiturong ka ta maimongsan di nem-nem ko ay mangipateg sin ngadan mo.

¹²Naimposan di pan-iyamanak en sik-a, Apo, idaydayaw kos sik-as eng-enggana, Yahweh ay Diyos ko.

¹³Tan din layad mon sak-en et palalo ay dakdake, et inmisalakan ka sin pese.

¹⁴Komonkontra din mankakekedse ya mangipapangatos awak da, ipogaw ay adi mangikaskason sik-a.

Nantotolag da en pomse da.

¹⁵Ngem sik-a, Yahweh ay Diyos, et managseg-ang ka, naanos, managlayad ya napodno ka.

¹⁶Somagong ka koma ta someg-ang ka, tan mansilbiak en sik-as eng-enggana.[¶]

Maseg-ang ka kod ta omipabikas ya omisalakan ka.

¹⁷Ipailam koman sak-en din kinasiged mo

ta maibabain din kalaban ko mo ilaen da ay linmiwliwa ya bin-madang ka, Apo.

Salmo 87

Din Kaidayawan Di Dontog Ay Zion

87 Insaad Diyos din siyodad ay Zion sin dontog ay pinili na.

²Binanbanol Diyos din siyodad ay sana mo din odom ay lugar di Israelita.

³Dakayo ay man-ili isnan siyodad di Apo dengngen yo, nan nabanol ay ibaga na maipanggep en dakayo:

⁴“Mo listaek di nanongtongpal sin bilin ko,

itapik din taga-Babilonia ya Egipto.

Din taga-Filistia, Etiopia ya Tiro et maibilang da ay man-ili ed Zion ay siyodad ko.”

⁵Awni et si Diyos ay Kangatoan yan papigsaena din siyodad ay Zion, et din kaipoipogaw yan kanan da, “Man-ili kami abe sin isna.”

⁶Kadi et mo listaen Diyos din ipogaw na, ibilang na ay naianak da am-in isna.

⁷Awni et mansala da downan dan kanan ay mangikankanta,

“Din lalak-amen tako ay bindisyon et napo da am-in ed Zion.”

[¶]86:16 Din kanana sin Hebreo et: *esaak ay anak di babai ay bag-en mo*. Din anak di bag-en et maibilang ay bag-en engganans tongpal biyag.

Salmo 88

Kararag Di Ipogaw Ay Palalo Ay Nadismaya

88 Yahweh ay Diyos ay omisalakan, mankararagak en sik-a si labi ya kaagawan.

² Dengngem kod nan kararag ko ay mankedaw si badang mo,

³ tan kamanak matey si palalo ay ligat ko ⁴ ya enggay magay bikas ko.

⁵ Sin kad-an di natey, kamanak nabaybay-an,

kamanak naikaot ay soldado ay natey si gobatan

ay enggay nilinglingam ya adi kan tolongan.

⁶ Inmikosnong ka sin kaot ay kalosongan ya kabolingetan.

⁷ Mariknak di kinadagsen di bonget mon sak-en,

omilned ay kaman dadakke ay dalloyon.

⁸ Inturong mo din gagayyem ko ta tomaynan da,

nanbalinak ay kadodogis sin pangila da. Adiak makabala isnan naipokokak,

⁹ begew si ladingit ko, kinmapsot nan matak.

Inag-agew ay kedkedawek din badang mo,

itag-ay kon takkay ko ay mankararag en sik-a, Apo.

¹⁰ Adi ka met amagen di milagro para sin baken matmatago,

adi aben makabangon di natey ta idayaw dan ngadan mo.

¹¹ Sin kaot ay kadondonotan da yan adi da ipaammo

din adi manbalbaliw ay layad ya kinamatalek mo.

¹² Ay maipaila aya din nakaskasdaaw ay inam-amag mo

ya mabigbig din kinasiged mo

sin mabolinget ay doy ay kad-an da ay din emey yan enggay malinglingan da?

¹³ Inagsapa ay mankararagak ay mankedaw si badang mo.

¹⁴ Apay nga bomaybay-an ka, Apo?

¹⁵ Sipod pay sin kakitkittoy ko, kamanak matey si kanayon ay ligat ko, enggay naabakak sin dinmosdosaam ay napalalo.

¹⁶ Kaman danom ay dinmalapos din bonget mo, adiak makaleng-ag sin kaegyat ay inpalak-am mo.

¹⁷ Kaman layos ay nanliniked en sak-en, maninsin-agew ay omilemlem.

¹⁸ Inpaaddawim en sak-en din gagayyem ko, et bolinget anggoy di gait ko.

Salmo 89

Din Intolag Diyos En David

89 Apo Diyos, kanayon to ay ikan-siyon ko

din adi manbalbaliw ay layad mo ya din kinamatalek mo.

² Din layad mo, magay panbalbaliwana. Matalek ka si eng-enggana ay kaman ed daya ay komakaman sin kad-ana.

³ Kanam, "Waday intolag ko sin pinilik, siya nay inkarik sin baak ay si David:

⁴ Awni et isaad ko din polim ay mantu-ray si eng-enggana."^{§§}

⁵ Idaydayaw daka koma ed daya sin nasinop ay nasantoan ay paparsua, tan nakaskasdaaw din inam-amag mo ya matalek ka.

⁶ Tan sino di makaison sik-a sin amin ay wadad daya?

⁷ Mas kaegyat ya nangatngato ka mo din nasinop ay nasantoan ay parsua, isonga egyatan ya patgen daka.

^{§§}89:4 Din intolag Diyos ay nay et madtengan sin 2 Samuel 7:16.

⁸ Yahweh ay Diyos ay Kangatoan ay Turay,
magay makaison sik-a.
Sin amin ay banag et matalek ka.

⁹ Iturayam din kaeegyay ay baybay et patalnaem din dalloyona.

¹⁰ Din dragon ay si Rahab* et pinis-it mo.
Begew sin panakabalin mo,
inabak mo din kalaban mo.

¹¹ Okam ed daya ya nan daga,
tan inamag mo nan lobong ya din amin
ay wada.

¹² Din wada ed amyanan ya abagatan,
pinarsuam daida.
Din dontog ay Tabor ya Hermon et man-
ragsak da.

Kaman dan ipogaw ay mangikankanta
sin pangdayaw dan sik-a.

¹³ Palalo ay napigsa ka.

¹⁴ Din turay mo, kinalinteg di
naisaadana.

Din amin ay amagem, ipaila da
ay managlayad ya matalek ka.

¹⁵ Ay apaw di ragsak da
din manaydayaw en sik-a babaen si
kankanta

ya din mabindisyonan begew sin
kawadam en daida.

¹⁶ Gapon sik-a, maninsin-agew ay man-
ragsak da,

et din kinalinteg mo, idaydayaw da.†

¹⁷ Tan sik-a di poon di bikas mi,
begew sin seg-ang mo, mangabak kami.

¹⁸ Nasantoan ay Diyos mi ay Israelita,
sik-a din ari mi

ay manalaknib en dakami.‡

¹⁹ Waday kaman iitaw ay inpailam sin
matalek ay baam,

et siya na din kanam,

“Binadangkang di esay soldado ay napigsa,

pinilik et inpangatok sisya.

²⁰ Insaad ko ay ari si David ay baik.

Sinoyatak din toktok na sin nasantoan ay
lanak,

say mangipaila ay sisya dinotokak.

²¹ Et kanayon ay papigsaek to

babaen sin bikas ya panakabalin ko.

²² Din lawlawa di ogali na ay kalabana
et adi da makaabak en sisya.

²³ Gemkek din kalabana sin sangoanana
et peslek din mangililiget en sisya.

²⁴ Mantoltoloy din kinapodnok ya layad
kon sisya

et begew en sak-en, maipangatok sisya.

²⁵ Paannawaek din lak-am di iturayana
et lomabes sin baybay di pap-eng na.

²⁶ Awini et bigbigenas sak-en ay Ama ya
Diyos na,

manalaknib ya mangisalakan en sisya.

²⁷ Din kalinteg di besag ay anak,
idawat kon to en sisya.

Panbalinek ay kangatoan ay ari isnan
daga.

²⁸ Adi manbalbaliw din layad kon sisya,
ya komakaman din intolag ko si eng-
enggana.

²⁹ Mantoltoloy din panturayan di poli na
enggana ay mamaga din daya.

³⁰⁻³¹ Ngem mo sigaan din poli na din lin-
teg ko

et adi da tongpalek din bilbilin ko,

³² dosaek et soplitek daida

begew sin basbasol da.

³³ Ngem din layad kon sisya, magay
panbaliwana

et tongpalek din inkarik en sisya.

³⁴ Tongpalek din intolag kon sisya,
magay ibabawik ay karik en sisya, ay
olay esa.

³⁵ Nasantoanak et tongpalek din karik.

***89:10** Si Rahab ay nay et kaeegyay kano ay dragon ed nabaon ay nanbeey sin baybay. Simbolon di am-in ay lawa ya golo.

†**89:16** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *et begew sin kinalinteg mo, maipangatok da.*

‡**89:18** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *...sik-a di namili sin manalaknib en dakami, tan dinotokam din ari mi.*

Adiak polos man-etek en David.

³⁶⁻³⁷ Mantoltoloy din panturayan di poli na,

magay pap-eng na ay kaman din agew ya bowan ed daya.”

³⁸ Ngem binaybay-am sisya ya dinokogam ed wani.

Palaloy bonget mo sin ari ay en ka pinili.

³⁹ Inbabawim din intolag mo en sisya et kinaan mo din turay na.

⁴⁰ Pinadadael mo amin din alad di siyodad na,

et dadlon binakas din kalabana din makneg ay beey ay pankamangan di ipogaw na.

⁴¹ Amin ay malabas et akewen da din sanikwa na.

Laslasoyen aben di katokmang na.

⁴² Nangabakem din kalabana et pinaragsak mo amin daida.

⁴³ Nanbalinem din armas na ay magay silbi na,

adi kan binadangan sin kalabana.

⁴⁴ Kinaan mo din madaydayaw ay saad na,

intep-am sin lota din korona na.

⁴⁵ Nanbalinem ay nakay ay nasapsapa et kababain di kasasaad na.

⁴⁶ Pig-an pay ay dengngem din kararag ko

ya makaan din palalo ay bonget mo?

⁴⁷ Nemnemem koma ay aptik di biyag mis na,

pinarsuam amin ay ipogaw ay way gedeng di biyag da.

⁴⁸ Sinoy natago ay magay kateyana ya makalisi sin kaiponponana.

⁴⁹ Into pay din magay balbaliw na ay layad mo ed idi

yan matalek ka ay nangikari en David adi?

⁵⁰ Nemnemem koma din panglaslasoy dan dakami ay ipogaw mo

ya din pangoy-oyaw di kaipoipogaw ay ninam-os ko.

⁵¹ Apo Diyos, laslasoyen din mangiliget en sik-a

nan pinilim ay ari olay intoy emeyana.

⁵² Madaydayaw si Diyos si eng-enggana. Amen! Amen!

Salmo 90

Si Diyos Ay Magay Pap-eng Na

90 Sik-a ay Diyos di nangay-ayowan en dakami.

Kaman kan beey ay nansidsidoman mi manipod ed nabaon enggana ed wani.

² Olay idi daan kan parsuaen din dontog ya am-in ay wada,

nawawada ka ay Diyos si eng-enggana.

³ Mabalín mo ay ibaga sin ipogaw ta mantaoli da

sin tapok ay say napoan da.

⁴ Din sinlibo ay tawen en sik-a

et kaman sin-agew anggoy di kaando na. Kaman ed kogaban ay nalabas

ono din kaseyepan mi si owat piga ay oras.

⁵ Mabalín ay pap-engem din biyag mi sina.

Maiarig sin iitaw ay sinkaattikan et mamaga

ono kaman logam ay tomobo sin agsapa.

⁶ Gomabay et mansabong da,

ngem mo malabi, malaylay ya mango da.

⁷ Palaloy egyat mi sin bonget mo, matey kami begew sin dosa ay inked-deng mo.

⁸ Inpailam am-in ay basbasol mi sin sangoanam,

olay din naitatabon ay inpaksaw mi et inpabelam.

⁹ Begew sin bonget mo, omaptik di biyag mis nan daga,

din tawen mi et kaman dagem ay si awni et mamaga.

¹⁰ Pitopolo ay tawen di kaandon di biyag mis na.

Mo mabikas kami, emey ay otsinta.

Ngem olay mo intoy kaando na, pag ligat di ialì da.

Sinkaattikan yan mapap-eng di biyag mi et pag kamin mamaga.

¹¹ Maga pay laeng di namadas sin am-in ay dosa ay inkeddeng mo, magay inmegyat ay kosto begew sin palalo ay bonget mo.

¹² Isonga ipabigbig mo ngarud en dakamis na

din kinaaptik di biyag mis nan daga ta say lomaing kami ay mangosal ay kosto

sin am-in ay timpo ay indawat mo.

¹³ Pig-an pay di kabayag di omibobongetam?

Maseg-ang ka koma ay Diyos en dakami ay baam.

¹⁴ Inag-agew koma ay mapnek kami sin komakaman ay layad mo ta say naragsak kami ay mankankanta sin kawada mi ay matmatago.

¹⁵ Paad-adoem abe di agew ay en mi panlaylayan ay kaman din kaandon di timpo ay en mi nanligligatan.

¹⁶ Ipailam din panakabalin mo en dakami ay baam ya sin kapototan mi din nakaskasdaaw ay pigsam.

¹⁷ Yahweh ay Diyos mi, maseg-ang ka ta bindisyonam dakami ta say mayat di pantongpalan di am-in ay am-amagen mi.

Salmo 91

Si Diyos Di Manalaknib En Datako

91 Olay sino ay emey en Diyos ay Manakabalin Am-in ya Kangatoan,

ta sisya di kanayon ay ena pankamangan ya panpaayowanan,

² kanana, “Sik-a, Yahweh, di salaknib ko ya pankamangak,

sik-a din Diyos ay daydayawek ya pantalkak.”

³ Ilisi daka sin kaman bito ay maknaam ya kaeegyat ay sakit ay kateyam.

⁴ Kaman kan kiyap ay sakokoan di ina na.

Magay pan-egyatam tan wadas sisya ay mangayowan en sik-a.

Matalek sisya et kaman mon salida.

⁵ Sin labi et magay pan-egyatam, olay din panan di kalaban sin kaagawan.

⁶ Sin labi ya kaagawan, magay pan-egyatam,

olay dimonyo ono bigla ay sakit ay kateyan.

⁷ Olay ad-ado di matey sin asag-en mo, ngem adi ka pay maan-ano.

⁸ Mailam to ay mismo di kadosaan da din lawlawa di ogali na.

⁹ Gapo ta si Yahweh ay Kangatoan di kinamang mo ay pansalinan,

¹⁰ magay lawa ay mapasamak en sik-a ono somag-en sin beey mo ay mamaligat en sik-a.

¹¹ Bilinen Diyos din aanghel na ta en daka ayowanan,

olay intoy em-emeyam.

¹² Aklopen das sik-a ta adi maidosnog sikim sin bato.

¹³ Din maangat ay layon ya eweg ay nag-itaan et abakem ya igatin mo.

¹⁴ Kanan Diyos, “Din manglaylayan en sak-en et isalakan ko, ya ayowanak din mamigbig ay sak-en din Apo.

¹⁵ Mo mankararag en sak-en et song-batak sisya,

kadkadwaek sin timpon di ligat na et isalakan ko ya bindisyonak ta madayaw sisya.

¹⁶ Gon-gonaak abe si ando ay biyag na ta ganasena din pangisalakanak en sisya.”

Salmo 92

Kanta Ay Pangdayaw En Diyos

92 Mayat di man-iyaman en sik-a,
Diyos ay Kangatoan,
ya mangikanta si kaidayawam.

²Inagsapa ya linablabi ay
maikankansiyon
din adi manbalaliw ay layad mo ya
kinapodnom.

³Mayat tet-ewa ay ikanta
ay makompanan si gitara ya arpa.

⁴Tan pinaragsak mos sak-en sin
nakaskasdaaw ay inamag mo
et ibogaw koy kantik gapo si ragsak ko.

⁵Nakaskasdaaw din inam-amag mo,
adi maedasan di nemnem mo.

⁶Adi maawatan di naong-ong ya magay
nemnem na

⁷din kasasaad di mangam-amag si lawa
ay olay mo kaman dan logam ay
gomabay da

ya di biyag da et somiged pay,
ngem din pantongpalan da
et panakadadael si eng-enggana.

⁸Ngem sik-a ay Apo di kangatoan si eng-
enggana.

⁹Amin ay kalaban mo, awni et matey da,
amin din mangam-amag si lawa
et maabak ya mansisian da.

¹⁰Ngem inimipabikas ka ay kaman bo-
maro ay atap ay baka,
binindisyonam sak-en ya inimiparagsak
ka.⁴

¹¹Laton ay nailak din naabakan di lawa
ay komonkontra,
nadngek abe din bogaw da sin naabakan
da.

¹²Din nalinteg yan gomabay da
ay kaman din sidro ed Lebanon ya din
kaiw ay palma.

¹³Kaman dan kaiw ay naimola sin beey
di Apo,

gomabay da sin Timplon Diyos ay day-
dayawen tako.

¹⁴Manbonga da olay ad-adoy tawen da,
kanayon ay makneg ya magabay da.

¹⁵Siya nay mangipaila ay nalinteg din
Apo,
magay maipabasol en sisya ay salaknib
ko.

Salmo 93

Nangato Ay Ari Si Diyos

93 Apo Diyos, sik-a di ari mi ay
ipogaw mo,
dayaw ya pigsa et kaman mon inbabado.
Adi maikiweg din daga tan insaad mo ay
kosto.

²Nanturturay ka manipod sin
damodamo,
nawawada ka sin daan manlogi di timpo.

³Apo Diyos, dinmakdake din danom
et man-agodood din dalloyon.

⁴Ngem sik-a ay Diyos ed daya,
addawi ay manakabalin ka
mo din baybay ya dalloyona.

⁵Apo, adi polos manbalaliw din linteg
mo.

Bagay nas eng-enggana din kinasanton
di beey mo.

Salmo 94

Si Diyos Di Mangokom Sin Kaipoipogaw

94 Yahweh, din Diyos ay man-ibaes
yan sik-a,
din bonget mo ipailam koma.

²Sik-a di mangokom sin am-in ay
ipogaw isnan daga,
et ipalak-am mo sin mangipapangatos
awak da

din lebbeng na ay dosa da.

³Apo Diyos, kas-ano pay di kabayag na
ay it-it-ek din makedse din awak da?

⁴92:10 Din kanana sin Hebreo et: *nabokbokanak si baro ay lana.*

⁴ Amin din mangam-amag si lawa
yan it-it-ek dan basol da.

⁵ Din pinilim ay ipogaw mo yan palpali-
gaten da,

⁶ peslen da din nalasang, mangili ya
olila.

⁷ Ngem kanan da, “Si Yahweh ay Diyos
di Israelita
yan adi na ammo ya adi na ilaen na.”

⁸ Palalo sas kinaong-ong yo!

Pig-an pay di kanemneman yo?

⁹ Ay adi makadnge ya makaila
yan sisay nangamag si inga ya mata?

¹⁰ Ay siya mo adi na dosaen din ipogaw
na

yan sisya met di manosa sin kailiili isnan
daga?

Ay magay ammo na aya
yan amin ay ipogaw et sisay mangitdo
en daida?

¹¹ Ammon Diyos di nemnem da,
ammo na ay magay silbin di plano da.

¹² Nagasat din bagbagaam, Apo,
din itdoam sin bilbilin mo,

¹³ tan waday talnan di nemnem da
sin timpon di ligat da
enggana ay maisagana
din kaot para sin mangam-amag si lawa.

¹⁴ Din ipogaw mo ay Diyos yan adi ka
baybay-an,

¹⁵ mawadan to kasin di kinalinteg sin
pangokoman,
et amin ay nalinteg yan en da apolbalan.

¹⁶ Ay wada aya di sinmalaknib sin
mangam-amag si lawa?

¹⁷ Mo adi ka binmadang ay Diyos,
nateyak koma ay nasapa.

¹⁸ Idi dandani ay matokangak, Apo,
inpagamsak sak-en begew sin adi man-
balbaliw ay layad mo.

¹⁹ Mo ad-adoy pandandanagak,
wada ka ay lomiwliwa ya omiparagsak.

²⁰ Adi ka met mabalin ay makikadwa
sin tuturay ay baken kosto di panan-
gokom da

ay mangwani en kosto din lawa.

²¹ Manbabadang da ay mamalpaligat sin
nalinteg di ogali na,
kedngan da ay matey din magay basol
na.

²² Ngem sik-a, Yahweh ay Diyos ko,
di pankamangak ya salaknib ko.

²³ Ipalak-am mon to en daida
di sobalit din lawa ay inam-amag da,
dosaem daida begew sin basol da.

Salmo 95

Dayawen Ya Onodan Tako Din Manakabalin Ay Diyos

95 Omali kayo ta mankanta ya man-
ragsak tako,
ipigsa takon pangdayaw takon Diyos
Apo.

Maiarig sisyas dakdake ay bato
ay pankamangan ta maisalakan tako.

² Emey tako sin sangoanana ay man-
iyaman en sisya,
manragsak tako ay mangidayaw babaen
si kankanta.

³ Tan si Yahweh yan manakabalin ay
Diyos
ya ari ay nangatngato mo din amin ay
sinan didiyos.

⁴ Iturayana din intiro ay daga manipod
sin kaonegan ay liyang
enggana sin dontog ay kakayangan.

⁵ Oka na abe din baybay tan pinarsua na,
siya abe din daga ay inamag na.

⁶ Omali kayo ta mandokmog ya
manyakog-ong tako
ay mandayaw en Yahweh ay namarsua
en datako.

⁷ Tan sisya din Diyos tako ya datako di
ipogaw na
ay maiarig si karnero ay ay-ayowanana.
Dengngen yo koma ed wani ay agew din
kalin Diyos Apo.

⁸ Kanana, “Adi yo pakenkentegen din
nemnem yo
ay kaman din inyat di aap-o yo
sin agew ay kawada dad Meriba,

sin lugar ay magay omili ed Massa.[§]

⁹ Isdi ay pinmadpadas din aam-a yo olay inil-ila da din inam-amag ko.

¹⁰ Opatapolo ay tawen ay sinigsigaak daida.

Isonga kanak, 'Kankanayon ay masangsangaw das lawa.

Sigaan da ay mangonod sin bilbilin ko en daida.'

¹¹ Gapo sin bonget ko inkarik ay adik polos pasgepen daida

sin pan-illengan ay enak insagana."

Salmo 96

Si Diyos Din Kangatoan Ay Ari

96 Ikantaan yos Diyos si baro ay kanta, ikantaan yos sisya, amin ay ipogaw isnan daga.

² Dayawen yos sisya babaen sin kanta yo.

Inag-agew ay dad-aten yo din nangisalakananan datako.

³ Dad-aten yo sin nanasyon din kinangato na

ya din nakaskasdaaw ay inam-amag na.

⁴ Tan nangato si Diyos et lebbeng na ay daydayawen yo ay kosto,

baken odom ay diyos mo adi et sisya anggoy di patgen yo.

⁵ Tan din daydayawen di odom ay nanasyon isnan daga

et owat sinan didiyos ay magay silbi na, ngem si Diyos pay et pinarsua na din amin ay wadad daya.

⁶ Madaydayaw sisya, mabigbig di kinangato na.

Din panakabalina ya mankoniniing ay kinadiyos na

et pon-en da din Timplo na.

⁷ Dayawen yo si Diyos, amin ay nasyon isnan daga,

bigbigen yo din panakabalin ya kinadiyos na

⁸ ya din madaydayaw ay ngadana.

Iey yon daton yon sisya

ya senggemp kayo sin Timplo na.

⁹ Mandokmog kayo ay mandayaw en sisya

ay maptemapteng din kinasanto na.**

Manpayegpeg kayo si egyat yo sin sangoanana,

amin ay ipogaw isnan daga.

¹⁰ Amin ay nasyon di pangibagaan yo

ay enggay man-ari si Diyos Apo.

Insaad na ay kosto din daga et adi maikiwkiweg.

Din pangokomana sin kaipoipogaw yan nalinteg.

¹¹ Manragsak kayo ay wadad daya ya isnan daga,

manragsak kayo ay baybay ya amin ay linaona,

¹² dakayo abe ay papayew ya amin ay molmola,

ibogaw yo din ragsak yo, kakaiw sin kada.

¹³ Manragsak kayo sin omalian Diyos ay mangituray sin daga.

Magay pabpaborana ya nalinteg di iyat na

ay mangokom ya mangituray sin ipogaw isnan daga.

Salmo 97

Si Diyos Di Kangatoan Ay Manturay

97 Si Diyos di manturay isonga manragsak kayo ay ipogaw isnan daga,

[§]95:8 Din istorya maipanggep sin naamag ed Meriba ya Massa et madtengan sin Exodo 17:1-7 ya Bilbilang 20:1-13.

**96:9 Di odom ay kaiologan nina sin Hebreo et: 1) *Nasantoan koma di bado yo ay mandayaw en Apo* 2) Mandokmog kayo en sisya ay nasantoan, mo sin Timplo di ena panpailaan.

olay dakayo ay wada sin kaaddawian ay soli na.

²Nanliniked di liboo ya bolinget en sisya,

nalinteg di panangituray na.

³Waday apoy sin sango na, et poana din kalabana ay nanlikob en sisya.

⁴Masilawan din lobong sin kimat na, manpayegpeg din daga ay mangila.

⁵Din dodontog yan kaman allid ay mate-naw da

sin sangoanan Diyos ay mangituray sin intiro ay daga.

⁶Din wada ed daya yan ipaammo da din kinalinteg na, mailan di amin ay nasyon din kinangato na.

⁷Amin ay mandayaw si kinitikitan et maibabain da, siya abe sin mangit-it-ek si didiyosen ay magay silbi na.

Amin ay sinan didiyos et manyakog-ong da sin sangoanana.

⁸Gapo sin panangokom Diyos yan manragsak da din ipogaw ed Zion ya Juda.

⁹Tan si Yahweh di mangituray sin intiro ay daga, mo is-o sin didiyosen, addawi ay nangat-ngatos sisya.

¹⁰Laylayden Diyos din manigsigaan sin lawa, salaknibana din biyag di ipogaw na ya isalakanas daida sin mangam-amag si lawa.

¹¹Masilawan din nalinteg et manragsak da.

¹²Dakayo ay nalinteg, manragsak kayo gapo sin inam-amag di Apo. Nemnemen yo din inamag na, yan dayawen yo din nasantoan ay ngadana.

Salmo 98

Manragsak Tako Tan Nangabak Si Diyos

98 Ikantaan yo si Diyos si baro ay kanta,

tan nakaskasdaaw din inam-amag na.

Nangabak sisya ay bokbokod na babaen sin nasantoan ay panakabalina.

²Inpaammon Diyos sin nanasyon din ena nangabakan

ya din kabalana ay mangisalakan.

³Tinongpal na din kari na sin Israelita, kanayon ay napodno en daida ya inpappaila na din layad na en daida.

Amin ay ipogaw sin solin di daga, din nangabakan Diyos tako yan inila da.

⁴Amin ay ipogaw sin daga, begew si ragsak yo, ipigsa yo ay mankanta

ay pangdayaw yo en sisya.

⁵Kompasan yo si arpa din kanta yo ay mangidaydayaw en Apo.

⁶Mananggoyob ya manbogaw kayo begew si ragsak yo sin sangoanan Diyos ay ari tako.

⁷Manragsak kayo ay baybay ya amin ay linaona, manragsak ka ay daga ya amin ay wadan sik-a.

⁸Dakayo ay ginawang, manpalakpak kayo, dakayo ay dontog, man-es-esa kayo ay mankanta si ragsak yo sin sangoanan di Apo.

⁹Tan omal-ali sisya ay mangituray sin daga,

nalinteg ya magay pabpaborana sin pangokomana ya pangiturayana.

Salmo 99

Si Diyos Et Manakabalin Ya Nasantoan Ay Ari

99 Manturay si Diyos et manpayeg-
peg din ipogaw si egyat da.

Tinmotokdo sin trono na
sin ngaton di napayakan ay paparsua
yan manyegyeg din daga.

²Mabigbig di kinangaton Diyos ed Zion,
iturayana am-in ay ipogaw isnan lobong.

³Amin ay ipogaw yan dayawen da
din madaydayaw ya kaeegyat ay
ngadana.

Nasantoan sisya!

⁴Manakabalin ay ari sisya,
din nalinteg di laylaydena.

Initdo na ed Israel di kosto ay amagen
da,

initdoanas daida ta somiged di ogali da
ya magay pabpaboran da.

⁵Si Yahweh ay Diyos tako, dayawen yos
sisya,

dayawen yo sin sangoanan di trono na.
Nasantoan sisya!

⁶Da Moses en Aaron din papadi na,
si Samuel di esa ay nankarkarag en
sisya,

nankarag dan sisya yan pinatgana.

⁷Sin natood ay liboo ay kad-ana,
nakikali en daida.

Tinongpal da din linteg ya bilbilina
ay inbaga na en daida.

⁸Sinongbatan Yahweh ay Diyos din
kararag da,

inpaila na ay manangpakawan ay Diyos
sisya,

ngem dinosa na pay dedan si daida sin
basol da.

⁹Si Yahweh ay Diyos tako, bigbigen yo
din kinangato na,

dayawen yos sisya sin nasantoan ay don-
tog na,

tan si Yahweh ay Diyos tako, nasantoan
sisya.

Salmo 100

Kanta Ay Pangdayaw En Diyos

100 Kaipoipogaw isnan daga, ip-
igsa yo koma ay mangikanta
sin pangidaydayawan yo en Diyos ed
daga.

²Omali kayo sin sangoanana ay
mankankanta,
naragsak kayo koma ay manaydayaw en
sisya.

³Bigbigen yo ay si Yahweh et Diyos Apo.
Sisyay namarsua en datako et oka nas
datako,

et kaman takon karnero sin pastolan di
Apo.

⁴Man-iyaman kayo ya dayawen yos
sisya

mo senggep kayo sin Timplo na.

⁵Tan si Yahweh et siged sisya.

Magay pap-eng din seg-ang ya layad na.
Matalek abe si eng-enggana
ay manongpal sin amin ay inkari na.

Salmo 101

Din Inkarin Di Ari En Diyos

101 Mankantaak maipanggep si
kinalinteg ya kinapodno,
kantaek paran sik-a, Apo.

²Magay maipabasol to en sak-en sin
panagbiyag ko,

nalinis abe di biyag ko sin beey ko.

Pig-an pay di omaliam en sak-en, Apo?

³Pandokogak to di lawa ay plano ay ma-
gay silbi na,

sigaak abe din lawa ay ogalin di
manokog en sik-a,

adiak polos maalinan si kaman nidi ay
lawa.

⁴Addawiak di ipogaw ay nakillo di nem-
nem na,

adiak ipalobos ay komadkadwa da.

⁵Paginkek to di nalimed ay mangi-
palawlawwa si gait na,

adiak aben anosan din mangipapangatos
awak na.

⁶ Din matalek ay ipogaw sin ili di piliek
to

ay makitee sin beey ko.

Din nalinis di biyag na di ipalobos ko
ay mansilbi en sak-en, Apo.

⁷ Magay makitee sin beey ko ay maetek,
adi da mabalin ay mantee sin sangoanak.

⁸ Inagsapa ay kaanek din laway ogali na
sin ili, Apo,

ponasek amin ay mangam-amag si baken
kosto

sin pinilim ay siyodad mo.

Salmo 102

Kararag Di Ipogaw Ay Manligligat

102 Apo, dengngem kod nan
kararag ko

ta patgam nan adawag ko

ay mankedaw si badang mo.

² Adi ka kod dokogan sak-en, Apo,
sin timpon di ligat ko.

Dengngem kod nan kararag ko

ta sin timpo ay kedawek din badang mo,
songbatam ay dagos, Apo.

³ Tan maomas ay kaman asok nan biyag
ko,

kaman man-atong ay pogon nan awak
ko.

⁴ Maiarigak si nango ay logam,

enggay magay ganas ko ay mangan.

⁵ Palalo di bayeweng ko,

owat tong-a ya kodil nan awak ko.

⁶ Kamanak titit sin lugar ay magay omili,
kamanak kop sin nataynan ya nadadael
ay ili.

⁷ Adiak kaseyep olay bomaktadak,
naladingit ay titit sin toktok di beey di
kaiarigak.

⁸ Maninsin-agew ay lomaslasoy din kal-
aban ko,

os-osalen das baos din ngadan ko.

⁹ Kamanak mangmangan si dap-o,^{††}

din lowak yan pakiin-inom ko

¹⁰ gapo sin palalo ay bonget mo,

tan pinidit mos sak-en ya inwasit mo.

¹¹ Nan biyag ko yan kaman alidong sin
masdem

ya kaman mangmango ay logam.

¹² Ngem manturay kas eng-enggana,
Apo,

ya kanayon ay mandinamag din ngadan
mo.

¹³ Seg-angam to ed Zion et pomika ka,
tan dinomteng din kosto ay timpo ay
seg-angam sisya.

¹⁴ Tan olay mo nadadael din siyodad ay
sana

ya enggay naiwalawalang din bato ay
amag na,

patpatgen pay dedan din mansilsilbin
sik-a,

wada met laeng di seg-ang da sin ili da.

¹⁵ Patgen to din nanasyon sik-a, Apo,
amin ay ari isnan daga et emegyat dan
to

sin panakabalin mo.

¹⁶ Tan ipailam din sana ay panakabalin
mo

sin kasin mon pangamagan ed Zion, Apo.

¹⁷ Awni et dengngem ya patgam to
din kararag di nabaybay-an ay ipogaw
mo.

¹⁸ Isolat yo din inam-amag di Apo

ta say din maisokat en datako sin omal-
ali ay timpo

yan dayawen dan to din Apo.

¹⁹ Isolat yo ay si Diyos et wada
sin nasantoan ay kad-ana ed daya,

yan inosdongana din daga

²⁰ ta din bayeweng di balod yan
dengngena

ya din nakeddangan ay matey et
isalakana.

^{††}102:9 Din ogalin di manladladingit ay Judio et en tinmokdo sin kad-an di naiwasit ay dap-o. Piney-ana abes dap-o din toktok na.

²¹ Et mandinamag to ed Zion din ngadana,
 ed Jerusalem, daydayawen dan tos sisya
²² mo din man-ili sin am-in ay nasyon,
 matopog dan to
 ay mandayaw en Apo.
²³ Daanak makay yan inmipakapsot ka,
 Apo,
 inpaaptik mo din biyag ko.
²⁴ Diyos ko, adi ka kod sapaen ay taolien
 nan biyag ko,
 tan magay pap-eng di biyag mo.
²⁵ Ed bayag, insaad mo din lanad di daga
 ya inamag mo am-in ay wadad daya.
²⁶ Mamaga dan to ngem sik-a pay yan
 komakaman ka.
 Kaman dan bado, domaan ya masokatan
 da,
 tan awni et sokatam daida.
²⁷ Ngem mo sik-a pay yan komakaman
 ka,
 din biyag mo et magay pap-eng na.
²⁸ Din aan-ak mi, dakami ay mansilsilbi
 en sik-a,
 awni et natalna di biyag da.
 Salaknibam to din poli da
 et maga di pandanagan da.

Salmo 103

Din Nakaskasdaaw Ay Layad Diyos

103 Idayaw ko si Diyos Apo
 sin am-in ay kabaalak ya nem-
 nem ko.
 Idayaw ko din nasantoan ay ngadana.
² Adiak liw-an din ad-ado ay seg-ang na,
 isonga dadlonak daydayawen sisya.
³ Pakawanena am-in ay basbasol ko
 ya agasana am-in ay sakit ko.
⁴ Sin pese et omilislisi sisya.
 Bindisyonanas sak-en sin seg-ang ya
 layad na.
⁵ Ad-ado ay pansigdan di idawat na
 sin inagew ay panbiyagak isnan daga
 ta say olay ed wani ay nakayak,
 kinmakaman din sigod ay pigsak

ay kaman din titit ay napigsapigsa
 ay makwani en agila.
⁶ Itonton Diyos din kalintegan
 di am-in ay mapalpaligatan.
⁷ Inpaammo nan Moses din plano na,
 et inilan din Israelita
 din nakaskasdaaw ay inam-amag na.
⁸ Si Diyos yan managlayad ya managseg-
 ang.
 Naanos ya din layad na et komakaman.
⁹ Adi kanayonen Diyos din
 panyamyamana,
 ya adi na ililiget din ipogaw na.
¹⁰ Din dosa ay idawat nan datako
 et mayap-ew mo is-o sin basol tako.
¹¹ Tan kaman din kakayang di ed daya
 isnan daga
 di kadakdaken din layad na sin mangi-
 patpatteg en sisya.
¹² Din basbasol tako et enggay
 pinakawana
 et palalo ay in-addawi na,
 kaman nan kaaddawin di belaan di agew
 sin kadiposana.
¹³ Kaman din iyat di esay ama ay
 manegseg-ang sin anak na
 din iyat Diyos ay manegseg-ang sin
 mangipatpatteg en sisya,
¹⁴ tan ammo na dedan ay sin tapok di
 napoan tako,
 et nemnemena din pankapsotan tako.
¹⁵ Din biyag tako et kaman din biyag di
 logam.
 Kaman sabsabong ay maila din
 kamapteng na sin sinkaattikan,
¹⁶ tan madageman et makpit, mag-as et
 maliw-an.
¹⁷ Ngem din layad Diyos sin mangipat-
 patteg en sisya,
 adi manbalbaliw ya maga di gedeng na.
¹⁸ Din adi manliwliw-an sin intolag na
 mo adi et tongtongpalen dan bilbilina,
 mantoltoloy din kinalinteg na enggana
 sin apo da.
¹⁹ Insaad Diyos din panturayana ed
 daya,

am-iam-in yan iturturayana.

²⁰Dayawen yo si Diyos, dakayo ay napipigsa

ya manakabalin ay anghel na, dakayo ay manmannge sin ibaga na ya manongtongpal sin bilina.

²¹Dayawen yo si Diyos, dakayo am-in ay wadad daya

ay baa na ay mangon-onod sin panlaydana.

²²Dayawen yos Diyos, dakayo am-in ay pinarsua na

sin am-in ay lugar ay iturturayana.

Dayawek si Diyos sin am-in ay nemnem ko.

Salmo 104

Din Kinangaton Diyos Ay Namarsua

104 Yahweh ay Diyos ko, dayawek sik-a,

tan tet-ewa ay manakabalin ka.

Dayaw ya kinangato, naipabadon sik-a,

²manliniked en sik-a di pat-a.

Ed daya yan inoklag mo ay kaman tolda.

³Insaad mo din beey mo sin danom ay wada ed daya. ††

Manlogan ka sin liboo ya mapges ay dagem ay kaman mon kalisa.

⁴Din dagem ya kimat yan ibaam daida.

⁵Inset mo ay insaad din daga

et maga polos di kaikiwegana.

⁶Kaman mon binadoan si baybay ay malosong

et din dontog yan nilim-otan di danom.

⁷Asi kan bilinen din danom et dinmenden da.

⁸Sin dontog ya tanap yan inmayos da enggana sin insaganam ay pantean da.

⁹Inkeddeng moy gedeng da

ta say adi da mantaoli ay manlim-ot sin daga.

¹⁰Inpawadam sin tanap di obbog,

et man-ayos da sin nan-gawaan di dontog.

¹¹Man-inom amin din atap ay animal isdi,

siya abe di pan-inoman din atap ay dangki.

¹²Sin kakaiw sin benget da, man-obong di titit ya mankanta da.

¹³Manipod ed daya ay kad-am, sibsibogam din dontog si odan,

et mapnek si bindisyon mo nan daga ay pinarsuam.

¹⁴Inpagabay mo din logam para sin baka ya molmola ay pangaan di ipogaw si kasapolan da,

¹⁵ta mawada di arak ay panragsakan da, lana ay mangipapteng sin ropa da, ya makan ay mangipabikas en daida.

¹⁶Din kakaiw Diyos et masibogan da, din makwani en sidro ed Lebanon ay inpagabay na.

¹⁷Din kinittoy ay titit yan isdi ay man-obong da,

siya abe din dadakke sin kakayangan ay panga da.

¹⁸Din atap ay kalding et sin nakayang ay dontog di pantean da,

sin deppas yan panbeeyan di bewet ay kanan da.

¹⁹Pinarsuam din bowan ay waday paninatana ya bemeskaana

ta say din timpo et waday kailasinana.

Din agew yan ammo na din oras ay kadiposana.

²⁰Inpawadam di bolinget et siya din labi ay kanan da,

say bomalaan di atap ay animal sin kada.

²¹Manngaed din bomaro ay layon ay manganap si anopen da,

an-anapen da din indawat Diyos ay kenen da.

²²Mo bomala din agew yan mantaoli da sin liyang ay pantean da.

²³Din ipogaw abe yan bomala da

††104:3 Ilaen din footnote sin Genesis 1:7-8.

ay maninsin-agew da ay man-obra.

²⁴ Apo Diyos, napno nan daga sin adi kabilang ay inamag mo.

Inamag mo amin babaen sin laing mo.

²⁵ Wada abe din baybay ay adi kalokod din kaannawa na.

Adi kabilang di manbibiyag isdi ay parsua, kinittoy ya dadakke da.

²⁶ Din bapor yan isdi di en da panbiyahian.

Isdi abe di pan-ay-ayaman din dakdake ay dragon ono bowaya ay pinarsuam

ay makwani en Leviatan.

²⁷ Amin ay parsua et sik-a din pannam-namaan da

ay mangidawat si kanen da sin kosto ay timpo na.

²⁸ Idawdawat mo din kanen di esa ya esa,

et mangan da enggana ay mabsog da.

²⁹ Emegyat da mo taynam daida.

Matey da mo pasaldengem din leng-ag da

et mantaoli da sin tapok ay napoan da.

³⁰ Ngem babaen sin Ispiritom, [¶] manparsua kas maiskat en daida,

et wada kasin di matago isnan labaw di daga.

³¹ Apo Diyos, maipaila koma di panakabaln mo si eng-enggana

ya malaydan ka koma sin pinarsuam isnan daga.

³² Manyegyeg din daga mo ilaem,

omasok din dontog mo giwitem.

³³ Mankantaak ta idaydayaw kos sik-a ay Diyos

enggana ay nan leng-ag ko, malongbos.

³⁴ Mapnek ka koma isnan kansiyon ko, tan sik-a di poon di ragsak ko.

³⁵ Ikararag ko ay kaanem koma

din managbasol isnan daga.

Apo Diyos, idaydayaw kos sik-a!

Tet-ewa ay madaydayaw ka!

Salmo 105

Matalek Si Diyos

105 Man-iyaman kayo en Diyos ay wadad daya.

Idaddad-at yo din nakaskasdaaw ay kinadiyos na,

dad-aten yo sin kaipoipogaw din inamamag na.

² Idayaw yo si Diyos sin kankanta, dad-aten yo din nakaskasdaaw ay inamamag na.

³ It-ek yo din nasantoan ay ngadana, manragsak kayo ay mandaydayaw en sisya.

⁴ Si Diyos di pankamangan yo ya kanayon ay daydayawen yo.

⁵ Nemnemen yo din nakaskasdaaw ay inam-amag na

ya din dosa ay inkeddeng na,

⁶ dakayo ay polin Abraham ay baa na ya siya abe en Jacob ay pinili na.

⁷ Si Yahweh et Diyos takos sisya.

Din ikeddeng na et maipaammo sin intiro ay daga.

⁸ Adi na polos liw-an din intolag na si eng-enggana,

siya abe sin inkari na, tan sigurado ay tongpalena.

⁹⁻¹⁰ Et siya na din adi manbalbaliw ay inkari na

en da Abraham, Isaac ya si Jacob ay aap-o tako ay Israelita.

¹¹ Kanana, "Din daga ed Canaan et idawat ko en dakayo,

et say ipatawid yo sin ipoli yon to."

¹² At-atik da din ipogaw Diyos ed idi, din kaibilangan da ed Canaan yan mangili,

¹³ tan nan-etaetan da sin inil-ili.

¹⁴ Ngem adi inpalobos Diyos ay waday mamaligat en daida.

[¶]104:30 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Ngem babaen sin leng-ag mo, ...*

Binagbagaana di aari ta masalakniban
din ipogaw na.

¹⁵ Kanana, “Adi yon palpaligaten din
pinilik ay baa,
din pankalkaliak yan bay-an yos daida.”

¹⁶ Inpawadan Diyos di betil sin daga da,
et maga polos di kanen da.

¹⁷ Ngem wada di inbaa na
ed Egipto ay namangpango mo daida,
si Jose ay nanbalin si bag-en tan inlakon
din aag-i na.

¹⁸ Inbalod din taga-Egipto et kinadinaan
dan siki na,
wada abey landok ay inpaikeke da,

¹⁹ enggana ay tinmet-ewa din inpadto na
ya nakdeng ay pinadpadas Diyos sisya. §§

²⁰ Pag wayawayaan din ari ay mangitu-
ray ed Egiptos sisya.

²¹ Dinotokanas Jose ay panakaawak na
ta say mangituray sin ili da

²² ya makaammo ay mangitdo ya
mamagbaga
sin oopisyal na.

²³ Pag omonod si Jacob ed Egipto et isdi
di nanbeeyana.

²⁴ Indawtan Diyos si ad-ado ay anak din
poli na
et pinapigsa nas daida mo din kalaban
da.

²⁵ Inturong na din nemnem di taga-
Egipto ay kalaban da

ta iliget ya sikapan da din ipogaw na,

²⁶ ngem inbaa nas da Moses en Aaron ay
pinili na

ta ed Egipto di emeyan da.

²⁷ Idi dinmateng das di, ad-ado di inpaila
da

ay sinyal ya milagro ay inpaamag Diyos
en daida.

²⁸ Inpabolinget Diyos din ili da,
ngem adi pinatin din taga-Egipto din
bilina.

²⁹ Nanbalinena si dada din danom sin gi-
nawang da,

et natey amin din nigay ay wada.

³⁰ Napno si tokak din ili da,

pati sin palasyo yan napno da.

³¹ Inbilin Diyos ay lallaeg ya tilang di
mawada,

et napno din intiro ay daga da.

³² Baken odan mo adi et dalalo ya kimat
di inbaa na sin ili da,

³³ et nadadael din obas ya igos ay prutas
da

dowan aben naspak am-in di kaiw da.

³⁴ Inbilina et adi kabilang ay dodon di
nawada,

³⁵ et kinan da amin ay mola
ay ginmabgabay sin dagan di taga-
Egipto ay kad-an da.

³⁶ Pinse na din besag ay lalaki sin amin
ay pamilya da.

³⁷ Idi makdeng di, inpango na din Is-
raelita ay ipogaw na,

ay pag da amin nasalon-at ya napigsa,
et kinmaan da ay nangitakin si balitog
ya palata.

³⁸ Peteg di layad din taga-Egipto sin kin-
maan da

tan egyatan das daida.

³⁹ Inpawadan Diyos di liboo ay man-
lidom sin ipogaw na

ya apoy sin labi ay mangsilaw en daida.

⁴⁰ Nankedaw da et indawtan Diyos si
daida

si titit* ya makan ay napod daya ta map-
nek da.

⁴¹ Idi magay danom si pan-inoman da,
waday bato ay nan-ekangena,

et nan-ayos di danom ay kaman
ginawang

§§ **105:19** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *pinaneknekan Diyos ay nalinteg sisya.*

* **105:40** Exodo 16:13 ya Bilbilang 11:31-34.

sin lugar ay kad-an da ay kadardaratan.†
 42 Adi niliw-an Diyos din napateg ay inkari na en Abraham ay baa na.
 43 Isonga inpango na din pinili na ay ipogaw na, et nankankanta das palalo ay ragsak da sin kinmaanan da sin ili ay naibag-enan da.
 44 Din dagan di odom ay ipogaw di indawat na en daida, din inling-etan di odom, inpalobos na ay okaen da.
 45 Inamag Diyos di ta say tongpalen din ipogaw na din amin ay linteg ya bilbilina. Si Diyos et madaydayaw koma!

Salmo 106

Din Layad Diyos Ya Din Nanbasbasolan Di Ipogaw Na

106 Madaydayaw din Apo!
 Man-iyaman kayon Diyos tan siked sisya, magay pap-eng din adi manbalbaliw ay layad na.
 2 Ay wada aya di makaibaga amin sin nakaskasdaaw ay inam-amag na?
 Sino ngata di mabalin ay mandayaw ay kosto en sisya?
 3 Nagasat din mantongpal sin bilina ay kanayon ay din kosto di amagena.
 4 Nemnemem komas sak-en, Apo, sin pamadangan si ipogaw mo. Omitapi ka koma sin pangisalaman en daida
 5 ta ilaek din somigedan di biyag da ya makiragsakak sin peteg ay ragsak da gapo ta ipogaw mos daida.

6 Nanbasol kami ay kaman din aam-a mi, lawa kayman di inam-amag mi.
 7 Sin kawadan di aam-a mi ed Egipto, adi da inawatan din nakaskasdaaw ay inam-amag mo.
 Nilinglingan da din namin ado ay nangipailaam en daida si layad mo. Sik-a ay Kangatoan yan kinontra da sin Baybay ay Mandalangdang‡ ay kanan da.
 8 Ngem olay siya di, insalakanas daida ta ipaila na din kaeegyat ay panakabalina ta say madaydayaw din ngadana.
 9 Binilina din Baybay ay Mandalangdang et namgaan tet-ewa. Inpango na ay manbalasat din ipogaw na et namgaan di nandad-anan da.
 10 Insalakanas daida sin panakabalin di kalaban da.
 11 Ngem din kalaban da et nalded da, magay olay esa ay nabay-an en daida.
 12 Pag patien din ipogaw na din inbaga na et nankanta da ay nangidayaw en sisya.
 13 Ngem nilinglingan da ay dagos din inamag na, adi da anosan ay sed-en din plano na.
 14 Sin lugar ay magay omili, palalo di ak-long da et si Diyos yan pinadas da.
 15 Et indawat na din kindaw da, ngem inpawada na abe di kaeegyat ay sakit da.
 16 Idi inapalan di odom da Moses en Aaron ay pinili na,
 17 nan-ekang din lota et inokmona da Datan en Abiram ya din gagait da.
 18 Nawaday apoy ay binmaba sin pasolot da, et pinooana nan managbasol ay nay da.

†105:41 Din istorya ay nay et matdangan sin Exodo 17:1-6.

‡106:7 Siya na di ngadana sin LXX ya Baro ay Tolag. Din kanana sin Hebreo et: *Baybay ay Katantanobongan.*

¹⁹Nan-amag dad Sinai^f si balitok ay sinan baka et say dinaydayaw da.

²⁰Nanlaslasinen da mo din kinadiyos na din ladawan di baka ay logam di kankanena.

²¹Nilinglingan da si Diyos ay nangisalakan en daida, ed Egipto yan nakaskasdaaw di inam-amag na.

²²Nakaskasdaaw din inamag na sin sana ay ilin Ham ya sin Baybay ay Mandalangdang.

²³Idi kanan Diyos en dosaena din ipogaw na, nakikali si Moses en sisya ta adi na itoloy ay dosaen daida gapo sin bonget na.

²⁴Nilalasoy da din maymayat ay daga, tan adi da nantalek sin kari na.

²⁵Nanmaymayotmot da sin kampo da, adi dan pinatpati din kali na.

²⁶Isonga insapata na ay dosaenas daida ta sin lugar ay magay omili et say kateyan da

²⁷ya pansisianena sin kailili din poli da.

²⁸Idi siya di, ed Peor yan nakidaydayaw da

en Baal ya nangan da si naidaton si didiyosen ay magay biyag na.

²⁹Inpabonget das Diyos gapo sin inam-amag da, et nawada di kaeegyat ay sakit en daida.

³⁰Ngem pinmika si Finehas et dinosa na din binmasol en daida, pag somaldeng din sakit ay sana.

³¹Et maibilang di ay kinalinteg na enggan tapin di agew ay magay pap-eng na.

³²Inpabonget das Diyos sin kad-an di ob-bog ed Meriba et nadosas Moses gapo en daida.

³³Tan si Moses et palalo ay inpabonget da

et adi nan inannadan din kinali na.

³⁴Adi da pinse din nanasyon ay inbilin Diyos ay peslen da,

³⁵ngem nakiasawa da et en daida

et tinadon da din am-amagen da.

³⁶Dinayaw da din didiyosen da et kaman tagdey ay say nadadaelan da.

³⁷Sin dimonyo yan indaton da din lallalaki ya babbabai ay an-ak da.

³⁸Pinse da san aan-ak da ay magay basol da,

et kinmadodogis din daga begew sin basol da ay sana.

³⁹Kinmadodogis da begew sin inamag da,

kaiarigan da di manakikamalala.

⁴⁰Isonga binmonget si Diyos sin ipogaw na

ya kalkaliget nas daida.

⁴¹Binaybay-ana ay abaken di odom ay nasyon daida

ya inturayan din kalaban da.

⁴²Pinalpaligat din kalaban da,

dadlon dan inturayan daida.

⁴³Namin ado ay insalakanas daida, ngem paagposen da din komontraan dan sisya

et nadadael din biyag da gapo sin basol da.

⁴⁴Ngem olay siya di, dinnge na din adawag da

et inila na din ligat da.

⁴⁵Gapo en daida, ninemnem na din intolag na,

et ginedngana din ligat da

gapo sin dakdake ya adi manbalbaliw ay layad na.

⁴⁶Inturong na ay seg-angan din am-in ay akin balod en daida.

⁴⁷Yahweh ay Diyos mi, isalakan mo kod dakami

ya taoliem dakami ay mapo sin kailili

^f106:19 Din kanana sin Hebreo et: *Horeb*. Di esa ay ngadana et Sinai.

ta man-iyaman kamin sik-a ay nasantoan
di ngadana
ya maragsakan kami ay mangidayaw en
sik-a.

⁴⁸Madaydayaw ka si eng-enggana,
Yahweh ay Diyos di Israelita.
Amin koma ay ipogaw yan “Amen,”
kanan da.
Madaydayaw din Apo.

Salmo 107

Iyaman Sin Kinasiged En Diyos

107 Man-iyaman tako en Diyos
tan siged sisya,
ya magay pap-eng din adi manbalbaliw
ay layad na.

²Dakayo ay insalakan Diyos, ibagbaga
yo koma
din peteg ay layad yo ay man-iyaman en
sisya.

Insalakanas dakayo sin kalaban yo
³et manipod sin amin ay solin di lobong,
sininop nas dakayo.

⁴Din odom et linnikeliked da sin lugar
ay magay omili,
ngem magay maanapan da si pantean da
ay ili.

⁵Enggay nakaan din namnama da
gapo sin dagaang ya bigaw da.

⁶Ngem idi maligligatan da,
nankedaw da si badang Diyos ed daya,
et insalakanas daida sin doy ay ligat da.

⁷Inturong nas daida sin kosto ay pan-
danan da
enggana ay dinmateng da sin ili ay pan-
tean da.

⁸Man-iyaman da koma en Diyos sin adi
manbalbaliw ay layad na
ya din nakaskasdaaw ay inam-amag na
para en daida.

⁹Tan olay sino ay manbigaw yan pan-
inomena,
ya olay sino ay mandagaang yan
pakanena.

¹⁰Enggay mabolinget di kad-an di odom
en daida,

nabalod da et nakadinaan da,
¹¹gapo ta kinontra da ya en da sinigaan
din bilbilin Diyos ay Kangatoan.

¹²Inpababa na di nemnem da sin naligat
ay obla da.

Idi naisokba da, magay bomadang en
daida.

¹³Ngem nankedaw da si badang Diyos
sin ligat da ay sana
et insalakanas daida.

¹⁴Winayawayaanas daida sin
mabolinget ay kad-an da,
ya sinokpot na din kadina ay namabalod
en daida.

¹⁵Man-iyaman da koma en Diyos sin adi
manbalbaliw ay layad na,
ya din nakaskasdaaw ay inam-amag na
para en daida.

¹⁶Tan din bronsi ay eneb yan dinadael
na

ya din nanbabag ay landok et ginotlo na.

¹⁷Waday odom ay naong-ong et nadosa
da

begew sin basbasol da.

¹⁸Isonga amin ay makan yan sigsigaan
da

et dandani di kateyan da.

¹⁹Ngem nankedaw da si badang Diyos
sin sana ay ligat da

et insalakanas daida.

²⁰Inbilina et naagasan da,
isonga naisalakan da sin kateyan da
koma.

²¹Man-iyaman da koma en Diyos sin adi
manbalbaliw ay layad na,
ya din nakaskasdaaw ay inam-amag na
para en daida.

²²Masapol abe ay man-idaton da en
Diyos si pan-iyamanan da
ya manragsak da ay mangikankanta sin
inam-amag na.

²³Din odom yan wada da sin bapor sin
baybay ay makilaglagbo,

24 et inila da din nakaskasdaaw ay inamag Diyos Apo.
 25 Tan inbilina ay mandagem si napigsa, et dadakke ay dalloyon di nawada.
 26 Dinalapos da din bapor et komayang ya bomaba, et enggay nakaan din namnama da.
 27 Mandapidapig da ay kaman ad-adoy ininom da, et magay silbin din laing da.
 28 Ngem nankedaw da si badang Diyos sin ligat da et insalakanas daida,
 29 tan inpaginek na din pewek ya dalloyon ay sana.
 30 Peteg di layad da tan din baybay yan tinmalna, yan inturong Diyos daida sin kosto ay pansangladan da.
 31 Lebbeng na koma ay man-iyaman da gapo sin adi manbalbaliw ay layad na, ya din nakaskasdaaw ay inam-amag na para en daida.
 32 Idaydayaw da koma din kinangato na mo matopog din kaipoipogaw ya din pangolo da.
 33 Mabalina ay mamgaan din ginawang mo laydena, ya din obbog yan mabalina ay pasaldengena.
 34 Kabaelana ay panbalina din siged ay lota si magay silsilbi na gapo sin basol di man-ili sin isdi ay daga.
 35 Ngem kabaelana abe ay pawadaen di posong sin kadardaratan ya obbog sin lugar ay nanamgaan.
 36 Ipalobos na ay isdi di pantean din ipogaw ay madagdagaangan, et isaad da di siyodad ay en da panbeeyan.
 37 Molaan da din papayew ya kaobasan da, et ad-ado di apiten da.
 38 Bindisyonana din ipogaw na et omad-ado din an-ak da.
 Ayowanana abe din baka da

ta magay makolkolangan en daida.
 39 Mo maabak din ipogaw Diyos ya maibabain da gapo sin palalo ay pamalpaligatan di kalaban da,
 40 ipailan Diyos din liget na sin mamalpaligat en daida et dosaenas daida ta say lomikeliked da sin kadardaratan ay magay kosto ay pandanan da.
 41 Ngem din maligligatan et isalakana, et paad-adoena din anak da.
 42 Malaylaydan da din nalinteg ay makaawat isna, ngem din managbasol et maga di maibaga da.
 43 Din nalaing ay ipogaw yan nemnemen da koma dana, ta say kosto ay maawatan da din adi manbalbaliw ay layad Diyos ay magay pap-eng na.

Salmo 108

Kararag Ta Abaken Diyos Din Kagobat Da

108¹⁻² Apo, napodnoak en sik-a et mankantaak ay mangidayaw en sik-a.
 Bomangonak ay masapa ta tokarek din gitara ya arpa.
³ Sin sangoanan di kaipoipogaw, maniyamanak en sik-a, ikantak di maipanggep en sik-a.
⁴ Labsana ed daya din adi manbalbaliw ay layad mo, din kinamatalek mo yan edasana din liboo.
⁵ Apo, din kinangatom ya panakabalin mo et ipailam koma sin am-in ay soli ed langit ya isnan daga.
⁶ Songbatam kod din kararag ko, isalakan mos dakami ay laylaydem ay ipogaw mo babaen sin panakabalin mo.
⁷ Sin Timplom yan kanam, Apo,

“Mo makdeng ay mangabakak, bingayek to ed Sekem ya tanap ed Succot sin ipogaw ko.

⁸Ed Gilead ya Manasses yan okak daida, ed Efraim yan helmet ko di kaiarigana, sinyal aben di turay ko ed Juda.

⁹Ed Moab yan kaman palanggana ay pan-owasak, ed Edom abe yan bag-en ay iturayak. Abakek ed Filistia et manbogawak.”

¹⁰Sino pay di omiey sin siyodad ay naaladan, Apo?

Ed Edom, sino di omipango?

¹¹Apo, ay tan enggay dinokogam tetewas dakami?

Ay adi ka ipango ay makigobat din sosoldado mi?

¹²Sin kalaban mi, bomadang ka koma, tan din badang di ipogaw et magay silbi na.

¹³Mangabak kami mo wada ka ay kadwa mi, tan sik-ay mangabak sin kalaban mi.

Salmo 109

Kararag Di Ipogaw Ta Dosaen Diyos Din Kaibaw Na

109 Diyos ay daydayawek, adi ka koman gomiginek.

²Tan din lawa di nemnem da yan man-etek da ta omipalawlaw da.

³Lomikob da yan mankali das lawa gapo si liget da,

omibaw da olay magay gapo na.

⁴Say sobalit da sin layad kon daida din omipabasbasolan da, olay mo ikarkararagak daida.

⁵Lawa ya liget di sobalit da sin kinasiged ya layad ko en daida.

⁶Mandotok ka si howis ay lawlaw ay mangokom sin kaibaw ko ay sana, pawadaem koma di mangidarum en sisya.

⁷Okomen da komas sisya

yan mapaneknekan ay waday basol na, maibilang koma abe ay basol din kararag na.

⁸Aptik koma din biyag na ya maiskat di odom sin saad na

⁹ta maolila din aan-ak na ya malasang din asawa na.

¹⁰Lomikeliked da koma ay manpalimos din aan-ak na, maipakaan da sin nadadael ay beey da.

¹¹Sapay koma ta din nangiotang en sisya yan alaena amin ay sanikwa na ya alaen di mangili amin ay in-oblaana.

¹²Sapay koma ta maga polos di masegang en sisya ya sin naolila ay aan-ak na.

¹³Matey koma amin din anak na ta maponas din ngadana manipod sin timpo da.

¹⁴Nemnemen koman Diyos din basbasol di ap-apo na ya adi polos mapakawan din basol ina na.

¹⁵Polos koma ay adi linglingan Diyos din basbasol da, ngem pap-engena pay koma di kanemnemneman din ngadan da isnan daga.

¹⁶Maga polos di seg-ang na, pinaligat na ya pinse na din nabiteg, kakkaasi ya nadismaya.

¹⁷Laylaydena ay manbaos, isonga mabaosan koma, sigaana ay mankedaw si bindisyon Diyos para sin iib-a na, et adi koma mabindisyonan sisya.

¹⁸Kaman din kalakan di panbadoana, nalaka abe ay manbaos sisya.

Kaman koma din danom ay inomena ay omoneg sin awak na din baos na yan kaman lana ay omoneg sin tong-na na.

¹⁹Kaman koman bado ya bilko ay komakaman sin awak na.

²⁰Say iyat mo koma ay manosa, Apo,

sin mangipalawlawwa en sak-en ay kalaban ko.

²¹ Ngem sik-a, Yahweh ay Diyos ko, bomadang ka koma ta say madaydayaw din ngadan mo,

omisalakan ka gapo sin kinasiged mo ya adi manbalbaliw ay layad mo.

²² Tan nay kakkaasiak ya palaloy sakit di nemnem ko.

²³ Dandani ay mamagaak ay kaman ali-dong sin masdem ya kaman dodon ay itayaw di dagem.

²⁴ Nakapsot nan peweg ko gapo si da-gaang ko, enggay mabilang di tadlang ko.

²⁵ Somiyek ya manwegweg din ipogaw ay omila.

²⁶ Yahweh ay Diyos ko, bomadang ka koma, begew sin adi manbalbaliw ay layad mo, omisalakan ka.

²⁷ Ipaammom koma sin kalaban ko ay sik-a din omisalakan, Apo.

²⁸ Mabalin ay bomaos da, ngem sik-a pay yan bomindisyon ka.

Sapay koma ta maabak din pomalpaligat, ngem sak-en pay ay mansilbilbin sik-a yan manragsakak.

²⁹ Kaman da koman malned si bain da din kalaban ko,

din bain da yan kaman dan inbabado.

³⁰ Apo, ipidwapidwak ay man-iyaman en sik-a, sin sangoanan di gimong, idaydayaw kos sik-a.

³¹ Tan din kakkaasi yan ikalintegam, isalakan mo sin mangikeddeng si ena kateyan.

Salmo 110

Din Pinilin Diyos Ay Ari Ya Padi

110 Kanan Diyos en Apok, “Tomokdo ka sin makannawan ko

enggana ay abakek din kaibaw mo.”

² Si Diyos ed Zion, idawat nan panakabalin mo

ay mangituray sin kalaban mo.

³ Nakasagana ay makigobat din ipogaw mo

mo ipangom daida ay mangobat sin kalaban mo

sin nasantaon ay dontog mo.

Kaman din dono sin agsapa

din babbaro ay ipogaw mo ay emey en sik-a.[§]

⁴ Insapatan Diyos et adi na ibabawi din kanana,

“Kaman din kinapadin Melkizedek, padi ka ay eng-enggana.”

⁵ Wada si Diyos Apo

sin makannawan mo.

Mo domteng di timpo ay ipaila na din bonget na,

aari yan abakena.

⁶ Okomena din nanasyon yan pis-itenan toktok da,

kawanalang din bangkay da sin intiro ay daga.

⁷ Man-inom sisya sin ginawang ay labsana.

Gapo amin dana, mangabak sisya.

Salmo 111

Kanta Ay Pangidayaw En Diyos

111 Madaydayaw si Diyos! Naimposan ay

man-iyamanak en sisya

sin gimong di nalinteg ay ipogaw na.

[§]110:3 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Dayaw di ari, sigod ay wadan sik-a sin timpo ay naianak ka. Manipod sin naisikog ka ya sin kakitkittoy mo, nadiyosan di dayaw mo.*

² Nakaskasdaaw din amin ay inam-amag na,
ad-adalen din amin ay maragsakan gapo en dana.

³ Maipaila din dayaw ya kinangato na sin amin ay amagena,
magay pap-eng din kinalinteg na.

⁴ Adi na bay-an ay maliw-an din nakaskasdaaw ay inamag na,
manageg-ang sisya.

⁵ Idawat nay kanen din mangipateg ya emegyat en sisya,
adi na linglingan din intolag na.

⁶ Inpaila na di panakabalina sin ipogaw na,
tan din dagan di odom ay nasyon yan indawat nan daida.

⁷ Napodno ya nalinteg sisya sin amin ay amagena,
matalek amin ay bilina

⁸ ya komakaman si eng-enggana.
Say inamag Diyos din nalinteg ya tet-ewa
sin nangipaammoana sin bilbilin ay nay da.

⁹ Winayawayaana din ipogaw na yan waday intolag na ay komakaman si eng-enggana.

Nasantoan ya manakabalin sisya.

¹⁰ Say panlogian di somiriban mo si Diyos yan patgen ya egyatan.
Indawtana si panakaawat din amin ay mantongpal en sisya,
madaydayaw sisya si eng-enggana.

Salmo 112

Din Bindisyon Di Nalinteg Ay Ipogaw

112 Madaydayaw din Apo!
Nagasad din mangipateg ya emegyat en sisya
ya malaydan ay mantongpal sin bilbilina.

² Mabigbig to sin daga din poli na,
din polin di nalinteg yan mabindisyonan da.

³ Bomaknang to din pamilya na,
yan komakaman din kinalinteg na si eng-enggana.

⁴ Din manageg-ang ya nalinteg di ogali na,
olay mo sin mabolinget di kad-ana,
masilawan pay dedan sisya.**

⁵ Nagasad din managpabolod sin gagait na
ya maga di sowitik na.

⁶ Tan din nalinteg yan maga polos di kaisokbaana,
polos ay adi malinglingan sisya.

⁷ Adi emegyat si lawa ay maipadamag en sisya,
tan mantalek en Diyos, napigsa di pam-mati na.

⁸ Adi mandanag ono emegyat sisya,
awni et ilaena din kaabakan di kalabana.

⁹ Kaidawadawat sin nabiteg, magay pap-eng din seg-ang na,
awni et manturay ya mabigbig sisya.

¹⁰ Din lawa di ogali da yan manbonget da ay mangila,
palalo di liget ya dismaya da.

Awni et mamaga da
et adi polos matongpal din namnamaen da.

Salmo 113

Kanta Ay Pangidayaw En
Diyos Ay Manageg-ang

113 Madaydayaw din Apo!
Dakayo ay mansilbilin sisya,
dayawen yos sisya.

² Madaydayaw koma din ngadana ed wani ya si eng-enggana.

³ Manipod sin balaan di agew enggana sin diposana,

** 112:4 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Silaw sin mabolinget di kaiarigana para sin ub-a na ay nalinteg abe di ogali na, tan manageg-ang ya nalinteg sisya.*

madaydayaw koma din ngadana.

⁴Iturayan Diyos din intiro ay daga, din kinangato na yan nangatngato mo ed daya.

⁵Si Yahweh ay Diyos tako yan magay makaiso en sisya.

⁶Nangatongato din trono na, ngemanyakog-ong ta osdongana din kad-an di talaw ed daya ya nan daga.

⁷Badangana din nabiteg sin ligat da, et pasigedena din biyag da.

⁸Patokdoenas daida sin kad-an di mabigbigbig ay ipogaw na.

⁹Idawtana din basig ay babai si an-ak na,

et maragsakan sisya sin beey na.

Madaydayaw din Apo!

Salmo 114

Maipanggep Sin Kinmaanan Din Israelita Ed Egipto

114 Idi kinmaan din polin Jacob ay Israelita ed Egipto ay ilin di adi kaaw-awatan di kali da,

²nanbalinen Diyos ed Juda ay pan-dayawan dan sisya, ya inturayana din Israelita.

³Linmayaw din baybay sin nangilaanan Diyos, din ginawang ay Jordan yan sinmaldeng ay man-ayos.

⁴Din dontog ya bilbilig yan nanyegyeg da,

manlaglagto ay kalding ono karnero di kaiarigan da.

⁵Apay nga sik-a ay baybay yan linmayaw ka,

ya sik-a ay Jordan yan sinmaldeng ka?

⁶Apay nga dakayo ay dontog ya bilig yan nanlagto kayo

ay kaman din iyat di kalding ya karnero?

⁷Manpayegpeg ka ay daga sin san-goanan Diyos

ay dinaydayaw en Jacob.

⁸Sin bato inpabala nay dakdake ay danom

ay nanbalinena si posong.

Salmo 115

Din Tet-ewa Ay Diyos Di Lebbeng Na Ay Madayaw

115 Baken din awak tako mo adi et anggoy Diyos Apo di lebbeng na ay dayawen tako, tan matalek yan adi manbalaliw din layad na en datako.

²Din nanasyon et magay pan-gapoan da ay manglaslasoy ay kanan da,

“Into ngin din Diyos da?”

³Tan si Diyos ay dinaydayaw tako et wadad daya,

yan kabaelana ay amagen amin din laydena.

⁴Ngem din sinan didiyos ay day-dayawen da

et owat inamag di ipogaw ay balitok ya palata.

⁵Adi dan mankali olay waday tepek da, waday mata da ngem adi dan makaila.

⁶Adi dan makadnge olay waday inga da, adi da makasongsong olay waday eng da.

⁷Waday takkay da ngem adi dan makarikna.

Adi dan makadan olay waday siki da, ya magay madnge ay kali da.

⁸Kaman si daida ay magay kabaelana din nangamag ya mandaydayaw en daida.

⁹Dakayo ay Israelita, si Diyos koma di pantalkan yo,

tan salaknibana ya badanganas dakayo.

¹⁰Mantalek kayo en Diyos ay papadin di Apo,

tan salaknibana ya badanganas dakayo.

¹¹Dakayo amin ay manaydayaw en Diyos, sisya di pantalkan yo,

tan salaknibana ya badanganas dakayo.

¹²Adi liw-an Diyos datako, et bindisyonana amin ay Israelita ya amin din papadi na.
¹³Awni et bindisyonana amin ay mangipateg en sisya, olay nangato ono nababa.
¹⁴Sapay koma ta paad-adoen Diyos di anak yo, ya siya abe sin ipoli yo.
¹⁵Sapay koma ta si Diyos ay namarsua ed daya ya isnan daga et dakayo di bindisyonana.
¹⁶Say okan Diyos ed langit yan say panteana, ngem din indawat na sin ipogaw et din nay ay daga.
¹⁷Olay sino ay nasokpot di leng-ag na, magay iyat na ay mangdayaw en Diyos ay wadad daya.
¹⁸Ngem datako ay matmatago pay laeng isnan daga et man-iyaman tako en sisya ed wani ya si eng-enggana. Madaydayaw si Diyos!

Salmo 116

Din Pan-iyamanan Di Insalakan Diyos Si Pese

116 ¹⁻²Laylaydek si Diyos Apo, tan kanayon ay dengdengnena din kararak ko.
 Isonga sin intiro ay biyag ko, mankararagak en sisya ay Apo.
³Waday namingsan ay dilikado di biyag ko, isonga palalo di ekyat ya dandanag ko.
⁴Pagak man-adawag en Diyos et kanak en sisya, “Pangaasim kod paabe ay Apo ta omisalakan ka.”
⁵Siged si Diyos, masmaseg-ang sisya ya ammo na ay makirikna.
⁶Salakniban Diyos din magay laing ya kabaelana,

et sin timpo ay nanligligatak, inmimalakan sisya.
⁷Isonga mabalin ay tomalna din nem-nem ko gapo sin kinasiged Diyos Apo.
⁸Inlisi nas sak-en sin kateyak, siya abe sin pansadotak ya kaisokbaak.
⁹Isonga wadaak ay matmatago, et mantongpalak sin layden di Apo.
¹⁰Intoltoloy ko ay nantalek olay mo kankanak sin nemnem ko, “Palalo nan ligat ko,”
¹¹ya gapo sin danag ko yan inbagak, “Maga polos di ipogaw si pantalkak.”
¹²Sino ngata di maisobalit ko en Diyos sin kinasiged na?
¹³Man-idatonak si arak en sisya ta man-iyamanan sin inmimalakanana.
¹⁴Idaton ko din inkarik en sisya sin sangoanan di nasinop ay ipogaw na.
¹⁵Napateg en Diyos din kateyan di esa ay ipogaw na.
¹⁶Mansilbiak en sik-a ay Apo ay kaman met laeng din inyat en nanang ko. Idi mateyak koma, inmimalakan ka,
¹⁷isonga man-idatonak en sik-a si pan-iyamanan ya sik-a abe di pankararagak.
¹⁸⁻¹⁹Din inkarik en sik-a et idaton ko ed Jerusalem sin lak-am di Timplo sin sangoanan di nasinop ay ipogaw mo. Madaydayaw si Diyos Apo!

Salmo 117

Pangidayaw En Diyos Begew Sin Layad Ya Kinapodno Na

117 Dayawen yo si Yahweh, kaipoipogaw sin amin ay ili.
²Tan dakdake ya adi manbalbaliw din layad na, napodno sin ipogaw na si eng-enggana. Madaydayaw din Apo!

Salmo 118

Pan-iyaman Di Ipogaw En Diyos Sin Naabakan Di Kaibaw Da

118 Man-iyaman tako en Diyos
tan siged sisya,
ya magay pap-eng din adi manbalbaliw
ay layad na.

² Ibogaw yo koma ay Israelita,
“Magay pap-eng din adi manbalbaliw ay
layad na!”

³ Dakayo ay papadin Diyos et kanan yo
koma,
“Magay pap-eng din adi manbalbaliw ay
layad na!”

⁴ Dakayo am-in ay manaydayaw en
Diyos et kanan yo koma,
“Magay pap-eng din adi manbalbaliw ay
layad na!”

⁵ Nankedawak si badang Diyos sin tim-
pon di ligat ko
et inmisalakan tan dinnge na din adawag
ko.

⁶ Magay makaamag si lawa en sak-en mo
si Diyos di tomatarko,
isonga maga di iegyat ko.

⁷ Gapo ta si Diyos di kabadang ko,
mailak din kaabakan di kalaban ko.

⁸⁻⁹ Agpos mo si Diyos di pantalkan ya
pankamangan tako
ay baken din iib-a tako ya olay din tutu-
ray tako.

¹⁰⁻¹² Din adi kabilang ay kalaban ko et
linmikob da,

kaman dan maangat ay anig ay in mali-
bongbong da,
ta gobaten das sak-en sin am-in ay
banda.

Ngem begew sin panakabalin Diyos ed
daya,

laton ay inabak kos daida,

tan din nango ay pagat et nalaka ay
mapooan da,
et siya met laeng di kaiarigan da.

¹³ Dandani ay maabakak gapo sin
kapiagsa da,
ngem binmadang si Diyos ay wadad
daya.

¹⁴ Si Diyos di pankamangak ya mangi-
dawat si pigsak,
begew sin inyat na, maisalakanak.††

¹⁵ Dengngen yo din bogaw di Israelita
ay wada sin tolda ay panbeeyan da
ay manlaylayad sin nangabakan da.
“Nakaskasdaaw din panakabalin Diyos,”
kanan da.

¹⁶ “Madayaw si Diyos sin nangabakana
gapo sin nakaskasdaaw ay
panakabalina.”

¹⁷ Adiak matey mo adi et wadaak ay
matmatago

ta idaddad-at ko din inam-amag di Apo.

¹⁸ Nadagsen di indawat na ay dosak,
ngem adi na inpalobos ay mateyak.

¹⁹⁻²⁰ Bokatan yo din eneb di Timplo
ay senggapan anggoy di nalinteg ya
kosto

ta senggepak ay man-iyaman en Apo.

²¹ Man-iyamanak en sik-a, Apo, tan din-
ngem din kararag ko.

Inabak ko din kalaban ko begew sin
badang mo.

²² Din bato ay sinigaan di kakarpintiro
et say nanbalinen Diyos ay kabanolan ay
bato

ay mangipakneg sin beey si kosto.

²³ Si Diyos di nangamag isna,
et palalo ay kaeetnga.

²⁴ Manragsak tako
tan din agew ay nay di panginemnemne-
man tako

sin nangabakan Diyos sin kaibaw tako.

²⁵ Kedawen mi ay Diyos ta itoltoloy mo
ay isalakan dakami,

†† **118:14** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Si Diyos di mangidawat si bikas ko ya din ikankansiyon ko, sisya abe di mangisalakan ko.*

bindisyonam kod dakami ta somiged din biyag mi.

²⁶Mabindisyonan koma nan inbaan Diyos ay panakaawak na. Dakami ay wada sin Timplon di Apo et bindisyonan mi abes dakayo.^{‡‡}

²⁷Si Yahweh di Diyos tako ay nangsilaw ya namindisyon en datako. Ilogi yo ngarud ay mansilibrar, man-a kayos tobon di kaiw ta iliked yo sin altar.

²⁸Sik-a di daydayawek ay Diyos et man-iyamanak en sik-a, idaddad-at ko din panakabalin mo ay kaeetnga.

²⁹Man-iyaman tako en Diyos tan siked sisya, ya magay pap-eng din adi manbalaliw ay layad na.

Salmo 119

Pangdayaw Sin Kalin Diyos

119 Nagasat da din ipogaw ay magay maipabasol en daida, tan din kalin Diyos di on-onodan da.

²Nagasat da din manongtongpal sin intolag na

ya mangipakat sin amin ay kabaelan da ay mansilbi en sisya.

³Adi dan man-am-amag si lawa mo adi et manbiyag da ay maikompas sin laydena.

⁴Apo, sik-a ay mismo et intogon mo ay patien mi ay kosto din bilbilin mo.

⁵Sapay koma ta ipapasnek ko ay mangonod sin linteg mo,

⁶tan magay kaibabainak mo tongpalek amin din bilbilin mo.

⁷Magay dowadowak ay manaydayaw en sik-a

mo adalek ay kosto din inkeddeng mo ay magay kolang na.

⁸Tongpalek din linteg mo ay inbagam,

isonga polos koma ay adi kan bomaybay-an.

⁹“Sino ngin di amagen di esa ay baro ta say nalinis din biyag na?” kanak sin nemnem ko.

Din songbat na, “Masapol ay onodana din kalim ay inpaisolat mo.”

¹⁰Ipakat ko amin ay kabaalak ay mansilbi en sik-a, Apo, adim kod ipalobos ay omaddawiak sin bilbilin mo.

¹¹Inigtok din nabanol ay kalim sin nemnem ko

ta say adiak manbasol en sik-a, Apo.

¹²Daydayawek sik-a ay Apo, isonga itdom kod en sak-en din linteg mo.

¹³Laydelaydek ay ibaga sin gagait ko din inpaammom ay linteg mo.

¹⁴Dakdake di layad ko ay manongpal sin pamagbagam

ay kaman din layad di ipogaw ay bomaknang.

¹⁵Kanayon ay nemnemnemek din bilbilin mo.

¹⁶Din linteg mo et say dadlonak panragsakan, din kalim et adiak polos linglingan ono baybay-an.

¹⁷Seg-angam ya badangam kod sak-en ay baam

ta say matagoak ya onodak din pamagbagam.

¹⁸Silawam kod nan nemnem ko ta maawatak din nakaskasdaaw ay maadal sin linteg mo.

¹⁹Owat sinkaattikan di panbiyagak isnan daga

isonga din bilbilin mo et ipaawat mo koma.

²⁰Kanayon ay palalo din layad ko ay mangawat sin bilbilin mo.

²¹Yamyamam ya dosaem koma din mangipapangatos nemnem na,

^{‡‡}118:26 Din bindisyon ay nay et inbagan din papadi ay wada sin oneg di Timplon.

tan din linteg mo et dinokogan da.

²² Adim kod ipalobos ay lomaslasoy ya omibabain da,
tan inon-onodak sik-a.

²³ Din tuturay di ili et mantotolag da,
tan panggep da ay mangamag en sak-en si lawa,

ngem din kaimongsanan di nemnem ko et din inpaammom ay linteg mo.

²⁴ Maragsakanak ay mangad-adal sin intolag mo,

tan say mangitdo en sak-en si kosto.

²⁵ Kamanak matmatey, dilikado di kasasaad ko,
tongpalem koma din inkarim ta somiged kasin di biyag ko.

²⁶ Idi inbagak en sik-a din ligligat ko,
sinongbatam din kararag ko,
isonga itdom kod din linteg mo.

²⁷ Badangam kod sak-en ay mangawat sin bilbilin mo

ta say nenemnemek din nakaskasdaaw ay inam-amag mo.

²⁸ Gapo ta say inkarim, papigsaem kod di nemnem ko,

tan nay kinmapsotak si ladingit ko.

²⁹ Adi ka kod ipalobos ay man-amagak si baken kosto,

maseg-ang ka ta itdom din kalim ay inpaisolat mo.

³⁰ Ninemnem ko ay sik-a di tongtongpalek,

isonga din linteg mo et say nemnemnemek.

³¹ Din intolag mo et banolek ya ononodak,

isonga adim kod ipalobos ay maibabainak.

³² Silalayadak ay manongpal sin bilbilin mo,

tan taptapiam din panang-awat ko.

³³⁻³⁴ Ilawlawag mo kod en sak-en din linteg mo

ta say imongsan ko din nemnem ko ya kanayon ay matongpal ko.

³⁵ Itdom en sak-en di amagek babaen sin linteg mo,

tan say kad-an di ragsak ko.

³⁶ Idawat mo kod di layad ay manongpal sin linteg mo

ta baken kinagangam di wadas nemnem ko.

³⁷ Iturong mo kod sak-en ta adiak banolen di magay silbi na

ya idawat mo di biyag ay tet-ewa sin pangon-onodak en sik-a.

³⁸ Din karim en sak-en ay baam et tongpalem koma,

ay say inkarim sin amin ay mangipateg en sik-a.

³⁹ Din nakaskasdaaw ay ikeddeng mo di mangilisi en sak-en sin kaibabainak ay ieg-egyat ko.

⁴⁰ Laydelaydek ay tongpalen din bilbilin mo.

Nalinteg ka isonga pabaroem kod nan biyag ko.

⁴¹ Ipailam kod en sak-en san adi manbalaliw ay layad mo

ya omisalakan ka tan say inkarim, Apo,

⁴² Et mo siya di, din lomaslasoy et mabalin ay songbatak,

tan din karim et say pantalkak.

⁴³ Idawat mo kod di kabaalak

ta kanayon koma ay din tet-ewa di ibagbagak,

tan din kosto ay ikeddeng mo di pantalkak.

⁴⁴ Kanayon ay tongpalek din linteg mo enggana ay mapospos nan leng-ag ko.

⁴⁵ Nawayawayaanak sin ligligat ko,

tan ipakat ko din kabaalak ay mangonod sin bilbilin mo.

⁴⁶ Olay sin sangoanan di aari ay nangato, adiak ibain ay mangibaga sin intolag mo.

⁴⁷⁻⁴⁸ Gan-ganasek ay mangonod sin bilbilin mo

ya siya abe sin linteg mo,

tan siya da di banolek ya laydelaydek, kankanayon ay say nemnemnemek.

⁴⁹Adi ka koman liw-an din inkarim en sak-en ay mansilbi en sik-a, tan say nangidawat en sak-en si namnama.

⁵⁰Siya na di liwliwak sin ligat ko, tan din karim et say poon di biyag ko.

⁵¹Kanayon ay omoy-oyaw din nalalastog ay ipogaw, ngem adiak pay dedan inmaddawi sin inpaisolat mo ay kali.

⁵²Mo nemnemek din inkeddeng mo ed nabaon, Apo, say tomalnaan ya pomigsaan di nemnem ko.

⁵³Ngem palalo di bonget ko gapo sin makedse ay manokog sin inpaisolat mo.

⁵⁴Din linteg mo di enak ikankanta isnan aptik ay biyag kos nan daga.

⁵⁵Olay sin labi yan nemnemnemek sik-a, Apo, ya din kalim ay inpaisolat mo.

⁵⁶Siya na di kanayon ay inam-amag ko, tinongtongpal ko din bilbilin mo.

⁵⁷Sik-a ay Diyos anggoy di masapol ko, ikarik ay patiek din kalim ay inpaisolat mo.

⁵⁸Napasnekak ay manpakaasi en sik-a, Apo,

ta kedawek din inkarim ay seg-ang mo.

⁵⁹Idi inadaadal ko din biyag ko, nanbabawiak et ikarik ay mangonod sin intolag mo.

⁶⁰Tongpalek ay dagos din bilbilin mo.

⁶¹Nan-isagana din managbasol si enak kadadaelan, ngem din kalim et adiak liw-an.

⁶²Bomangonak sin gawan di labi ay mandayaw en sik-a, Apo, tan di iyat mo ay mangokom et kostokosto.

⁶³Makikadwaak sin amin ay mangipateg en sik-a ay din bilbilin mo di on-onodan da.

⁶⁴Mailas nan daga sin amin ay disso din adi manbalbaliw ay layad mo, Apo.

Itdom kod en sak-en din linteg mo.

⁶⁵Din karim en sak-en et tinongtongpal mo, tan bininbindisyonam sak-en ay bag-en mo.

⁶⁶Kedawek en sik-a di sirib ya laing ko ay mannemnem ya mangamag si kosto, tan mantalekak sin bilbilin mo.

⁶⁷Ed idi, kanayon ay masangangawak, et dinosam sak-en ta say manpakombabaak, ngem ed wani, din kalim di on-onodak.

⁶⁸Siged ka et siged amin ay am-amagem, itdom kod linteg mo en sak-en.

⁶⁹Domadael ya omipalawlaw din mangit-it-ek si awak da, ngem ipakat ko amin ay kabaelak ta din bilbilin mo di onodak.

⁷⁰Din kalim, adi da maawatan, ngem sak-en pay et say enak panragsakan.

⁷¹Pansigdak din dosa ay indawat mo, tan begew isdi, maawatak din linteg mo.

⁷²Nabanbanol en sak-en din en ka initdo, mo din balitok ya palata ay kalibolibo.

⁷³Pinarsuam ya inayowanam sak-en si kosto,

isonga idawat mo kod di laing ko ay mangawat sin bilbilin mo.

⁷⁴Omila din mangipatpateg en sik-a. Gapo ta mantalekak sin karim, malaydan da.

⁷⁵Ammok ay nalinteg din inkeddeng mo, isonga din panosdosaam en sak-en et kosto.

⁷⁶Liwliwaem komas sak-en sin adi manbalbaliw ay layad mo ay kaman din inkarim en sak-en ay bag-en mo.

⁷⁷Maseg-ang ka kod ta ganasek nan biyag ko, tan say panragsakak din kalim ay inpaisolat mo.

78 Maibabain da koma din mangipang-pangato si awak da gapo sin ipabasbasol dan sak-en ay baken tet-ewa, tan mo sak-en pay et ipapasnek ko ay nemnemnemen din bilbilin mo.

79 Naey abe di pamagbaga sin am-in ay mangipateg en sik-a: omali da koma en sak-en ay manpaitdo ta say adalen da din intolag mo.

80 Sapay koma ta ipakat kon kabaalak ay manongpal sin linteg mo ay magay pankolangak ta mailisiak si kaibabainak.

81 Nabayag ay sinsin-ed ko din omisalakanam, ngem din karim di pantalkak pay dedan.

82 Din panongpalam sin karim, nabayag ay sinsin-ed ko. “Pig-an ngin ay omisalakan ka?” siya say salodsod ko.

83 Maiarigak si magay silbi na ay lalat ay nakpit ya napagitan, ngem din linteg mo et adiak nilinglingan.

84 Sak-en ay baam, intoy kabayag di panseedak? Pig-an pay ay dosaem din pomalpaligat?

85 Din nalastog ay ipogaw ay manigaan sin linteg mo et kaman dan nankaot si bito ta mo maknaak ya madadael din dayaw ko.

86–87 Da nan makaetek ay ipogaw, istay dan gagaraen nan biyag ko, ngem inapatik pay dedan ay nanong-tongpal sin bilbilin mo. Bomadang ka kod, sik-a ay Diyos ko, tan ibilang ko ay kostokosto san bilbilin mo.

88 Gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo, ipalobos mo kod ay adi masokpot di leng-ag ko ta waday iyat ko ay manongpal sin linteg mo.

89 Din kalim ay Diyos et komakaman si eng-enggana, din kalim et adi mabalbaliwan ed daya.

90 Matalek ka si eng-enggana. Nan insaad mo ay daga et komakaman sin kosto ay naisaadana.

91 Wada engganad wani amin ay naparsua, tan say inkeddeng mo en daida, tan mansilbi da am-in en sik-a.

92 Sigurado ay nateyak koma sin ligat ko mo baken say nanragsakak din linteg mo.

93 Adiak polos liw-an din bilbilin mo, tan say inosal mo ay mangipabaro sin biyag ko.

94 Omisalakan ka kod, tan sak-en di ipogaw mo, inamag koy kabaalak ay manongpal sin bilbilin mo.

95 Manseseed da din makedse ta pap-engen dan biyag ko, ngem ipapasnek ko ay nemnemnemen din linteg mo.

96 Nailak ay amin ay banag et way pat-ingga na, ngem din linteg mo et maga.

97 San kalim et laydelaydek, et inag-agew ay nemnemnemek.

98 Manbalinak ay nalalaing mo din kalaban ko, tan kanayon ay nemnemnemek din bilbilin mo.

99–100 Naon-oneg di pangawat ko mo din nankakay ya odom ay omit-itdo, tan kanayon ay ad-adalek ya tongtong-palek din linteg mo.

101 Inaddawiak amin ay panbasolan tan din bilin mo et say laydek ay onodan.

102 Adiak baybay-an din inkeddeng mo, tan sik-a ay mismo di omit-itdo.

103 Din kalim et makaay-ayo di kadngeana, mam-is mo din anig di katamtamana.

104 Lomaingak gapo sin bilbilin mo,

isonga amin ay lawa ay ogali et kaliliget ko.

¹⁰⁵ Din kalim et kaman say silaw nan biyag ko,

tan itdo na din amagek ay kosto.

¹⁰⁶ Tongpalek din insapatak,

din nalinteg ay bilbilin mo et onodak.

¹⁰⁷ Sik-a ay Diyos, palalo nan ligat ko, tongpalem kod din inkarim ta isalakan mo nan biyag ko.

¹⁰⁸ Awatem kod ay Diyos nan kararag kon sik-a ay pandayaw ko ya itdom koma en sak-en din bilbilin mo.

¹⁰⁹ Kanayon ay ipostak din biyag ko, ngem adiak nilinglingan din kalim ay in-paisolat mo.

¹¹⁰ Nan-isagana da din managbasol si enak kadadaelan, ngem din bilbilin mo, adiak dinokdokogan.

¹¹¹ Din nabanol ay itdon di linteg mo, maiarig das komakaman ay tawid ko, daida di mangiparagsak isnan nemnem ko.

¹¹² Ninemnem ko ay tongpalen din linteg mo engganap pap-eng di biyag ko.

¹¹³ Din nankadwa di pammati na et kalkaliget ko, ngem laylaydek pay din linteg mo.

¹¹⁴ Sik-a di pankamangak ya salidak, din karim di panamnamaak.

¹¹⁵ Dakayo amin ay managbasol, ko-maan kayo, ta say tongpalek din bilbilin Diyos ko.

¹¹⁶ Tomolong ka tan say inkarim ta manbiyagak, adim ipalobos ay madismayaak sin namnamak.

¹¹⁷ Omitakkay ka ta magay pandanagak, ta kanayon ay din linteg mo di onodak.

¹¹⁸ Am-in ay omaddawi sin linteg mo, sigaam si daida,

tan magay silbin din sikap ya etek da.

¹¹⁹ Basura am-in di lawlawaya ay ipogaw sin pannemnem mo,

say begew ay laylaydek din linteg mo.

¹²⁰ Begew en sik-a, palalo ay emegyatak, mo nemnemek din dosa ay ikeddeng mo, manpayegpegak.

¹²¹ Say inamag ko din nalinteg ya kosto, adi ka kod bomaybay-an sin kalaban ko.

¹²² Inkarim ay badangam sak-en ay mansilbin sik-a, adim kod palobosan ay din mangipapan-gatos awak da

yan pomaligat da.

¹²³ Nabbay nan matak ay manseseed sin panangisalaman mo ta matongpal din inkarim, Apo.

¹²⁴ Ipailam koman sak-en din adi man-balbaliw ay layad mo ya itdom din linteg mo.

¹²⁵ Mansilbiak en sik-a, Apo, isonga ipaawat mo koma din intolag mo.

¹²⁶ Timpo na ay man-gonay ka, Apo, tan adi da tongtongpalen din linteg mo.

¹²⁷ Din pananglayad ko sin linteg mo yan nasursurok mo din layad ko si kanginaan ay balitok.

¹²⁸ Isonga onodak amin ay bilbilin mo, amin ay lawa yan kaliliget ko.

¹²⁹ Sigesiged din intolag mo, isonga ipakat ko amin ay kabaalak ta matongpal ko.

¹³⁰ Mo waday mangilawag sin kalim sin magay ammo na, kaman silaw ay mangipalaing en daida.

¹³¹ Kaman bigaw si danom din layad ko ay mangammo sin linteg mo.

¹³² Dengngem kod sak-en ya maseg-ang ka,

tan say iyat mo sin amin ay manglay-layad en sik-a.

¹³³ Tongpalem koma din karim ta omay-owan ka,

ya adi ka ipalobos ay omituray din lawa.

¹³⁴ Omisalakan ka kod sin mamalpaligat en sak-en

ta say din bilbilin mo et mabalin ay enak tongpalen.

¹³⁵ Maseg-ang ka en sak-en ay bag-en mo

ta say itdom din linteg mo.

¹³⁶ Kaman ginawang nan lowak begew si sakit di nemnem ko, tan adi tongpalem di ipogaw din linteg mo.

¹³⁷ Nalinteg ka ay Diyos et siya abe sin ikeddeng mo.

¹³⁸ Kostokosto din linteg mo.

¹³⁹ Palalo nan bonget ko, tan adi ikaskason din kalaban ko din linteg mo.

¹⁴⁰ Laylaydek din karim en sak-en, tan sigurado ay en ka tongpalem.

¹⁴¹ Nababaak ya maga di bilang ko, ngem adiak liw-an din bilbilin mo.

¹⁴² Nalinteg ka si eng-enggana, ya din kalim et dadlon tet-ewa.

¹⁴³ Palalo di problemak ya ligat ko, ngem say panragsakak din bilbilin mo.

¹⁴⁴ Kosto si eng-enggana din intolag mo, tapiam kod din pangawat ko ta way iyat ko ay matago.

¹⁴⁵ Naimposoan ay mankararagak en sik-a, Apo, patgam koma et patiek din bilbilin mo.

¹⁴⁶ Man-adawagak en sik-a ay mankedaw si badang mo, omisalakan ka ta tongpalek din intolag mo.

¹⁴⁷ Daan pomat-a yan bomangonak ay mankararag, din kalim di pantaltalkak.

¹⁴⁸ Maninsinlabi ay adiak maseyseyep ta say din karim di nemnemnek.

¹⁴⁹ Patgam koma din kararag ko gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo. Isalakan mo koma nan biyag ko babaen sin nalinteg ay ikeddeng mo.

¹⁵⁰ Din makedse ay pomaligat yan somag-en dan sak-en, din linteg mo yan polos ay adi da tongpalem.

¹⁵¹ Ngem asag-en ka en sak-en, Apo, ya pag tet-ewa din bilbilin mo.

¹⁵² Sin intolag mo, nabayag ay enak naammoan

ay insaad mo ta magay pap-eng na ya komakaman.

¹⁵³ Ilaem nan ligat ko ta en ka omisalakan, tan din bilbilin mo yan adiak nilinglingan.

¹⁵⁴ Sapay koma ta ikalintegam sak-en ya somalaknib ka, tongpalem koma din karim ta omisalakan ka.

¹⁵⁵ Adi maisalakan din mangam-amag si lawa, tan din linteg mo yan dinokogan da.

¹⁵⁶ Dakdake din seg-ang mo, Apo, isalakan mo koma nan biyag ko babaen sin nalinteg ay ikeddeng mo.

¹⁵⁷ Ad-ado di pomalpaligat ya kalaban ko, ngem adiak liwayan ay mantongpal sin intolag mo.

¹⁵⁸ Malmaligetak ay mangila sin baken napodno, tan adi da tongpalem din bilbilin mo.

¹⁵⁹ Ilaem mo kas-anoy pananglayad ko sin linteg mo, omisalakan ka gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo.

¹⁶⁰ Tet-ewa amin din kalim, Apo, komakaman si eng-enggana amin din nalinteg ay inkeddeng mo.

¹⁶¹ Pomaligat di tuturay olay mo magay gapo, ngem say egyatak anggoy din kalim, Apo.

¹⁶² Begew sin karim enak maragsakan, kaman ragsak di nakadteng si dakdake ay kinabaknang.

¹⁶³ Kaliliget ko amin ay etek, ngem din linteg mo et laylaydek.

¹⁶⁴ Mamin pito si esay agew ay maniyamanak, Apo, gapo sin nalinteg ay inkeddeng mo.

¹⁶⁵ Din manglaylayad si linteg mo yan mayat ya natalna di biyag da, maga polos di kaisokbaan da.

¹⁶⁶ Sedsed-ek ay omisalakan ka, Apo,

ya tongtongpalek din bilbilin mo.

¹⁶⁷ Say onodak din intolag mo,

tan peteg ay laylaydek, Apo.

¹⁶⁸ Amin ay linteg ya bilbilin mo yan tongpalek,

tan iilaem amin din am-amagek.

¹⁶⁹ Sapay koma ta omdas en sik-a din kararag ko,

gapo ta inkarim, lawlawagam nan nem-nem ko.

¹⁷⁰ Dengngem kod nan adawag ko

ta omisalakan ka, tan say inkarim, Apo.

¹⁷¹ Kanayon ay idaydayaw kos sik-a tan itdom din linteg mo.

¹⁷² Din maipanggep sin kalim yan ikan-tak to,

tan kosto amin ay bilbilin mo.

¹⁷³ Nakasagana ka koma ay somalaknib, Apo,

tan on-onodak din bilbilin mo.

¹⁷⁴ Sedsed-ek din panangisalakan mo, maragsakanak sin linteg mo.

¹⁷⁵ Ipalobos mo koma ay enak matago ta way iyat ko ay mangdayaw en sik-a, Apo.

Sapay koma ta makatolong en sak-en din bilbilin mo.

¹⁷⁶ Nasangawak ay kaman nalitaw ay karnero,

anapem komas sak-en ay mansilsilbin sik-a, Apo,

tan adiak linglinglingan din bilbilin mo.

Salmo 120

Din Manigaan Si Kapya

120 Sin enak nanligligatan,
nankararagak en Diyos yan ena pinatgan.

² Kanak, “Apo, omisalakan ka sin ipogaw ay maetek ya manangallilaw.”

³ Dakayo ay maetek, sinoy dosa yo ay ipalak-am Diyos en dakayo?

⁴ Mankatatadem ay panan di soldado ya man-ganggangab ay oling ay say dosa yo.

⁵ Aye, Apo! Kaseseg-angak pay isna, tan din kakailiak et maiarig da sin taga-Mesek ya Kedar ay kanan da.^{¶¶}

⁶ Nabayag ay nakiliak isna, sin kad-an di ipogaw ay manigaan si kapya.

⁷ Mo mankaliak maipanggep si kapya, daida pay yan gobat di layden da.

Salmo 121

Si Diyos Di Manalaknib En Datako

121 Mo tamtamangek di kadon-dontogan,^{§§} kanak si nemnem ko, “Sino ngata di bomadang?”

² Si Diyos ay nangamag ed daya ya din lobong,

ammok ay sisya di tomolong.

³ Si Diyos di manalaknib en sik-a ta say adi ka maisokba.

Adi kaseyseyep din mangil-ila en sik-a.

⁴ Dengngem tan tet-ewa na: din mangay-ayowan si ipogaw na* et banbantayan daka si eng-enggana.

⁵ Kanayon ay kadmawaen Diyos sik-a, kanayon ay salsalidaan daka.

⁶ Isonga olay labi ono kaagawan,

^{¶¶}120:5 Addawi ay il-ili ay kad-an di ipogaw ay natangsit ya mayad ay makigobat.

^{§§}121:1 Kanan di odom en din Salmo ay nay et inkankantan di maniktikid ay emey ed Jerusalem ay en makifiesta. Ad-adoy kaeegyat ay sangsangoen da sin danan, isonga madandanagan da mo tamtamangen dan dad-anen da ay kadondontogan.

*121:4 Din kanana sin Hebreo et: *Israelita*. Daida di ipogaw en Diyos ed idi.

wadas sisya ay mangay-ayowan.[†]

⁷ Si Diyos di mangilislisi en sik-a si am-in ay lawa,

di biyag mo et ay-ayowanana.

⁸ Koykoyogen daka olay intoy em-emeyam,

siya abe sin pantaoliam.

Sisya di manalsalaknib en sik-a ed wani ya si eng-enggana.

Salmo 122

Kanta Ay Pangdayaw Da Sin Ili Ay Jerusalem

122 Maragsakanak idi inmawis da,

“Emey tako sin beey en Diyos,” kanan da.

² Yan nay sinenggep takod Jerusalem ed wani,

yan pinmipika tako sin oneg di ili.

³ Ed Jerusalem yan esa ay siyodad ay nas-et ay naamag.

⁴ Isna ay masinop din am-in ay tribun di Israelita

ta en Diyos yan man-iyaman da et tongpalen da din naibilin en daida.

⁵ Isna ay naisaad di turay da din polin David ay aari da.

⁶ Ikararag tako ay ed Jerusalem yan natalna.

Sapay koma ta din manglaylayad en sisya

yan somiged di biyag da.

⁷ Sapay koma ta waday talna sin sakop na

ya siya abe sin papalasyo na.

⁸⁻⁹ Gapo sin layad kon dakayo ay totonod ya gagayem ko

ya siya abe sin beey Yahweh ay Diyos tako,

ikararag ko ay natalna ya somiged komanan ili ay kad-an tako.

Salmo 123

Kararag Ta Maseg-ang Si Diyos Sin Ipogaw Na

123 Sik-a, Apo, ay tinmotokdo ed daya

sin tokdoan mo ay mangituray sin daga, mantangad kami ay mankararag en sik-a.

² Kaman din iyat di mansilsilbi ay mantalek sin apo da,

kanayon abe ay mantalek kamin sik-a enggana ay someg-ang ka.

³ Apo, maseg-ang ka paabe en dakami, tan enggay nalabes di ligat ay linak-am mi.

⁴ Enggay adi mi maanosan din lomaslasoyan ya pomalpaligatan di mangipapangatos awak da ya babaknang.

Salmo 124

Salakniban Diyos Din Ipogaw Na

124 Sino ngata di napasamak mo adi binadangan Diyos si datako?

Dakayo am-in ay Israelita, siya na koma di isongbat yo:

² Mo adi koma binmadang si Apo idi ginmobat din kaibaw tako,

³ dadlon dan inmabak begew sin palalo ay bonget dan datako.

⁴ Tan kaman dan layos ay mangianod ya manlim-ot en datako,

⁵ begew sin kinapigsa da, sigurado ay malned tako.

⁶ Dayawen tako si Yahweh ay Diyos tako,

[†]121:6 Din kanana sin Hebreo et: *Adi dakan sakitan sin segit sin kaagawan*, siya abe sin selag di bowan. Din pannemnem di ipogaw ed idi, kaeegyat di atong di segit. Din selag aben di bowan et say napoan kano di odom ay sakit ay kaman din kedas, podot ya pispisita.

tan adi nan inalobos ay pomse di
kaibaw tako.

⁷Kaman takon linmobos ay titit
sin tawang ay nabisngit.

⁸Tan si Diyos ay namarsua ed daya ya
isnan daga
di kapkapoan di badang tako tet-ewa.

Salmo 125

Din Panalakniban Diyos Sin Ipogaw Na

125 Din mantalek en Apo yan ka-
man din dontog ay Zion
ay komakaman si eng-enggana ya adi
polos magon-gon.

²Nanliniked di dontog ed Jerusalem et
kaiarigana
din panalakniban Diyos sin ipogaw na
ed wani ya si eng-enggana.

³Adi manturay si eng-enggana din
mangam-amag si lawa
sin daga ay para sin nalinteg di
kabibiyag da
tan into et mo din nalinteg yan man-
amag da abes lawa.

⁴Bindisyonam koma, Apo, din siged di
ogali da
ya nalinteg di nemnem da.

⁵Ngem sin panosaam si mangam-amag
si lawa,
dosaem koma abe din manokog en sik-a.
Sapay koma ta mawada ed Israel di
talna!

Salmo 126

Kararag Ta Manragsak Da Begew Sin Apiten Da

126 Idi intaolin Diyos ed
Jerusalem si dakami,
kaman iitaw si pannemnem mi.

²Palalo di siyek ya kanta mi begew si
ragsak mi

et nandinamag sin odom ay ili.

Kanan da, “Nakaskasdaaw din inamag
Diyos para sin ipogaw na.”

³Nakaskasdaaw din inam-amag na
et peteg di ragsak mi tet-ewa.

⁴Yahweh ay Diyos mi, itaolim kod en
dakami

din sigod ay dayaw mi,
ay kaman din maamag mo domateng di
odan

sin natdok ay ginawang ay wada sin
abagatan.

⁵Ipalobos mo koma ta din nan-og-oga
sin nanmolaan da

et manragsak da koma sin pan-apitan da.

⁶Din en nan-ibonobon ay nan-og-oga,
ikanta dan to di ragsak da
ay mangisaa sin inapit da.

Salmo 127

Si Diyos Di Kapoan Di Bindisyon

127 Mo baken si Diyos di man-
gibangon sin panbeeyan,
am-in ay inoblan di karpintiro et pag
sayang.

Mo baken abe si Diyos di manilsilib sin
siyodad,

magay silbin di gowardiya ay naisaad.

²Olay masapan bomangonam ya mal-
adaw di kaseypam

ay en man-an-anap si katagoan,
am-in ay oblam et iwed silbi na,
tan din laylayden Diyos ay ipogaw na,
olay mo mam-is di seyep da,
idawdawtana pay dedan si kasapolan da.

³Din anan-ak et sagot Diyos si daida,
nabanol dana ay bindisyon ay mapo en
sisya.

⁴Din nakay ay babbaro di an-ak na,
maiarig si soldado ay ad-adoy armas na.[‡]

⁵Nagasat di ipogaw ay ad-adoy anak na.
Adi maabak mo waday mangidarum en
sisya,

[‡]127:4 Din kanana sin Hebreo et: *pana*, tan say esa ay armas di soldado ed idi.

tan badangan da iman sin isongsongbat na.

Salmo 128

Din Gon-gonan Di Mangipateg En Diyos

128 Din amin ay mangipateg en Diyos et nagasat da, nagasat din mantongpal sin laydena.
² Ganasen an to din bong an di obla na, et naragsak ya mayat di biyag na.
³ Maiarig si asawa na sin beey da si wakan di obas ay ad-adoy lames na. Kaman saringit di olivo din an-ak da ay malikob sin lamisaan da.
⁴ Din mangipateg en Apo et kaman nina di bindisyon da.
⁵ Si Diyos ay wadad Zion, sapay koma ta bindisyonan daka ta din somigedan di Jerusalem yan en ka maila sin timpo ay sibibiyag ka.
⁶ Din aap-om et edasam komas daida. Ed Jerusalem mawada koma di talna!

Salmo 129

Kararag Ay Maikontra Sin Kaibaw Di Israelita

129 Dakayo ay Israelita, ibaga yo din namalpaligatan di kalaban yon dakayo manipod pay sin naisaadan di ili yo.
² Kanan yo, “Kanayon ay pinmaligat di kalaban mi manipod sin nanlogian di ili mi, ngem polos ay adi da inabak dakami.
³ Palalo ay sinoplisoplit das dakami, nanbalinen da ay kaman payew ay naal-ado din edeg mi.
⁴ Ngem si Diyos ay nalinteg et winay-awayaanas dakami sin naibabag-enan mi.”
⁵ Sapay koma ta amin ay mangililiget ed Zion

yan maabak da ay maidenden.

⁶ Kaman da koman logam sin toktok di beey ay daan magabot yan enggay natey.
⁷ Maga di mangani ya mangsinop en daida.
⁸ Maga di malabas ay mangibaga, “Sapay koma ta si Diyos et bindisyonan daka. Gapo sin lebbeng mi ay napon Diyos, bindisyonan mis sik-a.”

Salmo 130

Talek En Diyos Sin Timpon Di Ligat

130 Yahweh ay Diyos mi, kedawek din badang mo isnan timpo ay kadagsenan di ligat ko.
² Dengngem kod nan adawag ko ay mankedaw si seg-ang mo.
³ Mo nenemnemem din basbasol mi, maga polos di adi madosa sin pangokomam en dakami.
⁴ Ngem di katet-ewa na, pomakawan ka ta say patgen ya egyatan mis sik-a.
⁵ Napasnekak ay manseseed sin badang mo, tan din karim di pantalkak, Apo.
⁶ Nasursurok mo din ganat di gowardia ay manseseed si pomat-aana din iyat ko ay manseseed si badang ay mapo en sik-a.
⁷ Mantalek kayo en Diyos, dakayo ay Israelita, tan adi manbalbaliw din layad na, isalakanas dakayo ay magay dowadowa.
⁸ Tet-ewa ay sobotenas dakayo ta mawayaan kayo sin amin ay basbasol yo.

Salmo 131

Kararag Di Napnek Ay Ipogaw

131 Apo, adiak ipapangato di nemnem ya awak ko. Adik say nemnemen ono amagen

di nalaed ya naligat paran sak-en,
²mo adi et mapnekak ya natalna nan nemnem.
 Kamanak napsot ay anak ay inaaban en ina na
 ay gomiginek tan mapnek sisya.
³Dakayo ay Israelita,
 masapol ay mantalek kayon Diyos tet-ewa
 ed wani ya si eng-enggana.

Salmo 132

Din Inkarin Diyos En David

132 ¹⁻²Manakabalin ay Diyos ay dinaydayaw Jacob, nemnem koma
 si David ya din ligligat ay inanosana,
 siya abe sin nay kari na en sik-a,
³⁻⁴tan kanana, “Adi mabalin ay somaaak,
 adiak aben bomaktad ta maseyepak,
⁵enggana ay makaisaadak si panteam,
 manakabalin ay Apo,
 ay dinaydayaw Jacob ay apo mi ay ipogaw mo.”
⁶Nadamag mi din Baol di Tolagan sin kawada mi ed Betlehem,
 et dintengan mi sin papayew ed Jearim.
⁷Et kanan mi, “Emey tako sin Timplon Diyos ay beey na
 ta mandokmog tako sin sangoanan di trono na^f
 ay mandaydayaw en sisya.”
⁸Omali ka ay Diyos sin Timplon ta say panteam si kosto,
 koyogem din Baol di Tolagan ay sinyal di panakabalin mo.
⁹Din papadim et sapay koma ta nalinteg di kabibiyag da,
 din ipogaw mo abe et ibogaw da koma di ragsak da.

¹⁰Gapo sin inkarim en David ay bag-en mo,
 adi ka koman dokogan nan ari ay insaad mo.
¹¹Et siya nay karim en David ay en ka insapata,
 say dadlon kan tongpalen ay magay dowadowa:[§]
 “Isaad ko ay ari di esa ay polim ay maisokat en sik-a.
¹²Et mo tongpalen din an-ak mo din intolag ko en sik-a,
 mansosokat di poli da ay manturay si eng-enggana.”
¹³Pinilin Diyos ed Jerusalem ay say kosto ay panbeeyana.
¹⁴Kanana, “Isnay laydek ay panteak ay manturay si eng-enggana.
¹⁵Idawat ko din amin ay kasapolan di man-ilis na,
 olay din nabibiteg et mangan da enggana ay mabsog da.
¹⁶Bindisyonak amin ay amagen di papadi sin isna
 et ibogaw din ipogaw di ragsak da.
¹⁷Awni et dotokak sin polin David di esa ta manturay si eng-enggana.
¹⁸Dadlonak abaken din mangonkontra en sisya,
 et kaman dan maomas si palalo ay bain da,
 ngem sisya pay, mankoniniing di korona na,
 et madayaw ya somiged din turay na.”

Salmo 133

Din Maoolnos Ay Siag-i

133 Mapmapteng tet-ewa mo din siag-i yan maoolnos da!
²Kaman din nangina ay lana

^f132:7 Din Baol di Tolagan et simbolon di tronon Diyos isnan daga.

[§]132:11 Din inkarin Diyos en David et madtengang sin 2 Samuel 7:12-16.

ay naisoyat sin toktok Aaron sin naisaadana**
 yan inmoyas sin emeng na enggana sin bado na.

³ Maiarig abe sin dono ay mag-as sin dontog ay Hermon,
 dono ay mag-as sin kadondontogan ed Zion.

Tan isdi ay inkarin Diyos din bindisyona ay biyag ay magay pap-eng na.

Salmo 134

Pangidayaw En Diyos Sin Labi

134 Omali kayo ay mandayaw en Apo,
 dakayo ay mansilsilbi en sisya
 si nilablabi sin Timplo na.

² Mansagong kayo sin Kasasantoan ay Kowarto sin Timplo,
 yan ikayang yo din takkay yo ay mankararag en Apo.

³ Sapay koma ta si Diyos ay wadad Zion, idawtanas dakayo si bindisyon, sisya ay namarsua si langit ya lobong.

Salmo 135

Din Kinasiged Ya Kinangaton Diyos

135 Madaydayaw din Apo!
 Idaydayaw yo din ngadana,
 dakayo ay mansilsilbi en sisya,
² dakayo ay mansilsilbi sin beey di Apo,
 sin Timplon Diyos tako.

³ Dayawen tako tan siged sisya, ikanta tako din ngadana tan managsegang sisya.

⁴ Tan pinili na din Israelita ay manbalin ay ipogaw na.

⁵ Ammok ay din Apo et manakabalin, nangatngato mo olay sino ay didiyosen.

⁶ Amagena amin ay laydena ed langit ya isnan daga,

sin baybay ya sin lanad na.

⁷ Ipakayang na di liboo sin addawi ay solsolin di daga,
 kimat ay kakoyog di odan yan pawadaena,
 pabelaena abe din dagem sin pangidoldolinana.

⁸ Ed Egipto yan pinse na

amin ay besag di ipogaw ya animal da.

⁹ Sinyal ay nakaskasdaaw et inpaipaila na
 ay manosa sin ari ya din amin ay tuturay na.

¹⁰ Ad-ado ay nasyon di dinadael na, napipigsa ay ari yan pinse na:

¹¹ din arin di Amorreo ay si Sihon,

si Og ay ari ed Basan

ya amin ay ari ed Canaan.

¹² Inpatawid na din daga da sin Israelita ay ipogaw na.

¹³ Adi polos malinglingan din ngadan Diyos Apo,

sin amin ay ipogaw et mandinamag to.

¹⁴ Tan ikalintegang Diyos din ipogaw na ya seg-angana din mansilsilbi en sisya.

¹⁵ Ngem din didiyosen di odom ay nasyon isnan daga

et owat inamag di ipogaw ay balitok ya palata.

¹⁶ Adi da makakali olay mo waday tepek da,

waday mata da ngem adi dan makaila.

¹⁷ Adi dan makadnge olay mo waday inga da,

maga dedan di biyag da.

¹⁸ Mais-o koma sin didiyosen ay sana din nangamag ya mantalek en daida.

¹⁹ Dayawen yo si Diyos, dakayo ay Israelita,

dayawen yos sisya, dakayo ay papadi na.

²⁰ Dakayo ay polin Levi, dayawen yos sisya,

** 133:2 Din ibagbaga nas na et din seremonia ay naisaadan Aaron ay kangatoan ay padi.

dayawen yo, dakayo ay mangipatpateg
en sisya.

²¹ Dayawen yo si Diyos ed Zion,
ed Jerusalem ay ili na.
Madaydayaw din Apo!

Salmo 136

Din Adi Manbalbaliw Ay Layad Diyos

136 Man-iyaman kayon Diyos tan
sigid sisya,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

² Man-iyaman kayon Diyos ay nangato
mo amin ay didiyosen,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

³ Man-iyaman kayon Diyos, kangatoan
ay apo sisya,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁴ Sisya anggoy di makaamag si kaeetnga,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁵ Babaen sin sirib na, pinarsua na ed
daya,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁶ Sin labaw di danom yan insaad na din
daga,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁷ Din agew ya bowan yan pinarsua na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁸ Insaad na din agew ay mansey-ang sin
kaagawan,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

⁹ Din maningtinggaw abe sin labi, din
tatalaw ya bowan,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁰ Din besag di taga-Egipto yan pinse na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹¹⁻¹² Inpango na ay komaan ed Egipto
din Israelita

babaen sin panakabalina,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹³ Din Baybay ay Mandalangdang et
nansianena,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁴ Isdi ay nandanena din ipogaw na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁵ Ngem nalded pay din arin di Egipto ya
din sosoldado na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁶ Sin lugar ay magay man-ili, inpango
na din ipogaw na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁷⁻¹⁸ Napipigsa ya mandinamag ay aari
yan pinse na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

¹⁹⁻²⁰ Din aari ay sana et din arin di
Amorreo ay si Sihon
ya si Og ay ari ed Basan,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

²¹ Inpatawid na din daga da sin ipogaw
na,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana,

²² sin Israelita ay mansilsilbi en sisya,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

²³ Adi na binaybay-an datako sin
naabakan tako,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

²⁴ Insalakanas datako sin kalaban tako,
komakaman din layad ya seg-ang na si
eng-enggana.

²⁵ Idawtana si makan di amin ay
naparsua,

komakaman din layad ya seg-ang na si eng-enggana.

²⁶Man-iyaman kayon Diyos ay wadad daya,
komakaman din layad ya seg-ang na si eng-enggana.

Salmo 137

Segseg-ang Di Israelita Ed Babilonia

137 Sin benget di ginawang ed Babilonia ay tinmotokdoan mi, nemnemen mi ed Zion yan nan-og-oga kami.

²Gapo sin palalo ay ladingit mi, insab-it mi din gitara mi sin kaiw sin asag-en mi.

³Ngem din akin balod en dakami ay taga-Babilonia, kanan da en ikantaan mis daida.
“Ikantaan yos dakami si maipanggep ed Zion,” kanan da.

⁴Ngem intoy iyat mi ngin ay mangikanta si pangidayaw en Diyos sin odom ay daga?

⁵⁻⁶Olay mo maipket nan dilak ya mak-inkinging nan takkay ko, mo liw-ak sik-a ay Jerusalem ay poon di ragsak ko.

⁷Dosaem koma ay Diyos din taga-Edom gapo sin inamag da, tan sin naabakan di Zion et malaylaydan da.

“Bakasen yo, bakasen yo,” ibogbogaw da.

⁸Dakayo ay taga-Babilonia, awni et madosa kayo.

Nagasat di mangibaes sin inyat yo en dakami ay Judio

⁹ya manga sin an-ak yo ta ipakpak da sin bato.

Salmo 138

Iyaman Sin Layad Ya Seg-ang Diyos

138 Man-iyamanak en sik-a, Apo, si amin ay liknak ya nemnem ko.

Mankantaak ay mangidaydayaw en sik-a sin sangoanan di “kadiyodiyos” ay kanan da.^{††}

²Manyakog-ongak ay mansagong sin nasantoan ay Timplom ta idayaw kos sik-a gapo sin layad mo ya kinapodnom,

tan inpailam ay nangatongato din karim ya ngadan mo.

³Pinatgam din kararag ko sin nankedawak si badang mo yan indawat mo di toled ya bikas ko.

⁴Awni et dayawen daka si amin ay ari isnan daga, tan din karim yan dinnge da.

⁵Ikanta dan to din inam-amag mo, tan nakaskasdaaw di panakabalin mo.

⁶Ay-ayowanam din nababa, olay mo nangato ka,

ngem adi makalisin sik-a din mangipangato si awak da, olay mo addawi di kad-an da.

⁷Olay mo nanliniked di ligat ko, isalakan mo pay dedan din biyag ko.

Omisalakan ka sin bonget di kalaban ko babaen sin panakabalin mo.

⁸Tongpalem amin ay planom paran saken, Apo,

magay pap-eng din adi manbalbaliw ay layad mo,

itoloy mo koma din nilogiam ay oblam, Apo.

^{††}138:1 Nankinalasi di pangawat di ipogaw sin layden nina ay kalien: 1) nailangitan ay parparsua; 2) didiyosen di kailili; ono 3) tuturay isnan daga.

Salmo 139

Ammon Diyos Amin

139 Sik-a ay Diyos, inilam amin ay wadas nemnem ko, amin di maipanggep en sak-en yan dadlon kan ammo.

² Ammom mo pomikaak ya siya abe mo enak tomokdo, olay mo addawi ka, ammom di nemnem ya panggep ko.

³ Ammom mo way emeyak ya mo ibaktad ko ay man-ibbay, tan omos-osdong ka si owaoway, isonga amin di ogalik ya kabibiyag ko, iwed polos di adi kan ammo,

⁴ olay din nemnemnemek ay ibagak to.

⁵ Bomanbantay ka sin sangok ya sin edegak, babaen sin panakabalin mo, masaknibanak.

⁶ Kaetnga ya naoneg di panakaammom sin kaipogaw ko, adi polos mad-asan di nemnem ko.

⁷ Magay mabalin si emeyak ta lomisiak en sik-a, maga polos di enak pantabonan ta adi kan omil-ila.

⁸ Mo emeyak ed langit, wada ka, mo bomabaak sin kad-an di natey, iso na ay wada ka.

⁹ Olay mo tomayawak ta sin belaan ono diposan di agew di enak pantean,

¹⁰ wada ka pay dedan isdi ay omipango sin danan, wada ka ay omitakkay ya bomadang.

¹¹ Mabalin ay kanak, “Awni ta malabi ta makdeng nan kaagawan, ta waday mabolinget ay enak pantabonan.”

¹² Ngem olay sin mabolinget, makaila ka pay dedan,

tan sin pangilam, mapat-a din labi ay kaman kaagawan.

¹³ Sik-a di namarsua sin awak ya nemnem ko,

pinkem sak-en sin eges nanang ko.

¹⁴ Dayawek sik-a, napateg ay Apo,

tan din nangamagam en sak-en et kaetnga si pannemnem ko.

Nakaskasdaaw am-in di inam-amag mo, magay dowadowak, dadlonak ammo.‡‡

¹⁵ Idi maam-amagak ay adi kaila sin eges inak,

inilam di nas-et ay nansisilpoan di tongak,

¹⁶ tan inmisisin-eng ka idi daanak maianak.

Naililista sin librom din kabibilang di agew ko,

olay daan pay laeng manlogi din biyag ko.

¹⁷ Sik-a ay Diyos, din wadas nemnem mo yan adi kabilang,

naligat ay maawatan.

¹⁸ Mo bilangek koma, ad-ado mo darat, mo bomangonak, wada ka pay laeng sin kad-ak.

¹⁹⁻²⁰ Sik-a ay Diyos et sapay koma ta peslem din ipogaw ay makapese ya lawa

ay mangipalawlaw en sik-a

ta say tomaynan da koma.

²¹ Kaliliget ko din manigaan en sik-a,

laslasoyek mo konkontraen daka.

²² Ibilang kos daida ay kalaban ko,

et adi makaan din liget ko.

²³ Estem ay Diyos ay ilan nan nemnem ko,

osigem abe din dandanag ko.

²⁴ Ilaem kod tan mo manturongak sin danan ay lawa,

omipango ka sin danan ay manturong en sik-a.

‡‡**139:14** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *ya ammom amin ay kaipogaw ko.*

Salmo 140

Kararag Ay Mankedaw Si Panalakniban Diyos

140 Apo, omisalakan ka kod sin mangam-amag si lawa, sin nay da ipogaw ay palaloy kedse da.

² Kanayon ay lawa di panggep da ya ibaw di ilogi da.

³ Kaeegyat ay kaman eweg din tepek da, kaman gitan di kobra din kali da.

⁴ Apo, somalaknib ka sin panakabalin di mangam-amag si lawa, mankakekedse ay din kadadaelak di panggep da.

⁵ Nan-amag da sin danan si tagdey ay kaknaak koma din mangipapangatos nemnem da.

⁶ Kanak en Apo: Sik-a din Diyos ko, dengngem koma nan kararag ko ay mankedaw si badang mo.

⁷ Yahweh ay Apok ya manakabalin ay omisalakan, kaman kan salida ay somalaknib sin gobatan.

⁸ Apo, adim koman ipalobos din panggep di mangam-amag si lawa, adim ipalobos ay matongpal din lawa ay plano da.

⁹ Din kalaban ko yan ipapangato da din awak da, ipataolim koman daida din lawa ay kalkalien da.

¹⁰ Matekdag koma di man-gangab ay oling en daida, maitep-a da komas abot yan adi da makabala.

¹¹ Adim koman ipalobos ay mayat di pantongpalan da din mangipalawlawwa si gait da.

Sapay koma ta din makedse ay manglok-loko si iib-a da et kanayon ay mapasamak di lawa en daida

enggana ay dadlon madadael di biyag da.

¹² Apo, ammok ay ikalintegam din magay mabalin da ya kosto di iyat mo ay mangokom en daida.

¹³ Sigurado ay din nalinteg, awni et dayawen daka ya sin kad-am di pantean da.

Salmo 141

Kararag Sin Timpon Di Solisog

141 Apo, mankararagak en sik-a, dalasem koma ta bomadang ka,

dengngem kod mo mankararagak en sik-a.

² Awatem koma nan kararag ko ay kaman manseng-ew ay insinso ya kaman daton sin labi din itatag-ay ko ay takkay ko.

³ Bomadang ka kod, Apo, ta annadak din tepek ko.

⁴ Bomadang ka koma ta adiak masolisog ay mangamag si lawa ono makikadwa sin am-amagen di laway nemnem da

ya adiak makikan sin fiesta da.

⁵ Mabalin ay domosa ya bomagbaga din nalinteg gapo sin seg-ang da.

Ngem adiak polos awaten din panangidayaw

di makedse ay ipogaw, tan kanayon ay ikararag ko di maikontra sin lawa ay am-amagen da.

⁶ Bigbigen to din kaipoipogaw ay tetewa din enak inbaga mo maitep-a sin deppas din tuturay da.

⁷ Maiwalang din tong-a da sin labaw di kaot da,

namekmek ay bato di kaiarigan da.

⁸ Ngem sik-a, Yahweh ay Apok, di kanayon ay pantalkak, adi ka kod bomaybay-an, tan sik-a di pankamangak.

⁹ Omilisi ka koma sin tagdey ay in-amag da,
in-amag di laway nemnem da.
¹⁰ Makna da koma sin mismo ay tagdey da,
ngem sak-en pay yan mailisiak koma.

Salmo 142

Kararag Di Napalpaligatan Ay Ipogaw

142 Man-adawagak en sik-a, Apo,
ay mankedaw si badang mo.
² Isnan sangoanam et ibagak
amin ay danag ko ya problimak.
³ Ammom di kosto ay amagek
mo komapsot di namnamak.
Nan-isagana dan kalaban ko sin
pandanak
si tagdey ay maknaak.
⁴ Anapek mo waday olay esa ay
kabadang ko,
ngem maga baw, tan adi dan pagan-ano.
Maga di mabalin ay pankamangak,
tan magay lawa na en daida mo
mateyak.
⁵ Apo, kedawek din badang mo,
sik-a din salaknib ko,
sik-a anggoy di masapol ko isnan biyag
ko.
⁶ Dengngem kod nan kararag ko,
tan nay kinmapsot nan nemnem ko.
Isnan kalaban ko omisalakan ka,
tan nay adiak kabaelan di pigsa da.
⁷ Isnan naibalodak omisalakan ka koma
ta sin sangoanan di ipogaw mo iday-
dayaw kos sik-a,
din kinasiged mon sak-en di gapo na.

Salmo 143

Kararag Di Ipogaw Ay Magay Namnama Na

143 Apo, dengngem kod nan
kararag ko.

Gapo sin kinalinteg mo ya kinamatalek
mo,
songbatam kod nan kararag ko.
² Adi ka koman okomen sak-en ay baam,
tan magay ipogaw ay nalinteg sin
pangilam.
³ Inmapayaw nan kalaban ko
et naabakak dadlo.
Inmibalod das nan mabolinget ay kad-
ak,
kamanak din natey ay nabayag.
⁴ Isonga kinmapsot nan namnamak,
palalo ay madisdismayaak.
⁵ Manemnem ko ed bayag, Apo,
manemnem ko din inam-amag mo.
⁶ Itag-ay kon takkay ko ay mankararag
en sik-a,
kamanak nakgang ay lota ay danom di
kasapolana,
tan palalo di iliw ko en sik-a.
⁷ Sapay koma ta patgam ay dagos nan
kararag ko,
tan nay enggay kinmapsot di nemnem
ko.
Adi ka kod somigsigaan
into et mo din kad-an di natey di enak
domatngan.
⁸ Inagsapa koma ay ipanemnem mo
din adi manbalbaliw ay layad ya seg-ang
mo,
tan sik-a di pantalkak, Apo.
Sik-a anggoy di pankararagak,
itdom kod di kosto ay pandanak.
⁹ Sik-a di pankamangak ta somalaknib
ka,
sin kalaban ko, omisalakan ka koma.
¹⁰ Itdoam kod sak-en ay manganod sin
laydem,
tan sik-a di enak daydayawen.
Managseg-ang ka et sapay koma

ta omiturong ka si biyag ay natalna.[¶]

¹¹ Salaknibam koma nan biyag ko

ta say maidayaw di ngadan mo.

Gapo sin kinalinteg mo,

omisalakan ka kod sin problimak, Apo.

¹² Gapo sin adi manbalbaliw ay layad mo,

peslem koma amin din pomalpaligat ay kalaban ko,

tan esaak ay mansilsilbin sik-a, Apo.

Salmo 144

Kararag Di Ari

144 Sik-a ay Diyos, madaydayaw ka,

din iyat ay makigobat yan omit-itdo ka.

Kaman kan daktake ay bato ay enak pankamangan

² ono mayat ay pantabonan ay adi makasgep di kalaban.

Managlayad ya napodno ka ay bomadang,

sik-a di kanayon ay omisalakan.

Maiarig ka abes kasay ko

tan sik-a di somalaknib sin kalaban ko.

Din nanasyon yan abakem

et paituray mos daida en sak-en.

³ Apo, sino aya di kasasaad di ipogaw et nemnemem?

Ay tan nabanol da od et ay-ayowanam?

⁴ Din biyag di ipogaw et owat kaman dagem,

mamaga ay kaman alidong.

⁵ Apo, pansianem ed daya ta bomaba ka, giwitem din dontog et omasok da.

⁶ Pankimatem ta mansisian din kalaban ko,

beksem din panam ta managtag da, Apo.

⁷ Iadawam san takkay mo issan kad-am ed daya,

ta sin malosong ay danom, komay-at ka.

Sin panangituray di mangili, omisalakan ka,

⁸ makaetek da olay sin sapata da.

⁹ Apo, enak mankanta ay makompasan si arpa,

baro ay kanta paran sik-a.

¹⁰ Din aari yan pangabakem daida,

isalakan mo nan si David ay mansilsilbin sik-a.

¹¹ Sin makedse ay kalaban ko, omisalakan ka koma,

mangili da ay makaetek olay sin sapata da.

¹² Din babbaro ay an-ak mi yan domak-dake da koma

ya pomigsa da ay kaman mola.

Din kaiarigan aben din babalasang ay an-ak mi, Apo,

yan din posti ay naaltaltian sin solin di palasyo.

¹³ Sapay koma ta mapno din agamang mi si amin ay kalasin di apit mi.

Din kakarnero sin pastolan mi et sapay koma

ta niliblibo di an-ak da.

¹⁴ Din baka mi abe et sapay koma

ta tomaba ya pomigsa da.

Maga koma di mangobat sin ili

ya magay maibalod sin addawi.

Maga koma abe di man-adawag sin kalsada

gapo si ligat da.

¹⁵ Nagasat di nasyon ay kaman nina di kasasaad da,

nagasat di ipogaw ay si Yahweh di day-dayawen da.

Salmo 145

Din Kinangato Ya Kinasiged Diyos

145 Sik-a ay Diyos ko ya arik, it-ek kos sik-a,

[¶]143:10 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Managseg-ang din Ispiritom et sapay koma ta omiturong si biyag ay natalna.*

nan pan-iyamanak en sik-a et magay pap-eng na.

² Inag-agew ay man-iyamanak en sik-a, idaydayaw kos sik-a si eng-enggana.

³ Lebbeng na ay madayaw ka ay Yahweh, tan nangato ka od, din kinangatom et magay makalokod.

⁴ Din nakaskasdaaw ay inam-amag mo et idaydayaw da

sin amin ay mansinoskat ay ipogaw isnan daga.

⁵ Idaddad-at da din kinangatom ya dayaw mo,

ipapasnek ko ay nemnemnemen din nakaskasdaaw ay inam-amag mo.

⁶ Idaddad-at din kaipoipogaw din panakabalin mo,

din kinangatom abe di idaddad-at ko.

⁷ Kanayon ay ipaammo da din madaydayaw ay kinasiged mo ya ikanta da din kinalinteg mo.

⁸ Managseg-ang ka ay Diyos ya naanos ka,

din layad mo et magay balbaliw na.

⁹ Sigid di iyat mo ay Diyos sin amin ay ipogaw mo,

managseg-ang ka sin amin ay parsua ay inamag mo.

¹⁰ Amin ay pinarsuam et daydayawen daka,

amin ay ipogaw mo yan man-iyaman dan sik-a.

¹¹⁻¹² Dad-aten dan to din madaydayaw ay turay mo

ya din nakaskasdaaw ay inam-amag mo, siya abe sin panakabalin mo,

ta ammoan am-in di gagait da di maipanggep en sik-a.

¹³ Din panturayam ay Yahweh, magay pap-eng na,

tan ari ka si eng-enggana.

Amin ay karim et sigurado ay tongpalem,

yan maila din seg-ang mo sin amin ay amagem.

¹⁴ Din maligligatan et badangam daida,

ya papigsaem din nemnem di madisdismaya.

¹⁵ Sik-a di pannamnamaan di amin ay parsua,

et idawat mo sin kosto ay timpo din kanen da.

¹⁶ Idawdawat mo din kanen di esa ya esa,

et mangan da enggana ay mabsog da.

¹⁷ Sin amin ay amagem, nalinteg ka, kanayon abe ay managseg-ang ka.

¹⁸ Mo way ipogaw ay naimposan di kararag dan sik-a,

nakasagana ka ay mangidawat sin kedawen da.

¹⁹ Idawat mo din kasapolan di mangipateg en sik-a,

dengngem din adawag da et isalakan mos daida.

²⁰ Salaknibam amin ay manglaylayad en sik-a,

ngem dosaem din ipogaw ay lawa.

²¹ Yahweh ay Diyos ko, it-ek kos sik-a,

et sapay koma ta am-in ay ipogaw isnan daga,

dayawen da din nasantoan ay ngadan mo si eng-enggana.

Salmo 146

Si Diyos Di Pantalkan Tako

146 Madaydayaw din Apo!
 “Daydayawem sisya,” kanak sin awak ko.

² Daydayawek sisya sin kansiyon ko engganas tongpal biyag ko.

³ Baken koman tuturay isnan daga di pantalkan yo,

tan magay bael di owat ipogaw ay mangisalakan en dakayo.

⁴ Mo matey da et mantaoli da sin tapok ay napoan da,

say mapap-engan di amin ay plano da.

⁵ Nagasat din ipogaw tet-ewa ay din Diyos ay dinaydayaw Jacob di pantalkana

ya say pannamnaamaana si Yahweh ay
Diyos na.

⁶ Si Diyos ay namarsua ed langit ya isnan
daga,

sin baybay ya amin ay wada en daida,
kanayon ay tongpalena din kari na.

⁷ Sisyay di mangiosay si kalintegan di
mapalpaligat,
din kanen di mandagaang yan sisya di
mangidawat.

Din balod et wayawayana,

⁸ din nagodab yan pan-ilaena.

Din nadadagsenan et papigsaena,
din nalinteg yan laylaydena.

⁹ Ayowanana Diyos din mangili, nalasang
ya olila,

ngem sangawena din laway nemnem da
ta adi matongpal din panggep da.

¹⁰ Dakayo ay man-ili ed Zion, si Yahweh
ay Diyos yo

et magay patinggan di panturayanan to.
Madaydayaw din Apo!

Salmo 147

Kanta Ay Pangdayaw En Diyos Ay Manakabalin

147 Madaydayaw din Apo!
Mayat ay mankanta si pang-
dayaw en Diyos tako,

lebbeng na ay idayaw sin kanta din Apo.

² Itaolin Diyos sin ili da
din naipaaddawi ay Israelita

et kasinan saaden
din siyodad ay Jerusalem.

³ Panragsakena din palalo ay
madisdismaya,

ya papigsaena kasin di nemnem da.

⁴ Din tatalaw et inkeddeng na di kaad-
ado da,

nginadanana amin daida.

⁵ Si Yahweh ay Diyos tako et nangato ya
manakabalin sisya,
magay lokod di kinalaing na.

⁶ Ikalintegana ya ayowanana din
napakombaba,

ngem itpig na sin tapok din laway nem-
nem na.

⁷ Mankanta ya man-gitara tako
ay man-iyaman sin Diyos tako.

⁸ Komotana si liboo ed daya,
idawtana si odan din daga,
din logam sin dontog yan pagabayena.

⁹ Idawtana din animal si kanen da
ya din koyat di gayang mo mankedaw
da.

¹⁰ Baken say panlaydan din Apo
di napigsa ay kabayo ya natoled ay
soldado.

¹¹ Ngem say panlaydana din mangipateg
en sisya
ya mantalek sin adi manbalbaliw ay
layad na.

¹² Dakayo ay man-ili ed Zion ono
Jerusalem,

si Yahweh ay Diyos yo di en yo dayawen.

¹³ Paknegena din liteb di siyodad yo
ya bindisyonana din an-ak yo.

¹⁴ Pawadaena di talna sin intiro ay ili yo,
mansobsobray makan ay idawat nan
dakayo.

¹⁵ Ibagana na din bilina
et maammoan ay dagos sin intiro ay
daga.

¹⁶ Kaman galey din andap ay iaplag na,
kaman tapok ay isapowak na.

¹⁷ Kaman bato di dalalo ay egasena,
magay makaitoled sin teg-in ay
pawadaena.

¹⁸ Matenaw din andap ya dalalo mo
ibilina,
et man-ayos din kinmenteg ay danom
mo pandagemena.

¹⁹ Inpaammo na din bilina sin ipogaw na
ay Israelita.

²⁰ Magay odom ay nasyon ay nangama-
ganas na,

adi da ammo din linteg na.
Madaydayaw din Apo!

Salmo 148

Idayaw Din Amin Ay Parsua Si Diyos

148 Madaydayaw si Diyos!
Dayawen yo si Diyos, dakayo
ay wadad daya.

²Dayawen yos sisya, dakayo ay aanghel
na
ya amin ay wadad daya ay mansilsilbi en
sisya.

³Dayawen yos sisya, dakayo ay agew ya
bowan,
ya mankimkimmi ay talaw ed kayang.

⁴Dayawen yos sisya, sik-a ay mismo ay
daya
ya dakayo ay danom ay nasisinop sin
ngato na.^{§§}

⁵Dayawen da koma si Yahweh ay
namarsua,
tan inbilina et nawada da.

⁶Inkeddeng na di pantean da si eng-
enggana
et masapol ay tongpalen da.

⁷Dayawen yo abe si Diyos, dakayo ay
wadas nan daga,
amin ay danom sin baybay enggana sin
lanad na,

ya dakayo ay manbeey sidi ay kaeegyat
di ila na,

⁸dakayo abe ay kimat, dalalo, andap ya
liboo,
mapges ay dagem ay manongpal sin
bilin di Apo.

⁹Dakayo ay dontog ay nangato ya
nababa,
olay dakayo ay kakaiw ya molmola,
dayawen yo amin si Diyos ay namarsua.

¹⁰Dakayo abe ay animal, omali kayo,
mankodkodap ya mantaytayaw, naatap
ya naamo,

ta dayawen yo ay kosto si Diyos ay Apo
yo.

¹¹Kaariari ya kaipoipogaw, dayawen
yos sisya,
dakayo am-in ay opisyal ya turay isnan
daga.

¹²Dayawen yo ay babbaro ya
babalasang,
anan-ak ya nataengan.

¹³Amin kayo, dayawen yos sisya,
tan sisya di kangatoan sin amin ay wada,
napigpigma di panakabalina
mo din amin ay wadas nan daga ya ed
daya.

¹⁴Pinapigma na din ipogaw na ay
Israelita,

ay patpatgena ya laylaydena,
ta say idayaw da am-in sisya.*

Madaydayaw si Diyos!

Salmo 149

Kanta Ay Pangidayaw En Diyos Begew Sin Nangabakan Din Ipogaw Na

149 Madaydayaw din Apo!
Mankanta kayo si baro ay
kanta

ay mangidaydayaw en sisya.

Dayawen yos sisya

sin gimong di matalek ay ipogaw na.

²Manragsak kayo ay Israelita gapo sin
namarsua en dakayo,
manragsak kayo ay man-ili ed Zion gapo
sin ari yo.

³Mansala kayo ay mangidaydayaw sin
ngadana,
manambol ya mangitara kayo ay mangi-
daydayaw en sisya.

⁴Tan malaydan si Diyos sin ipogaw na,
gon-gonaana din napakombaba et
pangabakenas daida.

⁵Manragsak koma din ipogaw na tan
nangabak da,
maninsinlabi da koma ay mankanta

^{§§}148:4 Ilaen din footnote sin Genesis 1:7-8.

*148:14 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *ta say maidayaw am-in daida.*

begew sin palalo ay ragsak da.
⁶ Ipigsa da koma ay mangidaydayaw en
 sisya,
 downan da pay man-egen si kampilan ay
 nanbinas-il di tadem na,
⁷ ta baesan da din nanasyon ya dosaen
 da,
⁸ ya kadinaan da abe din aari ya papan-
 golo da.
⁹ Dosaen das daida ta matongpal din
 inkeddeng Diyos ay dosa,
 tan say kaidayawan din matalek ay
 ipogaw na.
 Madaydayaw din Apo!

Salmo 150

Madaydayaw Si Diyos

150 Madaydayaw si Diyos!
 Dayawen yos sisya sin Timplo
 na,

dayawen yo abe ed daya.
² Dayawen yo begew sin nakaskasdaaw
 ay inam-amag na,
 dayawen yo tan magay makaiso sin ki-
 nangato na.
³ Mananggoyob kayo ay mangidayaw en
 sisya,
 tokaren yo abe di gitara ya arpa.
⁴⁻⁵ Manambol kayo downan kayon
 mansala,
 ipigsa yo abe ay manganggangsya.
 Maitapi kayo ay nalaing ay manolili,
 dakayo abe ay mankotingting si
 nakalakalasi.
 Osalen yo koma am-in dana
 ay mangidaydayaw en sisya.
⁶ Dayawen yos Diyos, dakayo amin ay
 naparsua.
 Madaydayaw si Diyos!

Proverbio

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din libro ay Proverbio et kaolnongan di pamagbaga ya apat ay mangipaammo sin kosto ay kabibiyag ay panlaydan Diyos. Ipalawag na din kailasinan di masirib ay ipogaw ay mamatpateg en Diyos ya din naong-ong ay manglasasoy si sirib. Ad-adoy matngenan isna ay pamagbaga, tan waday maipanggep si sin-asawa ya anan-ak, babaknang ya nabibiteg, mannigoso ya manturay, masolisog ya mangitpe si awak, nasadot ya nagaget, ya ad-ado pay.

Wada da di versikulo ay mankokoyog ay kaman din linaon di kapitolo 5 ay maipanggep sin manakikamalala ay babai ya kapitolo 31 ay maipanggep sin ogalin di siked ay asawa, ngem di odom pay ay proverbio yan magay kaitoloyana ono kaisilpoana sin mangon-ona ya omon-onod ay versikulo. Esa ya esa yan waday laydena ay ibaga. Sapay koma ta esten tako ay adalen din wadas na, tan mo patgen takos Diyos ya onodan tako din pamagbaga ay inpaammo na, siya na di poon di ammo tako (1:7).

Din Linaona

Din silbin di pamagbaga 1:1-7

Din banol di sirib para sin babbaro 1:8-9:18

Din pamagbagan Solomon 10:1-22:16

Din pamagbagan di masirib 22:7-24:34

Din pamagbagan Solomon ay inolnong da Hezekias 25:1-29:27

Din pamagbagan Agur 30:1-33

Din pamagbaga en Ari Lemuel 31:1-9

Din ogalin di siked ay asawa 31:10-31

Din Silbin Di Pamagbaga

1 Siya na di pamagbagan Solomon ay anak David ay ari ed Israel. ²Maka-

tolong dana en dakayo ta say maitdoan ya mabagbagaan kayo, manbalin kayo ay masirib ya mailasin yo di nabanol ay kali. ³Maitdoan kayo abe ay manbiyag ay nanemneman ya naannad ta say nalinteg ya kosto di iyat yo ya magay idomdoma yo. ⁴Da nan pamagbaga et palaingen da abe din magay ammo na ya din anan-ak ta say kosto di iyat da ay mannemnem. ⁵Din naloing et matapian din ammo da yan din makaawat et maidalan da ⁶ay mangawat sin pamagbaga, apat, pangarig ya bonbontiyen di nankalalaing.

⁷Din egyat ya panangipateg di ipogaw en Diyos, say poon di panakaammo. Din naong-ong anggo di manglasoy si sirib ya adi aben kabagbagaan.

Pamagbaga Si Esa Ay Baro Ta Adi Solisogen Di Tollisan

⁸Sik-a ay anak ko, tongpalem din pamagbagan da amam en inam, ⁹tan pasigedena din ogalim ay kaman din iyat di mapteng ay bedbed ya keke ay mangipapteng sin kailaam.

¹⁰Adi ka manpasolisog sin managbasol ay ipogaw ¹¹mo kanan da, “Omali ka ta manseed takos peslen tako, olay magay basol na. ¹²Napigsa da ed wani ngem kaman tako din kaot ay mangokmon en daida ay sibibiyag. ¹³Alaen tako din nabanol ay sanikwa da ta pon-en tako din beey tako si naakew. ¹⁴Makibingay ka mo maitapi ka en dakami.”

¹⁵Adi kan on-onodan di kaman dadi ay ipogaw ¹⁶tan alisto da ay man-amag si basol, nakasagana da ay manpese.

¹⁷Kaman dan titit ay olay mo il-ilaena din kaianagan di tagdey, ngem makna

pay dedan. ¹⁸Tan da nay ay ipogaw,† kaman dan tinagdey din mismo ay awak da, din biyag da ay mismo di ipasobo da. ¹⁹Tan din kinabaknang ay magon-od babaen si basol et omiturong si kateyan.

Din Pangayagan Di Sirib Sin Ipogaw Ta Dengngen Da

²⁰Si Sirib‡ et ipigsa nan kali na sin kalsada sin katoptogon di ipogaw, ²¹ya sin pan-ilaklakoan sin asag-en di segpan di siyodan. Kanana ay mandiskurso sin ipogaw:

²²“Dakayo ay magay ammo na, ay pig-an pay di panlaydan yo ay manem-neman? Apay nga adi kayon somaldeng ay manlaslasoy ya manis-iyek sin sirib? ²³Dengngen yo din pamagbagak ta ipaammok din nemnem kon dakayo. ²⁴Ay-ayagak dakayo ngem polos ay adi kayon omikaskaso. ²⁵Tineteweng yo din indadaan kon dakayo. ²⁶Isonga siyekak dakayo mo domteng di kaeegyay ay ligat yo, ²⁷mo kaman pewek ay domteng sin biyag yo din ligat ya panladingitan yo. ²⁸Awni et kedawen yo di badang ko ngem adiak patgan, omanap kayo ngem adi kayo makadateng en saken. ²⁹Tan sinigaan yo ay maitdoan ya mangipateg en Diyos. ³⁰Dinokogan yo din pamagbagak ya adi yon inkaskaso din indadaan ko. ³¹Ed wani, apiten yo din bongan di inam-amag yo enggana ay mapnga kayo. ³²Tan din magay ammo na ya naong-ong et madadael ya matey da, tan nandokogan das sak-en ay Sirib, ngem napnek da pay dedan sin kasasaad da yan din wadas nemnem da et pag ‘Oway nas di.’ ³³Ngem mo sino di mannge sin pamagbagak et natalna di biyag na ya magay pan-egyatana.”

Din Gon-gona Ay Idawat Di Sirib

2 Anak ko, patiem din ibagak ya igtom din bilbilin ko sin nemnem mo. ²Estem ay mandenge si sirib yan ipasnek mo ay mangawat. ³Mankararag ka ay mankedaw si panang-awat. ⁴Anapem ay kaman din iyat mo ay manganap si palata ono naitabon ay kinabaknang. ⁵Mo say iyat mo di, maawatam di iyat mo ay mangipateg en Diyos et maammoam sisya ay kosto. ⁶Tan si Diyos di poon di sirib et sisya di mangidawat si laing ya panang-awat. ⁷Idawat na di kosto ay sirib sin nalinteg ya salalaknibanas daida ⁸tan ay-ayowanana din nalinteg ya matalek. ⁹Mo dengngem sak-en, maammoam to di kosto ya nalinteg ay amagem ya din iyat mo ta magay panlaslasinem. ¹⁰Tan manbalin ka ay masirib et maragsakan ka gapo sin laing mo. ¹¹Din kinaannad mo ya panang-awat mo et kaman siya da di manalaknib en sik-a. ¹²Ilisi das sik-a ay man-amag si lawa. Mailisi ka abe sin ipogaw ay mangipalawlawi si gait na. ¹³Daida din manokog si nalinteg ay panagbiyag et kaman dan wadas mabolinget. ¹⁴Maragsakan ya maganasan da ay mangamag si lawa. ¹⁵Nasikap ya makaetek da, adi dan katalek.

¹⁶Mailisi ka abe sin makaawis ay kalin di manakikamalala ay babai ¹⁷ay nanaynan si asawa na et niliw-ana din kari na sin sangoanan Diyos. ¹⁸Din beey na yan kaman danan ay manturong si pese, tan din senggep sisi et omas-asag-en da sin kad-an di natey. ¹⁹Din en manteng en sisya et adi polos mantaoli ya adi kasin

†**1:18** Baken nalawag din kanana sin Hebreo. Di odom ay kaiologan nina et: *Magay silbi na mo maiimag di tagdey ay il-ilaen di titit, tan adi makna. Ngem da nay ay ipogaw,...*

‡**1:20** Sin nay da ay versikulo, maiarig din Sirib si ipogaw ay mangaskasaba ono mamagbaga sin iib-a na.

makadteng sin danan ay manturong si biyag.

²⁰ Isonga say onodam din panagbiyag di siged ya nalinteg ay ipogaw. ²¹ Tan din kaman dadi et daida di matagotago ya mantetee sin ili, ²² ngem din mangam-amag si lawa ya din baken matalek yan makaan da.

Talek En Diyos

3 Anak ko, adi ka liwliw-an din init-itdok ya bilbilin ko mo adi et nenem-nemem ² ta say omando ya somiged di biyag mo. Kanayon koma ay ipailam din napodno ay layad mo ya komakaman ka ay matalek. ³ Ipailam da nay ay ogali ay kaman kowintas ay maikeke ya igtom abe sin nemnem mo. ⁴ Mo say amagem di, malaydan si Diyos ya din ipogaw en sik-a et maidaydayaw ka.

⁵ Imongsan mo di amin ay nemnem mo ay mantalek en Diyos, ta baken din bokod mo ay panang-awat di pantalkam. ⁶ Sisya di bigbigem ya onodam sin amin ay amagem et isagana na din pandanam ta maidoritso. ⁷ Adi ka ipapangato di nemnem mo begew sin mismo ay laing mo. Patgem si Diyos ya dokogam di lawa. ⁸ Mo say amagem na, pabikase-nas sik-a ta nasalon-at ka ya mayat di liknam. ⁹ Dayawem si Diyos babaen sin pangidatonam si pilak ya damo ay apit mo. ¹⁰ Mo say iyat mo di, mapno din agamang mo ya mansobsobra di arak mo.

¹¹ Anak ko, adi kan lalasoyn din pagmagbagan Diyos. Adi koman mansakit di nemnem mo mo bagbagaan daka. ¹² Tan bagbagaan Diyos din laylaydena ay kaman din iyat di ama sin laylaydena ay anak na. ¹³ Nagasat din makagon-od si sirib ya panang-awat. ¹⁴ Tan din sirib et nabanbanol mo palata ya balitok. ¹⁵ Nabanbanol mo olay sino ay nangina ay al-altin di awak ya magay makaiso sin olay sino ay laydelaydem. ¹⁶ Din sirib

et iin-genana sin kannawana di ando ay biyag, sin kannigid na yan dayaw ya kinabaknang. ¹⁷ Paragsakena di biyag ya ilapo daka ta magay pandanagam. ¹⁸ Din sirib et maiarig si kaiw ay mangidawat si biyag ya poon di ragsak para sin ipogaw ay kokompet en sisya.

¹⁹ Babaen sin sirib ya laing Diyos, pinarsua na din daga ya din wada ed daya. ²⁰ Nan-ayosena abey obbog ya ginawang ya inpwada nay odan ay mapo sin liboo.

²¹ Anak ko, kanayon ay igtom sin nemnem mo di kosto ay sirib ya panang-awat ta adi da mamaga en sik-a. ²² Idawat da en sik-a di ando ay biyag ya kaman kowintas ay mangipapteng en sik-a. ²³ Mo say iyat mo et mayat di pandanam ya magay kaisokbaam. ²⁴ Mabalín ay manilleng ka ya maseyep kas kosto ay magay pan-egyatam. ²⁵ Adi ka emegyat si bigla ay paspasamak ono din kadadaelan di managbasol, ²⁶ tan si Diyos di mangay-owan en sik-a et ilisi daka sin kadadaelam ay kaman tagdey.

²⁷ Seg-angam din makasapol, dalo et mo waday maibadang mo. ²⁸ Adi kan ibaga sin katokmang mo en si bigat asi kan idawat mo waday mabalín ay idawat mo ed wani. ²⁹ Adi kan manpanggep si lawa sin katokmang mo, tan mantalek en sik-a. ³⁰ Adi kan makiibaw si ibam ay magay gapo na mo magay lawa ay inamag nan sik-a. ³¹ Adi kan ompal sin makedse ay ipogaw ya adi kan on-onodan din ogali na, ³² tan kaliliget Diyos din mangam-amag si lawa, ngem ibilang na ay gayyem na din nalinteg. ³³ Baosana din beey di mangam-amag si lawa, ngem din beey di nalinteg et bindisyonana. ³⁴ Adi na pagan-ano din mangipapangatos awak na, ngem segangana pay din napakombaba. ³⁵ Maidaydayaw din masirib, ngem din naongong pay et maibabain.

Din Mayat Ay Pamagbagan Di Esa Ay Ama

4 Anak ko, estem ay dengngen din pamagbagan di esay ama ta mawadaan kas panang-awat. ²Kosto din it-itdok en sik-a, isonga adi kan liwliw-an. ³Sin kakitkittoy ko pay laeng, esaak ay anak sin beey da amak yan bogbog-tong ay anak sin pangilan inak. ⁴Kanan amak ay namagbaga en sak-en, “Adi ka liwliw-an din ibagak. Tongpalem din bil-bilin ko ta matagotago ka. ⁵Gon-odem di sirib ya panang-awat yan adi kan tetewengen ya liwliw-an din pamagbak. ⁶Adi kan dokdokogan et say magayowan en sik-a, ipateg mo et salakniban daka. ⁷Say kapatgan ay banag din sirib, isonga ipakat moy am-in ay kabaelam ay mangon-od olay intoy kaligat na, siya abe sin panakaawat. ⁸Dakdake ay dayaw di magon-od mo mo awatem ya banolem din sirib. ⁹Mo say iyat mo di, manbalin din sirib ay kaman mankanapteng ay sabsabong ay maikورونا en sik-a.”

¹⁰Anak ko, dengngem ya patiem din ibagak ta omando din biyag mo. ¹¹Init-itdoak sik-a ta lomaing ka ya onodam di kosto ay danan. ¹²Mo mandan kas di, magay manawad en sik-a ya adi kan maisokba mo managtag ka. ¹³Adi kan linglinglingan din inadadal mo. Ayowanam tan say poon di biyag mo. ¹⁴Adi kan em-emey sin ememeyan di mangam-amag si lawa ya adi kan on-onodan din am-amagen da. ¹⁵Addawiam din mangam-amag si lawa, dokogam ya taynam daida. ¹⁶Tan adi da maseyep mo adi da man-amag si lawa ya mo magay ipogaw ay kedsean da. ¹⁷Din pangam-amagan das lawa ya kinekedse et kaman makan ya inom para en daida.

¹⁸Din pomatpat-aana sin agsapa et say kaiarigan din danan di nalinteg. Pomat-a ay pomat-a enggana ay komayang din

agew. ¹⁹Ngem mabolinget ay kaman labi din danan di managbasol et adi da ammo di kaisokbaan da.

²⁰Anak ko, estem ay dengngen din kalik ya pamagbak. ²¹Adi kan liwliw-an mo adi et igtom sin nemnem mo. ²²Tan say poon di biyag ya salon-at di olay sino ay mamati isna. ²³Ilaem ta mas estem din nemnem mo mo olay sino ay nabanol en sik-a, tan say poon di biyag mo. ²⁴Adi ka man-et-etek ono manbolboladas. ²⁵Estem ay ilan din kosto ay sangoanam ²⁶ta doritso ya mapteng di pandanam. ²⁷Addawiam din lawa. Adi kan masangsangaw ay mandan sin kannawan ono kannigid mo adi et idoritsom sin kosto ay danan.

Pamagbaga Ta Addawian Di Makikamkamalala Ay Babai

5 Anak ko, estem ay dengngen din pamagbak ay pangaam si sirib ²ta kanayon ay naannad ka ya madnge sin kalim ay nanemneman ka. ³Tan din kalin di makikamkamalala ay babai et mam-is ay kaman anig ya nalamlamoyot mo lana, ⁴ngem sin odi na, maiarig din babai ay sana si manpait ay kedet ya matadem ay kampilan ay nanbinasil di tadem na. ⁵Din panturongan di siki na et pese, tan din pandanana et manturong sin kad-an di natey. ⁶Adi na on-onodan din danan ay manturong si biyag. Nasangaw sisya ay manlikeliked sin nakillokillo ay danan, ngem adi na ammo.

⁷Isonga ed wani, dengngem din ibagak yan adi kan liwliw-an. ⁸Addawiam din kaman nidi ay babai. Adi ka polos somag-en sin pantew di beey na. ⁹Tan mo somag-en ka, posen di odom din dayaw mo yan pilit ay idawat mo si ipogaw ay magay seg-ang na din ginon-od mo sin pigay tawen di biyag mo. ¹⁰Alaen di mangili din kinabaknang mo ay inligligatam. ¹¹Sin odi na,

manbayeweng ka tan enggay komapsot din awak mo. ¹²Et kanam, “Apay nga sinigaak ay maitdoan ya mabagbagaan? ¹³Apay nga adiak dedan inkaskaso din omit-itdo? ¹⁴Ed wani, sangsangoek di kaibabainak sin sangoanan di natopog ay kaipoipogaw.”

¹⁵Say inomem anggoy din danom ay mapo sin bobon mo. ¹⁶Baken ka koman kaman ginawang ay mabalin ay pan-inoman di olay sino ay babai. ¹⁷Din bobon mo et paran sik-a anggoy ay adi makibingay di odom. ¹⁸Mabindisyonan koma din obbog mo. Maragsakan ka koma sin inasawam manipod sin kabarom. ¹⁹Napintas sisya yan mapteng ay boyaen din gonay na ay kaman ogsa. Maragsakan ka koma sin soso na yan kanayon koma ay mapnemapnek ka sin layad na. ²⁰Anak ko, apay nga maawis ka sin asawan di odom ta say maragsakan ka sin soso na?

²¹Tan si Diyos et iilaena am-in ay am-amagen ya em-emeyan di ipogaw. ²²Din basol di mangam-amag si lawa et kaman tagdey ay mangna en sisya. ²³Matey sisya gapo ta adi makaitpe sin awak na, malitaw gapo sin palalo ay kinaong-ong na.

Odom Ay Pamagbaga

6 Anak ko, ay waday tinakderam ay otang di odom ay ipogaw? ²Ay kaman kan nakna si tagdey gapo sin karim? ³Mo siya di, tengel daka sin panakabalin di ipogaw ay sana, ngem siya na di amagem ta mailisi ka: emey ka ay dagos ta manpakombaba ka ay manpakaasi en sisya. ⁴Adi kan man-illeng pay laeng ono maseyep. ⁵Ipakat moy kabaalam ay bomolos ay kaman din iyat

di ogsa ta ilayawana din manganop ono din iyat di titit ta ilisiana din tagdey.

⁶Sik-a ay nasadot, adalem din biyag di koton ta lomaing ka. ⁷Maga di pangolo da, ⁸ngem man-olnong das kanen da sin tiyagew ya pinag-aani ta say mais-agana di kasapolan da sin pinag-oodan. ⁹Ay daetan pay sas seyep mo? Pig-an pay di bomangonam? ¹⁰May, maseyep ka pay, man-illeng ka pay, ¹¹ngem di pantongpalana et bigla ay bomiteg ka ay kaman din inakewan di tollisan.

¹²Din makedse ay ipogaw ay magay silbi na yan lomikeliked ay man-et-etek. ¹³Mankedyakedyat ya mansinyasinyas ta ietekan daka. ¹⁴Sinisikap di naigto sin nemnem na, pag lawa di panggep na ya sisya di mangiloglogis adi pankikinaawatan. ¹⁵Gapo isdi, bigla ay domteng di dosa na ay magay rimidyona.

¹⁶Waday pito^f ay ogalin di ipogaw ay kalkaliget Diyos, kadodogis da sin pangila na: ¹⁷din mangipapangatos awak na, din maetek, din manpeses ipogaw ay magay basol na, ¹⁸din manplano si lawa, din alisto ay en man-amag si lawa, ¹⁹din mangitistigos baken tet-ewa ya din mangilapo si adi pankikinaawatan di sinpamilya.

²⁰Anak ko, tongpalem din bilbilin amam yan adi kan liwliw-an din init-itdon inam. ²¹Kanayon koma ay nemnemem dasa. ²²Din init-itdo da di mangipango en sik-a mo waday emeyan ya manilib en sik-a mo maseyep ka. Mo bomangon ka et say mamagbaga en sik-a. ²³Tan din bilbilin ya pamagbaga da et maiarig si silaw ay mangipaila si iyat mo ay manbiyag. ²⁴Ilisi daka sin makasolisog ay kalin di makilallalaki ay babai. ²⁵Adi kan aklongan

^f6:16 Din kanana sin Hebreo et: *Waday enem ay banag ay kalkaliget Diyos, pito ay kadodogis sin pangila na.* Din silbin di doway bilang et manparis da, tan manparis abe din doway linya ay kad-an da ya lawa di kadngeana mo owat maipidwa din bilang ay pito. Din kaman nina ay paris et matdangan abe sin kapitolo 30.

din kinapintas na ono maawis sin mata na. ²⁶Tan banol di tinapay di ibayad mo sin hostess, ngem dilikado di biyag mo sin babai ay waday asawa na. ²⁷Ay mabalin aya ay ibolsikom di apoy yan adi mapooan din badom? ²⁸Mo gatinan di esay ipogaw di man-ganggangab ay oling, ay adi maatongan din siki na? ²⁹Siya abe sin makidaag sin asawan di ib-a na, magay adi madosa ay mangamag sina. ³⁰Adi maoyaw di ipogaw ay mangakew ta pangagas nas dagaang na. ³¹Ngem mo mad-asan, bayadana pay dedan di mamin pito ay banol din inkaw na ono idawat na am-in ay wadan sisya. ³²Ngem din makibabai et magay nemnem na, tan owat nan dadaelen di awak na. ³³Sakit di awak ya kaibabainana ay adi kaponas di magonod na. ³⁴Tan palalo ay bomonget din asawan di babai gapo si imona, et magay seg-ang na mo man-ibaes. ³⁵Adi kabaew di bonget na olay mo pigay idawat mo.

Din Babai Ay Makasolisog

7 Anak ko, estem ay dengngen ya adi kan linglinglingan din bilbilin ko en sik-a. ²Tongpalem din bilbilin ko ta say matago ka. Ibilang mo din it-itdok ay say kabanolan ay gameng mo. ³Ibedbed mo sin gomot mo ya igtom abe sin nemnem mo. ⁴Panbalinem koma di sirib ay kaman mon agi ay babai yan ibilang mo din panang-awat ay kasigedan ay gayyem mo. ⁵Daida di manalaknib en sik-a sin makasolisog ay kalin di babai ay makilallalaki.

⁶⁻⁹Sin namingsan ay labi, wadaak ay man-os-osdong sin tawan di beey ko yan waday insid-ip ko ay magay ammo da ay babbaro. Din esa en daida ay baken nanemneman yan manmandan ay omasasag-en sin solyon di kalsada ay kad-an din beey di esay babai ay makilallalaki.

¹⁰Asi et en inaspon din babai ay sana ay sinisikap di ogali na ya ad-adoy alaltin di awak na ay kaman din kailaan di hostess. ¹¹Natoled ay magay baina yan kanayon ay adi mantee sin beey na. ¹²Kanayon ay manmandan sin kalsada ya katoptopogan di ipogaw ta mananap si lalaki ay ietekana. ¹³Kakawe ya kaongo sin baro ay sana yan adi mabain ay mangwani, ¹⁴“Nan-idatonak ed wani ay agew ay manongpal sin insapatak yan ad-adoy nabayan ay karni. ¹⁵Isonga inmaliak ay manganap en sik-a yan naey ka baw tet-ewa. ¹⁶Din ap-ap di katrik yan mapteng di kolor na ay napo ed Egipto, ¹⁷yan pinay-ak si bangbanglo ay makwani en mirra, aloe ya cinnamon. ¹⁸Emey tas di ta manragsak ta ay maninsinlabi. ¹⁹Tan addawi di inmeyan asawak. ²⁰Ad-adoy intakina ay pilak et adi somaa enggana ay emey di doway domingo.”⁸

²¹Siya di, sinolisog na din baro babaen sin makaawis ay kali na. ²²Inmonod ay dagos din baro ay sana ay kaman din baka ay maiey sin panpaltian ono din ogsa ay makna sin ballasa ²³ta matey babaen si pana. Kaman din titit ay alisto ay emey sin tagdey ay adi na ammo ay say kateyana. ²⁴Isonga anak ko, estem ay dengngen din ibagak. ²⁵Adi kan nemnemnemen din kaman nadi ay babai ya adi kan malet-etekan en daida. ²⁶Din kaman nadi ay babai di makagapo si nadadaelan ya nateyan di ad-ado ay lallalaki. ²⁷Din beey na yan kaman danan ay manturong sin kad-an di natey.

Din Maikadwa Ay Pangayagan Di Sirib Sin Ipogaw

8 Dengngem tan man-ay-ayag din sirib, din panakaawat yan ipigsa nan kali na. ²Pinmipika sin toktok di don-tog, sin asag-en di nansisianan di danan.

⁸7:20 Din kanana sin Hebreo et: *enggana ay man-inat di bowan.*

³Pinmipika abe sin kad-an di eneb ay pandanan di amin ay senggep sin siy-odad yan kanana ay manbogaw, ⁴“Ay-ayagak dakayo amin ay ipogaw isnan daga. ⁵Mabalin ay lomaing din magay ammo na ya manemne man din naong-ong. ⁶Dengngen yo tan nabanol ya kosto din ibagak. ⁷Tet-ewa amin din ibagak tan kaliliget ko ay man-etek. ⁸Din amin ay kalik et matalek, maga polos di iaw-awana ono ietekana. ⁹Mo waday panang-awat yo ya layden yo ay mat-apan di ammo yo, maila yo ay nalawag din kalik ya magay kaipaksawana. ¹⁰Ibi-lang yo koma din pamagbagak ay naban-banol mo palata ya din panakaammo ay nabanbanol mo din kanginaan ay balitok. ¹¹Tan nabanbanol din sirib mo din nangingina ay al-altin di awak. Olay sino ay laylayden yo yan adi makaiso en sisya.

¹²“Sak-en si Sirib ya si Annad din kakostoan ay gayyem ko. Wada aben sak-en di panakaammo ya panakaawat. ¹³Mo patgen yo si Diyos et sigaan yo din lawa. Kaliliget ko din pangipangatoan si awak, lawa ay amag ya etek. ¹⁴Man-akabalinak yan mapon sak-en di siged ay pamagbaga ya nalinteg ay nemnem. ¹⁵⁻¹⁶Babaen en sak-en, manturay di aari ya odom ay oopisyal isnan daga ya amagen din tuturay di kostokosto ay linteg.

¹⁷“Laylaydek amin din manglaylayad en sak-en, yan din napasnek ay oman-anap, detngen das sak-en. ¹⁸Kabaelak ay idawat di mantoltoloy ay kinabaknang, dayaw ya kinalinteg. ¹⁹Din bindisyon ay mapon sak-en et nabanbanol mo din kasigedan ay balitok ya palata. ²⁰Say am-amagek din kosto ya nalinteg, ²¹tan pabaknangek din amin ay manglaylayad en sak-en et pon-ek din pan-idoldolinan das gameng da.

²²⁻²³“Sin damodamo, idi daan pay laeng parsuaen Diyos din amin, inpawada nas sak-en. Nangon-onaak

ay naparsua mo nan lobong. ²⁴Nawawadaak idi maga pay laeng di baybay ya obbog, ²⁵sin daan kaparsuaan di dontog ya bilbilig, ²⁶din daga, papayew ya olay din tapok. ²⁷Idi insaad Diyos din daya sin kosto ay kad-ana sin ngaton di baybay, wadaak sidi. ²⁸Iso na abe idi inpeey na din liboo ed daya ya sin namarsuaana sin obbog ay kapoan di danom sin baybay. ²⁹Wadaak idi inbilina di gedeng di baybay ta say tongpalen din danom ya idi insaad na din lanad di daga. ³⁰Tinatakdok si Diyos ya binadangk ay nanplano ya naparsua. Naragsakan sisya en sak-en sin inag-agew yan naragsakanak abe ay naitatakdo en sisya. ³¹Peteg abe di ragsak ko begew sin daga ay pinarsua na ya sin ipogaw.

³²“Dengngen yo ay an-ak ko. Nagasat din manongpal sin pamagbagak. ³³Esten yo ay dengngen din itdok ta lomaing kayo. Adi kayo baybay-an. ³⁴Nagasat din omali si inag-agew sin beey ko ay mandenge sin pamagbagak. ³⁵Din manteng en sak-en et mawadaan si biyag ya malaydan si Diyos en sisya. ³⁶Din adi makadteng en sak-en et paligatena di awak na. Din manigaan en sak-en et laylaydena ay matey.”

Din Pangayag Di Kinasirib Ya Kinaong-ong

9 Din kinasirib yan maiarig si ipogaw ay nangisaad si beey na ya tinood na din pito ay posti na. ²Nanparti si animal na ya nantimpla si arak. Insagana na abe din lamisaan. ³Binaa na din baa na ay babbabai ta emey da sin kakayangan ay lugar sin ili yan kanan da: ⁴“Dakayo ay magay ammo na ya dakayo ay naong-ong, ⁵omali kayo ta mangan kayo ya inomen yo din tinimplak ay arak. ⁶Dokogan yo din ogalin di magay nemnem na yan onodan yo din panagbiyag di masirib ta matago kayo.”

⁷Din mamagbaga si manlasasoy ya sin mangam-amag si lawa et maoyaw ya mapabainan anggoy. ⁸Isonga adi kan bagbagaan di ipogaw ay makalasoy, tan iliget nas sik-a. Ngem mo say bagbagaam di masirib, laylayden daka. ⁹Bagbagaam di masirib et matapian din sirib na. It-doam di nalinteg et matapian din laing na.

¹⁰Din egyat ya panangipateg di ipogaw en Diyos, say poon di sirib. Din pangammoan di ipogaw en Diyos ay nasantoan et say lomaingana. ¹¹Tan begew sin sirib et omando di biyag mo, matapian si piga ay tawen. ¹²Mo masirib ka, sik-a di manlak-am si siged. Mo makaoyaw ka, sik-a anggoy di man-ikaro.

¹³Din kinaong-ong et maiarig si babai ay ngalawngaw, magay ammo na ya magay baina. ¹⁴Tomokdo sin pantew di beey na ono sin kangatoan ay partin di siyodad ¹⁵yan ayagana din malablabas ay adi makibibiyang sin am-amagen di odom. ¹⁶Kanana sin magay nemnem na, “Dakayo ay nengneng, omali kayos na, ¹⁷tan mam-is di danom ay naakew. Mam-is abe di makan ay ilimed ay kenen.” ¹⁸Ngem adi dan ammo ay matey di emey en sisya et din odom yan eng-gay wada da sin kad-an di natey.

Din Pamagbagan Solomon

10 Da nay di pamagbagan Solomon: Paragsaken din masirib ay anak si ama na, ngem din naong-ong yan panglingitena si ina na.

²Magay maitolong di kinabaknang ay magon-od si lawa ay pamosposan, ngem din kinalinteg et omisalakan sin pese.

³Adi ipalobos Diyos ay mabtil din nalinteg, ngem adi na aben ipalobos ay gon-

oden din mangam-amag si lawa din layden da.

⁴Mabiteg di ipogaw ay nasadot, ngem din nagaget et bomaknang.

⁵Nanemneman di nagaget ay man-ani sin pinag-aani, ngem din maseseyep et kababain.

⁶Mabindisyonan din nalinteg ay ipogaw, ngem kalkaloban di makedse babaen sin kali da din lawa ay am-amagen da.

⁷Adi maliw-an din nalinteg olay mo nabayag ay natey da, tan mabindisyonan di ipogaw ay mannemnem en daida, ngem din mangam-amag si lawa et maliw-an da.

⁸Din nanemneman et dengngena ya tongpalena di bilin, ngem din naong-ong ay ad-adoy kali na, dadaelena di mismo ay awak na.

⁹Magay pandanagam mo pag kosto di am-amagem, ngem din mangonod si nakillo ay danan et maammoan di kinasikap na.

¹⁰Din kinasikap yan pawadaena di problima, ngem din sangosango ay pamagbaga yan pawadaena di talna.**

¹¹Din kalin di nalinteg et maiarig si obbog ay poon di biyag, ngem kalkaloban di makedse babaen sin kali da din lawa ay am-amagen da.

¹²Din liget yan say begew si adi pankikinaawatan, ngem din layad yan kalobana di olay sino ay pankolongan di ib-a.

¹³Madnge sin kalin di nanemneman ay ipogaw di kinasirib na, ngem soplit di maibagay sin magay nemnem na.

¹⁴Din masirib et igto na sin nemnem na din ad-adalena, ngem din kalin di magay nemnem na et adi mabayag yan mangituron si kadadaelana.

** 10:10 Siya na di kanana sin Septuagint (LXX). Din kanana sin Hebreo (Masoretic Text) et: *ngem din naong-ong ay ad-adoy kali na, dadaelena di mismo ay awak na.*

¹⁵ Say pansalaknib di babaknang din kinabaknang da. Din nabiteg abe yan maligatan da gapo sin kinabiteg da.

¹⁶ Biyag di gon-gonan di nalinteg, ngem din mangam-amag si lawa et basol di gon-oden da.

¹⁷ Mo dengngem di pamagbaga et matagotago ka, ngem mo sigaam et maiaw-awan ka sin danan ay manturong si biyag.

¹⁸ Din makaetek et ilibak da di liget da, yan naong-ong di man-istorya si makadadael.

¹⁹ Manbasol ka si ibagam mo adadoem di kalim. Din naannad ay ipogaw et ammo na ay mangitpe si kali na.

²⁰ Din kalin di nalinteg yan maiarig si kanginaan ay palata, ngem din nemnem di mangam-amag si lawa yan magay silbi na.

²¹ Ad-ado di matolongan begew sin pamagbagan di nalinteg, ngem matey din naong-ong gapo ta magay nemnem da.

²² Say bomaknangan di ipogaw din bindisyon Diyos, et magay itapi na ay ladingit.^{††}

²³ Maragsakan di naong-ong sin pangamaganas lawa, ngem din nanemneman yan maragsakan si kinasirib.

²⁴ Mapasamak sin mangam-amag si lawa din eg-egyatan da, ngem maidawat din layden di nalinteg.

²⁵ Mo domteng di ligat ay kaman pewek si biyag et malitaw da din mangam-amag si lawa, ngem din amin ay manongtongpal en Diyos et kaman fondasyon ay komakaman si engggana.

²⁶ Maiarig si soka ay komilem ya asok ay manpait si mata din nasadot sin pangilan di apo na.

²⁷ Omando di biyag di mamateg en Diyos, ngem din mangitoltoloy ay

mangamag si lawa et omaptik di biyag na.

²⁸ Ragsak di pantongpalan din namnaman di nalinteg, ngem din namnaman di mangam-amag si lawa et magay pantongpalana.

²⁹ Salakniban Diyos am-in ay nalinteg, ngem dosaena am-in ay mangam-amag si lawa.

³⁰ Mantee da sin ili din nalinteg, ngem adi da bomayag sin ili din mangam-amag si lawa.

³¹ Maipaammo di kinasirib sin kalin di nalinteg, ngem awni et maipaginek din makaetek.

³² Din nalinteg et ammo na ay mankalis maibagay, ngem din lawa di ogali na et ammo na anggoy ay mankali si etek ya magay silbi na.

11 Kaliliget Diyos din manowitik si ib-a na si baken kosto ay kiloan ono salopan, ngem malaydan sin mangosal sin kosto.

² Awni et maibabain din mangipapan-gato si awak na. Din napakombaba et way sirib na.

³ Din kinamatalek di nalinteg ay ipogaw et say mangipango en sisya, ngem din nasikap et madadael gapo sin kinasikap na.

⁴ Magay maitolong di kinabaknang di ipogaw sin agew ay pangipailaan Diyos si bonget na. Din kinalinteg na anggoy di mangisalakan en sisya sin pese.

⁵ Din kosto ay ogalin di nalinteg ay ipogaw di mangipasiged sin danan ay onodana, ngem din mangam-amag si lawa et madosa begew sin basol na.

⁶ Din kinamatalek di nalinteg ay ipogaw di mangilisi en sisya si problema, ngem din nasikap et kaman naknas tagdey begew sin lawa ay ogali na met laeng.

^{††}10:22 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *magay itapin di gadget na.*

⁷Din namnaman di mangam-amag si lawa ay bomaknang^{‡‡} et magay silbi na, tan makilitaw sin kateyana.

⁸Din nalinteg yan mailisi sin ligat, ngem din lawa di nemnem na et ligat di lak-amena.

⁹Din magay Diyos na yan man-istorya das pangdadael sin katokmang da, ngem din nalinteg yan masalakniban da begew sin kinasirib da.

¹⁰Manragsak din kakailian di nalinteg mo somiged din biyag na. Manbogaw da abe si ragsak da mo matey din mangam-amag si lawa.

¹¹Maidayaw din siyodad gapo sin bindisyon di nalinteg, ngem madadael gapo sin kalin di mangam-amag si lawa.

¹²Magay nemnem na din manglaslasoy sin katokmang na. Din nanemneman et gomiginek.

¹³Din matalek et adi na dad-aten di lebbeng na ay adi madad-at, ngem din tayoktok et ibaga na di am-in.

¹⁴Maabak din ili ay magay mangituray, ngem masalakniban ay kosto din adadoy nalaing ay pangolo na.

¹⁵Awni man et maligatan di mangitakder si otang di ipogaw ay adi na am-ammo, isonga agpos et adi kan am-amagen di ta say magay pandanagam.

¹⁶Din masmaseg-ang ay babai et maidaydayaw. Din lalaki ay magay seg-ang na yan owat kinabaknang di mabalin ay gon-odena.

¹⁷Magon-gonaan di managseg-ang, ngem din magay seg-ang na yan paligatena din awak na ay mismo.

¹⁸Din mangam-amag si lawa yan magay silbin di magon-od da, ngem din nalinteg yan kosto di gon-gona da.

¹⁹Mo ipapasnek mo ay mangamag si kosto, say mangiturong en sik-a si

katagoam, ngem mo ipilit mo ay mangamag si lawa et say mangiturong si kateyam.

²⁰Kaliliget Diyos din lawlawa di nemnem na, ngem malaydan sin nalinteg di panagbiyag na.

²¹Sigurado ay madosa din mangam-amag si lawa, ngem din nalinteg et mailisi da.

²²Din napintas ay babai ay baken naannan yan maiarig si balitok ay singsing sin songsong di bisaang.

²³Kosto di pantongpalan di nalinteg, ngem din mangam-amag si lawa yan dosa di pantongpalan da.

²⁴Waday silalayad ay man-idawat, ngem bomakbaknang pay dedan. Waday naimot yan masepsep ay bomitbiteg.

²⁵Magon-gonaan di managseg-ang. Din mamadang si ib-a na et mabadangan abe.

²⁶Mo man-idolin kas begas ta asi kan ingingina di lako na, baosan daka, ngem mo ilakom si kosto ay banol na, idayaw daka.

²⁷Din mangam-amag si siged yan siged abe di pannemnem di iib-a na en sisya, ngem din mangan-anap si problima yan datngan met laeng di problimas sisya.

²⁸Olay sino ay mantalek si kinabaknang et kaman tobon di kaiw ay mag-as, ngem din nalinteg yan gomabay da ay kosto.

²⁹Din naong-ong ay mangidawat si problima sin pamilya et owat dagem di tawidena. Din pantongpalana et mabalin ay bag-en di masirib.

³⁰Din ogalin di nalinteg yan maiarig si kaiw ay mangidawat si biyag, ngem din

^{‡‡}11:7 Di odom abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Din namnaman di mangam-amag si lawa ay maibasar sin kinapigsa da... ono Din namnaman di mangam-amag si lawa ay maibasar sin kinabaknang da...*

amagen di tollisan yan pese di pantong-palana.[¶]

³¹ Mo isnan daga yan magon-gonaan di nalinteg, sigurado abe ay madosa din mangam-amag si lawa.

12 Din manglayad ay lomaing et laylaydena ay mabagbagaan, ngem din manigaan ay maitdoan yan magay nemnem na.

² Laylayden Diyos din nalinteg, ngem dosaena din manplano si lawa.

³ Magay talna ay maidawat di basol, ngem din nalinteg yan maiarig si kaiw ay makneg di lamot na.

⁴ Din nalaing ay babai ay siged di ogali na et maiarig si korona ay kaidayawan asawa na, ngem din babai ay mangibabain en asawa na yan maiarig si sakit di tong-a ay mangabos si bikas.

⁵ Kosto din panggep di nalinteg, ngem sinisikap din panggep di makedse.

⁶ Din kalin di managbasol yan maiarig si ipogaw ay manseed si peslena, ngem din ibagan di nalinteg yan say mangisalakan en daida.

⁷ Mo maipababa din mangam-amag si lawa, enggay mamaga das eng-enggana, ngem din nalinteg yan komakaman din poli da.

⁸ Maidayaw di ipogaw gapo sin sirib na, ngem din magay nemnem na yan malaslasoy.

⁹ Maymayat di nababa di kasasaad na ay es-esa di katolong na^{§§} mo din agin ngangato ngem magay kanena.

¹⁰ Ayowanan din nalinteg din animal na, ngem din lawa ay ipogaw yan magay seg-ang na.

¹¹ Mansobsobra si makan din nagaget ay mangobla si daga na, ngem din owat ad-adoy plano na yan magay nemnem na.

¹² Gamgamen din makedse di magon-od da si lawa ay pamosposan, ngem din nalinteg yan maiarig si manlames ay kaiw ay makneg di lamot na.

¹³ Din managbasol ay ipogaw yan kaman makna si tagdey begew sin lawa ay ibagbaga na met laeng, ngem din nalinteg yan mailisi si problima.

¹⁴ Ad-ado ya maymayat di gon-gonan di ipogaw gapo sin kali na ay kaman met laeng magon-gonaan insigon sin inamag na.

¹⁵ Din naong-ong yan kanan da en pag kosto di am-amagen da, ngem din masirib yan dengngen da di pamagbaga.

¹⁶ Din naong-ong et adi makaitpe si bonget na, ngem din masirib yan gomiginek mo insoltoen da.

¹⁷ Din tet-ewa di itistigon di matalek ay ipogaw, ngem din baken matalek et pag etek di ibaga da.

¹⁸ Din nasakit ay kali yan kaman kampilan ay makasogat, ngem din kalin di masirib yan makaagas.

¹⁹ Din tet-ewa yan komakaman si eng-enggana, ngem din etek yan baken mabayag et maammoan.

²⁰ Sikap di wadas nemnem di manplanos lawa, ngem ragsak di wada sin mangipawadas olnos.

²¹ Magay lawa ay mapasamak sin nalinteg, ngem din managbasol yan ad-adoy lawa ay pasamak sin biyag da.

²² Kaliliget Diyos din maetek, ngem laylaydena din matalek.

²³ Din naannad yan adi na dad-aten din ammo na, ngem din naong-ong yan ingalawngaw na din magay silbi na.

²⁴ Manbalin ay pangolo din nagaget, ngem manbalin ay bag-en din nasadot.

[¶]11:30 Din kanana sin LXX ya Syriac et: *ngem din amagen...* Din kanana abe sin Hebreo (Masoretic Text) et: *masirib abe di "man-as biyag."* Din pangawat di odom sin layden nina ay kalien et: *mangisalakan si biyag ono mangawis si ipogaw.*

^{§§}12:9 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *...ay mangiobla si katagana...*

²⁵ Din danag yan nadagsen ay bak-baklayen, ngem din mayat ay kali yan miparagsak.

²⁶ Din nalinteg yan itdo na di kosto ay danan sin iib-a na, ngem din mangam-amag si lawa yan iaw-awanas daida.

²⁷ Mandagaang di nasadot tan adi na idawis din inanopana, ngem din nagaget yan nabanol ay kinabaknang di gon-odena.

²⁸ Waday biyag sin danan di nalinteg. Din danan ay sana et adi maiturong sin pese.*

13 Din nanemneman ay anak et denggena di pamagbagan ama na, ngem din makalasoy pay et adi kabagbagaan.

² Magon-gonaan din siked ay ipogaw gapo sin kali da, ngem din makalipot yan laylayden da ay paligaten din iib-a da.

³ Din mangannad si kali na et salaknibanan awak na, ngem din ad-adoy kali na et madadael.

⁴ Polos ay adi magon-od di nasadot din laydena, ngem din nagaget et mabalin ay alaena amin ay laydena.

⁵ Sigaan di nalinteg ay man-etek, ngem din ibagan di lawa ay ipogaw et ibabaina di ib-a na.

⁶ Din nalinteg di ogali na et magay pandanagana, ngem din mangamag si lawa et maiturong si kadadaelana.

⁷ Waday odom ay agin babaknang ngem kambaw nakoskosan. Wada abey agin bibiteg ngem ad-ado baw di sanikwa na.

⁸ Din baknang et sakaena di biyag na babaen sin pilak na, ngem din nabiteg et magay kaman nidi ay problima na.

⁹ Din silaw di nalinteg et adi kad-ep, ngem din silaw di managbasol et sinkaattikan yan mad-ep.

¹⁰ Din mangipapangatos nemnem na et pawadaena di ibaw, ngem nalaing di mandenges pamagbaga.

¹¹ Nalaka ay malitaw din kinabaknang ay bigla ay nagon-od, ngem din inligatan ay inlagboan et masensen ya omad-ado.

¹² Mo mabayag ay adi matongpal di namnama et masakitan di nemnem, ngem mo matongpal di layden, kaman kaiw ay mangidawat si biyag.

¹³ Mo lasoyen di ipogaw din kali ya bilbilin Diyos, maiturong si kadadaelana, ngem mo tongpalena, waday gongona na.

¹⁴ Din itdon di masirib et kaman ob-bog ay mangidawat si biyag. Ilisi na di ipogaw sin kaman tagdey ay pomse.

¹⁵ Madayaw di masirib, ngem din baken matalek et manturong da si kadadaelan.

¹⁶ Din naannad ay ipogaw et ibasar na din amagena sin laing na, ngem din naong-ong et ipaila na sin amagena din kinaong-ong na.

¹⁷ Din laway nemnem na ay baa et pawadaena di problima,[†] ngem din matalek et panragsakan di idawat na.

¹⁸ Din manigaan si pamagbaga et bomiteg ya maibabain, ngem din mangawat si pamagbaga et madayaw.

¹⁹ Peteg di ragsak mo matongpal din layden ay gon-oden, ngem din naong-ong et sigaana da ay balbaliwan din lawa ay ogali da.

²⁰ Din makikadwa si masirib et lo-maing abe, ngem din makikoyog si naong-ong et ligat di lak-amena.

²¹ Manproblima di managbasol, ngem din gon-gonan di nalinteg et somiged di biyag na.

²² Din nalinteg yan waday ipatawid nan to sin aap-o na, ngem din kin-

***12:28** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ..., *ngem din danan di lawa et maiturong sin pese.*

[†]**13:17** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: ...*mawadaan si problima.*

abaknang di managbasol yan emey sin nalinteg.

²³Olay mo ad-adoy maapit sin dagan di nabiteg, ngem mabalin ay malitaw gapo sin kinasikap di odom ay ipogaw.

²⁴Din adi manoplit si anak na et adi na laylayden din anak na, tan din manglay-layad si anak na et estena ay mamilin.

²⁵Adi mankolang si makan din nalinteg, ngem din lawa di nemnem na et kanayon ay mandagaang.

14 Din masirib ay babai et pawadaena di olnos sin pamilya na, ngem din magay nemnem na yan sisya ay mismo di manadael sin pamilya na.

²Din nalinteg ay ipogaw yan patgena ya egyatanas Diyos, ngem din mangamag si lawa yan laslasoyena.

³Din naong-ong ay nangato di nemnem na yan madosa begew sin ad-ado ay kali na,[‡] ngem din kalin di masirib yan say salaknib na.

⁴Mo magay animal ay pantolong si obla, adi mapay-an di pangpanganan da, ngem mo waday napigsa ay baka, ad-adoy anien.

⁵Din matalek ay tistigo yan din tetewa di ibaga na, ngem din adi matalek et pag etek di itistigo na.

⁶Naligat ay somirib di makalaso, ngem nalaka ay lomaing din nanemnem.

⁷Addawiam di naong-ong, tan magay kosto ay itdo nan sik-a.

⁸Din masirib yan nemnemen day kosto ay amagen da, ngem din magay nemnem da yan ietekan day iib-a da.

⁹Din naong-ong yan adi dan paganano din pangikaroan das basol da, ngem din nalinteg yan ipaila day mayat ay nemnem da.

¹⁰Sik-a anggoy di makaammo si ison di ladingit ono ragsak mo. Adi makilikna si kosto di odom ay ipogaw.

¹¹Madadael din beey di managbasol, ngem din beey di nalinteg yan bomayag.

¹²Waday danan ay kaman mayat sin pangilan di ipogaw, yan din pantong-palana baw yan pese.

¹³Olay mo masis-iyek di esay ipogaw et mabalin ay manladladingit pay dedan. Mabalin ay mantongpal di ragsak si ladingit.

¹⁴Madosa di makedse yan magongonaan di nalinteg gapo sin inam-amag da.

¹⁵Din magay ammo na yan nalaka ay patiena am-in ay dengngena, ngem din naannad yan nemnemena ay kosto di panturongana.

¹⁶Naannad di masirib et addawiana di pangamaganas lawa, ngem din naong-ong yan talantado, adi na ammo ay manannad.

¹⁷Din nalaka ay bomonget et oway di iyaat na ay kaman naong-ong. Din manplanos lawa yan kaliliget di ipogaw.

¹⁸Din magay ammo da yan manbalin da ay naong-ong, ngem din nanemneman yan kaman dan makoronaan si laing da.

¹⁹Manpakombaba dan to din managbasol sin sangon di nalinteg.

²⁰Olay din katokmang di nabiteg yan sigsigaan das daida, ngem din babaknang yan ad-adoy gayyem da.

²¹Bomasol di manglaslasoy sin nabiteg ay katokmang na, ngem nagasat din manegseg-ang en daida.

²²Dakdake ay kamali di manplano si lawa, ngem din mannemnem si siged et mawadaan si napodno ay gayyem.

[‡]14:3 Di odom abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: 1) *Din ad-ado ay kalin di naong-ong yan say kailaan di nangato ay nemnem na*; ono 2) *Din kalin di naong-ong yan say mangidawat si kadosaana*.

²³ Waday gon-oden di nagaget ay man-
obla, ngem din tomotokdo ay komalikali
et mankolang si kasapolana.

²⁴ Kaman koronan di masirib din kin-
abaknang da, ngem din naong-ong yan
say korona da din kinaong-ong da.

²⁵ Din mantistigos tet-ewa et
isalakanan biyag di ib-a na, ngem din
mantistigos etak et lipotana.

²⁶ Din pamatpatgan di ipogaw en
Diyos et kaman makneg ay pankaman-
gan da ay sinpamilya.

²⁷ Kaman aben obbog ay mangidawat
si biyag ya mangilisi en daida sin kaman
tagdey ay pomse.

²⁸ Maidayaw di ari ay ad-adoy itu-
rayana. Din magay iturayana et maga
abey kowinta na.

²⁹ Din naanos ay ipogaw et peteg ay
masirib, ngem din nalaka ay bomonget
et palalo ay naong-ong.

³⁰ Nasalon-at di awak mo mapnek di
nemnem, ngem din apal yan kaman sakit
di tong-a ay mangabos si bikas.

³¹ Din mamaligat si nabiteg yan
laslasoyena si Diyos ay namarsua en
daida, ngem din maseg-ang en daida et
dayawenas Diyos.

³² Maabak din managbasol begew sin
basol na met laeng, ngem din pankaman-
gan di nalinteg yan din kosto ay ogali na.

³³ Din nanemneman ay ipogaw et ma-
iarig si kosto ay panbeeyan di sirib,
ngem adi polos madtengan di sirib sin
nemnem di naong-ong.

³⁴ Maidayaw di esa ay nasyon babaen
si kinalinteg di ipogaw na, ngem
maibabain babaen si basol da.

³⁵ Laylayden di ari din nalaing ay man-
silbi en sisya, ngem dosaena din adi na
ammo di am-amagena.

15 Din nainayad ay songbat et seb-
sebana di bonget, ngem din
nasakit ay kali et sepsepna.

² Din kalin di masirib et paragsaken da
di man-adal, ngem din kalin di naong-
ong et magay kowinta na.

³ Iilaen Diyos di amin ay lugar, et
iilaena amin ay mangamag si siged ya
lawa.

⁴ Din nainayad ay kali et maiarig si
kaiw ay mangidawat si biyag, ngem din
sinisikap ay kali et palalo ay pansakite-
nay nemnem.

⁵ Lasoyen di naong-ong din pamagba-
gan ama na, ngem din nanemneman et
onodana di pamagbaga.

⁶ Din nalinteg et bomaknang da, ngem
din lagbo ay gon-oden di lawa di nem-
nem da et makadadael.

⁷ Mangidawat si laing din kalin di
masirib, ngem din nemnem di naong-
ong et magay silbi na.

⁸ Sigsigaan Diyos din daton di laway
nemnem na, ngem maragsakan sin
kararag di nalinteg.

⁹ Kaliliget Diyos din am-amagen di
laway nemnem na, ngem laylaydena din
mangipapasnek ay mangonod si nalinteg
ay panagbiyag.

¹⁰ Madagsen di dosan di mangamag si
baken kosto. Matey abe din manigaan si
pamagbaga.

¹¹ Mo si Diyos yan kabaelana ay ilaen
di am-in sin kad-an di natey, sigurado ay
ammo na di nemnem tako.

¹² Din makalasoy yan sigaana ay
mabagbagaan. Polos ay adi manpaitdo
sin masirib.

¹³ Maila sin ropan di ipogaw mo
naragsak. Mo manladladingit, palalo abe
ay madismaya.

¹⁴ Din masirib yan laydena ay man-
adal, ngem din magay nemnem na yan
nemnemena di magay silbi na.

¹⁵ Innagew ay naligat di biyag di
kaseseg-ang, ngem din naragsak ay
ipogaw et kanayon ay gan-ganasena di
biyag na.

¹⁶ Maymayat di kasasaad di nabiteg ay mangipatpateg en Diyos mo din palalo ay baknang ay ad-adoy pandandanagana.

¹⁷ Maymayat di mansida si nateng ay waday layad mo din mansida si kam-isan ay karni ay waday liget sin nemnem.

¹⁸ Din makabonget yan pawadaena di ibaw, ngem din naanos yan pawadaena di kapya.

¹⁹ Ad-adoy ligat sin biyag di nasadot olay intoy em-emezana, ngem din nalinteg yan magay problima ay domteng sin biyag na.

²⁰ Paragsaken di nanemneman ay anak din akin anak en sisya. Din naong-ong anggoy di manglasoy sin napoana.

²¹ Maragsakan din magay nemnem na sin magay silbi na ay inoong-ong, ngem din masirib yan say amagena din kosto.

²² Magay pantongpalan di plano mo magay kosto ay pamagbaga, ngem matongpal da mo ad-adoy mamagbaga.

²³ Palalo ay omiparagsak din kosto ay kali sin kosto ay timpo.

²⁴ Say pandanan di masirib din danan ay manturong si biyag ay baken din danan ay manturong si pese.

²⁵ Dadaelen Diyos din beey di mangipapangato si nemnem da, ngem salaknibana din sanikwan di nalasang.

²⁶ Kaliliget Diyos din nemnem di managbasol, ngem malaydan sin kalin di nalinis di nemnem na.

²⁷ Din mangamgam si kinabaknang yan pawadaena di problima sin pamilya na, ngem matago di manigaan si pasoksok.

²⁸ Din nalinteg et nemnemenas kosto di ibaga na, ngem din managbasol yan mankali si lawa ay adi na nemnemen.

²⁹ Patgan Diyos din kararag di nalinteg, ngem adi na ikaskaso din kararag di managbasol.

³⁰ Omiparagsak di manlamiing ay ipogaw yan omipasim-et di siged ay damag.

³¹ Maibilang di ipogaw ay masirib mo denggena di kosto ay pamagbaga.

³² Din adi kaitdoan et palpaligatena di awak na, ngem din mannge si pamagbaga et lomaing.

³³ Din panangipateg di ipogaw en Diyos yan say somiribana. Masapol ay manpakombaba di ipogaw asi maidayaw.

16 Manplano di ipogaw, ngem si Diyos di mangiturong si ibaga na.

² Kaman kosto sin pannemnem di ipogaw din am-in ay am-amagen da, ngem si Diyos di akin ammo si panggep da.

³ Mo italek mo din planom en Diyos et matongpal da.

⁴ Waday planon Diyos sin am-in ay inamag na. Din inkeddeng na ay pantongpalan di ipogaw ay lawa di nemnem na et madosa da.

⁵ Kaliliget Diyos am-in din mangipapangato si awak da. Sigurado ay dosae-nas daida.

⁶ Mapakawan di basol di ipogaw mo napodno di layad na ya komakaman ay matalek. Mo egyatan ya patgen di ipogaw si Diyos, addawiana di panbasolana.

⁷ Mo mapnek si Diyos si esa ay ipogaw, iturong na din nemnem di kaibaw din ipogaw ay sana ay makikapya en sisya.

⁸ Maymayat di nabiteg ay kosto di ogali na mo din baknang ay makasowitik.

⁹ Manplano di ipogaw, ngem si Diyos di mangiturong en sisya.

¹⁰ Adi mankamali di ari si ikeddeng na, tan si Diyos di mangipanemnem.

¹¹ Say layden Diyos di kostokosto ay timbangan ya salopan.

¹² Napigsa di turay di ari mo nalinteg da, isonga sigaan da din lawa.

¹³ Say layden ya patgen da din mangibaga si tet-ewa.

¹⁴ Mo bomonget din ari, mabalin ay ipapse daka, isonga mo masirib ka, anapem di iyat mo ta mabaew din bonget na.

¹⁵ Mo naragsak din ari ya malaydan en sik-a, seg-angan daka et mabalin ay say katagoam.

¹⁶ Addawi ay nabanbanol di sirib ya panang-awat mo balitok ya palata.

¹⁷ Addawian din nalinteg di lawa. Estena din ogali na et say salaknibanan biyag na.

¹⁸ Din pantongpalan di mangipapan-gatos nemnem na et din kadadaelana.

¹⁹ Maymayat di maitapis nabiteg ay napakombaba mo din makibingay si kin-abaknang ay pinnos di ipogaw ay mangipapangatos nemnem na.

²⁰ Mayat di pantongpalan di ipogaw ay mangonod si mait-itdo en sisya. Din mantalek en Diyos yan naragsak.

²¹ Mo kosto di iyat mo ay mangiked-deng et say kailaan di kinasirib mo. Mo mayat di iyat mo ay mankali, ad-ado di maitdoan.

²² Din kinasirib yan maiarig si ob-bog ay mangidawat si biyag, ngem din kinaong-ong di ipogaw di mangidawat si kadosaana.

²³ Din masirib yan naannad ya makaawis di iyat na ay mankali.

²⁴ Din mayat ay kali yan kaman anig ay mam-is ya mangipasalon-at.

²⁵ Mo mamingsan, waday kaman mayat sin pangilan di ipogaw, ngem din pantongpalana et din kateyana.

²⁶ Gapo sin layad di ipogaw ay man-gan, gomaget ay man-obla.

²⁷ Din ipogaw ay magay silbi na yan say nemnemnemen da di panproblimaan. Pati din kali da yan domadael ay kaman manbidbidang ay apoy.

²⁸ Lawa di mantayoktok, tan din apat yan pawadaena di ibaw ya dadaelena di panaggagayyem.

²⁹ Din makedse ay ipogaw yan soliso-gena din iib-a na, tan awisena ay man-amag si lawa.

³⁰ Din ipogaw ay manginenengneng ono mangililid-is en sik-a yan waday lawa ay panggep na.

³¹ Din ando ay biyag et gon-gonan di nalinteg ay ipogaw, isonga kaman dan korona din oban da.

³² Maymayat di nanos ay ipogaw ay kabaelana ay mangitpe si bonget na mo din nalaing ay makigobat ay makabael ay mangabak si esa ay siyodad.

³³ Manbobonot di ipogaw, ngem si Diyos di mangikeddeng si mapasamak.

17 Maymayat pay laeng di mangan si kilabban yan waday talna ya olnos da ay bemeey mo din mangan si mankanam-is ngem man-iibaw da.

² Iturayan di masirib ay bag-en din anak di apo na ay kababain di ogali na ya maiskat en sisya ay makitawid sin aag-i na.

³ Malinisan di balitok ya palata babaen si apoy. Idawtan aben Diyos si padas di ipogaw ta say somiged di nemnem na.

⁴ Say dengngen di makedse din kalin di gait da ay makedse, din maetek yan din gait da abe ay maetek.

⁵ Din mangoy-oyaw sin nabiteg yan laslasoyen das Diyos ay namarsua en daida. Madosa din manis-iyek si manligligat.

⁶ It-it-ek din nankakay din aap-o da yan din anan-ak et it-it-ek da abe din akin anak en daida.

⁷ Din makaay-ayo ay kali et adi maibagay si naong-ong; ngem masepsep ay eweewe mo man-etek di marispito ay ipogaw.

⁸Din pasoksok yan nakaskasdaaw di maamag na para sin mangidawat. Olay intoy iyat na, mayat di pantongpalana.

⁹Din mamakawan yan adi taynan di gagayyem na, ngem din mangistorya si basol di gagayyem na et dokogan das sisya.

¹⁰Nalaka ay maawatan di nanemne-man di mamingsan ay pamagbaga, ngem din naong-ong yan adi makaawat olay mamin gasot ay sopliten.

¹¹Din kanayon ay panggep din lawa ay ipogaw et kontraena din gobierno, ngem man-ibaa din ari si magay seg-ang na ay baa ay manpap en sisya.

¹²On-onina et ay abaten di maangat ay animal ay namaga di anak na mo din naong-ong ay ipogaw ay mangam-amag si niloloko.

¹³Kanayon di lawa ay pasamak sin ipogaw ay lawa di isobalit na sin siged ay maamag en sisya.

¹⁴Din panlogian di ibaw et kaman din panlogian di danom ay bomala sin lokaw di beyeng, isonga masapol ay mapasaldeng ay dagos ta baken komaro.

¹⁵Kaliliget Diyos din mangikeddeng ay magay basol din nakabasol ya siya abe sin mangeddeng ay madosa din magay basol na.

¹⁶Magay silbi na ay man-gastos ay man-adal di magay nemnem na, tan sigaana ay maitdoan.

¹⁷Di sin-gayyem et kanayon ay ipaila da di layad da. Di gapo ay waday siag-i et ta mantitinolong das ligat.

¹⁸Magay nemnem di mangikari ay takderana di otang di gait na.

¹⁹Din manglaylayad si ibaw ya mangipapangato si awak na et laylaydena di basol ya an-anapena di kadadaelana.

²⁰Magay pansigdan si gon-oden di ipogaw ay mannemnem ya mankalis lawa. Pag ligat di domteng en sisya.

²¹Din naong-ong ay anak yan magay ragsak si idawat na en ama mo adi et ladingit.

²²Mangipabikas di ragsak ay kaman agas, ngem din ladingit yan pakapsotena di awak.

²³Din lawa ay howis, awatena di pasoksok ay naililimed yan adi na itonton di kinalinteg.

²⁴Din nalaing ay mangilasin si kosto et imongsana di nemnem na sin amagen di masirib, ngem din naong-ong yan magay kosto ay kaimongsanan di nemnem na.

²⁵Ladingit ya sakit di nemnem di idawat di naong-ong ay anak en da ama na en ina na.

²⁶Baken kosto mo moltaen di magay basol na ya sopliten di opisyal begew sin kosto ay am-amagena.

²⁷Masirib di ipogaw ay makaitpe si bonget na ya naannad ay mankali.

²⁸Olay din magay nemnem na et kaman nalaing mo gomiginek.

18 Din ipogaw ay adi na ammo ay makikadwa si gait na ay ipogaw et din awak na anggoy di nemnemnemen. Kontraena am-in ay kosto sin pan-nemnem di odom.

²Adi layden di naong-ong ay manadal, laydena anggoy ay mangibaga sin wadas nemnem na.

³Din pangamagan si lawa et say kalaslasoyan ya kaibabainan.

⁴Din kalin di masirib et maiarig si malosong ay ginawang ay adi katdok.

⁵Lawa mo pangabaken din nakabasol ya adi maitonton din kalintegangan di magay basol na.

⁶Din kalin di naong-ong yan say begew si pakiibawana ya kasoplitana.

⁷Din kali na yan maiarig si bito ay kaknaana ya kadadaelana.

⁸Din apat di tayoktok yan kaman makan ay mam-is ay okmonen.

⁹Din kalawlawan di nasadot yan magay kaitkenana sin makadadael si ibana.

¹⁰Si Diyos yan maiarig si makneg ay pantabonan ay pankamangan din nalin-teg ay ipogaw.

¹¹Sin pannemnem di babaknang yan maiarig din sanikwa da si nakayang ay alad ay pansalinan da.

¹²Din mangipapangato si awak na yan say begew si kadadaelana. Masapol ay manpakombaba di esa ay ipogaw, asi maidayaw.

¹³Kababain mo waday somongbat ay adi na dengngen omona di salodsod, yan say kailaan di kinaong-ong na.

¹⁴Din pigsan di nemnem di ipogaw di makatolong en sisya sin sakit na, ngem mo magay pigsan di nemnem na, makaan abe di namnama na.

¹⁵Din masirib yan nakasagana ya laylaydena ay man-adal.

¹⁶Idawtam si sagot din nangato ay ipogaw mo laydem ay maam-ammos sisya.

¹⁷Din ibagan di damo ay mankali sin pangokoman yan kaman kosto mo daan mankali din kalabana.

¹⁸Mabalin ay makeddenggan di naligat ay kaso babaen si binonotan ay maikamang en Diyos.

¹⁹Naligligat ay itaoli din panakikadwan di napasakitan di nemnem na ay gayyem mo din iyat ay lomsot si alad di siyodad.

²⁰Apiten di ipogaw di am-in ay ibongan di kali na.

²¹Din kali et makabalin ay say katagoan ono kateyan, isonga din manglaylayad ay mankali et masapol ay awatena mo sinoy ibongan di kali na.

²²Din mangasawa, siged dis gonodena, tan din asawan di ipogaw et kailaan di seg-ang Diyos en sisya.

²³Manpakpakaasi di nabiteg ay mankali, ngem din baknang yan bodtak di songbat na.

²⁴Waday odom ay gagayyem ay domadael, ngem waday odom ay nasursurok mo agi di kinapodno da.

19 Maymayat di nabiteg ay nalinteg mo din naong-ong ay maetek.

²Magay silbin di kinapasnek di ipogaw mo magay ammo na. Din man-aagag et nalaka ay maiaw-awan.

³Madadael di ipogaw babaen si kinaong-ong na, ngem si Diyos di pabasolena.

⁴Babaen si kinabaknang yan omadado di gagayyem, ngem din nabiteg yan olay din at-atik ay gayyem na et dokogan das sisya.

⁵Adi makalisi sin dosa din makaetek ya mangitistigos baken tet-ewa.

⁶Ad-ado di manganap si somigedana sin pangilan di nangato di saad na, yan gayyem di am-in ay ipogaw din waday idawat na.

⁷Din nabiteg yan dokogan din aagina, masepsep din gagayyem na. Mo kasapolanay badang, magay tomolong en sisya.

⁸Tolongam din awak mo ta manadal ka, yan banolem din inadal mo ta somiged di biyag mo.

⁹Sigurado ay madosan to din makaetek ya mangitistigos baken tet-ewa.

¹⁰Adi maibagay di mayat ay biyag sin naong-ong, ngem masepsep ay lawlawaway kanemnemana mo iturayan di bagen din ari.

¹¹Mo masirib ka, itpem di bonget mo. Kaidayawam mo palabsem di kamalin di gait mo.

¹²Mo bomonget di ari, kaman layon ay manngangaed, ngem mo malaydan et kaman din dono ay manibsibog si mola.

¹³Din naong-ong ay anak et ibabaina si ama na. Din makaibaw ay asawa

ay babai et maiarig si danom ay tomedteteted.

¹⁴Din beey ya kinabaknang yan mabalin ay itawid di ama ya ina, ngem din nanemneman ay asawa et sagot Diyos.

¹⁵Mandagaang to din nasadot ay ipogaw, tan adi mankotkoti mo adi et owat maseseyep.

¹⁶Din mantongpal si bilin et salaknibanan biyag na, ngem din ipogaw ay oway di iyaat na et matey.

¹⁷Din maseg-ang sin nabiteg yan kaman si Diyos di nangibolodana et gongonaan Diyos sisya.

¹⁸Soplitem din anak mo sin kakitkittoy da, tan wada pay laeng di namnama. Mo adi kan sopliten daida, kaman mon inturong daida si kateyan da.

¹⁹Kanayon ay manproblima din mabonget ay ipogaw. Mo badangam et masapol ay amagem kasin.

²⁰Dengngem ya patiem di pamagbaga ta lomaing ka sin odi na.

²¹Ad-adoy planon di ipogaw, ngem si Diyos di mangipatongpal sin inkeddeng na ay mapasamak.

²²Say nabanol et din kinapodnon di esa ay ipogaw. Maymayat di nabiteg mo din maetek.

²³Mo egyatam ya patgem si Diyos, matagotago ka, et wada abey talnan di nemnem mo ya magay lawa ay mapasamak.

²⁴Waday ipogaw ay palaloy sadot na. Owat nan kapayen din kanena, ngem adi na maidoo sin tepek na.

²⁵Manemneman di magay ammo na mo ilaena di makalasoy ay masoplit, ngem din masirib et maitdoan babaen si pamagbaga.

²⁶Palalo ay mangibabain di anak ay mangpasakit en ama na ya mangipakaan en ina na.

²⁷Anak ko, mo isaldeng mo ay mandadal, omaddawi ka sin inadal mo.

²⁸Din man-etek ay tistigo et lasla-soyena di linteg. Kaman mam-is ay makan di pangibilangan di managbasol sin lawa.

²⁹Enggay nakeddengan di makalasoy ya naong-ong ay manlak-am si soplit ya odom ay dosa.

20 Din man-inom si arak et makalasoy ya makangalawngaw. Din mabeteng et magay nemnem na.

²Din mabonget ay ari yan maiarig si mabonget ay layon. Mo pabongetem et dilikado di biyag mo.

³Madayaw ay ogali di omaddawi si ibaw. Din naong-ong anggoy di laydena ay makiib-ibaw.

⁴Din nasadot ay adi man-obla sin pinag-aalado et magay apitena sin pinag-aani.

⁵Din nemnem di ipogaw yan naoneg ay kaman din malosong ay baybay, ngem mabalin ay ammoen di masirib.

⁶Ad-adoy mangibaga ay matalek da, ngem ay way makaanap si tet-ewa ay matalek ay ipogaw?

⁷Mo nalinteg di ipogaw ya kosto di am-amagen da, nagasat din aan-ak da.

⁸Sin pangokoman di ari, timbangena am-in ay pamaneknek ta ilasina di lawa sin siged.

⁹Ay wada aya di ipogaw ay makaibaga ay nalinis di konsensia na ya nalinisan sin basbasol na?

¹⁰Kaliliget Diyos din man-osal si baken kosto ay timbangan ya salopan.

¹¹Olay esay anak yan maammoan mo siged ya kosto di kaipogaw na babaen sin amagena.

¹²Si Diyos di nangamag si inga ay para denge ya mata ay para ila.

¹³Mo kanayon ay maseseyep ka, bomiteg kan to, ngem mo bomangon ka ta man-obla ka, ad-adoy kanem.

¹⁴Din manlako yan manreklamo sin presyon di lakoana, ngem mo komaan yan it-ek na din laing na ay mantawal.

¹⁵ Nabanbanol din kalin di masirib mo balitok ya nankangingina ay al-altin di awak.

¹⁶ Din mangitakder si otang di sangsangaili et masapol ay tenglen din nangiotang din sanikwa na ta mangipasigurado ay manbayad sisya.

¹⁷ Kaman mam-is di makan ay naa si sinasaor, ngem sin odi na yan kaman darat sin tepek.

¹⁸ Matongpal di plano mo waday kosto ay pamagbaga, isonga mo makigobat ka, kamangem omona di pamagbagan di masirib.

¹⁹ Olay palimed yan dad-aten di makatayoktok, isonga adi ka makipolapol en sisya.

²⁰ Mo waday mamaos en ama na ono en ina na, magan-gan-o di biyag na ay kaman silaw ay bigla ay mad-ep sin gawan di labi.

²¹ Din tawid ay sapaen di ipogaw ay alaen et adi bindisyonan Diyos sin odi na.

²² Adi ka man-ibaes sin mangamag si lawa en sik-a. Mantalek ka en Diyos et isalakan daka.

²³ Kaliliget Diyos din mansowitik babaen si baken kosto ay timbangan ya salopan.

²⁴ Adi ka ammo di mapasamak to, tan si Diyos di nangikeddeng sisi.

²⁵ Naligat di mangikari si esa ay banag en Diyos yan adi na nemnemen omona.

²⁶ Din masirib ay ari et ammo na ay mangilasin sin managbasol yan madagsen di ikeddeng na ay dosa da.

²⁷ Din nemnem ono konsensian di ipogaw yan kaman silaw ay osalen Diyos ay manokisok sin kaonegan ay nemnem na.

²⁸ Din manalalnib sin ari et din adi manbalbaliw ay layad ya seg-ang na ya

din kinapodno na. Komakaman abe di panturayana mo nalinteg sisya.

²⁹ Say kaidayawan di babbaro din pigsa da, ngem din nankakay, din oban da.

³⁰ Mabalin ay mabalbaliwan di lawa ay ogali babaen si mansakit ay dosa.

21 Si Diyos di mangiturong sin nem-nem di ari ay kaman din iyat na ay mangiturong sin laydena ay emeyan di ginawang.

² Sin pangilan di ipogaw, pag kosto din am-amagen da, ngem ammon Diyos din panggep da.

³ Mas malaydan si Diyos sin pangamagan si kosto mo din pan-idatonan.

⁴ Din lawa ay ipogaw et ipapangato dan awak da, ngem magay pantongpalan di biyag da mo adi et basol.

⁵ Din man-aagag et mankolang to, ngem din nagaget ya mangnemnem ay kosto si amagena et mansobsobra.

⁶ Din kinabaknang ay magon-od babaen si etek et maiarig si kispay ay nalaka ay maomas. Kaman aben tagdey ay pomse.

⁷ Madosa din managbasol begew sin kedse da, tan sigaan da ay mangamag si kosto.

⁸ Nakillo di ogalin di managbasol, ngem nalinteg din magay basol na.

⁹ Maymayat pay laeng di mantee sin bel-ayan di beey⁴ mo din makibeey si makaibaw ya makamayotmot ay asawa.

¹⁰ Laylayden di managbasol ay mangamag si lawa. Magay seg-ang na, olay sin gagayyem na.

¹¹ Mabalin ay manemneman di magay ammo na mo ilaena di makalaso ay madosa, ngem din masirib et mabalin ay maitdoan babaen si pamagbaga.

⁴21:9 Din kanana sin Hebreo et: *solin di atep*. Nasingpa di atep di beey da, isonga mabalin ay pan-isaadan si kitkittoy ay kowarto.

¹² Nalinteg si Diyos. Ammo na din amagen di managbasol et dosaenan tos daida.

¹³ Din adi mangikaskaso sin nabiteg ay manpakaasi et domteng abe di timpo ay manpakaasi yan magay bomadang en sisya.

¹⁴ Mabalín ay makaan di palalo ay bonget babaen si pasoksok.

¹⁵ Maragsakan din mangam-amag si kosto mo maipakat di kinalinteg, ngem din managbasol yan emegyat da.

¹⁶ Din adi mangos-osal si kosto ay nemnem et pese di pantongpalana.

¹⁷ Bomiteg di ipogaw ay mangan-anap si ragragsak. Adi bomaknang di manglaylayad ay manginom si nangina ay arak ya mangosal si nankangingina ay bangbanglo.

¹⁸ Nam-osen din managbasol din ligat ay panggep da ay ipalak-am sin nalinteg.

¹⁹ Maymayat di man-es-esa ay man-biyag sin lugar ay magay omili mo din makibeey si makaibaw ya makamayot-mot ay asawa.

²⁰ Kanayon ay wada di nankababanol ay bonag ya mayat ay makan sin beey di masirib, ngem din naong-ong yan abosena ay dagos din sanikwa na.

²¹ Din mangipakat si kabaelana ay mangonod si nalinteg ya managseg-ang ay panagbibiyag et baken kinalinteg anggoy di mawada en sisya, mo adi et matagotago abe ya maidayaw pay.

²² Kabaelan di masirib ay abaken di ad-ado ay sosoldadon di esa ay siyodad et dadaelena din alad ay pantaltalkan da.

²³ Din naannad si kali na et mailisi si problima.

²⁴ Din makalaso ya mangipapangato si awak na et kanan di ipogaw en nalastog.

²⁵ Din nasadot ay manigaan ay man-obla et pespeslena di awak na met laeng.

²⁶ Kanayon ay mankolang si kasapolana, ngem din nalinteg yan kanayon ay man-idawat.

²⁷ Kaliliget Diyos din daton di managbasol, masepsep mo lawa di panggep na.

²⁸ Maipasaldeng di maetek ay tistigo, ngem mapati din mandenge ay kosto, asi mankali.

²⁹ It-it-ek di managbasol di kabaelana, ngem din nalinteg yan nemnemena ay kosto di amagena.

³⁰ Olay mo kas-anoy laing ya pigay planon di ipogaw, adi makaabak en Diyos.

³¹ Olay mo isaganaan di sosoldado din kabayo da ay para gobat, si Diyos pay dedan di makaoway sin pangabakan da.

22 Din dayaw di esay ipogaw et nanbananol mo palata ya balitok.

² Siya na di nan-iisoan di babaknang ya nabiteg: pinarsuan Diyos daida amin.

³ Din naannad yan maila na di domteng ay problima et lisiana, ngem din magay ammo na yan dalasodos, isonga lak-amena di ligat.

⁴ Din gon-gonan di napakombaba ya mangipateg en Diyos et kinabaknang, dayaw ya ando ay biyag.

⁵ Din mamanol sin biyag na et addawiana din danan di laway nemnem da, tan ad-ado isdi di tombek ya tagdey.

⁶ Itdoam din an-ak mo sin kabibiyag ay onodan da koma, et mo madakdake da, ipapasnek da ay onodan.

⁷ Iturayan di baknang din nabiteg yan manbalin abe ay bag-en di man-iotang din man-otang.

⁸ Olay sino ay mangimola si baken kosto et problima di apitena, et pag somaldeng di mamaligatanas odom begew sin bonget na.

⁹ Bindisyonan Diyos din managseg-ang ay mangibingay si makan sin nabiteg.

¹⁰Mo pakaanen yo din makalaso, somaldeng di ibaw, adi pankikinaawatan, ya oyaw.

¹¹Gayyem di ari din nalinis di nemnem na ya omparagsak di kali na.

¹²Ilaen Diyos ta mapaneknekan din tet-ewa, ngem dadaelena din planon di maetek ya nasikap.

¹³Kanan din nasadot ay manpambal, “Emegyatak ay en man-obla tan waday layon ay omisida.”

¹⁴Din kalin di manakikamalala ay babai yan kaman malosong ay bito. Mo pabongetem si Diyos et mag-as ka isdi.

¹⁵Naisisigod di kinaong-ong di amin ay anak, ngem no soplitem, mabalin ay mabalaliwan.

¹⁶Mo paligatem di nabiteg ta waday iyat mo ay bomaknang, bomiteg ka pay dedan. Siya abe mo isagotam di baknang.

Tolonpo Ay Pamagbagan Di Masirib

¹⁷Nay di pamagbagan di masirib. Estem ay dengngen nan itdok en sik-a.

¹⁸Maragsakan kan to mo igtom dana sin nemnem mo ya kabaalam ay ibaga. ¹⁹It-dok dana en sik-a ed wani ay agew ta mantalek ka en Diyos. ²⁰Insolat ko nan tolonpo ay pamagbaga ay pakagon-odan si sirib. ²¹Say pangammoam si tet-ewa ya kosto ay isongbat mo sin nan-ibaa en sik-a.

²²Adi ka paligaten di nabiteg gapo anggoy ta magay kabaalam da, ya adi kan sowitiken sin pangokoman, ²³tan si Diyos di mangikalintegan en daida et peslena din mamaligat en daida.

²⁴Adi kan makigayyem sin mabonget ay ipogaw, ²⁵tan maalinan ka en daida et kaman kan nakna si tagdey.

²⁶Adi kan itakder di otang di odom ay ipogaw, ²⁷tan mo magay ibayad mo, alaen da din mismo ay kaseyseyepam.

²⁸Adi kan etanen din sigod ay beddeng ay in-amag di aap-o yo.

²⁹Mo nalaiing ka ay man-obla, baken nababa ay ipogaw di pansilbiam mo adi et mansilbi ka sin ari.

23 Mo ayagan daka ay makikan si nangato ay ipogaw, nemnemem mo sino di kasangsangom.[§] ²Mo naaklong ka, itpem. ³Adi kan aklongan din mankanam-is ay makan, tan mabalin ay say pansikap na en sik-a.

⁴Masirib ka koma ta adi kan palalooan di awak mo ay mangan-anap si panbaknangan. ⁵Tan adi ka ammo yan bigla ay tomayaw din pilak mo ay kaman din titit ay agila.

⁶Adi kan makikan si naimot ay ipogaw mo ayagan daka. Adi ka aklongan din mankanam-is ay makan ay inpasango na en sik-a, ⁷tan nemnememena anggoy din gastos na. Olay mo kanana en mangamangan ka ngem baken naimposooan. ⁸Iotam am-in ay kinnan mo et masayang din mayat ay kalim.

⁹Adi ka sayangen di kalim si esa ay naong-ong, tan adi na ammo ay banolen din magon-od na ay sirib sin pamagbagam.

¹⁰Adi ka padendenen di sigod ay beddeng ya adi kan posen di dagan di olila, ¹¹tan manakabalin si Diyos ay mangitonton sin kalintegan da kontra en sik-a.

¹²Dengngem di pamagbaga ya ipakat moy kabaalam ay man-adal.

¹³Adi kan emegyat ay manoplit sin anak mo, tan adi matey mo say iyat mo di. ¹⁴Di katet-ewa na, mabalin ay say kaisalakanana.

¹⁵Anak ko, palalo di ragsak ko mo manemneman ka. ¹⁶Naragsakak to mo denggek ay kalin di masirib di iyat mo ay mankali.

¹⁷Adi kan apalan din managbasol mo adi et kanayon ay patgem si Diyos. ¹⁸Mo

[§]23:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *estem ay ilan din naisango en sik-a.*

say iyat mo di, waday mayat ay namnam sin tapin di agew yan sigurado ay matongpal.

¹⁹Anak ko, dengngem nan pamagbagak. Manemneman ka koma ta say onodam din kosto. ²⁰Adi ka maitaptapi sin makabeteng ya naaklong. ²¹Tan din kaman dadi ay ipogaw et kanayon ay maseyep da, isonga bomiteg da ya mabado das nabisngibisngit.

²²Dengngem din pamagbagan amam ay nakaotangam si biyag mo yan adi kan laslasoyen si inam mo enggay mabakes. ²³Ipakat mo din kabaalam ay mangadal si kosto ay todo ya sirib, pamagbaga ya panakaawat, yan adi kan linglinglingan. ²⁴Dadlon maragsakan din aman di nalinteg ya masirib begew en sisya. ²⁵Isonga paragsakem koma da amam en inam ay nangianak en sik-a.

²⁶Anak ko, estem ay dengngen din ibagak ya ilaem abe di kabibiyag ko ta say tadonem koma. ²⁷Din hostess ya din makikamkamalala yan maiarig das malosong ay bito. ²⁸Maiarig da si tollisan ay mansesed et ad-ado di lalaki ay iturong da si basol.

²⁹Sino di kanayon ay manproblima ya mansakit di nemnem na? Sino di kanayon ay makiibaw ya manriri? Sino di masogatan yan magay kosto ay gapo na? Sino di manbalangay mata na? ³⁰Daida di malabian manbegew si arak, tan laylayden da ay man-inom si nallalaok ay arak. ³¹Adi kan pasolisog sin arak olay manbalanga ay kaman mayat di kailaana sin baso. Manlamoyot kayman ay inomen, ³²ngem sin odi na yan kaman dakan kinat si nagitaan ay eweg. ³³Ad-adoy ilaem ay ol-olay yan baken kosto din nemnem mo ya kalim. ³⁴Enggay naolaw ka ya nagolo di nemnem mo ay kaiarigam di maseyep si bapor sin gawan di baybay sin timpon di pewek. ³⁵Et kanam to si nemnem mo, “Wadan samet di dinmespeg ono pinmat-o, ngem

adi met mansakit. Magay liknak. Apay nga adiak makabangon ta daan ay maninomak?”

24 Adi kan omapal ono makigayyem sin managbasol, ²tan kedse ya golo di nemnemnemen da ya kalkalien da.

³Babaen si sirib ya panakaawat, maisaad ya komneg di beey. ⁴Babaen si laing, mapno di kowarto na si nankababanol ay gameng.

⁵Din masirib ay ipogaw yan daddakakey panakabalina mo din mabikas. Nabanbanol abe di laing mo din pigsan di awak. ⁶Tan mangabak di ipogaw si gobat gapo sin siged ay pamagbaga ya ad-ado ay plano.

⁷Adi maawatan di naong-ong din planon di masirib ay ipogaw, isonga mo matopog di papangolo ta manngalat da, magay maibaga na.

⁸Am-in ay manplanos lawa et mandinamag ay makedse da. ⁹Din planoen di naong-ong yan basol. Kaliliget di ipogaw di makalaso.

¹⁰Nakapsot di nemnem di ipogaw ay manpaabak si ligat.

¹¹Isalakan mo din nakeddangan ay matey. Adi ka baybay-an mo ikaan da ta en da peslen. ¹²Adi kan kanan en adi ka ammo, tan kabaalan Diyos ay ilaen din wadas nemnem mo. Ammo na di nemnemnemen ya am-amagen di am-in ay ipogaw et gon-gonaana am-in maibasar sin am-amagen da.

¹³Anak ko, mangan kas anig, tan waday panmayatana ya mam-is. ¹⁴Siya abe ay waday panmayatan di sirib sin nemnem mo. Mo magon-od mo, waday mayat ay namnamam sin tapin di agew yan sigurado ay matongpal.

¹⁵Adi kan tadonen di tollisan. Adi kan mansiim si akewem sin beey di nalinteg. ¹⁶Tan olay mo mamin pito ay maisokba din nalinteg, bomangon

met laeng. Ngem mo din managbasol di maisokba, adi makabangon.

¹⁷Adi ka koman manragsak ay mangila sin kaisokbaan ya katokangan di kaibaw mo. ¹⁸Mo say iyat mo di, adi malaydan si Diyos et makaan din bonget na en daida.

¹⁹Baken koman magolo di nemnem mo begew sin mangam-amag si lawa ya adi kan apalan daida. ²⁰Tan magay mayat ay pantongpalan da et kaman dan lampa ay mad-ep.

²¹Anak ko, patgem ya egyatam si Diyos ya siya abe sin ari. Adi kan maitapi sin komontra en daida. ²²Tan magay makaammo sin bigla ay idawat da ay dosa.

Odom Ay Pamagbagan Di Masirib

²³Nay da di odom ay pamagbagan di masirib. Baken mayat mo waday papaboran sin pangokoman. ²⁴Din mangikeddeng ay magay basol di nakabasol et baosan ya kaliliget di kaipoipogaw isnan lobong. ²⁵Ngem din howis ay manosa si nakabasol et somiged di biyag da ya mabindisyonan da.

²⁶Din ipogaw ay kosto ya naimposan di songbat na et ipaila na di napodno ay panakigayyem.

²⁷Isaganam din payew mo ya manmola ka omona asi kan amagen di beey mo.

²⁸Adi kan pabasolen di ib-am mo magay kosto ay gapo na, adi ka aben palawlawan. ²⁹Adi ka aben kanan en ibaes mo din inamag na met laeng en sik-a.

³⁰Sin namingsan, nalabasak sin payew ya inobasan di nasadot ay ipogaw ay magay nemnem na. ³¹Enggay nabeas ya nagodogod abe din batog ay alad na. ³²Idi inilak di, waday inadal ko. ³³Mo kanam en maseyep kas at-atik ono man-

illeng ka anggoy, ³⁴di pantongpalana et bigla ay bomiteg ka ay kaman din inakewan di tollisan.

Din Pamagbagan Solomon Ay Inolnong Da Hezekias

25 Da naey di odom ay pamagbagan Solomon ay kinopyan di oopisyal Hezekias ay ari ed Juda.

²Maidayaw si Diyos gapo sin adi kaawatan ay adi na ipaammo, ngem din aari yan maidayaw da sin pangilawlawagan da si naligat ay maawatan. ³Magay makaammo sin nemnem di ari, tan nangato ay kaman din kinangaton di ed daya ya kaman din kaoneg di daga.

⁴Masapol ay malinisan di balitok ya palata ta maamag si nabanol ay banag. ⁵Masapol abe ay makaan din makedse sin kad-an di ari ta maila di kinalinteg sin iyat na ay manturay.

⁶Adi kan ipangaton awak mo sin sangoanan di ari. ⁷Maymayat ay din ari di mangipangaton sik-a mo din maibabain ka sin sangoanan di oopisyal.

⁸Mo waday inilam, adi ka man-aagay ay en mandarum tan into et mo maabak ka et mabainan ka.

⁹Pankalian yo ay ang-anggoy yo din adi yo nankinaawatan sin katokmang mo, ngem adi kan dad-aten di palimed di odom, ¹⁰into et mo maammoan ay makatayoktok ka et magay pap-eng di bain mo.

¹¹Din kosto ay kali sin kosto ay timpo et maiarig si palata ay naaltian si balitok.

¹²Din panngan si siged ay pamagbaga et maiarig si balitok ay kowintasono aritos.

¹³Din matalek ay baa et maiarig si mantetek ay danom sin tiyagew ay mangipabikas sin apo na.

¹⁴Din man-ikari si sagot ngem magay idawat na et kaman din manliboo ya mandagem yan adi man-odan.

¹⁵ Mo naanos ka ya nainayad di kalim, mabalin ay patlokem din turay ya abakem din kapigsaan ay mangontra.

¹⁶ Mo waday datngem si anig, ten-em di kanem. Adi ka palaloan tan into et mo mantaoli ay bomala sin tepek mo.

¹⁷ Adi kan kanayonen ay emey sin beey di gayyem mo tan maoma en sik-a et sigsigaan daka.

¹⁸ Kaman mon pinat-oan ya sino-gatan si kampilan ono pana din gayyem mo mo man-istorya kas baken tet-ewa maipanggep en sisya.

¹⁹ Mo adi matalek din gayyem mo sin timpon di ligat, kaman kan napilay ay mandan ono mansakit di bab-a na ay man-gaga.

²⁰ Eweewe mo ikantaam di manlad-ladingit. Kaman kan kaanen din bado na sin timpon di teg-in ono pay-am sogat nas asin.

²¹ Mo mandagaang di kaibaw mo, pakanem; mo nabigaw, painomem.

²² Tan mo say iyat mo di, palalo ay mabainan sisya,** et gon-gonaan dakan Diyos.

²³ Din mangipalawlawwa si gait na et pawadaena di bonget. Di kaiarigana et din dagem ay mapo sin amyanan ay sigurado ay mangikoyog si odan.

²⁴ Maymayat di mantee sin bel-ayan di beey mo din makibeey si makaibaw ya makamayotmot ay asawa.

²⁵ Din siged ay damag ay mapo si ad-dawi ay ili yan maiarig si mantetek ay danom sin ipogaw ay manbigaw.

²⁶ Mo itolok di nalinteg din kanan di managbasol, kaman din nalinis ay ob-bog ono sakdoan ay nakosnongan si kadodogis.

²⁷ Lawa mo palaloan di ipogaw ay mangan si anig ya lawa abe mo palalo di layad da ay madayaw.

²⁸ Maiarig si siyodad ay magay alad na di ipogaw ay adi makaitpe si awak na.

26 Adi maibagay ay man-odan sin tiyagew ya mangandap sin omatongana. Iso na abe ay adi maibagay ay maidayaw di naong-ong.

² Adi demket di baos ay magay gapo na, kaman mantaytayaw ay titit ay magay ompaana.

³ Masapol ay mabokadoan ya masoplit di dangki ya kabayo, siya abe sin naong-ong. ⁴ Mo songbatam di naong-ong, adi ka ikompas di kalim sin kinaong-ong na ta adi ka mais-o en sisya. ⁵ Mo songbatam di naong-ong, ikompas mo din kalim sin kinaong-ong na ta way iyat na ay mangawat ay baken masirib sisya.

⁶ Kaman mon binetbet di sikim ya kaman kan nan-inom si sabidong mo ibaam di naong-ong ay mangipaammo si esa ay damag. ⁷ Din pamagbagan di naong-ong et kaman siki ay napilay ay nalalaylay.

⁸ Din mangidayaw si naong-ong et kaman din mangitaked si bato sin palsiit.

⁹ Din pamagbagan di naong-ong et kaman pagat ay iwaswasawas di nabeteng.

¹⁰ Kaman ipogaw ay mamanpana si amin ay malabas din manglagbo si naong-ong ya makabeteng.

¹¹ Din naong-ong yan ipidwapidwa da din lawa ay am-amagen da, kaman dan aso ay nanaoli si ota da.

¹² Nalaklaka ay matongpal di namnama ay somiged di ogalin di naong-ong mo din ogalin di ipogaw ay nalaing sisya sin pannemnem na ay mismo.

¹³ Din nasadot yan ipambal na ay waday layon ay komat sin gawan di danan. ¹⁴ Kanayon ay manposposipos din tangeb sin bisagra, iso na din sadot ay owat manbalibalin sin kaseyseyepana. ¹⁵ Waday odom ay palaloy sadot na et masadot ay mamakan si

** 25:22 Din kanana sin Hebreo et: *pay-am din toktok nas man-ganggangab ay oling*. Ilaen abe sin Roma 12:20.

awak na. ¹⁶Ipagarup di nasadot ay nalalaing sisya mo piga ay ipogaw ay naannad ay mansongbat.

¹⁷Din makibiyang si ibaw di odom et kaman ipogaw ay mamden si ingan di malablabas ay aso. ¹⁸Kaman naboge ay mangipanpana si matadem ya manbidbidang ay pana ¹⁹din mangietek si gait na asi na kanan en solog na. ²⁰Mad-ep din apoy mo magay kaiw, maga abey man-iibaw mo magay mantayayoktok. ²¹Kaman din iyat di oling ya kaiw ay mangipabidang si apoy din iyat di makaibaw ay mangipapigsa si pan-iibawan. ²²Din tayoktok yan kaman mam-is ay makan ay laylayden ay okmonen.

²³Din mangilingeb si lawa ay nemnem na babaen si mayat ay kali et kaman dinamili ay banga ay nam-es si mankonining ay kaman palata. ²⁴Agin sisiged ay mankali din kalaban ta ilingeb na din liget na. ²⁵Kaman mayat ay dengngen, ngem adi ka mantalek, tan adi kabilang di lawa ay panggep na. ²⁶Mabalin ay ilingeb na di panggep na, ngem sin odi na et ammoen met laeng di kaipoipogaw. ²⁷Din mankaot si bito et sisya met laeng di maikosnong, mo manpolag si bato, mantaoli ya tegmilena sisya. ²⁸Kaliliget di maetek din palawlawana. Makadadael din boladas ay kali na.

27 Adi kan it-it-ek din amagem si bigat, tan adi ka ammo din mapasamak sin inagew. ²Adi kan it-ek din awak mo, sed-em ay odom di mangit-ek en sik-a.

³Madagsen di bato ya darat, ngem madagdagsen pay di problima ay pawadaen di naong-ong.

⁴Makedse ya kaeegyat di ipogaw ay mabonget, ngem nakarkaro pay di manimon, tan maga di makalisi en sisya.

⁵Maymayat di doritso ay pamagbaga mo din layad ay adi maipaila ono maipaammo. ⁶Mabalin ay talkem din panggep di esa ay gayyem ay nasakit di pamagbaga na, ngem et-etek din ad-ado ay ongon di kaibaw.

⁷Kaman baken mam-is di anig mo nanabsog di ipogaw, ngem mo mandangaang, olay din manpait yan kanana en mam-is.

⁸Din ipogaw ay addawi sin beey na yan kaman titit ay inmaddawi sin obong na.

⁹Omparagsak din lana ya bangbanglo, ngem masepsep din pamagbagan di napodno ay gayyem.^{††}

¹⁰Adi kan dokogan di sigod ay gagayyem di pamilyam. Adi kan say emeyan din aag-im sin addawi mo waday ligat mo tan ad-ado di maitolong din katokmang mo mo daida.

¹¹Anak ko, ipailam ay masirib ka ta maragsakanak ya waday isongbat ko si olay sino ay mangoyaw en sak-en.

¹²Din naannad yan maila na di domteng ay problima et lisiana, ngem din magay ammo na yan dalasodos, isonga lak-amena di ligat.

¹³Din mangitakder si otang di sangsangaili et masapol ay tenglen din nangiotang din sanikwa na ta mangipasigurado ay manbayad sisya.

¹⁴Mo sapaem ay bokaen di gayyem mo babaen si kablaaw mo et kaman mo met laeng binaosan.

¹⁵Din makaibaw ay asawa ay babai et maiarig si danom ay tomedteteted.

¹⁶Nalaklaka pay ay depapen di dagem ya egenan di lanan di olivo mo din iyat ay mangipasaldeng en sisya.

¹⁷Maitdoan di ipogaw si gait na ay ipogaw, kaman din iyat di landok ay malid si gait na ay landok.

^{††}27:9 Siya na di kanana sin Hebreo. Din kanana abe sin Griego (LXX) et: *ngem din ligat et dadaelena din talnan di nemnem.*

¹⁸ Din mangayowan si igos, mangan sin lames na. Siya abe ay maidaydayaw din napasnek ay mansilbi sin apo na.

¹⁹ Kaman din danom ay mailam din ropam ay sangosango, siya abe sin nemnem di ipogaw ay maila sin gait na ay ipogaw.

²⁰ Adi polos mapnek din pese ya kadan di natey, siya abe sin ipogaw.

²¹ Mapaneknekan di balitok ya palata babaen si man-gangab ay apoy, din ipogaw abe yan maammoan di kaipogaw na babaen sin kaidayawana.

²² Olay mo bayoem di naong-ong, adi makaan di kinaong-ong na.

²³ Masapol ay ammom di kasasaad di kakarnerom ya bakam ya estem ay ay-owanan daida, ²⁴ tan adi komakaman di kinabaknang si eng-enggana. Olay din dayaw di ari et adi komakaman sin aap-o na sin tapin di agew.

²⁵ Mo pinatpat mo din sakati sin dontog, gomabay kasin. Gapasem abe din garami sin pinag-aani ta say waday kanen di animal. Mo amagem amin dadi, ²⁶ mawadaan kas bado babaen sin kakarnero ya makalako kas payew babaen sin kalding mo. ²⁷ Wada abey gatas di kalding ay omanay ay kanen di pamilyam ya baam ay babbabai.

28 Lomayaw din managbasol olay magay mangap-apayaw en sisya, ngem din nalinteg yan natoled ay kaman layon.

² Mo manlalaban din omili, ad-ado di pangolo, ngem waday talna ya olnos mo masirib di manturay.

³ Din manturay ay mamaligat sin nabiteg et kaman napigsa ay odan ay manadael sin mola.

⁴ Din manokog sin linteg Diyos et day-dayawen da din managbasol, ngem din manongpal sin linteg na et kontraen das daida.

⁵ Adi maawatan di managbasol di hustisya, ngem din mangipatpateg en Diyos yan maawatana ay kosto.

⁶ Maymayat din nabiteg ay magay kaoy-oyawana mo din baknang ay nakillo di ogali na.

⁷ Nanemneman din anak ay mantongpal si linteg, ngem din makikadwa sin magay silbi na ay ipogaw et ibabaina si ama na.

⁸ Din bomaknang si nangato ay por-sienton di pilak na et ipaelbat nan to din kinabaknang na sin managseg-ang si nabiteg.

⁹ Mo waday adi mangikaskaso si linteg Diyos, olay din kararag na yan kaliliget aben Diyos.

¹⁰ Kaman kan nankaot si bito ay kagasam mo ipangom si panbasolan din nalinteg, ngem din nalinteg pay, somiged di biyag da.

¹¹ Ipagarup din babaknang en masirib da, ngem din nabiteg ay nalaing ay mangilasin si ogalin di ipogaw et ammo na di katet-ewa na.

¹² Manragsak din omili mo say mangabak ay manturay din nalinteg, ngem mantabon da mo din makedse di mangabak.

¹³ Bakem mayat di biyag din mangisasaot si basol da, ngem seg-angan Diyos din mangipodno ya manokog si basol da.

¹⁴ Nagasat din emeegyat ay manbasol, ngem lawa di pantongpalan din maken-teg di nemnem da.

¹⁵ Din lawa ay turay ay mamaligat si nabiteg et kaman manngangaed ay layon ya atap ay animal ay makwani en oso.

¹⁶ Magay seg-ang di baken masirib ay manturay, ngem omando di biyag di manigaan ay mansowitik ta way iyat na ay bomaknang.

¹⁷ Kanayon ay lomaylayaw din nakapese, adi kan toltolongan sisya.

¹⁸Magay pandanagan di ipogaw ay magay maipabasol en sisya, ngem am-in ay mangamag si lawa et bigla ay madadael da.

¹⁹Din nagaget ay man-obla yan ad-adoy kanena, ngem kanayon ay mabibiteg din manaysayang si timpo na.

²⁰Ad-adoy bindisyon di matalek ay ipogaw, ngem din laydena ay bomaknang ay dagos et sigurado ay madosa.

²¹Baken mayat din waday pababoran, ngem wada pay dedan di odom ay mapasoksokan si owat esay tinapay.

²²Din naimot yan laydena ay bomaknang ay dagos. Adi na ammo ay masepsep ay bomiteg.

²³Pan-iyamanan da sin odi na din magbaga mo din manpasablog.

²⁴Din manowitik en da ama na en ina na asi na kanan en baken basol et maibilang ay tollisan.

²⁵Din makagamgam ay ipogaw yan say mangiloglogi si ibaw, ngem din am-in ay mantalek en Diyos et somiged di biyag da.

²⁶Naong-ong din mantalek si awak na, ngem din masirib yan magay pandanagana.

²⁷Adi mankolang din man-idawat si nabiteg, ngem din adi mangikaskaso en daida et ad-adoy mamaos.

²⁸Mantabon di kaipoipogaw mo say manturay di laway nemnem na. Ngem mo makaan ay turay, omad-ado di nalinteg ay ipogaw.

29 Din kanayon ay mabagbagaan ngem pakekentegena di nemnem na, awni et bigla ay domteng di kadadaelana ay maga di rimidyo.

²Naragsak din omili mo nalinteg di manturay, ngem manladingit da mo makedse di manturay.

³Din anak ay mangipateg si kinasirib yan paragsakena si ama na, ngem din

man-gasgastos si hostess et owat nan abosen si niloloko din kinabaknang na.

⁴Mapapigsan di ari di esa ay nasyon babaen si nalinteg ay panangituray na, ngem din turay ay mansingil si nangato ay bowis et dadaelena di ili.

⁵Din mangpasablog si gayyem na et kaman nanpaod si tagdey ay kaknaana.

⁶Kaman tagdey ay mangna sin mangbasol din basol na met laeng, ngem mankanta ya manragsak am-in ay nalinteg di panagbiyag na.

⁷Ammon di nalinteg ay ipogaw din kalintegan di nabiteg, ngem adi pagananon di managbasol.

⁸Din makalaso yan pawadaena di golo sin intiro ay siyodad, ngem kabaelan di masirib ay edpen di kaman omapapoy ay bonget.

⁹Mo idarum di masirib di esa ay naong-ong, magay silbi na, tan owat manbogaw din naong-ong si bonget na ya manlasoy.

¹⁰Kaliliget di makapese din magay kaoy-oyawan da, ngem daida pay di salakniban di nalinteg.‡‡

¹¹Adi makaitpe di naong-ong si bonget na, ngem din masirib pay, ammo na ay gominek downan pabaewen di bonget na.

¹²Din manturay ay mamatpati si baken tet-ewa et mawadaan si lawlaway ay oopisyal.

¹³Din nan-isoan di nabiteg ya mamalpaligat en sisya et si Diyos di nangidawat si biyag da ay dowa.

¹⁴Din ari ay mangitonton si kalintegan di nabiteg, et magay mangpos sin turay na si eng-enggana.

¹⁵Somirib di anak ay masoplit ya mabagbagaan, ngem din mabaybay-an et ibabain dan to si ina da.

‡‡29:10 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *ya layden da ay peslen din nalinteg.*

¹⁶ Omad-ado di lawa ay maamag mo manturay di makedse, ngem ilaen to di nalinteg di kaabakan da.

¹⁷ Mo bagbagaam din anak mo, paragsaken daka ya pantalnaena di nemnem mo.

¹⁸ Mo baken si Diyos di mangiturong si nemnem di ipogaw, liw-an da din linteg. Mabindisyonan din mantongpal si linteg na.

¹⁹ Naligat ay mabagbagaan di baa si kali anggoy, tan olay mo maawatan da, adi dan tongpalen.

²⁰ Maymayat pay laeng ay pannamna-maan di ipogaw ay magay nemnem na mo din alisto ay mankali ay adi na nem-nemen omona.

²¹ Din bag-en ay palalo ay tang-tangyem manipod sin kakitkittoy na, panladingiten daka sin odi na.

²² Din nalaka ay bomonget et say mangilogi si ibaw ya ad-adoy bomasolana.

²³ Maibabain sin odi na din mangipapangato si awak na, ngem maidayaw din napakombaba.

²⁴ Din makikadwa sin mangakew et kamanan iliget din awak na met laeng, tan olay mo pansapataen da ay mantistigo, adi na ibaga din tet-ewa.[¶]

²⁵ Kaman kan nakna si tagdey mo emegyat ka si ipogaw, ngem mo mantalek ka en Diyos, magay pandanagam.

²⁶ Ad-ado di manganap si somigedana sin pangilan di turay, ngem si Diyos di makaikeddeng si kalintegan di am-in ay ipogaw.

²⁷ Sigsigaan di nalinteg din managbasol, yan kaliliget aben di managbasol din nalinteg.

Din Kalin Agur

30 Da nay di kalin Diyos ay inbagan Agur ay anak Jakeh.^{§§} Kanana: Apo Diyos, palalo ay nabbayak, enggay magay pigsak.*² Kamanak animal, adiak maibilang ay ipogaw tan magay nemnem ko. ³ Magay sirib ay inadal ko et magay ammok maipanggep en Diyos ay Nasantoan.

⁴ Sino di nakaey ed langit ay nantaoli isnan daga? Ay waday makabael ay manpap sin dagem? Sinoy makabongon sin danom si lopot ya nangikeddeng si beddeng isnan daga? Mo waday ammom si makabael isna, ibagam di ngadana ya ngadan di anak na.

⁵ Din kalin Diyos et napaneknekan ay kostokosto. Kaman salida ay manalaknib sin komamang en sisya. ⁶ Adi ka tap-tapian din kalin Diyos tan yamyaman daka ya ipaila na ay maetek ka.

⁷ Apo Diyos, waday doway ay banag ay kedawek en sik-a sakbay ay mateyak: ⁸ Panbalinem kod sak-en ay matalek ta adiak polos man-etek ya adi kan palaloan ay pabaknangen ono pabitegen sak-en. Say idawat mo koma din kostokosto ay kasapolak, ⁹ tan mo mansob-sobraak, into et mo dokogak sik-a yan kanak, "Sino od si Yahweh?" Mo bomitegak abe, mangakewak et ibabain kos sik-a ay Diyos ko.

¹⁰ Adi kan palawlawayen di esa ay baa sin apo na tan baosan daka sin baa ay sana et man-ikaro ka.

¹¹ Waday odom ay ipogaw ay pankalian das lawa da ama da en ina da. ¹² Din odom yan kanan da en magay basbasol da olay mo kinmadodogis da

[¶]**29:24** Din kanana sin Levitico 5:1, mo waday maayagan ay mantistigo yan igiginek na din katet-ewa na, mabaesan sisya.

^{§§}**30:1** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Da nay di kalin Agur ay anak Jakeh ay taga-Massa.*

***30:1** Siya na di kanana sin Griego (LXX). Din kanana abe sin Hebreo et: ... *Agur ay anak Jakeh para en da Itiel en Ucal: Kanana: Kamanak animal...*

si basol da. ¹³Din odom yan palalo ay ipapangato da di awak da. ¹⁴Waday palalo di kinagamgam da et posen da din sanikwan di nabiteg ya kakkaasi.

¹⁵Waday singin ay matek. Kanan da ay dowa, “Omya ka, omya ka.” ¹⁶Wada abey opat[†] ay banag ay adi kapkapnek, adi dan polos kanan en kosto: din kad-an di natey, din basig ay babai, din nakang ay lota ya manbidbidang ay apoy.

¹⁷Din manglasoy en ama na ya adi manongpal en ina na, awni et okiten di gayang sin tanap din mata na ya isidan di dadakke ay titit din lamlames na.

¹⁸Waday opat ay nakaskasdaaw ay adiak maawatan: ¹⁹din iyat di agila ay tomayaw ed kayang, din iyat di eweg ay manbodos sin kabatbatoan, din iyat di bapor ay manbalasat sin baybay ya din iyat di baro ya balasang ay manliniyad.

²⁰Siya nay kaiarigan di makikamalala ay babai: mangan asi na ponasan din tepek na yan kanana en magay basol na.

²¹Waday opat ay banag ay panpayeg-pegan di kaipoipogaw isnan lobong, tan adi dan maanosan: ²²din bag-en ay manbalin ay ari, din naong-ong ay mawadaan si ad-ado ay makan ya amin ay kasapolana, ²³din sinigsigaan da ay babai ay maasawaan ya din balasang ay bag-en ay maiskat sin babai ay among na.

²⁴Waday opat ay kinittoy ay animal isnan daga, ngem nankalalaing da: ²⁵Din koton, nakapsot da ngem ammo da ay man-idolin si makan sin tiyagew. ²⁶Din koneho, nakapsot da abe, ngem man-beey da sin deppas. ²⁷Din dodon, magay ari da, ngem naolnos da ay mankokoyog. ²⁸Din alalakkap, nalaka da ay depapen, ngem wada da sin palasyo.

²⁹Waday opat ay mo manmandan da yan maila ay napigsa da: ³⁰din layon ay kapigsaan sin am-in ay animal ya magay egyatana en daida, ³¹din taraki ay kawwitan, din kalakian ay kalding ya din ari ay mangipangolo sin sosoldado na.

³²Mo naong-ong ka et it-it-ek mo di awak mo ya manpanggep kas lawa, opopem san tepek mo ta iginek mo. ³³Tan mo ikolog ya pespesan di gatas, mawada di mantikilya. Mo despegem abe din eng di ib-am, bomala di dada. Siya abe ay mo sepsepem di bonget mo et pawadaem di ibaw.

Pamagbaga En Ari Lemuel

31 Siya na di kalin Diyos ay inbagan Ari Lemuel[‡] ay initdon ina na: ²Sino di ibagak en sik-a ay anak ko, sik-a ay songbat di kararag ko? ³Adi kan abosen di bikas ya pilak mo si babai, tan ad-adoy nadadael ay ari begew en daida. ⁴Baken lemebbeng ay man-inom di ari si arak ya odom ay bemeteng ⁵tan mo mabeteng da et liw-an da din linteg ay inkeddeng da ya adi dan itonton din kalintegan di nabiteg. ⁶Say maidawtan si bemeteng din dandani ay matey ya palaloy ladingit da ⁷ta liw-an da din ligat da ya kaseseg-ang ay kasasaad da. ⁸Masapol ay salaknibam din adi makaitakder si kalintegan da. ⁹Masapol ay magay panlaslasinem ya salaknibam din kalintegan di nabiteg ya kaseseg-ang.

Din Ogalin Di Sigid Ay Asawa

¹⁰Naligat ay man-ilas nalaing ay babai ay siged di ogali na. Din asawa ay kaman nidi et nabanbanol mo din kabanolan ay kowintas. ¹¹Mantalek din asawa na

[†]**30:16** Ilaen din footnote sin 6:16. Iso na din bilbilang sin 30:18,21,29.

[‡]**31:1** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *Siya na di inbagan Lemuel ay ari ed Massa...*

en sisya, yan kanayon di pansigdan ay idawat na. ¹²Din amagena sin amin ay agew di biyag na et siged di pantongpalana en asawa na, baken lawa.

¹³Man-anap si sinolid et nagaget sisya ay man-amag si bado. ¹⁴Maiarig sisya si bapor ay ad-adoy kalga na, tan man-isaa si makan ay napo sin addawi. ¹⁵Daan pomat-a yan bomangon sisya ay mangisagana sin kanen di pamilya na ya baa na.[¶]

¹⁶Estena ay man-ilas daga ta lakoana, asi na eskan si obas ay nilakoana si odom ay pansapolana. ¹⁷Nagaget ya mabikas ay man-obla. ¹⁸Ammo na di banol din am-amagena et man-obla engganans emletan di labi.

¹⁹Sisya ay mismo di mangabel si lopot ²⁰ya badangana din nabiteg ay makasapol. ²¹Waday kamayatan ya naposkol ay ibadon din pamilya na et magay pandanagana olay mo mangandap. ²²Sisya ay mismo di mangamag si galey ya ap-

ap di katri et amin ay bado na yan mankanapteng ay kaman din osal di ari.

²³Si asawa na yan esa ay mandinamag ya mabigbigbig ay pangolo sin ili.

²⁴Man-am-amag sisya si bado ya bilko ay ilako na sin man-ilaklako.

²⁵Mabikas sisya ya mapteng di ogali na, yan adi madanagan maipanggep sin omal-ali ay timpo. ²⁶Masirib sisya sin iyat na ay mankali yan nainayad di iyat na ay mamagbaga. ²⁷Es-estena din pamilya na yan kanayon ay nagaget sisya.

²⁸Idaydayaw din anak na yan it-it-ek aben asawa na ay kanana,

²⁹“Ad-ado di siged ay babai, ngem sika di kasigedan.”

³⁰Din kinapintas yan mangietek ya wada abey timpo ay komopas, ngem din babai ay mangipateg en Diyos et lebbeng na ay maidayaw.

³¹Bigbigen ya idaydayaw sisya sin sangoanan di kaipoipogaw begew sin inam-amag na.

[¶]31:15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *mangisagana sin kanen di pamilya na ya mamilin sin baa na.*

Jonas

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Naitken din libro ay Jonas sin odom ay libro maipanggep sin inpadton di mamadto, tan madad-at isna din padpadas di esa ay mamadto ay nanigaan ay manongpal sin inpaamag Diyos en sisya. Inbilin Diyos ay emey si Jonas ed Nineve ay kapital di Assyria ay kaibaw di Israel ta ipadto na din panosaan Diyos en daida. Ngem sinigaana ay en mangibaga, tan ammo na ay adi kadi bakasen Diyos din siyodad ay sana mo manbabawi da. Makdeng pay di nakaskasdaaw ay paspasamak, inmey met laeng et inkasaba na din inpaibagan Diyos en sisya. Asi et nasnit yan mansakit di nemnem na tan tet-ewa ay nanbabawi da et adi binakas Diyos din ili da.

Maipaila sin libro ay nay din panakabalin Diyos sin am-in ay pinarsua na. Ngem namnamed ay maipaila din layad ya seg-ang na, tan olay din kaibaw din ipogaw na yan pinakawan ya insalakan Diyos daida idi nanbabawi da.

Din Linaona

Din inbilin Diyos ya din adi nanongpalan Jonas 1:1-17

Din nanbabawian Jonas ya din naisalakanana 2:1-10

Din nankasabaan Jonas ya din nanbabawian di taga-Nineve 3:1-10

Din bonget Jonas ya din seg-ang Diyos 4:1-11

Din Adi Nanongpalan Jonas En Diyos

1 Sin namingsan, waday inbilin Diyos en Jonas ay anak Amittai. ²Kanana, “Emey ka ay dagos ed Nineve ay mandindinamag ay siyodad ta ibagam sin ipogaw isdi ay dandani ay dosaek

daida, tan ammok din palalo ay basbasol da.” ³Ngem natken din inmeyan Jonas, tan kananas nemnem na en ilayawanas Diyos. Nanballalong ed Joppa et waday dintengana ay bapor ay manloblobwat ay emey ed Tarsis ay siyodad di Espanya. ⁴Nanbayad et nakilogan ta say omaddawis sisya en Diyos.

⁴Ngem idi nadipos da, inpawadan Diyos di mages ay dagem sin baybay. Palalo ay napigsa din pewek et kaman mabakas din bapor. ⁵Inmegyat din manob-obra sin bapor et esa en nan-adawang si diyos na. Intep-a da abe din karga sin baybay ta yomap-ew din bapor.

Si Jonas pay yan wada ay nas-et di seyep na sin akin baba ay partin di bapor. ⁶Dinatngan din kapitan di bapor et kananan sisya, “Apay nga naseseyep ka? Ibangon mo et ta mankararag ka sin diyos mo, bareng mo seg-anganas datako ta adi tako matey.”

⁷Pag mantotolag din oblantis yan kanan da, “Manbobonot tako ta maamoan mo sino di begew isnan lawa ay pasamak.” Idi say inyat da, si Jonas di nabonot. ⁸Isonga kanan dan sisya, “Ibagam mo sino di mapabasol isnan napasamak. Sinoy am-amagem isna? Ya taga-ano ka?”

⁹Kanan Jonas ay nanongbat, “Esaak ay Hebreo. Daydayawek si Yahweh ay Diyos ed langit ay namarsua sinan daga ya baybay.”

¹⁰Dinad-at nan daida ay ilaylayawanas Diyos et palalo di egyat da ay nanngge isdi, isonga kanan dan sisya, “Ay inayan pay sas inamag mo!”

¹¹Idi pomigpigsa din pewek, kanan da en Jonas, “Sinoy amagen mi en sik-a ta somaldeng din pewek?”

¹²Kanana en daida, “Omitep-a kayo sin baybay ta somaldeng din pewek, tan

§1:3 Din siyodad ay Nineve et wada sin belaan di agew mo ed Israel. Ed Espanya di kaaddawian ay ili ay ammo da ed idi sin diposan di agew.

ammok ay sak-en di gapo isnan lakkak-amen tako.”

¹³ Adi inonodan din man-ob-obla din inbagan Jonas mo adi et inpakat da di amin ay kabaelan da ay mangipaigid sin bapor, ngem adi dan kaya, tan nasepsep ay pomigpiga din pewek. ¹⁴ Isonga kanan da ay nan-adawag en Diyos, “Sik-a ay Yahweh, pangaasim koma ta adim peslen dakami begew sin kateyan di ipogaw ay nay. Adi ka koman ibilang ay pinomse kami si magay basol na, tan sik-a ay Diyos di makaammo isnan ligat mi. Sik-a ay mismo di nanongpal sin laydem.” ¹⁵ Pag dan bit-inen si Jonas et intep-a da sin baybay yan dagos ay sinmaldeng din pewek. ¹⁶ Begew isdi, palalo ay inegyatan ya pinateg din man-ob-obla sin bapor si Diyos, et nanidaton da ya inkari da ay mansilbi dan sisya.

¹⁷ Idi siya di, binilin Diyos di dakdake ay nigay ay nangokmon en Jonas et nante sin egas di nigay si tolo ay agew ya tolo ay labi.

Din Kararag Jonas

2 Sin kawadan Jonas sin egas di nigay, kanana ay nankararag en Diyos, ² “Idi maligligatanak ya istayak maitapi sin kad-an di natey, nankararag en sik-a yan pinatgam din kararag ko. ³ Inmitep-a ka sin adalem ay lanad di baybay et nalim-otanak sin danom ya labsalabsan di napipigsa ay dalloyon. ⁴ Kanak en adiak makataoli sin sangoanam ya polos ay adiak kasin maila din nasantoan ay Timplom. ⁵ Nalnedak et adiak makayasyas. Enggay nalim-otanak si danom ya nakomotan toktok ko si logam di baybay. ⁶ Naieyak sin kaonegan ay poon di dontog, ay say daga ay naitetelbek di segpana si eng-enggana

ta magay makabala. Ngem insalakan mo din biyag ko sin malosong ay kad-ak. ⁷ Idi dandani ay mateyak, nankararagak en sik-a, Yahweh ay Diyos ko, et sin nasantoan ay Timplom, dinngem din kararag ko. ⁸ Din mandayaw si didiyosen ay magay silsilbi na et dinokogan da din napodno ay layad dan sik-a.** ⁹ Ngem sak-en pay, mankantaak to ay mangidaydayaw en sik-a. Man-idatonak en sik-a ya tongpalek din karik. Sik-a ay Diyos di mangisalakan.”

¹⁰ Idi siya di, binilin Diyos din nigay ay mangiota en Jonas sin benget di baybay, et tinongpal na.

Din Nanongpalan Jonas En Diyos

3 Pag kasin bilinen Diyos si Jonas yan kanana, ² “Emey ka sin mandinamag ay siyodad ay Nineve ta ibagam isdi din ipaibagak en sik-a.”

³ Pinatin Jonas din bilin Diyos et inmey ed Nineve. Annaannawa din siyodad ay sana, tolo ay agew di pandadanan ay manbalasat. ⁴ Nilogian Jonas ay sokisoken din siyodad et esay agew ay nannandan yan kanana ay nangi-paammo en daida, “Mo malabas di opat-apolo ay agew, mabakas nan siyodad ay Nineve.”

⁵ Namati din taga-Nineve en Diyos, isonga ninemnem da amin ay itpe di dagaang da. Nanbado amin din omili si makelsang ay sako, olay nabiteg ono baknang, ta ipaila da ay manbabawi da sin basbasol da.

⁶ Idi naipadamag di sin ari ed Nineve, kinmaan sin trono na et sinokatana din bado na. Nanbado si sako et tinmokdo si nabonton ay dap-o. ⁷ Pag nan paibaga sin kaipoipogaw ed Nineve, “Sinay di bilin din ari ya din oopisyal na: Dadlon maiparit ay mangan ya man-inom

****2:8** Di esa abe ay kaiologan nina sin Hebreo et: *dinokogan daka ay napoan di adi manbalaliw ay layad.*

di ipogaw, baka ya karnero. ⁸ Amin ay ipogaw et masapol ay manbado das sako, ya magaleyan abe amin ay animal si sako. Masapol ay ipasnek amin din ipogaw ay mankararag en Diyos ya dokogan da din lawlawa ay ogali ya am-amagen da. ⁹ Amangan mo ibabawin Diyos din inbaga na ya mabaw din palalo ay bonget na et adi takon matey.”

¹⁰ Idi inilan Diyos din inamag da ya din nanokogan da sin basbasol da, inbabawi na din inbaga na et adi na dinosas daida.

Din Bonget Jonas Ya Din Seg-ang Diyos

4 Palalo ay nasnit si Jonas sin napasamak ay doy et binmonget. ² Isonga kanana ay nankararag, “Apo Diyos, siya na di ineg-egyatak sin kawadak pay laeng ed ili, isonga dinagdagos ko ay linmayaw ed Tarsis, tan ammok ay managlayad ya managseg-ang ka ay Diyos, magay pap-eng di kinaanos mo et nakasagana ka ay mangibabawi sin panosaam. ³ Alaem koma ngarud ay Apo nan biyag ko. Agpos et mo mateyak.”

⁴ Ngem kanan Diyos, “Apay nga manbonget ka?”

⁵ Pag bomala si Jonas sin siyodad et en nan-amag si pansidomana sin maiban-

das belaan di agew. Isdi ay tinmokdo ta sed-ena mo sinoy mapasamak ed Nineve. ⁶ Idi siya di, inpagabay Yahweh ay Diyos di esa ay mola ay nanlidom en Jonas ta say adi masgitan, et palalo ay nalaydan si Jonas sin mola ay sana. ⁷ Ngem idi pinmat-a sin kabigatana, binilin Diyos di esay bigis ay nanadael sin mola ay sana et nakpit.

⁸ Idi kinmayang din agew, inpawadan Diyos di man-atong ay dagem ay napo sin belaan di agew. Palalo abe ay man-atong din segit et enggay kaman matalimodaw si Jonas, isonga inkararag na en agpos et mo matey sisya.

⁹ Ngem kanan Diyos en sisya, “Ay way kalintegam aya ay manbonget gapo sin napasamak sin mola?”

Kanan Jonas ay sinombat, “Wada met a. Palalo di bonget ko isonga laydek ay matey.”

¹⁰ Pag kanan Diyos, “Ginmabay din mola ay sana si esay labi yan natey si esa ay labi. Mansakit nemnem mo yan maga met di ligat mo sin mola ay sana ya baken sik-a di nangipagabay. ¹¹ Ay baken ayan lebbeng na abe ay maseg-angak sin man-ili sin mandindinamag ay siyodad ay Nineve? Isdi yan waday nasurok ay 120,000 ay anan-ak ay adi pay laeng makaammo si siged ya lawa.†† Wada abe isdi di ad-ado ay animal.”

---

††4:11 Din kanana sin Hebreo et: ...nasurok ay 120,000 ay ipogaw ay adi makailasin sin kannawan ya kannigid da.

Habakkuk

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

At-atik di ammo tako maipanggep en Habakkuk. Gapo sin inpadto na sin 1:6 ay maipanggep sin pomigsaan di taga-Babilonia, maawatan tako ay nanili ed Juda sin timpon Ari Josias (2 Aari 23:29-30) ono Ari Jehoyakim (2 Aari 24:1). Din taga-Babilonia et inabak day Nineve ay kapital di Assyria sin 612 B.C. ya siya abey Egipto sin 605 B.C. Asi dan ikanayon ay makigobat sin odom ay kailiili enggana ay inabak day Jerusalem sin 597 B.C. Mabalin ay indasan Habakkuk din gobat ay sana.

Naitken din libro ay nay sin libro ay insolat di odom ay mamadto, tan din naisolat isna et baken din inpaammon Diyos sin ipogaw na babaen en Habakkuk, mo adi et din nanngalatan da Habakkuk en Diyos. Sin 1:2-4, nanriri si Habakkuk ay mansalodsod mo sinoy gapo ay binaybay-an Diyos din mangam-amag si lawa ed Juda. Sinongbatan Diyos ay nangwani en ibaa na di taga-Babilonia ay manosa en daida. Asi et nasepsep ay nagolo di nemnem Habakkuk, tan adi na maawatan mo intoy iyat din nasantoan ay Diyos ay mangosal si makedse ay ipogaw ay manongpal sin panggep na. Ngem naammoan Habakkuk ay masapol ay sed-ena din katongpalan di planon Diyos sin kosto ay timpo na, isonga sin naodi (3:1-19), nankararag ay mangidayaw sin kinangaton Diyos ya mangibalikas sin pammati na en siya.

Din libro ay nay et maipanggep sin nanngalatan da Habakkuk en Diyos, ngem dakdake di silbi na sin am-in ay ipogaw Diyos ay nagolo di nemnem na

gapo ta adi da maawatan din panggep Diyos.

Din Linaona

Din ririn Habakkuk ya din songbat Diyos 1:1-2:4

Din kararag Habakkuk 3:1-19

Din Ririn Habakkuk Ya Din Songbat Diyos

(1:1-11)

1 Siya na di inpaammon Diyos en Habakkuk ay esa ay mamadto babaen si iitaw. ²Kanan Habakkuk ay nanriri, “Sik-a ay Diyos, nabayag ay nanpakakaasiak en sik-a ay mankedaw si badang mo. Pig-an pay ay patgam nan kararag ko ya isalakan mos dakami sin mamalpaligat en dakami? ³Apay nga ipalak-am mon sak-en di ad-ado ay ligat ya ipalobos mo ay maam-amag di lawa? Kanayon ay mailak di ipogaw ay mangipakaseseg-ang ya mamalpaligat sin iib-a da. Sin amin ay lugar yan waday mankokontra ya man-iibaw. ⁴Isonga magay silbin di linteg ya maga polos di mangowis si kosto, tan din mangam-amag si lawa yan abaken da din magay basol na sin kaso da.”

⁵Kanan Diyos, “Sipotan yo din nanasyon sin asag-en yo et palalo ay masdaaw kayon to si maila yo, tan waday amagek sin timpo ay sibibiyag kayo ay masdaawan yo mo madamag yo. ⁶Panturayek to din makedse ya dalosodos ay taga-Babilonia et likeden din sosoldado da din intiro ay daga ta posen da di baken dan oka. ⁷Paegyaten dan kaipoipogaw sin odom ay ili. Gapo sin kinalastog da, din laylayden da ay amagen et say panbalinen da ay linteg. ⁸Paspas din kabayo da mo din kanan da en leopard.†† Maangat da mo din mandagaang ay atap ay aso ay man-anap si anopen da sin labi. Paspas

††1:8 Din leopard et kaman tigre ngem nalabalabangan.

di tagtag din kabayon di sosoldado da ay mapo sin addawi. Biglaen da din kalaban da ay kaman din iyat di agila ay manipdot si depapen da. ⁹ Domateng da amin ay mamaligat yan napodot di toktok da ay kaman din dagem ay mapmapos belaan di agew. Din balod da et kaman din kaad-adon di darat. ¹⁰ Din aari ya tuturay yan laslasoyen da. Magay alad di ili ay makasawad en daida, tan mantob-on das lota ay somakyaban da ay manadael sin alad, asi dan abaken din ili. ¹¹ Pag dan dalasen ay madipos ay kaman din dagem. Nakabasol da, tan mantalek da sin bokbokod da ay pigsa ay kaman dan say diyos.”

Din Kasin Nanririan Habakkuk Ya Din Songbat Diyos

(1:12-13; 2:1-4)

¹² Pag kanaan Habakkuk, “Sik-a ay Yahweh din nasantoan ay Diyos ko. Magay nanlogiam ya magay pap-eng mo. Sik-a ay Diyos ay pankamangan di nangdotok en daida ay man-ikeddeng ya mandosa. ¹³ Nasantoan ka et adi kan maitoled ay mangiila si mangam-amag si lawa. Ngem mo siya sa, apay ngin ay baybay-am da nan manglilipot ay mamaligat sin ipogaw ay nalinteg mo daida?” ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷

2 Emeyak sin nakayang ay pantean di gowardiya ta sed-ek mo sino di ibagan Diyos ya din songbat na sin kararag ko. ² Siya na di songbat Diyos en saken, “Estem ay isolat si bato din ibagak en sik-a ta nalaka ay mabasa. ³ Masapol ay isolat mo dana tan daan pay laeng di naikeddeng ay timpo ay katongpalan da. Olay mo kaman mabayag, masapol ay sed-em, tan sigurado ay matongpal dana ay adi mataktak. ⁴ Din managbasol yan magay kosto ay pantongpalan da, ngem din nalinteg ay ipogaw et maibasar din biyag da sin pammati da.” ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰

Din Kararag Habakkuk

3 Siya na di kararag din mamadto ay si Habakkuk.

² “Apo Diyos, dinngek din inam-amag mo et nasdaawak dadlo.

Amagem koma abe ed wani ay timpo mi din nakaskasdaaw ay inam-amag mo ed idi.

Olay mo manbonget ka, maseg-ang ka koma.

³ Omali kasin si Diyos ay nasantoan ay mapo ed EDOM ya sin kadondontogan ed Paran.

Din koniniing na et silawana amin ed daya, et idaydayaw da sin amin ay solin di daga.

⁴ Kaman agew di koniniing na, somilsilap di silaw ay mapo sin takkay na

ay kad-an di naidodolin ay panakabalina.

⁵ Wada di dow a ay kaeegyat ay makiey en sisya:

din nakaro ay sakit ay ipaon-ona na, ya din pese ay ipaonod na.

⁶ Mo isaldeng na ay mandan, manyegyeg nan daga, manpayegpeg din kaipoipogaw mo ilae-nas daida.

Din makneg ay dontog et makosokos da, din bilig ay nannandanana ed bayag et magday da.

⁷ Inilak ay emegyat din taga-Cusan, manpayegpeg da abe din taga-Midian.

⁸ Apo Diyos, ay din baybay ya ginawang di binmongetam

idi nanlogan ka sin kalisam ay mangisalikan?

⁹ Insaganam din panam

ya nansianem din daga babaen si ginawang.

¹⁰ Manpayegpeg das egyat da din dontog ay mangilan sik-a

ya nan-odan si napigsa.

Din malosong ay baybay yan man-
agodood da,
et pomigsa din dalloyon da.

¹¹ Gominek din agew ya bowan sin kad-
an da

ay mangila sin panam ay napigsa
ya gayang mo ay somilsilap di tadem na.

¹² Gapo din bonget mo,
din nanasyon yan in-gatigatin mo.

¹³ Inmali ka ay mangisalakan sin ipogaw
mo

ya din arim ay pinilim, Apo.

Pinsem din pangolon di mangam-amag
si lawa,

maga polos di binay-am sin sosoldado
na.

¹⁴ Pinanam din toktok di pangolo da
idi kaman dan pewek ay inmali
ta pansisianen das dakami.

Naragsakan da abe ay namalpaligat en
dakami

ay kaseseg-ang sin nantabtabonan mi.

¹⁵ Nangabay ka ay nangigatigatin sin
baybay

et manlowag din napigsa ay danom na.

¹⁶ Sin nanngreak isna, palalo di egyat ko,
et nan-gayenggeng din sobil ko.

Kinmapoyak ya nanpayegpeg din peweg
ko,

ngem gominekak ay man-ed sin
panosaan Diyos ay Apo mi
sin inmali ay mangobat en dakami.

¹⁷ Olay mo din igos, obas ya olivo yan
magay lames da,

sin payew yan magay maapit da,

olay matey amin ay karnero ya baka,

¹⁸ naragsakak pay dedan,

tan si Diyos di omisalakan.

¹⁹ Din kapoan di pigsak et si Diyos ay
Kangatoan,

sisya di omay-ayowan sin
kadondontogan.

Panbalinenas sak-en ay kaman ogsa
ay adi maisoksokba.”

Malakias

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din olog di Malakias et “baak.” Naisolat din libro ay nay sin timpon Nehemias ono naod-odi pay, idi nakteng ay naisaad kasin din Timplo ed Jerusalem. Nadismadismaya din Judio ay nantaoli ed Juda, tan olay mo nakteng ay naamag din Timplo ya alad di Jerusalem, daan matongpal din inpadton di madmadto ed idi maipanggep sin pomigsaan ya kadayawan di nasyon da ya daan pay laeng omalis Diyos sin Timplo ay mangipaila sin panakabalina. Isonga waday dowadowa da maipanggep sin layad ya kinalinteg Diyos yan makakkaan di namnama da. Begew sidi, sinossowitik das Diyos tan adi dan indawdawat din inkasinpon di sapol da ya kosto ay datdaton. Adi da aben inon-onodan di odom ay linteg Diyos, tan ad-ado di mangasasawas adi mamati en Diyos, mangisissian si asawa na, mamalpaligat si ib-a na ya mangam-amag si odom ay kadodogis. Kanan Malakias en omalin to si Diyos ay mangokom ya manglinis en daida, ngem waday pangon-onaena ay baa ay mangisagana sin danena ya mangipaammo sin intolag na.

Din iyat Malakias ay mangasaba et ibagbaga na din salodsod ay wadas nemnem di mandengdenge, asi na songbatan. Isonga ad-adoy salodsod ya songbat ay linaon din libro ay nay.

Din Linaona

Din layad Diyos sin polin Israel 1:1-5

Din inpasol Diyos sin Israelita 1:6-2:16

Din ibaan Diyos ay mangon-ona mo sisya 2:17-3:5

Din namaybay-an da sin inkasinpon di sapol da ya din bindisyon ay inkarin Diyos 3:6-12

Din seg-ang Diyos sin mansilbi en sisya 3:13-18

Din agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw 4:1-6

Din Layad Diyos Sin Polin Israel

1 Siya na din kalin Diyos ay inbaganan Malakias ta ipaammo na sin Israelita. ²Kanana, “Kanayon ay inpailak din layad kon dakayo, ngem kanan yo, ‘Intoy inyat mo ay nangipaila si layad mo en dakami?’” Et kanan Diyos, “Sin-yogtan da Esau en Jacob, ngem inpailak di layad ko en Jacob ya din poli na ³yan sinigaak si Esau ya din poli na. Dinadael ko din kadondontogan ay ili na et nanbalin ay pantean di atap ay animal.”

⁴Mo kanan din taga-Edom ay polin Esau, “Nadadael din il-ili tako ngem bangonen tako kasin,” kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Olay amagen da ngem dadaelek kasin. Mangadanan dan to si managbasol ay nasyon ya ipogaw ay kaliliget Diyos si eng-enggana. ⁵Kadi man et ilaen din Israelita dana ay mapasamak et kanan dan to, ‘Manakabalin baw si Diyos olay sin ili ay lasin di Israel.’”

Din Inpasol Diyos Maipanggep Sin Indatdaton Da

⁶Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Rispioten din anak si ama na ya din bag-en din apo na. Sak-en si Ama yo ya Apo yo, ngem apay nga adi yon dayawen sak-en? Dakayo ay papadi yan laslasoyen yos sak-en ngem kanan yo pay laeng, ‘Intoy inyat mi pay ay nanglasoy en sik-a?’ ⁷Din songbat ko yan nan-idaton kayo si kadodogis sin altar ko. Asi yo kanan, ‘Intoy inyat mi ay nangipakadodogis en sik-a?’ Ibagak en dakayo. Maipaila sin am-amagen yo din panglaslasoyan yo sin altar ko. ⁸Ay kanan yo en kosto din pangidatdatonan yon sak-en si naboldingan, napilay ya

mansaksakit ay animal? Padasen yo man ay idawat sin gobernador ta maila mo malaydan en dakayo.

⁹“Ed wani, padasen yo ay papadi ay manpakaasi en sak-en ay Diyos ta seg-angak din kaipoipogaw. Ngem adiak dengngen din kararag yo et dakayo di akin basol.”

¹⁰Kanan aben Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Wada koma di esa en dakayo ay mangin-eb sin Timplo ta adi kayon makasgep ay man-ipoos si daton ay magay silbi na sin altar ko, tan adiak malaydan en dakayo et adiak awaten di olay sino ay idaton yo. ¹¹Tan awni et dayawen ya patgen di kaipoipogaw sak-en isnan intiro ay daga. Am-in ay ili yan man-ipoos dan to si insinso ya makaay-ayo ay daton. ¹²Ngem dakayo pay, lomaslasoy kayo begew sin pangwanian yo en kadodogis din altar ya makan ay naidaton isdi. ¹³Natangsit kayo ay manglaslasoy yan kanan yo en naoma kayo. Ay kanan yo aya en awatek din idaton yo ay naakew, napilay ya mansaksakit ay animal? ¹⁴Madosa din maetek ay mangikari en idatona din kamayatan ay animal na ngem kadodogis di idatona olay mo waday mapteng ay bomaro ay karnero na. Tan nangatoak ay ari et patgen ya egyatan das sak-en sin am-in ay nasyon isnan daga.”

Din Pamagbagan Diyos Sin Papadi

2 Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Siya na di ibilin ko en dakayo ay papadi. ²Masapol ay dayawen yos sak-en babaen sin am-amagen yo. Mo adi kayon pomatpati ya baken napasnek di nem-nem yo ay mangidaydayaw en sak-en, baosak dakayo ya din am-in ay awaten yo ay panbiyagan yo. Di katet-ewa na et enggay binaosak dana, tan baken kayon napasnek ay mantongpal sin bilin ko. ³Dosaek to din poli yo ya pababainak dakayo sin sangoanan di kaipoipogaw.

Di kaiarigana et pakpakak din ropa yo sin tain di animal ay idatdaton yo et kaman kayon maitapi sin tai ay maiwasit sin basuraan. ⁴Et say pangammoan yo ay inbilin ko na en dakayo ta matoloy din intolag ko sin Levita. ⁵Intolag ko ay idawtak daida si mayat ya ando ay biyag mo patgen ya egyatan das sak-en et siya din inamag da. ⁶Say initdo da din kosto et inam-amag da din maikompa sin laydek. Nalinteg di ogali da ya ad-ado di tinolongan da ay mangisaldeng ay manbasol. ⁷Lebbeng na ay itdon din papadi din kosto ay panangammo en sak-en ay Diyos. Daida di lebbeng na ay panpaitdoan di ipogaw sin linteg ko, tan daida din baik. ⁸Ngem dakayo ay papadi yan naisian kayo sin kosto ay danan yan linablasing yo din intolag ko en Levi. Ad-ado abe di binmasol begew sin init-itdo yo. ⁹Gapo ta adi yon inon-onodan din laydek ta baken man-iiso di iyat yo sin ipogaw, panbalinek dakayo ay lawa sin pangilan di Israelita ta laslasoyen das dakayo.”

Din Baken Napodno Ay Ogalin Di Taga-Juda

¹⁰Ay baken ayan es-esa di Ama tako yan sisya din Diyos ay namarsua en datako? Apay ngarud ay laslasoyen tako din intolag Diyos sin aap-o tako babaen sin panokogan tako sin kari tako si esa ya esa? ¹¹Dinokogan din taga-Juda din kari da en Diyos et palalo ay lawlawa di naamag ed Jerusalem ya sin intiro ay Israel. Inpakadodogis da din Timplon Diyos begew sin nangasawaan da sin babbabai ay mandaydayaw si sinan didiyos di odom ay ili. ¹²Sapay koma ta dosaen Diyos di manbasol si kaman nina et maipakaan isnan ili tako ta maisian sin ipogaw ay man-idatdaton en Diyos ay Kangatoan ay Turay.

¹³Siya abe dana di odom ay am-amagen yo: Man-oga ya manpilalak kayo

et enggay bassaen yo din altar Diyos si lowa yo, tan adi nan awaten din idatdaton yo. ¹⁴Salodsoden yo di begew ay adi na awaten din daton yo. Say gapo et ammo na ay adi yo tinongpal din kari yo sin aas-awa yo olay mo nabayag ay kinadkadwa yo ya nansapata kayo en Diyos. ¹⁵Pinarsuan Diyos sisya ay waday awak ya ab-abiik na yan di panggep na ay nangipan-es-esa en dakayo et ta mawadaan kayo si an-ak ay tet-ewa ay ipogaw Diyos. Isonga annadan yo ta adi yo liwliw-an din kari yo ya komakaman kayo ay napodno sin asawa yo.

¹⁶Kanan Diyos ay Kangatoan ay Mangituray sin Israelita, “Kaliliget ko di idang. Kaliliget ko din mamalpaligatan di lalaki sin asawa na begew sin pangisianana en sisya. Isonga siliban yo ta komakaman kayo ay napodno sin asawa yo.”

Din Ibaan Diyos Ay Mangon-ona Mo Sisya

¹⁷Enggay naoma si Diyos sin kali yo. Salodsoden yo di gapo na, ngem say begew et din pangwanian yo en siged sin pangilan Diyos din am-in ay mangamamag si lawa ya kanan yo en malaydan en daida. Siya abe sin pangwanian yo en “Into pay di kanan da en nalinteg ay Diyos.”

3 Siya nay songbat Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Awni et ibaak din mangisagana sin danek et bigla ay domatengak sin Timplok, sak-en ay Diyos ay an-anapen yo. Omalin to din baak ay sedsed-en yo ay mangipaammo sin itolag ko.” ²Maga polos di makalasad sin omaliana, tan maiarig si apoy ya napigsa ay sabon ay manglinis. ³Omali ay mangokom et linisana din Levita ay kaman din iyat ay manlinis si balitok ya palata babaen si apoy ta say nalinteg da ay

man-idaton en Diyos. ⁴Et mo siya di, malaydan kasin si Diyos sin daton di taga-Juda ya Jerusalem ay kaman ed idi. ⁵Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Omaliak to ay mangokom en dakayo et mantistigoak ay dagos ay mangipaneke sin basbasol di mansip-ok ya man-gengey, manakikamalala, man-etek ay mantistigo, din mansosowitik si makilaglagbo, din mamalpaligat si nalasang, olila ya mangili, ya din am-in ay adi mangipateg en sak-en.”

Din Namaybay-an Da Sin Inkasinpo Ya Din Bindisyon Ay Inkarin Diyos

⁶Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Sak-en si Diyos ay adi manbalbaliw, isonga dakayo ay polin Jacob yan adi magolpi ay malitaw. ⁷Manipod sin aapo yo, dinokogan yo din bilbilin ko et adi yon tinongtongpal. Mantaoli kayon sak-en et taoliek dakayo. Ngem kanan yo, ‘Intoy amagen mi ta makataoli kamin sik-a?’

⁸“Isalodsod ko na ay manongbat: Ay kosto aya mo akewan di ipogaw si Diyos? Ngem nay ay ak-akewan yos sak-en. Salodsoden yo mo intoy inyat yo ay nangakew, ngem ibagak en dakayo ay din adi yon pangidawtan si inkasinpo ya daton yo. ⁹Dakayo ay intiro ay nasyon di Israelita, nakeddenggan kayo ay madosa tan ak-akewan yos sak-en. ¹⁰Iey yo sin Timplo din am-in ay inkasinpon di apit yo ta omad-ado di makan isdi. Say iyat yo ay mamadas en sak-en ta maila yo di iyat ko ay mangilokat sin kaidoldolinan di kinabaknang ed langit ta ibokbok ko di ad-ado ay bindisyon en dakayo. ¹¹Adiak ipalobos ay kanen di bigis din mola yo yan ad-ado abey lames di obas yo. ¹²Mo siya di, ibilang di am-in ay nasyon dakayo ay nagasat gapo sin bindisyon ay aw-awaten yo.”

Din Seg-ang Diyos Sin Mansilbi En Sisya

¹³Kanan aben Diyos, “Palawlawawaen yos sak-en asi yo pay kanan, ‘Ay sino pay di lawa ay kinali mi maipanggep en sik-a?’ ¹⁴Din inbaga yo et: ‘Magay silbin di pansilbian takon Diyos. Sino pay di gon-gona tako ay mantongtongpal sin bilbilin Diyos ay Kangatoan ay Turay ya mangibabawi sin basbasol tako?’ ¹⁵Di katet-ewa na, ed wani et naragsak ya mayat din biyag di natangsit ya mangam-amag si lawa. Padpadasen das Diyos, ngem maga met di lawa ya mapasamak en daida.”

¹⁶Idi makdeng di, nanngangalat din mangipatpateg en Diyos yan dinngen Diyos din am-in ay inbagbaga da. Sin sangoanana, naisolat di libro ay naisolatan din ngadan di am-in ay mangipatpateg ya mandaydayaw en sisya. ¹⁷Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Sin agew ay pangokomak, ibilang kos daida ay kapatgan ay sanikwa et seg-angak daida ay kaman din iyat di esa ay ama sin anak ay mansilbi en sisya. ¹⁸Et mo siya di, maila yo kasin di nailasinan

di nalinteg sin managbasol ya din mansilbi sin baken mansilbi en Diyos.”

Din Agew Ay Pangokoman Diyos Sin Kaipoopogaw

4 Kanan Diyos ay Kangatoan ay Turay, “Ilaen yo tan dandani din kadosaan di am-in ay natangsit ya mangam-amag si lawa. Sin agew ay doy, kaman dan logam ay mapooan si mabidang ay apoy et maga polos di mabay-an. ²Ngem dakayo pay ay mangipatpateg en saken, awni et domteng di kinalinteg ay kaman segit ay bomala ay mangagas en dakayo, et manlagto kayos ragsak yo ay kaman din iyat di kilaw ay baka ay nabolos. ³Sin agew ay doy ay pangokomak, abaken yon to din mangam-amag si lawa et igatigatin yo ay kaman tapok.

⁴“Nemnemnemen yo din init-itdon Moses ay baak ay siya din bilbilin ya linteg ay inbagak en sisya ed Horeb ta tongpalaen din am-in ay Israelita. ⁵Ngem mangon-ona ay ibaak si Elias asi domteng din agew ay doy ay kaeegyat. ⁶Et pankakapyaena din aam-a sin aan-ak ta adiak omali ay manadael sin ili yo.”

Din Sigid Ay Damag Ay Insolat

San Mateo

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din Sigid ay Damag ay Insolat San Mateo et ipaammo na ay si Jesus din Messias ay dinotokan Diyos ay manturay ay mangisalakana sin Judio ya siya abe sin am-in ay ipogaw ay mamati en sisya. Di kaad-adoan ay nangisolatan Mateo et Judio, isonga dadlonan paneknekan ay di inkarin Diyos sin ipogaw na ay Judio sin Daan ay Tolag et natongpal da babaen en Jesus.

Ipailan din libro ay nay ay si Jesus din kangatoan ay man-it-itdo ay inbaan Diyos, isonga waday kalebbengana ay mangiolog sin linteg Diyos ya man-itdos maipanggep di panturayana. Di kaad-adoan ay init-itdo na ay naisolat isna et naiolnos da ay maibasara sin banbanag ay ibagbaga da. Siya dana di lima ay naolnosana. 1. Din pamagbagan Jesus sin kad-anas kadondontogan maipanggep si kabibiyag, obla, lebbengen ya gon-gonan di maitapi sin panturayan Diyos (kapitolo 5-7). 2. Din intogon Jesus sin sinpo ya doway ay pasolot na sin nangibaaana en daida ay en mangaskasaba (kapitolo 10). 3. Din papangarig ay maipanggep sin panturayan Diyos (kapitolo 13). 4. Din initdon Jesus sin papasolot na maipanggep si ogali ya lebbengen da (kapitolo 18). 5. Din initdon Jesus maipanggep sin panpatinggaan di timpo ed wani ya din omalian di panturayan Diyos (kapitolo 24-25).

Ad-ado di daddad-at ay sin isna ay libro et anggoy di kad-ana ay kaman din namasyalan di nankalalaing ay mangibagas olog di talaw ed Betlehem, din nandanan Pedro sin labaw di danom, din nangagasan Jesus sin doway ay nagodab, din nangaan da Jesus sin panbayad das

bowis sin tepek di nigay, ya din papan-garig maipanggep sin man-ob-obla sin kaobasan, din doway ay anak, din kasal di anak di ari, ya din sinpo ay babassang.

Din Linaona

Din listaan di ap-apon Jesus ya din nianakana 1:1-2:23

Din nankaskasabaan Juan ay Mamon-bonyag 3:1-12

Din nabonyagan Jesus ya din namadanan Satanasa ay nanolisog en sisya 3:13-4:11

Din nan-it-itdoan Jesus ed Galilea 4:12-18:35

Din oblan Jesus manlogi ed Galilea enggana ed Jerusalem 19:1-20:34

Din naodi ay dominggon Jesus ya din nateyana 21:1-27:66

Din kasin natagoan Jesus ya din nanpail-ilaana 28:1-20

Din Listaan Di Ap-apon Jesus

(Luc. 3:23-28)

1 Siya na di listaan di ap-apon Jesu Cristo ay polin David ya polin aben Abraham. ²Si Abraham et aman Isaac ay aman Jacob ay aman aben Juda ya din aag-i na. ³Si Juda et aman da Perez en Zera, ya si Tamar di ina da. Si Perez et aman Hezron ay aman Ram. ⁴Si Ram abe et aman Amminadab ay aman Nason ay aman Salmon. ⁵Si Salmon et say aman Boaz, ya si Rahab di ina na. Si Boaz abe et aman Obed, ya si Ruth di ina na. Si Obed et sisya di aman Jesse, ⁶et si Jesse di aman Ari David.

Si David et aman Solomon, ya din ina na et sigod ay asawan Urias. ⁷Si Solomon et aman Rehoboam ay aman Abias ay aman aben Asa. ⁸Si Asa abe et aman Jehosafat ay aman Jehoram ay aman Uzias. ⁹Si Uzias et aman Jotam ay aman Ahaz ay aman Hezekias. ¹⁰Si Hezekias abe et aman Manasses ay aman Amon ay aman Josias. ¹¹Et si Josias di

aman Jeconias ya din aag-i na sin timpo ay napilit ay naiey di Judio ed Babilonia.

¹² Idi nakdeng ay naikaan di Judio sin ili da, naianak si Sealtiel ay si Jeconias di ama na. Si Sealtiel et aman Zerubbabel.

¹³ Si Zerubbabel abe et aman Abiud ay aman Eliakim ay aman Azor. ¹⁴ Si Azor et say aman Zadok ay aman Akim ay aman aben Eliud. ¹⁵ Si Eliud abe di aman Eleazar ay aman Mattan ay aman Jacob.

¹⁶ Si Jacob di aman Jose, et si Jose di asawan Maria ay inan Jesus ay makwani en Cristo.

¹⁷ Din katontonan di kapototan Jesu Cristo et sinpo ya opat manlogi en Abraham enggana en David. Wada abe di sinpo ya opat ay kapototan manlogi en David enggana sin timpo ay napilit ay naiey di Judio ed Babilonia. Et wada abe kasin di sinpo ya opat ay kapototan manlogi sin naieyan das di enggana sin kaniakanan din makwani en Cristo.

Din Naianakan Jesu Cristo

(Luc. 2:1-7)

¹⁸ Siya na di kadad-atan di naianakan Jesu Cristo. Naitotolag si Maria ay ina na ay makiasawa en Jose, ngem sin daan dan man-asawa, naammoan ay nawadan sisya babaen sin panakabalin di Ispirito Santo. ¹⁹ Managtongpal si Jose sin linteg Moses, ngem adi na aben layden ay maibabain si Maria, isonga ninemnem na ay isiana ay adi maammoan di kaipoipogaw.^f ²⁰ Say nemnem na di, asi et nan-iitaw ay wada di anghel Apo Diyos ay nanpaila en sisya ay nangwani, “Jose ay polin David, adi ka madanagan ay mangibeey en Maria, tan din nawad-ana et babaen din panakabalin di Ispirito Santo. ²¹ Man-anak si

lalaki, et ngadanam si Jesus, tan sisya di mangisalakan si ipogaw na sin basbasol da.”

²² Naamag am-in dana ta say matongpal din inpaibagan Apo Diyos sin esa ay mamadto ay nangwani, ²³ “Mawad-an di esa ay balasang ay magay nangiwiwit en sisya, et man-anak si lalaki ay mangadanan si Immanuel,”^{§§} di olog na et “wadas Diyos en datako.”

²⁴ Idi binmangon si Jose, pinati na din inbagan di anghel, et inbeey na si Maria, ²⁵ ngem adi na dinaddaag sin daan bomalaan di anak na. Idi pay binmala, nginadananas Jesus.

Din Nanpasyal Ed Betlehem Ay Napo Sin Belaan Di Agew

2 Naianak si Jesus ed Betlehem ay ilin di Judea sin kaarin Herod. Pag wada da di emey ed Jerusalem ay napo sin belaan di agew ay nankalalaing ay mangibagas olog di talaw. ² Idi dinmateng das di, pinoot da ay nangwani, “Into din naianak ay arin di Judio? Tan inila mi din binmelaan di talaw ay sinyal di naianakana, et inmali kami ay mandayaw en sisya.”

³ Sin nanamagan Ari Herod sidi, pe-teg di egyat na ya siya abe sin am-in ay man-ili ed Jerusalem. ⁴ Isonga inpasinop na din papangolon di papadi ya din maestraon di linteg, et pinoot na en daida mo into di maianakan di Messias. ⁵ “Ed Betlehem isnan nay ay probinsiya ay Judea,” kanan da ay sinombat. “Tan siya na di inpaisolat Diyos sin mamadto ed nabaon ay kanana,

⁶ “Sik-a ay Betlehem sin dagan Juda, sik-a di kapatgan sin madaydayaw ay il-ili ay lak-am Juda, tan sik-a di

^f**1:19** Din ogalin di Judio et mo waday naitotolag ay mangasawas balasang, enggay naibilang ay asawa na. Mo waday napasamak et ninemnem na ay adi na toloyen, masapol ay idawat na sin balasang di papil ay mangipaneknek ay isianas sisya. Masapol abe ay waday doway ay tistigo.

^{§§}**1:23** Isaias 7:14.

kapoan di manturay ay mangipango ya mangay-ayowan si ipogaw ko ay Israelita.”**

⁷Pag paayag Herod din doy ay nankalalaing ay mangibagas olog di talaw ta say makikali da en sisya ay eng-enggay da, et inammoana en daida din kosto ay timpo ay binmalaan din talaw.

⁸Pag nan ibaas daida ed Betlehem ay nangwani, “Emey kayos di, et esten yo ay manganap sin moyang ay sana. Mo datngan yo, mantaoli kayos na ta ibaga yo en sak-en ta say emeyak abe ay mandayaw en sisya.”

⁹⁻¹⁰Sin nanngean da sin intogon di ari, nanlobwat da, et peteg di ragsak da, tan inila da kasin din mismo ay talaw ay inila da ay binmela ed idi. Inpang-pango nas daida enggana ay dinmateng sin patag di beey ay kad-an di moyang, yan pag somaldeng. ¹¹Idi sinmawang da sin kad-an di beey ay sana, sinenggep da et inila da din moyang ya si Maria ay ina na. Nandokmog da ay nanyakog-ong ay mandayaw sin moyang, et pag dan bokatan din naigtoan di nangina ay isagot da, et indawtan das sisya si bali-tok, nabanglo ay insinso ay makwani en frankincense, ya mirra.

¹²Idi siya di, inpaitaw Diyos daida, et intogona en daida ay adi da mantaoli en Herod, isonga natken di nandanana da ay sinmaa ed ili da.

Din Linmayawan Da Jose En Maria Ya Si Jesus Ed Egipto

¹³Idi nadipos da, nanpaila di anghel Apo Diyos en Jose sin iitaw na yan kanana en sisya, “Ibangon mo, et ikoyog mo din moyang ya si ina na ta lomayaw

kayo ed Egipto. Mantee kayos di enggana ay ibagak ay mantaoli kayo, tan din panggep Herod et ipaanap na din moyang ta ipapse na.”

¹⁴Siya et di, kabangon si Jose et kalob-wat sin gawan di labi ay mangikoyog sin moyang ya si ina na ta emey da ed Egipto. ¹⁵Et say nantetean da enggana sin nateyan Herod. Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Apo Diyos sin mamadto ay kanana, “Awni et ayagak din anak ko ay komaan ed Egipto.”†

Din Nangipapsean Herod Sin Kamoyamoyang

¹⁶Idi inammoan Herod ay sinikapan din nankalalaing ay mangibagas olog di talaw sisya, palaloy bonget na, et inbilina ay en peslen di soldado na din amin ay lalaki ay mantawen si dowo ono kolang ed Betlehem ya sin nandinmang ay il-ili. Tan pinasal na ay say kosto ay kabayag di timpo manlogi sin binmalaan di talaw ay maibasar sin inammoana sin doy ay nankalalaing ay sangaili. ¹⁷Isonga natongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay si Jeremias ay kanana,

¹⁸“Madmadnge di palalo ay man-og-oga ay manladladingit ed Rama, tan ogogaan Raquel din aan-ak na. Adi polos kaliwliwa, tan namaga da.”‡

Din Inmeyan Da Jose Ed Nazaret Ay Napo Ed Egipto

¹⁹Idi natey si Herod, nanpaila di anghel Apo Diyos en Jose sin iitaw na sin kad-an da ed Egipto, ²⁰yan kanana, “Ibangon mo ta ikoyog mo din moyang ya si ina na ta mantaoli kayo sin ili yo ay

*2:6 Mikias 5:2.

†2:15 Hosea 11:1.

‡2:18 Jeremias 31:15. Sin pannemnem Jeremias, Si Raquel di maibilang ay inanan di am-in ay Judio, ya din aan-ak na et din polin di an-ak Israel ay naabak ya naibag-en ed Babilonia. Si Mateo pay et osalenas Raquel ay kaiarigan di iin-a ed Betlehem ay natey di aan-ak da.

Israel, tan enggay natey din mangwani en mamse sin moyang.”²¹ Siya di et binmangon da Jose et nantaoli da ed Israel.

²²Asi et dinngen Jose ay naikat si Arkelaus ay anak Herod ay manturay ed Judea, isonga emegyat ay mantaoli. Gapo ta wada kasin di naitogon en sisya sin iitaw na, inmey da sin probinsiya ay Galilea,²³ et nakiili da ed Nazaret. Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin doy da ay mamadto ay kanana, “Awni et makwanis sisya en taga-Nazaret.”[¶]

Din Nankaskasabaan Juan Ay Mamonbonyag

(*Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-20; Jn. 1:19-28*)

3 Sin siya di ay timpo ay nantetean pay laeng da Jesus ed Nazaret, inmey si Juan ay Mamonbonyag sin lugar ed Judea ay magay omili, et nangaskasaba sin en nandengdenge.² Kanana, “Ibabawi yo din basbasol yo, tan dandani di panturayan Diyos.”³ Si Juan di inbagbagan Isaias ay mamadto ay nangwani,

“Wada sin lugar ay magay omili di mangibogbogaw ay mangmangwani, ‘Isagana yo din danen di Apo ay omali ta say siged di danan ay pandanana.’”[§]

⁴Din badon Juan et owat inabel ay book di kamel ya kokop di animal di bilko na. Din kankanena abe et dodon ya danom di iyokan.⁵ Em-emey en sisya di omili ed Jerusalem ya din man-ili sin am-in ay ili ed Judea ya sin nandinmang di ginawang ay Jordan.⁶ Inpod-

podno dan basbasol da et pag bonyagan Juan si daida sin ginawang ay Jordan.

⁷Ngem sin nangilaana sin ad-ado ay Fariseo ya Sadduceo ay omal-ali ay manpabonyag koma, kanana en daida, “Ay peteg kayo kayman ay kaman nasikap ay eweg! Sino ngata di nangibaga en dakayo ay mailsot yo din panosaan Diyos en dakayo mo mabonyagan kayo?”⁸ Adi met mabalin, tan masapol ay amagen yo din mangipaila ay tet-ewa ay inbabawi yo din basbasol yo.⁹ Adi yo aben kankanan en mailisi kayo tan si Abraham din apo yo, tan olay dana ay bato et mabalin met ay amagen Diyos si polin Abraham!¹⁰ Din panosaan Diyos en dakayo et maiarig si wasay ay naibibiyad ay mamoyo sin kaiw, et amin ay kaiw ay adi manlames si siged et mapoyo sin poona ta asi maitongo.”

¹¹Pag nan itoloy ay nangwani, “Wada di nangatngato mo sak-en ay omonod. Et begew din nay kinangato na, adiak maikari ay olay manggen sin sapatos na.”^{**} Danom anggoy di ibonyag ko en dakayo ta maipaila ay inbabawi yo din basbasol yo, ngem mo sisya pay et bonyaganas dakayo si Ispirito Santo ya apoy.¹² Maiarig sisyas ipogaw ay nananggen si liga-o ay paneg-ap na sin nabayo ay pagey. Din lames na et ena idolin sin beey na, ngem din teg-ap pay et ipoo na sin apoy ay adi kaddad-ep.”

Din Nabonyagan Jesus

(*Mar. 1:9-11; Luc. 3:21-22*)

¹³Sin timpo ay doy ay nanbonbonyagan Juan, napo si Jesus ed Galilea et in-

[¶]2:23 Din kali ay Nazaret et maga sin Daan ay Tolag, ngem sin timpon Jesus, kitkittoy ya malaslasoy ay ili ed Nazaret (Juan 1:46), isonga din layden Mateo ay kalien et ad-adoy mamadto si nangibaga ay laslasoyen di ipogaw si Jesus.

[§]3:3 Isaias 40:3.

^{**}3:11 Din esa ay obla ay naidawat sin kababaan ay baa ono bag-en ed idi et iali na din sapatos di among na mo waday emeyana ya kaanena abe mo somaa et senggep sin beey. Isonga din layden Juan ay kalien et adi na ibilang din awak na ay maikari ay mansilbi ay olay owat bag-en en Jesus.

mey sin ginawang ay Jordan ay manpabonyag en Juan. ¹⁴Sinigaan Juan ay nangwani, “Sak-en di masapol ay manpabonyag en sik-a. Apay nga omali ka ay manpabonyag en sak-en?”

¹⁵Ngem kanan Jesus ay sinombat, “Olay itay-on mo ed wani, tan bagay na ay tongpalen ta din am-in ay panggep Diyos.” Isonga pag bonyagan Juan sisya.

¹⁶Makdeng pay ay nabonyagan si Jesus, pag et komaan sin danom down et mabokatan ed langit, et inila na din Ispirito Santo ay kaman kalapati ay bomabbaba enggana ay pinmatong en sisya. ¹⁷Pag et wada di kali ay napod langit ay kanana, “Si naey di laydelay-dek ay anak ko. Sisya di kakapnekak.”

Din Namadasan Satanas Ay Nanolisog En Jesus

(*Mar. 1:12-13; Luc. 4:1-13*)

4 Pag ipangon din Ispirito Santo si Jesus sin lugar ay magay omili ta say solisogen din Diablo. ²Nantetees di si opatapolo ay agew ya labi ay adi polos nangnangan, et pag nan liknaen di dagaang na. ³Asi et din manolisog et inmey sin kad-ana yan kanana, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, bilinem din batbato ay nay ta manbalin das makan.” ⁴Ngem sinongbatan Jesus ay nangwani, “Din naisolat ay kalin Diyos et kanana, ‘Baken makan et anggoy di katagoan di ipogaw, mo adi et masapol da abe di am-in ay ibagbagan Diyos.’”^{††}

⁵Pag ipangon din Diablo sisya sin nasantoan ay siyodad, et inpapika na sin kakayangan ay partin di Timplo. ⁶Asi na pag kanan, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, mantekgas ka kod, tan kanan din naisolat ay kalin Diyos, ‘Bilinen Diyos

din aanghel na ta ayowanan daka. Akloopen das sik-a ta say adi maidosnog sikim sin bato.’”^{‡‡}

⁷“Aw kayman,” kanan Jesus ay sinombat, “ngem din naisolat ay kalin Diyos et kanana abe en, ‘Adi yo padpadasen si Diyos ay Apo yo.’”^{¶¶}

⁸Idi nakdeng di, pag iturong din Diablo sin nakayakayang ay dontog et inpaila na en sisya din am-in ay nasyon isnan lobong ya din kinabaknang da. ⁹Kanan din Diablo, “Idawat ko am-in dana en sik-a mo mandokmog ka ay mandayaw en sak-en.”

¹⁰Ngem sinombat si Jesus ay nangwani, “Komaan ka et ay Satanas! Tan din naisolat ay kalin Diyos et kanana, ‘Magay odom si dayawen yo ya pansilbian yo mo adi anggoy si Diyos ay Apo yo.’”^{§§}

¹¹Pag komaan din Diablo, et dinmateng di aanghel ay mamadang en Jesus.

Din Nanlogian Jesus Ay Nan-itdo

(*Mar. 1:14-15; Luc. 4:14-15*)

¹²Idi dinngan Jesus ay naibalod si Juan, nantaoli ed Galilea. ¹³Ngem adi nakiili ed Nazaret mo adi et nantee ed Capernaum ay esa ay ili sin benget di annawa ay lebung ay Galilea sin sakop di dagan Zebulun ya Naftali. ¹⁴Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana,

¹⁵“Din dagan da Zebulun en Naftali et wada sin benget di annawa ay lebung ya sin demang di ginawang ay Jordan ya enggana sin sakop di Galilea ay kanan da en ilin di Gentil. ¹⁶Din ipogaw isdi et kaman dan mantete sin mabolinget, tan kaman nalilibooan din ili da si pese. Ngem

^{††}4:4 Deuteronomio 8:3.

^{‡‡}4:6 Salmo 91:11-12.

^{¶¶}4:7 Deuteronomio 6:16.

^{§§}4:10 Deuteronomio 6:13.

awni et ilaen da di somisili ay silaw, tan manpaila sin kad-an da di maningaw si nemnem da.”*

¹⁷Manlogi sin timpo ay doy, inlogin Jesus ay mangaskasaba ay mangmangwani, “Ibabawi yo din basbasol yo, tan dandani di panturayan Diyos.”

Din Nangayagan Jesus Sin Damo Ay Papasolot Na

(*Mar. 1:16-20; Luc. 5:1-11*)

¹⁸Sin namingsan ay mandad-an si Jesus sin benget di annawa ay lebeng ay Galilea, inila na di sin-iyogtan ay manabtabokol, tan say obla da. Daidas da Simon ay nabdayan si Pedro ya si Andrew. ¹⁹Kanana en daida, “Enggana ed wani, manabtabokol kayos nigay. Manbalin kayo et si pasolot ko[†] ta itdoak dakayo ay mangawis si ipogaw.”[‡] ²⁰Kaipayag da sin tabokol da yan nakiey da en sisya.

²¹Mandad-an da pay sin benget di lebeng, inilan Jesus di doway ay sinagi ay da Santiago en Juan ya din ama da ay si Zebedeo. Nanlologan da sin bangka da ay mangisagsagana sin tabokol da. Inayagan Jesus din sin-iyogtan ay sana, ²²et kataynan da sin bangka ya en ama da, et nakiey da abe en Jesus.

Din Nan-it-itdoan Ya Nangaskasabaan Jesus Ya Din Nangag-agasana Sin Mansaksakit

(*Luc. 6:17-19*)

²³Nanlikliked si Jesus sin intiro ay probinsiya ay Galilea. Nan-it-itdo sin kasinasinagoga ay nangikaskasaba sin siged ay damag ay maipanggep sin pan-

turayan Diyos, ya inag-agasana abe di mansaksakit si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak da. ²⁴Isonga nandindinamag din inam-amag Jesus enggana sin intiro ay sakop di Syria, et in-ey da en sisya din am-in ay mansaksakit ya manligligat ay kaman din kinapet di anito, din mankedas ya din paralitiko. Et inagasanan daida am-in. ²⁵Isonga ad-adoy ipogaw ay inmonod en sisya ay napo ed Galilea, din Sinpo ay Siyodad, Jerusalem ya odom ay il-ili ed Judea, ya sin demang di ginawang ay Jordan.

Din Pamagbagan Jesus Sin Kad-anas Kabilbiligan

5 Sin nangilaan Jesus sin ad-ado ay ipogaw, nantikid sin kabilbiligan[¶] et tinmokdo. Idi nasinop din papasolot na sin kad-ana, ²inlogi na ay nangitdo en daida yan kanana,

Din Nagasat Ay Ipogaw

³“Nagasat di ipogaw ay mangammo ay nabibiteg das kabaelan sin pangilaan Diyos, tan daida di naitatapi sin panturayana.

⁴“Nagasat di ipogaw ay manladladngit begew si basol, tan liwliwaen Diyos daida.

⁵“Nagasat di naanos ay ipogaw ay mangibabas nemnem da, tan daida di manawid sin daga.

⁶“Nagasat di ipogaw ay peteg ay laydelayden da ay mangamag sin layden Diyos, tan mapnek da.

⁷“Nagasat di ipogaw ay managsegang, tan seg-angan aben Diyos daida.

***4:16** Isaias 9:1-2.

[†]**4:19** Din kanana sin Griego et: *Omonod kayo ...* Di laydena ay kalien et makiey da en Jesus ay pasolot na.

[‡]**4:19** Din kanana sin Griego et: *... ta itdoak dakayo ay manabokol si ipogaw.*

[¶]**5:1** Din olog na sin Griego et baken esa ay nakayang ay dontog mo adi et din kadondontogan ono kabilbiligan. Ad-adoy bilig sin diposan di agew mo din lebeng ay Galilea.

⁸“Nagasat di ipogaw ay naimomongsan di nalinis ay nemnem da sin layden Diyos, tan daida di mangila en sisya.

⁹“Nagasat di ipogaw ay mangikapya si iib-a da, tan daida di maibilang ay an-ak Diyos.

¹⁰“Nagasat di ipogaw ay mapalpaligat begew sin kinalinteg da, tan daida di naitatapi sin panturayan Diyos.

¹¹“Nagasat kayo mo pabainan di ipogaw si dakayo ya paligaten das dakayo ya man-etek da ay mangipalawlaw en dakayo begew en saken. ¹²Peteg koma ay manragsak kayo, tan palalo ay daktake di gon-gona ay naidodolin para en dakayo ed langit. Tan din iyat di ipogaw en dakayo et siya met laeng din naiyaat en daida ay mamadto ed nabaon.”

Maipanggep Si Asin Ya Silaw

(*Mar. 9:50; Luc. 14:34-35; Mar. 4:21-25; Luc. 8:16-18*)

¹³Intoloy Jesus ay nan-itdo et kanana, “Dakayo di maiarig si asin para sin kaipoipogaw isnan daga. Ngem mo omamsit di asin, adi met mabalin ay pataolien din pait na. Magay silbi na, isonga maiwasit et gatinan di ipogaw.

¹⁴“Maiarig kayo abe si silaw ay maningaw si nemnem di ipogaw isnan daga. Nemnemen yo kadi ay mo waday ili sin toktok di dontog, dadlon maila. ¹⁵Maga abe di maneteng si silaw ta asi na sakoboan si palanggana, mo adi et ipatang na ta din am-in ay bemeey et ilaen dan am-amagen da. ¹⁶Siya abe ay masapol ay mansilaw kayo sin pangilaan di ipogaw ta say ilaen da din siged ay ogali yo et dayawen da si Ama yo ed langit.”

Maipanggep Sin Linteg Moses

¹⁷Pag kanan Jesus, “Adi yo nemnemen ay inmaliak ay mangwaswas sin linteg Moses ya din insolat di mamadto, mo adi et inmaliak ta say tongpalek din inbagbaga da.[§] ¹⁸Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay engganay mankaiwed din daga ya langit, maga polos di linaon di linteg Diyos ay mamaga, olay din kaaptikan ay kali ono es-esa ay toldok, engganay matongpal din am-in ay panggep Diyos. ¹⁹Mo wada ngarud di manglabasing si olay din kayap-ewan ay bilin Diyos ya itdo nas iib-a na ay olay adi da patpatien, maibilang ay kababaan sin panturayan Diyos. Ngem din manongtongpal ya mangit-itdo sin bilbilin ay nay et maibilang ay nangato sin panturayan Diyos. ²⁰Ibagak ngarud en dakayo ay adi kabalin ay maitapi kayo sin panturayan Diyos mo baken kayon nalininteg mo din Fafariseo ya mamaestron di linteg.”

Maipanggep Si Bonget

²¹Intoloy Jesus ay nangwani, “Dindinge yo din naibilin sin aap-o tako ed nabaon ay adi da manpespese, et mo pomse das biyag, maokom ya makeddengon da ay madosa. ²²Ngem ibagak en dakayo ay olay din mangibonget si gait na et maokom ya makeddengon ay madosa. Din ipogaw abe ay mamabbain si gait na ay mangwani en ‘Magay silsilbim’ et maidarum sin papangolo. Et din ipogaw abe ay mangwani sin gait na en, ‘Naong-ong ka’ et em-emey sin apoy ed inferno. ²³Isonga mo waday idatdaton mo en Diyos sin Timplo, asi ka et nemnemen ay waday inamag mo ay panigaan di gait mo en sik-a, ²⁴masapol ay taynam din daton mo sin sangoanan di altar ta en ka makikapya omona sin gait mo,

§5:17 Dodowa pay di olog nina sin Griego: 1) ... *inmaliak ta say ipaammok din kosto ay layden da ay kalien*; 2) ... *inmaliak ta say komplitoek din inbagbaga da*.

asi ka pay mantaoli ay mangidaton sin sagot mo en Diyos.

²⁵“Mo wada abe di mangiey en sik-a ed korti ta say idarum daka begew si otang mo, dalasem ay makikapya en sisya mo wada kayo pay laeng sin danan. Tan mo maga pay, ipolang daka sin howis, et pag ipolang din howis sik-a sin polis ta say maibalod ka. ²⁶Tet-ewa nan ibagak en sik-a ay adi ka makabala sin balodan enggana ay bayadam din am-in ay otang mo.”

Maipanggep Si Makibabai

²⁷“Dindinngge yo abe din naibilin en daida ed nabaon ay adi da makibababai. ²⁸Ngem ibagak en dakayo ay din mangila si babai ta aklongana et enggay nakibabai en sisya sin nemnem na. ²⁹Isonga mo din makannawan ay matam di bomasolam, okitem ta iwasit mo. Tan agpos mo makolongan di awak mo si esa ay parti na mo din magay kolang di awak mo yan maitpig kad inferno. ³⁰Mo pay din makannawan ay takkay mo di bomasolam, potoam ta iwasit mo. Tan agpos mo makolongan di awak mo si esa ay parti na mo din magay kolang di awak mo yan maitpig kad inferno.”

Maipanggep Si Mangisian Si Asawa Na

(Mar. 10:11-12; Luc. 16:18)

³¹“Naibilbilin abe ed idi ay mo waday lalaki ay mangisian si asawa na, masapol ay idawtanas kasolatan ay mangipaneke ay nansian da. ³²Ngem ibagak en dakayo ay din lalaki ay mangisian si asawa na malaksig mo nakilalakis sisya et panbalinena si makilalaki mo maki-asawa kasin. Din lalaki abe ay mangasawa si babai ay naiidang et makabasol met laeng si kamalala.”

Maipanggep Si Mansapata

(Sant. 5:12)

³³Intoloy Jesus ay nangwani, “Dindinngge yo abe din naibilin sin ap-apo tako ed nabaon ay masapol ay adi da lablab-singen di insapata da, mo adi et tongpalen da di insapata da en Apo Diyos. ³⁴Ngem ibagak en dakayo ay adi kayo polos mansapsapata. Adi yo kanan, ‘Ilam ay langit,’ tan say pantokdoan Diyos ay manturay. ³⁵Adi yo aben kanan, ‘Ilam ay daga,’ tan siya na di pan-andayan di siki na, ono ‘Ilam ay Jerusalem,’ tan siya di din ilin di nangato ay Ari. ³⁶Olay din toktok yo et adi yo isapsapata, tan adi yo kabaelan ay mangipakilat ono mangipangitit si olay esay book. ³⁷Agpos et mo kanan yo anggoy en ‘Aw’ ono ‘Aga’ ay adi yo taptapian si sapata. Tan olay sino ay itaptapi yo ay sapata et mapo en Satanas.”

Maipanggep Si Man-ibaes

(Luc. 6:27-36)

³⁸“Dindinngge yo abe din naibilin ed idi ay kanana, ‘Mata di bayad di mata, bab-a si bab-a.’” ³⁹Ngem ibagak en dakayo ay adi yo ibabbaes di lawa ay amagen di gait yo en dakayo, mo adi et kaman nina di amagen yo. Mo waday manampik sin kannawan ay tamil mo, patampik mo abe din esa. ⁴⁰Mo wada abey mangidarum en sik-a ta alaena din badom, itay-on mo ay alaena abe din tak-ep di badom. ⁴¹Et mo waday mangipapilit en sik-a ay aligidam din egena si esay kilometro, olay aligidam si dow. ⁴²Mo waday mankedaw en sik-a, idawtam, ya mo wada abey manbolod, pabolodam.”

**5:38 Deuteronomio 19:21.

Din Layad Tako Sin Kaibaw Tako

(Luc. 6:27-28,32-36)

⁴³“Dindinge yo din naibilin ed idi ay kanana, ‘Laydelaydem din gagayem mo, ngem kaliget mo din kaibaw mo.’
⁴⁴Ngem ibagak en dakayo ay laydelayden yo koma din kaibaw yo ya ikararagan yo din mamaligat en dakayo
⁴⁵ta say maibilang kayo ay an-ak Ama tako ed langit. Tan mo sisya et ipalpalobos na din agew ay pinarsua na ay maneysey-ang sin siked ay ipogaw ya siya abe sin lawa. Ibaa na abe di odan ta maodanan dagan di nalinteg ay ipogaw ya siya abe sin baken nalinteg.
⁴⁶Mo anggoy din manglaylayad en dakayo si laylayden yo, ay magongonaan kayo aya? Olay din malaslasoy ay mansingsingil si bowis et kabaelan da di.
⁴⁷Et mo anggoy din gagayem yo si ngalngalaten yo, sino aya di nallasinan yo? Olay din adi nangaammo en Diyos et am-amagen da di.
⁴⁸Masapol ngarud ay magay pankolkolangan yo ay kaman si Ama tako ed langit ay magay pankolkolanganana.”

Din Iyat Tako Ay Bomadang Si Makasapol

6 Intoloy Jesus ay nan-itdo et kanana, “Ilaen yo ta mo man-amag kayos siked, adi yo amagen sin pangiilaan di ipogaw ta say dayawen das dakayo. Tan mo say amagen yo di, magay gon-gona si idawat Ama tako ed langit en dakayo.
²“Isonga mo man-idawat kayos badang sin nabibiteg, adi yo ipappaila ya ingalngalawngaw ay kaman din am-amagen di agin sisiked sin simbaan ya kalsada ta say dayawen di ipogaw si daida. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gon-gona da.
³Mo wada ngarud di idawat yos

nabiteg, adi yo ipaammo si olay din kapatgan ay gayyem yo
⁴ta say magay mangammo. Et si Ama tako ay mangil-ila sin am-amagen yo ay adi maammoan di mangon-gona en dakayo.”

Maipanggep Si Kararag

(Luc. 11:1-13)

⁵Kanan aben Jesus, “Mo mankararag kayo, adi yo koma tadtadonen di agin sisiked, tan laylayden da ay en pomipika ay mankararag sin simbaan ya sin solyon di kalsada ta say ilaen di kaipoipogaw si daida. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gon-gona da.
⁶Mo mankararag kayo ngarud, senggep kayos kowarto ay ang-anggoy yo et ineb yo, asi kayo mankararag en Ama tako ay adi kaila. Et si Ama tako ay mangil-ila sin am-amagen yo ay ang-anggoy yo et gon-gonaanas dakayo.

⁷“Sin pankarkararagan yo, adi yo paandoandoen ay adi mangnemnemnem sin olog di ibagbaga yo ay kaman din ipogaw ay adi nangaammo en Diyos. Say am-amagen da di, tan kanan da en madnge di karkararag da begew sin ad-ado ay kali da.
⁸Adi yo tadtadonen daida, tan si Ama tako et enggay ammo na din kasapolan yo sin adi yo pay laeng kindaw en sisya.
⁹Kaman nina ngarud di iyat yo ay mankararag:

‘Ama mi ay wada ed langit, madaydayaw koma din nasantoan ay ngadan mo.
¹⁰Domteng koma din panturayam isnan daga ta say matongpal din laydem isnan daga ay kaman ed langit.
¹¹Iyaam dakami ed wani sin kanen ay kasapolan mi.
¹²Pakawanem din basbasol mi, tan pinakawan mi abe din binmasol en dakami.
¹³Bomadang ka abe ta adi

kami masolsolisog mo adi et mailisi kami si lawa.^{††}

¹⁴“Masapol ay pakawanan yo din bin-masol en dakayo, tan mo pakawanan yos daida, pakawanan aben Ama tako ed langit si dakayo. ¹⁵Ngem mo adi yo pakawanan daida, adi aben pakawanan Ama tako ed langit din basbasol yo.”

Maipanggep Si Mangitpe Si Dagaang Na

¹⁶Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Sin pangitpean yo si dagaang yo, adi yo ipappaila ay masmasadot kayo ay kaman din agin sisiged. Tan layden da ay ammoan di kaipoipogaw ay it-itpe day dagaang da, isonga adi da mandaddaop ya mansagsagaysay. Tet-ewa nan ibagak en dakayo: enggay ginon-od da din gongona da. ¹⁷Mo ngarud man-itpe kayos dagaang yo, mandaop ya mansagaysay kayo ¹⁸ta say magay mangammo ay it-itpe yo di dagaang yo mo adi anggoy si Ama tako ay adi kaila. Tan il-ilaena din am-amagen yo ay adi yo ipaam-amos odom, et sisya di mangon-gona en dakayo.”

Din Kinabaknang Ed Langit

(*Luc. 12:32-34*)

¹⁹“Adi kayo man-idoldolin si kinabaknang yo isnan daga, tan din bonbonag yos na et nalaka ay dadaelen di lakey ya lati,^{‡‡} ya wada abey mangakew ay man-altal si telbek ta senggpe ya akewen da. ²⁰Man-idolin kayo ngarud si kinabaknang yo ed langit ay maga polos di lakey ya lati ay manadael, ya maga abe di senggpe ay mangakew. ²¹Tan din kad-an di kinabaknang yo et siya abe di kad-an di nemnem yo.

Din Matan Di Ipogaw

(*Luc. 11:34-36*)

²²“Din mata et kaman silaw di ipogaw. Isonga mo siged di pangilam, kaman dadlon nasilawan di nemnem mo. ²³Ngem mo lawa di pangilam, kaman palalo ay mabolinget di nemnem mo. Mo kanam ngarud en nasilawan nemnem mo ngem kambaw et mabolinget, adi pay peteg ay mabolinget!”

Din Pangay-ayowanen Diyos En Daida Ay Mantalek En Sisya

(*Luc. 16:13; 12:22-31*)

²⁴“Adi mabalin ay madodowa di among di bag-en, tan laylaydena din esa yan sigaana din esa. Patgena abe din esa downanan laslasoyen din esa. Isonga adi mabalin ay pandesanan yo din pansilbian yo en Diyos ya din pilak.

²⁵“Siya na di begew ay ibagak en dakayo, adi kayo madandanagan si makan, mainom ya maibado ay kasapolan yo sin biyag ay nay. Tan addawi ay nabanbanol din biyag yo mo din makan, ya nabanbanol met abe din awak yo mo din bado. ²⁶Nemnemen yo din titit ay mantaytayaw ed kayang. Adi da man-esek ya man-ani, maga abe di agamang da si pangidoldolinan das kanen da, ngem laton ay adi da madagdagaangan, tan idawdawtan Ama tako ed langit si kanen da. Addawi met ay nabanbanol kayo mo din titit, ay baken siya? ²⁷Di esa pay, olay mo kankanayon ay mandandanag kayo, ay mabalin ay paandoen yo di biyag yo si olay esa ay oras?

²⁸“Apay nga madandanagan kayo abe si ibado yo? Ilaen yo din iyat di sab-sabong ay madakdake sin kadondonto-

^{††}6:13 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... mailisi kami sin Diablo.

^{‡‡}6:19 Sin Griego, ad-adoy kaiosalan di kali ay *lati*. Di laydena ay kalien, kompormi ay mangan ya manadael ay kaman lati, otot, taki ya bokbok.

gan. Adi da man-obla ya man-abel si bado da, ²⁹ngem kanak en dakayo en olay si Ari Solomon ay palalo di kin-abaknang na^f et magay bado na ay kaman din kinapintas di esa sin nay da ay sabsabong. ³⁰Mo kaman nidi din kinapintas ay idawdawat Diyos sin nabeas ay wada ed wani ya mapooan si bigat, ay baken sigsigurado ngata ay ammo na ay mangidawat si bado yo? Apay ngin ngarud ay at-atik et anggoy di talek yo? ³¹Isonga adi kayo madandanagan ay mangwani, ‘Into ngin di ia takos kanen ya bado tako?’ ³²Tan say gamgamgamen di ipogaw ay adi nangammo en Diyos. Ngem mo si dakayo pay et ammon din Ama yo ed langit ay masapol yo am-in dana. ³³Isonga imongsan yo koma di nemnem yo sin panturayan Diyos ya din nalinteg ay kabibiyag ay inbilina, et idawat na abe am-in dana en dakayo. ³⁴Isonga adi kayo madandanagan si ligat ay lak-amen yo ngin si bigat. Awni ta si bigat, asi yo sangoen di ligat ay domateng sin agew ay doy. Tan kosto din ligat ay laklak-amen tako si esa ya esa ay agew. Olay adi tako taptapian.”

Din Adi Tako

Panpabasbasolan Si Ib-a Tako

(*Luc. 6:37-42*)

7 Intoloy Jesus ay nan-itdo ay nangwani, “Adi yo panbalbalinen din awak yos mangokom si gait yo ta adi aben okomen ya keddengan Diyos dakayo. ²Tan din lokod ay pangokom yo si gait yo et siya abe din lokod ay osalen Diyos ay mangokom en dakayo. ³Apay nga delawem din kitkittoy ay mokat sin matan di ib-am, yan adim madlaw din dakdake ay mokat sin matam? ⁴Apay nga ibagam sin ib-am, ‘Pangaasim kod

ta ponasak san mokat mo,’ dowan pay wada di dakdake ay mokat mo abe? ⁵Sik-a ay agin sisiged, ponasam on-ona din dakdake ay mokat mo ta say makaila ka ay kosto, asi ka pay mabalin ay ponasan din mokat di ib-am.”

⁶Pag kanan Jesus, “Adi yo ipapati ay mangitdo sin nasantoan ay kalin Diyos si ipogaw ay manglaslasoy ya manigaan ay mandenge, tan maiarig das aso ya bisaang. Tan olay mo nangina di idawat mos maangat ay aso, katen daka pay dedan. Et mo perlas di itepam sin sangoanan di bisaang, owat dan gatigatinnan.”

Din Pankedkedawan Tako En Diyos

(*Luc. 11:9-13*)

⁷Kanan aben Jesus, “Kanayon koma ay mankedkedaw kayo en Diyos, et idawat na en dakayo din kedkedawen yo. Itoltoloy yo abe ay man-an-anap et datngen yo din an-anapen yo. Ipapati yo koma abe ay mantogtog et mabokatan pantew ta senggep kayo. ⁸Tan olay sino di mankedaw en Diyos et maidawtan, ya olay sino di man-anap et datngena din an-anapena. Olay sino abe di mantogtog et mabokatan pantew para en sisya. ⁹Tan ilan yo, dakayo ay aama, mo mankedaw di anak yo si tinapay, ay idawtan yo aya si bato? ¹⁰Ono mo mankedaw si piskaw, ay idawtan yo aya si eweg? ¹¹Dakayo ngarud ay lawa, mo ammo yo ay idawtan di anak yo si siged, adi namnamed pay ay idawat Ama tako ed langit di siged en daida ay mankedaw.

¹²“Isonga amagen yo sin iib-a yo din layden yo ay amagen da en dakayo, tan siya na di kasinopan di linteg Moses ya din insolsolat di mamadto.”

^f6:29 1 Aari 10:4-7.

Din Nalipit Ay Segpan

(Luc. 13:24)

¹³“Senggep kayo sin nalipit ay segpan, tan annawa di segpan ya mapteng di danan ay emey ed inferno, et ad-ado di senggep ya mandad-an sisi. ¹⁴Ngem nalipit di segpan ya ad-adoy ligat sin danan ay emey sin biyag ay iwed pat-ingga na, et at-atik di manteng sin danan ay nay.”

Din Kaiw Ya Din Lames Na

(Luc. 6:43-45)

¹⁵“Siliban yo di makaetek ay madto ay omali sin kad-an yo, tan naanos di kailaan da ay kaman karnero, ngem din tet-ewa ay ogali da et kaman maangat ay aso. ¹⁶Din pangilasinan yo en daida et din am-amagen da. Tan adi met dedan pogpogen di obas sin ewey ono pogasen di igos sin kawayan. ¹⁷Din siged ay kaiw et siged di lames na, ngem din lawa ay kaiw et lawa abe di lames na. ¹⁸Tan adi mabalin ay manlames di siged ay kaiw si lawa, ya adi aben mabalin ay manlames di lawa ay kaiw si siged. ¹⁹Am-in ay kaiw ay lawa di lames na et mapoyo sin poona ta asi maitongo. ²⁰Iso ngarud ay mailasinan yo di makaetek ay mamadto begew sin am-amagen da.”

Din Adi Maitapi Sin Panturayan Diyos

²¹“Din maitapi sin panturayan Diyos ed langit et baken am-in di mangwani en ‘Apo, Apo,’ mo adi et anggoy din mangam-amag sin layden Amak ed langit. ²²Mo domateng din agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, ad-ado di mangwani en sak-en, ‘Apo, Apo, nappadpadto kami ay panakaawak mo, inososal mi abe din ngadan mo ay mangipakaan si aanito ya mangamag si ad-ado ay milagro!’ ²³Ngem asiak ipodno en daida, ‘Adiak polos am-ammo si dakayo.

Komaan kayos na, dakayo ay mangam-amag si lawa!”

Din Dowa Ay Nangisaad Si Beey

(Luc. 6:46-49)

²⁴“Am-in ay mannge ya mamati sin ibagbagak et maiarig si nalaing ay ipogaw ay nangisaad sin beey na sin bato. ²⁵Pag mandeges et inmad-ado din danom sin ginawang. Napigsa abe din dagem ay nanalapos sin beey, ngem laton ay adi natokang, tan din fondasyona et naisaad sin bato. ²⁶Ngem din ipogaw ay nandengdenge sin kankanak yan adi na patpatien et maiarig si naong-ong ay ipogaw ay nangisaad sin beey na sin darat. ²⁷Pag mandeges et inmad-ado din danom sin ginawang. Napigsa abe din dagem ay nanalapos sin beey. Natokang et dadlon nabakas.”

²⁸Idi nakdeng ay initdon Jesus am-in dana sin nasisinop ay ipogaw, nasdaaw da sin inyat na ay nan-itdo, ²⁹tan sin nan-it-itdoana, maila da ay waday turay na, ay baken say in-inyat di mamaestron di linteg.

Din Nangagasan Jesus Sin Mansakit Si Kaeegyat Ay Sakit Di Kodil

(Mar. 1:40-45; Luc. 5:12-16)

8 Idi binmallalong si Jesus sin kadondontogan, ad-ado di ipogaw ay nanganon-onod en sisya. ²Pag et somag-en di lalaki ay mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil, et nandokmog sin sangoanan Jesus ay nangwani, “Apo, ammok ay kabaalam ay mangaan sin sakit ko mo laydem.”

³Inoyad Jesus din takkay na ta ikapay na sin lalaki ay sana. Pag nan kanan, “Laydek, madalosan ka.” Et nakaan ay dagos din sakit na. ⁴Asi ibilin Jesus en sisya, “Adi ka idaddad-at na si olay sino ay ipogaw mo adi et emey ka ay en manpaila sin padi ta ilaena ay nakaan sakit mo. Asi ka idawat en sisya din in-

bilin Moses ay idaton yo en Diyos ta say pangammoan din kaipoipogaw ay tet-ewa ay sinmigid ka.”^{§§}

Din Nangagasan Jesus Sin Baan Di Kapitan

(*Luc. 7:1-10*)

⁵Sin sinmawangan Jesus ed Capernaum, wada di kapitan di soldado ay taga-Roma ay en nangabat en sisya. Nampakakaasi ay nangwani, ⁶“Apo, wada di baak ay binmabaktad ed bebbeey. Adi makagido ya peteg di ligat na.”

⁷“En ta ngarud ta kaanek sakit na,” kanan Jesus.

⁸Ngem kanan et din kapitan, “Olay adi ka omali, Apo, tan adiak maikari ay senggep kas beey ko. Olay ibilin mo et anggoy, tan omanay din kalim ay mangagas sin baak. ⁹Tan sak-en abe et wada di nangatngato ay mamibilin en sak-en, ya wada abey sosoldadok ay bilbilinek. Mo kanak sin esa en, ‘Emey ka,’ emey, ya mo kanak abe sin esa, ‘Omali ka,’ omali, ya mo ibagak abe sin bag-en ko en, ‘Amagem na,’ amagena.”

¹⁰Nasdaaw si Jesus sin nanngeanas di, et kanana sin kaipoipogaw ay omonod en sisya, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo ay magay dinatdatngak ay waday talek na ay kaman nina, olay en datako ay taga-Israel. ¹¹Nemnemen yo na! Ad-ado di maitapi sin panturayan Diyos ay mapo sin belaan ya kadiposan di agew, et makiokob da en da Abraham en Isaac ya si Jacob. ¹²Ngem din Judio ay maitapi koma sin panturayan Diyos et maiwasit da sin kad-an di mabolinget, et man-anog-og da dowan da aben mangaygayetget si bonget da.” ¹³Pag kanan Jesus sin kapitan, “Somaa ka, tan din pinatim ay maamag et matongpal.” Et

nailatonan din baan di kapitan sin kostokosto ay oras ay doy.

Din Nangagasan Jesus Sin Ad-ado Ay Mansakit

(*Mar. 1:29-34; Luc. 4:38-41*)

¹⁴Sin namingsan, inmey si Jesus sin beey da Pedro, et inila na ay binmabaktad din katogangan Pedro ay babai, tan manpodpodot. ¹⁵Sinmag-en si Jesus en sisya, yan kinapay na din takkay na. Pag et makaan din podot na, et binmangon ay mamakan en sisya.

¹⁶Madipos pay din agew, in-ey din omili en Jesus di ad-ado ay kinapet di anito ya mansaksakit. Et pinakaana din aanito si kali na et anggoy dowana aben ag-agasan din am-in ay mansaksakit. ¹⁷Naamag na ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana, “Sisya ay mismo di nangaan sin ligat di awak ya sakit tako.”*

Din Ligat Di Makiey En Jesus

(*Luc. 9:57-62*)

¹⁸Sin esa ay agew, inilan Jesus din ad-ado ay ipogaw ay nangaalibongbong en sisya, et tinogona din pasolot na ay nangwani, “Omagadang tako.” ¹⁹Ngem dowan et somag-en di maestron di linteg yan kanana en sisya, “Apo maestro, omonodak en sik-a olay intoy ememeyam.”

²⁰Asi et kanan Jesus, “Olay din bewet et waday lokaw ay panbeeyan da, ya din titit abe et waday obong da, ngem sak-en ay Anak di Ipogaw et magay kosto ay kaseypak.”

²¹Wada abe di pasolot na ay nangwani, “Apo, awni kod ta en mi iponpon agan-o si amak.”

²²“Bay-am,” kanan Jesus, “ta din iiban amam ay kaman dan nanatey di en

§§8:4 Levitico 14:1-8.

*8:17 Isaias 53:4.

mangiponpon en sisya.[†] Ngem mo sik-a pay, manbalin ka ay pasolot ko.”[‡]

Din Nangipaginkan Jesus Sin Dagem Ya Dalloyon

(*Mar. 4:35-41; Luc. 8:22-25*)

²³ Pag manlogan si Jesus ya din pasolot na si bangka et nanlobwat da. ²⁴ Idi nanlologan da, naseyep et sisya. Siya et di kadateng di mapges ay dagem et sepyasepyatan di dalloyon din bangka et nganngani ay malded da. ²⁵ Isonga binangan das sisya ay nangwani, “Ay Apo, omisalakan ka! Nay malded takol!”

²⁶ Pag kanan Jesus, “Apay nga emegyat kayo? Apay nga at-atik et anggoy di talek yo?” Pag bomangon et bilinena din dagem ya dalloyon, et ginminek da ay kosto. ²⁷ Peteg ay nasdaaw da am-in et kanan da, “Sino di kaipogaw nina? Kambaw olay dagem ya dalloyon et patien day ibaga na!”

Din Lallalaki ay Taga-Gadara Ay Kinapet Di Aanito

(*Mar. 5:1-20; Luc. 8:26-39*)

²⁸ Intoloy da Jesus ay mangagadang sin lebeng enggana ay domateng da sin sakop di Gadara. Idi kinmaan si Jesus sin bangka, inabat di doway ay lalaki ay kinapet di aanito ay napo sin kadan di liliyang ay kamposanto. Palalo ay makedse ya maangat da, isonga maga di makaitoled ay mandan sisi. ²⁹ Kaibogaw da ay nangwani, “Sik-a ay Anak Diyos, apay nga domisdistolbo ka? Ay inmalikas na ay manosa en dakami yan nay daan di kosto ay timpo?”

³⁰ Wada et di ad-ado ay kabisabisaang ay lomanoblob sin dagdag, ³¹ isonga manpakpakaasi din aanito en Jesus ay nangwani, “Mo pakaanem dakami,

ibaam kod dakami sin doy kabisabisaang ta say kapten mis daida.”

³² “May, en kayo,” kanan Jesus. Isonga tinaynan da din lallalaki, et en da kinmapet sin bibisaang. Pag tomanagtag din bibisaang ay namallalong et pag dan maekgas sin lebeng et nalded da.

³³ Mo din nangibanbantay sin kabisabisaang, katagtag da sin ili da et inpadamag da am-in dana sin kailian da, pati din naamag sin lallalaki ay kinapet di aanito. ³⁴ Isonga din am-in ay manili et inmey da sin kad-an Jesus ta makingalat dan sisya. Idi sinmawang da, nanpakpakaasi da en sisya ta komaan sin sakop di ili da.

Din Nangagasan Jesus Sin Paralitiko

(*Mar. 2:1-12; Luc. 5:17-26*)

9 Pag somakyab da Jesus sin bangka et nan-agadang da ay mantaoli sin ili na. ² Idi siya di, wada et di nangiali en sisyas paralitiko ay binmabaktad si dayon. Sin nangilaan Jesus sin talek da en sisya, kanana sin paralitiko ay doy, “Papigsaem nemnem mo ay ib-a. Napakawan din basbasol mo.”

³ Asi et din mamaestron di linteg ay wadas di et kanan da sin nemnem da, “Din ipogaw ay nay et is-is-o nan awak na en Diyos.”

⁴ Ngem ammon pay dedan Jesus ay say wada sin nemnem da, et kanana, “Apay nga lawa san nemnemnemen yo? ⁵ Nalaklaka kayman ay kanan en, ‘Mapakawan san basbasol mo’ mo din ‘Ibangon mo ta mandan ka.’ ⁶ Ngem mo siya sa, ibagak ngarud din naligat ta say paneknekak en dakayo ay sak-en ay Anak di Ipogaw et waday kalebbengak isnan labaw di daga ay mamakawan si basol.” Pag nan kanan sin paralitiko ay doy, “Ibangon mo, bidkingem san dayon

[†]8:22 Ilaen din footnote sin 9:9.

[‡]8:22 Kaman dan nanatey sin pangilan Diyos, tan adi da namati en Apo Jesus.

mo ta somaa ka.”⁷ Pag bomangon din sana et sinmaa.⁸ Inmegyat din kaipoi-pogaw sin nangilaan das di dowan da aben dayawen si Diyos begew sin nangidawtana si kaman nadi ay kalebbengan si ipogaw.

Din Nangayagan Jesus En Mateo

(*Mar. 2:13-17; Luc. 5:27-32*)

⁹Maaw-awni pay sin pandad-anan Jesus, inila na di mansingsingil si bowis ay manngadan si Mateo ay tinmotokdo sin opisina na. “Manbalin ka et si pasolot ko,”⁹ kanan Jesus. Kapikas Mateo et nakiey en sisya.

¹⁰Mangmangan pay da Jesus ya din papasolot na sin beey da Mateo, ad-adoy sinmawang ay mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw, et nakiokob da. ¹¹Idi inilan di Fariseo si daida, kanan da sin papasolot Jesus, “Apay nga makikan din maestro yo sin mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw?”

¹²Ngem dinngen Jesus din pinoot da et kanana ay nangiarig, “Baken din nasalon-at ay ipogaw di makasapol si mangagas mo adi din mansaksakit. ¹³Adiak inmali ta enak ayagan din nalinteg ay ipogaw mo adi din nakabasol. En kayo ngarud adalen din kosto ay olog din inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Nabanbanol en sak-en din panegseg-angan yos gagait yo mo din pangidatdatonan yos animal en sak-en.’”⁸

Maipanggep Sin Kaitpean Di Dagaang

(*Mar. 2:18-20; Luc. 5:33-35*)

¹⁴Pag emey din papasolot Juan en Jesus yan kanan da en sisya, “Mo si dakami ya din Fafariseo et waday agew

ay pangit-itpean mis dagaang mi. Ngem mo din pasolot mo pay et maga. Apay?”

¹⁵Sinombat si Jesus ay nangiarig, “Mo waday mankasal, ay kanan yo aya en masmasadot koma din gagayyem di mangasawa ay inayagana? Ngem mo domateng di timpo ay maipakaan en daida din mangasawa, siya di din pangitpean da sin dagaang da.”

Maipanggep Sin Baro

Ay Initdon Jesus

(*Mar. 2:21-22; Luc. 5:36-39*)

¹⁶Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Iwed di ipogaw ay mangilkeb si baro ay lopot sin baak ay bado. Tan komsen din mailkeb et masepsep ay mabisngit din nailkebana. ¹⁷Iwed abe dedan di mangipeey si kabobbobod ay danom di obas sin nakpit ay sopot ay lalat,** tan mo maget, mabtakan din lalat et madadael din sopot dowan aben maiwasit din danom di obas. Din kabobbobod ay danom di obas ngarud et siyat baro ay lalat di kaipay-ana ta say maga di madadael ono maiwasit.”

Din Anak Di Turay Ya Din Babai Ay Nangiwiit Sin Tak-ep Di Badon Jesus

(*Mar. 5:21-43; Luc. 8:40-56*)

¹⁸Mankalkali pay laeng si Jesus en daida dowan et somawang di turay di Judio. Nandokmog sin sangoanana yan kanana, “Katkatay din anak mi ay babai, ngem omali ka kod ta kapayem sisya et matago.” ¹⁹Isonga inmonod si Jesus en sisya, ya nakiey abe din papasolot na.

²⁰Wada et di babai ay adi katkatdok di manbolos ay dada na si sinpo ya doway ay tawen. Inmasag-en sin edegan Jesus yan giniwit na din gayadan di bado

⁹9:9 Din kanana sin Griego et: *Omonod ka ...* Di laydena ay kalien et makiey en Jesus ay pasolot na.

⁸9:13 Hosea 6:6.

**9:17 Din pangipay-an di Judio si danom di obas et lalat di kalding.

na. ²¹Tan kananas nemnem na, “Olay mo owatak giwiten koma din bado na, mailatonanak.”

²²Pag et mansagong si Jesus et inila nas sisya. Pag nan kanan, “Papigsaem nemnem mo. Begew din talek mo, nailatontan ka.” Et nailatontan sisya ay dagos.

²³Somawang pay da Jesus sin beey di turay, inila na din mangolkolalleng ya din nasisinop ay kaipoipogaw ay mangalngalawngaw, ²⁴et kanana, “Komaan kayo, tan din balasang ay nay et adi natey, naseseyep et anggoy.” Pag dan siniyeyekan sisya. ²⁵Asi na et pinakaan din kaipoipogaw, et sinenggep sin kad-an di balasang. Pag nan itakkayan et kabangon. ²⁶Siya di et nandinamag din inamag Jesus ay nay sin am-in ay nandinmang ay il-ili.

Din Nangagasan Jesus Sin Dowa Ay Nagodab Ya Esa Ay Naomel

²⁷Idi kinmaan si Jesus, inmonod di dowa ay lalaki ay nagodab ay nangibog-bogaw, “Sik-a ay Polin David,†† maseg-ang ka paabe!” ²⁸Intoltoloy Jesus ay mandan enggana ay somawang sin beey ay emeyana et sinenggep. Sinenggep abe din dowa ay nagodab. Pag nan kanan en daida, “Ay patien yo ay kabaalak ay mangaan sin godab yo?”

“Aw, Apo,” kanan da.

²⁹Pag kapayen Jesus din mata da yan kanana, “Maitongpal en dakayo begew sin talek yo.” ³⁰Et nakaan ay dagos din godab da. Pag nan dadlon bilinen daida ay nangwani, “Adi yo polos ap-apatenan inamag ko en dakayo si olay sino ay ipogaw!” ³¹Ngem kinmaan da et en da inapaapat di maipanggep en Jesus sin am-in ay nandinmang ay ili.

³²Sin komakanaan da, waday nangitlod sin kad-an Jesus si lalaki ay naomel

ay kinapet di anito. ³³Pinakaan Jesus din anito et nilogian din lalaki ay mankali. Peteg ay nasdaaw din kaipoipogaw et kanan da, “Anna! Maga polos di inil-ila takos kaman nina sin intiro ay ili tako ay Israel!”

³⁴Ngem wada da di Fariseo ay nangwani, “Din ap-apon di aanito di nangidawat en sisya si panakabalina ay mangipakpakaan si anito.”

Din Naseg-angan Jesus Sin Kaipoipogaw

³⁵Pag manliklied si Jesus sin kailili ay man-it-itdo sin kasinasinagoga ay mangikaskasaba sin siged ay damag maipanggep sin panturayan Diyos. Inagagasana abe di mansaksakit si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak da. ³⁶Sin nangilaana sin ad-ado ay kaipoipogaw, naseg-angan en daida, tan maligligatan ya nadisdismaya da ay kaman dan karnero ay iwed di mangay-ayowan en daida. ³⁷Isonga kanana ay nangiarig sin papasolot na, “Ad-ado di ipogaw ay maani koma, ngem kolang di manganani en daida. ³⁸Kedawen yo ngarud sin akin payew ta man-ibaa si odom ay en makiani.”

Din Nangibaaan Jesus Sin Sinpo Ya Dowa Ay Pasolot Na

(*Mar. 3:13-19; 6:7-13;*

Luc. 6:12-16; 9:1-6)

10 Idi esay agew, inayagan Jesus din sinpo ya dowa ay pasolot na, et nasinop da. Pag nan iyaan daida si kalebbengan ay mangipakaan si anito ya mangaan si am-in ay kalasin di sakit ya ligat di awak. ²Siya dana di ngadngadan di sinpo ya dowa ay aapostol: din kanga-toan et si Simon ay nabdayan si Pedro, ya wada abe din agi na ay si Andrew, da

††**9:27** *Polin David* et titolon di masmas-ed ay Messias, isonga din nay pangawag di nagodab en Jesus et pamigbig da ay sisya din Messias ono Cristo ay dinotokan Diyos ay manturay.

Santiago en Juan ay anak Zebedeo, ³ da Felipe en Bartolome, si Tomas ya si Mateo ay mansingsingil si bowis, da Santiago ay anak Alfeus en Taddeus, ⁴ si Simon ay makwani en Patriota tan insakit na din ili na, ya si Judas Iscariot ay nanglipot en Jesus.

⁵ Inbaan Jesus dana ay sinpo ya doway ya tinogonas daida ay nangwani, “Adi yo idan sin danan ay emey sin il-ilin di Gentil. Adi kayo aben em-emey sin il-ili ed Samaria, ⁶ mo adi et emey kayo sin iiba tako ay Israelita ay kaman nasangaw ay karnero. ⁷ Sin am-in ay em-emeyan yo, ikaskasaba yo ay dandani di panturayan Diyos. ⁸ Agasan yo di mansaksakit, tagoen yo di natey, pasigeden yo din mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil, ya pakaanen yo di aanito. Magay inbaybayad yo sin nay kalebbengan ay indawat ko en dakayo, isonga adi yo aben ipabaybayad di badang yo. ⁹ Adi kayo man-itaktakin si pilak ay dadakke ya olay silsilyo. ¹⁰ Adi kayo aben manitaktakin si sangi, pansokatan ay bado ya sinilas, ya sokod. Tan din man-oblak et maikari ay mangawat si katagoana.

¹¹ “Mo somawang kayo si esa ay ili, man-anap kayos maikari ay manangaili en dakayo, et isdi di pantean yo engganay taynan yo din ili ay doy. ¹² Mo senggep kayo sin esa ay beey, kanan yo en, ‘Sapay koma ta bindisyonan Diyos dakayo ay bemeey.’ ¹³ Mo maikari da ay mangawat sin bindisyon ay inbaga yo, mabindisyonan da tet-ewa, ngem mo adi da maikari, adi da aben mabindisyonan. ¹⁴ Mo somawang kayos esa ay ili ono beey yan adi da sangailien dakayo ya sigaan da abe ay mannge sin ibagbaga yo, pokpokan yo din dapan yo sin komaanan yo ta say pangammoan da ay makaoway da sin dosa da. ¹⁵ Tet-ewanan ibagak en dakayo ay mo domateng

din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, madagdagsen din dosan di man-ili isdi mo din dosan di taga-Sodoma ya taga-Gomorra.”^{††}

Din Timpon Di Ligat Ay Domateng Sin Tapin Di Agew

(Mat. 24:1-14; Mar. 13:1-13; Luc. 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ Intoloy Jesus ay nangwani, “Nem-nemen yo na. Ibaak dakayo sin makedse ay ipogaw ay kaman kayon karnero ay emey sin kad-an di mabonget ay aso. Masapol ngarud ay nalaing ya naanad kayo ay maga abe di maipabasol en dakayo. ¹⁷ Siliban yo, tan depapen ya idarum das dakayo ya sopliten das dakayo sin kasinasinagoga. ¹⁸ Begew sin pammati yo en sak-en, maidarum kayo abe sin gogovernador ya aari, et say waday waya yo ay mangibaga sin siked ay damag en daida ya din ituruturayan da ay Gentil. ¹⁹ Mo bistigalen das dakayo, adi kayo madandanagan si isongbat yo ya ibaga yo, tan sin oras ay doy, maipaammo en dakayo din kosto ay ibaga yo. ²⁰ Tan baken si dakayo di nakin kali mo adi din Ispiriton Diyos ay Ama tako.

²¹ “Sin doy ay timpo, wada da di nanglipot si agi na sin tuturay ta peslen da. Iso na sin aam-a ay lipotan dan aanak da sin tuturay ta peslen da. Din anak abe et kontraen das da am-a en inada et ipapse da. ²² Am-in di ipogaw et kaliliget das dakayo begew sin nakiesesaan yo en sak-en. Ngem mo ipapasnek yo ay mamati ay adi mankeykeyat enggana ay makdeng di panpaligatan yo, maisalakan kayo. ²³ Mo paligaten das dakayo sin esa ay ili, lomayaw kayo ta emey kayo si esa ay ili. Tet-ewanan ibagak en dakayo ay mo omaliak ay Anak

^{††}10:15 Genesis 19:24-28.

di Ipogaw, adi yo pay laeng kedngen din inpaoblak en dakayo sin inil-ili ed Israel.

²⁴“Maga di man-ad-adal ay nangatngato mo din maestro na. Maga abe di bag-en ay nangatngato mo din among na. ²⁵Isonga mapnek koma di man-ad-adal mo din lak-amena et mais-o sin maestro na, ya siya abe sin bag-en mo mais-o sin among na. Mo sak-en ay mariarig si akin beey et kanan da en sak-en si Beelzebul, adi pay masepsep ay lawlawa di pangwani da en dakayo ay makibebbeey.”

Din Emegyatan Koman Di Ipogaw

(*Luc. 12:2-7*)

²⁶“Isonga adi kayo emeg-egyat en daida, tan am-in ay naitatabon ya adi naammoan ed wani et maipaila ya maammoan sin tapin di agew. ²⁷Din inbagbagak en dakayo ay magay nakadnge et masapol ay ipaammo yo sin kaipoipogaw. Din in-ay-ayasak ko abe en dakayo et masapol ay ibogaw yo ta dengngen di kaipoipogaw. ²⁸Adi kayo emeg-egyat en daida ay mamse sin awak et anggoy di ipogaw ngem adi da kabaelan ay mamse sin ab-abiik na, mo adi et emegyat kayo en Diyos. Tan kabaelana ay manosa sin awak ya siya abe sin ab-abiik di ipogaw ed inferno. ²⁹Ngem nemnemen yo abe din iyat Diyos ay Ama yo sin boding. Mailako di doway ay boding si balkeg et anggoy, ay baken siya? Ngem maga di olay esa en daida si matey ya matekdag mo adi na ipalobos. ³⁰Namnamed kayo ay ipogaw! Tan olay din book yo et ammo na di kabibilang da. ³¹Isonga adi kayo emeg-egyat, tan addawi ay nabanbanol di esa ya esa en dakayo mo kaad-adon di boding!”

Din Mangipodno Ay Mamati En Jesus Ya Din Mangisaot

(*Luc. 12:8-9*)

³²“Isonga olay sino ay mangipodno sin sangoanan di kaipoipogaw en mamati en sak-en, siya met laeng di ipodnok sin sangoanan Amak ay wada ed langit. ³³Ngem din mangwani en adi na amamos sak-en sin sangoanan di kaipoipogaw, siya abe di ibagak sin sangoanan Amak ay wada ed langit.”

Si Jesus Di Mangipasian Sin Kaipoipogaw

(*Luc. 12:49-53; 14:26-27; 9:24*)

³⁴Kanan aben Jesus, “Adi yo kanan en inmaliak ay mangiali si talna isnan daga, tan din katet-ewa na et inmaliak ay mangiali si pan-iibawan ya pansisianan di kaipoipogaw. ³⁵Isonga awni et mankokontra di sin-ama ya sinina. Mankontra abe di sinkakatogangan, ³⁶ya din kaibaw di ipogaw et din mismo ay pamilya na.

³⁷“Olay sino ay daktadake din layad na en da ama na en ina na ya olay sin anan-ak na mo din layad na en sak-en et adi maikari ay maibilang ay pasolot ko. ³⁸Olay sino abe ay adi manilid sin krus na ta asi makiey en sak-en et adi maikari ay maibilang ay pasolot ko.”[¶] ³⁹Tan din mangipatpateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et waday biyag na ay iwed patingga na.”

Din Gon-gona Ay Idawat Diyos

(*Mar. 9:41*)

⁴⁰“Olay sino ay mangawat en dakayo et sak-en di inawat na, yan din mangawat en sak-en et inawat na abe din nangibaa en sak-en. ⁴¹Mo waday man-

[¶]10:38 Sin pannemnem Mateo, din *manilid sin krus na* et din ipogaw ay mangipasnek ay mangonod en Jesus olay mo say kateyana.

angaili si pankalkalian Diyos gapo ta pankalkalian Diyos sisya, man-iso di awatena ay gon-gona sin gon-gonan di pankalkalian Diyos. Et mo wada abey manangaili si nalinteg ay ipogaw gapo ta say kaipogaw na, man-iso di awatena ay gon-gona sin gon-gonan di nalinteg ay ipogaw. ⁴²Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay din owat mangipainom si esa ay tasa ay danom sin kababaan ay pasolot ko gapo ta pasolot ko et dadlon magon-gonaan.”

Din Inbagan Jesus Sin Inbaan Juan

(Luc. 7:18-23)

11 Idi nakdeng ay binilin Jesus din sinpo ya dow a ay pasolot na, kinmaan sidi et inmey nan-itdo ya nangesaba sin nandinmang ay il-ili.

²Mo pay si Juan ay Mamonbonyag, deda ay naibabalod. Sin nanngena sin inam-amag Cristo, inbaa na di papasolot na ³ta en da pooten en Jesus, “Ay sika din inkarin Diyos ay omali ono waday natken si masmas-ed?”

⁴Kanan Jesus, “Mantaoli kayo en Juan ta en kayo ibaga en sisya din inila ya dinnge yo, ⁵ay din nagodab et makaila da, din napilay et makadan da, din waday kaeegyay ay sakit di kodil na et nailatonan da, din nateweng et makadnge da, din natey et natago da kasin, ya din siged ay damag et maikaskasaba sin nabibiteg. ⁶Ibaga yo abe en sisya en nagasat din ipogaw ay magay dowadowa na maipanggep en sak-en.”

Din Inbagan Jesus Maipanggep En Juan

(Luc. 7:24-35)

⁷Idi madipdipos da doy ay pasolot Juan, nilogian Jesus ay mangibaga sin

kaipoipogaw si maipanggep en Juan. Kanana, “Sin doy inmeyan yo sin kad-an Juan sin lugar ay magay man-ili, sinoy layden yo ay en ilaen? Ay esa aya ay ipogaw ay kaman pa-o ay igiwiwed di dagem? Baken samet. ⁸Sino ngarud di en kayo inila? Ay esay ipogaw ay nanbabado si kagkagam-is? Baken met abe dedan, tan din nanbabado si kaman nadi et sin beey di aari di pantetean da. ⁹Ibaga yo ngarud mo sino di en kayo inila. Ay esay mamadto? Aw met a, ngem din katet-ewa na et nangatngato mo mamadto. ¹⁰Tan si Juan di ibagbagan din naisolat ay kalin Diyos ay kanana en, “Waday ibaak ay mangon-ona mo sika ay mangisagana sin danem.” ¹¹Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay magay ipogaw ay naianak isnan daga ay nangatngato mo si Juan, ngem olay mo siya di, din kababaan sin panturturayan Diyos et nangatngato pay mo sisya. ¹²Manlogi sin nangaskasabaan Juan enggana ed wani, wada da di mangipapati ay mangikaskasaba sin panturayan Diyos, ya wada da abe di mangipapilit ay maitapi sin panturayana. ¹³Tan din insolsolat di mamadto ya din linteg Moses et inpadto da am-in din panturayan Diyos, pag domateng si Juan ay nangilogi ay manongpal sin inpadto da. ¹⁴Et mo layden yo ay pasien din inbagan di esa ay mamadto, maawatan yo ay si Juan met laeng din si Elias ay inpadto

§§11:12 Wada pay di dow a ay kaiologan nina sin Griego: 1) ... wada da di mangipapati ay mangonkontra sin panturayan Diyos, ya wada da abe di makedse ay mangiparit koma si maitapis di. 2) ... wada da di mangipapati ay mangikaskasaba sin panturayan Diyos, ya wada da abe di makedse ay mangiparit koma si maitapis di.

na ay omali.* ¹⁵Dakayo ay manmange, nemnemen yo san dinngay yo.”

¹⁶Intoloy Jesus ay nangwani, “Sino ngata di pangiarigak sin ipogaw ed wani? Kaman dan anan-ak ay man-ay-ayam sin plaza ay adi polos mapmapnek. Kanan da sin kaay-ayam da, ¹⁷‘Nanggangansa kami met, ngem sinigaan yo ay manayaw. Isonga nan-eyaey kami, ngem sinigaan yo pay dedan ay maitapi.’

¹⁸Daida di kaiarigan yo, tan in mali si Juan yan in it-ipe nay dagaang na ya adi nan-in-inom si bemeteng yan kanan yo, ‘Nadimonyo di et abe.’ ¹⁹Mo sak-en pay ay Anak di Ipogaw et nakikikanak ya nakiin-inomak en dakayo yan kanan yo en, ‘Ilan yo kadi nan ipogaw ay nay! Makaem ay mangan ya maka-beteng dowana pay gayyemen din mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw!’ Ngem olay mo siya di din kanan yo, maila pay dedan din kakoston di sirib Diyos sin am-amagen di ipogaw ay mangawat.”

Daida Ay Nanigaan Ay Manbabawi

(Luc. 10:13-15)

²⁰Pag yamyaman Jesus din man-ili sin il-ili ay nangamagana sin kaad-adoan ay nakaskasdaaw, tan adi da inbabawi din basbasol da. ²¹Kanana, “Kasesegang kayo ay taga-Korazin ya siya abe en dakayo ay taga-Betsaida! Tan ad-ado di nakaskasdaaw ay inam-amag ko sin ili yo, ngem adi yo inbabawi din basbasol yo. Mo koma ed Tiro ya ed Sidon di nangam-amagak sin nakaskasdaaw ay nay, nanbado da komas sako ay dagos ya dowan da pay sapowakan toktok das dap-o ay mangipaila ay nanbabawi da. ²²Isonga kanak en dakayo en on-onina din dosan di taga-Tiro ya taga-Sidon

mo si dakayo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw. ²³Dakayo pay abe ay taga-Capernaum, ay kanan yo aya en maingato kayo ed langit ay madayaw? Awni man et maibaba kayo ed infierno. Tan ad-ado di nakaskasdaaw ay inam-amag ko sin ili yo, ngem adi yo inbabawi din basbasol yo. Mo koma ed Sodoma di nangam-amagak sin nakaskasdaaw ay nay, nanbabawi da koma et wada pay koma din ili da ed wani. ²⁴Isonga kanak en dakayo en on-onina din dosan di taga-Sodoma mo si dakayo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw.”

Din Nan-iyamanan Jesus

(Luc. 10:21-22)

²⁵Sin siya di ay timpo, nankararang si Jesus ay nangwani, “Ama, sik-a ay Apo ed langit ya isnan daga, dakdake di iyaman ko en sik-a, tan din adi ka inpaammo sin masirib ya diadal ay ipogaw et say inpaammom sin baken diadal. ²⁶Et inamag mo di ay Ama, tan siya kayman din nilayad mo ay naiyat.”

²⁷Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw, “Sak-en di nangipolongan Amak sin amin. Tan magay mangam-ammo si kosto en sak-en mo baken si Amak, ya maga abe di mangam-ammo en Amak mo baken si sak-en ya din ipogaw ay laydek ay pangiammoan.

²⁸“Dakayo am-in ay nabbay ya nadadagsenan et omali kayo en sak-en ta pan-ibbayek dakayo. ²⁹Onodan yo din bilbilin ko ya manpaitdo kayo en sak-en, tan say pantalnaan di nemnem yo, tan naanosak ya adiak ipapangato di awak ko. ³⁰Baken aben madagsen di ipabaklay ko en dakayo mo adi et mayap-ew ay tiliden yo.”

---

* 11:14 Malakias 4:5.

Maipanggep Sin Agew Ay Pan-ibbayan

(Mar. 2:23-28; Luc. 6:1-11)

12 Sin namingsan ay Sabado ay pan-ibbayan di Judio, mandad-an da Jesus sin kapaypayewan ay nas-ekan si bakakew. Mandagaang din papasolot na, isonga manposposngi das lames na et kotkotimen da. ²Asi et wada da di Fariseo ay nangila sin inyat da et kanan da en Jesus, “Ilam, din papasolot mo et lablabsingen da din linteg tako ay Judio ay mangiparit si man-ani sin agew ay pan-ibbayan.”

³Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Binasa yo met din inyat Ari David ya din gagait na sin dinmagaangan da. ⁴Sinenggep sin beey en Diyos yan ina na din tinapay ay naidaton en Diyos ay iparit di linteg ay kanen di baken padi. Ngem kinana pay dedan et inbingayana abe din kakoyog na. [†] ⁵Nemnemen yo koma abe din naisolat sin linteg Moses ay mangiparit si man-obla sin agew ay pan-ibbayan. Kanana en din papadi ay man-ob-obla sin Timplo sin agew ay pan-ibbayan et lablabsingen da di linteg ngem baken da pay dedan basol. ⁶Kanak pay en dakayo en din wadas na ed wani et napatpateg mo din Timplo. ⁷Waday inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Nabanbanol en sak-en din panegseg-angan yos gagait yo mo din pangidatdatonan yos animal en sak-en.’ Mo naawatan yo koma din layden nina ay kalien, adi yo koma pin-abasol din magay basol na. ⁸Tan saken ay Anak di Ipogaw di akin lebbeng sin mabalin ay maam-amag sin agew ay pan-ibbayan.”

Din Lalaki Ay Nakingking Di Esay Takkay Na

(Mar. 3:1-6; Luc. 6:6-11)

⁹Sin kinmaanan Jesus sidi, inmey sin sinagoga da et sinenggep. ¹⁰Wada et sidi di lalaki ay nakingking di esay takkay na. Wada da abe di ipogaw ay mangan-anap si ipabasol da en Jesus ta way pangidaruman da, isonga kanan da en sisya, “Ay ipalobos di linteg tako di mangagas si mansakit sin agew ay pan-ibbayan?”

¹¹Sinongbatan Jesus ay nangwani, “May kod mo waday karnero yo si matekdag sin bito sin agew ay pan-ibbayan, en kayo enaten, ay baken siya?

¹²Addawi ay nabanbanol di ipogaw mo karnero, isonga ipalobos dedan di linteg tako ay badangan takon gait tako sin agew ay pan-ibbayan.” ¹³Pag nan kanan sin nakingking di takkay na, “Oyadem san takkay mo.” Inoyad na et dadlon nailatonan ay kaman din esa ay takkay na. ¹⁴Ngem asi et kinmaan din Fariseo et en da nantotolag mo intoy iyat da ay mamse en Jesus.

Din Pinilin Diyos Ay Mansilbi En Sisya

¹⁵Ammon Jesus di panggep da, isonga kinmaan sidi. Ad-ado di inmonod en sisya, et inag-agasana din am-in ay mansakit ¹⁶dowana aben bilbilinen daida ay adi da ibagbaga di maipanggep en sisya. ¹⁷Inamag na di ta say matongpal din inpaibagan Diyos en Isaias ay kanana,

¹⁸“Si naey di pinilik ay mansilbi en saken. Sisya di laydelaydek ya kakap-nekak. Ibaak din Ispiritok ay man-tetee en sisya ta ipaammo na sin Gentil din iyat di ipogaw ay malalinteg sin pangilaan Diyos. ¹⁹Adi

[†]12:4 1 Samuel 21:1-6; Levitico 24:9.

makisongbat ya manbogaw, ya adi na aben ipipigsa din kali na sin kalsadan di ili. ²⁰Din napyok ay pa-o et adi na gotloen, ya din madmad-ep ay silaw et adi na edpen.³ Itoltoloy na di obla na enggana ay matongpal din nalinteg ay panggep Diyos. ²¹Et sisya di panamnamaan di am-in ay ipogaw.”⁴

Si Jesus Ya Si Beelzebul

(*Mar. 3:20-30; Luc. 11:14-23*)

²²Sin namingsan, wada da di nangiey en Jesus si lalaki ay nagodab ya naomel tan kinapet di anito. Pinakaan Jesus din anito, et makaila ya makakali din lalaki ay sana. ²³Peteg ay nasdaaw din kaipoipogaw, et kanan da, “Ay si naey ngata din polin David ay sedsed-en tako?”

²⁴Ngem idi dinngen di Fafariseo, kanan da, “Baken met a! Din panakabalina ay mangipakpakaan si anito et magay odom ay nangidawat en sisya mo baken si Beelzebul ay ap-apon di aanito.”

²⁵Ngem ammon Jesus di wada sin nemnem da, isonga kanana en daida, “Mo man-asigobat din kaipoipogaw sin esa ay ili, madadael din ili ay doy. Siya abe sin pamilya ono sinkakailian, mo man-iibaw da, mansisian da. ²⁶Iso na abe en Satan. Mo pakpakaanena din iib-a na ay anito, laydena ay kalien ay ib-ibawenas daida, et madadael met din panturayana. ²⁷Kanan yo en si Beelzebul di nangidawat si panakabalin ko ay mangipakaan si anito. Mo tet-ewasa, intoy inyat ngarud din papasolot yo ay nangipakpakaan si anito? Olay daida et paneknekan da ay naipaksaw din kankanan yo. ²⁸Tan din katet-ewasa na et din Ispiriton Diyos di nangidawat

si panakabalin ko ay mangipakaan si anito, et say pangammoan yo ay dinmateng din panturayan Diyos en dakayo.

²⁹“Si Satan. Si mairig si mabikas ay ipogaw, tan magay makasgep sin beey na ta akewena din bonag na mo adi na baloden omona sisya. Asi mabalin ay itagtag na din bonag na.

³⁰“Olay sino di adi maitapi en sak-en et komonkontra, ya din adi bomadang ay maninop si karnero et pansisianenas daida. ³¹Isonga kanak en dakayo en olay sino ay basol di ipogaw ya olay sino di ibaga na ay mangipalawlawas odom et mabalin ay pakawanen Diyos malaksig din mangipalawlawas sin Ispirito Santo. ³²Olay din mangipalawlawas en sak-en ay Anak di Ipogaw et mabalin ay mapakawan din basol na ay sana, ngem din mangipalawlawas pay sin Ispirito Santo et adi polos mapakawan basol na ed wani ya siya abe sin tapin di agew.”

Din Kaiw Ya Din Lames Na

(*Luc. 6:43-45*)

³³Pag kanan Jesus ay nangiarig, “Pan-iisoen yo koma di pannemnem yo sin kaiw ya sin lames na. Mo ibilang yo ay siged di esa ay kaiw, siged koma abe di pannemnem yo sin lames na. Mo pay ibilang yo ay lawa di esa ay kaiw, lawa koma abe di pannemnem yo sin lames na. Tan din kailasinan di kaiw et din lames na. ³⁴Peteg kayo kayman ay kaman eweg ay waday gita na! Mo lawa kayo, intoy iyat yo ngarud ay mangibagas siged? Tan din ibagbagan di ipogaw et mapo met laeng sin wada sin nemnem na. ³⁵Din siged ay ipogaw et siged di ipabela na, tan siged dedan din naiigto sin nemnem na. Ngem din lawa ay ipogaw et lawa abe din ipabela na, tan

³12:20 Din layden dana ay pangarig ay kalien et adi taynan ono dokogan Jesus di ipogaw ay nadismaya ono nakapoy di pammati na, mo adi et badanganas daida.

⁴12:21 Isaias 42:1-4.

lawa abe dedan din naiigto sin nem-nem na. ³⁶Nemnemen yo nan ibagak en dakayo. Sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, makaoway da ay manongbat sin am-in ay inbagbaga da ay magay silbi na. ³⁷Tan din inbagbagan di esa ya esa en dakayo et osalen Diyos ay mangokom en dakayo, et say kaibasaran di pangwaniana ay waday basol yo ono maga.”

Din Sinyal Ay Inpailan Jonas

(*Mar. 8:11-12; Luc. 11:29-32*)

³⁸Asi et kanan di odom ay mamea-
stron di linteg ya Fafariseo, “Apo mae-
stro, omipaila ka kod si nakaskasdaaw
ay sinyal ay pangammoan mi ay napo en
Diyos din panakabalin mo.”

³⁹Kanan Jesus ay sinombat, “Lawlawa
din ipogaw ed wani, tan dinokogan da
din tet-ewa ay Diyos. Ipapilit da ay
ipailak di nakaskasdaaw ay sinyal en
daida, ngem iwed met maipaila mo adi
anggoy din sinyal ay kaman din na-
pasamak en Jonas ay mamadto ed idi.

⁴⁰Tan si Jonas et nantetee sin eges di
dakdake ay nigay si tolo ay agew ya tolo
ay labi,[§] ya sak-en ay Anak di Ipogaw
et manteteeak abe sin kaiponponak** si
tolo ay agew ya tolo ay labi.^{††} ⁴¹Mo do-
mateng din agew ay pangokoman Diyos
sin kaipoipogaw, awni man et makipika
din nan-ili ed Nineve ay mangipabasol
en dakayo, tan mo daida et inbabawi
da din basbasol da sin nanngean da sin
inkaskasaban Jonas,^{‡‡} ngem mo dakayo
et olay mo wada di naitatapi en dakayo

ay napatpateg mo si Jonas, adi yo pay
dedan patien. ⁴²Din babai abe ay reyna
ed Seba ed idi et makipika sin siya di ay
agew ay mangipabasol abe en dakayo,
tan mo sisya et inmey ay napo sin kaad-
dawian ay ili ta say ena dengngen din
inbagbagan di nalaing ay Ari Solomon,^{¶¶}
ngem kanak en dakayo en napatpateg
mo si Solomon din wadas na ed wani.”

Din Nantaolian Di Anito

(*Luc. 11:24-26*)

⁴³Intoloy Jesus ay nangiarig, “Mo ko-
maan di anito ay kinmapet si ipogaw, en
manliklied sin kabatbatoan ay magay
danom na ay man-anap si pan-illengana.
Et mo magay datngana, ⁴⁴kananas nem-
nem na en, ‘Olay mantaoliak sin beey ay
napoak.’ Et mantaoli ya datngana ay ma-
gay mantetee ay enggay nadalosan ya
kagkagam-is mo ed idi. ⁴⁵Pag en man-
ayag si pito ay anito ay makmakedse mo
sisya ta en da makibeey en sisya. Adi pay
masepsep ay komaseseg-ang din ipogaw
ay doy mo sin damo. Et kaman nidi abe
di mapasamak sin lawlawa ay ipogaw ay
matmatago ed wani.”

Si Inan Jesus Ya Din Aag-i Na

(*Mar. 3:31-35; Luc. 8:19-21*)

⁴⁶Mankalkali pay laeng si Jesus sin
kaipoipogaw yan sinmawang si ina na ya
din aag-i na sin beey ay kad-ana et in-
paayag da. ⁴⁷Isonga wada di nangibaga
en sisya, “Si inam ya din aag-im et wada
da sin bel-ayan ay wada kanoy layden da
ay ibaga en sik-a.”

§12:40 Jonas 1:17.

**12:40 Din kanana sin Griego et: ... manteteeak abe sin dallem di lota. Di esa abe ay kaiologana et sin kad-an di natey ed Hades.

††12:40 Din nantean Jesus sin naiponponana et tolonpo ya enem ay oras et anggoy, ngem ogalin di Judio ay olay partin di kaagawan ono labi et maibilang ay esa ay agew, isonga mo maawatan tako din iyat di Judio ay manbilang si agew, kosto met laeng din kananas na en tolo ay agew ya tolo ay labi.

‡‡12:41 Jonas 3:5.

¶¶12:42 1 Aari 10:1-10.

⁴⁸Kanan Jesus, “Aw pay dedan, ngem wada pay di odom ay ibilang ko ay inak ya aag-ik.” ⁴⁹Pag nan tedken din papasolot na yan kanana, “Da naey si inak ya aag-ik, ⁵⁰tan din mangamag sin layden Amak ed langit et daida di maibilang ay inak ya aag-ik.”

Din Lalaki Ay En Nansapowak

(*Mar. 4:1-9; Luc. 8:4-8*)

13 Sin agew ay doy, kinmaan si Jesus sin beey et inmey sin benget di annawa ay lebeng. Pag nan itokdo ay man-itdo, ²ngem gapo ta ad-aadado di ipogaw ay nangal-alibongbong en sisya, en tinmokdo sin bangka downan pay nantetee din kaipoipogaw sin benget di lebeng. ³Ad-adoy initdo na en daida ay man-iar-arig. Kanana, “Sin namingsan, wada di esay ipogaw ay en nansapowak si bin-i sin nom-a na. ⁴Idi insapsapowak na din bin-i, naekdag di odom sin danan et tintinpek di tititit. ⁵Din odom ay insapowak na et naekdag da sin kabatbatoan. Gapo ta naisasapew di lota na, kasimit da. ⁶Ngem idi kinmayang din agew, nay-osan ya nakpit da, tan kolang di lamot da. ⁷Din odom abe et naekdag da sin kapagpagatan, ngem asi et nakigabay di papagat et insengan da din momola. ⁸Ngem din odom pay et naekdag da sin siged ay lota, pag da et gomabay yan nanlames da. Waday nanlames si sagsisin-gasot, waday sag-eenemapolo, ya wada abey sagto-tolonpo.” ⁹Inpaanongos Jesus ay nangwani, “Dakayo ay manmanngge, nemnemen yo san dinngge yo.”

Din Olog Di Pangarig Maipanggep Sin Nansapowak

(*Mar. 4:10-20; Luc. 8:9-15*)

¹⁰Pag omasag-en din papasolot Jesus en sisya yan pooten da, “Apay nga

pangarig di osalem ay mangitdo sin kaipoipogaw?”

¹¹Kanan Jesus, “Tan dakayo di nangidawtan Diyos si gondaway ay mangammo sin adi naipaammo ed idi maipanggep sin panturayana, ngem adi na indawat sin odom ay ipogaw. ¹²Tan din ipogaw ay mangikaskaso sin dengdenggena et mataptapian din pangawat na enggana ay ad-ado di maawatana, ngem din adi mangikaskaso et mamaiwed din olay at-atik ay kanana en naawatana. ¹³Isonga pangarig di os-osalek ay mangitdo en daida, tan olay mo il-ilaen da, adi da maimatonan, ya olay mo dengdenggen da, adi da maawatan. ¹⁴Daida di katongpalan di inpaisolat Diyos en Isaias ay mamadto ay kanana, ‘Olay mo denggedenggen da, adi da maawatan. Ya olay mo isin-esing da, adi da maimatonan. ¹⁵Tan enggay kinmenteg di nemnem da. Tetewengen da din tet-ewa downan da aben mankikimit tan into et mo makaila, makadnge ya makaawat da yan sagongen das sak-en ta agasak si daida.’”^{§§}

¹⁶Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Ngem mo si dakayo pay, nagasat kayo tan makaila ya makadnge kayo. ¹⁷Tet-ewan ibagak en dakayo ay ad-ado met iman di mamadto ya nalinteg ay ipogaw ay mayad ay mangila sin inil-ila yo, ngem adi da inila, yan layden da abe ay dengngen din dindinngge yo, ngem adi da dinngge.

¹⁸“Dengngen yo ngarud ta ibagak din olog di pangarig maipanggep sin en nansapowak si bin-i. ¹⁹Din bin-i ay natekdag sin danan et maiarig dadi sin ipogaw ay manngge si maipanggep sin panturayan Diyos ngem adi da maawatan. Asi et emey si Satanas et

§§13:15 Isaias 6:9-10.

posena sin nemnem da din kali ay din-nge da. ²⁰ Din natekdag abe sin kabatbatoan et siya dadi din ipogaw ay manragragsak ay nangawat sin kalin Diyos sin nanngaan da. ²¹ Ngem adi linmamot din kali sin nemnem da, isonga mo domteng di ligat ono mapaligat da begew sin nangawatan da sin kalin Diyos, adi da itoloy ay mamati mo adi et dokogan da ay dagos din pammati da. ²² Din natekdag abe sin kapagpagatan et siya dadi din manmanngan sin kalin Diyos, ngem masangaw da sin pandandanagan ya bomaknangan da, isonga mas-engan din kali ay dinnge da et adi malamsan. ²³ Din natekdag pay sin siged ay lota et siya dadi din manmanngan sin kalin Diyos downan da aben maawatan, et waday pantongpalan din kali sin biyag da. Waday ad-ado di pantongpalana, waday namnamona ya wada abey at-atik.”

Din Pangarig Ay Maipanggep Si Logam

²⁴ Pag kasin man-iarig si Jesus sin kaipoipogaw et kanana, “Din maamag sin panturayan Diyos et kaman din naamag si ipogaw ay waday inbonobona ay kagam-is ay pagey sin payew na. ²⁵ Waday esa ay labi ay naseseyep da, inmey din kaibaw na ay nan-isapowak si bin-in di logam ay naitapi sin pagey.* ²⁶ Ginmabay da ay dowa enggana ay nanlames da, asi naimatonan ay waday logam ay naitapi. ²⁷ Inmey din baan din akin payew en sisya yan kanan da, ‘Apo, ay baken mayat aya ay pagey di inbonobon tako sin payew mo? Into pay ngata di napoan din lologam?’

²⁸ “Waday nangililiget en datako ay nangamag sisi,’ kanana ay sinombat.

“Ay laydem ay en kami kamasan?’ kanan da.

²⁹ “Aga,’ kanana, ‘tan makigabot din pagey. ³⁰ Bay-an yo ta makigabay din logam engganas pinag-aani. Asiak ibaga sin man-ani ay pangon-onaen da ay alaen din logam ta labden da ay maipoo, asi da pay anien din pagey ya iall da sin agamang ko.”

Din Kaiarigan Di Panturayan Diyos

(*Mar. 4:30-32; Luc. 13:18-21*)

³¹ Pag kasin man-iarig si Jesus en daida yan kanana, “Din panturayan Diyos et maiarig si esa ay bin-in di mostasa ay inis-ek di esa ay ipogaw sin nom-a na. ³² Siya na din kakitkittoyan sin am-in ay bin-i, ngem mo gomabay ya maket-eng, siya na din kadakdak-an sin am-in ay molmola ay kaman kaiw di kadakdake na, et mabalin ay man-obong di titit sin pangana.”†

³³ Kanan aben Jesus, “Din panturayan Diyos et kaman labadura ay inlaok di esa ay babai sin ad-ado ay arina ta say palbagena.”

³⁴ Pangarig di inos-osal Jesus sin nangit-itdoana sin am-in dana sin kaipoipogaw. Maga di init-itdo na en daida ay adi mandaddad-at si pangarig. ³⁵ Say in-inyat na ay nan-it-itdo ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay kanana,

“Pangarig di osalek ay mankali en daida.

Ibagak en daida di adi naipaammo manlogi sin naparsuaan di lobong.”‡

***13:25** Din kalasin di logam ay nais-ek et kaman pagey di kailaana enggana ay bomala din lames na. Asi maimatonan ay baken baw pagey mo adi et esa ay kalasin di logam ay baken makan.

†**13:32** Din kalasin di mostasa ay mais-ek sin ilin di Judio et dakdakdake mo din mais-ek sinan Pilipinas. Din kakayangan et emey ay sinpo ya dowa ay piya.

‡**13:35** Salmo 78:2.

Din Olog Di Pangarig Maipanggep Sin Logam

³⁶ Pag taynan Jesus din kaipoipogaw yan sinenggep sin beey. Inmonod din pasolot na et kanan da, “Iolog mo kod en dakami din pangarig ay maipanggep sin logam ay nakigabay sin pagey.”

³⁷ Kanan Jesus, “Din nangibonobon sin pagey et sak-en ay Anak di Ipogaw ³⁸ ya din payew et din daga ay nay. Din mayat ay bin-in di pagey et daida din ipogaw ay maitatapi sin panturayan Diyos, ya din logam abe et din ipogaw Satanas. ³⁹ Din kaibaw ay nangisapowak sin bin-in di logam et din Diablo. Din pinag-aani et din panpatinggaan di lobong, ya din nan-ani abe et din aanghel. ⁴⁰ Din nangolnongan di baa sin logam ta maipoo et kaman nidi abe di maamag sin panpatinggaan di lobong, ⁴¹ tan sak-en ay Anak di Ipogaw et ibaak din aanghel ko ta en da olnongen sin panturayak din am-in ay ipogaw ay bomasolan di gait na ya am-in abe ay mangam-amag si lawa. ⁴² Itpig das daida sin kad-an di apoy ay adi kadmak-ep, et man-anog-og da dowan da aben mangaygayetget. ⁴³ Ngem din nalinteg ay ipogaw Diyos et mankoniniing da ay kaman din agew sin panturayan Ama da. Dakayo ay manmannge, nemnemen yo san dinnge yo.”

Din Pangarig Maipanggep Si Balitok Ya Perlas

⁴⁴ Intoloy Jesus ay nangwani, “Din panturayan Diyos et maiarig si balitok ay naikakaot si nom-a. Idi dinteng di esa ay ipogaw, peteg di ragsak na. Intabona kasin et ena inlako din am-in ay sanikwina, pag mantaoli ay manglako sin nom-a ay sana.

⁴⁵ “Di esa abe ay kairigan di panturayan Diyos et kaman mannigosyo ay nanganaanap si kagkagam-is ay perlas.

⁴⁶ Idi inila na di esa ay nabanobanol, sin-maa et inlako na din am-in ay sanikwina na ta way iyat na ay en manglako sin perlas ay sana.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Tabokol

⁴⁷⁻⁴⁸ “Din panturayan Diyos et maiarig abe si tabokol ay inoy-oy di man-abtabokol sin baybay enggana ay mapno si ad-ado ay kalasin di nigay. Pag dan goyoden sin benget na et tinmokdo da ay mamispis sin ina da. Din mayat ay maisida et inpeey da sin timba, ngem din lawa et inwasit da. ⁴⁹ Kaman nina abe di mapasamak sin panpatinggaan di lobong. Din aanghel et en da pispisen din lawa ay ipogaw ta ikasin da sin siged. ⁵⁰ Pag dan iwasit sin apoy ay adi kadmak-ep, et man-anog-og da dowan da aben man-gaygayetget.

⁵¹ “Ay naawatan yo am-in dana?” kanan Jesus.

“Aw,” kanan da.

⁵² Pag kanan Jesus, “Maawatan yo ngarud ay mo waday maestron di linteg ay mamati sin it-itdok maipanggep si panturayan Diyos, maiarig si akin beey ay ammo na ay mangibela sin baik ya baro ay maosal ay naidodolin sin bodegana.”

Din Nanigaan Da En Jesus Ed Nazaret

(*Mar. 6:1-6; Luc. 4:16-30*)

⁵³ Idi nakaitdos Jesus en dana ay pangarig, kinmaan sidi ⁵⁴ et nantaoli sin ili ay nadakdak-ana. En nan-itdo sin sinagoga, et nasdaaw din nanngge yan kanan da, “Intoy nangaan ninas laing na ya panakabalin ay mangamag si nakaskasdaaw? ⁵⁵ Ay baken si naey aya din anak di karpintiro? Ay baken si Maria din si ina na ya din aag-i na et da Santiago, Jose, Simon ya si Judas? ⁵⁶ Din aag-i na abe ay babai et man-ili da met laeng isna. Into ngarud di nangaanas laing ya

panakabalina?”⁵⁷ Isonga nasnit da en sisya et adi da namati.

Asi na et kanan en daida, “Maga di mamadto ay bigbigen di kailiana ya pamilya na, ngem bigbigen da met sin odom ay ili.”⁵⁸ Et gapo ta adi da namati en sisya, baken ad-adoy inamag na ay nakaskasdaaw sidi.

Din Nateyan Juan Ay Mamonbonyag

(*Mar. 6:14-29; Luc. 9:7-9*)

14 Sin doy ay timpo, nadamag Gobernador Herod¹ ed Galilea din inam-amag Jesus² yan kanana sin oop-siyal na, “Si naey si Juan ay Mamonbonyag ay natago kasin. Siya di din gapo ay wada en sisya di panakabalin ay mangam-amag en dana ay nakaskasdaaw.”

³⁻⁴ Say kanan Herod na begew sin napasamak ed idi. Tan inpadpap nas Juan ya inpabalod na ay nakakadinaan begew sin namagbagaan Juan en sisya. Tan si Herod et inasawa na din aydo na ay si Herodias ay asawan iyogtana ay si Felipe. Et inpidwapidwan Juan ay nangwani en kontran di linteg ay asawaenas sisya.⁵ Isonga layden Herod ay ipapse si Juan, ngem emegyat sin kaipoipogaw, tan binigbig das Juan ay mamadto.

⁶ Domateng pay din agew ay narianakan Herod, nansala din balasang ay anak Herodias sin sangoanan di am-in ay naayagan ay nakiragragsak. Palalo ay ginan-ganas Herod din nansalaana,⁷ isonga nan-ikari en sisya ay nangwani, “Mansapataak ay idawat ko en sik-a di olay sino ay kedawem!”

⁸ Pag et itogon Herodias sin balasang na ay kanana en Herod, “Paialim ngarud isna din toktok Juan ay Mamonbonyag ay maipeey si palato.”

⁹ Mansakit nemnem Herod sin nanngeanas di, ngem gapo ta nansapata sin sangoanan di ad-ado ay inayagana, inbilina ay matongpal din kindaw di balasang,¹⁰ et inapoto na din toktok Juan sin balodan.¹¹ Inpeey das palato et in-ey da sin balasang ay en nangidawat en ina na.¹² Idi nadamag din papasolot Juan din nay naamag, en da ina din awak na et en da inponpon. Pag dan emey ibaga en Jesus.

Din Namakanan Jesus Sin Kaipoipogaw Ay Nasurok Si Lima Ay Libo

(*Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17; Jn. 6:1-14*)

¹³ Sin nanngean da Jesus sin napasamak, kinmaan das di et nanlogan das bangsa ay emey sin naidodolin ay lugar ta maeng-enggay da koma. Ngem idi inammoan din kaipoipogaw ay inmey da, nanlobwat da sin kailiili et nandadan da ay nangonod.¹⁴ Idi sinmanglad da Jesus et inila na din ad-ado ay ipogaw ay inmonod, naseg-angan en daida et inagasana din waday sakit na.

¹⁵ Idi malablabi, inmey din papasolot na en sisya et kanan da, “Ibagam sin ipogaw ta en da manlakos kanen da sin naisasag-en ay il-ili, tan nay met ay enggay malablabi yan naidodolin isna.”

¹⁶ Ngem kanan et Jesus en daida, “Olay adi da emey. Dakayo di mamakan en daida.”

¹⁷ Pag dan kanan, “Lima ay tinapay ya doway ay piskaw et anggoy di wadas na.”

¹⁸ Ngem kanan pay Jesus, “Iali yos na.”¹⁹ Inbilina ay itokdon din kaipoipogaw sin logam. Pag nan alaen din lima ay tinapay ya doway ay piskaw, et tinangad na ed langit ay nan-iyaman en Diyos. Asi na pag kinittoyen et indawat na sin pasolot na ta iwattat da sin kaipoipogaw.

^{14:1} Si Herod ay nay et Herod Antipas ay anak din si Herod ay ari sin kamoyang Jesus. Din kosto ay titulo na et tetrarco, ngem kaman gobernador di saad na.

pogaw. ²⁰Nangan da amin et nabsog da. Olnongen da pay din nabay-an, sinpo ya doway ay basket di napay-an sin namek-mek ay makan. ²¹Di kabibilang di nangan et emey ay lima ay libo di nankakay ya babbaro, powira di babbabai ya ananak.

Din Nandan Jesus Sin Labaw Di Danom

(*Mar. 6:45-52; Jn. 6:16-21*)

²²Pag panloganen Jesus din papasolot na sin bangka ta mangon-ona da sin demang na dowan pasaaen din kaipoipogaw. ²³Idi inpasaa nas daida, nantikid sin dontog ay es-esa na ay en mankararag. Idi nalabi, wada pay laeng si Jesus sin dontog ²⁴dowan pay din bangka ay nanloganan di pasolot na et enggay inmaddawi sin benget na. Ingiwegiwed din dalloyon tan maiab-abet din dagem. ²⁵Gomabgabis pay, nanbalarong si Jesus yan nandan sin labaw di danom ay omasag-en en daida. ²⁶Sin nangilaan di papasolot na en sisya ay mandad-an sin labaw di danom, palalo ay inmegyat da. “Banig!” kanan da ay nanbogaw dowan da et man-olakis si egyat da.

²⁷Kakali si Jesus en daida et kanana, “Laton! Sak-en na. Adi kayo emegyat!”

²⁸Pag et kanan Pedro, “Apo, mo tetewa ay sik-a sa, omayag ka ay emeyak issa ay mandan sin labaw di danom.”

²⁹“Omali ka,” kanana.

Pag komaan si Pedro sin bangka et inlogi na ay mandan ay emey en Jesus. ³⁰Ngem idi nilikna na din kapigsan di dagem, inmegyat et inlogi na ay malned. Kabogaw ay nangwani, “Apo, omisalakan ka!”

³¹Kaiadawas Jesus sin takkay na et kagamdot en sisya. “Apay nga at-atik di

talek mo? Apay nga nadowadowa ka?” kanana.

³²Pag dan somakyab sin bangka, et ginminek din dagem. ³³Asi pag dayawen din nanlologan sisya ay nangwani, “Tetewa ay sik-a din Anak Diyos.”

Din Nangagasan Jesus Sin Mansaksakit Ed Gennesaret

(*Mar. 6:53-55*)

³⁴Idi nakaagadang da pay ya sin manglad da sin sakop di Gennesaret, ³⁵naimatonan din man-ilis di si Jesus. Isonga paayag da din mansaksakit sin am-in ay nandinmang ay ili ta iala da en sisya. ³⁶Nanpakpakaasi da ay giwiten koma din mansakit olay owat din gayadan di bado na. Et am-in ay nangiwit et nailatonan da.

Din Kaitkenan Di Init-itdon Di Fafariseo Sin Linteg Diyos

(*Mar. 7:1-13*)

15 Sin namingsan, wada di Fafariseo ya mamaestron di linteg ay inmey sin kad-an Jesus ay napo ed Jerusalem. Pinoot da en sisya, ²“Apay nga lablabsingen din papasolot mo din ogali ay tinawid tako sin aap-o tako? Sana met ay mangmangan da yan adi da inonodan din kosto ay iyat di manbo.”

³Sinongbatan Jesus yan kanana, “Et mo si dakayo pay, lablabsingen yo met din bilin Diyos ta say onodan yo din ogali yo. ⁴Tan din bilin Diyos et kanana, ‘Dayawem da amam en enam,’ et ‘Mo waday mangipalawlaw na en ama na ono en ina na, masapol ay matey.’ ⁵Ngem din it-itdo yo et natken. Tan kanan yo en mo waday ibadang koman di ipogaw en ama na ono en ina na, olay mo adi na idawat. Basta manpambal en daida ay mangwani, ‘Din ibadang ko koma en dakayo et enggay inkarik ay maidaton en Diyos.’

§15:4 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16.

⁶ Et kanan yo en mo say ibaga na di, olay adi na dayawen da ama na ay mangidawat si kasapolan da. Begew sin sana ay ogali ay on-onodan yo, nanbalinen yo damdama ay magay silbin din kalin Diyos. ⁷ Dakayo ay agin sisiged! Tet-ewa din nay kanan Diyos ay inpadton Isaias maipanggep en dakayo ay kanana, ⁸ "Dana ay ipogaw, daydayawen das saken sin kali da, ngem addawi di nemnem da en sak-en. ⁹ Magay silbin di panaydayawan dan sak-en, tan din it-itdo da ay owat bilbilin di ipogaw et kanan da en bilbilin ko."***

Din Mangipakadodogis Si Ipogaw

(Mar. 7:14-23)

¹⁰ Pag ayagan Jesus din kaipoipogaw yan kanana en daida, "Dengngen yo na ta say maawatan yo. ¹¹ Baken din ipasgep di ipogaw sin tepek na di mangipakadodogis en sisya mo adi et din ipabala na sin tepek na."

¹² Pag somag-en din papasolot Jesus en sisya yan kanan da, "Ay ammom ay nasnit din Fafariseo sin inbagam?"

¹³ Ngem kanan et Jesus ay nangiarig, "Awni et magabot am-in ay esek ay adi inis-ek Amak ay wadad langit. ¹⁴ Bayan yo ngarud da doy ay Fariseo, tan kaman dan nagodab ay mangipangpango si iib-a da sin danan. Et mo nagodab di mangipangpango sin ib-a na ay nagodab, matekdag da ay dowas sin deppas."

¹⁵ Pag kanan Pedro, "Iolog mo kod din pangarig ay inbagam ed kaonyan."

¹⁶ Kanan Jesus, "Dakayo abe, ay adi yo pay laeng maawatan? ¹⁷ Ay adi yo ammo ay din ipasgep di ipogaw sin tepek na et emey sin eges na et pag bomala? ¹⁸ Ngem din ipabala na sin tepek na et napo sin nemnem na, et

siya dana di mangipakadodogis en sisya. ¹⁹ Tan din nemnem di ipogaw di kapoan di am-in ay lawa ay panggep. Et din lawa ay panggep di mangiturong si ipogaw ay mangamag si lawa ay kaman dana: manpese, makikamalala ya odom ay kadodogis, mangakew, mantistigo ay man-etek, ya mangipalawlaw na ibana. ²⁰ Siya dana di mangipakadodogis si ipogaw. Ngem din panganan di ipogaw ay adi nanbo ay kosto et baken di si mangipakadodogis en sisya."

Din Talek Di Esa Ay Babai Ay Taga-Canaan

(Mar. 7:24-30)

²¹ Pag komaan da Jesus sidi et inmey da sin sakop di Tiro ya Sidon. ²² Wada di babai ay Gentil^{††} ay man-ilis di. Inmasag-en en Jesus yan inpidwapidwa na ay mangibogaw, "Apo, polin David, maseg-ang ka paabe! Tan palalo ay mapalaligatan din anak ko ay balasang ay kinapet di dimonyo."

²³ Binaybay-an Jesus sisya ay gimiginek, isonga inmasag-en din papasolot na en sisya yan kanan da, "Olay ngin amagem din laydena ta komaan, tan nay met ay omonoonod ay manbogogaw."

²⁴ Ngem kanan Jesus, "Magay odom ay nangibaaan Diyos en sak-en mo adi et anggoy sin Israelita ay maiarig si nasangaw ay karnero."

²⁵ Ngem din babai ay doy et inmey pay dedan nandokmog sin sangoanan Jesus. "Apo, bomadang ka paabe," kanana.

²⁶ Asi et kanan Jesus ay nangiarig, "Baken met kosto mo maipakan din kenen di anak si aso."

²⁷ "Siya kayman, Apo," kanan din babai, "ngem olay din aso et kenen da

** 15:9 Isaias 29:13.

†† 15:22 Din kanana sin Griego et: *babai ay taga-Canaan*. Di laydena ay kalien et babai ay Gentil ono baken Judio.

din mogay ay matekdag mo mangmangan din among da.”

²⁸ Pag kanan Jesus, “Ina, dakdake san talek mo! Matongpal ngarud din kindaw mo.” Et sin siya di ay oras, nailatonan din anak na ay balasang.

Din Nangagasan Jesus Sin Ad-ado Ay Waday Sakit Na

²⁹ Pag komaan si Jesus et inmey sin benget di lebeng ay Galilea. Nantikid sin kadondontogan et timokdo. ³⁰ Palalo ay ad-ado di inmey en sisya ay nangitaktakin si mansaksakit. Wada da di napilay, nagodab, paralitiko, naomel ya ad-adoy odom. In-ey da sin sangoanan Jesus, et inagasanas daida. ³¹ Siya di et nasdaaw din kaipoipogaw et dinaydayaw das Diyos ay Diyos di Israelita, tan inila da ay mankalkali din naomel, nailatonan din paralitiko, manmandan din napilay, ya makaila din nagodab.

Din Namakanan Jesus Sin Nasurok Si Opat Ay Libo Ay Ipagaw

(Mar. 8:1-10)

³² Idi toloy agew das di, inayagan Jesus din papasolot na et kanana, “Masmaseg-anganak sin nay kaipoipogaw, tan toloy agew ay nakitetee das na en datako yan enggay naabos baon da. Adiak layden ay pasaaen daida mo adi da nangan pay laeng, tan mo masingan da sin danan.”

³³ “Aw kayman,” kanan din papasolot na, “ngem intoy pangaan tako pay si omanay ay kanen da, tan nay met ay naidodolin isna?”

³⁴ “Pigay tinapay yo?” pinoot Jesus.

“Pitpito,” kanan da, “ya at-atik pay ay piskaw ay kinittoy.”

³⁵ Siya et di patokdoen Jesus din kaipoipogaw. ³⁶ Pag nan alaen din pito ay tinapay ya din piskaw et nan-iyaman en Diyos. Asi na pag kinittoyen et in-

dawat na sin papasolot na ta iwatwat da sin kaipoipogaw. ³⁷ Nangan da amin et nabsog da. Olnongen da pay din nabayan, pito ay baskit di napayan sin nabayan ay makan. ³⁸ Di kabibilang di nangan et opat ay libo di nankakay ya babbaro, powira di babbabai ya anan-ak.

³⁹ Pag pasaaen Jesus din kaipoipogaw et nakilogan sin papasolot na sin bangka ay emey sin sakop di Magadan.

Din Nankedawan Din Fariseo Ya Sadduceo Si Sinyal

(Mar. 8:11-13; Luc. 12:54-56)

16 Wada da di Fariseo ya Sadduceo ay inmey en Jesus. Layden da ay padasen sisya, isonga dawaten da ay paila nay nakaskasdaaw ay sinyal ay si Diyos di nangibaa en sisya. ² Ngem kanan Jesus, “Mo madipdipos din agew ya mandalangdang ed daya, kanan yo en, ‘Laton ay maegew sin kabigatana.’ ³ Sin agsapa abe, mo mandalangdang ed daya ya manlibliboo, kanan yo en, ‘Omodan samet.’ Kabaelan yo ay pontosan mo man-odan ono maegew mo ilaen yo ed daya, ngem adi yo baw ammo din olog di sinyal ay inappailan Diyos maipanggep sin maam-amag ed wani. ⁴ Lawlawa din ipogaw ed wani, tan dinokogan da din tet-ewa ay Diyos. Ipapilit da ay ipailak di nakaskasdaaw ay sinyal en daida, ngem iwed met maipaila mo adi anggoy di sinyal ay kaman din napasamak en Jonas ed idi.” Kanan Jesus di, pag nan taynan daida et nadipos.

Din In-arig Jesus Sin It-itdon Di Fariseo Ya Sadduceo

(Mar. 8:14-21)

⁵ Idi nakaagadang da Jesus sin demang di lebeng, ninemnem din papasolot na ay magay baon da ay tinapay. ⁶ Pag kanan Jesus en daida, “Siliban yo din labaduran di Fariseo ya Sadduceo.”

⁷ Sin nangibagaanas di, nanngangat da ay nangwani, “Say kanan Jesus di, tan magay baon tako ay tinapay.”

⁸ Ammon Jesus din ngalngalaten da, isonga kanana en daida, “Ay apaw kayo! At-atik anggoy di talek yo! Apay nga madandanagan kayo si magay tinapay yo? ⁹ Ay adi yo pay laeng maawatan? Ay nilinglingan yo din lima ay tinapay ay inmanay sin nasurok si lima ay libo ay ipogaw? Pigay baskit di pinayan yos nabay-an? ¹⁰ Yan din pito ay tinapay ay inmanay sin nasurok si opat ay libo ay ipogaw, pigay baskit di pinayan yos nabay-an? ¹¹ Apay ngarud ay adi yo pay laeng maawatan ay baken tinapay di inbagbagak en dakayo ed kaonyan? Din inbagak et siliban yo din labaduran di Fariseo ya Sadduceo!” ¹² Et pag dan maawatan ay din inbagbagan Jesus ay siliban da et baken din labadura ay maosal si oton di tinapay mo adi din itidon di Fariseo ya Sadduceo.

Din Nangibagaan Pedro Mo Sino Si Jesus

(*Mar. 8:27-30; Luc. 9:18-21*)

¹³ Idi sinmawang da Jesus sin sakop di Cesarea Filipos, pinoot na sin papasolot na, “Sinoy pangwanin di kaipoipogaw en sak-en ay Anak di Ipogaw?”

¹⁴ “Wada di mangwani en sik-a si Juan ay Mamonbonyag. Kanan di odom en sik-a si Elias, yan kanan aben di odom en sik-a si Jeremias ono odom ay mamadto ed nabaon,” insongbat da.

¹⁵ “Ngem dakayo pay,” kanan Jesus, “sinoy pangwani yo en sak-en?”

¹⁶ Kanan Simon Pedro, “Sik-a din Mesias ay Anak di matmatgaw ay Diyos.”

¹⁷ Pag kanan Jesus, “Nagasat ka, Simon ay anak Jonas, tan baken ipogaw di nangipaamos na en sik-a mo adi et si Amak ed langit. ¹⁸ Et mo sak-en pay, ibagak ay sik-a si Pedro, di olog na et bato. Din bato ay nay di pangisaadak sin iglesiak ay siya da din am-in ay mamati en sak-en, et din panakabalin di pese,^{‡‡} adi makaabak en daida. ¹⁹ Idawat ko en sik-a din sosi^{¶¶} ay panbokat sin panturayan Diyos, et olay sino ay iparit mo isnan daga et iparit aben Diyos ed langit. Olay sino abe ay ipalobos mo isnan daga et ipalobos aben Diyos ed langit.”^{§§} ²⁰ Pag dadlon ibilin Jesus sin papasolot na en adi da polos ibagbaga si olay sino ay ipogaw ay sisya din Messias.

Din Nangipadtoan Jesus Sin Panligatana Ya Kateyana

(*Mar. 8:31-33; Luc. 9:22*)

²¹ Manlogi sin timpo ay doy, inlogin Jesus ay mangilawag sin papasolot na di mapasamak en sisya sin tapin di agew. Kanana, “Masapol ay emeyak ed Jerusalem et dadlon pomaligat din aam-a ya din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg. Omipapse da, ngem tagoen Diyos kasin sak-en sin maikatlo ay agew.”

²² Asi et paay-ayeden Pedro yan inlogi na ay mangyamyam en sisya ay nangwani, “Apo, adi koma ipalobos Diyos din inbagam! Adi kabalin ay mapasamak dana en sik-a!”

²³ Sinagong Jesus sisya yan kanana, “Komaan kas na ay Satanas! Somangsan-gaw ka! Tan din nemnemnemem et baken din layden Diyos mo adi et din layden di ipogaw.”

^{‡‡}16:18 panakabalin di pese —Din kanana sin Griego et: pasbol ay segpan ed Hades ay kad-an di natey. Di layden di pasbol ay kalien et panakabalin.

^{¶¶}16:19 Di layden di sosi ay kalien et kalebbengan.

^{§§}16:19 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... et olay sino ay iparit mo isnan daga et enggay inparit aben Diyos ed langit. Olay sino abe ay ipalobos mo isnan daga et enggay inpalobos aben Diyos ed langit.

Din Kabibiyag Di Manbalin Ay Pasolot Jesus

(Mar. 8:34-9:1; Luc. 9:23-27)

²⁴ Pag kanan Jesus sin papasolot na, “Mo sino di mayad ay manbalin ay pasolot ko, masapol ay pandokogana din awak na ya tilidena din krus na ta asi makiey en sak-en. ²⁵ Tan din mangipat-pateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et waday biyag ay iwed patingga na ay idawat Diyos en sisya. ²⁶ Tan sino aya di maganab di ipogaw mo okaena din intiro ay lobong yan asi et malitaw din biyag na et madosa ay eng-enggana? Maga! Tan magay mabalina ay isokat di ipogaw si biyag na. ²⁷ Tan saken ay Anak di Ipogaw et omaliak ay mangikoyog si aanghel ko ya ipailak abe din dayaw Amak. Asiak gon-gonaan di esa ya esa ay ipogaw ay maibasara sin inam-amag na. ²⁸ Tet-ewa nan ibagak ay wada en dakayo isna di daan pay laeng di kateyan da et ilaen das sak-en ay Anak di Ipogaw sin omaliak ay manturay.”

Din Nanbaliwan Di Kailaan Jesus

(Mar. 9:2-13; Luc. 9:28-36)

17 Emey pay di enem ay agew, inayagan Jesus si Pedro ya din sinagi ay da Santiago en Juan, et nantikid da si esay nakayang ay dontog ay ang-anggoy da. ² Il-ilaen da pay sisya, nanbaliw di kailaana. Din ropa na et somisili ay kaman din agew ya din bado na abe et kinmilakilat ay komonkoniniing.

³ Pag et manpailas da Moses en Elias ay makingalngalat en Jesus. ⁴ Kanan Pedro en sisya, “Apo, mayat din kawada takos na. Mo panlaydam, man-amagak et adis na si tolo ay pansidoman ta okam di esa, okan Moses di esa, ya okan Elias di esa.”

⁵ Idi mankalkali pay laeng, kadateng di somisili ay liboo et sinalinanas daida am-in. Pag wada di kali ay napo sin liboo ay nangwani, “Si naey di laydelay-dek ay anak ko ay kakapnekak. Dengngen yo din kanana!”

⁶ Sin nanngan din papasolot Jesus sin kali ay nay, kadokmog da ay nanyakogong si palalo ay egyat da. ⁷ Pag somag-en si Jesus yan kinapay nas daida ay nangwani, “Ibangon yo. Adi kayo emegyat.” ⁸ Manmeswat da pay yan magay odom si inila da mo adi et ang-anggoy Jesus.

⁹ Idi manballalong da pay, inbiling Jesus en daida, “Adi yo daddad-aten din nay naipaila en dakayo si olay esa ay ipogaw enggana ay sak-en ay Anak di Ipogaw et matagoak kasin.”

¹⁰ Pag pooten din pasolot na, “Mo tet-ewa din kanam en masapol ay matey ya matago ka kasin, apay ngarud ay it-itdon di mamaestron di linteg ay masapol ay mangon-ona ay omali si Elias mo din Messias ta olnosena di am-in?”*

¹¹ “Tet-ewa iman din it-itdo da ay sana,” kanan Jesus ay sinombat. ¹² “Ngem kanak abe en dakayo ay enggay inmalis Elias, ngem adi naimatonan di ipogaw mo adi et ol-olay di inyaat da en sisya. Et siya abe ay paligaten das sak-en ay Anak di Ipogaw.” ¹³ Sin nangwanian Jesus sidi, pag maawatan din papasolot na ay si Juan ay Namonbonyag di inbagbaga na.

Din Nangipakaan Jesus Sin Anito Ay Kinmapet Si Anak

(Mar. 9:14-29; Luc. 9:37-43)

¹⁴ Idi nakaballalong da, ad-adoy dinatngan da ay ipogaw. Di esa en daida ay lalaki et inmasag-en en Jesus ya nandokmog sin sangoanana. ¹⁵ Kanana, “Apo, seg-angam kod nan anak ko ay mankedas. Tan mo domateng di kedas

*17:10 Malakias 4:5.

na, palalo ay maligligatan. Namin ado ay naidangdang-op ya naibenbenben. ¹⁶Inalik sin papasolot mo, ngem adi da kabaelan ay agasan sisya.”

¹⁷“Ay daetan kayo pay! Adi kayo maramati dowan kayon adi kakwani!” kanan Jesus ay sinombat. “Kaman kayman nababayabayad di nakiteteek en dakayo! Ay ken mangipapiga pay di anos ko en dakayo?” Pag nan kanan sin aman di anak, “May, ialim isna din anak mo.” ¹⁸Pag ibilin Jesus sin anito ay komaan yan tinaynana din anak ay sana et nailatontan ay dagos.

¹⁹Maaw-awni pay ay ang-anggoy Jesus ya din papasolot na, pinoot da en sisya, “Apay nga adi mi binaelan ay nangipakaan sin anito ay doy?”

²⁰“Tan kolang di pammati yo,” kanan Jesus ay sinombat. “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay mo kitkittoy di pammati yo ay kaman din kakitkittoy ay bin-i, mabalin ay kanan yo sin dontog ay nay, ‘Demenden kas di,’ et demenden tet-ewa. Maga polos di adi yo kabaelan!

²¹Ngem din kaman nidi ay anito et adi komaan mo din mangipakaan en sisya et adi na ipapasnek ay mankararag en Diyos.”†

Din Nangipidwaan Jesus Ay Nangolit Sin Kateyana

(*Mar. 9:30-32; Luc. 9:44-45*)

²²Sin esay agew ay nasinop da Jesus ya din papasolot na ed Galilea, kanan Jesus en daida, “Sak-en ay Anak di Ipogaw, awni et maipolangak sin kaibaw ko ²³et pomse da, ngem tagoen Diyos kasin sak-en sin maikatlo ay agew.” Sin nanngaan din papasolot nas di, peteg ay masasadot da.

Din Namayadan Da Jesus Sin Bowis Di Timplo

²⁴Idi sinmawang da Jesus ya din papasolot na ed Capernaum, inmey din mansingsingil si bowis di Timplo en Pedro et pinoot da, “Ay manbaybayad di maestro yo si bowis di Timplo?”

²⁵“Aw yan,” kanan Pedro.

Senggep pay si Pedro sin beey ay kadan Jesus, nanganon-onas Jesus ay mankali yan kanana, “Ay Simon, sinoy pannemnem mo? Intoy pansingsingilan di aari isnan daga si bowis? Ay sin an-ak da onodom ay ipogaw?”

²⁶“Sin odom adi ay ipogaw,” kanan Pedro.

Kanan aben Jesus, “Mo siya sa ngarud, adi masapol ay manbayad din an-ak da. ²⁷Ngem adi tako koma sinsiniten din ipogaw ay nay, isonga en ka mamannait sin lebeng. Din damo ay bannaitam et takawem tepek na yan mailam di siping ay omanay si ibayad ta ay dowa. Alaem et en ka idawat en daida ta mabayadan bowis ta.”

Sino Din Kangatoan

(*Mar. 9:33-37; Luc. 9:46-48*)

18 Sin timpo ay doy, inmey din papasolot Jesus en sisya yan kanan da, “Sino en dakami di kangatoan sin panturayan Diyos?”

²Siya di inayagan Jesus di esay anak et inpapika na sin nan-gawaan da. ³Pag nan kanan, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo adi yo baliwan di nemnem yo ta mais-o kayos anan-ak, adi kayo polos maitapi sin panturayan Diyos. ⁴Isonga din kangatoan sin panturayan Diyos et din mangibabas awak na ta komanan din anak ay nay. ⁵Et olay sino ay mangawat si nababa ay ipogaw ay ka-

†**17:21** Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego, ngem wada sin Marcos 9:29.

man nina ay anak manbegew sin pammati na en sak-en et sak-en di inawat na.”

Maipanggep Si Pan-gapoan Di Solisog

(*Mar. 9:42-48; Luc. 17:1-2*)

⁶“Ngem olay sino ay manolisog ta manbasol din olay esa en da naey ay kababaan ay ipogaw ay namati en sak-en, agpos et koma mo tay-adan din bagang na si madagsen ay bato asi maitpig sin baybay mo din pangitolyana sin solisog na. ⁷Kaseseg-ang di kaipoipogaw isnan daga begew sin ad-ado ay solisog ay sangsangoen da. Wada kayman dedan di domteng ay solisog, ngem kaseseg-ang pay din ipogaw ay pan-gapoan di solisog ay sana. ⁸Isonga mo din takkay mo ono sikim di panbasolam, potoam ta iwasit mo. Tan agpos mo en ka makilak-am sin biyag ed langit ay napopotoan di esay takkay mo ono sikim mo din dodoway takkay mo ono sikim yan maitpig ka sin kad-an di apoy ay adi kadmep. ⁹Din matam abe, mo say panbasolam, okitem ta iwasit mo. Tan agpos mo en ka makilak-am sin biyag ed langit ay bolding ka mo din dodoway matam yan maitpig ka sin apoy ed inferno.”

Din Nalitaw Ay Karnero

(*Luc. 15:3-7*)

¹⁰“Ilaen yo ta adi yo laslasoyen di olay esa en dana ay magay kaibilangan da. Tan kanak en dakayo en kanayon ay wada din aanghel da sin kad-an Amak ed langit. ¹¹Tan sak-en ay Anak di Ipogaw et inmaliak isna ta enak anapen ya isalakan din nalitaw ay ipogaw.[‡]

¹²“Kaspangarigan, mo wada di nangingin oka si sin-gasot ay karnero yan malitaw di esa, sino ngin di amagena? Adi na ngata taynan din siyamapolo ya

siyam sin pastolan sin kabilbiligan ta ena anapen din nalitaw. ¹³Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo datngena din esesa ay nalitaw, peteg di ragsak na mo din ragsak na sin siyamapolo ya siyam ay adi nalitaw. ¹⁴Siya abe en Ama yo ed langit ay adi na layden ay maisian di olay esa ay kababaan ay ipogaw en sisya.”

Din Amagen Sin Nakabasol En Datako

¹⁵“Mo waday ib-am ay nakabasol en sik-a, en ka makingalat en sisya ay anganggoy yo ta ibagam en sisya din basol na. Mo patiena di ibagam, laton ay mangayyem kayo kasin. ¹⁶Ngem mo sigaana ay dengngen, asi ka man-ayag si esa ono doway ay ib-am ta say waday doway ono tolo ay mangipaneknek si am-in ay maibaga.[¶] ¹⁷Mo sigaana pay ay dengngen din ibagbaga da, ipammom sin gimong, et mo sigaana pay ay dengngen din kankanan di gimong, ibilang yo ay ipogaw ay adi nangaammo en Diyos ono mansingsingil si bowis.

¹⁸“Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay olay sino ay iparit yo isnan daga et iparit aben Diyos ed langit, ya olay sino abe ay ipalobos yo isnan daga et ipalobos aben Diyos ed langit.

¹⁹“Kanak pay en dakayo en mo mantotolag di doway en dakayo si maipanggep di kedawen yo en Amak ed langit, maitongpal en dakayo. ²⁰Tan mo nasisinop di olay doway ono tolo et anggoy begew sin nakies-esaan da en sak-en, wadaak sidi ay makikadmada en daida.”

Din Opisyal Ay Magay Seg-ang Na Sin Gait Na

²¹Pag emey si Pedro en Jesus yan kanana, “Apo, mo ipidwapidwan di gait ko ay manbasol en sak-en, mamin

[‡]18:11 Din versikulo ay nay et magay sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

[¶]18:16 Deuteronomio 19:15.

piga ay pakawanek sisya? Ay engganang mamin pito?”

²²“Adiak kanan en mamin pito anggoy mo adi et mamin pitopolo ay pito,”[§] kanan Jesus ay sinombat.

²³“Tan din panturayan Diyos et maiarig si ari ay nannemnem ay mangingil si otang di oopisyal na.”^{**} ²⁴Kailoglogi na ay mangingil yan waday opisyal ay

naiey en sisya ay nakaotang si piga ay milyon.^{††} ²⁵Adi makabayad din opisyal ay sana, isonga inbilin din ari

ay mailako di am-in ay sanikwa na ya mailako abes sisya, din asawa na, ya din aan-ak da ta manbalin das bag-en

ta say mabayadan otang na. ²⁶Idi siya et di kadokmog din opisyal ay sana sin sangoanan di ari et nanpakpakaasi ay

nangwani, ‘Apo, maseg-ang ka paabe! Anosam pay laeng sak-en ta bayadak am-in.’ ²⁷Siya et di naseg-angan din ari

en sisya et pinogidas na din otang na. Pag nan palobosan.

²⁸“Idi madipdipos din opisyal ay sana, dinatngana di gait na ay opisyal ay nakaotang en sisya si pigay libo et anggoy.”^{‡‡} Kasee en sisya ay nangwani,

‘Bayadam otang mo!’

²⁹“Pag et mandokmog din gait na ay sana yan nanpakpakaasi ay nangwani, ‘Maseg-ang ka paabe! Anosam pay laeng sak-en ta bayadak am-in.’ ³⁰Ngem

sinigaana et inpabalod na enggana ay bayadana din otang na. ³¹Idi inilan din gagait na ay opisyal din inamag na ay

doy, peteg ay mansakit nemnem da, et

innmey da sin ari ay among da et dinadat da en sisya din am-in ay napasamak.

³²“Asi et inpaayag din ari din opisyal na ay doy et kanana en sisya, ‘Lawlawa damdama san ogalim! Pinogidas ko din

otang mo tan nan-adawag ka en sak-en. ³³Apay nga adi ka sineg-angan din gait mo ay opisyal ay kaman din inyat ko en

sik-a?’ ³⁴Et begew sin palalo ay bonget din ari, kineddengana din opisyal ay doy ay mapaligatan sin balodan enggana ay

bayadana din am-in ay otang na.” ³⁵Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Et kaman nidi abe di amagen Amak ed lan-

git sin esa ya esa en dakayo mo adi yo pakawanen ay sipoposo din gagait yo.”

Maipanggep Si Man-asawa Ya Man-idang

(*Mar. 10:1-12; Luc. 16:18*)

19 Idi nakaitdos Jesus en dana ay banbanag, kinmaan ed Galilea et innmey sin demang di ginawang ay Jordan ay sakop di Judea. ²Ad-ado di inmon-onod en sisya et inagasana din waday sakit da.

³Wada abe di Fafariseo ay innmey en Jesus ta padasen da ay mangiapat en sisya. Kanan da, “Ay ipalobos di linteg tako ay isian di lalaki di asawa na si kompormi ay begew?”

⁴Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Ay adi yo binasa din naisolat ay kalin Diyos maipanggep sin namarsuaanas ipogaw? Din naisolat et kanana en din inyat di namarsua sin damo et inamag na di lalaki ya babai.”^{¶¶} ⁵Pag nan kanan, ‘Say gapo

[§]18:22 Din kananas odom ay manuskrito sin Griego et: *mamin pitopolo ya pito*. Di laydena ay kalien et mamin pigapiga ay magay gedeng na.

^{**}18:23 Din kanana sin Griego et: *baa*, ngem din laydena ay kalien et nangato ay oopisyal ay makaammo sin ad-ado ay pilak.

^{††}18:24 Din kanana sin Griego et: *sinpo ay libo ay talento*. Di esa ay talento et banol di enem ay libo ay denario, ya di esa ay denario et banol di poldiya. Isonga din otang na et banol di enemapolo ay milyon ay poldiya.

^{‡‡}18:28 Din kanana sin Griego et: *sin-gasot ay denario*.

^{¶¶}19:4 Genesis 1:27.

na ay taynan di lalaki da ama na en ina na ta ibeey na din asawa na, et manbalin das es-esa.^{§§ 6} Isonga baken dan dodowa mo adi et es-esa. Din nanbalinen ngarud Diyos si es-esa et adi koma pansianen di ipogaw.”

⁷“Aw ngin kayman,” kanan da. “Ngem apay ngarud ay ipalobos di linteg Moses ay idawtan di lalaki di asawa na si kasolatay ay mangipaneknek ay nansian da, pag nan pakaanen?”*

⁸Kanan aben Jesus, “Inpalobos Moses ay isian yo din asawa yo begew sin kinakenteg di nemnem yo, ngem natken met di panggep Diyos sin damo. ⁹Ibaggak ngarud en dakayo ay din lalaki ay mangisian si asawa na malaksig mo nakilalaki et makibabai mo mangasawas odom.”

¹⁰Pag kanan din papasolot Jesus en sisya, “Mo kaman nidi ay adi kaisian di asawa, agpos et mo adi ta mangasasawa.”

¹¹Kanan pay Jesus, “Tet-ewa kayman ay waday ipogaw ay indawtan Diyos si kabaelan ay adi mangasawa, ngem din adi na indawtan et adi da makaanos sin nay ay inbaga yo. ¹²Nankinalasi di gapo ay adi makaasawa di ipogaw. Waday nianak ay kaman dan nakakapon, di odom et kinapon di ib-a da ay ipogaw, ya di odom pay et adi da mangasawa ta say pan-es-esaen dan nemnem da sin pansilbilian da en Diyos sin panturturayana. Din makabael ay mangonod isna et onodana koma.”

Din Namindisyonan Jesus Sin Anan-ak

(*Mar. 10:13-16; Luc. 18:15-17*)

¹³Sin namingsan wada di nangiey en Jesus si an-ak da ta kapayena ya ikararaganas daida. Inandiyan din papasolot na, ¹⁴ngem kanan Jesus en daida, “Itay-on yo ta omali din anan-ak en sak-en. Adi yo andiyan, tan din kaman dana di maitapi sin panturayan Diyos.” ¹⁵Pag nan kapayen ay mamindisyon en daida et pag komaan.

Din Lalaki Ay Nabaknang

(*Mar. 10:17-31; Luc. 18:18-30*)

¹⁶Sin namingsan abe, wada di lalaki ay inmey en Jesus. “Apo maestro,” kanana, “sinoy siged ay masapol ay amagek ta say wada en sak-en di biyag ay iwed patingga na?”

¹⁷Kanan Jesus, “Apay nga pootem en sak-en maipanggep si siged? Tan anganggoy Diyos si siged. Ngem mo laydem ay makilak-am si biyag ay iwed patingga na, masapol ay patiem din bilbilin Diyos.”

¹⁸“Sino ay bilbilin?” pinoot kasin din lalaki.

“Adi ka manpespese, adi ka makikamkamalala, adi ka mangakakew, adi ka mantistigo ay man-et-etek, ¹⁹dayawem da amam en inam,[†] ya laylaydem di gait mo ay kaman din pananglayad mo sin awak mo,”[‡] kanan Jesus ay sinombat.

²⁰Asi pay kanan din lalaki ay doy, “Tinongtongpal ko am-in dana ay bilbilin. Sino pay di masapol ay amagek?”

²¹Kanan aben Jesus, “Mo laydem ay maga di pankolangam, en ka ilako din

§§19:5 Genesis 2:24.

*19:7 Deuteronomio 24:1-4.

†19:19 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

‡19:19 Levitico 19:18.

sanikwam ta idawat mo din lako na si nabiteg, et mawada di kinabaknang mo ay indodolin Diyos ed langit. Asi ka omali ta manbalin ka ay pasolot ko.”[¶]
²²Idi dinnge na din kanan Jesus ay doy, tinaynanas daida ay manladingit, tan palalo ay baknang sisya.

²³Pag kanan Jesus sin papasolot na, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay nali-gat ay maitapi di baknang sin pantu-
 rayan Diyos. ²⁴Kanak pay en nalaklaka ay senggep di kamel sin lokaw di dagom mo din kaitapian di baknang sin pantu-
 rayan Diyos.”

²⁵Sin nanngan di papasolot nas di, peteg ay nasdaaw da et kanan da, “Mo siya ngarud sa, sino ngin di maisalakan?”

²⁶Insisin-eng Jesus daida yan kanana, “Mo ipogaw et adi da kabaelan ay mangamag isna, ngem mo si Diyos pay et kabaelana di am-in.”

²⁷Pag et kanan Pedro, “Yan si dakami pay? Sino di gon-oden mi? Tan tinaynan mi di am-in ta manbalin kami ay pasolot mo.”

²⁸“Aw kayman,” kanan Jesus, “yan tet-ewa pay din ibagak en dakayo ay mo mabaroan din lobong ay nay, maam-moan din kinapateg ya panakabalin ko ay Anak di Ipogaw, tan tomokdoak sin tronok ay manturay. Ya dakayo abe ay papasolot ko et waday sinpo ya doway ay trono ay tokdoan yo ta okomen yo din kaipoipogaw ay naipoli sin sinpo ya doway ay an-ak Israel. ²⁹Olay sino ay manaynan sin beey na, aag-i na, da ama na en ina na, an-ak na ya daga na begew sin naitapiana en sak-en et mamin singasot di awatena mo din banol di tinay-nana ya makitawid abe si biyag ay iwed patingga na. ³⁰Ngem ad-ado di nangato

ed wani ay maibaba, ya ad-ado abe di nababa ed wani ay maipangato.”

Din Pangarig Maipanggep Si Nakipoldiya Sin Kaobasan

20 Kanan Jesus, “Din panturayan Diyos et maiarig si nakin okas kaobasan ay binmalas mapat-a ta en man-ilas mapoldiya. ²Wada da di dinatngana et nakitolag en daidas esa ay denario si poldiya da, pag nan ibaa ay en man-obla sin kaobasan.

³“Maag-aggew pay, binmala kasin din nakin nom-a et inila na di manbolbolakbol sin markitan. ⁴Kanana en daida, ‘Mo layden yo ay en makipoldiya sin kaobasak, lagboak dakayo si kosto.’ ⁵Et inmey da nakiobla.

“Sin alas dosi ya siya abe sin alas tres, nan-iso di inyat din nakin nom-a ay sana. ⁶Idi dandani ay alas singko, inmey kasin sin markitan yan wada pay di odom ay inila nas di ay owat dan manbolbolakbol. Kanana en daida, ‘Apay nga sinayang yo di esa ay agew ay owat kayon nan-ay-ayam?’

⁷“Maga di mamoldiya en dakami ngay,’ kanan da ay sinombat.

“‘May,’ kanan aben din nakin nom-a, ‘en kayo aben makiobla sin kaobasak.’

⁸“Idi pay madipdipos din agew, kanan din nakin nom-a sin kapatasa na, ‘Ayagam din man-ob-obla ta idawat mon poldiya da manlogi sin naodi ay en nakiobla enggana sin nangon-ona.’[§]

⁹“Siya di in mali din nanlogi ay nan-obla sin alas singko, et nalagboan das sag-eesa ay denario. ¹⁰Isonga idi in mali din nangon-ona ay nan-obla, namnamaen da ay ad-ad-ado di poldiya da, ngem kambaw sag-eesa ay denario met laeng di naidawat en daida. ¹¹Isonga nanmayotmot da sin nanpaobla en daida

[¶]19:21 Ilaen din footnote sin 9:9.

[§]20:8 Levitico 19:13.

ay nangwani, ¹²“Da naey ay naodi et es-esay oras anggoy di nan-oblaan da downan pay dakami yan inan-anosan mi ay nan-ob-obla sin palalo ay segit sin intiro ay agew. Apay ngarud ay nan-iisoem din poldiya mi?”

¹³“Dengngem na ay ib-a,’ kanan din nakin nom-a sin esa en daida. ‘Adiak met sinowitik dakayo, tan nantolag takos esa ay denario, ay baken siya?’ ¹⁴Alaem ngarud san lagbom et somaa ka. Mo laydek ay nan-iso di lagbon di naodi sin lagbo yo, adi ngata biyang ko di. ¹⁵Ay bakenak aya lebbeng ay mangamag si laydek sin pilak ko? Ay inmapos kayo ngata tan adiak nan-imot?”

¹⁶Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Kaman nidi di mapasamak sin panturayan Diyos, tan din nababa ed wani et maipangato, ya din nangato ed wani et maibaba.”**

Din Maikatlo Ay Nangibagaan Jesus Sin Kateyana

(*Mar. 10:32-34; Luc. 18:31-34*)

¹⁷Sin nantiktikidan da Jesus ay emey ed Jerusalem, inayagana din sinpo ya dowan ay pasolot na ta omay-ayed da et kanana en daida, ¹⁸“Dengngen yo. Nay ay tomiktikid tako ed Jerusalem. Mo somawang takos di, sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak sin papangolon di papadi ya mamaestron di linteg. Ked-dengan das sak-en ay matey, ¹⁹pag dan omipolang sin Gentil ta lomaslasoy ya somoplisoplit da yan pag dan omilansa sin krus, ngem sin maikatlo ay agew pay, matagoak kasin.”

Din Kindaw Di Inan Da Santiago En Juan

(*Mar. 10:35-45*)

²⁰Pag emey en Jesus din asawan Zebedeo ya din dowan ay anak na, et nandokmog sisya sin sangoanan Jesus yan kanana, “Apo, wada kod di kedawek.”

²¹“Sinoy laydem?” kanan Jesus.

“Ikarim kod ay sin panturayam, maki-tokdo din dowan anak ko ay nay en sika sin makannawan ya makannigid mo,” kanana ay sinombat.

²²Asi et kanan Jesus sin dowan ay pasolot na ay doy, “Adi yo ammo din ibagbaga yo. Ay maanosan yo aya din ligat ay nam-osek?”

“Mabalin,” kanan da.

²³Pag kanan Jesus, “Siya kayman ay manligat kayo ay kaman din ligat ko. Ngem din tomokdo sin makannawan ya makannigid ko et magay lebbeng ko ay mangibaga, tan enggay pinilin Amak din tomokdos di.”

²⁴Sin nanngenan din sinpo ay gagait da, inbonget da din dowan ay sin-agi ay doy.

²⁵Siya di inayagan Jesus daida am-in et kanana en daida, “Ammo yo ay din manturturay isnan daga et ipipilit da din layden da sin iturturayan da. Din nangato abe di saad na et ipaila da din turay da.

²⁶Ngem baken say iyat yo koma. Tan mo wada en dakayo di manglayad ay ngomato, masapol ay silbiana din gagait na ay kaman baa, ²⁷ya din manglayad ay kapatgan et masapol ay silbiana din gagait na ay kaman bag-en. ²⁸Tadonen yo komas sak-en ay Anak di Ipogaw, tan adiak inmali ay masilbian mo adi et ta mansilbiak si kaipoipogaw ya idawat kon biyang ko ay mangsobot si ad-ado.”

****20:16** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ... *tan din naodi ed wani et mangon-ona da, ya din nangon-ona ed wani et maodi da.*

Din Nangaanan Jesus Sin Godab Di Doway Ay Lalaki

(*Mar. 10:46-52; Luc. 18:35-43*)

²⁹ Sin kinmaanan da Jesus ed Jerico, nabeweg di ipogaw ay omon-onod en sisya. ³⁰ Wada et di doway ay nagodab ay tinmotokdo sin benget di kalsada. Idi dinnge da ay malablabas si Jesus, kabogaw da ay nangwani, “Apo, polin David, maseg-ang ka paabe!”

³¹ Niyamyaman din kaipoipogaw daida ta gominek da koma, ngem sinepsep da et ay nangibogaw, “Apo, polin David, maseg-ang ka paabe!”

³² Siya di et sinmaldeng si Jesus et inpaayag nas daida. Pag nan kanan, “Sinoy layden yo ay amagek en dakayo?”

³³ “Apo,” insongbat da, “layden mi ay makaila.”

³⁴ Sineg-angan Jesus daida et kinapay nan mata da. Makaila da ay dagos et nakiey da en sisya.

Din Nanaydayawan Di Kaipoipogaw En Jesus Sin Inmeyana Ed Jerusalem

(*Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40; Jn. 12:12-19*)

21 Somagsag-en pay da Jesus ed Jerusalem, sinmawang da sin demang di Betfage sin gowab di bilig ay Olivo. Nangon-onaena di doway ay pasolot na ² ay nangwani, “Emey kayo sin doy ay ili ed demang. Kostokosto ay mo domateng kayos di, datngan yo di dangki ay naitataked ya din anak na. Obaden yo ta ialy yos na. ³ Mo waday manpoot sin am-amagen yo, kanan yo en, ‘Masapol din Apo mi,’ et ipalobos na ay dagos.”

⁴ Naamag dana ta say matongpal din inpaibagan Diyos sin mamadto ay kanana,

⁵ “Ibaga yo sin omili ed Jerusalem, ‘Ilaen yo, nay omal-ali din ari yo ay nangibaba sin awak na ay mangakabayoy si anak di dangki.’”^{††}

⁶ Inmey ngarud din papasolot Jesus ay doy, et inamag da din intogon Jesus en daida. ⁷ In-ali da din dangki ya din anak na en Jesus, et in-ap-ap da din tak-ep di bado da sin edeg din doway ay animal. Asi pag mangakabayoy si Jesus. ⁸ Din kaad-adoan di kaipoipogaw ay wadas di et in-ap-aplag da din tak-ep di bado da sin kalsada. Din odom pay et inapapan da si pangan di kaiw ay sinipat da ta say pandayaw da en Jesus. ⁹ Din nangon-ona ya inmon-onod et inbogbogaw da ay nangwani, “Madaydayaw nan polin David! Mabindisyonan koma nan inbaan Diyos ay panakaawak na!^{‡‡} Madaydayaw si Diyos ed langit!”

¹⁰ Sin sinmawangan Jesus ed Jerusalem, nagolo din am-in ay omili et kanan da, “Sino od na?”

¹¹ “Si naey si Jesus ay mamadto ay napo ed Nazaret sin probinsiya ay Galilea,” insongbat din kaipoipogaw ay kakoykoyog Jesus.

Din Nangipabelaan Jesus Sin Man-ilaklako Sin Timplo

(*Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48; Jn. 2:13-17*)

¹² Pag senggep si Jesus sin Timplo^{¶¶} et inpabela na din man-ilaklako ya manlaklako si maidaton en Diyos. Tinokang na abe din lalamisaan di mansoksokat si pilak ya din totokdoan di man-ilaklako si kalapati, ¹³ yan kanana en daida, “Naiso-

^{††}21:5 Zekarias 9:9.

^{‡‡}21:9 Salmo 118:26.

^{¶¶}21:12 Din kad-an Jesus et baken sin oneg di timplo mo adi et ed diyan di timplo ay pantean di ipogaw ay mandayaw.

lat sin kalin Diyos, ‘Din beey ko et makwani en pankarkararan di ipogaw.’ Ngem dakayo pay et nanbalinen yo si panosowitikan yos iib-a yo!”^{§§}

¹⁴Pag emey din nagodab ya napilay sin kad-an Jesus sin Timplo, et inagasanan daida. ¹⁵Ngem din papan-golon di papadi ya mamaestron di linteg et binmonget da sin nangilaan da sin nakaskasdaaw ay inam-amag Jesus ya din anan-ak ay nangipigsapigsa si kali da sin Timplo ay mangmangwani, “Madaydayaw din polin David!”

¹⁶Siya di et kanan da en Jesus, “Ay adim dengngen din kankanan di anan-ak ay sana?”

“Dengdenggek yan!” kanan Jesus ay sinombat. “Ay adi yo binasa din naisolat sin kalin Diyos ay kanana en initdoana din anan-ak ya momoyang ay mandayaw en sisya si kostokosto?”^{*} ¹⁷Pag taynan Jesus daida sin siyodad et en nan-iyen ed Betania.

Din Kaiw Ay Igos Ay Magay Lames Na

(*Mar. 11:12-14,20-22*)

¹⁸Sin napat-a ay pantattaolian da Jesus ed Jerusalem, mandagaang sisya. ¹⁹Inila na di kaiw ay igos sin benget di danan, et sinag-ena ta ilaena mo waday lames na, ngem wada et anggoy di tobo na. Isonga kanana sin kaiw ay doy, “Adi ka kasin manlamlames.” Et nango ay dagos.

²⁰Sin nangilaan di papasolot nas di, peteg ay nasdaaw da et kanan da, “Agasem! Nango ay dagos san kaiw ay igos mo?”

²¹“Tet-ewa nan ibagak en dakayo,” kanan Jesus ay sinombat. “Mo waday talek yo en Diyos ay adi kayo mandowadowa ay matongpal di ibaga

yo, makaamag kayo si kaman din inamag ko sin kaiw ay nay. Baken anggoy nidi mo adi et mabalin abe ay kanan yo sin bilig ay nay, ‘Komaan kas na et pomadtok ka sin baybay,’ et matongpal. ²²Olay sino ay kedawen yo en Diyos et maidawat tet-ewa en dakayo mo talken yo ay maidawat.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Kalebbengan Jesus

(*Mar. 11:27-33; Luc. 20:1-8*)

²³Pag mantaoli si Jesus sin Timplo. Sin nan-it-itdoana, inmey en sisya din papangolon di papadi ya din aama. Pinoot da en sisya ay nangwani, “Sinoy lebbeng mo ay mangam-amag en dana? Sinoy nangidawat en sik-a sin kalebbengam ay nay?”

²⁴Kanan aben Jesus, “Wada abey pootek kod en dakayo on-ona. Mo songbatan yo, asiak aben ibaga din kalebbengak ay mangam-amag en dana. ²⁵Siya na din salodsod ko. Sinoy nangidawat en Juan si kalebbengana ay namonbonyag si kaipoipogaw? Ay si Diyos ono ipogaw?”

Pag dan man-asipoot ay nangwani, “Ay sinoy isongbat tako? Mo kanan tako en si Diyos di nangidawat si lebbeng na, kanan samet Jesus en, ‘Mo siya sa, apay ngarud ay adi yo pinatpatis sisya?’ ²⁶Ngem mo kanan tako abe en owat ipogaw di nangidawat, ay inayan! Kaeegyat di amagen di kaipoipogaw en datako, tan pasien da am-in ay mamadto si Juan.” ²⁷Pag da et kanan en Jesus, “Adi mi ammo.”

Kanan aben Jesus, “Mo siya sa, adiak aben ibaga en dakayo mo sinoy nangidawat en sak-en si kalebbengak ay mangam-amag en dana.”

§§**21:13** Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

***21:16** Salmo 8:2.

Din Pangarig Maipanggep Sin Doway Anak

²⁸ Pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida. Kanana, “Sinoy pan-nemnem yo isna? Wada di ipogaw ay dodoway anak na ay lalaki. Sin nam-ingsan, kanana sin pangpangoan, ‘Anak ko, en ka man-obra sin kaobasan.’

²⁹ “‘Sigaak,’ kanana, ngem maaw-awni pay, nanbaliw di nemnem na et en nan-obra.

³⁰ “Pag emey din ama sin iyogtan, et nan-iso di inbilina en sisya. ‘Aw adi, Ama, emeyak,’ kanana. Ngem adi baw inmey. ³¹ May ngarud,” kanan Jesus, “sino en da naey ay doway di nanongpal sin layden ama da?”

“Din pangpangoan adi,” kanan da.

“Kosto,” kanan Jesus, “et tet-ewa nan ibagak en dakayo ay din managbasol ay ipogaw ay kaman din mansingsingil si bowis ya din babbabai ay malak-lakoan di kinababai da et on-onaan das dakayo ay maitapi sin panturayan Diyos.

³² Tan inmali si Juan ay Namonbonyag et init-itdo na en dakayo din nalinteg ay kabibiyag ay maonodan koma, ngem adi yo pinatis sisya. Et mo pay din mansingsingil si bowis ya din babbabai ay malaklakoan di kinababai da et pinati da. Et olay sin nangilaan yo sin inyat da, adi yo binaliwan nemnem yo ay mamati.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Makitaltalon Sin Kaobasan

(*Mar. 12:1-12; Luc. 20:9-19*)

³³ Pag kanan Jesus, “Dengngen yo kod di esa pay ay pangarig. Wada di esa ay ipogaw ay nangis-ek si ad-ado ay obas. Binatog na din nanliniked, et tinolikawana di bato ay manaytaya sin

someset ay danom di lames na mo igatin da. Nan-isaad abe si nakayang ay kalapaw ay pantean di mangadog. Pag nan ipaayowan si odom ay mantaltalon, et pag emey sin addawi ay ili.[†] ³⁴ Domteng pay din panagbobolas si obas, inbaan din nakin nom-a di babag-ena ta en da alaeen din bingay na. ³⁵ Ngem idi sinmawang dana ay babag-en, sinoplit din nang-nangset di esa, pinse day esa, ya pinigpigi day esa enggana ay natey. ³⁶ Pag ibaan din nakin nom-a di ad-ado ay babag-en mo sin damo, ngem nan-iso di inyat din nangnangset sin nom-a en daida. ³⁷ Isonga pag nan ibaa din anak na, tan kananas nemnem na, ‘Kabain das sisya.’

³⁸ “Ngem sin nangilaan da doy ay makitaltalon sin anak na ay sana, kanan da et en, ‘Si naey di akin tawid sin nom-a ay nay. Peslen tako et ta bansen tako nan tawid na!’ ³⁹ Pag da et depapen et ipabela da sin kaobasan, asi da pag peslen.

⁴⁰ “Mo siya sa di napasamak,” kanan Jesus, “sino ngata di amagen din nakin nom-a sin doy da ay makitaltalon mo mantaolis sisya?”

⁴¹ “Kaeegyat di amagena ay mamse en da dooy ay ipogaw ay lawlaw,” kanan da ay sinombat. “Asi na aben ipaayowan din nais-ek sin odom ay ipogaw ay matalek ay mangidawat si bingay na mo panagbobolas.”

⁴² Pag kanan Jesus en daida, “Kosto san songbat yo. Apay ngarud ay adi yo maawatan din inpaisolat Diyos ay kanana,

‘Din bato ay sinigaan din man-isassaad si beey et say nanbalinen Diyos ay kabanolan ay bato ay mangipakneg sin beey. Say inamag Apo Diyos na, et sigesiged ya nakaskasdaaw sin pangila tako.’[‡]

[†]21:33 Isaias 5:1-2.

[‡]21:42 Salmo 118:22-23.

⁴³Isonga kanak en dakayo ay isaldeng Diyos din pangiturturayana en dakayo et ilogi na ay mangituray si kaipoipogaw ay mangam-amag si maibagay sin panturayana. ⁴⁴Olay sino abe ay mag-as sin nay ay bato et magimok, ya mamek-mek abe ay kaman tapok di olay sino ay pontaana.”

⁴⁵Idi dinngen din papangolon di papadi ya din Fafariseo din naey da ay pangarig ay dinad-at Jesus, ammo da ay daida di inbagbaga na, ⁴⁶isonga layden da ay depapen. Ngem emegyat da sin kaipoipogaw, tan binigbig das sisya ay mamadto.

Din Pangarig Maipanggep Sin Naayagan Ay Makikasal

(Luc. 14:15-24)

22 Pag kasin man-iarig si Jesus ay nangwani en daida, ²“Din panturayan Diyos et maiarig si ari ay nansagana, tan mankasal din lalaki ay anak na. ³Idi naisagana am-in, inbaa na di babag-ena ta en da ibaga kasin sin sigod ay naayagan ay omali da koma ay makikasal. Ngem din naayagan et sinigaan da ay omali. ⁴Isonga inbaa na kasin di odom ay babag-ena ta ibaga da sin ipogaw ay naayagan, ‘Omali kayo et ay makikasal, tan naisasagana am-in. Pinalti mi din nankalalames ay baka mi et naoto da am-in.’ ⁵Ngem din doy da ay naayagan et tineteweng da. Adi da inmali mo adi et intoltoloy da din amagen da. Di esa et inmey sin payew na, di esa pay et inmey man-ilako. ⁶Din odom et dinpap da din babag-en di ari, palalo ay pinaligat das daida yan pag dan peslen. ⁷Palaloy bonget din ari sin nanngena sin napasamak, et inbaa na di sosoldado na ta en da peslen din doy da ay namse sin babag-ena ya pooan da din ili da. ⁸Pag kanan din ari sin odom ay babag-ena, ‘Naisasagana am-in din para sin kasal, ngem din ipogaw ay inayagak

et adi da maikari ay omali. ⁹Emey kayo ngarud sin kakalsadan di ili ta ayagan yo din am-in ay datngan yos di.’ ¹⁰Isonga inmey da et inayagan da din am-in ay dinatngan da ay siked ya olay lawa di ogali na, et napno din dakdake ay kowarto ay pankasalan.

¹¹“Maaw-awni pay, sinenggep din ari ay makingalat sin sangaili na, et inila na di esa ay adi nanbado si maibagay sin kasalan. ¹²‘Gayyem ko,’ kanana en sisya, ‘apay nga wada kas na yan adi ka nanbado si para kasal?’ Ngem gimiginek. ¹³Isonga pag kanan din ari sin babag-ena, ‘Baloden yon takkay ya siki na ta asi yo itpig sin bel-ayan ay mabolinget ay pan-og-ogaan ya pangaygayetgetana.” ¹⁴Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Ad-ado di maayagan, ngem at-atik di pilien Diyos ay maitapi sin panturayana.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Panbayadan Das Bowis

(Mar. 12:13-17; Luc. 20:20-26)

¹⁵Pag komaan din Fafariseo et en da nantotolag mo intoy iyat da ay mansalodsod en Jesus ta mo waday songbat na, say pangidaruman da en sisya. ¹⁶Pag dan ibaa di papasolot da ay Fariseo ya din naitatapi sin bonggoy Herod ta emey da en Jesus. Idi dinatngan das sisya, kanan da, “Apo maestro, ammo mi ay tet-ewa am-in di kankanam. Ammo mi abe ay adi ka panlaslasinen din waday kabigbigana, mo adi et it-itdom din tet-ewa ay maipanggep sin layden Diyos ay amagen di ipogaw. ¹⁷Isonga ibagam kod mo sinoy pannemnem mo isna. Ay lab-singen mi din linteg tako mo manbayad kamis bowis sin Emperador ed Roma?”

¹⁸Ngem ammon Jesus din lawa ay panggep da, isonga pag nan kanan en daida, “Dakayo ay agin sisiked, apay nga padpadasen yos sak-en? ¹⁹Omipaila kayo kod si esay denario ay maibayad si

bowis.” Idi in-ali da en sisya, ²⁰ kanana en daida, “Sinoy nakin ropa ya nakin ngadan isna?”

²¹ “Din Emperador,” insongbat da.

“Mo siya sa,” kanan Jesus, “din okan Emperador et idawat yo en sisya, ya din okan Diyos et idawat yo abe en Diyos.”

²² Sin nanngaan das di, peteg ay nasdaaw da, et kataynan da en sisya et nadi-pos da.

Din Salodsod Maipanggep Sin Natey Ay Matago Kasin

(*Mar. 12:18-27; Luc. 20:27-40*)

²³ Maaw-awni pay, wada da di Sad-duceo ay inmey en Jesus. Daida di esa ay bonggoy di Judio ay mangmangwani en adi kasin matago di natey. ²⁴ Kanan da en sisya, “Apo maestro, kanan din linteg tako ay insolat Moses, ‘Mo waday sin-asawa ay magay anak da ya matey din lalaki, masapol ay asawaen din agi na din nalasang ta say mo way anak da, kaman say anak din natey.’”[†] ²⁵ May kod, wada kano di pito ay sisiag-i ay lallalaki. Nangasawa din pangpangoan, ngem natey ay iwed anak da. Isonga naiskat iyogtana et inasawa na din balo, ²⁶ ngem natey ay iwed abey anak da. Iso na abe sin maikatlo. Pag siyasiya di enggana sin maikapito. ²⁷ Pag omanongos ay matey din babai. ²⁸ May kod, mo sin tapin di agew sin katagoan kasin di natnatey, sino ngin en daida di kosto ay akin asawa en sisya? Tan inasawa da amin.”

²⁹ Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Naipaksaw kayo, tan adi yo maawatan din naisolat ay kalin Diyos ya adi yo aben maawatan din panakabalina. ³⁰ Tan mo matago kasin di natnatey, adi

da man-aasawa mo adi et mais-o da sin aanghel ed langit. ³¹ Et mo maipanggep abe sin kasin katagoan di natey, kaman yon adi binasa din naisolat ay kalin Diyos en dakayo ay kanana, ³² ‘Sak-en si Diyos ay deda ay Diyos da Abraham en Isaac ya si Jacob.’[§] Say kanana di olay mo nabayag ay nanatey da Abraham. Di layden nina ay kalien et matago kasin di natey, tan si Diyos et baken Diyos di natey ay ipogaw mo adi et din matmatago.” ³³ Din kaipoipogaw ay nandengdenge et peteg ay nasdaaw da sin init-itdo na.

Din Kapatgan Ay Bilin Diyos

(*Mar. 12:28-34; Luc. 10:27*)

³⁴ Sin nanngaan din Fafariseo ay in-abak Jesus din Sadduceo, nasinop da et inmey da sin kad-an Jesus. ³⁵ Di esa en daida ay nalaing ay maestron di linteg et nansalodsod en Jesus ta padasenas sisya. ³⁶ Kanana, “Apo maestro, sino di kapapatgan ay bilin sin linteg Diyos?”

³⁷ Kanan Jesus, “‘Masapol ay imongsan mo di am-in ay nemnem ya laing mo ay manglaylayad en Diyos ay Apom.’”^{**} ³⁸ Siya na din kapapatgan ay bilin Diyos. ³⁹ Din maikadwa ay kapapatgan et mais-o: ‘Masapol ay laylaydem di ib-am ay kaman di pananglayad mo sin awak mo.’^{††} ⁴⁰ Din intiro ay linteg Moses ya din insolat di mamadto et maibasara da sin dowang ay bilbilin ay nay.”

Din Salodsod Maipanggep Sin Messias

(*Mar. 12:35-37; Luc. 20:41-44*)

⁴¹ Idi nasisinop pay laeng din Fafariseo, pinoot aben Jesus en daida ay

[†]22:24 Deuteronomio 25:5.

§22:32 Exodo 3:6.

**22:37 Deuteronomio 6:5.

††22:39 Levitico 19:18.

nangwani, ⁴²“Sinoy pannemnem yo sin Messias? Sinoy nangipoli en sisya?”

“Polin David sisya,” kanan da ay sinombat.

⁴³Kanan aben Jesus, “Mo siya sa, apay ngarud ay Apo di pangwanin David en sisya? Tan din inpaibagan di Ispiriton Diyos en David et siya na:

⁴⁴‘Kanan Apo Diyos en Apok: Tomokdo ka sin makannawan ko engganabakek din kaibaw mo.’”^{‡‡}

⁴⁵Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Mo say kanan David en Apo na din Messias, in-toy iyat na ay polin David?” ⁴⁶Ngem adi da polos makasongbat, et manlogi isdi, maga di mangitoleed ay manpoot en sisya.

Din Pangwanin Jesus Sin Maestron Di Linteg Ya Fariseo

(*Mar. 12:38-39; Luc. 20:45-46*)

23 Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw ya sin papasolot na, ²“Din mamaestron di linteg ya din Fafariseo et waday kalintegangan da ay mangilawag sin linteg Moses, ³isonga masapol ay dadlon yon patien din am-in ay it-itdo da en dakayo. Ngem adi yo tadtadonen din kabibiyag da, tan adi da on-onodan din it-itdo da ay mismo. ⁴Ipag-en da sin kaipoipogaw di madagsen ay siya din ad-ado ay bilbilin ay ipapati da ay maonodan, ngem adi da pay makig-en si olay at-atik. ⁵Am-in din am-amagen da et amagen da ta say ilaen ya it-ek di ipogaw daida. Isonga padakdak-en da din kai-igtoan di versikulo ay tapin di linteg ay ibebedbed da sin kitong ya takkay da^{¶¶} ya paandoen da abe din pagaypay sin gayadan di tak-ep di bado da. ⁶Sin en da makikanaan, pilien da din napateg ay ipogaw si pakitokdoan da, ya pilien

da abe din kasisigedan ay tokdoan sin sinagoga. ⁷Layden da abe ay dayawen di ipogaw daida ay mangwani en ‘Apo’ mo en da manpasyal, ya layden da ay maibaga ay maestro.

⁸“Ngem mo dakayo pay, adi yo ipalobos ay maestro di pangwanin di gagait yo en dakayo, tan siag-i kayo am-in ya ang-anggoy ko ay maestro yo. ⁹Adi yo aben aw-awagan di olay sino isnan daga si Ama, tan es-esa di Ama yo ay si Diyos ed langit. ¹⁰Et adi yo aben ipalobos din gagait yo ay mangwani en Apo en dakayo, tan sak-en ay Messias din es-esa ay Apo yo. ¹¹Din kapatgan en dakayo et din mansilsilbi sin gagait na. ¹²Din mangipapangato sin awak na et maibaba, ngem din mangibaba pay sin awak na et maipangato.”

Din Nangyamyaman Jesus Sin Mamaestron Di Linteg Ya Fafariseo

(*Mar. 12:40; Luc. 11:39-42,44,52*)

¹³Pag itoloy Jesus ay mangwani, “Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan kaman yon in-eb din pantew ay senggapan koman di ipogaw sin panturayan Diyos. Sigaan yo ay maitapi sin panturayana downan yo aben sangsangawen di ipogaw ay manglayad ay maitapi.

¹⁴“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan iet-etekan yo di nabalo ay babbabai ta say alaen yo din gamgameng da ya olay din beey da downan yon paandoandoen din kararag yo sin pangilaan di kaipoipogaw. Awni man et madagdagsen din dosa yo!^{§§}

¹⁵“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin

^{‡‡}22:44 Salmo 110:1.

^{¶¶}23:5 Deuteronomio 6:8.

^{§§}23:14 Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

sisiged! Tan omagadang kayo sin baybay ya emey kayo sin addawi ay il-ili ta way iyat yo ay mangawis si olay es-esa ay manbalin si pasolot yo. Et mo inawis yo, panbalinen yo si ipogaw ay mas maikari ay madosa ed inferno mo si dakayo!

¹⁶“Kaseseg-ang kayo! Kaman kayon nagodab ay mangipangpango si danan. Tan it-ildo yo ay mo waday mansapata yan alaena din Timplo ay tistigo na, baken basol mo adi na tongpalen din insapata na, ngem mo din balitok sin Timplo di alaena ay tistigo na, masapol ay tongpalena. ¹⁷Palalo kayo ay nagodab! Kaman magay nemnem yo! Sino aya di napatpateg? Ay din balitok ono din Timplo ay mangipabalin ay nasantoan din balitok? ¹⁸Kanan yo abe en mo waday mansapata yan alaena din altar ay tistigo na, baken basol mo adi na tongpalen din insapata na, ngem mo din naidaton sin altar di alaena ay tistigo, masapol ay tongpalena. ¹⁹Palalo san kinagodab yo! Sino aya di napatpateg? Ay din daton ono din altar ay mangipabalin ay nasantoan din daton? ²⁰Din altar ngarud! Isonga din mansapata yan alaena din altar ay tistigo na et baken anggoy din altar di alaena na mo adi aben din naidataton sin altar. ²¹Ya din mansapata yan alaena din Timplo ay tistigo na et baken anggoy din Timplo di alaena ay tistigo mo adi si Diyos abe ay manbeey sisi. ²²Ya mo wada abe di mansapata ay mangwani, ‘Ilam ay langit,’ baken anggoy din langit di alaena ay tistigo na mo adi din tronon aben Diyos ya din tinmotokdos di.

²³“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan es-esten yo ay mangidawat en Diyos sin inkasinpo, olay din apapiten yo ay maisab-ong sin madengdeng, ngem binaybay-an yo din naban-

banol ay bilbilin di linteg ay kanana en nalinteg koma di iyat yo sin iib-a yo, segangan yo komas daida ya matalek kayo. Agpos mo in-inset yo koma dana ay nabanbanol dowan yo et aben intoltoloy ay mangidawat sin inkasinpo. ²⁴Dakayo ay nagodab ay man-ipangpango! Kaman kayon ipogaw ay mangset ay mansagat si inomena ta magay maitapi ay ngilaw ngem dowan kaokmon si esay kamel!

²⁵“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Kaman kayon ipogaw ay mangowas et anggoy sin baklang di tasa ya edeg di palato, tan siged di ogali ay ipappaila yo sin kaipoipogaw, ngem din nemnem yo et napnos kinagangam ya plano ay manowitik si iib-a yo. ²⁶Ay daetan kayo! Dakayo ay Fariseo ay nagodab! Dalosan yo koma agan-o din wadas oneg di tasa ta nadalos abe din baklang na.

²⁷“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan kaman kayon pansiyong ay napintolan si mankilat. Kagkagam-is di boya na, ngem napnos tong-an di natey ya odom ay kadodogis. ²⁸Et siya abe ay siged di ogali yo sin pangiilaan di kaipoipogaw, ngem din katet-ewa na et agin sisiged kayo ya pag lawa di naiigts nemnem yo.

²⁹“Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg ya Fafariseo, dakayo ay agin sisiged! Tan iam-amagan yo si kagkagam-is ay pansiyong din mamadto ed nabaon ya altialtian yo abe din pansiyong di nalinteg ay ipogaw.

³⁰Kanan yo, ‘Mo wada kami koma sin timpon di aap-o mi, adi kami naitapi sin namsenamsean da sin mamadto.’

³¹Ngem begew sin kankanayan yo ay sana, ipodno yo ay naipoli kayo sin

namsenamse sin mamadto.* ³²May ngarud, itoloy yo ay mangikdeng sin inlogin di aap-o yo! ³³Peteg kayo kayman ay kaman nasikap ay eweg! Ay siya mo mailsot yo din pangeddengan Diyos en dakayo ay madosa ed infierno? ³⁴Isonga ibaak en dakayo di mamadto ya mamasirib ay ipogaw ya man-it-itdo si kalin Diyos. Peslen yo di odom ya ilansa yo di odom sin krus. Di odom pay et soplisopliten yo sin kasinasinagoga yo, et olay intoy lomaylayawan da, atikoen yo ta paligaten yos daida. ³⁵Isonga makaoway kayo sin nateyan di am-in ay nalinteg ay ipogaw isnan daga manlogi sin namsean da en Abel† enggana sin namsean di ap-apo yo en Zekarias ay anak Berekias sin nan-gawaan di altar ya din Timplo. ³⁶Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay din ipogaw ed wani et makaoway da sin nateyan da am-in.”

Din Layad Jesus Sin Man-ili Ed Jerusalem

(Luc. 13:34-35)

³⁷Pag kanan Jesus, “Ay apaw kayo ay taga-Jerusalem ay namigpigpig ya namnamse sin mamadto ya odom ay inbaan Diyos! Namin piga ay laydek ay sinopen ya ay-ayowanan dakayo ay kaman din iyat di oboan ay manakoko sin an-ak na, ngem sinigaan yo! ³⁸Isonga makaoway kayo, tan taynan Diyos dakayo. ³⁹Tan kanak en dakayo en adi kayo kasin omilila enggana sin tapin di agew ay pangibagaan yo en, ‘Madaydayaw din nay omali ay inbaan Diyos.’”

Din Timpon Di Ligat Ay Domateng Sin Tapin Di Agew

(Mar. 13:1-13; Luc. 21:5-19)

24 Idi kinmaan si Jesus sin Timplo yan madipdipos, sinmag-en din papasolot na ta ipaila da en sisya din kinakagam-is di Timplo ya bebbeey ay linak-am na. ²Kanan Jesus, “Il-ilaen yo am-in dana ay kagkagam-is, ay baken siya? Ngem tet-ewa nan ibagak en dakayo ay awni et maiwalang da am-in, tan iwed di olay esay bato si komakaman sin kad-ana.”

³Pag dan mantikid sin bilig ay Olivo et tinmokdos Jesus. Asi pay emey din papasolot na en sisya ay ang-anggoy da et kanan da, “Ibagam kod mo pig-an di kaamagan nisa ya sinoy sinyal si pangimatonan mi ay dandani di omaliam ya panpatinggaan di lobong.”

⁴Sinombat si Jesus ay nangwani, “Siliban yo ta adi kayo kaietetkan. ⁵Tan ad-ado da di omali ay mangwani en, ‘Sak-en met din Messias,’ et ad-ado di ietekan da. ⁶Dengngen yo abe din banangbang di gobat ay maisag-en en dakayo ya damag di gobat sin odom ay il-ili, ngem adi kayo emeg-egyat. Masapol ay maamag dana, ngem daan pay din panpatinggaan di lobong. ⁷Tan mangogobat din kailiili ya siya abe sin gogobierno. Wada abe di betil ya yegyeg sin kailiili. ⁸Ngem am-in dana et kaman owat din panngitingitan di eges di babai mo iloglogi na ay man-anak.

⁹“Awni et depapen das dakayo ta paligaten ya peslen das dakayo. Am-in di ipogaw abe et kaliliget das dakayo begew sin pammati yo en sak-en. ¹⁰Sin timpo ay doy, ad-ado di manokog si pammati da en sak-en, et lipotan ya

***23:31** Din pannemnem di Judio et isoen di anak si ama na. Isonga mo naipoli da sin makapese ay ipogaw, laydena ay kalien ay isoen das daida.

†**23:35** Genesis 4:8.

kaliliget da din iib-a da. ¹¹ Ad-ado abe di makaetek ay mamadto ay manpaila, et ad-ado di ietekan da. ¹² Begew sin inmad-adoan di lawa, omat-atik din layad di kaad-adoan. ¹³ Ngem olay sino ay mangipapasnek ay mamati ay adi mankeykeyat et maisalakan. ¹⁴ Din siged ay damag ay maipanggep sin panturayan Diyos et maikasaba sin kailili isnan daga ta say domngen di am-in ay ipogaw, et pag domateng din panpatinggaan di lobong.”

Din Kabakasan Di Jerusalem

(Mar. 13:14-23; Luc. 21:20-24)

¹⁵ Intoloy Jesus ay nangwani, “Awni et matongpal din inpadton Daniel ay wada di ‘kaliliget ay domadael’ ay pomipika sin nasantoan ay lugar ay siya din Timplo.[‡] (Din mamasa sin naipadto ay nay et maawatana koma.) ¹⁶ Mo ilaen yo di, din mantetee ed Judea et masapol ay dalasen da ay lomayaw sin kadondontogan. ¹⁷ Din wada sin bel-ayan di beey na et masapol ay adi mataktak ay senggep ay en manga sin bonag na. ¹⁸ Din wada abe sin payew et adi koma somaa ay en man-as tak-ep di bado na. ¹⁹ Sin da doy ay agew, kaseseg-ang iman din maliton ya din way pansosoena. ²⁰ Ikararag yo ay adi koma maitompong din lomayawan yo sin pinag-aandap ono agew ay pan-ibbayan. ²¹ Tan din timpon di nalabes ay ligat ay sana et magay kaiisoana manlogi sin naparsuaan di lobong enggana ed wani, ya maga abe di makaiso sin tapin di agew. ²² Mo doy ya adi ninemnem Diyos ay paaptiken din doy timpo ay panligatan, maga di ipogaw si mabay-an isnan daga. Ngem laton ay paaptikena begew sin pinili na ay ipogaw na.”

²³ Intoloy Jesus ay nangwani, “Sin doy ay timpo, mo waday mangwani

en dakayo, ‘Ilam, naey din Messias,’ ono ‘Dooy baw sisya,’ adi yo patpatien. ²⁴ Tan manpaila di makaetek ay iipogaw ay mangwani en daida kano din Messias ya daida kano di mamadto. Et ipaila da di nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro ta say ietekan da koma di kaipoipogaw ya olay din ipogaw ay pinilin Diyos mo mabalina. ²⁵ Isonga nemnemen yo dana, tan nay ay indadaan ko en dakayo.

²⁶ “Isonga mo kanan da en, ‘Ilam, wada din Messias sin lugar ay magay omili,’ adi kayo em-emey. Mo kanan da abe en, ‘Ilam, wadas na ay nantatabon,’ adi yo patpatien. ²⁷ Tan din pantaoliak ay Anak di Ipogaw et kaman din somilap ay kimat ay maila sin am-in ay banda. ²⁸ Sigurado ay matongpal dana ay kaman din kankanan da, ‘Olay intoy kadan di natey et say kasinopan di titit ay mangan en daida.”

Din Omalian Di Anak di Ipogaw

(Mar. 13:24-27; Luc. 21:25-28)

²⁹ “Makdeng pay din timpon di ligat ay doy, pag et bomolinget din agew ya adi somlag din bowan. Matekdag abe din katalatalaw ya maikiweg din am-in ay wada ed kayang. ³⁰ Pag wada di sinyal ed kayang ay mangipaila ay dandani di omaliak ay Anak di Ipogaw, et manladingit di am-in ay grupon di ipogaw isnan daga. Ilaen das sak-en ay Anak di Ipogaw ay omal-ali ay maikoyog sin liboo. Peteg di panakabalin ko ya dadlonak mansilap si kinadiyos ko.[¶] ³¹ Pag et wada di napigsa ay bongog di tanggoyob, et ibaak din aanghel ko sin opat ay kapoan di dagem ta en da sinopen din pinilik ay ipogaw ko sin am-in ay solin di lobong.”

[‡]24:15 Dan. 9:27; 11:31; 12:11.

[¶]24:30 Zekarias 12:10-14.

Din Maadal Sin Kaiw Ay Igos

(*Mar. 13:28-31; Luc. 21:29-33*)

³² Pag kanan Jesus, “Nemnemen yo din kaiw ay igos ta say pan-adalan yo. Mo manngengeta din panga na yan tomobo, namnamaen yo ay dandani di pinag-oodan. ³³ Et siya abe mo ilaen yo ay maam-amag am-in dana ay inbagbak en dakayo, ammo yo ay dandani di omaliak. ³⁴ Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay matmatago pay laeng di odom ay ipogaw ay wada ed wani mo matongpal am-in din inbagak. ³⁵ Mankaiwed din wada ed kayang ya din daga ay nay, ngem din kalik pay et komakaman si eng-enggana.”

Magay Mangammo Mo Pig-an Di Omalian Di Anak di Ipogaw

(*Mar. 13:32-37; Luc. 17:26-30,34-36*)

³⁶ Kanan aben Jesus, “Mo din inbagak en dakayo, magay nakin ammo sin agew ya oras ay katongpalana. Olay din aanghel ed langit et adi da ammo. Olay sak-en ay Anak Diyos et adiak aben ammo. Tan magay nakin ammo mo adi et anggoy si Diyos Ama. ³⁷ Din ogalin di ipogaw sin agew ay kasinak omalian ay Anak di Ipogaw et kaman din timpon Noe.[§] ³⁸ Tan sin doy ay timpo ay daan malbeng di daga, intoltoloy da ay mangmangan ya man-in-inom ya man-aasawa enggana sin agew ay sinenggepan da Noe sin daong. ³⁹ Adi da naawatan din kaeegyat ay awni et mapasamak en daida enggana sin kosto ay nalbengan din daga ay nalnedan da am-in.** Et kaman nidi abe di mapasamak sin omaliak ay Anak di Ipogaw. ⁴⁰ Mo wada di doway ay lalaki ay man-ob-obla sin kapay-

payewan, maa din esa yan mabay-an din esa. ⁴¹ Mo wada abe di doway ay babai ay manbaybayo, maa din esa yan mabay-an din esa. ⁴² Isonga mansasagana kayo si kanayon, tan adi yo ammo din kosto ay agew ay omalian din Apo yo.

⁴³ “Nemnemen yo na: mo ammon koma din akin beey din oras sin labi ay domatngan di mangakew, adi koma maseyep mo adi et manbantay koma ta adi makasgep din mangakew. ⁴⁴ Isonga dakayo abe et masapol ay mansasagana kayo, tan sak-en ay Anak di Ipogaw et omaliak sin oras ay adi yo namnamaen ay omaliak.”

Din Matalek Ya Adi Katalek Ay Baa

(*Luc. 12:41-48*)

⁴⁵ Dinad-at aben Jesus din pangarig ay nay. Kanana, “Din matalek ya masirib ay baa et sisya di dinotokan din among na ay makaammo sin odom ay baa ya mangidawat si kanen da si inagew. ⁴⁶ Nagasat din sana ay baa mo somaa din among na ya datnganas sisya ay mangam-amag sin obla ay naitalek en sisya. ⁴⁷ Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay ipangaton din among nas sisya ta say makaammo sin am-in ay bonag na. ⁴⁸ Ngem mo kaspangarigan lawa din baa ay sana, kananas nemnem na, ‘Mabayag pay samet di pantaolian din among ko.’ ⁴⁹ Et palipaligatena din iib-a na ay baa dowan aben makikikan ya makiin-inom si makabeteng ay gagayyem na. ⁵⁰ Asi et kataoli din among na sin agew ya oras ay adi namnamaen din baa ay sana. ⁵¹ Dadlonan dosaen sisya et iwasit na ed infierno ay pan-anog-ogan ya pangayetgetan di ipogaw ta say makilak-am sin dosan di agin sisiged.”

§24:37 Genesis 6:5-8.

**24:39 Genesis 7:6-24.

Din Pangarig Maipanggep Sin Sinpo Ay Babassang

25 Intoloy Jesus ay nangwani, “Din manglayad ay maitapi sin panturayan Diyos et maiarig das sinpo ay babassang ay nangas silaw da ta en da abten din lalaki ay mangasawa.^{††} ²Din lima en daida et nanemneman da, ngem din lima pay et maga. ³Mo din lima ay baken nanemneman et intakin dan silaw da, ngem nilinglingan da ay nan-itakin si reserba da ay lana.^{‡‡} ⁴Mo din nanemneman pay, waday intakin da ay botilya ay napnos reserba da ay lana. ⁵Idi siya di, nabayabayag ay sinsin-ed da din omalian di mangasawa, isonga inlogi da ay manyek-ew et pag dan maseyep.

⁶“Sin gawan di labi, waday nangibogaw, ‘Naey din mangasawa! Omali kayo ta abten yo!’ ⁷Kabangon din sinpo ay babassang ay doy et insagana dan silaw da. ⁸Asi et kanan din magay reserba na sin gagait da ay nanemneman, ‘Omya kayo kod si lana yo, tan nay madmad-ep din silaw mi.’

⁹“‘Adi mabalin,’ kanan din nanemneman ay sinombat. ‘Adi omanay din reserba mi en datako am-in. En kayo sin kantina ta manlako kayo.’

¹⁰“Siya di, en da nanlako. Ngem idi nadipos da, sinmawang din mangasawa. Din babassang ay maneseed ay nakasasagana et nakiey da sin beey ay emeyan da. Nakisgep da ta makikan ya makiragsak da sin odom ay naayagan, et pag main-eb.

¹¹“Maaw-awni pay, sinmawang din babassang ay en nanlako, et nanbogbogaw da sin kad-an di pantew ay nangwani, ‘Apo, Apo! Senggep kami kod!’

¹²“Ngem sinombat din mangasawa ay nangwani, ‘Adi mabalin, tan adiak ammo si dakayo.’”

¹³Pag kanan Jesus ay nangipaangos, “Masapol ngarud ay mansasagana kayo si kanayon, tan adi yo ammo din agew ya oras ay omaliak kasin.”

Din Tolo Ay Baa Ay Naidawtan Si Pilak

(*Luc. 19:11-27*)

¹⁴Dinad-at aben Jesus din pangarig ay nay. Kanana, “Din panturayan Diyos et maiarig abe si lalaki ay mansagana ay emey sin addawi ay ili. Isonga inayagana din baa na ta say italek na en daida din kinabaknang na. ¹⁵Indawtana di esa ya esa en daida insigon sin kabaelan da. Di esa et indawtana si lima ay talento,^{¶¶} di esa abe et doway ay talento, ya din esa abe et es-esa ay talento. Pag manlobwat.

¹⁶“Idi siya di, din naitalkan si lima ay talento et innigosyo na ay dagos, et nan-ganansiya si lima. ¹⁷Siya abe ay din naitalkan si doway ay talento et doway abe di ganansiya na. ¹⁸Ngem din naitalkan si es-esa ay talento et ena inkaot ay nangitabon sin sana ay pilak di among na.

¹⁹“Idi nabayag, sinmaa din among di baa ay doy, et inpaayag nas daida ta say damagena mo piga di ginanansiya da. ²⁰Siya di inmey din naitalkan di lima ay talento et kanana sin among na, ‘Apo, lima ay talento di intalek mo en sak-

^{††}25:1 Din ogalin di Judio mo waday mankasal, emey din lalaki sin beey di babai sin damo ay agew di kasal. Sin labi ay doy, mandad-an da ay sin-asawa ya din am-in ay naayagan ay makikasal ay emey sin panbeeyan to di sin-asawa. Ogali aben di Judio et siyat way silaw di esa ya esa ay makiey. Din babassang sin pangarig ay nay et sedsed-en da din mapo sin beey di babai ta makiey da sin beey di lalaki.

^{‡‡}25:3 Din inos-osal di Judio ed nabaon sin silaw da et lana ay napo sin napespesan ay lames di olivo.

^{¶¶}25:15 Di esa ay talento et banol di enem ay libo ay poldiya.

en. Naey abe din lima ay in-anak na.’
²¹ ‘Sigid di inyat mo,’ kanan din among na. ‘Sigid ya matalek ka kayman ay baa. Gapo ta matalek ka sin at-atik ay intalek ko en sik-a, taptapiak ta say makaammo kas ad-ado. Omali ka ay makiragsak en sak-en.’

²² “Pag emey abe din naitalkan di doway ay talento et kanana, ‘Apo, doway ay talento di intalek mo en sak-en. Naey abe din doway ay in-anak na.’ ²³ ‘Sigid di inyat mo,’ kanan aben din among na. ‘Sigid ya matalek ka kayman ay baa. Gapo ta matalek ka sin at-atik ay intalek ko en sik-a, taptapiak ta say makaammo kas ad-ado. Omali ka abe ay makiragsak en sak-en.’

²⁴ “Asi pag emey din naitalkan di esesa ay talento et kanana, ‘Apo, ammok ay natangsit ka ay ipogaw. Al-alaem din adi ka nanbowayan ya ap-apitem abe din adi ka inis-ek. ²⁵ Isonga enak inkaot din pilak mo, tan emegyatak en sik-a. Naey din pilak mo.’ ²⁶ Pag kanan din among na, ‘Lawa ya nasadot ka ay baa! Mo inaammom ay al-alaek din adiak nanbowayan ya ap-apitek abe din adiak inis-ek, ²⁷ apay ngarud ay adim inbangko din pilak ko ta say mo somaaak, wada koma di olay at-atik ay anak na si alaek?’ ²⁸ Pag nan kanan sin odom ay baa na, ‘Alaen yo din talento na ta asi yo idawat sin waday sinpo ay talento na. ²⁹ Tan olay sino di waday kabaelana et matobtoban ta say omad-ado din wada en sisya, ngem din magay kabaelana et mataoli din olay at-atik ay wada en sisya. ³⁰ Mo maipanggep abe sin nay magay silbi na ay baa, iwasit yo sin kadan di mabolinget ay pan-anog-ogan ya pan-gayetgetan di ipogaw.”

Din Kaodian Ay Kaokoman Di Kaipogaw

³¹ Intoloy Jesus ay nangwani, “Sak-en ay Anak di Ipogaw, mo omaliak

ay mangipappaila sin kalebbengak ya sin somilap ay kinadiyos ko ay mangikoykoyog sin amin ay anghel, tomokdoak sin tronok ay man-ari. ³² Am-in ay ipogaw isnan daga et masisinop da sin sangoanak, et pansianek daida ay kaman din iyat di mangay-ayowan si animal ay mangikasin sin karnero ya kalding. ³³ Din nalinteg ay ipogaw ay maiarig si karnero et ipeey ko sin makannawan ko, ya din maiarig si kalding et ipeey ko abe sin makannigid ko.

³⁴ “Pag si sak-en ay ari et ibagak sin ipogaw ay wada sin makannawan ko, ‘Dakayo ay binindisyonan Amak, omali kayo ta ganasen yo din tawid yo ay siya din kaitapian yo sin panturayan Diyos ay naisasagana para en dakayo manlogi sin naparsuaan di lobong. ³⁵ Tan nadagaanganak et pinmakan kayo, ya nabigawak et nan-inomen yos sak-en. Sangailiak abe sin kad-an yo et sinangaili yos sak-en. ³⁶ Maga abey badok yan binadoan yos sak-en. Nansaksakitak abe yan inmay-ayowan kayo, ya sin naibabalodak yan pinmasyal kayo ta bomadang kayo.’

³⁷ “Pag kanan din nalinteg ay ipogaw, ‘Apo, pig-an ngin di nangilaan mi en sik-a ay nadagaangan yan pinakan daka, ya nabigaw ka yan pinainoman daka? ³⁸ Pig-an abe di nanangilian mi en sik-a ya nangidawtan mi en sik-as bado? ³⁹ Pig-an abe di nansakitam yan inay-ayowan mis sik-a, ya naibabalod ka yan pinasyal mis sik-a ta badangan daka?’

⁴⁰ “Pag sak-en ay ari et kanak en daida, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay sin nangam-amagan yos kaman dana sin

olay esa ay kababaan en da naey ay aag-ik,^{§§} inamag yo en sak-en.’

⁴¹ “Asiak pag kanan sin ipogaw sin makannigid ko, ‘Dakayo ay nakeddeng-an ay madosa, komaan kayo! En kayo sin kad-an di apoy ay adi kadmep ay naisasagana para sin Diablo ya sin aanghel na. ⁴²Tan nadagaanganak ngem adi yo pinmakan, ya nabigawak ngem adi yo pinmainom. ⁴³Sangailiak ngem adi yo sinangailis sak-en. Maga abey badok ngem adi yo binadoan sak-en. Nansakit ya naibalodak abe ngem sinigaan yo ay inmayowan.’

⁴⁴ “Pag dan pooten en sak-en, ‘Apo, pig-an di nangilaan mi en sik-a ay nadagaangan ya nabigaw ya sangaili ya magay badom ya mansakit ya naibabalod yan adi mi binadangan sik-a?’

⁴⁵ “Asiak pag kanan en daida, ‘Tet-ewanan ibagak en dakayo ay sin nanigaan yo ay mamadang sin olay esa ay kababaan en da naey ay aag-ik, sinigaan yo abe ay mamadang en sak-en.’”

⁴⁶ Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Da dooy ngarud et maipakaan da ta madosa da ay eng-enggana, ngem din nalinteg ay ipogaw et ganasen da di biyag ay iwed patinga na.”

Din Nanganapan Da Si Iyat Da Ay Mamse En Jesus

(*Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2; Jn. 11:45-53*)

26 Idi nakdeng ay initdon Jesus amin dana, kanana sin papasolot na, ²“Ammo yo ay si loman, domateng din fiesta ay makwani en Nalabas, et sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak ay mailansa sin krus.”

³ Sin kosto ay nangwanian Jesus sidi, nasinop din papangolon di papadi ya din aam-a sin beey Caifas ay kangatoan ay padi ⁴ta anapen da mo intoy iyat da ay

manpap en Jesus ay adi maam-ammoan ta say ipapse da. ⁵Kanan da, “Basta adi tako itomtompog sin fiesta tan into et mo man-gogolo din kaipoipogaw.”

Din Nangisoyatan Di Babai Si Bangbanglo Sin Toktok Jesus

(*Mar. 14:3-9; Jn. 12:1-8*)

⁶ Sin kawadan da Jesus ed Betania, en da nakikan sin beey Simon ay kinaan Jesus din kaeegyat ay sakit di kodil na. ⁷Idi mangmangan da, sinmag-en en Jesus di babai ay nananggen si botilya ay alabastro di amag na ay napay-an si kanginaan ay bangbanglo, et insoyat na sin toktok Jesus.

⁸ Idi inilan din papasolot na, binmonget da yan kanan da, “Ay-ayyoayo! ⁹Nailako koma di ta maidawat sin nabiteg, tan nangina!”

¹⁰ Ngem ammon Jesus din kankanan da et kanana, “Bay-an yo! Apay nga paligaten yos sisya? Mayamayat di inamag na en sak-en! ¹¹Tan kanayon ay waday nabiteg sin kad-an yo, * ngem mo sak-en pay, bakenak wadas kanayon en dakayo. ¹²Insoyat na din bangbanglo ay nay en sak-en ta say isagana na din awak ko para sin kaiponponak. ¹³Tet-ewanan ibagak en dakayo ay olay intos nan daga di kaikaskasabaan di siged ay damag, madaddad-at abe din inamag di babai ay nay ay pangnemneman di ipogaw en sisya.”

Din Nakitolagan Judas Ay Manglipot En Jesus

(*Mar. 14:10-11; Luc. 22:3-6*)

¹⁴ Pag emey si Judas Iscariot ay esa sin sinpo ya doway ay pasolot Jesus sin papangolon di papadi, ¹⁵et kanana, “Piga di mabalin ay ilagbo yo en sak-en mo ipolang kos Jesus en dakayo?” Et bini-

§§25:40 Mo maipanggep sin aag-in Jesus et ilaen abe sin 12:48-50.

*26:11 Deuteronomio 15:11.

lang da di tolonpo ay palata ay lagbo na.[†] ¹⁶Et manlogis di, inan-anap na di waya na ay manglipot en Jesus.

Din Nansaganaan Da Sin Maodi Ay Makiokoban Da En Jesus

(*Mar. 14:12-21; Luc. 22:7-13*)

¹⁷ Domateng pay din damo ay agew di fiesta ay makwani en Tinapay ay Magay Labadura na, inmey din papasolot Jesus en sisya et pinoot da, “Intoy laydem ay en mi pangisaganaan si kanen tako para sin fiesta ay makwani en Nalabas?”

¹⁸ Kanan Jesus, “En kayo sin kad-an din doy lalaki ay ammo tako sin siyodad, et kanan yo en sisya, ‘Inbagan din Apo tako ay dandani din timpo ay inkeddeng Diyos para en sisya. Omali kami kanos na sin beey mo ta say pangiokoban mi en sisya sin fiesta.’” ¹⁹ Siya di, tinongpal din papasolot na din intogona en daida et en da sinagana din kanen da ay para sin fiesta.

²⁰ Idi nalabi, nakitokdos Jesus sin papasolot na ay mangan. ²¹ Mangmangan da pay, kanan Jesus, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay waday esa en dakayo ay manglipot en sak-en.”

²² Palaloy sakit di nemnem da, et nansosokat da ay nanpoot en sisya, “Apo, tan mo sak-en, ay siya?”

²³ “Esa met en dakayo ay makisiwsiwsiw en sak-en si tinapay sin mallokong ay nay,”[‡] kanan Jesus ay sinombat. ²⁴ “Sak-en ay Anak di Ipogaw et mateyak met, tan say inpaisolat Diyos ed nabaon, ngem kaseseg-ang pay san manglipot en sak-en. Agpos et koma mo adi naianak!”

²⁵ Pag et mankalis Judas ay awni et manglipot en sisya yan kanana, “Apo maestro, tan mo sak-en, ay siya?”

“Mo say kanam, kosto,” insongbat Jesus.

Din Maodi Ay Nakiokoban Jesus Sin Pasolot Na

(*Mar. 14:22-26; Luc. 22:14-20; 1 Cor. 11:23-25*)

²⁶ Idi mangmangan da pay laeng, nan-as Jesus si tinapay et nan-iyaman en Diyos. Asi na pag pit-ipit-ingen et idawat na sin papasolot na ay nangwani, “Alaen yo na ta kanen yo, tan si naey di awak ko.” ²⁷ Pag man-as tasa ay napay-an si danom di obas et man-iyaman en Diyos. Pag nan idawat en daida ay nangwani, “Alaen yo na ta panteded-an yo amin, ²⁸ tan si naey di dadak ay maniglot sin baro ay tolag Diyos. Omayos mo mateyak ta say mapakawan din basbasol di ad-ado ay ipogaw.”[¶] ²⁹ Kanan en dakayo ay adiak kasin omin-inom si danom di obas enggana sin agew ay makiinomak en dakayo sin baro ay danom di obas sin panturayan Diyos.”

³⁰ Idi naibagan Jesus di, nankanta da ay nandayaw en Diyos, et pag dan bomala ay emey sin bilig ay Olivo.

Din Nangipadtoan Jesus Sin Nangisaotan Pedro En Sisya

(*Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34; Jn. 13:36-38*)

³¹ Idi wada da sin danan, kanan Jesus en daida, “Sin labi ay nay, awni man et tomaynan kayo am-in et lomayaw kayo, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Awni et peslek din mangay-ayowan sin

[†]26:15 Din tolonpo ay pilak ay nay et banol di 120 ay denario ay siya abe di kosto ay lakon di bag-en. Ilaen abe sin Zekarias 11:12.

[‡]26:23 Salmo 41:9.

[¶]26:28 Exodo 24:8; Jeremias 31:31-34.

kakarnero et mansisian da.[§] ³²Ngem mo tagoen kasin Diyos sak-en, mangon-onaak mo si dakayo ay emey ed Galilea.”

³³Asi et kanan Pedro, “Olay mo lomayaw am-in dana ay gagait ko, adiak pay taynan sik-a.”

³⁴Kanan Jesus, “Awni kadi, sin daan pantan-oan di kawwitan sin nay ay labi, mamitlo ka ay mangwani en adim am-amos sak-en.”

³⁵Pag et kanan Pedro, “Olay mo masapol ay makikateyak en sik-a, adiak polos isassaot sik-a.” Et siya abe di inbagan din am-in ay gagait na ay pasolot.

Din Nankararagan Jesus Ed Getsemani

(Mar. 14:32-42; Luc. 22:39-46)

³⁶Somawang pay da Jesus ya din pasolot na sin lugar ay makwani en Getsemani, kanana en daida, “Itokdo yos na, ta downanak en mankararag ed dagas.” ³⁷Pag nan ayagan si Pedro ya din doway anak Zebedeo, et nakiey da en sisya. Manlogi isdi, peteg ay mansakit nemnem na ya nadagsenan sisya, ³⁸et kanana en daida, “Nalabes nan sakit di nemnem ko. Kaman siya nay kateryak. Mantee kayos na ay komakadwa. Adi kayo kaseyseyep.”

³⁹Pag emey sin dagdagay et nanlakob-o ay mankararag. “Ama,” kanana, “mo mabalin, ipalobos mo kod ay adiak namosen din nay omali ay ligat ko. Ngem baken koma din laydek mo adi din laydem di matongpal.”

⁴⁰Mantaoli pay sin kad-an di tolo ay pasolot na ay doy, dinatnganas daida ay naseseyep. Siya di kanana en Pedro, “Ay adi kayo makaitoled si seyep yo si olay es-esa ay oras ta komakadwa kayo koma? ⁴¹Adi kayo maseyep, mo adi et

mankararag kayo ta say adi kayo masol-solisog. Tan kosto kayman di panggep yo, ngem nakapoy di awak yo.”

⁴²Pag kasin en mankararag si Jesus ay nangwani, “Ama, mo adi mabalin ay mailisiak din ligat ko ay nay mo adi et masapol ay nam-osek, sapay koma ta matongpal din laydem.”

⁴³Mantaoli pay kasin sin kad-an di pasolot na, naseseyep da kasin, tan adi da makakiyat sin mata da. ⁴⁴Isonga inmey kasin ay mankararag si maikapitlo ay nan-iso di inkararag na.

⁴⁵Pag mantaoli sin kad-an di pasolot na et kanana en daida, “Kambaw gan-ganasen yo pay laeng ay maseseyep! Enggay dinmateng din oras ay inked-deng Diyos, et sak-en ay Anak di Ipogaw et maipolangak sin managbasol ay ipogaw. ⁴⁶Ibangon yo, tan nay omali din manglipot en sak-en. En tako abten.”

Din Nadpapan Jesus

(Mar. 14:43-50; Luc. 22:47-53; Jn. 18:1-11)

⁴⁷Deda ay mankalkali si Jesus, sinmawang si Judas ay esa sin sinpo ya doway pasolot na. Ad-ado di kabeweg na ay inbaan din papangolon di papadi ya din aam-an di Judio ay nan-egeegen si kampilan ya pat-o. ⁴⁸Waday sinyas ay nakitolagan Judas sin kabeweg na ta say pangimatonan da en Jesus. Kanana, “Din ongoak et say depapen yo.” ⁴⁹Siya di inmey en Jesus ay dagos ay nangwani, “Apo maestro, komosta ka?” Pag na et ongoan.

⁵⁰Kanan et Jesus, “Gayyem ko, tongpalem san panggep mo ay inmalis na.”**

Pag somag-en din kabeweg na. Din-pap das Jesus et pinden da. ⁵¹Dowan

§26:31 Zekarias 13:7.

**26:50 Di esa abe ay kaiologana sin Griego et: “Gayyem ko, sinoy panggep mo ay inmalis na?”

et din esa ay gait Jesus et kaoksot sin kampilana. Kabetbet sin bag-en di kangatoan ay padi et nalongodan inga na. ⁵²Ngem kanan et Jesus, “Isiket mo sa, tan din mangos-osal si kampilan et matey si kampilan. ⁵³Ay adim ammo ay mo mandedawak komas badang en Amak, ibaa na ay dagos di nasurok ay pitopolo ya dow a ay libo ay anghel?^{††} ⁵⁴Ngem mo say iyat ko koma, intoy iyat di inpaisolat Diyos ay matongpal ay kanana en masapol ay maamag dana?”

⁵⁵Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw, “Ay tollisanak aya ta in mali kayo ay nangeeegen si kampilan ya pat-o ay en dompap? Inag-agew met ay nantoktokdoak sin Timplo ay nan-it-itdo, ngem adi kayo dinomdompap. ⁵⁶Ngem naamag am-in dana ta say matongpal din inpaisolat Diyos sin mamadto.” Sin nangwanian Jesus sidi, kalayaw din papasolot na et tinaynan da.

Din Namistigalan Di Tuturay Di Judio En Jesus

(*Mar. 14:55-64; Luc. 22:63-71; Jn. 18:19-24*)

⁵⁷Din nanpap en Jesus et in-ey das sisya sin beey Caifas ay din kangatoan ay padi ay nasisinopan din mamaestron di linteg ya aam-a. ⁵⁸Mo si Pedro pay et inmon-onod ay namona di betaey da enggan as dinmateng sin bel-ayan di beey ay sana. Pag en makitokdo sin gogowardiya ta ilaena mo sinoy mapasamak en Jesus.

⁵⁹Mo din papangolon di papadi ya din odom ay papangolo et nan-an-anap das pamabasol ay olay baken tet-ewa en Jesus ta say pangidaruman dan sisya

ta ipapse da. ⁶⁰Ngem olay ad-ado di nantistigo ay man-etek maipanggep en sisya, magay inanap das omanay si pangeddeng an da en sisya. Idi nabay-bayag, wada di dow a ay inmey sin sango ⁶¹et kanan da, “Kanan din ipogaw ay nay en mabalin kano ay bakasena din Timplon Diyos ta asi na kasin saaden si tolo ay agew.”

⁶²Siya di pinmika din kangatoan ay padi et kanana en Jesus, “Ay magay maisongbat mo aya sin nay inpabasol dana en sik-a?” ⁶³Ngem ginmiginek. Isonga kanan aben din kangatoan ay padi, “Isapatam sin ngadan di matmatago ay Diyos ta ibagam mo sik-a din Messias ay Anak Diyos.”

⁶⁴“Mo say kanam, kosto,” kanan Jesus ay sinombat. “Et wada pay di ibagak en dakayo am-in. Sin tapin di agew, ilaen yos sak-en ay Anak di Ipogaw ay tomotokdo sin makannawan Diyos ay manakabalin. Ilaen yo abes sak-en ay omalali ay mapod langit ay maikoyog sin liboo.”

⁶⁵Sin nanngenas di, binisngit din kangatoan ay padi din mismo ay bado na begew sin bonget na yan kanana, “Inis-o nan awak na en Diyos! Ay siya mo masapol tako di manistigo? Nay met ay dinge tako din lawa ay inbaga na. ⁶⁶Sinoy pannemnem yos na?”

“Nanbasol adi! Matey koma!” kanan da. ⁶⁷Pag dan togpatogpaan din ropa na dowan da aben despedespegen. Di odom en daida pay yan tinampitampik das sisya^{‡‡} ⁶⁸ay nangwani, “Sik-a ay Messias kano, pogtoam kod mo sinoy nanampik en sik-a.”

^{††}26:53 Din kanana sin Griego et: *nasurok ay sinpo ya dow a ay sinkabeweg ay aanghel*. Sin timpon Jesus, din kabibilang di soldado sin sinkabeweg et enem ay libo.

^{‡‡}26:67 Isaias 50:6.

Din Nangisaotan Pedro En Jesus

(*Mar. 14:66-72; Luc. 22:54-62; Jn. 18:15-18,25-27*)

⁶⁹ Mo si Pedro pay et nakitotokdo pay laeng sin bel-ayan di beey. Inmey di balasang ay baan di kangatoan ay padi en sisya yan kanana, “Esa ka met ay gait Jesus ay taga-Galilea.”

⁷⁰ Ngem insaot na sin sangoanan da am-in ay nangwani, “Ado paabe na! Adiak ammo san ibagbagam.”

⁷¹ Pag emey sin benget di bel-ayan sin kad-an di pasbol. Ngem wada et di esa ay balasang sidi ay nangila en sisya et kanana sin pinmipikas di, “Din lalaki ay doy et esa met ay gait Jesus ay taga-Nazaret.”

⁷² Ngem kasin insaot Pedro ay nangwani, “Isapatak ay adiak am-ammo din lalaki ay doy.”

⁷³ Maaw-awni pay, inmey din pinmipikas di en sisya yan kanan da, “Tet-ewa met ay esa ka en daida, tan mailasin mi din ayog di kalim!”

⁷⁴ Asi et manbayos si Pedro ay nangwani, “Sapay koma ta domosas Diyos mo baken tet-ewa nan kankanak. Isapatak ay adiak polos am-ammo san ipogaw,” kanana. Pag et katan-o din kawwitan. ⁷⁵ Et pag nemnemen Pedro din inbagan Jesus ay sin daan pay pantan-oan di kawwitan, mamitlo ay kanana en adi na ammos sisya. Asi pay komaan et palalo di anog-og na.

Din Naipolangan Jesus En Pilato

(*Mar. 15:1-2; Luc. 23:1-2; Jn. 18:28-38*)

27 Sin napat-aana, nanmimiting din am-in ay papangolon di papadi ya aam-an di Judio, et nantotolag da sin iyat da ay mangipapse en Jesus. ² Pag dan baloden et en da inpolang en Gobernador Pilato.

Din Nateyan Judas

(*Ina. 1:18-19*)

³ Mo si Judas ay nanglipot en Jesus, idi inammoana ay nakeddangan si Jesus ay matey, inbabawi na din inamag na et in-taoli na din tolonpo ay palata sin papan-golon di papadi ya aam-a ⁴ yan kanana, “Nakabasolak, tan linipotak di ipogaw ay magay basol na et nay ay nakedden-gan ay matey.”

“Magay lawa na en dakami,” kanan da ay sinombat. “Sik-a di makaoway sidi.” ⁵ Siya di initpig Judas din pilak sin Tim-plo et kinmaan. Pag en manposos.

⁶ Pinidit din papangolon di papadi din pilak ay sana yan kanan da, “Iparit di linteg tako ay maitapi na sin pilak di Timplo, tan naibayad sin biyag di ipogaw.” ⁷ Pag dan manngangat mo in-toy pangosalan da sin pilak, et ninem-nem da ay ilako da sin dagan di esa ay man-am-amag si banga ta panba-linen da si kamposanton di mangili. ⁸ Isonga din daga ay doy et makwani en Daga ay Nabayadan si Dada enggana ed wani. ⁹ Et say natongpalan din inpadton Jeremias ay nangwani,

“Ina da din tolonpo ay palata ay nanto-tolagan di odom ay Israelita ay say kosto ay panbayad dan sisya, ¹⁰ et inbayad da sin dagan di man-am-amag si banga ay maibasas sin in-bilin din Apo en sak-en.”[¶]

Din Namistigalan Pilato En Jesus

(*Mar. 15:2-5; Luc. 23:3-5; Jn. 18:29-38*)

¹¹ Mo si Jesus et pinmipika sin sangoanan di gobernador. Pinoot din gob-ernador en sisya, “Ay sik-a baw din arin di Judio?”

“Mo say kanam et siya,” insongbat Jesus.

[¶]27:10 Zekarias 11:12-13; Jeremias 32:6-9.

¹²Ngem olay mo pinabasbasol din papangolon di papadi ya aam-as sisya, adi sinomsombat. ¹³Siya di et kanan Pilato, “Ay adim dengdengngen din ad-ado ay ipabasbasol da en sik-a?” ¹⁴Ngem adi polos sinongsongbatan Jesus di olay esa sin inabasbasol da en sisya, isonga peteg ay nasdaaw din gobernador.

Din Naikeddengan Jesus Ay Matey

(*Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16*)

¹⁵Din ogalin Pilato sin tonggal fiesta ay makwani en Nalabas et ibolos na di esa ay balod ay pilien di kaipoipogaw. ¹⁶Sin doy ay timpo, wada di balod ay madamdag begew sin lawa ay inamamag na ay manngadan si Jesus Barabbas. ¹⁷Isonga idi nasinop din kaipoipogaw, pinoot Pilato en daida, “Sinoy layden yo ay ibolos ko? Ay si Jesus Barabbas ono si Jesus ay makwani en Cristo?” ¹⁸Say pinoot na di, tan ammo na ay inpolang din papangolon di Judio si Jesus en sisya begew si apos da.

¹⁹Idi wada pay laeng si Pilato sin tokdoan di mangokom, waday inpaw-it asawa na ay nangwani, “Adi ka makibiyang ay manosa sin ipogaw ay sana ay magay basol na, tan waday iniatw ko ed labi maipanggep en sisya, et palalo ay napaligatanak begew sin iitaw ko ay nay.”

²⁰Idi siya di, din papangolon di papadi ya aam-a et sinogsogan da din kaipoipogaw ta say kedawen da en Pilato ay si Barabbas di ibolos na dowana pay ipapse si Jesus. ²¹Isonga sin namootan Pilato kasin ay nangwani, “Sino en da naey ay dowan di layden yo ay ibolos ko?”

“Barabbas!” kanan da ay sinombat.

²²“Mo siya sa, intoy iyat ko ngarud en Jesus ay makwani en Cristo?”

“Ilansam sin krus!” insongbat da amin.

²³“Ay tan? Sino ngin di basol na?” kanan Pilato.

Pag da et kabanogaw ay nangwani, “Ilansam sin krus!”

²⁴Sin nangilaan Pilato ay magay pamosposana tan dandani ay mawada di golo, nan-as danom et nanbo sin sangoan di kaipoipogaw ay nangwani, “Siya nay inamag ko ta ipailak ay adiak makibiyang sin mapsean di ipogaw ay nay. Dakayo di makaammo!”

²⁵Pag kanan da am-in ay sinombat, “Aw adi! Olay dakami ya din an-ak mi di makaoway sin kateyana!”

²⁶Idi siya di, inbolos Pilato si Barabbas, ngem si Jesus pay et inpasoplit na et pag nan ipolang sin sosoldado ta en da ilansa sin krus.

Din Nanglaslasoyan Di Sosoldado En Jesus

(*Mar. 15:16-20; Jn. 19:2-3*)

²⁷Inisgep din sosoldado si Jesus sin beey di gobernador et inpasinop da din am-in ay gagait da et nilikob da. ²⁸Pag dan kaanen bado na et sinokatan das manbalanga ay naloyong. ²⁹Nan-apid da abe si pagat ay inkorona da en sisya. Nan-a da abe si pa-o et inpag-en da sin makannawan ay takkay na. Pag dan mandokmog sin sangoanana, et linaslasoy da ay nangwani, “Matagotago ka ay Arin di Judio!” ³⁰Tinogpatoggaan da dowan da aben nansososkat ay manga sin pa-o ay iin-genana ta isepaseppat da sin toktok na. ³¹Idi nakdeng ay nilaslasoy das sisya, kinaan da din manbalanga ay inbado da en sisya, et inpaibado da kasin en sisya din sigod ay bado na. Pag dan ikaan ay en da ilansa sin krus.

Din Nailansaan Jesus Sin Krus

(*Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43; Jn. 19:17-27*)

³²Wada da pay sin danan, inabat da di lalaki ay taga-Cirene ay manngadan

si Simon, et pinilit da ay tilidena din krus Jesus. ³³ Pag dan itoloy enggana ay sinmawang da sin lugar ay kanan da en Golgota, di olog na et kad-an di tong-an di toktok. ³⁴ Domateng da pay sisi, paninomen da komas Jesus si arak ay natapiyan si manpait ay mangipaon-onina kano si sakit. Ngem idi tinamtamana, sinigaana.^{§§}

³⁵ Pag dan ilansa sin krus. Asi da pag panbinnotan din bado na ta say panbibingayan da,* ³⁶ et pag dan tomokdos di ay mambantay. ³⁷ Wada di naisolat ay inpakpak da sin toktokan Jesus ay mangibaga sin naipabasol en sisya. Kanana, “Si naey si Jesus ay Arin di Judio.” ³⁸ Wada abe di doway ay tollisan ay inlansa da si natken ay krus, esa sin kanawan ya esa sin kattigid Jesus.

³⁹ Mo din malablabas, nanwegweg da ay nanglaslasoy en sisya[†] ⁴⁰ ay nangwani, “Kanam od abe en bakasem din Timplo ta asi ka kasin saaden si tolo ay agew. Mo siya sa, isalakan mon awak mo! Mo tet-ewa ay sik-a din Anak Diyos, komaan kas san krus ta bomaba ka!”

⁴¹ Siya abe ay din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg ya aam-a et linaslasoy da ay nangwani, ⁴² “Insalakana met di odom ay ipogaw, ngem adi makaisalakan sin awak na. Sisya kano di Arin di Israelita. Mo tet-ewa di, olay bomaba sin krus et mamati kami en sisya. ⁴³ Talkena kanos Diyos ya kanana en tet-ewa ay Anak Diyos, isonga ilaen tako mo layden Diyos ay mangisalakan en sisya.”[‡] ⁴⁴ Olay din tollisan ay nailalansa sin krus da et kaman nidi abe di inyat da ay nanglaslasoy en sisya.

Din Nateyan Jesus

(*Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49; Jn. 19:28-30*)

⁴⁵ Idi inmalas dosi, kasaldeng din agew ay mansey-ang, et binmolinget din intiro ay ili engganas alas tres. ⁴⁶ Alas tres pay, inpigsan Jesus din kali na ay nangibogaw, “Eli, Eli, lama sabachthani?” laydena ay kaliyen, “Diyos ko, Diyos ko, apay nga tinmaynan ka?”[¶]

⁴⁷ Idi dinngen di odom ay pinmipikas di, kanan da, “Ay-ayaganas Elias!” ⁴⁸ Di esa en daida et katagtag ay en man-as kaman kapes. Inbebe na si soka, et pag nan tebken si pa-o ta idewdew nan sisya ta sopsopana. ⁴⁹ Ngem kanan di odom, “Awni ka kod ta ilaen tako mo omalis Elias ay mangisalakan en sisya.” ⁵⁰ Pag kasin manbogaw si Jesus et intalek na din ab-abiiik na en Diyos.

⁵¹ Pag et nabisngit din kurtinan di Timplo et nandowa ay nanlogi sin ngato ay nanpababa. Nanyegyeg abe et nagpak di dadakke ay bato. ⁵² Dowan et nabokatan din liliyang ay kamposanto et natago di ad-ado ay nasantoan ay ipogaw Diyos ay natey ed idi ⁵³ yan kinmaan da sin naiponponan da. Sin natagoan kasin Jesus, inmey da ed Jerusalem ay din Nasantoan ay Siyodad, et ad-ado di nangila en daida.

⁵⁴ Idi niliknan din kapitan di sosoldado ya din gagait na ay namanbantay en Jesus din yegyeg ya inila da din amin ay napasamak, palalo di egyat da, et kanan da, “Tet-ewa ay Anak Diyos sisya.”

⁵⁵ Ad-ado abe di babbabai isdi ay nanatamang. Daida di nakikiey en Je-

§§27:34 Salmo 69:21.

*27:35 Salmo 22:18.

†27:39 Salmo 22:7.

‡27:43 Salmo 22:8

¶27:46 Salmo 22:1.

sus ay napod Galilea ya namadbadang en sisya. ⁵⁶Di odom en daida et si Maria Magdalena ya si Maria ay inan da Santiago en Jose ya din asawan Zebedeo.

Din Naiponponan Jesus

(*Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56; Jn. 19:38-42*)

⁵⁷Idi masmasdem, sinmawang di nabaknang ay pasolot Jesus ay taga-Arimatea ay manggadan si Jose. ⁵⁸Inmey en Pilato ay nangdaw sin bangkay Jesus, et inbilin Pilato ay maidawat en sisya. ⁵⁹Isonga inmey si Jose ay en manga sin bangkay et binotibotana si siged ya baro ay lopot. ⁶⁰Pag nan igto sin liyang ay oka na ay adi naos-osal ay tiniktikana ay bato. Makdeng di, pinolag na di dakdake ay bato ta maenban din liyang, et pag komaan. ⁶¹Si Maria Magdalena ya din kangadngadanana ay si Maria et wada da abes di ay tinmotokdo ay manasagang sin liyang.

Din Namanbantay Sin Naiponponan Jesus

⁶²Din agew ay doy ay Biyernes et say pansaganaan di Judio si para si bigat ay agew ay pan-ibbayan da. Sin pan-ibbayan ay doy,⁸ inmey din papangolon di papadi ya din Fafariseo en Pilato ⁶³et kanan da, “Apo, ninemnem mi ay sin matmatago pay laeng din doy makaetek ay ipogaw, kanana en matago kasin mo emey di tolo ay agew. ⁶⁴Isonga mayat ngin mo ibilin mo ay waday en manmanbantay sin naiponponana enggana si maikatlo ay agew tan into et mo emey din papasolot na ay mangakew sin bangkay na et pag dan ipadamadamag sin kaipoipogaw en natago kasin. Mo say amagen da di, adi ngin masepsep ay

lawlaw di pantongpalan di etek da ay nay mo din nangon-ona ay etek Jesus ay sisya din Messias.”

⁶⁵“May ngarud,” kanan Pilato, “manayag kayos sosoldado ta emey kayo sin naigtoana. Ipakat yo di kabaelan yo ay mamantay si kosto.” ⁶⁶Isonga pag dan emey sin liyang et minalkaan da din bato ay nain-eb ta say maila mo waday mangolin. Pag dan komaan ay nataynan din sosoldado ay mamanbantay.

Din Kasin Natagoan Jesus

(*Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12; Jn. 20:1-10*)

28 Idi nakdeng din agew ay pan-ibbayan yan pomatpat-a sin Domingo, inmey si Maria Magdalena ya din kangadngadanana ay si Maria ta en da ilaen din naiponponan Jesus. ²Pag et manyegyeg si napigsa, tan wada di anghel di Apo ay binmaba ay napod langit. Inolina din bato ay nain-eb sin liyang yan tinokdoana. ³Din kailaana et mansilsilap ay kaman kimat ya din bado na abe et mankikilat ay kaman andap. ⁴Idi inilan din gogowardiya din anghel ay sana, nanpayegpeg das palalo ay egyat da et natokang da ay kaman dan natey.

⁵Pag kanan din anghel sin babbabai, “Adi kayo emegyat. Ammok ay anapen yos Jesus ay nailansa sin krus. ⁶Ngem maga isna, tan natago kasin ay say inbaga na. Omali kayos na ta ilaen yo din naipayagana. ⁷Asi yo dalasen ay en ibaga sin papasolot na ay natago kasin et mangon-ona mo si dakayo ay emey ed Galilea. Maila yos sisyas di. Anggay nisas ibagak en dakayo.”

⁸Isonga pag dan dalasen ay komaan sidi ay emegyat ngem dowan da aben naragsaragsakan, et nanagtag da ay en mangibaga sin papasolot na. ⁹Sin nanag-

§27:62 Din ogalin di Judio, manlogi din agew ay pan-ibbayan sin kadiposan di agew sin Biyernes, et makdeng sin kadiposan di agew sin Sabado.

tagan da, kawada et si Jesus ay nangabat en daida yan kanana, “Komosta kayo?” Sinmag-en da en sisya, et nandokmog da ya in-gehan dan siki na ay nandayaw en sisya. ¹⁰ Pag kanan Jesus en daida, “Adi kayo emegyat. En kayo ibaga sin aagik ta emey da ed Galilea ta man-asiila kamis di.”

Din Nasoksokan Di Namanbantay

¹¹ Idi wada din babbabai sin danan, di odom ay sosoldado ay wada sin naiponponan Jesus et inmey da sin siyodad, et insodsod da sin papangolon di papadi din am-in ay napasamak. ¹² Siya di et nanmimiting din papangolon di papadi ya din aam-a ta mantolag das amagen da. Din ninemnem da ay amagen et pasoksokan da din sosoldado si adado ay pilak ¹³ yan intogon da en daida, “Din ibaga yo sin ipogaw et naseseyep kayo yan inmali din papasolot Jesus sin gawan di labi et inakew da din bangkay na. ¹⁴ Tan into et mo madamag din gobernador na, makaammo kami ta mapnek sisya et maga di mapasamak en dakayo.”

¹⁵ Siya di, inan din sosoldado din pilak ay sana et tinongpal da din naibilin en daida. Isonga enggana ed wani, siya na din mandindinamag sin Judio.

Din Nanpailaan Jesus Sin Papasolot Na

(Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Ina. 1:6-8)

¹⁶ Inmey din sinpo ya esa ay papasolot Jesus sin dontog ed Galilea ay ibaga na ay pangabtana en daida. ¹⁷ Sin nangilaan da en sisya, dinaydayaw da, ngem di odom et nandowadowa da. ¹⁸ Pag omasag-en si Jesus en daida yan kanana, “Naidawat en sak-en din am-in ay kalebbengan ed langit ya isnan daga. ¹⁹ Emey kayo ngarud sin kaipoi-pogaw sin am-in ay il-ili ta say panbalingen yos daida si papasolot ko. Bonyagan yos daida sin ngadan Ama, Anak ya Ispirito Santo, ²⁰ ya itdo yo en daida ay dadlon dan tongpalen din am-in ay ibilin ko en dakayo. Nemnemen yo abe ay kakadwaek dakayo si kankanayon enggana sin panpatinggaan di lobong.”

Din Sigid Ay Damag Ay Insolat

San Lucas

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din nangisolat sin libro ay nay et si Lucas ay esa ay doktor ay namati en Jesus ed idi. Ad-ad-ado di inbaga na maipanggep sin inam-amag ya init-itdon Apo Jesus mo din odom ay nangisolat sidi, manlogi sin naipadtoan di kaniakan Juan ay Mamonbonyag ya si Jesus enggana sin naikayangan Jesus ed langit. Si Lucas met laeng di nangisolat sin kaitoloyan di libro ay nay, Din Inam-amag Di Aapostol, maipanggep sin inmad-adoan di mamati sin nakdenggan di nantaolian Jesus ed langit. Din nangisolatana sin doway ay libro ay nay et si Teofilus ay kanan di odom en esa ay nangato ay taga-Roma. Magay odom ay ammo tako maipanggep en sisya.

Din nay siged ay damag ay insolat Lucas et ipaammo na ay si Jesus din Mesias ay inkarin Diyos ay mangisalakan sin Judio ya siya abe sin am-in ay ipogaw ay mamati en sisya. Insolat na ay pinilin Diyos si Jesus ay mangikasaba sin siged ay damag sin nabibiteg (4:18), isonga ad-ado di mabasa isna maipanggep sin nangisaksakitan Jesus sin kaipoipogaw ay nankinalasi di kasapolan da, namamed din mansaksakit, din kinapet di anito, ya din laslasoyen di odom ay ipogaw.

Ad-ado di daddad-at ay sin isna ay libro et anggo di kad-ana ay kaman din kantan di aanghel ya din nanpasyalan di namanbantay si karnero en da Jesus sin naianakana, din nataynanan Jesus sin Timplo sin kakitkito na, din baknang ya si Lazarus, ya din papangarig maipanggep sin siged ay taga-Samaria ya din nasangaw ay anak.

Di odom ay banag ay ibagabagan Lucas sin libro ay nay et din kararag, din Ispirito Santo, din ragsak, din badang di babbabai sin oblan Jesus, din pamakawanan Diyos sin basbasol, ya din pansaganaan di mamati sin kasin omalian Apo Jesus.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-4

Din naianakan da Juan ay Mamonbonyag ya si Jesus 1:5-2:20

Sin kaan-anak Jesus 2:21-52

Din nankaskasabaan Juan ay Mamonbonyag 3:1-20

Din nabonyagan Jesus, din listaan di ap-apo na, ya din namadasan Satanas ay nanolisog en sisya 3:21-4:13

Din nan-it-itdoan Jesus ed Galilea 4:14-9:50

Din nan-it-itdoan Jesus manlogi ed Galilea enggana ed Jerusalem 9:51-19:27

Din naodi ay dominggon Jesus ya din nateyana 19:28-23:56

Din kasin natagoan Jesus, din nanpailaana, ya din naikayangana ed langit 24:1-53

Din Panlogian di Solat

1 Patgek ay Apo Teofilus, Ad-ado iman di namadpadas ay nangisolat si maipanggep sin am-in ay natongpal isnan kad-an tako. ²Din insolat da et din dinaddad-at met laeng di nangil-ila manlogi sin damo ya nangikaskasaba si maipanggep en Apo Jesus. ³Et sak-en abe, dadlonak sinolsolot am-in da sana manipod sin nanlogian da, isonga kanak en mayat ngin mo olnosek din dinaddad-at da ay sana ta say kosto di kaitoapan da ta asiak isolat en sik-a. ⁴Tan laydek ay ammoem ay dadlon tet-etet-ewa din am-in ay naititdo en sik-a.

Din Naipadtoan Di Kaianakan Juan Ay Mamonbonyag

⁵Sin nanturturayan Ari Herod ed Judea, wada di padi ay manngadan si Zekarias ay naitatapi sin bonggoy di papadi ay polin Abias. Din asawa na ay si Elizabet, naipoli abe en Aaron ay padi ed nabaon. ⁶Nalinteg da ay sin-asawa sin pangiiwaan Diyos, et dadlon dan tinongtongpal din am-in ay bilina ya linteg na. ⁷Ngem iwed pay et di anak da, tan basig si Elizabet. Esa pay, enggay nakay ya nabakes da.

⁸Sin esay agew, dinomteng di biyang da Zekarias ay mansilbi en Diyos sin Timplo. ⁹Din ogalin di papadi et panbinnonotan da mo sinoy oblan di esa ya esa, et si Zekarias di nabonot ay senggeng sin Timplo ay mangipoo sin insinso ay mansengseng-ew. ¹⁰Domateng pay din kosto ay oras, wadas sisya sin Timplo ay mamoppoo down pay mankarkararag din nasinop ay ipogaw sin bel-ayan. ¹¹Asi et manpaila di anghel di Diyos en sisya ay pinmipika sin makannawan di altar ay pangipooan das insinso. ¹²Nakibtot si Zekarias sin nangilaana yan inmegyaegyat. ¹³Ngem kanan et din anghel en sisya, “Adi ka emegyat ay Zekarias, tan dinngen Diyos din kindaw mo. Isonga si asawam ay Elizabet et mawad-an to et man-anak si lalaki et asi ka ngadanan si Juan. ¹⁴Peteg di ragsak mo ya siya abe sin ad-ado ay ipogaw mo maianak sisya, ¹⁵tan napateg sisya sin pangilan Diyos. Masapol ay adi man-in-inom si danom di obas ono odom ay bemeteng,** yan manipod pay laeng sin daan maianak, napno sin panakabalin di Ispirito Santo. ¹⁶Awni man et ad-ado di pantaoliena ay iib-am ay Israelita en Diyos ay Apo da. ¹⁷Mangon-

ona mo din Apo, yan din panakabalina et kaman met laeng din panakabalin ay indawat di Ispirito Santo en Elias ay mamadto ed nabaon. Pan-oolnosena din man-iibaw ay sin-ama, ya pantaoliena abe din adi manongtongpal en Diyos ta din nemnem da et mais-o sin nemnem di nalinteg ay ipogaw.†† Siya di din iyat na ta say masasagana din ipogaw sin omalian di Apo.”

¹⁸Pag kanan Zekarias sin anghel, “Aw, ngem intoy pangammoak ay matongpal dana? Tan nay ay enggay nakayak ya nabakes abe si asawak.”

¹⁹Kanan aben din anghel, “Sak-en si Gabriel ay mansilsilbi en Diyos, et sisya di nangibaa en sak-en ta enak ibaga en sik-a din nay siged ay damag. ²⁰Ngem gapo ta adim patien din inbagak, awni man et maomel ka enggana ay domateng din agew ay temet-ewaana, tan awni et matongpal din inbagak mo domateng din kosto ay timpo ay inkeddeng Diyos.”

²¹Masmasdaaw din kaipoipogaw ay manman-ed en Zekarias, tan mabamabayag sin oneg di Timplo. ²²Idi bomala pay sisya, sinsinyanasan daida tan adi makakali, et say nangammoan da ay waday inpailan Diyos en sisya ed oneg.

²³Makdeng pay ay nansilbi da sin Timplo, sinmaas Zekarias. ²⁴Baken nabayag et nawad-an si asawa na ay si Elizabet, et nanpopokok sin beey da si limay bowan. ²⁵Kanas nemnem na en, “Kambaw ed wani et sineg-angan Apo Diyos sak-en, tan kinaana din kaibabbainak sin ipogaw.”

Din Naipadtoan Di Kaianakan Jesus

²⁶Sin maikan-em ay bowan din liton Elizabet, inbaan Diyos din anghel na ay si Gabriel ed Nazaret ay esay ili sin probinsiya ay Galilea. ²⁷Tan waday

** 1:15 Bilbilang 6:3.

†† 1:17 Malakias 4:5-6.

ibaga na sin esay balasang ay magay nangiwiwit en sisya ay naitotolag ay makiasawa en Jose ay polin din si Ari David. Din ngadan di balasang ay sana et si Maria. ²⁸Inmey din anghel en sisya yan kanana, “Komosta ka. Kadkadwaen dakan Apo Diyos ya peteg di seg-ang nan sik-a.”

²⁹Palalo ay nariribokan si Maria sin inbagan di anghel et anaanapena mo sino ngin di laydena ay kalien. ³⁰Siya di et kanan din anghel en, “Adi ka emegyat ay Maria, tan sineg-angan dakan Diyos. ³¹Awni et mawad-an ka, et mananak kas lalaki et ngadanam si Jesus. ³²Napateg tos sisya ya makwani en Anak di Kangatoan ay Diyos. Pan-arien aben Diyos sisya ay kaman din apo na ay si Ari David ed nabaon, ³³et sisya di mangituray sin polin Jacob ay eng-enggana, tan iwed polos patinggan di panturayana.”^{‡‡}

³⁴Asi et kanan Maria sin anghel, “Aw, ngem intoy iyat na ngin, tan iwed met di nangiwiwit en sak-en?”

³⁵Sinombat din anghel yan kanana, “Awni et emey din Ispirito Santo en sik-a ya malinongan ka sin panakabalina. Et siya nay gapo ay din nasantoan ay ianak mo et makwani en Anak en Diyos. ³⁶Nemnemem din ton-od mo ay si Elizabet. Olay mo kanan da en basig ya nabakes pay sisya, nawad-an pay dedan, et enem ay bowan din litona ed wani. ³⁷Tan mo maipanggep en Diyos, maga di adi na kabaelan ay amagen.”

³⁸Kanan pay Maria, “Naeyak kayman ay mansilbi en Apo Diyos. Sapay koma ta maitongpal en sak-en din inbagam.” Et pag komaan din anghel.

Din Nanpasyalan Maria En Elizabet

³⁹Idi siya di mansaganas Maria et dalasena ay emey sin beey da Zekarias ay wada sin esay ili sin kadondonto-

gan ed Judea. ⁴⁰Somawang pay sidi, sinenggep sin beey da et komostae-nas Elizabet. ⁴¹Idi dinngen Elizabet din kalin Maria, mankeykey din litona. Pag mapno sin panakabalin di Ispirito Santo ⁴²yan ipigsa na ay mangwani, “Sik-a met kayman di kagagasatan sin am-in ay babai, yan nagasat abe din moyang ay ianak mo! ⁴³Ay sino aya di kaipogaw ko ta inmali ka ay pomasyal, sik-a pay san inan di Apok? ⁴⁴Tan idi kosto ay dinngek din kalim, nankeykey din liton ko si ragsak na. ⁴⁵Peteg ay nagasat ka, kanak, tan pinatim ay temet-ewa din inbagan Apo Diyos en sik-a.”

Din Nangidayawan Maria En Diyos

⁴⁶Pag kanan Maria, “Daydayawek si Apo Diyos sin am-in ay nemnem ko, ⁴⁷et palalo di ragsak ko begew en sisya ay mangisalikan en sak-en, ⁴⁸tan ninemnem nas sak-en ay nababa ay baa na. Isonga manlogi ed wani, kanan am-in di ipogaw en nagasatak ⁴⁹manbegew sin nakaskasdaaw ay inamag din manakabalin ya nasantoan ay Diyos. ⁵⁰Masmaseg-ang sin am-in ay mangipateg en sisya ay manlogi sin damo ay ipogaw enggana sin am-in ay inmon-onod. ⁵¹Ipappaila na din panakabalina, tan bokbokabokena di ipogaw ay mangipapangato sin nemnem da ya din am-in ay plano da. ⁵²Ipababa na abe din nankangangato ay manturay yan ipangato na abe din nababa ay ipogaw. ⁵³Idawtana pay din kaseseg-ang si siged enggana ay mapnek da, ngem din babaknang pay et pakaanenas daida ay nakoskosan da. ⁵⁴Tinongpal na din inkari na sin ap-apo tako ya binadbadangana abes datako ay Israelita

^{‡‡}1:33 2 Samuel 7:12,13,16; Isaias 9:7.

ay mansilbi en sisya. ⁵⁵Aw, ninem-nem na ay sineg-angan din si Abraham, siya abe en datako ya am-in ay poli na ay eng-enggana.”[¶]

Siya say kanan Maria ay mangidayaw en Diyos.

⁵⁶Nakiteteo en da Elizabet si tolo ay bowan, asi somaa.

Din Naianakan Juan Ay Mamonbonyag

⁵⁷Idi dinomteng din pan-anakan Elizabet, lalaki din in-anak na. ⁵⁸Idi dinngeng din katokmang ya toton-od da din nakaskasdaaw ay seg-ang Diyos en sisya, nakiragragsak da abe.

⁵⁹Sin maikawao ay agew din moyang, nasinop din katokmang ya toton-od da Zekarias ta kogiten ya ngadanan da, tan say ogalin di Judio.^{§§} Inpangadan da koma din ngadan ama na ay Zekarias, ⁶⁰ngem kanan et ina na en, “Baken sa! Din ngadana et si Juan!”

⁶¹“Ay tan? Iwed polos di ton-od yos manngadan issa!” kanan da. ⁶²Asi da et sinyasan si ama na ay mamoot mo sinoy laydena ay ingadan sin moyang. ⁶³Nanpaa si Zekarias si pansolatana yan di insolat na yan, “Di ngadana, si Juan.” Et peteg ay nasdaaw da am-in ay wadas di. ⁶⁴Pag et nakaan din omel Zekarias yan komali ay mandayaw en Diyos.

⁶⁵Peteg ay nasdaaw din am-in ay kailian da, et mandinamag na ay naiyat sin am-in ay inil-ili sin kadondontogan ed Judea. ⁶⁶Am-in din nannanngem, nemnemnemem da yan kanan da, “Ay sino ngata di panbalinan nan moyang ay nay?” Tan maila dedan ay wada en sisya din panakabalin Diyos.

Din Inpadton Zekarias

⁶⁷Idi siya di, napno si ama na ay Zekarias sin panakabalin di Ispirito Santo yan kanana ay nangipadto:

⁶⁸“Dayawen takos Diyos ay Apon di Israelita, tan inmali ay mangipaway en datako ay ipogaw na.

⁶⁹Tan inbaa na di manakabalin ay mangisalakan en datako ay say polin di nansilbi en sisya ay si Ari David. ⁷⁰Siya met laeng din inpaipadto na sin nasantoan ay mamadto ed nabayag ⁷¹ay mangwani en isalakanas datako sin kaibaw tako ya din am-in ay mangililiget en datako. ⁷²Kanana abe en tongpalena din inbaga na sin ap-apo tako maipanggep sin seg-ang na et adi na linglinglingan din nabanol ay inkari na en daida. ⁷³Inkari na abe en Abraham ay apo tako ⁷⁴ay isalakanas datako sin kaibaw tako ta say adi tako emegyat ay mansilbi en sisya ⁷⁵ya ta nasantoan ya nalinteg tako sin pangilaana enggana sin kaposposan di leng-ag tako.

⁷⁶Sik-a pay abe ay anak ko, sik-a din makwani en mamadton Diyos ay Kangatoan, tan mangon-ona ka mo din Apo tako ta isaganam din darena.* ⁷⁷Ibagam sin ipogaw na ay mabalin ay maisalakan da mo mapakawan di basbasol da. ⁷⁸Tan din Diyos tako et masemaseg-ang ya naanos. Isonga waday ibaa na ay mapod langit ay mangisalakan en datako ay maiarig sin bomalaan di agew mo agsapa. ⁷⁹Tan mo omalis sisya, silawana di ipogaw ay manteteo sin mabolinget ay emegyat ay matey ya itdo na en datako din pan-

[¶]1:55 46-55 - 1 Samuel 2:1-10.

^{§§}1:59 Levitico 12:3.

*1:76 Malakias 3:1.

danan tako ta say natalna di nem-nem tako.”[†]

Say kanan Zekarias ay nangipadto.

⁸⁰Mo din anak na pay, dinmakdake ya linmalaing downan pay pinmigma din pammati na. En nantetee sin lugar ay magay omili enggana ay dinomteng din panpailaana ay man-itdo sin Israelita.

Din Naianakan Jesus

(*Mat. 1:18-25*)

2 Sin siya di ay timpo, inbilin Emperador Augustus ed Roma ay en manpalista am-in di ipogaw sin lak-am na. ²Say damo na ay sinsos et naamag sin kagobernador Kirinio ed Syria. ³Isong esa ya esa yan emey sin ilin di apo na ay say ena panpalistaan.

⁴Siya aben Jose, inmey ay napo ed Nazaret ay ilin di Galilea ta en manpalista ed Betlehem ay ilin di Judea, tan say ilin Ari David ay apo na ed nabayag. ⁵Nakiey abes Maria ay en manpalista, tan naitolag ay man-asawa da. Enggay nayadi din liton Maria, ⁶et idi wada da ed Betlehem, timpon din moyang ay bomala. ⁷Gapo ta magay pantean da sin pandagdag-osan di ipogaw, inmey da sin kolongan di animal. Et isdi di nangianakana sin besag na ay lalaki. Idi binmalas sisya, binotibotana, asi na iolig sin pangpanganan di animal.

Din Nanpailaan Di Aanghel Sin Mamanbantay Si Karnero

⁸Sin siya di ay labi, wada da di ipogaw sin pastolan ay mamantantay sin karnero da. ⁹Pag et manpaila di esay anghel Apo Diyos en daida et nasilawan ya nasili da sin koniniing di Diyos, et palalo di egyat da. ¹⁰Asi et kanan din anghel en daida, “Adi kayo emeg-egyat!

Tan din ipadamag ko en dakayo et say panragsakan di am-in ay ipogaw. ¹¹Tan ed wani ay labi, naianak sin ilin David din mangisalakan en dakayo ay ipogaw, din Messias[‡] ay Apo tako. ¹²Siya na di pangammoan yo ay tet-ewa. Awni et datngan yo san moyang ay nabobotibotan ya naipababaktad sin pangpanganan di animal.”

¹³Sin kosto ay nangwanianas di, kabala et di ad-ado ay ib-a na ay aanghel ay napod daya ay manaydayaw en Diyos ay kankanan da,

¹⁴“Madaydayaw si Diyos ed langit. Tomalna abe di ipogaw sin daga ay panlaylaydana.”

¹⁵Idi nantaoli din aanghel ed langit, kanan din mamantantay si karnero da, “En tako ed Betlehem ta en tako ilaen din napasamak sidi ay inpaammon Apo Diyos en datako.” ¹⁶Pag dan dalasen ay emey, et dinatngan das da Maria en Jose ya din moyang ay naipababaktad sin pangpanganan di animal. ¹⁷Idi inila da din moyang, dinad-at da din inbagan di anghel maipanggep en sisya, ¹⁸et nasdaaw da am-in din nanngge. ¹⁹Si Maria pay, inigto na am-in dana ay naamag sin nemnem na et nemnenemnemen. ²⁰Mo din mamantantay pay sin karnero, nantaoli da ay mankankanta ya manaydayaw en Diyos begew sin inila da ya dinngge da, tan tet-ewa am-in din inbagan di anghel en daida.

Din Nangadanan Jesus

²¹Idi maikawao ay agew din moyang, inpakogit da ya nginadanan das Jesus ay say ngadan ay inbagan met laeng din anghel en daida sin daan pay laeng mawad-an si Maria.

[†]1:79 Isaias 9:2.

[‡]2:11 Din Messias sin kalin di Judio et siya met laeng din Cristo sin pangikalian di Griego. Din olog na et din dinotokan Diyos ay manturay.

Din Nangidatonan Dan Jesus En Diyos Sin Timplo

²²⁻²⁴ Idi dinmateng din agew ay panongpalan da Jose en Maria sin inbilin di linteg Moses[†] maipanggep sin kaan-anak na, inmey da ed Jerusalem ta en da idaton en Diyos din inbagan di linteg ay sana ay doway pagaw ono doway anak di kalapati. Intakin da abe din moyang ta say idaton das sisya en Apo Diyos. Tan din naisolat sin sana ay linteg Apo Diyos, “Masapol ay maidaton en Diyos din am-in ay besag ay lalaki.”[§]

²⁵ Wada et di esay nakay ed Jerusalem ay manngadan si Simeon ay manman-ed sin kaisalakanan di iib-a na ay Israelita. Nalinteg ya relihioso ay ipogaw, yan wada abe din Ispirito Santo en sisya.

²⁶ Inpaammon din Ispirito Santo en sisya ay adi matmatey enggana ay ilaena din Messias ay inkarin Diyos ay omali. ²⁷ Idi siya di, dinmateng da aman Jesus ed Jerusalem et inisgep das sisya sin Timplo ta amagen da din inbilin di linteg maipanggep en sisya. Wada abes di si Simeon ay inpangon di Ispirito Santo. ²⁸ Inaklop na din moyang ya dinaydayaw nas Diyos ay mangwani,

²⁹ “Apo, olay ipalobos mo din kateyak ay bag-en mo, tan natalna di nemnem ko. Tan nay ay tinongpal mo din inkarim en sak-en. ³⁰⁻³¹ Inilak baw kayman din insaganam ay pangiilaan di am-in ay ipogaw ay din inbaam ay mangisalakan en daida. ³² Maiarig sisya sin silaw ay mangipaila sin Gentil sin danan ay emey en sik-a. Begew abe en sisya, madayaw din ipogaw mo ay Israelita.”^{**}

³³ Nasdaaw da aman Jesus sin inbagan Simeon maipanggep en sisya. ³⁴⁻³⁵ Pag bindisyonan Simeon daida et kanana en Maria, “Din moyang ay nay et dinotokan Diyos ay sinyal, ngem ad-ado da ay manigaan sin sinyal ay sana. Isonga masakitan di nemnem mo ay kaman matbek sin matadem ay kampilan. Begew en sisya, ad-ado da ay taga-Israel di maisokba, ngem ad-ado abe di pomika ay maisalakan, et say kaammoan din tet-ewa ay wadas nemnem da.” ³⁶ Wada abes di di mamadto ay enggay nabakes. Sisya si Anna ay anak en Fanuel ay polin Aser. Pito ay tawen di nakiasawaana, ³⁷ asi mabalo enggana ed wani ay waopolo ya opat di tawena. Inagew ya olay sin labi, wada sin Timplo ay manaydayaw en Diyos ya mankarkararag dowanan it-itpe din da-gaang na. ³⁸ Sin doy ay oras ay wadas da Jesus sin Timplo, sinmawang sisya et nan-iyaman en Diyos. Manlogi sidi, daddad-atena din moyang sin am-in ay manman-ed sin pangipawayaan Diyos sin taga-Israel.

³⁹ Idi tinongpal da Jose en Maria din am-in ay inbilin di linteg Apo Diyos, sinmaa da sin ili da ed Nazaret ay ed Galilea. ⁴⁰ Et say nadakdak-an din anak ay binmikas ya palalo di laing na, tan binadbadangan Diyos sisya.

Din Nataynanan Jesus Sin Timplo

⁴¹⁻⁴² Idi mantawen si Jesus si sinpo ya doway, nakiey en da ama na ay emey ed Jerusalem, tan ogali da ay tinawen ay en da makiffiesta sin fiesta ay makwani en Nalabas. ⁴³ Makdeng pay din fiesta, somaa da am-in koma, ngem nataynan baw si Jesus ed Jerusalem yan adi ammon din napoana ay magas sisya, ⁴⁴ tan

[†]2:22-24 Levitico 12:6-8.

[§]2:22-24 Exodo 13:2,12.

^{**}2:32 Isaias 42:6; 49:6; 52:10.

kanan da en nakikoyog sin kabeweg da. Esay agew di nandad-anan da, asi da pag anapen sin toton-od da ya am-ammo da, ⁴⁵ngem maga. Isonga nantaoli da ed Jerusalem ta say en da panganapan. ⁴⁶Sin katlo na, asi da datngan sisya sin Timplo ay nakitotokdo sin mamaestro ay mandengdenge ya mansalsalodsod en daida. ⁴⁷Nasdaaw da am-in ay manman-nge en sisya, tan siged am-in din in-songsongbat na. ⁴⁸Nasdaaw met laeng da ama na sin nangilaan da en sisyas di. Pag kanan ina na en, “Anak ko, apay nga inamag mo na en dakami? Palalo et ay madandanagan kami en amam ay nanganaanap en sik-a.”

⁴⁹“Ay tan? Apay nga omanaanap kayo? Ammo yo koma ay masapol ay wadaak isnan beey en Amak,” kanan Jesus ay sinombat. ⁵⁰Ngem adi da naawatan din laydena ay kalien. ⁵¹Pag maikoyog si Jesus en daida ay somaa ed Nazaret, et pinatpati na am-in din inbag-baga da en sisya. Mo si ina na, inigto na sin nemnem na am-in dana ay naa-mag. ⁵²Et si Jesus, nadakdakdake ya lin-malaing. Masepsepep abe ay laylayden Diyos ya din kaipoipogaw sisya.

Din Nankaskasabaan En Juan Ay Mamonbonyag

(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Jn. 1:19-28*)

3 Idi maikasinpo ya lima ay tawen di panturayan Emperador Tiberius, si Poncio Pilato di gobernador ed Judea ya si Herod ed Galilea. Din agin Herod ay si Felipe et say manturay abe sin sakop di Iturea ya ed Trakonitis, ya si Lisianias di manturay ed Abilene. ²Din kangatoan ay papadi et da Annas en Caifas.

Sin siya di ay timpo, waday inbagan Diyos en Juan ay anak en Zekarias ay mantetee sin lugar ay magay omili. ³Pag emey si Juan ay en mangaskasaba sin

kailiili sin nandinmang di ginawang ay Jordan. Inbagbaga na en, “Ibabawi yo din basbasol yo yan manpabonyag kayo ta say pakawanen Diyos din basbasol yo.” ⁴Din sana ay inam-amag Juan et say natongpalan din insolat Isaias ay mamedto ay nangwani,

“Wada sin lugar ay magay omili di mangibogbogaw ay mangmangwani, ‘Isagana yo din danen di Apo ay omili ta say siged di danan ay pandanana. ⁵Din iyat yo et singpaen yo din dontog ya bilig. Mo wada abe di nakillokillo et idoritso yo. Din lason-glasong pay et tab-okan yo ⁶ta asi ilaen din am-in ay ipogaw din iyat Diyos ay mangisalakakan en daida.’”††

⁷Ad-ado di ipogaw ay inmey en Juan ay manpabonyag koma, ngem asi na et kanan, “Ay peteg kayo kayman ay kaman nasikap ay eweg! Sino ngata di nangibaga en dakayo ay mailsot yo din panosaan Diyos en dakayo mo mabonyagan kayo? ⁸Adi met mabalin, tan masapol ay amagen yo din mangipaila ay tet-ewa ay inbabawi yo din basbasol yo. Adi yo aben kankanan en mailisi kayo tan si Abraham din apo yo, tan olay dana ay bato et mabalin met ay amagen Diyos si polin Abraham! ⁹Din panosaan Diyos en dakayo et maiarig si wasay ay naibibiyad ay mamoyo sin kaiw, et am-in ay kaiw ay adi manlames si siged et mapoyo sin poona ta asi maitongo.”

¹⁰Pag pooten din kaipoipogaw en, “Ay intoy iyat mi ngarud?”

¹¹Sinongbatan Juan yan kanana, “Din waday doway ay bado na, masapol ay idawat na din esa sin iwed di bado na, ya din waday kanena, ibingayana abe koma din magay kanena.”

¹²Wada da abe di mansingsingil si bowis ay en nanpabonyag. Kanan da

††3:6 Isaias 40:3-5.

en, “Apo maestro, intoy masapol ay iyat mi?”

¹³“Adi kayo mansingsingil si sobra mo adi din kostokosto,” kanana ay sinombat.

¹⁴Wada abey sosoldado ay en nanpoot en sisya ay nangwani, “Dakami pay abe yan intoy iyat mi?”

Kanan Juan en, “Adi kayo paegyaten ono palawlawaen di olay sino ay ipogaw ta say alaeen yo din ilalak na. Masapol pay ay mapnek kayo sin lagbo yo.”

¹⁵Begew sin inbagbagan Juan, masepsep ay namnamaen di kaipoipogaw din omalian di Messias, yan nemnenemnen da, “Ay si naey ngata din Messias?” ¹⁶Ngem kanan Juan en daida, “Wada di nangatngato mo sak-en ay omonod. Et begew din nay kinangato na, adiak maikari ay olay mangobad sin galot di sapatos na.‡ Danom anggoy di ibonyag ko en dakayo, ngem mo sisya pay et bonyaganas dakayo si Ispirito Santo ya apoy. ¹⁷Maiarig sisyas ipogaw ay nananggen si liga-o ay paneg-ap na sin nabayo ay pagey. Din lames na et ena idolin sin beey na, ngem din teg-ap pay et ipoo na sin apoy ay adi kadmep.”

¹⁸Siya na ya ad-ado pay di init-itdon Juan sin kaipoipogaw sin nangikaskasabaana sin siged ay damag en daida. ¹⁹Niyamyamana abe si Gobernador Herod begew sin nangasawaana en Herodias ay asawan agi na ya din odom ay lawa ay inam-amag na. ²⁰Ngem si Herod et nasepsep ay kinmedse et inpabalod na si Juan.

Din Nabonyagan Jesus

(*Mat. 3:13-17; Mar. 1:9-11*)

²¹Idi daan pay laeng mabalod si Juan sin namonbonyagana sin kaipoipogaw et nanpabonyag abes Jesus. Makdeng di yan mankarkarag pay sisya, nabokatan ed langit ²²et binmaba din Ispirito Santo ay kaman kalapati et pinmatong en sisya. Pag wada di kali ay napod langit ay kanana en, “Sik-a di layde-laydek ay anak ko. Sik-a di kakapnekak.”

Din Listaan Di Ap-apon Jesus

(*Mat. 1:1-17*)

²³Sin nanlogian Jesus ay man-itdo, emey ay tolonpo di tawena. Et inbilang di ipogaw ay anak en Jose sisya. Si Jose et anak Heli ²⁴ay anak Mattat. Si Mattat et say anak Levi ay anak aben Melki. Si Melki yan anak Jannai ay anak aben Jose. ²⁵Si Jose et say anak Mattatias ay anak aben Amos. Si Amos di anak Nahum ay anak Esli ay anak aben Naggai. ²⁶Si Naggai et say anak aben Maat ay anak Mattatias ay anak Semein ay anak Josek ay anak aben Joda. ²⁷Si Joda et say anak Joanan ay anak Resa ay anak Zerubbabel ay anak Sealtiel ay anak aben Neri. ²⁸Si Neri abe et anak Melki ay anak Addi ay anak Cosam ay anak Elmadam ay anak aben Er. ²⁹Si Er yan anak Josue ay anak Eliezer ay anak Jorim ay anak Mattat ay anak aben Levi. ³⁰Si Levi et sisya di anak Simeon ay anak Juda ay anak Jose ay anak Jonam ay anak aben Eliakim. ³¹Si Eliakim abe et anak Melea ay anak Menna ay anak Mattata ay anak Natan ay anak aben David. ³²Si David abe et say anak Jesse ay anak Obed ay anak Boaz ay anak Salmon ay anak aben Nason. ³³Si Nason

‡3:16 Din esa ay obla ay naidawat sin kababaan ay baa ono bag-en ed idi et kaanena din sapatos di among na mo somaa et senggep sin beey. Isonga din layden Juan ay kalien et adi na ibilang din awak na ay maikari ay mansilbi ay olay owat bag-en en Jesus.

yan anak Amminadab ay anak Admin ay anak Arni ay anak Hezron ay anak Perez ay anak aben Juda. ³⁴Et si Juda et say anak Jacob ay anak Isaac ay anak Abraham ay anak Tera ay anak aben Nahor. ³⁵Si Nahor et anak Serug ay anak Reu ay anak Peleg ay anak Eber ay anak Sela. ³⁶Si Sela abe et say anak Cainan ay anak Arfaxad ay anak Sem ay anak Noe ay anak Lamek. ³⁷Si Lamek abe et anak Metusela ay anak Enok ay anak Jared ay anak Mahalaleel ay anak Cainan. ³⁸Et si Cainan et say anak Enos ay anak Set ay anak Adan ay anak aben Diyos.

Din Namadasan Satanas Ay Nanolisog En Jesus

(*Mat. 4:1-11; Mar. 1:12-13*)

4 Idi napo si Jesus sin ginawang ay Jordan, napno si panakabalin di Ispirito Santo, et inpangon din Ispirito Santo sisya sin lugar ay magay omili. ²Nantetees di si opatapolo ay agew yan downan pinadapadas din Diablo ay manolisog en sisya. Adi polos nangnangan si Jesus sin doy da ay agew. Idi nakdeng di, nilikna na di dagaang na. ³Asi et kanan din Diablo en sisya, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, bilinem din bato ay nay ta manbalin si makan.”

⁴Ngem sinongbatan Jesus ay nangwani, “Din naisolat ay kalin Diyos et kanana, ‘Baken makan et anggoy di katagoan di ipogaw.’”[¶]

⁵Idi nakdeng di, pag ipangon din Diablo sin nakayang ay lugar et sinkaattikan yan inpaila na en sisya din am-in ay nasyon isnan lobong. ⁶Kanan din Diablo en, “Idawat ko en sik-a din kalebbengan ay mangituray sin am-in dadi ta say okam din kinabaknang da. Tan naidawat

am-in en sak-en et mabalin ay idawat ko abe sin olay sino ay laydek. ⁷Mandokmog ka ngarud ay mandayaw en sak-en, et okam am-in dadi.”

⁸Ngem sinombat si Jesus yan kanana, “Din naisolat ay kalin Diyos et kanana en, ‘Magay odom si dayawen yo ya pansilbian yo mo adi anggoy si Diyos ay Apo yo.’”^{§§}

⁹Pag ipangon din Diablo sisya ed Jerusalem et inapika na sin kakayangan ay partin di Timplo. Asi na pag kanan, “Mo tet-ewa ay Anak Diyos sik-a, mantekgas ka kod, ¹⁰tan kanan din naisolat ay kalin Diyos, ‘Bilinen Diyos din aanghel na ta ayowanan daka. ¹¹Aklopen das sik-a ta say adi maidosnog sikim sin bato.’”^{*}

¹²“Aw kayman,” kanan Jesus ay sinombat, “ngem din naisolat ay kalin Diyos et kanana abe en, ‘Adi yo padpadasen si Diyos ay Apo yo.’”[†]

¹³Idi inamag Satanas din am-in ay kabaelana ay manolisog koma en Jesus, pag nan taynan enggana sin tapin di agew.

Din Nanlogian Jesus Ay Nan-itdo

(*Mat. 4:12-17; Mar. 1:14-15*)

¹⁴Siya di et nantaoli si Jesus ed Galilea ay wada en sisya din panakabalin di Ispirito Santo. Et nandinamag din maipanggep en sisya sin kailiili das di. ¹⁵Nan-it-itdo sin kasinasinagoga yan daydayawen da am-in sisya.

Din Nanigaan Da En Jesus Ed Nazaret

(*Mat. 13:53-58; Mar. 6:1-6*)

¹⁶Pag emey si Jesus ed Nazaret ay nadakdak-ana. Domateng pay din agew ay pan-ibbayan di Judio ay Sabado, in-

[¶]4:4 Deuteronomio 8:3.

^{§§}4:8 Deuteronomio 6:13.

^{*}4:11 Salmo 91:11-12.

[†]4:12 Deuteronomio 6:16.

mey sin sinagoga, tan say ogali na. Et pinmika ay manbasa sin kalin Diyos. ¹⁷Indawat da en sisya din nalopilop ay libro ay insolat din mamadto ay si Isaias, pag nan bitlagen et datngena din naisolat ay nay,

¹⁸“Wada en sak-en din Ispiriton Apo Diyos, tan pinili nas sak-en ay en mangikasaba sin siked ay damag sin nabibiteg. Inbaa nas sak-en ay en mangibaga sin balod ay mawayaan da ya mangagas sin nagodab ta makaila da ya mamadang sin maligligat. ¹⁹Ya ta ipaammok abe sin kaipoipogaw ay dinmateng din timpo ay pangipailaan Apo Diyos sin seg-ang na.”[‡]

²⁰Idi nakdeng ay basaen Jesus di, linopilop na kasin din libro et intaoli na sin mansilsilbi, et pag tomokdo ay man-itdo downan pay inenengng din am-in ay ipogaw sin sinagogas sisya. ²¹Kanana en daida, “Din inpaisolat Diyos ay sana et natongpal ed wani sin kosto ay nanngaan yo.”

²²Dinaydayaw am-in din ipogaw sisya yan nasdaaw da sin makaay-ayo ay inbaga na. Ngem downan da et kanan, “Si naey met din anak Jose, ay baken siya?”

²³Asi na et kanan en daida, “Ammok met ay ibaga yo en sak-en din pangarig ay nay: ‘Doktor, agasam abe din awak mo.’ Layden yo ay kanan, ‘Amagem abe isnan ilim din dinnge mi ay inam-amag mo ed Capernaum.’”

²⁴Pag nan itoloy ay mangwani, “Tet-ewa din ibagak en dakayo ay maga di mamadto ay bigbigen di kailiana. ²⁵Nemnemen yo din naamag sin timpon Elias. Adi polos nan-od-odan si tolo ya kagodwa ay tawen, et palalo di betil sin intiro ay ili. Ad-ado di nalasang isnan ed

Israel, ²⁶ngem adi met inbaan Diyos si Elias ay mamadang sin olay esa en daida, mo adi et inbaa na ay mamadang sin esa ay balo ay taga-Zarefat sin sakop di Sidon.[¶] ²⁷Siya abe sin timpon din mamadto ay si Eliseo. Ad-ado abe di ipogaw isnan ed Israel ay kaeegyat di sakit di kodil da, ngem iwed di olay esa en daida ay inagasana, tan ang-anggoy Naaman ay taga-Syria si inagasana.”[§]

²⁸Palalo di bonget am-in din ipogaw sin sinagoga sin nanngaan das di. ²⁹Pag dan pomanika et igalalad das Jesus ta pakaanen da sin ili da. Ginoyod da ay in-ey sin toktok di dontog ay kad-an di ili da ta tekdagen da koma sin deppas. ³⁰Ngem nandan si Jesus sin nan-gawaan da et nadipos.

Din Nangipakaanan Jesus Si Anito

(*Mar. 1:21-28*)

³¹Pag bomallalong si Jesus ed Capernaum ay esay ili ed Galilea. Sin Sabado ay pan-ibbayan da et inmey sin sinagoga ay en man-itdo. ³²Et nasdaaw da sin inyat na ay nan-itdo, tan din kali na et kaman kalin di waday turay na.

³³Wadas di di lalaki ay kinapet di anito. Nankilalad ay nangibogaw, ³⁴“In-ayan! Jesus ay taga-Nazaret, apay nga disdistolboem dakami? Ay in mali ka aya ta dosaem dakami? Am-ammok dedan sik-a. Sik-a din nasantoan ay Anak Diyos.”

³⁵Pag bilinen Jesus din anito ay nangwani, “Igiginek mo! Taynam sisya.” Asi et pan-idogos din anito din lalaki ay sana sin sangoanan di kaipoipogaw et pag nan taynan ay adi na sinakitan.

³⁶Natekeng din matan di wadas di yan nan-asibaga da en, “Wey! Anna pay dis inbaga na! Olay anito yan wada iman di

[‡]4:19 Isaias 61:1-2.

[¶]4:26 1 Aari 17:1,7-16.

[§]4:27 2 Aari 5:1-14.

turay na ya panakabalina ay mamilin en daida yan komaan da.”³⁷ Siya di, nandi-namag di maipanggep en Jesus sin amin ay soli isdi.

Din Nangayagan Jesus Sin Ad-ado Ay Mansakit

(*Mat. 8:14-17; Mar. 1:29-34*)

³⁸ Bomala pay si Jesus sin sana ay sin-agoga, inmey sin beey da Simon. Kambaw et din katogangan Simon ay babai et palalo ay manpodpodot, isonga inbaga da en Jesus ta agasanas sisya.³⁹ Sinmag-en si Jesus sin binmabaktadana et in-bilina ay makaan din podot na. Nakaan ay dagos yan kabangon et doy ay pakapenas daida.

⁴⁰ Madipdipos pay din agew, in-ey din omili en sisya din am-in ay mansaksakit si olay sino ay kalasin di sakit. Saes-aen Jesus ay mangapay en daida et nailatohan da am-in.⁴¹ Pinakaana abe di aan-ito sin ad-ado ay kinapet da, et sin kinmaanan da, inbogbogaw da en, “Sik-a din Anak Diyos!” Dowan et yamyaman Jesus ay mangipaginek en daida, tan ammo da dedan ay sisya din Messias.

Din Nan-it-itdoan Jesus Sin Kasinasinagoga

(*Mar. 1:35-39*)

⁴² Idi mapat-a, tinaynan Jesus din ili ay doy et inmey sin naiddodin ay lugar. Isonga din ipogaw, en da anapen sisya. Idi dinatngan da, inpakodan da ta adi na taynan daida.⁴³ Ngem kanana, “Masapol ay enak ikaskasaba sin odom ay ili abe din siged ay damag ay maipanggep sin panturayan Diyos, tan say gapo si nangibaaana en sak-en.”⁴⁴ En nanliklied ngarud sin inil-ili ed Judea ay mangaskasaba sin kasinasinagoga.

Din Nangayagan Jesus Sin Damo Ay Papisolot Na

(*Mat. 4:18-22; Mar. 1:16-20*)

5 Sin namingsan, wadas Jesus sin benget di annawa ay lebeng ay Genesaret ay man-it-itdo sin kalin Diyos, et inalibongbongan din kaipoipogaw tan layden da ay dengngen.² Inilan pay Jesus di doway ay bangsa sin benget di lebeng ay tinaynan di manabtabokol ay en nangowas sin tabokol da.³ Isonga nanlogan si Jesus sin esa ay okan Simon yan kanana en sisya en iad-addawi da si at-atik sin benget. Pag tomokdo ay man-itdo et in-itdoana din kaipoipogaw.

⁴ Idi nakdeng ay man-itdo, kanana en Simon, “Iay-ayed mo din bangkam sin kad-an di malosong ay danom ta asi yo oy-oyen din tabokol yo.”

⁵ “Aw, Apo,” kanan Simon, “ngem tinpeg mi kayman din labi ay nanabtabokol yan maga met di ina mi. Ngem mo siya say ibagam, olay oy-oyen mi pay dedan nan tabokol mi.”⁶ Siya di et inoy-oy da yan ad-ado tet-ewa di ina da enggana ay dandani ay mabisngit din tabokol.⁷ Isonga sininyasan da din iib-a da sin esa ay bangsa ta omali da ay badangan daida. Omali da pay yan pinno da din doway bangsa si nigay et nganggani ay lomned da.⁸ Idi inilan Simon Pedro** din sana ay napasamak, nandokmog en Jesus yan kanana, “Apo, taynam kod saken, tan managbasolak kayman.”⁹ Siya sa di inbaga na, tan nasdaaw da iman sin iib-a na sin kaad-adon di tinabokol da.¹⁰ Et siya abe sin gagait Simon ay da Santiago en Juan ay an-ak Zebedeo.

Pag kanan Jesus en Simon, “Adi ka emeg-egyat, tan manlogi ed wani, adi ka manabtabokol si nigay mo adi et mangawis ka si ipogaw.”¹¹ Siya et di insang-

**5:8 Si Simon et bindayan Jesus si Pedro, isonga kanan da en Simon Pedro.

at da din bangka, et tinaynan da am-in ta makiey da en Jesus ay pasolot na.

Din Nangagasan Jesus Sin Mansakit Si Kaeegyat Ay Sakit Di Kodil

(Mat. 8:1-4; Mar. 1:40-45)

¹²Idi namingsan sin kad-an Jesus sin esay ili, sinmawang di lalaki ay mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil. Idi inila nas Jesus, en nandokmog ay nanyakogong sin sangoanana et manpakpakaasi ay nangwani, “Apo, ammok ay kabaalam ay mangan sin sakit ko mo laydem.”

¹³Inoyad Jesus din takkay na ta ikapay na sin lalaki ay sana. Pag nan kanan, “Laydek, madalosan ka.” Et nakaan ay dagos din sakit na.

¹⁴Asi ibilin Jesus en sisya, “Adi ka idaddad-at na si olay sino ay ipogaw mo adi et emey ka ay en manpaila sin padi ta ilaena ay nakaan sakit mo. Asi ka idawat en sisya din inibilin Moses ay idaton yo en Diyos ta say pangammoan din kaipoipogaw ay tet-ewa ay sinmigid ka.”^{††}

¹⁵Ngem masepsep pay dedan ay mandinamag din maipanggep en Jesus, isonga ad-aad-ado di in-inmey ay manmannge sin kankanana ya ta kaanena din sakit da. ¹⁶Ngem mo si Jesus et namin ado ay inmey man-es-esa sin naidodolin ay luglugar ta say en mankararag.

Din Nangagasan Jesus Sin Paralitiko

(Mat. 9:1-8; Mar. 2:1-12)

¹⁷Idi namingsan, wadas Jesus sin esay beey ay man-it-itdo, et wada abe di nakitotokdo ay Fafariseo ya mamaestron di linteg Diyos ay napo sin kailiili ed Galilea ya ed Judea ya ed Jerusalem abe. Et wada en Jesus din panakabalin Apo Diyos ay mangagas sin way sakit na. ¹⁸Idi siya di, wada et di sinmawang ay nangaatayang sin dayon ay binmabaktadan di paralitiko. Padasen

da ay mangisgep sin beey ta ipayag da komas sisya sin sangoanan Jesus, ¹⁹ngem iwed polos mabalin da begew sin naposek ay ipogaw. Isonga insakyab da sin atep et tinekla da din odom ay atep. Asi da pay oy-oyen din binmabaktadan di paralitiko enggana ay maipayag sin nan-gawaan di ipogaw sin kosto ay sinasagang Jesus. ²⁰Idi inilan Jesus din talek da en sisya, kanana sin lalaki ay doy, “Napakawan din basbasol mo ay iba.”

²¹Asi et da doy ay Fariseo ya maestron di linteg, kanan da sin nemnem da, “Apay nga say inbaga na di? Is-o nan awak na en Diyos. Tan sino aya di akin lebbeng ay mamakawan si basol mo adi si Diyos et anggoy?”

²²Ngem ammon pay dedan Jesus ay say wada sin nemnem da et kanana, “Apay nga say nemnemnemen yo sa? ²³Nalaklaka kayman ay kanan en, ‘Mapakawan san basbasol mo’ mo din ‘Ibangon mo ta mandan ka.’ ²⁴Ngem mo siya sa, ibagak ngarud din naligat ta say paneknekak en dakayo ay sak-en ay Anak di Ipogaw et waday kalebbengak isnan labaw di daga ay mamakawan si basol.” Pag nan kanan sin paralitiko ay doy, “Din ibilin ko en sik-a et ibangon mo, bidkingem san dayon mo ta somaa ka.” ²⁵Pag kabangon din sana ay il-ilan da am-in, binidking na din dayon ay binmabaktadana yan pag somaa ay manaydayaw en Diyos. ²⁶Et am-in din wadas di et palalo ay nasdaaw da dowan da aben emegyat ya dayawen das Diyos ay mangmangwani, “Anna! Palalo ay nakaskasdaaw nan inila tako ed wani!”

Din Nangayagan Jesus En Levi

(Mat. 9:9-13; Mar. 2:18-22)

²⁷Nakdeng pay di et pag bomala si Jesus yan inila na di mansingsingil si bowis

^{††}5:14 Levitico 14:1-8.

ay manngadan si Levi ay tinmotokdo sin opisina na. “Manbalin ka et si pasolot ko,”²⁸ kanan Jesus. ²⁸ Kapika si Levi yan tinaynana am-in ta makiey en Jesus.

²⁹ Pag da et emey sin beey da Levi, et inpaltianas Jesus si ad-ado. Ad-ado abey mansingsingil si bowis ya odom ay ipogaw ay naiokob en daida. ³⁰ Asi et din odom ay Fafariseo ya din gagait da ay mamaestron di linteg, iniyew da din papasolot Jesus ay nangwani, “Apay nga makikan ya makiinom kayos mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw?”

³¹ Ngem si Jesus di nanongbat et kanana ay nangiarig, “Baken din nasalon-at ay ipogaw di makasapol si mangagas mo adi din mansaksakit. ³² Adiak inmali ta enak ayagan din nalinteg ay ipogaw mo adi din nakabasol ta say ibabawi dan basbasol da.”

Maipanggep Sin Kaitpean Di Dagaang

(*Mat. 9:14-15; Mar. 2:18-20*)

³³ Wada da di en nangibaga en Jesus, “Din papasolot Juan et namin ad-ado ay it-itpe day dagaang da downan da pay mankararag ya siya abe sin papasolot di Fafariseo. Ngem din papasolot mo pay et adi da it-itpe di dagaang da. Apay?”

³⁴ Sinombat si Jesus ay nangiarig, “Mo waday mankasal, ay kanan yo aya en adi makikan din gagayyem di mangasawa ay inayagana? Mangan da met. ³⁵ Ngem mo domateng di timpo ay maipakaan en daida din mangasawa et siya di din pangitpean da sin dagaang da.”

Maipanggep Sin Baro Ay Initdon Jesus

(*Mat. 9:16-17; Mar. 2:21-22*)

³⁶ Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Iwed abe di ipogaw ay mamsingit sin baro ay bado ta asi na ilkeb sin baak ay bado. Tan mo say iyat na di, sayang dedan din baro ay bado yan adi maibagay abe din baro ay lopot sin baak ay mailkebana. ³⁷ Iwed abe dedan di mangipeey si kabobbobod ay danom di obas sin nakpit ay sopot ay lalat,[¶] tan mo maget, mabtakan din lalat et madadael din sopot downan aben maiwasit din danom di obas. ³⁸ Din kabobbobod ay danom di obas ngarud, siyat baro ay lalat di kaipay-ana. ³⁹ Esa pay, din nairuam ay manginom si naket-eng ay danom di obas, sigaana ay tamtaman din dadnaan, tan kanana en mammam-is din naket-eng ay nairuamana.”

Maipanggep Sin Agew Ay Pan-ibbayan

(*Mat. 12:1-8; Mar. 2:23-28*)

6 Sin namingsan ay Sabado ay pan-ibbayan di Judio, mandad-an da Jesus sin kapaypayewan ay nas-ekan si bakakew. Yan din papasolot na et manposposngi das lames na ta say polipoen da et kotimen da. ² Asi et wada di Fafariseo ay nangila sin inyat da et kanan da en Jesus, “Apay nga lablabsingen yo din linteg tako ay Judio ay mangiparit si man-ani sin agew ay pan-ibbayan?”

³ Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Binaso yo met din inyat Ari David ya din gagait na sin dinmagaangan da. ⁴ Sinenggep sin beey en Diyos yan ina na din tinapay ay naidaton en Diyos ay iparit di linteg ay kanen di baken padi.

²⁸5:27 Din kanana sin Griego et: *Omonod ka...* Di laydena ay kalien et makiey en Jesus ay pasolot na.

[¶]5:37 Din pangipay-an di Judio si danom di obas et lalat di kalding.

Ngem kinana pay dedan et inbingayana abe din kakoyog na.”^{§§ 5} Pag ipaanongos Jesus, “Sak-en ay Anak di Ipogaw di akin lebbeng sin mabalin ay maam-amag sin agew ay pan-ibbayan.”

Din Lalaki Ay Nakingking Di Esay Takkay Na

(Mat. 12:9-14; Mar. 3:1-6)

⁶ Idi esay Sabado kasin sinenggep si Jesus sin sinagoga ay man-itdo. Wada et sidi di lalaki ay nakingking di kawan ay takkay na. ⁷ Wada abe di odom ay mamaestron di linteg ya Fafariseo ay mangisisin-eng en Jesus mo agasana din lalaki ay doy sin agew ay pan-ibbayan, tan an-anapen day ipabasol da en sisya ta way pangidaruman da. ⁸ Ngem amon Jesus di wada sin nemnem da, et kanana sin sana ay nakingking di takkay na, “Ipikam ta omali ka sin sangonan mi.” Pag pomika et emey. ⁹ Asi pag kanan Jesus en daida, “Wada kod di isalodsod ko en dakayo. Sinoy ipalobos di linteg tako ay amagen tako sin agew ay pan-ibbayan? Ay amagen din siged ono din lawa? Ay isalakan di iba ono peslen?” ¹⁰ Insisin-eng nas daida am-in, pag nan kanan sin nakingking di takkay na, “Oyadem san takkay mo.” Inoyad na et dadlon nailatonan. ¹¹ Ngem asi et palalo di bonget da, et manngangalat da mo sino di mabalin ay iyat da en Jesus.

Din Namilian Jesus Sin Sinpo Ya Doway Aapostol

(Mat. 10:1-4; Mar. 3:13-19)

¹² Nakdeng pay di et pag mantikid si Jesus sin dontog, et inlablabi na ay nankarkararag en Diyos. ¹³ Sin kabitagatana, inayagana din papasolot na et nanpili si sinpo ya doway ay nginadanana si aapostol. ¹⁴ Naey di ngadngadan din

pinili na: si Simon (ay bindayana si Pedro) ya din agi na ay si Andrew, da Santiago en Juan, da Felipe en Bartolome, ¹⁵ da Mateo en Tomas, si Santiago ay anak Alfeus, si Simon (ay makwani en Patriota tan insakit na din ili na), ¹⁶ si Judas ay anak Santiago, ya si Judas Iscariot ay nanglipot en Jesus.

Din Nangagasan Jesus Sin Mansaksakit

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Nanballalong da Jesus enggana ay sinmawang da sin annawa ay dekkang ay nasinopan di ad-ado ay pasolot na ya ad-aad-ado abe ay ipogaw ay napo ed Judea ya ed Jerusalem ya din inilili sin benget di baybay ed Tiro ya ed Sidon. ¹⁸ Inmey das di ta dengngen da din kankanan Jesus ya ta kaanena din saksakit da. Inmey abe din pinalpaligat di anito et pinakaan Jesus din nangapet en daida. ¹⁹ Am-in din wadas di et inamag da din kabaellan da ay nangapay en sisya, tan wada di mapmapo en sisya ay panakabalin ay mangag-agas sin am-in da ay mansaksakit.

Din Kanan Jesus En Nagasat Ya Kaseseg-ang

(Mat. 5:1-12)

²⁰ Pag sagongen Jesus din papasolot na yan kanana, “Nagasat kayo ay nabibiteg, tan maitapi kayo sin panturayan Diyos.

²¹ “Nagasat kayo ay mandagdagaang ed wani, tan mabsog kayo.

“Nagasat kayo ay man-og-oga ed wani, tan masiyek kayo.

²² “Nagasat kayo mo kalkaliget di ipogaw dakayo ya ipowira das dakayo ya babbainen da abes dakayo ya palawaen da pay si dakayo begew sin pammatiyo en sak-en ay Anak di Ipogaw. ²³ Mo

§§6:4 1 Samuel 21:1-6; Levitico 24:9.

say iyat da en dakayo, manragsak kayo koma ya manlagto kayos ragsak yo, tan palalo ay dakdake di gon-gona ay naidodolin para en dakayo ed langit. Tan din iyat da en dakayo et siya met laeng din in-inyat di ap-apo da en daida ay mamadto.*

²⁴ “Ngem kaseseg-ang kayo ay babaknang, tan ed wani et anggoy di panganasan yo sin biyag yo.

²⁵ “Kaseseg-ang kayo abe ay nanabsog ed wani, tan awni et mandagaang kayo.

“Kaseseg-ang kayo abe ay masis-iyek ed wani, tan awni et manladingit ya man-anog-og kayo.

²⁶ “Kaseseg-ang kayo pay mo it-it-ek am-in di ipogaw dakayo, tan siya met laeng din in-inyat di ap-apo da sin makaetek ay mamadto.”

Din Layad Tako Sin Kaibaw Tako

(*Mat. 5:38-48; 7:12a*)

²⁷ Intoloy Jesus ay nangwani, “Din ibagak pay en dakayo ay manmannge et laylayden yo koma din kaibaw yo. Sigid abe di iyat yo sin malmaliget en dakayo.

²⁸ Din mamaos en dakayo et mankedaw kayo en Diyos ta bindisyonanas daida, ya din mamaligat en dakayo et ikararangan yos daida. ²⁹ Mo waday manampik sin esay tamil mo, patampik mo abe din esa ya mo waday manga sin takep di badom, olay bay-am ta alaena abe din badom. ³⁰ Idawtam din am-in ay mankedaw en sik-a ya mo waday manga sin bonag mo, adim kankanan en itaolina. ³¹ Amagen yo sin iib-a yo din layden yo ay amagen da en dakayo.

³² “Mo anggoy din manglaylayad en dakayo si laylayden yo, ay magongonaan kayo aya? Olay din managbasol ay ipogaw et laylayden da dedan din manglaylayad en daida. ³³ Mo anggoy abe din mangamag si siged en dakayo

din pangamagan yos siged, ay magongonaan kayo aya? Olay din managbasol ay ipogaw et say iyat da met laeng dedan. ³⁴ Ya mo anggoy din ammo yo ay mangitattaolis boloden da di pabolboloden yo, ay magongonaan kayo aya? Olay din managbasol et iboloden da dedan ib-a da, tan namnamaen da ay itaolin din namolod met laeng din ibolod da. ³⁵ Baken da sana koma di amagen yo mo adi laylayden yo koma abe din kaibaw yo ya siged abe di iyaat yo en daida. Man-ibolod kayo abe olay namnamaen yo ay adi da itaoli din boloden da. Tan mo siya nay iyat yo et dakdake di gon-gona yo et maibilang kayo ay ananak di Kangatoan ay Diyos. Tan mo si Diyos et masmaseg-ang sisya sin ipogaw ay lawa ya adi nangin ammo ay maniyaman en sisya.”

Din Adi Tako

Panpabasbasolan Si Ib-a Tako

(*Mat. 7:1-5*)

³⁶ “Masapol ay managseg-ang kayo ay kaman din Ama yo ay managseg-ang.

³⁷ Isonga adi yo panbalbalinen din awak yos mangokom ya mangikeddeng si ib-a yo ta adi aben okomen ya keddenggan Diyos dakayo, mo adi pakawanan yo din ib-a yo ta pakawanan aben Diyos dakayo. ³⁸ Idawtan yo din ib-a yo et idawtan aben Diyos dakayo. Tan din kaad-adon di idawdawat yo et say kaad-adon aben din idawat Diyos en dakayo. Asi et din iyat Diyos ay mangidawat et itamed ya iyagyag na ay mangisedsed, asi na kasin tapian ta lemeplepyas pay.”

³⁹ Dinad-at aben Jesus en daida din pangarig ay nay. “Ay mabalin aya ay ipangon di nagodab din ib-a na ay nagodab? Mo say iyat na, adi pay matekdag da ay dowas sin deppas. ⁴⁰ Maga abe di man-ad-adal ay nangat-

* 6:23 2 Cronicas 36:16.

ngato mo din maestro na, ngem mo ikdeng na ay kosto din ad-adalena, pag komanan sin maestro na.

⁴¹“Apay nga delawem din kitkittoy ay mokat sin matan di ib-am, yan adim madlaw din dakdake ay mokat sin matam?” ⁴²Apay nga ibagam sin ib-am, ‘Pangaasim kod ta ponasak san mokat mo,’ dowan kan gogodaben din dakdake ay mokat mo? Sik-a ay agin sisiged, ponasam on-ona din dakdake ay mokat mo ta say makaila ka ay kosto, asi ka pay mabalin ay ponasan din mokat di ib-am.”

Din Kaiw Ya Din Lames Na

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³Kanan aben Jesus, “Din siged ay kaiw et adi manlames si lawa, ya adi aben manlames din lawa ay kaiw si siged. ⁴⁴Din kailasinan di am-in ay kaiw et din lames na, tan adi dedan pogasen di gayabas sin kawayan ono pogpogen di obas sin ewey. ⁴⁵Kaman datako abe ay ipogaw. Din siged ay ipogaw et siged di ipabela na, tan siged dedan din naiigto sin nemnem na. Ngem din lawa ay ipogaw et lawa abe din ipabela na, tan lawa abe dedan din naiigto sin nemnem na. Tan din ibagbagan di ipogaw, napo met laeng sin wada sin nemnem na.”

Din Dowa Ay Nangisaad Si Beey

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶Intoloy Jesus ay nangwani, “Apay nga Apo di pangawag yo en sak-en dowan kayon adi patpatien din ibagbagak? ⁴⁷Din omali en sak-en ay mannge ya mamati sin ibagbagak et iarig ko en dakayo di iso na. ⁴⁸Iso na din esa ay ipogaw ay nangisaad si beey na sin bato. Intikitik na ay kosto din fondasyona, asi na pay saaden din beey na. Omad-ado pay din danom sin ginawang et dinalapos na din beey ay sana, ngem laton ay adi naiigiwed, tan makneg di amag na.

⁴⁹Ngem din ipogaw ay nandengdenge sin kankanak yan adi na patpatien et mairig si ipogaw ay nangisaad sin beey na sin lota yan adi na intikitik din beey na si bato ay pangipatangana sin fondasyona. Isonga idi dinalapos din danom din beey na ay sana, natokang et dadlon nabakas.”

Din Nangagasan Jesus Sin Baan Di Kapitan

(Mat. 8:5-13)

7 Idi nakdeng ay initdon Jesus am-in dana sin kaipoipogaw, inmey ed Capernaum. ²Wada di kapitan di soldado ay taga-Roma isdi ay wada di baa na ay laylaydena. Din baa na ay nay et mansaksakit yan dandani ay matey. ³Idi dinngen din kapitan ay sana di maipanggep en Jesus, inbaa na di papan-golon di Judio ta en da ayagan si Jesus ay en mangagas sin baa na. ⁴Inmey da en Jesus yan manpakpakaasi da ay nangwani, “Din ipogaw ay nay et maikari adi sin tolong mo, ⁵tan laylaydena iman si datako ay Judio yan nanpasaad pay si sinagoga tako.” ⁶Isonga nakiey si Jesus en daida.

Idi dandani ay somawang da sin beey di kapitan, inbaa na di gagayyem na ay en mangibaga en Jesus, “Apo, olay adi ka kano manboway ay somawang sin beey na tan kababain mo sengggep kas di. ⁷Adi aben maikari kano ay en manpaila en sik-a. Isonga omanay kano din kalim ay mangagas sin baa na. ⁸Tan iso na kanos sisya ay wada di nangatngato ay mamibilin en sisya ya wada abey sosoldado na ay bilbilinena. Mo kanana sin esa en, ‘Emey ka,’ emey, ya mo kanana abe sin esa, ‘Omali ka,’ omali, ya mo ibaga na abe sin bag-ena en, ‘Amagem na,’ amagena.”

⁹Nasdaaw si Jesus sin nanngeanas di. Sinagong na din kaipoipogaw ay omonod en sisya yan kanana, “Tet-ewa adi

nan ibagak en dakayo ay magay dinatdatngak ay waday talek na ay kaman nina, olay en datako ay taga-Israel.”¹⁰ Mantaoli pay din binaan di kapitan et dinatngan da ay nailatonan din baa na.

Din Nanagoan Jesus Sin Anak Di Nalasang

¹¹ Baken nabayag et inmey si Jesus sin ili ay kanan da en Nain. Nakiey en sisya din papasolot na ya ad-ado ay ipogaw.¹² Idi inmasag-en da sin beddeng di ili, inabat da di ad-ado ay mabeb-eweg ay omili ay en mangiponpon si lalaki ay natey. Din natey ay sana et ang-anggoy nas anak di nalasang.¹³ Olay si Jesus et palalo ay naseg-angan sin nangilaana sin nalasang ay sana, et kanana en sisya, “Laton sa. Adi ka man-og-oga.”¹⁴ Pag et somag-en si Jesus et kinapay na din longen ay iin-gegan da ta somaldeng din nananggen. Somaldeng da pay et kanana sin natey, “Ibangon mo ay anak.”¹⁵ Et pag kabangon tet-ewa din natey yan mankali. Pag kanan Jesus en ina na, “Naey din anak mo.”¹⁶ Am-in ay wadas di et palalo di egyat da yan downan da aben dayawen si Diyos. Kanan di odom, “Wey, manakabalin baw din nay mamadto ay in mali isnan kad-an tako!” Kanan aben di odom, “In mali baw si Diyos ay mangisalakan sin ipogaw na!”¹⁷ Et din nay inamag Jesus et nandinamag sin intiro ay Judea pati din nandinmang ay il-ili.

Din Inbagan Jesus Sin Inbaan Juan

(Mat. 11:2-6)

¹⁸ Din papasolot Juan et in-inmey da sin balodan ay en nangibagbaga en sisya maipanggep sin am-in dana ay naamamag. Isonga inayagana di dowan¹⁹ et inbaa na ta en da pooten en Jesus mo sisya

din inkarin Diyos ay omali ono waday natken si masmas-ed.

²⁰ Idi sinmawang da sin kad-an Jesus, kanan da en, “Inbaan Juan ay Mamonbonyag dakami ta pooten mi mo sik-a din inkarin Diyos ay omali ono waday natken si masmas-ed.”

²¹ Sin kosto ay sinmawangan da, inagagaan Jesus di ad-ado ay mansaksakit si nakalakalasi ay sakit ya pinakpakaana abe di ad-ado ay anito ya kinaana abe di godab di ad-ado ay ipogaw.²² Isonga kanana en da sana ay inbaan Juan, “Mantaoli kayo en Juan ta en kayo ibaga en sisya din inila ya dinnge yo, ay din nagodab et makaila da, din napilay et makadan da, din waday kaeegyat ay sakit di kodil na et nailatonan da, din nateweng et makadnge da, din natey et natago da kasin, ya din siged ay damag et maikaskasaba sin nabibiteg.”²³ Ibagay yo abe en sisya en nagasat din ipogaw ay magay dowadowa na maipanggep en sak-en.”

Din Inbagan Jesus Maipanggep En Juan

(Mat. 11:7-19)

²⁴ Idi kinmaan din inbaan Juan ay doy, nilogian Jesus ay mangibaga sin kaipoi-pogaw si maipanggep en Juan. Kanana, “Sin doy inmeyan yo sin kad-an Juan sin lugar ay magay man-ili, sino di layden yo ay en ilaen? Ay esa aya ay ipogaw ay kaman pa-o ay igiwgiwed di dagem? Baken samet.²⁵ Sino ngarud di en kayo inila? Ay esay ipogaw ay nanbabado si kagkagam-is ya nangina? Baken met abe dedan, tan din nanbabado si kaman nadi ya mayat di biyag na et sin beey di aari di pantetean da.²⁶ Ibagay yo ngarud mo sino di en kayo inila. Ay esay mamadto? Aw met a, ngem din katet-ewa na et nangatngato mo mamadto.

²⁷ Tan si Juan di ibagbagan din naisolat ay kalin Diyos ay kanana en, ‘Waday ibaak ay mangon-ona mo sik-a ay mangisagana sin danem.’²⁸ Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay magay ipogaw ay naianak isnan daga ay nangatngato mo si Juan, ngem olay siya di, din kababaan sin panturturayan Diyos et nangatngato pay mo sisya.”

²⁹ (Sin nanngan das di, am-in di ipogaw ya olay din mansingsingil si bowis et binigbig da ay kosto din inyat Diyos, tan si Juan di namonyag en daida. ³⁰ Ngem din Fafariseo pay ya din mamaestron di linteg et sinigaan da ay mangamag sin inplanon Diyos en daida, tan sinigaan da dedan ay nanpabonyag en Juan.)

³¹ Kanan aben Jesus, “Sino ngata di pangiarigak sin ipogaw ed wani? Sinoy iso da? ³² Kaman dan anan-ak ay manay-ayam sin plaza ay adi polos mapmapnek. Kanan da sin iib-a da en, ‘Nanggangansa kami met, ngem sinigaan yo ay manayaw. Isonga nan-eyaey kami, ngem sinigaan yo pay dedan ay maitapi.’

³³ Daida di kaiarigan yo, tan in mali si Juan ay Mamonbonyag yan in itpe nay dagaang na ya adi nan-in-inom si be-meteng yan kanan yo, ‘Nadimonyo di et abe.’ ³⁴ Mo sak-en pay ay Anak di Ipogaw et nakikikanak ya nakiin-inomak en dakayo yan kanan yo en, ‘Ilan yo kadi nan ipogaw ay nay! Makaem ay mangan ya makabeteng dowana pay gayyemen din mansingsingil si bowis ya odom ay managbasol ay ipogaw!’ ³⁵ Ngem olay mo siya di din kanan yo, maila pay dedan din kakoston di sirib Diyos sin biyag di mangawat.”

Din Namakawanan Jesus Sin Babai Ay Lawa Di Kaistoryaana

³⁶ Sin esay agew, waday Fariseo ay manngadan si Simon ay nangayag en Jesus ta makikan sin beey na. Isonga inmey si Jesus et nakitokdo ay mangan.

³⁷ Sin doy ay ili, wada di babai ay lawa di kaistoryaana. Idi dinnge na ay wadas Jesus ay makikikan sin beey di Fariseo, inmey sidi ay nangitatakin si botilya ay alabastro di amag na ay napay-an si bangbanglo. ³⁸ Senggep pay sisya et inmey sin edegan di sikin Jesus^f ay man-og-oga enggana ay nabasa din siki na sin lowa na. Pag nan ponasan din siki na sin book na downan ongoan et pag nan soyatan sin bangbanglo ay sana. ³⁹ Idi inilan din doy ay Fariseo ay nangayag en Jesus, kananas nemnem na, “Mo doy ya tet-ewa ay mamadtos sisya, ammo na koma mo sinoy kaipogaw din babai ay nay ay mangap-aplos en sisya.”

⁴⁰ Asi et kanan Jesus en sisya, “Ay Simon, waday ibagak en sik-a.”

“May, Apo maestro, ibagam adi,” kanana.

⁴¹ Pag kanan Jesus, “Wada di doway ipogaw ay nan-otang si pilak sin esay man-ibolbolod si pilak. Din esa et limay gasot di otang na ya din esa pay et limapolo. ⁴² Ngem gapo ta adi makabayad din doway et pinogidas na iman din otang da. May koday, ibagam kod mo sino en daida di daktadake di layad na sin nangibolod en daida.”

⁴³ Sinombat si Simon et kanana, “Siguro, din ad-ado di otang na ay nakaan.”

“Aw, kosto san songbat mo,” kanan Jesus. ⁴⁴ Pag nan sagongen din babai yan kanana en Simon, “Ilaem ngarud nan babai ay nay. Sinangailim kayman sak-

^{37:27} Malakias 3:1.

^{37:38} Din ogalin di Judio, ibabaktad da ay manpipiging mo mangan da, isonga nalaka ay inmey din babai ay doy sin kad-an di sikin Jesus.

en sin beey mo, ngem magay inbaam si en mangowas sin sikik, ngem si naey iman et inowasana din sikik sin lowa na yan pinonasana sin book na. ⁴⁵Adi ka aben inmongo ay inmabat ay kaman din ogali tako, ngem sisya pay et adi sinmal-saldeng ay mangong-ongo sin sikik manlogi sin inmaliak. ⁴⁶Adim aben linanaan din book ko, ngem sisya pay et sinoyatana din sikik si bangbanglo. ⁴⁷Ibagak ngarud en sik-a ay din dakdake ay layad ay inpaila na en sak-en et say mangipaila ay napakawan din ad-ado ay basol na. Ngem din ipogaw pay ay at-atik di basol na ay napakawan, at-atik abey layad ay ipaila na.”

⁴⁸Pag kanan Jesus sin babai ay sana, “Napakawan din basbasol mo.” ⁴⁹Asi et din odom ay makikikan et kanan das nemnem da, “Ay sino ngin di kaipogaw nina ay olay din basol et pakawanena?”

⁵⁰Ngem kanan Jesus sin babai, “Din pammatim et say begew ay naisalakanam. Somaa ka ay natalna di nemnem mo.”

Din Babbabai Ay Nangoykoyog En Jesus

8Adi pay nabayag et nakilikliked si Jesus sin kailiili ay en mangikaskasaba sin siged ay damag ay maipanggep sin panturayan Diyos. Nakiey abe din sinpo ya dowa ay pasolot na, ²pati di odom ay babai ay kinaan Jesus di sakit da ya nangipakaanana sin aanito ay nangapet en daida. Da naey ay babai et si Maria Magdalena ay tinaynan di pito ay anito, ³si Joanna ay asawan Kuza ay esay opisyal en Herod, si Susanna, ya ad-ado pay ay babai ay nangidawdawat sin odom ay gamgameng da ay namadbadang en da Jesus.

Din Lalaki Ay En Nansapowak

(Mat. 13:1-9; Mar. 4:1-9)

⁴Nabeweg di ipogaw ay in-inmey sin kad-an Jesus ay napo sin kailiili ay pinaspasyal na. Idi nasinop da sin kadana, pag nan dad-aten en daida din pangarig ay nay. ⁵Kanana, “Sin namingsan, wada di esay ipogaw ay en nansapowak si bin-i sin nom-a na. Idi insapowak na din bin-i, naekdag di odom sin danan et ginatgatinan di ipogaw downan pay teptepken di tititit. ⁶Din odom ay insapowak na et naekdag da sin kabatbatoan. Sinmimit da ngem pag dan makpit, tan namgaan dedan din lota. ⁷Din odom abe et naekdag da sin kapagpagatan, ngem asi et nakigabay di papagat et insengan da din momola. ⁸Ngem din odom pay et naekdag da sin siged ay lota, pag da et gomabay yan nanlames da si sagsisin-gasot.” Inpaanongos Jesus ay nangwani, “Dakayo ay manmannge, nemnemen yo san dinnge yo.”

Din Olog Di Pangarig Maipanggep Sin Nansapowak

(Mat. 13:10-23; Mar. 4:10-20)

⁹Pag pooten din papasolot na en sisya mo sinoy layden din pangarig ay sana ay kalien. ¹⁰Kanan Jesus, “Dakayo di nangidawtan Diyos si gondaway ay mangammo sin adi naipaammo ed idi maipanggep sin panturayana, ngem din odom ay ipogaw pay et pangarig anggo di madaddad-at en daida ta say olay mo il-ilaen da, adi da maimatonan, yan olay mo dengdenggen da, adi da maawatan.

¹¹“Siya na ngarud di olog din inarig ko. Din bin-i et siya di din kalin Diyos. ¹²Din natekdag sin danan et marig dadi sin ipogaw ay manmannge sin kalin Diyos, asi et emey din Diablo et ena pakaanen sin nemnem da din kali ay dinnge da ta say adi da maramati ya maisalakan. ¹³Din natekdag abe

sin kabatbatoan et siya dadi din ipogaw ay manragragsak ay nangawat sin kalin Diyos sin nanngan da. Ngem adi linmamot din kali sin nemnem da, isonga mo domteng di ligat, adi da itoloy ay mamati mo adi et pandokogan da din pammati da. ¹⁴ Din natekdag abe sin kapagpagatan et siya dadi din manmanngesin kalin Diyos, ngem masangaw da sin pandandanagan ya bomaknangan da ya din odom ay laylayden da ay ganasen isnan biyag ay nay, isonga masangan din kali ay dinnges da et adi malamsan. ¹⁵ Din natekdag pay sin siged ay lota et siya dadi din manmanngesin kalin Diyos downan dan iigto sin siged ya napasnek ay nemnem da yan itoltoloy da ay mamati enggana ay waday pantongpaldin kali sin biyag da.”

Din Pangarig Ay Maipanggep Sin Silaw

(*Mar. 4:21-25*)

¹⁶ Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Maga di maneteng si silaw ta asi na sakoboan si palanggana ono ipeey na sin dallem di katri mo adi ipatang na ta say maptag mo senggep di ipogaw. ¹⁷ Iso na sin in-ar-arig ko, tan am-in din naitatabon ono adi naammoan ed wani et maammoan ya mailawag sin tapin di agew. ¹⁸ Esten yo ngarud ay manmanngesin ibagbagak, tan din ipogaw ay mangikaskaso sin dengdenggena et mataptapian din pangawat na, ngem din adi mangikaskaso et mamaiwed din olay at-atik ay kanana en naawatana.”

Si Inan Jesus Ya Din Aag-i Na

(*Mat. 12:46-50; Mar. 3:31-35*)

¹⁹ Pag somawang si inan Jesus ya din aag-i na sin kad-ana, ngem adi da makasag-en en sisya tan inalibongbon-

gan di ad-ado ay ipogaw. ²⁰ Isonga wada di nangibaga en Jesus, “Si inam ya din aag-im et wada da sin bel-ayan ay wada kanoy layden da ay ibaga en sika.” ²¹ Pag kanan Jesus, “Aw pay dedan, ngem wada pay di odom ay ibilang ko ay inak ya aag-ik et siya dadi din manmannges ya manongtongpal sin kalin Diyos.”

Din Nangipaginkan Jesus Sin Dagem Ya Dalloyon

(*Mat. 8:23-27; Mar. 4:35-41*)

²² Sin namingsan, kanan Jesus sin pasolot na, “Man-agadang tako.” Et nanlogan das bangka ay nanlobwat. ²³ Idi nanlologan da naseyep et sisya. Siya et di kadateng di mappes ay dagem et sepyasepyatan di dalloyon din bangka et nganggani ay malned da. Peteg ay kaeegyat! ²⁴ Isonga pag dan bangonen si Jesus ay nangwani, “Ay Apo, Apo! Nay malned tako!”

Pag bomangon si Jesus et bilinena din dagem ya napigsa ay dalloyon, et ginminek da ay kosto. ²⁵ Pag nan kanan sin pasolot na, “Apay nga magay talek yo?”

Ngem nasdaaw da ya emegyat da pay laeng ya man-asibaga da en, “Sino di kaipogaw nina? Kambaw olay dagem ya dalloyon et bilinenas daida yan patien da!”

Din Lalaki Ay Taga-Gerasa Ay Kinapet Di Kaanianito

(*Mat. 8:28-34; Mar. 5:1-20*)

²⁶ Intoloy da Jesus ay mangagadang sin lebeng enggana ay somawang da sin sakop di Gerasa[§] ay naiidmang ed Galilea. ²⁷ Idi sinmanglad da et kinmaan si Jesus sin bangka, inabat di lalaki ay napo sin ili ay sana ay kinapet di kaanianito. Nabayag ay manlalalabos ya adi somassaa, tan nantettee sin liliyang

[§]8:26 Din naisolat sin odom ay manuskrito ay ngadan di ili ay nay et *Gadara* ono *Gergesa*.

ay kamposanto. ²⁸⁻²⁹ Namin ado abe ay pinalpaligat di aanitos sisya, et olay in-pokopokok ya kinadikadinaan di kakailiana din takkay ya siki na, sinoksokpot na pay dedan din kadina downan patag-tagtagen din anito sin naidodolin ay lugar. Isonga idi inila nas Jesus, manolakis et kadokmog ay manyakog-ong en sisya. Pag nan kanan ay mangibogaw, “Ay Jesus, Anak di Kangatoan ay Diyos, apay nga domisdistolbo ka? Pangaasim ta adi ka domosdosa!” Siya di din inbaga na tan inbilin Jesus ay komaan din anito en sisya. ³⁰ Pag pooten Jesus en sisya, “Sinoy ngadan mo?”

“Linibolibo,” kanana, tan ad-ado din anito ay nangapet en sisya. ³¹⁻³² Wada et di kabisabisaang ay lomanoblob sisi sin matikid, isonga manpakpakaasi din anito en Jesus ta adi na ibaas daida ed dallem ay kadosaan da, mo adi ta ipalobos na ay en da kapten din kabisabisaang ay doy.

“Aw adi,” kanana. ³³ Isonga pag dan taynan din lalaki et en da kinmapet sin bibisaang. Pag tomanagtag din bibisaang ay namallalong et pag dan maekgas sin lebeng et nalned da.

³⁴ Idi inilan din mangibanbantay sin kabisabisaang din sana ay napasamak, katagtag da sin ili da ya sin nandin-mang ay lugar ta en da ipadamag sin man-ilis di. ³⁵ Isonga din kaipoipogaw et en da inila mo sinoy napasamak. Somawang da pay sin kad-an da Jesus, dinatngan da din lalaki ay tinaynan di aanito ay tinmotokdo sin sangoanan Jesus ay nanbabado ya sinmigid di nemnem na, isonga inmegyat da am-in. ³⁶ Pag kasin dad-aten din nangila din inyat di lalaki ay doy ay nailatonan. ³⁷ Et am-in da dooy ay napo sin sakop di Gerasa et nanpakpakaasi da en Jesus ta komaan sin ili da, tan enggay naabak das egyat da.

³⁸ Somaksakyab si Jesus sin bangka yan downan aben manpakpakaasi din lalaki ay tinaynan di aanito ta makeey koma en sisya. Ngem inpasaan Jesus ay nangwani, ³⁹ “Olay somaa ka ta en ka dad-aten din am-in ay inamag Diyos en sik-a.” Pag somaa din lalaki ay doy, et maga di adi na inmeyan sin ili da ay mangibagbaga sin inamag Jesus en sisya.

Din Anak Jairus Ya Din Babai Ay Nangiwit Sin Tak-ep Di Badon Jesus

(Mat. 9:18-26; Mar. 5:21-43)

⁴⁰ Idi nantaoli da Jesus sin demang, naragsak din kaipoipogaw ay nangawat en sisya, tan sin-esin-ed da. ⁴¹ Pag et somawang di pangolon di sinagoga ay manngadan si Jairus. Nanyakog-ong ay nandokmog sin sangoanan Jesus ay manpakpakaasi en sisya ta emey sin beey da, ⁴² tan matmatey din es-esa ay anak da ay babai ay sinpo ya dowan di tawena.

Idi mandad-an si Jesus ay emey sisi, palalo ay inalibongbongan di kaipoipogaw sisya. ⁴³ Di esa en daida et babai ay adi katkatdok di manbolos ay dada na si sinpo ya dowan ay tawen. Enggay nagastoan sisya si inbaybayad nas mangagas en sisya, ngem maga polos makaa-gas. ⁴⁴ Inmasag-en sin edegan Jesus yan giniwit na din gayadan di bado na, pag et kasaldeng din manbolos ay dada na. ⁴⁵ Pag kanan Jesus, “Sinoy nangiwit sin badok?” Ngem esaen nangwani en baken sisya.

Asi et kanan Pedro, “Apo, ad-ado met dedan din ipogaw ay mangalalibongbong ya manikdon en sik-a.”

⁴⁶ Ngem kanan et Jesus, “Wada met di nangiwit sin badok, tan dinlaw ko ay waday binmela ay panakabalin en sak-en.”

⁴⁷ Inammoan din babai ay sana ay nasokalan sisya, isonga inmasag-en en Jesus ay manpayegpeg et manyakog-

ong ay mandokmog sin sangoanana. Pag na et ibaga en Jesus sin pangiilaan di kaipoipogaw di begew ay nangiwitana sin bado na ya din nakaan di sakit na ay dagos. ⁴⁸Et pag kanan Jesus en sisya, “Begew din talek mo, nailatonan ka. May, emey ka ay natalna di nemnem mo.”

⁴⁹Deda ay mankalkali si Jesus downan et somawang di napo sin beey en Jairus ay nangibaga en sisya, “Olay adi tako sangsangawen pay laeng san maestro, tan natey san anak mo.”

⁵⁰Ngem didinngen Jesus din inbaga da en Jairus yan kanana en sisya, “Adi ka emeg-egyat. Basta mamati ka et mailatonan anak mo.”

⁵¹Idi sinmawang da sin beey, magay intay-on Jesus ay makisgep en sisya malaksig si Pedro, da Juan en Santiago, ya da aman di balasang. ⁵²Am-in din ipogaw ay wadas di et inog-ogaan das sisya ay manladladingit da. Ngem kanan Jesus en daida, “Kosto sa, adi kayo manog-oga, tan din balasang ay nay et adi natey, naseseyep et anggoy.”

⁵³Pag dan siniyeyekan sisya, tan ammo da ay enggay natey. ⁵⁴Ngem si Jesus pay, intakkayana din balasang yan kanana en sisya, “Anak ko, ibangon mo.” ⁵⁵Pag mantaoli din ab-abiiik na et kabanngon et pag ibilin Jesus ay pakanen da. ⁵⁶Palalo ay nasdaaw da ama na en ina na, ngem inbilin Jesus ay adi da polos ap-apaten din doy ay naamag si olay sino ay ipogaw.

Din Nangibaaan Jesus Sin Sinpo Ya Dowa Ay Pasolot Na

(*Mat. 10:5-15; Mar. 6:7-13*)

9Idi esay agew, inayagan Jesus din sinpo ya dowa ay pasolot na, et nasinop da. Pag nan idawtan daida si panakabalin ya kalebbengan ay mangipakaan sin am-in ay anito ya mangagas sin mansaksakit. ²Pag nan ibaa si daida

ta en da ikaskasaba din maipanggep sin panturayan Diyos ya agasan da din mansaksakit. ³Intogona en daida, “Iwed di itaktakin yo sin pandad-anan yo. Adi yo itaktakin di sokod, sangi, makan, pilak, ono pansokatan ay bado. ⁴Mo waday mangayag en dakayo sin beey da, isdi di pantean yo engganas taynan yo din ili ay doy. ⁵Ngem mo waday ili ay emeyan yo yan adi da awaten dakayo, taynan yos daida, et sin komaanan yo, pokpokan yo din dapan yo ta say pangammoan da ay makaoway da sin dosa da.”

⁶Pag manlobwat din papasolot na et en da manliklied sin kailiili mangikaskasaba sin siged ay damag ya mangag-agas sin mansaksakit.

Din Nariribokan Di Nemnem Herod

(*Mat. 14:1-12; Mar. 6:14-29*)

⁷Idi dinamag Gobernador Herod ed Galilea am-in dana ay inam-amag da Jesus, nariribokan nemnem na, tan waday nangibaga ay natago kasin si Juan ay Mamonbonyag. ⁸Din odom abe et kanan da en nanpaila si Elias, ya din odom pay et kanan da en waday mamadto ed nabaon ay natago kasin. ⁹Ngem si Herod pay, kanana, “Inpatok met din toktok Juan. Sino ngata din ipogaw ay ibagbaga da ay sana?” Et manlogi isdi, nemnemnememena mo intoy iyat na ay mangila en Jesus.

Din Namakanan Jesus Sin Kaipoipogaw Ay Nasurok Si Lima Ay Libo

(*Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Jn. 6:1-14*)

¹⁰Idi nantaoli din aapostol, inbaga da en Jesus am-in din inam-amag da. Pag na et koyogen daida et ang-anggay da ay inmey sin ili ed Betsaida. ¹¹Ngem idi inammoan din kaipoipogaw ay inmey da, inonod das daida. Pag ayagan Jesus

daida yan itdoanas daida maipanggep sin panturayan Diyos. Inagasana abe din mansaksakit en daida.

¹² Idi malablabi, inmey din papasolot na en sisya et kanan da, “Ibagam sin ipogaw ta en da man-ila si kanan da ya pan-iyanan da sin naisasag-en ay il-ili, tan nay met ay naidodolin isna.”

¹³ Ngem kanan et Jesus en daida, “Olay dakayo di mamakan en daida.”

Pag dan kanan, “Lima ay tinapay ya dow a ay piskaw et anggoy di wada. Ay en kami manlako si kanan da naey amin?” ¹⁴ Say kanan da di tan di kabibilang di nankakay ya babbaro et emey ay lima ay libo.

Ngem kanan pay Jesus en daida, “Pakto doen yos daida si saglilimapolo.”

¹⁵ Et say inyat da di. ¹⁶ Pag alaen Jesus din lima ay tinapay ya dow a ay piskaw, et tinangad na ed langit ay nan-iyaman en Diyos. Asi na pag kinittoyen et indawat na sin pasolot na ta iw atwat da sin kaipoipogaw. ¹⁷ Nangan da amin et nabsog da. Olnongen da pay din nabayan, sinpo ya dow a ay baskit di napay-an sin namekmek ay makan.

Din Nangibagaan Pedro Mo Sino Si Jesus

(*Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-30*)

¹⁸ Sin namingsan, ang-anggoy da Jesus sin papasolot na et mankarkararag si Jesus. Pag nan kanan en daida, “Sinoy pangwanin di kaipoipogaw en sak-en?”

¹⁹ “Wada di mangwani en sik-a si Juan ay Mamonbonyag. Kanan di odom en sik-a si Elias, yan kanan aben di odom en sik-a di esa ay mamadto ed nabaon,” insongbat da.

²⁰ “Ngem dakayo pay,” kanan Jesus, “sinoy pangwani yo en sak-en?”

Kanan Pedro, “Sik-a din Messias ay dinotokan Diyos ay manturay.”

²¹ Dadlon inbilin Jesus en daida ay adi da polos ibagbaga na si olay sino ay ipogaw. ²² Pag nan itoloy ay nangwani, “Sak-en ay Anak di Ipogaw et masapol ay nam-osek di ad-ado ay ligat. Din aama ya din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg et sigaan da sak-en ya omipapse da, ngem kasin tagoen Diyos sak-en sin maikatlo ay agew.”

Din Kabibiyag Di Manbalin Ay Pasolot Jesus

(*Mat. 16:24-28; Mar. 8:34-9:1*)

²³ Pag ayagan Jesus din kaipoipogaw yan kanana en daida am-in, “Mo sino di mayad ay manbalin ay pasolot ko, masapol ay pandokogana din awak na. Inag-agew abe, masapol ay tilidena din krus na** ta asi makiey en sak-en. ²⁴ Tan din mangipatpateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et wada di biyag ay iw ed patingga na ay idawat Diyos en sisya. ²⁵ Tan sino aya di maganab di ipogaw mo okaena din intiro ay lobong yan asi et malitaw din biyag na et madosa ay eng-enggana? ²⁶ Mo sinoy manigaa en sak-en ay Anak di Ipogaw ya din it-itdok et sigaak abes sisya sin omaliak ay pangipailaan sin dayaw ko ya din dayaw Amak ya din aanghel na. ²⁷ Tetewa nan ibagak ay wada en dakayo isna di daan pay laeng di kateyan da et ilaen da din panturayan Diyos.”

**9:23 Sin timpo ay doy, mo waday ipogaw ay nakeddangan ay mailansa sin krus et kapilitan ay tilidena din krus sin lugar ay pangilansaan da. Isonga din layden Jesus ay kalien et mo waday mayad ay maitapi en sisya, masapol ay ibilang na din awak na ay enggay natey ta baken din laydena di nemnemnemena mo adi din layden Jesus.

Din Nanbaliwan Di Kailaan Jesus

(*Mat. 17:1-8; Mar. 9:2-13*)

²⁸ Nalabas di esay dominggo sin nangibagaan Jesus sisi, pag nan ayagan da Pedro en Juan ya si Santiago et mantikid da si esay dontog ay en mankararag. ²⁹ Mankarkararag pay si Jesus, nanbaliw din kailaan di ropa na ya din bado na et kinmilakilat ay komonkoniniing. ³⁰⁻³¹ Pag et manpaila di doway ay nakay ay mankoniniing abe di kailaan da ay makingalngalat en Jesus ay da Moses en Elias. Din ibagbaga da et din nganngani ay kateyana ed Jerusalem ay manongpal sin planon Diyos. ³² Downay pay naseseyp da Pedro, ngem asi da igibek et ilaen da din koniniing en Jesus ya din doway ay nakay ay nakipipika en sisya. ³³ Idi komakkaan din doway ay nakay ay sana sin kad-an Jesus, kanan Pedro en sisya, “Apo, mayat din kawada takos na. Man-amag kami et adi si tolo ay pansidoman ta okam di esa, okan Moses di esa, ya okan Elias di esa.” Ngem say inbaga na di, tan adi na iman ammo din kankanana.

³⁴ Idi mankalkali pay laeng, kadateng di liboo et sinalinanas daida am-in. Asi pag malingban da Jesus et inmegyat din papasolot na. ³⁵ Pag wada di kali ay napo sin liboo ay nangwani, “Si naey di anak ko ay pinilik. Dengngen yo din kanana.” ³⁶ Somaldeng pay din kali, si Jesus anggoy di inila da. In-giginek din pasolot na din nay ay inila da ay magay nangibagbagaan da enggana ay tinaynan Jesus daida.

Din Nangipakaan Jesus Sin Anito Ay Kinmapet Si Anak

(*Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-29*)

³⁷ Sin kabigatana, binmallalong da Jesus sin dontog, yan ad-ado di ipogaw ay nangabat en sisya. ³⁸ Pag et kaibogaw di esa en daida, “Apo! Ilaem kod paabe, tan

ang-anggoy nas anak ko! ³⁹ Tan wada di anito ay mangapkapet en sisya. Mo depapena et kaolakis, mankekedas ya man-oosab tepek na. Palalo ay palipaligatena enggana ay nasbas sisya ya adi na baybay-an. ⁴⁰ Nanpakpakaasiak sin pasolot mo ta pakaanen da din anito, ngem adi da kabaelan.”

⁴¹ “Ay daetan kayo pay! Adi kayo mamati downay kayon adi kakwani!” kanan Jesus ay sinombat. “Kaman kayman nabayabayag di nakiteteek en dakayo! Ay ken manpigapiga pay di anos ko en dakayo?” Pag nan kanan sin aman di anak, “May, ialim isna din anak mo.”

⁴² Somagsag-en pay din anak ay sana en Jesus et kaidogos din anito downan nankekedasen. Pag ibilin Jesus sin anito ay komaan yan tinaynana din anak ay sana et nailatonan. Asi kanan Jesus sin ama na, “Naey din anak mo.” ⁴³ Et nasdaaw am-in din ipogaw sin panakabalin Diyos.

Din Nangipidwaan Jesus Ay Nangolit Sin Kateyana

(*Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32*)

Deda ay masmasdaaw din kaipoi-pogaw sin am-in ay inam-amag Jesus dowana et kanan sin pasolot na, ⁴⁴ “Adi yo linglinglingan din nay ibagak en dakayo. Sak-en ay Anak di Ipogaw, awni et maipolangak sin kaibaw ko ta oway di iyaat da en sak-en.” ⁴⁵ Ngem adi da ammo din laydena ay kalien, tan adi inpalobos Diyos ay maawatan da yan emegyat da ay mamoot en Jesus.

Sino Din Kangatoan

(*Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37*)

⁴⁶ Din pasolot en Jesus et waday nan-iibawan da mo sinoy kangatoan en daida. ⁴⁷ Ngem ammon Jesus din wada sin nemnem da, isonga inayagana di esay anak et inapika na ay naidking en sisya. ⁴⁸ Pag nan kanan en daida, “Mo

sinoy mangawat si anak ay kaman nina manbegew sin pammati na en sak-en et sak-en di inawat na, yan din mangawat en sak-en et inawat na abe din nangibaa en sak-en. Isonga din kababaan en dakayo et sisya di kangatoan.”

Din Adi Mangontra Et Sisya Di Bomadang

(Mar. 9:38-40)

⁴⁹ Pag kanan Juan en Jesus, “Apo, inila mi di ipogaw ay mangipakpakaan si aanito ay mangos-osal sin ngadan mo, yan inandiyang mi tan baken takon ib-a.”

⁵⁰ “Adi kayo an-andiyan,” kanan Jesus, “tan din adi mangonkontra en dakayo et badbadanganas dakayo.”

Din Adi Nangawatan Di Taga-Samaria En Jesus

⁵¹ Idi nganngani din kaipangatoan Jesus ed daya, inpaes-esa na di nemnem na ay emey ed Jerusalem. ⁵² Isonga wada di inpaon-ona na ay emey sin esay ili ed Samaria ay mangisagana sin ena maspadan. ⁵³ Ngem din omili isdi et sigaan da ay maspad da Jesus sin ili da, tan ammo da ay ed Jerusalem ay ilin di Judio di emeyan da. ⁵⁴ Idi dinamag din pasolot na ay da Santiago en Juan ay say inyat din taga-Samaria ay doy, kanan da en Jesus, “Apo, ay laydem ay ibaga mi en Diyos ta ibaa na di apoy ta pooanas daida?” ⁵⁵ Ngem sinagong Jesus daida et yinamyamana. ⁵⁶ Et pag dan emey sin natken abe ay ili.

Din Ligat Di Makiey En Jesus

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Sin pandad-anan da, wada di lalaki ay nangwani en Jesus, “Omonodak en sik-a olay intoy em-emeyam.”

⁵⁸ Asi et kanan Jesus, “Olay din bewet et waday lokaw ay panbeeyan da, ya din titit abe et waday obong da, ngem sak-en ay Anak di Ipogaw et magay kosto ay kaseypak.”

⁵⁹ Kanan aben Jesus sin esa ay ipogaw, “Manbalin ka et ay pasolot ko.”^{19:59} Ngem sinongbatan din sana, “Apo, awni kod ta en mi iponpon agan-o si amak.”

⁶⁰ “Bay-am,” kanan Jesus, “ta din iiban amam ay kaman dan nanatey^{††} di en mangiponpon en sisya. Ngem mo sik-a pay, en ka ikaskasaba din panturayan Diyos.”

⁶¹ Wada pay di esa ay nangwani, “Apo, omonodak en sik-a, ngem awni kod ta enak manpakada agan-o sin pamilyak.”

⁶² Ngem kanan Jesus, “Din nanlogi ay man-alado ay manwingiwingi et iwed met silbin di obla na. Iso na sin makikiey en sak-en ay manwingiwingi, tan iwed iyat na ay mansilbi sin panturayan Diyos.”

Din Nangibaaan Jesus Sin Pitopolo Ya Doway Ay Pasolot Na

10 Idi nakdeng di, pinilin Jesus di odom ay pitopolo ya doway ay pasolot na yan inbaa nas daida si sagdodowa ta mangon-ona da ay en man-it-itdo sin inil-ili ay awni et emeyana. ² Kanana en daida ay nangiarig, “Ad-ado di ipogaw ay maani koma, ngem kolang di mangan-ani en daida. Kedawen yo ngarud sin akin payew ta man-ibaa si odom ay en makiani. ³ En kayo! Ngem siliban yo, tan ibaaak dakayo sin makedse ay ipogaw ay kaman kayon karnero ay emey sin kad-an di mabonget ay aso. ⁴ Adi kayo man-itaktakin si pilak ono sangi ono pansokatan ay sinilas, ya adi kayo masangsangaw si ngalat sin danan. ⁵ Mo senggep kayo sin esa ay

^{19:59}9:59 Ilaen din footnote sin 5:27.

^{††}9:60 Kaman dan nanatey sin pangilan Diyos tan adi da namati en Apo Jesus.

beey, kanan yo agan-o, ‘Sapay koma ta bindisyonan Diyos dakayo ay be-meey.’⁶ Mo maikari da ay mangawat sin bindisyon ay inbaga yo, mabindisyonan da tet-ewa, ngem mo adi da maikari, adi da aben mabindisyonan.⁷ Mo waday manangaili en dakayo, isdi di pantetean yo ay adi kayo man-et-etan si odom ay beey. Adi kayo aben mabain ay mangan ya man-inom si isango da en dakayo, tan din man-obra et maikari ay malagboan.⁸ Isonga olay sino ay ili ay emeyan yo, mo sangailien das dakayo, kanan yo din isango da en dakayo,⁹ agasan yo di mansaksakit, ya ibaga yo sin omili isdi en dandani din pangiturayan Diyos en daida.¹⁰ Ngem mo emey kayos esa ay ili yan sigaan das dakayo, bomala kayo sin kalsada yan kanan yo en daida,¹¹ ‘Olay nan tapok di ili yo ay pinomket sin siki mi et nay ay pokpokan mi ta say pangammoan yo ay makaoway kayo sin dosa yo. Ngem dadlon yon nemnemen ay inmasag-en si Diyos pay dedan ay mangituray koma en dakayo.’ Say kanan yo di en daida,” kanan Jesus.¹² “Tan ibagak en dakayo ay mo domateng din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, madagdagsen din dosan di man-ili isdi mo din dosan di taga-Sodoma.”^{‡‡}

Daida Ay Nanigaan Ay Manbabawi

(*Mat. 11:20-24*)

¹³Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Kaseseg-ang kayo ay taga-Korazin ya siya abe en dakayo ay taga-Betsaida! Tan ad-ado di nakaskasdaaw ay inam-amag ko sin ili yo, ngem adi yo inbabawi din basbasol yo. Mo koma ed Tiro ya ed Sidon^{¶¶} di nangam-amagak sin nakaskasdaaw ay nay, nanbado da komas sako

ay dagos ya downan da pay itotokdo sin dap-o ay mangipaila ay nanbabawi da.¹⁴ Isonga on-onina din dosan di taga-Tiro ya taga-Sidon mo si dakayo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw.¹⁵ Dakayo pay abe ay taga-Capernaum, ay kanan yo aya en maingato kayo ed langit ay madayaw? Awni man et maibaba kayo ed inferno.”

¹⁶Pag kanan Jesus sin pasolot na, “Din mangikaskaso sin ibagbaga yo et sak-en met laeng di ikaskaso na, ya din manigaan en dakayo et sak-en met laeng di sigaana, ya din manigaan en sak-en et si Diyos ay nangibaa en sak-en din sigaana.”

Di Nantaolian Din Pitopolo Ya Dowa

¹⁷Idi nantaoli din doy ay pitopolo ya dowa ay inbaan Jesus, peteg di ragsak da yan kanan da, “Apo, olay din aanito et pinatpati das dakami idi pinakaan mis daida ay nangos-osal sin ngadan mo!”

¹⁸“Aw,” kanan Jesus, “inilak si Satanas ay matektekdag ay napod langit ay kaman din iyat di kimat ay mansilap.¹⁹ Et sak-en met laeng di nangidawat si panakabalin yo ta say olay gatgatinan yo di eweg ya gayaman, maga di mapasamak en dakayo mo adi et abaken yo din am-in ay kabaelan Satanas.²⁰ Ngem din kalebbengan yo ay nay ay mamilin sin aanito et baken say kabanolan ay panragsakan yo koma mo adi et tan naisolat din ngadngadan yo ed langit.”

Din Ragsak En Jesus

(*Mat. 11:25-27; 13:16-17*)

²¹Sin siya di ay oras, peteg ay inparagsak din Ispirito Santo si Jesus, et nankararag ay nangwani, “Ama, sik-a ay Apo ed langit ya isnan daga, dakdake di

^{‡‡}10:12 Genesis 18-19.

^{¶¶}10:13 Din omili ed Tiro ya ed Sidon ed idi et nadamag ay kalawlawaan di ogali da. Din inbagan di mamadto maipanggep sin dosa da et basaen sin Isaias 23:1-18; Ezekiel 26-28; Amos 1:9-10.

iyaman ko en sik-a tan din adi ka inpaammo sin masirib ya diadal ay ipogaw et say inpaammom sin baken diadal. Et inamag mo di ay Ama, tan siya kayman din nilayad mo ay naiyat.”

²² Pag kanan Jesus sin kaipoipogaw, “Sak-en di nangipolangan Amak sin amin. Tan magay mangam-ammo si kosto en sak-en mo baken si Amak, ya maga abe di mangam-ammo en Amak mo baken si sak-en ya din ipogaw ay laydek ay pangiammoan.”

²³ Asi pag sagongen Jesus din pasolot na yan kanana en daida, “Nagatat da amin ay mangila sin inil-ila yo. ²⁴ Tan ad-ado met iman di mamadto ya ari ed idi ay mayad ay mangila sin inil-ila yo, ngem adi da inila, yan layden da abe ay dengngen din dindinngge yo, ngem adi da dinngge.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Sigid Ay Taga-Samaria

²⁵ Sin namingsan wada di maestron di linteg ay inmey sin kad-an Jesus ta ena padasen sisya. Kanana, “Apo maestro, sinoy masapol ay amagek ta say awatek din biyag ay eng-enggana?”

²⁶ “Sinoy kanan din naisolat ay kalin Diyos? Sinoy pangawat mo?” kanan aben Jesus en sisya.

²⁷ Sinongbatan din sana ay maestron di linteg, “Din inpaisolat Diyos et kanana en, ‘Masapol ay imongsan mo di amin ay nemnem, bikas ya laing mo ay manglaylayad en Diyos ay Apom,’^{§§} yan kanana abe, ‘Masapol ay laylaydem di ib-am ay kaman din pananglayad mo sin awak mo.’”^{*}

²⁸ “Kosto din songbat mo,” kanan Jesus. “Mo say iyat mo di, wada di biyag mo ay iwed patingga na.”

²⁹ Ngem din maestro ay sana et laydena ay ipaneknek ay kosto di in-inyat na, isonga inbaga na pay en Jesus, “Aw, ngem sino ngarud di ib-ak?”

³⁰ Pag kanan Jesus ay nangiarig, “Wada di ib-a tako ay Judio ay napo ed Jerusalem ay manballalong ed Jerico. Idi wada pay sin danan, biniglan di tollisan ay nanga sin amin ay in-genana pati bado na yan pinat-opat-oan das sisya enggana ay matmatey, yan pag dan taynan. ³¹ Idi siya di, wada et di padi ay manballalong sin sana ay danan, ngem idi inila na din matmatey ay doy, inligligana. ³² Maaw-awni abe wada di sinmawang ay polin Levi.[†] Datngana pay din kaseseg-ang ay doy, inmasag-en en sisya ta ena ilaen, ngem pag nan inligligan ay nadipos. ³³ Maaw-awni pay, wada iman di malabas ay taga-Samaria.[‡] Idi inila na din matmatey ay Judio ay sana, naseg-angan, ³⁴ et inmey sin kadana yan inagasana din sogat na si lana ya arak downan bedbedan. Pag nan ilogan sin kabayo na et iey na sin pandagdagosan di ipogaw ta ayowananas sisya. ³⁵ Sin kabigatana, indawtana din nakin beey si pilak yan kanana, ‘Ayowanam kod sisya. Mo mantaoliak, asiak tapiyan nan siping ay nay mo kolang.’”

³⁶ Inpaanongos Jesus din nay pangarig ay nangwani, “May kod ay, sin pannemnem mo, sino en daida ay tolo di kosto ay ib-an din pinaligat di tollisan?”

³⁷ “Yan din naneg-ang adi en sisya,” insongbat din sana ay maestron di linteg.

§§10:27 Deuteronomio 6:5.

*10:27 Levitico 19:18.

†10:32 Din polin Levi et daida din nanoltolong sin papadi sin obla da sin timplo.

‡10:33 Din man-ili ed Samaria ya din Judio et man-asililiget da. Ilaen abe sin Juan 4:9; 8:48.

Pag kanan Jesus, “En ka ngarud ta say taddonem sisya.”

Din Nanpasyalan Jesus En Da Marta En Maria

³⁸Intoloy da Jesus sin papasolot na ay mandad-an enggana ay somawang da sin esa ay ili. Wadas di di babai ay mangnagan si Marta, et sinangaili nas daida. ³⁹Wada abe di iyogtan en Marta ay si Maria ay tinmokdo sin kad-an Jesus ta dengngena din it-itdo na. ⁴⁰Asi et nasangaw si Marta sin ad-ado ay isagsagana na. Adi et nabayag, ena inbaga en Jesus, “Apo, ay adi ka pagan-ano ay bomaybayan san iyogtan ko ta ang-anggoy ko ay man-ob-obla? Ibagam koma en sisya ta bomadang!”

⁴¹Ngem kanan Jesus, “Marta, Marta, ad-ado di pandandanagam ya kariribokam, ⁴²ngem es-esa anggoy di masapol ay amagen, et siya di din kosto ay pinilin Maria. Adi met mabalin ay makaan en sisya.”

Din Initdon Jesus Maipanggep Sin Kararag

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

11 Sin namingsan, mankararag si Jesus sin esa ay lugar. Idi nakakararag, kanan di esa ay pasolot na en sisya, “Apo, itdoam kod dakami ay mankararag ay kaman din inyat Juan ay nangitdo sin papasolot na.”

²Kanan Jesus en daida, “Mo mankararag kayo, siya nay kanan yo: ‘Ama, madaydayaw koma din nasantoan ay ngadan mo. Domteng koma din panturayam isnan daga. ³Iyaam dakamis inag-agew sin kanen ay kasapolan mi. ⁴Pakawanem din basbasol mi, tan pakawanen mi abe din binmasol en dakami. Bomadang ka abe ta adi kami masolsolisog.”

⁵Kanan aben Jesus, “Mo kaspangarian wada di esa en dakayo ay waday

gayyem na, yan emey ka sin beey na sin gawan di labi ta en ka kanan en sisya, ‘Ay ib-ak, omya ka kod si makan, ⁶tan wada di gayyem ko ay manbibbiyahe ay kadatdateng na ed bebbeey, yan magay ipakan ko en sisya.’ ⁷Ngem sodsoden daka ay mangwani, ‘Apay nga domisdis-tolbo ka? Nay enggay naidadakig ya naseyep kami am-in. Masadotak ay bomangon ay mangidawat en sik-a.’ ⁸Mo kaspangarian say napasamak di, sino pay di maamag? Kanak en dakayo, olay mo adi maawis gayyem mo ay bomangon begew sin pan-gayyeman yo, ngem gapo ta ipipilit mo ay mankedakedaw, bomangon pay dedan ta idawat na en sik-a din am-in ay kasapolam.

⁹“Ibagak ngarud en dakayo, kanayon koma ay mankedkedaw kayo en Diyos et idawat na en dakayo din kedkedawen yo. Itoltoloy yo abe ay man-an-anap et datngen yo din an-anapen yo. Iapati yo koma abe ay mantogtog et mabokatan pantew ta sengep kayo. ¹⁰Tan olay sino di mankedaw en Diyos et maidawtan, ya olay sino di man-anap et datngena din an-anapena. Olay sino abe di mantogtog et mabokatan pantew para en sisya. ¹¹Tan ilan yo, dakayo ay aama, mo mankedaw di anak yo si piskaw, ay idawtan yo aya si eweg? ¹²Ono mo mankedaw si itlog, ay idawtan yo aya si gayaman? ¹³Dakayo ngarud ay lawa, mo ammo yo ay idawtan di anak yo si siged, adi namnamed pay ay idawat Ama tako ed langit din Ispirito Santo en daida ay mankedaw.”

Si Jesus Ya Si Beelzebub

(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

¹⁴Sin namingsan, pinakaan Jesus di anito ay nangomel sin esa ay lalaki. Idi kinmaan din anito ay sana, makakali kasin din tinaynana, et nasdaaw din kaipoipogaw. ¹⁵Ngem kanan di odom en daida, “Si Beelzebub ay ap-apon di aan-

ito di nangidawat en sisya si panakabalina ay mangipakpakaan si anito.”¹⁶ Din odom pay et layden da ay padasen sisya, isonga kindaw da ay man-amag si nakaskasdaaw ay mangipaila ay si Diyos di nangibaa en sisya.

¹⁷Ngem ammon Jesus di wada sin nemnem da, isonga kanana en daida, “Mo man-asigobat din kaipoipogaw sin esa ay ili, madadael din ili ay doy. Siya abe sin pamilya, mo man-iibaw da, mansisian da.”¹⁸ Iso na abe en Satanas. Mo ibawena din iib-a na ay anito, madadael met din panturayana. Say ibagak na en dakayo tan kanan yo en si Beelzebub di nangidawat si panakabalin ko ay mangipakaan si anito.¹⁹ Mo tet-ewa sa, intoy inyat ngarud din papasolot yo ay nangipakpakaan si anito? Olay daida et paneknekan da ay naipaksaw din kankanan yo!²⁰ Tan din katet-ewa na et si Diyos di nangidawat si panakabalin ko ay mangipakaan si anito, et say pangammoan yo ay dinmateng din panturayan Diyos en dakayo.

²¹“Si Satanas et maiarig si mabikas ay ipogaw ay nan-aarmas. Mo banbantayana din beey na, magay makaakew sin bonag na.”²² Ngem mo ibawen ya abaken di mabmabikas ay ipogaw sisya, posena din armas ay nantalkan di kaibaw na et pag nan alaen din bonag di kaibaw na ay sana ta say ibingay na sin iib-a na.

²³“Olay sino di adi maitapi en sak-en et komonkontra, ya din adi bomadang ay maninop si karnero et pansianenas daida.”

Din Pantaolian Di Anito

(Mat. 12:43-45)

²⁴Intoloy Jesus ay nangiarig, “Mo komaan di anito ay kinmapet si ipogaw, en

manliklied sin kabatbatoan ay magay danom na ay man-anap si pan-illengana. Et mo magay datngana, kananas nemnem na en, ‘Olay mantaoliak sin beey ay napoak.’²⁵ Et mantaoli ya datngana ay enggay nadalosan ya kagkagam-is mo ed idi.²⁶ Pag en man-ayag si pito ay anito ay makmakedse mo sisya ta en da makibeey en sisya. Adi pay masepsep ay komaseseg-ang din ipogaw ay doy mo sin damo.”

Din Tet-ewa Ay Nagasat

²⁷Sin nangwanian Jesus sidi, wada di babai ay naitatapi sin kaipoipogaw ay nangipigsa ay nangwani, “Nagasat od kayman din nangianak ya nanpasoso en sik-a!”

²⁸“Aw kayman,” kanan Jesus ay sinombat, “ngem nagasgasat pay di ipogaw ay manmannge ya mamati sin kalin Diyos.”

Din Sinyal Ay Inpailan Jonas

(Mat. 12:38-42)

²⁹Masepsep ay inalibongbongan di kaipoipogaw si Jesus, et intoloy na ay nangwani, “Lawlawa din ipogaw ed wani, tan ipapilit da ay ipailak di nakaskasdaaw ay sinyal en daida, ngem iwed met maipaila mo adi anggoy din sinyal ay kaman din napasamak en Jonas ed idi.”³⁰ Tan din naamag en Jonas[†] et siya di din sinyal ay nangipaila en daida ed Nineve ay inbaan Diyos sisya. Ya din maamag abe en sak-en ay Anak di Ipogaw et sinyal para sin ipogaw ed wani.³¹ Mo domateng din agew ay pangokoman Diyos sin am-in ay ipogaw, awni man et makipika din babai ay reyna ed Seba ed idi ay mangipabasol en dakayo, tan mo sisya et inmey ay napo sin kaaddawian ay ili ta say ena

[†]11:30 Din naamag en Jonas ay esa ay mamadto ed idi et inokmon di dakdake ay nigay. Toloy agew di nantean Jonas sin eges di nigay ay doy, ngem inay-ayowanan Diyos sisya et pag iotan din nigay sin benget di baybay.

dengngen din inbagbagan di nalaing ay Ari Solomon, ngem kanak en dakayo en napatpateg mo si Solomon din wadas na ed wani. ³²Din nan-ili ed Nineve abe, makipika da sin siya di ay agew ay mangipabasol abe en dakayo, tan mo daida et inbabawi da din basbasol da sin nanngaan da sin inkaskasaban Jonas, ngem mo dakayo et olay mo wada di naitatapi en dakayo ay napatpateg mo si Jonas, adi yo pay dedan pasien.”

Din Mapat-a Ya Din Mabolinget

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³Pag itoloy Jesus ay mangiarig, “Maga di maneteng si silaw ta asi na ipeey sin nasasalinan ono sakoboana si palanggana mo adi et ipatang na ta say maptag mo senggep di ipogaw. ³⁴Din mata abe et kaman silaw di ipogaw. Isonga mo siged di pangilam, kaman dadlon nasilawan di nemnem mo, ngem mo lawa di pangilam, kaman palalo ay mabolinget di nemnem mo. ³⁵Silibam ngarud into et mo kanam en nasilawan nemnem mo ngem kambaw et mabolinget. ³⁶Tan mo dadlon maptag di nemnem mo ay iwed polos mabolinget, masilawan ka ay kosto ay kaman sin napigsa ay silaw.”

Din Nangyamyaman Jesus Sin Fafariseo Ya Mamaestron Di Linteg

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

³⁷Idi nakdeng ay nan-itdo si Jesus, inayagan di esay Fariseo ta en da manggan, isonga nakiey si Jesus sin beey na et nakitokdo ay nangan. ³⁸Ngem nasdaaw din Fariseo ay sana sin nangilaana ay adi nanbo agan-o si Jesus maibasar sin ogali da. ³⁹Isonga pag kanan Jesus en sisya ay nangiarig, “Palalo kayo ay Fafariseo! Kaman kayon ipogaw ay mangowas et anggoy sin baklang di tasa ya edeg di palato, tan esten yo ay manbo ngem baybay-an yo din nemnem yo ay napno

si kinagamgam ya lawa. ⁴⁰Dakayo ay naong-ong! Si Diyos ay nangamag sin awak tako et inamag na abe dedan din nemnem tako, ay baken siya? ⁴¹Isonga din amagen yo koma agan-o et pasigeden yo di nemnem yo ta say ibingay yo din wada en dakayo sin nabibiteg. Tan mo say iyat yo di, enggay nalinisan kayo.

⁴²“Kaseseg-ang kayo ay Fafariseo, tan es-esten yo ay mangidawat en Diyos sin inkasinpo, olay din ap-apiten yo ay maisab-ong sin madengdeng, ngem binaybay-an yo din nabanbanol: din pangamagan yo si kosto sin iib-a yo ya din panlaylaydan yo en Diyos. Agpos mo in-inset yo koma dana ay nabanbanol downan yo et aben intoltoloy ay mangidawat sin inkasinpo.

⁴³“Kaseseg-ang kayo ay Fafariseo, tan laylayden yo ay pilien din kasigedan ay tokdoan sin sinagoga ya layden yo abe ay dayawen di ipogaw dakayo ay mangwani en ‘Apo’ mo en kayo manpasyal.

⁴⁴“Kaseseg-ang kayo, tan kaman kayon naiponponan di natey ay adi kailasin, isonga gatgatinan di ipogaw, ngem adi da ammo ay say gatgatinan da.”

⁴⁵Asi et kanan di esa ay maestron di linteg, “Apo maestro, sin pangibagbagaam issa, itaptapim met dakami ay mapababbainan.” ⁴⁶Pag kanan Jesus, “Kaseseg-ang kayo abe ay mamaestron di linteg, tan ipag-en yo sin kaipoipogaw di madagsen ay siya din ad-ado ay bilbilin ay ipapati yo ay onoden da, ngem adi kayo pay makig-en si olay at-atik.

⁴⁷“Kaseseg-ang kayo, tan iam-amagan yo si kagkagam-is ay pansiyong din mamadto ed nabaon ay pinpinsen din aap-o yo. ⁴⁸Ngem sin pangam-amagan yos di, ipaila yo ay apolbalan yo din sana ay inam-amag din aap-o yo, tan daida di namnamse, ngem dakayo pay di mangam-amag si beey din pinpinse da. ⁴⁹Siya na di mangipaila sin laing Diyos,

tan kanana ed idi, 'Waday ibaak en daida ay mamadto ya aapostol, ngem peslen dan odom ya paligaten dan odom.'

⁵⁰ Isonga din ipogaw ed wani et madosa da sin nateyan di am-in ay mamadto manlogi sin naparsuaan di daga, ⁵¹ manlogi sin namsean da en Abel enggana sin namsean da en Zekarias ay pinse da sin nan-gawaan di altar ya din Timplo. Aw, tet-ewa met nan inbagak en dakayo ay din ipogaw ed wani et makaoway da sin nateyan da am-in!

⁵² "Kaseseg-ang kayo ay mamaestron di linteg, tan kinaan yo din maiarig sin sosi ay manglokat sin pangammoan di ipogaw sin kalin Diyos. Gogodaben yo din kosto ay olog na down yo aben sangsangawen din kaipoipogaw ta adi da aben pasien!"

⁵³ Sin binmalaan Jesus sin beey di Fariseo ay doy, inpakat din mamaestron di linteg ya din Fafariseo di kabaelan da ay mangonkontra en sisya. Ad-ado abe di pinoppoot da ⁵⁴ ay mangietek koma en sisya ta say waday isongbat na koma si mabalin ay pangipabasolan da en sisya.

Din Agin Sisiged Ay Fafariseo

(Mat. 10:26-27)

12 Sin naam-amagan dana, nasinsinop di piga ay libo ay ipogaw enggana ay man-asigagatin da. Nakikali si Jesus sin papasolot na agan-o ay nangwani, "Siliban yo ta adi kayo maalinan sin labaduran di Fafariseo, laydek ay kalien, din ogali da ay agin sisiged. ² Tan am-in ay naitatabon ya adi naammoan ed wani et maipaila ya maammoan sin tapin di agew. ³ Isonga olay sino ay inbagbaga yo sin labi et maammoan sin kaagawan, ya din in-ayaayasak yo sin naenban ay kowarto et maibogbogaw ta dengngen di kaipoipogaw."

Din Emegyatan Koman Di Ipogaw

(Mat. 10:28-31)

⁴ Kanan aben Jesus sin papasolot na, "Ibagak en dakayo ay gagayyem ko, adi kayo emegyat en daida ay mamse si awak et anggoy di ipogaw, tan say gedeng di kabaelan da, ⁵ mo adi et emegyat kayo en Diyos. Tan sin pangaanan Diyos si leng-ag di ipogaw, wada pay abe di kalebbengana ay mangitpig ed inferno. Isonga sisya et di emegyatan yo. ⁶ Ngem nemnemen yo abe din iyat Diyos sin boding. Mailako di lima ay boding si doway balkeg et anggoy, ay baken siya? Ngem adi linglinglingan Diyos di olay esa en daida. ⁷ Namnamed kayo ay ipogaw! Tan olay din book yo et ammo na di kabibilang da. Isonga adi kayo emeg-egyat, tan addawi ay nabanbanol di esa ya esa en dakayo mo kaad-adon di boding!"

Din Mangipodno Ay Mamati En Jesus Ya Din Mangisaot

(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Intoloy Jesus ay nangwani, "Kanak en dakayo, olay sino ay mangipodno sin sangoanan di kaipoipogaw en mamati en sak-en ay Anak di Ipogaw, siya met laeng di ipodnok sin sangoanan di aanghel en Diyos. ⁹ Ngem din mangwani en adi na am-ammos sak-en sin sangoanan di kaipoipogaw, siya abe di ibagak sin sangoanan di aanghel en Diyos.

¹⁰ "Olay sino di mangipalawlaw en sak-en ay Anak di Ipogaw et mabalin ay mapakawan din basol na ay sana, ngem din mangipalawlaw pay sin Ispirito Santo et adi mapakawan basol na.

¹¹ "Mo depapen das dakayo ta en da idarum dakayo sin sinagoga ya sin sangoanan di gogobernador ya odom ay tuturay, adi kayo madandanagan si isongbat yo ya ibaga yo. ¹² Tan sin doy ay

oras, ipaammon din Ispirito Santo en dakayo din kosto ay ibaga yo.”

**Din Pangarig Maipanggep
Sin Baknang Ay Naong-ong**

¹³ Pag kanan di esa ay lalaki ay nakisinop sin kaipoipogaw, “Apo maestro, ibagam kod sin agik ta ibingayanas sak-en sin tawid mi.”

¹⁴ Ngem kanan Jesus ay sinombat, “Ay tan wada aya di lebbeng ko ay mangiosay en dakayo ta say maibingay ay kosto din tawid yo? Maga met.” ¹⁵ Pag nan itoloy ay mangwani en daida amin, “Siliban yo ta adi kayo masolisog ay man-gangam si okan di iib-a yo, tan din biyag di ipogaw et adi maibasas sin kaad-adon di bonag na, olay mo sobra di kinabaknang na.”

¹⁶ Pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida. Kanana, “Wada di esa ay baknang ay ad-ado ya siged di apit na. ¹⁷ Isonga kananas nemnem na, ‘Sino ngin di iyat ko? Tan nay kolang di agamang ko si pangigtoak sin am-in ay apit ko. ¹⁸ A, siya na baw di iyat ko. Bakasek am-in ay agamang ko ta asiak mansaad si daddadakke ta say omanay di pangidolinak sin am-in ay apit ko ya din bonag ko abe.’ ¹⁹ Asiak kanan si nemnem ko, ‘Nagasatak kayman ay ipogaw! Omanay dana ay siged ay indodolin ko si piga ay tawen. Namnam-ayek ngarud di biyag! Mangamanganak, ominoinomak, ya gan-ganasek et anggoy!’ ²⁰ Ngem pag kanan Diyos en sisya, ‘Naong-ong ka ay ipogaw, matey ka met ed wani ay labi. Sino ngin di mangon-od sin am-in dana ay indodolin mo?’”

²¹ Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Siya na di maamag sin ipogaw ay mangidodolin si kinabaknang na para sin awak na, ngem baken baknang sin pangilan Diyos.”

**Din Pangay-ayowanan Diyos En
Daida Ay Mantalek En Sisya**

(Mat. 6:25-34)

²² Pag kanan Jesus sin pasolot na, “Siya na di begew ay kanak en dakayo, adi kayo madandanagan si makan ya maibado ay kasapolan yo isnan biyag ay nay. ²³ Tan addawi ay nabanbanol din biyag yo mo din makan, ya nabanbanol met abe din awak yo mo din bado. ²⁴ Nemnemen yo din titit, adi da man-esek ya man-ani, iwed abe di baeg ya agamang da, ngem laton ay adi da madagdagaangan, tan idawdawtan Diyos daida si kanen da. Addawi met ay nabanbanol kayo mo din titit, ay baken siya? ²⁵ Di esa pay, olay mo kankanayon ay mandandanag kayo, ay mabalin aya ay paandoen yo di biyag yo si olay esa ay oras? ²⁶ Isonga mo adi yo kabaelan di olay esa ay oras, adi kayo koma madandanagan si odom ay kasapolan yo.

²⁷ “Ilaen yo din iyat di sabsabong ay madakdake. Adi da man-obla ya manabel si bado da, ngem kanak en dakayo en olay si Ari Solomon ay palalo di kinabaknang na et magay bado na ay kaman din kinapintas di esa sin nay da ay sabsabong. ²⁸ Mo kaman nidi din kinapintas ay idawdawt Diyos sin nabeas ay wada ed wani ya mapooan si bigat, ay baken sigsigurado ngata ay ammo na ay mangidawat si bado yo? Apay ngin ngarud ay at-atik et anggoy di talek yo? ²⁹ Isonga din kanen yo ya inomen yo et baken siya koma din kaimongsanan di nemnem yo ya pandandanagan yo, ³⁰ tan say gamgamgamen din kaipoipogaw ay adi nangammo en Diyos. Ngem mo si dakayo pay et ammon din Ama yo ed langit ay masapol yo am-in dana. ³¹ Isonga imongsan yo koma

§12:27 1 Aari 10:4-7.

di nemnem yo sin panturayan Diyos et idawat na abe dana en dakayo.

³²“Adi kayo aben emegyat, olay mo at-atik kayo, tan ninemnem Diyos ay lak-amen yo din panturayana. ³³Isonga ilako yo din bonag yo ta idawat yo din lako na sin nabibiteg, et maisaganaan kayo si pitaka ay adi kadadael ay pangidolinan si kinabaknang yo ed langit. Isdi et adi makmaksayan, tan magay mangakew ay makasag-en ya maga abe di manadael. ³⁴Tan din kad-an di kinabaknang yo et siya abe di kad-an di nemnem yo.”

Din Nakasagana Ay Baa

³⁵⁻³⁶Intoloy Jesus ay nangwani sin papasolot na, “Masapol ay nakasagana kayo ay kaman baa ay manman-ed sin among da ay en nakikasal. Nanbabado da ya nansisilaw da ta say mo somaa din among da ya mantogtog, mabalin ay bokatan da din pantew ay dagos. ³⁷⁻³⁸Nagasat da ay baa mo datngan din among da ay manman-ed ya nansasagana, olay mo gawan di labi ono maladladaw pay di somaaana. Kanak en dakayo en mansokat din among da et patokdoena din baa na ay sana ta say pakapenas daida.

³⁹“Nemnemen yo abe na: mo ammon koma din akin beey din oras ay domatngan di mangakew, nakasagana koma ta adi makasgep din mangakew. ⁴⁰Dakayo abe, masapol ay mansasagana kayo, tan omaliak sin oras ay adi yo namnamaen ay omaliak.”

Din Matalek Ya Adi Katalek Ay Baa

(Mat. 24:45-51)

⁴¹Pag kanan Pedro, “Apo, ay dakami anggoy di nangituronam sin pangarig ay sana ono am-in ay ipogaw?”

⁴²Sinongbatan Jesus sisya ay nangiarig, “Din matalek ya masirib ay baa et sisya di dotokan din among na ay

makaammo sin odom ay baa ya mangidawat si kanen da si inagew. ⁴³Nagasat din sana ay baa mo somaa din among na ya datnganas sisya ay mangam-amag sin obla ay naitalek en sisya. ⁴⁴Tet-ewan ibagak en dakayo ay ipangaton din among nas sisya ta say makaammo sin am-in ay bonag na. ⁴⁵Ngem mo kaspangarigan lawa din sana ay baa, kananas nemnen na, ‘Mabayag pay samet di pantaolian din among ko.’ Et palipaligatena din iib-a na ay baa ay lallalaki ono bababai ya down aben mangamangan, ominoinom ya manbetebeteng. ⁴⁶Pag et kataoli din among na sin agew ya oras ay adi namnamaen din baa ay sana. Et peslenas sisya ta say makilak-am sin dosan di adi mamati.

⁴⁷“Din baa ay makin ammo sin layden di among na ay amagena, ngem adi na ilogi ay tongpalen et madosa si ad-ado ay soplit. ⁴⁸Ngem din baa ay adi makin ammo sin layden di among na ay amagena et bomasol si maikari si soplit, masoplit met laeng, ngem at-atik. Tan din ipogaw ay naitalkan di ad-ado, ad-ado abe di manamnama ay mapo en sisya, ya din naitalkan pay di ad-ad-ado et ad-ad-ado abe di manamnama ay mapo en sisya.”

Si Jesus Di Mangipasian Sin Kaipoipogaw

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Inmaliak ay mamoo isnan daga et laydek ay enggay manbidbidang koma ed wani. ⁵⁰Ngem masapol ay mannam-osak si ligat agan-o et nay nadadagsenanak enggana ay makdeng. ⁵¹Kanan yon samet en inmaliak ay mangiali si talna isnan daga, ngem baken. Inmaliak ay mangipasian sin kaipoipogaw. ⁵²Isonga manlogi ed wani mankinontra da. Mo lima da ay sinpamilya, kontraen din tolo din dowa, ya din dowa et kontraen da abe

din tolo. ⁵³Din sin-ama ya sin-ina et man-iibaw da ya siya abe din sinkakato-gangan. Mankikinontra da am-in.”**

Din Kailasinan Di Timpo

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴Pag kanan aben Jesus sin kaipoi-pogaw, “Mo ilaen yo di liboo ay mapmapo sin diposan di agew, kanan yo en, ‘Omodan samet,’ et man-odan tet-ewa. ⁵⁵Mo ammo yo abe ay mapmapo din dagem ed abagatan, kanan yo en, ‘Palalon samet ay omatong,’ et temet-ewa.†† ⁵⁶Dakayo ay agin lalaing! Mo mailasin yo din sinyal ed daya ya sin daga maipanggep sin timpo, apay ngarud ay adi yo ammo din olog di sinyal ay inpappailan Diyos maipanggep en sak-en?”

Mankapya Koman Di Ipogaw Ta Adi Maidarum

(Mat. 5:25-26)

⁵⁷Intoloy Jesus ay nangiarig, “Nem-nemen yo koma din kosto ay amagen yo. ⁵⁸Kaspangarigan, mo waday mang-iey en sik-a ed korti ta say idarum daka begew si otang mo, ipakat mo koma di kabaelam ay makikapya en sisya mo wada kayo pay laeng sin danan. Tan mo maga pay, goyoden daka sin sangoanan di howis, et pag ipolang din howis sik-a sin polis ta say ibalod daka. ⁵⁹Tet-ewa met ay adi ka makabala sin balodan eng-gana ay bayadam din am-in ay otang mo.”

Masapol Ay Manbabawi

13 Sin nangit-itdoan Jesus en da naey ay banag, wada da di sinmawang sin kad-ana, et dinad-at da en sisya din inyat Gobernador Pi-

lato ay nangipapse si taga-Galilea sin nangidatdatonan das animal en Diyos. ²Kanan Jesus, “Kanan yon samet ay din nakateyan din taga-Galilea ay doy et ipaila na ay madagdagsen di basol da mo din am-in ay iib-a da ay taga-Galilea. ³Ngem baken tet-ewa. Kanan en dakayo, mo adi kayo ibabawi din bas-basol yo, mais-o din dosa yo sin dosa da, tan malitaw kayo am-in. ⁴Nem-nemen yo abe din sinpo ya wao ay nagabonnan sin nadadaelan di nakayang ay beey ed Siloam ay sakop di Jerusalem. Ay lay-den nina ay kalien en madagdagsen di basol da mo din am-in ay kailian da? ⁵Kanak en dakayo, mo adi kayo ibabawi din basbasol yo, malitaw kayo ay kaman met laeng si daida.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Kaiw Ay Adi Manlames

⁶Pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida. Kanana, “Wada di esa ay ipogaw ay gomabgabay di kaiw ay igos sin daga na. Sin kosto koma ay pan-lamsana, ena inila mo waday lames na, ngem maga. ⁷Isonga kanana sin laglag-boana, ‘Ilaem, tolo ay tawen di inmal-aliak ay en mangil-ila mo nanlames din kaiw ay nay, ngem iwed polos dinatdat-ngak. Poyoem ngarud, tan ab-abosena din abonon di lota anggoy.’

⁸“Ngem kanan et din mamananbantay ay sana, ‘Apo, anosan ta kod si olay esa pay ay tawen anggoy ta downanak sokayen din poona ya abonoak. ⁹Mo manlames si taw-en, mayat, ngem mo maga, asi ka pay dedan poyoem.”

Din Babai Ay Binok-ong Di Anito

¹⁰Waday esay Sabado ay pan-ibbayan et man-it-itdo si Jesus sin sinagoga.

**12:53 Mikias 7:6.

††12:55 Sin ilin di Judio, mapo din odan sin diposan di agew, tan say kad-an di baybay. Sin abagatan di ili da abe et say kad-an di annawa ay kadardaratan ay palalo ay man-atong.

¹¹ Wada abes di di babai ay binok-ong di anito si sinpo ya wao ay tawen et adi makaoyad. ¹² Idi inilan Jesus sisya, in-ayagana et kanana, “Ina, mailatonan ka sin sakit mo!” ¹³ Pag nan kapayen sisya et nan-oyad ay dagos et nandaydayaw en Diyos.

¹⁴ Asi et manbonget din ap-apon di sinagoga, tan inagasan Jesus din babai ay doy yan agew ay pan-ibbayan. Isonga pag nan kanan sin kaipoipogaw, “Enem ay agew anggoy di pan-oblaan tako koma. Siya koma ngarud dana ay agew di omalian yo ay panpaagasan ay baken din pan-ibbayan.”

¹⁵ Sinongbatan Jesus sisya et kanana, “Dakayo ay agin sisiged, iwed samet di olay esa en dakayo si adi mangiway-way si animal na ta ena pan-inomen sin agew ay pan-ibbayan. ¹⁶ Yan nay ay wada en datako din nay polin Abraham ay kaman binalod Satanas si sinpo ya wao ay tawen. Ay siya mo lawa mo naiwayaan sisya sin sakit na sin pan-ibbayan?” ¹⁷ Enggay nabainan din nangonkontra en Jesus sin nay songbat na dowan pay peteg di ragsak din kaipoipogaw sin am-in ay nakaskasdaaw ay inam-amag na.

Din Kaiarigan Di Panturayan Diyos

(Mat. 13:31-33; Mar. 4:30-32)

¹⁸ Pag kanan Jesus, “Sino ngata di pangiarigak sin panturayan Diyos? Sinoy iso na? ¹⁹ Maiarig si esa ay bin-in di mostasa ay kitkittoy ay inis-ek di esa ay ipogaw sin nom-a na. Ginmabay enggana ay kaman kaiw di kadakdake na et mabalin ay man-obong di titit sin panga na.”

²⁰ Pag kasin kanan Jesus, “Sino pay di pangiarigak sin panturayan Diyos? ²¹ Kaman labadura ay inlaok di esa ay babai sin ad-ado ay arina ta say pal-bagena am-in.”

Din Nalipit Ay Segpan

(Mat. 7:13-14,21-23)

²² Pag itoloy Jesus ay emey ed Jerusalem ngem mansepaped sin lablabsana ay il-ili ay man-it-itdo. ²³ Wada di namoot en sisya, “Apo, ay at-atik anggoy di maisalakan?”

Sinombat si Jesus et kanana, ²⁴⁻²⁵ “Ipakat yo din kabaelan yo ay senggop sin nalipit ay pantew ed langit tan wada pay laeng di waya yo. Tan manlogi sin pangin-eban din akin beey, ad-ado di mamadas ay senggop ngem adi da kabaelan. Olay mo mantogtog da ay mangmangwani, ‘Apo, bokatam kod,’ kanana ay mangisongbat, ‘Adiak ammo si dakayo ya din napoan yo.’

²⁶ Pag dan kanan, ‘Yan doy adi ay dakami din nakikikan ya nakiin-inom en sik-a. Nan-itdo ka pay sin ili mi!’

²⁷ Ngem dowana et kasin kanan, ‘Adiak met ammo si dakayo ya din napoan yo. Komaan kayo issa, dakayo am-in ay mangam-amag si lawa!’ ²⁸ Mo ilaen da si da Abraham en Isaac ya si Jacob ya din am-in ay mamadto ay naitatapi sin panturayan Diyos, palalo ay man-anog-og da dowan da aben man-gaygayetget si bonget da, tan mo daida pay et maiwasit da. ²⁹ Ngem ad-ado pay di maitatapi ay makiokob sin panturayan Diyos ay mapo sin belaan ya kadiposan di agew ya ed amyanan ya ed abagatan. ³⁰ Tan wada da ed wani di nababa ay maipangato, ya wada da abe ed wani di nangato ay maibaba.”

Din Layad Jesus Sin Man-ili Ed Jerusalem

(Mat. 23:37-39)

³¹ Sin kosto ay nangwanian Jesus isdi, sinmawang di odom ay Fariseo, et kanan da en Jesus, “Agpos mo komaan kas na,

tan layden kanon Herod ay mangipapse en sik-a.”

³²Ngem kanan et Jesus en daida, “En kayo ibaga sin sana ay nasikap en itoltoloy ko pay laeng ay mangipakaan si aanito ya mangagas sin mansaksakit, ngem adi mabayag, tan dandani ay ked-ngeek din oblak. ³³Aw, adiak met matey isna mo adi et itoltoloy ko enggana ay somawangak ed Jerusalem, tan kaman adi mabalin ay matey di mamadto mo baken isdi.”

³⁴Pag kanan Jesus, “Ay apaw kayo ay taga-Jerusalem ay namigpigpig ya nam-namse sin mamadto ya odom ay inbaan Diyos! Namin piga ay laydek ay sinopen ya ay-ayowanan dakayo ay kaman din iyat di oboan ay manakoko sin an-ak na, ngem sinigaan yo! ³⁵Isonga makaoway kayo, tan taynan Diyos dakayo. Kanak en dakayo en adi kayo kasin omil-ila enggana sin tapin di agew ay pangiba-gaan yo en, ‘Madaydayaw din nay omali ay inbaan Diyos.’”

Din Kasin Nangagasan Jesus Si Mansakit Sin Agew Ay Pan-ibbayan

14 Sin esa ay Sabado ay pan-ibbayan, inmey si Jesus ay en nakikan sin beey di esa ay nangato ay Fariseo, et insisin-eng das sisya mo sinoy amagena, ²tan wada abes di sin sangoanana di esa ay lalaki ay linmadag di awak na. ³Kanan Jesus sin mamaestron di linteg ya Fafariseo ay wadas di, “Ay ipalobos di linteg tako ay agasan di mansakit sin agew ay pan-ibbayan?” ⁴Ngem ginmiginek da. Isonga kinapay na din mansakit ay doy et nailatonan, et pag nan pasaaen.

⁵Pag kanan Jesus en daida, “Ya kod mo waday anak yo ono olay baka yo si matekdag sin bobon, dalasen yo met ay en enaten olay mo agew ay pan-ibbayan, ay baken siya?” ⁶Et magay iyat da ay manongbat.

Bilbilin Sin Maayagan Ya Man-ayag

⁷Inilan Jesus ay din odom ay inayagan din Fariseo et pinili da din kasisigedan ay tomokdoan da, isonga binagaanas daida am-in ay nangwani, ⁸“Mo waday mangayag en sik-a ay makipangan, adi ka koma en makitokdo sin tomokdoan di nankangangato ay ipogaw tan mo et waday naayagan si nangatngato pay mo sik-a. ⁹Tan mo somawang din nangatngato ay ipogaw, asi omali din bemeey en sik-a yan kanana, ‘Idenden mo kod ta say tomokdoan en naey.’ Adi pay kababain, tan masapol ay demenden ka ay en makitokdo sin benget. ¹⁰Isonga din amagem koma mo maayagan ka ay makipangan et en ka makitokdo sin benget. Asi makaammo din bemeey ay mangwani en sik-a, ‘Lawlawa sa ay tokdoan, omali kas na tan naey di siked.’ Isonga madayaw ka sin pangilaan din odom ay nakipangan. ¹¹Tan din mangipapangato sin awak na et maibaba, ngem din mangibaba pay sin awak na et maipangato.”

¹²Pag kanan Jesus sin nangayag en sisya, “Mo man-ayag ka si makiokob en sik-a, baken anggoy di gagayyem mo, toton-od mo ya babaknang ay kailiam di ay-ayagam, tan en da aben ayagan sik-a et say masobalitan ka. ¹³Din iyat mo koma et ayagam abe din nabibiteg, din paralitiko, din napilay, ya din nagodab, ¹⁴et nagasat ka. Tan olay mo adi da makasobalit en sik-a, magon-gonaan ka pay dedan, tan si Diyos di manobalit sin agew ay kasin katagoan di siked ay ipogaw.”

Din Nakipangan Koma Ay Nanpampambal

(Mat. 22:1-10)

¹⁵Idi dinngen di esa ay nakiookob din inbilin Jesus ay sana, kanana en sisya,

“Aw od kayman, palalo ay nagasat din maiokob sin panturayan Diyos.”

¹⁶ Asi et songbatan Jesus sisya ay nangiarig. Kanana, “Wada di esa ay nakay ay nansagana ay manpakan si ad-ado, et ad-ado abe di inayagana. ¹⁷ Idi naisagana am-in, inbaa na di en nangibaga sin sangaili, ‘Omali kayo et ta en tako mangan.’ ¹⁸ Ngem din da doy ay naayagan et sinodsod di esa ya esa ay nanpambal. Kanan di esa, ‘Pasinsiya, tan kalaklakok si daga et masapol ay enak ilaen.’ ¹⁹ Kanan aben di esa, ‘Pasinsiya, tan nilakoak di sinbakid ay baka et emeyak ta eyak kod ipadas ay mangiobla en daida.’ ²⁰ Di esa abe et kanana, ‘Kas-asawak, isonga adiak makipangan.’

²¹ “Idi siya di, pag mantaoli din baa ay sana et inpadnge na am-in sin among na. Palalo di bonget din among na ay sana et kanana sin baa na, ‘May ngarud, dalasem ta emey ka sin kalsada ya markitan di ili ay en mangayag si nabibiteg, paralitiko, nagodab ya napilay ta omali da ay makikan.’ ²² Et inmey. Maaw-awni pay, ena kanan sin among na, ‘Apo, tinongpal ko din inbilin mo, ngem wada pay di waya para sin odom.’ ²³ Pag kanan din among na, ‘Emey ka ngarud sin kompormi ay ad-addawi ay danan ya lugar ta en ka pay man-awis si odom ay en makikan ta say mapno nan beey ko. ²⁴ Kanak en sik-a en iwed di olay esa en daida ay inayagak sin damo ay en manamtam sin insasaganak ay makan.”

Din Ligat Di Manbalin Si Pasolot En Jesus

(Mat. 10:37-38)

²⁵ Idi namingsan, ad-ado di kaipoipogaw ay mangon-onod en Jesus. Sinagong nas daida yan kanana, ²⁶ “Olay sino di mayad ay maitapi en sak-en ta manbalin si pasolot ko, masapol ay dakdakdake din layad na en

sak-en mo din layad na en da ama na en ina na, si asawa na ya anan-ak na, din toton-od na, ya olay din awak na, tan mo maga, adi mabalin ay pasolot ko. ²⁷ Tan adi mabalin ay manbalin di ipogaw si pasolot ko mo adi na tiliden din krus na ta asi makiey en sak-en.

²⁸ “Masapol ngarud ay nemnemen yo agan-o din ligat di manbalin si pasolot ko. Kaspangarigan, mo waday mangisaad en dakayo si dakdake ay beey, kowintaena agan-o din banol na mo omanay din pilak na si gastosena enggana ay makdeng. ²⁹ Tan mo adi na kowintaen downan adi omanay pilak na, awni et makdeng din tokod di beey anggoy et adi makaitoloy. Adi pay din am-in ay mangil-ila et siyekan das sisya ³⁰ ay mangwani, ‘E, ilaen yo kadi! Inlogi na et anggoy yan adi makaitoloy.’

³¹ “Din esa abe ay kaiarigana, mo wada di ari ay sinpo ay libo di soldado na ya en makigobat sin ari ay downpo ay libo di soldado na, nemnemena met agan-o mo kaya na ay abaken din kagoban na. ³² Mo pasalena ay adi makaabak, omibaa si en mangabat sin kaibaw na ay sana mo addawi da pay laeng ta en da pooten mo sinoy layden da ta say mankapyo da. ³³ Iso na abe en dakayo mo layden yo ay manbalin si pasolot ko, ibilang yo koma din ligat on-ona. Tan adi mabalin ay manbalin di ipogaw si pasolot ko mo adi na taynan am-in din wada en sisya.”

Maiarig Din Pasolot Jesus Sin Asin

(Mat. 5:13; Mar. 9:50)

³⁴ Nan-iarig kasin si Jesus ay nangwani, “Din asin et waday silbi na, ngem mo omamsit, adi met mabalin ay pataolien din pait na. ³⁵ Isonga iwed polos silbi na olay sin lota ono para abono. Masapol ay maiwasit. Dakayo ay manmannge, nemnemen yo san dinnge yo!”

Din Nalitaw Ay Karnero

(Mat. 18:12-14)

15 Ad-ado di mansingsingil si bowis ya din odom ay kanan di Judio en managbasol ay em-emey ay mandeng-denge sin it-itdon Jesus. ²Isonga nan-maymayotmot din Fafariseo ya mamaestron di linteg ay mangmangwani, “Ilan yo man nan ipogaw ay nay! Apay nga laylaydena ay makingalngalat sin managbasol ay ipogaw ya olay makikikan en daida!”

³Isonga pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida. Kanana, ⁴“Kaspangarigan, mo wada en dakayo di nangingin oka si sin-gasot ay karnero yan malitaw di esa, sino ngin di amagena? Adi na ngata taynan din siyamapolo ya siyam sin pastolan ta ena anapen din nalitaw enggana ay datngena. ⁵Et mo datngena pay, peteg di ragsak na et tili-dena ⁶ay mangisaa. Pag nan ayagan din gagayyem na ya katokmang na et kanana, ‘Manragsak tako, tan nay dinteng ko din nalitaw ay karnerok!’” ⁷Inpaanongos Jesus, “Kanak en dakayo ay peteg di ragsak da ed langit mo manbabawi di esa ay managbasol mo din ragsak da sin siyamapolo ya siyam ay nalinteg ay ipogaw ay adi da masapol ay manbabawi.”

Din Nalitaw Ay Palata

⁸Intoloy Jesus ay mangiarig, “May kod mo waday babai ay wada di sinpo di palata na ya kambaw et nilitaw na di esa, sino di amagena? Man-eteg si silaw yan estena ay manigid sin beey na ay manganaanap enggana ay datngena, ay baken siya? ⁹Et mo datngena, pag nan ayagan din gagayyem na ya katokmang na et kanana, ‘Makiragsak kayo en sak-en, tan nay dinteng ko din palatak ay nalitaw!’ ¹⁰Kaman nina met laeng di,” kanan Jesus, “ay manragsak din

aanghel en Diyos mo manbabawi di olay esa ay managbasol.”

Din Nasangaw Ay Anak

¹¹Pag itoloy Jesus ay mangidad-at sin pangarig ay nay. Kanana, “Wada di esay nakay ay doway anak na ay lalaki. ¹²Kanan din iyogtan, ‘Ama, alaek kod din tawid ko.’ Isonga pag bingayen ama da din tawid da ay sin-agi.

¹³“Idi inmey di piga ay agew anggoy, inlakon din iyogtan ay sana din am-in ay bingay na et inmey sin addawi ay ili. Idi sinmawang isdi, ginasgastos na din pilak na si niloloko ay kabibiyag. ¹⁴Idi naabos pilak na, dinmateng di palalo ay betil sin ili ay kad-ana, ya nakoskosan abes sisya. ¹⁵Isonga en nakilagbo sin esa ay manili isdi et inbaa nas sisya sin pastolan ay kad-an di bisaang ta banbantayan as daida. ¹⁶Begew si dagaang na, laydena ay mangan koma sin lames di kaiw ay kankanen di bisaang, ngem iwed indaw-dawat da en sisya.

¹⁷“Pag mainemneman et kanana si nemnem na, ‘Am-in ay laglagboan amak et sobra di kankanen da, yan nay pay ay wadaak isna ay matmatey si dagaang na. ¹⁸Olay et somaaak ta ibagak en amak: Ama, nanbasolak en Diyos ya siya abe en sik-a. ¹⁹Adiak kayman maikari ay maibilang ay anak mo, ngem mo mabaln koma, makilagboak kod en sik-a.’

²⁰“Sin nannemnemanas di, nanlobwat ay mantaoli sin kad-an da ama na. Idi addawi pay laeng, tinamang ama na ay napalalo di seg-ang na en sisya. Isonga nanagtag ay en mangabat en sisya et kinawe na dowan an ongoan. ²¹Pag kanan din anak na, ‘Ama, nanbasolak en Diyos ya siya abe en sik-a. Adiak kayman maikari ay maibilang ay anak mo.’

²²“Ngem inayagan ama na din baa na yan kanana, ‘Dalasen yo. En kayo alaen din kasisigedan ay bado ta ipabado yo. Singsingan yo abe ya dowan yon sap-

atosan sisya. ²³Asi kayo en alaen din malames ay kilaw ay baka ta paltien yo ta say isida tako ya manragragsak tako, ²⁴tan din anak ko ay nay et kaman natey, ngem wada baw ay matmatago. Nalitaw sisya, ngem nay ay sinmawang.' Pag dan ilogi ay manragragsak.

²⁵"Ngem din pangpangoana et wada pay laeng sin kapaypayewan. Idi somas-saa, dinnge na di mansasala, ²⁶isonga inayagana di esa ay baa ta pootena mo sinoy am-amagen da. ²⁷'Sinmaa din iyogtan mo,' insongbat din baa ay sana, 'isonga inpaltian ama yo si malames ay baka tan laton ay inpadateng na ay magay napasamak en sisya.'

²⁸"Pag manbonget din pangpangoan et sigaana ay senggep. Isonga binmala si ama da ay manpakpakaasi ay mangayag en sisya. ²⁹Ngem sinongbatana ay nangwani, 'Ay daetan! Pigay tawen ay nan-ob-oblaak ay kaman bag-en mo ya pinatpatik am-in din inbilibilin mo. Ngem iwed polos indawat mo si olay anak di kalding ta way pakiragragsakak koma sin gagayyem ko. ³⁰Ngem nay sinmaa pay din nay anak mo ay nangipakawas ay nangibabbabai sin gamgameng mo, et sisya pay di inpaltiam sin malames ay baka tako!'

³¹"Pag kanan ama na, 'Anak ko, kankanayon ay nantetee kas na sin kadak. Am-in di wada en sak-en et okam met laeng. ³²Ngem masapol met ay manragragsak tako, tan din nay iyogtan mo ay kaman natey et nay baw ay matmatago. Nalitaw sisya ngem nay sinmawang.'"

Din Nasikap Ay Makaammo Sin Gamgameng Di Baknang

16 Pag nan-iarig kasin si Jesus sin papasolot na et kanana, "Wada di esa ay oblantis di baknang ay makaammo sin kinabaknang na. Asi et wada di nangipabasol en sisya ay nangwani en gasgastosena din gamgameng

di baknang ay sana. ²Isonga inpaayag din baknang et kanana en sisya, 'Sino na ay nadamag ko maipanggep en sik-a? Ialim din listaan di inay-ayowanam, tan kaanek sik-a sin oblam.'

³"Pag kanan din oblantis ay sana sin awak na, 'Intoy iyat ko ngin ed wani, tan nay kaanen among kos sak-en sin oblak? Adiak kabaelan ay manpala yan mabainak abe dedan ay makipalpalimos. ⁴A, siya na baw di amagek ta say mo makaanak sin oblak, wada pay dedan di gagayyem ko ay mangayag en sak-en sin bebbeey da.'

⁵"Pag na et ayagan di am-in ay nakaotang sin among na. Kanana sin esa, 'Piga di otang mo sin among ko?' ⁶'Singasot ay lata ay mantika,' insongbat na. 'Naey di risibom. Tomokdo ka et ta isolat mo en limapolo,' kanan din oblantis ay sana. ⁷Kanana abe sin esa, 'Sik-a pay abe, piga di otang mo?' 'Sinlibo ay salop ay bakakew,' insongbat na. Pag kanan din oblantis, 'Naey, alaem risibom et isolat mo en wao ay gasot.'

⁸"Idi inammoan din among na, init-ek na din oblantis ay sana sin kinasikap na ay mannemnem si katagoana. Tan tetewa ay din ipogaw ay adi mamati et nalalaing da ay makinigosyo sin iib-a da mo daida ay nasilawan di nemnem na," kanan Jesus. ⁹"Isonga ibilin ko ngarud en dakayo ay osalen yo din kinabaknang yo isnan daga ay pangayyeman yo sin iib-a yo ta mo domateng din agew ay magay kaosalan di pilak, awaten daka ed langit ay panteteean yo si eng-enggana."

Din Kosto Ay Kaosalan Di Pilak

¹⁰Intoloy Jesus ay nangwani, "Din matalek si at-atik et matalek abe sin adado, ya din adi katalek si at-atik et adi aben katalek sin ad-ado. ¹¹Mo ngarud adi kayo katalek ay manggen si kinabaknang isnan daga, intoy iyat na ay maitalek en dakayo din tet-ewa ay kin-

abaknang? ¹² Mo adi kayo aben matalek ay manggen sin gamgameng di odom, ay siya mo maidawtan ka abe si gameng ay okaem?

¹³ “Adi mabalin ay madodowa di among di bag-en, tan laylaydena din esa yan sigaana din esa. Patgena abe din esa dowan laslasoyen din esa. Isonga adi mabalin ay pandesanan yo din pansilbian yo en Diyos ya din pilak.”

Din Inbagan Jesus En Daida Ay Fariseo

(Mat. 5:31-32; Mar. 10:11-12)

¹⁴ Idi dinngen din Fafariseo din nay inbagan Jesus, sinis-iyekan das sisya, tan laylayden da di pilak. ¹⁵ Pag kanan Jesus en daida, “Dakayo di mangipappaila sin kinalinteg yo sin kaipoipogaw, ngem ammon dedan Diyos din wada sin nem-nem yo. Siliban yo tan din ibilang di ipogaw ay napateg et peteg ay sigaan Diyos.

¹⁶ “Din linteg Moses ya din insolat di mamadto et naon-onodan enggana sin timpon Juan ay Mamonbonyag. Manlogis di abe, naikaskasaba din siged ay damag maipanggep sin panturayan Diyos, et ipapilit am-in di ipogaw ay maitapi. ¹⁷ Ngem nalaklaka pay dedan ay mankaiiwed din daga ya langit mo din kaaptikan ay kali sin linteg.”

¹⁸ Kanan aben Jesus, “Mo sino ay lalaki di mangisian si asawa na ya dowan makiasawa si odom ay babai et bomasol sisya si kamalala. Iso na abe din lalaki ay mangasawa si babai ay naiidang et makabasol met laeng si kamalala.”

Din Baknang Ya Si Lazarus

¹⁹ Pag mandad-at si Jesus et kanana, “Wada di esa ay baknang ay manbabado si kanginaan ay bado et kankanayan ay mansidsida ya manragragsak. ²⁰ Wada abe di nabiteg ay manngadan si Lazarus ay nabayabayangan di awak na. Inpa-

payag da sin pantew di baknang, ²¹ tan laydena ay mangan koma sin iwaswasit di baknang. Et baken anggoy nidi, tan olay din aso et en da dildilan din bayang na.

²² “Idi natey din nabiteg ay sana, iney din aanghel sin kad-an Abraham. Idi natey abe din baknang, inigto da, ²³ et inmey ed Hades ay kad-an di natnatey. Isdi et palalo ay mapalpaligatan sisya. Pag mantangad et inila na si Abraham sin ed addawi ya si Lazarus ay naidking en sisya. ²⁴ Isonga inpigsa na ay nangwani, ‘Apo Abraham, maseg-ang ka paabe ta ibaam si Lazarus ay sana ta itab-aw na din gomot na sin danom ta tedtedana din dilak ta say lomiteng. Tan nay palalo di ligat ko sin apoy ay nay.’

²⁵ “Ngem kanan et Abraham, ‘Nem-nemem ay anak ko ay sin kamatagom, wada en sik-a din am-in ay siged ay laylaydem, ya mo si Lazarus pay et pag ligat di nilaklak-am na. Ngem ed wani, ganganasena isna ya sik-a pay di mapalpaligatan issa. ²⁶ Baken pay anggoy nasa, tan wada di annaannawa ay dayokong ay nangikakasin en datako ta say din mayad ay emey issa ay mapos na et adi da makaeey, ya adi aben makaalis na din mapo sin kad-am.’

²⁷ “Pag kanan din baknang, ‘Kedawek ngarud en sik-a ay apo ta ibaam si Lazarus sin beey da amak, ²⁸ ta say bagbagaana din lima ay aag-ik ay wadas di ta say adi da aben omalis na ay kad-an di palalo ay ligat.’

²⁹ “Pag kanan et Abraham, ‘Mo panggep din aag-im et wada din insolat Moses ya din insolat di mamadto ay mamagbaga en daida. Say ikaskaso da koma din kankananan da.’

³⁰ “‘Aw kayman, apo Abraham,’ kanan aben din baknang, ‘ngem adi met omanay sa. Mo wada koma di mapo sin kad-an di natey ay emey en daida, ibabawi da din basbasol da.’

³¹ “Ngem pag kanan Abraham, ‘Mo adi da patpatien din insolat Moses ya din mamadto, adi da met maawis ay mamati olay mo waday kasin matago si natey.’”

Maipanggep Si Basol

(*Mat. 18:6-7,21-22; Mar. 9:42*)

17 Kanan Jesus sin pasolot na, “Wada kayman dedan di domteng ay solisog ay bomasolan di ipogaw, ngem kaseseg-ang pay din ipogaw ay pan-gapoan di solisog ay sana. ² Agpos et mo tay-adan din bagang na si madagsen ay bato asi maitpig sin baybay mo din panolisogana si olay esa en da naey ay kababaan ay ipogaw. ³ Isonga siliban yo din am-amagen yo.

“Mo bomasol din ib-am, bagaan sisya, et mo manbabawi, pakawanem. ⁴ Olay mo mamin piga ay bomasol en sika si sin-agew, basta emey en sika ay mankombaba et masapol abe ay pakawanem.”

Maipanggep Si Pammati

⁵ Pag kanan din aapostol en sisya, “Apo, papigpigsuem kod nan pammati mi.” ⁶ Et kanana en, “Olay mo kitkittoy di pammati yo ay kaman din kakitkittoy ay bin-i, mabalin ay kanan yo sin dakdake ay kaiw ay nay, ‘Gabotem san lamot mo et emey ka sin baybay ta say gomabayam,’ et ena tongpalen.”

Din Oblan Di Baa

⁷ Intoloy Jesus ay nangwani, “Mo kas-pangarigan wada di esa en dakayo ay waday baa na ay man-al-alado ono man-paspastol si karnero, mo somawang din baam ay sana ay napo sin nan-ob-oblaana, ay kanam aya en sisya, ‘Omali ka et ta mangan ka?’ ⁸ Baken met, mo adi et kanam, ‘En ka mansokat ta asi ka isagana din kanek ya isangom en sak-

en enggana ay makakanak, asi ka pay mangan abe.’ ⁹ Ay man-iyaman ka pay en sisya mo tinongpal na din inbilin mo? Maga adi! ¹⁰ Iso na abe en dakayo. Mo kindeng yo di am-in ay intogon Diyos ay amagen yo, kanan yo koma en, ‘Owat takon mababbaa. Inamag tako et anggoy din obla ay nanlebbengan tako.’”

Din Nangagasan Jesus Sin Sinpo Ay Mansakit Si Kaeegyat Ay Sakit Di Kodil

¹¹ Idi em-emey da Jesus ed Jerusalem, indan da sin nanbeddengnan di Samaria ya Galilea. ¹² Somawang da pay sin esa ay ili, en inabat di sinpo ay mansakit si kaeegyat ay sakit di kodil. Pinmipika da sin dagdagas ¹³ yan kanan da ay nangibogaw, “Apo Jesus, maseg-ang ka paabe en dakami!”

¹⁴ Idi inilan Jesus daida, kanana, “En kayo manpaila sin papadi ta ilaen da mo nakaan sakit yo.”^{††} Idi wada da pay laeng sin danan, nailatonan da.

¹⁵ Idi inilan din esa en daida ay nakaan sakit na, nantaoli dowanang ipigpigsu din kali na ay mangidaydayaw en Diyos. ¹⁶ Somawang pay sin kad-an Jesus et nandokmog ay nanyakog-ong sin san-goanana ay man-iyaman en sisya. Din nantaoli ay sana et taga-Samaria.

¹⁷ Pag kanan Jesus, “Sinpo da met di nailatonan. Into pay din siyam? ¹⁸ Apay nga maga da ay nantaoli ay man-iyaman en Diyos, owat et anggoy nan esa ay Gentil?” ¹⁹ Pag nan kanan sin lalaki ay doy, “Ipikam ta somaa ka. Din talek mo et say begew ay nailatonan ka.”

Din Panlogian Di Panturayan Diyos

(*Mat. 24:23-28,37-41*)

²⁰ Sin namingsan wada da di Fariseo ay en nansalodsod en Jesus mo pig-an di panlogian di panturayan Diyos.

^{††}17:14 Levitico 14:1-8.

Kanan Jesus, “Magay sinyal si mangipaila mo pig-an di panlogian di panturayan Diyos.²¹ Maga abe di mangwani en, ‘Ilam, naey!’ ono ‘Ilam, dooy!’ Tan din katet-ewa na et enggay wada en dakayo din panturayan Diyos.”

²² Pag nan kanan sin pasolot na, “Awni et domateng di timpo ay layden yo ay ilaen sak-en ay Anak di Ipogaw si olay sinkaattikan, ngem adi pay laeng mabalina.²³ Wada da di mangwani, ‘En kayo ilan, wadas di!’ ono ‘Omali kayo ta ilan yo, wadas na!’ Ngem adi yo kadin patpatien.²⁴ Tan din pantaoliak ay Anak di Ipogaw et kaman din somilap ay kimat ay maila sin am-in ay banda.²⁵ Ngem masapol ay lak-amek on-ona di ad-ado ay ligat ya dowan somigaan di ipogaw ay matmatago ed wani.

²⁶ “Din ogalin di ipogaw sin agew ay kasinak omalian et kaman din timpon Noe.²⁷ Tan sin doy ay timpo, intoltoloy da ay mangmangan ya man-in-inom ya man-aasawa enggana sin agew ay sinenggepan da Noe sin daong. Pag et malbeng din daga et nalned da am-in.”[¶]
²⁸ Kaman aben sin timpo ay kawadan Lot ed Sodoma. Tan am-in da et intoltoloy da ay mangmangan ya man-in-inom, manlaklako ya man-ilaklako, man-es-esek ya mangisassaad si beey²⁹ enggana sin agew ay tinaynan da Lot din ili ay doy. Pag et natekdag di apoy ya manbidbidang ay bato ay makwani en sulfur ay napod langit et napoan da am-in.^{§§} ³⁰ Kaman nadi met laeng di mapasamak sin agew ay panpailaan din Anak di Ipogaw.

³¹ “Sin agew ay doy, din wada sin bel-ayan di beey na et masapol ay adisenggep ay en manga sin bonag na. Din wada abe sin payew, adi koma so-

maa.³² Nemnemen yo din napasamak sin asawan Lot.*³³ Din mangipatpateg sin awak na et matey met laeng, ngem din matey begew sin pammati na en sak-en et wada di biyag na ay iwed patingga na.³⁴ Ibagak en dakayo ay mo sin labi di omaliak ya wada di doway nandaag si esay katri, maa din esa yan mabay-an din esa.³⁵ Mo wada abe di doway babai ay manbaybayo, maa din esa yan mabay-an din esa.³⁶ Mo pay wada di doway lalaki ay man-ob-obra sin kapaypayewan, maa din esa yan mabay-an din esa.”

³⁷ Pag pooten din pasolot na en sisya, “Apo, intoy maamagan nina?”

Sinombat si Jesus ay nangiari, “Olay intoy kad-an di natey et say kaagoman din titit ay mangan si natey.”

Din Nalasang Ya Din Howis

18 Pag dad-aten Jesus sin papasolot na din pangarig ay nay ta say itdo na en daida ay mankarkarag da koma si kankanayon ya adi da somadsadot.² Kanana, “Wada di howis sin esa ay ili ay adi polos emegyat en Diyos ya laslasoyena abe din gagait na ay ipogaw.³ Wada abe di nalasang sin ili ay sana ay emeemey en sisya ay manpakpakaasi sin kalintegana ay mangmangwani, ‘Bomadang ka paabe ta adi omabak din kaibaw ko.’⁴ Nabayag ay adi inkaskason din howis, ngem sin naodi, kanana sin nemnem na, ‘Adiak kayman emegyat en Diyos ya laslasoyek abe din iib-ak ay ipogaw,⁵ ngem gapo sin panisdistolboan di balo ay nay en sak-en, olay idawat ko en sisya din kedkedawena tan into et mo maomaak sin omalialiana.”

⁶ Pag ipaanongos Jesus, “Nemnemen yo na. Mo binadangan din lawa ay howis

[¶]17:27 Genesis 6:5-8; 7:6-24.

^{§§}17:29 Genesis 18:20–19:25.

*17:32 Genesis 19:26.

din balo ay doy, ⁷adi pay masepsep ay badangan Diyos din ipogaw ay pinili na ay man-ad-adawag en sisya si inagew ya linabi. Ay taktakena aya din badang na? ⁸Maga dedan, mo adi et idawat na ay dagos din kosto en daida. Ngem olay mo siya di, at-atik samet di napasnek di pammati da en sak-en mo omaliak kasin, sak-en ay Anak di Ipogaw.”

Din Fariseo Ya Din Mansingsingil Si Bowis

⁹Dinad-at aben Jesus din pangarig ay nay en daida ay napnenapnek sin kinalinteg da ya downa da pay laslayoyen din iib-a da. ¹⁰Kanana, “Wada di doway ay ipogaw ay nanikid sin Timplo ay en mankararag. Din esa et Fariseo ya din esa et mansingsingil si bowis. ¹¹Idi sinenggep da, en pinmika din Fariseo ay naikakasin sin odom ay ipogaw yan nankararag ay nangwani, ‘Man-iyamanak en sik-a ay Diyos, tan bakenak kaman din odom ay ipogaw ay man-gangangam si baken dan oka ya manlablabsing si linteg ya makikamkamalala, ya bakenak aben kaman din nay mansingsingil si bowis. ¹²Tan mo sak-en pay et mamin doway si dinominggo ay it-itpek di dagaang ko ya idawdawat ko abe en sik-a din inkasinpon di am-in ay lagbok.’

¹³“Mo din mansingsingil si bowis pay et pinmika ed dagdagay ya adi mantangad ed langit mo adi et kepagepagna din pagew na begew sin pangibabawiana sin basol na ay mangmangwani, ‘Ay Diyos, maseg-ang ka paabe en sak-en ay managbasol.’”

¹⁴Pag ipaanongos Jesus ay nangwani, “Ibagak en dakayo ay din inbilang Diyos ay nalinteg sin sinmaaan da et din ipogaw ay nay ay baken din Fariseo.

Tan din mangipapangato sin awak na et maipababa met laeng, ngem din mangibaba pay sin awak na et maipangato.”

Din Namindisyonan Jesus Sin Anan-ak

(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

¹⁵Sin namingsan wada di nangiey en Jesus si an-ak da ta kapayena ya bindisyonanas daida. Ilaen pay din papasolot na et inandiyang da. ¹⁶Ngem inayagan Jesus din anan-ak yan kanana sin pasolot na, “Itay-on yo ta omali din anan-ak en sak-en. Adi yo andiyang, tan din kaman dana di maitapi sin panturayan Diyos. ¹⁷Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo adi yo awaten din pangiturayan Diyos en dakayo ay kaman din iyat di anak ay mangawat, adi kayo polos maitapis di.”

Din Lalaki Ay Nabaknang

(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

¹⁸Wada di ap-apon di Judio ay nangibaga en Jesus, “Siged ka ay Apo, sinoy masapol ay amagek ta say wada en sak-en di biyag ay iwed patingga na?”

¹⁹Kanam Jesus, “Apay nga kanam en sigedak? Tan maga polos di siged mo adi si Diyos et anggoy. ²⁰Ammom din linteg Diyos ay kanana, ‘Adi ka makikamkamalala, adi ka manpespese, adi ka mangak-akew, adi ka mantistigo ay man-et-etek, ya dayawem da amam en inam.’”†

²¹Asi pay kanan din lalaki ay doy, “Manlogi sin kakitkittoy ko, tinongtongpal ko am-in dana ay linteg.”

²²Idi dinnggen Jesus di, kanana en sisya, “Wada pay di esa ay pankolangam. En ka ilako din am-in ay sanikwam ta idawat mo din lako na si nabiteg, et mawada di kinabaknang mo ay in-dodolin Diyos ed langit. Asi ka omali ta

†18:20 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

manbalin ka ay pasolot ko.”[‡] ²³ Idi din-nge na din kanan Jesus ay doy, peteg ay masmasadot, tan palalo ay baknang sisya.

²⁴ Idi ilaen pay Jesus ay masmasadot, kanana, “Naligat ay maitapi di baknang sin panturayan Diyos. ²⁵ Nalaklaka pay ay senggеп di kamel sin lokaw di dagom mo din kaitapian di baknang sin panturayan Diyos.”

²⁶ Mo din nannges di et kanan da, “Mo siya ngarud sa, sino ngin di maisalakan?”

²⁷ Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Din adi mabalin ay amagen di ipogaw et kabaelan pay dedan Diyos.”

²⁸ Pag et kanan Pedro, “Yan si dakami pay? Tan tinaynan mi di am-in ta manbalin kami ay pasolot mo.”

²⁹ “Aw kayman,” kanan Jesus, “yan tet-ewa pay din ibagak en dakayo ay olay sino di manaynan sin beey na, asawa na, aag-i na, da ama na en ina na, ya an-ak na begew sin pansilsilbiana sin panturayan Diyos ³⁰ et addawi ay ad-ado di idawat Diyos en sisya sin naey ay biyag. Yan sin tapin pay di agew, maidawtan abe si biyag ay iwed patingga na.”

Din Nangibagaan Kasin Jesus Sin Kateyana

(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

³¹ Pag ayagan Jesus din sinpo ya dow a ay pasolot na ta omay-ayed da yan kanana en daida, “Dengngen yo. Nay ay tomiktikid tako ed Jerusalem, et matongpal din am-in ay insolsolat di mamadto panggep en sak-en ay Anak di Ipogaw. ³² Maipolangak sin Gentil ay lomaslasoy, bomabbain ya tomogpatogpa. ³³ Asi da somoplisoplit ya pag dan pomse, ngem sin maikatlo ay agew pay, matagoak kasin.”

³⁴ Ngem adi polos naawatan din papa-solot na din laydena ay kalien, tan kaman nalingban di olog na en daida.

Din Nangaanan Jesus Sin Godab Di Esa Ay Manpalpalimos

(Mat. 20:29-34; Mar. 10:46-52)

³⁵ Idi omas-asag-en da Jesus ed Jerico, wada di nagodab ay tinmotokdo sin benget di kalsada ay makipalpalimos. ³⁶ Idi dinnge na din malablabas ay kaipoipogaw, pootena mo sinoy maamamag. ³⁷ “Nay malablabas si Jesus ay taga-Nazaret,” kanan da ay sinombat.

³⁸ Isonga pag nan kanan ay nangibogaw, “Ay Jesus! Polin David! Maseg-ang ka paabe!”

³⁹ Din nangon-ona et niyamyaman das sisya ta gominek koma, ngem sinepsep na et ay inbogaw, “Polin David, maseg-ang ka paabe!”

⁴⁰ Siya di et sinmaldeng si Jesus et inbilina ay itlod da din nagodab sin kadana. Idi naisag-en, pag kanan Jesus en sisya, ⁴¹ “Sinoy laydem ay amagek en sik-a?”

“Apo,” insongbat na, “laydek ay makaila.”

⁴² “Makaila ka,” kanan Jesus. “Din talek mo et say nailatonam.” ⁴³ Et pag makaan ay dagos din godab na et nakibeweg en da Jesus ay manaydayaw en Diyos. Olay abe din ad-ado ay ipogaw, idi inila da din naamag ay nay, dinaydayaw da abes Diyos.

Si Jesus Ya Si Zakeus

19 Sin pandad-anan da Jesus ed Jerico, ² wada di baknang ay apon di mansingsingil si bowis ay mangadan si Zakeus. ³ Laydena ay ilaen si Jesus, ngem magay iyat na, tan ad-ado di ipogaw down od iman aptiaptik sisya. ⁴ Isonga nanagtag ay nangon-ona mo da

[‡]18:22 Ilaen din footnote sin 5:27.

Jesus et en kinmalab sin esay kaiw ay sikomoro ta say way iyat na ay mangila en Jesus mo malabas.

⁵Idi naipatag si Jesus sin kad-an Zakeus, tinangad nas sisya et kanana, “Zakeus, omagpas ka, tan masapol ay madag-osak sin beey mo ed wani.”

⁶Kaagpas si Zakeus, et peteg di ragsak na ay nangipango en Jesus ed bebbeey da. ⁷Ngem am-in da ay nangila et mang-agotoot da ay mangmangwani, “Apay man di ay en nanpasangaili sin beey di managbasol ay doy?”

⁸Dowan et pomika si Zakeus yan kanana en Jesus, “Ay Apo, ilam! Idawat ko sin nabibiteg din kagodwan di bonag ko. Mo wada abe di sinowitik ko, itaolik en sisya si mamin opat ay kaad-ado na mo din inak.”

⁹Pag kanan Jesus, “Ed wani ay agew, naisalakan kayo ay bemeey, tan olay sika et esa ka ay nalitaw ay polin Abraham, ¹⁰yan sak-en ay Anak di Ipogaw, inmaliak isna ta enak anapen ya isalakan di nalitaw ay ipogaw.”

Din Sinpo Ay Baa Ay Naidawtan Si Pilak

(Mat. 25:14-30)

¹¹Asi dad-aten Jesus din pangarig ay nay en daida ay nandengenge en sisya, tan asag-en da ed Jerusalem et ipagarup da en nganngani din panlogian di panturayan Diyos. ¹²Kanana, “Wada di nangato ay ipogaw ay inmey sin addawi ay ili ta say dotokan das sisya ay mantaoli sin ili na ay man-ari. ¹³Sin daan emey sisya, inayagana di sinpo ay baa na et indawdawtana si sag-eesa ay pilak ay balitok ay nangwani, ‘Paad-adoen yo din pilak ay sana enggana ay mantaoliak.’

¹⁴“Ngem kalkaliget din kakailianas sisya, isonga inmibaa da si mangonod en sisya ta en da ibaga sin mangdotok, ‘Adi mi layden din ipogaw ay nay si ari mi.’

¹⁵Ngem nadotokan ay ari pay dedan et pag somaa.

“Domateng pay sisya, inpaayag na din baa na ay nangidawtana si pilak ta say damagena mo piga di ginanan-siya da. ¹⁶Dinmateng din esa et kanana, ‘Apo Ari, din esa ay pilak ay balitok ay indawat mo en sak-en et nanbalin si sinpo.’ ¹⁷‘Sigid di inyat mo,’ kanan din Ari. ‘Sigid ka kayman ay baa. Gapo ta matalek ka sin at-atik ay intalek ko en sik-a, panturayek abes sik-a si sinpo ay siyodad.’

¹⁸“Inmey abe din maikadwa ay baa et kanana, ‘Apo Ari, din esa ay pilak ay balitok ay indawat mo en sak-en et nanbalin si lima.’ ¹⁹Kanan aben din ari, ‘Mo siya sa, dotokak sik-a abe ay manturay si lima ay siyodad.’

²⁰“Inmey pay di esa ay baa et kanana, ‘Apo Ari, naey abe din indawat mo ay pilak. Binotibotak si panyo et indodolin ko et anggoy, ²¹tan emegyatak en sik-a, tan mabonget ka met ay ipogaw. Al-alaem din adi ka nanbowayan ya ap-apitem abe din adi ka inis-ek.’ ²²‘Lawa ka ay baa!’ kanan din ari. ‘Din inbagam met laeng di pangikeddengak en sik-a. Mo inaammom ay mabongetak ay ipogaw ay mangmang-a si adiak nanbowayan ya mangap-apit si adiak inis-ek, ²³apay ngarud ay adim inbangko din pilak ko ta say mo somaaak, wada koma di olay at-atik ay anak na si alaek?’

²⁴“Pag nan kanan en daida ay pinmipikas di, ‘Alaen yo din pilak na ta asi yo idawat sin waday sinpo ay pilak na.’

²⁵“‘Aw, Apo,’ kanan da, ‘ngem sinpo met di nawawada en sisya.’

²⁶“‘Yan aw adi,’ kanan din Ari ay sinombat, ‘tan tet-ewa met ay olay sino di waday kabaelana et matobtoban din wada en sisya, ngem din magay kabaelana et mataoli din olay at-atik ay wada en sisya. ²⁷Mo maipanggep abe sin doy ay kaibaw ko ay manigaan ay man-ariak

en daida, ialy yo isna ta say peslen yos daida sin sangoanak.”

Din Nanaydayawan Di Kaipopogaw En Jesus Sin Inmeyana Ed Jerusalem

(*Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Jn. 12:12-19*)

²⁸Idi nakdeng ay in-arig Jesus di en daida, intoloy na ay nantikid ed Jerusalem ay mangipango en daida. ²⁹Somagsag-en da pay ed Befage ya ed Betania sin gowab di bilig ay Olivo, nangon-onaena di doway ay pasolot na ay nangwani, ³⁰“Emey kayo sin doy ay ili ed demang. Kostokosto ay mo somawang kayos di, datngan yo di anak di dangki ay adi nakabkabayoan ay naitataked. Obaden yo ta ialy yos na. ³¹Mo waday mangipoot en dakayo, ‘Apay nga obaden yo sa?’ kanan yo en, ‘Masapol din Apo mi.’”

³²Inmey da ngarud et tinmet-ewa din am-in ay inbagan Jesus en daida. ³³Sin pangob-obadan da sin iket na, kanan din nangin oka, “Apay nga ob-obaden yo sa?”

³⁴“Masapol din Apo mi,” insongbat da. ³⁵Pag dan iey en Jesus. In-ap-ap da din tak-ep di bado da sin edeg di dangki et pag dan pangabayoan si Jesus. ³⁶Idi nankakabayo pay sisya, waday odom ay nangiap-aplag sin tak-ep di bado da sin kalsada ta say pandayaw da en sisya.

³⁷Idi dinmateng da ed demang di Jerusalem sin panballalongan di kalsada ay napo sin dontog ay Olivo, peteg di ragsak din ad-ado ay pasolot na, et inlogi da ay mangipigpigsang sin kali da ay manaydayaw en Diyos begew sin am-in ay nakaskasdaaw ay inil-ila da. ³⁸Kanan da, “Madaydayaw nan ari ay inbaan Diyos ay panakaawak na!^f Talna ed langit ya madaydayaw si Diyos!”

³⁹Asi et kanan din odom ay Fafariseo ay naitatapi sin kaipopogaw en Jesus, “Apo maestro, paginkem koma din papasolot mo ay sana.”

⁴⁰Ngem kanan Jesus, “Mo iginek da, awni man et maiskat olay din batbato ay nay ay domaydayaw.”

Din Nan-ogaan Jesus Begew Sin Mapasamak Ed Jerusalem

⁴¹Idi inmasag-en da Jesus ed Jerusalem, inila na din siyodad, et nan-oga gapo sin seg-ang na ⁴²dowanankakanan, “Ay Jerusalem, mo ammom koma ed wani di masapol ta say tomalna ka! Ngem adi ka pay laeng mailasin. ⁴³Awni man et domateng din agew ay likoben dakas kaibaw mo ya sawaden daka si am-in ay banda ta magay lomayawan di ipogaw mo. ⁴⁴Dadlon bakasen daka ya peslen da din ipogaw ay man-ili issa. Maga di olay esay bato ay komakaman sin kad-ana, tan adi ka nailasin din inmalian Diyos ay mangisalakian koma en sik-a.”

Din Nangipabelaan Jesus Sin Man-ilaklako Sin Timplo

(*Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Jn. 2:13-22*)

⁴⁵Idi dinmateng si Jesus ed Jerusalem, inmey sin Timplo et nilogiana ay nangipabela sin man-ilaklako ⁴⁶ay nangwani, “Naisolat sin kalin Diyos, ‘Din beey ko et say pankarkararagan di ipogaw.’ Ngem dakayo pay et nanbalinen yo si panosowitikan yos iib-a yo!”[§]

⁴⁷Inag-agew ay nan-it-itdo si Jesus sin Timplo. Din papangolon di papadi, din mamaestron di linteg, ya din ap-apon di kaipopogaw et an-anapen da mo intoy iyat da ay mamse en Jesus, ⁴⁸ngem magay waya da, tan am-in din kaipopogaw

^f19:38 Salmo 118:26.

[§]19:46 Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

et laylayden da ay manmanngge sin am-in ay kankanana.

Din Salodsod Maipanggep Sin Kalebbengan Jesus

(*Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33*)

20 Sin esay agew ay man-it-ildo si Jesus sin Timplo ya mangikaskasaba sin siked ay damag, inmey en sisya din papangolon di papadi, din mamaestron di linteg ya din aam-a. ²Pinoot da en sisya ay nangwani, “Ibagam kod en dakami mo sinoy lebbeng mo ay mangam-amag en dana. Sinoy nangidawat en sik-a sin kalebbengam ay nay?”

³Kanan aben Jesus, “Wada abey pootek kod en dakayo on-ona. Ibagay yo en sak-en ⁴mo sinoy nangidawat en Juan si kalebbengana ay namon-bonyag si kaipoipogaw. Ay si Diyos ono ipogaw?”

⁵Pag dan man-asipoot ay nangwani, “Ay sino di isongbat tako? Mo kanan tako en si Diyos di nangidawat si lebbeng na, kanan samet Jesus en, ‘Apay ngarud ay adi yo pinatpatis sisya?’

⁶Ngem mo kanan tako abe en owat ipogaw di nangidawat, adi pay pigpigen din am-in ay kaipoipogaw si datako, tan dadlon dan pasien ay mamadto si Juan.”

⁷Isonga kanan da et anggoy, “Adi mi ammo mo sinoy nangidawat.”

⁸Kanan aben Jesus, “Mo siya sa, adiak aben ibaga en dakayo mo sinoy nangidawat en sak-en si kalebbengak ay mangam-amag en dana.”

Din Pangarig Maipanggep Sin Makitaltalon Sin Kaobasan

(*Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12*)

⁹Pag dad-aten Jesus din pangarig ay nay sin kaipoipogaw. Kanana, “Wada di esa ay ipogaw ay nangis-ek si ad-ado

ay obas. Inpaayowana si odom ay mantaltalon, et pag emey sin addawi ay ili ay nabayag sidi. ¹⁰Domteng pay din panagbobolas si obas, inbaan din nakin nom-a di esa ay bag-ena ta ena alaen din bin-gay na. Ngem idi sinmawang sisya, sinoplit din nangngangset ya inpasaa da ay enggay nakoskosan. ¹¹Isonga kasin inbaan din nakin nom-a di esa ay bag-en. Ngem iso met laeng ay sinoplit da ya binabainan da yan asi da pantaolien ay magay indawat da en sisya. ¹²Isonga namitlo ay nan-ibaa si bag-en, ngem din maikatlo ay nay et sinogatan da downan dan initpig sin lasin di kaobasan. ¹³Pag kanan din nakin nom-a, ‘Sino ngata di mabalin ay amagek? Olay et ibaak din bogbogtong ya laydelaydek ay anak ko, tan mabalin siguro ay kabain das sisya.’

¹⁴“Ngem sin nangilaan da doy ay makitaltalon en sisya, kanan da et en, ‘Si naey di akin tawid sin nom-a ay nay. Peslen tako et ta bansen tako nan tawid na!’ ¹⁵Pag da et ipabela sin kaobasan et peslen da.”

Pag kanan Jesus, “Sino ngata di amagen din nakin nom-a sin doy da ay makitaltalon? ¹⁶Adi ena ngarud peslen daida ta asi na aben ipaayowan din nais-ek sin odom ay ipogaw.”

Sin nanngaan din kaipoipogaw sidi, kanan da, “Dakey kod ay! Maga koma di mapasamak si kaman nisa!”

¹⁷Ngem pag isisin-eng Jesus daida et kanana, “Mo siya sa ay adi mapasamak, sino ngarud di olog din inpaisolat Diyos ay nay?”

‘Din bato ay sinigaan din man-isassaad si beey et say nanbalinen Diyos ay kabanolan ay bato ay mangipakneg sin beey.’**

¹⁸Olay sino ay mag-as sin nay ay bato et magimok, ya mamekmek abe ay kaman tapok di olay sino ay pontanaa.”

**20:17 Salmo 118:22.

Din Salodsod Maipanggep Sin Panbayadan Das Bowis

(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

¹⁹ Idi dinngen din mamaestron di linteg ya din papangolon di papadi din pangarig ay nay, layden da ay depapen si Jesus ay dagos, tan ammo da ay daida di inbagbagan Jesus. Ngem emegyat da sin kaipoipogaw, ²⁰ isonga sedsed-en da di waya da ay manpag en sisya. Di inyat da et pinasoksokan da di odom ay lallalaki ta say en da paila en Jesus ay kaman dan nalinteg ay ipogaw, ngem din plano da et mansalodsod da en Jesus ta mo waday songbat na si pangidaruman da en sisya, asi da depapen et en da ipolang sin gobernador. Tan din gobernador et waday kalebbengana ay mangokom en sisya. ²¹ Inmey ngarud dana ay lalaki en Jesus et kanan da, “Apo maestro, ammo mi ay kosto am-in di kankanam ya it-itdom. Ammo mi abe ay adi ka panlaslasinen din waday kabigbigana, mo adi et it-itdom din tet-ewa ay maipanggep sin layden Diyos ay amagen di ipogaw. ²² Isonga ibagam kod mo lab-singen mi din linteg tako mo manbayad kamis bowis sin Emperador ed Roma.”

²³ Ngem ammon Jesus din sikap da, isonga pag nan kanan en daida, ²⁴ “Omi-paila kayo kod si esay pilak. Sinoy nakin ropa ya nakin ngadan isna?”

²⁵ “Din Emperador,” insongbat da.

“Mo siya sa,” kanan Jesus, “din okan Emperador et idawat yo en sisya, ya din okan Diyos et idawat yo abe en Diyos.”

²⁶ Siya di et enggay naabak da sin namadasan da ay nangietek en Jesus sin sangoanan di kaipoipogaw, isonga pag dan gomiginek, tan nasdaaw da sin insongbat na.

Din Salodsod Maipanggep Sin Natey Ay Matago Kasin

(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

²⁷ Wada da abe di Sadduceo ay inmey en Jesus. Daida di esa ay bonggoy di Judio ay mangmangwani en adi kasin matago di natey. Kanan da en sisya, ²⁸ “Apo maestro, kanan din linteg tako ay insolat Moses, ‘Mo waday sin-asawa ay magay anak da ya matey din lalaki, masapol ay asawaen din agi na din nalasang ta say mo way anak da, kaman say anak din natey.’”^{††} ²⁹ May kod, wada kano di pito ay sisiag-i ay lallalaki. Nangasawa din pangpangoan, ngem natey ay iwed anak da. ³⁰ Isonga naisokat iyogtana et inasawa na din balo, ngem natey ay iwed abey anak da. ³¹ Iso na abe sin maikatlo. Pag siyasiya di. Am-in din doy pito ay sisiag-i et nansososkat da ay nangasawa sin balo ay sana, yan natey da am-in ay magay anak da. ³² Pag omanongos ay matey din babai. ³³ May kod, mo sin tapin di agew sin katagoan kasin di natnatey, sino ngin en daida di kosto ay akin asawa en sisya? Tan inasawa da am-in.”

³⁴ Kanan Jesus en daida, “Aw kayman, mo din ipogaw ed wani et man-aasawa da, ³⁵ ngem din ibilang Diyos ay maikari ay matago kasin ya maitapi en sisya ed langit et adi da man-aasawas di. ³⁶ Tan kaman da din aanghel ay adi da katkatey. Daida di an-ak Diyos tan kasi-nan tagoen daida.

³⁷ “Et mo maipanggep abe sin kasin katagoan di natey, olay si Moses et dadlonan pinaneknekan ay matago kasin di natey. Tan mo din insolat na ay maipanggep sin manbidbidang ay kaiw et kanana en si Diyos di deda ay Diyos da Abraham en Isaac ya si Jacob.”^{‡‡} Say

^{††}20:28 Deuteronomio 25:5.

^{‡‡}20:37 Exodo 3:6.

kanana di olay mo nabayag ay nanatey da Abraham. ³⁸ Di layden nina ay kalien et matago kasin di natey, tan si Diyos et baken Diyos di natey ay ipogaw mo adi et din matmatago, tan am-in da ay malmati et matmatago da sin pangila na.”

³⁹ Pag kanan di odom ay mamaestron di linteg, “Kosto met kayman din in-songbat mo.” ⁴⁰ Et manlogi isdi, maga di mangitoleo ay manpoot en Jesus.

Din Salodsod Maipanggep Sin Messias

(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

⁴¹ Pag kanan Jesus en daida, “Apay nga kanan da en polin David din Messias? ⁴² Tan olay si David et insolat na sin libro ay Salmo en,

‘Kanan Apo Diyos en Apok: Tomokdo ka sin makannawan ko ⁴³ engganas abakek din kaibaw mo.’”[¶]

⁴⁴ Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Mo say kanan David en Apo na din Messias, in-toy iyat na ay polin David?”

Din Pangwanin Jesus Sin Maestron Di Linteg

(Mat. 23:1-36; Mar. 12:38-40)

⁴⁵ Idi nandengdenge din am-in ay kaipoipogaw, kanan Jesus sin papasolot na, ⁴⁶ “Siliban yo din mamaestron di linteg, tan layden da ay manbabado si kagkagam-is ay nagayad ta say waday kailasinan da ya layden da abe ay day-dayawen din mangila en daida ay mangwani en, ‘Emeyam, apo?’ mo en da manpasyal sin markitan. Pilpilien da abe din kasigedan ay tokdoan sin sinagoga, ya mo en da makipangan, siyat din napateg ay ipogaw di en da pakitokdoan. ⁴⁷ Iet-etekkan da pay di nabalo ay babbabai ta say alaen da din gamgameng da ya olay din beey da dowan dan paandoandoen din kararag da sin pangilaan di kaipo-

pogaw. Awni man et madagdagsen din dosa da.”

Din Indawat Di Nalasang En Diyos

(Mar. 12:41-44)

21 Pag manmeswat si Jesus et inila na di babaknang ay mangipeppeey si pilak da sin kaikoskosnongan di pilak sin Timplo. ² Inila na abe di nalasang ay nabiteg ay nangikosnong si doway ay balkeg. ³ Pag kanan Jesus, “Tet-ewa met nan ibagak en dakayo ay ad-ad-ado din inkosnong din nay nabiteg ay balo mo din inkosnong am-in di odom. ⁴ Tan mo din odom et din sobran di kinabaknang da anggoy di indawat da, ngem din balo ay nay et olay nabibiteg, indawat na am-in ay katagoana.”

Din Timpon Di Ligat Ay Domateng Sin Tapin Di Agew

(Mat. 24:1-14; Mar. 13:1-13)

⁵ Din odom sin pasolot na et ngalngalaten da din kinapintas di Timplo, tan naamag si kagkagam-is ay batbato ya naaltian si odom ay napintas ay naidadaton en Diyos. Pag kanan Jesus, ⁶ “Awni man et domteng din agew ay maiwalang am-in da naey ay il-ilaen yo, tan iwed di olay esay bato si komakaman sin kadana.”

⁷ Pag dan kanan, “Apo maestro, pigan di kaamagan nisa ya sinoy sinyal si pangimatonan mi ay dandani ay domateng din agew ay sana?”

⁸ Sinombat si Jesus et kanana, “Siliban yo ta adi kayo kaietekkan. Tan ad-ado da di omali ay mangwani en, ‘Sak-en met din Messias,’ ya kanan da abe en, ‘Dandani ay domateng din agew.’ Ngem adi kayo koma maitaptapi en daida. ⁹ Mo dengngen yo abe ay waday gobat ya golo, adi kayo emeg-egyat. Masapol ay

[¶]20:43 Salmo 110:1.

maamag dana, ngem daan pay din pan-patinggaan di lobong.”

¹⁰Intoloy na ay nangwani, “Tan din maamag et man-gogobat din kailiili ya siya abe sin gogobierno. ¹¹Ad-ado abe di kaeegyay ay yegyeg, betil ya sakit ay mamse si ad-ado ay ipogaw sin kailiili. Ya wada abe di kaeegyay ya nakaskas-daaw ay sinyal ed daya.”

¹²“Ngem sin daan mapasamak dana, depanen ya paligatan das dakayo. Idarum das dakayo sin sinagoga et ibalod das dakayo. Begew sin pammati yo en sak-en, iey das dakayo sin aari ya gogobernador. ¹³Et say waday gondaway yo ay mangibaga sin siked ay damag en daida. ¹⁴Ipapasnek yo sin nemnem yo ta adi yo nemmenemnem si isongbat yo, ¹⁵tan sak-en met laeng di mangidawat en dakayo si laing ay mankali ya sirib ay manongbat ta say magay iyat di kaibaw yo ay mangabak en dakayo ya mangontra sin ibagbaga yo. ¹⁶Sin doy ay timpo abe, olay din nanapoan yo, aag-i yo, toton-od yo ya gagayyem yo et lipotan das dakayo sin tuturay ta say peslen da di odom en dakayo. ¹⁷Am-in din kaipoipogaw abe et kalkaliget das dakayo begew sin nakies-esaan yo en sak-en. ¹⁸Ngem laton, tan ay-ayowanen Diyos dakayo ta adi malitaw di olay esa sin book yo. ¹⁹Isonga anosan yo tan say iyat yo ay mangon-od si biyag ay iwed patingga na.”

Din Kabakasan Di Jerusalem

(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

²⁰Kanan aben Jesus, “Mo ilaen yo ay likoben di ad-ado ay soldado ed Jerusalem, say pangammoan yo na ay dandani di kabakasana. ²¹Isonga din mantetee ed Judea et masapol ay dalasen da ay lomayaw sin kadondon-

togan. Din wada ed Jerusalem et manbakwit da koma, ya din wada abe sin pastolan et adi da koma somaa ed Jerusalem. ²²Tan siya na di timpon di dosa ay katongpalaan din am-in ay in-paisolat Diyos. ²³Sin da doy ay agew, kaseseg-ang iman din maliton ya din way pansosoena, tan am-in di ipogaw sin ili ay nay et palalo ay mapaligatan da ya liknaen da din panasaan Diyos en daida. ²⁴Di odom et matey das gobat ya din odom pay et iey das daida sin kailiili ay addawi ta say panbalinen da ay bag-en. Et mo din ili ay nay Jerusalem, abaken din Gentil et manturay das na enggana ay pasaldengen Diyos daida.”

Din Omalian Di Anak di Ipogaw

(Mat. 24:29-31; Mar. 13:24-27)

²⁵“Pag wada di kaeegyay ay mapasamak sin agew, bowan ya din tata-law.⁸⁸ Et am-in ay ipogaw isnan daga et enggay mariribokan da ya palalo abe di egyat da sin dalloyon ya din napigsa ay agodood di baybay. ²⁶Matalimodaw da si egyat da sin pansedsed-an das mapasamak isnan daga, tan maikiweg din am-in ay maila ed kayang. ²⁷Et pag dan ilaen sak-en ay Anak di Ipogaw ay omal-ali ay maikoyog sin liboo. Peteg di panakabalin ko ya dadlonak mansilap si kinadiyos ko. ²⁸Isonga mo manlogi am-in dana ay maamag, papigsaen yo ya panragsaken yo di nemnem yo, tan dandani di kaisalakanan yo.”

Din Maadal Sin Kaiw Ay Igos

(Mat. 24:32-35; Mar. 13:28-31)

²⁹Pag dad-aten Jesus en daida din pangarig ay nay. Kanana, “Nemnemnen yo din kaiw ay igos ya din odom ay kaiw. ³⁰Mo masokatan tobo da, namnamaen yo ay dandani di pinag-oodan. ³¹Iso na abe din nay inbagbagak en

⁸⁸21:25 Joel 2:31.

dakayo, mo ilaen yo ay maam-amag dana, ammo yo ay dandani din panturayan Diyos.

³²“Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay matmatago pay laeng di odom ay ipogaw ay wada ed wani* mo matongpal am-in din inbakak. ³³Mankaiiwed din wada ed kayang ya din daga ay nay, ngem din kalik pay et komakaman si eng-enggana.”

Masapol Ay Makasagana Tako

³⁴Intoloy Jesus ay nangwani, “Siliban yo ta adi kayo masangsangaw si beteng ono odom ay niloloko ay ogali ya adi kayo madadagsenan si katagoan yo tan into et ya masngang kayo sin omaliak. ³⁵Tan masngang met di ipogaw sin am-in ay kailili isnan labaw di daga ay kaman titit ay nakna sin tagdey. ³⁶Mansasagana kayo ngarud si kankanayon down kayo aben mankarkararag ta waday bikas ya toled yo ay mangitpe sin am-in dana ay maa-mag ta say mabalin ay sangoen yos saken ay Anak di Ipogaw.”

³⁷Inag-agew ay en man-it-itdo si Jesus sin Timplo ya nilablabi ay en man-iyan sin dontog ay Olivo. ³⁸Isonga din kaipoipogaw et masapsapa das binigbigat ay emey sin Timplo ta en da dengdenggen din kankanana.

Din Nanganapan Da Si Iyat Da Ay Mamse En Jesus

(*Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Jn. 11:45-53*)

22 Dandani ay domateng din fiestan di Judio ay makwani en Nalabas ay panganan da sin tinapay ay magay labadura na. ²Et din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg et anapen da mo intoy iyat da ay mangipapse en Jesus ay adi maam-ammoan, tan emegyat da sin kaipoipogaw.

Din Nakitolagan Judas Ay Manglipot En Jesus

(*Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11*)

³Pag kapten Satanas si Judas Iscariot ay esa en daida ay sinpo ya doway pasolot Jesus, ⁴et inmey sin papangolon di papadi ya din ap-apon di gogowardiyan di Timplo ta makitolag mo intoy iyat na ay mangipolag en Jesus en daida. ⁵Peteg di ragsak da et nantotolag da ay idawtan si pilak. ⁶Inaw Judas et pag nan ilogi ay manganap si waya na ay manglipot en Jesus mo maga di kaipoipogaw.

Din Nansaganaan Da Sin Maodi Ay Makiokoban Da En Jesus

(*Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21*)

⁷Domateng pay din damo ay agew di fiesta ay makwani en Tinapay ay Magay Labadura na, et say namaltian da si anak di karnero para sin fiesta ay makwani en Nalabas. ⁸Isonga binaan Jesus da Pedro en Juan ay nangwani, “En kayo isagana din kanen tako sin fiesta.”

⁹“Intoy laydem ay en mi pangisaganaan?” kanan da.

¹⁰Pag nan kanan, “Emey kayo sin siyodad. Mo somawang kayos di, waday abaten yo ay lalaki ay en nanakdo. Onoden yo sin beey ay sepena, ¹¹et kanan yo sin akin beey, ‘Inbagan din Apo tako mo into di kowarto ay ena makiokoban en dakami ay pasolot na sin para fiesta?’ ¹²Asi na itdo en dakayo di annawa ay kowarto ed kayang ay kad-an di am-in ay masapol tako. Saganaen yo din kanen takos di.”

¹³Siya di, pag emey din doway sana et tinmet-ewa din am-in ay inbagan Jesus en daida. Et pag dan saganaen din kanen da ay para sin fiesta.

*21:32 Di esa abe ay olog nina sin Griego et deda ay matmatago di Judio.

Din Maodi Ay Nakiokoban Jesus Sin Pasolot Na

(*Mat. 26:26-30; Mar.
14:22-26; 1 Cor. 11:23-25*)

¹⁴Idi dinmateng din kosto ay oras, nakitokdo si Jesus sin aapostol na ay mangan. ¹⁵Kanana en daida, “Peteg ay laydek ay makiokob en dakayo sin nay fiesta ay makwani en Nalabas, asiak pay manligat. ¹⁶Tan kanak en dakayo ay adiak kasin makikan sin kaman nina ay fiesta enggana ay matongpal din ologena sin panturayan Diyos ed langit.”

¹⁷Pag man-as Jesus si tasa ay napayan si danom di obas et man-iyaman en Diyos, asi na pag kanan, “Alaen yo na ta pantedted-an yo. ¹⁸Tan kanak en dakayo en adiak kasin omin-inom si danom di obas enggana ay domateng din panturayan Diyos.”

¹⁹Pag na aben alaen din tinapay et man-iyaman en Diyos. Asi na pag pitipit-ingen et idawat na en daida ay nangwani, “Si naey di awak ko ay maidaton para en dakayo. Amagen yo na ta say pangnemneman yo en sak-en.”

²⁰Idi nakakan da, kaman nidi met laeng di inyat na sin tasa ay ina na yan kanana, “Din tasa ay nay et say baro ay tolag Diyos ay siglotan di dadak ay omayos mo mateyak para en dakayo.†

²¹“Ngem kanak abe en dakayo ay din manglipot en sak-en et wada isna ay nakiookob.‡ ²²Sak-en ay Anak di Ipogaw et mateyak met maibasas sin ninemnem Diyos ed idi, ngem kaseseg-ang pay din manglipot en sak-en.” ²³Pag dan man-asipoot mo sino ngin en daida di mangiat sisi.

Din Nan-iibawan Da Mo Sino Di Kapatgan

²⁴Idi maaw-awni, nansosongbat din papasolot Jesus mo sino en daida di maibilang ay kapatgan. ²⁵Kanak et Jesus en daida, “Din aari ya odom ay manturturay isnan daga et ipipilit da din layden da sin iturturayan da ya layden da abe ay mabdayan si Manageseg-ang. ²⁶Ngem baken say iyat yo koma, tan din kapatgan en dakayo et masapol ay ibilang na din awak na ay kaman sisya din anongos, ya din pangolo et komaman koman baa. ²⁷Sino aya di nangatngato, ay din tomokdo ay mangan ono din mansil-silbi en sisya? Din pansilbian ay mangmangan, ay baken siya? Ngem nay ay wadaak isna ay mansil-silbi en dakayo ay kaman baa.

²⁸“Dakayo di nakilaklak-am sin amin ay ligat ko ay adi tinmaytaynan, ²⁹isonga amagek en dakayo din inamag Amak en sak-en. Tan indawat na en sak-en din kalebbengak ay manturay et say iyat ko met laeng en dakayo ³⁰ta say makiokob kayo en sak-en sin panturturayak ya tomokdo kayo abe sin trono ay mangokom sin polin di sinpo ya doway an-ak Israel.”

Din Nangipadtoan Jesus Sin Nangisaotan Pedro En Sisya

(*Mat. 26:31-35; Mar.
14:27-31; Jn. 13:36-38*)

³¹Pag kanan Jesus en Pedro, “Simon, dengngem kod nan ibagak. Kindaw Satanans di waya na ay mamadas en dakayo am-in ta say ilaena mo waday maisian en dakayo ay kaman din kaisianan di begas ya teg-ap mo mategapan. ³²Ngem inkarkararagak sik-a ay Simon ta say itoltoloy mo ay mamati, et

†22:20 Jeremias 31:31-34.

‡22:21 Salmo 41:9.

mo mansagong ka kasin en sak-en, masapol ay papigsaem din iib-am.”

³³ Asi et kanan Pedro, “Apo, enggay met nakasaganaak ay olay makibalodak ya makikateyak en sik-a.”

³⁴ “Siya say kanam,” kanan Jesus, “ngem ibagak en sik-a, mo sin daan pantan-oan di kawwitan si bigat, mamitlo ka ay mangwani en adim am-ammos sak-en.”

Pilak, Sangi Ya Kampilan

³⁵ Pag kanan Jesus en daida, “Sin nangibaaak en dakayo ay magay intakin yo si pilak, sangi ya pansokatan ay sinilas, ay waday nankolongan yo?”

“Maga yan,” insongbat da.

³⁶ “Ngem ed wani pay,” kanan Jesus, “din waday pilak ya sangi na et olay itakina, ya din magay kampilana et masapol ay en manlako, olay mo masapol ay ilako na din tak-ep di bado na ta way ibayad na. ³⁷ Tan masapol met ay matongpal din naisolat ay kalin Diyos maipanggep en sak-en ay kanana en, ‘Naibilang sisya ay tollisan.’⁴¹ Et nay dandani ay matongpal.”

³⁸ “Apo,” kanan da, “Naey di doway ay kampilan.”

“Kosto et sa,” insongbat na.

Din Nankararagan Jesus Sin Dontog Ay Olivo

(*Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42*)

³⁹ Pag komaan da Jesus ya din pasapolot na sin siyodad et inmey da sin dontog ay Olivo, tan say in-inmeyan da met laeng mo malabi. ⁴⁰ Idi dinmateng da, pag nan kanan en daida, “Mankararag kayo ta say adi kayo masolisog.”

⁴¹ Pag nan addawian si daidas at-atik ay kaman din kaaddawin di maitpig ay bato, et nandokmog ay nankararag. ⁴² “Ama,” kanana, “mo laydem, ipalobos

mo kod ay adiak nam-osen din nay omali ay ligat ko. Ngem baken koma din laydek mo adi din laydem di matongpal.”

⁴³ Pag et manpaila di anghel en sisya ay napod langit ay nangipapigsa en sisya.

⁴⁴ Et sin nay palalo ay ligat na, inapasnek na pay ay nankararag, et di linget na yan kaman dada ay manteded sin lota.

⁴⁵ Idi nakakararag, nantaoli sin kandan di papasolot na, et dinatnganas daida ay naseseyep, tan enggay nabbay da sin palalo ay sakit di nemnem da. ⁴⁶ Pag nan kanan, “Apay nga naseseyep kayo? Iban-gon yo ta mankararag kayo ta say adi kayo masolisog.”

Din Nadpapan Jesus

(*Mat. 26:47-56; Mar.*

14:43-50; Jn. 18:3-11)

⁴⁷ Deda ay mankalkali si Jesus, sinmawang di kaipoipogaw ay inpangon Judas ay esa sin sinpo ya doway ay pasolot na. Sinmag-en en Jesus ta say ongoana, ⁴⁸ ngem kanan Jesus, “Judas, apay nga nanbalinem din ongo ay sinyal di layad si sinyal di panglipotam en sak-en ay Anak di Ipogaw?”

⁴⁹ Ilaen pay din pasolot Jesus din maa-mag en sisya et kanan da en, “Apo, ay makibinetbetan kami?” ⁵⁰ Dowan et kabebet din esa ay pasolot na sin bag-en di kangatoan ay padi et nalongodan inga na ay makannawan.

⁵¹ Ngem kanan et Jesus, “Kosto sa!” Et kinapay na din ingan di bag-en ay sana et nailatonan.

⁵² Pag nan kanan sin papangolon di papadi ya din ap-apon di gogowardiyan di Timplo ya din aam-a ay en nanpap en sisya, “Ay tollisanak aya ta in mali kayo ay nan-egeegen si kampilan ya pato ay en dompap? ⁵³ Inag-agew met ay wadaak sin Timplo ay man-it-itdo en dakayo, ngem adi kayo dinomdompap.

⁴¹22:37 Isaias 53:12.

Ngem nay dinmateng din waya yo ay inkeddeng Diyos ya din waya aben Satanas ay manturay sin mabolinget.”

Din Nangisaotan Pedro En Jesus

(*Mat. 26:57-58,69-75; Mar. 14:53-54,66-72; Jn. 18:15-18,25-27*)

⁵⁴ Pag dan depapen si Jesus et in-ey da sin beey di kangatoan ay padi. Mo si Pedro pay et inmon-onod ay namona di betaey da. ⁵⁵ Ngem idi namongpong da sin gawan di bel-ayan ta man-anido da, en nakianido si Pedro. ⁵⁶ Inilan di esa ay baa ay balasang sisya tan nasisilawan sin apoy, et insisin-eng na ay nangwani, “Din lalaki ay nay et esa met ay gait na.”

⁵⁷ Ngem insaot Pedro ay nangwani, “Maga yan, ay siya mo am-ammok sisya?”

⁵⁸ Maaw-awni pay, wada kasin di esa ay lalaki ay nangimaton en sisya et kanana, “Sik-a met di esa en daida.”

Ngem kanan Pedro, “Baken yan.”

⁵⁹ Malabas pay di esa ay oras, wada kasin di esa ay lalaki ay nangipapati en, “Tet-ewa met ay esa na ay gait Jesus, tan taga-Galilea met abe.”

⁶⁰ “Adiak polos ammo san kankanam,” insongbat Pedro. Mankalkali pay laeng sisya yan nantan-o din kawwitan. ⁶¹ Pag et mansagong si Apo Jesus et isin-eng nas Pedro, et asi na ninemnem din inbagan di Apo ay sin daan pay pantan-oan di kawwitan sin labi ay doy, mamitlo ay kanana en adi na ammos sisya. ⁶² Asi pag komaan et palalo ay man-anog-og.

Din Nanglasoyan Ya Nanespegan Da En Jesus

(*Mat. 26:67-68; Mar. 14:65*)

⁶³ Din namanbantay en Jesus et nilaslasoy da ya dinesdespeg da. ⁶⁴ Kinopopan da aben mata na, asi da kanan, “May kod ay, pogtoam mo sinoy nanespeg en sik-a.” ⁶⁵ Et ad-ado pay

di kankanana da ay manglaslasoy ya manis-iyek en sisya.

Din Namistigalan Di Tuturay Di Judio En Jesus

(*Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Jn. 18:19-24*)

⁶⁶ Sin napat-aana, naipango si Jesus sin kad-an di nasinop ay aam-an di Judio ya din papangolon di papadi ya din maestron di linteg. ⁶⁷ Kanan da en sisya, “Ibagam kod, ay sik-a din Messias?”

Sinongbatan Jesus ay nangwani, “Olay mo ibagak, adi yo met laeng patien, ⁶⁸ ya mo wada abe di isalodsod ko en dakayo, adi yo met laeng songbatan. ⁶⁹ Ngem manlogi ed wani, sak-en ay Anak di Ipogaw et tomokdoak sin makannawan Diyos ay manakabalin.”

⁷⁰ Pag da kasin ipoot, “Ay sik-a ngarud din Anak Diyos?”

“Mo say kanan yo, kosto,” kanana.

⁷¹ Pag da et kanan, “Ay siya mo masapol tako di manistigo? Nay met ay dinnge tako din inbaga na.”

Din Naipolangan Jesus En Pilato

(*Mat. 27:1-2,11-14; Mar. 15:1-5; Jn. 18:28-38*)

23 Pag pomika da am-in ta iey da si Jesus en Gobernador Pilato. Idi sinmawang das di, ² indarum da ay nangwani, “Sinokalan mi na ay ipogaw ay mangaw-awis ay mangolo sin kailian mi ay Judio. Maikadwa, kanana en adi da koma baybayadan di bowis en Emperador, ya maikatlo, kankanana en sisya din Cristo ay ari.”

³ Pag pooten Pilato en Jesus, “Ay sik-a baw din arin di Judio?”

“Mo say kanam et siya,” insongbat Jesus.

⁴ Pag kanan Pilato sin papangolon di papadi ya din kaipoipogaw, “Magay ammok si basol na.” ⁵ Ngem inapilit da

pay ay nangwani, “Ginolgolo na din amin ay kaipoipogaw, manlogi ed Galilea enggana ed Judea, et nay ay dinmateng abe isna.”

Din Naipolangan Jesus En Herod

⁶ Sin nanngaan Pilato isna, pinoot na mo taga-Galilea si Jesus. ⁷ Idi inammoana ay napo si Jesus ed Galilea ay nanturturayan Herod, inpaitlod nas Jesus en sisya, tan naidsan ay wadas Herod ed Jerusalem sin da doy ay agew.

⁸ Idi inilan Herod si Jesus, peteg di ragsak na, tan nabayag ay dindinngge na di maipanggep en sisya, yan laydena ay ilaen di esa ay nakaskasdaaw ay amagen Jesus. ⁹ Isonga ad-ado di insalodsod na, ngem adi polos sinomsombat sisya. ¹⁰ Din papangolon di papadi ya din mamaestron di linteg et inpigpigsa da abe ay mangipabasbasol en sisya. ¹¹ Pag maitapi si Herod sin sosoldado na ay manis-iyek ya manglaslasoy en Jesus. Binadoan das sisya si kagkagam-is ay nagayad ay kaman din ibadon di ari et pag dan pataolien en Pilato. ¹² Manlogi sin doy ay agew, dagos ay nan-gayyem da Herod en Pilato, tan sigod ay way ibaw da ed idi.

Din Naikeddangan Jesus Ay Matey

(*Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Jn. 18:39–19:16*)

¹³ Pag paayag Pilato din papangolon di papadi ya din odom ay aap-on di Judio ya din kaipoipogaw, ¹⁴ et kanana en daida, “Indarum yo na en sak-en ay kanan yo en aw-awisena din kaipoipogaw ay mangolo sin gobierno. Ngem nay binistigal ko sin nangiilaan yo et magay inammoak ay mangipaneknek sin inpabpabasol yo en sisya. ¹⁵ Olay si Herod abe et magay inammoana ay basol na, tan nay inpataoli na en datako, isonga maga ngarud di basol na si omanay si kapseana. ¹⁶ Isonga ipasoplit ko et

anggoy, asiak ibolosan.” ¹⁷ Say kanana di tan masapol ay ibolos na di esa ay balod sin tonggal fiesta ay makwani en Nalabas, tan say ogali na.

¹⁸ Ngem din kaipoipogaw et kabanogbogaw da ay nangwani, “Peslem! Si Barabbas di layden mi ay ibolos mo!” ¹⁹ (Si Barabbas ay nay et naibalod tan nan-golo ed Jerusalem ya wada abey pinse na.)

²⁰ Layden Pilato ay mangibolos en Jesus, isonga nakikali kasin sin kaipoipogaw, ²¹ ngem inbogabogaw da en, “Ilansam! Ilansam sin krus!”

²² Inpitlon Pilato ay nakikali en daida et kanana, “Ay tan? Sino ngin di basol na? Iwed ammok si inamag na ay gapo si kapseana. Olay pasoplit ko et anggoy ta asiak ibolos.”

²³ Ngem intoltoloy da ay mangibogbogaw ay mangipapilit en mailansa si Jesus sin krus enggana ay naabak si Pilato, ²⁴ et inaw na din layden da. ²⁵ Inbolos na din layden da ay maibolos ay naibalod begew si golo ya pese ngem inpolang na pay si Jesus en daida ta say matongpal din layden da maipanggep en sisya.

Din Nailansaan Jesus Sin Krus

(*Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Jn. 19:17-27*)

²⁶ Pag ikaan din sosoldado si Jesus ay en da ilansa sin krus. Wada da pay sin danan et inabat da di esa ay lalaki ay si Simon ay taga-Cirene ay em-emey sin siyodad ay napo sin barbaryo. Dinpap das sisya et inpapilit da ay tilidena din krus, pag dan ipaonod en Jesus.

²⁷ Ad-ado abe di kaipoipogaw ay mangon-onod en Jesus pati babbabai ay mangog-oga en sisya ya manladladingit. ²⁸ Sinagong Jesus daida yan kanana, “Babbabai ay taga-Jerusalem, baken sak-en koma di og-ogaan yo mo adi din awak yo ya din anan-ak yo. ²⁹ Tan awni et domteng di timpon di

ligat ay pangwanian di ipogaw en, ‘Nagasat din babbabai ay basig ay adi nan-an-anak ya adi nanpaspasoso.’³⁰ Tan mo sin timpo ay sana, man-adawag di ipogaw ay magday di dontog ta say tabokanas daida.[§]³¹ Tan mo say amagen da na en sak-en ay kaman daan mango ay kaiw, adi pay masepsep di iyat da en dakayo ay kaman nanango.”

³²Wada abe di dow a ay tollisan ay inkoyog da en Jesus ta en da peslen.³³ Idi dinmateng da sin lugar ay kanan da en Tong-an di Toktok, inlansa da si Jesus sin krus. Din dow a ay tollisan et inlansa da abe si natken ay krus, esa sin kawanan ya esa sin kattigid Jesus.³⁴ Pag kanan Jesus, “Ama, pakawanem daida, tan adi da ammo din am-amagen da.”

Mo din sosoldado, nanbinnonotan da din badon Jesus ta say panbibingayan da.**³⁵ Din kaipoipogaw et pinmipika das di ay mamoyboya dowan din papan-golon di Judio et siniyesiyekan das sisya ay nangwani, “Insalakana met di odom ay ipogaw. Isalakana kod abe din awak na mo tet-ewa ay sisya din Messias ay pinilin Diyos.”††

³⁶Sinis-iyekan abe din sosoldado. Sinmag-en da ta idewdewan das sokas sisya‡‡³⁷ dowan dan kankan, “Isalakan mo ngarud din awak mo mo tet-ewa ay sik-a din arin di Judio.”

³⁸Wada abe di naisolat ay naipakpak sin toktokan Jesus ay kanana en, “Si naey di arin di Judio.”

³⁹Olay din esa ay tollisan ay nailansa et nilaslasoy na si Jesus ay nangwani,

“Ay baken sik-a din Messias? Isalakan mo ngarud din awak mo ya dakami abe!”

⁴⁰Ngem din kadwa na ay tollisan, iniyew na ay nangwani, “Ay adi ka emegyat en Diyos? Nan-iso di naikeddeng en datako am-in,⁴¹ ngem mo daita pay et kosto din dosa ta tan say gon-gona ta sin basol ta, ngem mo sisya pay, maga iman di basol na.”⁴² Pag nan kanan en Jesus, “Apo Jesus, nemnemem kod sak-en mo omali ka ay manturay.”

⁴³Et kanan Jesus en sisya, “Tet-ewa nan ibagak en sik-a. Ed wani ay agew, maitapi ka en sak-en ed langit.”

Din Nateyan Jesus

(*Mat. 27:45-56; Mar.*

15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴Idi inmalas dosi, kasaldeng din agew ay mansey-ang et binmolinget din intiroy ay ili enggan as alas tres.⁴⁵ Pag et nabisngit din kurtinan di Timplo et nandowa.⁴⁶ Inpigsan Jesus din kali na ay nangwani, “Ama, italek ko din ababiik ko en sik-a.”¶¶ Say kanana di, pag matey.

⁴⁷Idi inilan din kapitan di soldado am-in dana ay naamag, dinaydayaw nas Diyos ay nangwani, “Tet-ewa baw ay nalinteg na ay ipogaw!”

⁴⁸Din kaipoipogaw abe ay nasinop ay namoya, idi inila da din naamag, sinmaa da ay nangepakepag sin pagew da begew sin sakit di nemnem da.⁴⁹ Ngem am-in din gagayyem Jesus ya din babbabai ay nakikiey en sisya ay napod Galilea et nantetee da sin ay-ayed ay nangil-ila.

§23:30 Hosea 10:8; Naipaammo 6:16.

**23:34 Salmo 22:18.

††23:35 Salmo 22:7.

‡‡23:36 Salmo 69:21.

¶¶23:46 Salmo 31:5.

Din Naiponponan Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Jn. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Wada di lalaki ay manngadan si Jose ay taga-Arimatea ay esa ay ili sin probinsiya ay Judea. Siged ya nalinteg ay ipogaw sisya ay manman-ed sin domatngan di panturayan Diyos. Olay mo sisya et esa ay pangolon di Judio, adi nakiaw sin planon di iib-a na ya din natongpalana. ⁵² Si Jose ay nay et inmey en Pilato ay nangdaw sin bangkay Jesus. ⁵³ Pag nan en ibaba sin krus et binotibotana si siged ay lopot, asi na pag igto sin liyang ay natiktikan ay bato ay adi naososal. ⁵⁴ Sin nangamaganas di, dandani ay manlogi din agew ay pan-ibbayan, tan masdem di Biyernes ay pansaganaan di Judio.^{§§}

⁵⁵ Din babbabai ay nakikiey en Jesus ay napo ed Galilea et inmonod da en Jose et inila da din kad-an di naiponponan Jesus ya din inyat Jose ay nangigto sin bangkay na. ⁵⁶ Pag dan somaa ta en da isagana din lana ya bangbanglo ay awni et en da iaplos sin bangkay na. Ngem sin kabigatana ay pan-ibbayan, nantetee da ed bebbeey da ay nan-illeng, tan say linteg di Judio.*

Din Kasin Natagoan Jesus

(*Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Jn. 20:1-10*)

24 Idi Dominggo, nasapa din babbabai ay sana ay inmey sin kad-an di naiponponan Jesus ay nangitatakin si bangbanglo ay isagana da. ² Dintengan da ay naolin din bato ay nain-eb sin liyang, ³ isonga pag da et senggep, ngem magay dinatngan da sin awak Apo Jesus. ⁴ Idi pinmipika das di, nasdanasdaaw da, nanpaila et di doway ay lalaki

ay mansilsilap di bado da ay nakipipika en daida. ⁵ Nanyongo din babbabai begew si palalo ay egyat da, ngem kanan din doy lallalaki en daida, “Apay nga an-anapen yo din natago sin kad-an di natey? ⁶ Iwed si Jesus isna, tan natago kasin. Ay nilinglingan yo din inbaga na en dakayo sin kad-an yo ed Galilea ⁷ ay masapol ay maipolang din Anak di Ipogaw sin managbasol ta ilansa da sin krus, ngem matago kasin sin maikatlo ay agew?” ⁸ Et pag dan nemnemen din inbagan Jesus.

⁹ Mantaoli da pay et inbaga da sin sinpo ya esa ay pasolot na ya din iib-a da din naamag. ¹⁰ Din ngadan di babbabai ay nay et da Maria Magdalena, Joanna, ya si Maria ay inan Santiago. Daida ya odom pay ay babbabai di en nangibaga sin aapostol sin naamag. ¹¹ Ngem kanan din aapostol en taytayoktok et anggoy din inbagan di babbabai, isonga adi da pinati. ¹² Ngem si Pedro pay et nanagtag ay inmey sin kad-an di liyang. Domateng pay isdi, nanyakog-ong ay nangitining, ngem magay inila na powira din lopot ay inbotibot da. Pag somaa ay manganaanap sin nemnem na mo sino di naamag.

Din Nanpailaan Jesus Sin Doway Ay Pasolot Na Ay Nanpa-Emmaus

(*Mar. 16:12-13*)

¹³ Sin doy met laeng ay agew, mandad-an di doway ay pasolot Jesus ay emey sin esa ay baryo ed Emmaus ay nasurok si sinpo ya esa ay kilometro din kaaddawi na ed Jerusalem. ¹⁴ Idi mandad-an da, ngalngalaten da din maipanggep sin am-in ay naam-amag. ¹⁵ Manngalngalat da pay yan inmasag-en si Jesus et nakiey en

§§**23:54** Din ogalin di Judio, manlogi din agew ay pan-ibbayan sin kadiposan di agew sin Biyernes, et makdeng sin kadiposan di agew sin Sabado.

***23:56** Exodo 20:10; Deuteronomio 5:14.

daida. ¹⁶Ngem olay mo inila das sisya, adi da naimatonan tan kaman nagodab mata da. ¹⁷Kanan Jesus en daida, “Sino di ngalgalaten yo dowan kayon mandad-an?”

Sinmaldeng da et maila sin mata da ay mansasadot da. ¹⁸Pag kanan di esa en daida ay manngadan si Cleopas, “Anggoy mon samet si mantetee ed Jerusalem si adi makin ammo sin naam-amag isdi en dana ay agew ay nalabas.”

¹⁹“Ay sino di naam-amag?” kanan Jesus.

“Din naam-amag en Jesus ay taga-Nazaret,” insongbat da. “Mamadtos sisya et inbilang Diyos ya din am-in ay kaipoipogaw ay manakabalin sisya ay nan-it-itdo ya nangam-amag si nakaskasdaaw. ²⁰Ngem din papangolon di papadi ya din mangiturturay en datako et indarum das sisya ta matey et inpailansa da sin krus. ²¹Sisya pay koma di namnamaen mi ay mangipawaya en datako ay Israelita. Ed wani pay, say maikatlo ay agew nanlogi sin naamagan dana. ²²Ed wani abe, waday naamag ay nasdaawan mi. Tan nasapa di odom ay babbabai ay iib-a mi ay inmey sin liyang ²³yan adi da kanon dintengan din bangkay na. Pag da et mantaoli ay manaddad-at en nanpaila kano di aanghel ay nangwani en natago kasin sisya. ²⁴Inmey abe di odom ay iib-a mi sin liyang yan kambaw tet-ewa am-in din inbagan din babbabai, ngem adi da met laeng inila si Jesus.”

²⁵Pag kanan Jesus en daida, “Ay apaw kayo ay kolang nemnem na! Apay nga naligat ay pasien yo din am-in ay inbagbagan di mamadto? ²⁶Maawatan yo koma ay masapol ay nam-osen din Messias din ligat ay sana agan-o, asi pag madayaw.” ²⁷Pag iolog Jesus en daida din am-in ay naisolat sin kalin Diyos maipanggep en sisya ay manlogi sin

damo ay libro ay insolat Moses enggana sin insolat din am-in ay mamadto.

²⁸Idi inmas-asag-en da sin ili ay emeyan da, intoloy Jesus ay manmandan, ²⁹ngem inpakodan das sisya ay mangmangwani, “Man-iyen takos na tan nay enggay nalabi.” Isonga pag makiey en daida.

³⁰Idi tinmokdo da ay mangan, inan Jesus din tinapay et man-iyaman en Diyos. Pag nan pit-ingen et idawat na en daida. ³¹Asi pag et maibolinasnasan mata da et inmatonan das sisya. Ngem pag et bigla ay namaga. ³²Asi da nan-asibaga, “Iso met gayam ay siged di nemnem ta sin danan sin nangiolo-ologana sin naisolat ay kalin Diyos en daita.”

³³Kapika da ay dagos et nantaoli da ed Jerusalem. Dinatngan da din sinpo ya esa ay pasolot na ya din odom ay nakisinop en daida ³⁴ay mangmangwani, “Tet-ewa baw adi ay natago kasin din Apo, tan nanpaila en Simon!” ³⁵Pag dad-aten aben din doway ay sana din naamag sin danan ya din nangimatonan da en Jesus sin namit-ipit-ingana sin tinapay.

Din Nanpailaan Jesus Sin Papolot Na

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Jn. 20:19-23; Ina. 1:6-8)

³⁶Daddad-aten da pay laeng dana ay naamag yan kawada et si Jesus ay pinmipika sin kad-an da. “Talna koma di mawada en dakayo,” kanana.

³⁷Ngem nakibtot da ya palalo di egyat da, tan kanan da en banig di il-ilaen da. ³⁸Isonga pag nan kanan en daida, “Apay nga emegyat kayo ya mandowadowa kayo maipanggep en sak-en? ³⁹Ilaen yo nan takkay ko ya nan sikik ta pasien yo en tet-ewa ay sak-en. Kapayen yos sak-en ta say mapnek kayo. Tan din banig et magay awak na ya tong-a na, et mail-ila yo met ay wada en sak-en.”

⁴⁰ Sin nangibagaana isna, inpaila na en daida din takkay na ya siki na. ⁴¹ Adi da pay laeng pasien tan palalo ay masmasdaaw ya maragragsakan da, isonga kanan aben Jesus, “Ay wada di makan isna?” ⁴² Indawtan da si naidawis ay ni-gay, ⁴³ et insida na sin nangiilaan da.

⁴⁴ Pag nan kanan en daida, “Da naey ay naam-amag et siya met laeng din inbagbagak en dakayo sin kawadak en dakayo ed idi: masapol ay matongpal am-in din insolat Moses ya din mamadto ya din wada abe sin libro ay Salmo ay maipanggep en sak-en.”

⁴⁵ Pag nan silawan din nemnem da ta say maawatan da din naisolat ay kalin Diyos ⁴⁶ yan kanana en daida, “Siya na di naisolat: masapol ay manligat ya matey din Messias et pag kasin matago sin maikatlo ay agew. ⁴⁷ Masapol abe ay maikaskasaba din panbabawian di ipogaw ya din pamakawanan Diyos sin

basbasol da begew en sak-en sin amin ay ili isnan daga manlogi isnan ed Jerusalem. ⁴⁸ Dakayo di mangipaneknek ay tet-ewa din nay inil-ila yo. ⁴⁹ Awni et sak-en met laeng di mangibaa sin inkarin Amak ta say bomaba en dakayo. Sedsed-en yo ngarud ed Jerusalem enggana ay awaten yo din nay panakabalin ay mapo ed langit.”

Din Naikayangan Jesus Ed Langit

(Mar. 16:19-20; Ina. 1:9-11)

⁵⁰ Pag nan ipango si daida ed Betania, et inkayang nan takkay na ay mamindisyon en daida. ⁵¹ Binbindisyonana pay laeng daida ya dowanana taytaynan daida et naikayang ed langit. ⁵² Dinay-dayaw das sisya et pag dan mantaoli ed Jerusalem ay peteg di ragsak da. ⁵³ Et kankanayon ay em-emey da sin Timplo ay manaydayaw en Diyos.

Din Sigid Ay Damag Ay Insolat

San Juan

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din nangisolat sin Sigid ay Damag ay nay et si Apostol Juan ay anak da Zebedeo en Salome ay taga-Galilea. Din panggep na ay nangisolat et wada sin 20:31: "...ta say patien yo ay si Jesus din Messias ay Anak Diyos ta say babaen sin pammati yo, wada en dakayo di biyag ay iwed patingga na begew sin nakies-esaan yo en sisya." Isonga ad-ado di mabasas na maipanggep sin kinadiyos Jesus ay Anak Diyos, din ison di pammati, ya din biyag ay iwed patingga na.

Sin panlogian di libro, inpalawag Juan ay si Jesus din makwani en Kali ay nanbalin si ipogaw ta say maila ya maammoan di kaipoipogaw din kinadiyos ya nemnem Diyos Ama. Sin kaitoloyan di libro, dinad-at na di pito ay nakaskasdaaw ay sinyal ay inpailan Jesus ay mangipanekek sin kinadiyos na: din nangipabalinanans danom si arak (2:1-11), din nangagasana sin anak di esa ay manturay (4:46-54), din nangagasana sin lalaki ay mansakit ed Betzata (5:1-18), din namakanana sin kaipoipogaw (6:6-13), din nandanana sin labaw di danom (6:16-21), din nangagasana sin nagodab (9:1-7), ya din kasinan nanagoan en Lazarus (11:1-45). Lima en da naey ay sinyal, sin isna ay libro et anggoy di kad-an da. Dinad-at na abe din inbagan Jesus maipanggep sin kinadiyos na ya obla na, kaspangarigan din nangiarigan Jesus sin awak na ay makan (6:35), silaw (9:5), segpan (10:7), danan (14:6), ya poon di obas (15:1).

Ad-ado abe di maadal isna maipanggep sin kinadiyos Diyos Ama ya Diyos Ispirito Santo. Kaspangarigan, din kinaaman Diyos et nasurok si mamin sin-gasot di naibagaana. Wada abe di maadal maipanggep sin panagoana si natey (5:21), din kinangato na (10:29), din ipogaw ay panbeeyana (14:23), din kinasanto na (17:11) ya kinalinteng na (17:25). Mo din Ispirito Santo abe, ad-ado di naisolat sin kapitolo 14-16 maipanggep si ipanekek na sin am-in ay ipogaw ya din panteteana, pamadbadangana ya pan-it-itdoana si mamati en Cristo.

Ad-ado di inbagbagan Jesus ay sin isna ay libro et anggoy di kad-ana ay kaman din nakingalatana en Nicodemus maipanggep si kasin maianakan di ipogaw (3:1-21), din nakingalatana sin babai ay taga-Samaria maipanggep si danom ay mangidawat si biyag (4:1-26), din nan-it-itdoana sin fiesta ay makwani en Ab-abong, din pangarig maipanggep sin siged ay mangay-ayowan si karnero (kapitolo 10), ya din inkararag na en Ama na (kapitolo 17).

Din Linaona

Din kali ay nanbalin si ipogaw 1:1-18

Si Juan ay Mamonbonyag ya din damo ay papasolot Jesus 1:19-51

Din nan-it-itdoan Jesus sin kaipoipogaw 2:1-12:50

Din nan-it-itdoan Jesus sin papasolot na sin naod-odi ay agew na 13:1-17:26

Din nateyan Jesus 18:1-19:42

Din kasin natagoan ya nanpail-ilaan Jesus 20:1-21:25

Din Kali Ay Nanbalin Si Ipogaw

1 Sin damodamo, sin daan maparsuaan di lobong, nawawada din Kali.[†] Sisya di kadwan Diyos yan

[†]1:1 Di kali et kaipaammoan di nemnem, isonga din kananas na en si Cristo din Kali et laydena ay kalien en sisya di pangammoan di ipogaw sin nemnem Diyos.

Diyos met laeng sisya. ²Nanipod sin eng-enggana, wada din Kali ay sana ay kadwan Diyos. ³Sisya di nangipaamagan Diyos sin am-in ay wada, et maga polos di naamag mo adi babaen en sisya. ⁴Sisya abe di poon di biyag ay maiarig si silaw ay maninggaw si nemnem di ipogaw. ⁵Tinitinggawana din mabolinget, yan din bolinget et adi makaabak sin silaw.

⁶Waday ipogaw ay inbaan Diyos ay manngadan si Juan.[‡] ⁷Inbaan Diyos sisya ta ena paneknekan sin kaipoipogaw di maipanggep sin silaw ta mamati koma am-in ay ipogaw begew din inpaneknek na. ⁸Si Juan et baken din silaw ay mismo, mo adi et din inmali ay mangipaneknek si maipanggep sin silaw.

⁹Din kosto ay silaw et din inmali isnan daga ta ena silawan di nemnem di am-in ay ipogaw. ¹⁰Ngem olay mo wada isnan lobong yan pinarsuan Diyos din am-in ay wadas na babaen en sisya, adi pay dedan inmatonan di ipogaw sisya. ¹¹Inmali sin ili na, yan adi aben inawat din kailiana. ¹²Ngem wada pay di nangawat ay din namati en sisya. Daida di inyaanas kalintegan ay manbalin si anak Diyos. ¹³Din nanbalinan da ay anak Diyos et baken naipogawan, tan baken maipoon sin nandaagan di sinasawa ya din panggep da ay waday anak da, mo adi et maipoon sin panakabalin Diyos.

¹⁴Din Kali et nanbalin si ipogaw et nakitettee en dakami. Masemaseg-ang sisya ya pag tet-ewa din inbagbaga na. Inila mi din kinadiyos na ay din kinadiyos di bogbogtong ay Anak Diyos ay napo en Ama na.

¹⁵Pinaneknekan Juan sisya ay nangwani, “Si naey din inbagbagak sin nangwaniak en dakayo en nangatngato mo sak-en din omonod, tan sin daanak pay bomalaan, nawawadas sisya.” ¹⁶Begew sin dakdake ay seg-ang na, kankanayon ay binbindisyonanas datako am-in ay mamati. ¹⁷Tan inpaammon Diyos din linteg na babaen en Moses, ngem din seg-ang na ya din tet-ewa ay maipanggep en sisya et inpaammo na en datako babaen en Jesu Cristo. ¹⁸Maga di nakaila en Diyos, ngem din bogbogtong ay Anak na ay kadwan Ama na si kankanayon et sisya di nangipaammo.

Din Inpaneknek Juan ay Mamonbonyag

(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18*)

¹⁹Sin namingsan, waday papadi ya Levita ay inmey sin kad-an Juan. Inbaan di papangolon di Judio ed Jerusalem si daida ta en da pooten en Juan mo sinos sisya. ²⁰Adi insaot Juan din katet-ewa na mo adi et inpodno na ay nangwani, “Bakenak din Messias.”[¶]

²¹“Sino ka ngarud? Ay sik-a si Elias?” kanan da.

“Baken,” kanana.

“Ay sik-a ngata din omali ay mamedto?”[§] kasin dan inpoot.

“Baken,” kanana.

²²“Yan sino ka ngarud? Ibagam kod tan siyat way isongbat mi sin nangibaa en dakami. Sinoy pangwanim sin awak mo?” kanan da.

²³“Sak-en di natongpalan di inpadton Isaias ay wada sin lugar ay magay omili di mangibogbogaw ay mangmangwani,

[‡]1:6 Si Juan ay nay et si Juan ay Mamonbonyag ay baken din pasolat Jesus ay nangisolat isna.

[¶]1:20 Din Messias (sin kalin di Judio) ono Cristo (sin Griego) et esa ay titulo. Din olog na et din dinotokan Diyos ay manturay.

[§]1:21 Malakias 4:5.

'Isagana yo din danan di Apo ta maid-oritso'"** kanan Juan.

²⁴Asi et inbagan din doy inbaan di Fafariseo, ²⁵"Mo baken ka din Messias ya baken kas Elias ya din omali ay mamadto, apay ngarud ay manbonbonyag ka?"

²⁶Sinongbatan Juan ay nangwani, "Danom anggoy di ibonyag ko en dakayo, ngem waday nakipipika en dakayo ay adi yon ammo. ²⁷Sisya di omonod en sak-en, et begew din kinangato na, adiak maikari ay olay mangobad sin galot di sapatos na." ²⁸Naa-mag na ed Betania sin demang di ginawang ay Jordan ay nanbonbonyagan Juan.

Din Karneron En Diyos

²⁹Sin kabigatana, inilan Juan si Jesus ay omal-ali yan kanana ay nangiarig, "Dooy din karnero ay indawat Diyos ay maidaton ay mangaan sin basbasol di ipogaw. ³⁰Sisya di inbagbagak ay omonod ay nangatngato mo sak-en, tan sin daanak bomalaan, nawawadas sisya. ³¹Olay sak-en et adiak ammo ed idi mo sinos sisya. Ngem inmaliak pay dedan ay mangibonyag si danom ta say maipaamos sisya en dakayo ay Israelita. ³²⁻³³Ed idi, kanak, adiak am-ammos sisya. Ngem asi et din nangibaa en sak-en ta enak ibonyag di danom et kanana, 'Din ilaem ay pomatongan ya pantean di Ispiritok et sisya di mangibonyag si Ispirito Santo.' Yan siya et sa inilak din Ispirito Santo ay kaman kalapati ay binmaba ay napod langit et nantee en sisya. ³⁴Siya say inilak, isonga paneknekak en dakayo ay sisya di Anak Diyos."

Din Damo Ay Papolot Jesus

³⁵Sin kasin napat-a, wadas di da Juan ya doway ay pasolot na. ³⁶Inila nas Jesus ay malablabas yan kanana, "Si dooy din karneron en Diyos." ³⁷Idi dinngen din doway pasolot na din nangwanianan di, kaonod da en Jesus. ³⁸Manwingi pay si Jesus, inila na din omon-onod en sisya et kananan daida, "Ay way ibaga yo?"

"Intoy panteteam ay Rabbi?" kanan da ay sinombat. (Din olog di Rabbi et maestro.)

³⁹"Omali kayot ilan yo," kanana. Isonga nakiey da et inila da din panteteana. Isdi di nakiteean da en Jesus nanlogi sin alas kowatro engganans nalabi.

⁴⁰Di esa en daida ay nannges sin inbagan Juan ya nakiey en Jesus et si Andrew ay iyogtan en Simon Pedro. ⁴¹En kaanap en Simon et kanana en sisya, "Dintengan mi din Messias" (laydena ay kalien, din Cristo). ⁴²Asi na et ikoyog si Simon sin kad-an Jesus.

Insin-eng Jesus sisya yan kanana, "Sika si Simon ay anak Juan. Mabdayan ka si Cefas." (Din ngadan ay nay et iso na en Pedro yan din olog na et bato.)

Din Namatian Aben Da Felipe En Nataniel En Jesus

⁴³⁻⁴⁴Sin kasin napat-a, ninemnem Jesus ay emey ed Galilea. Dintenganas Felipe ay kailian da Andrew en Pedro ay taga-Betsaida yan kanana en sisya, "Manbalin ka et si pasolot ko."^{††}

⁴⁵Si Felipe pay et ena dinatngan si Nataniel yan kanana en sisya, "Dintengan mi din ipogaw ay insolat Moses ya insolsolat aben di mamadto. Sisya si Jesus ay taga-Nazaret ay anak Jose."

** 1:23 Isaias 40:3.

†† 1:43-44 Din kanana sin Griego et: *Omonod ka...* Di laydena ay kalien et makiey en Jesus ay pasolot na.

⁴⁶Asi et kanan Nataniel, “Ay siya mo waday siged ay mapo ed Nazaret?”

“En ta ngarud ta en ka ilaen,” kanan Felipe ay sinombat.

⁴⁷Sin nangilaan Jesus en Nataniel ay omal-ali, kanana, “Si naey di tet-ewa ay Israelita, tan magay siksikap na.”

⁴⁸Pag pooten Nataniel, “Intoy nangammoam aya en sak-en?”

“Inilak sik-a sin poon di kaiw ay igos sin daan pangayagan Felipe en sik-a,” kanan Jesus ay sinombat. ⁴⁹Pag et kanan Nataniel, “Apo maestro, sik-a od baw din Anak Diyos. Sik-a di Arin di Israel.” ⁵⁰Kanan aben Jesus, “Mamati ka begew sin nangwaniak en inilak sik-a sin poon di kaiw ay igos, ay baken siya? Awni abe et mailam di nakaskasdaaw ay maam-amag mo sinay.” ⁵¹Pag nan kanan en daida, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay awni et ilaen yo ed langit ay mabobokatan. Et pag kayon ilaen din aanghel en Diyos ay em-emey ed langit ya bomabbaba en sak-en ay Anak di Ipogaw.”

Din Kasal Ed Cana

2 Idi inmey di doway ay agew, waday kasal ed Cana sin probinsiya ay Galilea. Wadas di si inan Jesus, ²ya siya abe en da Jesus ya din papasolot na, tan naayagan da abe. ³Idi naabos din arak, ³kanan inan Jesus en sisya, “Naabosan das arak.”

⁴Kanan Jesus, “Ina, olay bay-am ta asiak makaoway, tan daan di timpo ay panongpalak sin planon Diyos.” ⁵Pag kanan inan Jesus sin mantagtagay, “Tongpalen yo di am-in ay itogona en dakayo.”

⁶Waday ogalin di Judio ay maipanggep si kosto ay iyat di manbo. Isonga waday naisasaad ay enem ay

koli ay dadakke ta say os-osalen da. Di laonen di esa et emey ay lima ay lata.[¶] ⁷Kanan Jesus sin mantagtagay, “Pon-en yo din am-in ay koli ay sanas danom.” Et say inyat da di. ⁸Pag nan kanan en daida, “Gomaok kayo ta en yo iyaan din pangolo ay makaammo si makan ya inom.” Et inyaan da. ⁹Ngem din pangolo ay doy et adi na ammo di napoan din arak, tan din nangaok anggoy sin koli di nakin ammo. Siya di, idi tinamtamana din danom ay nanbalin si arak, inayagana din mangasawa ¹⁰yan kanana en sisya, “Ogalin di ipogaw ay pangon-onaen da di kam-isan ay arak. Et mo nakainoinom da, asi da paanongosen di maamsit. Ngem sik-a pay, indolin mo baw din kam-isan enggana ed wani.”

¹¹Din nay inamag Jesus ed Cana ay ili ed Galilea et say damo ay sinyal ay nangipailaana sin kinadiyos na. Et nam-named ay namati din papasolot na en sisya. ¹²Makdeng pay din kasal, inmey da Jesus en ina na, din aag-i na ya papasolot na ed Capernaum, et nantetee das di si piga ay agew et anggoy.

Din Nangipabelaan Jesus Sin Man-ilaklako Sin Timplo

(*Mat. 21:12-17; Mar.*

11:15-19; Luc. 19:45-48)

¹³Idi dandani din fiestan di Judio ay makwani en Nalabas, inmey da Jesus ed Jerusalem. ¹⁴Sinenggep sin Timplo yan dinatngana di man-ilaklakos baka, karnero ya kalapati ya din mansoksokat si pilak. ¹⁵Kaamag et si lobid ay split yan inpabela nas daida pati din karnero ya baka. Inwalang na abe din pilak di mansoksokat yan tinokang na din lalamisaan da. ¹⁶Asi na et kanan sin man-ilaklakos kalapati, “Kaanen yo

¶**2:3** Din arak di Judio, naamag si danom di obas. Kaman tapey di kapigsa na.

¶**2:6** Lima ay lata ono sin-gasot ay litro ono dowanpo ono tolonpo ay galon.

sa damdama! Adi yo panbalinen din beey Amak si panmarkitan!”¹⁷ Et pag nemnemen din papasolot na din inpaisolat Diyos ay kanana, “Di palalo ay mangisaksakitak sin beey mo et say kateyak.”^{§§}

¹⁸ Idi siya di, kanan di papangolon di Judio en sisya, “Sinoy sinyal si pailam en dakami ay waday kalebbengam ay nangiyat sidi?”

¹⁹ Kanan Jesus, “Bakasen yo din Timplo ay nay ta asiak kasin saaden si tolo ay agew.”

²⁰ Asi da et kanan, “Opatapolo ya enem ay tawen ket di naamagan din Timplo ay nay, asi ka et kanan en saadem kasin si tolo ay agew.”²¹ Ngem din Timplo ay inbagan Jesus et din awak na.²² Siyat kasin natago, asi ninemnem din papasolot na din kali na ay sana. Et pag dan pasien din inpaisolat Diyos ya din inbagan Jesus.

²³ Ad-ado da ay namati en sisya sin nakifiestaana ay sana ed Jerusalem, tan inila da din nakaskasdaaw ay sinyal ay inam-amag na.²⁴ Ngem adi intalek Jesus din awak na en daida,²⁵ tan ammo na din ogalin di am-in ay ipogaw. Adi na masapol di mangibaga en sisya si wadas nemnem da, tan inaammo na met dedan.

Din Nakingalatan Jesus En Nicodemus

3 Waday pangolon di Judio ay mangadnan si Nicodemus ay naitatapi sin bonggoy di Fariseo.² Sin namingsan ay labi, inmey sin kad-an Jesus yan kanana en sisya, “Apo maestro, ammo mi ay inbaan Diyos sik-a ay man-itdo en dakami. Tan maga polos di makaamag sin nakaskasdaaw ay sinyal ay inam-amag mo mo magas Diyos en sisya.”

³ “Tet-ewa nan ibagak en sik-a,” kanan Jesus ay sinombat. “Mo adi kasin maianak di ipogaw, adi mabalin ay makilak-am sin panturayan Diyos.”

⁴ Et pag pooten Nicodemus, “Intoy iyat ngin di nakay ay maianak kasin? Ay makataoli aya sin eges di ina na ta asi maipidwa ay maianak?”

⁵ “Tet-ewa nan ibagak en sik-a,” in-songbat Jesus. “Mo adi maianak di ipogaw si danom ya si Ispirito Santo, adi mabalin ay maitapi sin panturayan Diyos.⁶ Tan din ianak di ipogaw et nainpogawan, ngem din ianak pay di Ispirito Santo et naispiritoan.⁷ Adi ka ngarud masdaaw sin inbagak en masapol ay maianak kayo kasin.⁸ Tan olay mo adi maawatan di iyat na ay maamag, maamag met laeng. Kaman din dagem. Adi tako ammo din kapkapoana ya din ememeyana, tan oway di iyaat na, ngem liknaen tako pay dedan. Iso na sin am-in ay maianak si Ispirito Santo.”

⁹ Pag kasin pooten Nicodemus, “Intoy iyat ngin nina ay maamag?”

¹⁰ Kanan Jesus, “Esa ka ay madayaw ay maestro isnan ed Israel, ngem adi ka maawatan?¹¹ Tet-ewa nan ibagak ay din kalien mi et din ammo mi ya inila mi. Ngem dakayo pay et adi yo awaten din kankanan mi.¹² Nay inpaammok en dakayo di maipanggep sin nay kalotaan, ngem adi yo patpatien. Mo siya sa, intoy iyat yo ngin ay mamati mo way dad-atek si maipanggep ed langit?¹³ Maga met di kinmayang ed langit mo adi et sak-en anggoy ay Anak di Ipogaw ay binmaba ay napod langit.¹⁴ Yan din maamag en sak-en et kaman din naamag sin sinan eweg ay intakap ya inkayang Moses si posti sin nandad-anan da sin lugar ay magay omili.* Tan sak-en abe ay Anak di Ipogaw et masapol ay maitakap sin

§§2:17 Salmo 69:9.

*3:14 Bilbilang 21:4-9.

krus ya maikayangak ¹⁵ ta say mo sino di mamati en sak-en et waday biyag na ay iwed patingga na,” kanan Jesus.

¹⁶Gapo ta peteg di layad Diyos sin ipogaw isnan lobong, inbaa na din bogbogtong ay Anak na ta say mo sino di mamati en sisya, adi kaisian en Diyos ta madosa, mo adi et wada en sisya di biyag ay iwed patingga na. ¹⁷Tan adi inbaan Diyos din Anak na isnan lobong ta ked-dengana di kaipoipogaw, mo adi et ta maisalakan da babaen en sisya. ¹⁸Isonga din mamati en sisya et adi da met madosa. Ngem din adi mamati et enggay nakeddengana da ay madosa, tan adi da gayam namati sin bogbogtong ay Anak Diyos.

¹⁹Siya nay begew si nakeddengana da. Inmali isnan lobong din silaw ay maningaw si nemnem di ipogaw, ngem pinatpateg da din mabolinget mo din mapat-a, tan lawa di inam-amag da. ²⁰Tan din mangam-amag si lawa et sigaan da din silaw, et adi da sag-enan tan into et mo maipaila di basol da. ²¹Ngem din mangon-onod si tet-ewa et omasag-en da sin silaw ta dalon maipaila ay si Diyos di nakin amag sin siked ay am-amagen da.

Din Pangwanin Juan En Jesus

²²Pag emey da Jesus ya din papasolot na sin probinsiya ay Judea et nantettee das di ay manbonbonyag. ²³Si Juan abe et manbonbonyag ed Enon ay naisag-en ed Salim, tan ad-adoy danom sisi. Naninonod di ipogaw ay emey en sisya ta en da manpabonyag, ²⁴tan daan pay laeng maibalod si Juan.

²⁵Din papasolot Juan et waday nakisongbatan da si esa ay Judio maipanggep si iyat di bonyag. ²⁶Siya di, inmey din papasolot ay sana en Juan. Kanan da, “Apo maestro, ay manemnem mo din gait mo sin kawadam ed demang di Jordan, ay din

inbagbagam met laeng? Wada kano ay manbonbonyag, yan am-in ay ipogaw et em-emey dan sisya.”

²⁷Sinongbatan Juan yan kanana, “Olay mo sino ay ipogaw et maga di awatena ay kasasaad mo baken si Diyos di mangidawat. ²⁸Dinnye yo dedan din inbagak en bakenak din Messias mo adi et din inbaan Diyos ay mamangpango mo sisya. ²⁹Din kasasaad ko et kaman din gait di mangasawa ay makaammo sin saganan di kasal. Olay mo baken sisya di akin asawa sin babai, peteg di layad na pay dedan ay maitapi sin kasal, tan dengngena di ibagbagan di gait na. Isonga sak-en abe ay nangisagana si ipogaw para sin omalian di Messias et peteg di layad ko ed wani. ³⁰Masapol ay maipangatngatos sisya downak pay bomabbaba.”

Din Kinangaton Di Napo Ed Langit

³¹Mo din napo sin daga et naidagaan, isonga din kalkaliena et naidagaan met laeng. Ngem mo din napo ed langit, sisya di kangatoan si am-in. ³²Kalkaliena di inila ya dinnye na, ngem atatik di mamati sin ibagbaga na, olay mo sisya di kangatoan. ³³Ngem din mamati et paneknekan da ay tet-ewa din kalin Diyos, ³⁴tan say ibagbagan din inbaan Diyos din kalin Diyos met laeng. Tan sisya di inyaan Diyos sin am-in ay panakabalin di Ispirito na. ³⁵Tan si Diyos Ama et laylaydena din Anak na, et inpolang na di am-in en sisya. ³⁶Mo sino di mamati sin Anak na et waday biyag na ay iwed patingga na, ngem din adi manongpal sin Anak na et maga en sisya din biyag ay nay, mo adi et dosaen Diyos ay eng-enggana.

Din Nakingalatan Jesus Sin Babai Ay Taga-Samaria

4 Din Fafariseo et nadamag da ay adado kano di aw-awisen ya bonbonyan-

gan Jesus ay pasolot na mo si Juan. ²Ngem di katet-ewa na et baken si Jesus di namonbonyag mo adi et din papasolot na anggoy.

³Idi inammoan da Jesus ay say nadamag din Fafariseo, kinmaan da ed Judea ta mantaoli da ed Galilea. ⁴Masapol ay mandan da sin sakopen di Samaria, ⁵et sinmawang da ed Sikar ay esa ay ili isdi. Din ili ay doy et asag-en sin daga ay intawid Jacob sin anak na ay si Jose ed nabaon. ⁶Wada abes di din bobon ay kinaotan Jacob. Nabbay si Jesus sin nandad-anana tan enggay omalas dosi, et katokdo sin kad-an di bobon ay sana. ⁷⁻⁸Din papasolot na pay et inmey da sin ili ta en da manlakos kanen da.

Idi nadipos da, waday babai ay man-ili ed Samaria ay en nanakdo. “Man-inomak kod,” kanan Jesus en sisya.

⁹“Aw a, ngem Judio ka met. Apay ngin ay mankedaw kas danom en sak-en ay babai ay taga-Samaria?” kanana ay sinombat. (Tan din Judio et adi da iman makipolpolapol si taga-Samaria.)[†]

¹⁰Kanan pay Jesus, “Mo ammom koma din idawat Diyos ya mo sinoak ay mankedkedaw si danom, sik-a et koma di mankedaw en sak-en ta asiak iyaan sik-as danom ay mangidawat si biyag.”

¹¹Asi et kanan din babai, “Apo, maga met di igaok mo yan sana ay malosong din bobon. Into ngin di pangaam si danom ay mangidawat si biyag? ¹²Ay napatpateg ka aya mo din ap-apo tako ay si Jacob? Tan sisya met di nangitawid sin bobon ay nay, yan say nanaksakdoana ya din aan-ak na si inin-inom da ya din talaken da.”

¹³Kanan aben Jesus ay sinombat, “Mo sino di man-inom sin danom ay sana, manbigaw kasin. ¹⁴Ngem din man-inom pay sin danom ay idawat ko, adi kabig-

bigaw. Tan din danom ay idawat ko et manbalin si kaman obbog sin awak na ay adi katkatdok ay mangidawat en sisya si biyag ay eng-enggana.”

¹⁵Pag kanan din babai, “Apo, omya ka kod sin danom ay sana ta adiak kabigbigaw ya adiak masapol ay omalialis na ay en manakdo.”

¹⁶Kanan Jesus, “En ka ayagan si asawam ta omali kayos na.”

¹⁷“Maga met di asawak,” insongbat din babai.

Kanan aben Jesus, “Tet-ewa kayman san kanam en magay asawam, ¹⁸tan namin lima ka ay nakiasawa, yan din kabebbeey mo ed wani et baken mon asawa.”

¹⁹Pag kanan din babai, “Apo, mamedto ka baw! Waday ibagak en sika. ²⁰Din dontog ay nay et say nandaydayawan di ap-apo mi en Diyos ed nabaon. Ngem dakayo ay Judio et kanan yo en ed Jerusalem anggoy di kosto ay pandaydayawan di ipogaw en Diyos.”

²¹⁻²²Asi et kanan Jesus, “Ina, dakayo ay taga-Samaria, adi yo met ammo si Diyos ay daydayawen yo, ngem dakami pay ay Judio et ammo mi, tan din mangisalakan si am-in ay ipogaw et nianak si Judio. Patiem man din nay kanak. Sin domateng ay timpo, baken sin dontog ay nay ya baken aben ed Jerusalem di pandaydayawan di ipogaw en Diyos Ama. ²³Di katet-ewa na et enggay dinmateng din timpo ay din kosto ay mandayaw en Diyos Ama et naimposoan di panangdayaw da en sisya babaen sin Ispirito na ay maibasara sin tet-ewa ay kinadiyos na. Tan layden Diyos ay say iyat di ipogaw ay mandayaw en sisya. ²⁴Si Diyos et ispirito gamin. Isonga din mandayaw en sisya et masapol ay naimposoan di panangdayaw da babaen sin

[†]4:9 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *(Tan din Judio et adi da iman pan-inoman din os-osalen di taga-Samaria.)*

Ispirito na ay maibasar sin tet-ewa ay kinadiyos na.”

²⁵ Pag kanan din babai, “Ammok kayman ay omali din Messias (ay mangandanan si Cristo). Et mo omali, ipaammo na di am-in en datako.”

²⁶ “Yan sak-en adi di, ay makingalngalat en sik-a,” kanan Jesus.

²⁷ Idi siya et di, kadateng din papasolot na. Nasdaaw da, tan makingalngalat si babai, ngem maga en daida di nanpoot mo sinoy layden din babai ya mo sinoy begew ay makingalngalat si Jesus en sisya.

²⁸ Siya et di, kaipayag din babai sin sinakdo na et kataoli sin ili. Kanana sin ipogaw ay wadas di, ²⁹ “Omali kayot ilaen yoy lalaki ay nangibagan sak-en sin am-in ay inam-amag ko, mo sisya et din kanan da en Messias.” ³⁰ Et inmey da sin kad-an Jesus.

³¹ Idi nadipos din babai, inpidwapidwan din papasolot Jesus ay nangwani en sisya, “Apo maestro, mangan ka et.”

³² Ngem kanana, “Kosto, tan waday kinnan ko ay adi yon ammo.”

³³ Siya et di nan-asipoot din papasolot na, “Ay wada ngata di nangialis kinana?”

³⁴ Pag kanan Jesus, “Siya na di kanek, din panongpalak sin layden di inmibaa ta say maldeng di obla ay inpaamag na en sak-en. ³⁵ Waday apat yo ay kanana, ‘Wada di opat ay bowan pay, asi domateng di pinag-aani.’ Ngem kanak en dakayo en enggay pinag-aani ed wani. Ilaen yo man din omal-ali ay ipogaw. Daida di iarig kos naom ay pagey sin payew, tan maani da koma. ³⁶ Din manani et malagboan da, ya din ipogaw ay anien da et gon-oden da di biyag ay iwed patingga na. Isonga din nangibonobon sin kalin Diyos et makiragsak da sin man-ani. ³⁷ Tet-ewa iman din apat di ipogaw ay kanana, ‘Manbonobon di esa, man-ani abey esa.’ ³⁸ Tan inbaak si

dakayo ay mangani si adi yo nanlingetan, et nay gon-oden yo din oblan di odom,” kanan Jesus sin papasolot na.

³⁹ Mo din taga-Samaria ay man-ili ed Sikar, ad-ado da ay namati en Jesus begew din nangwanian din babai en inbagan Jesus en sisya di am-in ay inam-amag na. ⁴⁰ Isonga idi sinmawang da sin kad-an Jesus, inpakodan da ta makitee en daida. Et nantees di si doway agew. ⁴¹ Ad-ado pay di namati en sisya begew sin inbagbaga na. ⁴² Et pag dan kanan sin babai, “Din pamatian mi ed wani et baken anggoy manbegew din inbagam mo adi et begew tan dinnge mi din inbagbaga na, et ammo mi ay sisya tet-ewa di mangisalakan si kaipoipogaw isnan lobong.”

Din Nangagasan Jesus Sin Anak Di Esa Ay Manturay

⁴³ Idi nakdeng din doway ay agew, kinmaan da Jesus ed Samaria et inmey da sin probinsiya ay Galilea. ⁴⁴ Tan waday inbagan Jesus ed idi ay maga di mamadto ay bigbigen di kailiana. ⁴⁵ Idi sinmawang da ed Galilea, sinangailin din omilis sisya, tan inila da din am-in ay inam-amag Jesus ed Jerusalem sin naki-fietaan das di.

⁴⁶ Idi siya di, nantaolis da Jesus ed Cana ay ili ed Galilea ay nangipabalinanans danom si arak. Sin dinmatnganas di, wada di esay opisyal di gobierno ed Capernaum ay mansakit di anak na ay lalaki. ⁴⁷ Idi nadamag na ay sinmawang si Jesus ed Galilea ay napo ed Judea, en nanpapakaaasi en sisya ay emey koma ed Capernaum ta ena agasan din anak na ay enggay matmatey. ⁴⁸ Kanan Jesus en sisya, “Ay peteg kayo kayman! Mo magay ilan yos nakaskasdaaw ay sinyal, adi kayo mamati.”

⁴⁹ Dowan et kanan din opisyal, “Apo, emey ta paabe ta adi matey din anak ko.”

⁵⁰ Pag kanan Jesus, “Emey ka et. Laton ay matago din anak mo.” Pinati na din kalin Jesus et doy ay somaa.

⁵¹ Idi wada pay laeng sin danan sin napat-aana,[‡] inabat na di baa na ay nangibaga en matmatago din anak na. ⁵² “Pig-an pay di nailatonana?” pinoot din opisyal.

“Nakaan din atong di awak na ed nasdem sin ala una,” kanan da.

⁵³ Pag nemnemen din opisyal ay siya di din oras ay nangwanian Jesus en, “Laton ay matago din anak mo.” Siya di, namatis sisya ya am-in da ay bemeey.

⁵⁴ Siya na di maikadwa ay nakaskasdaaw ay sinyal ay inamag Jesus ed Galilea sin napoana ed Judea.

Din Nangagasan Jesus Sin Lalaki Ed Betzata

5 Idi nakdeng pay di, wada di fies-tan di Judio ed Jerusalem et en nakifiesta si Jesus. ² Ed Jerusalem, sin asag-en sin pasbol di karnero, waday nabyeng ay posong ay nginadanan di Judio si Betzata.[†] Sin benget na, waday lima ay ab-abong ³ ay pansidsidoman di mansakit. Waday nagodab, waday napilay, ya wada abey paralitiko. Ad-ado da di binmabaktad isdi [ay manman-ed sin pankibyawan di danom. ⁴ Tan saggamingsan kano, waday anghel en Diyos ay en mantab-aw ay mangibyaw sin danom. Yan din mangon-ona ay mantab-aw sin danom sin pangibyawan di anghel et makaan mo sinoy sakit na.][§]

⁵ Waday lalaki sidi ay nansaksakit si tolonpo ya wao ay tawen. ⁶ Idi inilan Jesus sisya ya inammoana ay nabayag ay binmabaktad sidi, kanana en sisya, “Ay laydem ay mailatonan?”

⁷ Sinongbatan din lalaki ay nangwani, “Laydek, Apo, ngem maga di mangiey en sak-en sin danom mo makibyaw. Pinadapadas ko ay emey, ngem sin daanak do-mateng, wada et di enggay nangon-ona.”

⁸ Pag kanan Jesus, “Ibangon mo, bidkingem san abek mo ta mandan ka.” ⁹ Et nailatonan ay dagos, kabidking sin abek na, et pag mandan.

Naamag na sin agew ay pan-ibbayan. ¹⁰ Isonga kanan di papangolon di Judio sin lalaki ay sana, “Kontran di linteg tako ay egnam san abek mo, tan ed wani et agew ay pan-ibbayan.”

¹¹ “Aw kayman,” kanan din lalaki. “Ngem din nangagas en sak-en et kanana met en, ‘Bidkingem san abek mo ta mandan ka.’”

¹² “Yan sino ngin damdama san nangwanis sa?” pinoot da. ¹³ Ngem din lalaki ay sana et adi na ammo mo sino di nangagas en sisya, tan enggay nadipos si Jesus ay nilingban di nabeweg ay ipogaw.

¹⁴ Maaw-awni pay, dinatngan Jesus sin Timplo yan kanana en sisya, “Ilam, nay nailatonan ka. Adi ka kasin manbas-basol tan mo waday mapasamak en sik-a et nakarkaro mo sin damo.”

¹⁵ Pag emey din lalaki et inpaammo na sin papangolon di Judio ay si Jesus di nangagas en sisya. ¹⁶ Et say nangilogian da ay namalpaligat en Jesus, tan waday inam-amag na ay kaman nina sin agew ay pan-ibbayan. ¹⁷ Kanan Jesus en daida, “Si Amak et adi na polos isalsaldeng di obla na, isonga sak-en abe et itoltoloy ko ay man-obla.” ¹⁸ Siya et di, nasepsep ay inapasnek dan nemnem da ay mamse en sisya. Tan adi na et anggoy nilabsing din linteg maipanggep sin agew ay pan-ibbayan mo adi et aben inis-o nan awak

[‡]4:51 Emey ay tolonpo ya doway kilometro di kaaddawin di Capernaum ed Cana.

[†]5:2 Din naisolat si odom ay manuskrito sin Griego et: *Betesda*. Din naisolat abe si odom et *Betsaida*.

[§]5:4 Din linaon di [...] et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

na en Diyos ay mangwani en si Diyos di Ama na.

Din Kalebbengan Jesus Ay Anak Diyos

¹⁹ Kanan Jesus en daida, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo. Sak-en ay Anak Diyos et maga di mabalin ay amagek si bokod ko mo adi et amagek anggoy din ilaek ay am-amagen Amak. Mo sinoy amagena et siya abey amagek. ²⁰ Tan si Amak et laylaydenas sak-en. Isonga ipappaila na en sak-en di am-in ay am-amagena. Yan wada abey pail-ila na en sak-en ay nakaskasdaaw mo din inamag ko ay nay. Et masdaaw kayo adi.” ²¹ Tan si Amak et tagoena di natey, et siya abey iyat ko ay Anak na, tan tagoek mo sino di laydek ay tagoen. ²² Si Amak abe et maga polos di okomena mo adi et inpolang na en sak-en ay Anak na din kalebbengan ay mangokom, ²³ ta say dayawen di am-in ay ipogaw sak-en ay kaman din iyat da ay manaydayaw en Amak. Din adi mandayaw en sak-en et adi na aben dayawen si Amak ay nangibaa en sak-en.

²⁴ “Tet-ewa nan ibagak en dakayo. Mo sino di mamati sin kankanak ya mamati abe sin nangibaa en sak-en, waday biyag na ay iwed patingga na. Adi makeddenggan ay madosa, tan enggay nakdeng di naisianana en Diyos yan naidawtan si biyag ay eng-enggana. ²⁵ Tet-ewa abe nan kanak. Am-in ay ipogaw et kaman dan natey, tan naisisian da en Diyos. Ngem enggay dinmateng din timpo ay olay din kaman natey et dengngen da din kalik ay Anak Diyos, yan din mamati sin dinnge da et matago da tet-ewa. ²⁶ Tan si Amak di mangidawat si biyag. Et siya abe en sak-en, tan indawat na en sak-en din kalebbengan ay mangidawat si biyag. ²⁷ Indawat na abe en sak-en ay Anak na din kalebbengan ay mangokom, tan sak-en din Anak di Ipogaw. ²⁸ Adi kayo masmasdaaw sin

nay inbagak, tan sin tapin di agew, am-in din natey et dengngen da din kalik ²⁹ yan bomala da sin naiponponan da. Din nangam-amag si siked et matago da ta say gon-oden da di biyag ay eng-enggana, ngem din nangam-amag si lawa et matago da ta say makeddenggan da ay madosa. ³⁰ Maga di mabalin ay amagek si bokod ko, tan di iyat ko ay mangokom et maibasas si ibagan Diyos en sak-en. Isonga kosto di iyat ko ay mangokom, tan baken din laydek di onodak mo adi et din layden di nangibaa en sak-en.”

Din Mangipaneknek Si Maipanggep En Jesus

³¹ “Mo sak-en anggoy di mangipaneknek si maipanggep sin awak ko, adi met mapati din ibagak. ³² Ngem wada abe si Amak ay mangipaneknek si maipanggep en sak-en, et ammok ay tet-ewa di ibagbaga na maipanggep en sak-en.

³³ “Wada pay di inbaa yo ay en nanngge en Juan, yan inbaga na di katet-ewan di maipanggep en sak-en. ³⁴ Adiak od masapol di ipogaw ay mangipaneknek si maipanggep en sak-en. Ngem ipanemnem ko pay dedan en dakayo din ibagan Juan ta say pasien yo koma ya maisalakan kayo. ³⁵ Si Juan et maiarig si silaw ay mansilaw, yan ginan-ganas yo di nanilsilawana sin nemnem yo si sinkaattikan. ³⁶ Ngem waday mangipaneknek en dakayo sin katet-ewan di inbagbagak ay madagdagsen mo din ibagan Juan. Tan din obla ay tongtongpalek ay inpaamag Amak en sak-en et siya di din mangipaneknek ay si Amak di nangibaa en sak-en. ³⁷ Yan si Amak ay nangibaa en sak-en et sisya ay mismo di nangipaneknek si maipanggep en sak-en. Ngem adi yo polos dindinne din kali na ya adi yo aben inil-ila din iso na. ³⁸ Adi yo aben inigto din inbaga na

sin nemnem yo, tan adi yo pasien sak-en ay inbaa na. ³⁹Adaadalen yo din in-paisolat Diyos ed nabaon, tan ipagarup yo ay mo say iyat yo di, waday biyag yo ay iwed patingga na. Ngem sak-en dedan di kankanan din naisolat ay sana, ⁴⁰yan sigaan yo pay dedan ay maitapi en sak-en ta idawat ko koma en dakayo di biyag.

⁴¹“Adiak masapol ay omit-ek di ipogaw, ngem olay mo say masapol ko koma, baken dakayo di omit-ek, ⁴²tan ammok dedan di nemnem yo ay magay layad yo en Diyos. ⁴³Nay inmaliak sina ay si Amak di nangidawat si kalebbengak, yan adi kayo omawat. Ngem mo waday esa ay omali ay mangit-ek sin mismo ay kalebbengana, siswa di awaten yo. ⁴⁴Intoy iyat yo aya ay mamati? Tan din layden yo et din pan-asidayawan yo, ngem adi yo pagan-ano din pangit-ekan di es-esa ay Diyos en dakayo. ⁴⁵Olay siya di, adi yo koman kanan en sak-en di mangidarum en dakayo en Amak, tan din mangidarum en dakayo et din insolat Moses. Namnamaen yo ay maisalakan kayo mo pasien yo din insolat Moses ay sana. Ngem adi yo met pasien, ⁴⁶tan mo pasien yo koma, pasien yo koma abes sak-en, tan din insolat Moses et sak-en di ibagbaga na. ⁴⁷Ngem gapo ta adi yo pasien din insolat na ay sana, intoy iyat yo ngarud ay mamati sin kankanak?”

Din Namakanan Jesus Sin Kaipogaw Ay Nasurok Si Lima Ay Libo

(*Mat. 14:13-21; Mar.
6:30-44; Luc. 9:10-17*)

6 Idi inmey di piga ay agew, inmagadang da Jesus ya din papasolot na sin anawa ay lebeng ay Galilea ay nginadanan da abe si Tiberias. ²Ad-aadado di ipogaw ay inmon-onod en daida, tan inila da din nakaskasdaaw ay inamamag na en daida ay mansakit. ³Pag manikid da Jesus si bilig et tinmokdo das di. ⁴Din timpo ay doy et dandani din fiestan di Judio ay makwani en Nalabas.

⁵Idi tinamang Jesus din ad-ado ay ipogaw ay em-emey sin kad-an da, kanana en Felipe, “Into ngata di pangan takos kanen da?” ⁶Ammon Jesus pay dedan di amagena, ngem pinoot na di ay say pamadas na en Felipe mo sinoy isongbat na.

⁷Kanan pay Felipe, “Olay piga ay libo** di ilako takos tinapay, adi omanay ta map-eng da, olay pay saat-ik di kanen da.”

⁸Asi et kanan di esa ay pasolot na ay manngadan si Andrew ay iyogtan en Simon Pedro, ⁹“Naey di esa ay an-anak ay lalaki ay nanbaon si limay tinapay ay sabog†† ya doway piskaw. Ngem pigpiga pay na sin nay kaad-adon di ipogaw.”

¹⁰“Patokdoen yo kod daida,” kanan Jesus sin papasolot na. Ad-adoy logam sin kad-an das di, et say tinmokdoan din kaipogaw. Di kabibilang di nankakay ya babbaro et emey ay lima ay libo. ¹¹Pag alaen Jesus din tinapay et nan-iyaman en Diyos. Pag nan paiwatwat sin papasolot na sin kaipogaw. Siya abe sin piskaw, inpaiwatwat na di kaad-adon

****6:7** Din kanana sin Griego et: *doway gasot ay denario*. Di esa ay denario et banol di poldiya.

††**6:9** Din tinapay ay sabog et say kanen di nabiteg.

di layden di esa ya esa. ¹²Idi nabsog da am-in, kanan Jesus sin papasolot na, “Olnongen yo din binay-an da ta maga di mabalang.” ¹³Olnongen da pay din nabay-an sin sigod ay lima ay tinapay, sinpo ya dow a ay baskit di napay-an sin namekmek ay makan.

¹⁴Sin nangilaan din kaipoipogaw sin doy ay nakaskasdaaw ay inamag Jesus, kanan da, “Si naey baw adi din mamadto ay pinadtoan da ay omali isnan lobong.”

¹⁵Ngem si Jesus pay, ammo na ay en da koman piliten sisya ta man-ari en daida. Et kadipos ay emey sin kadondontogan ay ang-anggay na.

Din Nandanan Jesus Sin Labaw Di Danom

(*Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52*)

¹⁶Idi malablabi pay, nanballalong din papasolot Jesus sin lebeg, ¹⁷et nanlogan das bangka ta omagadang da ed Capernaum. Enggay nalabi yan maga pay laeng si Jesus ay maitapi en daida.

¹⁸Siya et di domateng et di mapges ay dagem yan pomigsa et abe din dalloyon.

¹⁹Idi inmaddawi das lima ono enem ay kilometro, inila das Jesus ay omas-asagen en daida ay mandad-an sin labaw di danom. Et inmegyat da. ²⁰Ngem kanan et Jesus, “Sak-en na! Adi kayo emegyat!”

²¹Pag manbaliw di nemnem da et layden da ay mangipalogan en sisya sin bangka, yan sinkaattikan yan kasanglad da sin emeyan da.

Din Kaiarigan Jesus Sin Makan Ay Mangidawat Si Biyag

²²Sin napat-a, din kaipoipogaw ay nataynan sin demang na et sinsin-ed das Jesus. Tan ninemnem da ay es-esa ay bangka di wadas di sin labi, et ammo da ay adi nakilogan si Jesus mo adi et

din papasolot na anggoy. ²³Siya di, sinmawang di odom ay bangka ay napod Tiberias et sinmanglad da sin asag-en di nanganan di ipogaw si tinapay idi nakaiyaman si Apo Jesus. ²⁴Sin nangilaan di kaipoipogaw ay magas da Jesus ya din papasolot na, nakilogan da sin bangka ay sana et inmey dad Capernaum ta en da anapen si Jesus.

²⁵Idi dinatngan das sisya sin demang di lebeg, pinoot da en sisya, “Apo maestro, pig-an di sinmawangam sina?”

²⁶Kanan Jesus ay sinombat, “Tet-ewanan ibagak en dakayo. Anaanapen yos sak-en tan nangan kayos tinapay et nab-sog kayo, baken begew tan naawatan yo din nakaskasdaaw ay sinyal ay inilila yo. ²⁷Baken koma san makan ay madadael di maimongsanan di nemnem yo mo adi et din makan ay mabayag, ay din mangidawat si biyag ay eng-enggana. Din mangidawat sin makan ay nay en dakayo et sak-en ay Anak di Ipogaw, tan inpailan Amak ay Diyos ay inapolbalanas sak-en.”

²⁸Asi da et pinoot, “Sino ngin di amagen mi ta say tongpalen mi di obla ay layden Diyos?”

²⁹Sinombat si Jesus, “Siya nay obla ay layden Diyos ay amagen yo. Mamati kayo en sak-en ay inbaa na.”

³⁰Pag da aben pooten, “Sino ngarud di sinyal ay pailam en dakami ta say mamati kami en sik-a? Sino ngatay amagem? ³¹Mo si Moses et pinakana din ap-apo tako si manna sin nandad-anan da sin lugar ay magay omili. Et say kanan din inpaisolat Diyos met laeng en, ‘Pinakanas daida si makan ay napod langit.’”^{††}

³²Sinongbatan Jesus yan kanana, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo ay baken si Moses di nangidawat si

^{††}6:31 Exodo 16:4-5,15; Salmo 78:24. Din kanan da en manna et kaman kinikinittoy ay bin-i ay mankilat ya mam-is. Napod daya sin labi ay kaman andap.

makan ay napod langit mo adi et si Amak. Yan din kinan da ed idi ay napod langit et baken din tet-ewa ay makan ay idawdawat Diyos en dakayo ed wani. ³³Tan din tet-ewa ay makan ay idawat Diyos et siya din mapod langit ay mangidawat si biyag sin ipogaw.”

³⁴Asi da et kanan, “Apo, idawat mo kod en dakami san makan si kanayon.”

³⁵Kanan pay Jesus ay nangiarig, “Sak-en adi din makan ay mangidawat si biyag. Tan din omali en sak-en ay mamati et adi kasin domagdagaang ya kabigbigaw. ³⁶Ngem dakayo pay, olay mo inil-ila yos sak-en, adi yo pay dedan mamati. Et siya met laeng din inbagak en dakayo ed idi. ³⁷Mo sino da pay di italek Amak en sak-en et omali da en sak-en, yan din omali en sak-en et adiak polos pakaanen. ³⁸Tan adiak binmaba ay napod langit ta say amagek din laydek mo adi ta amagek din layden di nangibaa en sak-en. ³⁹⁻⁴⁰Et din layden Amak ay nangibaa en sak-en et dadlonak ayowanen din intalek nan sak-en ta adi malitaw di olay esa mo adi et kasinak tagoen daida sin kaodian ay agew. Tan laydena ay am-in ay mangammo ya mamati en sak-en et wada di biyag da ay iwed patingga na.”

⁴¹Asi et nilogian di Judio ay nanmayotmot begew din inbagan Jesus ay sisya din makan ay napod langit. ⁴²“Ay baken si naey aya si Jesus ay anak Jose?” kanan da. “Ammo tako met da ama na en ina na. Apay nga kanana en binmaba ay napod langit?”

⁴³Sinongbatan Jesus yan kanana, “Adi kayo manmaymayotmot. ⁴⁴Magay makaali en sak-en ay mamati mo adi awisen Amak ay nangibaa en sak-en, yan daida di tagoek sin kaodian ay agew. ⁴⁵Tan waday insolat di mamadto ay kanana, ‘Am-in ay ipogaw et itdoan

Diyos si daida.”[¶] Et mo sino da ay mangitneng sin inbagan Amak ta say sisya di pan-adalan da, daida iman di omali en sak-en. ⁴⁶Adiak layden ay kalien ay waday nangila en Diyos, tan magay nakaila en sisya mo adi et anggoy sak-en ay napo en sisya. ⁴⁷Tet-ewa adi nan kanak ay din mamati en sak-en et wada en sisya di biyag ay iwed patingga na. ⁴⁸Tan sak-en din makan ay mangidawat si biyag. ⁴⁹Din ap-apo yo et nangan das manna sin nandad-anan da sin lugar ay magay omili, yan doy ay natey da pay dedan. ⁵⁰Din makan pay ay ibagbagak en dakayo ed wani et siya di din kosto ay makan ay napod langit, yan din mangan sin makan ay nay et adi katkatey. ⁵¹Sak-en met laeng din makan ay matmatago ay napod langit, et mo sino di mangan sin makan ay nay, matagotago ay eng-enggana. Din makan ay nay et din awak ko ay idawat ko ta say mabalin ay matago di kaipoipogaw isnan lobong.”

⁵²Asi et nan-iibaw din Judio ay nangwani, “Intoy iyat ngin san ipogaw ay mangidawat si awak na ta kanen tako?”

⁵³Kanan aben Jesus, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo ay mo adi yo kanen din awak ko ay Anak di Ipogaw ya adi yo inomen din dadak, maga en dakayo di biyag ay iwed patingga na. ⁵⁴Tan din mangan sin awak ko ya manginom sin dadak et daida di idawtan Diyos si biyag ay eng-enggana, yan daida abe di tagoek sin kaodian ay agew. ⁵⁵Tan din awak ko ya din dadak et siya dadi din kosto ay makan ya mainom. ⁵⁶Din mangan sin awak ko ya manginom sin dadak et wada en sak-en si kanayon, yan sak-en abe et wadaak en sisya. ⁵⁷Matagoak begew en Amak ay nangibaan sak-en, tan sisya di poon di biyag. Iso na abe sin man-

[¶]6:45 Isaias 54:13.

gan en sak-en ay matago begew en sak-en. ⁵⁸Tan sak-en din kosto ay makan ay napod langit ay maitken sin kinan din ap-apo yo ed idi. Tan din nangan sisi et natey da met laeng. Ngem din mangan pay sin makan ay nay et matago si eng-enggana.” ⁵⁹Say initdon Jesus am-in dana sin sinagoga ed Capernaum.

⁶⁰Idi dinngen din nakikiey en sisya din inbagbaga na, ad-ado en daida di nangwani, “Palalo ay naligat nan itdo na! Magan samet di mamatis sa.”

⁶¹Magay nangibaga en Jesus, ngem ammo na pay dedan ay say nanmaymay-otmotan da din initdo na ay sana, et kanana en daida, “Kambaw nasnit kayo! ⁶²Mo siya sa, sino ngata di wadas nem-nem yo mo ilan yos sak-en ay Anak di Ipogaw ay komaykayang ay mantaoli sin napoak? Adi pay masepsep. ⁶³Din mangidawat si biyag et din Ispiriton Diyos, baken din awak. Magay silbin di awak sisi. Mo din inbagbagak en dakayo et napo da sin Ispiriton Diyos, isonga siya met laeng di mangidawat si biyag, dalo et mo mamati kayo. ⁶⁴Ngem wada en dakayo di adi mamati,” kanan Jesus. Say inbaga na di, tan sigod ay ammo na mo sinoy adi mamati ya mo sinoy manglipot en sisya. ⁶⁵Pag nan itoloy ay mangwani, “Say begew na ay inbagak en dakayo ay magay makaali en sak-en ay mamati mo adi ipalobos Amak.”

⁶⁶Et manlogis di, ad-ado en daida ay nakikiey en sisya di nantallikod, et adi da intoloy ay makibebeweg en sisya. ⁶⁷Siya di, kanan Jesus sin sinpo ya dow a ay pasolot na, “Yan dakayo pay, ay komaan kayo abe?”

⁶⁸Pag et kanan Simon Pedro, “Apo, sino ngin pay di onodan mi? Sik-a met di mangibagas kali ay mangidawat si biyag

ay eng-enggana. ⁶⁹Mo dakami pay et namati kami en sik-a yan dadlon min ammo ay sik-a din nasantoan ay dinotokan Diyos.”

⁷⁰Kanan Jesus, “Sak-en di namili en dakayo ay sinpo ya dow a, ay baken siya? Ngem wada met di esa en dakayo ay nadimonyo.” ⁷¹Din inbagbaga na et si Judas ay anak en Simon Iscariot, tan olay mo sisya di esa sin sinpo ya dow a ay pasolot na, sisya met laeng di awni et manglipot en Jesus.

Din Initdon Jesus Sin Fiesta Ay Makwani En Ab-abong

7 Nakdeng pay di, pag lomikeliked si Jesus sin probinsiya ay Galilea. Sigaana ay emey ed Judea, tan din papangolon di Judio isdi et sissiimen da mo intoy iyat da ay mamse en sisya.

²Idi dandani din fiestan di Judio ay makwani en Ab-abong,^{§§} ³kanan din aag-in Jesus en sisya, “Komaan kas na ta emey ka ed Judea ta say mabalin ay ilaen di papasolot mos di di nakaskasdaaw ay am-amagem. ⁴Tan din mayad ay madamdag et adi mantetee sin barbaryo, tan adi dedan maammoan di am-amagena. Mo waday am-amagem si nakaskasdaaw, en ka ngarud ipaila ta maammoan sin intiro ay lobong,” kanan da. ⁵Tan olay daida ay agin Jesus et adi da namati en sisya.

⁶Kanan Jesus en daida, “Daan met di kosto ay timpo ay panongpalak sin planon Diyos. Olay emey kayo, tan kinompolan di timpo ay emeyan yo. ⁷Laton, tan din komonkontra et adi mabalin ay kaliliget das dakayo, ngem mo sak-en pay et kaliliget da, tan paneknekak ay lawlawa di am-amagen da. ⁸En kayo ngarud makifiesta. Adiak pay makaey

§§7:2 Levitico 23:34. Din fiesta ay makwani en Ab-abong et esa ay domingo di kabayag na. Am-in din Judio et nan-amag das ab-abong ay pansidoman da, et say nan-iyanan da ta say pangnemneman da sin nandad-anan di ap-apo da sin lugar ay magay omili sin napoan da ed Egipto.

tan daan di kosto ay panongpalak sin planon Diyos,”⁹ kanana. Et nataynan pay ed Galilea.

¹⁰ Idi nadipos din aag-i na ay en makifiesta, asi inmonod si Jesus ay es-esa na ta adi kaammoan. ¹¹ Siya di, din nakifesta ay papangolon di Judio et inanaanap das Jesus ay nanpoopoot mo intoy kad-ana. ¹² Mo din nasinop pay ay ipogaw et nan-ayaayasak da ay nan-sosongbat maipanggep en sisya. Waday nangwani en, “Sigid iman di ogali na,” dowan kanan aben di odom, “Baken met a, tan iet-etekana di ipogaw.” ¹³ Ngem adi da et inpigpigsan din kali da, tan emegyat da sin papangolo da.

¹⁴ Idi nagodwa din fiesta, inmey si Jesus sin Timplo ta en man-itdo. ¹⁵ Et say nasdaawan din papangolon di Judio ay kanan da, “Ay intoy nangaan ninas laing na, tan baken met naadal ay ipogaw?”

¹⁶ Dengngen pay Jesus din kanan da ay sana, sinongbatanas daida yan kanana, “Din nay it-itdok et baken napos nemnem ko, mo adi et napo en Diyos ay nangibaa en sak-en. ¹⁷ Mo sinoy mayad ay mangamag si layden Diyos et sisya di mangammo mo intoy napoan di it-itdok, mo si Diyos ono din nemnem ko et anggoy. ¹⁸ Din mangibagbagas napos nemnem na et anggoy et ipakat nay kabaelana ta mait-ek din awak na. Ngem din mangipakat pay si kabaelana ta mait-ek di nangibaa en sisya et pag tet-ewa di ibagbaga na ay magay sik-sikap na.* ¹⁹ Si Moses di nangipaammo sin linteg Diyos en dakayo ed idi, ay baken siya? Ngem maga polos en dakayo di manongpal. Tan mo dooy ya tongpalen yo koma, adi kayo koma gomagara ay pomse.”

²⁰ “Nadimonyo ka! Sino ngin di mangagara ay mamse en sik-a?” kanan da ay sinombat.

²¹ Asi et kanan Jesus, “Idi namingsan, waday inagasak ay mansakit sin agew ay pan-ibbayan et nasdaaw kayo, ²² olay mo wada abey amagen yo sin siya di ay agew. Tan waday inbilin Moses en dakayo ay tinawid na sin ap-apo na ay kogiten yo di anak yo ay lalaki sin maikawao ay agew.† Mo maiponta pay din agew ay sana sin agew ay pan-ibbayan, kogiten yo pay dedan ta tongpalen yo din bilin ay sana. ²³ Mo say iyat yo di sin agew ay pan-ibbayan ta matongpal din bilin Moses maipanggep si es-esa ay partin di awak, apay ngin ay ibobonget yos sak-en mo inagasak di lalaki sin agew ay pan-ibbayan ta dalon makaan din sakit di intiro ay awak na? ²⁴ Adi yo koma pabasolen di ipogaw ay dagos ay maibasas sin damo ay pangila yo, mo adi et dadlon yo koman nemnem on-ona mo sinoy katet-ewa na ta waday kosto ay kaibasaran di ipabasol yo.”

Din Napoan Di Messias

²⁵ Idi siya di, wada da di taga-Jerusalem ay nangwani, “Ay baken si naey aya din layden da ay peslen? ²⁶ Doy ay mankalkali sin sangoanan di kaipoipogaw, yan gomineginek met din papangolo tako. Ay ninemnem da ngata ay sisya din Messias? ²⁷ Aga ngin, tan mo omali din Messias, maga kano di nakin ammo si napoana. Ngem mo si dooy pay, ammo tako met di napoana.”

²⁸ Idi siya et di, inpigsan Jesus din kali na sin nan-it-itdoana sin Timplo yan kanana, “Kanan yo kayman en ammo yos sak-en, yan kanan yo abe en ammo yo din napoak. Ngem di katet-ewa na et

*7:18 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...magay basbasol na.

†7:22 Levitico 12:3.

baken sak-en di nakaammo sin inmaliak mo adi et wada met di nangibaa en sak-en. Et mo dakayo, adi yo ammos sisya.²⁹ Ngem mo sak-en pay, ammok dedan, tan napoak en sisya, yan sisya met laeng di nangibaa en sak-en.”

³⁰ Sin nangwanian Jesus sidi, pinadas din papangolo ay manpap en sisya, ngem magay kabaelan da, tan daan pay di timpo ay panongpalana sin planon Diyos.³¹ Mo din kaipoipogaw pay, adado da ay namati en sisya, et kanan da, “Ay baken si naey din omali ay Messias? Tan magan samet di makaamag si nakaskasdaaw mo din inam-amag nina.”

Din Nanpapan Koman Din Polis Di Timplo En Jesus

³² Idi dinngen din Fafariseo din sana ay inngayngayodongod di kaipoipogaw, din Fafariseo ya din papangolon di papadi et inbaa day polis di Timplo ta en da depapen si Jesus.³³ Ngem asi et kanan Jesus, “Baken mabayag di pakiteteek en dakayo, asiak pay mantaoli sin nangibaa en sak-en.³⁴ Awni et omanaanap kayo, ngem adi kayo makadteng en sak-en, tan din kad-ak et adi yo mabalin ay ayen.”

³⁵ Pag et man-asipoot din papangolon di Judio, “Into ngin di emeyana dedan ta adi tako makadteng? Ay siya et mo emey sin addawi ay il-ili ay kad-an di gait tako ay Judio ta ena itdoan di Gentil ay wadas di? ³⁶ Kanana en awni et anaanapen takos sisya ngem adi tako makadteng. Kanana abe en adi tako makaey sin kadana. Sino ngin di laydena ay kalien?” kanan da.

³⁷ Pag domateng din agew ay kaodian di fiesta ay say kapatgan ay agew. Sin siya di ay agew, pinmika si Jesus yan inpigs na kali na ay nangwani, “Mo

sinoy nabigaw, omali koma en sak-en ta man-inom.³⁸ Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana,

“Mo sinoy mamati en sak-en, wada en sisya di mangidawat si biyag ay kaman danom ay bemelbela si obbog si kankanayon.”³⁹‡

³⁹ Din inbagbagan Jesus ay nay et din Ispiriton Diyos ay awni et awaten da ay namati en sisya. Maga pay din Ispirito en daida, tan daan madayaw si Jesus sin kateyana ya kaikayangana ed langit.

⁴⁰ Di odom ay nannange sin nay inbagan Jesus et kanan da, “Si naey od baw din masmas-ed ay mamadto.”⁴¹ Di odom pay et kanan da en, “Si naey din Messias,” dowan pay kanan di odom, “Ay siya mo ed Galilea di kapoan di Messias? ⁴² Tan kanan din inpaisolat Diyos en maipoli kano din Messias en Ari David ya maianak kano ed Betlehem ay ilin David.”⁴³ Siya et di nankontra din pangwanin di ipogaw en Jesus.⁴⁴ Wada abey mayad ay manpap en sisya, ngem maga en daida di en namden.

Din Adi Namatian Din Papangolon Di Judio En Jesus

⁴⁵ Idi siya di, nantaoli din polis di Timplo sin kad-an di papangolon di papadi ya Fafariseo. Pinoot da en daida, “Apay nga adi yo in-alis na?”

⁴⁶ “Maga met di ipogaw ay makaiso sin iyat na ay mankali,” insongbat din polis.

⁴⁷ Pag lasoyen din Fafariseo ay nangwani, “Ay in-etekana abes dakayo? ⁴⁸ Ay siya mo way olay esa en dakami ay tuturay ya Fafariseo ay namati en sisya? ⁴⁹ Mo pay din doy kaipoipogaw ay namati et magay ammo das maipanggep di linteg tako. Awni man et dosaen Diyos daida,” kanan da.

‡7:38 Ezekiel 47:1; Zekarias 14:8.

¶7:42 2 Samuel 7:12; Mikias 5:2.

⁵⁰Waday esa en daida ay Fariseo ay si Nicodemus ay en nakingalat en Jesus ed idi. Kanana en daida, ⁵¹“Mo maibasar kayman sin linteg tako, adi mabalin ay keddengan tako di ipogaw mo maga pay di kabistaana. Masapol ay wada omona di waya na ay manongbat ta asi tako nemnemen mo sinoy basol na. Ay baken siya?”

⁵²Asi da et sombat yan kanan da, “Kaman ka aben taga-Galilea. En ka adalen din inpaisolat Diyos ta ammoem ay maga di mamadto ay napod Galilea.”

⁵³Pag dan somaa am-in.

Din Babai Ay Nasokalan Ay Makilallalaki

8 Mo si Jesus pay, inmey sin don-tog ay Olivo. ²Idi napat-a, nasapa ay nantaoli sin Timplo et inalibong-bongan di am-in ay ipogaw. Asi na pay itokdo et initdoanas daida. ³Pag et somawang di mamaestron di linteg ya Fafariseo ay nangialis babai ay nasokalan ay makilallalaki. Inpapika da sin sangoanan di kaipoipogaw. ⁴Pag dan kanan en Jesus, “Apo maestro, din babai ay nay et nasokalan ay makilallalaki. ⁵Kanan di linteg Moses en masapol ay pigpigen di kaman nina ay babai enggana ay matey. Mo sik-a pay, sinoy kanam?” ⁶Say pinoot da di ay manikap koma en sisya, tan kanan da en osalen dan songbat na ay pangidaruman dan sisya. Ngem si Jesus et nanyakog-ong ay nangisolat si gomot na sin lota.

⁷Idi inpidwapidwa da ay nanpoot en sisya, nan-oyad si Jesus yan kanana, “Mo sino en dakayo di magay basol na, sisya di mangon-ona ay mamigpig en sisya.”

⁸Asi pag kasin manyakog-ong yan inso-lat nan gomot na sin lota.

⁹Sin nanngaan da sin doy ay inbaga na, nasaes-a da ay kinmaan ay namang-

pango din kakayan en daida. Et maga di nataynan malaksig da Jesus ya din babai ay deda ay pinmipikas di.

¹⁰Idi siya et di, nan-oyad kasin si Jesus yan kanana en sisya, “Iyogtan, into pay da di? Ay magay nataynan ay mamigpig en sik-a?”

¹¹“Maga, Apo,” insongbat na.

Kanan aben Jesus, “Adiak aben keddengan sik-a ay matey. Emey ka et, ngem adi ka ipidpidwa ay manbasol.”

Maiarig Si Jesus Sin Silaw

¹²Idi kasin nankalis Jesus sin kaipoipogaw, kanana ay nangiarig, “Sak-en di silaw ay maninggaw si nemnem di ipogaw isnan lobong. Mo sinoy mangonod en sak-en, adi mandan sin mabolinget, tan wada en sisya din silaw ay mangidawat si biyag.”

¹³Asi et kanan din Fafariseo en sisya, “Adi met mapati san ibagbagam, tan sana ay paneknekam din mismo ay awak mo.”

¹⁴Kanan Jesus ay sinombat, “Olay mo din awak ko di paneknekak, tet-ewa pay dedan di ibagak, tan ammok din napoak ya din emeyak. Ngem mo dakayo pay, adi yo ammo. ¹⁵Di iyat yo abe ay mangokom en sak-en et naipaksaw tan maibasar sin mail-ila yo. Mo sak-en pay et maga di okomek. ¹⁶Ngem mo wada, kosto di pangokom ko, tan bakenak anganggay ay mangokom. Wada pay di kadwak ay si Amak ay nangibaa en sak-en. ¹⁷Naisolat kayman sin linteg yo ay mapati di kanan di doway tistigo mo nan-iso di itistigo da. [§] ¹⁸May ngarud, di esa ay mangipaneknek en sak-en et sak-en ay mismo, ya din maikadwa et si Amak ay nangibaa en sak-en.”

¹⁹Asi da et pinoot, “Intoy kad-an amam?”

§8:17 Deuteronomio 19:15.

Kanan aben Jesus, “Adi yo ammos sak-en ya adi yo aben ammo si Amak. Mo ammo yo komas sak-en, siya koma abe en Amak.”²⁰ Say initdon Jesus am-in da naey sin niasag-en si kaikoskosnongan di pilak sin Timplo. Ngem magay en nappap en sisya, tan daan pay di timpo ay panongpalana sin planon Diyos.

Din Inbagan Jesus Sin Judio Ay Adi Namati

²¹ Pag kasin kanan Jesus en daida, “Awni et taynak si dakayo et asi yo ananapen sak-en. Ngem adi kayo makaey sin emeyak, tan matey kayo ay adi napakawan di basol yo.”

²² Isonga kanan din papangolon di Judio, “Apay ngata ay kanana en adi tako makaonod en sisya? Ay peslena ngata din awak na?”

²³ Kanan aben Jesus, “Mo si dakayo, napo kayo sin nay lobong et nailobongan di nemnem yo. Mo sak-en pay, napoak ed langit, isonga maitken di nemnem ko.

²⁴ Say begew na ay kanak ed kaonyan en matey kayo ay adi napakawan di basol yo, tan say maamag tet-ewa mo adi yo patien ay sak-en din inbagak.”

²⁵ “Yan sino ka ngarud?” kanan da.

“Din inbagbagak met laeng en dakayo nanlogi sin damo enggana ed wani.

²⁶ Mo maipanggep en dakayo, ad-ado koma di ibagak ay mangipabasol en dakayo. Ngem siya anggoy di ipaammok sin kaipoipogaw, din dengngek ay mapo sin nangibaa en sak-en, tan pag tet-ewa di ibagbaga na.”

²⁷ Ngem adi da inawatan ay si Ama na ay Diyos din inbagbaga na. ²⁸ Isonga kanan aben Jesus en daida, “Mo makdeng ay ipakayang yos sak-en ay Anak di Ipogaw sin krus, asi yo dadlon ammoan ay sak-en din inbagak. Ammoan yo abe ay maga di amagek si bokbokod ko ay nemnem, mo adi et ibagbagak anggoy di initdon Amak en sak-en. ²⁹ Din sana ay

nangibaa en sak-en et sisya di kadwak. Adi tinmaytaynan, tan say am-amagek si kankanayon din kapnekana.”³⁰ Et adado da ay namati en sisya sin nanngaan das di.

Din Maibilang Ay Polin Abraham

³¹ Idi siya di, kanan Jesus sin Judio ay namati en sisya, “Mo ipapasnek yo ay mangonod sin in-itdok en dakayo, dakayo di tet-ewa ay pasolot ko. ³²Maammoan yo di katet-ewa ay maipanggep en sak-en, et babaen din tet-ewa ay nay, mapawayaan kayo.”

³³ Asi da et kanan, “Dakami et polin Abraham. Adi kami naibabag-en si olay sino. Apay nga kanam en mapawayaan kami?”

³⁴ Sinongbatan Jesus yan kanana, “Tet-ewa nan ibagak en dakayo. Mo sino di managbasol et bag-en di basol.

³⁵ Mo din bag-en et adi maibilang si kanayon sin pamilya. Ngem din anak pay di nakin beey et maibilang si eng-enggana. ³⁶ Isonga mo sak-en ay Anak Diyos di mangipawaya en dakayo si basol, maiwayaan kayo adi.

³⁷ “Ammok kayman dedan ay polin Abraham dakayo, ngem nay et ay layden yo ay pomse, tan sigaan yo din ibagbagak en dakayo. ³⁸ Siya anggoy di ibagbagak, din inpailan Amak en sak-en. Yan say iyat yo met laeng, tan dakayo abe et onodan yo din inbagan ama yo.”

³⁹ Asi et kanan din Judio, “Si Abraham adi di ama mi.”

Ngem insongbat Jesus, “Mo siya ay anak Abraham si dakayo, onodan yo koma di inamag na. ⁴⁰ Ngem nay napasnek di nemnem yo ay pomse, yan sak-en met di nangigabagaba en dakayos tet-ewa ay dinngkek en Diyos. Ay siya mo way inamag Abraham ay kaman nisa? ⁴¹ Din onodan yo ngarud et din tet-ewa ay ama yo.”

“Yan si Diyos adi di kosto ay Ama mi, magay odom, tan sisya anggoy di on-odan mi,” kanan da.

⁴²Kanan aben Jesus, “Mo tet-ewa ay si Diyos di Ama yo, laylayden yo komas sak-en, tan sak-en pay et inmaliak sina ay napo en sisya. Yan baken sak-en di nakaammo sin inmaliak, mo adi et sisya di nangibaa en sak-en. ⁴³Apay nga adi yo maawatan din kanak? Ay tan tineteweng yo din laydek ay kalien, ay siya? ⁴⁴Is-iso yo si ama yo ay si Satanas, et din panggep yo et tongpalen yo din layden ama yo ay sana. Makapeses sisya nanlogi sin damo enggana ed wani. Maga abe di ibaga nas tet-ewa, tan magay biyang nas di. Mo man-etek, amagena di maibagay sin ogali na, tan makaetek sisya yan sisya met laeng di poon di etek. ⁴⁵Ngem mo sak-en pay et ibagak en dakayo di tet-ewa, et siya na di gapo ay adi yo pasien sak-en. ⁴⁶Ay wada ngata en dakayo di mangipaneknek ay waday binmasolak? Iwed met. Mo tet-ewa ngarud di ibagak, apay nga adi yo pasien? ⁴⁷Din an-ak en Diyos et esten da ay mannge ya mamati si ibaga na en daida. Ngem bakenan anak si dakayo, isonga say begew ay adi yo dengngen ya pasien.”

Napateg Si Jesus Mo Si Abraham

⁴⁸Asi et kanan di Judio, “Tet-ewa baw adi din kanan mi ed idi en kaman kan taga-Samaria** ya nadimonyo ka abe.”

⁴⁹“Bakenak nadimonyo,” insongbat Jesus, “tan daydayawek si Amak. Ngem dakayo pay et lomaslasoy kayo. ⁵⁰Adiak pay manpaidayaw, ngem wada pay dedan di makaammo sin kaidayawak, yan sisya met laeng di mangokom en daida ay lomaslasoy. ⁵¹Tet-ewa nan iba-

gak en dakayo ay mo sinoy mamati sin ibagbagak et adi katey.”

⁵²Asi et kanan di Judio, “Enggay magay dowadowa mi ay nadimonyo ka. Natey met si Abraham, yan siya abe en daida ay mamadto, yan kanam pay laeng en adi katey din mamati sin ibagbagam. ⁵³Ay siya mo napateg ka mo din ap-apo tako ay si Abraham ya din mamadto? Natey da met am-in. Sino ngin di pangisoam sin awak mo?”

⁵⁴Kanan aben Jesus ay sinombat, “Mo dayawek din awak ko, magay silbi na. Ngem wada pay si Amak ay kanan yo en Diyos yo ay mangidayaw en sak-en. ⁵⁵Adi yo inam-ammoan sisya, ngem mo sak-en pay et ammok. Mo kanak koma en adiak ammos sisya, isoek si dakayo ay makaetek. Ngem ammok dedan yan patiek din kanana. ⁵⁶Peteg di layad Abraham ay ap-apo yo, tan namnamaena ay ilaena din inmaliak sina, yan tet-ewa ay naipaila en sisya et nanragsak.”

⁵⁷Kanan di Judio, “Maga pay di limapolo ay tawen mo. Ay siya mo inilam si Abraham?”

⁵⁸Kanan aben Jesus, “Dadlon tet-ewa nan ibagak en dakayo ay sin daan bomalaan Abraham, nawawadaak.” ⁵⁹Asi da et pomanidit si bato ta pigpigen das sisya, ngem nanlingeb†† si Jesus yan kinmaan sin Timplo.

Din Nangagasan Jesus Si Lalaki Ay Nangibelas Godab Na

9 Sin nandad-anan Jesus, inila nay lalaki ay naianak ay nagodab. ²Din papasolot Jesus et pinoot da en sisya, “Apo maestro, sinoy nakin basol sin nagodaban din lalaki ay doy? Ay din

****8:48** Din Judio et laslasoyen da di taga-Samaria yan sigaan da ay maigait en daida. Isonga din kanan da en kaman taga-Samaria si Jesus et pamis-oy da en sisya.

††**8:59** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*nalingban si Jesus*...

nakin anak en sisya ono sisya ay mismo?”

³“Bakenan basol di nangodab en sisya. Baken aben basol di nakin anak en sisya. Naamag di en sisya ta say maipaila din panakabalin Diyos ay mangaan sin godab na,” kanan Jesus ay sinombat. ⁴“Masapol ay amagen tako din inpaamag di nangibaa en sak-en tan kaagawan pay laeng, laydena ay kalien, wada pay laeng di waya tako. Tan awni et malabi et magay iyat tako ay mangamag. ⁵Ngem nay wadaak pay laeng isnan lobong, et kamanak silaw ay maninggaw si ipogaw.”

⁶Sin nangwanian Jesus sidi, tinogpaanay lota et inamag nas pitek. Asi na in-aplos sin matan di nagodab ⁷yan kanana, “En ka mandaop sin nanabyeng ay posong ed Siloam.” (Din olog di Siloam et naibaa.) Idi inmey din nagodab et nandaop, makaila et pag somaa.

⁸Sin nangilaan di katokmang na ya din nangil-ila en sisya sin nanpalpalimosana ed idi, kanan da en, “Ay baken si naey aya din tomotokdos di si kanayon ay manpalpalimos?” ⁹“Siya sa yan,” kanan di odom.

Ngem di odom pay et kanan da, “Baken met, ngem sana ay is-iso na.”

Asi et kanan din lalaki, “Sak-en adi di.”

¹⁰Asi da et pooten en sisya ay nangwani, “Yan nay ay makaila ka ed wani mo?”

¹¹Kanana ay sinmongbat, “Din doymannngadan si Jesus et nan-amag si pitek, asi na pay in-aplos sin matak yan kanana en, ‘Emey kad Siloam ta en ka mandaop.’ Enak ngarud nandaop, et pag maibolinasnasan matak.”

¹²Asi da et kanan, “Intoy kad-ana?”

“Toan adi,” insongbat na.

Din Namistigalan Di Fafariseo Sin Sigod Ay Nagodab

¹³Idi siya di, in-ey da din lalaki ay sana sin Fafariseo. ¹⁴Tan agew ay panibbayan di nangamagan Jesus si pitek ay nangaan sin godab na. ¹⁵Pag pooten din Fafariseo mo sinoy naamag en sisya, pag makaila. Kanan din lalaki, “Waday in-aplos na ay pitek sin matak, asiak en daopan, et nay makailaak.”

¹⁶Isonga kanan di odom ay Fafariseo, “Adi met inbaan Diyos din ipogaw ay doym, tan adi na tongtongpalen din linteg maipanggep sin agew ay panibbayan.”

Dowan et kanan di odom, “Aw kayman, ngem mo nakabasol iman di, ay siya mo makaamag si nakaskasdaaw ay sinyal ay kaman dadi?” Et nankinontra da.

¹⁷Idi siya di, pinoot da kasin sin lalaki ay doym, “Sik-a pay, sinoy kanam maipanggep en sisya, tan sik-a dedan di nakin matas naibolinasnasan?”

“Mamadtos sisya,” insongbat na.

¹⁸Ngem sigaan pay din papangolon di Judio ay mamati ay din doym lalaki ay makaila ed wani et naianak ay nagogodab mo adi da pooten agan-o sin nakin anak en sisya. Isonga inpaayag das daida ¹⁹et inbagaan da, “Ay si naey din anak yo ay kanan yo en nangibelas godab na? Mo siya, intoy inyat na pay ay makaila ed wani?”

²⁰Sombat pay din nakin anak, kanan da en, “Aw yan, anak mi adi sa et tet-ewa ay nagodab sin binmalaana. ²¹Ngem mo maipanggep sin makailaana ed wani, adi mi ammo mo sinoy nangaan sin godab na ya mo intoy inyat na ay naamag. Sisya di panpootan yo, tan nakay et ammo na ay sombat.” ²²⁻²³Say kanan da di, tan emegyat da sin papangolon di Judio. Tan enggay tinotolag da ay mo sinoy mangwani en Messias si Jesus, adi maibilang sin gagait na ay Judio.

²⁴ Pag ipaayag kasin din papangolon di Judio din nagodab et kanan da en sisya, “Isapatam en Diyos ay ibagam di tet-ewa, tan mo din doy nangagas en sik-a et ammo mi ay nakabasol ay ipogaw.”

²⁵ Kanan pay din lalaki, “Toan adi mo nakabasol sisya. Din ammok anggoy et nagodabak ed idi yan nay makailaak ed wani.”

²⁶ “Aw, ngem intoy inyat na pay ay nangaan sin godab mo? Sinoy inamag na?” kasin dan pinoot.

²⁷ “Enggay inbagak met, ngem adi yo patien. Apay nga layden yo ay dengngen kasin? Ay layden yo abe ay manbalin si pasolot na aya?” kanana ay sinombat.

²⁸ Pag dan iyewen sisya ay nangwani, “Wo, sik-a od abe di pasolot din ipogaw ay doy. Mo dakami pay et pasolot en Moses. ²⁹Tan ammo mi ay nginalat Diyos si Moses, ngem mo maipanggep din ipogaw ay doy, adi mi pay ammo olay din napoana.”

³⁰ Asi et sinongbatan din lalaki, “Ado paabe na! Adi yo ammo din napoana, yan sisya di nangaan sin godab ko. ³¹Ammo tako met ay adi dengngen Diyos di ibagbagan di nakabasol mo adi din mandayaw en sisya ay man-amamag si laydena. ³²Nanipod sin nanlogian di lobong, maga met di nadamag ay ipogaw ay nangaan si godab di nangibalas godab na. ³³Mo doy ya baken napo en Diyos sisya, adi met makaamag si kaman nina.”

³⁴ Pag da aben kanan ay sinombat, “Dadlon kan nakabasol nanlogi sin napkeam yan kanam pay laeng en itdoam si dakami?” Pag da et keddengan ay adi maibilang sin gagait na ay Judio.

³⁵ Idi nadamag Jesus ay say inyat da di sin nagodab, ena dinteng et kanana en sisya, “Ay mamati ka sin Anak di Ipogaw?”

³⁶ “Apo, ibagam kod mo sinos sisya ta say mamatiak en sisya,” insongbat na.

³⁷ Pag kanan Jesus, “Nay il-laem sisya, tan sisya nan makingalngalat en sik-a.”

³⁸ Asi kanan din lalaki, “Apo, mamatiak.” Et nandokmog ay mandayaw en sisya.

³⁹ Idi siya di, pag kanan Jesus, “Inmaliak isnan lobong ta mailasinan di nangin ammo en Diyos sin adi nangin ammo. Mo din adi nangin ammo en Diyos et maiarig si nagodab, kaanek di godab da. Ngem din mangwani pay en ammo das Diyos, ipailak ay nagodab da pay laeng.”

⁴⁰ Wada da di Fariseo sin kad-an Jesus ay nanngge sin inbaga na, yan kanan da en sisya, “Ay laydem ay kalien aya en nagodab kami abe?”

⁴¹ Songbatan pay Jesus yan kanana, “Aga, tan mo doy ya nagodab kayo, maga koma di basol yo. Ngem gapo ta kanan yo en makaila kayo, deda san basol yo.”

Maiarig Si Jesus Sin Sigid Ay Mangay-ayowan Si Karnero

10 Pag nan kanan ay nangiarig, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo. Mo waday kodalan di kakarnero yan adi sengggep di ipogaw sin kosto ay segpan mo adi et komalab sin alad, mangakew ya tollisan di. ²Tan din mangay-ayowan sin kakarnero et sengggep sin kosto ay segpan. ³Sisya di pasgepen di gowardiya, et ayagana din kakarnero ay oka na. Mo ingad-ana pay si daida, maimatonan da din kali na et omonod da en sisya mo bomala da. ⁴Mo bomala da pay am-in, ipango nas daida, et sisya di onoden da, tan ammo da din kali na. ⁵Ngem adi da onoden di mangili mo adi et itagtagan da, tan adi da maimatonan din kali na.” ⁶Say dinad-at Jesus di en daida ay nangiarig, ngem adi da inawatan din laydena ay kalien.

⁷ Siya di, kasin kanan Jesus ay nangiarig, “Tet-ewa adi nan ibagak en dakayo ay sak-en di segpan di karnero. ⁸ Din am-in ay nangon-ona mo sak-en ay nangibagabagas etek et daida di mangakew ya tollisan. Ngem laton ay adi pinatpati di karnero. ⁹ Sak-en di segpan. Mo sinoy sengep ay mandan en sak-en et maisalakan. Maiarig si karnero ay sengep down bomala ay en man-alab.

¹⁰ “Di panggep di mangakew et en mangakew ono gandat ay manpese ono mansida si karnero et anggoy. Sak-en pay et inmaliak ta magon-od koman di ipogaw di sigesiged ay biyag ay magay kolang na.”

¹¹ Kanan aben Jesus ay nangiarig, “Sak-en di siged ay mangay-ayowan si kakarnero ya mangisalakan en daida, olay mo say katyak. ¹² Mo din owat nalagboan ay manpaspastol si karnero, mo tamangena di maangat ay animal ay omali, taynana din karnero et tomagtag, tan baken sisya di kosto ay mangay-ayowan ay akin oka sin karnero. Mo bomala pay din maangat ay animal, katenan odom dowan pan-sisianen odom. ¹³ Et siya nay gapo na ay tomagtag din nalagboan ay sana, tan owat nalagboan et adi na banolen din kakarnero. ¹⁴⁻¹⁵ Ngem sak-en pay di siged ay mangay-ayowan. Tan din pan-iinammoan mi sin karnerok et iso na sin pan-inammoan mi en Amak. Sak-en abe di matey ta way iyat di karnerok ay matago. ¹⁶ Wada abey kakarnerok ay adi naitapi sin kodalan ay nay.^{‡‡} Siy-atak aben ayagan si daida ta omali da et dengngen dan kalik. Asi da manbalin si esa ay sinkabeweg et es-esa di mangay-ayowan en daida.

¹⁷ “Si Amak et laylaydenas sak-en, tan idawat kon biyag ko ta asiak kasin matago. ¹⁸ Maga met di mamse en sak-en mo baken sak-en di akin nemnem, tan waday kalebbengak ay mangidawat sin biyag ko ya wada abey kalebbengak ay taolien. Tan siya na di inbilin Diyos en sak-en.”

¹⁹ Pag kasin mankinontra din Judio begew din kanan Jesus ay sana. ²⁰ Tan ad-ado da ay nangwani, “Binogen di dimonyos sisya! Apay ngarud ay layden yo pay laeng ay mannge?”

²¹ Down kanan di odom, “Ay siya mo say iyat di nadimonyo sa ay mankali? Ay mabalin aya ay kaanen di dimonyo di godab di ipogaw?”

Din Nanigaan Di Judio en Jesus

²² Sin pinag-aandap, wada di fiesta ay makwani en Kaidatonan di Timplo ed Jerusalem. Idi dinmateng din fiesta ay doy, ²³ wadas Jesus ay mandaddad-an sin lak-am di Timplo ay makwani en Tambobong en Solomon.^{¶¶} ²⁴ Inalibong-bongan di Judio yan kanan da, “Ay ken pay omando san panlingbalingbam si maipanggep en sik-a? Idoritsom man mo sik-a din Messias.”

²⁵ Songbatan pay Jesus yan kanana, “Enggay inbagak yan, ngem adi yo met pasien. Din nakaskasdaaw ay inam-amag kos kalebbengan Amak et siya da di mangipaneknek en sak-en. ²⁶ Ngem adi yo dedan pasien, tan baken kon karnero si dakayo. ²⁷ Tan din karnerok et maimatonan da din kalik ya ammok abe si daida. Isonga sak-en di onoden da, ²⁸ et iyaak daida si biyag ay eng-enggana. Adi da polos kaisian en Diyos, et maga abe di makapos en daida en sak-en. ²⁹ Tan si Amak ay nangitalek en daida en sak-en

^{‡‡}10:16 Din karnero ay inbagbagan Jesus isna et din kaipoipogaw ay baken Judio ay makwani en Gentil.

^{¶¶}10:23 Din Tambobong en Solomon et annawa ya nakayang ay pansidsidoman di ipogaw. Din tokod na et dandani ay sinpo ya dow a metro di kakayang da.

di kapatgan si am-in.⁸⁸ Maga di makapos en daida sin pangay-ayowanen Diyos Ama.³⁰ Tan dakami en Diyos Ama et esesa kami.”

³¹ Siya et di kasin nanpudit din Judio si bato ta ipigpig da en sisya. ³² Isonga kanan Jesus en daida, “Ad-adoy inpailak en dakayo ay siged ay say inpaamag Amak en sak-en. Sino ngin en da nay ay inamag ko di begew si pamigpigan yon sak-en?”

³³ Sinongbatan pay din Judio ay kanan da, “Baken din siged ay inam-amag mo di gapo si pamigpigan mi en sik-a mo adi et din nanglasloyam en Diyos. Owat kan ipogaw dedan, ngem sana ay inisom din awak mo en sisya.”

³⁴ Kanan pay Jesus, “Ngem wada pay dedan di inpaisolat Diyos ay kanan yo en linteg yo maipanggep si papan-golon di Judio ed idi ay kanana, ‘Sak-en ay Diyos et inbagak ay didiyos kayo.’”

³⁵ Din inpaisolat Diyos ay sana et adi met mabalin ay mawaswas. Mo didiyos ngarud di inngad-an Diyos en da doy ay ipogaw ay nankalkaliana, ³⁶ apay nga kanan yo en is-ok din awak ko en Diyos mo kanak en sak-en di Anak na? Tan sak-en di dinotokan ya inbaa na isnan lobong. ³⁷ Mo adiak koman am-amagen din nakaskasdaaw ay inpaamag Diyos en sak-en, olay adi yo pomati. ³⁸ Ngem mo say amagek dadi, say kaawisan yo koma ay mamati olay mo adi yo pasien din kankanak, ta say dadlon yon ammoan ay wadas Amak en sak-en ya wadaak abe en sisya.”

³⁹ Siya et di kasin dan pinadas ay manpap en Jesus, ngem inlisianas daida. ⁴⁰ Asi pag mantaoli sin demang di ginawang ay Jordan sin kad-an di nambonyagan Juan ed idi, et say nan-

teana. ⁴¹ Ad-adoy ipogaw ay emeemey en sisya. Kanan da en, “Magay inamag Juan si nakaskasdaaw ay sinyal, ngem tet-ewa pay dedan di am-in ay inbaga na maipanggep en naey.” ⁴² Et ad-ado da ay namati en sisyas di.

Din Nateyan Ya Kasin Natagoan Lazarus

11 ¹⁻² Waday siag-i ay omili ed Betania ay da Maria en Marta ya si Lazarus. Si Maria ay nay di awni et mangisoyat si bangbanglo sin dapan Apo Jesus ta asi na ponasan sin book na. Si Lazarus pay et mansaksakit.

³ Siya di inbaan da Maria en Marta di en mangipadamag en Jesus, “Apo, mansakit din laylaydem ay gayyem mo.” ⁴ Sin nanngaan Jesus sidi, kanana, “Din sakit na ay doy et adi mantongpal sin kateyana mo adi et napasamak na ta say maipaila din panakabalin Diyos ya mabigbig abe din kinadiyos ko ay Anak na.”

⁵ Si Jesus et laylaydena din siag-i ay doy. ⁶ Ngem olay mo siya di, sin nanngaan ay mansakit si Lazarus, adi inmey, doway ay agew pay di nanteana sin kad-ana. ⁷ Asi na pag kanan sin papasolot na, “En tako kasin ed Judea.”

⁸ “Ngem Apo maestro, magay bayag na din istay pamigpigan di Judio en sikas di, yan sana ay mantaoli tako pay laeng?” insongbat da.

⁹ Kanan pay Jesus ay nangiarig, “Laton, maga pay laeng di mapasamak en datako tan sinpo ya doway ay oras di kaagawan, ay baken siya? Mo mandan di ipogaw sin kaagawan, adi maisokba, tan maila din danan. ¹⁰ Ngem mo din labi di pandanana, maisokba, tan mabolinget ya maga en sisya di silaw.”

⁸⁸10:29 Din kananas odom ay manuskrito sin Griego et: *Tan din intalek Amak en sak-en di kapatgan si am-in.*

*10:34 Salmo 82:6.

¹¹ Pag nan itoloy ay mangwani, “Naseseyep din gayyem tako ay si Lazarus. Enak banonen.”

¹² Asi et kanan din papasolot na, “Apo, mo naseseyep et mayat, tan mailatonan.” ¹³ Say inbaga da di, tan kanan da en naseseyep si Lazarus tet-ewa, ngem di layden Jesus ay kalien et natey.

¹⁴ Siya di, indoritson Jesus din kali na ay nangwani, “Natey si Lazarus, ¹⁵ ngem naragsakak pay dedan ay magaak sisi sin nateyana, tan awni et pomigsa di pammati yo begew sin ilaen yo. May, en tako ngarud sin kad-ana.”

¹⁶ Asi et kanan Tomas ay nabdayan si Singin sin gagait na ay pasolot, “Siya, en tako iman ta olay makikatey tako en Jesus.”

¹⁷ Somawang pay da Jesus ed Betania, inammoana ay nakap-at si Lazarus ay naiponpon. ¹⁸ Ed Betania ay nay, asag-en ed Jerusalem, emey ay tolo ay kilometro di kaaddawi na. ¹⁹ Isonga ad-adoy inmey ay Judio ay en mangliwliwa en da Marta en Maria.

²⁰ Idi nadamag Marta ay wadas Jesus ay omal-ali, ena inabat, ngem nataynan si Maria ay tinmotokdo sin beey da. ²¹ Kanan Marta en sisya, “Apo, mo wada kas na ed idi, adi koman natey din agi mi. ²² Ngem ammok pay dedan ay olay ed wani, mo sinoy kedawem en Diyos et idawat nan sik-a.”

²³ Kanan Jesus, “Matago kasin din agi yo.”

²⁴ “Aw met kayman,” kanan aben Marta. “Ammok ay matago kasin sisya sin kasin katagoan di am-in ay natey sin kaodian ay agew.”

²⁵ Asi et kanan Jesus, “Sak-en di manago si natey. Sak-en di mangidawat si biyag. Mo sinoy mamati en sak-en, olay mo matey, matago met laeng ay eng-enggana. ²⁶ Yan da sana ay matago ay mamati en sak-en et adi da polos kaisian en Diyos. Ay patiem na?”

²⁷ “Aw, Apo,” insongbat na. “Patiek ay sik-a din sinsin-ed mi ay omali sinan lobong. Sik-a din Messias ay Anak Diyos.”

²⁸ Asi pag mantaolis Marta ed beey da yan kanana en iyogtana ay mangiayasak, “Maria, wada din Maestro yan ipaay-ayag daka.” ²⁹ Sin nanngean Maria sisi, kapika et ena inabat, ³⁰ tan wada pay laeng si Jesus sin benget di ili ay sin nangabtan Marta en sisya. ³¹ Din Judio pay ay wada sin beey ay mangliwliwa en da Maria, idi inila das sisya ay mandaldalas ay komaan, inonod da, tan kanan da en mo emey sin naiponponan Lazarus ta en man-oga.

³² Somawang pay si Maria sin kadan Jesus, kadokmog sin sangoanana yan kanana, “Apo, mo wada ka komas na ed idi, adi koman natey din agi mi.”

³³ Idi inilan Jesus ay man-anog-og da Maria ya din nakiey ay Judio, peteg ay mansakit ya nariribokan di nemnem na, ³⁴ et kanana, “Intoy nangiponponan yo?”

“En tako ilaen, Apo,” insongbat da.

³⁵ Yan pag manlolowas Jesus. ³⁶ Asi kanan din Judio, “Ilan yo kadin kadakdaken di layad na en sisya.” ³⁷ Ngem kanan di odom, “Mo inagasana din doy nagodab, ay maga ngata di mabalin ay inamag na ta adi koman natey si Lazarus?”

³⁸ Et palalo kasin ay mansakit nemnem Jesus. Pag somag-en sin naiponponan Lazarus ay liyang ay naenban si bato. ³⁹ “Kaanen yo din bato,” kanan Jesus.

“Ngem Apo, enggay adi ay man-agob, tan nakap-at ay naiponpon,” insongbat Marta.

⁴⁰ Kanan pay Jesus, “Ay tan niliwam din inbagak en sik-a ay mo mamati ka, ilaem din panakabalin Diyos?” ⁴¹ Et kinaan da din bato. Asi tangaden Jesus ed langit yan kanana,

“Ama, man-iyamanak tan dinngem sak-en. ⁴²Ammok ay dengngem sak-en si kanayon, ngem say ibagak sa begew din naey da ay ipogaw ta say patien da ay sik-a di nangibaa en sak-en.”

⁴³Pag nan kanan ay nangibogaw, “Ay Lazarus, bomala ka!” ⁴⁴Et binmala din natey ay nabotibotan si lopot din takkay ya siki na ya nabedbedan abe din ropa na. Pag kanan Jesus en daida ay wadas di, “Obaden yo san naibotibot ta way iyat na ay somaa.”

Din Nanganapan Di Judio Si Iyat Da Ay Mamse En Jesus

(*Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2*)

⁴⁵Idi siya di, din ad-ado ay Judio ay nakiey en da Maria ay nangila sin inamag Jesus ay doy et namati da en sisya. ⁴⁶Ngem di odom pay et inmey da sin Fafariseo ay en nangipadamag sin inamag Jesus.

⁴⁷Idi siya di, din Fafariseo ya din papangolon di papadi et inpaayag da din odom ay papangolon di Judio yan kanan da, “Intoy iyat tako pay, tan din ipogaw ay doy et ad-adoy nakaskasdaaw ay inam-amag na. ⁴⁸Mo baybay-an tako, mamati am-in di ipogaw en sisya. Adi pay omali din taga-Roma ay mangituray en datako, et bakasen da din Timplo tako ay nay ya siya abe sin ili tako.”

⁴⁹Ngem asi et si Caifas ay din kangatoan ay padi sin siya di ay tawen et kanana, “Maga polos di ammo yo. ⁵⁰Maawatan yo koma ay agpos mo matey di esa ay ipogaw ta matago din kakailiana mo din matey tako am-in ay man-ili.” ⁵¹Din inbagan Caifas ay nay et baken napo sin bokbokod na ay nem-nem, ngem gapo ta sisya di kangatoan ay padi, inpaipadton Diyos en sisya ay matey si Jesus ta say matago di kakailiana ay Judio. ⁵²Ya baken din kakailiana ay Judio anggoy mo adi et am-in ay anak

Diyos ay man-ili sin kailiili ta say panbalinas daida si es-esa ay pamilya. ⁵³Et manlogi sin agew ay doy, inan-anap din papangolon di Judio mo intoy iyat da ay mangipapse en Jesus.

⁵⁴Idi siya di, adi nanpappailas da Jesus sin kaipoipogaw ed Judea mo adi et kinmaan das di et inmey da ed Epraim, esa ay ili ay asag-en sin kadondontogan. Et say nantean da Jesus ya din papasolot na.

⁵⁵Nganngani din fiestan di Judio ay makwani en Nalabas. Isonga ad-ado di nantikid ed Jerusalem ay napo sin barbaryo ta tongpalen dan ogali da ay masapol ay man-ames da ta asi da pay mabalin ay makifiesta. ⁵⁶Din ipogaw ay nay et inanaanap das Jesus, et sin nasinsinopan da sin Timplo, nan-asibaga da, “Sinoy kanam? Adi ngin omalis sisya ay makifiesta?” ⁵⁷Tan din papangolon di papadi ya Fafariseo et inbilin da ay mo sinoy nakin ammo sin kad-an Jesus et ipadamag na koma en daida ta depapen da.

Din Nangisoyatan Maria Si Bangbanglo Sin Dapan Jesus

(*Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9*)

12 Idi kolang di enem ay agew sin domatngan di fiesta, inmey da Jesus ed Betania ay ilin Lazarus ay din tinagon Jesus sin nateyana. ²Nan-oto das kanen da ay nanangaili en Jesus, et si Marta di nandondono. Si Lazarus pay et nakiokob en da Jesus.

³Idi siya di, inan Maria di kagodwan di litro ay natanig ay nardo ay esay kanginaan ay bangbanglo. Et insoyat na sin dapan Jesus dowanang ponasan sin book na. Et napno din beey si banglo na.

⁴Asi et si Judas Iscariot ay pasolot Jesus ay awni et manglipot en sisya et kanana, ⁵“Apay! Nailako koma din bangbanglo ay nay ta maidawat sin

nabiteg, tan manbanol si piga ay libo.”†

⁶Say kanana di baken gapo ta insak-sakit na di nabiteg mo adi et gapo ta mangakew. Tan sisya di makaammo sin pilak dan da Jesus, et ogali na ay kolakolangana.

⁷Asi et songbatan Jesus si Judas yan kanana, “Bay-am sisya, tan indodolina din bangbanglo ay nay ta say mangonona ay mailalana sin awak ko para sin kaiponponak. ⁸Mo di nabiteg et kanayon ay wada da sin kad-an yo, ngem mo sak-en pay, bakenak wadas kanayon en dakayo.”^{12:8}

⁹Nadamag di ad-ado ay Judio ay wadas Jesus ed Betania, isonga inmey das di. Ngem baken begew si Jesus et anggoy di inmeyan da, mo adi et ta ilan da abes Lazarus ay tinago na. ¹⁰Isonga din papangolon di papadi et nantotolag da ay peslen da abes Lazarus, ¹¹tan begew en sisya, ad-adoy Judio ay naisian en daida ta mamati da en Jesus.

Din Nanaydayawan Di Kaipopogaw En Jesus Sin Inmeyana Ed Jerusalem

(*Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40*)

¹²Sin napat-a, nadamag din ad-aad-ado ay makifiesta ay somawsawang si Jesus ed Jerusalem. ¹³Et nan-a das pangan di palma[‡] ta en da abten downan dan ibogbogaw, “Madaydayaw si Diyos! Mabindisyonan koma nan inbaan di Apo ay panakaawak na![¶] Nagasat nan Ari tako sinan ed Israel!”

¹⁴Nangabayo si Jesus sin anak di dangki ay inpaiali na. Et say tinmet-ewaan din inpaisolat Diyos ay kanana,

¹⁵“Dakayo ay taga-Jerusalem, adi kayo emegyat, tan nay omal-ali din Ari yo ay nangakabayo si anak di dangki.”[§]

¹⁶Din papasolot Jesus et daan da pay maawatatan din olog di napasamak ay nay. Siyat mantaolis Jesus ed langit, asi da nemnemen ay siya na din natongpalan di inpaisolat Diyos maipanggep en sisya yan daida met laeng di nangamag sin natongpalana.

¹⁷Din ad-ado ay ipogaw ay nangila sin nangayagan Jesus en Lazarus ay binmala sin liyang sin nanagoana en sisya et inpidwapidwa da ay nangipadamag sin inila das di. ¹⁸Isonga ad-ado di en nangabat en Jesus, tan dinamag da din doy nakaskasdaaw ay sinyal ay inamag na. ¹⁹Siya di, nan-asibaga din Fafariseo, “Ilan yo kadi, naabak tako! Tan am-in ay ipogaw et nanbalin das pasolot na.”

Din Nangipadtoan Jesus Sin Kateyana

²⁰Wada da abey baken Judio ay Griego ay en nakifiesta ed Jerusalem ta dayawen das Diyos. ²¹Inmey dan Felipe (ay taga-Betsaida ay esay ili ed Galilea) yan kanan da en sisya, “Apo, makingalat kami kod en Jesus.” ²²En inbagan Felipe en Andrew, et pag dan mankoyog ay en mangibaga en Jesus.

²³Kanan Jesus, “Enggay dinmateng din timpo ay sak-en ay Anak di Ipogaw et maidayawak sin kateyag. ²⁴Kaman din

†**12:5** Din kanana sin Griego et: *toloy gasot ay denario* ay banol di toloy gasot ay poldiya.

^{12:8}**12:8** Deuteronomio 15:11.

[‡]**12:13** Kalasin di kaiw sin ilin di Judio ay kaman niyog di payak na. Din payak na et in-ap-ap da di odom sin kalsada ya inwasawas day odom ta say pandayaw da en Jesus.

[¶]**12:13** Salmo 118:26.

[§]**12:15** Zekarias 9:9. Ogalin di ari ed idi, mo omasag-en da si esa ay ili ta gobaten da, nangakabayo das kabayo. Ngem mo siged di nemnem da sin man-ili ay sana, nangakabayo das dangki.

maamag si bin-i. Tan tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo adi mais-ek di esa ay bin-i ta say madonot ya somimit, komakaman ay es-esa. Ngem mo mais-ek ya madonot, asi somimit et manlames si ad-ado. ²⁵ Mo banolen di ipogaw din biyag na, matey pay dedan. Ngem mo ibilang na ay baken nabanol di biyag na isnan lobong, awni et matago ay eng-enggana. ²⁶ Mo sinoy mansilbi en sak-en, masapol ay sak-en di itoltoloy na ay onodan ta say din kad-ak et siya abey kadana. Yan din sana ay mansilbi en sak-en et dayawen Amak sisya.”

²⁷ Pag itoloy Jesus ay mangwani, “Nay nariribokan di nemnem ko. Sino ngata di ikararag ko en Amak? Ay kanak ngin en ilisi nas sak-en sin kateyak? Aga, tan say panggep ko ay inmalis na et ta sagabaek am-in dana.” ²⁸ Pag nan kanan en Diyos, “Ama, ipailam kod din kinadiyos mo ta say madayaw din ngadan mo.”

Et wada di kali ay napod langit ay kanana, “Enggay inpailak et ipailak kasin.”

²⁹ Din kaipoipogaw ay pinmipika sidi et dinnge da abe din kali. Ngem kanan di odom en nankido dowan pay kanan di odom, “Nginalat di anghel sisya.”

³⁰ Asi et kanan Jesus en daida, “Din sana ay kali ay dinnge yo et baken naikali para en sak-en mo adi et para en dakayo. ³¹ Tan nay dinmateng din timpo ay kaokoman di ipogaw isnan lobong. Ed wani abe di maabakan Satanas ay din ap-apon di ipogaw ay adi mamati. ³² Tan mo maikayangak, awisek am-in ay ipogaw ta mamati da koman sak-en.” ³³ Say kanan Jesus di ta ipaammo na di iyat na ay matey.

³⁴ Asi et kanan din kaipoipogaw, “Apay ngin ay kanam en masapol ay maikayang din Anak di Ipogaw? Tan din inpaisolat Diyos ay naitdo en dakami et kanana en matagotago din Messias ay eng-enggana. ^{††} Sino ngin pay san Anak di Ipogaw?”

³⁵ Pag kanan Jesus ay nangiarig, “Baken mabayag di kawadan di silaw en dakayo. Onoden yo ngarud din nasilawan ay danan agpiya et wada pay laeng din silaw en dakayo tan into et ya mabolingetan kayo. Tan din mandan sin mabolinget et adi na ammo din emeyana. ³⁶ Mamati kayo ngarud sin silaw agpiya et wada pay laeng en dakayo ta say manbalin kayos ipogaw ay nasilawan di nemnem na.” Sin nangwanian Jesus sidi, tinaynanas daida et en nanlingeb.

³⁷ Olay mo ad-adoy nakaskasdaaw ay sinyal ay enggay inpappailan Jesus en daida, adi da pay laeng namati en sisya, ³⁸ ta say matongpal din inpadton Isaias ay kanana,

“Apo, apay nga at-atik anggoy di namati sin inbagbaga mi? Apay nga atatik di nangawat sin inpail-ilam ay panakabalin mo?” ^{‡‡}

³⁹ Din begew ay adi da mabalin ay namati et siya abey insolat Isaias ay kanana,

⁴⁰ “Ginodab Diyos si daida ya pinakenteg na di nemnem da tan into et mo makaila ya makaawat da yan sangoen das sisya ta agasanas daida.” ^{¶¶}

⁴¹ Say kanan Isaias di tan naipaila di kinadiyos Jesus en sisya ed idi, yan si Jesus met laeng din inbagbaga na.

⁴² Ad-ado pay dedan di papangolon di Judio ay namati en Jesus. Ngem adi da

**12:32 Juan 3:14-15.

††12:34 Salmo 110:4; Isaias 9:7; Ezekiel 37:25; Daniel 7:14.

‡‡12:38 Isaias 53:1.

¶¶12:40 Isaias 6:10.

inpodpodno din pammati da begew din egyat da ay dosaen din Fafariseo si daida ay adi kaibilang sin gagait da ay Judio. ⁴³Tan say banolen da din pandayawan di ib-a dan daida mo din pandayawan Diyos.

⁴⁴Idi kasin nankalis Jesus sin kaipoi-pogaw, inpigsa na ay nangwani, “Mo sinoy mamati en sak-en, baken sak-en anggoy di pinati na mo adi aben din nangibaa en sak-en. ⁴⁵Mo ilaenas sak-en, ililaena abe din nangibaa en sak-en. ⁴⁶Inmaliak ay kaman silaw isnan lobong ta mo sino da di mamati en sak-en et adi da mantettee sin mabolinget.

⁴⁷“Mo din mannge sin kalik ngem adi na patpatien et baken sak-en di mangokom en sisya. Tan adiak inmaliis nan lobong ay mangokom si ipogaw mo adi et ta isalakan kos daida. ⁴⁸Ngem wada pay di mangokom sin ipogaw ay manigaan en sak-en ay adi mangawat sin kankanak. Tan din nay inbagbagak ay mismo di mangeddeng en sisya sin kaodian ay agew. ⁴⁹Tan adiak inbaga dana si bokbokod ko mo adi et si Amak ay nangibaa en sak-en di nangibilin sin kaliek ya siya abe sin iyat ko ay mangikali. ⁵⁰Isonga siya anggoy di inbagbagak din inbilin Amak en sak-en, tan ammok ay din bilina et maiturong si biyag ay eng-enggana.”

Din Nangowasan Jesus Sin Sikin Di Paspasolot na

13 Masmased din fiesta ay makwani en Nalabas, yan ammon Jesus ay enggay dinmateng din timpo ay komaanana isnan lobong ta mantaoli en Ama na. Nanlogi sin damo et nilaylayad nas kanayon din ipogaw na isnan lobong. Ngem ed wani ena ipaila din kadakdaken di layad na.

²Idi nalabi sin pangpanganan da Jesus ya din papasolot na, enggay inpanemnem Satanas en Judas ay anak en Simon

Iscariot ay sin siya di ay labi di panglipotana en Jesus. ³Ngem ammon Jesus ay indawat Ama na en sisya di am-in ay panakabalin. Ammo na abe ay si Diyos di napoana ya siya abe sin pantaoliana.

⁴Isonga pinmika et kinaana din tak-ep di bado na, asi man-eten si towalya. ⁵Pag nan pay-an di palangganans danom et inlogi na ay mangowas sin sikin di papasolot na downan ponasan sin towalya ay in-etena.

⁶Datngana pay si Simon Pedro, kananngan Jesus, “Apo, baken sik-a koma di mangowas sin sikik.”

⁷Kanan aben Jesus, “Adi ka maawatan ed wani din am-amagek. Awni ta sin tapin di agew, asim maawatan.”

⁸Asi et kanan Pedro, “Dakey, adim oowasan nan sikik.”

Ngem kanan Jesus, “Mo adiak owasan sikim, adi ka aben maibilang ay pasolot ko.”

⁹Asi pag kanan Pedro, “Apo, mo siya sa, baken ngarud din sikik et anggoy di owasam, pati din takkay ya toktok ko.”

¹⁰Pag kanan Jesus, “Din nakaames ay ipogaw et adi na masapol ay amsen kasin din awak na tan enggay sinmigid. Owat din siki na anggoy di maowasan koma. Yan dakayo et kinmagam-is kayo, ngem baken kayon am-in.” ¹¹Say kanana di en baken dan sinmigid am-in, tan inammo na mo sino di manglipot en sisya.

¹²Makdeng pay ay owasan Jesus din siki da, kasinan inbado din tak-ep di bado na et nakitokdo kasin en daida. Asi na kanan, “Ay maawatan yo din kaam-amag ko en dakayo? ¹³Din pangawag yon sak-en ay Maestro ya Apo et kosto kayman di, tan siya od ay si sak-en. ¹⁴Mo sak-en ngarud ay apo ya maestro yo di nangowas sin siki yo, dakayo abe et man-asiowas kayo komas siki yo. ¹⁵⁻¹⁶Tan tet-ewa nan ibagak en dakayo ay baken napateg di bag-en mo din among na, yan siya abe sin naibaa

ay baken napateg mo din nangibaa en sisya. Inamag ko nan dakayo ta say waday tadonen yo ta siya abe di iyat yo sin gagait yo. ¹⁷ Yan gapo ta maawatan yo dana, nagasat kayo mo tongpalen yo.

¹⁸ “Baken kayon am-in sin kankanak, tan ammok di nemnem yo am-in ay pinilik. Ngem pinilik dakayo am-in pay dedan ta say matongpal din inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Din naiokob en sak-en et nanbalin ay kaibaw ko.’^{§§ 19} Et siya nay ibagak en dakayo ed wani ta mo matongpal si awni, pasien yo ay sak-en din Messias. ²⁰ Tet-ewa nan kanak en dakayo. Mo sinoy mangawat sin ibaak et awatenas sak-en ya siya abe sin nangibaa en sak-en.”

Din Nangipadtoan Jesus Mo Sinoy Manglipot En Sisya

(Mat. 26:20-25; Mar.

14:17-21; Luc. 22:21-23)

²¹ Sin nangwanian Jesus sidi, peteg ay mansakit di nemnem na yan kanana sin papasolot na ay nangidoritso, “Tet-ewa nan ibagak ay waday esa en dakayo ay manglipot en sak-en.” ²² Din pasolot na et owat dan man-asisisin-eng ay nagolo di nemnem da, tan adi da ammo mo sinoy kalkaliena. ²³ Din kadiking en Jesus ay pasolot na et say laydelaydena en daida. ²⁴ Sininyasan Simon Pedro sisya ta pootena en Jesus mo sino en daida di kankanana.

²⁵ Siya et di, nanwingi din pasolot ay sana en Jesus yan kanana, “Apo, sino san manglipot en sik-a?”

²⁶ “Din pangidawtak sin nay isiwsiw ko ay tinapay et sisya di,” kanan Jesus ay sinombat. Et pag nan isiwsiw din tinapay sin digo et indawat na en Judas ay anak en Simon Iscariot. ²⁷ Sin kosto ay nangawatan Judas sin tinapay, sin-gep Satanas sisya.

Pag kanan Jesus en sisya, “Dalasem! Adim taktaken san en ka amagen.” ²⁸ Din nakiookob ay papasolot Jesus et adi da ammo mo sinoy laydena ay kalien. ²⁹ Ngem gapo ta si Judas di makaammo sin pilak da, din wadas nemnem di odom et ibaan Jesus sisya ay en manlakos kasapolan da sin fiesta ono ena iyaan si pilak di nabiteg. ³⁰ Idi nakdeng pay ay kinnan Judas din tinapay, kabala. Yan enggay nalabi.

³¹ Idi nadipos si Judas, kanan Jesus, “Din maamag si awni en sak-en ay Anak di Ipogaw et say maidayawak ya maidayawan aben Diyos. ³² Et mo madayaw si Diyos babaen en sak-en, dayawena abes sak-en ed langit yan amagena ay dagos.

³³ “Anan-ak ko, baken mabayag di pakiteak en dakayo. Awni et omanap kayo, ngem ipidwak en dakayo din inbagak sin papangolon di Judio ay adi kayo makaey sin emeyak. ³⁴ Naey di baro ay ibilin ko en dakayo. Masapol ay manlinayad kayo. Kaman koman din layad ay inappailak en dakayo di iyat yo ay manlilinayad. ³⁵ Tan mo manlilinayad kayo, say pangammoan di am-in ay ipogaw ay pasolot kos dakayo.”

Din Nangipadtoan Jesus Sin Nangisaotan Pedro En Sisya

(Mat. 26:31-35; Mar.

14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶ Asi kanan Simon Pedro, “Apo, into pay san emeyam?”

Sinongbatan Jesus yan kanana, “Din emeyak et adi mabalin ay omonod ka ed wani. Ngem sin tapin di agew et siya ay omonod ka.”

³⁷ Kanan aben Pedro, “Apo, apay ngin ay adiak makaonod ed wani? Tan nay nakasaganaak ay matey para en sik-a.”

³⁸“Ay siya mo nakasagana ka ay matey para en sak-en?” insongbat Jesus. “Awni kadi! Sin daan pantan-oan di kawwitan, mamitlo ka ay mangwani en adim am-amos sak-en.”

Si Jesus Di Pandanan Di Ipogaw Ay Emey En Ama na

14 Asi kanan Jesus en daida, “Adi kayo madanagan, mo adi et itoloy yo ay mamati en Diyos ya mamati kayo abe en sak-en. ²Tan ad-adoy panbeeyan di ipogaw sin pantetean Amak ed langit, yan emeyak sidi ta enak isagana di panbeeyan yo. Mo baken koman tetewa nan kanak en dakayo, ay siya mo say ibagak? ³Mo maisagana pay din panbeeyan yo, asiak mantaoli ta enak aya-gan si dakayo ta makitee kayo sin kadak. ⁴Ammo yo met din danan ay emey sin emeyak.”

⁵Pag kanan Tomas, “Apo, adi mi ammo din danan, tan adi mi ammo din emeyam.”

⁶Asi et kanan Jesus, “Sak-en din danan, tan sak-en din poon di tet-ewa ya din mangidawat si biyag. Magay emey en Amak mo baken sak-en di pandanana. ⁷Mo tet-ewa ay ammo yos sak-en, ammo yo abe si Amak. Yan manlogi ed wani, tet-ewa ay ammo yo ya inila yos sisya.”

⁸Pag kanan Felipe, “Apo, ipailam ngarud en dakami si Amam ta mapnek kami.”

⁹Asi et songbatan Jesus, “Felipe, nabayag ay wadaak en dakayo, yan adi ka pay laeng ammos sak-en? Di nangila en sak-en et inila nas Amak. Apay ngarud ay ibagam en ipailak en dakayo si Amak? ¹⁰Ay adim pasien ay wadaak en Amak ya wada abe si Amak en sak-en? Din kankanak en dakayo et baken napo sin nemnem ko mo adi et

napo en Amak ay mantettee en sak-en. Din inam-amag ko abe et sisya met laeng di nakin amag. ¹¹Isonga pasien yo koma din kanak en dakayo ay wadaak en Amak yan wada abe si Amak en sak-en. Et mo adi kayo mapnek sin kanak, pasien yo pay koma begew din nakaskasdaaw ay inam-amag ko.

¹²“Tet-ewa adi nan kanak en dakayo ay mo sino di mamati en sak-en, amagena abe din nakaskasdaaw ay inam-amag ko. Yan wada abey amagena ay nabanbanol mo da naey. Tan emeyak en Amak, ¹³et mo sinoy kedawen yo begew sin nakies-esaan yo en sak-en,” amagek ta say madayaw si Amak begew en sak-en. ¹⁴Ipidwak ay mo sinoy kedawen yo en sak-en begew sin nakies-esaan yo en sak-en, amagek.”

¹⁵Kanan aben Jesus en daida, “Mo laylayden yos sak-en, pasien yo abe din bilbilin ko. ¹⁶Yan kedawek en Amak ay ibaa na di maiskat en sak-en ay mamadang en dakayo ta mantettee en dakayo ay eng-enggana. Sisya din Ispirito na ay mangitdo en dakayos tet-ewa. ¹⁷Di adi mamati en sak-en et adi da maawat sisya, tan adi da maimatonan ya adi da aben ammos sisya. Ngem dakayo pay et ammo yos sisya, tan nay mantettee sin kad-an yo et awni et wada en dakayo.

¹⁸“Adiak taynan si dakayo ay kaman nangoso, tan mantaoliak met laeng. ¹⁹Baken mabayag yan din adi namati en sak-en isnan lobong et adi da omila. Ngem mo dakayo, awni et ilaen yos sak-en. Gapo ta matagoak kasin, matago kayo abe. ²⁰Sin siya di ay timpo, ammo yo ay wadaak en Amak dowan kayo aben wada en sak-en ya sak-en en dakayo. ²¹Mo sino di mangigtos bilbilin ko sin nemnem na ta say patiena et

***14:13** Din kanana sin Griego et: *mo sinoy kedawen yo sin ngadan ko*. Di dow a abe ay kaiologan nina sin Griego et: *mo sinoy kedawen yo ay panakaawak ko ono mo sinoy kedawen yo begew sin talek yo sin kalebbengak*.

sisya di manglayad en sak-en. Yan din manglayad en sak-en et laylayden Amak. Laylaydek abe et ipaammok en sisya din maipanggep en sak-en.”

²²Asi et kanan Judas (baken si Judas Iscariot), “Apo, sino y gapo na ay dakami anggoy di pangipaammoam issa ay baken am-in ay ipogaw sinan lobong?”

²³Kanan aben Jesus, “Tan din manglayad en sak-en et patiena di ibagak. Sisya di laylayden Amak. Isonga dakami en Amak et en kami manbeey en sisya. ²⁴Ngem din adi manglayad en sak-en et adi na aben patien di ibagak. Din nay inbagbagak en dakayo et baken sak-en di nakin kali mo adi et si Amak ay nangibaa en sak-en.”

²⁵Pag nan itoloy ay nangwani, “Inbagak am-in dana en dakayo sin naitatapiak pay laeng en dakayo. ²⁶Ngem awni et ibaan Diyos din Ispirito Santo ay panakaawak ko ay mamadang en dakayo. Sisya di mangitdo en dakayo si am-in ay banag, ya ipanemnem na abe en dakayo di am-in ay inbagbagak.

²⁷“Adi kayo madandanagan ya emeg-egyat, tan pantalnaek di nemnem yo. Yan din talna ay idawat ko en dakayo et baken din talna ay ibagbagan di ipogaw isnan lobong mo adi et din talnan di nemnem ko. ²⁸Dinngge yo din kanak en taynak si dakayo ngem asiak mantaoi. Mo laylayden yo komas sak-en, manragsak kayo koma, tan emeyak en Amak ay napateg mo sak-en. ²⁹Siya na di ipadadaan kon dakayo ed wani ta say pomigsa di pammati yo sin temetewaana.

³⁰“Adiak pay makingalngalat en dakayo si mabayag, tan nay omali si Satanas ay ap-apon di ipogaw ay adi mamati. Magay kalebbengana en sak-en, ³¹ngem ipalobos ko di

mapasamak ta say ammoan di am-in ay ipogaw ay laylaydek si Amak ya es-estek ay tongpalen din am-in ay inbilina en sak-en. May, en tako.”

Maiarig Si Jesus Sin Poon Di Obas

15 Pag nan kanan ay nangiari, “Sak-en di kosto ay poon di obas,[†] ya si Amak di mangay-ayowan. ²Potoana di am-in ay panga ay adi manlames downan dalosan di waday lames na ta say maad-ado di lames na. ³Dakayo di panga ay enggay nadalosan begew din init-itdok ay inigto yo sin nemnem yo. ⁴Itoltoloy yo ay makies-esa en sak-en yan itoloy ko abe ay makies-esa en dakayo. Din pangan di obas et magay iyat na ay manlames mo naisian sin poona. Iso na en dakayo, tan magay bonggan di pammati yo mo adi yo itoltoloy ay makies-esa en sak-en.”

⁵Asi na inpidwa ay nangiari, “Sak-en di poon di obas yan dakayo di panga na. Mo sino di mangitoloy ay makies-esa en sak-en ta makies-esaak abe en sisya et siya na di ad-adoy bonggan di pammati na, tan magay kabaelan di ipogaw ay amagen mo magaak en sisya. ⁶Mo sino pay di adi mangitoloy ay makies-esa en sak-en et kaman napotoan ay panga ay maiwasit. Mo mango din panga ay sana, masinop da et mapooan. ⁷Ngem mo itoltoloy yo pay ay makies-esa en sak-en ya mangiigto sin kalik sin nemnem yo ta say onodan yo, olay mo sinoy kedawen yo et maidawat en dakayo. ⁸Siya nay maidayawan Amak, mo ad-adoy bonggan di pammati yo, yan siya na abey iyat yo ay mangipaila ay pasolot kos dakayo.

⁹“Laylaydek si dakayo ay kaman din pananglayad Amak en sak-en. Itoltoloy yo ay gon-oden din nay layad

[†]15:1 Sin Daan ay Tolag, maiarig di Judio ono polin Israel sin obas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2,7), ngem lawa di lames na tan dinokogan das Diyos, isonga baken daida di kosto ay obas.

ko en dakayo. ¹⁰Say gon-oden yos kankanayon din nay layad ko dalo et mo pasien yo din bilbilin ko. Iso na en sak-en, tan patiek abe din bilbilin Amak et kanayon ay gon-odek din layad na. ¹¹Siya dana di ibagak en dakayo ta say peteg di ragsak yo ay kaman din ragsak ko.

¹²“Siya na abey ibilin ko en dakayo ay manlinayad kayo ay kaman met laeng din pananglayad ko en dakayo. ¹³Siya nay kadakdak-an ay layad ay maipailan di ipogaw, mo matey ta say matago di gagayyem na. ¹⁴Et dakayo adi di gagayyem ko mo pasien yo di bilin ko. ¹⁵Baken baa di pangwanik en dakayo ed wani mo adi et gagayyem. Tan din baa et adi na ammo din planon di among na, ngem mo dakayo pay et enggay inpaammok en dakayo din am-in ay dingingek en Amak. ¹⁶Baken met dakayo di namili en sak-en mo adi et sak-en di namili ya nangdotok en dakayo ta en kayo man-awis si ad-ado ay ib-a yo ay mamati ta say waday bongan di pammati yo ay komakaman si eng-enggana. Tan mo say iyat yo di, olay mo sinoy kedawen yo en Amak begew sin nakiesesaan yo en sak-en et idawat na en dakayo. ¹⁷Siya na kasin di bilin ko. Masapol ay manlinayad kayo.”

Din Pangiligtan Di Adi Mamati En Jesus Sin Papasolot Na

¹⁸Kanan aben Jesus sin papasolot na, “Awni et kalkaliget di adi mamati en sak-en si dakayo. Mo say iyat da di, adi kayo masdaaw. Nemnemen yo ay inmon-ona ay inliliget das sak-en. ¹⁹Mo doy ya nailobongan koma di ogali yo ay kaman din adi mamati, laylayden das dakayo ay gagait da. Ngem nay pinilik si dakayo ta mailasin kayo en daida ay adi mamati. Et say gapo na si pangilige-

tan dan dakayo. ²⁰Nenemnemen yo din inbagak en dakayo ay baken napateg di baa mo din among na. Mo pinmalpaligat da, siya abe en dakayo. Mo adi da pinati din inbagbagak, adi da aben pasien di kanan yo. ²¹Say amagen da am-in da naey en dakayo begew din nakiesesaan yo en sak-en, tan adi da ammo din nangibaa en sak-en. ²²Mo doy ya adiak inmali ta enak ngalaten si daida, baken da koman basol din adi da pamatian. Ngem ed wani, magay ipambal das basol da. ²³Din mangililiget en sak-en et kaliliget na abe si Amak. ²⁴Baken da koma aben basol mo adiak inpaila en daida di nakaskasdaaw ay magay odom si nakaamag. Ngem nay inila da am-in dadi, yan kaliliget da pay laeng si dakami en Amak. ²⁵Ngem siya iman, ta say temet-ewa din inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Inliliget das sak-en ay magay gapo na.’”[‡]

Din Amagen Di Ispirito Santo

²⁶Pag itoloy Jesus ay nangwani, “Awni et ibaak en dakayo din Ispirito ay mapo en Amak ay mamadang en dakayo. Sisy di mangipaneknek sin katet-ewan di maipanggep en sak-en. ²⁷Yan dakayo abe et paneknekan yos sak-en, tan kinmoyokoyog kayo nanlogi ed idi.

16 “Inbagak am-in dana en dakayo ta adi kayo maetnga sin maamagan da mo adi et itoltoloy yo ay mamati en sak-en. ²Tan adi da ibilang dakayo sin gagait yo ay Judio. Sin tapin di agew abe, waday mamse en dakayo et kanan das nemnem da en say siged di si pandayaw dan Diyos. ³Siya dana di amagen da tan adi da ammo si Amak ya sak-en. ⁴Idadaan ko na ed wani ta sin tapin di agew yan maamag na en dakayo, nemnemen yo ay say inbagak en dakayo.

[‡]15:25 Salmo 35:19; 69:4.

“Adiak inbaga na en dakayo sin damo, tan dedaak sin kad-an yo. ⁵Ngem ibagak ed wani, tan mantaoliak sin nangibaa en sak-en. Yan nay ay maga en dakayo di mangipoot mo intoy emeyak mo? ⁶Siya kayman, tan mansakit di nemnem yo begew din inbagak en dakayo. ⁷Ngem tet-ewa pay dedan ay say pansigdan yo mo komaanak. Tan mo adiak komaan, adi aben omali din Ispirito Santo en dakayo. Ngem mo komaanak, ibaak sisya ay en mamadang en dakayo. ⁸Sin omaliana, ipaneknek na sin kaipoipogaw ay naipaksaw da maipanggep si basol. Ipaneknek na abe ay naipaksaw da maipanggep si kinalinteg ko ya din pangokoman Diyos en daida. ⁹Mo maipanggep si basol, ipaneknek na ay basol da din adi da pamatian en sak-en. ¹⁰Mo maipanggep abe si kinalinteg ko, ipaneknek na ay tet-ewa ay nalintegak. Di pangammoan da et nay emeyak en Diyos Ama yan awni et adi kayo omilila. ¹¹Mo maipanggep abe si pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, ipaneknek na ay enggay kineddengana si Satanas ay ap-apon di adi mamati. ¹²“Ad-ado pay di adiak maibaga en dakayo ed wani, tan palalo ay naligat di pannemnem yo. ¹³Ngem olay, tan mo omali din Ispiriton Diyos ay pag tet-ewa di ibagbaga na, sisya di mangiturong si nemnem yo ta ammoan yo di am-in ay tet-ewa. Yan baken sisya di nakin kali, mo adi et ipaammo na din dengngena en Diyos. Olay din maamag sin tapin di agew et siya abe di ipaammo na en dakayo. ¹⁴Sak-en di dayawena, tan din wadas nemnem ko et say ena ipaammo en dakayo. ¹⁵Inbagak ay din wadas nemnem ko et say ipaammon din Ispirito en dakayo, tan am-in din nemnem Amak et say nemnem ko met laeng.”

Din Panladingitan Ya Panragsakan Di Papasolot Jesus

¹⁶Intoloy Jesus ay nangwani sin papasolot na, “Baken mabayag et adi kayon omila. Ngem baken aben mabayag yan kasin kayon omila.”

¹⁷Siya di, di odom ay pasolot na et inpidwapidwa da ay nan-asipoot, “Sino ngin di laydena ay kalien? Kanana en baken mabayag et adi tako ilaen sisya, pag nan kanan en baken aben mabayag yan kasin takon ilaen. Yan kanana abe en emey en Ama na. ¹⁸Din baken mabayag ay nay, sino ngin di laydena ay kalien? Adi tako iman maawatan.”

¹⁹Ammon Jesus ay layden da ay pooten, isonga namangpango ay nangwani, “Man-asipoot kayo maipanggep sin inbagak en baken mabayag et adi kayon omila, ngem baken aben mabayag yan kasin kayon omila, ay baken siya? ²⁰Tet-ewa nan ibagak en dakayo. Manoga ya manladingit kayo dowan manragsak pay din adi mamati en sak-en. Mansakit adi di nemnem yo, ngem din sakit di nemnem yo et manbalin si ragsak. ²¹Kaman babai ay palalo di ligat na sin pan-anakana. Ngem mo bomala pay din moyang, niliw-ana din ligat na, et peteg di ragsak na begew sin anak na. ²²Iso na en dakayo, tan ed wani, mansakit di nemnem yo. Ngem sin tapin di agew, man-asiila tako et asi kayo manragsak. Yan din ragsak yo ay sana et magay mangaan en dakayo.

²³“Sin siya di ay timpo, magay masapol ay pooten yo en sak-en. Tet-ewa nan ibagak en dakayo ay mo sino di kedawen yo en Amak et idawat na en dakayo begew sin nakies-esaan yo en sak-en. ²⁴Enggana ed wani, maga di kinkindaw yo begew sin sana ay nakies-esaan yo en sak-en. Ed wani pay, komedakedaw kayo ta say maidawtan kayo ta dadlon kayon maragsakan.

²⁵“Inbagbagak na en dakayo ay nangiarig. Sin tapin di agew pay, magay odom ay pangarig si dad-atek, mo adi et idoritsok ay mangibaga en dakayo si maipanggep en Amak. ²⁶Mo domateng din agew ay sana, sisya di pankedawan yo begew sin nakies-esaan yo en sak-en. Adiak kanan en siyat sak-en di mandedaw en sisya para en dakayo, ²⁷tan si Diyos Ama ay mismo et laylaydenas dakayo. Yan siya nay gapo na ay laylaydenas dakayo, tan laylayden yo abes sak-en ya patien yo ay napoak en sisya. ²⁸Si Amak di napoak ay inmali isnan lobong, yan sisya abe di pantaoliak, tan nay komaanak isnan lobong.”

²⁹Sin nanngedan das di, kanan din papasolot na, “A, nay nalawag di kankanam, tan idordoritsom ay adi mangibagbagas pangarig. ³⁰Ed wani yan, dadlon min ammo ay ammom am-in. Olay din salodsod ay wadas nemnem di ipogaw et adi masapol ay maibaga en sik-a, tan enggay ammom. Isonga patien mi ay napo ka en Diyos.”

³¹“Patien yo kayman ed wani,” kanan Jesus ay sinombat, ³²“ngem nemnemen yo na. Dandani met di pansisianan yo. Esa ya esa et emey sin beey na et maes-esaak. Ngem bakenak es-esa tet-ewa, tan wadas Amak en sak-en si kankanayon. ³³Siya nay ibagak en dakayo ta say waday talna yo begew sin nakies-esaan yo en sak-en. Tet-ewa kayman ay mapaligatan kayo isnan lobong. Ngem olay, tomoled kayo, tan enggay inabak ko din lawa ay wadas nan lobong.”

Din Inkararag Jesus En Ama Na Para Sin Awak Na

17 Sin nangwanian Jesus isna, asi na pag tangaden ed langit yan kanana, “Ama, enggay dinmateng din

timpo ay inkeddeng mo. Ipailam din dayaw ko ay Anak mo, ta asiak aben ipaila din dayaw mo ay Amak. ²Tan inpolang mon sak-en di kalebbengan ay mangituray sin am-in ay ipogaw ta idawat koy biyag ay eng-enggana en daida am-in ay intalek mon sak-en. ³Yan siya na di biyag ay iwed patingga na, din pangaammoan dan sik-a ay din esesa ay tet-ewa ay Diyos ya sak-en ay inbaam ay si Jesu Cristo. ⁴Inpail-ilak isnan lobong din kinadiyos mo, tan dadlonak tinongpal din inpaamag mo en sak-en. ⁵Ed wani, Ama, mantaoliak kod en sik-a ta say kasin kan ipaila din kinadiyos ko ay say kinadiyos ko idi wadaak en sik-a sin daan maamagan di lobong.”

Din Inkararag Jesus Para Sin Papasolot Na

⁶“Din ipogaw mo ay pinilim isnan lobong ay intalek mo en sak-en et inpailak en daida din kinadiyos mo. Sigod ay ipogaw mos daida yan intalek mo en sak-en. Inon-onodan da din inbagbagam, ⁷et ed wani inammoan da ay sik-a di napoan di am-in ay inam-amag ko ya inbagbagak. ⁸Tan inawat da din initedok en daida ay inbagam en sak-en, et dadlon dan ammo ay sik-a di napoak ya sik-a di nangibaa en sak-en.

⁹“Di ikarkararagak et baken si daida ay adi mamati en sak-en mo adi et din ipogaw mo ay intalek mon sak-en. ¹⁰Tan am-in di okak et okam, yan din okam et siya met laeng ay okak. Yan enggay madaydayawak babaen en daida. ¹¹Adiak itoloy ay mantetee isnan lobong mo adi et mantaoliak en sik-a. Ngem da naey pay et mataynan da. Ama ay Nasantoan, salaknibam kod daidas panakabalin di ngadan mo ay indawat mo abe en sak-en^f ta say kanayon ay mantimpoyog di

^f17:11 Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et: *salaknibam kod daida ay intalek mo en sak-en si panakabalin di ngadan mo...* Siya abe sin v. 12.

nemnem da ta kaman din nemnem ta.¹² Idi wadaak sin kad-an da, sinalaknibak ya inayowanak si daidas panakabalin di ngadan mo ay indawat mo en sak-en. Et laton ay maga en daida di naisian en sak-en powira din esa ay natingan ay madosa, ta say temet-ewa din inpaisolat mo.

¹³“Dandani di pantaoliak en sik-a, ngem dedaak pay laeng isnan daga. Isonga ipigsak ay mangikararag sina ta say dengngen da ta dadlon dan maragsakan sin mismo ay ragsak ko.

¹⁴Inpaammok en daida din inbagbagam, isonga din adi mamati en sak-en et kaliliget da abe si daida, tan kaman dan sak-en met laeng ay baken nailobongan di ogali da ay kaman din adi mamati.

¹⁵Adiak pay kanan en kaanem si daida isnan lobong mo adi et ta salaknibam si daida en Satanas. ¹⁶Tan kaman dan sak-en ay adi da maibilang sin ipogaw ay adi mamati. ¹⁷Iaddawim kod daida si lawa babaen sin kalim ay tet-ewa ta say mansilbi da en sik-a si kosto. ¹⁸Tan nay ibaak si daida sin gagait das nan lobong ay kaman met laeng di inyat mo ay nangibaa en sak-en. ¹⁹Et idaton ko din awak ko ay matey para en daida ta say maiaddawi da tet-ewa si lawa ay mansilbi en sik-a.”

Din Inkararag Jesus Para Sin Am-in Ay Mamati

²⁰“Baken anggoy da naey si ikararagak mo adi et olay daida abe ay mamati en sak-en begew di en da ibagbaga. ²¹Ama, ikararag ko ay man-es-esa koma di nemnem da ay kaman aben din nemnem ta, ta say pasien di ipogaw ay sik-a di nangibaa en sak-en. Sapay koma ta wada da en daita ay kaman met laeng din kawadam en sak-en ya kawadak en sik-a. ²²Indawat ko en daida din mismo ay kinangato ay indawat mo en sak-en ta say man-es-esa di nemnem da ay kaman daita met laeng. ²³Wadaak en daida ya

wada ka abe en sak-en ta say magay kolang din pan-es-esaan di nemnem da ay sana ta say ammoan di ipogaw ay sik-a di nangibaa en sak-en ya ammoan da abe ay nan-iso di layad mo en daida sin layad mo en sak-en.

²⁴“Ama, laydek ay din ipogaw ay intakek mo en sak-en et maitapi dan sak-en ed langit ta ilaen da din somili ay kinadiyos ko. Siya na din kinadiyos ko ay indawat mo en sak-en tan nilaylayad mos sak-en sin daan maparsuaan di lobong.

²⁵“Ama ay Nalinteg, din adi mamati en sak-en et adi da ammos sik-a. Ngem sak-en pay et ammok sik-a, yan din papasolot ko ay nay et ammo da ay sik-a di nangibaa en sak-en. ²⁶Tan inpaammok en daida din kinadiyos mo, yan itoltoloy ko ay mangipaammo ta say manlilinaayad da ay kaman din pananglayad mo en sak-en ya ta wadaak en daida.”

Din Nadpapan Jesus

*(Mat. 26:47-56; Mar.
14:43-50; Luc. 22:47-53)*

18 Idi nakakararag si Jesus, binmala da ya din papasolot na et inmagadang da sin ginawang ay Kidron. Sin demang na, waday lugar ay naeskan si kakaiw ay olivo, yan say inmeyan da Jesus.

²Si Judas pay ay manglipot en Jesus, ammo na din kad-an da, tan namin ado ay inmey da Jesus ya din papasolot nas di. ³Et isdi di nangipangoana si sinkabeweg ay soldado ya polis di Timplo ay inbaan di papangolon di papadi ya Fariseo. Nansilasilaw ya nan-armaarmas da.

⁴Gapo ta ammon Jesus di am-in ay maamag en sisya, ena inabet daida yan kanana, “Sinoy an-anapen yo?”

⁵⁻⁶“Si Jesus ay taga-Nazaret,” insongbat da.

“Yan sak-en adi,” kanan Jesus. Idi kanana di, kasanod da et natokang da, pati si Judas ay nanglipot en sisya ay nakipipika en daida.

⁷ Siya et di kasin pinoot Jesus, “Sino ngarud di an-anapen yo?”

“Si Jesus ay taga-Nazaret,” kanan da.

⁸ “Enggay met inbagak ay sak-en,” kanan Jesus. “Et mo sak-en di an-anapen yo, olay bay-an yo pay nan papasolot ko.” ⁹ Say kanana di ta matongpal din inbaga na ay iwed di malitaw en daida ay intalek Diyos en sisya.

¹⁰ Kaoksot si Simon Pedro sin kampilana yan kabetbet en Malkus ay bag-en di kangatoan ay padi, et nalongodan din kannawan ay inga na. ¹¹ Kanan Jesus en Pedro, “Isiket mo sa. Ay kanam en adiak masapol ay nam-osen di ligat ay inked-deng Amak en sak-en?”

Din Damo Ay Nangisaotan Pedro En Jesus

*(Mat. 26:69-70; Mar.
14:66-68; Luc. 22:56-57)*

¹² Siya et di, din sosoldado, din kapi-tan da ya din polis di Judio et dinpap das Jesus et binalod dan takkay na. ¹³ Din damo ay nangieyan da et si Annas ay katogangan Caifas. Si Caifas di kangatoan ay padi sin siya di ay tawen, ¹⁴ yan sisya abe di nangwani sin Judio en agpos mo matey di esa ay ipogaw ta matago di kakailiana.[§]

¹⁵ Si Simon Pedro ya di esa ay pasolot Jesus et inmonod da. Din esa ay nay et am-ammon din kangatoan ay padi, isonga inpalobos da ay makisgep en Jesus sin bel-ayan di beey na. ¹⁶ Si Pedro pay, nataynan sin bel-ayan sin kad-an di pantew. Siya et di, kataoli din gait na et ena ibaga sin babai ay manilsilib sin pantew mo mabalin ay senggpep si Pedro. Et inpalobos na. ¹⁷ Idi sengsenggpep si Pe-

dro, kanan din babai ay sana, “Esa kan samet ay pasolot din ipogaw ay doy, ay baken siya?”

“Baken,” kanan Pedro.

¹⁸ Din babag-en ya gogowardiya et nanpoo das oling yan man-an-anido da, tan teg-in. Et en nakipika si Pedro en daida ta makianido.

Din Namistigalan Di Kangatoan Ay Padi En Jesus

*(Mat. 26:57-66; Mar.
14:55-64; Luc. 22:66-71)*

¹⁹ Mo din kangatoan ay padi et bin-istigal nas Jesus maipanggep sin pa-pasolot ya it-itdo na. ²⁰ Kanan Jesus, “Kanayon met ay nan-it-itdoak ay deng-dengngen di kaipoipogaw, tan nan-it-itdoak sin kasinsinopan di am-in ay Ju-dio ay sin kasinasinagoga ya sin Timplo. Maga met di initdok ay inlimlimed ko. ²¹ Apay nga salodsodem sak-en? Pootem koma en daida ay nannanngge en sak-en, tan ammo da din inbagbakak.”

²² Sin nangwanian Jesus sidi, katampik di esa ay gowardiya ay wadas di ay kanana, “Ay say iyat mo sa ay manongbat sin kangatoan ay padi?”

²³ “Mo waday insongbat ko ay lawa, ibagam ta maammoan. Mo maga pay, apay nga tomampik ka?” insongbat Jesus.

²⁴ Idi siya di, inbaan Annas si Jesus ay nababalod en Caifas ay din kangatoan ay padi.

²⁵ Si Pedro et wada pay laeng ay makian-anido, yan kanan da en sisya, “Sik-a pay, esa kan samet ay pasolot na, ay baken siya?”

“Baken yan,” kanana ay nangisaot.

²⁶ Asi et waday bag-en di kangatoan ay padi ay ton-od din lalaki ay nilon-godan Pedro di inga na. Kanana, “Ay baken sik-a din inilak ay esa ay gait Jesus

[§]18:14 Juan 11:50.

sin kad-an di kakakkaiwan?" ²⁷ Ngem kasin insaot Pedro dowan et katan-o din kawwitan.

Din Naipolangan Jesus En Pilato

(*Mat. 27:1-2,11-14; Mar. 15:1-5; Luc. 23:1-5*)

²⁸ Makdeng pay din nabistigalan Jesus sin beey en Caifas, enggay pomatpat-a, et in-ey din papangolon di Judio siya sin beey en Gobernador Pilato. Ngem sigaan da ay senggpep, tan into et mo maibilang da ay naipakadodogis et maiparit ay makikan da sin fiesta ay makwani en Nalabas.** ²⁹ Siya di, binmala si Pilato et pinoot na en daida, "Sinoy darum yo sin ipogaw ay sana?"

³⁰ "Mo baken managbasol na, adi mi koman ialy en sik-a," insongbat da.

³¹ Asi et kanan Pilato, "Dakayo ngarud di makaammo. Olay dakayo ay mismo di mangokom en sisya ay maibasar sin linteg yo."

"Ngem dakami ay Judio et magay kalebbengan mi ay mangipapses ipogaw," insongbat da. ³² Naamag na ta say matongpal din kanan Jesus maipanggep si iyat na ay matey.

³³ Siya et di kasin sinenggep si Pilato sin beey na et inpaayag nas Jesus. "Ay sik-a din Arin di Judio?" pinoot na.

³⁴ Kanan Jesus, "Ay napos nemnem mo din salodsod ay sana ono waday odom ay nangibaga en sik-a?"

³⁵ Kanan Pilato, "Ay kanam en Judioak aya? Din gagait mo ay Judio ya din papangolon di papadi yo di nangipolang en sik-as na. Sinoy basol mo ngarud?"

³⁶ Songbatan pay Jesus yan kanana, "Din kinaturay ko et naitken sin tuturay di lobong ay nay. Tan mo ariak koma isnan lobong, nakiibaw koma di ipogaw ko en daida ay Judio ta adi da dinom-

pap. Ngem di katet-ewa na et baken din lobong ay nay di napoan di kinaturay ko."

³⁷ "Isonga ari ka ngarud, ay baken siya?" kanan Pilato.

"Mo say kanam et siya," insongbat Jesus. "Yan din panggep ko ay inmali isnan lobong ay maianak et ta ipaammok din tet-ewa. Mo sino di mamanol si tet-ewa et awaten da din kankanak."

³⁸ Asi et kanan Pilato, "Sino ngin din tet-ewa ay sana?" Pag kasin bomala yan kanana sin Judio. "Magay ammok si basol na. ³⁹ Ngem waday ogali yo ay ibolos ko di esa ay balod sin tonggal fiesta ay makwani en Nalabas. Ay layden yo ngarud ay ibolos ko din ari yo ay nay?"

⁴⁰ "Baken si sana! Si Barabbas di layden mi!" kanan da ay nangibogaw. Si Barabbas ay nay et tollisan ay nangonkontra sin gobierno.

Din Nanglaslasoyan Di Sosoldado En Jesus

(*Mat. 27:27-31; Mar. 15:16-20*)

19 Idi siya et di, inpasoplit Pilato si Jesus. ² Pag man-apid din sosoldado si pagat ay inkorona da en sisya. Asi da badoan si manbalanga ay nagayad, ³ et nansinoskat da ay en nangwani en sisya, "Matagotago ka ay Arin di Judio," dowan dan tampiken.

Din Naikeddengnan Jesus Ay Matey

(*Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-15; Luc. 23:13-25*)

⁴ Pag kasin bomala si Pilato yan kanana sin Judio, "Ilaen yo, nay ipabalak sisya ta maammoan yo ay magay ammok si basol na." ⁵ Bomala pay si Jesus ay nabebedbedan si pagat ya nababadoan si manbalanga ay nagayad,

** 18:28 Ogalin di Judio ay mo senggpep das beey di Gentil, maibilang da ay naipakadodogis.

yan kanan Pilato, “Ilan yo kadi nan ipogaw.”

⁶Sin nangilaan din papangolon di papadi ya din polis di Timplo en sisya, kabogaw da ay nangwani, “Ilansam! Ilansam sin krus!”

Ngem kanan Pilato, “Dakayo ngarud di mangilansa en sisya sin krus, tan mo sak-en pay et magay ammok si basol na.”

⁷Kanan aben din Judio, “Ngem wada abey linteg mi, yan mo maibasas sin linteg mi ay nay, siyat matey, tan kanana en Anak Diyos sisya.”

⁸Sin nanngaan Pilato sidi, namnamed ay inmegyat, ⁹et sinenggep kasin sin beey na yan pinoot na en Jesus, “Intoy napoam?” Ngem adi sinombat si Jesus. ¹⁰Asi et kanan Pilato, “Adi ka somongbat mo? Ay adim ammo aya ay waday turay ko ay mangibolos en sik-a ono mangipailansa en sik-a sin krus?”

¹¹Sinongbatan Jesus yan kanana, “Magay turay mo en sak-en mo adi koman indawat Diyos en sik-a. Isonga din nangipolang en sak-en en sik-a et madagsen di basol da mo din basol mo.”

¹²Sin nanngaan Pilato sidi, inpakat na di kabaelana ay mangwaya en Jesus. Ngem din Judio et intoltoloy da ay nangibogaw. “Mo wayaam sa ay ipogaw, maawatan ay baken dakan gayyem en Emperador. Tan din mangipaari si awak na et kontraena met si Emperador.”^{††}

¹³Sin nanngaan Pilato sin inbogbogaw da, kasinan inbala si Jesus et tinmokdo sin pantokdoan di howis. Din tokdoan ay nay et wada sin nabatoan ay makwani en Gabbata sin kalin di Judio. ¹⁴Sin tinmokdoanas di, dandani ay alas dosi sin agew ay doy ay pansaganaan di Judio si para sin fiesta. Kanan Pilato sin Judio, “Naey san ari yo.”

¹⁵Ngem ibogbogaw da, “Pakaanem, peslem! Ilansam sin krus!”

Kanan aben Pilato, “Yan sana ay layden yo ay ilansak san ari yo mo?”

Asi et sinombat din papangolon di papadi yan kanan da, “Si Emperador anggoy di ari mi, magay odom.”

¹⁶Siya et di, inpolang nas Jesus en daida ta mailansa sin krus.

Din Nailansaan Jesus Sin Krus

(*Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43*)

¹⁷Din sosoldado pay et inpatilid dan Jesus din krus na et in-ey das sisya sin lugar ay kanan da en Kad-an di Tong-an di Toktok. Din ngadana sin kalin di Judio et Golgota. ¹⁸Say nangilansaan dan Jesus sin krus. Inkrus da abe di doway ay ipogaw, esa sin makannawana, esa sin makannigid na.

¹⁹Wada abey insolat Pilato ay inpakpak da sin krus en Jesus ay kanana, “Si Jesus ay taga-Nazaret, din Arin di Judio.” ²⁰Ad-ado di Judio ay namasas di, tan naisolat si Hebreo, Latin, ya Griego, ya naisag-en abe din nailansaan Jesus sin siyodad. ²¹Siya di, inmey din papangolon di papadin di Judio en Pilato yan kanan da, “Din insolat mo koma et baken ‘Arin di Judio’ mo adi et ‘Kanan nina en Arin di Judio.’”

²²Ngem insongbat Pilato, “Din enggay insolat ko et adi met masokatan.”

²³Din sosoldado pay, idi inlansa das Jesus sin krus, ina da din bado na et napanpaten da ta panbibingayan da. Ngem din nagayad pay, magay nansilpoana ay nakakanayon di abel na. ²⁴Isonga kanan din sosoldado, “Adi tako bisngiten. Mayat mo panbinnotan tako ta ilaen tako mo sinoy mamonta.” Et say inyat da. Naamag na ta matongpal din

^{††}19:12 Si Emperador Tiberius ed Roma di nangdotok en Pilato ay man-gobernador ed Judea, et waday turay na ay mangaan en Pilato mo way pankolangana.

inpaisolat Diyos ay kanana, “Nanbibinisngitan dan badok yan din naloyong pay et nanbinnonotan da.”^{‡‡}

²⁵ Waday pinmikapika sin sag-en di krus en Jesus ay si ina na, din iyogtan ina na, si Maria ay asawan Clopas ya si Maria Magdalena. ²⁶ Idi inilan Jesus ay wada abe din pasolot na ay laydelaydena en daida ay nakipipika en ina na, kanana en ina na, “Ay ina, ibilang mo sa ay anak mo.” ²⁷ Asi na aben kanan sin pasolot na ay sana, “Ibilang mo sa ay inam.” Et pag isaan din doy ay pasolot na si inan Jesus ta makitee sin beey na.

Din Nateyan Jesus

(*Mat. 27:45-56; Mar.*

15:31-41; Luc. 23:44-49)

²⁸ Maaw-awni pay, ammon Jesus ay nakdeng am-in yan kanana, “Nay nabigawak,” ta matongpal din inpaisolat Diyos.^{¶¶}

²⁹ Wadas di di koli ay napnos soka. Isonga din sosoldado, inbebe day kaman kapes. Asi da tebken si pingin di hisopo et indewdew dan Jesus ta sopsopana. ³⁰ Idi sinopsopan Jesus, kanana, “Enggay natongpal.” Et pag manyongyong ya italek na din ab-abiik na en Diyos.

³¹ Din kabigatan din agew ay doy et say agew ay pan-ibbayan, ya napateg abe ay agew di, tan naitompong sin fiesta. Isonga din papangolon di Judio et en da inbaga en Pilato ay gopngen koma din sosoldado din sikin di nailansalansa sin krus ta matey da ay dagos ta asi maibaba din awak da. Tan din Judio et paniyewen da mo domateng din agew ay pan-ibbayan yan deda din bangkay sin krus. ³² Siya di, en ginpong din sosoldado din sikin di doway ay naikrus ay

naigawaan Jesus. ³³ Ngem idi datngan da pay si Jesus, adi da ginpong din siki na, tan inila da ay enggay natey.

³⁴ Ngem waday esa ay soldado, dinoyok nas gayang din bikes na et kabelay dada ya danom. ³⁵ Din naamag ay nay et dadlon mapati, tan say pinaneknekan din nangilas di. Dadlonan ammo ay tet-ewa din inbaga na, ya din panggep na ay nangibaga et ta mamati kayo abe. ³⁶ Naamag abe dana ta say matongpal din inpaisolat Diyos ay kanana, “Maga di magpong si olay es-esay tong-a na,”^{§§} ³⁷ ya din esa abe ay inpaisolat na ay kanana, “Awni et ilaen das sisya ay dinoyok da.”^{*}

Din Naiponponan Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar.*

15:42-47; Luc. 23:50-56)

³⁸ Idi nakdeng am-in dana, wadas Jose ay taga-Arimatea ay inmey en Pilato ay nangdaw sin bangkay Jesus. Si Jose ay nay et namati en Jesus, ngem adi na inpaam-ammo tan emegyat sin papanolon di Judio. Inpalobos Pilato, isonga ena ina din bangkay Jesus. ³⁹ Nakiey si Nicodemus ay din inmey nakingalat en Jesus ed idi si namingsan ay labi. Si Nicodemus et nan-itatakin si bangbanglo ay naamag si nanlaok ay niket di mirra ya aloe. Din kadagsena et nasurok si tolonpo ay kilo. ⁴⁰ Binotibotan din doway ay doy din bangkay Jesus si siged ya baro ay lopot ay naitapian din bangbanglo, tan say ogalin di Judio maipanggep si natey.

⁴¹ Sin sag-en di nailansaan Jesus, waday lugar ay naeskan si kakaiw ay kadan di liyang ay adi naos-osal ay katiktiktik da ay bato. ⁴² Gapo ta dandani din agew ay pan-ibbayan ya man-aagag da

‡‡19:24 Salmo 22:18.

¶¶19:28 Salmo 69:21; 22:15.

§§19:36 Exodo 12:46; Salmo 34:20.

*19:37 Zekarias 12:10.

ay mangiponpon en Jesus, say nangiponponan da, tan asag-en.

Din Kasin Natagoan Jesus

(*Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12*)

20 Sin daan di kapat-aana sin Domingo, inmey da Maria Magdalena sin naiponponan Jesus. Somawang da pay, inila da ay nakaan din bato ay nain-eb sin liyang. ²Et nanagtag da ay emey sin kad-an da Pedro ya din pasolot Jesus ay laydelaydena. Kanan Maria en daida, “Kinaan da din awak di Apo tako sin liyang, yan adi mi ammoy nangipay-an da.”

³Isonga kalobwat et da Pedro ay emey sin kad-an di liyang. ⁴Nanagtag da et ay dowan, ngem gapo ta mabmabikas ay managtag din esa mo si Pedro, nangon-ona ay sinmawang sin liyang. ⁵Nanyakog-ong ay nangitining, et inila na din lopot ay naibotibot en Jesus, ngem adi sinenggep. ⁶Somawang pay si Pedro, kasegep et inila na din naibotibot ay lopot ay naipapayag ⁷ya din panyo ay naibedbed sin toktok Jesus. Din panyo et nalopilop ay naikasin di kad-ana. ⁸Asi aben senggep din esa ay nangon-ona. Sin nangilaana sin lopot ay wadas di, pinati na ay natago kasin si Jesus. ⁹Tan din inpaisolat Diyos ay kanana en siyat kasin matagos sisya et daan da pay laeng maawatan.

Din Nanpailaan Jesus En Maria Magdalena

(*Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11*)

¹⁰Asi pag somaa din doway pasolot ay sana. ¹¹Ngem si Maria pay, deda ay pinmipika sin kad-an di liyang ay man-og-oga. Man-og-oga ay nanyakog-ong ay nangitining sin liyang. ¹²Kambaw et waday dowan ay anghel ay nan-

babado si mankilat. Tinmotokdo da sin sigod ay naipayagan Jesus, di esa sin tok-tokan ya din esa sin andayan. ¹³Kanan da en sisya, “Ay iyogtan, sinoy pan-og-ogaam?”

“Tan ina dan bangkay di Apok, et adiak ammo mo intoy nangiyezan da,” in-songbat na.

¹⁴Pag manwingi et ilaenas Jesus ay pinmipika, ngem adi na naimatonan.

¹⁵Kanan Jesus, “Iyogtan, apay nga man-og-oga ka? Sinoy an-anapem?”

Ngem si Maria et kananas nemnem na en sisya din mangay-ayowan sin nais-ek sidi et kananas sisya, “Apo, mo sik-a di nanga en sisya, ibagam kod mo intoy nangipay-am ta enak kod alaen.”

¹⁶“Maria,” kanan Jesus en sisya, dowan et mansagong si Maria ay nangwani en, “Rabboni,” sin kalin di Judio, di olog na et maestro.

¹⁷Ngem kanan et Jesus, “Adi ka omipakod,† tan daanak pay mantaoli en Amak. En ka et ipaammo sin aag-ik ay mantaoliak en Amak ay siya abey Ama yo, ya en Diyos ko ay siya abey Diyos yo.”

¹⁸Idi siya di, inmey si Maria Magdalena et ena inbaga sin papasolot Jesus, “Inilak din Apo.” Asi na aben inpaammo en daida din inbagan Jesus en sisya.

Din Nanpailaan Jesus Sin Papasolot Na

(*Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49*)

¹⁹Idi nalabi sin siya di ay Domingo, naidakig din beey ay nasinopan di papasolot Jesus, tan emegyat da sin papangolon di Judio. Idi siya di, kasawang si Jesus ay pinmipika sin kad-an da, yan kanana en daida, “Talna koma di mawada en dakayo.” ²⁰Asi na inpaila

†20:17 Mateo 28:9.

din takkay ya bikes na en daida. Et peteg di ragsak da ay nangila en Apo.

²¹Pag kasin kanan Jesus en daida, “Talna koma di mawada en dakayo. Ibaak si dakayo ay kaman din nangibasaan Amak en sak-en.” ²²Pag nan bod-okan si daida yan kanana, “Awaten yo din Ispirito Santo, ²³ta mo sino da di pangibagaan yo en napakawan di basbasol na, enggay pinakawan Diyos. Ya mo sino da di pangibagaan yo en adi napakawan di basbasol na, adi aben pinakawan Diyos.”

Din Nanpailaan Jesus En Tomas

²⁴Idi nanpailas Jesus sin papasolot na, maga en daida si Tomas ay nabsdayan si Singin ay esa sin sinpo ya dow. ²⁵Isonga pag kanan din odom ay pasolot en sisya, “Inila mi din Apo.”

Ngem kanan Tomas, “Mo adiak ilaen ya kampsen din takkay na ay dinan di lansa, yan mo adiak aben lesken si gomot ko din sogat sin bikes na, adiak patien san kanan yo.”

²⁶Malabas pay di esay dominggo, kasin nasinop din papasolot Jesus sin beey, yan wadas Tomas. Naidadakig, ngem kasegep si Jesus pay dedan yan pinmipika sin kad-an da. “Talna koma di mawada en dakayo,” kanana en daida. ²⁷Asi na kanan en Tomas, “Nay din takkay ko, kampssem. Iadawam abe san takkay mo ta ilsek mo sin bikes ko. Adika ka mandowadowa mo adi et mamati ka.”

²⁸Kanan Tomas, “Sik-a din Apok ya din Diyos ko.”

²⁹Pag kanan Jesus, “Nay mamati ka tan inilam sak-en. Nagasat da di olay adi inmila, ngem mamati da pay dedan.”

³⁰Ad-ado di nakaskasdaaw ay sinyal ay inpailan Jesus sin papasolot na ay adi naisolat sin libro ay nay. ³¹Ngem da naey pay et naisolat das na ta say pasien yo ay si Jesus din Messias ay Anak Diyos ta say babaen sin pammati yo, wada en

dakayo di biyag ay iwed patingga na begew sin nakies-esaan yo en sisya.

Din Nanpailaan Jesus Sin Pito Ay Pasolot na

21 Idi inmey di piga ay agew, nanpailas Jesus kasin sin papasolot na sin benget di lebeng ay Tiberias. Siya nay inyat na ay naamag. ²Nanbebeweg da Simon Pedro, si Tomas ay nabsdayan si Singin, si Nataniel ay taga-Cana ed Galilea, din an-ak en Zebedeo, ya dow pay ay pasolot Jesus. ³Kanan Simon Pedro sin gagait na, “Enak manabokol.”

“En tako ngarud,” kanan da. Et en da nanlogan si bangka. Ngem olay mo tinpeg dan labi ay manabtabokol, maga polos di ina da.

⁴Pomatpat-a pay, wadas Jesus ay pinmipika sin benget di lebeng, ngem adi naimatonan din papasolot na. ⁵Kanan Jesus en daida, “Ay way ina yo ay iiba?”

“Maga,” insongbat da.

⁶Kanan aben Jesus, “Ipolwak yo sin makannawan di bangka et way alaen yo.” Ipolwak da pay, adi da et makaigoyod begew din kaad-adon di tinabokol da ay nigay.

⁷Idi siya di, din pasolot Jesus ay laydelaydena et kanana en Pedro, “Din Apo baw adi di.” Sin nanngaan Simon Pedro sidi, kaigaley sin tak-ep di bado na, tan sigod ay nanway-as, man-aagag yan kapadtok sin danom. ⁸Din gagait na pay, nantee da sin bangka ay mangigoygoyod sin tabokol ay napnos nigay engganansomanglad da. Tan asag-en da ay dandani ay sin-gasot ay metro di kaaddawi da sin benget di lebeng.

⁹Idi binmela da sin bangka, inila day ninigay ay maidawdawis si manggangangab ay oling. Wada abey tinapay. ¹⁰Kanan Jesus en daida, “Omiali kayo sin nigay ay ina yo.” ¹¹Nantaoli si Simon Pedro sin kad-an di bangka ay

en mangigoyod sin tabokol sin bangkag. Napno si dadakke ay nigay ay sin-gasot ya limapolo ya tolo di kabibilang da, ngem olay say kaad-ado da, adi nabisngit din tabokol.

¹² Pag kanan Jesus en daida, “Omali kayot mangan tako.” Yan mabain da am-in ay nangipoot mo sinos sisya, tan ammo da ay din Apo. ¹³ Asi inan Jesus di nigay ya tinapay et inwatwat na en daida. ¹⁴ Siya nay maikatlo ay napaillaan Jesus sin papasolot na nanlogi sin kasinan natagoan.

Din Inbagan Jesus En Pedro

¹⁵ Idi nakakan da, kanan Jesus en Simon Pedro, “Ay Simon ay anak Juan, ay dakdake di layad mo en sak-en mo din layad dana?”

“Aw yan, Apo, ammom ay laylaydek sik-a,” kanana.

Asi et kanan Jesus, “Mo siya sa, ay-owanam di ipogaw ko ay maiarig ay kakarnerok.”

¹⁶ Asi na pay inpidwa ay nangwani, “Ay Simon ay anak Juan, ay laylaydem sak-en?”

“Aw yan, Apo, ammom ay laylaydek sik-a,” kanana kasin ay sinombat.

“Mo siya sa,” kanan aben Jesus, “Ay-owanam di ipogaw ko.”

¹⁷ Asi pag ipitlon Jesus ay nangwani, “Ay Simon ay anak Juan, ay laylaydem od si sak-en?”

Siya et di mansakit di nemnem Pedro, tan namin tolo ay nangipoot mo laylaydenas sisya. Et kanana, “Apo, ammom di am-in. Ammom adi ay laylaydek sik-a.”

Pag kanan aben Jesus, “Ayowanam ngarud di ipogaw ko.” ¹⁸ Pag nan itoloy

ay nangwani, “Tet-ewa nan kanak en sik-a. Sin kabarom, sik-a ay mismo di nangibakget si bilkom yan oway di in-inmeyam. Ngem mo makay ka pay, id-pam san takkay mo, yan baloden daka ta asi daka iey sin adi ka layden ay emeyam.” ¹⁹ Say inbagan Jesus na ay nangipaammo sin iyat Pedro ay matey ay mangidayaw en Diyos. Pag nan kanan en sisya, “Omonod ka.” Et inmey da.

²⁰ Manwingi pay si Pedro, doy ay omon-onod din pasolot Jesus ay layde-laydena. Sisya di naidking en Jesus sin nanganan da ya din nangipoot mo sinoy manglipot en sisya. ²¹ Sin nangilaan Pedro en sisya, kanana en Jesus, “Apo, si dooy pay, sinoy mapasamak en sisya?”

²² Ngem kanan Jesus, “Olay mo laydek ay matagos sisya engganans mantaoliak, magay biyang mos di. Basta onodam sak-en.”

²³ Begew sin kanan Jesus ay nay, nandinamag sin namati en sisya ay adi matey din pasolot ay sana. Ngem baken say layden Jesus ay kalien, tan kanana anggoy en, “Olay mo say laydek ay matagos sisya engganans mantaoliak, magay biyang mos di.”

Din Kakdengang Di Libro

²⁴ Sak-en met laeng din pasolot ay in-bagbagan Jesus sisi. Paneknekak ay tet-ewa di naisolat isna, tan sak-en met laeng di nangisolat, et ammo mi ay tet-ewa di am-in ay wadas na.

²⁵ Ad-ado pay kayman di inam-amag Jesus. Mo maisolat da am-in koma, olay din intiro ay lobong et adi ngin makalaon sin kalibrolibro ay kaisolatan da.

Din Inam-amag

Di Aapostol

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din Inam-amag Di Aapostol et siya na di kaitoloyan Din Sigid Ay Damag Ay Insolat San Lucas, esa ay doktor ay nakikiey en San Pablo sin odom ay nanbibiyahiana. Din maistorya isna et din nakaskasdaaw ay inam-amag ya inkaskasaban di aapostol manlogi sin siyodad ay Jerusalem, pag sin probinsiya ay Judea ya Samaria, ya enggana sin kailiili isnan lobong. Kanan di odom en din ngadan koman di libro ay nay et Din Inam-amag Di Ispirito Santo, tan sisya di nangiturturong ya nangidawdawat sin aapostol si panakabalin ay mangasaba ya mangamag si milagro.

Nalaklaka ay maawatan tako din oblan di aapostol mo ammoan tako din olog di Messias ono Cristo ya din kasasaad di ipogaw sin timpo na. Ed wani, ibilang di odom ay ipogaw ay din olog di Messias et din moyang ay nianak ed Betlehem, ngem din kosto ay olog na et din dinotokan Diyos ay manturay. Isonga din kanana sin libro ay nay en sedsed-en di Judio din bomalaan di Cristo ono Messias, laydena ay kalien en sedsed-en da di pangibaaan Diyos si ari ay mangituray en daida, ngem adi da ammo din ngadan di ari ay sana.

Sin timpo ay binmalaan Jesus, waday napigsa ay siyodad ay Roma ay enggay nangabak sin kailiili, pati din ilin di Judio ed Israel. Isonga sin nangilogian Jesus ay man-itdo ya man-amag si milagro, kanan di odom ay ipogaw en sisya di mangipango en daida ay mangabak sin sosoldado ay taga-Roma. Adi da inawatan ay din panggep Jesus ay in mali sinan daga et baken ta isalakana di kakailiana ay Judio sin kaibaw da ay

taga-Roma mo adi et ta isalakana di amin ay ipogaw sin basbasol da. Isonga di kaad-adoan ay Judio, idi inammoan da ay sigaan Jesus ay mangobat sin taga-Roma, adi da pinati ay sisya din Cristo ono Messias ay inkarin Diyos, mo adi et intoltoloy da pay laeng ay sedsed-en din somawangan di Cristo, tan kanan da en daan di pangibaaan Diyos en sisya.

Isonga din oblan di aapostol sin nakdangan di nantaolian Jesus ed langit et en da pinaneknekan sin gagait da ay Judio ay kasin tinagon Diyos si Jesus, et say pangammoan da ay sisya din dinotokan Diyos ay Messias. Am-in din Judio et patien da ay kalin Diyos din naisolat sin Daan ay Tolag. Isonga din inyaat di aapostol ay nangawis en daida ta mamati da en Jesus et inpanemnem da en daida din naipadto sin Daan ay Tolag maipanggep sin Messias, asi da pinaneknekan ay si Jesus di natongpalana.

Ad-adoy Judio ay naawis ay namati en Jesus. Ad-ado abey baken Judio ay makwani en Gentil ay namati. Ngem di odom ay Judio ay namati et laslasoyen da di Gentil yan kanan da en adi mabalin ay maisalakan di Gentil mo adi da aben onodan din ogalin di Judio. Isonga inpaammon Diyos sin aapostol ay baken nabanbanol di Judio mo din Gentil mo adi et maisalakan di olay sino ay ipogaw ya awatena din Ispirito Santo babaen sin pammati na en Apo Jesus, baken din pangonodanas ogali ono bilbilin di ipogaw (10:1–11:18; 15:1-34).

Wada di mabasas na maipanggep sin Emperador ed Roma ya din makwani en Romano, isonga adalen tako abe. Ed Roma di kapital di Italia, et say kadan di kangatoan ay pangolo da ay makwani en Emperador. Gapo ta inabak din sosoldadon di Italia din kailiili, iturayan din Emperador daida am-in, yan sisya di nangdotok sin aari ya gogobernador

ay nangituray en daida. Din man-ili ed Italia et makwani da en Romano. Siya abe din man-ili si odom ay ili ay nansidola ed Roma. Am-in dadi ay Romano et waday gon-gon-oden da. Kaspangarigan, kontran di linteg ay madosa di Romano mo adi mabistigal on-ona. Mo din baken Romano pay, mabalin ay sopliten da on-ona ta piliten da ay mangipodno mo waday basol na. Di Romano abe, mo adi mabistigal ay kosto, mabalin ay iapilo na din kaso na sin Emperador. Ngem din baken Romano et adi mabalin. Say nemnemen tako di mo basaen tako di maipanggep en San Pablo, tan olay mo Judio sisya, nansidola abe ed Roma.

Ad-ado pay di mabasas na, tan ad-adoy nakaskasdaaw ay inam-amag din aapostol. Wada abey kaeegyat ay ligat ay nilaklak-am da. Sapay koma ta mo basaen tako ya ammoan tako din inyat Apo Jesus ay nangay-ayowan sin aapostol ed idi, pomigsa abe di pammati tako, tan man-iso di panakabalina ed wani ya ed idi.

Din Linaona

Din naisaganaan di aapostol ay mangipanekeken en Jesus 1:1-26

Din nangipanekekenan dan Jesus ed Jerusalem 2:1-8:3

Din nangipanekekenan dan Jesus ed Judea ya Samaria 8:4-12:25

Din nangipanekekenan dan Jesus sin kailiili 13:1-28:31

a. Din damo ay nanbiyahian da Pablo ay en mangasaba 13:1-14:28

b. Din nasinopan di papangolon di pammati 15:1-35

c. Din maikadwa ay nanbiyahian da Pablo 15:36-18:22

d. Din maikatlo ay nanbiyahian da Pablo 18:23-21:6

e. Din naibalodan Pablo ed Jerusalem, Cesarea ya ed Roma 21:7-28:31

Din Panlogian Di Solat

1 Patgek ay Teofilus,

Sin damo ay libro ay insolat ko, dinad-at ko di am-in ay inam-amag ya init-itdon Jesus ²⁻³ nanipod sin nanlogiana ay nan-itdo enggana sin naikayangana ed langit. Idi natey asi kasin natago, nanpaila sin pinili na ay aapostol, yan ad-adoy inam-amag na ta dadlon dan ammoan ay natago kasin sisya. Inmey di opatapolo ay agew ay nanpappaila en daida ya init-itdo na di maipanggep si panturayan Diyos. Inbilina abe en daida din inpaibagan di Ispirito Santo en sisya.

⁴⁻⁵ Sin namingsan ay nasinopan da, inbilin Jesus en daida, “Si Juan et binonyagana di ipogaw si danom, ngem awni et mabonyagan kayo sin Ispirito Santo. Isonga adi kayo komakkaan isnan ed Jerusalem mo adi et sed-en yo din Ispirito Santo ay maisagot en dakayo, tan sisya di inbagak en dakayo ed idi ay inkarin Amak.”

Din Naikayangang Jesus Ed Langit

⁶ Idi nasinop din aapostol ya si Jesus, pinoot da en sisya, “Apo, ay ed wani di pangipakaanam sin taga-Roma ay nangiturturay en datako ta say datako ay taga-Israel di manturay?”

⁷ “Adi kabalin ay ammoan yo sa, tan si Amak anggoy di waday lebbeng na ay mangikeddeng mo sinoy maamag sin tapin di agew ya mo pig-an di kaamagana,” kanan Jesus ay sinombat. ⁸ “Ngem sin omalian di Ispirito Santo ta mantetee en dakayo, wada en dakayo di panakabalin Diyos, et panekekenan yo di ammo yo maipanggep en sak-en isnan ed Jerusalem ya sin kailiili sin probinsiya ay Judea ya Samaria, ya enggana sin intiro ay lobong.” ⁹ Sin nangwanian Jesus sidi, naikayang ed langit et tangtanganen da enggana ay nalingban si liboo.

¹⁰Inengnengneng da pay din nadi-posan Jesus ed kayang, kawada et di doway anghel ay nanbabados mankilat ay nakipipika sin kad-an da. ¹¹Kanan da, “Dakayo ay taga-Galilea, apay nga tatan-gaden yo ed kayang? Si Jesus ay inila yo ay naikayang ed langit, mais-o din pantaoliana sin inmeyana, tan maila ay bomabbaba ay maikoyog sin liboo.”

Din Namilian Di Aapostol Si Maisokat En Judas

¹²Pag mantaoli din aapostol ed Jerusalem ay napo sin dontog Olivo. Din kaaddawi na et nganngani ay esay kilometro. ¹³Somawang da pay ed Jerusalem, inmey da sin beey ay pan-iyanan da et sinenggep da sin kowarto sin kayang. Daidas da Pedro, Juan, Santiago, Andrew, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, si Santiago ay anak Alfeus, si Simon ay makwani en Patriota tan insakit na din ili na, ya si Judas ay anak Santiago. ¹⁴Am-in dana et nasinop das kankanayon ta mankararag da, pati din babbabai, si Maria ay inan Jesus ya din aag-in Jesus.

¹⁵Waday esay agew ay nasinopan di namati en Jesus ay emey ay sin-gasot ya dowanpo di kabibilang da. Pinnmika si Pedro yan kanana, ¹⁶“Aag-i, masapol ay natongpal din inpaisolat di Ispirito Santo en David ed nabaon ay maipanggep sin naamag en Judas. Si Judas ay nay di nangipango sin nanpap en Jesus, ¹⁷ngem ed idi gait mis sisya, tan dinotokan Jesus ay makisilbi en dakami ay aapostol.”

¹⁸Siya na din naamag en Judas. Din pilak ay nailagbo en sisya sin lawa ay inamag na et inlako nas daga, et say

ena namsean sin awak na. Natekdag et pag bomtak din awak na et binmel-ay din eges na. ¹⁹Idi inammoan di man-ili ed Jerusalem din naamag en sisya, nginadanan da din daga ay doy si Akel-dama, di olog na sin kali da et Daga ay Nabayadan si Dada.[‡]

²⁰Intoloy Pedro ay nangwani, “Din insolat David sin libro ay Salmo et siya na: ‘Sapay koma ta mabaybay-an di beey na, et maga kasin di manbeey isdi.’[¶]

Wada abey naisolat ay kanana, ‘Sapay koma ta bansen di odom ay ipogaw din saad na.’[§]

²¹⁻²²Masapol ngarud ay pilien tako di maisokat en Judas ta waday maitapi en dakami ay mangipaneknek sin kasin natagoan Apo Jesus. Din pilien tako et masapol ay nakibeb-eweg en dakami si kankanayon sin kawadan Jesus en datako, ay manlogi sin nanbonbonyagan Juan enggana sin naikayangan Jesus ed langit.”

²³Pag da et ibaga din ngadan di doway ay ipogaw ta panpilian da, si Jose Barsabbas ay manngadan abe si Justus ya si Mattias. ²⁴Et nankararag da ay nangwani, “Apo, gapo ta sik-a di mangammo sin nemnem di am-in ay ipogaw, ipammom kod en dakami din pinilim en da naey ay doway ²⁵ay maiskat sin kinaapostol en Judas, tan dinokogana din nansilsilbiana ay kinaapostol et inmey sin lugar ay kaibagayana.” ²⁶Pag dan manbonot, et si Mattias di nabonot, et naitapi sin sinpo ya esa ay aapostol.

Din Inmalian Di Ispirito Santo

2Idi dinmateng din fiesta ay makwani en Pentecostes, nasisinop din am-in ay namati en Jesus si esay beey. ²Idi siya

[‡]1:19 Din kanana sin Griego et: *Dagan di Dada*. Di esa abe ay olog na et *Daga ay Nasoyatan si Dada*. Ilaen abe sin Mateo 27:6-8.

[¶]1:20 Salmo 69:25.

[§]1:20 Salmo 109:8.

di, kadenge das agodood ay napod langit ay kaman mapges ay dagem, yan pinno na din intiro ay beey ay nasinopan da. ³Et inila da di kakam-an apoy ay mansisishian ay en pinmatong sin esa ya esa en daida. ⁴Napno da am-in si panakabalin di Ispirito Santo, et pinakali nas daida ta mankali das nankinalasi ay kali ay adi da ammo.

⁵Wada da et di Judio ay mansilbi en Diyos ay mantettee ed Jerusalem. Napo da sin am-in ay nasyon isnan lobong.** ⁶Sin nanngan da sin doy ay man-agodood, ad-ado da ay inmey ta en da ilaen. Nantatakaw da, tan idi dinnge da din ibagbagan di namati en Jesus, esaen nanng sin kosto ay kali na. ⁷Peteg ay nasdaaw da ay nangwani, “Ay sino od na? Ay baken aya taga-Galilea am-in da doy ay mankalkali? ⁸Intoy iyat na ngin ay dengdengnen di esa ya esa en datako di kosto ay kali na? ⁹Wada en datako di taga-Partia, taga-Media ya taga-Elam. Wada abey taga-Mesopotamia, taga-Judea, taga-Cappadocia, taga-Pontus ya taga-Asia. ¹⁰Wada pay di taga-Frigia, taga-Pamfilia, taga-Egipto ya napo sin sakop di Libya ay as-asag-en ed Cirene. Wada abey taga-Roma ay manpaspasyal isna. ¹¹Di odom et Judio, di odom pay et Gentil ngem inonodan dan ogali tako ay Judio. Wada abey taga-Creta ya taga-Arabia. Yan nay dengdengnen tako am-in ay ibagbaga da sin nankinalasi ay kali tako din nakaskasdaaw ay inam-amag Diyos. ¹²Sinoy layden nina ay kalien?” kanan da ay nan-asipoot, tan peteg ay nasdaaw da ya naligat di pannemnem da.

¹³Ngem wada abey odom ay nanglaslasoy sin namati ay nangwani, “Owat nabeteng da dooy.”

Din Inkasaban Pedro

¹⁴Idi siya di, pinmika da Pedro ya din sinpo ya esa ay gagait na, yan impigsa na din kali na ay nangwani, “Gagait ko ay Judio ya am-in kayo ay mantettee ed Jerusalem, dengngen yo kod ta ibagak di layden nina ay kalien. ¹⁵Kanan yo en nabeteng dana, ngem baken met, tan adi kabeteng di ipogaw sin alas nowibi sin agsapa. ¹⁶Din naamag en dakami ed kaonyan et siya di din inpadton Joel ed nabaon ay kanana,

¹⁷“Siya na di kanan Diyos. Din amagek sin maod-odi ay agew et ibaak din Ispiritok ta senggeng si olay sino ay ipogaw. Din an-ak yo et ibaga da din ipaibagak en daida, din babbaro et waday ipailak en daida ay kaman iitaw, ya din nankakay et wada abey ipaiitaw ko en daida. ¹⁸Olay din babag-en ay mansilbi en sak-en, lallalaki ya babbabai et ipasgep ko din Ispiritok en daida et ibaga da din ipaibagak en daida. ¹⁹Awni et wada di ipailak ed kayang ay nakaskasdaaw. Olay sin daga, waday ipailak ay sinyal ay dada, apoy ya kaeegyat ay asok. ²⁰Awni kadi et bomolinet din agew, ya din bowan et domalangdang ay kaman dada. Asi pay domateng din nabanol ay agew ay magay kais-oana ay omalian di Apo. ²¹Yan am-in da ay manpakaasi en Apo et maisalakan da.”††

Siya di din inpadton Joel,” kanan Pedro.

²²Pag nan itoloy ay nangwani, “Gagait ko ay Israelita, dengngen yo kod nan ibagak. Pinaneknekan Diyos en dakayo ay si Jesus ay taga-Nazaret di inbaa na babaen sin nakaskasdaaw ay milagro ya sinyal ay inpaam-amag na en sisya.

**2:5 Laydena ay kalien, din nanasyon ay nilak-am di Roma, tan say kanan da en anggag das nasyon.

††2:21 2:17-21 - Joel 2:28-32.

Ammo yo sa tan naamag sina sin kad-an yo. ²³ Si Jesus ay nay et sigod ay ninem-nem Diyos ay maipolang en dakayo, tan say plano na ed nabaon et ammo na ay matongpal. Yan inapase yos sisya ay inpolang yo si lawa ay ipogaw ta ilansa da sin krus. ²⁴ Ngem tinagon Diyos kasin, tan adi mabalin ay ipapakodan di peses sisya. ²⁵ Si Jesus met laeng di natongpalan di inpadton David ay kanana, ‘Apo, adiak emegyat, tan ammok ay komadkadwa ya bomadbadang kas kankanayon. ²⁶ Isonga maragsakanak ya idaydayaw kos sik-a. Natalna abe di nemnem ko, tan waday namnamaek ay para sin awak ko ²⁷ ay adi ka tomaynan sin kad-an di natey. Adi ka aben ipalobos ay madonot nan awak ko, tan neekak ay mansilbi en sik-a. ²⁸ Inpaammom en sak-en din danan ay maiturong sin biyag, et peteg di ragsak ko tan makikadwaak en sik-a.’^{‡‡}

Siya sa di insolat David,” kanan Pedro.

²⁹ Pag nan kanan, “Dakayo ay iib-a, laydek ay ipaammo ay kosto en dakayo di maipanggep en David ay ap-apo tako ed nabaon. Si David et natey ya naiponpon, et deda ay mail-ila din naiponponana ed wani. ³⁰ Ngem gapo ta mamadtos sisya, ammo na din inkarin Diyos en sisya ay wada di apo na ay pan-arien Diyos ay maisokat en sisya.”^{¶¶} ³¹ Ammo na abe ay kasin tagoen Diyos din apo na ay sana, et din inpadto na ay adi mataynan sin kad-an di natey ya adi aben madonot din awak na et ibagbaga na din Messias ay ibaan Diyos. ³² Si Je-

sus met laeng din Messias ay nay, tan sisya di kasin tinagon Diyos. Mabalin ay paneknekan mi na en dakayo, tan inila mi am-in sin kasinan natagoan. ³³ Naikayang ed langit sin panakabalin Diyos,^{§§} et indawat Diyos Ama en sisya di kalebbengan ay mangibaa sin Ispirito Santo ta mantee en dakami, tan siya met laeng din inkarin Diyos. Din inila ya dinnge yo ngarud et inamag din Ispirito Santo ay inbaan Jesus. ³⁴⁻³⁵ Waday insolat David maipanggep sin naikayang ed langit ay kanana,

‘Kanan Apo Diyos en Apok: Tomokdo ka sin makannawan ko engganabakek din kaibaw mo.’^{*}

Ngem din inbagan David et baken din awak na, tan baken sisya di naikayang ed langit mo adi et din Apo na ay si Jesus. ³⁶ Dadlonak ngarud ipaammo en dakayo ay Israelita, ay si Jesus ay inlansa yo sin krus et dinotokan Diyos sisya ay Apo ya Messias.”

³⁷ Sin nanngenan din kaipoipogaw sin kanan Pedro, peteg di babawi da yan kanan da en Pedro ya din odom ay apostol, “Gagait, sino ngarud di amagen mi?”

³⁸ Sinmongbat si Pedro ay nangwani, “Dakayo am-in, ibabawi yo din basbasol yo yan manpabonyag kayo ay mangipaammo ay Apo yo si Jesu Cristo,[†] ta say mapakawan din basbasol yo, et pag yon awaten din Ispirito Santo ay isagot Diyos en dakayo. ³⁹ Tan say inkarin Diyos en dakayo ya sin poli yo ya en daida sin ad-dawi ay kailili, olay sino ay ipogaw ay ayagan Diyos ay Apo tako.”

^{‡‡}2:28 2:25-28 - Salmo 16:8-11.

^{¶¶}2:30 Salmo 132:11; 2 Samuel 7:12-13.

^{§§}2:33 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Naikayang ed langit sin makanawan Diyos*, ...

^{*}2:34-35 Salmo 110:1.

[†]2:38 Din kanana sin Griego et: ...*manpabonyag kayo sin ngadan Jesu Cristo*, ... Ilaen abe sin 10:48.

⁴⁰ Ad-ado pay di inbagan Pedro ay magbaga ya mangidadaan en daida ta maawis da koma. “Ilsot yo koma din dosan di adi kakwani ay ipogaw ed wani,” kanana. ⁴¹ Et ad-ado di namati sin inbaggaba na et nanpabonyag da. Di kabibilang di naitapi en daida ay namati sin agew ay doy et emey ay toloy libo. ⁴² Inpapasnek da ay mangad-adal ya mangon-onod sin it-itdon di aapostol. Neekan da abe ay makikadkadwa ya makikararag sin iib-a da ay namati ya makikikan sin tinapay ay pangneman da sin nateyan Jesus.

Din Kabibiyag Di Namati En Jesus

⁴³ Ad-adoy nakaskasdaaw ay milagro ay inpaam-amag Diyos sin aapostol, et peteg ay nasdaaw din kaipoipogaw. ⁴⁴ Intoltoy din am-in ay namati ay matoptopog ya manbingay si sanikwa da. ⁴⁵ Inlakolako da abe di daga ya sanikwa da ta ibingayan da din iib-a da insigon di kasapalan di esa ya esa. ⁴⁶ Inag-agew ay nakigimimong da sin Timplo. Nan-ookob da abe sin be-beey, yan naimposan di ragsak da sin nangam-amagan das di. ⁴⁷ Indaydayaw das Diyos si kankanayon, yan binigbig di am-in ay ipogaw din siged ay ogali da. Inag-agew abe ay maitaptapi en daida din isalsalakan Diyos.

Din Nangagasan Pedro Si Napilay

3 Idi namingsan, inmey da Pedro en Juan sin Timplo sin alas tres sin masdem, tan say oras ay pankarararagan di Judio. ² Wada pay di lalaki ay naianak ay napilay ay wada sin kad-an di makwani en Kagkagam-is ay segpan di Timplo. Inag-agew ay ineg-egnan das sisya ay nangiey sidi ta manpalimos sin sengggep. ³ Sin nangilaana en da Pedro en Juan ay sengggep sin Timplo, nanpalimos abe en daida. ⁴ Asi da et insisineng sisya yan kanan Pedro, “Ilaem kod

dakami.” ⁵ Inila na ngarud si daida tan namnamaena ay waday idawat da en sisya.

⁶ Asi et kanan Pedro, “Iwed polos pilak ko, ngem din wada en sak-en et say ibadang ko en sik-a. Begew sin panakabalin di ngadan Jesu Cristo ay taga-Nazaret, mandan ka.” ⁷ Pag itakkayan Pedro sin kannawan et paalageyena. Binmikas din siki na ay dagos, ⁸ yan kapika et mandan. Pag makisgep en da Pedro en Juan sin Timplo, yan mandadan down mantabtab-oy ay manaydayaw en Diyos. ⁹ Am-in din wadas di, idi inila da ay mandad-an ya mandaydayaw en Diyos, ¹⁰ inmatonan da ay sisya din tomotokdo ay manpalpalimos sin segpan ay makwani en Kagkagam-is, et palalo ay nasdaaw da sin naamag en sisya.

Din Nan-itdoan Pedro Sin Lak-am Di Timplo

¹¹ Idi siya di, inmey da Pedro en Juan sin lak-am di Timplo ay kanan da en Tambobong Solomon. Nanpapakod din sigod ay napilay en daida down katanagtag din kaipoipogaw ay emey sin kad-an da, tan nasdaaw da. ¹² Sin nangilaan Pedro en daida, kanana, “Gagait ko ay Israelita, apay nga nasdaaw kayos sa? Apay nga ominenengneng kayo? Ay siya mo din panakabalin ono kinasiged mi di nangipadan sin lalaki ay nay? ¹³ Baken met dakami mo adi et din Diyos ay dinaydayaw din aap-o tako ay da Abraham en Isaac ya si Jacob. Sisya di nangagas sin lalaki ay nay ta maila din kinadiyos Jesus ay nansilbin sisya isnan lobong, tan enggay inpangato nas Jesus ed langit. Si Jesus ay nay et inpolang yo sin tuturay, yan idi binistigal Gobernador Pilato, olay mo ninemnem Pilato ay mangibolos en sisya, sinigaan yo. ¹⁴ Nasantoan ya nalinteg sisya, ngem sinigaan yo pay dedan down yo pay kedakedawen

en Pilato ta say ibolos na din pinom-ses biyag. ¹⁵Inpapse yo din mangidawat si biyag, ngem si Diyos et tinago na kasin. Et paneknekan mi ay tet-ewa ay natago tan inila mi. ¹⁶Din panakabalin di ngadan Jesus ya din talek mi en sisya di nangipabikas sin lalaki ay nay ay il-ilaen ya am-ammo yo. Si Jesus abe di nangipapigsa sin nemnem na ay mantalek en sisya, isonga dadlon nakaan di pilay na ay il-ilaen yo am-in.

¹⁷“Dakayo ay iib-a, ammok kayman ay idi inpapse yos Jesus, adi yon ammo ay sisya di inbaan Diyos. Olay din papan-golo yo et adi da aben ammo. ¹⁸Ngem din nateyan Jesus et say natongpalaan din inpaisolat Diyos ed nabaon, tan din am-in ay mamadto et inbaga da ay masapol ay manligat ya matey din Messias ay ibaa na. ¹⁹Ibabawi yo ngarud din basbasol yo ta sagongen yo si Diyos, ta asi na linglingan din basbasol yo. ²⁰Tan mo say iyat yo di, waday ipadateng Diyos ay timpon di pantatalnaan ya pomipigsaan di nemnem, yan kasina aben ibaas Jesus ay din Messias ay dinotokana ed idi ay mangituray en datako. ²¹Ed wani pay, masapol ay mantetees Jesus ed langit enggana ay domateng di timpo ay panbaroan Diyos si am-in, tan say inpaibag-bagan Diyos sin nasantoan ay mamadto ed nabaon. ²²Kaspangarigan, si Moses et kanana,

‘Awni kadi et wada di mamadto ay kaman sak-en ay ibaan din Apo tako ay Diyos en dakayo. Kailian takos sisya ay Israelita. Masapol ay pasien yo di am-in ay ibagbaga na. ²³Mo sino di adi mamati et maisian sin iipogaw en Diyos ta madosa ay eng-enggana.’[‡]

²⁴Si Samuel abe ya am-in din odom ay mamadto ay naisokat en sisya et wada

abeypadto da maipanggep sin maam-amag ed wani. ²⁵Datako pay di naitom-pongan di inpaibagan Diyos en da doypay mamadto. Maibilang tako abe sin intolag Diyos sin aap-o tako, tan kanana en Abraham, ‘Babaen sin polim, mabindisyonan di kaipoipogaw sin am-in ay ili isnan lobong.’[¶] ²⁶Isonga datako ay Judio di nangon-ona ay nangibaaan Diyos sin mansilbi en sisya ay din Messias, ta bindisyonanas datako babaen sin pangipadokogana en datako sin lawa ay am-amag tako.”

Din Nabistigalan Da Pedro En Juan

4 Deda ay mankalkali da Pedro en Juan sin kaipoipogaw, wada et di sinmawang ay papadi, Sadduceo ya din kapitan di polis di Timplo. ²Binmonget da tan init-itdon da Pedro ay natago kasin si Jesus, isonga matago abe din am-in ay natey. ³Siya et di tinggel das daida et in-ey da sin balodan ta sin kabitatana asi da bistigalen, tan enggay malablabi. ⁴Ngem ad-ado pay dedan en da doypay nandengdenge di namati. Emey ay limay libo di kabibilang di lallalaki mo maibilang din namati sin damo.

⁵Sin napat-a, nasinop ed Jerusalem din tuturay, aam-a ya mamaestron di linteg Diyos. ⁶Et nakimiting da en Annas ay din kangatoan ay padi ya da Caifas, Juan, Alexander ya din iib-a da ay totonod Annas. ⁷Inpapika das da Pedro en Juan sin sangoanan da, et binistigal das daida ay nangwani, “Intoy napoan di panakabalin yo ay nangagas sin napilay ay nay? Sinoy nakin ngadan si inosal yo?”

⁸Si Pedro et napnos panakabalin di Ispirito Santo, et sinombat yan kanana, “Dakayo ay tuturay ya aam-a, ⁹din pamistigalan yo en dakami ed wani, mo

[‡]3:23 Deuteronomio 18:15,18,19.

[¶]3:25 Genesis 22:18.

maipanggep kayman sin siked ay inamag mi sin napilay ay nay ya din iyat na ay nailatonan,¹⁰ dengngen yo kod ta ipaammok ay kosto en dakayo ya am-in kayo ay kailian ay Israelita. Din lalaki ay nay ay pinmipika sin sangoanan yo et dadlon nailatonan begew sin panakabalin di ngadan Jesu Cristo ay taga-Nazaret. Sisy a di inlansa yo sin krus, ngem kasin tinagon Diyos.¹¹ Sisy a be di naiarigan di inpaisolat Diyos ay kanana, ‘Din bato ay sinigaan yo, dakayo ay man-isassaad si beey, et say nanbalin Diyos ay kabanolan ay bato ay mangipakneg sin beey.’⁸

¹²Ang-anggay Jesus si mabalin ay mangisalakan en datako. Tan magay odom sin intiro ay lobong ay inbaan Diyos ay mangisalakan en datako mo adi et sisy a.”

¹³Idi inilan din papangolon di Judio din toled da Pedro en Juan ay nanongbat, nasdaaw da, tan ammo da ay nababa da ay ipogaw ay adi naadal. Pag da et nemnemen ay nakibeb-eweg da en Jesus,¹⁴ ngem maga di maisongbat da, tan doy ay nakipipika din nakaan di pilay na en daida.¹⁵ Siya et di in-pabala das da Pedro ta iang-anggay da ay papangolo ay manngangat.¹⁶ Pag dan kanan, “Intoy iyat tako pay en da dooy, tan ammon di am-in ay ipogaw isnan ed Jerusalem din nakaskasdaaw ay milagro ay inamag da, et adi mabalin ay kanan tako en baken tet-ewa.¹⁷ Paegyaten takos daida ta adi da ipidpidwa ay mangibagas ngadan en Jesus mo makingalat da sin kaipoipogaw, tan into et mo masepsep ay maammoan di odom.”¹⁸ Pag dan ayagan da Pedro en Juan et dalon dan binilin ay nangwani, “Adi yo man ipidpidwa ay mangibagas ngadan Jesus. Adi yo aben it-itdo

di maipanggep en sisya si olay sino ay ipogaw.”

¹⁹Ngem kanan da Pedro en Juan, “Nemnemen yo kod mo kosto sin pangilaan Diyos mo pasien mi din kankanana yo ay baken din kankanana.²⁰ Tan mo si dakami et adi mi maisaldeng ay mangibagbaga sin inil-ila ya dindinngge mi en Jesus.”

²¹Asi et kasin pinaegyat din papangolon di Judio si daida et pag dan palobosan, tan adi da makanemnem si iyat da ay manosa en daida, tan din kaipoipogaw et daydayawen das Diyos begew din nakaskasdaaw ay naamag.²² Tan din lalaki ay naagasan et nasurok si opat-apolo di tawena.

Din Kararag Di Namati En Jesus

²³Idi naibolosan da Pedro en Juan, inmey da et sin kad-an di iib-a da ay namati et inpadamag da en daida din inbagan di papangolon di papadi ya din aama.²⁴ Idi dinngen din iib-a da, nankararag da am-in ay es-esa di nemnem da ay nangwani, “Manakabalin ay Apo, sik-a di namarsua ed daya ya sin daga ya sin baybay ya sin am-in ay wadas di.²⁵ Sik-a met laeng di nakin kali sin inpaisolat di Ispirito Santo en David ay apo mi ay nansilbi en sik-a ed nabaon ay kanana, ‘Apay nga in pangaton di Gentil di awak da en Diyos? Apay nga ninemnem di Israelita di plano ay magay silbi na ay manglaban en sisya?’²⁶ Din aari ya tuturay isnan lobong et nasinop ya nansagana da ay mangobat en Diyos ya din Messias ay dino-tokana.’**

²⁷Et natongpal din insolat David ay doy, tan nasinop adi isnan ed Jerusalem da Ari Herod en Poncio Pilato ya din Gentil ya din kailian mi ay Israelita ta

⁸4:11 Salmo 118:22.

** 4:26 Salmo 2:1-2.

mantotolag da ay mamse en Jesus ay din nasantoan ay nansilbi en sik-a ay dinotokam ay Messias. ²⁸ Et inamag da din am-in ay ninenemnem mo ed idi begew sin panakabalin mo ay matongpal koma. ²⁹ Ed wani pay, Apo, dengngem kod din ibagbaga da ay mangipaegyat en dakami ay mansilsilbi en sik-a, yan dadlon kan patoleden dakami ay mangibagbagas kalim. ³⁰ Ipailam kod abe din panakabalin mo ta agasan mi di mansakit ya amagen mi di odom ay nakaskasdaaw babaen sin ngadan Jesus ay nasantoan ay nansilbi en sik-a.”

³¹ Idi nakakararag da, nan-giwed din beey ay nasinopan da. Pag dan mapno sin panakabalin di Ispirito Santo, et tinmoled da am-in ay nangibagbagas kalin Diyos.

Din Nanbingayan Di Namati En Jesus Sin Sanikwa Da

³² Am-in din namati et nan-es-esa di nemnem da. Adi da inbilbilang ay bokbokod da din sanikwa da mo adi et inbingbingay da sin makasapol en daida.

³³ Din aapostol abe et napigsa di panakabalin da ay nangipaneknek sin kasin natagoan Jesus, et dadlon bininbindisyonan Diyos daida am-in ay mamati.

³⁴ Maga di mankolang en daida, tan din waday daga na ono beey na et ilaklako da, ³⁵ et ipolang dan lako na sin aapostol ta asi da iwaras sin odom ay mamati insigon di kasapolan di esa ya esa.

³⁶ Siya na met laeng di inamag Jose ay taga-Cyprus ay polin Levi. Din inpanganan di aapostol en sisya et Barnabas, di olog na et mangipapigsa si nemnem di ib-a na. ³⁷ Di inamag na et waday inlako na ay daga na, yan ena inpolang din lako na sin aapostol.

Din Inamag Da Ananias En Safira

5 Ngem wada pay di sin-asawa ay da Ananias en Safira ay nangilakos

daga da. ² Nantolag da ay man-idolin sin odom ay lako na, asi en inpolang Ananias din odom sin aapostol ay nangwani, “Naey din lakon di daga mi.”

³ Asi et kanan Pedro, “Ananias, apay nga inpalobos mo ay kapten dakan Satanas et nan-etek ka sin Ispirito Santo ay mangisaot sin odom ay lako na? ⁴ Oka yo met din daga sin daan yon pangilakoan, et oway di pangosalan yo. Kompormi abe di pangosalan yo sin lako na. Apay nga ninemnem mo ay mangiyat sidi? Baken met ipogaw di nan-etekam mo adi et si Diyos.”

⁵⁻⁶ Sin nanngaan Ananias sin kanan Pedro, naidan ay natokang ay natey. Binotibotan din babbaro din awak na, pag da et ibala yan en da iponpon. Et peteg di egyat di am-in ay nannanngge sin naamag en sisya.

⁷ Emey pay di toloy oras, sinmawang abe din asawa na, ngem adi na pay ammo din naamag. ⁸ Kanan Pedro en sisya, “Ibagam kod mo siya na di kosto ay lakon din daga yo.”

“Aw yan, siya sa,” kanana. ⁹ Asi et kanan Pedro, “Apay nga nantolag kayo ay mamadas sin Ispiriton di Apo? Sana da sin pantew di nangiponpon en asawam. Ibala da abes sik-a.” ¹⁰ Et natokang ay natey. Sinenggep din doy da ay babbaro, et idi inila da ay natey, pag dan ibala ay en nangidking sin naiponponan asawa na. ¹¹ Et am-in din namati en Jesus ya am-in abe ay nannanngge sin napasamak et inmegyaegyat da.

Din Nakaskasdaaw Ay Inam-amag Di Aapostol

¹²⁻¹⁴ Din masinsinopan di mamati et din kanan da en Tambobong Solomon ay wada sin lak-am di Timplo. Mo din adi namati et emegyat da ay maitapi, ngem binigbig pay dedan di kaipoipogaw din mamati et ad-ado di maitaptapi ay lalalaki ya babbabai ay namati. Ad-ado di

nakaskasdaaw ay inam-amag din aapostol ay il-ilaen di kaipoipogaw. ¹⁵ Isonga in-ey da din mansaksakit sin kalsada et pag dan pababaktaden sin kama ya abek da, tan kanan da en ta mo malabas si Pedro, et olay mo malidoman da anggoy si alidong na yan makaan sakit da. ¹⁶ Adado pay di in-inmey ed Jerusalem ay napo sin nandinmang ay ili ay mangiey sin mansaksakit ya din kinapet di aanito, et nailatongan da am-in.

Din Napaligatan Di Aapostol

¹⁷ Idi siya di, din kangatoan ay padi ya din iib-a na ay Sadduceo et nalabes ay maapos da sin aapostol. ¹⁸ Isonga en da dinpap daida et inbalod da. ¹⁹ Ngem sin nalabi, waday anghel di Apo ay en namokat sin eneb di balodan. Inbala nas daida et pag nan kanan, ²⁰ “Emey kayo sin Timplo ta dadlon yon ibaga sin kaipoipogaw di maipanggep sin baro ay biyag ay idawdawat Diyos.” ²¹ Idi pinmat-a, pinati da din inbagan di anghel. Sinenggep da sin Timplo et inlogi da ay man-itdo.

Maaw-awni pay, sinmawang din kangatoan ay padi ya din iib-a na sin panmitmitingan da, et inayagan da din am-in ay aam-a ya odom ay papanolon di Judio ta makimiting da. Asi da baaen di popolis ay emey sin balodan ta en da ton-oden din aapostol. ²² Ngem idi sinmawang das di, maga da, isonga nantaoli da ta en da isodsod. ²³ Kanan da, “Idi sinmawang kami sin balodan, deda ay naitetelbek. Wada abe din gogowardiya ay pinmipika sin kadan di eneb. Ngem idi binokatan mi, maga met di ipogaw sin oneg.”

²⁴ Sin nanngaan din kapitan di polis di Timplo ya din papangolon di papadi, nariribokan da yan kanan das nem-

nem da, “Ay into ngin di kaiturongan nina?”^{††}

²⁵ Pag wada di sinmawang ay nangipadamag, “Din doy da ay inbalod yo et wada da sin Timplo ay man-it-itdo sin ipogaw.”

²⁶ Siya di et inmey din gogowardiya ya din kapitan da ay en manga en daida. Ngem adi da pinilit, tan emegyat da sin kaipoipogaw, tan mo et bomonget da ya pigpigen das daida.

²⁷ In-ey da din aapostol sin nasinsinopan di papangolon di Judio, et inpapika da sin sangoanan da. Pag yamyaman din kangatoan ay padi ay nangwani, ²⁸ “Dadlon min inparit ay it-itdo yo di maipanggep en Jesus, yan sana ay sinepsep yo ay nangipaammo sin intiro ay Jerusalem dowan yon pabasbasolen dakami ay kanan yo en dakami di makaoway sin nateyana.”

²⁹ Sinongbatan da Pedro ya din iib-a na ay aapostol yan kanan da, “Masapol met ay si Diyos di patien mi, baken ipogaw. ³⁰ Tan dakayo pay et pinse yo met si Jesus ay inlansa yo sin krus. Ngem din Diyos ay dinaydayaw din aap-o tako et tinago na kasin ³¹ et inpangato na sin makannawana ta sisya di mangituray ya mangisalakan en datako. Say inamag Diyos di ta waday waya tako ay Israelita ay manbabawi ta pakawanena din basbasol tako. ³² Paneknekan mi ay tet-ewa am-in dana ya paneknekan aben din Ispirito Santo ay indawat Diyos en daida ay manongtongpal en sisya.”

³³ Sin nanngaan das di, palaloy bonget da et layden da ay peslen din aapostol. ³⁴ Ngem wada di esa ay Fariseo ay maestron di linteg ay binigbig din kaipoipogaw. Din ngadana et si Gamaliel. Pinmika yan kanana, “Pabelaen yos daida si sinkaattikan.” ³⁵ Inpabela da, pag kanan

^{††}5:24 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: “Ay into ngin di napasamak en daida?”

Gamaliel, “Iib-a ay Israelita, annadan tako di iyaat tako en da doy. ³⁶Tan ed idi waday naamag ay kaman nina. Wadas Teudas ay binmala ay nangipangatos awak na, yan emey ay opat gasot ay ipogaw di sinmolot en sisya. Ngem pinse das sisya, et pag mansisian din papasolot na, et napap-eng. ³⁷Wada abes Judas ay taga-Galilea ay binmala sin timpon di nasinsosan di ipogaw. Ad-ado abey inawis na ay makibeweg en sisya. Ngem pinse da abes sisya, et nansisian abe din papasolot na. ³⁸Isonga din ibagak en dakayo ed wani, olay ibolosan ya baybay-an takos daida, tan mo owat nemnem di ipogaw di napoan di panggep ya am-amagen da, adi katoloy. ³⁹Ngem mo si Diyos di napoana, magay iyat tako ay mangabak en daida, tan si Diyos di kontraen tako.”

⁴⁰Inonodan din papangolon di Judio din kanan Gamaliel ay sana. Inpaayag da kasin din aapostol et pinasoplisoplit das daida. Pag dan ibilin ay adi da ipidpidwa ay mangibaga si maipanggep en Jesus, et inbolosan das daida.

⁴¹Komaan pay din aapostol, peteg di layad da tan inbilang Diyos ay maikari da ay maibabain para en Jesus. ⁴²Inagagew ay inapasnek da ay man-it-itdo ya mangaskasaba sin Timplo ya sin kabee-beey ay si Jesus din Messias.

Din Namilian Da Sin Namadbadang En Daida

6 Siya di, namnamed ay maad-ado din namati en Jesus. Asi et din Judio ay Griego di kali da et nanmayotmot das maipanggep sin Judio ay mankalis Hebreo. Din nanmayotmotan da et kanan da en nabaybay-an din nalasalasang ay gait da sin kaiwarasan di pilak[‡] sin inagagew. ²Isonga din aapostol, inpasinop da din am-in ay namati en Jesus yan

kanan da en daida, “Eweewe mo iwarwaras mi din pilak yan baybay-an mi din obla mi ay mangikasaba sin kalin Diyos. ³Isonga dakayo ay aag-i, pomili kayos pito ay nalaing ay lallalaki ay napnos panakabalin di Ispirito Santo ya siged di damag di ogali da. Daida di pangitalkan mi sin kaiwarasan di pilak, ⁴ta say mo dakami pay, mabalin ay neekan mi ay mankarkararag ya mangikaskasaba sin kalin Diyos.”

⁵Am-in din nasinop sidi et layden da din sana ay inbagan din aapostol, et pinili das da naey. Di esa et si Esteban. Napigsa di pammati na ya napno sin panakabalin di Ispirito Santo. Din iib-a na et da Felipe, Prokorus, Nicanor, Timon, Parmenas, ya si Nicolaus ay taga-Antiok. Si Nicolaus et Gentil, ngem inonodana din ogalin di Judio. ⁶Da dooy ay pito et inapika da sin sangoanan di aapostol, yan din aapostol et nankararag da ay nangapay en daida.

⁷Siya et di nasepsep ay naam-ammoan din kalin Diyos down inmad-ado si kanayon di namati ed Jerusalem. Ad-ado abe di papadi ay nangonod sin kosto ay pammati.

Din Nanpapan Da En Esteban

⁸Si Esteban et palalo ay nakaskasdaaw di inam-amag na ay milagro ya sinyal ay il-ilaen di ipogaw, tan dakdakey badang Diyos en sisya ya napno abe si panakabalina. ⁹Ngem wada pay di Judio ay taga-Cirene ya taga-Alexandria ay naitatapi sin sinagoga ay makwani en Sinagogan di Nawayaan ay Babag-en. Daida ya di odom ay Judio ay taga-Cilicia ya taga-Asia et nakisongbat da en Esteban. ¹⁰Ngem adi da makaabak en sisya, tan binadangan di Ispirito Santo et nalaing ay somongbat.

[‡]6:1 Ono kaiwarasan di makan.

¹¹ Siya et di pinasoksokan day iipogaw ta pabasolen das sisya ay mangwani, “Waday dinnge mi ay inbagan Esteban ay mamispis-oy en Moses ya en Diyos.”
¹² Et say binmongetan di kaipoipogaw, aam-a ya mamaestron di linteg en Esteban. Siya et di, en da dinpap et in-ey da sin nasinsinopan di papangolon di Judio. ¹³ Wada abey inayagan da ay nantistigo ay nan-etek maipanggep en sisya ay nangwani, “Si naey et palawlawe-nas kankanayon din nasantoan ay Timplo ay nay ya din linteg Moses. ¹⁴ Tan dinnge mi din nangibagaana ay bakasen Jesus ay taga-Nazaret din Timplo ay nay yan sokatana abe din ogali ay intawid Moses en datako.” ¹⁵ Din papangolo ay nasisinop sidi et inenengneng das Esteban, yan inila da ay din ropa na et kaman ropan di anghel.

Din Diskurson En Esteban

7 Pag pooten din kangatoan ay padi en Esteban, “Ay tet-ewa din inpabasol dan sik-a?”

² Sinongbatan Esteban yan kanana, “Aag-i ya aam-a, dengngen yo kod nan ibagak en dakayo. Ed nabaon, nanpaila din madaydayaw ya somili ay Diyos en apo tako ay si Abraham sin nanteteana ed Mesopotamia sin daan pay laeng man-etan ay emey ed Haran. ³ Yan kanana en sisya, “Komaan ka sin ilim ay sana ya taynam din toton-od mo ta emey ka sin ili ay awni et itdok en sik-a.”[¶] ⁴ Et kinmaan sin ili na ay din ilin di Kaldeo, et en nantee ed Haran. Matey pay si ama na, pag inpangon Diyos sin nay ay ili ay pantetean tako ed wani. ⁵ Sin inmalianas na, maga polos di indawat Diyos ay daga na si olay esay adpa. Ngem inkarin Diyos ay awni et idawat na en sisya din ili ay

nay ta say ipatawid na sin poli na. Din nangwanianas di et maga pay laeng di anak da Abraham. ⁶ Kanan aben Diyos en sisya en emey di ap-o na sin ilin di natken ay ipogaw ta mabag-en ya mapalpaligat da enggana ay emey di opat gasot ay tawen. ⁷ Yan kanan Diyos en asi na dosaen din doy da ay mangibag-en en daida, ta asi pag komaan di ap-o nas di ta mantaoli da isnan ili ay nay, ta say isna di panaydayawan da en sisya.^{§§} ⁸ Intogon aben Diyos en da Abraham ay kogiten da din an-ak da ay lalaki ay sinyal di intolag na en daida. Bomala pay din anak Abraham ay si Isaac, kinogit na sin maikawao ay agew.* Et siya met laeng di inyat Isaac sin anak na ay si Jacob. Siya abe din inyat Jacob sin sinpo ya doway an-ak na ay lallalaki ay am-a tako ed nabaon.

⁹ “Asi et da doy ay am-a tako et inapalan da din iyogtan da ay si Jose, et inlako das sisya si taga-Egipto ta manbalin si bag-en sidi. Ngem wadas Diyos ay kadwa na, ¹⁰ et insalakanas sisya sin am-in ay nanligligatana. Indawtanas laing ya siged ay ogali ay say nanlaydan din Faraon ono arin di Egipto en sisya. Isonga dinotokan din Faraon ay mangogovernador sin am-in ay ili ed Egipto ya makaammo abe sin am-in ay sanikwa na.

¹¹ “Siya di dinmateng di betil sin kailili ed Egipto ya ed Canaan, yan palalo ay mapaligatan di ipogaw. Din am-a tako et magay pan-aan das kanen da. ¹² Isonga idi dinngen Jacob ay wada di pansaoyan si makan ed Egipto, inbaa na din aan-ak na ay din am-a tako ta en da manlakos kanen da. Siya di din damo ay inmeyan da. ¹³ Sin maikapidwa ay inmeyan da, nanpaimaton si Jose en daida ay sisya din iyogtan da, et inpaammo na abe sin

[¶]7:3 Genesis 12:1.

^{§§}7:7 Genesis 15:13-14.

*7:8 Genesis 17:10-14; 21:2-4.

Faraon di maipanggep en daida ya din ama na. ¹⁴ Pag ipaayag Jose si ama na ay si Jacob ya din am-in ay aag-i na ya din pamilya da ta emey da ed Egipto. Pitopolo ya lima da am-in. ¹⁵ Inmey da ngarud ed Egipto ta say panteean da, yan din ili ay doy et say nateyan da Jacob ya din aan-ak na ay din am-a tako.[†] ¹⁶ Din bangkay da pay et naisaa ed Sekem ya naigto da sin liyang ay nilakoan Abraham ed idi sin an-ak Hamor.

¹⁷ “Idi nganngani di panongpalan Diyos sin inkari na en Abraham ed idi, nasepsep ay inmad-ado din ap-o tako ed Egipto. ¹⁸ Dowan nansosokat din aari enggana ay naisokat di esa ay magay ammo nas maipanggep en Jose. ¹⁹ Din ari ay doy et siniksikapana din ap-o tako ya pinalpaligat nas daida ay nangipilit ay iwasit dan momoyang da ta matey da.

²⁰ “Et siya di din timpo ay naianakan Moses ay kagkagam-is ay moyang. Toloy bowan di namaspasosoan ina na en sisya. ²¹ Idi pilit ay tinaynan da sin bel-ayan, dinatngan di esay babai ay anak en Faraon, yan tinagannoana ay kamanan anak. ²² Naitdoan sisya sin am-in ay maad-adal di man-ili ed Egipto, yan din inbagbaga na ya inam-amag na et waday dagsena.

²³ “Idi nantawen si Moses si opat-apolu, ninemnem na ay en mamasyal sin gagait na ay Israelita. ²⁴ Sin inmeyana, inaspoana di esa ay il-ilbasan di taga-Egipto. Ena binadangan yan inbaes na ay namse sin taga-Egipto. ²⁵ Kanan Moses en maawatan di gagait na ay sisya di pinilin Diyos ay mangipawaya en daida, ngem adi da baw naawatan. ²⁶ Sin kasin napat-a, dinatngana di doway ay Israelita ay man-ib-ibaw, yan pinadas

na ay anawaen daida ay nangwani, ‘Ay iib-a, mansinakit kayo mo? Sin-agi kayo damdama!’

²⁷ “Ngem din binmasol et kaitodon en Moses ay nangwani, ‘Ay siya mo waday lebbeng mo ay mangituray ya mangokom en dakami?’ ²⁸ Ay pomse ka aya ay kaman din inyat mo sin taga-Egipto ed nasdem?’ ²⁹ Inmegyat si Moses sin nanngeanas di, et linmayaw ay en manbeey ed Midian.[‡] Nangasawa sisi et siya abe di binmalaan di doway anak na ay lalaki.

³⁰ “Idi inmey di opatapolo ay tawen, waday anghel ay nanpaila en Moses si manbidbidang ay kitkittoy ay kaiw ay wada sin kabatbatoan ay asag-en di dontog ay Sinai. ³¹ Nasdaaw si Moses sin nangilaanas di, et inmasag-en ta isin-eng na ay kosto. ³² Dowana et dengngen din kalin di Apo ay nangwani, ‘Sak-en di Diyos ay dinaydayaw da apom ay da Abraham en Isaac ya si Jacob.’ Idi din nge na di, nanpayegpeg si egyat na et adi na maitoled ay mangisin-eng. ³³ Pag kanan Diyos en sisya, ‘Kaanem sapatos mo, tan din pinmipikaam et nasantoan ay lota. ³⁴ Inil-ilak din mapalpaligatan di ipogaw ko ed Egipto. Dindinngek abe din adawag ya bayeweng da. Isonga nay inmaliak ay mangipawaya en daida. Omali ka ta ibaak sik-a ay mantaoli ed Egipto,’ kanan Diyos en Moses.[¶]

³⁵ “Si Moses ay nay et sinigaan di iib-a na sin damo ay kanan da en, ‘Ay siya mo waday lebbeng mo ay mangituray ya mangokom en dakami?’ Ngem sisya pay din inbaan Diyos ay mangituray ya mangipawaya en daida, dowan binadangan din anghel ay nanpaila en sisya sin manbidbidang ay kaiw. ³⁶ Si Moses met laeng di nangipangpango sin

[†]7:15 Genesis 37-49.

[‡]7:29 Exodo 1:7-2:15.

[¶]7:34 Exodo 3:1-10.

Israelita sin kinmaanan da ed Egipto, yan ad-adoy inam-amag na ay nakaskasdaaw sin deda da ed Egipto ya sin inmagadangan da sin makwani en Baybay ay Mandalangdang ya sin nandad-anan da sin lugar ay magay omili si opatapolo ay tawen. ³⁷ Si Moses abe di nangibaga sin Israelita, 'Awni kadi et wada di mamadto ay kaman sak-en ay ibaan Diyos en dakayo. Kailian takos sisya ay Israelita.' ³⁸ Idi nasinop abe din ap-o tako sin lugar ay magay omili ay sin dontog ay Sinai, si Moses di nginalat di anghel, yan inawat na din naisolat ay kalin Diyos ay mangidawat si biyag ta elbaten tako.

³⁹ "Ngem din ap-o tako et sinigaan das Moses ay adi da pasien din kankanana, tan mail-iliw da sin ogalin di taga-Egipto. ⁴⁰ Idi nabayag si Moses sin toktok di dontog ay doy, kanan da en Aaron, 'Man-amag ka kod si didiyos ay mangipango en datako, tan adi mi ammo mo sinoy naamag en Moses ay sana ay nangipango en datako sin kinmaanan tako ed Egipto.' ⁴¹ Pag da et man-amag si inol-olbon ay baka, et indatonan ya insidaan da ay manragragsak ya manaydayaw sin inamag da ay mismo. ⁴² Asi et dinokogan ya binaybay-an Diyos si daida, ta say olay din agew, bowan ya talaw di daydayawen da. Siya na met laeng di inpaisolat Diyos sin esa ay mamadto ay kanana,

'Dakayo ay Israelita, ay sak-en aya di insidasidaan yo sin opatapolo ay tawen ay nandad-anan yo issan lugar ay magay omili? ⁴³ Baken met,

tan din intakitakin yo et din toldan di sinan diyos ay makwani en Molek ya din tinaltalaw di sinan diyos ay makwani en Refan. Da sana din sinan didiyos ay inamag yo ta say daydayawen yo. Isonga pakaanek dakayo ta emey kayo sin ili ay adawdawi mo ed Babilonia.*

⁴⁴ "Din ap-o tako ed idi, nan-amag das Tolda ay nangipay-an da sin bato ay naisosolatan din bilbilin Diyos. Din nangamagan da sin Tolda ay sana et inis-o da sin inpailan Diyos en Moses ay maonodan.†[†] ⁴⁵ Idi natey si Moses, si Josue di naisokat ay nangipango en daida sin inmalian da sin ili ay nay. Yan din sana ay Tolda ay tinawid da et intakin da sin namansan da sin dagan di sigod ay man-ilis na ay inpakaan Diyos.‡[‡] Yan din Tolda ay sana et nantetees nan ili tako enggana sin timpon Ari David. ⁴⁶ Si David pay et nilaylayad Diyos, et nankedaw en Diyos mo mabalin ay mansaad si kosto ay panbeeyana ta say pandaydayawan di polin Jacob en sisya.¶[¶] ⁴⁷ Ngem baken si David di nangisaad mo adi et din anak na ay si Solomon.§§

⁴⁸ "Ngem din kangatoan ay Diyos et baken beey ay saaden di ipogaw di panbeeyana, tan kanan di esa ay nankalkalian Diyos ed idi,

⁴⁹ 'Ed langit di pantokdoak ay manturay, ya din lobong et say pan-andayak. Isonga olay sino ay beey di saaden yo et adi omanay si panteek. ⁵⁰ Tan

---

§7:40 Si Aaron din pangpangoan Moses ay namadang en sisya ay nangipango sin Judio sin kinmaanan da ed Egipto. Sisya abe din damo ay kangatoan ay padin di Judio.

**7:43 Amos 5:25-27.

††7:44 Exodo 25:9,40.

‡‡7:45 Josue 3:14-17.

¶¶7:46 2 Samuel 7:1-16.

§§7:47 1 Aari 6:1-38.

sak-en di nangamag sin am-in ay wada.*

Say inpaisolat Diyos ed idi,” kanan Esteban.

⁵¹ Pag nan itoloy ay nangwani, “Mak-enteg san nemnem yo. Kaman kayon pagano ay manigaan ay mamati en Diyos ya maneteweng sin ibagbaga na. Isoen yo abe di inyaat di ap-o tako ay kokontraen yos kankanayon din Ispirito Santo. ⁵² Ay waday olay esa sin doy da ay mamadto si adi pinaligat di ap-o tako? Maga met. Olay din nangipadpadto sin inmalian di nasantoan ay Messias ay nansilbi en Diyos et pinse da. Yan dakayo pay et nilipotan ya pinse yo din Messias. ⁵³ Dakayo di nanawid sin linteg ay inpasan Diyos sin aanghel ed idi, ngem adi yo pinatpati,” kanan Esteban.

Din Namigpigan Da En Esteban

⁵⁴ Sin nanngaan din papangolon di Judio sin kanan Esteban, peteg di bonget da downan dan man-gayetget. ⁵⁵ Ngem si Esteban et napnos panakabalin di Ispirito Santo. Tinangad na ed langit, et inila na din koniniing di Diyos ya si Jesus ay pinmipika sin makannawana. ⁵⁶ “Alla! Ilan yo di!” kanana. “Nabokatan ed langit, et il-ilaek din Anak di Ipogaw ay si Jesus ay pomipika sin makannawan Diyos.”

⁵⁷ Asi et din papangolon di Judio et inopop dan inga da downan da et nanbogaw ta adi da dengngen di kankanana. Pag da et pomanika et kagamdot dan sisya, ⁵⁸ downan dan goyoden ay mangiey sin benget di ili ta pigpigen da. Din titistigo ay nangipabasol en sisya et inpayag dan tak-ep di bado da sin kadan di esa ay lalaki ay si Saulo ta way iyat da ay makipigpig. ⁵⁹ Sin namigpigan da en sisya, nankararag si Esteban yan kanana, “Apo Jesus, awatem nan ab-

abiik ko.” ⁶⁰ Pag mandokmog yan inbogaw na ay nangwani, “Apo Jesus, adi ka kod ibilbilang din basol da ay nay,” et pag matey.

Din Namalpaligatan Saulo Sin Gimgimong Di Namati

8¹⁻³ Din agew ay doy ay nateyan Esteban et say nanlogian di napalalo ay napalpaligatan di gimgimong di mamati ed Jerusalem. Wada da di managtongpal sin linteg Diyos ay en nangiponpon en sisya downan dan ogaan ay manpilpilalak. Ngem si Saulo et inapolbalana din nateyan Esteban et pinalaloana ay nangipakaseseg-ang en da doy ay mamati ta say maga koma di mabay-an. Sin-gesin-gep da Saulo din kabeebeey downan ipagalalad din bemeey ta iey da sin balodan. Isonga am-in ay mamati, powira din aapostol, et nansisian da ay linmayaw sin kailiili sin probinsiya ay Judea ya Samaria.

Din Nankaskasabaan Felipe Ed Samaria

⁴ Din nansisian ay doy, olay intoy ininmeyan da, et inkaskasaba da din kalin Diyos maipanggep en Jesus. ⁵ Di esa en daida et si Felipe. Inmey sin esay ili ed Samaria, yan inkaskasaba na ay si Jesus din Messias ay inbaan Diyos. ⁶ Idi dingnen din kaipoipogaw din inbagbaga na yan inila da din nakaskasdaaw ay inamamag na, pinati da am-in din inbagbaga na. ⁷ Tan din aanito ay kinmapet et kinmaan da si ad-ado ay ipogaw downan dan man-olakis, ya ad-ado abey paralitiko ya napilay ay nailatonan. ⁸ Isonga naragragsakan din omilis di.

⁹ Ngem wada di nabayag ay mangengey sin doy ay ili ay manngadan si Simon ay nasdaawan din am-in ay man-ili ed Samaria. Init-it-ek nan awak

*7:50 Isaias 66:1-2.

na ay nangwani en waday kinangato na.¹⁰ Et din kaipoipogaw, olay nangato ya nababa, et pinatipati dan kankanana yan inbilang da ay sisya din nadiyosan ay makwani en Napigsa di Panakabalina.¹¹ Din nangon-onodan dan sisya et begew tan nabayag ay man-gegey, et nasdaaw da sin kabaelana.¹² Ngem idi namati da sin siged ay damag ay inkaskasaban Felipe ay maipanggep sin panturayan Diyos ya din saad Jesus ay Messias, nanpabonyag da, waday lalalaki ya babbabai.¹³ Olay si Simon et namati abe et nabonyagan. Et pag makikiey en Felipe down nasdaaw sin nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro ay inam-amag na.

¹⁴ Sin nanggean din aapostol ed Jerusalem ay inawat din taga-Samaria din kalin Diyos, binaa das da Pedro en Juan ay emey sidi.¹⁵ Somawang da pay, pag dan ikararagan din namati ta say awaten da din Ispirito Santo,¹⁶ tan daanan segpen daida. Nabonyagan da sin ngadan Jesus et anggoy.¹⁷ Pag kapayen da Pedro en Juan si daida, et awaten da din Ispirito Santo.

¹⁸ Idi inilan Simon ay sin-gep din Ispirito Santo daida sin nangapayan di aapostol, inpaila nay siping¹⁹ ay nangwani, “Omya kayo kod si panakabalin ay sana ta say olay sino abe di kapayek et awaten da din Ispirito Santo.”

²⁰ Ngem kanan Pedro en sisya, “Maitapi koma san siping mo en sik-a ay mapooan ed infierno, tan kanam en mabalin ay lakoam din sagot Diyos ay adi malakoan.²¹ Adi ka maibilang isnan obla mi, tan baken kosto di nemnem mo sin pangilan Diyos.²² Ibabawim ngarud din lawa ay nemnem ya panggep mo ay sana, yan man-adawag ka en Diyos

ta mo mabalin koma, pakawanan daka.²³ Tan mailak ay palalo di apos mo, ya deda ay binabalod dakas basbasol mo.”

²⁴ Pag kanan Simon, “Ikararagan yo paabes sak-en en Apo ta maga di mapasamak en sak-en sin sana ay inbaga yo.”

²⁵ Idi nakdeng pay ay inbagan da Pedro en Juan din kalin di Apo ya pinaneknekan da di inil-ila ya dindinnege da en Jesus, nantaoli da ed Jerusalem ay nansepepad sin kailiili ed Samaria ay nilablabsan da ta ikaskasaba da din siged ay damag maipanggep en Jesus.

Din Namatian Di Opisyal Ay Taga-Etiopia

²⁶ Idi siya di, waday anghel di Apo ay en nangibaga en Felipe, “Ipikam et manpaabagatan ka sin kalsada ay mapo ed Jerusalem ay emey ed Gaza.” Din kalsada ay nay et malabas sin lugar ay magay omili.[†] ²⁷ Kapikas Felipe et inmey. Idi wada pay sin danan, tinamang na di opisyal ay taga-Etiopia ay napod Jerusalem, tan inmey sidi ay en nandayaw en Diyos. Din opisyal ay sana et nangato di saad na, tan makaammo sin am-in ay gamgameng di reyna ono Candace[‡] di Etiopia.²⁸ Nanlologan sin kalisa na ay somaa dowana pay basbasaen din libro ay insolat Isaias ay mamadto ed idi.²⁹ Din Ispirito Santo et kanana en Felipe, “En ka sag-enen din kalisa ay sana.”

³⁰ Nanagtag ngarud si Felipe et inmasag-en, pag nan dengngen din basbasaen di opisyal ay insolat Isaias. “Ay maawatam san basbasaem?” pinoot na en sisya.

³¹ “Maga, tan iwed di mangiolog en sak-en,” kanana ay sinombat. Pag nan ayagan si Felipe ta makilogan.³² Din

[†]8:26 Dodowa pay di kaiologan nina sin Griego: 1) *Din kalsada ay nay et adi maosal ed wani.* 2) *Din ili ay nay et magay man-ili ed wani.*

[‡]8:27 Candace et baken ngadan mo adi et titulo. Di olog na et reyna ono babai ay manturay.

basbasaena ay inpaisolat Diyos et siya na:

“Din in-inyat na et kaman din iyat di karnero ay adi manpekpekeng mo iey da sin panpalpaltian. Kaman aben iyat di anak di karnero ay igiginek na sin pamokisan da, tan ginmiginek met sisya. ³³ Binabainan das sisya ya adi da binistigal si kosto. Maga abe di manad-at maipanggep sin poli na, tan ginagara dan biyag na isnan daga.”⁴

³⁴ Sin namasaanas di, kanana en Felipe, “Ibagam kod mo sino di inbagbagan di mamadto. Ay din mismo ay awak na ono natken ay ipogaw?” ³⁵ Yan inlawag Felipe ay si Jesus di kaiturongan din doy ay binasa na. Pag nan itoloy enggana ay inpaammo na din siged ay damag maipanggep en Jesus. ³⁶ Maaw-awni pay, waday dinatngan da ay danom. “Dooy di danom,” kanan din opisyal. “Ay mabalin ay mabonyaganak?”

³⁷ “Mo dadlon kan mamati en Jesus, mabalin,” kanan Felipe ay sinombat.

“Mamatiak yan,” kanan din opisyal. “Patiek ay Anak Diyos si Jesu Cristo.”⁸

³⁸ Pag nan ipasaldeng din kalisa ay nanloganan da, et inmagpas da ay doway ay en da pinmisok sin danom. Pag bonyagan Felipe sisya. ³⁹ Idi kinmaan da pay sin danom, kaa din Ispiriton Diyos en Felipe, et adi kasin inilan din opisyal. Ngem intoloy na met laeng ay emey sin emeyana ay manragragsak. ⁴⁰ Mo si Felipe et kawada ed Azotus, pag mandan sin kaililis di ay mangikaskasaba sin siged ay damag enggana ay sinmawang ed Cesarea.

Din Namatian Saulo En Jesus

9 Sin sana abe ay timpo, si Saulo et intoltoloy na ay mangeg-egyat en

daida ay nangon-onod en Jesus, yan inpakapakat nay kabaelana ay mamse en daida. Isonga inmey sin kangatoan ay padi ² ay mankedaw si solat ay pamalobos ta ena ipaila sin kasinasinagogan di Judio ed Damascus, ta mo waday datngana ay mangon-onod en Jesus, olay lallalaki ono babbabai, waday kalebbengana ay manpap en daida ta iey na ed Jerusalem. ³ Idi wada pay sin danan ay omas-asag-en ed Damascus, linikob di somilsilap ay pat-a ay napod langit, ⁴ et natokang. Pag nan dengngen di kali ay mangmangwani, “Saulo, Saulo, apay nga pomaligat ka?”

⁵ “Sino ka ay Apo?” kanan Saulo.

“Sak-en si Jesus ay palpaligatem.

⁶ Ibangon mo ta emey ka sin ili ay sana, tan wadas di di mangibaga en sik-a si masapol ay amagem.”

⁷ Din kabewbeweg Saulo et nasngang da, tan dinnge da din kali, ngem magay inila da. ⁸ Pag bomangon si Saulo, ngem idi kiniyat nan mata na, kambaw adi makaila. Isonga intakkayan da ay nangipango ed Damascus. ⁹ Toloy agew ay adi makaila dowan aben adi mangmangan ya man-in-inom.

¹⁰ Siya di, wada di pasolot Jesus ed Damascus ay manngadan si Ananias. Nanpailas Apo Jesus en sisya si kaman iitaw yan kanana, “Ay Ananias.”

“Sinoy ibagam, Apo?” kanan.

¹¹ “Emey ka sin kalsada ay nangadanan si Doritso, yan pootem sin beey en Judas mo wadas Saulo ay taga-Tarsus. Wadas di ay mankarkarag, ¹² yan waday inpailan Diyos en sisya ay kaman iitaw ay sinenggep di lalaki ay manngadan si Ananias yan kinapay nas sisya ta kasin makaila,” kanan Apo Jesus.

⁴8:33 Isaias 53:7-8.

⁸8:37 Din versikulo ay nay et maga sin odom ay manuskrito sin Griego.

¹³“Aw Apo, ngem ad-ado da ay nangi-padpadamag en sak-en sin inam-amag Saulo ay namalpaligat sin ipogaw mo ed Jerusalem. ¹⁴Yan ed wani kano, inmalis na yan inyaan di papangolon di papadi si kalebbengan ay manpap en dakami am-in ay manaydayaw en sik-a,” kanan Ananias.

¹⁵Pag kanan Apo Jesus, “Olay emey ka pay dedan, tan sisya di pinilik ay en mangibagbagas maipanggep en sak-en en daida ay Gentil ya din aari da ya dakayo abe ay Israelita. ¹⁶Ipaammok abe en sisya di kaad-adon di ligat ay nam-osena ta say maammoan di ngadan ko.”

¹⁷Pag emey si Ananias et senggep sin beey ay pantetean Saulo. Asi na pay kapayen dowan kanan, “Agik ay Saulo, din Apo tako ay si Jesus ay nanpaila en sik-a sin inmaliam isna, sisya met laeng di nangibaa en sak-en ta kasin kan makaila ya awatem din Ispirito Santo.” ¹⁸Pag et mag-as sin matan Saulo di kaman siksik, et naibolinasnasan sisya. Asi pag pomika et mabonyagan. ¹⁹Makdeng pay di, pag mangan et bomikas din awak na.

Din Nangaskasabaan Saulo Ed Damascus

At-atik ay agew di nakitetean Saulo en daida ay mamati ed Damascus. ²⁰Pag et emey sin kasinasinagoga ay mangikaskasaba ay Anak Diyos si Jesus. ²¹Nasdaaw din am-in ay nandengdenge. “Ay baken si dooy din namalpaligat sin manaydayaw en Jesus ed Jerusalem? Ay baken od din inmalianas na, et ta depapena din mamati ta iey na sin papan-golon di papadi ed Jerusalem?” kanan da ay nan-asipoot. ²²Dowan si Saulo et nataptapian di kabaelana ay mangaw-

awis si ipogaw ay mangipaneknek ay si Jesus din Messias. Yan din Judio ed Damascus et adi da makasongbat en sisya.

²³Idi inmey di pigay agew, nantotolag din Judio ay sana si iyat da ay mamse en Saulo. ²⁴Inag-agew ya nilablabi ay sisiimen da sin sepan di ili da ta peslen da mo bomala. Ngem inammoan Saulo din plano da. ²⁵Isonga waday esay labi, din inawis na ay namati et nan-a das dakdake ay baskit ta say panloganana, pag dan oy-oyen sin nakayang ay batog ay kodal di ili da ta way iyat na ay lomayaw.

Din Nantaolian Saulo Ed Jerusalem

²⁶Idi sinmawang pay si Saulo ed Jerusalem, en maitapi koma sin papasolot Jesus.** Ngem emegyat da en sisya, tan adi da patien ay pasolot Jesus abes sisya. ²⁷Asi et inkoyog Barnabas sisya sin kad-an di aapostol, et pag nan dad-aten din nangilaan Saulo en Jesus sin danan ya din nakingalatan Jesus en sisya. Dinad-at na abe din toled na ay nangikaskasabas maipanggep en Jesus ed Damascus. ²⁸Siya di, nakibewbeweg si Saulo en daida ed Jerusalem yan natoled ay nangikaskasaba si kalebbengan Jesus. ²⁹Nakingalngalat ya nakidiskotil abe si Judio ay Griego di kali da, ngem an-anapen da mo intoy iyat da ay mamse en sisya. ³⁰Idi inammoan pay din iib-a na ay namati, en da initlod ed Cesarea, pag dan palobwatan ay emey ed Tarsus. ³¹Siya pay di, sinmaldeng di kapalpaligatan di mamati en Jesus sin kailiili ed Judea, Galilea ya ed Samaria. Yan inmad-ado da dowan pomigpigsa di pammati da begew sin mamatpatgan da en Apo ya din badang di Ispirito Santo.

**9:26 Din papasolot Jesus ay ibagbaga nas na ya sin odom ay versikulo sin *Din Inam-amag Di Aapostol* et baken anggoy din sinpo ya dowa ay aapostol mo adi et am-in ay namati en Jesus. Makwani da abe en aag-i, tan naitapi da am-in sin pamilyan Diyos.

Din Nakaskasdaaw Ay Inam-amag Pedro

³² Si Pedro abe et nanliklied sin kailili ay mamaspasyal sin ipogaw en Diyos. Idi sinmawang ed Lidda, ³³ waday dinatngana ay lalaki ay manngadan si Eneas ay binmabaktad si wao ay tawen, tan paralitiko. ³⁴ Kanan Pedro en sisya, “Ay Eneas, ibangon mo ta kopikopem san kamen mo, tan agasan dakan Jesu Cristo.” Pag et bomangon. ³⁵ Yan din omili ed Lidda ya sin tanap ed Saron, idi inila das sisya, namati da en Jesus.

³⁶ Wada abey babai ay pasolot Jesus ed Joppa ay manngadan si Tabita. (Din inpangadan da sin kalin di Griego et Dorcas, di olog na et ogsa.) Pag siged di inam-amag nas kankanayon, et ammo na ay mamadbadang sin nankabibiteg. ³⁷ Sin kawadan Pedro ed Lidda, nansakit si Tabita et natey. Inames dan awak na, et pag dan pabaktaden sin kowarto sin kayang. ³⁸ Asi da ibaa di doway lalaki ay en mangayag en Pedro, tan dinnge da ay wada ed Lidda ay sag-en di ili da. Idi sinmawang da, kanan da, “Dalasem kod ta en tako ed Joppa.” ³⁹ Pag mapika si Pedro et makeey en daida. Sin sinmawangan da, inpango da sin kowarto ay kad-an di natey. Et pag alibongbongan di man-og-oga ay nalasalasang ay wadas di, dowan dan ipaipaila en sisya din dinait Dorcas ay bado sin daanan kateyan.

⁴⁰ Inpabalan Pedro si daida am-in, pag mandokmog ay mankararag. Asi na sagongen din bangkay di natey yan kanana, “Tabita, ibangon mo.” Nakiyat mata na, et sin nangilaana en Pedro, binmangon. ⁴¹ Intakkayan Pedro ta papikaenas sisya. Pag nan ayagan din doy ay nalasalasang ya din odom ay mamati, et inpaila nas sisya ay kasin natago. ⁴² Din naamag ay nay et nandinamag sin intiro ay ili ed Joppa, yan ad-ado da ay

namati en Apo Jesus. ⁴³ Si Pedro pay et namona ay agew di nanteteana ed Joppa sin beey Simon ay man-ob-obra si lalat.

Din Namasyalan Da Pedro En Cornelius

10 Wada ed Cesarea di kapitan di sin-gasot ay soldado ay manngadan si Cornelius. Sisya ya din sosoldado na di tapin din makwani en Kompanyan di taga-Italia. ² Gentil sisya, ngem am-in da ay bemeey et relihioso da ya dinaydayaw das Diyos. Ad-ado abey badang na si nabibiteg ay Judio, ya nankarkararag en Diyos si kankanayon.

³ Sin sinkamadem sin alas tres, waday inpailan Diyos en sisya, yan dadlonan inila di anghel Diyos ay sinenggep sin beey na yan kanana, “Ay Cornelius.”

⁴ Nanmomolagat si egyat na yan kanana, “Sinoy ibagam, Apo?”

Pag kanan din anghel, “Nenemnemen Diyos sik-a, tan dindinge na din karkararag mo ya ammo na di iyaat mo ay mamadbadang sin nankabibiteg. ⁵ Bomaa ka ngarud si emey ed Joppa ay en mangayag en Simon ay nabdayan si Pedro. ⁶ Mantee sin benget di baybay sin beey en Simon ay man-ob-obra si lalat.”

⁷ Idi nadipos din anghel, inayagan Cornelius di doway ay baa na ya esa ay soldado ay kabadbadang na ay manaydayaw abe en Diyos. ⁸ Dinad-at na en daida din am-in ay napasamak, et pag nan ibaa ed Joppa.

⁹ Sin kabigatana sin alas dosi, wada da sin danan ay omas-asag-en ed Joppa dowan aben si Pedro et inmey sin nasingpa ay atep di beey da ay en mankararag. ¹⁰ Dinmagaang et manggan koma, ngem idi sagsaganaen da di pinangan, waday inpailan Diyos en sisya ay kaman iitaw. ¹¹ Din inila na et nabokatan ed langit, yan wada di maoyoyoy sin kad-ana ay kaman dakdake ay lopot ay naitatakyad sin opat ay soli na.

¹² Din linaona et am-in ay boyan di aanimal, mankodkodap ya mantaytayaw, ay maiparit ay kanen di Judio. ¹³ Yan dinnge na di kali ay nangwani, “Pedro, ibangon mo ta pomalti kas isidam.”

¹⁴ “Sigaak met, Apo,” kanana, “tan maga polos di insidsidak ay paniyewen mi ay Judio.”

¹⁵ Kanan kasin din mankalkali, “Din inbagan Diyos en siged ay makan et adim paniyewen.” ¹⁶ Namitlo ay inila ya dinnge na di, asi naipataoli din lopot ed langit.

¹⁷ Nemnememen pay Pedro mo sino ngin di laydena ay kalien, sinmawang din inbaan Cornelius yan dinamag da din kad-an di beey Simon. Somawang da pay sin segpan, ¹⁸ pag dan pooten mo siya sa di beey ay panteean Simon ay nabdayan si Pedro.

¹⁹ Si Pedro et nemnememena pay laeng di kaiologan din inpailan Diyos en sisya, isonga kanan din Ispiriton Diyos en sisya, “Wada di tolo ay ipogaw ay mangan-anap en sik-a. ²⁰ Bomaba ka, yan adi ka mandowadowa ay makeey en daida, tan sak-en dedan di nangibaa en daida.”

²¹ Siya et di binmaba si Pedro yan kanana sin tolo ay sana, “Sak-en din anapen yo. Sino ngin di panggep yo ay inmalis na?”

²² “Si Kapitan Cornelius et inbaa nas dakami ay en mangayag en sik-a, tan inbagan di anghel Diyos en sisya ay ipaayag daka ta dengngena di ibagam. Si Cornelius et siged ay ipogaw ay manaydayaw en Diyos. Din iib-am abe ay Judio et tangtangaden das sisya,” kanan da ay sinombat. ²³ Pag pasgepen Pedro ta man-iyen das di.

Sin napat-aana, nakeey da Pedro ya di odom ay namati ay taga-Joppa en daida. ²⁴ Idi sinmawang da pay ed Ce-

sarea sin maikadwa ay agew, wadas da Cornelius ay manseseed, pati din inayagana ay aag-i ya gagayyem na. ²⁵ Sengsenggep pay si Pedro, en inabat Cornelius yan nanyakog-ong ay nandokmog sin sangoanana ay mandayaw en sisya. ²⁶ Ngem si Pedro et inpapika na ay nangwani, “Ipikam, tan sak-en abe et owatak ipogaw.” ²⁷ Pag dan senggep ay mangalngalat. Sin nangilaan Pedro sin adado ay ipogaw ay nasinop sisi, ²⁸ kanan en daida, “Ammo yo met din ogali mi ay Judio et maiparit di makipolpolapol ya olay manpasyal kami si Gentil. Ngem inpaammon Diyos en sak-en ay maga koma di ib-ak ay ibilang ko ay eweewe ono kadodogis. ²⁹ Isonga idi inpaayag yos sak-en, inmaliak ay adi nanpampambal. Ibagay yo ngarud di nangipaayagan yo en sak-en.”

³⁰ Sinongbatan Cornelius yan kanana, “Ed esa ay on-ona sin kaman nina ay alas tres, nankarkararakak sin beey ko ay nay. Yan kawada di mankoniniing di bado na ay pinmipika sin sangoanak.

³¹ Kanana en sak-en, ‘Cornelius, dinngen Diyos din kararag mo, yan nenemnemena abe di iyaat mo ay mamadbadang sin nankabibiteg. ³² Bomaa ka ngarud si emey ed Joppa ay en mangayag en Simon ay nabdayan si Pedro. Mantee sin benget di baybay sin beey en Simon ay man-ob-obla si lalat,’ kanana. ³³ Isonga inpaayag kos sik-a ay dagos, yan inbag ta inmali ka, tan nay ay nasinop kamis na sin pangilaan Diyos ta dengngen mi am-in din inbilina ay ibagam,” kanan Cornelius.

³⁴ Pag mankali si Pedro yan kanana, “Tet-ewa baw adi ay magay idomdoman Diyos,†† ³⁵ mo adi et awatena di olay sino ay ipogaw, Judio ono Gentil, mo patpatgen das Diyos ya siged di am-amagen da. ³⁶ Ammo yo din siged ay

††10:34 Deuteronomio 10:17.

damag ay inpaammon Diyos en dakami ay Israelita ay mabalin ay siked di pakikadkadwaan di ipogaw en sisya babaen sin inamag Jesu Cristo ay apon di am-in ay ipogaw. ³⁷ Ammo yo abe din nabanol ay naam-amag ay manlogi ed Galilea ya sin intiro ay Israel sin nakdeng-an di nan-itdoan Juan maipanggep si bonyag. ³⁸ Ammo yo ay indawat Diyos din Ispirito Santo ya din panakabalina en Jesus ta olay intoy in-inmeyana, pag siked di inam-amag na ya inag-agasana di am-in ay pinalpaligat din Diablo, tan wadas Diyos en sisya. ³⁹ Yan dakami pay, inila mi di am-in ay inam-amag na ed Jerusalem ya sin odom ay ilin di Judio. Inlansa da sin krus et say nateyana. ⁴⁰ Ngem si Diyos et tinago na kasin sin maikatlo ay agew. Inpaila na ⁴¹ en dakami, yan nakikikan kami en sisya sin kasinan natagoan. Adi inilan am-in di ipogaw mo adi et dakami anggoy ay pinilin Diyos ed idi ay mangipaneknek sin inila mi. ⁴² Yan binilinas dakami ay en mangikaskasaba sin siked ay damag ay maipanggep en sisya ya en mangipaneknek ay sisya di dinotokan Diyos ay mangokom sin am-in ay ipogaw ay matmatago ya siya abe din natenatey. ⁴³ Am-in abe din mamadto ed nabaon et inbaga da ay babaen en Jesus, mapakawan din basbasol di am-in ay mamati en sisya.”

Din Nangawatan Da Cornelius Sin Ispirito Santo

⁴⁴ Deda ay mankalkali si Pedro, pag et segpen din Ispirito Santo am-in ay nandengdenge. ⁴⁵ Idi siya di, nasdaaw din Judio ay mamati ay nakeey en Pedro, tan olay din Gentil et inawat da din Ispirito Santo ay insagot Diyos. ⁴⁶ Din nangammoan da ay siya di din naamag, nankalkali das natken ay kali ay adi da inadal downan da aben idaydayaw din kinangaton Diyos. Pag kanan Pedro sin gagait na, ⁴⁷ “Da nay ay ipogaw et in-

awat da din Ispirito Santo ay kaman datako met laeng. Adi ngarud mabalin ay iparit tako di kabonyagan da.” ⁴⁸ Pag nan ibilin ay manpabonyag da Cornelius ay mangipaila ay Apo da si Jesu Cristo. Nakdeng pay di, inpakpakodan da Cornelius si Pedro ta makitee en daida si sinkaattikan ay agew.

Din Inbagan Pedro Sin Namispis-oy en Sisya

11 Idi siya di, din aapostol ya din iib-a da ay namati sin kailiili ed Judea et nadamag da ay inawat aben di Gentil din kalin Diyos. ² Sin nantaolian Pedro ed Jerusalem, din mamati ay napinget ay mangonod sin ogalin di Judio et pinispis-oy das sisya ay nangwani, ³ “Aye ka kayman ay nanpasyal sin beey di Gentil yan nakikikan ka pay en daida.”

⁴ Pag dad-aten Pedro din am-in ay naam-amag ay manlogi sin lamot na enggana sin tobo na. ⁵ Kanana, “Wadaak ed Joppa ay mankarkararag yan waday kaman iitaw ay inpailan Diyos en saken. Din inilak et kaman dakdake ay lopot ay maoy-oy-oy ay napod langit ay naitatakyad din opat ay soli na, et naipayag sin kad-ak. ⁶ Isisin-eng ko pay, wadas di di kakalasin di maayew ya atap ay animal, wada abey mankodkodap ya mantaytayaw. ⁷ Asiak dinnge di kali ay nangwani, ‘Pedro, ibangon mo ta pomalti kas isidam.’ ⁸ Asi et kanak, ‘Sigaak met, Apo, tan maga polos di insidsidak ay paniyewen mi ay Judio.’

⁹ “Dinngek kasin din kali ay napod langit ay nangwani, ‘Din inbagan Diyos en siked ay makan, adim paniyewen.’ ¹⁰ Namitlo di nangilaak ya nanngreak isdi, pag mantaoli am-in ed langit.

¹¹ “Yan siya di, kasawang di tolo ay lalaki sin beey ay nanteak. Naibaa da ay napod Cesarea ay en mangayag en saken. ¹² Idi siya di, inbagan din Ispir-

ito Santo ay adiak mandowadowa ay makeey en daida. Nakeeyak ngarud ay kabeweg ko da naey ya enem ay aag-i tako. Somawang kami pay ed Cesarea, sinenggep kami sin beey da Cornelius. ¹³ Et pag nan dad-aten din nanpailaan di anghel en sisya sin beey na ya din inbagan di anghel ay nangwani, ‘Omibaa kas emey ed Joppa ay en mangayag en Simon ay nabdayan si Pedro, ¹⁴ ta ena ibaga en dakayo di iyat yo ay bemeey ay maisalakan,’ kanan kanon di anghel. ¹⁵ Kailoglogik pay ay mankali, sinenggep din Ispirito Santo en daida ay kaman met laeng din inyat na en datako sin damo. ¹⁶ Et say nannemnemak sin kanan Apo Jesus ed idi en binonyagan Juan di ipogaw si danom, ngem datako pay et mabonyagan tako sin Ispirito Santo. ¹⁷ Mo insagot ngarud Diyos din Ispirito Santo en daida ay Gentil ay say insagot na en datako sin namatian tako en Apo Jesu Cristo, sino aya di kaipogaw ko ay mangiparit en Diyos ay nangamag sisi?” kanan Pedro.

¹⁸ Sin nanngaan das di, sinmaldeng da ay mamispis-oy en sisya yan dayawen da et si Diyos ay nangwani, “Kambaw olay din Gentil et indawtan Diyos daida si gondaway ay manbabawi ta gon-oden da abe di biyag ay iwed patingga na.”

Maipanggep Sin Gimong di Mamati Ed Antiok

¹⁹ Sin namsean di Judio en Esteban, napalpaligat di namati et nansisian da. Waday inmey enggana ed Fenicia, Cyprus ya ed Antiok ay mangibagbagas kalin Diyos, ngem din nangibagbagaan da et Judio anggoy. ²⁰ Ngem wada abey taga-Cyprus ya taga-Cirene ay inmey ed Antiok, yan inbagbaga da abe din siged ay damag ay maipanggep en Apo Jesus

sin Gentil. ²¹ Gapo ta wada din panakabalin Apo Diyos en daida ay man-itdo, ad-ado di nanangong en Apo Jesus ay namati.

²² Idi nadamag din gimong ed Jerusalem ay namati di Gentil ed Antiok, inbaa das Barnabas. ²³ Idi sinmawang pay sisi, naragsakan sin nangilaana ay sineg-angan Diyos si daida, yan tinogtogona ta dadlon dan ipapasnek ay mamati en Apo Jesus. ²⁴ Tan siged ay ipogaw si Barnabas ay napno si panakabalin di Ispirito Santo, ya napigsa abe di pammati na. Isonga ad-ado pay di naitapi en daida ay namati.

²⁵ Pag emey si Barnabas ed Tarsus ay en manganap en Saulo. ²⁶ Idi dinatngana, nantaoli da ed Antiok. Nakatawen das di ay makigimong, yan ad-ado abe di init-itdoan da. Din papasolot Jesus ed Antiok di damo ay makwani en Cristiano.

²⁷ Sin nantetean da Barnabas en Saulo sisi, wada da di mamadto ay sinmawang ay napod Jerusalem. ²⁸ Din esa ay mangadan si Agabus et pinmika sin nasisinopan di gimong, et inpaipadton di Ispirito Santo ay waday domateng ay betil sin kailiili isnan daga. (Din inpadto na ay nay et natongpal sin timpon Emperador Claudius.) ²⁹ Siya di, din papasolot Jesus ay doy et nantotolag da ay mangipaw-it si badang sin aag-i da ed Judea. Esaen nan-alos insigon si mabalina, ³⁰ et pag dan ipaw-it en da Barnabas en Saulo ta iey da sin papangolon di mamati ed Jerusalem.

Din Naibolosan Pedro Si Balodan

12 Sin timpo ay doy, inlogin Ari Herod[‡] ay mamaligat sin odom ay mamati en Jesus, ² yan inapoto na

[‡]12:1 Din ari ay nay et si Herod Agrippa I ay apon Herod ay Napateg ya panganaken Herod Antipas ay nangipapoto sin toktok Juan ay Mamonbonyag.

din toktok Santiago ay agin Juan. ³Idi inammoana ay say nanlaydan di Judio, sinepsep na ay mangipadpap abe en Pedro. Naamag di sin fiesta ay makwani en Nalabas ay panganan das tinapay ay magay labadura na. ⁴Idi nadpap pay si Pedro, inpabalod Herod ya inpagowardiya na si sinpo ya enem ay soldado ay sagoopat ay mansinoskat, tan plano na ay okomen ya ipapses sisya ay boyaen di kaipoipogaw mo makdeng din fiesta.

⁵Siya di, naibabalod si Pedro, downay din gimong di mamati et inpapasnek da ay mangikarkararag en sisya.

⁶Waday sinlabi ay pag din kabigatana di planon Herod ay pangokoman ya pangipapsean en Pedro. Si Pedro et naseseyep sin nan-gawaan di doway ay gowardiya. Nababalod pay si doway kadina downay aben nagogowardiyaan din eneb di balodan.

⁷Siya et di kawada di anghel di Apo ay nanpaila, yan waday silaw ay nan-inggaw sin kowarto ay kad-an Pedro. Pinagpag nas Pedro ay namangon en sisya, yan kanana, “Dalasem ay bomangon!” Pag et nankaekdag din kadina ay naibabalod sin gadingana, ⁸yan kanan din anghel, “Olnosem badom, mansinilas ka.” Idi pinati na, kanan din anghel, “Jewes mon tak-ep di badom ta omonod ka.” ⁹Si Pedro et inonod na din anghel ay bomala, ngem di wada sin nemnem na et baken tet-ewa din am-amagen di anghel en sisya, owat iitaw et anggay. ¹⁰Linabsan da din esa ya maikadwa ay gowardiya, pag dan somawang sin eneb ay landok ay bomala sin bel-ayan. Eteng nabokatan et binmala da. Mandan da pay si betaey di esa ay kalsada, pag namaga din anghel.

¹¹Siya et di nainemneman si Pedro yan kanana, “Tet-ewa baw adi! Inbaan baw Diyos din anghel na ay mangisalakan en sak-en ta adi pomses Herod, ta say adi matongpal din nam-

namaen di Judio ay mapasamak en sak-en.”

¹²Idi ninemnem na di, inmey sin beey da Maria ay inan Juan Marcos ay nasinsinopan di ad-ado ay ipogaw ay mankarkararag. ¹³Nantogtog et waday katolong ay manngadan si Roda ay en nangila. ¹⁴Idi nailasinana din kalin Pedro, nilinglingana ay mamokat begew si ragsak na, et katagtag ay en mangibaga ay wadas Pedro sin segran.

¹⁵“Naong-ong ka baw adi,” kanan da. Idi inapilit na pay ay tet-ewa, kanan da, “Din anghel nan samet.”

¹⁶Downay tomogtotogtog si Pedro. Neyneyna et binokatan da, kambaw tet-ewa ay si Pedro, et nasdaaw da. ¹⁷Ngem si Pedro, nansinyas ay mangipaginek en daida, et pag nan dad-aten din nangipabalaan di Apo en sisya sin balodan. “Ibaga yo kod abe na en Santiago ya din odom ay aag-i tako,” kanana. Pag komaan ay emey si natken ay ili.

¹⁸Idi maagsapa pay, palalo ay nanggalawngaw din gogowardiya. “Namagas Pedro mo?” kanan da. ¹⁹Inbiling Herod ay en da anapen sisya, ngem adi da makadteng. Isonga binistigal nas daida et pag nan ipapse. Asi pay komaan si Herod ed Judea et en nantee ed Cesarea.

Din Nateyan Ari Herod

²⁰Sin nantetean Herod sisi, palaloy bonget na sin omili ed Tiro ya ed Sidon. Isonga an-anapen da mo intoy iyat da ay mangabog en sisya, tan din lak-ama na di panpan-aan das kanen da. Din inamag da et ginayyem das Blasto ay makaammo sin beey Herod. Pag dan masinop ay en manpakaasi en Herod ta makaan bonget na en daida.

²¹Domateng pay din agew ay inbagan Herod, inbado na din nagayad ay osal di ari, et en tinmokdo sin trono na ta mandiskurso sin kaipoipogaw. ²²Nakdeng

din diskurso na, kanan da ay nangibogaw, “Kalin di Diyos sa, baken owat kalin di ipogaw.”²³ Siya et di, dagos ay inpasakit din anghel di Apo siya, tan inawat na din panaydayawan dan siya ay adi na padayaw si Diyos. Pag mabigis awak na et matey.

²⁴Down et pay masepsep ay inmadado di ipogaw ay manmangege ya mamati sin kalin Diyos.

²⁵Mo da Barnabas en Saulo et nakdeng di naibaanan da ed Jerusalem. Nantaoli da ed Antiok ay gait das Juan Marcos.

Din Naibaanan Da Barnabas En Saulo Si Odom Ay Il-ili

13 Sin gimong di mamati ed Antiok, wada di naitatapi ay pankalkalian Diyos ya man-it-itdo sin kalin Diyos. Siya dana di ngadan da: da Barnabas, Simeon ay nabdayan si Natoling, Lucius ay taga-Cirene, Saulo, ya si Manaen ay gait Gobernador Herod ed Galilea.

²Sin esay agew, idi it-itpe day da-gaang da ya daydayawen das Diyos, kanan din Ispirito Santo, “Dotokan yos da Barnabas en Saulo ay mansilbi en saken, tan waday ipaoblak en daida.”

³Kasin dan mankararag downan adi da pay laeng nangan, pag dan kapayen da Barnabas en Saulo et palobwatan das daida.

Din Napasamak En Elimas Ay Man-gegey

⁴⁻⁵Idi siya di, inbaan din Ispirito Santo si daida et inmey da ed Seleucia ta manlogan das bapor ay emey ed Cyprus. Intakin das Juan Marcos ay mamadang en daida. Somanglad da pay ed Salamis ay esay ili ed Cyprus, en da inkaskasaba din kalin Diyos sin kasinasinagogan di Judio.

⁶Asi da pinasyal din kailiili ed Cyprus enggana ay sinmawang da ed Pafos. Say

nangaspoan das Judio ay man-gegey ay mangwani en pankalkalian Diyos siya, ngem baken tet-ewa. Din ngadana et si Barjesus. ⁷Siya et esa ay gait di gobernador ed Cyprus ay si Sergius Paulus. Din gobernador et nalaing ay ipogaw, et inpaayag nas da Barnabas en Saulo tan laydena ay dengngen din kalin Diyos. ⁸Ngem din man-gegey ay si Elimas (tan say ngadana sin kalin di Griego) et kinontra nas daida sin nakingalantan da sin gobernador ta masangaw ya adi na pasien din tet-ewa ay mait-itdo. ⁹Asi et si Saulo ay manngadan abes Pablo et napnos panakabalin di Ispirito Santo, et intekengenas Elimas ¹⁰yan kanana, “Sik-a ay anak di diablo ay mangontra sin am-in ay siged, kanayon ay iet-etekam ya sowsowitikem di iib-am downan kan sepsepen ay panbalinen din tet-ewa ay kalin Diyos si etek. ¹¹Ed wani, dosaen dakan Diyos yan magodab kas piga ay agew, ta olay din segit et adi ka mailasin.” Sin kosto ay nangwanianan di, niliknan Elimas di kaman binmolinget ay liboo ay nanalin sin mata na, et mankapokap ay man-anap si mangitakkay en siya.

¹²Idi inilan din gobernador din naamag ay sana, namati en Apo Jesus, tan nasdaaw sin panakabalin di in-itdo da ay maipanggep en siya.

Din Initdon Da Pablo Ed Antiok Ay Ed Pisidia

¹³Idi siya di, nanlobwat da Pablo ed Pafos, et nanlogan das bapor ay emey ed Perga ay esay ili sin probinsiya ay Pamfilia. Idi sinmawang das di, tinaynan Juan Marcos si daida et nantaoli ed Jerusalem, ¹⁴dowan dan ikanayon ed esa ay Antiok ay wada sin sakop di Pisidia. Sin Sabado ay agew ay panibbayan, inmey da sin sinagoga et nakitokdo da. ¹⁵Waday nanbasa sin linteg Moses ya din insolat di odom ay ma-

madto, pag waday en inpaibagan din papangolon di sinagoga en da Pablo ay nangwani, “Aag-i, mo waday itdo yo ay mangipapigsa sin nemnem di ipogaw ay nay da, ibaga yo kod.”

¹⁶Siya di pinmika si Pablo, et inkayang nan takkay na ay mangipaginek sin ipogaw. Pag nan kanan, “Iib-a ay Israelita ya dakayo abe ay Gentil ay manaydayaw en Diyos, dengngen yo kod nan ibagak. ¹⁷Din Diyos ay daydayawen tako ay Israelita et pinili na din aap-o tako ed idi ta say daida di ipogaw na. Sin nantean da ed Egipto ay baken dan ili, binadanganas daida et inmad-ado da, et pag nan ipaila din napigsa ay panakabalina ay mangipabala en daidas di.[¶] ¹⁸Sin nandad-anan da pay sin lugar ay magay omili si opatapolo ay tawen, inan-anosana din basbasol da en sisya dowana aben inay-ayowanan daida.^{§§} ¹⁹Idi sinmawang da pay ed Canaan, pinaabak na din pito ay nasyon ay wadas di ta din ipogaw na di mangoka sin daga da.* Manlogi sin inmeyan da ed Egipto engganans di, inmey di opat gasot ya limapolo ay tawen.

²⁰“Makdeng pay di, dinotokan Diyos di mangokom en daida ay nansisinokat enggana sin timpon Samuel ay pankalkalian Diyos. ²¹Idi siya di, nankedaw das ari en Diyos, et pinili nas Saulo ay anak Kis ay polin Benjamin ta say man-ari en daida si opatapolo ay tawen.[†] ²²Pag kaanen Diyos sisya et insokat nas David ay man-ari en daida. Kanan Diyos, ‘Din anak Jesse ay si David et peteg ay laydelaydek, tan tongpalena di am-in ay panggep ko ay amagena.’[‡] ²³Si

David met laeng di nangin apo en Jesus ay inbaan Diyos ay mangisalakian en datako ay Israelita ay maibasar sin inkari na ed idi. ²⁴Sin daan di pangilogian Jesus ay man-itdo, wadas Juan ay nangaskasaba sin am-in ay Israelita ay ibabawi dan basbasol da ya manpabonyag da. ²⁵Nganngani ay makdeng di oblan Juan, kanana sin kaipoipogaw, ‘Ay kanan yo aya en sak-en di inbaan Diyos ay mangisalakian en dakayo? Baken sak-en mo adi et din maisokat en sak-en. Begew din kinangato na, adiak maikari ay olay mangobad sin galot di sapatos na.’

²⁶“Iib-a ay polin Abraham ya dakayo ay Gentil ay manaydayaw en Diyos, datako met laeng di nangipaammoan Diyos sin iyat na ay mangisalakian en datako. ²⁷Ngem din omili ed Jerusalem ya din papangolo da et adi da nailasin ay si Jesus di inbaan Diyos. Adi da aben naawatan ay sisya din inbagbagan di mamadto ed nabaon, olay mo sinabado ay basbasaen da din insolat da. Ngem tinongpal da pay dedan din kanan di mamadto ay sana, tan kineddengnan das Jesus ay matey. ²⁸Olay mo magay ammo das binmasolana, inbaga da pay dedan en Pilato ay ipapse na. ²⁹Idi inamag da di yan natongpal am-in din naisolat maipanggep en sisya, wada abe di nangibaba sin awak na sin krus, et en da inponpon si liyang. ³⁰Ngem kasin tinagon Diyos. ³¹Et din nakiey en sisya sin napoan da ed Galilea ay inmey ed Jerusalem, daida di nanpaipailaana si pigay agew. Ed wani, daida met laeng di mangipaneknek si maipanggep en sisya en datako ay Judio. ³²Siya di di inmalian

[¶]13:17 Exodo 1:7; 12:51.

^{§§}13:18 Bilbilang 14:34.

* 13:19 Deuteronomio 7:1.

† 13:21 1 Samuel 8:5; 10:21.

‡ 13:22 1 Samuel 13:14; 16:12; Salmo 89:20.

mi ta ibaga mi en dakayo din siked ay damag, et siya na. Din inkarin Diyos sin aap-o tako ed nabaon ³³ et say naitongpal en datako ay poli da, tan sin timpo tako di nanagoana en Jesus. Siya na met laeng di ibagbagan din naisolat sin maikadwa ay Salmo ay kanana, 'Sik-a din anak ko. Ed wani ipailak ay sak-en si Amam.'[¶]

³⁴ Mo maipanggep abe sin kasin natagoan Jesus ta adi kasin matey, wada abey naisolat ay inkarin Diyos sin iipogaw na ed nabaon ay kanana, 'Idawat ko en dakayo din nasantoan ay bibindisyon ay inkarik en David ay dadlon matongpal.'[§]

³⁵ Si Jesus di natongpalaan di inkari na ay sana, tan wada abey naisolat ay kanan David en Diyos, 'Sak-en di matalek ay mansilbi en sik-a. Adim ipalobos ay madonot nan awak ko.'^{**}

³⁶ Ngem si David, idi nakdeng ay inamag na din layden Diyos sin kamatago na, natey. Inponpon da sin naiponponan di aap-o na, et pag madonot din awak na. ³⁷ Ngem si Jesus pay et adi nadonot awak na, tan tinagon Diyos kasin. ³⁸ Iib-a, laydek ay ammoan yo ay kosto ay babaen din inamag Jesus, mabalin ay pakawanen Diyos din basbasol tako. ³⁹ Tan babaen en sisya, ibilang Diyos ay nalinteg di olay sino ay mamati, ngem maga en datako di mapalinteg sin pangilaan Diyos babaen sin panongpalaan tako sin linteg Moses. ⁴⁰ Siliban yo ngarud ta adi mapasamak en dakayo din

inbagan di pankalkalian Diyos ed idi ay nangwani,

⁴¹ 'Dengngen yo, dakayo ay manlasla-soy, tan waday amagek sin kamatago yo ay masdaawan yo, ngem matey kayo pay dedan, tan adi yo pasien ay maamag, olay mo waday mangibaga ay kosto en dakayo.'^{¶¶}

Siya di di kaddengan di inbagan Pablo en daida.

⁴² Idi bomalbala pay da Pablo en Barnabas, inbagan di ipogaw mo mabalin ta ipidwa da ay man-itdo sin omali ay Sabado ay manilpo sin inbaga da. ⁴³ Binmala da am-in, ad-adoy nakiey en daida ay Judio ya Gentil ay nangonod sin ogalin di Judio. Nakingalat da Pablo en daida, yan intogon da ta ipapasnek da ay mantalek sin seg-ang Diyos.

⁴⁴ Sinmabado kasin, nasinop di istay am-in di omili ay makidnge sin kalin Diyos. ⁴⁵ Ngem din Judio, idi inila da din ad-ado ay ipogaw, palalo di apos da. Isonga inpalawlawwa das Pablo downan dan kinontra din inbagbaga na.

⁴⁶ Asi et intoled da Pablo en Barnabas ay nangwani, "Masapol ay dakayo ay Judio agan-o di pangibagaan mi sin kalin Diyos. Ngem gapo ta sigaan yo, dakayo ay mismo di mangibilang sin awak yo ay adi kayo maikari ay makilak-am si biyag ay eng-enggana. Isonga ed wani taynan mi ngarud si dakayo ta emey kami sin Gentil. ⁴⁷ Tan say inbilin Diyos en dakami ay kanana,

'Dinotokak sik-a ay manilaw si nem-nem di Gentil ta way iyat am-in di

[¶]13:33 Salmo 2:7.

[§]13:34 Isaias 55:3. Din inkarin Diyos en Ari David et wadan to di bomala ay poli na ay mangituray sin Judio ay eng-enggana.

^{**}13:35 Salmo 16:10.

^{¶¶}13:41 Habakkuk 1:5. Din natongpalaan di naipadto ay sana et inmey din Kaldeo ay en nakigobat sin Judio et binakas da din timplo ed Jerusalem downan aben ad-adoy pinse da. Say nasdaawan din Judio, tan kanan da en maga di mamakas sin kagkagam-is ay timplo da.

ipogaw isnan lobong ay maisalakan begew en sik-a.”[¶]

⁴⁸ Sin nanngan di Gentil sin kanan Pablo ay sana, naragsakan da downan dan idaydayaw din kalin Diyos. Yan am-in ay pinilin Diyos ta daida di waday biyag na ay eng-enggana et namati da.

⁴⁹ Siya di nandinamag din kalin Diyos ay maipanggep en Jesus sin kailili das di. ⁵⁰ Ngem din Judio ay adi namati et sinogsogan da di baknang ay iin-a ay mandayaw en Diyos ya din mabigbig ay papangoan sin ili ta ilogi da ay mamaligat en da Pablo en Barnabas. Et inpakaan das daida sin doy ay ili. ⁵¹ Asi et pinokpokan da Pablo din dapan da ta say pangammoan da ay omili ay makaoway da sin dosa da. Pag dan emey ed Iconium, ⁵² downan din papasolot Jesus ay nataynan ed Antiok, peteg di layad da pay dedan ya napno das panakabalin di Espirito Santo.

Ed Iconium

14 Ed Iconium abe, inmey da Pablo sin sinagogan di Judio ay manitdo. Yan din initdo da et waday nantongpalana, tan ad-adoy Judio ya Gentil ay namati. ² Ngem din Judio ay naniagaan ay mamati et sinogsogan da di Gentil ta lomawlawwa di nemnem da sin namati. ³ Ngem nabayag pay dedan da Pablo en Barnabas sidi. Natoled da ay man-it-itdo maipanggep en Apo Jesus. Yan pinaneknekan Jesus ay tet-ewa di inkaskasaba da maipanggep sin segang na babaen sin panakabalin ay indawat na en daida ay mangam-amag si nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro. ⁴ Ngem nagogodwa di nemnem din omilis di, tan waday inmonod sin Judio ay adi mamati, wada abey inmonod sin

aapostol. ⁵ Idi siya di, nantotolag di Judio ya Gentil ya din papangolo da ay mamaligat ya mamigpig en daida ta matey da. ⁶ Sin nangammoan din aapostol, linmayaw da ed Listra ya ed Derbe ya sin nandinmang ay ili sin sakop di Licaonia. ⁷ Et intoloy da ay nangikaskasaba sin siged ay damag sidi.

Din Naamag En Da Pablo Ed Listra Ya Ed Derbe

⁸ Wada ed Listra di esay lalaki ay napengkey di siki na ay adi polos nandad-an manlogi sin binmalaana. ⁹ Sin nannanngana sin kankanan Pablo, insin-eng Pablo sisya, yan dinlaw na ay waday talek na ay mabalin ay mailatonan. ¹⁰ Isonga inpigsa na din kali na ay nangwani, “Ipikam!” Pag et kapika et mandan.

¹¹ Sin nangilaan di kaipoipogaw sin inamag Pablo, inlogi da ay mangibogaw sin kali da ed Licaonia, “Diyos dana ay nanpaila ay kaman ipogaw. Nay binmaba da en datako.” ¹² Et nginadanan das daida sin ngadngadan di didiyos da. Si Barnabas et nginadanan das Zeus, ya si Pablo et nginadanan das Hermes, tan sisya di nankalkali.[¶] ¹³ Din timplo ay nanaydayawan da en Zeus et wada sin benget di ili. Isonga din padi da et in-ey na di bomaro ay babaka ay nakekean si sabsabong sin pasbol ay segpan di ili, tan layden da am-in ay ipaltian da Pablo.

¹⁴ Ngem sin nangammoan da Barnabas en Pablo ay say amagen din kaipoipogaw di, binisngit dan bado da ay mangipaila sin bonget ya sakit di nemnem da, downan da pay managtag sin kad-an di kaipoipogaw ay manbogbogaw, ¹⁵ “Dakey ay iib-a! Apay nga iyat yos sa? Owat kamin ipogaw ay kaman

[¶]13:47 Isaias 42:6; 49:6.

[¶]14:12 Din pammatin di pagano ed isdi, si Zeus di kangatoan ay diyos da. Si Hermes di inbaan di odom ay diyos mo waday ipaammo da sin ipogaw, tan nalaing sisya ay mankali.

dakayo met laeng. Inmali kamis na ta ibaga mi en dakayo din siged ay damag ay maipanggep en Apo Jesus, ta say pandokogan yo din sinan didiyos ay sana ay magay silbi na ta patien yo din matmatago ay Diyos ay nangamag ed daya ya sin daga ya sin baybay ya din amin ay wadas di. ¹⁶ Ed idi binaybay-an Diyos din aap-o yo ay Gentil ta oway di iyaat da. ¹⁷ Ngem wada met laeng di nangammoan dan sisya, tan inpaila nan kinadiyos na ay mangam-amag si siged en daida. Sisya di mangidawat sin odan ya din lomamsan di mais-is-ek ta waday katagoan yo ta say manragsak kayo.” ¹⁸ Ngem olay mo say inbaga na di, istay dan itoloy ay ipaltian daida.

¹⁹ Idi siya di, wada et di sinmawang ay Judio ay napod Antiok ed Pisidia ya napod Iconium. Inawis da din kaipoipogaw ta pigpigen das Pablo, asi da ginoyod sin benget di ili, tan kanan da en natey. ²⁰ Ngem idi nilikob di mamati, binmangon et nantaoli sin ili. Sin napat-aana, inmey da Pablo en Barnabas ed Derbe.

Din Nantaolian Da Pablo Ed Antiok Ed Syria

²¹ Sin sinmawangan da ed Derbe, inkasaba da din siged ay damag, et adado di inawis da ay manbalin si pasolot Jesus. Pag dan mantaoli ed Listra ya ed Iconium ya pag ed Antiok ed Pisidia ²² ta papigsaen da di pammatin di papasolot. Sin esa ya esa ay ili ay inmeyan da, tinogon das daida ay nangwani, “Iapasnek yo pay et ay mamati olay sino di maa-mag en dakayo, tan masapol ay namosen tako di ad-ado ay ligat, asi tako maitapi sin panturayan Diyos ed langit.” ²³ Dinotokan da abe di papangolon di esa ya esa ay gimong dowan dan itpe di dagaang da ay mangikarkarag en daida, yan intalek da en Apo Jesus ay pinati da,

ta say sisya di mangay-ayowan en daida. Say inamag da Pablo sin esa ya esa ay ili ay inmeyan da.

²⁴⁻²⁵ Asi da mandan sin probinsiya ay Pisidia, et inmey da ed Perga ay esa ay ili ed Pamfilia. Idi nankasaba das di, pag dan emey ed Attalia, ²⁶ et nanlogan das bapor ay mantaoli ed Antiok ed Syria. Tan say kad-an di nangikarkarag en daida ay nangitalek en Diyos ta ay-ayowanana ya segseg-anganas daida sin obla ay kakedkedeng da.

²⁷ Idi sinmawang das di, inpasinop da din gimong, et pag dan dad-aten din amin ay inpaamag Diyos en daida ya din namadangana en daida ay nangaskasaba sin Gentil ta wada abey gondaway da ay mamati. ²⁸ Nabayag pay di nakitetean da sin mamati en Jesus ed isdi ay Antiok.

Maipanggep Si Kosto Ay Amagen Di Gentil Ay Mamati

15 Idi siya di, wada da et di napod Judea ay inmey ed Antiok ay nan-itdo en daida ay mamati. Kanan da, “Adi mabalin ay maisalakan kayo mo adi kayo manpakogit ay manongpal sin ogali ay initdon Moses.” ^{§§ 2} Ngem da Pablo en Barnabas et palalo di in-in-at da ay makisongsongbat en daida. Isonga nantotolag da am-in ay emey da Pablo en Barnabas ya di odom ay mamati ed Jerusalem ta en da makingalat sin aapostol ya papangolon di mamati maipanggep sin initdo da ay doy. ³ Pag palobwatan din gimong si daida. Sin nannandanan da pay sin probinsiya ay Fenicia ya Samaria, nansepsepada ay nangidaddad-at sin mamatis di sin namatian di Gentil en Jesus. Et naragragsakan da sin nanngaan das di. ⁴ Somawang da pay ed Jerusalem, naragsak din gimong ya din papangolo da ya din aapostol ay nangila en daida. Et dinad-

§§15:1 Levitico 12:3.

at da Pablo di am-in ay inam-amag Diyos babaen en daida.

⁵Ngem wada di aag-i ay naitatapi sin bonggoy di Fariseo, et pinmika da ay nangwani, “Masapol ay bilinen tako din Gentil ta manpakogit da ya pasien da abe din odom ay linteg Moses.”

⁶Siya di nanmimiting din aapostol ya papangolo ta say panngalatan da.

⁷Nabayag di nansosongbatan da, asi pay pomika si Pedro yan kanana, “Aag-i, ammo yo ay sak-en di pinilin Diyos en datako ed idi ay en mangikaskasaba sin siged ay damag sin Gentil ta say dengngen da ya pasien da. ⁸Yan si Diyos ay makin ammo sin wadas nemnem di ipogaw et inpaila na ay inawat na din Gentil ay mamati, tan inpasgep na din Ispirito Santo en daida ay kaman met laeng din inyat na en datako. ⁹Baken naitken din inyat na en daida, tan manbegew din pammati da met laeng di nanalosana sin nemnem da. ¹⁰Mo siya di ngarud, apay nga padpadasen yo si Diyos ay mangwani en siyat dan tongpalen di am-in ay ogali tako? Tan olay din aap-o tako ya olay datako ed wani, adi tako kabaelan ay tongpalen. ¹¹Nemnemem yo kod ay pasien tako ay maisalakan tako begew din seg-ang Apo Jesus, yan siya met laeng en daida,” kanan Pedro.

¹²Nakdeng di, ginmiginek din kaipoi-pogaw ta dengngen da din daddad-aten da Barnabas en Pablo maipanggep sin nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro ay inam-amag Diyos babaen en daida sin en da nangaskasabaan sin Gentil.

¹³Nakdeng pay din apat da ay sana, pag mankali si Santiago ay nangwani, “Dakayo ay aag-i, dengngen yo kod nan kanak. ¹⁴Kadaddad-at Simon Pedro din damo ay nangipailaan Diyos sin seg-ang na sin ipogaw ay Gentil ta pomili en

daida si makwani en ipogaw na. ¹⁵Din inamag Diyos ay sana et maikompa sin insolat di mamadto ay mangwani,

¹⁶“Kanan di Apo, Mantaoliak sin tapin di agew ta isaad ko kasin din nabakas ay beey en Ari David ta dadlon mabaroan, ¹⁷ta asi somagong en sak-en am-in din Gentil ay pinilik ay makwani en ipogaw ko. ¹⁸Siya di di kinwanin di Apo ay inpaammo na ed nabaon.”*

¹⁹“Isonga din wadas nemnem ko et adi tako paligaten di Gentil ay managsagong en Diyos. ²⁰Olay mansolat tako anggoy en daida ta ibaga tako ay adi da isida di naidaton sin sinan didiyos, tan paniyew en datako, adi da daddaagen di baken dan asawa, ya adi da aben mansidas dada ono napososan ay animal, tan adi nakaan di dada na. ²¹Tan ammon am-in di Judio dana ay linteg, tan manlogi ed nabaon, inbasbasa das sinabado din linteg Moses sin am-in ay sinagoga tako. Isonga olay tongpalen da dana tan into et mo masakitan di nemnem di Judio,” kanan Santiago.

Din Insolat Da Sin Gentil Ay Mamati

²²Siya di din aapostol ya din papan-golo ya am-in da ay miembron di gimong et ninemnem da ay manpili sin gimong si makeey en da Pablo en Barnabas ay emey ed Antiok. Di pinili da et doway am-ama da ay da Judas ay nabdayan si Barsabbas ya si Silas. ²³Siya na di inpawit da ay solat en daida:

“Dakami ay aag-i yo ay aapostol ya papangolo isnan ed Jerusalem, insolat mi na en dakayo ay Gentil ay mamati issan ed Antiok, Syria ya Cilicia. ²⁴Wada kano di napos na ay en nangrribok en dakayo ay nangit-itdos natnatken. Ngem adi mi indawtan daidas kalebbengan ay

* 15:18 Amos 9:11-12.

nangiyat sidi. ²⁵⁻²⁷ Isonga nanmimiting kami, et ninemnem mi ay siged mo mantaolis sa da Pablo en Barnabas. Nabanol ay gayyem mis daida ay nangipostosa si biyag da ay nansilbi en Apo Jesu Cristo. Pinili mi abes da Judas en Silas ay makeey en daida ta paneknekan das kali da din insolat mi ay nay. ²⁸ Din layden mi ay ibaga en dakayo et siya met laeng di layden di Ispirito Santo, tan inpanemnem na en dakami en adi mi paligaten dakayo ay mangipapati ta onodan yo din ogali mi. Da naey ay bilin anggoy di masapol ay tongpalen yo. ²⁹ Adi yo isidsida di naidaton sin sinan didiyos, adi kayo aben mansidsidas dada ono napososan ay animal, ya adi yo aben daddaagen di baken yon asawa. Kosto di amagen yo mo anosan yo ay tongpalen dana ay bilin. Anggay dana si layden mi ay ibaga en dakayo.”

³⁰ Idi nakasolat da, pinalobwat da din nangiey, et inmey da ed Antiok. Somawang da pay sidi, inpasinop da din gimong ta idawat da din solat en daida.

³¹ Idi basaen da pay, peteg di layad da sin mayat ay pamagbaga.

³² Ad-ado abey inbagbagan da Judas en Silas ay mangiparagsak ya mangipapigpigsas sin pammati da, tan nankalkalian Diyos daida. ³³ Nantetee das di si nabaybayag, pag palobwatan din mamati ay nangwani, “Sapay koma ta ayowanan Diyos dakayo sin emeyan yo.” Asi da pay mantaoli ed Jerusalem ay kad-an di nangibaa en daida. ^{34†35} Ngem intoltoloy pay da Pablo en Barnabas ed Antiok ay man-ititdo ya mangikaskasaba si maipanggep en Apo Jesus. Ad-ado abey iib-a da ay

mamati ay nakibadang en daida sin sana ay obla da.

Din Nansianan Da Pablo En Barnabas

³⁶ Emey pay di piga ay agew, pag kanan Pablo en Barnabas, “En ta pasyalen din aag-i sin kailiili ay en ta nangaskasabaan si maipanggep en Apo Jesus, ta ilan ta mo kas-ano da.”

³⁷ Asi et layden Barnabas ay itakin das Juan Marcos, ³⁸ ngem sigaan Pablo, tan tinaynanas daida ed idi sin kad-an da ed Pamfilia, et adi na intoloy ay binmadang sin obla da. ³⁹ Pag nalabes di songbat da, et nansisian da. Intakin Barnabas si Marcos, et nanlogan das bapor ay emey ed Cyprus. ⁴⁰ Ngem si Pablo et pinili nas Silas ay kadwana. Inkararagan din mamatis daida ta seg-angan ya ayowanan din Apo si daida sin am-in ay emeyan da. ⁴¹ Pag dan emey sin kailiili ed Syria ya ed Cilicia ta en da papigsaen di nemnem di mamati sin kagimogimong.

Din Naitapian Timoteo En Da Pablo En Silas

16 Inmey da abe ed Derbe ya ed Listra, et say nanatngan da en Timoteo ay esa ay pasolot Jesus. Mamati abe din ina na ay Judio, ngem si ama na et Gentil. ² Init-it-ek di am-in ay mamati ed Listra ya ed Iconium si Timoteo, ³ et layden Pablo ay itakin sisya. Ngem gapo ta ammon am-in di ipogaw sidi ay Gentil si ama na, inpakogit Pablo agano ta adi masakitan nemnem di ib-a da ay Judio sin kailiili ay emeyan da. ⁴ Pag dan pasyalen din il-ili ed isdi ta en da ipaammo sin Gentil din ninemnem di apostol ya papangolo ed Jerusalem ta say onodan da. ⁵ Isonga pinmigsas din pam-

†15:34 Versikulo 34 et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego: *Ngem si Silas et ninemnem na ay mantee ed Antiok.*

matin di aag-i sin kagimogimong downan da pay omad-ad-ado si inag-agew.

Din Iniitaw Pablo Maipanggep Si Taga-Macedonia

⁶Pag mandan da Pablo sin sakop di Frigia ya Galacia, tan inparit di Ispirito Santo di emeyan da ed Asia ay en mangaskasabas di. ⁷Somawang da pay sin gedeng di probinsiya ay Misia, kanan da en emey da ed Bitinia, ngem adi inpalobos di Ispiriton Jesus. ⁸Isonga nandan da ed Misia ay nandagdagas ed Troas.

⁹Idi nalabi, waday inpailan Diyos en Pablo ay kaman iitaw, inila na di esay lalaki ay taga-Macedonia ay pinmipika ay manpakpakaasi en sisya, “Omagadang kas nan ed Macedonia ta badangam dakami,” kanana.

¹⁰Idi siya et di, nan-anap kamis panloganan mi ay emey ed Macedonia, tan inammoan mi ay say layden Diyos ay emeyan mi ay pangikaskasabaan sin siged ay damag.[‡]

Din Namatian Lydia Ed Filipos

¹¹Nanlobwat kami ed Troas, et nanlogan kamis bapor ay mandagas ed Samotracia. Mapat-a pay, asi kami inkanayon ed Neapolis. ¹²Nandisaag kamis di, et nandan kami ed Filipos ay din kadakdakan ay ili sin doy ay distriton di Macedonia. Din kaad-adoan ay man-ilis di et taga-Roma da. Taga-Roma abe din tuturay. Et say nantetean mis piga ay agew.

¹³Sin agew ay pan-ibbayan, tinaynan mi din ili, et inmey kami sin benget di ginawang, tan siya kano di pankarkararagan di Judio. Tinmokdo kami et nakingalat kami sin babbabai ay nasinop sisi. ¹⁴Din esa ay nannanngge et si Lydia ay taga-Tiatira ay mangilaklakos nangina ay lopot ay manbalanga. Gentil

sisya ay naitatapi sin Judio ay manaydayaw en Diyos. Sin nannannggeana sin inkasaban Pablo, inturong Diyos di nemnem na ta patiena. ¹⁵Et nanpabonyag da am-in ay bemeey. Pag nan ayagan dakami ay makitee en daida. “Mo kanan yo en tet-ewa ay mamatiak en Apo Jesus, en tako ed bebbeey ta say pantean yo,” kanana. Yan inapilit na ay emey kami.

Din Naibalodan Da Pablo Ed Filipos

¹⁶Sin esa ay agew sin em-emeyan mi sin pankararagan, waday inabat mi ay balasang ay bag-en ay nalaing ay manpontos, tan kinapet di anito. Begew din kinalaing na ay sana, ad-adoy pilak ay al-alaen di nakin bag-en en sisya. ¹⁷Inon-onod nas dakami en da Pablo, yan kanana ay nangibogabogaw, “Da naey ay ipogaw et mansilsilbi da sin Kangatoan ay Diyos! Ibagbaga da di iyat yo ay maisalakan!” ¹⁸Pigay agew di nangiyatanas di enggana ay binmonget si Pablo. Pag nan sagongen yan kanana sin anito, “Begew din panakabalin di ngadan Jesu Cristo, taynam man sisya.” Et kinmaan din anito ay dagos.

¹⁹Idi inammoan din nakin bag-en en sisya ay namaga din pansapolan das pilak, kagamdot da en da Pablo en Silas, et in-galalad da ay nangiey sin kadan di tuturay di ili. ²⁰Pag dan idarum sin hohowis ay dinotokan di taga-Roma yan kanan da, “Da naey ay Judio et gologoen da din ili tako, ²¹tan din og-ogali ay init-itdo da et kontran di linteg tako, yan adi mabalin ay onodan tako ay Romano.” ²²Dowan pay naitapi din kaipoipogaw ay manbogbogaw ay mangipabasol en daida. Siya et di nanlabosen din hohowis daida et pasoplit da. ²³Idi palalo ay sinoplisoplit da, pag dan ibalod, et inbilin da

[‡]16:10 Din *kami* et laydena ay kalien en nakiey si Lucas ay nangisolat sin libro ay nay en da Pablo.

sin gowardiya ta dadlonan bantayan. ²⁴Isonga din gowardiya et in-ey nas daida sin kowarto sin ed dogo na, et in-peey na din siki da sin nalolokawan ay nandemilan di dow a ay tabla, asi na pan-ipiten.

²⁵Sin gawan di labi pay, mankararag ya mankankanta da Pablo en Silas ay manaydayaw en Diyos down et pay dengdengen din iib-a da ay balod. ²⁶Idi siya et di, wada et di kaeegyay ay yegyeg ay palalo ay nangikiweg sin balodan, yan nankabkatan din eeneb, down et nankakakaan din kadina ay naiposas sin kabalobalod.

²⁷Idi binmangon pay din gowardiya yan inila na ay nabobokatan din eeneb, inoksot nan kampilana ta peslena koma din awak na, tan kanana en linmayaw am-in din balod. ²⁸Ngem nanbogaw si Pablo ay nangwani, “Adim peslen awak mo, tan deda kamis na am-in!”

²⁹Siya et di kaayag din gowardiya sin iib-a na ta ieyan da si silaw. Pag na et dalasen ay sengep sin kad-an da Pablo en Silas, yan mandokmog ay manpaypayegpeg sin sangoanan da. ³⁰Pag nan pabel-ayen daida sin bel-ayan yan kanana, “Apo, sinoy masapol ay amagek ta maisalakanak?”

³¹“Mamati ka en Apo Jesus et maisalakan ka, pati am-in dakayo ay bemeey,” kanan da. ³²Pag dan itoloy ay mangikaskasaba sin kalin di Apo en daida am-in ay bemeey. ³³Deda ay gawan di labi, in-ey din gowardiyas daida sin kad-an di danom ta owasana din sogat da. Makdeng di, pag et manpabonyag pati da am-in ay bemeey. ³⁴Asi na pag ayagan da Pablo en Silas sin beey da ta pakanenas daida. Et

naragsaragsakan da am-in ay bemeey begew sin namatian da en Diyos.

³⁵Mapat-a pay, binaan din hohowis di popolis ay en mangibaga sin gowardiya, “Ibolosam din ipogaw ay da sana.”

³⁶Isonga kanan din gowardiya en Pablo, “Kanan din hohowis en maibolosan kayo en Silas. En kayo ngarud, ngem igiginek yo kod ay komaan.”[¶]

³⁷Ngem kanan Pablo sin polis, “Pinasoplit das dakami ay binoboyan di kaipoipogaw ay adi da binmistigal agano, pag dan omibalod, yan Romano kami met. Yan nay et ay layden da ay igiginek mi ay komaan mo? Adi met mabalin! Olay omali din hohowis ta daida di mangitlod en dakami ay komaan.”

³⁸Inmey din popolis ay en nangisod-sod sin hohowis, et inmegyat da sin nangean da ay Romano da Pablo en Silas. ³⁹Isonga inmey da sin balodan ay en manpakombaba en daida. Asi da pay inpango sin bel-ayan, et kedawen da ta komaan da sin ili ay doy. ⁴⁰Komaan pay da Pablo en Silas sin balodan, pag dan emey sin beey en Lydia, et nakingalat da sin mamati ay nasinop sidi ay mangipapigsa sin nemnem da. Pag dan madipos.

Din Golo Ed Tessalonica

17 Nandan da Pablo ed Amfipolis ya ed Apollonia, et pag dan somawang ed Tessalonica ay kad-an di sinagogan di Judio. ²Say inmeyan Pablo ay nakidisdiskotil maipanggep sin kalin Diyos, tan say ogali na, et say inamag nas tolo ay Sabado. ³Inlawlawag na din naisolat sin kalin Diyos ay nangi-panekekana ay masapol ay nam-osen din Messias di ligat ya matey ya pag kasin matago. “Din si Jesus ay ibagbagak en dakayo et sisya met laeng din Messias,” kanana. ⁴Wada di Judio ay naawis

[¶]16:36 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *En kayo ngarud et sapay koma ta natalna di nemnem yo.*

sin inbagbaga na, yan sinmolot da en da Pablo en Silas. Ad-ado abe di namati ay Gentil ay nakidaydayaw en Diyos ya babaknang ay iin-a.

⁵Asi et maapos din Judio ay adi mamati, et inpasinop da di mankakekedse ay owat manbolbolakbol ta manngalawngaw da enggana ay nagolo am-in din omili. Pag dan en piliten din eneb di beey en Jason ay pantetean da Pablo, ta pabel-ayen da komas daida ta iey da sin panmitmitingan di kaipoipogaw.

⁶Ngem adi da makadteng en daida, isonga in-galalad das Jason ya odom ay mamati et in-ey da sin tuturay di ili, yan kanan da ay nangibogaw, “Din ipogaw ay mangologolo sin kailiili et inmali da abes na, ⁷yan si Jason ay nay et sinangaili nas daida. Am-in di somolot en daida et labsingen da di linteg di Emperador ay mangwani en waday natken ay ari ay manngadan si Jesus.” ⁸Idi dinngen din tuturay ya din kaipoipogaw din inpabasol da ay sana, peteg ay madanagan da. ⁹Et pinapiyansa das da Jason ya din iib-a na ay mamati, pag dan ibolosan.

Manang-awat Din Judio Ed Berea

¹⁰Idi nalabi pay, pinalobwat din aag-i da Pablo en Silas ta emey da ed Berea. Somawang da pay sidi, inmey da sin sinagogan di Judio. ¹¹Din Judio ed Berea et mas manang-awat da mo din taga-Tessalonica, tan laydelayden da ay manmannge sin kalin Diyos, yan inag-agew

ay basbasaen da ta ilaen da mo tet-ewa din it-itdon Pablo. ¹²Isonga ad-ado da di namati, pati di ad-ado ay Gentil ay lalalaki ya babaknang ay iin-a.

¹³Ngem idi inammoan din Judio ed Tessalonica ay mankaskasabas Pablo ed Berea, inonod das di, et inlogi da ay manogsog ya mangolo sin kaipoipogaw.

¹⁴Isonga din mamati et inpalobwat das Pablo ay dagos ta emey sin benget di baybay, ngem nataynan da Silas en Timoteo ed Berea. ¹⁵Din kakoyog Pablo et initlod da enggana ed Athens, pag dan somaa ay en mangibaga sin intogon Pablo ay dalasen koman da Silas en Timoteo ay en manteng en sisya.

Din Kaad-adon Di Sinan Didiyos Da Ed Athens

¹⁶Sin kawadan Pablo ed Athens ay manman-ed en da Silas, palalo di sakit di nemnem na sin nangilaana sin ad-ado ay sinan didiyos da. ¹⁷Isonga inmey sin sinagogan di Judio ta makidiskotil en daida ya din Gentil ay manaydayaw en Diyos. Inag-agew abe ay in-inmey sin kasinsinopan di ipogaw ay makingalngalat ya makidisdiskotil sin ipogaw ay wadas di. ¹⁸Wada abe di mamaestron di Epicureo ya Estoico[§] ay nakidiskotil en sisya. Di odom et kanan da en, “Sino ngin di ibagbagan nan mansalsalawa-saw?” Dowan kanan di odom, “Kamanan ibagbaga din didiyos da sin addawi ay ili.” Kanan da di, tan inkaskasaban Pablo di maipanggep en Jesus ya din kasin matagoan di ipogaw.**

[§]17:18 Din Epicureo, kanan da en gandat ay nawada din lobong, maga di namar-sua. Kanan da abe en mo matey di ipogaw, mamaga abe di ab-abiik na. Isonga din panggep koman di ipogaw sin nay biyag, ta maganasan si kankanayon ay tongpalena di am-in ay aklongena. Din Estoico abe et kanan da en mamaga di ab-abiik di ipogaw sin kateyana. Ngem kanan da en onodan koman di ipogaw di wada sin nemnem na ay adi masangsangaw sin liknaen di awak na ay sakit ono pan-ganasan, tan din nemnem koma di mangituray sin baklang.

**17:18 Anastasis et say pangikalín di Griego din *kasin katagoan*, isonga nankamali ngin di taga-Athens ay mangwani en da Jesus en Anastasis di ngadngadan di doway ay diyos.

¹⁹Idi siya di, in-ey das sisya sin kasinsinopan di aam-a ya papangolon di ili ay kanan da en Areopagus, yan kanan da en sisya, “Mo mabalin ta ipaammom kod en dakami din baro ay it-itdom, ²⁰tan di odom ay inbagbagam et magay dindinngge mis kaman nidi, et layden mi ay ammoen din laydena ay kalien.” ²¹Kanan da di, tan am-in di omili ed Athens, olay din napos natken ay ili ay nakili en daida, iag-agew da ay mangibagbaga ya manmannge si baro ay mait-itdo.

²²Pag pomika si Pablo sin sangoanan da yan kanana, “Dakayo ay taga-Athens, ammok kayman ay es-esten yo ay manaydayaw sin didiyos yo, ²³tan idi nannandanak sin ili yo ay mamoyboya sin pandaydayawan yo sin kadiyodiyos, wada di dinatngak ay altar ay way naisolat ay kanana, ‘Para sin diyos ay adi mi am-ammo.’ Din Diyos ay doy ay daydayawen yo olay adi yo am-ammo et sisya di ipaammok en dakayo ed wani. ²⁴Sisya din Diyos ay namarsua isnan daga ya din am-in ay wadas na, yan adi manbeey sin timplo ay inamag di ipogaw, tan sisya di Apo sin ed langit ya sin daga. ²⁵Maga abe di masapol na si mabalin ay ibadang tako ay ipogaw en sisya, tan sisya met laeng di mangidawat si biyag, leng-ag, ya am-in ay masapol tako. ²⁶Es-esa ay ipogaw di pinarsua na sin damo ta say mapoan di nankinalasi ay ipogaw isnan labaw di daga. Inkeddeng na abe ed nabaon di timpo ay panturayan di esa ya esa ay nasyon ya din beddeng di ili da. ²⁷Say inamag na di ta anapen di ipogaw sisya bareng mo datngan das sisya sin pankapokapan da, tan baken met naiaddawi en datako. ²⁸Tan wada di nangwani, ‘Sisya di mangidawat si biyag en datako, yan sisya di mangay-ayowan sin pandad-anan ya katagoan tako.’

Wada abe di odom ay nakaadal ay iib-ayo ay nangwani, ‘Anak na met datako.’

²⁹Mo tet-ewa ngarud ay an-ak Diyos datako, adi tako koman kanan en maiso di kinadiyos na sin sinan didiyos ay naamag si balitok ono palata ono bato ay ninemnem di nalaing ay ipogaw ay amagen. ³⁰Ed idi, inan-anosan Diyos din natnatken ay inam-amag di ipogaw, tan daan da pay laeng ammoan sisya. Ngem ed wani, inbilina ay masapol ay pandokogan am-in di ipogaw din lawa ay am-amagen da. ³¹Tan waday inkeddeng Diyos ay agew ay pangokomana sin am-in ay ipogaw isnan lobong. Wada abe di ipogaw ay pinili na ay mangokom ay kosto en daida, yan pinaneknekana ay sisya di pinili na babaen sin kasinan nanagoan en sisya.”

³²Sin nanngaan da sin kanan Pablo en wada di kasin natago ay ipogaw, nilaslaysoy di odom dowan aben kanan di odom, “Layden mi ay dengdengngen din it-itdom ay sana si mamingsan.” ³³Pag komaan si Pablo. ³⁴Ngem wada pay di simolot en sisya ay namati en Jesus. Wada si Dionisius ay esay pangpangoan di Areopagus, waday babai ay manggadan si Damaris, ya wada abey odom.

Din Naamag En Pablo Ed Corinto

18 Idi siya di, kinmaan si Pablo ed Athens, et inmey ed Corinto. ²Dinatnganas di di Judio ay taga-Pontus ay manggadan si Aquila ya din asawa na ay si Priscilla. Kadatdateng da ay napod Italia, tan inbilin Emperador Claudius ay komaan am-in di Judio ed Roma ay say kapital di Italia. Inmey si Pablo ay en namasyal en daida, ³yan gapo ta iso nas daida ay man-amag si tolda, nakiteetee ya nakiob-obra en daida. ⁴Sinabado pay yan en nakidisdiskotil sin sinagoga ta awisena koma di Judio ya Gentil ta mamati da en Jesus.

⁵Idi sinmawang pay da Silas en Timoteo ay napo ed Macedonia, in-ag-agew Pablo ay mangikaskasaba ay mangipaneknek sin Judio ay si Jesus din Messias. ⁶Ngem idi kinontra ya pinalawlawan di Judio sisya, inkelyag nan bado na ta say pangammoan da ay makaoway da sin dosa da yan kanana, “Mo dosaen Diyos dakayo, gon-gona yo dedan! Baken kon basol. Manlogi ed wani, enak itdoan di Gentil.”

⁷Pag taynan Pablo si daida, et en nakibeey en Ticius Justus ay Gentil ay manaydayaw en Diyos. Din beey na et naiidking sin sinagoga. ⁸Waday si Crispus ay pangolon di sinagoga ya am-in da ay bemeey et namati da en Jesus. Ad-ado abe di taga-Corinto ay namati sin nangingan da sin inkaskasaban Pablo, et nana-pabonyag da.

⁹⁻¹⁰Sin esay labi, iniitaw Pablo ay kanan Apo Jesus en sisya, “Adi ka emeg-egyag, maga di manakit en sik-a, tan kadkadwaek sik-a. Ipapasnek mo ngarud ay mangaskasaba ay adi ka gomiginek, tan ad-ado pay laeng di omilis na ay manbalin si ipogaw ko.” ¹¹Isonga nantetees Pablo sisi si esa ya kagodwa ay tawen ay nan-it-itdo si kalin Diyos.

¹²Idi naisokat pay si Gallio ay mangobrador ed Akaya, nantotolag di adi mamati ay Judio ay nanpap en Pablo, et in-ey da sin korti ta idarum da sin gobernador. ¹³Kanan da, “Din ipogaw ay nay et aw-awisena di kaipoipogaw ta di iyat da ay mandayaw en Diyos et maikontra sin linteg.”

¹⁴Istay komali si Pablo, ngem dowan et kanan Gallio sin Judio, “Mo wada koma di basol nisa ono lawa ay inamag na, an-anosak adi kayman ay mannge en dakayo ay Judio. ¹⁵Ngem gapo ta maipanggep anggoy sin kaiol-ologan di kali ya ngadngadan di ipogaw ya

din linteg ay on-onodan yo di panririan yo, olay dakayo di makaamos sa, tan sigaak.” ¹⁶Pag na et ipabela sin korti. ¹⁷Siya et di, din Gentil ay mamoyboya et kagamdot da en Sostenes ay pangolon di sinagoga et sinoplit da sin bel-ayan di korti, ngem si Gallio et binaybay-anas daida.

Din Nantaolian Pablo Ed Antiok

¹⁸Nabayag pay laeng si Pablo ed Corinto. Pag nan taynan din aag-i ay mamati, et inmey ed Cencrea ay kinoykoyog da Aquila en Priscilla. Idi sinmawang das di, nana-pakalbo si Pablo ta say pangipailaana ay natongpal din inkari na en Diyos.†† Pag dan manlogan si bapor ay emey ed Syria. ¹⁹⁻²¹Maspad da pay ed Efeso, inmey si Pablo sin sinagoga et nakidiskotil sin Judio. Inpakodan da ta makitetees di, ngem sinigaan Pablo. “Mo say layden Diyos, asiak man-taoli,” kanana. Pag nan taynan da Aquila en Priscilla, et manlogan kasin sin bapor ay emey ed Syria.

²²Somawang pay ed Cesarea ay esay ilin di Syria, nandad-an ay tinmikid ed Jerusalem ta en manpasyal sin gimong, asi pag manballalong ed Antiok. ²³Idi nabaybayag isdi, nanlobwat kasin ay ena pasyalen din kailiili sin sakop di Galacia ya Frigia ay mangipapigpigs sa si nemnem di mamati.

Din Nan-itdoan Apollos Ed Efeso Ya Ed Corinto

²⁴Dowan pay et wada di esa ay Judio ay taga-Alexandria ay inmey ed Efeso. Di ngadana et si Apollos. Nalaing sisya ay man-itdo, ya ad-ado abey ammo na maipanggep sin inpaisolat Diyos. ²⁵Nagaget ay man-itdo si maipanggep en Apo Jesus, yan tet-ewa abe di inbaggabaga na, tan waday nangitdo en sisya ed

††18:18 Bilbilang 6:18.

idi. Ngem asi et din ammo na anggoy et din init-itdon Juan sin deda ay nanbonbonyagana. ²⁶Inlogi na ay mangaskasaba sin sinagoga, yan natoled abe ay mankali. Sin nanngan da Priscilla en Aquila, inayagan das sisya sin beey da, et initdoan da ay kosto sin adi na ammo ay maipanggep en Jesus ya din iyat Diyos ay mangisalakana si ipogaw. ²⁷Idi layden pay Apollos ay emey sin probinsiya ay Akaya, inaboloyan din aag-i ay mamati ed Efeso sisya, et nansolat da sin mamati ed Akaya ta awaten das sisya. Idi sinmawang sidi, ad-adoy badang na en daida ay mamati babaen sin seg-ang Diyos. ²⁸Tan nalaing ay makidiskotil sin Judio ay il-ilan di ipogaw, yan inabak nas daida ay nangipaneknek sin kalin Diyos ay si Jesus din Messias.

Din Sinenggepan Di Ispirito Santo Sin Taga-Efeso

19 Idi deda si Apollos ed Corinto, inmey si Pablo ed Efeso ay napo ed Frigia ay nandad-an sin kadondontogan. Idi sinmawang sidi, waday dinatngana ay papasolot, ²yan pinoot na en daida, “Ay inawat yo din Ispirito Santo sin namatian yo?”

“Aga, magay dindinngge mi sin kanam en Ispirito Santo,” kanan da.

³“Mo siya sa, intoy ison ngarud di nanpabonyagan yo?” kanan Pablo.

“Din iyat di bonyag ay initdon Juan,” kanan da.

⁴Pag kanan Pablo, “Din initdon iman Juan et kanana en masapol ay manbabawi di ipogaw sin basbasol da ta asi da manpabonyag. Ngem kanana abe en masapol ay mamati da sin omonod en sisya ay si Jesus.”

⁵Sin nanngan das di, nanpabonyag da kasin ay nangipaammo ay si Jesus di Apo da. ⁶Pag kapayen Pablo si daida, et sin-gep di Ispirito Santo. Asi da pag mankali si natken ay kalkali dowan da

aben ibagbaga din inpabagan Diyos en daida. ⁷Di kabibilang da et emey ay sinpo ya dowa.

⁸Tolo ay bowan pay di nan-it-itdoan Pablo sin sinagoga, yan natoled ay nakidisdiskotil en daida maipanggep sin panturayan Diyos ta maawis da koma ay mamati. ⁹Ngem wada di odom ay kinmenteg di nemnem da ay sinigaan da ay mamati, et pinalawlaw da din pammatin di Cristiano sin iiba da ay makigimong. Isonga tinaynan da Pablo ya din sinmolsolot en Jesus, et inmey da sin iskowilaan Tirannus. Say nakidisdiskotilan Pablo si inag-agew ¹⁰enggana ay inmey di doway tawen. Isonga am-in din omili sin probinsiya ay Asia, olay Judio ya Gentil, dinngge da din kalin Diyos maipanggep en Apo Jesus.

Din Naamag Sin Pito Ay Anak Sceva

¹¹Palalo ay nakaskasdaaw din milagro ay inam-amag Diyos babaen en Pablo.

¹²Tan olay panyo ono trapo ay osal na, mo iey da sin mansaksakit ya kinapet di anito, nailatonan da dowan aben tinaynan din aanito si daida. ¹³Asi et wada da di Judio ay manlikliked ay mangipakpakaan si aanito, yan pinadpada da ay nangos-osal sin ngadan Jesus. Din ininyat da et kanan da, “Sik-a ay anito, begew din panakabalin di ngadan Jesus ay ikaskasaban Pablo, komaan ka.”

¹⁴Waday pito ay an-ak Sceva ay esa ay pangolon di papadin di Judio ay nangiyat sidi. ¹⁵Ngem sinongbatan din anito si daida ay nangwani, “Si Jesus et am-ammok, si Pablo abe et am-ammok, ngem dakayo pay, sino kayo?” ¹⁶Pag et kadepap din kinapet di anito en daida, yan palalo di inyat na ay nangibaw en daida enggana ay naabak da am-in. Et nalabolabosan ya nasogasogatan da ay linmayaw sin beey na.

¹⁷Idi dinnggen din omili ed Efeso, Judio ya Gentil, din naamag ay doy,

inmegyaegyat da et binigbig da din ngadan Jesus.¹⁸ Yan ad-ado di mamati ay nangipodpodno sin iib-a da sin ininyat da ay nan-gegey,¹⁹ down di odom et tinopog da din libro da et pinooan da ay boyboyaen di kaipoipogaw. Idi binilang da din banol di napooan, inmey ay limapolo ay libo sin pilak da.^{‡‡} ²⁰ Begew sin am-in dana ay naam-amag, nandinamag din kalin Diyos maipanggep en Apo Jesus, down aben inmad-ado di namati en sisya.

Din Golo Ed Efeso

²¹ Idi siya di, ninemnem Pablo ay mandan sin probinsiya ay Macedonia ya Akaya ay emey ed Jerusalem. Inbaga na abe ay mo makdeng di, masapol ay en manpasyal ed Roma.²² Nangon-onaena ngarud ed Macedonia da Timoteo en Erastus ay doway ay kabadbadang na, yan nabay-an sisya sin probinsiya ay Asia ay kad-an di Efeso.

²³ Siya di di binmalaan di kaeegyat ay golo ed Efeso maipanggep sin pamatin di Cristiano.²⁴ Tan wada di lalaki ay manngadan si Demetrius ay nalaing ay manpanday si palata.^{¶¶} Ad-ado abe di laglagboana ay mangam-amag si sinan titimplon di babai ay diyos da ay si Artemis, yan dakdake abe di ganansiya da.²⁵ Isonga inpasinop Demetrius din laglagboana ya din iib-a na ay manpanday yan kanana, “Gagait ko, ammo yo ay ad-adoy pilak ay al-alaeen tako sin obla tako ay nay.²⁶ Inil-ila tako abe si Pablo, ya dindinngge tako di ititdo na sin kaipoipogaw. Kanana en baken tet-ewa ay diyos di inamag di ipogaw, yan ad-adoy inaw-awis na isnan ed Efeso ya istay am-in ay ili isnan probinsiya ay Asia.²⁷ Adi pay mo mapalawlawwa di obla tako ay nay, awni

kadi et mamaga di manlako. Yan baken ang-angoy nina, mo adi et mamagay kowintan di timplon di nangato ay diyos tako ay si Artemis. Olay si Artemis ay mismo ay daydayawen da sin kailili isnan probinsiya ay Asia ya enggana sin intiro ay lobong, madadael abe iman din kinadiyos na.”

²⁸ Sin nanngaan da sin kanan Demetrius ay sana, palalo ay binmonget da, yan kababanogaw da ay nangwani, “Madaydayaw si Artemis ay diyos tako isnan Efeso!”²⁹ Adi nabayag yan enggay nagolo din am-in ay omili. Kadepap da en da Gaius en Aristarkus ay kakoyog Pablo ay taga-Macedonia. Pag da et katantanagtag ay mangigalalad sin panboyboyaan di omili.³⁰ Si Pablo abe et laydena ay emey sidi ta makingalat sin kaipoipogaw, ngem adi inpalobos di mamati.³¹ Wada abey tuturay di probinsiya ay gayyem Pablo ay nangibaas ipogaw ay en nangwani en sisya, “Adi ka kod paaben manpail-ila sin panboyboyaan di ipogaw.”

³² Downay pay din kaipoipogaw et nalabes ay ngomalangalawngaw da ay nantinetken ya mankokontra di ibogbogaw da, tan di kaad-adoan en daida et adi da ammo di poon ya gapon di nasinopan da.³³ Isonga din Judio et inapika da di esa ay ib-a da ay si Alexander sin sangoanan di kaipoipogaw ta lawaganas daida, tan emegyat da tan mo pabasolen di kaipoipogaw si daida. Nansinyas si Alexander ay mangipaginek koma sin ipogaw.³⁴ Ngem idi inlasinan da ay Judio sisya, nan-es-esaen dan ibogaw da si nganngani ay doway oras ay mangwani, “Madaydayaw si Artemis ay diyos tako isnan Efeso.”

³⁵ Pag bomala din mayor di ili. Idi inpaginek nas daida, kanana, “Iib-a ay

‡‡19:19 Di esa ay drachma ay pilak da et banol di poldiya.

¶¶19:24 Baken din pilak mo adi et din somigondas balitok.

taga-Efeso, ay ken wada di olay esay ipogaw ay adi mangammo ay datako di mangay-ayowan sin timplon di ma-daydayaw ay si Artemis ya din bato ay kais-is-oana ay natekdag ay napod langit ed nabaon? ³⁶Maga di mabalin ay mangwani en baken tet-ewa na, isonga iginek tako iman ay adi tako maag-agagan. ³⁷Din ipogaw ay in-ali yos na et maga met di inakew da sin timplo tako, yan adi da aben pinalawlawa din diyos tako. ³⁸Mo si da Demetrius pay ya din iib-a na ay manpanpanday, mo wada di pangigab-itan das basol di ipogaw, wada di hohowis ya tuturay di ili sin opisina da. Say en da koman pangidaruman. ³⁹Mo wada di odom ay layden yo ay maibaga, awni kod ta asi tako ngalaten sin kosto ay miting tako. ⁴⁰Tan nay madanaganak, tan mo idarum das datako sin papangolo tako ed Roma manbegew din nan-goloan yo ay nay, sino ngin di ipambal tako, tan maga met di kosto ay nan-gapoana?” ⁴¹Sin nangwanianas di, pag nan ibaga ta mansisian da.

Din Nantaolian Da Pablo Ed Macedonia Ya Ed Grecia

20 Idi nakdeng din golo ay doy, in-pasinop Pablo din mamati ta pagpagsaena di nemnem da. Nanpakada, pag komaan ay emey ed Macedonia. ²Pinas-pasyal na din mamati sin kailiili isdi ay mangipapigpigs a en daida, asi pag emey ed Akaya ay makwani abe en Grecia. ³Nantetees di si tolo ay bowan, pag nan kanan en manlogan si bapor ay emey ed Syria. Ngem idi manlobwat koma, inammoana ay nantotolag di Judio ay mamse en sisya, isonga inkotiwitiw na ay mandan ed Macedonia. ⁴⁻⁵Idi sinmawang kami ed Filipos, inmon-ona din kakoyog mi ay maneseed en dakami ed

Troas. Waday si Sopater ay anak Pirrus ay taga-Berea, da Aristarkus en Secundus ay taga-Tessalonica, si Gaius ay taga-Derbe, si Timoteo, ya da Tikicus en Trofimus ay taga-Asia. ⁶Makdeng pay din fiesta ay panganan da sin tinapay ay magay labadura na, nanlogan kamis bapor ay mangonod en daida. Emey pay di limay agew, asi kami datngan din iib-a mi ed Troas. Et nakadominggo kamis di.

Din Natekdagan Eutikus Ed Troas

⁷Sin sedem di Sabado, nan-gimong kami am-in ay mamati ta kanen mi din tinapay ay pangnemneman mi sin nateyan Jesus. Pag man-itdos Pablo enggana sin gawan di labi, tan kanana en manlobwat sin kabigatana. ⁸Ad-adoy silaw sin kowarto sin kayang ay nasinopan mi. ⁹Wada abe di baro ay si Eutikus ay tinmotokdo sin tawa. Idi nabayag di nankalkalian Pablo, mas-maseyep, neyneyna yan naseyep, et pag matekdag ay napo sin maikatlo ay galadon di beey. Idi en da binidking, enggay natey. ¹⁰Asi et binmaba abe si Pablo, et ena sinakli, pag nan kanan, “Adi kayo madanagan, tan matmatago.” ¹¹Pag kasin somakyab si Pablo et mangan kami. Nakakan kami pay, intoltoloy na ay makingalngalat enggana ay mapat-a, asi kami pay komaan. ¹²Din baro pay et insaa da sin beey da, yan peteg di layad da tan natagos sisya.

Din Inbagan Pablo Sin Papangolon Di Mamati Ed Efeso

¹³Nansian kami en Pablo et en kami^{ss} nanlogan si bapor ay emey ed Assos downan pay mandad-an si Pablo, tan say nantolagan mi ay dag-osen mis sisya sidi. ¹⁴Idi nan-abat kami ed Assos, nakilogan en dakami, et inmey kami ed Mitilene. ¹⁵Mapat-a pay, nanlobwat

^{ss}20:13 Din olog di kami et da Lucas.

kamis di, et nilabsan mi ed Kios. Sin maikadwa ay agew, naspad kami ed Samos, et sin katlo na pay, nandagas kami ed Miletus. ¹⁶Adi kami naspad ed Efeso tan into et mo mataktak kamis di sin probinsiya ay Asia, tan man-gaganat si Pablo ay somawang ed Jerusalem ta mo mabalin, abotana din fiesta ay mak-wani en Pentecostes.

¹⁷Isonga sin kawada mi ed Miletus, binaan Pablo di emey ed Efeso ay en mangayag sin papangolon di gimong. ¹⁸Idi sinmawang da, kanana en daida, "Ammo yo di kabibiyag ko sin nakiteteak en dakayo manlogi sin damo ay inmaliak isnan probinsiya ay Asia. ¹⁹Tinongtongpal ko din inbilbilin Apo Jesus ay adi manpangpangato. Nanlolowaak abe sin sakit di nemnem ko begew sin namalpaligatan di iib-ak ay Judio en sak-en ay nanpaplanoan da ay pomse koma. ²⁰Ammo yo abe ay maga di binokbokodak ay pansigdan yo sin nangaskasabaak ya nangit-itdoak en dakayo sin mitmiting tako ya olay sin bebeey yo. ²¹Dadlonak aben intogotogon sin iib-ak ay Judio ya din Gentil ay masapol ay dokogan da di basol da ta sagongen das Diyos ya mamati da en Jesu Cristo ay Apo tako.

²²"Ed wani pay, emeyak ed Jerusalem, tan say inbilin din Espirito Santo en sak-en, yan adiak ammo mo sino di mapasamak en sak-en sidi. ²³Ammok anggoy din indadaan di Espirito Santo en sak-en sin kailili ay pinasyal ko en awni et maibalod ya mapaligatanak. ²⁴Ngem olay mateyak, tan din banolek et baken din biyag ko mo adi et ta kedngek am-in din paoblan Apo Jesus en sak-en ay mangipaneknek sin siged ay damag maipanggep sin seg-ang Diyos.

²⁵"Dakayo ay nakiteteak sin nangikaskasabaak maipanggep si panturayan Diyos, ammok ay adi tako kasin man-asiila. ²⁶Isonga dadlonak

ibaga en dakayo ed wani, mo wada en dakayo di maisian en Diyos ta madosa, baken kon basol, ²⁷tan inset ko ay nangitdo en dakayo sin am-in ay layden Diyos ay magay binokbokodak.

²⁸"Siliban yo ngarud di iyat yos biyag yo, downan yo aben banbantayan din iipogaw ay intalek di Espirito Santo en dakayo, tan say biyang yo ay papan-golo da. Ay-ayowanen yo si kosto din ipogaw en Diyos, tan inisbot na din dadan di Anak na. ²⁹Tan ammok ay mo komaanak, wada di en man-itdo en dakayos natnatken. Kaman dan maang-gat ay animal ay mamse si talaken, tan kibolen da din pammatin di ipogaw ay ay-ayowanen yo, yan adi da segangan daida. ³⁰Wada abey naitatapi en dakayo ay mamati ay awni et man-itdos et-etek ta awisen da di mamati ta daida di soloten da. ³¹Siliban yo ngarud. Nemnemnemen yo ay indadaan ko am-in en dakayo sin tolo ay tawen ay nakiteteak en dakayo, olay kaagawan ya labi, downan aben nanlolowa si dak-dake ay layad ya seg-ang ko en dakayo.

³²"Ed wani pay, italek kos dakayo en Diyos ya sin inkari na ay seganganas dakayo. Sisya di manakabalin ay mangipapigsa sin pammati yo ya mangidawat sin bibindisyon ay inkari na en daida am-in ay nanbalinenas ipogaw na. ³³Mo sak-en pay, adiak nanked-kedaw si pilak ono bado sin olay sino en dakayo. ³⁴Ammo yo ay sak-en ay mismo di nan-ob-obla ay nangnang-a sin kasapolak ya din kasapolan di iib-ak ay kakoykoyog ko. ³⁵Say inamag kos kanayon ta waday tadonen yo, tan masapol ay man-gaget tako ay man-obla ta waday ibadang tako sin makasapol. Nemnemnemen tako koma din kanan Apo Jesus en, 'Dakdake din ragsak di man-idawat mo din maidawtan.'"

³⁶Sin nangwanian Pablo sidi, pag dan mandokmog am-in, et mankararag si

Pablo. ³⁷Asi da pay maiog-ogaan ay mangawe ya mangongo en sisya, ³⁸tan peteg ay mansakit di nemnem da sin nangwaniana en adi da kasin man-asiila. Asi da pag itlod enggana sin kad-an di bapor.

Din Inmeyan Pablo Ed Jerusalem

21 Idi nanlogan kami en Pablo ay manaynan en daida, nandagas kami ed Cos. Sin kabigatana pay, inmey kami ed Rodes, sin katlo na, ed Patara, et say nandisaagan mi. ²Asi mi dinatngan di esa ay bapor ay emey ed Fenicia, et nanlogan kamis di. ³Sin kannigid, matamang ed Cyprus sin nalabsan mi, pag kami et mandagas ed Tiro ay esay ili sin probinsiya ay Syria. Nandisaag kamis di, tan say nangipadisaagan da sin kalga. ⁴Datngan mi pay di papasolot Jesus, nakadominggo kami ay nakiteteen en daida. Inpidwapidwa da ay mangidadaan en Pablo ay adi na koman itoloy ay emey ed Jerusalem, tan inpaammon din Ispirito Santo en daida ay mapaligat sisi. ⁵Ngem idi nakdeng di nanteteen mis di, inkanayon mi pay dedan. Daida am-in ay mamati, pati din babbabai ya din an-ak da et initlod das dakami enggana sin baybay ay wada sin beddeng di ili da. Et nandokmog kamis di sin benget di baybay yan nankararag kami. ⁶Asi kami nanpipinakada, et nanlogan kami kasin sin bapor dowan da pay somaa.

⁷Somawang kami pay ed Tolemis sin napoan mi ed Tiro, nandisaag kami, et en kami pinasyal din mamati en Jesus sisi. ⁸Sin agsapa pay, kinmaan kami, et inmey kami ed Cesarea. Idi sinmawang kamis di, en kami nakiteteen sin beey Felipe ay esa sin pito ay pinili da ed Jerusalem ed idi. Din obla na abe et mangikaskasaba sin siged ay damag. ⁹Wada abe di opat ay an-ak da ay babassang ay mamadto. ¹⁰Idi nganngani di esay dominggo mis di, sin-

mawang di mamadto ay napod Judea ay manngadan si Agabus. ¹¹Ina na din balikes Pablo, yan inbalod na sin mismo ay takkay ya siki na. Pag nan kanan, “Siya na di kanan di Ispirito Santo, ‘Kaman nina met laeng di iyat di Judio ed Jerusalem ay mamalod sin nakin oka sin balikes ay nay, asi da pay ipolang sin Gentil.’”

¹²Sin nanngaan mis di, nanpakpakaasi kami ya din odom ay wadas di ta adi emey si Pablo ed Jerusalem. ¹³Ngem sinongbatana yan kanana, “Adi yo ogoogan sak-en, tan pasaksakiten yon nemnem ko. Nakasaganaak ay mabalod ya olay mateyak ed Jerusalem para en Apo Jesus.”

¹⁴Idi adi kami makabaliw sin nemnem na, insaldeng mi, pag min kanan, “Sapay koma ta din layden Diyos di matongpal.”

¹⁵Pag kami mansagana, et emey kami ed Jerusalem. ¹⁶Wada abe di papasolot Jesus ay taga-Cesarea ay nakeey. Idi sinmawang kami, in-ey das dakami sin beey Mnason ay napod Cyprus ay esa en daida ay sigod ay namati, ta say pantean mi kano.

Din Inpaamag Santiago En Pablo

¹⁷Idi sinmawang kamis di, maragsakan din aag-i ay nangawat en dakami. ¹⁸Sin napat-aana, inmey kami en Pablo ay en mamasyal en Santiago. Wada abes di am-in din papangolon di mamati. ¹⁹Idi nakisamano si Pablo en daida, dinad-at na din am-in ay inam-amag Diyos babaen sin ena nangaskasabaan en daida ay Gentil.

²⁰Sin nanngaan das di, dinayaw da am-in si Diyos. Ngem asi da kanan en Pablo, “Agi mi, layden mi mo nemnem abe ay kalibolibo di bilang di Judio ay namati en Jesus, yan napinget da abe ay mangonod sin linteg tako ay Judio. ²¹Dinngge da ay init-itdoam kano din Judio ay manbeey sin kaililin di Gen-

til ta dokogan da din bilbilin Moses ya adi da kogiten din an-ak da ya adi da aben onodan din ogali tako ay Judio.²² Intoy iyat tako pay ta ammoen da ay baken tet-ewa, tan dadlon dan madamag ay wada kas na?²³ Din wadas nemnem mi et siged mo siya na di amagem. Wada en dakami di opat ay lalaki ay nganngani ay makteng ngilin da ay inkari da en Diyos.²⁴ Makeey ka en daida sin Timplo ta manpaila ka sin padi ya maitapi ka sin amagen da sin pito ay agew ay pangikdengan da. Mo makteng di, asi ka bayadan din masapol ay paltien da ta mabalin ay koskosan di padi din toktok da ay mangipaila ay nakdeng di inkari da.* Say pangammoan di ipogaw ay din nadamag da maipanggep en sik-a, owat etek di, tan maila dedan ay kosto di iyat mo ay manongpal sin linteg tako.²⁵ Mo maipanggep abe sin Gentil ay mamati, da naey ay bilin anggoy di insolat mi en daida ay masapol ay tongpalen da. Adi da isida di naidaton sin sinan didiyos, adi da aben mansidas dada ono napososan ay animal, ya adi da aben daddaagen di baken dan asawa.” Siya di di inbagan da Santiago en Pablo.

²⁶ Isonga sin kaagsapaana, kinoyog Pablo din opat ay lalaki ay doy, et naitapi sin inamag da ay nangiligi ay manglinis sin awak da. Asi da inmey sin Timplo, et inbagan Pablo sin padi din pitsa ay kaktengana, ta say panpaltian ya panpakalboan din opat ay gait na.

Din Nadpapan Pablo

²⁷ Idi nganngani ay makteng din pito ay agew, wada da di Judio ay napoed Asia ay nangila en Pablo sin Tim-

plo. Sinogsogan da din kaipoipogaw ta pabongeten da, asi da depapen si Pablo²⁸ ay mangibogbogaw, “Gagait mi ay Israelita, pakibadang kayo! Tan si naey di en mangit-itdo sin am-in ay ipogaw en lawa tako ay Judio ya lawa abe di linteg Moses ya din Timplo tako. Yan nay sinepsep na ay nangipakadodogis sin Timplo tako, tan inpasgep na di Gentil.”†²⁹ Say kanan da di, tan inil-ila da ay inkoykoyog Pablo di esa ay taga-Efeso ay si Trofimus ed Jerusalem, yan kanan da en inpasgep na abes sisya sin Timplo.

³⁰ Baken nabayag yan nagolo am-in din omili, et kasintatagtag da ay emey sin Timplo. Kagamdot da en Pablo et kaigalalad da ay mangibala. Pag da et in-eb.³¹ Padpadasen da pay ay mamse en sisya, waday nangipadamag sin komander di sosoldado ay Romano ay man-gogolo din am-in ay omili.³² Dagos et kaayag sisya sin kakapitan ya sosoldado, et tomanagtag da ay emey sin kad-an di kaipoipogaw. Sin nangilaan di ipogaw sin komander ya din sosoldado, kaisaldeng da ay manesdespeg en Pablo.³³ Pag tiliwen din komander sisya, et pabalod na si doway kadina. Asi na pay kanan sin kaipoipogaw, “Sino din ipogaw ay nay? Sinoy inamagna?”³⁴ Ngem nankinalasi din inbogbogaw da ay manongsongbat, dowan dan ngomanalawngaw, isonga magay iyat na ay mangammo sin katet-ewa na. Idi siya et di, inbilina sin sosoldado ta iey das Pablo sin kampo da.³⁵ Idi insawang da sin agdan, kapilitan ay ikayang da, tan gamboloken din kaipoipogaw si bonget da³⁶ yan nakikiey da en daida ay mangibogbogaw, “Peslen tako!”

*21:24 Bilbilang 6:13-20.

†21:28 Paniyewen di Judio mo senggep di Gentil sin timplo da. Mo maibasar sin linteg da, mo waday Gentil ay sinenggep sisi, mabalin ay peslen da.

Din Nanongbatan Pablo Sin Judio

³⁷ Idi istay dan pasgepen si Pablo sin kampo da, kanana sin komander, “Wada kod di ibagak en sik-a.”

Nasdaaw din komander, tan Griego di inkali na, yan kanana, “Ammom baw ay mankalis Griego. ³⁸ Kanak en sik-a din taga-Egipto ay nanglaban sin gobierno ed idi ay nangipango sin opat ay libo ay tollisan sin lugar ay magay omili.”

³⁹ “Baken met sak-en,” insongbat Pablo, “tan mo sak-en et Judioak ay taga-Tarsus sin probinsiya ay Cilicia ay madamdag ay siyodad. Wada abey laydek ay ibaga sin ipogaw, mo mabalin.”

⁴⁰ Inpalobos din komander, isonga pinmika si Pablo sin agdan, yan nansinyas ay mangipaginek sin ipogaw. Idi ginminek da, kinmali sin kalin di Judio ay Hebreo, yan kanana,

22 “Gagait ko ya aam-ak, dengngen yo kod din isongbat ko en dakayo.” ² Sin nanngedan da ay Hebreo din ikalkali na, nasepsep ay ginminek da. Et pag itoloy Pablo ay mangwani, ³ “Sak-en et Judioak ay naianak ed Tarsus ed Cilicia, ngem isnan Jerusalem di nadakdak-ak. Si Gamaliel di maestrok, yan inset na ay nangitdo en sak-en sin am-in ay linteg di aap-o tako. Nineekak abe ay mansilbi en Diyos ay kaman si dakayo met laeng. ⁴ Tan inil-ilbasak din mamati en Jesus enggana ay inpapsek di odom. Lallalaki ya babbabai et dinpap kos daida ay inbalod. ⁵ Yan mabalin dedan ay paneknekan din kangatoan ay padi ya am-in da ay papangolo tako ay tet-ewa, tan daida met laeng di nangipaw-it en sak-en si solat ta iey ko sin aag-i tako ed Damascus. Isonga inmeyak sidi ay en manpap sin mamati en Jesus, ta ialik isnan ed Jerusalem ay mapoposasan ta madosa da.

⁶ “Ngem idi wadaak sin danan sin alas dosi ay omas-asag-en ed Damascus, bigla ay linmikob di somilsilap ay pat-a ay napod langit, ⁷ et natokangkak. Pagak dengngen di kali ay mangmangwani, ‘Saulo, Saulo, apay nga pomaligat ka?’

⁸ “‘Sino ka ay Apo?’ kanak.

“‘Sak-en si Jesus ay taga-Nazaret ay palpaligatem,’ kanana. ⁹ Din kakoykoyog ko pay et inila da din sinmilap, ngem adi da dinngge din inbagbagan di nankalkali.

¹⁰ “‘Asiak kanan, ‘Sinoy masapol ay amagek ay Apo?’

“Pag nan kanan ay somongbat, ‘Ibangon mo ta emey ka ed Damascus, tan wadas di di mangibaga en sik-a sin am-in ay ninemnem ko ay ipaamag en sik-a.’ ¹¹ Ngem adiak makaila, tan nadiadiak sin sinmilap, isonga intakkayan din kakoykoyog kos sak-en ay nangipango ed Damascus.

¹² “Siya di, wadas di di ipogaw ay manngadan si Ananias ay managtongpal sin linteg tako. Dadlon aben pinatpateg di am-in ay kailiana ay Judio. ¹³ Inmalis sisya et pinmika sin kad-ak. Pag nan kanan, ‘Agik ay Saulo, makaila ka kasin.’ Yan naidsan ay naibolinasanasan matak, et inilak sisya. ¹⁴ Asi na pag kanan, ‘Din Diyos ay dinaydayaw din aap-o tako et pinili daka ta ammoem din laydena ya ilaem din nasantoan ay Anak na ay nansilbi en sisya ya dengngem abe din kali na. ¹⁵ Tan sik-a di mangipaneknek sin am-in ay ipogaw sin inilam ya dinngem. ¹⁶ May ngarud, sinoy sedsed-em? Ibangon mo ta en ka manpabonyag dowan kan os-osalen din ngadan Jesus ay mangipaammo ay sisya di Apom, ta maowasan din basol mo,’ kanan Ananias en sak-en.

¹⁷ “Idi nantaoliak ed Jerusalem, wadaak sin Timplo ay mankarkarag, yan waday inpailan Diyos en sak-en

ay kaman iitaw. ¹⁸Inilak din Apo ay nangwani en sak-en, 'Dalasem! Komaan ka ed Jerusalem ay dagos, tan din ipogaw issa, adi da pasien di ibagbagam maipanggep en sak-en.'

¹⁹"Ngem sinongbatak ay nangwani, 'Apo, mabalin siguro ay pasien da, tan ammo da ngarud ay sak-en di inmey sin kasinasinagoga ay en manpap sin mamati en sik-a ta ibalod ko ya soplitek si daida. ²⁰Ammo da abe ay naragsakanak sin namsean da en Esteban ay nangipaneke en sik-a, tan wadaak sidi ay nanilsilib sin badon di namse,' kanak en Apo.

²¹"Pag na et kanan en sak-en, 'Emey ka pay dedan, tan ibaak sik-a ed addawi sin ipogaw ay Gentil.'"

²²Sin nangwanian Pablo sidi, din kaipoipogaw ay nannange en sisya et inlogi da ay nangibogaw, "Peslen tako et! Magay silbin di biyag na!" ²³Intoltoloy da ay nanbogbogaw dowan dan iwaswasawas din badbado da, yan isapapowak dan tapok sin kayang ay mangipaila sin bonget da. ²⁴Isonga inpasgep din komander si Pablo, et inbilina ta sopliten da ta ipodno na din nan-gapoan di namogbogawan di ipogaw en sisya. ²⁵Ngem idi intaked da ta say sopliten da, nankali si Pablo sin kapitan ay pinmipika sidi yan kanana, "Ay baken kontran di linteg ay sopliten yo di ipogaw ay Romano mo adi yo bistigalen on-ona?"

²⁶Sin nangean din kapitan sin kanan Pablo ay sana, ena insodsod sin komander. "Silibam din amagem sin ipogaw ay doy, tan Romano kano."

²⁷Isonga inmey din komander ay en namoot en Pablo mo tet-ewa. "Ibagam kod, ay Romano ka kano?" kanana.

"Aw," kanan Pablo.

²⁸"Olay sak-en, ngem dakdake di inbayad ko asiak maibilang ay Romano," kanan din komander.

"Ngem sak-en pay, Romanoak manlogi sin binmalaak," kanan Pablo.

²⁹Siya et di, man-aagag din istay manoplit en sisya ay komaan, yan olay din komander, inmegyat sin nangamoana ay inpabalod nas kadina di ipogaw ay Romano.

Din Nanpailaan Pablo Sin Papangolon Di Judio

³⁰Layden pay din komander ay ammoan di kosto ay ipabasol di Judio en Pablo. Isonga idi napat-a, inpasinop na din papangolon di papadi ya am-in ay aam-a. Pag nan ipaibolos si Pablo ta iey na sin panmitingan da, et inpapika na sin sangoanan da.

23 Insisin-eng Pablo si daida yan kanana, "Aag-i, ammon Diyos ay nadalos di nemnem ko maipanggep sin inyat ko ay nansilsilbi en sisya manlogi ed idi enggana ed wani." ²Sin nangwanianan di, inbagan din kangatoan ay padi sin naisasag-en en Pablo ta tampiken da din tepek na. ³Asi et kanan Pablo en sisya, "Sik-a ay agin ookom, awni kadi et tampiken aben Diyos sik-a! Tan tinmotokdo kas sa ay mamistigal en sak-en maibasas sin linteg tako, ngem nilabsing mo din linteg ay sana, tan patampik mos sak-en."

⁴Pag et kanan din naisasag-en en Pablo, "Apay nga iy-iyewem din kangatoan ay padin Diyos?"

⁵Kanak pay Pablo ay sinombat, "Aag-i, mo doy ya inammoak koma ay sisya di kangatoan ay padi, adiak koman binabbain, tan wada kayman di naisolat sin kalin Diyos ay kanana, 'Adim palawlawen din pangolon di ili yo.'"[‡]

[‡]23:5 Exodo 22:28.

⁶Idi siya di, gapo ta ammon Pablo ay nagogodwa din papangolo, ay Sadduceo di odom, Fariseo di odom, inpigsa na di kali na ay nangwani, “Aag-ik, Fariseoak. Fariseo abe din aap-ok. Isonga namna-maek ay matago kasin di natey, yan say gapo si pamistigalan yo en sak-en ed wani.”

⁷Idi kanana di, say nanlogian di Fariseo ya Sadduceo ay man-iibaw, et nagodwa da. ⁸(Tan din Sadduceo et kanan da en adi kasin matago di natey. Kanan da abe en maga di anghel ono ababiik. Ngem din Fariseo et patien da am-in dadi.) ⁹Isonga palalo ay manngalawn-gaw da. Di odom ay Fafariseo ay mamaestron di linteg et pinmika da ta ipapilit dan nemnem da, yan kanan da ay mangwani, “Iwed polos ammo mis basol nina. Mo nginalat iman di anghel ono odom ay adi kaila, ay siya mo lawa di?”

¹⁰Idi siya et di, sinepsep da ay man-iibaw enggana ay madanagan din komander tan into et mo bisngiten das Pablo sin pan-asiposan da en sisya. Isonga inbilina ta emey di sosoldado ay en mamos en Pablo en daida ta iey da sin kampo da.

¹¹Sin siya di ay labi, nanpailas Apo Jesus en Pablo yan kanana, “Papigsaem nemnem mo, tan masapol ay en ka paneknekan di maipanggep en sak-en ed Roma ay kaman met laeng din inyat mo isnan ed Jerusalem.”

Din Nantolagan Di Judio Ay Mamse En Pablo

¹²⁻¹³Idi napat-a, waday nasurok ay opatapolo ay Judio ay nantotolag ay mamse en Pablo. Insapata da am-in en adi da mangmangan ya man-in-inom enggana ay peslen das sisya. ¹⁴Asi da inmey sin papangolon di papadi ya aam-an di Judio et kanan da, “Nansapata kami ta adi kami mangmangan enggana si pamsesan mi en Pablo. ¹⁵Isonga dakayo ya

din odom ay papangolo et ibaa yo di en mangibaga sin komander ta ial nas Pablo sina, ta bistigalen yo kano ay kosto maipanggep sin kaso na. Asi mi sissiimen ta peslen mi sin danan sin daan dan somawangan isna.”

¹⁶Ngem din panganaken Pablo ay anak di agi na ay babai et inammoana din sana ay totolagan di Judio, et inmey sin kampon di sosoldado ay en nangisipsip en sisya. ¹⁷Pag ayagan Pablo di esa ay kapitan, yan kanana en sisya, “Itlod mo kod din baro ay nay sin komander, tan wada kano di ibaga na en sisya.”

¹⁸Isonga in-ey nas di yan kanana, “Din balod ay si Pablo et inayaganas sak-en, yan inbaga na ta ipangok din baro ay nay en sik-a, tan wada kano di ibaga na.”

¹⁹Siya et di, intakkayan din komander, et inmay-ayed da ta maang-anggay da. Pag nan pooten ay mangwani, “Sinoy laydem ay ibaga?”

²⁰Sinongbatan din baro yan kanana, “Nantotolag din papangolon di Judio ta ibaga da en sik-a ta iey mos Pablo sin panmitmitingan da si bigat, ta bistigalen da kano ay kosto maipanggep sin kaso na. ²¹Ngem adim patpatien, tan nasurok si opatapolo ay ipogaw di manisiim en sisya, yan insapata da ay adi da mangmangan ya man-in-inom engganas peslen das sisya. Enggay nakasagana da, yan din pangaboloyam anggoy di sedsed-en da.”

²²Pag pasaaen din komander ay nangwani, “Adim ibagbaga si olay sino ay in-sipsip mo na en sak-en.”

Din Nangitlodan Da En Pablo En Gobernador Felix

²³Asi pay ayagan din komander di doway ay kapitan yan kanana en daida, “Isagana yo di doway gasot ay sosoldado ya doway gasot ay gomagayang ya pitopolo ay mangakabayo ta itlod yos Pablo ed Cesarea. Manlobwat kayo si

alas nowibi si labi. ²⁴Pangabayo en yo abes Pablo, yan esten yo ay mamantay en sisya ta say maga di maam-amag en sisya si lawa enggana ay idateng yo en Gobernador Felix.” ²⁵Nansolat abe ay nangwani, ²⁶“Apo Gobernador Felix, sak-en si Claudius Lisias di nansolat isna. Komosta ka. ²⁷Din ipogaw ay sana ay inpaitlod ko en sik-a et dinpap di Judio yan istay dan pinse. Ngem dakami sin sosoldadok et en mi insalakan, tan inammoak ay Romano sisya. ²⁸Laydek ay ammoan mo sino di ipabasol dan sisya, isonga in-ey ko sin papangolo da. ²⁹Din inammoak et magay basol na si omanay si kateyana ono maibalodana, tan maipanggep si linteg da et anggoy. ³⁰Idi wada pay di nangisipsip en sak-en ay nantotolag di Judio ay mamse en sisya, adiak tinaktak ay nangibaa en sik-a. Tinogon ko abe din nangipabasol en sisya ta en da idarum en sik-a. Anggay nisa.” Siya di din insolat na.

³¹Idi nalabi, tinongpal din sosoldado din inbilin di apo da, et initlet das Pablo enggana ed Antipatris. ³²Mapat-a pay, nantaoli din mandad-an ay sosoldado sin kampo da ed Jerusalem downan pay intoloy din nangakabayo ay mangoyog en Pablo. ³³Sin sinmawangan da ed Cesarea, indawat da din solat sin gobernador, et inpolang das Pablo en sisya. ³⁴Binasan din gobernador din solat, pag nan pooten en Pablo mo sino ay probinsiya di napoana. Idi inbagan Pablo ay taga-Cilicia sisya, ³⁵kanan din gobernador, “Asiak bistigalen sik-a mo omali din mangipababasol en sik-a.” Pag nan ibilin ta magowardiyaan sin beey na ay inpaasad Ari Herod ed idi.

Din Namistigalan Felix En Pablo

24 Idi inmey di lima ay agew, sinmawang din kangatoan ay padi

ya di odom ay aam-a ed Cesarea. Wada abey intakin da ay abogado ay mangadan si Tertullus. Inmey da am-in sin kad-an Gobernador Felix ta idarum das Pablo en sisya. ²Idi inpaayag din gobernador si Pablo, kinmali si Tertullus ay nangipabasol en sisya. Kanana, “Madayaw ay Apo Gobernador! Begew sin kinalaing mo ay mangituray en dakami, nabayag ay natalna di biyag mis na. Ad-ado abe di inam-amag mo ay nangipasiged sin ili ay nay. ³Isonga olay intoy em-emeyan mi, daktake di iyaman mi en sik-as kankanayon. ⁴Ngem adiak layden ay sangawen sik-a, isonga mo mabalin ta anosam kod ay mannge sin nay at-atik ay ibaga mi.

⁵“Din padas mi maipanggep sin ipogaw ay nay et langgong, tan ginolgolo na din Judio sin am-in ay ili isnan labaw di daga. Sisya abe di esa ay pangolon di bonggoy ay somolsolot sin esa ay taga-Nazaret. ⁶Pinadas na abe ay mangipakadodogis sin Timplo ed Jerusalem, isonga dinpap mi, [tan kanan mi en bistigalen mi maibasar sin linteg mi. ⁷Asi et inmali din komander ay si Lisias et pinos na en dakami, ⁸dowana aben inbilin ay omali kamis na ta idarum mi en sik-a.]” Mo bistigalem si naey, ipaammo na ngarud ay tet-ewa am-in din ibagbaga mi,” kanan Tertullus. ⁹Din iib-a na abe ay Judio et pinaneknekan da ay tet-ewa am-in din inbagbaga na ay nangipabasol en Pablo.

¹⁰Pag sinyasan din gobernador si Pablo ta say maisokat ay mankali. Et siya na di songbat na. “Apo Gobernador, ammok ay nabayag di nangiturturayam ya nangok-okomam en dakami ay Judio, isonga manlayadak ay manongbat sin inpabasol da naey en sak-en. ¹¹Nalaka ay maammoam ay owat sinpo ya dow

²⁴:8 Din linaon di [...] et maga sin odom ay manuskrito sin Griego.

ay agew di inmey manlogi sin inmeyak ed Jerusalem ay en nakidaydayaw en Diyos. ¹²Sin kawadak sisi, maga di nangil-ila en sak-en ay makisongsongbat sin Timplo ono mangolgolo sin ipogaw olay sin kasinasinagoga ono sin odom ay lugar. ¹³Maga met abe di pangigabitan da sin sana ay ipabasol da en sak-en. ¹⁴Ngem wada pay di ipodnok en sik-a, et siya na. On-onodak di pamatin di Cristiano sin panaydayawak sin Diyos di aap-o mi, yan say kanan da en baken kosto ay mait-itdo. Ngem patiek pay dedan di am-in ay linteg mi ya am-iam-in ay insolat di mamadto ed nabaon. ¹⁵Namnamaek abe ay tagoen Diyos kasin din am-in ay natey, olay din nalinteg ya olay din lawa, yan siya met laeng di namnamaen aben da naey. ¹⁶Gapo ta siya di di patiek, ipakat ko di kabaalak ay addawian di lawa ta say nadalos di konsensiak ay magay basol ko en Diyos ya siya abe sin iib-ak.

¹⁷“Waday pigay tawen ay kinmaanank ed Jerusalem,⁸ isonga inmeyak sisi ay en mangidawat si pilak ay maibadang sin iib-ak ay Judio ay mankolang ya ta enak aben manpalti si maidaton en Diyos sin Timplo. ¹⁸Say inam-amag ko sin nanatngan di Judio ay taga-Asia en sak-en. Enggay inikdeng ko din ogali mi maipanggep sin ngilin mi. Maga met di manngalngalawngaw sisi, yan maga abe di ad-ado ay ipogaw. ¹⁹Din doy da ay taga-Asia koma di inmalis na ay en mangidarum, mo waday ipabasol da en sak-en. ²⁰Ngem mo maga pay, olay ibagan da naey mo sinoy inammoan da ay basol ko sin pinmipikaak sin sangoanan da ed Jerusalem. ²¹Tan sin kawadak sisi, inpigsak di kalik ay nangwani, ‘Mamatiak ay kasin matago di natey. Say

gapo si pamistigalan yo en sak-en ed wani,’ kanak anggoy en daidas di.”

²²Si Gobernador Felix et ad-ado di ammo na maipanggep si pammatin di Cristiano, isonga inpasaldeng na din kasin Pablo ay nangwani, “Mo somawang din komander ay si Lisias, asiak osayen din kasom.” ²³Pag nan ibilin sin kapitan ta pagowardiya nas Pablo, ngem ta ibilang da ay baken balod ya ipalobos da abe di emeyan di gagayyem na ay mangiey si masapol na.

²⁴Idi siya di, wada di inmeyan Felix, ngem baken nabayag yan nantaoli ay nangitakin sin asawa na ay Judio ay si Drusilla. Inpaayag nas Pablo ta denggen da di ibaga na maipanggep si pammati en Cristo Jesus. ²⁵Ngem sin nangititdoan Pablo si maipanggep si nalinteg ay ogali, din pangitpean di ipogaw sin awak na ya din omali ay agew ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, inmegyat si Felix yan kanana, “Kosto sa, olay emey ka et ed wani, ta sin mamingsan abe mo waday wayak, asiak kasin ipaayag sik-a.” ²⁶Yan sin naod-odi ay agew, namin ado ay inpaay-ayag na si Pablo ta manngalat da, ngem din wadas nemnem na et kanana en ta pasoksokan Pablo sisya.

²⁷Idi makdeng pay di doway ay tawen, naisokat si Porcius Festus en Felix ay man-gobernador. Ngem sin kinmaanan Felix, binaybay-anas Pablo sin balodan ta say layden di Judio sisya.

Din Nangiapiloan Pablo Sin Kaso na Sin Emperador

25 Inmey di tolo ay agew manlogi sin nangilogian Festus ay nan-gobernador ed Cesarea, asi emey ed Jerusalem. ²Idi sinmawang sisi, en inilan din papangolon di papadi ya din pa-

⁸24:17 Enem ay tawen di inmey manlogi sin inmeyan Pablo ed Jerusalem ay nanongpal sin inkari na (18:22). Siyam ay tawen di inmey manlogi sin nakimitingana sin aapostol ya papangolon di mamati (15:1-29).

pangolon di Judio ta idarum das Pablo en sisya. ³Nanseg-aseg-ang da abe ta paton-od nas Pablo ay mangipaey ed Jerusalem, tan nemnem da ay siimen sisya sin danan ta peslen da. ⁴Ngem sinongbatan Festus si daida ay nangwani, “Nagogowardiyaan si Pablo ed Cesarea, yan owat pigay agew yan mantaoliak abes di. ⁵Isonga olay makeey di odom ay papangolo yo ta idarum das di, mo waday inamag na si lawa.”

⁶Nantetee ed Jerusalem si wao ono sinpo ay agew, asi nantaoli ed Cesarea. Sin kabigatana, nansagana ay mangasos, et pag nan ipaayag si Pablo. ⁷Idi sinmawang sisya, nilikob din Judio ay napod Jerusalem ay nangidarum si ad-ado ay basol ay madagsen, ngem magay iyat da ay mangipaneknek sin inpabaklay da ay basol na.

⁸Asi pag songbatan Pablo yan kanana, “Maga polos di inamag ko ay lawa maipanggep sin linteg mi ay Judio ono din Timplo mi. Adiak aben nilabsing di olay sino ay linteg di Emperador.”

⁹Ngem layden Festus ta laylayden di Judio sisya, isonga kanana en Pablo, “Olay en tako ed Jerusalem ta bistigalek sik-as di maipanggep sin darum da ay sana, dalo et mo laydem ay emey a.”

¹⁰Ngem kanan Pablo ay sinombat, “Sigaak met, tan naeyak sina sin sangoanam, yan isna koma di kabistigalak, tan sik-a met dedan di dinotokan di Emperador ay mangokom en sak-en. Mo din Judio pay, ammom met ay magay basol ko en daida. ¹¹Isonga mo waday basol ko si omanay si kapseak, adiak mandawag ta mailsot ko. Ngem mo maga ngarud di tet-ewa sin inpabasol da en sak-en, maga abe di waday lebbeng na ay mangipolang en sak-en en daida ta say maragsakan da. Ipilok ngarud din kasok sin Emperador.”

¹²En nanngangalat da Festus ya din tuturay ay kabadbadang na. Pag nan

kanan en Pablo, “In-apilom din kasom sin Emperador. Si Emperador ngarud din pangipaeyak en sik-a.”

Din Nanad-atan Festus En Ari Agrippa Maipanggep En Pablo

¹³Idi nalabas di piga ay agew, inmey din Arin di Judio ay si Agrippa ya din iyogtana ay si Bernice ed Cesarea ta en da pasyalen si Festus. ¹⁴Idi nabaybayag das di, dinad-at Festus en Ari Agrippa di maipanggep sin kason Pablo. Kanana, “Wada di balod isna ay tinaynan Gobernador Felix. ¹⁵Idi wadaak ed Jerusalem, indarum di papangolon di padi ya aaman di Judio en sak-en, yan inbaga da ta keddengak sisya. ¹⁶Insongbat ko ngarud en baken min ogali ay Romano ay mangipolang si naidarum ay ipogaw sin odom ta madosa mo daan mabistigal. Masapol ay waday gondaway na agano ay managang sin mangipabasol en sisya ta way iyat na ay manongbat en daida. ¹⁷Idi sinmawang da pay isna, adiak tinaktak din kaso na mo adi et inlogik sin kaagsapaana. Inpaayag ko din balod, ¹⁸et pag komali din kaibaw na. Kanak en waday madagsen ay ipabasol da en sisya, ngem maga met. ¹⁹Din riri da anggoy en sisya et maipanggep si pammatin di Judio ya di esa ay natey ay manggadan si Jesus ay kanan Pablo en kasin natago. ²⁰Gapo ta kolang di padas ko ay mangiosay si kaman nadi ay riri, inbagak en Pablo mo laydena ay ed Jerusalem di mabistigalan di kaso na. ²¹Ngem sinigaana. Kanana en olay sedena din kaiapiloan di kaso na sin Emperador ta sisya di mangiosay. Isonga inpagogowardiyaik enggana si mawayaanak ay mangipatolod sin Emperador.”

²²Asi pag kanan Ari Agrippa, “Olay sak-en et laydek abe ay mannge en sisya.”

“Si bigat ngarud,” kanan Festus.

²³ Isonga sin kabigatana, inmey da Ari Agrippa en Bernice sin panbistaan ay mangit-it-ek sin kinangato da. Nakiey abe din kokomander di sosoldado ya din babaknang di ili. Idi sinenggep da am-in, inpaayag Gobernador Festus si Pablo. ²⁴ Pag nan kanan, “Madayaw ay Ari Agrippa ya dakayo am-in ay wadas na! Din ipogaw ay il-ilaen yo ay nay, si naey di rirriren di Judio ed Jerusalem ya ed isna ay Cesarea en sak-en ay mangibogbogaw en adi koman lemebbeng ay matago. ²⁵ Mo sak-en pay, magay inammoak si basol na si omanay si kapseana, ngem gapo ta in-apilo na din kaso na sin Emperador ed Roma, ninem-nem ko ay mangipaiey sidi. ²⁶ Ngem magay ammok si kosto ay isolat ko sin Emperador maipanggep en sisya. Et say begew si nangialiak en sisya sin sangoanan yo am-in, ya namnamed en sik-a ay Ari Agrippa, ta say wada di isolat ko mo makdeng ay bistigalen takos sisya. ²⁷ Tan di wadas nemnem ko et magay silbi na mo maipolang di balod sin Emperador yan maga di kosto ay maipabasal en sisya.”

Din Insongbat Pablo Sin Sangoanan Ari Agrippa

26 Pag kanan Ari Agrippa en Pablo, “Mabalin ay komali ka.” Inoyad Pablo di takkay na, asi na kanan, ² “Madayaw ay Ari Agrippa! Inbag ta wada kas na ed wani ta mabalin ay songbatak en sik-a din am-in ay pangidardaruman di iib-a ta ay Judio en sak-en. ³ Tan mo sik-a, dadlon mon ammo kayman di ogali tako ay Judio ya din pansosongbatan tako. Kedawek ngarud ta anosam ay dengngen nan kanak.

⁴ “Ammon am-in di iib-a ta ay Judio di kabibiyag ko manlogi sin kakitkittoy ko, tan kankanayon ay nakiteteak en daida sin ili mi ya ed Jerusalem. ⁵ Isonga nabayag di nangammoan da ay

manlogi sin damo naitatapiak sin bonggoy di Fariseo ay kapingetan sin relihion tako, yan in-inset ko ay nangonod sin am-in ay pammati da. Mabalin ay paneknekan da ay tet-ewa dana mo layden da. ⁶ Yan wadaak sina ed wani ay mabistigal maipoon sin namnamaek ay tongpalen Diyos di inkari na sin aap-o tako ed nabaon ay tagoena kasin di nate-natey. ⁷ Am-in abe din iib-a tako ay Judio et siya met laeng di namnamaen da ay matongpal en daida, isonga neekan da ay manaydayaw en Diyos si inagagew ya nilablabi. Ngem gapo ta patiek ay tinagon Diyos kasin si Jesus et say pannamnamaan tako ay tagoena abe di natenatey, siya sa ay Apo Ari di ipabasol da en sak-en. ⁸ Apay nga mailigligatan kayo ay mamati ay tagoen Diyos kasin di natey?

⁹ “Olay sak-en ed idi, kanak en ipakat ko koma di kabaalak ay mangontra sin mamati en Jesus ay taga-Nazaret. ¹⁰ Et say inam-amag ko ed Jerusalem. Ad-ado di mamati ay inbalod ko, tan indawat din papangolon di papadi din lebbeng ko. Mo wada abe di kineddenggan da ay matey, inaw ko din kateyana. ¹¹ Namin ado abe di inmeyak sin kasinasinagoga ay manosadosa en daida ay mamati ta ipilit ko, mo mabalin, ay palawaen das Jesus. Olay sin addawi ay ilin di Gentil, inmeyak abes di ay nangipakaseseg-ang en daida, tan palalo di liget ko en daida.

¹² “Siya di di inmeyak ed Damascus ay nananggen si solat ay napo sin papangolon di papadi ay mangidawat si kalebbengak ay en manpap si olay sino ay mamati en Jesus. ¹³ Idi wadaak sin danan sin alas dosi, Apo Ari, inilak di sinmilap ay napod langit ay domidi mo din agew. Niliktob nas sak-en ya din kakoyog ko, ¹⁴ et natokang kami am-in. Asiak dengngen di kali ay nangwani sin kali ay Hebreo, ‘Saulo, Saulo, apay nga pomaligat ka? Din mismo ay awak mo

di palpaligatem sin pangonkontraam en sak-en ay kaman nowang ay mangodtal sin pantebek di man-alado.'

¹⁵“Asiak kanan, ‘Sino ka, Apo?’

“Et kanana, ‘Sak-en si Jesus ay palpaligatem. ¹⁶May, ibangon mo, tan nappailaak en sik-a ta dotokak sik-a ay mansilbi en sak-en ay en mangipaneknek sin nangilaam en sak-en ed wani ya din ipailak en sik-a sin tapin di agew. ¹⁷Isalakan kos sik-a sin iib-am ay Judio ya sin Gentil ay pangibaaak en sik-a. ¹⁸Ibaak sik-a ta makaan godab da maipanggep en sak-en ta dokogan da di lawa ya masilawan nemnem da. Et mo dokogan da din pangiturayan Satanas en daida ya sagongen das Diyos, mapakawan basol da begew sin pammati dan sak-en, et maibilang da sin pinilin Diyos ay ipogaw na, dowan da aben makigon-od sin siked ay idawdawat Diyos en daida.’ Siya say kanan Apo Jesus en sak-en.

¹⁹“Et siya di ay Apo Ari Agrippa, dadlonak pinati din inpailan Diyos en sak-en ay napod langit. ²⁰Tan enak inkaskasaba sin kaipoipogaw ay manbabawi da sin basbasol da ta sagongen das Diyos ya amagen da abe din siked ay mangipaammo ay tet-ewa ay nanbabawi da. Say inkaskasabak ay nanlogi ed Damascus, pag ed Jerusalem, pag sin kailili sin probinsiya ay Judea, et pag aben sin Gentil. ²¹Yan begew din inkaskasabak ay sana, dinompap di iiba ta ay Judio sin Timplo, et pinadas da ay mamse en sak-en. ²²Ngem binadbadangan Diyos sak-en, isonga inpapasnek ko ay nangikaskasaba sin am-in ay ipogaw, olay nababa ono nangato, enggana ed wani. Yan magay odom si inbagbagak mo adi et din inbagan met laeng Moses ya din odom ay mamadto ed nabaon ay awni et matongpal. ²³Tan inpadto da ay masapol ay nam-osen din Messias di ligat ya matey, ta asi awni

pay et sisya di mangon-ona ay matago kasin ta silawana di nemnem di kaipoipogaw, olay Judio ono Gentil, ay mangipaammo sin iyat Diyos ay mangisalahan en daida.”

²⁴Sin nangwanian Pablo sidi, insingasing Festus ay nangibogaw, “Nabogeka, Pablo! Din nalabes ay adal mo di namoge en sik-a!”

²⁵Ngem sinongbatan Pablo ay nangwani, “Bakenak nabogeka, Apo Gobernador, tan din nay ibagbagak et tet-ewamet, ya din kalik et kalin di nanemneman ay ipogaw. ²⁶Ammok abe ay enggay inammoan Ari Agrippa am-in dana, tan baken met naitatabon. Isonga ammok ay mabalin ay idoritok nan ibagak en sisya. ²⁷Apo Ari Agrippa, ay patiem di inbagbagan di mamadto? Ammok ay patiem.”

²⁸Ngem kanan Ari Agrippa, “Ay kanam en nalaka di pangawisam en sak-en ta manbalinak si Cristiano?”

²⁹Pag kanan Pablo, “Olay nalaka ono naligat, Apo Ari ya am-in kayo ay manmanngge en sak-en ed wani, din ikarkararag ko en Diyos et sapay koma ta mamati kayo am-in en Apo Jesus ay kaman sak-en, powira nan kadinak ay nay.”

³⁰Pag pomika din ari ya din gobernador ya si Bernice ya din nakitokdo en daida, ³¹et binmala da. Asi da pag manngangalat ay nangwani, “Si doy ay ipogaw et magay basol na si omanay si ipse na ono maibalodana.” ³²Kanan aben Ari Agrippa en Gobernador Festus, “Maibolosan komas sisya mo adi na koman in-apilo din kaso na sin Emperador.”

Din Nanlobwatan Da Pablo Ay Emey Ed Roma

27 Idi dinmateng din agew ay panlobwatan mi en Pablo ay emey ed Italia, inpolang das Pablo ya din odom

ay balod en Julius ay esa ay kapitan din sosoldado ay makwani en Kompanyan di Emperador. ²Et en kami nanlogan si bapor ay napo ed Adramittium ay emey sin il-ili ed Asia. Nakikoyog abes Aristarkus ay taga-Tessalonica ed Macedonia.

³Sin kabigatana, naspad kami ed Sidon, et sineg-angan Kapitan Julius si Pablo et inalobos na ay emey sin beey di gagayyem na ta iyaan das kasapolana. ⁴Idi kasin kamin manlobwat, nilabsan mi ed Cyprus sin bandan di nalingban, tan maiab-abet din dagem. ⁵Asi mi inagadang din baybay sin demang di probinsiya ay Cilicia ya Pamfilia, et sinmanglad kami ed Mira sin probinsiya ay Licia. ⁶Say nanatngan Kapitan Julius si esa ay bapor ay napo ed Alexandria ay emey ed Italia, et say nanloganan mi. ⁷Nan-in-inayad din logan mi, tan mapaligatan sin dagem, isonga nabayag asi kami patagen din ili ed Cnidus. Asi et pinmigma din dagem enggana si adi makakonit din bapor, isonga linoman mi din danen mi, et indan mi sin bandan di Creta ay nalingban ay malabas ed Salmone. ⁸Ngem olay mo nanpapaigid kami ed Creta, napaligatan kami pay dedan enggana ay sinmawang kami sin makwani en Siged ay Somangladan ay naisag-en sin ili ed Lasea.

⁹Gapo ta nataktak kami nabayag begew sin dagem, kaeegyat di manlogan si bapor, tan pinagpepewek. Isonga binagbagaan Pablo si daida ay nangwani, ¹⁰“Iib-a, mo ipapati tako ay mangitoloy, ammok ay ad-adoy madadael sin kalga tako ya olay din nay bapor, yan wada abey matey.” ¹¹Ngem din kapitan et adi na pinati din kanan Pablo, mo adi et din kanan di manmaniho ya din nakin bapor. ¹²Din kaad-adoan abe sin kalogan mi et layden da ay mangi-

toloy, tan baken siged sisi si pantean di bapor sin pinagpepewek. Isonga kanan da en ipadas mi ay sangboten ed Fenix ay esay ili ed Creta ta isdi koma di pantean mi sin pinagpepewek. Tan siged si somangladan, tan adi na sagangen din kapoan di dagem.

Din Pewek

¹³Idi siya di, dinmateng di soyosoy ay napo sin abagatan, yan kanan da en mabalin et. Isonga ginoyod da ay inpasakyab din maikaw-it ay landok ay mangipasaldeng sin bapor, et pag kamin manlobwat ay man-iigid ed Creta. ¹⁴Ngem baken nabayag, dinmateng et di mappes ay dagem ay napo sin namistongdon di Creta. ¹⁵Naiseplit sin bapor, et maga polos di iyat da ay mansagang sin dagem. Isonga tinomlok da ay maidagem kami sin panturongana. ¹⁶Idi dinmang mi din kitkittoy ay ili ed Cauda, inlogan mi din bangka ay ginoygoyod din bapor, tan nalingban kami atatik, ngem napaligatan kami pay dedan. ¹⁷Nakdeng di, pinotipotan da din bapor si dakdake ay lobid ta adi mawasak tabla na. Inbaba da abe din layag** ta main-inayad ay maidagem din bapor, tan madanagan da tan mo maiponta sin kinmokoog ay darat sin demang di Sirtis. ¹⁸Dowan et palalo di inyaat di dalloyon sin bapor, isonga sin kabigatana, inlogi da ay nangiwasit sin kalga ta yomapew. ¹⁹Sin katlo na, inwasit da abe din mabidking ay maosal sin bapor. ²⁰Idi inmey di piga ay agew ay adi mi inil-ila din agew ya tatalaw dowan inweswes ay mandagem si mappes, namagay namana mi ay lomsot kami.

²¹Nabayag abe ay adi mi polos nangnangan, et pinmika si Pablo yan kanana, “Gagait, mo doy ya pinati yo din inba-

**27:17 Din layag, masde ya annawa ay lopot ay manalapa sin dagem ay mangipakonit sin bapor.

gak ta adi tako koman tinaynan ed Creta, maga koma di nadadael ya naiwasit.²² Ngem laton, adi kayo madisdismaya, tan maga polos di matey en datako. Din bapor anggoy di madadael.²³ Tan ed labi, din Diyos ay daydayawek ay nakin oka en sak-en et inbaa na di anghel ay en pinmika sin kad-ak²⁴ ay nangwani, 'Pablo, adi ka emegyat, tan masapol ay mabistigal ka sin sangoanan di Emperador. Manbegew abe en sik-a, seg-angan aben Diyos di kalogan mo, yan maga polos di matey en daida,' kanan din anghel en sak-en.²⁵ Tomoled kayo ngarud, ay iib-a, tan waday talek ko en Diyos ay dadlon matongpal din am-in ay inbaga na en sak-en.²⁶ Ngem masapol et kayman ay maisadsad din bapor sin esa ay ili sin gawan di baybay."

²⁷ Idi inmey di doway ay dominggo sin nanlogian di pewek, naidagem kami pay laeng sin gawan di baybay ay Adriatic. Sin gawan di labi, nadlaw din man-ob-obra sin bapor ay omas-asag-en kami sin benget na.²⁸ Lokden da pay din kalosong di danom, dowanpo ay depa pay laeng. Idi inmay-ayed kami si atatik, linokod da kasin, yan sinpo ya lima ay depa.²⁹ Say inmegyatan da tan mo et maisedpek din bapor sin batbato. Isonga inoy-oy da di opat ay landok ay maikawit sin likod di bapor ta say mangipasaldeng koma, asi da pag mankararag ta adi koman mabayag di pomat-aana.³⁰ Asi et din da dooy ay man-ob-obra sin bapor, layden da ay lomayaw. Isonga inoy-oy da din bangka sin baybay ay agin papambal en masapol ay ilogan da di odom ay landok ta en da ibaba sin sagang di bapor.³¹ Ngem kanan Pablo sin kapitan ya din sosoldado na, "Mo adi mantetee da dooy sin bapor, maga en dakayo di makalsot."³² Isonga kinsat din sosoldado din lobid ay mangipakod sin bangka ta ilayaw din dalloyon.

³³ Idi pomatpat-a, inpilit Pablo ta mangan da ay nangwani, "Nay et ay doway dominggo ay adi kayo nangnangan si kosto, tan nasangaw kayos egyat yo.³⁴ Isonga mangan kayo kod ta way ikileg yo ay mangilsot sin pewek ay nay. Adi kayo mandandanag, tan maga polos di matey en datako. Maga abey masakitan."³⁵ Pag nan alan di esa ay tinapay, et nan-iyaman en Diyos ay il-ilan da am-in. Asi na pag pit-ingen, et inlogi na ay mangan.³⁶ Sin nangilaan das di, pinmigma di nemnem da, et nangan da abe.³⁷ Din kabibilang mi am-in sin bapor et doway gasot ya pitopolo ya enem.³⁸ Idi nakakan kami am-in, inwasit da din inkalga da ay bakakew ta masepsep ay yomap-ew din bapor.

Din Nadadaelan Di Bapor

³⁹ Idi pinmat-a, tinamang din man-ob-obra din benget di baybay. Adi da mailasin mo sino ay ili, ngem inila da ay nasoysoyoan ya nadardaratan din benget na, yan kanan da en siguro mabalin ay ipadan da din bapor sidi.⁴⁰ Isonga kinsat da din lobid ay naik-et sin landok ta mataynan sin baybay, dowan da et aben obaden din lobid ay nananggen sin tabla ay mangiturong sin emeyan di bapor. Asi da inpangato din layag ay wada sin sangon di bapor ta maidogos sin benget na.

⁴¹ Ngem asi et naidosnog din bapor sin kinmokoog ay darat, et dadlon naisagwed din sango na. Din likod na pay, tinopatopakan din dalloyon et matektekla.

⁴² Idi siya et di, layden din sosoldado ay mamse sin babalod ta say mamaga di manlangoy sin benget na ay lomayaw.⁴³ Ngem inparit din kapitan, tan laydena ay matago si Pablo. Inbilina ay pomadtok din makalangoy sin baybay ta mangon-ona da ay emey sin benget na,⁴⁴ dowan pay omonod di odom ay nan-

lologan sin tabla ya odom ay kaiw ay napo sin bapor. Et siya di di inyat mi am-in ay nangilsot sin dalloyon ay dinmateng sin benget na.

Din Kawadan Pablo Ed Malta

28 Idi sinmawang kami sin benget na, say nangamuan mi ay Malta di ngadan din ili ay sinmawangan mi. ²Din omilis di yan sigesiged di inyat da en dakami. Tinmago das nan-anidoan mi, tan man-od-odan et somkaw. ³Si Pablo et nansinop si maitongo. Ngem idi inpeey na sin apoy, kabela di eweg ay waday gita na, et kinat na din takkay na ay pinolipolana. ⁴Idi inilan din omili din eweg ay maon-onanat sin takkay na, nan-asibaga da en, “Pinomses biyag samet dedan, tan olay mo inlosot na din baybay, dinosan di adi kaila met laeng, tan doy et ay naisokat din eweg.” ⁵Ngem kaiwalgi si Pablo sin eweg sin apoy, et maga di napasamak en sisya. ⁶Namnaen da ay lomat-ed din takkay na ono matokang ay matey, ngem idi sinsin-ed das nabayag yan magay inil-ila das napasamak, binaliwan dan nemnem da ay nangwani, “Diyos baw adis sisya.”

⁷Wada pay sin sag-en di sinmangladan mi ay doy di dagan Publius ay gobernador di ili. Inpasgep nas dakami sin beey na, et say nantean mis tolo ay agew. ⁸Naitompong ay nansakit din aman Publius ay manpodot ya mandisinteri. En pinasyal Pablo, et idi nakakararag, kinapay nas sisya et nailatonan ay dagos. ⁹Idi naammoan din naamag en sisya, inmey am-in din odom ay mansaksakit sin ili ay doy en Pablo, et inagasanan daida. ¹⁰Isonga ad-adoy siged ay insagot da en dakami, et sin kinmaanan mi, in-ali da abe din

am-in ay masapol mi sin panbiyahian mi.

Din Sinmawangan Da Pablo Ed Roma

¹¹Nantetee kami ed Malta si tolo ay bowan, asi kami pay manlogan si bapor ay napo ed Alexandria ay nantees di sin pinagpepewek. Din malka na et din Singin ay Diyos.^{††} ¹²Inmey kami ed Siracusa, et toloy agew mis di. ¹³Asi kami kasin nanlobwat ay emey ed Regium. Sin napat-aana pay, inlogi na ay nandagem sin napoan mi, isonga nanlobwat kami kasin, et sin kasin mapat-a, inmabot kami ed Puteoli. ¹⁴Dinatngan mis di di iib-a mi ay mamati en Jesus, et inpakodan das dakami ta makitee kami en daida si esa ay dominggo. Pag kami et mandad-an ay emey ed Roma. ¹⁵Idi nadamag din aag-i mi ay mamati ed Roma ay emey kamis di, addawi di dinan da ay en inmabat. Di odom et inmabat da sin markitan ed Appius, di odom pay, sin makwani en Tolo ay Hotel.^{‡‡} Sin nangilaan Pablo en daida, nan-iyaman en Diyos ya pinmigma di nemnem na.

¹⁶Somawang kami pay ed Roma, inpabolos din tuturay ay man-abang si Pablo si esa ay beey ay es-esay soldado di manilib en sisya.

Din Nakingalatan Pablo Sin Judio Ed Roma

¹⁷Idi inmey di toloy agew, inpaayag Pablo din papangolon di Judio ay wada ed Roma. Idi nasinop da, kanana en daida, “Aag-i, magay basol ko sin iib-a tako ay Judio. Maga abe di inamag ko ay kontran di ogalin di aap-o tako. Ngem dinompap da pay dedan ed Jerusalem, et inmipolang da sin Romano. ¹⁸Din Romano pay, idi binistigal das sak-en, lay-

^{††}**28:11** Din singin ay diyos ay da Castor en Pollux et daida din didiyos ay day-dayawen di man-oblas bapor ed idi.

^{‡‡}**28:15** Din markitan ed Appius et emey ay pitopolo ay kilometro di kaaddawi na ed Roma. Ed Tolo ay Hotel pay, limapolo ya tolo ay kilometro di kaaddawi na.

den da ay omibolos, tan inammoan da ay magay inamag ko si omanay si pamsean da en sak-en. ¹⁹Ngem asi et sinigaan din iib-a tako ay Judio, isonga kapilitan ay in-apilok din kasok sin Emperador. Adiak pay idarum si daida. Sak-en a di maidarum. ²⁰Et siya di di begew ay nangipaayagak en dakayo, ta mansiila ya manngalat tako, tan laydek ay ipaammo en dakayo din kosto ay poon di nabalodak sin kadina ay nay. Maipoon sin pammatik sin namnamaen tako ay Israelita.”

²¹Asi da pag kanan, “Maga di inawat mi ay solat si napo ed Judea maipanggep en sik-a. Olay abe din iib-a tako ay napos di, maga di insodsod ono dinaddad-at das lawa ay inamag mo. ²²Ngem ammo mi pay et ay palawlawen di ipogaw sin kailiili din iib-am ay somolsolot en Jesus, isonga layden mi pay ay dengngen mo sino di wada sin nemnem mo.”

²³Pag dan tolagen di agew ay kasin dan pannangalatan. Idi dinmateng din agew ay sana, ad-ad-ado da di inmey sin kad-an Pablo. Et inlogi na sin agsapa enggana sin nalabi ay nangilawlawag ya nangipaneknek si maipanggep sin panturayan Diyos. Inlawlawag na abe din insolat Moses ya din odom ay mamadto maipanggep sin Messias ta awisena komas daida ay mamati en Jesus. ²⁴Wada da di naawis sin inbagbaga na, ngem di odom pay et adi da namati. ²⁵Isonga

sin kinmaanan da, nagogodwa da ya nansosongbat da. Ngem sin daan dan komaanan, kanan Pablo ay nangilongbos, “Tet-ewa adi din inpaisolat di Ispirito Santo sin mamadto ay si Isaias maipanggep sin ap-o tako, tan kanana en Isaias,

²⁶‘En ka ibaga sin ipogaw ay sana: Olay denggedengngen yo, adi yo maawatan, ya olay isin-esin-eng yo, adi yo aben maimatonan. Siya di di ibagam en daida, ²⁷tan din ipogaw ay sana et enggay kinmenteg di nemnem da. Tetewengen da din tetewa dowan da aben mankikimit tan into et mo makaila, makadnge ya makaawat da yan sangoen das sak-en ta agasak si daida,[¶]

kanan din naisolat ay kalin Diyos. ²⁸Isonga laydek ay ipaammo en dakayo ay wada da di inbaan Diyos ay en nangigibaga sin Gentil si maipanggep si iyat na ay mangisalakan sin ipogaw, yan mo daida pay et pasien da.” ²⁹[Sin nangwanianan di, kinmaan din Judio ay palalo di pansosongbatan da.]^{§§}

³⁰Dowa ay tawen di nantetean Pablo sin beey ay inabanganas di ed Roma, dowan pinaspasgep di am-in ay en namasyal en sisya. ³¹Natoled ay nangikaskasaba ya nangit-itdo si maipanggep sin panturayan Diyos ya si Apo Jesu Cristo, yan maga di nangiparit en sisya. Siya et sa.

[¶]28:27 Isaias 6:9-10.

^{§§}28:29 Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

Din Solat San Pablo Sin

Taga-Roma

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat San Pablo sin mamati ed Roma. Kanan di odom en insolat na na sin oneg di tolo ay bowan ay kawada na sin probinsiya ay Akaya (Inam-amag 20:2-3), siguro ed Corinto, manlogi sin tapos di A.D. 55 ono 56.

Di esa ay gapo ay insolat na na et ta ipaammo na sin taga-Roma din plano na ay en mamasyal en daida (1:8-15; 15:22-33). Inpalawag na abe en daida din siged ay damag ay maipanggep sin planon Diyos ay mangisalakakan si ipogaw begew sin pammati da en Jesu Cristo. Din kasinopan di planon Diyos ay nay et wada sin 1:17. “Din siged ay damag et ipaammo na din planon Diyos ta say mapalinteg di ipogaw sin pangiilaana. Din kinalinteg ay nay ay napo en Diyos et maibasar sin pammati et anggoy.”

Manlogi sin versikulo ay nay, ilogin Pablo ay mangiolog si maipanggep sin kinalinteg ay nay. Omona, ipaammo na ay managbasol am-in di ipogaw, olay Judio ono Gentil, isonga kapilitan ay maisian da en Diyos ay madosa mo adi da mapalinteg sin pangiilaana. Pag nan ipalawag ay magay ipogaw ay mapalinteg begew sin panongtongpalana sin linteg Diyos, tan maga di makatongpal. Ibi-lang Diyos ay nalinteg di olay sino ay ipogaw begew sin pammati na en Jesu Cristo et anggoy (3:20-22).

Sin kapitolo 5 enggana sin 8, ibag-bagan Pablo di ison di baro ay biyag ay gon-gon-oden di mamati begew sin naitapiana en Cristo. Din mamati et mayat di pakikadkadwaana en Diyos ya wada abe din Ispirito Santo en sisya ay mangipawaywaya en sisya sin kabaelan di kinamanagbasol na. Sin dana ay kapi-

tolo, ibagbaga na abe din kosto ay kaos-alan di linteg Diyos, din mankinontra sin nemnem di ipogaw, ya din panakabalin di Ispirito Santo ay bomadang sin mamati.

Sin kapitolo 9-11, iol-olog Pablo din planon Diyos para sin Judio ya Gentil. Kanana en din nanigaan di kaad-adoan ay Judio en Jesu Cristo et maibasar met laeng sin planon Diyos ta say makilakam abe di Gentil sin seg-ang na begew sin inamag Cristo. Ngem kanana en adi komakaman din manigaan di Judio en Cristo mo adi et mamati dan to en sisya.

Sin maod-odi ay kapitolo, wada di bil-bilin maipanggep si kabibiyag di mamati, namnamed din iyat da koma ay manlilinyad ya man-iinawat. Wada abe di maipanggep si lebbeng di mamati ay manongpal sin gobierno ya din iyat da ay man-oolnos mo baken nan-iso di pangawat da sin kosto ya baken kosto ay maamag.

Din Linaona

Din panlogian di solat ya din napateg ay inbaga na 1:1-17

Din begew ay masapol di ipogaw ay maisalakan 1:18–3:20

Din planon Diyos ta say maisalakan di ipogaw 3:21–4:25

Din baro ay biyag di ipogaw ay naitatapi en Cristo 5:1–8:39

Din planon Diyos ay maipanggep sin Judio 9:1–11:36

Din kabibiyag di mamati 12:1–15:13

Din kaddengan di solat 15:14–16:27

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay nangisolat isna. Esaak ay mansilsilbi en Cristo Jesus. Pinilin Diyos sak-en ay manapostol ya dinotokana abes sak-en ay en mangikaskasaba sin siged ay damag ay napo en sisya. ²Din nay siged ay damag et say inkarin Diyos ed nabaon ay inpaisolat na sin mamadto ay nankalka-

liana. ³Din kalkalien din nay siked ay damag et din Anak na ay si Jesu Cristo ay Apo tako. Mo maipanggep sin kaipogaw na et polin Ari David. ⁴Mo maipanggep abe sin nasantoan ay kinadiyos na, in-pailan Diyos ay sisya din Anak na idi tinago na kasin babaen sin panakabalina.* ⁵Begew en sisya, sineg-angan Diyos sak-en et nanbalinenas sak-en si apostol ta say awisek din kaipoipogaw sin am-in ay ili ay mamati ya manongpal en Cristo ta say madaydayaw sisya. ⁶Olay dakayo abe ed issa Roma et naitatapi kayo sin ipogaw ay inayagan Diyos ay maitapi en Jesu Cristo.

⁷Naey ngarud di solat ko en dakayo am-in issa ay laylayden Diyos ya inayagana ay manbalin si ipogaw na. Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Din Nanlaydan Pablo Ay Manpasyal Ed Roma

⁸Din damo ay laydek ay ibaga et maniyamanak en Diyos begew en dakayo am-in, tan mandindinamag din pammati yo sin olay addawi ay il-ili. Et dengdenggen Diyos nan iyaman ko begew en Jesu Cristo. ⁹Si Diyos ay nay ay pansilsilbiak sin am-in ay kabaalak ay mangikaskasaba sin siked ay damag ay maipanggep sin Anak na, et ammo na ay sin am-in ay pankarkararagak et ikarkararagak dakayo. ¹⁰Kedkedawek en sisya ta mo say laydena, waday wayak ay en mamasyal en dakayo, tan nabayag ay magay wayak. ¹¹Tan palalo di layad ko ay mangila en dakayo ta say ibingayak dakayo si bindisyon ay napo sin Ispirito Santo ta say pomigpigsa san

pammati yo. ¹²Din laydek ay kanan et ta pomigpigsa din pammati tako am-in. Mabadanganak begew sin pangilaak sin pammati yo ya mabadangan kayo abe sin pammatik.

¹³Aag-ik, laydek ay ammoan yo ay namin ado ay ninemnem ko ay en ilaen dakayo, ngem enggana ed wani, wada di manangsangaw en sak-en. Laydek ay pasyalen dakayo ta say wada abe en dakayo issa di awisek ay mamati ta kaman din naamag sin Gentil sin odom ay il-ili. ¹⁴Tan lebbengek ay en mangibagbaga sin siked ay damag sin am-in ay kalasin di ipogaw, din wada sin siyodad ya din wada sin kadondontongan, din naadal ya din magay adal na.

¹⁵Isonga silalayadak ay mangikasaba sin siked ay damag en dakayo abe ay omili ed issa Roma. ¹⁶Tan adiak polos mabain ay mangibagbaga sin siked ay damag, tan siya na din kailaan di panakabalin Diyos ay mangisalakan sin am-in ay mamati. Naipaammo omona sin Judio, asi pay sin Gentil. ¹⁷Tan din nay siked ay damag et ipaammo na din planon Diyos ta say mapalinteg di ipogaw sin pangilaana. Din kinalinteg ay nay ay napo en Diyos et maibasar sin pammati et anggoy. Tan siya met laeng di kanan din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Din ipogaw ay pinalinteg Diyos begew sin pammati na et wada en sisya di biyag ay iwed patingga na.”†

Din Kinamanagbasol Di Kaipoipogaw

¹⁸Si Diyos ay wada ed langit et inpaammo na ay dosaena din am-in ay ipogaw ay adi mamati en sisya ya mangam-amag si lawa. Begew sin kinalawa da, kalkaloban da din tet-ewa ay

*1:4 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*inpailan Diyos ay sisya din manakabalin ay Anak na babaen sin kasinan natagoan.*

†1:17 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Din nalinteg ay ipogaw et wada en sisya di biyag ay iwed patingga na begew sin pammati na* (Habakkuk 2:4). Ilaen abe sin Galacia 3:11.

maipanggep en sisya. ¹⁹Tan din mabalin ay maammoan ay maipanggep en Diyos et nalawag en daida, tan si Diyos met laeng di nangipalawag. ²⁰Tan manlogi sin namarsuaan Diyos sin lobong, nalaka ay maawatan di ipogaw di maipanggep sin kinadiyos ya panakabalina ay magay pap-eng na, olay mo adi kailas sisya, tan mail-ila din pinarsua na. Isonga maga polos pambal da ay adi mangammo sin tet-ewa. ²¹Tan olay mo ammo da ay wada di Diyos, adi da bigbigen sisya ay Diyos ya adi da aben man-iyaman en sisya, mo adi et din pannemnem da et nanbalin si magay silbi na down aben binmolinget di nemnem da ay lawa. ²²Olay mo kanan da en nalaing da, nanbalin das naong-ong. ²³Tan din dinaydayaw da et baken si Diyos ay adi katkatey mo adi et din inamag da ay sinan didiyos ay mais-o sin ilan di ipogaw ay matey ya sin mantaytayaw, manmandan ya mankodkodap.

²⁴Isonga binaybay-an Diyos daida ta tongpalen da din lawlawa ay laylayden di nemnem da ta say amagen da di kom-pormi ay kalasin di kadodogis ay mangibabain sin awak da. ²⁵Say am-amagen da di tan dinokogan da din tet-ewa ay maipanggep en Diyos ta say din etek di pasien da. Tan din dinaydayaw ya nansilsilbian da et din pinarsuan Diyos ay baken et si Diyos ay namarsua. Si Diyos ay nay di lebbeng na ay madaydayaw si eng-eggana. Siya sa.

²⁶Siya di din gapo ay binaybay-an Diyos daida ta am-amagen da din kababain ay layden di awak da. Olay din babbabai et binaliwan da din kosto ay layden di awak da ta din iib-a da ay babai di daddaagen da ay baken lalaki. ²⁷Siya abe sin lallalaki. Dinokogan da din kosto ay panadaagan da sin babai ta din iib-a da ay lalaki di palalo ay aklongan da ay daddaagen. Isonga ikarkaro da

di dosa ay maibagay sin kadodogis ay inam-amag da.

²⁸Begew sin nangibilangan da ay magay silbin di mamigbigan da en Diyos, binaybay-anas daida ta am-amagen da din lawa ay nanbanagan di kinmadodogis ay nemnem da ay adi makailasin sin siked ya lawa. ²⁹Kankanayon ay am-amagen da din am-in ay kalasin di lawa. Man-gamgamgam da si baken dan oka ya makaapal da. Makapese da, makaibaw da, somisikap da, ya nemnenemnem da ay mamaligat sin gagait da. Manag-olit da, ³⁰palawlawlaen da din gagait da, ya kaliliget da si Diyos. Magay rispito da sin olay sino ay ipogaw down da aben ipapangato ya it-it-ek din awak da. Kankanayon ay mannemnemnem das odom ay kalasin di lawa ya adi da polos pasien din aam-a ya iin-a da. ³¹Magay nemnem da si Diyos ya adi da polos matalek ay ipogaw. Olay din pamilya da yan adi da laylayden ya maga abey seg-ang da. ³²Olay mo ammo da din linteg Diyos ay mangwani en lebbeng na ay madosa ay eng-eggana din mangam-amag en da dooy, itoltoloy da pay dedan ay mangam-amag. Yan baken anggoy nadi, mo adi et daydayawen da abe di odom ay ipogaw ay mangamag si kaman dadi.

Din Kosto Ay Panosaan Diyos Sin Kaipopogaw

2 Siguro, kanan yo en madosa koma din lawlawa ay ipogaw ay doy da. Ngem siliban yo, dakayo ay mamispis-oy sin gagait yo, tan nan-iso din am-amagen yo sin am-amagen da. Isonga mo pabasbasolen yos daida, din awak yo met laeng di pabasbasolen yo, isonga magay isongbat yo en Diyos. ²Tan ammo tako ay kostokosto din panosaan Diyos sin ipogaw ay mangam-amag sin lawa

ay kaman da doy. ³Isonga mo pabas-basolen yos daida down pay man-iso din am-amagen yo ay lawa, naipaksaw kayo met mo kanan yo en mailisian yo din panosaan ton Diyos en dakayo. ⁴Natnatken abe di nemnem yo maipanggep sin peteg ay seg-ang ya anos Diyos en dakayo, tan adi yo inaw-awatan ay din gapo ay seseg-angan Diyos dakayo et ta waday waya yo ay mangibabawi sin basbasol yo. ⁵Ngem dakayo, siga'an yo ay manbabawi tan makenteg san nemnem yo. Isonga sepsepsepen yo din dosa yo sin agew ay panosaan Diyos sin ipogaw ay adi mamati. Sin agew ay doy, maila ay kosto din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, ⁶tan gon-gonaana am-in daida ay maibasas sin inam-amag da.[‡] ⁷Din ipogaw ay nangipapati ay mangamag si siked ta say dayawen Diyos daida ya matagotago da sin kad-an Diyos ay eng-enggana et idawat Diyos en daida di biyag ay iwed patingga na. ⁸Ngem din ipogaw ay mangipaon-ona sin laylayden da ya manigaan ay mamati sin tet-ewa ta say amagen da di lawa et lak-amen dan to din madagsen ay panosaan Diyos en daida. ⁹Aw, palalo ay sakit ya ligat di lak-amen da am-in ay mangam-amag si lawa, namnamed sin Judio ngem siya abe sin Gentil. ¹⁰Ngem din mangam-amag si siked et gon-oden da di talna ya din pangidayawan Diyos en daida, namnamed sin Judio ngem siya abe sin Gentil. ¹¹Tan magay ipogaw si pabpaboran Diyos sin pangokomana en daida.[¶]

¹²Tan am-in ay nakabasol et maisian da en Diyos ta madosa da ay eng-enggana. Mo din Gentil et adi da ammo din linteg Moses, isonga baken say kaibasaran di pangeddangan Diyos en daida, ngem madosa da pay dedan. Mo din Judio pay et ammo da din linteg

Moses, isonga say osalen Diyos din linteg ay sana ay mangeddeng en daida. ¹³Tan din ibilang Diyos ay nalinteg sin pangilaana et baken din mandengdenge anggo'y sin linteg mo adi din manongtongpal. ¹⁴Olay mo adi ammon din Gentil din naisolat ay linteg Moses, ononodan da pay dedan di odom ay bilbilin di linteg ay sana, tan din nemnem da di kaman dan linteg ay mangiturong en daida. ¹⁵Isonga ipappaila da sin am-amagen da ay naiigto sin nemnem da din bilbilin di linteg. Din nemnem da abe et ipaneknek na ay tet-ewa di, tan din nemnem da met laeng di mangibagbaga en daida mo siked ono lawa di am-amagen da. ¹⁶Kaman nina met laeng di mapasamak sin agew ay pangipaokoman Diyos en Jesu Cristo sin am-in ay amag ya nemnem di ipogaw, pati din adi naammoan. Siya na abe di ibagbagak sin pangikaskasabaak sin siked ay damag.

Din Judio Ya Din Linteg

¹⁷Dakayo ay iib-ak ay Judio, banolen yo kayman din kajudio yo ya taltalken yo din panongtongpalaan yo sin linteg ay mangisalakan en dakayo. It-it-ek yo abe din awak yo tan kanan yo en inaammo yo din tet-ewa ay Diyos. ¹⁸Ammo yo din laydena ay amagen yo ya nalaing kayo abe ay manpili si kakostoan ay maamag begew sin nangad-adalan yo sin linteg. ¹⁹Magay dowadowa yo pay ay dakayo di kosto ay mangitdo sin ipogaw ay nagodab maipanggep en Diyos ta say masilawan din mabolinget ay nemnem da. ²⁰Dadlon yo aben ammo ay waday kabaelan yo ay mamagbaga ya mangitdo sin ipogaw ay kaman dan anan-ak, tan baken dan naitdoan ya adi da ammo din kosto. Kanan yo di, tan ammo yo kayman din linteg Diyos ay kad-an di

[‡]2:6 Salmo 62:12; Proverbio 24:12.

[¶]2:11 Deuteronomio 10:17.

kosto ya tet-ewa. ²¹ May kod, dakayo ay mangit-itdo sin iib-a yo, apay nga adi yo itdoan din awak yo? Ibilbilin yo en daida ay mangmangwani, “Adi kayo mangak-akew.” Ngem ay tet-ewa ngata ay adi kayo nangak-akew? ²² Kankanana yo abe en, “Adi kayo makikamkamalala.” Ngem ay siya mo adi kayo nakikamkamalala? Palalo kayman ay malmaloya kayo sin sinan didiyos, ngem downan kayo aben sengsenggep sin timplo ay kad-an da ta akewen yo din wadas di. ²³ Ay apaw kayo ay mangit-it-ek sin kinasiged di linteg Diyos ngem downan yon ibabain sisya sin panlablabsingan yo sin linteg na ay sana! ²⁴ Siya na di ibagbagan din naisolat ay kalin Diyos ay kanana,

“Palawlawaan di Gentil din ngadan Diyos begew en dakayo ay Judio.”[§]

²⁵ Wada kayman di silbin di nanopogitan tako ay Judio dalo et mo tongtongpalen tako din linteg Diyos, ngem mo adi tako tongtongpalen, magay silbi na, tan kaman takon Gentil ay baken ipogaw en Diyos. ²⁶ Siya abe sin Gentil, olay mo adi da nanopogit, ngem mo tongtongpalen da din linteg Diyos, ibilang Diyos ay kaman dan nanopogit ay ipogaw na. ²⁷ Isonga din Gentil ay adi nakogit ngem tongtongpalena pay dedan din linteg Diyos, ipaila na din basol di Judio begew sin kinalinteg na. Tan din Judio et olay mo wada din naisolat ay linteg Diyos en sisya ya olay mo nanopogit sisya, lablabsingena pay dedan din linteg ay sana. ²⁸⁻²⁹ Tan din tet-ewa ay Judio, laydek ay kalien, din tet-ewa ay ipogaw en Diyos et baken din ipogaw ay kaman Judio di kailaana ya ogali na et anggoy mo adi din ipogaw ay kosto di nemnem na. Din kogit abe ay nabanol sin pangilan Diyos et baken din kakogitan di partin di awak mo adi et din

kakaanana di lawa sin nemnem di ipogaw ay oblan di Ispiriton Diyos, baken oblan di naisolat ay linteg. Din ipogaw ay kaman nina et olay mo adi daydayawen di iib-a nas sisya, daydayawen pay dedan Diyos.

Din Nanlasinan Di Judio

(Roma 9:4,5)

3 Siguro, kanan yos nemnem yo, “Sino ngarud di nanlasinan di Judio sin Gentil? Ay maga abe di silbin di nanopogitan tako?” ² Ngem ad-ado met di nanlasinan tako ay Judio. Omona, intalek Diyos din inpaisolat na ay kali en datako. ³ Tet-ewa ay wada da di Judio ay adi matalek, ngem ay layden nina ay kanan en adi aben matalek si Diyos ay manongpal sin inkari na? ⁴ Maga met! Tan olay mo man-et-etek am-in di ipogaw, adi polos mabalin ay man-etek si Diyos. Nemnemen yo din naisolat ay kalin Diyos ay kanana,

“Mo mankali ka ay Diyos, maammoan ay kostokosto di kankanam. Mo wada abe di mangpabasol en sik-a, adi mabalin ay maabak ka.”^{**}

⁵ Wada da kano di pilosopo ay mangwani en baken kosto di amagen Diyos mo dosaenas datako, tan namnamed kano ay maila din kinalinteg na mo maiiso sin panbasbasolan tako. ⁶ Ngem baken met kosto san kankanana da, tan mo baken nalinteg si Diyos, into ngin di pangaanas lebbeng na ay mangokom sin am-in ay ipogaw?

⁷ Mo ngin ta wada di makisongsongbat ay mangmangwani, “Adiak koma makeddangan ay madosa begew sin etek ko, tan begew sin etek ko, namnamed ay maila din katet-ewan di kalin Diyos et say kadayawana.” ⁸ Din mangwanis na et kamanan kanan, “Olay lawa di

§2:24 Ezekiel 36:22.

**3:4 Salmo 51:4.

am-amagen tako ta say siked di pantongpalana.” Di odom ay ipogaw et palawlawan das sak-en ay mangmangwani en siya say it-itdok, ngem baken met tet-ewa. Lebbeng na ngarud din dosa da.

Maga Di Nalinteg Ay Ipogaw

⁹Sino ngarud di kanan tako? Ay sigsiked di kasasaad di Judio sin pangilan Diyos mo din Gentil? Maga, tan enggay inbagak ay iturayan di basol am-in ay ipogaw, olay Judio ono Gentil. ¹⁰Tan siya na met laeng din kanan di naisolat ay kalin Diyos ay mangwani,

“Maga polos di nalinteg ay ipogaw, maga di olay esa. ¹¹Maga abe di makaawat ay kosto si maipanggep en Diyos ya maga di manganap ay mangammo en sisya. ¹²Dinokogan da am-in si Diyos, isonga nabalinalin das ipogaw ay magay silbi na. Maga di olay esa si mangamag si kosto.†† ¹³Din tepek da et kaman man-akoo ay kaot, tan kadodogis din ipabelbela da ay kali. Os-osalen da din kali da ay mangietek si iiba da‡‡ ya domadael di kankanalan da ay kaman din kedet di eweg.¶¶ ¹⁴Kankanayon ay ipappaila da din liget ya bonget da sin kali da.§§ ¹⁵Nalaka en daida di pomse, ¹⁶ya olay intoy em-emeyan da et waday dadaelen da ya pakaseseg-angen da. ¹⁷Adi da dinan din danan ay maiturong sin olnos ya talna,* ¹⁸ya adi da aben ammo ay emegyat en Diyos.”††

¹⁹Siya sa din kanan di naisolat ay kalin Diyos, et ammo tako ay din kaiturongana et din ipogaw ay naidawtana. Isonga adi kabalin ay manpambal di olay sino ay ipogaw ay mangwani en magay basol na ya am-in ay ipogaw abe et lebbeng na ay okomen Diyos. ²⁰Tan magay ipogaw si ibilang Diyos ay nalinteg begew sin panongtongpalana sin linteg, tan din kaosalan di linteg et ipaammo na anggoy sin ipogaw ay wada di basol na.

Din Pangibilangan Diyos Ay Nalinteg Di Ipogaw

²¹Ngem ed wani, naipaammo din planon Diyos ay mangibilang si ipogaw ay nalinteg sin pangilaana, ngem baken manbegew sin panongtongpalan da sin linteg. Din plano na ay nay ay inbagbagan met laeng di insolat Moses ya din tapin di mamadto et siya na. ²²Ibilang Diyos ay nalinteg di olay sino ay ipogaw begew sin pammati na en Jesu Cristo. Magay panlaslasinena. ²³Tan nakabasol tako am-in ya adi tako makad-as sin kinasiked Diyos.‡‡ ²⁴Ngem begew sin segang na en datako ay magay bayad na, ibilang na ay nalinteg tako babaen sin inamag Cristo Jesus ay mangsobot en datako. ²⁵Inbaan Diyos sisya ay matey ta say ikaro na din dosan di basol tako, et babaen sin dada na, mabalin ay mapakawan din basbasol tako mo mamati tako en sisya. Inamag Diyos di ta say ipaila na din kinalinteg di inamag na ed idi. Tan ed idi, inan-anosana din basbasol di ipogaw ay adi na dinosa ay dagos, ²⁶ngem ed wani, inpaila na ay adi na

††3:12 Salmo 14:1-3; 53:1-3.

‡‡3:13 Salmo 5:9.

¶¶3:13 Salmo 140:3.

§§3:14 Salmo 10:7.

*3:17 Isaias 59:7-8.

†3:18 Salmo 36:1.

‡3:23 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Tan nakabasol tako am-in ya addawi tako sin mangapolbalan Diyos en datako.*

owat nilinglingan din basbasol ay doy mo adi et intapi na sin basbasol ay binaklay Jesus sin krus. Isonga maila ay dalon nalinteg si Diyos downa sisya abe di mangibilang ay nalinteg di am-in ay ipogaw ay mamati en Jesus.

²⁷⁻²⁸ Isonga adi polos mabalin ay it-ek tako din kinalinteg tako, tan din pangibilangan Diyos ay nalinteg tako et baken begew sin nanongtongpalan tako sin linteg na mo adi et begew sin pamatian tako en Jesu Cristo. ²⁹ Isonga si Diyos et baken met Diyos di Judio et anggoy mo adi et Diyos aben di Gentil. ³⁰ Tan es-esa di Diyos, et olay Judio ono Gentil, magay odom ay begew si pangibilangan en daida ay nalinteg mo adi din pammati da et anggoy. ³¹ Din nay ibagbagak maipanggep si pammati, ay laydena ay kanan en olay iwasit tako din linteg? Maga, tan mo mamati tako en Jesu Cristo, tongpalen tako din kosto ay layden di linteg ay kalien.

Din Nangibilangan Diyos Ay Nalinteg Si Abraham

(Gal. 3:6-10)

4 Nemnemen tako si Abraham ay ap-
apo tako ay Judio. Sinoy begew ay naibilang sisya ay nalinteg? ² Mo kas-pangarigan inbilang Diyos ay nalinteg sisya begew sin inam-amag na, wada koma di it-it-ek na, ngem din katet-ewa na et magay mabalin ay it-it-ek na en Diyos. ³ Tan wada di naisolat ay kalin Diyos ay mangwani, “Pinatin Abraham din inbagan Diyos, isonga inbilang Diyos ay nalinteg sisya.”^f

⁴ Mo man-obla di ipogaw ya malagboan, adi tako ibilang di lagbo na ay rigalo mo adi et sokat di boway na.

⁵ Ngem mo adi ioblaan di ipogaw di kaisalakanana mo adi et mamati en Diyos ay sisya di mangibilang ay nalinteg di managbasol, din pammati na di gapo ay ibilang Diyos sisya ay nalinteg.

⁶ Siya na abe di layden David ay kalien sin nangibagaana sin ragsak di ipogaw ay ibilang Diyos ay nalinteg ay baken din inam-amag na si gapo na. ⁷ Kanana, “Nagasat di ipogaw ay pinakawan ya nilinglingan Diyos di basbasol na. ⁸ Nagasat di ipogaw ay inbilang Diyos ay magay basol na.”^g

⁹ May kod, din gasat ay nay, ay para sin Judio anggoy ay nakogit? Aga, para sin Gentil abe, olay adi da nakogit. Nemnemen tako kasin din inpaisolat Diyos ay kanana en pinatin Abraham din inbagan Diyos, isonga inbilang Diyos ay nalinteg sisya. ¹⁰ Pig-an di naamagan nidi? Ay sin enggay nanpakogitana? Baken, mo adi et sin daan pay makogit. ^{**} ¹¹ Et din nanpakogitana maibasar sin bilin Diyos et say sinyal ay mangipaneknek ay din nangibilangan Diyos en sisya ay nalinteg et begew sin pammati na sin daan pay laeng manpakogit. Isonga sisya di kaman ap-apon di am-in ay mamati ay ibilang Diyos ay nalinteg olay mo adi da nanpakogit. ¹² Sisya abe di ap-apon di Judio ay adi nakogit anggoy mo adi et on-onodan da abe din pammatin Abraham sin daan pay laeng manpakogit.

Din Inkarin Diyos En Abraham

¹³ Inkarin Diyos en Abraham ya din aap-o na ay daida di manawid sin lobong. Ngem din begew ay inkarin Diyos di et baken din nanongtongpalan Abraham sin linteg mo adi et gapo ta namati yan inbilang Diyos sisya ay nal-

^f4:3 Genesis 15:6.

§4:8 Salmo 32:1-2.

**4:10 Manlogi sin namatian Abraham sin inkarin Diyos en sisya enggana sin nanpakogitana et inmey di sinpo ya opat ay tawen.

integ. ¹⁴Tan mo doy ya maidawat din inkarin Diyos en daida anggoy ay mantaltalek sin panongtongpalan da sin linteg, maga ngarud di silbin di pammati. Maga abey banol din inkarin Diyos, tan magay makagon-od. ¹⁵Tan din panturongan di linteg et makeddenggan di ipogaw ay madosa. Tan basta waday linteg et wada met abe di manlabsing.

¹⁶Isonga din inkarin Diyos et matongpal anggoy sin ipogaw ay mamati ta say maibasar sin seg-ang na. Tan mo din seg-ang Diyos di kaibasrana et sigurado ay matongpal en datako am-in ay maibilang ay aap-on Abraham ay baken anggoy din Judio ay mangammo sin linteg mo adi et am-in ay mamati ay kaman din pammatin Abraham. Tan sisya di kaman apo tako am-in. ¹⁷Tan wada di naisolat ay kalin Diyos ay mangwani, “Panbalinek sik-a si apon di ipogaw sin kailili.”^{††} Et natongpal di, tan si Abraham di apo tako am-in sin pangiilaan Diyos. Et din Diyos ay nay ay pinatpati na et sisya din waday panakabalina ay manago si natey ya mangipawada si maga. ¹⁸Pinatin Abraham ay nannamnama ay din inkarin Diyos en sisya et dadlon matongpal, olay mo kaman adi kabalin ay matongpal. Isonga nanbalin ay apon di ipogaw sin ad-ado ay ili ay maibasar sin inbagan Diyos en sisya ay mangwani, “Kaman din talaw di kaadadon di bilang di polim.”^{‡‡} ¹⁹Sin nanganwanian Diyos sisi, adi polos mabalin ay manpoli si Abraham, tan nganngani ay sin gasot di tawena down aben basig si Sara ay asawa na. Ngem adi kinmapoy din pammati na sin nannemnemanas di. ²⁰Adi aben mandowadowa ay tongpalen Diyos din inkari na mo adi pinmigpigs et din pammati na ya dowana aben di-

naydayaw si Diyos. ²¹Tan dadlon napasnek di nemnem na ay kabaelan Diyos ay manongpal sin inkari na. ²²Et din pammati na ay nay di begew ay inbilang Diyos ay nalinteg sisya. ²³Din kali ay nay ay mangwani en inbilang Diyos ay nalinteg sisya et adi naisolat para en Abraham anggoy, ²⁴mo adi et nailakam tako. Tan siya abe ay ibilang Diyos ay nalinteg tako ay mamati en sisya ay nanago kasin en Jesus ay Apo tako. ²⁵Inpolang Diyos si Jesus ay natey begew sin basbasol tako ya tinago na kasin ta say mapalinteg tako.^{¶¶}

Din Talna Ya Ragsak Ay Lak-amen Tako Begew Sin Nangibilangan Diyos Ay Nalinteg Tako

5 Isonga gapo ta ibilang Diyos ay nalinteg tako begew sin pammati tako, siged abe di pakikadkadwaan tako en sisya begew sin inamag Jesu Cristo ay Apo tako. ²Begew en sisya, nakilaklakam tako sin seg-ang Diyos ay gongon-oden tako ed wani, et peteg di ragsak tako tan namnamaen tako pay ay makilak-am tako sin kinasiged ya kinangaton Diyos. ³Et baken anggoy nidi si panragragsakan tako mo adi manragsak tako abe sin mapalpaligatan tako, tan ammo tako ay din ligat et pawadaena di anos. ⁴Et mo maanosan tako di ligat, mapaneknekan ay napasnek di pammati tako. Et mo napasnek di pammati tako, namnamaen tako ay matongpal din planon Diyos para en datako. ⁵Et din namnama tako ay nay, adi omipadismaya, tan ammo tako ay matongpal begew sin Ispirito Santo ay indawat Diyos en datako, tan ipalpalikna na en datako din dakdake ay layad Diyos.

^{††}4:17 Genesis 17:5.

^{‡‡}4:18 Genesis 15:5.

^{¶¶}4:25 Isaias 53:4-5.

⁶Sin kosto ay timpo ay pinilin Diyos, idi maga pay laeng di kabaalan tako ay mangamag sin layden Diyos, natey si Cristo para en datako ay managbasol. ⁷Siguro, maga ngin en datako di mayad ay matey para si ipogaw ay managtongpal sin linteg, ngem mabalin ngin ay waday natoled ay matey para sin siked ya managseg-ang ay ipogaw. ⁸Ngem in-pailan Diyos din kadakdaken di layad na en datako, tan natey si Cristo para en datako idi managbasol tako pay laeng.

⁹Isonga mo enggay inbilang Diyos ay nalinteg tako begew sin dadan Cristo ay inmayos sin nateyana, namnamed pay ay namnamaen tako ay omisalakan si Cristo sin panosaan Diyos sin ipogaw. ¹⁰Tan mo kinaan Diyos din nanasalin en datako en sisya babaen sin nateyan di Anak na idi kaibaw tako pay laeng sisya, namnamed ay maisalakan takon to begew sin kamatagon Cristo, tan nay enggay nanbalin tako si gagayyem na. ¹¹Ngem baken anggoy nidi si namnamaen tako, tan olay ed wani, manragragsak tako begew sin makikadkadwaan tako en Diyos begew en Jesu Cristo ay Apo tako ay nangipagayyem en datako en sisya.

Din Panturongan Di Inamag Adan Ya Din Inamag Cristo

¹²Nemnemen tako din pantongpalan di inamag Adan ya din inamag Cristo. Binmasol si Adan ed nabaon et siya di din nanlogian di bomasbasolan di ipogaw.^{§§} Begew abe sin basol na, nakeddenggan sisya ay natey, isonga manlogi isdi et matey am-in di ipogaw, tan am-in di ipogaw et manbasbasol da. ¹³Olay sin daan pangidawtan Diyos sin linteg na en Moses, nanbasbasol di ipogaw, ngem din basbasol da et adi naibilbilang ay nanlablabsingan da sin

linteg. ¹⁴Ngem olay mo adi da nilablab-sing di esa ay bilin Diyos ay kaman din basol Adan, ammo tako ay waday basol da pay dedan, tan manlogi sin timpon Adan enggana sin timpon Moses, nate-natey am-in di ipogaw.

Si Adan et waday kaiisoana en Cristo ay inmonod en sisya, tan din inamag da ay dowe et waday pantongpalana sin am-in ay ipogaw. ¹⁵Ngem baken kayman nan-iso di pantongpalan di inamag da, tan addawi ay natken di insagot Diyos begew en Cristo mo din napasamak begew sin basol Adan. Tan begew sin basol din esa ay sana, nakeddenggan am-in ay ipogaw ay matey, ngem madagdagsen pay din pantongpalan di seg-ang Diyos ya din insagot na sin am-in ay ipogaw begew sin seg-ang din esa ay si Jesu Cristo. ¹⁶Di esa abe ay kailasi-nan din sagot Diyos ya din nantongpalan di basol di esa ay ipogaw et siya na. Din nantongpalan din es-esa ay basol ay doy et nakeddenggan am-in ay ipogaw ay madosa, ngem begew sin seg-ang Diyos et mabalin ay mapakawan din ad-ado ay basbasol di am-in ay ipogaw ya maibil-lang da ay nalinteg sin pangiilaan Diyos. ¹⁷Tet-ewa kayman ay masapol ay matey din am-in ay ipogaw begew sin basol di es-esa, ngem addawi ay madagdagsen din pantongpalan di inamag di esa ay ipogaw ay si Jesu Cristo. Tan begew en sisya, am-in ay mangawat sin palalo ay seg-ang Diyos ya din insagot na ay kinalinteg et gan-ganasen da din biyag ay iwed patingga na ya maitatapi da en Cristo sin panturayana.

¹⁸Isonga nakeddenggan am-in ay ipogaw ay matey begew sin es-esa ay basol, ngem begew sin es-esa ay kosto ay inamag Cristo, mabalin abe ay maibilbilang ay nalinteg di am-in ay ipogaw ta say waday biyag da ay

§§5:12 Genesis 3:6.

iwed patingga na. ¹⁹Tan begew sin adi nanongpalan di esa ay ipogaw sin kanan Diyos, nanbalin am-in di ipogaw ay nakababasol. Ngem begew abe sin nanongtongpalan di esa ay ipogaw en Diyos, manbalin ay nalinteg din am-in ay mamati.

²⁰Indawat Diyos din linteg na en Moses ta say masepsep ay maad-ado din basbasol di ipogaw. Ngem olay mo inmad-ado di basbasol, ad-ad-ado pay et din seg-ang Diyos. ²¹Tet-ewa ay in-turturayan di basol di kaipoipogaw ta say matey da ya maisian da en Diyos ay eng-enggana. Ngem ed wani, din seg-ang Diyos di mangabak ya manturay, tan gapo sin inamag Jesu Cristo ay Apo tako, mabalin ay ibilang Diyos ay nalinteg di ipogaw ta say wada en daida di biyag ay iwed patingga na.

Din Naitapian Tako En Cristo Ay Natey Ya Natago Kasin

6 Sino ngarud di kanan tako koma? Ay olay itoltoloy tako ay manbasbasol ta say omad-ado pay din seg-ang Diyos? ²Adi polos mabalin! Tan mo maipanggep si basol, enggay natey tako, isonga adi mabalin ay itoltoloy tako pay laeng ay manbasbasol. ³Ammo yo met ay sin nabonyagan tako ay sin naitapian tako en Cristo Jesus, kaman tako aben naitapi ay natey sin nateyana.* ⁴Aw, naitapi tako ay natey ya naiponpon sin nateyana ya naiponponana ta say on-dan tako di baro ay kabibiyag ay kaman din kasin nanagoan Diyos en Cristo begew sin nakaskasdaaw ay panakabalin Diyos.

⁵Tan mo tet-ewa ay naitapi tako en sisya sin nateyana, tet-ewa abe ay maitapi tako sin kasinan natagoan. ⁶Tan ammo tako ay din sigod ay biyag tako et naitapi sin nailansaana sin krus ta say

makaan din kabaelan di kinamanagbasol tako ya adi tako pay laeng maibabag-en sin basol. ⁷Tan mo matey di ipogaw, ma-pawayaan sin kabaelan di basol. ⁸Ngem patien tako ay mo naitapi tako ay natey sin nateyan Cristo, maitapi tako abe ay matago sin matatagoana. ⁹Tan ammo tako ay natago kasin sisya et adi kasin matey. Namaga din kabaelan di pese en sisya. ¹⁰Tan namingsan anggoy di nateyana. Adi na ipid-pidwa din namaklayanas basol. Et din matatagoana ed wani et ta say mansilbi en Diyos. ¹¹Isonga datako abe et ibilang tako koma ay natey tako tet-ewa mo maipanggep si basol ngem matmatago tako mo maipanggep sin pansilsilbian tako en Diyos begew sin nakies-esaan tako en Cristo Jesus.

¹²Isonga masapol ay adi tako ipalobos din pangiturturayan di basol en datako ta say adi tako tongtongpalen din lawlawa ay laylayden di awak tako. ¹³Adi tako aben ipolpolang di olay esay partin di awak tako sin basol ta say maosal ay mangamag si lawa, mo adi et idaton tako din awak tako en Diyos ya ipolang tako din am-in ay partin di awak tako en sisya ta say maosal ay mangamag si siged, tan siya di din maibagay sin ipogaw ay kaman nanatey ay indawtan Diyos si baro ay biyag. ¹⁴Tan laton ay adi kasin iturayan di basol si datako, tan ed wani, din kaibasaran di kaisalakanan tako et baken din panongtongpalan tako sin linteg mo adi din seg-ang Diyos.

Sino Di Among Tako

¹⁵Sino ngarud di layden nina ay kalien? Mo maibasara din kaisalakanan tako sin seg-ang Diyos ay baken din panongtongpalan tako sin linteg, ay olay manbasbasol tako? Adi kabalin! ¹⁶Ammo yo koma ay mo nanpabag-en

* 6:3 1 Corinto 12:13; Galacia 3:27.

kayo si esa ay ipogaw ta say tongpalen yo, sisya dedan din among yo. Isonga mo basol di tongtongpalen yo, basol met laeng di among yo ya din pantongpalana et maisian kayo en Diyos ta madosa kayo. Ngem mo din on-onodan yo et din panongtongpalan yo en Diyos, maiturong sin kinalinteg yo. ¹⁷ Man-iyamanak en Diyos tan olay mo bag-en dakayos basol ed idi, ngem ed wani pay, baken, tan inpasnek yo sin nemnem yo ay manongpal sin tet-ewa ay sursuro ay naitdo en dakayo. ¹⁸ Isonga napawayaan kayo sin basol et nanbalin kayos bag-en di kinalinteg. ¹⁹ Nay os-osalek di pangarig ay nalaka ay maawatan di ipogaw, tan adi pay laeng naket-eng san pammati yo. Ed idi, inpolang yo din am-in ay partin di awak yo sin basol ta say amagen yo di kadodogis ya masepsep abe ay amagen yo di kompormi ay kalasin di lawa. Ed wani, masapol ay baliwan yo di ta dadlon kayon maibag-en sin kinalinteg ta say nasantoan kayo.

²⁰ Sin ed idi ay bag-en dakayos basol, adi inturturayan di kinalinteg si dakayo. ²¹ Ngem sino ngata di ginanab yo sin inam-amag yo ed idi ay panbabainan yo ed wani? Maga polos, tan din pantongpalan din doy ay naam-amag et matey kayo ya maisian kayo en Diyos ay madosa. ²² Ngem ed wani, gapo ta napawayaan kayo sin basol ta manbalin kayos bag-en en Diyos, gon-gon-oden yo din panbalbalinan yo ay nasantoan ya din pantongpalana et din biyag ay iwed patingga na. ²³ Tan din basol et laglagboana di babag-ena ya din ilagbo na et matey ya maisian da en Diyos ay engenggana. Ngem si Diyos et sagot di idawdawat na, yan din sagot na et din biyag ay iwed patingga na begew sin nakiesesaan tako en Cristo Jesus ay Apo tako.

Napawayaan Tako Sin Linteg

7 Dakayo ay aag-ik, ammok ay maawatan yo din nay ibagak, tan maawatan yo am-in din maipanggep si linteg. Ammo yo ngarud ay din linteg et waday lebbeng na sin ipogaw sin matatagoana et anggoy. ² Kaspangarigan, din babai ay nangasawa. Kankanan di linteg en adi kabalin ay mangasawa si natken ay lalaki mo deda pay laeng din asawa na. Ngem mo matey din asawa na, mapawayaan din babai sin linteg ay sana et mabalin ay makiasawa kasin. ³ Isonga mo deda din asawa na yan makibeey si odom ay lalaki, kanan tako en makilallalakis sisya. Ngem mo matey din asawa na, mamaga abe din lebbeng di linteg ay sana en sisya, isonga adi makilallalaki mo kasin mangasawa.

⁴ Siya abe en dakayo ay aag-ik. Napawayaan kayo sin lebbeng di linteg begew sin naitapian yo ay natey sin nateyan Cristo ta say mabalin ay maitapi kayo en sisya ay natago kasin ta say mansilbi kayo en Diyos. ⁵ Tan ed idi ay nanongtongpalan tako sin laylayden di naipogawan ay nemnem tako, nasepsep ay inmad-ado din laylayden tako ay lawa begew sin nangammoan tako sin linteg, et inam-amag tako din maiturong koma sin kateyan ya kaisianan tako en Diyos ay madosa. ⁶ Ngem ed wani, begew sin naitapian tako sin nateyan Cristo, napawayaan tako sin linteg ay nangibag-en en datako. Isonga din pansilbian tako en Diyos ed wani et adi maibasar sin pangon-onodan tako sin naisolat ay linteg ay kaman din inyat tako ed idi mo adi maibasar sin baro ay kabibiyag ay mapmapo sin Ispirito Santo.

Din Linteg Ya Din Basol

⁷Ay layden nina ay kanan en lawa din linteg? Baken, tan mo maga koma di linteg, adiak koman mailasin din kinlawan di ogalik. Kaspangarigan, mo maga koma di linteg ay mangwani en, “Adi kayo man-gamgam si baken yon oka,”[†] adiak koman mailasin ay basol di man-gamgam. ⁸Ngem gapo ta managbasolak, masepsep ay mangamgamak begew sin linteg ay mangiparit si man-gamgam. Tan mo maga di linteg, maga abey kabaelan di basol. ⁹Ed idi, napnekak sin kabibiyag ko, tan adiak kayman inawatan ay kosto din kankanan di linteg. Ngem idi naawatak din laydena ay kalien, kaman binmangon din naipoli ay kinamanagbasol ko ¹⁰et say nangammoak ay kamanak natey sin pangilan Diyos. Isonga din linteg et naidawat ta say maamoan di ipogaw din danan ay maiturong sin biyag, ngem begew sin adiak nanongtongpala sin linteg ay doy, nakeddenganak ay matey ya maisian en Diyos. ¹¹Naietekanak kayman begew sin naipoli ay kinamanagbasol ko, tan kanak adi en mabalin ay maedasak di biyag begew sin panongtongpalak sin linteg, ngem din katet-ewa na et nilablabsing ko et baw, isonga nakeddenganak ay maisian en Diyos ay eng-enggana. ¹²Isonga din linteg et napo en Diyos, ya din am-in ay bilbilin di linteg et kosto ya siged da, tan napo da met laeng en Diyos.

¹³Ay layden nina ay kalien en maisian tako en Diyos begew sin siged ay linteg na? Adi aben mabalin! Tan din begew et din kinamanagbasol tako. Ngem din planon Diyos maipanggep sin linteg na et ta maila din kalawlawan di kinamanagbasol tako. Tan begew sin basba-

sol tako, nanbalinen tako din siged ay linteg Diyos si osalena ay mangeddeng en datako. Isonga begew sin linteg na et dadlon maila din palalo ay kalawlawan di kinamanagbasol tako.

Din Mankinontra Sin Nemnem Di Ipogaw

¹⁴Ammo tako ay siged di linteg tan napo sin Ispiriton Diyos. Ngem sak-en, owatak ipogaw ay nalaka ay manbasol. Kamanak nailako ay bag-en di basol. ¹⁵Masmaadaawak sin am-amagek, tan din laydek ay amagen et say adiak amagen, ya down et din sigaak ay amagen et say am-amagek. ¹⁶Ngarud, din panigaak ay amagen din lawlawa ay amagek et siya say mangipaila ay awek ay siged di linteg. ¹⁷Isonga baken sak-en di mangam-amag mo adi din kinamanagbasol ko. ¹⁸Tan ammok ay maga polos di siged si wada sin naipogawan ay nemnem ko, tan olay mo laydek ay amagen di siged, adiak makaamag. ¹⁹Isonga adiak makaamag sin siged ay laydek ay amagen ya downak amagen din lawlawa ay sigaak. ²⁰Mo ipapatik ngarud ay mangamag sin sigaak ay amagen, maila ay baken sak-en di nangamag mo adi din kinamanagbasol ko.

²¹Isonga din pinadpadas ko et siya na. Mo laydek ay man-amag si siged, ipapatik met laeng ay mangamag si lawa. ²²Tan mo din nemnem ko, laydelaydek din linteg Diyos, ²³ngem natken baw di mangiturturay sin awak ko. Et din nay mangiturturay sin awak ko ay din kinamanagbasol ko et gobgobatena din linteg Diyos ay laylayden di nemnem ko ta say manbasolak. Isonga din pantongpalana et kamanak balod di kinamanagbasol ko. ²⁴Ay apawak ay kaseseg-ang! Sino ngin di mangisalakan en sak-en sin

[†]7:7 Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21.

nay awak ko ay nakeddeng an ay matey?
²⁵Palalo di iyaman ko en Diyos, tan sisya di mangisalikan en sak-en begew en Jesu Cristo ay Apo tako!

Si naey ngarud di kasasaad ko. Sin nemnem ko et laylaydek ay tongpalen din linteg Diyos, ngem begew sin kinamanagbasol ko et ipapatik pay laeng ay manbasbasol.

Din Kabibiyag Di Ipogaw Ay Iturturayan Di Ispirito Santo

8 Isonga am-in tako ay nakies-esa en Cristo Jesus et adi tako polos madosa. ²Tan begew sin nakies-esaan tako en Cristo Jesus, wada di baro ay biyag ay indawat di Ispirito Santo en datako, et din pangiturayana en datako di nangipawaya en datako sin kabaelan di kinamanagbasol tako ay mantongpal sin pese ya dosa. ³Din linteg et adi kabalín ay ipawaya nas datako sin kabaelan di basol, tan owat takon ipogaw ay adi makatongpal sin bilbilin di linteg. Ngem inamag Diyos din adi kabalín ay amagen di linteg. Inbaa na din Anak na ay nanbalin si ipogaw ay kaman datako ta say sisya di madosa para sin basbasol tako. Et say nangaanan Diyos sin kabaelan di basol ay mangituray en datako ay ipogaw. ⁴Inamag Diyos di ta say datako ay mangon-onod sin Ispirito Santo ay baken din naipogawan ay nemnem tako et waday kabaelan tako ay dadlon manongpal sin kosto ay bilbilin di linteg.

⁵⁻⁶Din ipogaw ay manongtongpal sin lawa ay laylaydena et siya anggoy di kaimongsanan di nemnem na, ya din kaiturongana et maisian en Diyos ay engenggana. Ngem din manongtongpal sin Ispirito Santo et din laylayden di Ispirito Santo di kaimongsanan di nemnem

na, ya din kaiturongana et tomalna di nemnem na dowana pay gon-gon-oden di biyag ay iwed patingga na. ⁷Tan din ipogaw ay mangimongsan si nemnem na si lawa ay laylaydena et konkontraenas Diyos. Adi na patpatien din linteg Diyos, ya din katet-ewa na et adi na kabaelan ay patien. ⁸Isonga din ipogaw ay manongtongpal sin naipogawan ay nemnem na et adi kabalín ay malaylayan si Diyos en sisya. ⁹Ngem mo si dakayo pay, gapo ta mantetee din Ispirito Santo en dakayo, sisya di tongtongpalen yo ay baken din naipogawan ay nemnem yo. Nemnemen yo ay din ipogaw ay adi pantetean din Ispirito Santo et baken ipogaw Cristo. ¹⁰Ngem mo mantetee si Cristo en dakayo, olay mo matey din awak yo begew sin basbasol yo, matagotago pay dedan din ab-abiik yo sin kadan Diyos[‡] begew tan inbilang Diyos ay nalinteg kayo. ¹¹Di esa pay, si Diyos di nanago kasin en Cristo, isonga mo wada en dakayo din Ispirito Santo na, tagoena abe din awak yo ay matey begew sin Ispirito Santo na ay mantetee en dakayo.

¹²Isonga, aag-ik, wada di lebbengen tako ay tongpalen, ngem baken din laylayden di naipogawan ay nemnem tako. ¹³Tan mo say tongtongpalen tako din naipogawan ay nemnem tako, kapilitan ay maisian tako en Diyos ay engenggana. Ngem mo awaten tako din badang di Ispirito Santo ta say pandokogan tako din lawa ay am-amagen tako, wada en datako din biyag ay iwed patingga na. ¹⁴Tan din ipogaw ay iturturong di Ispirito Santo et daida din anan-ak Diyos. ¹⁵Tan din Ispirito ay indawat Diyos en datako et adi na nanbalinen si datako si bag-en ay emegyay ay madosa ay kaman din kasasaad tako ed idi, mo adi et nanbalinenas

[‡]**8:10** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Ngem mo mantetee si Cristo en dakayo, olay mo matey din awak yo begew sin basbasol yo, idawat pay dedan din Ispirito Santo en dakayo di biyag ay iwed patingga na...*

datako si anan-ak Diyos. Isonga begew en sisya, mabalin ay Ama di pangwani tako en Diyos. ¹⁶Din Ispirito Santo met laeng di maikadwa sin nemnem tako ay mangipaneknek ay tet-ewa ay anan-ak Diyos datako. ¹⁷Et gapo ta anan-ak Diyos datako, tawidana abes datako ta say makitawid tako sin am-in ay idawat na en Cristo. Tan mo mapaligatan tako ay kaman takon makiligat en Cristo,[¶] maitapi tako abe en sisya sin kinangato na.

Din Sedsed-en Tako Ay Somigedan Di Am-in

¹⁸Mo nemnemek san ligat ay lalaklaken takos nan daga, ibilang ko ay kaman magay dagsena mo nemnemek abe din kinasiged di ipailan Diyos en datako sin tapin di agew. ¹⁹Olay din am-in ay pinarsuan Diyos et laydelayden da ay domateng din timpo ay pangipailaan Diyos sin kasasaad tako ay ananak na. ²⁰Tan kineddangan Diyos din pinarsua na ta say adi matongpal din kosto ay kaosalan da.[§] Baken dedan daida di nanplano ay say lak-amen da di ay dosa, mo adi et planon Diyos. Ngem wada pay dedan di manamnana, ²¹tan planon Diyos ay mapawayaan to din am-in ay naparsua sin kabaelan di donot ya pese ta say makilak-am da sin sigesiged ay kasasaad di anan-ak na. ²²Tan manlogi ed idi enggana ed wani, kaman nanbaybayeweng din am-in ay naparsua ay kaman babai ay manpalpaligat mo man-anak. ²³Ngem baken daida anggoy di manpalpaligat mo adi olay datako abe ay naidawtan sin Ispirito Santo ay say damo ay indawat Diyos

en datako ay mamati. Kaman tako aben manbaybayeweng sin nemnem tako sin pansedsed-an tako sin timpo ay dadlon ipailan Diyos din kasasaad tako ay ananak na ya baliwana din nay awak tako si baro ay awak ay adi katkatey. ²⁴Tan siya na di ninamnanna tako manlogi sin naisalakanan tako. Tan mo enggay natongpal, ay siya mo namnamaen tako pay laeng? Tan maga di manamnanna sin enggay natongpal. ²⁵Ngem gapo ta daan matongpal din namnamaen tako, an-anosan tako ay manseseed.

²⁶Baken anggoy din namnama tako si mamadbadang en datako, mo adi bomadang abe din Ispirito Diyos sin kinakapoy tako. Tan adi tako ammo ay mankararag ay kosto, ngem din Ispirito Diyos et makikali en Diyos para en datako si bayeweng ay adi maikali. ²⁷Et si Diyos ay mangammo sin wadas nemnem tako et ammo na abe dedan din nemnem di Ispirito na, tan din ikararag na en Diyos para en datako ay ipogaw na et maibasas sin layden Diyos.

²⁸Ammo tako ay din am-in ay mapasasamak et mantitimpoayog da** ta say siged di pantongpalana para en datako ay manglaylayad en Diyos ay inayagana ay maibasas sin plano na. ²⁹Tan din sigod ay pinipilin Diyos, et daida din sigod ay ninemnem na ay komaman sin Anak na ta say sisya di pangpangoan tako am-in ay siag-i. ³⁰Da dooy ay ninemnem na ay komaman sin Anak na et inayagana abes daida, ya din inayagana et ibilang na abe ay nalinteg da. Baken anggoy nidi mo adi intapi nas daida sin kinasiged ya kinangaton Anak na.

[¶]8:17 2 Corinto 1:5; 1 Pedro 4:13.

[§]8:20 Genesis 3:17-19.

**8:28 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Ammo tako ay din am-in ay mapasasamak et pantitimpoayogen Diyos...*

Din Layad Diyos En Datako Begew En Cristo Jesus

³¹ Sino ngarud di layden am-in dana ay kalien? Din layden da ay kalien et siya na. Gapo ta si Diyos di wada en datako, sino ngata di makaabak en datako? ³² Tan olay din kosto ay Anak na et adi na kinayyawan mo adi et inpolang nas sisya ay madosa para en datako amin. Mo say inamag Diyos di sin Anak na para en datako, ay mabalin ngata ay adi na aben idawat en datako din am-in ay masapol tako? ³³ Sino ngata di makaidarum en datako ay pinilin Diyos? Tan si Diyos di mangibilang ay nalinteg tako. ³⁴ Sino abe di mangeddeng en datako? Tan si Cristo di natey ay para en datako et baken anggoy nadi mo adi et kasin aben natago, et wada ed wani sin makannawan Diyos. Sisya pay di makikali en Diyos para en datako. ³⁵ Isonga sino ngarud di mabalin ay mangisian en datako sin layad Cristo? Ay mabalin ngata di ligat ono danag ono din mamaligatan di ipogaw en datako? Ay mabalin abe di dagaang ono kinakolang di bado ono kaeegyat ay mapasamak ono olay din mapsean tako? ³⁶ Din kaman dana ay ligat et siya met laeng di ibagbagan din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Begew en sik-a ay Apo, sangsangoen mi di pese si kankanayon. Maibilang kami ay kaman kakarnero ay dandani ay mapalti.”††

³⁷ Ngem olay mo lak-amen tako am-in dana ay ligat, magay kabaelan da ay mangabak en datako mo adi et mangabak tako ay kosto begew en Cristo ay nangipaila sin layad na en datako.

³⁸ Tan dadlonak ammo ay maga polos di makaisian en datako sin layad na. Olay mo matey tako ono matmatago tako, lak-

amen tako pay dedan din layad na. Olay aanghel ono aanito ono odom ay waday kabaelan da et adi da kabaelan ay manadael sin layad na en datako. Olay din mapaspasamak ed wani ono din daan mapasamak, ³⁹ olay sino di wada sin kayang ono ed dallem, ya olay sino abe ay naparsua et maga polos di makaisian en datako sin layad Diyos ay lalalak-amen tako begew en Cristo Jesus ay Apo tako.

Din Lebbeng Diyos Ay Mangamag Si Kompormi Ay Laydena

9 Din nay ibagak en dakayo et tetewa, baken lastog, tan nakies-esaak en Cristo. Olay din konsensiak ay iturturong din Ispirito Santo et panpaneknekana ay baken kon etek. ² Din laydek ay ibaga et palalo ay madadagse-nanak, kanayon abe ay mansakit di nem-nem ko begew sin iib-ak ay Judio ay kadadaak. ³ Tan mo mabalin koma, olay sak-en di maiskat en daida ay madosa ya maisian en Cristo. ⁴ Ad-ado di nannalasinan da, tan daida din polin Israel ay pinilin Diyos ay ipogaw na ya daida di nanbalinena si anan-ak na. Daida abe di nangipailaan Diyos sin kinadiyos na. Daida di nanawid sin inkarikarin Diyos sin aap-o da ya ad-ado abey inkari na en daida. Daida met laeng di nangidawtan Diyos sin linteg na ya nangipaamoana sin kosto ay iyat da ay manaydayaw en sisya. ⁵ Din aap-o da et nabanol da ay ipogaw ed nabaon. Olay din Messias ay si Cristo et polin di Judio mo maipanggep sin kaipogaw na, et sisya si Diyos ay mangituray sin am-in ay wada. Madaydayaw sisya koma si engenggana! Amen.

⁶ Din nay inbagak ay maipanggep si iib-ak ay polin Israel ay adi mamati en Cristo, ay laydena ay kalien en adi

††8:36 Salmo 44:22.

tinongpal Diyos din inkari na sin ipogaw na? Aga, tan din polin Israel et baken da am-in tet-ewa ay ipogaw en Diyos. ⁷Baken am-in abe ay naipolin Abraham di tet-ewa ay aap-o na, tan kanan Diyos en Abraham, “Din polin Isaac anggoi di maibilang ay aap-om.”^{‡‡} ⁸Layden nina ay kalien en baken am-in ay polin Abraham di ibilang Diyos ay anan-ak na mo adi et anggoi din maianak ay katongpalan di inkari na. ⁹Tan siya na di inkarin Diyos en Abraham maipanggep en Isaac: “Mo domateng din kosto ay timpo, ipailak din panakabalin ko en dakayo, ay say pangianakan Sara si anak yo ay lalaki.”^{††}

¹⁰Baken anggoi nadi si mangipaila si iyat Diyos ay manpili, tan wada abe din naamag sin singin ay anak Rebeka ay inpotot Isaac ay apo tako. ¹¹⁻¹²Tan sin daan maianak din dow a ay sana ya maga pay laeng di inamag da ay siged ono lawa, kanan Diyos en Rebeka, “Din inoona et say mansilbi sin inoodi.”^{§§} Kanan Diyos di ta say maammoan ay din namiliana sin esa et adi maibasar sin inamag da ay dow a mo adi et sin sigod ay ninemnem na ay ayagan. ¹³Siya na met laeng di olog di inpaisolat Diyos ay kanana, “Inpailak din layad ko en Jacob, ngem si Esau et sinigaak.”^{*}

¹⁴Ay layden nina ay kanan en baken kosto di inamag Diyos? Adi kabalin! ¹⁵Waday lebbeng Diyos ay nangamag sisi, tan kanan Diyos en Moses, “Seg-angak din laydek ay seg-angan.”^{††} ¹⁶Isonga say pangammoan tako ay din mamilian Diyos si ipogaw et adi maibasar sin layden da ya am-amagen

da mo adi et sin seg-ang Diyos. ¹⁷Nem-nemen tako din naisolat ay kalin Diyos en Faraon ay arin di Egipto. Kanana, “Nanbalinek sik-a ay ari ta say ipailak din panakabalin ko begew en sik-a ya ta say maammoan din ngadan ko sin kailili isnan daga.”^{‡‡} ¹⁸Isonga say pangammoan tako ay seg-angan Diyos din laydena ay seg-angan ya pakentegena abe din nemnem di ipogaw ay laydena ay pakentegen.

¹⁹Into et mo wada en dakayo di mangwani, “Mo siya sa ngarud, apay nga pabasbasolen Diyos pay laeng di ipogaw? Ay siya mo waday olay esa ay ipogaw si makabaliw sin layden Diyos?” ²⁰Ngem din isongbat ko, sik-a ay owat ipogaw, into ngin di pangaam si lebbeng mo ay makisongbat en Diyos? Ay mabalin aya ay kanan di banga sin namke en sisya, “Apay nga kaman nina di nangamagam en sak-en?” ²¹Adi kabalin, tan din mangam-amag si banga ay linang, oway na ay mamke si kompormi ay laydena. Mo say laydena, way lebbeng na ay mamke si dow a ay kalasin di banga ay mapo sin esa ay natoklo, di esa yan para nabanol di kaiosalana ya din esa et para kompormi, ay baken siya?

²²Iso na en Diyos. Way lebbeng na ay mangamag si laydena. Mo laydena ay mangipaila si panakabalina ya liget nas basol sin panosaana sin ipogaw ay maikari ay madosa, kalebbengana di. Ngem inan-anosanas daida ²³ta say ipaila na abe din nakaskasdaaw ay kinadiyos na sin ipogaw ay segseg-angana ay sigod ay insagana na ta makilak-

^{‡‡}9:7 Genesis 21:12.

^{††}9:9 Genesis 18:10,14.

^{§§}9:11-12 Genesis 25:23.

^{*}9:13 Malakias 1:2-3.

[†]9:15 Exodo 33:19.

[‡]9:17 Exodo 9:16.

am da sin sigesiged ay biyag ed langit.
²⁴Datako adi din ipogaw ay doy ay in-
 ayagan Diyos, et baken anggoy dakami
 ay Judio mo adi et dakayo abe ay Gentil.
²⁵Siya na met laeng di kanan Diyos sin
 libro ay inpaisolat na en Hosea. Kanana,
 “Din baken kon ipogaw et ibilang kos
 daida ay ipogaw ko, ya din kaipoipogaw
 ay adiak nilaylayad et laydelaydek si
 daida. ²⁶Sin kosto ay lugar abe ay
 nangibagaak en daida en baken dan
 ipogaw ko, makwani da en anan-ak
 di matmatago ay Diyos.”^f

²⁷Wada abe di inpadton Isaias
 maipanggep sin Israelita ay kanana,
 “Olay mo kaman din darat sin benget
 di baybay di kaad-adon di Is-
 raelita, at-atik anggoy pay dedan
 en daida di maisalakan. ²⁸Tan dad-
 lon tongpalen Diyos din inkeddeng
 na ay dosaena din kaipoipogaw is-
 nan lobong, et adi na pabayagen din
 pangamaganas di.”[§]

²⁹Kaman aben din nangon-ona ay in-
 padto na ay kanana,
 “Mo adi koman binay-an Diyos ay Kan-
 gatoan di at-atik en dakami ay Ju-
 dio, namaga kami am-in ay kaman
 din napasamak sin taga-Sodoma ya
 taga-Gomorra.”^{**}

Din Adi Namatian Di Judio En Cristo

³⁰Siya na ngarud di kasinopan din
 inbagak ay da naey. Din Gentil ay
 adi nangipapakat ay mapalinteg da sin
 pangiilaan Diyos et ginon-od da pay
 dedan di kinalinteg ay maibasas sin
 pammati da en Cristo. ³¹Ngem din Is-
 raelita ay nangipapati si kabaelan da ay

nangon-onod sin linteg Diyos ta say nal-
 integ da sin pangiilaana et adi da ginon-
 od din kinalinteg ay doy. ³²Apay? Tan
 din nangan-anapan da si iyat da ay ma-
 palinteg et adi naibasas si pammati mo
 adi et din nangam-amagan das siged.
 Nasnit da en Cristo ay maiarig sin bato
 ay kaisokbaan di ipogaw. ³³Si naey di
 ibagbagan di inpaisolat Diyos ay kanana,
 “Ilaen yo, waday insaad ko ay bato
 ed Zion ay kaskasnit na ya kaisok-
 baan di ipogaw. Ngem olay sino
 ay mamati en sisya et adi polos
 mababainan.”^{††}

Din Dowa Ay Kalasin Di Kinalinteg

10 Ay aag-ik, din naimposan ay
 pannemnem ko sin iib-ak ay Ju-
 dio et laydelaydek ay maisalakan da.
 Siya na di kankanayon ay ikarkararang
 ko en Diyos. ²Mapaneknekak ay napas-
 nek da ay mansilbi en Diyos, ngem din
 pansilsilbian da en sisya et baken kosto.
³Tan binaybay-an da din planon Diyos
 ay mangibilang si ipogaw ay nalinteg
 ya dowan dan pinadpadas ay mapalint-
 teg begew si inam-amag da ay siged,
 isonga adi da inbababa din awak da ay
 mangawat sin kinalinteg ay mapmapo
 en Diyos. ⁴Ngem din katet-ewa na et si
 Cristo di nanpatinggaan di linteg, isonga
 am-in da ay mamati en sisya et mapalint-
 teg da sin pangiilaan Diyos.

⁵Si naey di insolat Moses maipanggep
 si kaibilangan di ipogaw ay nalinteg
 begew sin pangon-onodana sin linteg.
 Kanana, “Din ipogaw ay manongpal sin
 am-iam-in ay bilbilin di linteg et waday
 biyag na ay iwed patingga na.”^{‡‡} ⁶Ngem
 wada abe di inpaisolat Diyos ay mangi-

^f9:26 Hosea 2:23; 1:10.

[§]9:28 Isaias 10:22-23.

^{**}9:29 Isaias 1:9.

^{††}9:33 Isaias 8:14; 28:16. Ilaen abe sin 1 Pedro 2:6-8.

^{‡‡}10:5 Levitico 18:5. Ilaen abe sin Galacia 3:12.

paammo en datako ay baken naligat ay magon-od din kinalinteg ay maibasar si pammati. Kanana,

“Adi yo kanan si nemnem yo en masapol ay waday emey ed langit ay en mangayag en Cristo ta bomabas na.⁷ Adi yo aben kanan en masapol di emey ed dallem sin kad-an di natey ay en manago en Cristo.⁸ Tan din kalin Diyos et asag-en en dakayo. Wada sin nemnem yo ya mabalin ay ibagbaga yo.”^{¶¶}

Din kalin Diyos ay nay et siya di din ikaskasaba mi ay maipanggep si pammati ay mangmangwani:⁹ Mo ipodno yo sin iib-a yo ay si Jesus din Kangatoan ay Apo ya dadlon naimposan di pammati yo ay kasin tinagon Diyos sisya, maisalakan kayo.¹⁰ Tan begew sin naimposan ay pammati tako, ibilang Diyos ay nalinteg tako, ya begew sin pangipodpodnoan tako sin patpatien tako et maisalakan tako.¹¹ Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Am-in da ay mamati en sisya et maga polos di panbabawian da.”^{§§} ¹²Din am-in ay nay et laydena ay kanan en magay kaitkekan di Judio sin Gentil sin pangiilaan Diyos, tan es-esa anggoy di Apo tako ay mamindisyon si nawadwad sin am-in ay manpakaasi en sisya.¹³ Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Am-in da ay manpakaasi en Apo et maisalakan da.”^{*}

Magay Pambal Di Judio Sin Adi Da Namatian En Cristo

¹⁴Ngem intoy iyat da ngata ay manpakaasi en sisya mo adi da namati? Ya

intoy iyat da ay mamati en sisya mo adi da dindinngge din maipanggep en sisya? Intoy iyat da abe ay manngge mo maga di en mangikasaba en daida?¹⁵ Ya into abe di iyat di ipogaw ay en mangikasaba mo magay mangibaa en daida? Ngem din katet-ewa na et wada di naibaa, tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana, “Peteg ay omiparagsak din omalian di mangibagas siged ay damag!”[†] ¹⁶Ngem din siged ay damag et adi inaw-awat di am-in ay ipogaw, tan kanan Isaias, “Apo, at-atik anggoy di namati sin inbagbaga mi.”[‡] ¹⁷Ngem olay mo siya di, tet-ewa pay dedan ay din pamatian di ipogaw et maipoon sin panngaan da sin tet-ewa ay maipanggep en Cristo.

¹⁸May kod ta pootek na. Ay mabalin aya ay adi dinnggen din Judio din maipanggep en Cristo? Dinngge da met, tan kanan din inpaisolat Diyos, “Nadnngge din kali da sin olay sino ay lugar; naipaammo din inbagbaga da sin am-in ay ili isnan daga.”[¶] ¹⁹Esa pay ay salodsod: Ay mabalin ngata ay adi da inawatan din dinngge da? Inawatan da met, tan olay din Gentil et naawatan da. Naey di kanan Diyos sin Judio ay insolat Moses ay kanana,

“Pan-apsek dakayo begew si kaipoipogaw ay laslasoyen yo. Pabongetek dakayo begew si kaipoipogaw ay magay ammo da si maipanggep en sak-en.”[§]

²⁰Nalawlawag pay din inpaisolat Diyos en Isaias ay maipanggep sin Gentil. Kanana,

^{¶¶}10:8 Deuteronomio 30:12-14.

^{§§}10:11 Isaias 28:16.

^{*}10:13 Joel 2:32.

[†]10:15 Isaias 52:7.

[‡]10:16 Isaias 53:1.

[¶]10:18 Salmo 19:4.

[§]10:19 Deuteronomio 32:21.

“Din adi nangan-anap en sak-en et daida di nanteng. Din magay pinoppoot da si maipanggep en sak-en et daida di nanopilaak.”**

²¹ Ngem din kananas maipanggep sin Judio et siya na:

“Nabayag ay inayaayagak di kaipoipogaw ay adi manongtongpal en sak-en ya makenteg di nemnem da.”††

Din Seg-ang Diyos Sin Judio

11 Salodsodek ngarud: Ay nantallikodan Diyos din ipogaw na ay Judio? Aga, tan olay sak-en yan Judioak met ay polin Benjamin ay naipoli abe en Abraham. ² Isonga ipidwak ay mangwani en adi dinokogan Diyos din ipogaw na ay sigod ay pinipili na. Nemnemen yo din dad-at sin kalin Diyos ay maipanggep en Elias. Nanriri en Diyos begew sin inam-amag di iib-a na ay Judio et kanana, ³ “Apo, pinse da din mamadto ay inbaabaam. Binakas da abe din am-in ay pangidatdatonan di ipogaw si animal en sik-a. Sak-en anggoy di nabay-an, et olay sak-en yan oman-anap da ta pomse da.” ⁴ Ngem sino din insongbat Diyos en sisya? Kanana, “Wada pay di nabay-an ay ipogaw ko, tan wada di pito ay libo ay adi polos nanaydayaw sin sinan didiyos ay manngadan si Baal.”‡‡ ⁵ Kaman nidi di iso na ed wani ay timpo tako, tan wada di at-atik ay Judio ay pinilin Diyos begew sin seg-ang na. ⁶ Et mo din seg-ang na di begew si namiliana en daida, laydena ay kanan en baken begew sin inam-amag da ay siged. Tan

mo doy ya din inam-amag da ay siged di begew, adi mabalin ay kanan tako en seg-ang.

⁷ Din layden am-in dana ay kalien et adi dinatngan din kaad-adoan ay Judio din inan-anap da ay kinalinteg. Ang-anggay din at-atik ay pinilin Diyos si nanteng. Din tapin di Judio et pinakenteg Diyos di nemnem da. ⁸ Si naey met laeng di ibagbagan din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Nanbalinen Diyos di nemnem da si kaman nemnem di naseseyep ay ipogaw. Isonga enggana ed wani, olay mo waday mata da, adi da makaila ya olay mo waday inga da, adi da makadnge.”¶¶

⁹ Si David abe et waday inpaisolat Diyos en sisya ay kanana,

“Sapay koma ta bigla ay madpap da sin makipangpanganan da ay kaman titit ay makna sin tagdey ono animal ay mag-as sin bito ta say madosa da ay kosto. ¹⁰ Bomolinget koma abe di nemnem da ta say adi da maawatan din tet-ewa ya downan da aben madadagsenan ya mapalpaligatan si kankanayon.”§§

¹¹ Salodsodek ngarud: Din naisokbaan di kaad-adoan ay Judio, ay laydena ay kalien en adi da kasin makabangon? Aga, din katet-ewa na et begew sin basol da ay adi namati en Cristo, nilak-am di Gentil ay maisalakan ta say apalan di Judio si daida tan layden da met laeng ay maisalakan. ¹² Nemnemen tako na ngarud: mo peteg ay nabindisyonan di kaipoipogaw isnan daga begew sin basol di Judio ya din logi da, adi pay

** 10:20 Isaias 65:1.

†† 10:21 Isaias 65:2.

‡‡ 11:4 1 Aari 19:10,14,18.

¶¶ 11:8 Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10.

§§ 11:10 Salmo 69:22-23. Din kanana sin Griego et: *Magodab da koma abe ta say adi da makaila downan da aben mabobok-ong si kankanayon.*

namnamed ay mabindisyonan da mo maisalakan din kosto ay bilang di Judio.

Din Kaisalakanan Di Gentil

¹³Ed wani, wada di ibagak en dakayo ay Gentil. Dinotokan Diyos sak-en ay apostol ta enak itdoan dakayo, isonga patpatgek ya es-estek din oblak ay nay ¹⁴ta balbalang apalan din iib-ak ay Judio si dakayo ta say awisek di odom en daida ay maisalakan. ¹⁵Tan begew sin nanokogan Diyos en daida, way gondaway di odom ay kaipoipogaw ay manbalin si gagayyem en Diyos. Isonga sigsiged pay mo awaten kasin Diyos din Judio, tan din pantongpalana et kaman din kasin katagoan di natey.

¹⁶Din Judio et maiarig das tinapay. Tan ammo tako ay mo maidaton en Diyos din damo ay pit-ing di tinapay, maibilang ay okan Diyos din tapin di tinapay abe. Di esa abe ay kaiarigan da et kaiw, tan mo naidaton en Diyos din lamot na, okan Diyos din panga na abe. ¹⁷Itoloy ko kod din pangarig ay nay. Din Judio et maiarig das kaiw ay olivo ay inis-ek ya inay-ayowanan Diyos. Ngem gintad na di odom ay panga na. Dakayo pay ay Gentil et maiarig kayos pangan di olivo ay owat ginmabay. Din inyat Diyos et ina nas dakayo yan insolbong nas dakayo sin kaiw ay inis-ek na ta say maitapi kayo sin sigod ay panga ay nabay-an. Isonga ed wani, makilaklakam kayo sin mangipagabay ay ngeta ay mapmapo sin lamot na. ¹⁸Ngem siliban yo ta adi yo laslasoyen din sigod ay panga, tan nemnemen yo na: baken dakayo di mangipagpagabay sin lamot na mo adi et din lamot na di mangipagpagabay en dakayo. ¹⁹Into et mo wada en dakayo di makisongbat ay mangwani, “Aw pay, ngem nagtad di odom ay panga ta say dakami di maiskat.” ²⁰Siya pay

kayman, ngem nemnemen yo ay din begew ay nagtad da et tan adi da namati, dowan pay din naitatapian yo et begew anggoy tan mamati kayo. Isonga adi yo ipangpangato din awak yo mo adi et siliban yo. ²¹Tan mo adi inanosan Diyos din sigod ay panga ay din Judio mo adi et kinaananas daida, adi na aben anosan dakayo. ²²Adi yo linglinglingan na: manageg-ang si Diyos ngem ammo na abe ay mandosa. Tan din adi namati et dinosa nas daida, ngem dakayo pay et segeg-anganas dakayo dalo et mo itoltoloy yo ay mamati. Ngem mo adi yo itoloy, getadena abes dakayo sin kaiw. ²³Dowan pay din Judio, mo sagongen das Diyos ta say mamati da, itaoli nas daida sin nakaan na da, tan kabaelana ay mangamag sidi. ²⁴Tan dakayo ay kaman pangan di owat ginmabay ay olivo, mo mabalin ay insolbong Diyos dakayo sin nais-ek ay olivo ay baken din kosto ay napoan yo, adi pay nalaklaka ay itaoli na din nakaan ay pangan di kaiw ay doy sin kosto ay napoan da.

Din Seg-ang Diyos Sin Judio Ya Gentil Abe

²⁵Aag-ik, wada di adi naipaammo ed idi ay laydek ay maawatan yo ta say adi kayo ipangpangato di awak yo ay mangwani en nangato di laing yo. Din ipaammok et adi maitoloy ay engenggana din nanigaanan di tapin di Judio ay mamati en Cristo, mo adi et maitoloy anggoy engganans komosto di bilang di Gentil ay maisalakan. ²⁶Asi pag maisalakan din kajudiojudio, tan siya met laeng din inpaisolat Diyos ay kanana, “Awni et omali din mangisalakan ay mapo ed Zion ta say kaanena din kinalawlawan di polin Jacob. ²⁷Et siya di din katongpalan din inkarik

en daida ay kaanek din basbasol da.”*

²⁸ Mo maipanggep si manigaan di Judio sin siged ay damag, maibilang da ay kaibaw Diyos, et maiturong di sin pansigdan yo. Ngem mo maipanggep si namilian Diyos en daida, laydelaydena pay laeng si daida begew en da Abraham ay aap-o da. ²⁹ Tan adi mabalin ay sokatan Diyos di nemnem na si maipanggep si inayagana ya din bindisyon ay indawat na. ³⁰ Dakayo ay Gentil et adi yo pinatpati si Diyos ed idi, ngem ed wani, gon-gonden yo din seg-ang Diyos begew sin adi namatian di Judio. ³¹ Siya abe din Judio, adi da patpatien si Diyos ed wani, ngem daida abe et gon-oden da din seg-ang Diyos begew sin panegseg-angana en dakayo. ³² Tan inpalobos Diyos ay mabalin am-in di ipogaw si kaman balod di adi da namatian ta say ipaila na abe sin am-in ay ipogaw din seg-ang na.

Madaydayaw Si Diyos

³³ Nabaknang adis Diyos si seg-ang! Maga abey gedeng di sirib na ya din ammo na. Olay sino ay ipogaw et adi makaawat ay kosto sin ninemnem na ay amagen ya din iyat na ay mangitongpal sin ninemnem na. ³⁴ Tan din inpaisolat Diyos et kanana,

“Ay siya mo waday ipogaw si nakin ammo sin nemnem Diyos? Ay siya mo waday nakabagbaga en sisya? ³⁵ Maga abe di nangidawat si olay sino en sisya ta say waday otang na.”†

³⁶ Tan sisya di namarsua sin am-in, sisya di mangituray sin am-in, ya narsua am-in ta say madayaw sisya. Sapay koma ta madaydayaw sisya si engengana! Amen.

Din Kosto Ay Kabibiyag Di Mamati En Cristo

12 Aag-ik, begew sin seg-ang Diyos en datako, pangaasi yo ta idaton yon awak yo en Diyos ay kaman daton ay matmatago ya nasantoan ya panlaylaydana, tan siya di din kosto ay iyat yo koma ay manaydayaw en sisya. ² Adi yo is-isoen din ogalin di adi mamati mo adi et itoltoloy yo ay mangipabpabaro si nemnem yo en Diyos ta say mabaroan di kabibiyag yo. Tan mo say iyat yo di, ammoan ya awen yo din layden Diyos ay amagen yo ay din siged ya din panlaydana ya din kostokosto.

³ Begew sin lebbeng ko ay apostol ay indawat Diyos en sak-en, bagbagaak di esa ya esa en dakayo ta adi yo ipangpangato di pannemnem yo sin kaipogaw yo mo adi et kostokosto koma di pannemnem yo sin awak yo ay maibasar sin laing ono kabaelan ay indawat Diyos sin esa ya esa en dakayo begew sin pammati yo. ⁴ Tan di awak tako ay ipogaw et ad-adoy parti na ya nankinalasi abe di obla da. ⁵ Iso na en datako ay mamati, tan olay mo ad-ado tako, mairig tako sin partin di es-esa ay awak begew sin nakies-esaan tako en Cristo, isonga esa ya esa en datako et nantatapi tako. ⁶ Masapol ngarud ay osalen tako din nankinalasi ay kabaelan ay indawat Diyos en datako begew sin seg-ang na. Mo din kabaalam et din pangibagaam sin inpaammon Diyos en sik-a, osalem adi ay maibasar sin pammatim. ⁷ Mo din kabaalam et din pansilbiam si iib-am, mansilbi ka ay kosto. Mo din kabaalam abe et din pangitdoam sin kalin Diyos, estem ay mangitdo. ⁸ Mo indawat pay Diyos en sik-a din kabaelan ay mamagbaga si iib-am ya mangipapigsa si pam-

* 11:27 Isaias 59:20-21; Jeremias 31:31,34.

† 11:35 Isaias 40:13; Job 41:11; 1 Corinto 2:16.

mati da, say iyat mo di. Mo indawat na abe din kabaelan ay mangibingay si wada en sik-a ay ibadang mo sin makasapol, say amagem ay magay imotam. Mo abe din kabaelan ay mangipangolo di naidawat en sik-a, man-gaget ka koma ay mangipangolo. Et mo din kabaalam et din mamadangam sin kaseseg-ang, silalayad ka koma ay mangamag.

⁹Naimposoan koma di layad yo. Kaliliget yo din lawa downan kayo pay on-onodan ay kanayon din siked.

¹⁰Manlinayad kayo ay kaman din layad di siag-i. Ibilang yo ay napatpatag din iib-a yo mo din awak yo. ¹¹Adi kayo somadsadot mo adi et nagaget ya napasnek kayo koma ay mansilbilbi en Apo Jesus.

¹²Manragsak kayo begew sin namna-maen yo, anosan yo mo waday ligat yo, ya ipapasnek yo ay mankararag. ¹³Mo waday ipogaw en Diyos ay makasapol si tolong, ibingayan yos daida, ya ilaen yo ta managsangaili kayo.

¹⁴Mo pay din mamaligat en dakayo, mankedaw kayo en Diyos ta bindisyonanas daida. Aw man! Adi yo baosan mo adi et ikararagan yos daida ta mabindisyonan da. ¹⁵Makiragsak kayo en daida ay manragragsak ya makiladingit kayo en daida ay manladladingit.

¹⁶Man-oolnos kayo. Adi yo ipangpangato di awak yo mo adi et makipolapol kayo si nababa ay ipogaw.[‡] Adi yo kankanan en dakayo anggoy di nalain.

¹⁷Mo waday mangamag si lawa en dakayo, adi yo ibabbaes, mo adi et padasen yo ay mangamag si siked ya kosto sin pangilan di am-in ay ipogaw. ¹⁸Amagen yo din kabaelan yo ay makioolnos sin am-in ay ipogaw, mo mabalin. ¹⁹Gagayyem ko, adi kayo man-

ibabbaes mo adi et bay-an yo ta si Diyos di makaammo ay manosa, tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana,

“Sak-en ay Apo Diyos di way lebbeng na ay man-ibaes. Sak-en di manobalit.”[¶]

²⁰Et baken anggoy nadi di iyat yo mo adi et onodan yo pay din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Mo mandagaang di kaibaw mo, pakanem; mo nabigaw, painomem; tan mo say iyat mo di, palalo ay mabainan sisya.”[§]

²¹Adi yo ipalobos ay abaken di lawa si dakayo mo adi et abaken yo di lawa si siked ay am-amagen yo.

Masapol Ay Manpaituray Tako Sin Gobierno

(Tito 3:1; 1 Ped. 2:13-17)

13 Am-in ay ipogaw et masapol ay manpaituray da sin way turay na sin gobierno, tan iwed manlebbeng ay manturay mo adi ipalobos Diyos, ya am-in di manturturay et si Diyos di nangisaad. ²Isonga din mangontras manturturay et kontraena din dinotokan Diyos. Madosa dedan din mangamag sisi. ³Din mangam-amag si siked et magay iegyat na sin manturturay, ngem din mangam-amag si lawa et emegyat dedan. Isonga mo layden yo ay adi emegyat sin tuturay, siked koma di amagen yo et dayawen das dakayo. ⁴Tan baan Diyos daida para sin pansigdan yo. Ngem mo lawa di amagen yo, emegyat kayo koma, tan mabalin dedan ay osalen da din lebbeng da ay mandosa. Tan daida di baan Diyos ay pangipadosaana sin mangamag si lawa. ⁵Isonga masapol ay manpaituray tako sin tuturay di ili,

[‡]12:16 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Adi yo ipangpangato di awak yo mo adi et nakasagana kayo ay mangamag si oblan di baa.*

[¶]12:19 Deuteronomio 32:35.

[§]12:20 Proverbio 25:21-22.

baken gapo ta emegyat tako ay madosa et anggoy mo adi et gapo ta ammo tako ay say kosto ay amagen tako koma.

⁶Siya na met laeng di begew ay manbaybayad takos bowis, tan din manturturay et mansilsilbi da en Diyos sin panongtongpalan da sin obla da. ⁷Isonga bayadan tako din nankinalasi ay bowis ay lebbengen tako ay bayadan dowan tako pay rispitoen ay kosto din mangiturturay en datako.

Lebbengen Tako Ay Manlilinyad

⁸Mo waday otang tako, adi tako baybayagen ay mamayad. Ngem din lebbengen tako ay manlilinyad et say ibilang tako ay otang ay magay patingga na. Tan din manglaylayad sin iib-a na et tongtongpalena din bilbilin Diyos. ⁹Tan din bilbilin ay mangmangwani, “Adi ka makikamkamalala, adi ka manpesepe, adi ka mangak-akew, adi ka mangamgamgam si baken mon oka,”^{**} ya din tapin pay di bilbilin et naimomongsan da am-in sin es-esa ay bilin ay nay: “Masapol ay laylaydem di ib-am ay kaman din pananglayad mo sin awak mo.”^{††}

¹⁰Tan mo laylayden takon iib-a tako, maga polos di lawa si amagen tako en daida, isonga say pantongpalan tako sin am-in ay bilbilin Diyos.

Din Kabibiyag Ay Maibagay Sin Kaagawan

(Efeso 5:1-14; 1 Tes. 5:1-11)

¹¹Masapol ay amagen tako na, tan ammo tako ay nabanol di timpo ay matatagoan tako ed wani. Mo iarig ko din nay timpo sin malabi, kanak en masapol ay ibangon tako, tan dandani din kaisalakanan tako mo din namatian tako sin damo. ¹²Tet-ewa ay mabolinget pay

laeng, ngem dandani ay maaggew. Kaanen tako ngarud din lawlawa ay amag ay maibagay sin mabolinget ta say isokat tako din salida ya armas ay maibagay sin soldado ay wada sin kaagawan. ¹³Din kabibiyag ay onodan tako koma et din nalinis ya siged ay maibagay sin ipogaw ay wada sin kaagawan. Adi tako manbetbeteng ya maitaptapi sin nalabes ay ragragsak. Adi tako aben makikamkamalala ya man-am-amag si odom ay kadodogis ono kababain, ya adi tako man-ap-apal ya makiib-ibaw. ¹⁴Din amagen tako koma et tadonen tako din kabibiyag Apo Jesu Cristo ta say sisya di kaman salida ay ibado tako,^{‡‡} ya siliban tako ta adi tako pawayaan di awak tako ay manongpal sin lawlawa ay laylayden di naipogawan ay nemnem tako.

Adi Tako Manpipinabasol Ya Manlilinasoy

(1 Cor. 8:1-13; 10:23-33)

14 Mo waday ipogaw ay daan maket-eng ono nakapoy di pammati na, awaten yo pay dedan ay adi kayo makisongsongbat en sisya maipanggep sin kaitkenan di nemnem na en dakayo. ²Kaspangarigan, wada da di daan maket-eng di pammati na ay mamati ay paniyew mo mansida das karni, isonga manengdeng das natnateng et anggoy, dowan pay di odom et pasien da ay magay paniyew si makan, isonga mansida das kompormi. ³Din mangan si kompormi et adi na koman laslasoyen din man-ipangan si natnateng anggoy, ya din manengdengdeng si natnateng anggoy et adi na koman pabasbasolen din mangan si kompormi, tan inawat Diyos sisya. ⁴Isonga sik-a ay

^{**}13:9 Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21.

^{††}13:9 Levitico 19:18.

^{‡‡}13:14 Ilaen abe sin Galacia 3:27.

mangipabasol si ib-am, magay lebbeng mo ay mangiyat sidi sin baan di odom. Tan si Apo Jesus ay Apo na di makaammo ay mangibaga mo kosto ono baken kosto din am-amagena. Et maapolbalan dedan ay kosto din am-amagena, tan kabaelan Apo Jesus ay tomolong en sisya.

⁵Wada da abe di mangibilang ay nabanbanol di esa ay agew mo din odom ay agew, down aben kanan di odom en maga di maitken ay agew ay nabanbanol. Mo maipanggep isna, masapol ay adi mandowadowa di nemnem di esa ya esa ay kosto di am-amagena. ⁶Din mangibilang ay nabanbanol di esa ay agew et amagena di ta say pangidayawana en Apo Jesus. Siya abe din mangan si karni. Laydena ay say pangidayawana en Apo Jesus, tan man-iyaman en Diyos sin isida na. Olay abe din manigaan ay mansidas karni, sigaana begew sin layad na ay mangidayaw en Apo Jesus, et man-iyaman abe sin kanena. ⁷Tan am-in tako ay mamati et baken din kadayawan tako di an-anapen tako sin kamatago tako ya olay sin kateyan tako, ⁸mo adi et layden tako ay madayaw din Apo begew sin kamatago tako ya siya abe sin kateyan tako. Isonga olay mo matmatago tako ono matey tako, din Apo di akin oka en datako. ⁹Tan natey yan kasin natago si Cristo ta say sisya din Apon di matmatago ya siya abe din nate-natey. ¹⁰Isonga adi tako manpipinabasol ya manlilinasoy, tan sangoen tako am-in si Diyos ta say okomenas datako. ¹¹Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana,

“Dadlon sigurado ay matongpal din nay ibagak en dakayo, sak-en ay Apo yo: Awni et mandokmog din am-in ay ipogaw en sak-en. Bigbigen da am-in ay sak-en si Diyos.”^{¶¶}

¹²Isonga si Diyos di sangoen di esa ya esa en datako ta say ibaga tako en sisya di inam-amag tako.

Adi Tako Amagen Di Olay Sino Ay Bomasolan Di Ib-a Tako

(1 Cor. 6:12-20; 8:1-13)

¹³Adi tako ngarud manpipinabasol mo adi et ipapasnek takon nemnem tako ay adi mangamag si olay sino ay kaisokbaan ono kasolisogan di iib-a tako ay mamati. ¹⁴Begew sin nakies-esaak en Apo Jesus, dadlonak ammo ay magay makan ay kadodogis sin pangilan Diyos. Ngem mo ibilang di esa ay ipogaw ay kadodogis, kadodogis iman en sisya mo kanena. ¹⁵Datako ngarud ay magay paniyew na si makan, mo mansakit nemnem di ib-a tako begew sin kanen tako, baken layad di ipaila tako en sisya. Isonga siliban tako ta adi tako dadaelen di pammatin di ib-a tako begew si owat makan, tan natey si Cristo para en sisya. ¹⁶Adi tako amagen di olay sino mo din pantongpalana et mapalawlaw din wayawaya ay ibilang tako ay siked. ¹⁷Tan din nabanol sin panturturayan Diyos et baken din kanen tako ya inomen tako mo adi et din kinalinteg, din talna ya olnos, ya din ragsak ay mapmapo sin Ispirito Santo. ¹⁸Mo kaman nina di kabibiyag tako sin pansilsilbian tako en Cristo, malaylaydan si Diyos en datako downan pay apolbalan di odom ay ipogaw din am-amagen tako. ¹⁹Isonga ipakat takon kabaelan tako ay mangamag si maiturong sin olnos tako ya mangipapigsas si pammatin di esa ya esa. ²⁰Adi tako koman dadaelen din inamag Diyos begew si makan. Tet-ewa kayman ay magay makan si kadodogis sin pangilan Diyos, ngem basol tako pay dedan mo din panganan takos kompormi et say bomasolan di ib-a tako. ²¹Agpos et mo

^{¶¶}14:11 Isaias 45:23. Ilaen abe sin Filipos 2:10-11.

adi tako mansidas karni ono man-inom si arak ono mangamag si olay sino ay maiturong sin bomasolan di ib-a tako ay mamati.

²²Olay sinoy patien di esa ya esa maipanggep sina, agpos et mo adi na ibagbaga sin iib-a na mo adi et ibilang na koma ay bin-i da en Diyos. Nagasat di ipogaw ay adi pabasbasolen di konsensia na begew sin ninemnem na ay kosto si amagena. ²³Ngem din mandowadowa maipanggep si makan ya downan kanen et basol na di, tan din pangpanganana et adi maibasas sin patiena ay kosto. Tan olay sino ay adi maibasas sin dadlon takon patien ay kosto et basol tako mo ipapati tako ay amagen.

Man-inawat Ya Manbinadang Tako Koma

(Gal. 6:1-5)

15 Datako ay naket-eng di pammati na et masapol ay an-anosan tako din pankolongan di ipogaw ay nakapoy di pammati na downan tako aben makiliklikna en daida. Adi tako nemnememen din panlaylaydan di awak tako, ²mo adi et am-amagen tako am-in din panlaylaydan di iib-a tako ay maiturong sin pansigdan da ya mangipapigsa sin pammati da. ³Tan olay si Cristo et baken din panlaylaydan di awak na di ninemnemnem na, tan waday naisolat ay kalin Diyos ay maipanggep en sisya ay kanana, “Din panglaslasoyan di ipogaw en sik-a ay Diyos et saken di nalaslasoy.”^{§§} ⁴Ipanemnem ko en dakayo din naisolat ay nay, tan am-in din inpaisolat Diyos ed idi et naisolat ta say pan-adalan tako. Tan begew sin

kalin Diyos, maipapigsa di nemnem tako ya mabalin ay anosan tako di ligat ta say ipapasnek tako ay mannamnama si idawat ton Diyos.

⁵Et si Diyos met laeng di napoan di anos ya kapiqsan di nemnem ay nay. Sapay koma ta sisya di mamadang en dakayo ta say man-oolnos kayo ay maikompas sin ogalin Cristo Jesus. ⁶Tan mo say iyat yo, man-es-esa di nemnem yo ay mangidaydayaw en Diyos ay Diyos ya Aman Jesu Cristo ay Apo tako.

⁷Man-inawat kayo ngarud ay kaman din inyat Cristo ay nangawat en dakayo ta say madayaw si Diyos. ⁸Adi yo linglinglingan ay inmali si Cristo ay mamadang sin Judio ta say ipaila na ay matalek si Diyos, tan tinongpal na din inkarin Diyos sin aap-o da. ⁹Ngem din esa abe ay gapo si inmaliana et ta dayawen aben din Gentil si Diyos begew sin seg-ang na. Siya na met laeng di ibagbagan din inpaisolat Diyos ay kanana, “Maitapiak sin Gentil ay makidayaw en sik-a. Dayawek sik-a sin kankantak.”*

¹⁰Wada pay di naisolat ay kanana, “Dakayo ay Gentil, makiragsak kayo sin pinilin Diyos ay ipogaw na.”†

¹¹Din esa pay et kanana, “Dakayo ay Gentil, daydayawen yos Apo Diyos. Am-in kayo ay ipogaw, daydayawen yos sisya.”‡

¹²Wada abe di insolat Isaias ay kanana, “Awni kadi et waday maianak ay polin Jesse. Ipangaton Diyos sisya ay mangituray sin am-in ay Gentil ya sisya di pannamnamaan da.”¶

¹³Sapay koma ta si Diyos ay napoan di namnama tako di mangidawat abe

§§15:3 Salmo 69:9.

*15:9 Salmo 18:49.

†15:10 Deuteronomio 32:43.

‡15:11 Salmo 117:1.

¶15:12 Isaias 11:10.

si palalo ay ragsak ya talna en dakayo begew sin pammati yo en sisya ta say mataptapian pay din kinapasnek di namnama yo begew sin panakabalin di Ispirito Santo.

Din Obla Ay Intalek Diyos En Pablo

¹⁴ Aag-ik, magay dowadowak ay sigesiged di ogali yo. Ammok abe ay maawatan yo ay kosto din maipanggep si pammati tako et kabaelan yo ay maninit-itdo ya manbinagbaga. ¹⁵ Ngem tetewa pay kayman ay dadlonak indoritso di odom ay inbagbagak sin solat ay nay ta say adi yo linglinglingan. Et din begew ay indoritsok dana et din lebbeng ko ay apostol ay indawat Diyos en sak-en begew sin seg-ang na ¹⁶ ta say mansilbiak en Cristo Jesus sin pangit-itdoak sin Gentil. Tan kamanak padi sin pangikaskasabaak sin siged ay damag ay napo en Diyos ta say waday Gentil si ipailak en sisya ay kaman daton ay panlaylaydana ay nanbalinen din Ispirito Santo si nasantoan ay ipogaw na. ¹⁷ Isonga begew sin nakies-esaak en Cristo Jesus, mabalin ay it-ek ko din nay pansilbiak en Diyos. ¹⁸ Ngem iwed di odom si mabalin ay ibagak mo adi et din inam-amag Cristo ay nangawawis si Gentil ay mamati en Diyos. Inososal na din inbagbagak ya inam-amag ko ¹⁹ ay din nakaskasdaaw ay sinyal ya milagro. Inamag ko amin dana babaen sin panakabalin di Ispirito Santo. Din nantongpalana et dadlonak inkaskasaba din siged ay damag ay maipanggep en Cristo ay manlogi ed Jerusalem enggana ed Illiricum. ²⁰ Tan din kinmakaman ay panggep ko et ta ikaskasabak din siged ay damag sin il-ilin di ipogaw ay adi nangammo si maipanggep en Cristo ta say adiak taktak-epan din oblan di odom ay ipogaw. ²¹ Din inam-amag ko

et maibasas sin naisolat ay kalin Diyos ay kanana,

“Din adi nannanngge si maipanggep en sisya et ilaen das sisya ya maawatan da din maipanggep en sisya.”[§]

Din Planon Pablo Ay En Mamasyal En Daida Ed Roma

(1 Cor. 16:1-4; 2 Cor. 8:16-9:5)

²² Begew sin oblak ay nay, namin ado ay adiak nakatongpal sin layad ko ay en mamasyal en dakayo. ²³⁻²⁴ Ngem nay kindeng ko din oblak isna, isonga ninemnem ko ay maspadak issa mo emeyak ed Espanya, tan nay pigay tawen ay laydelaydek ay ilaen dakayo. Namnamaek ngarud ay mo mailliwanak en dakayo, mabalin ay bomadang kayo ta asiak ikanayon ay emey ed Espanya. ²⁵ Ngem ed wani pay, emeyak ed Jerusalem tan waday iey ko sin ipogaw en Diyos sidi. ²⁶ Tan ninemnem din gimgimong ed Macedonia ya ed Akaya ay man-olnong si ibadang da sin mamati ay nabibiteg ed Jerusalem. ²⁷ Daida met laeng iman di nannemnem ay mamadang, et maibagay, tan kaman waday otang da en daida. Tan begew sin mamati ay Judio ed Jerusalem, nakilak-am din Gentil sin naispiritoan ay bindisyon Diyos en daida, isonga lebbengen aben din Gentil ay bomadang si katagoan di Judio. ²⁸ Ngarud, mo makdeng ay iawat ko din pilak ay nay en daida, asiak et manlobwat ay manpa-Espanya et maspadak ay mamasyal en dakayo. ²⁹ Et ammok ay mo somawangak issa, gonoden tako am-in di sigesiged ya nawadwad ay bindisyon ay mapo en Cristo.

³⁰ Aag-ik, wada di kedawek en dakayo. Begew en Jesu Cristo ay Apo tako ya begew sin layad tako ay indawat din Ispirito Santo, pangaasi yo ta ipapasnek yo ay makikararag

§15:21 Isaias 52:15.

en sak-en ta bomadang si Diyos. ³¹Ikarrag yo ta salakniban Diyos sak-en sin adi mamati ed Judea ya ta malaylaydan din ipogaw en Diyos ed Jerusalem ay mangawat sin badang ay iey ko en daida. ³²Pangaasi yo ta ikarkarag yo dana ta say mo layden Diyos, peteg di ragsak ko ay somawang issa ya pomigpiga di nemnem ko sin pamasyalak en dakayo. ³³Sapay koma ta si Diyos ay mangidawdawat si talna di wada en dakayo am-in. Amen.

Din Kaldengan Di Solat

16 Wada di agi tako ay babai ay laydek ay iam-ammo en dakayo begew sin solat ay nay. Sisya si Febe ay mansilsilbi sin gimong ed Cenkrea. ²Mo domateng issa, awaten yo ay kosto begew sin nakies-esaana en Apo tako, tan say maibagay ay amagen di ipogaw Diyos. Badangan yo abes sisya mo waday kasapolana, tan ad-ado iman di binadbadangana patis sak-en.

³Pakomostaak da Priscilla en Aquila ay nakiob-obla en sak-en ay mansilsilbi en Cristo Jesus. ⁴Inposta da iman din biyag da para en sak-en, isonga dakdake di otang ko en daida, ya baken sak-en anggoy mo adi et am-in abe ay gimong sin il-ilin di Gentil. ⁵Pakomostaak abe din odom ay mamati ay matoptopog sin beey da.

Ad-ado pay di laydek ay pakomostaan. Di esa et din patpatgek ay gayyem ko ay si Epenetus ay say damo ay namati en Cristo sin probinsiya ay Asia. ⁶Di esa abe et si Maria ay palalo di obla na para en dakayo. ⁷Pakomostaak abes da Adronicus en Junias ay iib-ak ay Judio ay gagait ko ay balod ed idi. Madamdag ay apostol da ay nangon-ona mo sak-en ay namati.

⁸Pakomostaak si Ampliatius ay layde-laydek ay gayyem ko begew en Apo Jesus. ⁹Siya abe en Urbanus ay makiob-

obla en datako ay mansilsilbi en Cristo, ya si Estakis ay patpatgek ay gayyem ko. ¹⁰Nemnememek abe si Apelles. Napad-padas di pammati na et napaneknekan ay matalek ay mansilbi en Cristo. Din pamilyan pay Aristobulus ¹¹ya si Herodion ay ib-ak ay Judio, ya din mamati sin pamilyan Narcissus et komosta en daida am-in.

¹²Pakomostaak da Trifena en Trifosa ay nagaget ay mansilsilbi en Apo Jesus, siya abe sin patgek ay gayyem ko ay si Persis ay esa pay ay babai ay palalo iman di obla na para en Apo Jesus. ¹³Komosta abe en Rufus ay nadamag di pansilsilbiana en Apo Jesus ya si ina na ay ibilang ko abe ay inak. ¹⁴Siya abe en da Asincritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas ya din odom ay aag-i tako ay mamati ay naitatapi en daida, pakomostaak daida am-in. ¹⁵Ibaga yo pay din pakomostak en da Filologus en Julia, si Nereus ya din agi na ay babai, ya si Olimpas ya din ipogaw en Diyos ay iib-a da. ¹⁶Manpinakomosta kayo abe ay mangipaila ay manlilinyad kayo. Am-in di gimong di mamati en Cristo et pakpakomostaan da abe si dakayo issa.

¹⁷Pangaasi yo ay aag-ik ta siliban yo di ipogaw ay mangipasisian en dakayo ya manangaw si pammati yo begew sin it-itdo da ay maikontra sin kosto ay inadal yo ed idi. Addawian yos daida. ¹⁸Tan din kaman dadi ay ipogaw et baken si Cristo ay Apo tako di pansilsilbian da mo adi et anggoy din awak da. Begew sin makaay-ayo ya bolboladas ay kali da, iet-etekan da di ipogaw ay si ononod. ¹⁹Ammok kayman ay nadamag di panongtongpalan yo en Cristo sin olay addawi ay il-ili, isonga naragsaragsakak maipanggep en dakayo, ngem laydek pay dedan ay nalaing kayos maipanggep si siged dowan pay magay laing yos maipanggep si lawa. ²⁰Adi mabayag yan si Diyos ay mangidawdawat si talna et

dadlonan abaken si Satanas ta say gatinan takos sisya. Sapay koma ta segangan Jesus ay Apo tako si dakayo am-in.

²¹ Si Timoteo ay makiob-obra en saken et pakpakomostaanas dakayo, siya abe din iib-ak ay Judio ay da Lucius en Jason ya si Sosipater.

²² Si Tercius ay nangipasolsolatak sin solat ay nay et pakomostaana abes dakayo, tan esa ay ib-a tako ay mamati en Apo Jesus.

²³ Manpakomosta abe en dakayo si Gaius ay panteteak. Din beey na met laeng di pantoptopogan di gimong di mamati. Si Erastus ay tesoreron di ili ay nay ya si Kuartus ay agi tako et maitapi da abe ay manpakomosta en dakayo.

²⁴ [Sapay koma ta segangan Jesu Cristo ay Apo tako si dakayo am-in. Amen.]**

²⁵ Sapay koma ta madaydayaw si Diyos. Manakabalin sisya ay mangipapigsa sin pammati yo ay maibasarsin ikaskasabak ay siged ay damag ay maipanggep en Jesu Cristo. Din nay siged ay damag et nabayabayag ay adi naipaammo, ²⁶ngem ed wani, naipalawag ay maibasarsin inpaisolat Diyos sin mamadto. Et si Diyos ay magay nanlogiana ya magay patingga na et inbilina ay maipaammo din nay siged ay damag sin kaipoipogaw sin kailili ta say tongpalen das sisya et mamati da. ²⁷ Ang-anggay sisya si nalaing si am-in. Sapay koma ta madaydayaw sisya si engenggana begew en Jesu Cristo. Amen.

**16:24 Din versikulo ay nay et maga sin kaad-adoan ay manuskrito sin Griego.

Din Damo Ay Solat San Pablo Sin

Taga-Corinto

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Sin maikadwa ay nanbiyahian Pablo ay en nangikasaba sin siked ay damag, nanpasyal ed Corinto ay kapital di Akaya, esa ay probinsiya sin sakop di Roma. Dakdake di ay siyodad ay ilin di Griego, Romano ya Judio. Gapo ta wada sin kad-an di baybay, ad-ado abe di namaspasyal isdi ay mannigosyos kom-pormi sin bapor. Nandinamag din siyodad ay sana begew sin kinabaknang na, din ad-ado ay relihion di omilis di, ya din ad-ado ay nakibabbabai ya nakilallalaki ya nangon-onod si odom ay ogali ay kaman dadi. Dandani ay doway tawen di nantetean Pablo isdi ay nangaskasaba, et ad-ado di namati (ilaen sin Inam-amag 18).

Idi inmey di nasurok ay tolo ay tawen, sin kad-an Pablo ed Efeso ay nangaskasaba, waday inawat na ay solat ay napo sin gimong ed Corinto (1 Corinto 7:1). Wada abe di dinamag na ay maipanggep sin nan-iibawan di miembron di gimong ya odom ay problima da. Din insongbat Pablo sin solat da ay sana ya din dinamag na ay problima et siya Din Damo ay Solat Pablo Sin Taga-Corinto. Sin solat ay nay, binagbagaanas daida maipanggep sin nan-iibawan da ya din nanigaan da ay mangipakaan sin miembro ay nakikamkamalala. Sinongbatana abe din salsalodsod da ay maipanggep sin pangasawaan di ipogaw, din amagen koman di balo ya odom ay magay asawa na, ya din makan ay naidaton sin sinan didiyos. Wada abe di inbaga na en daida maipanggep si olnos mo man-gimong da, din nankinalasi ay kabaelan ay indawat din Ispir-

ito Santo ya din kosto ay kaosalan da, ya din kasin katagoan di natey.

Nabanol en datako din solat ay nay, tan say pan-adalan tako sin problima ay sinangsangon di kabangbangona ay gimong sin ilin di pagano ay kaman met laeng di problima ay sangsangoen di gimgimong tako ed wani. Siya na abe di pan-adalan tako sin insongbat Diyos en dana ay problima.

Din Linaona

Din panlogian di solat ya din nan-iyamanan Pablo 1:1-9

Din nan-iibawan di nankinalasi ay bonggoy sin gimong 1:10-4:21

Din lebbeng da ay mangipakaan sin miembro ay nanbasbasol 5:1-13

Din pangidaruman di mamati sin iibana ay mamati 6:1-11

Din kosto ay kaosalan di wayawaya tako ay Cristiano 6:12-20

Din salodsod ay maipanggep sin pangasawaan ya adi pangasawaan di ipogaw 7:1-40

Din salodsod ay maipanggep sin makan ay naidaton sin sinan didiyos 8:1-11:1

Din kosto ay amagen di babai sin simbaan 11:2-16

Din kosto ay maonodan sin pankumulgaran 11:17-34

Din kabaelan ay indawat di Ispirito Santo ya din kosto ay kaosalan da sin simbaan 12:1-14:40

Din kasin natagoan Jesus ya din kasin ton katagoan di natey 15:1-58

Din kaolnongan di maibadang sin mamati ed Jerusalem 16:1-4

Din planon Pablo 16:5-9

Din kakedngan di solat 16:10-24

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay pinilin Cristo Jesus ay apostol na maibasar sin layden Diyos. Din gait kos na et din agi tako ay si Sostenes. ² Naey di solat mi en

dakayo ay gimong di ipogaw en Diyos ed Corinto ay nanbalinena si nasantoan ay ipogaw na begew sin nakies-esaan yo en Cristo Jesus. Et baken dakayo anggoy di inayagana ay manbalin si nasantoan ay ipogaw na mo adi et am-in abe ay wada sin kailiili ay manaydayaw en Apo Jesu Cristo, tan sisya din Apo tako am-in.³ Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Din Nan-iyamanan Pablo Begew Sin Seg-ang Diyos En Daida

⁴Kanayon ay man-iyamanan en Diyos begew sin seg-ang ay inpaila na en dakayo begew sin nakies-esaan yo en Cristo Jesus. ⁵Tan peteg kayman ay binindisyonanas dakayo si pangawat yo sin tet-ewa ya laing yo ay mankali begew sin nakies-esaan yo en sisya. ⁶Tan pinati yo ay kosto din init-itdo mi ay maipanggep en Cristo, ⁷isonga magay pankolongan yo sin nankinalasi ay kabaelan ay idawdawat Diyos sin panedsed-an yo sin kasin omalian Jesu Cristo ay Apo tako. ⁸Sisya di mangipapapigsa sin pammati yo ta say magay pankolongan yo sin agew ay kasinan omalian. ⁹Tan matalek si Diyos ay nangayag en dakayo ta makikadkadwa kayo sin Anak na ay si Jesu Cristo ay Apo tako.

Din Pamagbagan Pablo Maipanggep Sin Nan-iibawan Di Mamati

¹⁰Dakayo ay aag-ik, wada di ibilin ko en dakayo sin ngadan Jesu Cristo ay Apo tako: pangaasi yo ta mankiki-naawatan kayo ta say adi kayo mansinasina mo adi et man-es-esa di nem-nem ya panggep yo. ¹¹Ibilin ko na en dakayo tan wada sin pamilyan Kloe di nangisodsod en sak-en ay mansosongbat kayo. ¹²Din laydek ay kalien et natken

di kanan di esa ya esa. Tan wada kano di mangmangwani, “Si Pablo di on-onodan mi,” dowan kankanan di odom, “Si Apolos abe di on-onodan mi.” Di odom et kankanan da en, “Naitatapi kami en Pedro,” ya di odom pay, “Mo si dakami abe yan si Cristo di naitatapian mi.” ¹³Ay apaw kayo! Kaman yon nansisianen si Cristo! Ay siya mo sak-en ay si Pablo di natey sin krus para en dakayo? Ay sak-en ngata di naitapian yo sin nanpabonyagan yo? ¹⁴Man-iyamanan en Diyos, tan da Crispus en Gaius anggoy di binonyagak issa. ¹⁵Magay odom en dakayo si binonyagak, isonga adi mabalin ay kanan di olay sino en nanpabonyag kayo ay naitapi en sak-en. ¹⁶Ay-aw baw adi kayman! Wada abes da Estefanas ay sinpangabong, ngem magay odom si manemnem ko ay binonyagak. ¹⁷Tan adi inmibaas Cristo ta enak mamonbonyag, mo adi et inbaa nas sak-en ay en mangikasaba sin siged ay damag. Et sin nangam-amagak sidi, adiak inos-osal di naaltian ay kali ay mangipailas laing ko tan into et mo mamaga di pantongpalan di nateyan Cristo sin krus.

Din Naipogawan Ay Sirib Et Baken Sirib Sin Pangilan Diyos

¹⁸Tan din ipogaw ay maisian en Diyos ay madosa et ibilang da ay magay banol di mait-itdo maipanggep sin nateyan Cristo sin krus, ngem mo si datako pay ay maisalsalakan et ammo tako ay siya di din kailaan di panakabalin Diyos. ¹⁹Tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana, “Dadaelek din laing di masirib ya naadal ay ipogaw ya ipailak ay magay banol di laing da.”^{††} ²⁰Sino ngarud di kasasaad di masirib ay ipogaw ya din maestron di linteg ya din nalaing ay makidibati ay wadas nan daga? Tan enggay inpailan Diyos ay magay banol

^{††}1:19 Isaias 29:14.

di naidagaan ay sirib. ²¹Tan begew sin sirib Diyos, ninemnem na ay adi mabalin ay ammoan di ipogaw sisya babaen sin mismo ay sirib da, tan planon Diyos ay isalakana di mamati en Cristo babaen sin ikaskasaba mi ay say ibilang di adi mamati ay magay banol na. ²²Siya di din pannemnem da, tan mo din Judio et mansapol das milagro ay mangipanekeknep sin katet-ewan di dengdengnen da ya din Griego abe et an-anapen da di naoneg ay mait-itdo ay maibasar sin sirib di ipogaw. ²³Ngem din ikaskasaba mi pay, si Cristo ay nailansa sin krus, et say kaskasnitan di Judio ya kanan aben di Griego en magay banol na. ²⁴Ngem mo si datako pay ay inayagan Diyos, olay Judio ono Gentil, ammo tako ay si Cristo din kaipailaan di panakabalin ya sirib Diyos. ²⁵Tan olay din kinaong-ong Diyos sin pannemnem di ipogaw et ad-dawi ay nangatngato mo din sirib da, ya olay din ibilang da ay kinakapoy Diyos et napigpigs mo din kabikas da.

²⁶Nemnemem yo ay aag-i din kasasaad yo sin nangayagan Diyos en dakayo. Baken ad-ado en dakayo di naadal sin pannemnem di ipogaw. At-atik kayo abe ay nangato di saad na ono anak di baknang. ²⁷Tan pinilin Diyos din baken naadal ono nalaing sin pangilan di ipogaw ta say mabainan din naadal. Pinili na din nakapoy sin pangilan di ipogaw ta say mabainan din mabikas. ²⁸Din ibilang aben di ipogaw ay nababa ya malaslasoy ya magay kowinta na, et siya da din pinilin Diyos ta ipaila na ay din patpatgen di ipogaw et maga baw di pateg na. ²⁹Inamag na di ta say magay iyat di olay sino ay ipogaw ay mangitek sin awak na sin sangoanana. ³⁰Tan si Diyos di nangitapi en datako en Cristo Jesus, et nanbalinenas Cristo si napoan di sirib tako. Babaen en sisya, maibi-

lang tako ay nalinteg, manbalin tako ay nasantoan ay ipogaw Diyos, ya maip-awaya tako. ³¹Isonga onodan tako din inpaisolat Diyos ay kanana, “Mo waday mayad ay mangit-ek si kompormi, it-ek na koma din inamag di Apo.”^{††}

Din Inkaskasaban Pablo Et Adi Maibasar Sin Sirib Di Ipogaw Mo Adi Et Din Panakabalin Diyos

2 Mo si sak-en ay aag-i, sin inmeyak issa ay nangikasaba sin inpaamon Diyos ay maipanggep en Cristo, adiak inos-osal di naoneg ay kali ono naaltian ay kaikaliana ya adiak aben inbagbaga din sirib di ipogaw. ²Tan ninemnem ko ay mo wadaak sin kad-ano, imongsan kon nemnem ko en Jesu Cristo, namnamed din nateyana sin krus. ³Sin nakiteteak en dakayo, nakapoy di liknak ya nankaykayebkebak tan mo et adiak makatongpal sin layden Diyos. ⁴Sin nangit-itdoak en dakayo, adiak aben inos-osal di makaawis ay kali ay mangipailas laing ko mo adi et naipap-paila sin inkaskasabak din panakabalin di Ispiriton Diyos. ⁵Say inyat ko di ay nangaskasaba ta say adi maibasar di pammati yo sin naipogawan ay sirib mo adi et sin panakabalin Diyos.

Din Tet-ewa Ay Sirib Et Napo En Diyos

⁶Wada pay dedan di naoneg ay it-itdo mi sin ipogaw ay naket-eng di pammati na, ngem maitken sin naidagaan ay sirib di ipogaw ya olay din sirib di manturturay isnan lobong ay mamaiwed di panakabalin da. ⁷Din kinasirib ay ibagbaga mi et din planon Diyos ay ninemnem na sin daan maparsuaan di lobong ta maitapi tako sin kinangato na. Ngem adi na inpaammo na sin ipogaw ed idi. ⁸Din ap-apo isnan daga et adi da polos naawatan din plano ay nay, tan mo

^{††}1:31 Jeremias 9:24.

naawatan da koma, adi da koma inlansa din kangatoan ay Apo sin krus. ⁹Din ibagbaga mi et din katongpalan di in-paisolat Diyos ay kanana,

“Din adi inil-ila ya dindinngen di ipogaw ya adi da pay kabaelan ay olay owat nemnemen et siya di din insaganan Diyos para en daida ay manglay-layad en sisya.”^{¶¶}

¹⁰Da naey di inpaammon Diyos en datako babaen sin Ispirito na, tan maga di adi ammon din Ispiriton Diyos. Olay din kaonegan ay nemnem Diyos et ammo na ay kosto. ¹¹Tan maga di nakin ammo sin wadas nemnem di esa ay ipogaw mo baken et sisya ay mismo. Siya abe en Diyos, maga di nakin ammo sin nemnem na mo adi et din Ispirito na. ¹²Ngem mo datako ay mamati et baken nailobongan ay nemnem di inawat tako mo adi et din kosto ay Ispiriton Diyos ay inbaa na ta say maawatan tako din am-in ay indawat na en datako. ¹³Isonga sin pangit-itdoan mi si maipanggep en Diyos, adi mi ososalen di kali ay maibasas sin laing di ipogaw mo adi et din kali ay it-itdon din Ispiriton Diyos en dakami.^{§§} ¹⁴Mo din adi mamati ay adi pantetean din Ispiriton Diyos, adi na awaten din mapmapo sin Ispiriton Diyos, tan magay banol na en sisya. Adi na aben maawatan, tan maawatan et anggoy din kosto ay olog ya pateg na babaen sin Ispiriton Diyos. ¹⁵Ngem din pantetean din Ispiriton Diyos et maawatana din pateg di am-in, ngem adi maawatan di odom ay ipogaw sisya. ¹⁶Tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana,

“Ay siya mo waday ipogaw si nakin ammo sin nemnem Diyos? Ay siya mo waday nakabagbaga en sisya?”^{*} Ngem mo datako pay, wada en datako din nemnem Cristo.

Din Nan-iibawan Da Et Begew Sin Naipogawan Ay Nemnem Da

3Aag-ik, sin nakiteteak en dakayo, adiak mabalin ay initdoan dakayo ay kaman din pangit-itdoak si nakiteng di pammati na ay iturturong din Ispirito Santo, mo adi et inbilang ko ay moyang kayos pammati tan naipogawan pay laeng di nemnem yo. ²Isonga initdok en dakayo din maiarig si gatas ay maipainom si moyang, tan adi kayo nakaawat si naon-oneg ay maitdo ay maiarig si kosto ay makan. Et olay ed wani, adi kayo pay laeng makaawat, ³tan naipogawan pay laeng di nemnem yo. Kanak di, tan sana ay mansosongbat ya makaapal kayo. Et mo siya say amamagen yo, naipogawan kayo ngarud ya isoen yo di nemnem ya ogalin di nailobongan ay ipogaw. ⁴Tan mo kanan di esa, “Si Pablo di on-onodak” down aben kanan di esa, “Si Apollos abe di on-onodak,” adi pay man-iso di ogali yo sin ipogaw ay adi mamati, ay baken siya?

Adi Da Inawatan Din Kosto Ay Kasasaad Da Pablo En Apollos Ay Mansililbi En Diyos

⁵Nemnemen yo na. Sino od si Apollos? Sinoak od? Baan Diyos si dakami et anggoy. Dakami kayman di inosal Diyos ay nangawis en dakayo ay mamati, ngem inamag mi anggoy din obla ay intalek na sin esa ya esa en dakami.

^{¶¶}2:9 Isaias 64:4.

^{§§}2:13 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Isonga sin pan-it-itdoan mi, adi mi ososalen di kali ay maibasas sin laing di ipogaw mo adi et kali ay it-itdon din Ispiriton Diyos en dakami. Iol-olog mi di maipanggep en Diyos sin ipogaw ay pantetean din Ispiriton Diyos.*

^{*}2:16 Isaias 40:13. Ilaen abe sin Roma 11:34.

⁶Mo iarig kos dakayo sin talon, sak-en di nangis-ek sin bin-i, si Apollos abe di nanibog, ngem si Diyos pay di nangipagabay. ⁷Isonga magay pateg di man-esek ya mansibog. Si Diyos anggoy di napateg, tan sisya di mangipagabay sin mola. ⁸Tet-ewa ay malagboan kami en Apollos insigon sin inamag mi ay dowa, ngem nan-iso pay dedan di kasasaad mi ay man-esek ya mansibog. ⁹Tan mankakadwa kami ay mansilsilbi en Diyos et dakayo pay din talon Diyos ay pan-ob-oblaan mi.

Iarig ko abes dakayo sin beey ay am-amagen Diyos. ¹⁰Sak-en di maiarig sin nalaing ay nangisaad sin fondasyon begew sin kabaelan ay indawat Diyos en sak-en. Wada abey odom ay mangitoltoloy ay mangisaad sin beey sin fondasyon ay insaad ko. Ngem masapol ay annadan di esa ya esa din am-amagena. ¹¹Tan adi mabalin ay sokatan di olay sino ay ipogaw din fondasyon ay enggay naisaad ay si Jesu Cristo. ¹²Ngem mabalin ay nankinalasi di maosal ay maiamag sin fondasyon. Tan waday mangiam-amag si balitok ya palata ya nabanol ay bato ya wada abey mangiam-amag si kaiw ya pa-o ya garami. ¹³Ngem sin agew ay pangokoman din Apo sin am-in ay ipogaw, maila din kosto ay banol di inamag di esa ya esa, tan maipadas si apoy. ¹⁴Mo din ipogaw ay adi mapooan di in-amag na sin fondasyon, magon-gonaan sisya. ¹⁵Ngem din ipogaw ay mapooan di in-amag na et magay awatena ay gon-gona. Maisalakan met, ngem kaman ipogaw ay makalayaw sin mapoppooan ay beey.

¹⁶Ay adi yo ammo ay dakayo din timplo ay panbebbeeyan Diyos tan wada en dakayo din Ispirito na? ¹⁷Isonga mo wa-

day manadael sin timplon Diyos, dadaelen aben Diyos sisya. Tan din timplo Diyos et nailalasin para en sisya, et dakayo met din timplo ay sana.

¹⁸Adi yo iet-etekan di awak yo. Mo wada en dakayo di mangibilang sin awak na ay nalaing ay maibasas sin kinalaing di adi mamati, agpos et mo dokogana din laing na ay sana ta say ganabena din tet-ewa ay laing. ¹⁹Tan din laing ay nailobongan et magay banol na sin pangilan Diyos. Tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana, “Din osalen Diyos ay mangabak sin masirib ay ipogaw et din mismo ay kinasikap da.”[†]

²⁰Et wada abe di naisolat ay kanana, “Ammon din Apo ay magay banol di nemnem di masirib ay ipogaw.”[‡]

²¹Isonga adi yo koma it-it-ek di owat ipogaw, tan oka yo am-in di wada.[¶]

²²Oka yos dakami en Apollos ya si Pedro, tan inayagan Diyos dakami ay mansilbi en dakayo. Olay din lobong ay nay ya din katagoan ya kateyan yo ya olay abe din agew ed wani ya din tapin di agew et indawat Diyos am-in en dakayo.

²³Et mo si dakayo, okan Cristo, et mo si Cristo pay, okan Diyos.

4 Isonga ibilang yo komas dakami ay baan Cristo ay nangitalkan Diyos sin obla ay mangitdo sin tet-ewa ay adi na inpaammo ed idi. ²Ammo yo ay din ipogaw ay naitalkan di obla et masapol ay mapaneknekan ay matalek. ³Ngem magay lawa na en sak-en mo dakayo ono odom ay ipogaw di mamistigal en sak-en mo nas-et di oblak ono adi. Olay sak-en et adiak bistigalen din mismo ay awak ko. ⁴Nalinis met di konsensiak, ngem adi na layden ay kalien en maga tet-ewa di basol ko. Din Apo et anggoy di makaibagas di, tan sisya anggoy di mangokom

[†]3:19 Job 5:13.

[‡]3:20 Salmo 94:11.

[¶]3:21 Ilaen abe sin Roma 8:17,32.

en sak-en. ⁵Isonga adi yo isapsapa ay okomen din iib-a yo ay ipogaw. Awni ta domateng din kosto ay timpo ay omalian din Apo ta say sisya di mangokom. Tan ipaammo na am-in di naisassaot, pati din nemnem ya gagaran di ipogaw.[§] Asi pay dayawen Diyos di esa ya esa insigon sin kaikariana.

⁶Aag-i, sin am-in dana ay inbagak, si dakami en Apollos di inos-osal ko ay pangarig ay pan-adalan yo ta say adi yo labsingen din naisolat ay pamagbaga. Tan mo onodan yo di ay kosto, adi yo ipangpangato di awak yo ay mangwani en waday lebbeng yo ay mangit-ek si esa ya manglaslasoy si esa. ⁷Tan sino ngata di kinapateg yo mo din iib-a yo? Ay wada ngata di laing ono kabaelan yo ay adi indawat Diyos? Et mo si Diyos di nangidawat, apay nga it-it-ek yo din awak yo ay kaman dakayo di nangiobla?

⁸Ay apaw kayo ay taga-Corinto! Kanan yo en nawawada en dakayo din am-in ay kasapolan yo ya enggay wada en dakayo din am-in ay kabaelan ay idawdawat di Ispirito Santo. Kanan yo en enggay inlogi yo ay manturay, ngem mo si dakami pay ay apostol et daan pay laeng. Mayat koma mo tet-ewa ay enggay manturturay kayo ta say makituray kami abe. ⁹Tan din katet-ewa na si pannemnem ko et nanbalinen Diyos dakami ay apostol si kababaan ay ipogaw ay kaman din nakeddangan ay matey sin pobluko ta boyaen di am-in ay ipogaw ya din aanghel abe. ¹⁰Begew sin pansilsilbian mi en Cristo, naongong kami kano, ngem mo dakayo pay, kanan yo en nanemneman kayo begew sin naitapian yo en sisya. Mo dakami et maga kano di kabaelan mi, ngem mo dakayo et kanan yo en kabaelan yo am-in. Dakayo abe di daydayawen di ipogaw, ngem mo dakami pay et lasla-

soyen da. ¹¹Enggana ed wani, nada-gaangan ya nabigaw kami ya kolang di bado mi. Wada abe di manesdespeg en dakami ya maga di kosto ay panbeeyan mi. ¹²Manligligat kami ay man-obla ta waday katagoan mi. Mo palawlawen das dakami, mankedaw kami en Diyos ta bindisyonanas daida, et mo pomalpaligat da, anosan mi. ¹³Mo lawa di ibaga da en dakami, nainayad abe di iyat mi ay manongbat. Ngem enggana ed wani, ibilang di ipogaw pay dedan ay kaman kamin owat basura ay maiwasit ono pagit ay magidgidan.

¹⁴Adiak insolat dana ay mangipabain en dakayo, mo adi et ta bagaak dakayo, tan ibilang kos dakayo ay laydelaydek ay anak ko. ¹⁵Tan olay mo ad-ado di mangay-ayowan ya mangit-itdo en dakayo sin biyag yo ay Cristiano, nemnemen yo ay ang-anggayak si ama yo begew sin namatian yo en Cristo Jesus, tan sak-en di damo ay nangikasaba sin siked ay damag en dakayo. ¹⁶Isonga pangaasi yo ta tadonen yos sak-en. ¹⁷Siya na di begew ay inbaak si Timoteo ta tolonganas dakayo ay mangiyat sisi. Sisya di esa ay ibilang ko ay laydelaydek ay anak ko ay matalek abe ay mansilbi en Apo Jesus. Ipanemnem na en dakayo din kabibiyag ay on-onodak begew sin pammatik en Cristo Jesus ay say kabibiyag ay it-itdok abe sin gimgimong sin am-in ay ili.

¹⁸Wada kano en dakayo di nangato di nemnem da, tan kanan da en emegyatak ay en mamasyal en dakayo. ¹⁹Ngem adi met mabayag yan emeyak issa, mo say layden di Apo. Asiak penken ay kosto mo waday panakabalin da sana ay nangato di nemnem na ono mo nalaing da anggoy ay man-apat. ²⁰Tan din kailaan di pangiturayan Diyos en datako et baken din apat tako mo adi et din panakabalin

[§]4:5 Ilaen abe sin Roma 2:16.

Diyos sin biyag tako. ²¹ Isonga oway kayo. Ay masapol ay emeyak issa ay manosa en dakayo ono layden yo ay ipailak di layad ya anos ko?

Din Lebbeng Da Ay Mangipakaan Sin Miembro Ay Nanbasbasol

5 Wada di nadamdag ko ay wada kano en dakayo di nangam-amag si palalo ay kadodogis, tan inasawa na din maikadwa ay asawan ama na. Olay din adi mamati en Diyos et adi da damdaman am-amagen din kaman nisa! ² Yan sana et kayman ay nangato pay laeng di nemnem yo. Palalo koma ay mansakit di nemnem yo ta say pakaanen yo din nangamag sin sana ay lawlawa. ³ Tan olay mo magaa en dakayo, nemnemnemek pay dedan si dakayo, et begew sin kalebbengak ay panakaawak Apo Jesus, enggay kinedengak din nangamag sin basol ay sana ay kamanak wada en dakayo. ⁴ Isonga mo masinop kayo ya wada en dakayo din panakabalin Jesus ay Apo tako, siya na di amagen yo ay mangibilang ay wadaak abes sa. ⁵ Ipolang yo din lalaki ay sana en Satanas** ta paligaten Satanas din awak na ta say maisalakan din ab-abiik na sin agew ay kasin omalian din Apo.

⁶ Lawlawa san pangipapangatoan yo sin awak yo. Ay adi yo ammo ay olay at-atik ay labadura et palbagena di intiro ay nailaokana? ⁷ Masapol ngarud ay isaldeng yo din lawa ay ogali yo ay mariarig sin labadura ta mais-o di ogali yo

sin nalinis ay kasasaad yo sin pangilan Diyos. Masapol ay amagen yo di ta mariarig kayo si tinapay ay kaiot-oto ay magay labadura na ay maikadkadwa sin karnero ay paltien di Judio sin fiesta ay makwani en Nalabas. Tan si Cristo ay kaiarigan din karnero ay doy et enggay natey ay mangipaway en datako sin basol.†† ⁸ Isonga sin makifiestaan tako, adi tako mangan si tinapay ay waday labadura na. Din laydek ay kalien et sin biyag tako ay mamati, adi tako onodan di lawa ay ogali mo adi et din siked ya tet-ewa ay adi polos natapian si lawa.

⁹ Din solat ko en dakayo ed idi‡‡ et inbagak ay adi kayo makigaygayem si ipogaw ay mangam-amag si kadodogis. ¹⁰ Ngem din inbagbagak et baken din adi mamati ay manaddaag si baken dan asawa ono man-gamgam si baken dan oka ono mangakew ono manaydayaw si sinan didiyos. Tan mo addawian yo am-in dadi ay adi mamati, masapol ay komaan kayo isnan daga. ¹¹ Di layden din inbagak ay kalien et mo waday ipogaw ay mangwani en agi yo ay mamati ngem dowana et daddaagen di bakenan asawa ono man-gamgam ono manaydayaw si sinan didiyos ono palawlawana di iib-a na ono makabeteng ono mangakew, adi kayo makigaygayem en sisya. Olay pay makan, adi kayo makikan sin ipogaw ay kaman nidi. ¹²⁻¹³ Tan magay biyang tako ay mangokom si baken takon iib-a ay

**5:5 Din layden ay kalien din mangipolang si ipogaw en Satanas et pakaanen sin gimong. Ilaen abe sin 1 Timoteo 1:19-20 ay maipanggep en da Himeneo en Alejandro ay naipolang abe en Satanas.

††5:7 Exodo 12:5. Din ogalin di Judio sin fiesta ay makwani en Nalabas et masapol ay iwasit da din am-in ay labadura ay wada sin beey da ta asi da manpaltis karnero sin kabigatana. Isonga mo enggay napalti din karnero, lawa mo waday binay-an da ay labadura.

‡‡5:9 Waday insolat Pablo sin gimong ed Corinto ay nangon-ona mo din solat ay nay, ngem adi maibilang ay din damo ay solat na en daida, tan adi tako ammo din linaona.

mamati, tan si Diyos di makaammos di. Ngem wada met di lebbeng yo ay mangokom sin naitatapi sin gimong yo, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Masapol ay pakaanen yo din naitatapi en dakayo ay nangamag si lawa.”^f

Din Nangidaruman Da Sin Iib-a Da Ay Mamati

6 Mo wada di adi yo nankinaawatan, apay nga magay bain yo ay mangidarum sin ib-a yo ay mamati sin howis ay adi mamati? Din ipogaw Diyos koma di manongtong sin kaso. ²Ay adi yo ammo ay din ipogaw Diyos di mangokom to sin kaipoipogaw isnan lobong?^{ss} Mo siya di din amagen yon to, ay siya mo adi yo kaya ay manongtong si kaso ay baken madagsen? ³Ay adi yo aben ammo ay datako di mangokom to sin aanghel? Mo kabaelan tako di, adi pay namnamed di maipanggep isnan daga et anggoy. ⁴Mo wada ngarud di kaman dadi ay kaso yo, apay nga ipaokom yo sin magay pateg na sin gimong di mamati? ⁵Kababain damdama! Ay maga ngata di olay esa en dakayo si nalaing ay manongtong sin kaso yo ay mamati? ⁶Ngem sana et ay idardarum yon iib-a yo ay mamati sin sangoanan di adi mamati!

⁷Olay din pan-asidaruman yo et laydena ay kalien en enggay inabak di lawa si dakayo. Maymayat damdama mo anosan yo din mangamag si lawa en dakayo. Olay masowitik kayo, adi kayo mandardarum. ⁸Ngem imbis nga say amagen yo di, dakayo ay mismo di mangamag si lawa ya mansowitik, olay din aag-i yo ay mamati et sowitiken yo! ⁹Ay adi yo ammo ay adi maitapi sin

panturayan Diyos din mangam-ag si lawa? Adi yo iet-etekan din awak yo, tan din makibabbabai, din manaddaag si bakenan asawa, din lalaki ay manaddaag si ib-a na ay lalaki, ya din manaydayaw si sinan didiyos et adi da maitapi sin panturayan Diyos. ¹⁰Adi aben maitapi din mangak-akew, din man-gamgam si bakenan oka, din makabeteng, din mantistigo ay man-etek, ya din tollisan. ¹¹Ed idi, kaman dadi di inam-amag di odom en dakayo, ngem ed wani, begew sin naitapian yo en Apo Jesu Cristo ya babaen sin Ispiriton Diyos, nadalosan kayo sin basol yo, nanbalin kayos nasantoan ay ipogaw Diyos, ya naibilang kayo ay nalinteg sin pangiilaana.

Din Kosto Ay Kaosalan Di Wayawaya Tako Ay Cristiano

(Roma 14:13-23; 1 Cor.
8:7-13; 10:23-30)

¹²Wada en dakayo di mangmangwani, “Naiwayaanak ay mangamag sin olay sino ay laydek.” Tet-ewa kayman ay naiwayaan tako, ngem adi maiturong din am-in ay amagen tako sin pansigdan tako. Et mo sak-en pay, olay mo waday adi maiparit, adiak pay amagen mo maibag-enak sin amagek ay sana. ¹³Wada abe di mangmangwani, “Naamag di makan ta way osal di eges, ya din eges et naamag ta way osal di makan.” Tet-ewa sa, ngem sin tapin di agew, gedngan Diyos din kaosalan da ay dowan. Ngem baken tet-ewa ay naamag di awak tako ta maosal ay daagen tako di baken takon asawa. Tan naamag di awak tako ta osalen tako ay mansilbi en Apo Jesus, downan si Apo Jesus et ay-ayowanana din awak tako. ¹⁴Wada abe di kaosalan di

^f5:12-13 Deuteronomio 17:7.

^{ss}6:2 Ilaen abe sin Lucas 22:28-30.

*6:4 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Mo wada ngarud di kaman dadi ay kaso yo, ipaokom yo koma sin olay din kababaan sin gimong yo.*

awak tako sin tapin di agew, tan tagoen Diyos datako babaen sin panakabalina ay kaman din nanagoana en Apo Jesus.

¹⁵ Ay adi yo ammo ay din awak tako ay mamati et partin di awak Cristo? Mo siya di, ay olay komaan tako ay partin di awak Cristo ta maitapi tako sin awak di babai ay malaklakoan di kinababai na? Adi kabalín! ¹⁶ Ay adi yo ammo ay mo daagen di lalaki di kaman nidi ay babai et manbalin das esa ay awak? Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Din dowá et manbalin das es-esa.”† ¹⁷ Ngem din maitapi en Apo Jesus et makies-esa ay naispiritoan en sisya. ¹⁸ Isonga adi yo daddaagen di baken yon asawa. Ad-dawian yo din kaman nidi ay basol. Tan din iyat din basol ay nay ay manadael sin awak et naitken sin iyat di odom ay basol, tan din makikamkamalala et din mismo ay awak na di panbasolana. ¹⁹ Ay adi yo ammo ay din awak yo din timplo ay pantetean din Ispirito Santo ay indawat Diyos en dakayo? Baken dakayo di akin oka sin awak yo mo adi et si Diyos, ²⁰ tan waday inbayad na ta say manbalin kayo si ipogaw na. Isonga osalen yo din awak yo ay mangidaydayaw en Diyos.

Din Salsalodsod Ay Maipanggep Sin Pangasawaan Ya Adi Pangasawaan Di Ipogaw

7 Siya na di songbat ko sin salodsod yo sin solat yo. Mayat mo adi mangasawa di ipogaw, ² ngem gapo ta adado di ipogaw ay manaddaag si baken dan asawa, maymayat pay mo mangasawa kayo ta waday kosto ay asawan di esa ya esa. ³ Sik-a ay lalaki, masapol ay tongpalem din lebbengem sin asawam, et siya abe en sik-a ay babai ta say map-

nek kayo ay dowá. ⁴ Tan din naasawaan ay babai et baken sisya di akin oka sin awak na mo adi et din asawa na. Et siya abe sin lalaki, baken sisya mo adi et si asawa na di akin oka sin awak na. ⁵ Isonga adi kayo mansinigaan malaksig mo mantolag kayo ay dowá ay adi kayo mandaddaag si pigay agew ta way waya yo ay mankararag. Ngem mo maldeng di kararag yo, mandaaag kayo kasin into et mo solisogen Satanas dakayo begew sin adi yo makaitpean sin likna yo. ⁶ Inbagak dana ta ammoan yo ay ipalobos ko di mangasawa, ngem baken kon bilin, ⁷ tan laydek ay mo mabalin koma, waday kabaelan di am-in ay ipogaw ay adi mangasawa ay kaman sak-en. Ngem ammok kayman ay baken man-iso di kabaelan ay indawat Diyos si esa ya esa en datako.

⁸ Mo dakayo ay magay asawa na, namnamed dakayo ay nabalo, kanak en mayat mo itoloy yo ay adi makiasawa ay kaman met laeng sak-en. ⁹ Ngem mo adi kayo makaitpe sin likna yo, may, olay mangasawa kayo, tan maymayat di mangasawa mo din manpalpaligat begew sin adi matongtongpal ay layden di awak.

¹⁰ Mo dakayo abe ay naasawaan, wada di ibagak en dakayo ay baken owat kon bilin mo adi et bilin Apo Jesus.‡ Masapol ay adi taynan di babai din asawa na. ¹¹ Ngem mo taynana, masapol ay itoltoloy na ay man-es-esa ono mantaoli en asawa na. Mo din lalaki abe et masapol ay adi na isian di asawa na.

¹²⁻¹³ Mo dakayo abe ay sias-awa ay mamati di esa ya adi mamati di asawa na, naey di ibagak en dakayo. Baken bilin Apo Jesus na, tan magay inbaga nas maipanggep sina. Mo awen din adi mamati ay mantoltoloy da ay sin-asawa,

†6:16 Genesis 2:24. Ilaen abe sin Efeso 5:31.

‡7:10 Din inbilin Jesus et wada sin Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

adi koma isian din mamatis sisya. ¹⁴ Tan din adi mamati et enggay naidadaton en Diyos begew sin nakies-esaana sin asawa na ay mamati. Mo baken tet-ewa na, adi koma maibilang di anak da sin pangilan Diyos, ngem din katet-ewa na et maibilang da abe ay naidadaton en sisya. ¹⁵ Ngem mo layden din adi mamati ay maisian sin asawa na ay mamati, mabalin. Mo kaman nidi di mapasamak, mapawayaan din mamati, olay lalaki ono babai. Tan inayagan Diyos datako ta say natalna di biyag tako. ¹⁶ Tan sik-a ay mamati, adi ka ammo mo awisem si asawam ay maisalakan ono adi.

¹⁷ Din kasinopan di inbagbagak et siya na: mantoltoloy koma di esa ya esa sin kasasaad ay indawat Apo en sisya ay say kasasaad na sin nanngena sin nangayagan Diyos en sisya. Siya na di ibilbilin ko sin am-in ay gimgimong. ¹⁸ Kaspangarigan, mo enggay nakogit di ipogaw sin daan pangayagan Diyos en sisya, adi na koma padasen ay sokatan, et siya abe sin adi nakogit et adi koma manpakogit. ¹⁹ Tan baken nabanol en Diyos mo nakogit ono adi nakogit di ipogaw. Din nabanol et din panongtongpalan tako sin bilbilin Diyos. ²⁰ Isonga komakaman koma di esa ya esa sin kasasaad na sin nanngena sin nangayagan Diyos en sisya. ²¹ Ay bag-en ka sin namatiam? Olay. Ngem mo way wayam ay maipawaya, may et! ²² Tan mo bag-en ka sin naayagam ay maitapi en Apo Jesus, nemnemem ay inpawaya daka sin basol ta mansilbi ka en sisya. Et mo baken kan bag-en di ipogaw, nemnemem ay nanbalin kas bag-en Cristo sin namatiam en sisya. ²³ Waday inbayad Diyos ta manbalin kayos ipogaw na, isonga adi yo ipalpalobos ay sangawen di owat ipogaw din pansilbian yo en sisya. ²⁴ Ipidwak kasin din inbagak en dakayo ay aag-ik. Itoltoloy koma di esa ya esa en dakayo ay makikad-

kadwa en Diyos ya mantoltoloy kayo abe sin kasasaad yo sin nangayagan Diyos en dakayo.

²⁵ Mo maipanggep abe sin magay asawa na, maga di ibilin ko en dakayo ay napo en Apo Jesus, ngem gapo ta saken kayman di esa ay matalek ay ipogaw Diyos begew sin seg-ang di Apo, ipadngek kod en dakayo din pannemnem ko. ²⁶ Begew sin palalo ay ligat ay lalaklaken amen tako ed wani ya sin tapin di agew abe, kanak en mayat mo adi yo sokokatan di kasasaad yo. ²⁷ Sik-a ay lalaki, mo waday asawam, adi ka isisian, et mo maga, adi ka man-ilas asawam. ²⁸ Ngem mo mangasawa ka, baken met basol. Iso na abe en sik-a ay balasang, baken mon basol mo makiasawa ka. Ngem ibagak pay dedan ay maymayat mo adi kayo mangasawa, tan laydek ay adi kayo mapaligatan sin ligat ay lalaklaken di sin-asawa isnan biyag ay nay.

²⁹ Laydek ay maawatan yo na ay aagi. Enggay at-atik di agew ay nabayan ay pansilbian tako en Apo Jesus. Isonga manlogi ed wani, din waday asawa na et ibilang na koma ay kaman magay asawa na. ³⁰ Din mansasadot ya manragragsak et adi da koma masangsangaw sin sadot ya ragsak da. Din manlako abe et ibilang na koma ay bakenan oka din lakoana. ³¹ Olay sino ay os-osalen takos nan daga et baken di koma si kaimongsanan di nemnem tako, tan awni et mamaga din daga ay nay ya din kabibiyag ay lalaklaken takos na.

³² Laydek ay maga di pandandanagan yo. Di lalaki ay magay asawa na et mabalin ay imomongsana di nemnem na sin pansilbian en Apo Jesus ya din panlaylayan din Apo. ³³ Ngem din way asawa na et nemnememena din biyag da isnan daga ya din panlaylayan di asawa na, ³⁴ isonga mabibingay di nemnem na. Siya abe sin balasang ya sin babai ay namagay asawa na. Ma-

balin ay imomongsana di nemnem na sin pansilsilbiana en Apo Jesus, tan magay odom ay panggep na mo adi et din kanayon ay pangidadatonana sin awak ya nemnem na en sisya. Ngem din babai ay naasawaan et nemnemnemena din biyag da isnan daga ya din panlaylaydan di asawa na.³⁵ Siya dana di inbagak ta mabatangan kayo, adiak iparparit di makiasawaan yo. Laydek anggoy ay kosto ya naolnos di kabibiyag yo ya magay kasangawan yo sin pansilsilbian yo en Apo Jesus.

³⁶ Mo maipanggep abe si lalaki ay way anak na ay enggay binmalasang yan kanana en ewewe mo iparit na ay maasawaan, olay pangasawaena mo say kanana en kosto ay amagena. Baken basol di.³⁷ Ngem mo napasnek di nemnem na ay kosto di amagena mo adi na pangasawaen ya baken aben kapilitan ay maasawaan sisya, mayat abe di.³⁸ Isonga mo ipaasawa na din anak na, mayat di si amagena, ngem maymayat pay mo adi na ipaasawa.[†]

³⁹ Mo maipanggep pay sin babai ay naasawaan, adi mabalin ay mangasawa si natken ay lalaki mo deda pay laeng din asawa na, ngem mo matey din asawa na, naiwayaan sisya ay makiasawa si olay sino ay laydena, basta mamatis sisya en Apo Jesus.⁴⁰ Ngem din pannemnem ko et ad-ad-adoy pansigdana mo komakaman ay man-es-esa, et kanak en iturturong abe din Ispiriton Diyos din nemnem ko.

Din Salodsod Ay Maipanggep Sin Makan Ay Naidaton Sin Sinan Didiyos

(Roma 14:13-23; 1 Cor. 6:12-20)

8 Siya na abe di songbat ko sin salodsod yo ay maipanggep sin makan ay naidaton sin sinan didiyos. Tet-ewa kay-

man din inbaga yo ay waday ammo tako am-in ay maipanggep sidi, ngem nemnemen yo na. Mo kanan tako en waday ammo tako, nalaka tako ay lomas-tog, ngem mo waday layad tako, nemnemen tako din pansigdan di iib-a tako.² Din ipogaw ay mangipagarup ay waday ammo na et adi na pay laeng ammo din layden Diyos ay maawatana.³ Ngem din manglaylayad en Diyos et ibilang Diyos ay ipogaw na.

Adi Tako Nemnemen Din Wayawaya Tako Ay Mangan Et Anggoy Mo Adi Et Din Pansigdan Di Iib-a Tako Ay Mamati

⁴ May ngarud ta songbatak din salodsod yo. Ammo tako ay baken tet-ewa ay diyos di sinan didiyos. Ammo tako abe ay es-esa di tet-ewa ay Diyos.⁵ Tan olay mo ad-ado di kanan di pagano ay didiyos da ya ap-apo da ay mantetee ed kayang ya sin daga,⁶ adi tako patien, tan mo si datako pay et es-esa di bigbigen tako ay Diyos. Sisya di Ama tako ay namarsua sin am-in ay wada et matatago tako ay mansilbi ya mandayaw en sisya. Es-esa abe di bigbigen tako ay Apo ay si Jesu Cristo. Sisya di nangipaparsuaan Diyos sin am-in ay wada ya babaen en sisya, waday biyag tako ay eng-enggana.

⁷ Ngem wada di iib-a tako ay mamati ay baken pay laeng kosto di pangawat das na, tan inpaingsa da ay manaydayaw si sinan didiyos, isonga mo kanen da din naidaton sin sinan didiyos, ibilang da pay laeng ay makidaydayaw da en daida. Din pantongpalana et kadodogis di likna da, tan kanan da pay laeng en baken kosto di am-amagen da.⁸ Tet-ewa kayman ay baken din kanen tako di begew ay malaylaydan si Diyos en datako. Adi aben somiged ono madadael

[†]7:38 Baken es-esa din kaiologan di odom ay kali ay Griego sin vv. 36-38. Kanan di odom en din versikulo ay nay et maipanggep si esa ay baro ya din balasang ay naitotolog en sisya.

di pakikadkadwaan tako en Diyos begew sin kanen tako ono adi tako kanen. ⁹Ngem ilaen yo ta din wayawaya yo et baken say bomasolan di iib-a yo ay nakapoy pay laeng di pammati na. ¹⁰Kaspangarigan, sik-a ay kosto di pangawat nas na, mo wada ka ay mangmangan sin simplon di sinan didiyos yan ilaen dakas ipogaw ay kanana pay laeng en basol di, adi pay mapapigsa di nemnem na ay makikan, olay mo kanana en basol? ¹¹Isonga begew sin kosto ay pangawat mo, madadael di pammatin di agim ay sana ay nakapoy di pammati na yan si Cristo pay et natey para abe en sisya. ¹²Mo say bomasolan sin ib-am ay nakapoy di pammati na ya pansakitem di nemnem na, bomasol ka abe en Cristo. ¹³Isonga mo bomasol di ib-ak ay mamati begew sin pangisidsidaak si naidaton sin sinan didiyos, adiak kasin isidsida ta say adi bomasol begew en sak-en.

**Ipanemnem Pablo En Daida Ay
Olay Sisya Ay Apostol Et
Adi Na Ina Din Kalintegana**
(2 Cor. 11:7-12; 1 Tes. 2:7-9)

9 Nemnemen yos sak-en. Nawayaak, ay baken siya? Apostolak abe, tan inilak met si Jesus ay Apo tako ya dakayo met laeng di nantongpalaan di inpaoblan di Apo en sak-en. ²Olay mo adi bigbigen di odom ay ipogaw ay apostolak, maga koma di dowadowa yo, tan din naitapian yo en Apo Jesus di mangipaneknek sin kinaapostol ko. ³Siya na di isongbat ko en daida ay manglaslasoy en sak-en. ⁴Mo tet-ewa ngarud ay apostolak, ay magay kalintegak aya ay pomakan di it-itdoak? ⁵Mo wada koma di asawak ay mamati, ay maga abey kalintegak ay mangitaktakin sin panbibiyahiak ay kaman si Pedro ya din odom ay apostol

ya din aag-in Jesus? ⁶Ay kosto ngata din kanan di odom en dakami en Barnabas anggoy di masapol ay man-obra ta waday katagoan mi?

⁷Nemnemen yo kod mo wada di soldado ay makaoway sin mismo ay gastos ya lagbo na. Ay wada abe ngata di mantaltalon ay magay lebbeng na ay mangan sin ap-apitena? Ono ay waday mangay-ayowan si karnero ay magay lebbeng na ay ominom sin gatas da mo say laydena? Maga. ⁸Tet-ewa kayman ay din kadaddad-at ko ay pangarig et maibasara sin ammo tako ay tet-ewa isnan daga, ngem nan-iso met laeng din wada sin linteg Moses. ⁹Tan waday naisolat sin linteg ay sana ay kanana, "Adim bosbosalan di baka ay mangigatgatin ay mangirik si pagey ta way iyat na ay mangan."⁸ May kod, ay owat baka ngata di ninemnemnem Diyos sin nangipasolatana sin linteg ay sana? ¹⁰Baken, mo adi et datako ay ipogaw ta say din makialado ya din makiani et waday namnama da ay makibingay sin maani. ¹¹Isonga dakami abe ay nangis-ek si naispiritohan ay bin-i sin kad-an yo, ay nalabes ngata mo apiten mi en dakayo din katagoan mi? ¹²Mo waday odom ay mangamamag sidi ay mankedkedaw en dakayo si kalintegana da ay katagoan, ay baken namnamed ay waday kalintegana mi?

Ngem olay mo siya di, adi kami polos nankedkedaw si kalintegana mi mo adi et inan-anosan mi di am-in ay kalasin di ligat ta say maga di nanangsangaw si ipogaw ay mangawat sin siged ay damag ay maipanggep en Cristo. ¹³Ammo yo adi ay din mansilbilbi sin Timplo ay mangidatdaton en Diyos sin aanimal ay ial-alin di iib-a da et waday bingay da sin idatdaton da. ¹⁴Et siya abe en daida ay mangikaskasaba sin siged ay damag, tan

---

⁸9:9 Deuteronomio 25:4. Ilaen abe sin 1 Timoteo 5:17-18 ay maipanggep sin kalintegana di papangolon di mamati ay malagboan ay kosto.

inbilin din Apo ay say pangaan da koma sin katagoan da.

¹⁵ Ngem mo sak-en pay, adiak polos nankedkedaw sin kalintegak et baken aben say ipaspasagid ko sin insolat ko ay nay. Olay mateyak si dagaang ko! May-mayat di en sak-en mo din makaanan di lebbeng ko ay mangibaga ay adiak malaglagboan ay mangaskasaba. ¹⁶ Tan magay odom si mabalin ay it-ek ko. Din pangikaskasabaak sin siked ay damag et adi mabalin ay it-ek ko di, tan kaseseg-angak mo adiak ikasaba, isonga kapilitan ay amagek. ¹⁷ Mo sak-en koma di namili sin oblak ay nay, kosto mo malagboanak. Ngem gapo ta si Diyos di nangitalek en sak-en, basta tongpalek din inpaobla na. ¹⁸ Sino ngarud di gon-gonak? Magay odom mo adi din ragsak ko ay mangikaskasaba sin siked ay damag ay adi bayadan din manmannge, olay mo waday kalintegak ay manga si katagoak en daida.

¹⁹ Isonga nawayaak ay maga di ipogaw si akin bag-en en sak-en. Ngem olay mo siya di, nanbalinek pay dedan di awak ko si bag-en di am-in ay ipogaw ta say ad-ad-ado di awisek ay mamati. ²⁰ Kaspangarigan, mo it-itdoak di Judio ya odom ay mangon-onod sin linteg da, onodak abe di ogali ya linteg da ta say awisek daida ay mamati en Cristo, olay mo ammok ay adiak masapol ay onodan din linteg da ay sana. ²¹ Mo di it-itdoak abe et Gentil ay adi mangon-onod sin linteg di Judio, adiak aben onodan din linteg ay sana ta way iyat ko ay mangawis en daida. Ngem adi na layden ay kalien ay adiak patpatien di linteg Diyos, tan patpatiek met din bilin Cristo. ²² Mo wadaak abe sin ipogaw ay daan maket-eng di pammati na, ibagay

ko di ogalik en daida ta say awisek daida ay mamati ay kosto. Isonga am-in ay kalasin di ipogaw et amagek di kabaalak ay mangibagay sin awak ko en daida ta say awisek di odom en daida ay mamati. ²³ Am-amagek am-in dana ta maad-ado di mamati sin siked ay damag ta say makibingayak abe sin bindisyon ay idawat Diyos babaen sin siked ay damag.

²⁴ Nemnemen yo ay mo waday longba, ipakat am-in di makilonglongba din kabaelan da ay managtag, ngem es-esa anggoy di mangabak ya maidawtan si gon-gona. Isonga dakayo abe et ipakat yo din kabaelan yo ta say gon-oden yo din gon-gona ay idawat Diyos. ²⁵ Am-in ay makikontis et esten da ay mangitpe ya mangipakneg sin awak da. Et mo daida, amagen da di ta makagon-od das gon-gona ay adi bomayag, ** ngem mo datako pay, say amagen tako ta say gon-oden tako di gon-gona ay iwed patingga na. ²⁶ Isonga mo si sak-en, tadtadonek di makilonglongba ay mandordoritso ay managtag sin panpatinggaan di longbaan ay adi masangsangaw. Kamanak aben boksineroy ay adi maik-iksaw di despeg na. ²⁷ Itpek di awak ko ta adiak onodan di lawa ay laylaydena into et mo si sak-en ay nangaskasaba si odom et adiak maapolbalan.

Din Napasamak Sin Israelita Et Say Pan-adalan Tako Koma

10 Laydek ay nemnemen yo ay aagi din napasamak sin aap-o tako ay nangon-onod en Moses. Am-in da et sinalakniban ya inpangon din liboo ay inpakoyog Diyos en daida. Laton abe ay dinan da am-in din makwani en Baybay ay Mandalangdang.†† ² Et sin nalidoman

** 9:25 Din gon-gona ay ginon-gon-od di makikontis sin timpon Pablo et bedbed ay naapid si sabsabong ono pingin di bebe ono olivo.

†† 10:1 Exodo 13:21-22; 14:21-29.

da sin liboo ya nandanan da sin baybay, kaman da am-in nanpabonyag ay naitapi en Moses, tan binigbig das sisya ay apo da. ³Nangnangan da am-in sin tinapay ay indawdawat Diyos,^{‡‡} ⁴ya nan-inom da am-in abe sin danom ay inpabala na sin bato.^{¶¶} Din kaiarigan di bato ay sana et si Cristo, tan sisya met tet-ewa di nangadkadwa en daida ay nangidawdawat sin kasapolan da. ⁵Ngem olay mo am-in da et pinadas da di, sinigaan Diyos din kaad-adoan en daida, et siya di din begew ay naiwalang din awak da sin lugar ay magay man-ili.^{§§}

⁶Am-in dana ay napasamak en daida et pan-adalan tako koma ta say siliban tako ta adi tako laylayden di lawa ay kaman daida* ⁷ya adi tako aben mandaydayaw si sinan didiyos ay kaman din odom en daida. Din inamag da et naisolat sin kalin Diyos ay kanana, “Tinmokdo din kaipoipogaw ay mangan ya man-inom et pag dan pomika ay maitapi sin nalabes ay ragragsak.”[†] ⁸Adi tako aben daddaagen di baken takon asawa ay kaman din odom en daida, tan begew sin nangiyatan das di, emey ay downpo ya tolo ay libo di natey si esay agew. ⁹Lawa abe mo padpadasen tako din anos di Apo ay kaman din inyat di odom en daida ay kinat di eweg et natey da.[‡] ¹⁰Adi kayo aben momayomayotmot, tan say inyat di odom en daida, et pinsen di anghel ay inbaan Diyos.[¶]

¹¹Am-in dadi ay napasamak en daida et ipaila da di iyat Diyos ay manosa sin nakabasal ay ipogaw, et inpaisolat na ay mangidadaan en datako, tan nay

dandani di panpatinggaan di lobong. ¹²Isonga din mangmangwani en napigsa di pammati na et silibana koma into et mo bomasol. ¹³Maga di pinadas yo ay solisog ay adi aben pinadpadas di odom ay ipogaw. Et matalek si Diyos, tan adi na ipalobos en dakayo di solisog ay adi yo kabaelan ay labanen, mo adi et idawat na en dakayo din kabaelan ay kasapolan yo ta say mailisian yo di basol.

¹⁴Isonga dakayo ay laydelaydek, adawian yo din makidaydayawan yo sin sinan didiyos. ¹⁵Ammo yo met ay mannemnem, isonga nemnemen yo kod mo kosto ono baken din ibagak ay nay. ¹⁶Sin makikumulgaran tako, mo man-inom tako sin wada sin tasa ay pan-iyamanan tako en Diyos ya mangan tako abe sin napit-ipit-ing ay tinapay, makilak-am tako sin bindisyon ay mapmapo sin dada ya awak Cristo, ay baken siya? ¹⁷Olay mo ad-ado tako, kaman takon es-esa begew sin panganan tako sin es-esa ay tinapay.

¹⁸Nemnemen yo din Israelita. Mo makikan da sin naidaton en Diyos, ipaila da ay maitaptapi da ay manaydayaw en sisya, ay baken siya? ¹⁹Ay laydek ay kalien en matmatago di sinan didiyos ya waday kaitkenan di naidaton en daida mo di odom ay makan? ²⁰Baken, ngem tet-ewa pay dedan ay din idatdaton di pagano sin sinan didiyos et baken si Diyos di pangidatdatonan da mo adi et dimonyo, et adiak layden ay makikadkadwa kayo sin dimonyo. ²¹Adi kabalina ay maitapi kayo ay makikan ya makiinom sin naidaton sin dimonyo ya

^{‡‡}10:3 Exodo 16:35.

^{¶¶}10:4 Exodo 17:6; Bilbilang 20:11.

^{§§}10:5 Bilbilang 14:29-30.

*10:6 Bilbilang 11:4.

†10:7 Exodo 32:6.

‡10:9 Bilbilang 21:4-6.

¶10:10 Bilbilang 16:41-50.

dowan kayo aben maitapi ay makikan ya makiinom sin pangnemneman tako sin nateyan din Apo. ²² Ay baken inayan aya mo pan-imonen yo din Apo sin pangamamagan yos di? Ay kanan yo ngata en kaya yo ay mangabak en sisya?

²³ Wada en dakayo di mangmangwani, “Naiwayaanak ay mangamag si olay sino ay laydek.” Tet-ewa kayman ay naiwayaan tako, ngem adi maiturong din am-in ay amagen tako sin pansigdan tako ya adi da aben papigsaen din pamatin di iib-a tako. ²⁴ Nemnemen koma di esa ya esa din pansigdan di iib-a na ay baken owat din pansigdana et anggoy.[§]

²⁵ Isonga mabalin ay isida yo di olay sino ay karni ay ilaklako da sin markitan ay adi kayo manpopoot mo naidaton si sinan didiyos ono baken, ²⁶ tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Okan Apo Diyos din daga ya am-in ay wadas na.”**

²⁷ Mo wada abe di adi mamati ay mangayag en sik-a ta mangan kayo ya laydem ay en makikan, mangan ka ay kosto, olay sino ay isango da ay adi ka manpopoot mo naidaton si sinan didiyos.

²⁸⁻²⁹ Ngem into et mo waday makikan isdi ay mangwani en sik-a, “Naidaton din makan ay nay sin timplo,” adim kenen begew en sisya, tan sin nemnem na et basol. Tan sino ngata di silbi na mo ipapilit mo din wayawayam ay mangan yan kanan di ib-am en basol? ³⁰ Sino abey pansigdam mo ipapatim ay mangan sin nan-iyamanam en Diyos ay din pantongpalana et palawlawen dakas ib-am? Maga. ³¹ Isonga ilaen yo ta madayaw si Diyos begew sin am-in ay

amagen yo, olay din pangpanganan yo ya pan-in-inoman yo. ³² Adi kayo amagen di olay sino ay bomasolan di iib-a tako, olay mo Judio da ono Gentil ono ipogaw Diyos. ³³ Tadonen yos saken sin mamadpadasak ay mangibagay sin kabibiyag ko sin am-in ay ipogaw. Tan din nemnemnemem et baken din pansigdak mo adi et din pansigdan di iibak ta say maisalakan da.

11 Tadonen yo ngarud sak-en ay kaman met laeng din panadtadonak en Cristo.

Din Kosto Ay Amagen Di Babai Sin Simbaan

² Idaydayaw kos dakayo tan nemnemnemen yos sak-en sin am-in ay amagen yo ya on-onodan yo abe din tinawid tako ay mait-itdo ay inpasak en dakayo. ³ Ngem wada pay di laydek ay maawatan yo et siya na. Si Cristo di pangolon di am-in ay lalaki, din lalaki di pangolon di babai, ya si Diyos di pangolon Cristo. ⁴ Begew sin olnos ay nay, mo man-gimong kayo yan waday lalaki ay nansosokdong ay mankararag ono mangibaga sin inpaamon Diyos en sisya, ibabainas Cristo ay pangolo na.^{††} ⁵ Ngem mo waday babai ay mankararag ono mangibaga sin inpaamon Diyos en sisya yan adi nansokdong, ibabaina din asawa na ay pangolo na, tan mo adi nansokdong, kababain ay kaman nanpakalbo. ⁶ Isonga mo sigaan di babai ay mansokdong, agpos manpapakis ay kaman book di lalaki. Ngem

§10:24 Ilaen abe sin Filipos 2:4.

**10:26 Salmo 24:1.

††11:4 Doway olog din sigod ay Griego ay naosal isna-toktok ono pangolo-isonga kanan di odom en din kosto ay kaiologan di vv. 4-5 et *ibabaina din toktok na*, baken *ibabaina din pangolo na*.

gapo ta kababain ay manpapakis ono manpakalbo, mansokdong koma.‡‡

⁷Din begew ay adi koma mansokdong di lalaki sin simbaan et sisya din kaipailaan di kalebbengan ya kinangaton Diyos, ngem din babai pay et ipapaila na din panlebbengan di lalaki, isonga mansokdong koma. ⁸Tan sin namarsuaan Diyos sin damo ay lalaki ya babai, baken napo sin babai din lalaki mo adi et napo din babai sin lalaki. ⁹Adi aben pinarsuan Diyos din lalaki para sin babai mo adi et din babai para sin lalaki.¶¶ ¹⁰Isonga gapo ta siya di din kasasaad di babai, mansokdong koma ta ipaila na ay manpaituray sin lalaki, tan olay din aanghel et boyboyaen da.

¹¹Ngem nemnemen yo ay sin naitatpian tako en Apo Jesus, adi mabalin ay kanan di babai ay adi na masapol di lalaki. Adi aben mabalin ay kanan di lalaki en adi na masapol di babai, tan man-asisapol da ay dowa. ¹²Tan olay mo napo din damo ay babai sin lalaki, ngem manlogi isdi, maga abe di lalaki ay adi ianak di babai. Siya abe ay am-iam-in ay wada, pati babai ya lalaki, et napo da en Diyos.

¹³Dakayo kod di mannemnem mo kosto mo adi mansokdong di babai mo mankararag en Diyos mo man-gimong kayo. ¹⁴⁻¹⁵Olay mo maibasar sin sigod ay pannemnem di ipogaw, maawatan tako ay maibagay mo masokdongan di toktok di babai. Tan mo andoando di book di lalaki, maibabain sisya, ngem

mo andoando pay di book di babai, say mangipapinpintas en sisya, tan say indawat Diyos en sisya ay panlingeb di toktok na. ¹⁶Mo waday mayad ay mangontra sin inbagak ay nay, kanak en siya di din it-itdo mi ay ogali ya siya abe di ogali ay on-onodan am-in di gimgimong di ipogaw Diyos.

Din Kosto Ay Maonodan Sin Pankumulgaran

¹⁷Mo maipanggep abe sin nay ibilin ko en dakayo, adi mabalin ay dayawek dakayo, tan mo man-gimong kayo ay mandayaw en Diyos, baken siged di pantongpalana mo adi et lawa. ¹⁸Omona, dinamag ko ay nagodwagodwa kayo kano mo man-gimong kayo, et kamanak pasien ay waday katet-ewa na. ¹⁹Tan masapol ay waday kaman nidi ta maammoan mo sino en dakayo di inapolbalan Diyos. ²⁰Ngem din pantongpalana et mo matopog kayo ay makikikan koma sin pangnemneman yo sin nateyan Apo Jesus, baken baw sisya di nemnemnemen yo. ²¹Tan adi kayo kano man-asiseed ta mandededsan kayo koma ay mangan mo adi et man-aagag di esa ya esa ay mangan si intakina ay adi na ibingay sin iib-a na, isonga mabeteng kano di odom dowan et mandagaang pay laeng di odom.§§ ²²Ay daetan! Ay maga aya di beey yo si panganan yo? Apay nga lasla-soyen yo din gimong di ipogaw Diyos ya pabainen yo din iib-a yo ay nabibiteg? Ay namnamaen yo aya ay dayawek

‡‡**11:6** Sin timpon Pablo, din sokdong et sinyal ay manpaituray di ipogaw sin esa ay nangatngato. Isonga baken bagay din lalaki mo mansosokdong sin simbaan, tan laydena ay kalien en ipababa na din awak na sin babai. Et mo say iyat na di, kaman baken si Cristo di panpaiturayana mo adi et din babai. Baken aben kosto mo adi mansokdong di babai, tan laydena ay kalien en las-iana din kalebbengan di lalaki. Ed idi abe, mo adi mansokdong di babai mo bomala sin beey na ono mo nanpakalbo, laydena ay kalien en babai ay lawa di kaistoryaana.

¶¶**11:9** Genesis 2:18-23.

§§**11:21** Din sigod ay ogalin di mamati mo nan-gimgimong da et nakikikan da am-in sin intaktakin di esa ya esa, pag da aben mangan si tinapay ya man-inom si danom di obas ay pangnemneman da sin nateyan Apo Jesus.

dakayo begew sin am-amagen yo ay nay? Ado paabe!

²³Tan din inidok en dakayo ay napo en Apo Jesus et siya na. Idi mangmangan da sin labi ay nalipotana, nan-as tinapay ²⁴et nan-iyaman en Diyos. Asi na pag pit-ipit-ingen yan kanana, “Si naey di awak ko ay maidaton para en dakayo. Amagen yo na ta say pangnemneman yo en sak-en.” ²⁵Idi nakakan da pay, kaman nidi met laeng di inyat na sin tasa ay ina na yan kanana, “Din tasa ay nay et say baro ay tolak Diyos ay siglotan di dadak. Sin tonggal pangin-inoman yos na, amagen yo na ta say pangnemneman yo en sak-en.”* Siya di din inibin Apo Jesus. ²⁶Isonga sin tonggal pangpanganan yo sin tinapay ya pangin-inoman yo sin tasa, ipaam-ammo yo din nateyan di Apo enggana sin kasinan omalian.

²⁷Siya di din begew ay mo waday maitapi ay makikan sin tinapay ya makiinom sin wada sin tasa yan adi na nemnemen din kosto ay kaosalana, bomasol en Apo tan laslasoyena din awak ya dada na. ²⁸Isonga din ipaon-ona koman di esa ya esa et osigena koma din awak na mo kosto di nemnem na ta asi pag maitapi ay makikan ya makiinom. ²⁹Tan mo makikan ya makiinom dowan pay adi na maawatan din olog ya banol di awak Cristo, madosas sisya begew sin pangiyatanas di. ³⁰Siya na din begew ay adado di mansaksakit ya makmakapoy en dakayo ya wada da abe di natey. ³¹Mo inos-osig tako koma din awak tako, adi tako koma madosa. ³²Ngem mo dosaen din Apo si datako, say iyat na ay mamagbaga ono manoplit en datako ta say adi tako makeddangan ay makidosa sin adi mamati.

³³Isonga aag-ik, mo masinop kayo ay mangan ay manongpal sin inibin Apo Jesus, mansineseed kayo. ³⁴Mo wada abe di mandagaang, mangan koma onona sin beey na ta say mo makigimong kayo, adi maiturong sin kadosaan yo. Mo maipanggep abe sin odom ay laydek ay ibilin en dakayo, awni ta emeyak issa.

**Nankinalasi Din Kabaelan Ay
Indawat Din Ispirito Santo
Ngem Es-esa Di Napoan Da**

(Efeso 4:1-16)

12 Aag-i, mo maipanggep abe sin kabaelan ay idawdawat din Ispirito Santo, laydek ay maawatan yo ay kosto. ²Tan ammo yo ay sin pagano kayo pay laeng, nasangsangaw kayo ay kankanayon, tan wada di nangiturturong en dakayo ta say daydayawen yo di sinan didiyos ay adi makakali. ³Ngem ed wani pay, laydek ay ammoan yo ay mangilasin sin ipogaw ay iturturong din Ispirito Santo. Din iturturong na et adi na mabalin ay baosan si Jesus ya din adi na iturturong et adi mabalin ay kanana en si Jesus din Kangatoan ay Apo.

⁴Nankinalasi di kabaelan ay maidawdawat en datako ay mamati, ngem es-esa di mangidawdawat ay din Ispirito Santo.† ⁵Nankinalasi abe di iyat tako ay mansilbi, ngem es-esa di pansilsilbian tako ay si Apo Jesus. ⁶Nankinalasi abe di pantongpalan di oblan Diyos sin biyag tako, ngem es-esa si Diyos ay mangobobla. ⁷Waday kabaelan ay maidawat sin esa ya esa en datako ay mangipaila sin kawadan di Ispirito Santo ta say badangan tako din iib-a tako ay mamati. ⁸Idawat din Ispiriton Diyos si esa din kabaelan ay mangipaammo sin sirib

***11:25** Din naisolat ay maipanggep sin maodi ay nakiokoban Jesus sin papasolot na et wada sin Mateo 26:26-30, Marcos 14:22-26 ya Lucas 22:14-20. Di maipanggep abe sin baro ay intolag Diyos et wada sin Hebreo 8:6-12.

†**12:4** Wada abey listaan di kabaelan ay idawdawat Diyos sin mamati sin Roma 12:6-8, Efeso 4:11 ya 1 Corinto 12:28.

Diyos, ya sin esa abe, din kabaelan ay mangawat ya mangitdo si maipanggep en Diyos. ⁹Din Ispiriton Diyos met laeng di mangidawat si esa si napigsa ay pammati, ya sin esa abe, din kabaelan ay mangaan si sakit. ¹⁰Idawat na abe sin odom din kabaelan ay mangamag si milagro, sin odom din kabaelan ay mangibaga sin inpaammon Diyos, ya sin odom abe din kabaelan ay makailasin mo napo en Diyos din naibaga ono baken.[‡] Sin odom pay, idawat na din kabaelan ay mankali si nankinalasi ay kali ay adi na ammo, ya sin odom pay, idawat na din kabaelan ay mangiolog sin kali ay sana. ¹¹Ngem din Ispiriton Diyos anggoy di napoan di am-in dana ay kabaelan, et sisya di mangibingay sin esa ya esa ay maibasas sin laydena.

Es-esa Din Awak Tako, Ngem Ad-adoy Parti Na

¹²Din awak tako ay ipogaw et ad-adoy parti na, ngem es-esa pay dedan ay awak. Iso na en Cristo ya din mamati en sisya. ¹³Tan datako am-in, olay Judio ono Gentil ya olay bag-en ono baken bag-en et nabonyagan tako ay naitapi sin es-esa ay awak babaen sin es-esa ay Ispiriton Diyos, et din Ispirito ay nay di es-esa ay inawat tako am-in.

¹⁴Nemnemen tako kasin din awak tako ay baken es-esa di parti na mo adi et ad-ado. ¹⁵Mo kaspangarigan kanan di siki, “Bakenak iman takkay, isonga bakenak partin di awak,” ngem naitatapi pay dedan sin awak, olay mo say kanana di. ¹⁶Et mo kanan aben di inga, “Bakenak iman mata, isonga bakenak partin di awak,” ngem naitatapi pay dedan sin awak. ¹⁷Mo mata et anggoy din awak, into ngin din para denge? Et mo inga et anggoy din awak, into ngin din para

songsong? ¹⁸Ngem baken dedan kaman nidi din awak, tan in-olnos Diyos din am-in ay partin di awak sin kosto ay kadana ay maibasas sin laydena. ¹⁹Mo es-esa anggoy di parti na, ay siya mo makwani en awak? ²⁰Ngem din katet-ewana et ad-adoy parti na, ngem es-esa ay awak. ²¹Isonga adi mabalin ay kanan din mata sin takkay ono din toktok sin siki, “Adiak kasapolan sik-a.” ²²Tan din partin di awak ay ibilang tako ay nakapkapoy mo din odom et daida baw di namnamed ay kasapolan tako. ²³Din ibilang tako abe ay baken onay napateg ya din adi koma maila et siya da din ay-ayowanan ya badoan tako ay kosto, ²⁴dowan din napintas di kailaana et adi da masapol ay maay-ayowanan ay kaman nidi. Din begew ay kaman nidi di nangiolnosan Diyos sin partin di awak tako et ta ay-ayowanan ya patgen tako ay kosto din ibilbilang tako ay at-atik di pateg na ²⁵ta say adi mankinontra din partin di awak mo adi et man-oolnos da ay manbinadang. ²⁶Isonga mo mansakit di esa ay partin di awak, liknaen da am-in, et mo madayaw abe di esa, maki-ragsak da am-in.

²⁷Din kaiologan di inbagbagak et datako ay mamati di maiarig sin awak Cristo, et esa ya esa en datako di esa ay parti na. ²⁸Sin nay ay awak Cristo, waday dinotokan Diyos ay nankinalasi di obla da. Omona, waday dinotokana ay aapostol; maikadwa, din pankalkaliana; maikatlo, din man-it-itdo sin kalin Diyos; asi pag din mangam-amag si milagro, din waday kabaelana ay mangaan si sakit, din mamadbadang sin iiba da, din mangipangpango ya mangololnos sin gimong, ya din waday kabaelana ay mankali si nankinalasi ay kali ay adi da inadal. ²⁹Ay apostol da am-

[‡]12:10 Din maipanggep sin kabaelan ay nay et wada abe sin 1 Tessalonica 5:20-21 ya 1 Juan 4:1.

in ngata ono pankalkalian Diyos daida am-in? Ay man-it-itdo da am-in sin kalin Diyos? Baken. Adi aben mabalin ay waday kabaelan di am-in ay mangamag si milagro ³⁰ono mangaan si sakit ono mankali si nankinalasi ay kali ono mangiolog sin layden din kali ay sana ay kalien. ³¹Isonga gapo ta adi mabalin ay wada sin esa ya esa en datako din am-in ay kabaelan ay idawdawat Diyos, laydelayden tako koma ay awaten din napatpateg ay kabaelan.

Ngem ed wani, wada di ipaammok en dakayo ay addawi ay maymayat si maonodan.

Din Layad

13 Olay mo makakaliak sin kalkalin di ipogaw ya olay kalin di aanghel, ngem mo magay layad ko sin iib-ak, owat et ngalawngaw din ibagbagak ay kaman din mankanangkang ay gangsa. ²Et olay mo pankalkalian Diyos sak-en ya ammok din am-in ay mabalin ay maammoan, pati din adi inpaammon Diyos sin odom ay ipogaw, ya olay mo omanay di pammatik ay mangidenden si dontog, ngem mo magay layad ko, maga polos di pateg ko. ³Olay mo idawat ko din am-in ay bonag ko sin nabibiteg ya olay mo ipalobos ko ay mapooan din awak ko, ngem mo adi maipoon sin layad ko sin iib-ak, magay ganabek sin pangiyatak sisi.

⁴Din ipogaw ay managlayad et naanos ya mabmabadang. Baken makaapal. Adi na aben it-ek ono ipapangato din awak na. ⁵Din ipogaw ay managlayad et baken naalas di ogali na ya adi na ipilit din laydena. Baken nalaka ay bomongget ono masnit mo adi et nalaka ay linglingana mo waday mangamag si lawa en sisya. ⁶Din ipogaw ay managlayad et adi manragsak mo waday maamag ay lawa mo adi et maragsakan sin kosto ya tet-ewa. ⁷Din ipogaw ay managlayad et

anosana din am-in ay ligat ay adi manmaymayotmot. Kankanayon ay waday talek na ya namnama na sin iib-a na ya itoled na am-in ay adi madisdismaya.

⁸Mo din kabaelan ay idawdawat din Ispiriton Diyos ay kaman din kabaelan di pankalkalian Diyos, din kabaelan ay mankali si nankinalasi ay kali ay adi naadal ya din kabaelan ay mangammo si maipanggep en Diyos et manpatingga da am-in, ngem mo din layad pay et magay panpatinggaana. ⁹Tan din ammo tako ed wani et kolang ya din ibagbagan din pankalkalian Diyos et adi omanay. ¹⁰Ngem mo domateng din magay pankolangana, asi mamaga dana ay kabaelan. ¹¹Kaspangarigan, sin kakitkittoy ko, kaman anak din inyaat ko ay mankali, mannemnem ya manplano, ngem ed wani ay nakayak, tinaynak din ogalin di anak. ¹²Iso na en datako ay mamati, tan din pangila tako en Diyos ed wani et nagabogab ay kaman takon man-is-ispiko si lawlawa ay ispiko, ngem sin tapin di agew pay, ilaen takos sisya ay ropan ropa. Ed wani, adiak ammos sisya ay kosto, ngem sin tapin di agew pay, magay kolang din pangam-ammoak en sisya, tan mais-o sin nangaammoana en sak-en. ¹³Isonga mantoltoloy dana ay tolo si eng-enggana: din pammati, din namnama, ya din layad; ngem din kapatpatgan sin tolo ay nay et din layad.

Napatpateg Din Kabaelan Di Pankalkalian Diyos Mo Din Makali Si Kali Ay Adi Na Inadal

14 Ipatat yo ngarud di kabaelan yo ay manlilinayad, ya dowan yo aben laydelayden ay mangawat sin nankinalasi ay kabaelan ay idawdawat din Ispirito Santo, namnamed koma din kabaelan di pankalkalian Diyos. ²Tan din mankalis kali ay adi na inadal et ang-anggay Diyos si ngalngalatena ay baken ipogaw, tan adi da maawatan, tan

din ab-abiik na[¶] di mangipakalkali en sisya sin adi ammon di odom ay ipogaw. ³Ngem din pankalkalian Diyos et din iib-a na ay ipogaw di ngalngalatena, isonga mabalin ay papigsaena din pammati da ya bagbagaanas daida ya badanganas daida ay mangitolel sin ligat. ⁴Isonga din mankalis kali ay adi na inadal et ang-anggay din mismo ay pammati na si papigsaena, ngem din mangibaga sin inpaammon Diyos en sisya et papigpigsena din pammatin di iib-a na ay makigimimong. ⁵Laydek ay makaikali kayo am-in si kali ay adi yo inadal, ngem mas laylaydek pay mo wada en dakayo am-in din kabaelan di pankalkalian Diyos. Tan napatpateg din pankalkalian Diyos mo din mankalis kali ay adi na inadal malaksig mo iolog na din inkali na ta say mabadangan din gimong.

⁶Nemnemen yo na ay aag-ik. Mo emeyak issan kad-an yo ya mankaliak si natken ay kali, sino ngata di pansigdan yo mo adiak aben ibaga en dakayo di inpaammon Diyos en sak-en ono adiak itdo en dakayo din ammok ay maipanggep en sisya? ⁷Olay din pantoktokaran tako ay kaman din kolalleng ono gitara, mo nan-iis-o di ganges na, magay iyat din manmanngge ay mangilasin sin ayog na. ⁸Kaman abe din tanggoyob ay osalen di soldado, mo baken nalawag di bongog na, ay siya mo waday mansagana ay makigobat? ⁹Iso na en dakayo. Mo os-osalen yo di kali ay adi kaaw-awatan, sino ngata di makaawat sin ibagbaga yo? Kaman owat maidagem din kali yo. ¹⁰Tet-ewa ay ad-adoy kalasin di kali sin daga ay nay ya waday olog da am-in. ¹¹Ngem mo adiak maawatan din ikalkalin di kangalat ko, adi pay ibilang kos sisya ay mangili ya siya abe din pangibilangana en sak-en.

¹²Isonga dakayo ay silalayad ay mangawat sin kabaelan ay idawdawat din Ispirito Santo et anapen yo koma din kabaelan ay mantongpal sin pomigsaan di pammatin di iib-a yo.

¹³Isonga din mankali si natken ay kali ay adi na inadal et mankararag koma ta maidawtan si kabaelana ay mangiolog. ¹⁴Tan mo mankararagak si natken ay kali, din ab-abiik ko di mankararag, ngem din nemnem ko et adi maitapi. ¹⁵Intoy kosto ay iyat ko ngarud? Din iyat ko et mankararagak si kali ay ipakalin din ab-abiik ko, ngem mankararagak abe sin kali ay maawatak. Mankantaak si kali ay ipakalin din ab-abiik ko, ngem mankantaak abe sin kali ay maawatak.

¹⁶Tan kaspangarigan mo mankararag ka ay mandayaw ya man-iyaman en Diyos, ngem osalem anggoy di natken ay kali ay ipakalin din ab-abiik mo, intoy iyat ngin din ib-am ay makigimimong ay mangwani en “Amen” sin inkararag mo? Tan adi na iman maawatan din inbagam. ¹⁷Isonga olay mo maymayat din kararag mo ay man-iyaman en Diyos, adi polos mabadangan din ib-am.

¹⁸Man-iyamanak en Diyos tan mo maipanggep sin mankaliak si kalkali ay adiak inadal, abakek di olay sino en dakayo. ¹⁹Ngem mo makigimongak, agpos et mo lima ay kali anggoy di ibagak sin kali ay maawatan ta say maitdoan din iib-ak mo din sinpo ay libo ay kali sin natken ay kali ay adi kaaw-awatan.

²⁰Aag-ik, baken koman kaman anak di iyat yo ay mannemnem si maipanggep isna. Mo maipanggep kayman si lawa, mayat mo komaman kayos anak, ngem mo maipanggep si nemnem yo, nanem-neman kayo koma. ²¹Nemnemen yo ngarud din inpaisolat Diyos ay kanana, “Waday ibaak ay mapo sin addawi ay ili ay mankalis natken ay kali ta say

[¶]14:2 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*tan din Ispirito...*

ibaga da sin kaipoipogaw ay nay din laydek ay maibaga, ngem olay mo siya di din iyat ko, adi da pay dedan pasien sak-en.”[§]

²²Din inpaisolat Diyos ay nay et say pangammoan tako ay din kabaelan di mankali si natken ay kali et in-gagaran Diyos ay mansilbi ay sinyal para sin adi mamati ay baken para sin mamati. Ngem din kabaelan di pankalkalian Diyos et mansilbi ay sinyal para sin mamati. Baken para sin adi mamati di kaos-alana. ²³Isonga mo man-gimong kayo yan mankali kayo am-in sin nankinalasi ay kali, sino ngin di nemnemen di bisita yo ay adi mamati? Adi pay kanan da en naboge kayo! ²⁴Ngem mo ibagbaga yo am-in din inpaammon Diyos en dakayo yan wada di bisita yo ay adi mamati, matamaan di konsensia na begew sin ibagbagan di esa ya esa et maipaila en sisya din katet-ewa ay maipanggep sin basbasol na, ²⁵pati din adi naibaga ay was nemnem na. Et pag mandokmog ay manbabawi et mandayaw en Diyos ay mangwani, “Tet-ewa baw ay wadas Diyos en dakayo.”

Masapol Ay Maolnos Di Maamag Mo Man-gimong Kayo

²⁶Sino ngarud di laydek ay kalien ay aag-ik? Mo man-gimong kayo, siya na di amagen yo. Esa ya esa en dakayo et waday ikanta na ono itdo na ono waday ibaga na ay inpaammon Diyos en sisya. Wada abe di mankalis natken ay kali ay adi na inadal ya wada abey mangiolog sin inbaga na. Basta ilaen yo ta din am-in ay maamag et mantongpal sin pomigsaan di pammati yo am-in sin gimong. ²⁷Mo waday mankali si natken ay kali, masapol ay baken nasurok ay dowo ono tolo di mankali ya masapol

ay masaes-a da. Masapol abe ay waday mangiolog sin kanan da. ²⁸Ngem mo maga di mangiolog, masapol ay adi da mankali sin simbaan. Awni ta ang-anggay da ta asi da makingalat en Diyos sin natken ay kali ay adi maawatan. ²⁹Mo wada abey pankalkalian Diyos, masapol ay baken nasurok ay dowo ono tolo di mankali ya dowan dadlon nemnemen di odom mo tet-ewa ay mapmapo en Diyos din ibagbaga da. ³⁰Et mo kas-pangarigan mankalkali di esa yan waday ipaammon Diyos sin ib-a na ay to-motokdo, gominek koma din mankalkali ta say maiskat din ib-a na. ³¹Tan mo say iyat yo di et waday waya yo am-in ay mansososkat ay mangibaga sin inpaammon Diyos en dakayo ta say maitdoan kayo am-in ya mapapigsa di pammati yo. ³²Tan din pankalkalian Diyos et mabalin ay isaldeng da din ibagbaga da. ³³⁻³⁴Tan din layden Diyos et baken magolo mo adi et naolnos.

Gominek koma di babbabai mo man-gimong kayo ay kaman aben din iyaat da sin odom ay gimgimong di ipogaw Diyos. Adi maipalobos ay mankali da mo adi et masapol ay manpaituray da sin lallalaki ay kaman met laeng din naisolat sin linteg Diyos. ³⁵Mo waday layden da ay damagen, awni koma ta so-maa da ta asi da pooten en as-awa da, tan naalas mo mankali di babai mo man-gimong kayo. ³⁶Ay apaw kayo! Ay siya mo napo en dakayo din kalin Diyos? Ono mo baken siya di di wadas nemnem yo, ay kanan yo ngata en dakayo anggyo di nangawat sin kali na? ³⁷Mo wada en dakayo di mangwani en pankalkalian Diyos sisya ono naidawtan sisya si odom ay kabaelan ay napo sin Ispirito Santo, bigbigena koma ay din nay insol-solat ko en dakayo et bilin Apo Jesus.

[§]14:21 Isaias 28:11-12. Sin timpon Isaias, indadaan Diyos sin polin Israel ay ibaan to di taga-Assyria ay manosa en daida, tan adi da pinatpati din inbagbagan di mamadto.

³⁸Ngem mo adi na bigbigen, olay adi aben mabigbig sisya.

³⁹Isonga aag-i, din kasinopan di inbagbagak et silalayad kayo koma ay maidawtan sin kabaelan di pankalkalian Diyos, ngem adi yo iparparit di mankali si nankinalasi ay kali. ⁴⁰Ilaen yo ta din am-in ay maamag sin gimong yo et maikosto ya naolnos.

Din Kasin Natagoan Cristo Et Napateg Ay Tapin Di Sigid Ay Damag

15 Ed wani ay aag-ik, ipanemnem ko en dakayo din inkaskasabak en dakayo ed idi ay din siged ay damag. Siya di din pinati yo ed idi ya siya abe din kaibasaran di pammati yo ed wani. ²Et mo ipapasnek yo ay mamati sin nay siged ay damag, maisalakan kayo malaksig mo baken kosto din naibasaran di pammati yo.

³Et siya dana din kapapatgan ay naipaammo en sak-en** ay initdok met laeng en dakayo. Natey si Cristo ta mapakawan din basbasol tako ay maibasaran sin inpaisolat Diyos. ⁴Naikaot yan pag kasin tagoen Diyos sin maikatlo ay agew ay maibasaran met laeng sin inpaisolat Diyos.†† ⁵Pag manpaila en Pedro yan pag en daida am-in ay apostol na. ⁶Asi pag manpaila ay namingpingsan sin nasurok ay limay gasot ay iib-a tako ay mamati. Wada en daida di natey, ngem matmatago pay laeng din kaad-adoan en daida ed wani. ⁷Nanpaila abe en Santiago, pag kasin manpaila sin am-in ay apostol. ⁸Din naodi ay nanpailaana et si sak-en ay kamanak liton ay bigla ay nainanak sin bakenan timpo.

⁹Say kanak di tan sak-en di kababaan ay apostol sin aapostol. Adiak maikari ay maibilang ay apostol, tan pinalpaligat ko din namati ay ipogaw Diyos. ¹⁰Ngem

begew sin seg-ang na, nanbalinak ay kaman nina, et maila ay waday nantongpalan di seg-ang na, tan ad-ad-ado kayman di nantongpalan di oblak mo din iib-ak ay aapostol. Ngem adiak kayman inam-amag babaen si bikas ko mo adi et babaen sin seg-ang ya badang Diyos en sak-en. ¹¹Ngem magay kaitkenana mo sak-en di nangaskasaba ono daida, tan man-iso di ikaskasaba mi am-in, et siya di din pinatpati yo.

Din Kasin Natagoan Cristo Di Pangammoan Tako Ay Kasin Aben Tagoen Diyos Din Am-in Ay Natey

¹²Mo say ikaskasaba mi ngarud ay kasin tinagon Diyos si Cristo, apay nga kanan di odom en dakayo en maga di kasin katagoan di natey? ¹³Mo tet-ewa ay adi kasin matago di natey, laydena ay kalien ay adi kasin natago si Cristo. ¹⁴Et mo adi kasin natago si Cristo, magay silbin di ikaskasaba mi ya maga abey silbin di pammati yo. ¹⁵⁻¹⁶Baken anggay nidi mo adi et maammoan abe ay etek di inbagbaga mi ay maipanggep en Diyos, tan inpaneknek mi ay tinago na kasin si Cristo. Ngem mo tet-ewa ay adi na kasin tagoen di natey, baken aben tet-ewa ay tinago nas Cristo. ¹⁷Et mo adi na tinago si Cristo, maga polos di silbin di pammati yo ya deda di basbasol yo. ¹⁸Et siya abe ay din namati en Cristo ay natenatey, adi da ngarud naisalakan mo adi et nalitaw da. ¹⁹Mo tet-ewa dana ya din namnamaen tako begew en Cristo et manpatingga sin biyag takos nan daga et anggoy, maga di mas kaseseg-ang ay ipogaw mo adi si datako.

²⁰Ngem din katet-ewa na et natago kasin si Cristo, et siya di din dadlon takon pangammoan ay kasin aben tagoen Diyos din am-in ay natey. ²¹Din

**15:3 Isaias 53:5-12. Ilaen abe sin 1 Corinto 11:23 ya Galacia 1:12.

††15:4 Salmo 16:8-10.

gapo ay matey di ipogaw et begew sin inamag di esa ay ipogaw ed idi, et iso na abe sin kasin katagoan di natey, tan begew sin inamag di esa abe ay ipogaw. ²²Tan matey am-in di naipoli en Adan et siya abe ay matago kasin am-in di naitatapi en Cristo. ²³Ngem mailasin dedan din kasin natagoan Cristo, tan nangon-onas sisya ay natago kasin. Et mo si datako ay ipogaw na et asi tako pay dedan omonod sin agew ay kasinan omalian. ²⁴⁻²⁵Asi pag domateng din kaodian ay timpo ay pangabakan Cristo sin am-in ay kaibaw na ay waday kalebbengan da ono panakabalin da ay manturay. Tan masapol ay manturay si Cristo enggana ay abakena din am-in ay kaibaw na, asi na ipolang en Diyos Ama din kalebbengana ay manturay. ²⁶Din kaodian ay maabak et din pese ay kateyan di ipogaw. ²⁷Ammo tako ay olay din kateyan di ipogaw et abakena, tan kanan din naisolat ay kalin Diyos, “Am-iam-in ay wada et inpaituray Diyos en sisya.” ²⁸Maawatan tako dedan ay adi maitapis Diyos ay manpaituray en Cristo, tan sisya dedan di nangipaituray sin am-in en sisya. ²⁸Ngem mo makdeng ay maipaituray am-in en Cristo ay Anak Diyos, asi pag manpaituray sisya en Diyos ta say si Diyos din kangangatoan ay mangituray sin am-in ay wada.

²⁹Nemnemen tako kasin din kasin katagoan di natey. Mo baken tet-ewa ay matago da kasin, apay ngata ay waday manpabonyag para sin natey? Sino ngin di kanan da en silbi na? ³⁰Et mo si dakami pay, ay siya mo iposposta min biyag mi si kankanayon mo maga tet-ewa di kasin katagoan di natey? ³¹Aagi, dadlon tet-ewa ay sangsangoek di pese si inag-agew. Din katet-ewa nina et ka-

man din katet-ewan di ragsak ko begew sin naitatapien yo en Cristo Jesus ay Apo tako. ³²Palalo di ligat ay nilaklak-am ko isnan ed Efeso begew sin nangonkontra en sak-en ay kaman maangat ay animal. Sino ngata di ginanab ko sin sana ay ligat mo maibasar anggoy sin pannemnem di ipogaw? Maga et abe. Isonga mo tet-ewa koma ay adi kasin matago di natey, agpos et mo onodan tako din apat di ipogaw ay kanana, “Mangan tako, maninom tako, tan mo matey tako si bigat, say gedeng na di.” ³³

³³Siliban yo ta adi kayo maitet-ekan, tan tet-ewa din kankanan di ipogaw en, “Mo makikadkadwa ka sin lawa ay ipogaw, madadael din siged ay ogalim.”

³⁴Masapol ngarud ay mainemnem kayo ta dokogan yo san basbasol yo. Kanak di ta manbain kayo koma, tan wada en dakayo di adi polos mangin ammo en Diyos.

Din Awak Di Ipogaw Ay Matago Kasin

(2 Cor. 5:1-5)

³⁵Tan mo wada et di mansalodsod ay mangwani, “Intoy iyat ngin di natey ay matago kasin? Intoy ison di awak da?”

³⁶Din mangisalodsod isdi et kaman way kolkolang na. Nemnemena koma din mapasamak sin bin-i. Tan mo man-esek kas bin-i, adi somimit mo adi madonot agan-o. ³⁷Mo is-ek mo abe di pagey ono odom ay bin-i, adi ka is-ek din ginmagabay ay mola mo adi et din bin-i et anggoy. ³⁸Tan sigod ay ninemnem Diyos din ison di mola ay somimit sin bin-i, et ipagabay na di am-in ay kalasin di bin-i ta say wada di maibagay ay tobo ya baklang di esa ya esa. ³⁹Olay abe din lamlames di matmatago isnan daga et baken man-iis-o, tan nankinalasi di lamlames

‡15:22 Wada pay di maipanggep en da Adan en Cristo sin Roma 5:12-21.

¶15:27 Salmo 8:6. Ilaen abe sin Hebreo 2:8-9.

§§15:32 Isaias 22:13.

di ipogaw ya animal ya titit ya nigay. ⁴⁰Natken abe di itsuran di wada ed daya sin wada isnan daga, isonga baken man-iiso di kinapintas da. ⁴¹Olay din wada ed daya et nankinalasi di kinapintas da, tan din sey-ang di agew et natken sin selag di bowan ay natken abe sin kimmin di talaw. Olay din tatalaw et baken nan-iiso di kimkimmi da.

⁴²Siya abe ay natken di awak tako ed wani mo din awak di ipogaw ay tagoen Diyos kasin, tan din awak tako ed wani et matey yan madonot, ngem din awak di ipogaw ay tagoen Diyos kasin et adi katkatey. ⁴³Din awak di natey et lawa di kailaana ya maga abey kabaelana, ngem din awak di matago kasin et mapmapteng ya mabikas. ⁴⁴Waday awak tako ed wani ay maibagay sin biyag isnan daga, et siya abe ay waday awak di matago kasin ay maibagay sin biyag ed langit. ⁴⁵Maikompa na met laeng sin inpaisolat Diyos ay kanana, “Din damo ay ipogaw ay si Adan et naidawtan si biyag,”* ngem wada abe din makwani en Naodi ay Adan ay si Cristo, et sisya di mangidawdat si biyag ay iwed patingga na. ⁴⁶Ngem nemnemen tako ay din nangon-ona ay naidawat en datako et din naipogawan ay awak tako, asi pag maiskat din nailangitan. ⁴⁷Din damo ay Adan et napo sin daga ay nay, tan naamag si tapok, ngem din maikadwa ay Adan ay si Cristo et napo ed langit. ⁴⁸⁻⁴⁹Isonga datako abe ay naidagaan et isoen tako ed wani din napo sin daga, ngem sin tapin di agew, am-in tako ay naitatapi sin napo ed langit ay si Cristo et isoen tako abes sisya.

⁵⁰Aag-ik, din laydek ay kalien et masapol ay mabaroan din awak tako, tan adi mabalin ay maitapi dana ay awak tako ay matey sin panturturayan Diyos ay kad-an di adi katkatey. ⁵¹Dengngen yo na, tan siya na din planon Diyos para en datako ay adi naipaammo ed idi: adi tako matey am-in, ngem bigla ay mabaliwan tako ⁵²ay kaman din sinkakimkim di mata. Mapasamak na sin kaodian ay agew ay kadngean din tanggoyob Diyos. Tan mo madnge din bongog di tanggoyob ay sana, tagoen Diyos kasin din natenatey et idawtan daida si awak ay adi katkatey dowana aben baliwan datako ay matmatago pay laeng. ⁵³Tan din awak tako ay nay ay nalaka ay matey ya madonot et masapol ay mabaliwan si awak ay adi katkatey ya adi kadondonot. ⁵⁴Mo maamag di, siya di din katongpalan din inpaisolat Diyos ay kanana, “Dadlon maabak ya mamaga di pese.”† ⁵⁵Isonga mabalin ay kanan tako, “Ay siya mo omabak di pese? Ay siya mo waday panakabalina en datako?”‡
⁵⁶Tan din pangaan di pese sin panakabalina et din panbasbasolan tako, ya din pangabak di basol en datako et din adi tako panongpalan sin linteg Diyos.¶

⁵⁷Ngem man-iyaman tako en Diyos, tan idawdat na en datako din panakabalin tako ay mangabak sin basol ya pese begew sin inamag Jesu Cristo ay Apo tako.§
⁵⁸Isonga laydelaydek ay aag-i, ipapasnek yo ay mamati ay adi kayo masangsangaw si baken kosto ay maamamag ya mait-itdo. Man-gaget kayo ay mansilbi en Apo Jesu Cristo, tan ammo

*15:45 Genesis 2:7.

†15:54 Isaias 25:8.

‡15:55 Hosea 13:14.

¶15:56 Ilaen abe sin Roma 5:12 ya 7:7-13.

§15:57 Ilaen abe sin Roma 8:1-4.

yo ay din am-in ay amagen yo para en sisya et waday silbi na.

Din Kaolnongan Di Maibadang Sin Mamati Ed Jerusalem

(Roma 15:22-29; 1 Cor. 8:13-9:5)

16 Mo maipanggep sin kaolnongan di maibadang sin ipogaw Diyos ed Jerusalem, mayat mo onodan yo din inbilin ko sin gimgimong ed Galacia. ²Dinominggo ay man-idolin koma di esa ya esa si idawat na insigon sin sapol na ta say masensen di pilak ay maidawat et adi yo masapol ay olonngen mo emeyak issa. ³Mo domatengak pay, asiak ipaw-it sin ipogaw ay talken yo ta iey da ed Jerusalem. Wada abe di solsolat ay idawat ko en daida ay pangiam-ammoak en daida sin mamati ed Jerusalem. ⁴Ngem mo pay agpos ay emeyak sidi, olay makiey da en sak-en.

Din Planon Pablo

(2 Cor. 1:15-24)

⁵Din nemnemek ed wani et mandanak ed Macedonia ta man-itdoak sidi, asiak en pasyalen dakayo. ⁶Mabaybayag ngin di pakiteteek en dakayo, siguro enggana ay makdeng di pinag-aandap, asi mabalin ay bomadang kayo sin panbiyahiak sin olay intoy emeyak. ⁷Isonga adiak emey issa ed wani, tan mo say iyat ko di, sinkaattikan anggoy di mabalin ay panpasyalak en dakayo, et laydek ay mabayagak sin kad-an yo mo ipalobos di Apo. ⁸Ed wani pay, manteteek isnan ed Efeso enggana ay domateng din fiesta ay makwani en Pentecostes, ⁹tan olay mo ad-adoy komonkontra, ad-ado abey wayak ay mangamag si obla ay nabanol di pantongpalana.

¹⁰Mo somawang si Timoteo issa, sangailien yo ay kosto, tan man-ob-obla para en Apo Jesus ay kaman met laeng sak-en. ¹¹Ilaen yo ta maga di manglasla-soy en sisya mo adi et badangan yo ay

kosto sin komaanana ay mantaoli isna ta say siged di nemnem na en dakayo, tan sedsed-ek sisya ya din kakadwa na ay aag-i tako.

¹²Mo maipanggep abe sin agi tako ay si Apollos, inamag ko din kabaelak ay mangawis koma en sisya ay makiey sin odom ay aag-i tako ay en mamasyal en dakayo. Kanana en emey issa mo waday waya na, ngem sigaana ay emey ed wani.

Din Kaldengan Di Solat

¹³Siliban yo, ipapasnek yo ay mamati ya ilaen yo ta natoled kayo ya napigsa di pammati yo. ¹⁴Ipaila yo din layad yo sin iib-a yo sin am-in ay am-amagen yo.

¹⁵Aag-ik, ammo yo ay da Estefanas ay sinpamilya di damo ay namati ed Akaya, et manlogis di enggana ed wani, inapati da ay nansilbilbi sin ipogaw Diyos. Panggaasi yo ngarud ¹⁶ta manpaituray kayo sin kaman dana ay ipogaw ya olay sino abe ay nagaget ay makiobla para en Apo Jesus.

¹⁷Peteg di layad ko sin inmalian da Estefanas en Fortunatus ya si Akaicus, tan naksayan di iliw ko en dakayo begew en daida. ¹⁸Pinapigsa dan nemnem ko ay kaman met laeng di iyat da en dakayo mo somaa das sa. Sapay koma ta bigbigen yo di kaman dadi ay ipogaw.

¹⁹Din gimgimong sin probinsiya ay Asia et pakpakomostaan das dakayo. Siya abe en da Aquila en Priscilla ya din odom ay mamati ay makigimong sin beey da. Layden da ay ipammo en dakayo din dakdake ay layad da en dakayo begew sin nakies-esaan yo am-in en Apo Jesus. ²⁰Am-in di aag-i takos na et pakomostaan das dakayo. Manpinakomosta kayo abe ay mangipaila ay manlilinyad kayo.

²¹Sak-en si Pablo ay nangisolat sin nay kaldengan di solat ay inpaisolat ko. Komosta kayo.

²² Mo waday ipogaw ay magay layad na en Apo Jesu Cristo, sapay koma ta dosaen Diyos sisya. Omali ka ay Apo!

²³ Sapay koma ta seg-angan Apo Jesus si dakayo. ²⁴ Sapay koma abe ta liknaen

yo am-in din layad ko en dakayo begew sin nakies-esaan tako en Cristo Jesus.

Din Maikadwa Ay Solat San Pablo Sin

Taga-Corinto

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Sin Damo ay Solat Pablo sin Taga-Corinto, binagbagaanas daida maipanggep sin nan-iibawan da ya odom ay problima da. Pinasyal na abes daida (2 Corinto 2:1; 12:14; 13:1-2), ngem siyang na ay tineteweng da din inbagbaga na, isonga peteg ay nansaksakit di nemnem na sin nantaoliana ed Efeso. Pag en mankasaba ed Troas ya ed Macedonia. Sin sinmawangana ed Macedonia, inabat nas Tito ay napo ed Corinto, et peteg di ragsak na sin nanngena ay nanbabawi da ya sinmigid di nemnem da en sisya (2 Corinto 7:5-7). Sin kad-ana ed Macedonia, insolat na din solat ay nay.

Tolo di napateg ay linaon din solat ay nay. Din omona et inbagan Pablo di nemnem na en daida ed Corinto ya din ragsak na sin nanbabawian da. Inpalawag na abe din kabibiyag ya it-itudon di apostol sin nansilsilbian da en Cristo. Maikadwa, inbaga na ay man-olnong da koma si maibadang sin mamati ed Jerusalem. Maikatlo, inkalintegana din kalebbengana ay esa ay apostol, tan wada pay laeng di naitatapi sin gimong ed Corinto ay nanglaslasoy sin kinaapostol na dowan da aben kankanan en daida di tet-ewa ay apostol.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-11

Din nemnem Pablo sin gimong ed Corinto ya din kabibiyag na ya it-itdo na ay esa ay apostol 1:12-7:16

Din maibadang sin mamati ed Jerusalem 8:1-9:15

Din nangikalintegan Pablo sin kalebbengana ay esa ay apostol 10:1-13:10

Din kaddengan di solat 13:11-14

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol en Cristo Jesus ay maibasar sin layden Diyos. Din gait kos na et din agi tako ay si Timoteo. Naey di solat mi en dakayo ay ipogaw en Diyos ed Corinto ya pati am-in di ipogaw na sin probinsiya ay Akaya. ²Sapay koma ta wada en dakayo di segang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Din Mamadangan Diyos En Datako Sin Ligat Tako

³Dayawen takos Diyos ay din Diyos ya Aman Jesu Cristo ay Apo tako, tan sisya din managseg-ang ay Ama tako ay napoan di am-in ay badang ya liwliwa. ⁴Liwliwaenas datako sin am-in ay ligat tako ta say maammoan tako abe ay mangliwliwa sin iib-a tako mo waday kompormi ay ligat da ya maibadang tako en daida din badang Diyos met laeng en datako. ⁵Tan din kaad-adon di mapalpaligatan tako ay kaman din ligat Cristo et siya met laeng din kadak-daken di ibadang Diyos en datako begew sin nakies-esaan tako en Cristo. ⁶Isonga din ligat ay lalalak-amen mi et maiturong sin pomigsaan di nemnem yo ya kaisalakanan yo, ya din lalalak-amen mi abe ay liwliwa et maiturong sin pangammoan mi ay mangliwliwa en dakayo sin ligat tako ta say mabalin ay an-anosan yo. ⁷Isonga daddake di namnama mi en dakayo, tan ammo mi ay mo makilalaklam kayo sin ligat mi, makilalaklam kayo abe sin mamadbadangan Diyos en dakami.

⁸Dakayo ay aag-i, layden mi ay ammoan yo din nalabes ay ligat ay pinadpadas mi sin probinsiya ay Asia. Palalo ay nadagsenan kami sin ligat ay sana enggana ay adi kami makaitoled ya enggay magay namnama mi ay matago.

⁹Din katet-ewa na et kanan mi en enggay dinmateng din kateyan mi. Ngem napasamak di ta baken din awak mi di pantalkan mi, mo adi et si Diyos ay makabael ay manago si matey. ¹⁰Et tet-ewa ay insalakanas dakami sin kae-egyay ay ligat mi, et omisalakan to. Sisyay di kanayon ay pannamnamaan mi ay mangitoltoloy ay mangisalakan en dakami, ¹¹dalo et mo bomadang kayo si kararag yo. Et mo say iyat yo di, songbatan Diyos din ad-ado ay kararag yo ya bindisyonanas dakami, et ad-ado di man-iyaman en sisya.

**Din Gapo Ay Binaliwan
Pablo Din Plano Na**

(1 Cor. 16:5-9)

¹²Manragsak kami ay mangwani en maga polos di ammo mi si inamag mi ay nan-et-etek sin iib-a mi ay ipogaw, namnamed en dakayo. Tan inturturong Diyos dakami ta naimposan di am-in ay inam-amag mi ya inbagbaga mi, isonga adi maipoon din ogali mi ay nay si naipogawan ay sirib mo adi et din seg-ang Diyos. ¹³⁻¹⁴Din insolsolat mi abe en dakayo et baken nalilingban di olog na mo adi et nalaka ay mabasa ya maawatan. Ammok ay adi yo pay laeng maawatan ay kosto di nemnem ya ogali mi, ngem sapay koma ta mataptapian di maawatan yo ta say din ragsak yo en dakami et komaman din ragsak mi en dakayo sin agew ay kasin omalian Jesu Cristo.

¹⁵Gapo ta magay dowadowak ay maragsakan kayo en dakami, ninemnem ko ay mamin dowak koma ay en mamasyal en dakayo ta say mamin dowak abe ay mabindisyonan kayo. ¹⁶Din nay sigod ay planok et maspadak koma sin kad-an yo sin emeyak ed Macedonia, asiak kasin pasyalen dakayo sin pantaoliak ta say bomadang kayo sin panbiyahiak ed Judea. ¹⁷Gapo ta adi na-

tongpal din planok ay nay, kanan yo ngin en nalaka ay mabalibaliwan nemnem ko, ngem adi. Adiak aben manpaplano ay kaman din nailobongan ay ipogaw ay mangwani en “Aw,” kambaw din wadas tet-ewa ay nemnem na et “Baken.” ¹⁸Tan din ibagbaga mi en dakayo et dadlon tet-ewa ay kaman din katet-ewan di kankanan Diyos. ¹⁹Tan din Anak Diyos ay si Jesu Cristo ay inkaskasaba mi en da Silas ya si Timoteo en dakayo et adi na balibaliwan di nemnem na mo adi et tongtongpalena ay kosto din am-in ay ibagbaga na. ²⁰Et sisya din katongpalaan di am-in ay inkarin Diyos, isonga begew en sisya, awen tako ay tet-ewa din karkarin Diyos sin pangpangwanian tako en “Amen,” et say kaidaydayawana. ²¹Din Diyos ay nay di mangipapapigsa sin pammati tako en Cristo ya pinili nas datako ay mansilbi en sisya. ²²Indawat na abe en datako din Ispirito Santo ay kaman malka ono sinyal ay ipogaw nas datako, et din panteteana en datako di dadlon takon pangammoan ay tongpalena din am-in ay inkari na en datako.

²³Ibagak ed wani din gapo ay adiak inmey issa ay mamasyal en dakayo. Adiak inmey ta say waday waya yo ay mangibabawi sin basbasol yo ta adiak masapol ay dosaen dakayo. Manbayosak ta domosa si Diyos mo baken tet-ewa nan inbagak. ²⁴Ngem adiak layden ay kanan isna ay dakami di makaammo sin pammati yo, tan enggay napigsa kayman di pammati yo. Layden mi anggoy ay mamadang en dakayo ta say maragsakan kayo ay kosto.

2 Ninemnem ko ngarud ay adiak kasin pasyalen dakayo mo kaman din nangon-ona ay namasyalak issa ay nansakitan di nemnem yo. ²Tan sino aya di omiparagsak mo baken dakayo? Et intoy iyat yo aya ay omiparagsak mo enggay nansakitek di nemnem yo? ³Siya di

din gapo ay nansolatak en dakayo ed idi imbis ay pasyalek komas dakayo ay dagos, ta say mo emeyak issa, adi mansakit di nemnem ko begew en dakayo ay mangiparagsak koma en sak-en. Tan magay dowadowak ay mo manragsakak, say panragsakan yo abe. ⁴Isonga sin nansolatak en dakayo, peteg kayman ay nadadagsenanak ya nanlolowa din matak begew sin palalo ay sakit di nemnem ko. Ngem laydek ay ammoan yo ay adiak nansolat ta say pansakitek di nemnem yo mo adi et ta ipailak din dakdake ay layad ko en dakayo.

Masapol Ay Mapakawan Din Nakabasol

⁵Mo maipanggep sin nanbasol issa ay nansaksakitan di nemnem yo, baken sak-en anggoy di nanbasolana mo adi dakayo, ngem baken dakayo am-in. Kanak en baken dakayo am-in, tan adiak layden ay padagsenen di basol na. ⁶Omanay din nanosaan di kaadadoan en dakayo en sisya. ⁷Din iyat yo koma ed wani et pakawanen yos sisya ya papigsaen yo di nemnem na ta say adi mataptapian din sakit di nemnem na et say kaabakana. ⁸Isonga panggaasi yo ta ipaila yo kasin din layad yo en sisya. ⁹Din esa ay gapo ay nansolatak en dakayo ed idi et ta padasek mo managtongpal kayo. ¹⁰Ngem ed wani, inammoak ay tinongpal yo din inbagak, isonga mo pakawanen yos sisya, pakawanek abe. Din katet-ewa na et enggay pinakawan ko sin pangiilaan Cristo para sin pansigdan yo, dalo et mo wada tet-ewa di masapol ay pakawanek. ¹¹Inamay ko di ta say adi ietekan ya

abaken Satanas si datako, tan dadlon takon ammo din lawa ay panggep na.

Din Nandanagan Pablo Ed Troas

¹²May, sin sinmawangak ed Troas ay mangikasaba sin siged ay damag ay maipanggep en Cristo, mayat baw di gondaway ko ay indawat Apo en sak-en ay mangiyat sidi. ¹³Ngem gapo ta magas Tito ay mangabat koma en sak-en, peteg ay nadandanaganak, isonga nangkapadaak sin aag-i takos di ta ikanayon ko ay emey ed Macedonia.

Din Pantongpalan Di Oblan Da Pablo

¹⁴Ngem dakdake pay dedan di iyaman ko en Diyos, tan begew sin nakies-esaan mi en Cristo, kankanayon ay ipangpango nas dakami sin pangiilaan di kaipoipogaw ay kaman kamin balod ay inabak Cristo.** Os-osalenas dakami ay mangipaammo sin ipogaw sin kailiili si maipanggep en Cristo ay siya din mairig si nabanglo ay insinso. ¹⁵Tan din pangikaskasabaan mi si maipanggep en Cristo et kaman nabanglo ay insinso ay kapkapnekan Diyos ay songsongsongen di am-in ay manmannge, mamati ya adi mamati. ¹⁶Mo din ipogaw ay maisal-salakan et nabanglo di kasongsongana en daida, tan maiturong sin biyag da ay iwed patingga na ay idawat Cristo. Ngem mo din malitlitaw, man-agob en daida ay kaman din agob di natey, tan din adi da mamatian et maiturong sin dosa da ay eng-enggana. Palalo ay napateg din obla mi ay nay. Sino aya di makabael ay mangamag? ¹⁷Ngem kabaelan mi kayman, tan inbaan Diyos dakami ya naimposan din am-in ay ibagbaga mi sin pangiilaana begew sin nakies-esaan

**2:14 Din pangarig ay nay et maibasar sin ogalin di Romano ed idi. Mo inabak dan kaibaw da, din nangabak ay ap-apon di soldado et inpango na din sosoldado ay inabak na sin kalsadan di ili ta boyaen di kaipoipogaw. Gapo ta si Pablo di esa ay nangonkontra en Cristo ed idi, ibilang na di awak na ay esa ay balod ay inabak Cristo.

mi en Cristo. Bakén kamin kaman din adado ay mangit-itdo sin kalin Diyos ta say bomaknang da.

Din Kabaelan Da Pablo Et Napo En Diyos

3 Kanan yo siguro en nay ay it-it-ek mi kasin din awak mi, ngem ay siya mo masapol mi ay mangiyat sidi? Ay siya mo masapol mi di solat ay mangiamammo sin awak mi en dakayo? Ay masapol abe ay waday iposolat mi en dakayo ta ipaila mis ipogaw sin odom ay il-ili ay em-emeyan mi? Siya iman di di amagen di odom, ngem adi mi kasapolan. ²Tan dakayo ay mismo di maiarig si solat ay kaipailaan di obla mi. Enggay wada sin nemnem mi din laonen di solat ay sana, et nalaka abe ay basaen di olay sino ay ipogaw ay mangammo en dakayo. ³Maiila sin kabibiyag yo ay si Cristo di nangisolat babaen en dakami, ngem baken tinta di naisolat mo adi din Ispiriton di matmatago ay Diyos. Bakén aben nadampilak ay bato ay kaman din naigolitan di linteg Moses di nangisolatana, mo adi et sin nemnem yo.

⁴Dadlon min pasien ay tet-ewa dana, tan si Diyos di pantalkan mi ay bomadbadang babaen en Cristo. ⁵Ammo mi kayman ay maga di kabaelan mi mo bokbokod mi, tan din kabaelan mi et mapmapo en Diyos. ⁶Tan sisya di nanganay sin kabaelan mi ay mangit-itdo si maipanggep sin baro ay intolag na sin kaipoipogaw. Din baro ay tolag ay nay et bakén kaman din naisolat ay linteg Moses, mo adi et maibasas sin oblan di Ispiriton Diyos. Tan din pantongpalan din naisolat ay linteg et dosa ay iwed patingga na, ngem din Ispiriton Diyos pay et idawdawat na di biyag ay iwed patingga na.

Din Nanlasinan Di Baro Ay Tolag Ay Init-itdon Da Pablo

(*Heb. 8:1-13*)

⁷Nemnem tako din nangipailaan Diyos sin panakabalina sin nangidawtana sin linteg na en Moses. Tan palalo ay nankonkoniniing di ropan Moses sin nangidatngana sin linteg ay sana ay naigolit si bato sin Israelita. Olay mo komapkapoy di koniniing di ropa na, nasili da pay dedan, et adi da makaising en sisya.^{††} Mo kaman nidi din panakabalin ay inpailan Diyos sin nangidawtana sin linteg ay mantongpal sin dosa ay iwed patingga na,⁸ adi pay namnamed ay maila din kinadiyos na ya panakabalina sin pangidawdawtana sin Ispirito na begew din siged ay damag ay ikaskasaba mi. ⁹Tan mo naila din koniniing di Diyos sin nangidawtana sin linteg ay mangeddeng sin kaipoipogaw, namnamed ay maila din kinadiyos na begew sin plano na ay mapalinteg di ipogaw. ¹⁰Din katet-ewa na et kaman enggay namaga din kinangaton di linteg mo is-o tako sin kinangaton di planon Diyos ay naiskat ed wani. ¹¹Tan mo waday kinangaton di nasokatan, nangatngato pay din naiskat ay komakaman si eng-enggana.

¹²Gapo ta say namnamaen mi di, natoled kami ay mangipalawag sin it-itdo mi ay maga di linglingban mi. ¹³Bakén kamin kaman si Moses ay nilingbana din ropa na ta say adi ilaen din Israelita sin komapkapoyan di koniniing na.^{‡‡} ¹⁴Ngem kinmenteg di nemnem da et adi da inawatan din olog di napasamak en Moses. Tan olay ed wani, kaman nalilingban di nemnem di Judio mo basaen da din Daan ay Tolag, tan adi da maawatan din kosto ay olog na.

^{††}3:7 Exodo 34:29.

^{‡‡}3:13 Exodo 34:33.

Et adi makaan din naililingeb enggana ay maitapi da en Cristo. ¹⁵Aw, tet-ewa sa, tan olay ed wani, mo mabasa din in-solat Moses, kaman waday sokdong ay mangililingeb sin nemnem da. ¹⁶Ngem mo waday mansagong en Apo, makaan din manglilingeb ay sana.[¶] ¹⁷Din Apo ay inbagak isna et din Ispiriton di Apo, et olay sino ay pantetean din Ispiriton di Apo et waday wayawayaya na. ¹⁸Isonga datako am-in ay mamati, et baken takon kaman si Moses ay naililingban di ropa na, mo adi et ipappaila tako ay kosto ay kaman ispiko din kinadiyos en Apo Jesus down tako aben mabalbaliwan si kankanayon ay somigsiged enggana ay komaman tako en sisya. Din mangitong-tongpal isna en datako et din Apo met laeng ay din Ispirito Santo.

Ipalawlawag Da Pablo Din Siged Ay Damag Ta Masilawan Di Wada Sin Mabolinget

4 Isonga gapo ta intalek Diyos en dakami din sigesiged ay obla ay nay begew sin seg-ang na, adi kami madis-dismaya. ²Dinokogan mi din am-in ay am-amagen di ipogaw ay naitatabon ya kababain ya maga di siksikapan mi. Adi mi aben soksokatan din kalin Diyos mo adi et ipalawlawag mi ay kosto din tet-ewa. Am-amagen mi dana sin pangiilaan Diyos ta say pangammoan di olay sino ay ipogaw ay siged di ogali mi. ³Tet-ewa kayman ay nalilibooan di nemnem di odom ta adi da maawatan din siged ay damag ay ikaskasaba mi, ngem daida di madosa ay eng-enggana ⁴ay adi mamati. Tan si Satanas ay diyos di lawa ay ipogaw isnan lobong et ginodab na di nemnem da ta adi da ilaen din silaw ay mapmapo sin siged ay damag ay man-

gibagbaga sin kinadiyos en Cristo. Tan si Cristo din kostokosto ay kaipailaan di Diyos, ⁵et sisya di ikaskasaba mi ay baken din awak mi. Din ibagbaga mi et si Jesu Cristo di Apo ya dakami di mansilsilbi en dakayo begew en sisya. ⁶Tan si Diyos di nangibilin ay “Awni et pomat-a”^{§§} ta say waday mansilsilaw sin mabolinget. Et sisya met laeng di naninggaw sin nemnem mi ta ipaila na babaen en dakami din kinadiyos na ay maila sin ropan Cristo.

Intalek Diyos Nan Nabanol Ay Maitdo Sin Owat Ipogaw

⁷Ngem mo dakami pay, maiarig kami sin banga ay magay banol na ay naigtoan di nankababanol ay gameng, tan intalek Diyos din siged ay damag ay nankababanol en dakami ay owat ipogaw. Ina-mag na di ta say maila ay din panakabalina ay magay kaiisoana et baken napo en dakami mo adi et en sisya. ⁸Kankanayon ay maip-ipit kami ngem adi kami maab-abak. Namin ado ay magay ammo mis pamosposan mi, ngem namnamaen mi ay ipaammon Diyos din kosto ay amagen mi. ⁹Palpaligaten di ipogaw si dakami, ngem adi tomaytaynan si Diyos. Mo mamingsan, nganngani ay pomse da, ngem matmatago kami pay laeng. ¹⁰⁻¹¹Olay intoy em-emeyan mi, kankanayon ay sangsangoen mi di pese ay kaman si Jesus begew sin naitatapian mi en sisya ta say maila sin matey ay awak mi din biyag ay idawdawat na. ¹²Isonga tet-ewa ay sangsangoen mi di pese, ngem din pantongpalana et gonoden yo di biyag ay iwed patingga na.

¹³Wada di naisolat sin kalin Diyos ay kanana, “Namatiak en Diyos, isonga waday inbagak.”* Kaman nidi met laeng

¶**3:16** Exodo 34:34.

§§**4:6** Genesis 1:3.

***4:13** Salmo 116:10.

di pammati mi, tan olay mo mapal-paligatan kami, ibagbaga mi pay dedan di patpatien mi. ¹⁴Tan ammo mi ay si Diyos ay nanago kasin en Apo Jesus et tagoena abes dakami begew sin nakies-esaan mi en sisya. Iso na en dakayo ta say alaenas datako am-in ay mamati ta maitapi tako en sisya sin kad-ana. ¹⁵An-anosan mi am-in dana ay ligat, tan layden mi ay mantongpal sin pansigdan yo ta say maad-ado di ipogaw ay makilak-am sin seg-ang Diyos. Tan mo maad-ado da, maad-ado abe di man-iyaman en Diyos et say kadayawana. ¹⁶Isonga adi kami madisdismaya, tan olay mo komapkapoy di awak tako, inag-agew ay pomigpigsa din biyag ay wada en datako ay adi katkatey. ¹⁷Tan din ligat ay laklak-amen tako et adi mabayag ya kaman magay dagsena mo mais-o sin gon-oden tako sin tapin di agew. Tan din pantongpalan di ligat ay nay et din sige-siged ay biyag ed langit ay magay pat-ingga na ya magay kaiisoana. ¹⁸Isonga din nemnemnemen tako et baken din maila tako isnan daga mo adi et din daan takon maila ay wada ed langit, tan din maila isnan daga et waday patingga da, ngem din adi maila et magay patingga da.

Din Baro Ay Awak Ay Namnamaen Di Mamati

(1 Cor. 15:35-58; Flp. 1:19-26)

5 Tan ammo tako ay mo matopi din tolda ay pan-iyanan tako isnan daga, laydena ay kalien, din awak tako, sokatan Diyos si kosto ay beey tako ed langit ay komakaman si eng-enggana ay adi amagen di ipogaw. ²Ed wani kayman, kaman takon manbay-bayeweng begew sin peteg ay layad tako ay maiskat din baro ay awak tako ³ta say wada ay dagos di ibadon di ab-abiik tako ta adi malalabosan mo taynan tako din sigod ay awak tako. ⁴Tet-ewa adi ay

nadadagsenan tako isnan daga, isonga kaman takon manbaybayeweng, ngem adiak kankanen en layden tako ay taynan din sigod ay awak tako ay matey, mo adi et layden tako ay maiskat din baro ay awak ay adi katkatey. ⁵Si Diyos di nangisagana en datako ay mangon-od sina babaen sin Ispirito na ay indawat na en datako. Et din Ispirito na di dadlon takon pangammoan ay tongpalena din am-in ay inkari na.

⁶Isonga napigsa di nemnem mi si owaoway. Ammo mi kayman ay mo wada kami isnan daga, maga kami pay laeng sin kad-an di Apo, ⁷tan din biyag mis nan daga et maibasar sin pammati, baken din maila. ⁸Ngem napigsa pay dedan di nemnem mi. Agpos et mo taynan mi nan awak mi isnan daga ta say en kami makitetee en Apo, ⁹ngem olay mo wada kamis nan daga ono sin kad-ana ed langit, din kapapatgan ay panggep mi et ta malaylaydan sisya en dakami. ¹⁰Tan masapol ay sangoen tako am-in si Cristo ta okomenas datako ta say magong-gonaan di esa ya esa ay maibasar sin inam-amag na sin kawada nas nan daga, mo siged ono lawa.

Din Oblan Da Pablo Et Din Pangaw-awisan Das Ipogaw Ta Manbalin Das Gayyem En Diyos

(Roma 5:9-11; Col. 1:19-22)

¹¹Gapo ta ammo mi ay emegyat en Apo Jesus, isonga kankanayon ay awawisen mi din ipogaw ay mamati sin ibagbaga mi. Ammon Diyos ay naimposohan di panggep mi, et sapay koma ta ammo yo abe. ¹²Baken min panggep ay it-it-ek di awak mi sin inbaga mi ay nay. Layden mi anggoy ay waday pangit-ek yo en dakami ta say waday iyat yo ay manongbat sin ipogaw issa ay mamatpateg sin kasasaad di ipogaw ay baken din wada sin nemnem na. ¹³Mo kas-pangarigan waday mangwani en naboge

kami, olay, tan para en Diyos din am-in ay am-amagen mi. Et mo kanan di odom en kostokosto di nemnem mi, ammo yo met dedan ay para en dakayo di obla mi. ¹⁴Tan din layad Cristo di mangiturturong en dakami sin am-in ay am-amagen mi, tan magay dowadowa mi ay mo natey di esa ay ipogaw ay si Cristo para sin am-in, maibilang ay natey am-in di ipogaw. ¹⁵Natey sisya para sin am-in ta datako ay matmatago et baken koma din laylayden tako di on-onodan tako mo adi et din laylayden Cristo ay natey ya natago kasin para en datako.

¹⁶Isonga ed wani, adi kami bigbigen di olay sino ay ipogaw ay maibasas sin kasasaad na isnan daga. Kaman nidi kayman di namigbigan mi en Cristo ed idi, ngem nabaliwan di pannemnem mi en sisya ed wani. ¹⁷Tan olay sino ay nakiesesa en Cristo et nanbalinen Diyos si baro ay ipogaw. Din sigod ay nemnem na et nanpatingga, tan nasokatan si baro. ¹⁸Si Diyos et anggoy di nangamag isna, tan kinaana din nanasalin en datako en sisya babaen en Cristo ya intalek na en dakami din obla mi ay mangaw-awis si ipogaw ta manbalin das gagayyem na. ¹⁹Din ibagbaga mi et kinaan Diyos din nanasalin sin kaipoipogaw en sisya babaen sin nateyan Cristo sin krus, adi na ibilbilang din basbasol da. Siya na di intalek Diyos en dakami ay maititdo. ²⁰Isonga dakami di panakaawak en Cristo, et kaman si Diyos ay mismo di mangaw-awis sin kaipoipogaw babaen sin ibagbaga mi. Man-ad-adawag kami ngarud ay mangmangwani, “Pangaasi yo ta itay-on yo ay panbalinen Diyos dakayo si gagayyem na.” ²¹Tan siya na di inamag Diyos para en datako. Inbilang na ay si Cristo di akin basol sin basbasol tako, olay mo maga polos di basol na, ta say ibilbilang na abe ay wada

en datako din kinalinteg na begew sin nakies-esaan tako en Cristo.

6 Isonga gapo ta makiob-obla kami en Diyos, bagbagaan mis dakayo ta din seg-ang Diyos ay inawat yo et waday kosto ay pantongpalana sin biyag yo. ²Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Dinngek din kararang mo sin timpo ay ninemnem ko ay maneg-ang en sik-a, ya binadangkang sik-a sin dinmatngan di kosto ay agew ay pangisalakanak en sik-a.”[†] Nemnemen yo ngarud na. Ed wani di kosto ay timpo ay pangawatan yo sin seg-ang Diyos. Ed wani di kosto ay agew ay maisalakanan yo.

Din Naligat Ay Biyag Da Pablo

³Siliban mi ta maga di am-amagen mi si kasnitan ono bomasolan di iib-a mi ay ipogaw ta say maga di manglasla-soy sin obla mi ay nay. ⁴Sin am-in ay am-amagen mi, ipappaila mi ay si Diyos di pansilsilbian mi begew sin pangan-anosan mi sin am-in ay danag ya ligat ya kaeegyat ay mapaspasamak en dakami. ⁵Da naey di odom ay ligat ay nilaklakam mi. Namin piga ay nasopsoplit kami ya naibalbalod kami ya nagolgolo kami! Nan-ob-obla kami enggana ay nabban-abbay kami, ya inan-anosan mi abe di dagaang ya poyat. ⁶Mail-ila abe ay si Diyos di pansilsilbian mi begew sin nalinis ay ogali mi, din pangammoan mi en Diyos, ya din anos ya seg-ang mi sin iib-a mi. Mail-ila abe begew sin kabaelan mi ay idawdawat din Ispirito Santo, din naimposoan ay layad mi, ⁷din pangititdoan mi sin tet-ewa, ya din panakabalin Diyos ay ipappaila na babaen en dakami. Wada abe di kinalinteg mi ay idawdawat Diyos ay maiarig si kampilan ya kasay mi. ⁸Din pansilsilbian mi en Diyos et waday mangipatpateg ya man-

[†]6:2 Isaias 49:8.

glaslasoy en dakami, waday omit-it-ek ya waday mangipalawlaw en dakami. Waday mangmangwani ay makaetek kami, ngem tet-ewa met di ibagbaga mi. ⁹Kanakanan di odom en magay kaibilangan mi, ngem mandindinamag met di ngadan mi. Kaman kamin matmatey sin pangilan di odom, ngem nay ay matmatago kami pay laeng. Sinop-soplit aben Diyos dakami, ngem adi pinompomse. ¹⁰Wada di pansaksakitan di nemnem mi, ngem komakaman pay dedan di ragsak mi. Nabibiteg kami pay, ngem ad-ado di pabakbaknangen mi. Maga abe di sanikwa mi isnan daga, ngem oka mi pay dedan di am-in.

¹¹Ay aag-ik ay taga-Corinto, maga di wadas nemnem ko si adiak inbaga en dakayo. Dakdake adi di layad ko en dakayo. ¹²Baken met dakami di mangimot sin layad mi mo adi et dakayo. ¹³Isonga dakayo ay ibilang ko ay anak ko, pangaasi yo ta sobalitan yo din dakdake ay layad mi en dakayo.

Adi Koma Makiasawa Ono Makisosyo Di Mamati Sin Adi Mamati

¹⁴Adi kayo makias-asawa ono makisososyo sin adi mamati tan adi kayo mankakompasan. Ay mabalin aya ay man-oolnos di nalinteg ya nakillo ay ipogaw? Ay siya mo mabalin ay mankakadwa di pat-a ya bolinget? ¹⁵Maga polos di pan-es-esaan di nemnem da Cristo en Satanas, isonga maga abe di pankokompasan di mamati ya adi mamati. ¹⁶Ay maibagay aya mo maitapi di sinan didiyos sin timplon Diyos? Aga, et siya abe en datako, tan datako din timplo ay panbebbeeyan di matmatago ay Diyos. Tan kanan Diyos,

“Manbeeyak en daida ya kaddadwaek daida. Sak-en di bigbigen da ay Diyos da ya daida di ipogaw ko.”[‡]

¹⁷Isonga kanan aben Diyos,

“Taynan yos daida ta maikakasin kayo en daida. Adi yo aben sagsag-enen di kadodogis ta say awatek dakayo.”[¶]

¹⁸Tan mo say iyat yo di, maibilang-gak ay Ama yo ya maibilang kayo ay anak ko.” Siya dadi din kanan din manakabalin ay Diyos.[§]

7 Patpatgek ay gagayyem, gapo ta inkarin Diyos dana en datako, doko-gan tako koma di am-in ay mangipakadodogis sin awak ya nemnem tako et ipakat tako ay mangon-onod si dadlon nasantoan ay kabibiyag begew sin pangipatpatgan tako en Diyos.

Din Pinmigsan Di Nemnem Pablo Begew Sin Inbagan Tito

²Pangaasi yo ta ipaila yo din layad yo en dakami, tan magay inamag mis lawa en dakayo, maga abe di natnatken ay initdo mi ono lawa ay ogali ay inpaila mi ay nasangawan yo, ya maga abe di sinowitik mi. ³Adiak pabasbasolen si dakayo begew sin inbagak ay nay, tan tet-ewa din enggay inbagak ay laydelayden mis dakayo. Isonga olay sino di mapasamak en datako sin matatagoan tako ya olay abe mo matey tako, adi makmaksayan nan layad mi en dakayo. ⁴Peteg ay taltalkek ya it-it-ek kos dakayo. Olay mo palalo ay mapalpaligatan kami, pinmigsan di nemnem mi sin inmalian Tito ya peteg di ragsak mi begew sin inbaga na. ⁵Tan olay sin sinmawangan mi ed Macedonia, magay nan-ibibayan di nemnem ya awak mi begew sin kaad-adon di ligat ay nilaklak-am mi. Tan wada da di nangonkontra en

[‡]6:16 Levitico 26:11-12. Ilaen abe sin Naipaammo 21:3.

[¶]6:17 Isaias 52:11.

[§]6:18 Isaias 43:6; Jeremias 31:9.

dakami ya wada abe di nandandanagan mi. ⁶Ngem si Diyos ay mangipapigsa si nemnem di nadismaya ay ipogaw et inpapigsa na di nemnem mi begew sin inmalian Tito. ⁷Et baken anggoy din inmaliana di nangipapigsa sin nemnem mi mo adi et olay pay din inpadamag na ay maipanggep sin nangiparagsakan yo en sisya. Tan kanana en laydelayden yo kano ay mangila en sak-en ya peteg kano di babawi yo sin lawa ya inamag yo ed idi. Kanana abe en enggay kano ay silalayad kayo ay mangisakit ya mangikalinteg an sak-en, isonga nasepsep ay naragsakanak.

⁸Tan olay mo nasakitan di nemnem yo begew sin doy ay solat ko en dakayo, magay babawik ed wani ay insolat ko di. Nanbabawiak kayman sin nangammoak ay nasakitan kayo, olay mo sinkaattikan anggoy di sakit di nemnem yo. ⁹Ngem ed wani nay et ay maragragsakanak, baken gapo ta nansakitek di nemnem yo mo adi et gapo ta nantongpal din sakit di nemnem yo sin nanbabawian yo. Din sana ay sakit di nemnem yo et naibasar met laeng sin layden Diyos ta say adi masakitan din pammati yo. ¹⁰Tan din sakit di nemnem ay panlaydan Diyos et mantongpal sin pangibabawian di ipogaw sin basbasol na ta say maisalakan sisya. Maga di manbabawi manbegew sidi. Ngem din nailobongan ay sakit di nemnem et mantongpal sin dosa ay eng-enggana. ¹¹Nemnem en yo din siged ay inamag Diyos begew sin sakit di nemnem yo ay sana. Tan ed wani man-gaget kayo ay mangipaila ay kosto di inyat yo. Nanbonget kayo begew sin nababainan yo ya inmegyat kayo tan mo madosa kayo. Laylayden yo ay somiged kasin di pankakadwaan tako. Silalayad kayo abe ay nanosa ay kosto sin nakabasol. Begew sin am-in dana ay inamag yo, inpaila yo ay enggay maga di maipabasol en dakayo sin napasamak ay doy.

¹²Et baken anggoy din nakabasol ono din nanbasolana di gapo ay nansolatak, mo adi et nansolatak ta say maipalawag en dakayo sin pangiilaan Diyos ay tetewa ay laylayden yo ya isaksakit yos dakami. ¹³Isonga pinmigma di nemnem mi tan maila mi ay natongpal dadi.

Ngem baken anggoy dadi si naragsakan mi mo adi et namnamed ay naragragsakan kami sin nangilaan mi sin ragsak Tito, tan enggay tinmalna ay kosto di nemnem na begew en dakayo am-in. ¹⁴Tan ed idi in-it-ek mis dakayo en sisya, et laton ay adiak napabainan begew sin inbagak. Tan nay ay napaneknekan ay tetewa din nangit-it-ekan mi en dakayo en sisya ay kaman met laeng din katet-ewan di am-in ay inbagbaga mi en dakayo. ¹⁵Isonga masepsep ay laylayden Tito si dakayo ed wani, tan nemnemnemena ay malaylaydan kayo ay namati sin am-in ay inbaga na ya dadlon yo aben pinatpateg sisya sin sinmawangana issa. ¹⁶Et peteg abe di ragsak ko, tan ammok ay mabalin ay talkek dakayo si kosto.

Din Gapo Ay Maga Koma Di Imotan Di Taga-Corinto Ay Bomadang Da Sin Makasapol

8 Aag-i, layden mi ay ammoan yo din siged ay nantongpalan di segang Diyos sin gimgimong ed Macedonia. ²Tan olay mo palalo ay napalpaligatan da ya palalo abe ay nabiteg da, ad-ado di indawat da ay badang sin iib-a da ay mamati begew sin peteg ay ragsak da. ³Mabalin ay paneknekak ay din indawat da et baken owat maibasar sin kabaelan da ay idawat mo adi et nasurok mo din kabaelan da. Et daida din kinemnem ay nangidawat. ⁴Din katet-ewa na et nanpapakaaasi da en dakami ta maidawtan das gondaway ay makibadang sin ipogaw en Diyos ed Jerusalem. ⁵Din inyat da et sinurokan da din namnamaen

mi, tan adi da indawat anggoy di pilak da, mo adi et nangon-onaen da ay nangitalek sin biyag da en Diyos ya pag en dakami, tan ammo da ay say layden Diyos ay amagen da.

⁶Ngarud, gapo ta si Tito di nangipailogi ed idi ay man-olnong kayo si idawat yo, inawis mis sisya ay mantaoli issa ta badanganas dakayo ay mangikdeng sin inlogi yo ay sana ay kaipailaan di seg-ang yo. ⁷Enggay kayman nabaknang kayos pammati. Nabaknang kayo abes pangam-ammoan yo en Diyos ya din kabaelan yo ay man-it-itdo. Nagaget kayo pay ay mansililbi en Diyos ya dakdake abe di layad yo en dakami. Ay adi mabalin aya ay ipaila yo ay nabaknang kayo abes seg-ang sin iib-a yo ta say badangan yos daida?

⁸Baken kon bilin din inbagak ay nay. Laydek anggoy ay ipaammo en dakayo ay silalayad di odom ay bomadang ta say mo tadonen yos daida, say pangammoak ay naimposoan abe di layad yo. ⁹Tan ammo yo din kadakdaken di seg-ang Jesu Cristo ay Apo tako. Olay mo palalo ay nabaknang sisya ed langit, binmitemg sisya para en datako sin nanbalinana si ipogaw, ta say bomaknang tako begew sin kinabiteg na ay sana. ¹⁰Isonga siya na di pannemnem ko. Agpos et mo itoloy yo din enggay inlogi yo ed tawen, tan dakayo kayman di damdamo ay nannemnem ya dakayo met laeng di damdamo ay nangilogi. ¹¹Iapati yo ngarud ay manongpal sin plano yo insigon sin kabaelan yo. Sapay koma ta din layad yo ay manongpal sin plano yo et maiiso sin layad yo ay nanplano. ¹²Tan mo man-idawat kayo insigon sin kabaelan yo, mapnek si Diyos sidi, basta silalayad kayo ay mangidawat. Adi na namnamaen ay idawat yo din adi yo kabaelan.

¹³Adiak layden ay kanan en bomaknang koma di odom begew sin idawdawat yo dowan kayo pay manpalpaligat. ¹⁴Ngem gapo ta ad-ado di wada en dakayo ed wani, kosto mo badangan yo din makasapol ta say mo dakayo di makasapol sin tapin di agew, mabalin abe ay badangan das dakayo. Tan mo say amagen yo di, man-isos-o kayo. ¹⁵Kaman din inpaisolat Diyos ay maipanggep sin nangol-olnongan di Judio si makan ay napod langit ay kanana, "Din nangolnong si ad-ado et maga di nabay-an en sisya, ya din nangolnong si at-atik et inmanay en sisya."**

**Din Planon Da Pablo Ta Maga
Di Manriri Maipanggep Si
Kaolnongan Ya Kaipaw-itan Di Pilak
(1 Cor. 16:1-4)**

¹⁶Man-iyamanak en Diyos tan inis-o na din layad Tito ay bomadang en dakayo sin layad ko. ¹⁷Ammok ay tet-ewa na, tan nilayad na ay dagos din plano mi ay mangibaa en sisya issa ya din katet-ewa na et sigod ay ninemnem na ay ena kasin pasyalen dakayo begew sin peteg ay pangisaksakitana en dakayo. ¹⁸Din ibaa mi ay kadwa na et din agi tako ay mamati ay patpatgen am-in di gimgimong begew sin pangikaskasabaana sin siked ay damag. ¹⁹Et baken anggoy nidi, tan sisya met laeng din dinotokan di gimgimong ay makiey en dakami ay mangiey ed Jerusalem sin inolnong yo ya din odom ay gimgimong. Amagen mi di ta say madayaw di Apo ya ta ipaila mi abe ay silalayad kami ay bomadang sin iib-a mi. ²⁰Es-esten mi ay mangolnong ya manggen sin dakdake ay maibadang ay sana ta say maga di mangwani en natnatken di panggep mi. ²¹Tan layden

**8:15 Exodo 16:18.

mi ay kostokosto di amagen mi baken anggoy sin pangilaan Diyos, mo adi et sin pangilaan aben di ipogaw.

²²Wada di esa pay ay agi tako ay ipakoyog mi en daida. Namin ado ay inpanpaneknek na en dakami ay nagaget ay mansilsilbi en Diyos. Et ed wani, namnamed ay laydelaydena ay makiey begew sin daktake ay talek na en dakayo. ²³Mo si Tito abe, makiob- obla en sak-en ay mansilsilbi en dakayo. Et mo din iib-a na pay ay aag-i tako, daida iman din panakaawak di mamati sin gimgimong, et madaydayaw si Cristo begew en daida. ²⁴Ipaila yo ngarud din layad yo en daida ta say maipaneknek en daida ya sin gimgimong ay namili en daida ay naimposan di layad yo ya tet- ewa abe din inbagbagak ay nangit-it-ek en dakayo.

Din Siged Ay Pantongtongpalan Di Man-idawat

9 Ammok kayman ay adiak masapol ay mansolat en dakayo maipanggep sin kaolnongan di maibadang sin ipogaw en Diyos ed Jerusalem. ²Tan ammok ay laylayden yo ay bomadang, et siya na abe di init-it-ek ko sin gimgi- mong ed Macedonia. Inbagbagak ay nakasasagana kayo ed Akaya ay bo- madang manlogi ed taw-en, et begew sin inbagbagak ay nay, naawis di kaad- adoan en daida ay mangolnong abe si ibadang da. ³Ngem ibaak pay dedan din dooy da ay aag-i tako ta badangan das dakayo ta say maila ay baken owat kali ay magay dagsena din nangit-it-ekak en dakayo ya ta maisagana din idawat yo ay kaman din inbagak. ⁴Tan mo somawan- gak issa ay komoykoyog di aag-i tako ay taga-Macedonia yan ammoen da ay daan maisagana din ibadang yo, palalo ay mabainanak begew sin namnamak ay

enggay naisagana, siya abe en dakayo. ⁵Isonga ninemnem ko ay agpos et mo ipaon-onak dana ay aag-i tako ta badan- gan das dakayo sin kaolnongan di inkari yo ta say maisagana ay kosto mo so- mawangak issa. Tan mo say iyat tako di, maila ay maipoon sin layad yo di idawat yo, ay adi kayo mapilit.

⁶Nemnemen yo kod na. Din mangis- ek si at-atik et at-atik abe di apitena, ngem din mangis-ek si ad-ado et ad- ado abe di apitena. ⁷Isonga nemne- men koman di esa ya esa din laydena ay idawat, ta asi na idawat begew sin ragsak na. Baken mayat mo mansakit di nemnem na begew sin idawat na ono kanana en mapilpilit sisya. Tan laydelayden Diyos di maragsakan ay man-idawat. ⁸Et kabaelana ay mangi- dawat en dakayo si am-in ay kalasin di bindisyon ta say kankanayon ay omanay di wada en dakayo sin am-in ay mas- apol yo ya ad-ado pay di mabay-an ay maibadang yo si odom. ⁹Kaman din in- paisolat Diyos ay maipanggep sin nalin- teg ay ipogaw ay kanana, “Ad-ado di idawdawat na sin nabibiteg, isonga adi malinglinglingan di ki- nasiged na ay eng-enggana.”^{††}

¹⁰Tan si Diyos ay mangidawdawat si bin-i sin man-esek ya din kanen di ipogaw et sisya met laeng di mangidaw- dawat ya mangipaad-ado sin wada en dakayo ta say mataptapian abe din siged ay am-amagen yo ay man-idawdawat. ¹¹Pabaknangenak dakayo sin am-in ay kalasin di kinabaknang ta say mabalin abe ay ibingbingayan yos kankanayon din makasapol. Et ad-ado di man-iyaman en Diyos mo awaten da din ipaw-it yo en dakami. ¹²Isonga doway pantong- palan din nay ay panagsilbi yo. Maid- awat sin ipogaw en Diyos din kasap- olan da ya masepsep abe ay maad-ado

^{††}9:9 Salmo 112:9.

di man-iyaman en Diyos. ¹³Tan mo mapaneknekan din katet-ewan di pammati yo begew sin panagsilbi yo ay nay, adado di mandayaw en Diyos, tan maila da ay on-onodan yo din siged ay damag ay maipanggep en Cristo ay ipodpodno yo ay patpatien yo. Dayawen da abes sisya begew sin daktake ay badang yo en daida ya sin tapin di ipogaw. ¹⁴Ikararagan da pay si dakayo downan da aben laylayden ay ilaen dakayo begew sin nakaskasdaaw ay seg-ang Diyos en dakayo. ¹⁵Man-iyaman tako en Diyos sin indawat na en datako ay adi kabilang di banol na.

Din Kaibasaran Di Kalebbengan Pablo

10 Wada kano di mangmangwani ay mabmabainak ya nakapoyak mo wadaak en dakayo ngem natoledak ay mansolat mo addawi di kad-ak. Isongasak-en ay si Pablo et wada di kedawek en dakayo begew sin anos ya kinababan di nemnem Cristo ay tadtadonek. ²Pangaasi yo ta adiak masapol ay ipaila din toled ko mo emeyak issa. Tan way toled ko met ket ay mangyamyam sin dooy da ay mangmangwani en nailobongan di ogali ya panggep mi. ³Tet-ewa kayman ay owat kamin ipogaw ay kaman si dakayo, ngem baken naipogawan di iyat mi ay makigobat sin lawa. ⁴Tan din armas ay os-osalen mi et baken din os-osalen di nailobongan ay ipogaw mo adi et din napigsapigsa sin pangilan Diyos, tan kabelaan da ay mangabak sin mangonkontra en sisya. ⁵Isongasabaken mi din am-in ay agin kokosto ay rason ya nemnem di nalalastog ay ipogaw ay manalsalin sin pangammoan da en Diyos ta say mabaliwan di nemnem da ay maibasas sin layden Cristo. ⁶Et mo ipaila yo ay tongtongpalen yo ay kosto si Cristo, asi mi dosaen di olay sino ay manigaan ay manongpal en sisya.

⁷Din pankolkolongan yo et patpatgen yo din kasasaad di ipogaw ay maibasas sin maila yo. Tan wada da issa di mangmangwani en daida di kosto ay panakaawak Cristo, ngem mo say kankanan da di, nemnemen da koma ay dakami abe di kosto ay panakaawak Cristo. ⁸Tan olay mo kaman palalo ay adado di inbagbagak ay maipanggep sin lebbeng mi, adiak mabain, tan din Apo di nangidawat en dakami ta papigsaen mi di pammati yo, ay baken min dadaelen. ⁹Say inbagak na ta adi yo kanan en padpadasek ay mangegyat en dakayo begew sin solsolat ko. ¹⁰Kankanan di odom en din solsolat ko et waday dagsen da ya ipaila da din lebbeng ko, ngem mo wadaak issa, kaman magay pateg ko downan aben magay dagsen di inbagbagak. ¹¹Din mangmangwanis di et agpos mo nemnemen da ay din inbagbaga mi sin solat mi et siya met laeng di itet-ewa mi mo somawang kamis sa.

Din Obla Ay Lebbengen Da Pablo Ay It-ek

¹²Adi mi kayman layden ay mangis-o si awak mi sin dooy da ay mangit-it-ek sin awak da. Kaman kolang di nemnem da! Tan din lokod da sin kinasiged da et din ogali da met laeng. ¹³Ngem mo dakami pay, waday kosto ay panpatingaan di it-it-ek mi. Tan maga di it-it-ek mi mo adi din obla ay intalek Diyos en dakami, et dakayo di maibilang sin obla ay nay. ¹⁴Isongasadi mi lablaben din kosto ay biyang mi mo it-it-ek mi din obla mi sin kad-an yo, tan dakami met di nangon-ona ay en nangikaskasaba sin siged ay damag ay maipanggep en Cristo en dakayo. ¹⁵Adi mi aben ibilbilang di oblan di odom ay obla mi ta say it-ek mi. Ngem namnamaen mi ay pomigpigsadi pammati yo ta say makdeng di obla mi en dakayo. Asi kayo mabalin ay tomoleng en dakami ¹⁶ta en kami ikasaba

din siked ay damag sin naiad-addawi ay il-ili ay maga pay laeng di man-it-itdo. Tan adi mi layden ay it-ek din inoblan di odom ay mangwani en biyang mi di ay obla. ¹⁷ Onodan tako din inpaisolat Diyos ay kanana, “Mo waday mayad ay mangit-ek si kompormi, it-ek na koma din inamag di Apo.”^{††} ¹⁸ Tan din tet-ewa ay maapolbalan et baken din mangit-ek si awak na, mo adi et din it-ek di Apo.

**Din Nandanagan Pablo Ay Din Baken
Tet-ewa Ay Aapostol Et Ietekan
Da Din Mamati Ed Corinto**

(1 Cor. 9:1-18)

11 Sapay koma ta anosan yo ay dengngen nan at-atik ay ibagak en dakayo. Adi yo kod tetewengen, olay mo kamanak ipogaw ay waday kolkolang na. ² Tan iimonak dakayo ay kaman din pangiiomonan Diyos sin ipogaw na. Tan maiarig kayo si balasang ay inkaising ko sin es-esa ay asawaena ay si Cristo, isonga es-estek dakayo ta nalinis kayo sin agew ay pankasalan yo. ³ Ngem emegyatak into et mo masangaw kayo et taynan yo din naimposan ay layad yo en Cristo ay kaman si Eva ay naitetkan sin sikap di eweg. ⁴ Tan mo wada di somawang ay natken di ikaskasaba da ay maipanggep en Jesus, adi yo met tetewengen daida. Nalaka kayo abe ay mangawat si ispirito ay naitken sin Ispirito Santo ay sigod ay inawat yo. Ya nalaka kayo abe ay mamati si damag ay kanan da en siked ngem naitken sin siked ay damag ay inkaskasaba mi en dakayo. Ay apaw kayo! Apay nga an-anosan yos daida? ⁵ Kankanan da en daida kano di kangatoan ay aapostol, ngem ay siya mo waday pangabak da en sak-en? ⁶ Bake-

nak kayman nalaing ay mankali, ngem adiak met mankolang sin ammok ay maipanggep en Diyos. Ammo yo ay tet-ewa di, tan kankanayon ay inpappailak en dakayo sin am-in ay in-it-dok.

⁷ Inpababak iman di awak ko ay man-oblas katagoak ta say maipangato kayo begew sin in-it-dok. Adiak polos nanpalagbo en dakayo sin nangikaskasabaak en dakayo sin siked ay damag ay napo en Diyos.^{¶¶} Ay basol ko aya din nangiyatak sidi? ⁸ Din katet-ewa na et kamanak nangakew, tan sin nakiteteeak en dakayo, inaw-awat ko din badang di odom ay gimgimong ta way iyat ko ay nansilbi en dakayo. ⁹ Tan idi kolang di masapol ko, adiak nankedaw en dakayo, tan waday aag-i tako ay napod Macedonia ay nangiali sin masapol ko.^{§§} Isonga adiak polos pinalpaligat si dakayo et siya abe sin tapin di agew. ¹⁰ Maga abe di makaipasaldeng en sak-en ay mangit-ek sina, tan adiak polos mankedaw si badang en dakayo ono odom ay ipogaw sin il-ili ed Akaya. Tet-ewa di ay kaman din katet-ewan di ibagbagan Cristo ay wada en sak-en. ¹¹ Sino ngin di gapo ay adiak mankedkedaw en dakayo? Ay tan kolang di layad ko en dakayo? Ammon Diyos ay laydelaydek si dakayo! ¹² Et itoltoloy ko ay adi mankedkedaw en dakayo ta say magay wayan din dooy ay agin aapostol ay mangit-ek si obla da ay mangwani en magay kaitkenan di am-amagen da sin am-amagen mi.

¹³ Tan da dooy ay ipogaw et manpaila da ay kaman dan tet-ewa ay aapostol Cristo, ngem din katet-ewa na et agin aapostol da ay mangiet-etek si it-itdoan da. ¹⁴ Adi tako koma masdaawan sidi, tan olay si Satanas et mabalin ay

††10:17 Jeremias 9:24. Ilaen abe sin 1 Corinto 1:31.

¶¶11:7 1 Corinto 9:3-18.

§§11:9 Filipos 4:14-15.

manpaila ay kaman mankoniniing ay anghel Diyos. ¹⁵ Et mo kabaelana di, baken nakaskasdaaw mo din mansilsilbi en sisya et manpaila da ay kaman nalinteg ay mansilsilbi en Diyos. Ngem din mapasamak en daida sin tapin di agew et maibasar sin lawa ay inam-amag da.

Din Nangit-ekan Pablo Sin Ligat Na

¹⁶ Ibagak kasin ay adi yo koma nem-nemnem ay naong-ongak gapo ta din awak ko di ibagbagak. Ngem olay mo say pannemnem yo en sak-en, dengngen yo pay dedan nan at-atik ay it-it-ek ko, tan dinnge yo met din init-it-ek di odom. ¹⁷ Din nay ay pangit-it-ekak sin awak ko et adi maibasar sin ogalin Jesus mo adi et din ogalin di naong-ong. ¹⁸ Ngem gapo ta ad-ados sa di mangit-it-ek sin awak da ay maibasar si napateg isnan daga, may kod ta sak-en abe. ¹⁹ Tan sana ay an-anosan yo di makiteteen di naong-ong ay ipogaw en dakayo. Maragsakan kayo pay! Anna pay dis kinasirib yo! ²⁰ Panbalbalinen das dakayo si bag-en da, ab-abosen dan gamgameng yo, siksikapan das dakayo, ipangpangato dan awak da en dakayo, ya palalo ay babbainan das dakayo, ngem an-anosan yo pay laeng si daida! ²¹ Palalo kayman di bain ko ay mangipodno ay kolang di toled ko ay mangiyat sidi en dakayo.

Ngem mo maipanggep si toled da ay mangit-ek sin awak da-nay ay mankalkaliak ay kaman naong-ong ay ipogaw-abakek si daida. ²² It-it-ek da ay Hebreo da, ay baken siya? May, Hebreoak abe. Kankanan da en polin Israel daida, ay baken siya? Sak-en abe et esa ay polin Israel. Ay si Abraham din apo da? Olay sak-en abe. ²³ Kankanan da ay mansilsilbi da en Cristo, ay baken siya? Kamanak naboge sin nay ay ibagbagak, ngem ipapatik pay dedan ay mangwani en napatpateg din nansilsilbiak en Cristo. Tan addawi ay nagagetak ay

man-obra para en Cristo mo si daida. Ad-ad-ado di naibalbalodak. Adi kabilang di nasopsoplitak. Namin ado ay nganngani ay mateyak. ²⁴ Namin lima ay sinmop-soplit di gagait ko ay Judio si tolonpo ya siyam. ²⁵ Namin tolo ay napat-oanak. Namingsan abe ay pinigpig das sak-en si bato enggana ay mateyak koma. Sin nakilogloganak si bapor, namin tolo ay nalned. Et sin namingsan, wadaak sin baybay ay nantaytay-apew si sin-agew ya sinlabi. ²⁶ Sin ad-ado ay nanbibiyahiak, ad-ado abe di nilaklak-am ko ay kaeegyat. Wada di daktake ay danom sin ginawang, wada di tollisan. Wada abe di kaeegyat ay inam-amag di gagait ko ay Judio ya siya abe din Gentil ya agin papati en Cristo. Wada pay di kaeegyat ay sinangsangok sin dadakke ay il-ili, sin luglugar ay magay omili ya sin nakilogloganak si bapor. ²⁷ Nan-ob-obraak enggana ay nabababbayak. Namin ado ay adiak naseyseyep. Nadagdagaanganak ya nabigbigawak. Nasnaskawak abe tan kolang di badok. Namin ado ay adiak nangnangan begew sin oblak. ²⁸ Et baken anggoy dana, tan kankanayon ay madadagse-nanak begew sin pangisaksakitak sin am-in ay gimgimong. ²⁹ Tan mo waday nakapoy di pammati na, makilikliknaak en sisya. Mo wada abe di masolisog ay manbasol, palalo di sakit di nemnem ko.

³⁰ Sigaak ay mangit-ek sin awak ko, ngem mo masapol ko ay mangiyat sidi, it-ek ko di mangipailas kinakapoy ko. ³¹ Si Diyos ay din Diyos ya Aman Apo Jesus et ammo na ay baken etek di ibagbagak. Madaydayaw sisya ay eng-enggana. ³² Dad-atek di esa ay napasamak ay nangipaila sin kinakapoy ko. Ed idi, sin kawadak ed Damascus, din gobernador ay dinotokan Ari Aretas et laydena ay mangipadpap en sak-en. Isonga inbaa na di sosoldado ay en mamantay sin segpan di ili. ³³ Ngem waday binmadang. Nan-

a das dakdake ay basket, et inpabela da sin tawa ta say panloganak. Pag dan oyoyen sin nakayang ay batog ay kodal di ili ta way iyat ko ay lomayaw.

Din Nangammoan Pablo Ay Omanay Di Seg-ang Diyos Sin Kinakapoy Na

12 Kapilitan ay itoloy ko ay mangit-ek sin awak ko, olay mo magay silbi na. Isonga ibagak en dakayo ed wani din inpappailan Apo Jesus en sak-en ay kaman iitaw ya din inpaam-ammo na abe en sak-en.²⁻³ Waday napasamak sin mamati en Cristo ay am-ammok.* Manlogi sin napasamakana enggana ed wani, inmey di sinpo ya opat ay tawen. Din doy ay pasamak et naikayang ed langit sin kad-an Diyos.† Adiak kayman ammo mo eng-enggay din ab-abiiik na si inmey ono naitapi din awak na. Eng-enggay Diyos si nakin ammos di. Ngem ammok ay naikayang din ipogaw ay doy ed Paraiso,⁴ et sin kawada nas di, waday dinnge na ay adi mabalin ay maibaga sin kalin di ipogaw ya adi aben inpalobos Diyos ay maibaga.⁵ Mo laydek koma ay it-ek di kaman nidi ay ipogaw begew sin naipaila en sisya, lebbeng ko di, ngem mo maipanggep si biyag ko isnan daga, maga di it-ek ko mo adi din mangipailas kinakapoy ko.⁶ Ad-ado di mabalin ay it-ek ko mo laydek koma, et bakenak naong-ong mo say iyat ko di, tan tet-ewa am-in di ibagbak. Ngem iginek ko ta adi palaloen di ipogaw ay mangipang-pangato en sak-en. Tan laydek ay din pannemnem da en sak-en et maibasas sin inam-amag ko ya inbagbak ay inil-ila ya dindinne da ay mismo.

⁷Gapo ta adi layden Diyos ay ipang-pangatok di nemnem ko begew sin pateg ay nakaskasdaaw ay naipappaila en sak-en, inpalobos na ay ibaan Satanang di maiarig si sobe ay kanayon ay pomalpaligat.⁸ Namin tolo ay nanad-adawagak en Apo Jesus ta pakaa-nena koma.⁹ Ngem kanana en sak-en, “Omanay di seg-ang ko en sik-a ta maanosam san ligat mo, tan kostokosto ay maipaila di panakabalin ko sin kinakapoy di ipogaw.” Isonga begew sin songbat Apo Jesus ay nay, adiak itoltoloy ay mankedaw ay pakaa-nena, mo adi et maragsakanak ay mamatpateg sin kinakapoy ko ta say kankanayon en sak-en din panakabalin Cristo.¹⁰ Isonga mo laklak-amek di kinakapoy ko, odom ay ligligat ono kaeegyat ay paspasamak begew en Cristo, mapnekak. Mapnekak abe mo wada di bomabbain ono pomalpaligat begew en Cristo. Tan mo liknaek di kinakapoy ko, napigsagak abe begew sin pangipapigsakaan en sak-en.

Din Layad Pablo En Daida Ed Corinto Ya Din Nandandanagana Ay Maipanggep En Daida

¹¹Kamanak ipogaw ay waday kolkolang na begew sin nay ay nangit-it-ekak sin awak ko, ngem dakayo dedan di pinmilit. Tan dakayo koma di nangit-it-ek en sak-en. Tan olay mo magay pateg ko, bakenak pay dedan nababa mo din dooy da ay agin aapostol ay mangmangwani en daida kano di kangatoan.¹² Tan inil-ila yo ay tet-ewa ay apostolak begew sin sinyal ya odom ay nakaskasdaaw ay kaipailaan di panakabalin Diyos

***12:2-3** Sigaan Pablo ay nangit-ek sin awak na, isonga sin nanad-atana sin iniitaw na ay nay, kaman natken ay ipogaw di inbagbaga na. Ngem maawatan tako sin versikulo 1 ya 7 ay din awak na met laeng di ibagbaga na.

†**12:2-3** Din kanana sin Griego et: ...*naikayang sin maikatlo ay langit*. Tolo ay langit di ibagbagan di Biblia. Din kababaan et din kad-an di liboo. Din maikadwa et din kad-an di agew, talaw ya bowan. Din maikatlo et din kad-an Diyos.

ay inan-anosak ay nangam-amag sin nakiteteek en dakayo. ¹³Ay wada aya di siged ay inam-amag ko para sin odom ay gimgimong ay adiak aben inamag para en dakayo? Maga di naitkenan di inam-amag ko en dakayo mo adi et din nanigaak ay mamalpaligat en dakayo sin kasapolak. Pangaasi yo ta pakawanen yo san basol ko!

¹⁴Nakasaganaak ed wani ay en masyal kasin en dakayo, et siya na di maikatlo ay emeyak issa. Adiak emey manpatagano en dakayo, tan din gamgamgamak et baken din gameng yo mo adi et dakayo ay mismo. Tan dakayo di kaman kon anan-ak, et baken din anan-ak di mansensensen si pilak para en da ama da mo adi et baliklad.

¹⁵Isonga peteg di ragsak ko ay mabosan si pilak ya bikas ya olay sino para en dakayo. Ay makmaksayan aya di layad yo en sak-en begew sin nay palalo ay layad ko en dakayo?

¹⁶Mabalin siguro ay awen yo amin ay adiak nankedkedaw si katagoak en dakayo, ngem wada da di mangmangwani ay in-etekak dakayos sikap ko. ¹⁷Intoy inyat ko aya ay nangiyat sidi? May kod ta ibaga yo. Ay sinowitik kos dakayo babaen sin inbabbaak en dakayo? ¹⁸Kaspangarigan, si Tito ay inawis ko ay emey en dakayo ya din agi tako ay inbaak ay kadwa na, ay sinowitik da aya si dakayo? Ado paabe na! Et mo kosto ngarud di panggep ya ogali da en dakayo, ay siya mo natken di panggep ya ogalik?

¹⁹Din wada ngin sin nemnem yo et inkalkalintegangan mi din awak mi en dakayo babaen sin inbagbaga mi. Ngem din katet-ewa na, inbagbaga mi amin sin pangiilaan Diyos begew sin nakiesesaan mi en Cristo, ya maga di panggep mi mo adi et di pomigsaan di pammati

yo ay gagayyem ko. ²⁰Emegyatak ay mo somawangak issa, datngak si dakayo ay mangam-amag si adiak layden ay ilaen. Et mo say mapasamak di, adi yo aben layden di amagek en dakayo. Madandanaganak ay datngak di man-iibaw ya man-golgolo, ono wada di apal, bonget, imon, ya nalalastog di nemnem na. Ono wada di mangipalawlaw si ib-a na ya man-apat. ²¹Emegyatak ay mo omaliak kasin, ipidwan Diyos ay mangipabain en sak-en begew sin am-amagen yo ay lawa. Emegyatak abe tan mo masakitan di nemnem ko begew sin ad-ado ay nakabasal ed idi yan adi da pay laeng ibabawi din kadodogis ay am-amagen da ay kaman din kamalala ya odom ay naalas ay maamag.

Din Maod-odi Ay Indadaan Ya Inbilibilin Pablo Sin Mamati Ed Corinto

13 Siya na di maikatlo ay masyalak en dakayo. Nemnemen yo din inpaisolat Diyos ay kanana, “Mo waday mangidarum si ib-a na, masapol ay waday dowo ono nasurok ay tistigo ay mangipaneknek sin katet-ewa na.”[‡]

²Sin naikadwa ay namasyalak en dakayo, indadaan ko sin nakabasal ed idi pati din odom en dakayo ay nanbasbasol ay dadlonak dosaen daida sin pantaoliak mo adi da pay laeng manbabawi. Et ipidwak ed wani ay mangidadaan en daida olay mo magaak sin kad-an yo. ³Layden yo ay ipaneknek ko en dakayo ay si Cristo di mankalkali babaen en sak-en, ay baken siya? Ipailak ngarud di katet-ewa na sin enak panosaan sin mangam-amag si lawa. Tan baken nakapoy si Cristo ay manosa en dakayo mo adi et ipaila na din panakabalina.

[‡]13:1 Deuteronomio 19:15.

⁴Tet-ewa kayman ay naila di kinakapoy Cristo sin nailansaana sin krus, ngem din panakabalin Diyos di mail-ila ed wani sin matatagoana. Et siya abe ay makilaklak-am kami sin kinakapoy na begew sin naitatapian mi en sisya, ngem mo maipanggep si iyat mi en dakayo, ipaila mi din panakabalina ay napo en Diyos begew sin makikadkadwaan mi en sisya sin matatagoana.

⁵Baken koman dakami di bistigalen yo mo adi et din awak yo ta paneknekan yo mo tet-ewa san pammati yo. Tan nalaka koma ay mailasinan yo ay wadas Cristo Jesus en dakayo malaksig mo mapaneknekan ay maga baw di pammati yo. ⁶Et mo say amagen yo di, namna-maek ay maammoan yo abe ay tet-ewa ay apostolak. ⁷Ikarkarag mi en Diyos ay maga koma di am-amagen yo ay lawa. Ngem din gapo ay ikarkarag mi di et baken ta mapaneknekan di kinaapostol mi. Layden mi anggoy ay siged ya kosto di am-amagen yo, olay magay waya mi ay mangipaneknek sin kinaapostol mi babaen sin panosaan mi en dakayo. ⁸Tan adi kabalin ay kontraen mis dakayo mo on-onodan yo din tet-ewa ay mait-itdo mo adi et masapol ay badangan mis dakayo. ⁹Isonga

maragsakan kami mo nakapoy di pangilan di ipogaw en dakami, basta napigsakayo. Tan din ikarkarag mi et komoskosto di ogali yo ya olnos yo enggana ay magay kolang na. ¹⁰Isonga insolat ko dana sin kawadak pay laeng isna ta adiak koma masapol ay ipaila di kalebbengak ay indawat Apo en sak-en sin panosaak en dakayo. Tan din kosto ay kaosalan di kalebbengak ay nay et ta papigsak di pammati yo ay bakenak dadaelen.

Din Kaldengan Di Solat

¹¹At-atik pay di laydek ay ibaga en dakayo ay aag-ik sin nay kaldengan di solat ko. Esten yon ogali yo ta madiyosan kayo. Adi yo tetewengen din inbagbagak en dakayo. Pan-es-esaen yo di nem-nem yo ya man-oolnos kayo tan mo say iyat yo di, wada en dakayo si Diyos ay napoan di layad ya talna.

¹²Manpinakomosta kayo ay mangipaila ay manlilinayad kayo. ¹³Am-in ay ipogaw en Diyos isna et pakpakomostaan das dakayo.

¹⁴Sapay koma ta lak-amen yo am-in di seg-ang Apo Jesu Cristo ya din layad Diyos ya din makikadkadwaan di Ispirito Santo en dakayo.

Din Solat San Pablo Sin

Taga-Galacia

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din siged ay damag ay inkaskasaban Pablo et mapalinteg di ipogaw sin pangiilaan Diyos begew sin pammati na en Jesu Cristo et anggoy. Sin ena nangikaskasabaan sin nay siged ay damag sin il-ilin di Gentil ed Galacia ay esa ay probinsiya ed Asia Minor, nangagsak da ay nangawat en sisya et adado di namati. Ngem sin doy ay timpo, wada di bonggoy di Judio ay namati en Cristo, ngem baken kosto di ininitdo da maipanggep sin iyat di Gentil ay maisalakan. Idi nabaybayag, wada en daida di inmey ed Galacia ay nangonkontra sin initedon Pablo. Kanan da en baken tet-ewa ay apostol sisya, tan baken esa sisya sin sinpo ya doway ay aapostol ay nakikadkadwa en Apo Jesus sin kawada nas nan daga. Kanan da abe en baken tet-ewa ay mapalinteg di ipogaw sin pangiilaan Diyos begew sin pammati et anggoy. Mo laydena ay maisalakan, masapol abe ay manpakogit ya onodana di odom ay linteg Moses. Kanan da abe en lawa di inkaskasaban Pablo ay maipanggep si wayawayan di namati en Cristo, tan mo napawayaan di ipogaw sin lebbeng di linteg, masepsep kano ay manbasbasol. Siya dana di initedon di Judio sin gimgimong ed Galacia.

Idi nadamag Pablo ay ad-ado di namati ay masangsangaw en dana ay baken kosto ay mait-itdo, insolat na din solat ay nay ta pantaolienas daida sin tet-ewa ay pammati da en Cristo. Sin nangon-ona ay doway ay kapitolo, inkalintegana din kinaapostol na. Dinadat na din nangayagan Diyos en sisya ay en mangikasaba sin siged ay damag sin Gentil, et pinaneknekana ay din initedo

na et baken napo si nemnem di ipogaw mo adi et napo en Diyos. Inpanemnem na abe en daida ay olay din aapostol ed Jerusalem et binigbig da din kinaapostol na. Sin kapitolo 3 ya 4, inpalawag na ay din pangibilangan Diyos ay nalinteg di ipogaw et adi maibas sin pangonodana sin linteg mo adi et din pammati na en Cristo et anggoy. Sin maododi ay kapitolo, sinongbatana din nangangwani en lawa mo mapawayaan di ipogaw sin lebbeng di linteg. Kanana en inayan mo dokogan da din segang Diyos en daida ta maibag-en da sin linteg Moses. Binagaana abe si daida ta manpaituray da sin Ispirito Santo ta say mabaroan di kabibiyag da ya adi da onodan din lawa ay laylayden di naipogawan ay nemnem da.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-10

Din nangikalintegana Pablo sin kinaapostol na 1:11-2:21

Din kaibasaran di pangibilangan Diyos ay nalinteg di ipogaw 3:1-4:31

Din wayawayan di mamati en Cristo ya din lebbeng da ay manpaituray sin Ispirito Santo 5:1-6:10

Din kaddengan di solat 6:11-18

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay nadotokan ay apostol Jesu Cristo. Baken ipogaw di nangdotok ono nangibaa en sak-en ay man-apostolak mo adi et si Jesu Cristo ya si Diyos Ama ay nanago kasin en sisya. ²Naey di solat ko en dakayo ay man-gimimong sin il-ili ed Galacia. Din gagait kos na ay mamati et maitapi da am-in en sak-en ay pakomostaan dakayo. ³Sapay koma ta wada en dakayo di segang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo ⁴ay nangidawat sin biyag na ta mapakawan din basbasol tako. Inamag na di ay maibas

sin layden Diyos ay Ama tako ta say maisalakan ya mapawayaan tako sin lawa ay wadas nan daga.⁵ Madayaw komas Diyos ay eng-enggana. Amen.

Es-esa Di Tet-ewa Ay Sigid Ay Damag. Madosa Si Eng-enggana Di Man-itdos Natken

⁶Palalo ay nasdaawak en dakayo, tan dokdokogan yo kano ay dagos si Diyos ay nangayag en dakayo begew sin segang Cristo, et say onodan yo kano di natken ay mait-itdo ay kanan yo en siged ay damag.⁷ Din katet-ewa na et maga di odom si siged ay damag mo adi din maipanggep en Cristo, ngem wada da kano di mangol-olaw en dakayo ay mamadpadas ay mamaliw sin nay siged ay damag.⁸ Idadaan ko en dakayo ay olay mo dakami ay mismo ono anghel ay napo ed langit di en mangikasabas natken mo din siged ay damag ay inkasaba mi en dakayo ed idi, sapay koma ta madosa ed inferno ay eng-enggana.⁹ Siya na di inbaga mi en dakayo ed idi, ngem ipidwak pay dedan: mo olay sino ay mangikaskasabas natken mo din siged ay damag ay sigsigod ay inawat yo, sapay koma ta madosa ed inferno ay eng-enggana.

¹⁰Mo nemnemen yo din nay inbagagak, maawatan yo koma ay din anapek et baken din pangapolbalan di ipogaw en sak-en mo adi et din pangapolbalan Diyos. Baken abe din panlaydan pay laeng di ipogaw en sak-en di gangamgamek, tan mo doy ya siya di, adi mabalin ay maibilangak ay mansilbi en Cristo.

Din Nangikalintegan Pablo Sin Katet-ewan Di Inkaskasaba Na Ya Din Kinaapostol Na

¹¹Aag-ik, laydek ay dadlon yon maawatan ay baken napos nemnem di ipogaw din siged ay damag ay

inkasabak en dakayo.¹² Tan baken ipogaw di nangammoak sin nay siged ay damag. Maga abe di nangitdo en sak-en, mo adi et si Jesu Cristo ay mismo di nangipaammo en sak-en.

¹³Enggay dinnge yo din sigod ay kabibiyag ko sin nangon-onodak sin ogalin di Judio. Ammo yo ay nalabes ay pinalpaligat ko din ipogaw Diyos ay namati en Jesu Cristo, et inpakpakat ko din kabaalak ta say mamaga koma di mamati en sisya.¹⁴ Mo maipanggep abe sin pammati mi ay Judio, nanlaslasinak mo din ad-ado ay gagait ko ay Judio ay katawenak, tan addawi ay nagagagetak ay mangonod ya mangikalintegan sin ogali ay tinawid mi sin aap-o mi.

¹⁵Ngem natken baw di panggep Diyos en sak-en, tan sigod ay pinili nas sak-en sin daanak maianak, et begew sin segang na, inmayag ta mansilbiak en sisya.¹⁶ Sin dinmatngan din timpo ay laydena ay ipaila en sak-en din Anak na ta say ikasabak sisya sin Gentil, maga polos di ipogaw si inmeyak ay nanopaitdoan.¹⁷ Adiak aben inmey ed Jerusalem ay makingalat sin nangon-ona ay aapostol mo sak-en, mo adi et inmeyak ay dagos ed Arabia. Asiak nantaoli ed Damascus.¹⁸ Idi nalabas di tolo ay tawen manlogi sin namatiak, inmeyak ed Jerusalem ay mamasyal en Pedro et nakiteteek en sisya si doway ay dominggo.¹⁹ Ngem anganggay da Pedro en Santiago ay agin di Apo si inilak ay aapostol. Magay odom.²⁰ Ammon Diyos ay tet-ewa dana ay insolat ko en dakayo, baken etek.

²¹Asiak pag emey sin il-ili ed Syria ay ed Cilicia.²² Sin timpo ay doy, din gimgimong di namati en Cristo ay wada ed Judea et adi da pay laeng inil-ilas sak-en.²³ Nadamdagam da anggoy ay din namalpaligat en daida ed idi ta say mamaga koma di mamati en Cristo et wada ed wani ay mangikaskasaba sin pammati

ay sana. ²⁴ Isonga dinaydayaw das Diyos begew en sak-en.

**Din Namigbigan Di Aapostol Ay
Gait Da Ay Apostol Si Pablo
Ya Din Nangapolbalan Da
Sin Inkaskasaba Na**

2 Idi nalabas di sinpo ya opat ay tawen, inmeyak kasin ed Jerusalem ay nangikoykoyog en Barnabas. Intakin mi abe si Tito. ² Inmeyak sidi tan inpailan Diyos en sak-en ay say amagek di koma. Idi sinmawang kami, nakimitingak en daida anggoy ay maibilang ay papangolo, et inlawag ko en daida din siged ay damag ay ikaskasabak sin kaipoipogaw ay Gentil. Inamag ko di ta say ammoan da ay kosto di in-itdok tan into et mo masayang din nangaskasabaak ed idi ya siya abe ed wani. ³ Din nantongpalana et inapolbalan da din inbagak, tan olay din kadwak ay si Tito ay Gentil et adi da inpilit ay manpakogit. ⁴ Ngem wada et di agin papati en Cristo ay naitapi en dakami ta siimen da din wayawaya tako begew sin nakiesesaan tako en Cristo Jesus. Kanan da en manpakogit komas Tito, tan din panggep da et maibag-en tako kasin ay mangonod sin linteg Moses. ⁵ Ngem adi mi polos intolok, olay sinkaattikan, ay matongpal din inbaga da ta say adi masoksokatan din tet-ewa ay siged ay damag ay patpatien yo.

⁶ Kaman din inbagak, din doy ay maibilang ay papangolo (magay lawa na en sak-en mo sino di kasasaad da ed idi, tan magay panlaslasinen Diyos si ipogaw ay maibasar sin kasasaad na) magay intapi da sin it-itdok, ⁷⁻⁹ mo adi et inaw da ay kosto. Tan inammo da ay begew sin seg-ang Diyos, intalek na en sak-en din kinaapostol ko ay

mangikasaba sin siged ay damag sin Gentil ay kaman met laeng din nangitalkana en Pedro sin kinaapostol na ay mangasaba sin Judio. Din nangammoan das di et inila da ay bininbindisyonan Diyos din nangaskasabaak sin Gentil ay kaman met laeng din naminbindisyonana sin oblan Pedro sin Judio. Isonga din doy ay maibilang ay way kalebbengana ay da Santiago en Pedro ya si Juan et sinamano das dakami en Barnabas ay mangipaila ay nankikinaawatan kami ay kosto. Din nantolagan mi et itoloy mi en Barnabas ay mangasaba sin Gentil down da aben itoloy ay mangasaba sin Judio. ¹⁰ Intogon da anggoy en dakami ay itoltoloy mi ay bomadang sin nabibiteg ay Judio, et siya met laeng ay inpakpakat kon kabaalak ay amagen.

Din Nangontraan Pablo En Pedro

¹¹ Ngem sin inmalian Pedro ed Antiok, kinontrak sisya sin sangoanan di kaipoipogaw, tan nalawag ay baken kosto din inamag na. ¹² Tan sin kaal-ali na, kanayon iman ay nakiok-okob sin aagi tako ay Gentil. Ngem idi dinmateng day Judio ay inbaan Santiago, inin-inayad na ay nangisaldeng et adi nakiok-okob sin Gentil, tan emegyat sin bonggoy di Judio ay nangipapilit ay maonodan din linteg Moses. ¹³ Isonga din odom ay namati ay Judio et tinadon das Pedro, olay mo daida ya si Pedro et ammo da am-in ay baken kosto di inam-amag da. Olay si Barnabas et nasangaw ay manadon en daida. ¹⁴ Idi inammoak ay inam-amag da di maikontra sin tet-ewa ay mait-itdo sin siged ay damag, kanak en Pedro sin sangoanan da am-in, “Olay mo Judio ka, binaybay-am di odom ay ogalin di Judio ay kaman kan Gentil. Mo sik-a ay Judio

---

²:12 Mo maibasar sin linteg Moses, maiparit ay makikan di Judio si baken Judio ay makwani en Gentil tan into et mo mangan si paniyew et maipakadodogis.

et inyat mo di, apay nga ipapilit mo ay onodan di Gentil di ogali tako ay Judio?”

¹⁵Asiak intoloy ay nangwani en daida am-in, “Naianak tako kayman ay Judio; baken takon Gentil ay adi nangammo sin linteg Diyos. ¹⁶Ngem ammo tako pay dedan ay adi mapalinteg di ipogaw sin pangiilaan Diyos begew sin panongtongpalana sin linteg na mo adi et begew sin pammati na en Jesu Cristo et anggoy. Isonga olay datako abe ay Judio et namati tako en Cristo Jesus ta say ibilang Diyos ay nalinteg tako begew sin pammati tako en Cristo, baken din panongtongpalan tako sin linteg. Tan maga polos di mapalinteg sin pangiilaan Diyos begew sin panongtongpalana sin linteg.[§]

¹⁷“Namnamaen tako ngarud ay mapalinteg tako sin pangiilaan Diyos begew sin nakies-esaan takon Cristo. Ngem mo maibilang tako ay managbasol ay ipogaw ay kaman din Gentil begew sin talek takon Cristo, ay laydena ay kalien en aw-awisen Cristo di ipogaw ay manbasol? Adi polos mabalin! ¹⁸Tan din katet-ewa na et ipailak ay nakabasolak mo mansagongak ay mangonod kasin sin linteg ay dinokogak ed idi. ¹⁹Tan begew sin linteg ay adiak kabaelan ay onodan, inammoak ay nakeddenganak ay matey ya maisina en Diyos. Isonga ibilang ko ay nateyak mo maipanggep sin linteg ta say matagoak para en Diyos. ²⁰Tan maibilang ay nakikateyak en Cristo sin krus, isonga kaman baken sak-en di matmatago ed wani mo adi et si Cristo di matmatago en sak-en. Tan din biyag ko ed wani et maibasar sin pammatik sin Anak Diyos ay nangipaila sin layad na en sak-en sin nangidawtana sin biyag na para en sak-en. ²¹Adiak panbalinen ay magay silbin din seg-ang Diyos ay kaman din iyat di mantaltalek sin linteg, tan mo doy ya mabalin koma ay ma-

palinteg di ipogaw sin pangiilaan Diyos begew sin panongtongpalana sin linteg, adi pay sayang ngarud di nateyan Cristo!” Siya din inbagak en daida ed Antiok.

Din Nangawatan di Taga-Galacia Sin Ispirito Santo Et Baken Begew Sin Nanongtongpalan Da Sin Linteg

3 Ay daetan kayo ay taga-Galacia! Kaman magay nemnem yo! Mai-ila ay waday nangolaw en dakayo ta masangaw kayos natnatken ay maititdo. Apay? Dadlon mi met inpalawag en dakayo di maipanggep sin nateyan Jesu Cristo sin krus. ²Nemnemen yo kod nan pootek en dakayo: ay inawat yo din Ispiriton Diyos begew sin nanongtongpalan yo sin linteg Moses ono begew sin namatian yo sin siged ay damag ay naikasaba en dakayo? ³Ay daetan kayo! Kaman magay nemnem yo! Mo nilogian yo din biyag yo ay Cristiano babaen sin panakabalin di Ispiriton Diyos, apay ay kankanan yo en panbalinen yon awak yo si ipogaw ay magay pankolkolan-gana babaen sin mismo ay kabaelan yo? ⁴Ay maga ngatay silbin din ad-ado ay pinadpadas yo manlogi sin namatian yo? Sapay koma ta wada. ⁵Nemnemen yo mo sinoy gapo ay indawat Diyos en dakayo din Ispirito na ya inam-amag na en dakayo di nakaskasdaaw. Ay begew sin nanongtongpalan yo sin linteg Moses ono begew sin namatian yo sin siged ay damag ay naikasaba en dakayo?

Din Pammatin Abraham Di Begew Ay Inbilang Diyos Ay Nalinteg Sisya

(Roma 4:1-3)

⁶Nemnemen yo abe din inpaisolat Diyos maipanggep en Abraham ay kanana, “Pinatin Abraham din inbagan Diyos, isonga inbilang Diyos ay nalinteg

[§]2:16 Salmo 143:2.

sisya.”** 7Maawatan yo koma ngarud ay din kaipoipogaw ay way pammati na di maibilang ay aan-ak Abraham. 8Naipadto abe sin kalin Diyos ay mapalinteg di baken Judio sin pangiilaan Diyos begew si pammati, tan siya na din olog di siged ay damag ay inbabaan Diyos en Abraham ay naisolat abe sin kali na. Kanana, “Begew en sik-a, mabindisyonan di kaipoipogaw sin am-in ay kailili.”†† 9Isonga bindisyonan Diyos di am-in ay mamati ay kaman din namindisyonana en Abraham begew sin pammati na.

Din Nantongpalan Di Linteg Et Dosa

10Ngem am-in ay mantaltalek sin panongtongpalan da sin linteg et madosa da ay eng-enggana, tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana, “Madosa ay eng-enggana di olay sino ay adi manongtongpal si kanayon sin am-in ay bilbilin ay naisolat sin linteg Diyos.”‡‡ 11Nalawag ngarud ay maga polos di mapalinteg sin pangiilaan Diyos begew sin panongtongpalana sin linteg, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Din ipogaw ay pinalinteg Diyos begew sin pammati na et wada en sisya di biyag ay iwed patingga na.”¶¶ 12Addawi abe ay natken di pammatin di ipogaw en Diyos mo din pangon-onodana sin linteg, tan wada abe di inpaisolat Diyos ay kanana, “Din ipogaw ay manongpal sin am-in ay bilbilin di linteg et waday biyag na ay iwed patingga na.”§§ 13Ngem maga di makatongpal sin am-in ay bilbilin di linteg, isonga madosa tako

am-in koma. Ngem laton tan sinobot Cristo si datako ay say kasokat tako babaen sin nadosaana sin krus. Ammo tako ay dinosan Diyos sisya, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Mo waday nakeddangan ay matey ya maibay-at si kaiw, say kailaan di nanosaan Diyos en sisya.”* 14Inamag Cristo di ta say babaen en sisya, maitongpal sin Gentil din inkarin Diyos en Abraham ya awaten tako din inkari na ay Ispirito na begew sin pammati tako.

Adi Mabalin Ay Waswasen Diyos Din Inkari Na En Abraham Begew Sin Linteg Moses Ay Inmonod

15Aag-i, nemnemen yo nan pangarig ay kaiarigan di inkarin Diyos en Abraham. Di ogali tako ay ipogaw mo waday tolagan ay enggay napirmaan si kosto et adi mabalin ay labsingen ono tapian. 16Siya abe sin inkarin Diyos en Abraham ya sin es-esa ay poli na. Es-esa kanak, tan din kali ay poli ay inpaisolat Diyos et baken din ad-ado ay Judio ay polin Abraham di laydena ay kalien mo adi et din es-esa ay poli na ay si Cristo. 17Din laydek ay maawatan yo maipanggep sin nay intolag Diyos ay kari na et siya na. Nanlogi sin intolag na en Abraham enggana sin nangidawtana sin linteg na en Moses, inmey di opat ay gasot ya tolonpo ay tawen. Isonga adi mabalin ay waswasen ono adi tongpalen Diyos din intolag na ay kari na babaen sin linteg ay inmonod, tan sigod ay insapata na ay tongpalena. 18Natken abe din kaibasaran di ipatawid

**3:6 Genesis 15:6.

††3:8 Genesis 12:3.

‡‡3:10 Deuteronomio 27:26.

¶¶3:11 Habakkuk 2:4. Ilaen abe sin Roma 1:17.

§§3:12 Levitico 18:5. Ilaen abe sin Roma 10:5.

*3:13 Deuteronomio 21:22-23. Din ogalin di Judio ed idi, sin namsean das ipogaw ay nakeddangan ay matey, alaen dan awak na et isad-ang das kaiw ono posti ay sinyal ay dinosan Diyos sisya.

Diyos si ipogaw. Tan mo tawiden da di idawat na begew sin panongtongpalan da sin linteg, laydena ay kalien en adi maibasar din idawat Diyos sin nangikariana mo adi et din inam-amag da. Ngem din katet-ewa na et indawat Diyos en Abraham gapo ta inkari na.

Din Silbin Di Linteg Moses

¹⁹Sino ngarud di silbin di linteg? Apay nga inpaonod Diyos sin inkari na? Indawat Diyos din linteg na ta say maammoan di ipogaw ay managbasol da begew sin nanlablasingan da sin linteg ay doy. Din panggep na et mantoloy din linteg enggana sin omalian din polin Abraham ay si Cristo ay inbagbagan din inkari na. Maila ay nabanbanol din inkari na mo din linteg, tan mo din linteg et waday aanghel ay inbaan Diyos ay nangibaga en Moses, asi na ibaga sin kaipoipogaw, ²⁰ngem mo din inkari na en Abraham, maga di inbaa na mo adi et sisya ay mismo di nangibaga.

²¹Ay layden nina ay kalien en maikontra din linteg sin inkarin Diyos? Aga, adi kabalin! Adi da mankontra, mo adi et nantinken di panggep Diyos ay nangipaammo. Tan mo indawat koman Diyos di linteg ay say mabalin ay mangidawat si biyag, mabalin koma ay mapalinteg di ipogaw begew sin panongtongpalan da sin linteg ay doy. ²²Ngem adi da kabaelan, tan kanan di inpaisolat Diyos en am-in ay ipogaw et naibabalod das panakabalin di basol. Planon Diyos di ta say din inkari na ay maibasar si pammatin di ipogaw en Jesu Cristo et maidawat anggoy en daida ay mamati.

²³Sin daan domateng di timpo ay pamatian di ipogaw en Cristo, ka-

man takon balod ay pinopokok ya sin-isiliban di linteg enggana sin inmalian Cristo ay pinatpati tako. ²⁴Mabalin abe ay maiarig di linteg si mamanbantay si anak,[†] tan kamanan binanbantayan datako enggana sin inmalian Cristo ta say mapalinteg tako sin pangiilaan Diyos begew si pammati. ²⁵Ngem ed wani, gapo ta inmali si Cristo, nakdeng di namanbantayan di linteg en datako.

²⁶Nemnemen yo ngarud din kasasaad yo ed wani. Begew sin nakies-esaan yo en Cristo Jesus babaen sin pammati yo en sisya, maibilang kayo am-in ay nadakdake ay an-ak Diyos. ²⁷Tan nabonyagan kayo am-in ay nakies-esa en Cristo, isonga kaman sisya di inbado yo, tan maila din mayat ay ogali na sin kabibiyag yo. ²⁸Sin pangiilaan Diyos ngarud, maga di makwani en Judio ya baken Judio, bag-en ya baken, lalaki ya babai, tan man-es-esa kayo am-in begew sin nakies-esaan yo en Cristo Jesus. ²⁹Et mo naitatapi kayo en Cristo, maibilang kayo ay polin Abraham et makitawid kayo sin inkarin Diyos en sisya.

Din Kasasaad Tako Ay An-ak Diyos

4 Naey di esa pay ay pangarig ay maipanggep sin inbagbagak. Mo waday anak ay manawid sin sanikwan ama na, ngem kolang pay laeng di tawena, kaman magay nanlasinanas bag-en, olay mo sisya di akin oka sin am-in ay kinabaknang ama na. ²Tan baken nawayaan ay mangamag si laydena mo adi et waday makaammo en sisya ya wada abey nananggal sin kinabaknang ama na enggana ay domateng din timpo ay inbagan ama na ay pangaana sin tawid na. ³Siya abe en datako.

[†]3:24 Din ogalin di nabaknang ay pamilya ay Romano ya Griego ed idi et waday bag-en da ay namanbantay si anak da nanlogi sin mantawen si enem enggana si sinpo ya enem. Din oblan di bag-en ay nay et it-itlod na din anak ay man-iskowila ya banbantayan sisya ta adi masangaw si lawa ay ogali. Mo enggay nadakdake din anak ya maibilang ay nakay, nakdeng di oblan di mamanbantay.

Sin daan takon maawatan di tet-ewa ay mait-itdo, naibabag-en tako sin bil-bilin isnan daga ay say sigod ay inon-onodan tako.[‡] ⁴Ngem idi dinmateng din kosto ay timpo ay inkeddeng Diyos, in-baa na din Anak na ta ianak di babai. Naianak ay Judio ay nangon-onod sin linteg Moses ⁵ta sobotena di naibabag-en si linteg ta say datako ay mamati et maibilang tako ay nadakdake ay anan-ak Diyos. ⁶Din nangipailaan Diyos ay anan-ak nas datako et inbaa na din Ispir-ton di Anak na ay mantetee sin nemnem tako. Begew en sisya, Ama di pangwani tako en Diyos. ⁷Isonga di esa ya esa en dakayo et baken kayon bag-en ed wani, mo adi et anak Diyos. Et gapo ta nanba-linen Diyos dakayo si anan-ak na, taw-idana abe si dakayo.

Din Nangisaksakitan Pablo En Daida Ed Galacia

⁸Ed idi sin adi yo inammoan si Diyos, naibabag-en kayos sinan didiyos. ⁹Ngem ed wani ay inammoan yos Diyos—kanak koma en inammoanas dakayo—apay nga sagsagongen yo kasin din doy ay bilbilin ay inon-onodan yo[¶] ay magay kabaelan da ay mangisalakan en dakayo ya ma-gay idawdawat da ay bindisyon? Ay lay-den yo aya ay maibag-en kasin en daida? ¹⁰Kanak di, tan sana ay on-onodan yo din ogalin di Judio maipanggep si banolen da ay agew, bowan, fiesta ya tawen. ¹¹Isonga madandanaganak maipanggep en dakayo, tan mo et ma-

gay silbin di nanligligatak ay nan-it-itdo en dakayo.

¹²Pangaasi yo ay aag-i ta tadonen yos sak-en, tan nanbalinak si kaman dakayo ay Gentil ay nawayaan sin linteg Moses. Baken met lawa di inyat yo en sak-en ed idi. ¹³Nemnemen yo ay din gapo ay nakiteteek en dakayo sin damo ay nangikaskasabaak sin siked ay damag en dakayo et waday sakit di awak ko. ¹⁴Et olay koma mo nasolsolisog kayo ay manglaslasoy ono manigaan en sak-en begew sin sakit ko ay sana, baken say inamag yo di,[§] mo adi et sinangaili yos sak-en ay kamanak anghel en Diyos ono si Cristo Jesus ay mismo. ¹⁵Sinoy napasamak sin sana ay ragsak yo en sak-en? Paneknekak ay ed idi, mo mabalin koma, inokit yo din mata yo ta idawat yo en sak-en.^{**} ¹⁶Apay ngarud ay ed wani, ibilang yos sak-en ay kaibaw yo? Ay begew sin nangibagbagaak si tet-ewa en dakayo?

¹⁷Da dooy ay man-it-itdos baken tet-ewa et kaman dan isaksakit si dakayo sin pangaw-awisan da en dakayo, ngem baken kosto di panggep da, tan layden da anggoy ay pandokogan yos sak-en ta say daida di isakit ya onodan yo. ¹⁸Kosto kayman di pangisakitan di ipogaw si iba na dalo et mo mayat di panggep na, kaman din inyat yo en sak-en, ngem kanayon koma di pangisaksakitan yo, baken anggoy sin kawadak en dakayo. ¹⁹Laydelaydek ay an-ak ko, manpalpaligatak begew en dakayo ay kamanak ipidwa ay mangianak en dakayo, et

[‡]4:3 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*naibabag-en tako sin aanito ay manturturay isnan daga.*

[¶]4:9 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*apay nga sagsagongen yo kasin din doy ay aanito...*

[§]4:14 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Et olay mo napalpaligatan kayo begew sin sakit ko ay sana, adi yo nilaslasoy ono sinigaan sak-en,...*

^{**}4:15 Kanan di odom en din sakit Pablo et sakit di mata, et siya din gapo ay inbaga na di. Kanan aben di odom en ogalin di kali et anggoy. Din laydena ay kalien et mo mabalin koma, indawat da en Pablo din kabanolan ay sanikwa da.

itoloy ko ay manpalpaligat enggana ay isoen yos kosto si Cristo. ²⁰Laydek ay wadaak koma issa ta mabalin ay mangalat tako, tan adiak kayman ammo mo intoy kosto ay iyat ko en dakayo.

Din Kaiarigan Da Hagar En Sara

²¹May kod, dakayo ay manglayad ay maibasar di kaisalakanana sin pangononodana sin linteg Moses, nemnemen yo koma din kankanan di linteg ay sana. ²²Tan naisolat sin kalin Diyos ay dodowa di inpotot Abraham ay lalaki. Di esa et anak Hagar ay bag-en asawa na ya din esa et anak Sara ay asawa na ay baken bag-en.†† ²³Din anak di bag-en et baken nakaskasdaaw din naianakana, ngem din anak asawa na et adi koma naianak mo baken begew sin inkarin Diyos en daida. ²⁴Din nay ay napasamak et waday naoneg ay olog na, tan mabalin ay maiarig din dow a ay babai sin dow a ay intolag Diyos sin kaipoipogaw. Di esa ay tolagan et din linteg ay indawat Diyos en Moses sin dontog ay Sinai ay wada ed Arabia. Din maiarig sin tolagan ay nay et si Hagar, tan bag-en si Hagar ya din anak na, ya siya abe ay bag-en din anak di tolagan, laydena ay kalien, din mangibas ar si kaisalakanan da sin pangononodan da sin linteg. ²⁵Si Hagar et ma-

iarig abe sin dontog ay Sinai ay napoan din linteg ya din siyodad ay Jerusalem ed wani, tan din man-ili ed Jerusalem ya din am-in abe ay Judio ay mantaltalek sin linteg Moses et maibabag-en da sin linteg ay doy. ²⁶Ngem din kaiarigan di babai ay baken bag-en et din nailangitan ay Jerusalem‡‡ ay maiarig si ina tako ay mamati. ²⁷Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana,

“Sik-a ay basig ay adi polos nanpaligat ay nan-anak, manragsak ka. Ipigsam pay di kalim ay mangipaammo sin ragsak mo. Tan sik-a ay tinaynan di asawa na et ad-adon to di anak mo mo din babai ay makitetee di asawa na.”¶¶

²⁸Aag-i, datako ay mamati et waday kaiisoan tako en Isaac, tan naianak sisya begew sin inkarin Diyos, et datako abe, maibilang tako ay anak Abraham begew sin mismo ay inkarin Diyos. ²⁹Ed idi abe, din anak ay baken nakaskasdaaw din naianakana et pinaligat nas Isaac ay naianak babaen sin panakabalin di Ispiriton Diyos. Siya abe ed wani, tan din maibabag-en sin linteg et palpaligaten das datako. ³⁰Ngem nemnemen tako din inpaisolat Diyos ay kanana, “Pakaanem san bag-en ya din anak na ay sana, tan adi mabalin ay makitawid di anak di

††4:22 Di maipanggep sin naianakan Ismael ay anak Hagar et wada sin Genesis 16:1-16. Di maipanggep abe en Isaac ay anak Sara et wada sin Genesis 21:1-7.

‡‡4:26 Din olog di *siyodad ay Jerusalem ed wani* et din ipogaw ay Judio ay mantaltalek pay laeng sin linteg Moses, tan ed Jerusalem di kapatgan ay siyodad di Judio ya din relihion da. Din olog di *nailangitan ay Jerusalem* et din am-in ay ipogaw ay mamati en Jesu Cristo ay makwani en iglesian Diyos.

¶¶4:27 Isaias 54:1. Din inpadton Isaias isna et din nantaolian di Judio ed Jerusalem ay napo ed Babilonia (ilaen sin 2 Cronicas 36:15-23), isonga din olog di babai ay basig et din siyodad ay Jerusalem ay namaga di man-ili. Din layden Isaias ay kalien, nangatngato din dayaw di Jerusalem mo mantaoli din man-ili mo din sigod ay dayaw na. Mo si Pablo pay et natken di pangosalana sin pangarig ay nay. Dodowa di olog na. Di esa et maipanggep en da Hagar en Sara, tan si Sara et sigod ay basig, ngem ad-adoy polin di anak na mo si Hagar. Di esa abe ay kaiologana et maipanggep sin Judio ya din mamati en Cristo ay makwani en iglesia. Laydena ay kalien en sin tapin di agew, ad-ad-ado di mamati en Cristo ya ad-ad-ado di bindisyon Diyos en daida mo din Judio.

bag-en sin tawiden di anak di baken bag-en.”^{§§ 31} Isonga aag-i, din kasinopan di inbagbagak et siya na: adi tako maibilang ay an-ak di bag-en mo adi et an-ak di baken bag-en.

Din Wayawayan Di Mamati En Cristo

5 Winayaan Cristo si datako ta say waday tet-ewa ay wayawaya tako. Ipapasnek yo ngarud ay ikalintegan din wayawaya yo. Adi yo ipalobos din pangipabaklayan da en dakayo sin linteg Moses, tan manbalin kayo kasin si bag-en. ²Dengngen yo na, tan sak-en si Pablo ay nangibaga: mo manpakogit kayo tan kanan yo en masapol ay amagen yo ta mapalinteg kayo sin pangilaan Diyos, maga polos silbin di inamag Cristo para en dakayo. ³Dadlon ibagak kasin en dakayo ay mo waday en manpakogit, masapol ngarud abe ay tongpalena din am-in ay bilbilin di linteg Moses. ⁴Isonga din ipogaw ay gagait yo ay mamadpadas ay mapalinteg sin pangilaan Diyos begew sin panongtongpalaan da sin linteg et enggay naisian da en Cristo ya nandokogan da din segang Diyos. ⁵Ngem datako pay et namnamaen tako din pangibilangan Diyos ay nalinteg tako, et din Ispirito Santo di mamadbadang en datako sin panedsed-an tako sin katongpalana babaen si pammati. ⁶Tan mo naitatapi tako en Cristo, magay lawa na mo nakogit tako ono adi. Din waday banol na et din pammati tako ay maipaila sin panglaylaydan takos gagait tako.

⁷Ed idi, mayat di nangon-onodan yo en Cristo. Sino ngata di nanangaw en dakayo ta adi yo et pasien di tet-ewa? ⁸Din nangawisan da en dakayo

et baken dedan napo en Diyos ay nangayag en dakayo. ⁹Siliban yo, tan tet-ewa din kanan di ipogaw en, “Olay atatik ay labadura et palbagena di intiro ay nailaokana.” ¹⁰Ngem olay mo tet-ewa di, talkek pay dedan dakayo begew sin nakies-esaan tako en Cristo, isonga magay dowadowak ay adi yo onodan di baken kosto ay mait-itdo. Ammok abe ay dosaen Diyos din mangol-olaw en dakayo, olay sino di kasasaad na.

¹¹Mo si sak-en, wada kano di mangmangwani en it-itdok ay masapol ay manpakogit di Gentil mo mamati da, ngem nemnemen yo na ay aag-i. Mo doy ya tet-ewa di, apay ngarud ay mapaligatak pay laeng? Tan mo it-itdok koma ay masapol ay manpakogit di ipogaw, adi koma aben masmasnit di Judio sin ikaskasabak maipanggep sin nateyan Cristo sin krus. ¹²Mo pay da sana ay mangol-olaw en dakayo, mo nabanobanol en daida di kogit, en da koma aben manpakapon!

Din Kosto Ay Kaosalan Di Wayawaya Tako

¹³Mo si dakayo ay aag-i, inayagan Diyos dakayo ta mapawayaan kayo. Ngem adi yo koma os-osalen din wayawaya yo ay pambal yo ay manongpal sin lawa ay laylayden yo, mo adi et man-asisilbi kayo begew sin panlilinaydan yo. ¹⁴Tan din bilbilin di linteg et naimomongsan da am-in sin es-esa ay bilin ay nay: “Masapol ay laylaydem din ib-am ay kaman din pananglayad mo sin awak mo.”* ¹⁵Ngem mo itoltoloy yo ay man-iibaw ay kaman maangat ay aso ay man-asikakat, siliban yo, tan din pantongpalana et man-asidadael kayo.

§§4:30 Genesis 21:9-10.

*5:14 Levitico 19:18.

Din Lebbengen Tako Ay Manpaituray Sin Ispirito Santo

¹⁶Siya na di pamagbagak en dakayo: itoltoloy yo ay manpaituray sin Ispiriton Diyos, tan mo say amagen yo na, adi yo tongpalen din lawa ay laylayden di naipogawan ay nemnem yo. ¹⁷Tan din laylayden di naipogawan ay nemnem tako et maikontra sin laylayden di Ispiriton Diyos. Din laylayden aben di Ispiriton Diyos et maikontra sin laylayden di naipogawan ay nemnem tako. Mankikiontra da, isonga adi tako makaamag sin layden tako ay amagen. ¹⁸Ngem mo din Ispiriton Diyos di mangiturturong en dakayo, adi yo masapol ay onodan din linteg.

¹⁹Nalaka ay mailasin di am-amagen di ipogaw ay napo sin naipogawan ay nemnem da. Siya dana: daddaagen dan baken dan asawa ya am-amagen da di kadodogis ya naalas; ²⁰daydayawen da di sinan didiyos ya mansapsapo ya man-gegey da; makaliget, makaibaw, makaapal ya makabonget da; nalalastog di nemnem da, adi da mankikinaawatan ya mansisian da; ²¹gamgamgamen da din baken dan oka, makabeteng da, maitaptapi das nalabes ay ragragsak, ya am-amagen da di odom ay kaman dana. Indadaan ko en dakayo ed idi ya ipidwak ay mangidadaan en dakayo ed wani: din mangamaamag si kaman dadi et adi da maitapi sin panturayan Diyos.

²²Ngem din ogali ay pabelaen di Ispiriton Diyos et siya dana: layad, ragsak, olnos, anos, mabmabadang, siged di am-amagena si iib-a na, matalek, ²³ibaba nan nemnem na ya itpe nan awak na. Din mangon-onod en dana ay ogali et maga di amagena ay

iparit di linteg. ²⁴Tan din ipogaw en Cristo Jesus et kaman enggay inlansa na din naipogawan ay nemnem na sin krus, pati din am-in ay lawa ay laylaydena. ²⁵Gapo ta din baro ay biyag tako et napo sin Ispiriton Diyos, masapol abe ay siya di mangiturturong en datako. ²⁶Adi tako koma ipangpangato di awak tako, ya adi tako abe mankinarit ya man-inapal.

Manbibinadang Tako Koma

6 Aag-i, mo maammoan yo ay wada di gait yo ay nasangaw si basol, dakayo ay iturturong di Ispirito Santo et bagaan yos siya ta pantaolien yo koma sin kosto ay danan. Nainayad koma di iyat yo ay mamagbaga en siya ya down aben siliban di esa ya esa en dakayo tan into et mo masolisog kayo abe. ²Manbibinadang kayo mo maligatan ono madagsenan kayo, tan mo say iyat yo di, tongpalen yo din inbilin Cristo.† ³Tan mo waday mangibilang ay waday kabaelana ono kaipogaw na ngem baken tet-ewa, iet-etekana din mismo ay awak na.‡ ⁴Masapol ngarud ay nemnemen di esa ya esa din awak na ta paneknekana mo kosto di am-amagena. Tan mo kosto, mabalin ay maragsakan begew sin mismo ay am-amagena ay adi na is-is-o sin am-amagen di iib-a na. ⁵Tan esa ya esa et makaoway sin mismo ay am-amagena.

⁶Din mait-itdoan sin kalin Diyos et masapol ay ibingayana din mangit-itdo en siya sin am-in ay siged ay wadan siya.¶

⁷Adi yo iet-etekan di awak yo. Adi mabalin ay masiksikapan si Diyos. Tan din is-ek di ipogaw et siya abe din apitena. ⁸Din mangis-eis-ek si panlaydan di nai-

†6:2 Din inbilin Cristo et wada sin Juan 13:34; 15:12.

‡6:3 Roma 12:3; 1 Corinto 3:18.

¶6:6 Lucas 10:7; Roma 15:27; 1 Corinto 9:11,14; 1 Timoteo 5:17-18.

pogawan ay nemnem na et apitena di dosa ay eng-enggana, ngem din mangis-eis-ek si panlaydan di Ispiriton Diyos et apitena di idawat din Ispiriton Diyos ay biyag ay iwed patingga na. ⁹Isonga adi tako koma madisdismaya sin pangam-amagan takos siged, tan mo domateng di kosto ay timpo, wada abe di apiten tako mo adi tako somadot. ¹⁰Isonga basta wada pay laeng di waya tako, itoltoloy tako ay mangamag si siged sin am-in ay ipogaw, namnamed din aag-i tako ay mamati.

Din Kagdengan Di Solat

¹¹Sak-en ay mismo di nangisolat sin nay kagdengan di solat. Ilaen yo din kadakdaken di letra na! ¹²Din mangipipilit ay manpakogit kayo et daida di manglayad ay mangipailas kinasiged da sin pangilan di ipogaw. Di gapo ay ipilit da di et sigaan da ay mapaligatan. Tan ammo da ay mo itdo da ay omanay din nateyan Cristo sin krus, paligaten din gagait da ay Judio si daida. ¹³Olay daida ay nakogit et adi da patpatien din am-

in ay linteg Moses, ngem layden da ay manpakogit kayo ta say mabalin ay it-ek da ay nanpakogit kayo begew en daida. ¹⁴Ngem mo sak-en pay, maga di it-ek ko mo adi din nateyan Jesu Cristo ay Apo tako sin krus, tan begew sin nateyana ay sana, din banolen di nailobongan ay ipogaw et namaga di banol na en sak-en, ya sak-en abe et namaga di kowintak sin pangilan di nailobongan ay ipogaw. ¹⁵Magay lawa na mo nanpakogit di ipogaw ono adi, tan din nabanol et din nangipabalinan Diyos en datako si baro ay ipogaw. ¹⁶Sapay koma ta wada di talna ya seg-ang ay mapmapo en Diyos sin am-in ay mangon-onod sin kaibagbagak. Daida di tet-ewa ay ipogaw Diyos.

¹⁷Manlogi ed wani, maga koma di pomaligat ay manglaslasoy sin it-itdok, tan din awak ko ay nakibakibatan et say mangipaila ay tet-ewa ay mansilsilbiak en Cristo.

¹⁸Sapay koma ay aag-i ta wada en dakayo din seg-ang Jesu Cristo ay Apo tako. Amen.

Din Solat San Pablo Sin

Taga-Efeso

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat Pablo sin gimong di mamati ed Efeso ya sin odom ay ili ed Asia Minor. Sin nangisolatanas na, naibabalod ed Roma begew sin nangikaskasabaana sin siked ay damag ay maipanggep en Apo Jesu Cristo.

Sin logian di solat na, ilawlawag Pablo di maipanggep sin planon Diyos ay mangolnos sin am-in ay wada isnan daga ya ed langit ta anggoy si Cristo si ap-apo da (1:10). Isonga bagbagaana abe din mamati ta pan-iisoen dan nemnem da begew sin naitatapian da am-in en Cristo ta say maikompas di kabibiyag da sin planon Diyos para en daida.

Osalen Pablo di papangarig ta ipaammo na din ison di pan-es-esaan tako ay mamati. Kanana en di am-in ay mamati et maiarig das partin di es-esa ay awak, et si Jesu Cristo din toktok din awak ay doy. Kanana abe en kaman beey din mamati, et si Cristo din kamanan tokod. Iarig na pay di sin-asawa en Cristo ya din mamati en sisya.

Wada abe di adalen takos na maipanggep si kosto ay ogalin di sin-asawa, anan-ak ya akin anak, ya din babag-en ya among da. Sin kagdangan di solat, wada abey adalen tako maipanggep sin idawdawat Diyos si mamati ay isalida da koma sin osalen Satanas ay mangietek en daida.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Din kasasaad di mamati en Cristo 1:3-3:21

Din kabibiyag ay onodan koman di mamati 4:1-6:9

Din salidan di mamati 6:10-20

Din kagdangan di solat 6:21-24

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol en Cristo Jesus ay maibasar sin layden Diyos. Naey di solat ko en dakayo ay ipogaw en Diyos ed Efeso ay mangipapasnek ay mamati en Cristo Jesus. ²Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Din Nakaskasdaaw Ay Planon Diyos

³Dayawen tako si Diyos ay din Diyos ya Aman Jesu Cristo ay Apo tako, tan begew sin naitatapian tako en Cristo, indawat na en datako din am-in ay naispiritoan ay bindisyon ay wada ed langit. ⁴Tan sin daan kaparsuaan di lobong, enggay pinipilin Diyos datako ta maitapi tako en Cristo ta say panbalinenas datako ay nasantoan ay ipogaw ay magay basol na sin pangiilaana. ⁵Begew sin layad na, sigod ay ninemnem na ay panbalinenas datako si an-ak na babaen sin inamag Jesu Cristo, tan say laydena. ⁶Isonga dayawen takos sisya begew sin nakaskasdaaw ay seg-ang ay inpaila na en datako ay naitatapi sin laydelaydena ay Anak na. ⁷Tan babaen sin dadan di Anak na ay sana, mawayaan tako, laydena ay kalien, mapakawan din basbasol tako. Gon-oden tako am-in dana begew sin peteg ay seg-ang Diyos ⁸en datako ay magay kais-oana. Ad-ado abe di laing ay indawat na en datako ta say dadlon takon maawatan di maipanggep en sisya ya din siked ay kabibiyag ay onodan tako koma. ⁹Tan inpaammo na en datako din plano na ay adi naipaammo ed idi ay nemnem na ay matongpal begew en Cristo. ¹⁰Et siya na di plano na: mo makdeng din am-in ay masapol ay mapasamak yan domteng di kosto ay timpo, pag nan olnosen din am-in ay

wada isnan daga ya ed langit ta anggoy si Cristo si ap-apo da.

¹¹Am-amin ay mapaspasamak et maibasas sin sigod ay planon Diyos, et siya abe sin namiliana en dakami ta manbalin kamis ipogaw na begew sin naitatapian mi en Cristo. Say ninemnem na di nanlogi sin damo ¹²ta madayaw din kinadiyos na begew en dakami ay nangon-ona ay nantalek en Cristo. ¹³Ya dakayo abe, idi dinnge yo din tet-ewa ay kali ay din siged ay damag maipanggep sin kaisalakanan yo, namati kayo en Cristo et naitapi kayo en sisya. Isonga minalkaan Diyos dakayo si ipogaw na idi indawat na en dakayo din Ispirito Santo ay inkari na. ¹⁴Yan din nakitetean din Ispirito Santo en datako et say dadlon takon pangammoan ay tongpalen Diyos din pangipawaywayaana en datako ya awaten tako din am-in ay inkari na sin ipogaw na ta say madayaw din nakaskasdaaw ay kinadiyos na.

Din Kararag En Pablo

¹⁵Isonga manlogi sin nanngreak sin pammati yo en Apo Jesus ya din layad yo sin am-in ay ib-a yo ay ipogaw en Diyos, ¹⁶adiak insalsaldeng ay man-iyaman en Diyos begew en dakayo downak aben ikarkaragan dakayo. ¹⁷Din kedkedawek en sisya ay din madayaw ay Ama tako ay daydayawen aben din Apo tako ay si Jesu Cristo et siya na. Kedkedawek ay idawat koman din Ispirito na en dakayo di sirib ya ipaammo na en dakayo di maipanggep si kinadiyos na ta say ammoan yos sisya ay kosto. ¹⁸Kedkedawek pay ay silawan Diyos di nemnem yo ta dadlon yon ammoan din namnamaen tako begew sin namiliana en datako ya ta maawatan yo din kaad-ado ya kinasiged di bindisyon ay inkari na sin ipogaw na ¹⁹ya ta liknaen yo din kapigisan di panakabalina

ay mamadbadang en datako ay mamati. Din panakabalin ay nay et mais-o sin nakaskasdaaw ay panakabalina ay iwed kais-oana ²⁰ay inpaila na sin kasinan nanagoan en Cristo ya sin nangipangatoana en sisya ed langit ta patokdoena sin makannawana. ²¹Say panturturayana ed wani, et nangatngato di turay na mo din am-iam-in ay pangolo ya turay isnan daga ya din am-in ay adi kaila ed langit ay waday turay na. Maga polos di waday kinangato na si nangatngato mo sisya ed wani ya siya abe sin tapin di agew. ²²Inpangaton Diyos si Cristo ta sisya di mangituray sin am-in ay wada, et sisya abe di dinotokan Diyos ay pangolon di am-in ay mamati. ²³Isonga datako am-in ay mamati en Cristo et maiarig tako sin awak na ya sisya abe di maiarig sin toktok tako. Isonga datako ay mamati di kaman mangomplito en Cristo downan pay sisya met laeng di wada sin am-in ay lugar ay mangomkomplito sin am-in ay wada.

Din Seg-ang Diyos

2 Ed idi, sin daan kayon namatian, kaman kayon nanatey maipanggep en Diyos begew sin basbasol yo. ²Tan inononodan yo din lawa ay ogalin di adi mamati yan pinatpati yo din ap-apon di aanito ed daya ay mangiturturay met laeng en daida ay mangipipilit ay adi manongtongpal en Diyos. ³Olay abe si datako am-in ed idi et say inam-amag tako met laeng din laylayden tako ay lawa. Olay mo sino di layden di awak tako ya din wada sin nemnem tako et say inononodan tako. Isonga din sigod ay kasasaad tako et maikari tako ay madosa ay ison din sigod ay kasasaad di am-in ay ipogaw.

⁴Ngem peteg pay dedan di seg-ang ya layad Diyos en datako. ⁵Olay mo kaman takon natey begew sin basbasol tako, indawat na en datako di baro

ay biyag begew sin naitapian tako en Cristo. Isonga din seg-ang Diyos di begew ay naisalakan tako. ⁶Et manbegew sin naitapian tako en Cristo ay natago, inpangato na abe si datako ta makituray tako en Cristo ed langit. ⁷Inamag Diyos dana ta say maila ay engenggana din kadakdaken di layad ya segang na ay inpaila na en datako begew en Cristo Jesus. ⁸Tan din seg-ang Diyos et anggoy di begew ay naisalakan tako babaen sin namatian tako en Cristo. Baken met begew sin inam-amag tako, mo adi et sagot di Diyos. ⁹Isonga magay begew si pangit-it-ekan tako sin awak tako, tan din naisalakanan tako et baken manbegew sin siged ay inam-amag tako. ¹⁰Tan si Diyos et anggoy di nangipabaro sin biyag tako begew sin naitapian tako en Cristo Jesus ta say amagen tako koma din siged ay ninemnem na ed idi ay amagen tako.

Nan-iso Di Judio Ya Gentil Begew Sin Naitatapian Da En Cristo

¹¹Isonga dakayo ay naianak ay Gentil et nemnemen yo din kasasaad yo ed idi. Si dakayo et laslasoyen di Judio ay mangwani en adi nakogit, dowan daida pay yan kanan da en naibilang da ay ipogaw en Diyos begew sin nakogitan da (towali et din kogit yan owat inamag di ipogaw sin awak da). ¹²Ngem tet-ewa pay dedan ay ed idi, naisisian kayo en Cristo. Naipopowira kayo sin Israelita ay pinilin Diyos ay ipogaw na. Adi kayo aben nailak-am isnan inpidwapidwan Diyos ay inkari sin ipogaw na ay omalin to di mangisalakan en daida. Isonga maga di siged ay namnama yo sin nangon-onodan yo sin sigod ay ogali yo, et addawi kayo pay laeng en Diyos. ¹³Ngem ed wani, gapo ta naitatapi kayo en Cristo Jesus, dakayo ay addawi ed idi et naisag-en kayo en Diyos ya en dakami ay ipogaw na begew sin dadan

Cristo ay inmayos sin nateyana. ¹⁴Tan si Cristo ay mismo di kaibasaran di olnos tako ay Judio ya Gentil. Nan-esaena di nemnem tako tan kinaana din poon di pan-asiligetan tako. ¹⁵⁻¹⁶Tan sin nateyana sin krus, winaswas na din linteg di Judio ay nanlaon si ad-ado ay bilbilin ta maanggoy sisya si on-onodan mi ay Judio ya dakayo ay Gentil. Isonga ed wani, say kaolnosan tako tan pinabaro nas datako ay nanbalinena ay kaman es-esa ay awak begew sin naitapian tako en sisya. Say inamag na di ta isagenas datako am-in en Diyos. ¹⁷Aw, in mali si Cristo ta ikasaba na en dakayo ay naiaaddawi en Diyos ya en dakami dedan ay naisasag-en en sisya din siged ay damag ay mabalin ay maitapi tako en Diyos. ¹⁸Isonga babaen en Cristo, makasag-en tako am-in en Diyos ay Ama tako, tan es-esa din Ispiriton Diyos ay wada en datako.

¹⁹Ngarud, dakayo ay Gentil et baken kayon mangili mo adi et naitapi kayo ed wani sin odom ay ipogaw en Diyos ay iturturayana. Naitapi kayo abe sin familyan Diyos. ²⁰Isonga dakayo abe et maiarig kayos partin di timplo ay am-amagen Diyos. Din aapostol ya pankalkalian Diyos et daida di maiarig sin fondasyon di timplo ay nay, ya si Cristo Jesus din kababanolan ay bato sin solin di fondasyon ay mangipapakneg sin intiro ay timplo. ²¹⁻²²Sisya dedan di nananggen sin am-in ay partin di timplo ta makneg di amag na. Et manbegew sin naitatapian yo en sisya, maibilang kayo sin amin ay mamati ay sassaaden Diyos si nasantoan ay timplo ay panteteana babaen sin Ispirito na.

Din Inpaoblan Diyos En Pablo Para Sin Gentil

3 Da dooy am-in di wadas nemnem ko sin pankarkararagak en Diyos, saken ay naibabalod begew sin nansilbiak

en Cristo Jesus para sin pansigdan yo ay Gentil. ²Siguro, dinnge yo met ay intalek Diyos en sak-en din oblak ay nay ay mangipaammo en dakayo sin seg-ang na. ³Tan inpaammon Diyos en sak-en din plano na ay adi naipaammo ed idi, et siya met laeng nan at-atik ay inbagak sin solat ko ay nay. ⁴Et mo basaen yo pay si kosto, ammoan yo din pangawat ko sin plano na ay sana ay matongpal begew en Cristo. ⁵Maga di nangam-ammo isna ed idi, ngem ed wani inpaammon din Ispiriton Diyos en dakami ay aapostol ya pankalkalian Diyos ay pinili na ay mansilbi en sisya. ⁶Et siya na din inpaammo na. Begew sin namatian yo sin siked ay damag, makilak-am kayo ay Gentil sin ad-ado ay bindisyon Diyos ay gon-oden mi ay Judio et maibilang kayo sin am-in ay mamati ay maiarig sin awak Cristo. Makibingay kayo abe sin inkarin Diyos ay idawat na sin am-in ay naitapi en Cristo Jesus.

⁷Et mo sak-en pay, dadlon sinengan Diyos, tan begew sin panakabalina, intalek na en sak-en din nabanol ay obla ay mangikaskasaba sin nay siked ay damag. ⁸Olay mo sak-en di kababaan sin am-in ay ipogaw na, indawat na pay dedan en sak-en din gondaway ay mangipaammo en dakayo ay Gentil sin kinasiged di bindisyon Cristo⁸ ay magay kais-oana. ⁹Inbaa na abes sak-en ta ipalawag ko sin am-in ay ipogaw din iyat di plano na ay matongpal. Tan si Diyos ay namarsua sin am-in ay wada et adi na inpaam-ammos nabayag din nay plano na enggana ed wani ¹⁰ta say maammoan ed wani begew en datako am-in ay mamati. Tan mo ilaen di papangolon

di anghel ya odom ay manakabalin ay adi kaila ed langit din pantongpalan di planon Diyos maipanggep en datako ay mamati, asi dan ammoan din kinasirib na ya din nankinalasi ay kaipaailana. ¹¹Din inamag Diyos ay nay et maibasarsin ninemnem na ed nabaon ay amagen, et say tinongpal na babaen en Cristo Jesus ay Apo tako. ¹²Isonga datako ay naitatapi en sisya et adi tako koman mabain ay mankararag en Diyos, tan ammo tako ay dengngenas datako begew sin talek tako en Cristo Jesus. ¹³Isonga adi kayo kod madisdismaya begew sin mapalpali-gatak para en dakayo, tan say pansigdan yo met laeng.

Din Kakedangan Di Kararag En Pablo

¹⁴Mo nemnemek am-in dana downak et mandokmog ay mankararag en Diyos ay Ama tako ¹⁵ay napoan di ngadan ono kinapamilyan di am-in ay pamilya** isnan daga ya ed langit. ¹⁶Et kedkedawek en sisya ta papigsaen din Ispirito na din nemnem yo maibasarsin panakabalina ya kinangato na ay magay iso na ¹⁷ta itoltoloy Cristo ay mantetee en dakayo begew sin pammati yo en sisya. Kedkedawek abe ta pomigpigsapay et din layad yo en Diyos ya sin iib-a yo ¹⁸ta say mabalin koma ay maawatan yo ya din am-in ay ipogaw en Diyos din pateg ya kadakdaken di layad Cristo en datako. ¹⁹Adi kayman mabalin ay maawatan di ipogaw si kosto din layad na ay nay, ngem sapay koma ta mataptapian din ammo yo ya likna yo sin layad na ta somigsiged di ogali yo enggana ay komaman din ogalin Diyos ay magay pankolangana.

§3:8 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*kinasiged Cristo*...

**3:15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*intiro ay pamilya na*. Sin kalin di Griego, waday kaiisoan din kali ay *ama* (pater) ya *pamilya* (patria). Isonga nalaklaka ay maawatan din kanan Pablo en si Diyos Ama di napoan di ngadan di am-in ay pamilya. Sin Griego abe, din olog di patria et am-in ay es-esa di naipolian da, kaspangarigan, esa ay pamilya, tribu ono nasyon.

²⁰ Sapay koma ta madayaw si Diyos ay manakabalin am-in. Tan kabaelana ay mangamag si addawi ay nasursurok mo olay sino ay kedawen tako ya olay pay din nemnemen tako begew sin panakabalin di Ispirito na ay wada ay man-ob-obla en datako. ²¹ Sapay koma ta dayawen tako am-in ay mamatis sisya ya ta madayaw abe begew en Cristo Jesus. Sapay koma ta madayaw si Diyos si engengana. Amen.

Din Pan-es-esaan Di Nemnem Di Mamati Ay Awak En Cristo

(1 Cor. 12:1-31)

4 Mo si sak-en ay naibabalod begew sin pansilsilbiak en Apo Jesus et bagbagaak dakayo ta pangaasi yo koma ta maikompa din kabibiyag yo sin planon Diyos para en datako ay inayagana. ² Din iyat yo komas kankanayon et ibaba yo din awak yo ya naanos kayo. Anosan yo abe din pankolkolangan di iib-a yo begew sin panlilinaydan yo. ³ Ipakat yo din kabaelan yo ay man-oolnos ta adi madadael din pan-es-esaan di nemnem yo amin ay idawdawat din Ispirito Santo. ⁴ Am-in tako ay nakies-esa en Cristo et kaman takon es-esa ay awak ya es-esa din Ispiriton Diyos ay wada en datako. Es-esa abe di namnama tako begew sin nangayagan Diyos en datako. ⁵ Es-esa di Apo tako, es-esa di pammati tako, ya es-esa abe di nabonyagan tako. ⁶ Es-esa pay di Diyos ay Ama tako am-in. Sisya di mangiturturay en datako am-in, paam-amag na en datako am-in din laydena ay matongpal, ya down aben mantete en datako am-in.

⁷ Ngem sinassaes-an Cristo pay dedan ay nangidawat en datako si nankinalasi ay laing ono kabaelan ay maibasas sin ninemnem na ay idawat. ⁸ Siya met

laeng din inpaisolat Diyos maipanggep en Cristo ay kanana,

“Idi nantaoli ed langit, inkoyog na di adado ay inabak na, yan down waday insagot na sin ipogaw na.”^{††}

⁹ Sino ngarud di laydena ay kalien nangibagaana en nantaoli ed langit? Laydena ay kalien en binmaba agan-o ay napod langit enggana sin kababaan ay partin di lobong. ¹⁰ Yan din binmaba ay napod langit et sisya met laeng din nginmato kasin isdi ta sisya di mawada sin olay sino ay lugar ay mangituray sin am-in ay wada. ¹¹ Et sisya abe di nangisagot si nankinalasi ay kabaelan di ipogaw na. Dinotokana din odom ay man-apostol ya din odom ay pankalkaliana. Din odom et dinotokana ay en mangikaskasaba sin siged ay damag sin kailiili, ya din odom pay yan pastor ay mangay-ayowan ya mangit-itdo sin mamati. ¹² Indawat na dana ay kabaelan sin odom ay ipogaw na ta say maitdoan ya maisagana din am-in ay ipogaw en Diyos ay mansilbi en sisya ya sin iib-a da. Tan din pantongpalana et komkomneg din awak en Cristo ay kaiarigan tako ay mamati ¹³ enggana ay man-iso din pammati tako ya din ammo tako ay maipanggep en Cristo ay Anak Diyos. Asi tako mabalin ay maiarig si mabikas ay nakay et din ogali tako, komaman din kamayat di ogalin Cristo ay magay pankolangana. ¹⁴ Et mo say iso tako, baken takon kaman anak ay nalaka ay balibaliwanan nemnem na, tan adi tako dedan maietekan sin baken tet-ewa ay it-itdon di nalaing ya maetek ay ipogaw. ¹⁵ Aw, adi tako koman owat mamatpati sin natken ay maititdo, mo adi et on-onodan ya ibagbaga tako sin iib-a tako din tet-ewa ay maititdo begew sin layad tako en daida ta say mais-o tako en Cristo ya komosto din kaitapian tako en sisya ay maiarig sin

^{††}4:8 Salmo 68:18.

toktok tako. ¹⁶Et gapo ta sisya di marig sin toktok tako, makaammo dedan en datako ay awak na et olnosena din am-in ay partin di awak na ay nay ta say kostokosto din kaiamagana. Isonga mo tongpalen di esa ya esa din naidotok ay obla na, pomigpigma ya madakdakdake din awak. Et say isoen tako mo manli-nayad tako.

Mabaroan Koma Din Ogalin Di Mamati

¹⁷Naey ngarud di layden din Apo ay ibilin ko en dakayo begew sin nakies-esaan tako en sisya. Dadlon masapol ay pandokogan yo din ogalin di adi mamati, tan din on-onodan da et din mapo sin nemnem da ay magay silbi na. ¹⁸Gapo ta makenteg di nemnem da, sigaan da ay mangammo si maipanggep en Diyos, isonga mabolinget pay laeng di nemnem da et maga en daida din biyag ay idawat Diyos. ¹⁹Isonga enggay maga di bain da, tan olay mo sino ay layden di awak da ay lawa ono kababain et downan dan am-amagen ay adi da isaldeng.

²⁰Ngem mo dakayo pay et baken kaman dadi di inad-adal yo maipanggep en Jesu Cristo, ²¹tan sin nangon-onodan yo en sisya, nait-itdoan kayo met sin tet-ewa ay mait-itdo ay naipaila met laeng sin biyag na. ²²Isonga masapol ay iwasi yo din sigod ay nemnem ya ogali yo, tan say napoan di lawa ay layden ono ak-long ay mangietek en dakayo et say mandael en dakayo. ²³Et masapol ay dadlon mabaroan di nemnem yo. ²⁴Awaten yo ngarud din baro ay nemnem ay napo en Diyos ay mais-o en sisya, tan mo say tongpalen yo di, maipaila sin kabibiyag yo di tet-ewa ay kinalinteg ya kinasanto.

²⁵Adi kayo koman manlaslastog mo adi din tet-ewa et anggoy di ibag-baga yo sin gagait yo, tan naitatapi tako am-in sin awak en Cristo. ²⁶Mo bomonget kayo, downan yon siliban ta

baken say bomasolan yo. Dadlon yo aben pabaewen di nemnem yo. Adi yo itoltoloy din bonget yo sin sin-agew ²⁷ta say magay wayan Satanas ay manolisog en dakayo. ²⁸Mo waday mangakew en dakayo, isaldeng na koma ta man-gaget et sisya ay man-obla ta say waday kosto ay katagoana ya wada abe di ibadang na sin mankolkolang. ²⁹Adi kayo koman mankalkali si olay at-atik ay lawa, mo adi et san ibaga yo anggoy et din madang ya mangipigisa sin nemnem di manmanngge insigon sin kasapolan di esa ya esa ta say pansigdana. ³⁰Et adi yo koman pansaksakiten di nemnem di Nasantoan ay Ispiriton Diyos, tan sisya di indawat Diyos en dakayo ay kaman malka ono sinyal ay ipogaw nas dakayo, et din panteteana en dakayo et say dadlon yon pangammoan ay ipawayan ton Diyos dakayo si kosto. ³¹Isonga liklikan yo koma di am-in ay sakit di nemnem, liget, ya bonget sin iib-a yo. Adi kayo aben makiib-ibaw ya makisongsongbat ya adi yo palawlawaeen din iib-a yo. Maga koma abe di nemnem yo ay mamaligat si iib-a yo. ³²Baken koman kaman dadi di iyat yo mo adi manbinadang ya man-asiseg-ang kayo downan kayo aben manpinakawan ay kaman din inyat Diyos ay namakawan en dakayo begew en Cristo.

Din Kabibiyag Di Mantete Sin Mapat-a

5 Isonga gapo ta dakayo di an-ak Diyos ay laydelaydena, sisya koma di tad-tadonen yo ²ta say managlayad kayo ay kaman din pananglayad Cristo en dakayo. Tan sisya et indawat na din awak na ay matey para en dakayo, yan din nateyana et kaman mansengseng-ew ay naidaton en Diyos ay say kapnekana.

³Isonga adi kayo koman makikamkamalala ya man-am-amag si odom ay kalasin di kadodogis. Adi kayo aben

man-gamgam si baken yon oka. Tan olay din kaistoryaan anggoy din kaman dadi ay lawa et adi maibagay en dakayo ay ipogaw en Diyos. ⁴Adi aben maibagay en dakayo din ol-olay ay ngalat ay iwed silbi na ya din kadodogis ay is-istorya maipanggep si babai, tan din iyat yo koma et man-iyaman kayo en Diyos. ⁵Tan ammo yo dedan ay maga di makikamkamalala ono mangam-amag si odom ay kadodogis ay maitapi sin panturayan Cristo ya si Diyos. Iso na abe din man-gamgam si bakenan oka, tan din kinagamgam na et say kamanan diyos. ⁶Adi kayo maietet-etekan sin man-laslastog ay mangibagbaga en baken lawa di mangamag si kaman dadi ay basol, tan din kaman dadi ay maam-amag et say begew ay dosaen Diyos din adi manongtongpal en sisya. ⁷Isonga adi kayo makikadkadwa si kaman dadi ay ipogaw. ⁸Tan ed idi, mabolinget kayman di nemnem yo, ngem ed wani nasilawan pay begew sin nakies-esaan yo en Apo. Onodan yo ngarud din ogali ay maibagay sin ipogaw ay mantetee sin mapat-a ⁹ya amagen yo din am-in ay kalasin di mayat ya nalinteg ya tet-ewa ay pantongpalan di nasilawan ay nemnem. ¹⁰Adalen yo koma din panlaydan di Apo et say amagen yo. ¹¹⁻¹²Adi kayo maitaptapi sin amagen di mabolinget di nemnem na ay magay silbi na, tan din am-amagen da ay sana ay adi da ipaam-amos odom et kababain, olay owat maistorya. Din amagen yo koma et ipaila yo en daida din mayat ay ogali yo ta say pangammoan da sin kalawan di am-amagen da. ¹³Tan mo masilawan din wada sin mabolinget, maila din iso na. ¹⁴Et am-in ay dadlon masilawan et pomat-a. Siya met laeng din kankanan din kansiyon ay mangwani,
 “Ibangon mo, sik-a ay naseseyep,
 Matago ka ay natey

Ta silawan Cristo di nemnem mo.”

¹⁵Siliban yo ngarud din kabibiyag yo ta adi yo tadonen din ogalin di naongong mo adi et din masirib ya nanemne-man ay ipogaw. ¹⁶Nakasagana kayo komas kankanayon ay mangamag si mayat, tan ed wani, ad-ado din mangam-amag si lawa. ¹⁷Isonga adi yo koman oongongen mo adi et nemnemen yo din layden di Apo ay amagen yo. ¹⁸Adi kayo manbetbeteng, tan domadael dedan sa, mo adi et mapno kayo sin panakabalin di Ispirito Santo. ¹⁹Tan mo sisya di mangiturturong sin nemnem yo, siya dana di iyat yo: mo matotopog kayo, mannginalat kayo ay mangibagbaga sin Salmo, naikansiyon ay kalin Diyos ya odom ay kankantan di mamati down kayo et ikankanta ay mandayaw en Apo. Et baken din tepek yo anggoy di mangikanta mo adi din nemnem yo abe. ²⁰Et man-iyaman kayo abe en Diyos Ama sin am-in ay mapaspasamak begew sin talek yo en Apo tako ay si Jesu Cristo. ²¹Di esa abe et manpinaituray kayo begew sin pamatpatgan yo en Cristo.

Pamagbaga Si Sin-as-awa

(Col. 3:18-19; 1 Ped. 3:1-7)

²²Dakayo ay babbabai, manpaituray kayo sin as-awa yo, tan say layden din Apo ay iyat yo. ²³Tan din lalaki di pangolon di asawa na ay kaman met laeng si Cristo di pangolon di am-in ay mamati en sisya ay maiarig sin awak na. Et si Cristo abe dedan di mangisalikan sin am-in ay mamati. ²⁴Isonga dakayo ay babbabai et masapol ay dadlon kayon manpaituray sin as-awa yo ay kaman din iyat tako ay mamati ay manpaituray en Cristo.

²⁵Dakayo abe ay lallalaki et masapol ay laydelayden yo din as-awa yo ay kaman din pananglayad Cristo en datako am-in ay mamati. Tan din inyat na et indawat na din biyag na para en datako

²⁶ta say panbalinenas datako ay nasantoan ay ipogaw en Diyos begew sin nangowasana en datakos danom ya sin kalin Diyos. ²⁷Di begew ay say inyat na di et ta dadlon nasantoan tako ay iwed polos basol tako ta say mo omalis sisya ay en mangayag en datako, peteg ay kagkagam-is tako sin pangilaana, tan maiwed polos pankolongan tako. ²⁸Isonga dakayo ay lallalaki et masapol ay laydelayden yo din as-awa yo ay kaman din pananglayad yo sin awak yo. Mo say iyat yo di, din awak yo met laeng di laylayden yo, tan nan-esa kayo dedan ay sin-as-awa. ²⁹Maga abe di ipogaw ay manigaan sin awak na mo adi et ay-owanana. Et kaman nadi din in-inyat Jesus en datako ay mamati, ³⁰tan ibilang na ay awak nas datako. ³¹Wada di naisolat ay kalin Diyos ay kanana, "Say gapo na ay taynan di lalaki da ama na en ina na ta ibeey na din asawa na, et manbalin das es-esa."[‡] ³²Wada di nabanol ya nalaed ay mait-itdo ay mabalin ay maawatan takos na, et mo sak-en et iarig ko en Cristo ya din mamati en sisya. ³³Ngem wada pay dedan di laydena ay kalien maipanggep en dakayo ay sin-asawa, et siya na. Sik-a ay lalaki et masapol ay laydelaydem din asawam ay kaman din pananglayad mo sin awak mo. Sik-a pay abe ay babai, masapol ay rispitoem si asawam.

Pamagbaga Si Anan-ak Ya Akin Anak

(Col. 3:20-21)

6 Dakayo ay anan-ak, pasien yo din ama yo ya ina yo begew sin nakiesesaan yo en Apo Jesus, tan say kosto ay iyat yo koma. ²Tan din bilin Diyos ay damo ay waday ikari na ay gongona sin manongtongpal et kanana en, "Dayawem da amam en inam ³ta say

lak-amem di siked ya ando ay biyag isnan daga."[¶]

⁴Dakayo pay ay nakin anak et adi yo pabongbongeten di an-ak yo mo adi et bilinen ya itdoan yo si kosto ay mannemnemnem mo intoy iyat Apo Jesus mo sisya koma di akin anak.

Pamagbaga Si Babag-en Ya din Among Da

(Col. 3:22-25; Tito 2:9-10; 1 Ped. 2:18-20)

⁵Dakayo ay bag-en, pasien yo koma din among yo isnan daga. Ibainan yos daida yan ipakat yo din kabaelan yo ay mangamag sin ibaga da en dakayo ay kaman din iyat yo koma mo si Cristo di mangibabbaa en dakayo. ⁶Baken anggoy din pangilaan din among yo en dakayo si pangsetan yo sin obla yo ta say panlaydan da en dakayo, mo adi ibilang yo ay mansilbi kayo en Cristo ya man-gaget kayos kankanayon ay mangamag sin layden Diyos. ⁷Esten yo ngarud din obla yo dowan yo aben ganasen ay kaman si Cristo di pansilsilbian yo ay baken owat ipogaw. ⁸Tan ammo yo ay gon-gonaan din Apo din am-in ay ipogaw sin siked ay amagen da olay mo bag-en sisya ono baken.

⁹Dakayo pay abe ay among da et masapol ay siked abe di iyat yo sin babag-en yo. Adi yo paeg-egyaten daida, tan ammo yo ay nan-iso kayo sin babag-en yo sin pangilan di Apo ed langit ay apo tako am-in, et magay ipogaw si idomdoma na.

Din Salida Ay Indawat Diyos

¹⁰Siya na di kakkengan di ibagak en dakayo. Awaten yo din panakabalin ay oka tako ay naitatapi en Apo Jesus ta say papipigsaen yo di pammati yo. ¹¹Os-

[‡]5:31 Genesis 2:24.

[¶]6:3 Deuteronomio 5:16.

alen yo abe din am-in ay indawat Diyos ay salida ta say adi kayo maabak sin lawa ay pangietek Satanas. ¹²Tan baken ipogaw di kaibaw tako, mo adi din papangolo ya tuturay di dimonyo ed daya ya din mankakekedse ay kaanianito ya din odom ay manakabalin ay adi kaila ay mangiturturay sin ipogaw ay deda sin mabolinget isnan daga. ¹³Siya di di begew ay masapol ay osalen yo din am-in ay salida ay indawat Diyos ta say nakasagana kayo mo waday mapasamak si lawa. Tan mo say iyat yo di, kokomneg kayo ay mangobat en Satanas enggana ay somaldeng di gobat, et adi polos makaabak en dakayo.

¹⁴Da naey ngarud di kaman armas ya badon di soldado ay kasapolan yo ta say nakasagana kayo ay makigobat. Din ibilko yo et say pangibagaan yo sin tetewa. Din ibado yo abe ay manalida sin pagew yo et din nalinteg ay kabibiyag yo. ¹⁵Din isapatos yo pay ay makapet sin pandad-anan yo et din siged ay damag ay maipanggep sin talna ay idawdawat Diyos. ¹⁶Din kasay yo et din pammati yo en Cristo. Say osalen yos kankanayon ta komedyas ya mad-ep din manbidbidang ay pana ay bekasen Satanas. ¹⁷Din ihelmet yo abe et din namnama yo ay maisalakan kayo. Ya din kampilan yo et din kalin Diyos ay ipanemnemnem din Ispirito Santo en dakayo.

¹⁸Sin pangos-osalan yo am-in en dana, kanayon koma ay mankararag kayo en Diyos ay mangikarkararag ya manked-

kedaw sin ipanemnemnem di Ispirito Santo en dakayo. Isonga adi kayo aben linglinglingan ay mankedaw si tolong en Diyos para sin am-in ay ipogaw na, mo adi siliban yo ta mangaget kayo ay mangikararag en daida si kanayon. ¹⁹Ikararagan yo kod abe si sak-en ta itdon Diyos din ibagak mo mankasabaak ya ta tomoledak ay mangipaammo sin siged ay damag ay adi naipaammo ed idi. ²⁰Tan inbaan Cristo si sak-en ay panakaawak na ta ipaammok din nay siged ay damag, et say begew ay naibabalodak ed wani. Isonga ikarkararagan yos sak-en ta tomoledak ay mangikasaba, tan say kosto ay iyat ko koma.

Din Kakdengnan Di Solat

²¹Si Tikicus di ibaak en dakayo ta ipaammo na din am-in ay mapaspasamak en sak-en. Sisya di esa ay laylaydek ay agi tako ya matalek ay mansilbi en Apo. ²²Isonga ibaak sisya en dakayo ta ipadamag na din maam-amag en dakami isna ya ta papigsaena di nemnem yo.

²³Sapay koma ay aag-i ta gon-oden yo di talna ay mapmapo en Diyos Ama ya en Apo Jesu Cristo ya ta papigsaen da din pammati yo ta say mataptapian abe din panlilinaydan yo. ²⁴Sapay koma abe ta seg-angan Diyos dakayo am-in ay komakaman di layad na en Jesu Cristo ay Apo tako.

Din Solat San Pablo Sin

Taga-Filipos

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat Pablo sin damo ay gimong di mamati ay binangona sin probinsiya ay Macedonia ed Europa (Inam-amag 16:6-40). Sin nangisolatanas na, naibabalod begew sin nangikaskasabaana sin siked ay damag ay maipanggep en Apo Jesu Cristo.

Di esa ay gapo ay insolat na na et ta man-iyaman sin mamati ed Filipos sin badang ay inpaw-it da en sisya. Wada abe di inbaga na ay mangiparagsak en daida ya mangipapigsa sin pammati da tan into et mo sinmadot da begew sin naibabalodana ya din ligat abe ay nilaklak-am da.

Binagbagaanas daida ta tadonen da koma din nangipababaan Cristo sin awak na sin kawada nas nan daga ya ta nemnemen da koma din pansigdan di iib-a da ay baken owat din pansigdan da. Inpanemnem na en daida ay maisalakan da begew sin seg-ang Diyos ya din pammati da en Cristo et anggoy, isonga adi da koman pantaltalkan din linteg Moses ono ogali ay kanan di ipogaw ay siyat maonodan. Wada abey inbaga na en daida ay maipanggep sin natalna ay nemnem ay idawdawat Diyos sin mangikararag sin problima na en sisya ya din gon-gona ay awni et idawat Diyos sin am-in ay mamati en Cristo sin kaitapian da en sisya ed langit.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-11

Din kasasaad Pablo ed Roma 1:12-26

Din kabibiyag ay onodan koman di mamati 1:27-2:18

Maipanggep en da Timoteo en Epafroditus 2:19-30

Din poon di kinalinteg Pablo 3:1-15

Din man-it-itdos baken tet-ewa 3:16-21

Pamagbaga maipanggep si olnos ya talna 4:1-9

Din nan-iyamanan Pablo sin badang di taga-Filipos 4:10-20

Din kakkdengan di solat 4:21-23

Din Panlogian Di Solat

1 Dakamis da Pablo en Timoteo ay mansilsilbi en Cristo Jesus, et naey di solat mi en dakayo am-in ed issa Filipos ay ipogaw en Diyos begew sin naitatapian yo en Cristo Jesus, pati din mangipangpangolo en dakayo ya din mamadbadang en daida. ²Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

Din Kararag En Pablo Para Sin Taga-Filipos

³Mo nemnemek dakayo, man-iyamanak en Diyos ay pansilsilbiak. ⁴⁻⁵Tan manlogi sin nanlogian di namatian yo enggana ed wani, binadbadangan yos sak-en sin oblak ay mangipaam-ammo sin siked ay damag. Isonga peteg di layad ko mo mankararagak para en dakayo. ⁶Man-iyamanak abe tan dadlonak ammo ay itoltoloy Diyos din siked ay am-amagena sin biyag yo enggana ay matongpal din plano na para en dakayo sin agew ay kasin omalian Cristo Jesus. ⁷Et kosto dedan mo siya di di nemnemnemek maipanggep en dakayo, tan kankanayon ay inemnemnem kos dakayo. Tan nakilaklak-am kayo dedan sin seg-ang ya badang Diyos en sak-en sin naibabalodak ya siya abe sin nangipanpaneknekak sin katet-ewan di siked ay damag ay maipanggep en Cristo. ⁸Ammon Diyos ay peteg di iliw ko en dakayo, tan laydelaydek dakayo

ay kaman din pananglayad Cristo Jesus en dakayo.

⁹Siya na di ikarkararag ko en Diyos. Kedkedawek ay pomigpigma pay et koma din layad yo en sisya ya sin iib-a yo dowan aben mataptapian din ammo yo maipanggep en Diyos ya din kabaelan yo ay mangilasin mo sino di kosto ay amagen yo ¹⁰ta say mabalin ay onodan yo din kasigedan. Tan mo siya di, pag siged di ogali yo, et maga polos di maipabasal en dakayo sin agew ay kasin omalian Cristo. ¹¹Badangan aben Jesu Cristo si dakayo ta ad-ado di siged ay pantongpalan di nalinteg ay ogali yo ta say dayawen di ipogaw si Diyos ya bigbigen da din kinasiged na.

Din Mayat Ay Nantongpalan Di Naibabalodan Pablo

¹²Laydek ay ipaammo en dakayo ay aag-ik ay baken lawa din nantongpalan di napasamak en sak-en mo adi et mayat, tan masepsepsep pay dedan ay maamammoan din siged ay damag. ¹³Tan inammoan din am-in ay sosoldado ay mamabantay sin palasyo ya din odom ay ipogaw isna ay magay odom si begew ay naibalodak mo adi anggoy din nansilsilbiak en Cristo. ¹⁴Begew abe sin naibalodak, pinmigma din talek di kaadadoan ay aag-i tako en Apo, isonga adi da emeg-egyat mo adi et masepsep ay tomlotoled da ay mangibagbaga sin kalin Diyos.

¹⁵Tet-ewa pay kayman ay wada di mangikaskasabas maipanggep en Cristo begew sin apal da en sak-en, ngem wada pay abe di odom ay kosto di panggep da. ¹⁶Da naey yan mankaskasaba da begew sin layad da en sak-en, tan maawatan da ay din gapo si naibalodak et tan dinotokan Diyos sak-en ay

mangipaneknek sin katet-ewan di siged ay damag. ¹⁷Ngem da dooy ay omopal et baken naimposan di iyat da ay mangikasaba si maipanggep en Cristo, tan layden da ay mangingato sin awak da ay daida koma di mangipangolo si adado ay ipogaw, yan kanan da en mo say iyat da di, sepsepen da din ligat ko sin naey ay balodan. ¹⁸Ngem olay say amamagen da di, tan mo lawa ono siged di panggep da, basta maikaskasaba din maipanggep en Cristo et naragsakak met laeng.

Din Pansilbian Di Biyag Isnan Daga

(2 Cor. 5:6-10)

¹⁹Baken anggoy nidi mo adi et itoltoloy ko abe ay manragsak, tan ammok ay din naligat ay kasasaad ko ed wani et mantongpal pay dedan sin pansigdak^{§§} begew sin kararag yo ya din badang di Ispiriton Jesu Cristo. ²⁰Di namnamaek ya di peteg ay laydek et iwed koma di panbainak en Diyos mo adi omanay di toled ko ay mangikasaba sin kalin Diyos ed wani ay kaman ed idi ta maitoltoloy ay madaydayaw koma si Cristo begew en sak-en ed wani ay sibibiyagak ya olay mo mateyak. ²¹Tan mo sak-en et iwed odom si panggep ko isnan kamatagok mo adi ta madayaw si Cristo, ngem mo mateyak, sigsiged pay, tan emeyak sin kad-ana. ²²Ngem mo sibibiyagak, maitoloy ko din naey ay nabanol ay oblak. Isonga mo sak-en koma di manpili, adiak ammo mo sino di kasigedan, ²³tan tet-ewa ay omolaw din doway ay nay si nemnemnek. Tan laydelaydek ay komaanak koma isnan daga ay nay ta eyak makitee en Cristo, tan ad-dawi ay sigsiged di. ²⁴Ngem begew en dakayo, kasapolan ay matagoak pay isnan daga. ²⁵Magay dowadowak isna,

§§1:19 Dodowa pay di olog nina sin Griego: 1) ...mantongpal pay dedan sin maibolosak; 2) ...mantongpal pay dedan sin maisalakanak.

isonga ammok ay adiak matey ed wani mo adi manteteeak isna ta bomadangkak en dakayo ta say pomigpigsa koma di pammati yo ya mataptapian abe di ragsak yo. ²⁶Laydek abe ay mantaoli issa ta mo makiteteeak kasin en dakayo, say namnamed ay panaydayawan yo en Cristo Jesus begew en sak-en.

²⁷Ngem olay mo sino di mapasamak, ilaen yo ta maikompa di kabibiyag yo sin siked ay damag ay maipanggep en Cristo. Imapasnek yo ay mangiyat sidi ta mo emeyak issa yan ilaek dakayo, mo maga pay ta dengdenggek anggoy di maipanggep en dakayo, ammoak met laeng ay kanayon ay pan-es-esaen din Ispirito Santo di nemnem yo down kayo aben mankokompa ay mangipanpaneknek sin siked ay damag ay patpatien tako. ²⁸Maga koma di egyat yo en daida ay mangonkontra en dakayo, tan din toled yo et say sinyal ay pangipailaan Diyos en daida ay madosa dan to si eng-enggana. Et siya met laeng di pangammoan da ay maisalakan kayo. ²⁹Tan indawat Diyos en dakayo din gondaway ay mansilbi en Cristo, ngem din iyat yo ay mansilbi en sisya et baken anggoy din pammati yo en sisya mo adi din mapalpaligatan yo abe. ³⁰Et din laklak-amen yo ay ligat et mais-o sin inilila yo ay ligat ko ed idi ya siya abe sin dengdenggen yo ay mapasasamak en sak-en ed wani.

Tadonen Tako Koma Din

Nangipababaan Cristo Sin Awak Na

2 Ammo yo ay pinmigma di nemnem yo begew sin naitatapian yo en Cristo yan rinmagsak kayo abe begew sin layad na en dakayo. Makikadkadwa kayo abe sin Ispirito Santo yan ammo yo abe ay man-asiseg-ang. ²Gapo ta tet-ewa am-in dana, pangaasi yo kod ta man-es-esa abe

di nemnem ya panggep yo ya ta tadonen yo am-in din panglaydanan Cristo en dakayo ta say maragsakanak ay kosto. ³Di panggep yo ay mangamag si olay sino et baken koman din kaingatoan ono pansigdan di awak yo ono din kait-ekan yo, mo adi et ibaba yo di nemnem yo ta say ibilang yo ay napatpateg di gagait yo mo din awak yo. ⁴Nemnemen yo koma abe din pansigdan di gagait yo ay baken owat din pansigdan yo et anggoy.

⁵Tadonen yo koma di nemnem ya kabibiyag en Cristo Jesus. ⁶Tan olay mo sigod ay wada en sisya din kosto ay kinadiyos en Diyos, adi na inpapilit ay gon-oden din kosto ay kinangaton Diyos, ⁷mo adi tinaynana et nanbalin si ipogaw. Et sin nanbalinana si ipogaw, mais-o din kailaana sin kailaan di iib-ana ay ipogaw. Inbilang na abe ay bag-en sisya, ⁸et inbababa na di nemnem na ta tongpalena din panggep Diyos en sisya olay mo say nakateyana. Di inyat na abe ay natey et kaeegyat ya kababain, tan nailansa sin krus. ⁹Isonga inpangaton Diyos sisya ta sisya di kangatoan sin am-in ay wada ¹⁰ta say madayaw sisya. Tan din am-in ay wada ed langit ya isnan daga ya olay din natenatey ya odom ay adi kaila et mandokmog da am-in ay mandayaw en sisya ¹¹ay mangmangwani en si Jesu Cristo din Apo. Et say kaidaydayawan Diyos Ama.*

¹²Isonga naey di ibagak en dakayo ay gagayyem ko. Mo siya di di inamamag Cristo, masapol abe ay managtongpal kayo. Sin kawadak sin kad-an yo, kanayon ay pinatpati yos sak-en, ngem ed wani ay kinmaanak en dakayo, namnamed koma di iyat yo ay mamati sin nay ibagbagak. Itoltoloy yo ngarud ay mangam-amag sin siked ay pantongpalan koman di pammati yo enggana ay matongpal din pangisalakanaan Diyos en

*2:11 Isaias 45:23.

dakayo downan kayo et ibainan sisya ay kosto. ¹³Tan si Diyos met laeng di wada en dakayos kankanayon ay mangidaw-dawat si layad yo ay mangamag sin laydena, et sisya abe di mangidawdawat si kabaelan yo ay manongpal.

¹⁴Sin am-in ay am-amagen yo, adi kayo manmaymayotmot ya makisongsongbat ¹⁵ta say maga di maipabasol en dakayo ay an-ak Diyos ya pag siged di ogali yo. Tan olay mo makite-tee kayo si lawa ya managbasol ay ipogaw sin nay ay daga, maga koma pay dedan di pankolongan yo ta say mariarig kayos tatalaw ay maningtinggaw sin labi, ¹⁶dowan kayo et ipaam-ammo en daida din kalin Diyos ay pangaan das biyag ay iwed patingga na. Tan mo say amagen yo di, peteg di ragsak ko begew en dakayo sin agew ay kasin omalian Cristo, tan maipaila ay baken sayang di inpakpakat ko ay obla. ¹⁷Waday iarig ko en dakayo. Mo waday animal ay idaton di ipogaw en Diyos, wada abey danom di obas ay isiit da ay tapin di daton ay sana. May ngarud, din pammati yo et kaman say idaton yo en Diyos. Et gapo ta dandani samet din pomsean da, mariarig abe di biyag ko sin danom di obas ay makidaton en Diyos. Ngem olay mo say namnamaek, naragsakak pay dedan downanak aben makiragsak en dakayo. ¹⁸Yan dakayo abe et makiragsak kayo koma en sak-en.

Maipanggep En Da Timoteo En Epafroditus

¹⁹Mo ipalobos Apo Jesus, namnamaek ay adi mabayag yan ibaak si Timoteo en dakayo ta say mo mantaolis sisya, say panragsakan di nemnem ko begew sin ipadamag na maipanggep en dakayo. ²⁰Magay ammok si odom ay gait ko si tet-ewa ay mangisakit en dakayo mo adis sisya et anggo. ²¹Tan am-in din odom et din pansigdan da anggo di

nemnemnemen da ay baken din layden Jesu Cristo si amagen da. ²²Ngem si Timoteo pay et ammo yo met ay siged di ogali na, tan inil-ila yo ay kaman kamin sin-ama sin nan-ob-oblaan mi ay nangikaskasaba sin siged ay damag. ²³Namnamaek ngarud ay sisya di ibaak en dakayo ay dagos mo ammoak din kakkedangan di kasok. ²⁴Et sapay koma abe ta ipalobos din Apo ay adi mabayag yan mabalin ay waday wayak ay enak aben pasyalen dakayo issa.

²⁵Ninemnem ko abe ay masapol ay pasaaen din agi tako ay si Epafroditus ay kaoblaak ya gait ko ay soldadon Cristo. Sisya di inbaa yo en sak-en ay bomadang sin am-in ay masapol ko, ²⁶ngem ipasaak en dakayo issa tan mailiw en dakayo yan peteg ay madandanagan sin nangammoana ay dinnge yo ay mansakit sisya. ²⁷Tet-ewa ay palalo di sakit na, tan nganngani ay matey, ngem laton ay sinegangan Diyos sisya. Et baken sisya anggo di sineg-angana mo adi sak-en abe ta adi masepsep din sakit di nemnem ko mo matey sisya. ²⁸Isonga laydelaydek ay pantaolien sisya ta maragsakan kayo kasin mo ilaen yo ya ta say tomalna abe di nemnem ko. ²⁹Peteg koma ngarud di ragsak yo ay mangawat en sisya, tan tet-ewa ay agi tako begew sin naitatapiana en Apo. Din ipogaw ay ison Epafroditus et mayat mo patgen yo, ³⁰tan mo sisya et istay matey begew sin nangam-amagana sin inpaoblan Cristo en sisya, yan inposta nan biyag na ay mamadbadang en sak-en sin kamaga yo.

Din Kinalinteg Ay Maipoon Sin Pammati En Cristo

3 Di esa pay ay ibagak en dakayo ay aag-i et manragragsak kayo koma begew sin naitapian yo en Apo. Mo sak-en et adiak maom-oma ay mangipidwapidwa sin inbagbagak en dakayo, et

say pansigdan yo ta adi kasangsangaw di pammati yo. ²Siliban yo koma di ipogaw ay mangam-amag si lawa ay iarig kos maangat ya kadodogis ay aso. Ipapilit da ay mo adi kakogit di ipogaw, adi maisalakan. ³Ngem di katet-ewa na et datako di ibilang Diyos ay nakogit ay baken daida, tan mo datako et day-dayawen tako si Diyos sin panakabalin di Ispirito na. It-ek tako abe si Cristo Jesus. Adi tako pantaltalkan din kogit ya odom ay linteg ono ogali ay kanan di ipogaw ay siyat maonodan.

⁴Mo waday ipogaw si mabalin ay mantalek sin kaman dana, maga di odom mo adi si sak-en. Olay mo sino di mangwani en waday inamag na ono kabigbigana ay pantaltalkana ay say maisalakanana, namnamed en sak-en. ⁵Tan dengngen yo na: nakogitak sin maikawao ay agew ko, tan naianakak ay Judio ay polin Benjamin ay anak en Israel. Puroak abe ay Hebreo, tan Hebreo da amak, ya Hebreo abe din kalik ya ogalik. Mo maipanggep abe sin linteg ay indawat Diyos en Moses, in-inset ko ay nanongtongpal, tan Fariseoak. ⁶Palalo abe ay insaksakit ko din linteg mi ay sana enggana ay dadlonak pinalpaligat din mamati en Jesus. Isonga mo maibasas sin linteg, peteg ay nalintegak, tan maga met di nangipabpabasol en sak-en. ⁷Ngem begew en Cristo, am-in dadi ay kanak en pansigdak ed idi et ibilang ko ay maga baw di silbi na ed wani. ⁸Et baken anggoy nidi mo adi ibilang ko ay iwed polos silbin di am-in mo is-ok sin kinabanol di pakiam-ammoak en Cristo Jesus ay Apok, tan addawi ay nabanbanol di mo olay sino ay odom ay banag. Begew en sisya, tinaynak am-in dadi et ibilang ko ay owat basura ta say mabalin ay gon-odek din pakikadkadwaak en Cristo ⁹ya maitatapiak en sisya. Isonga din kinalinteg ko ed wani et baken din maibasas sin nanongtong-

palak sin linteg mo adi din kinalinteg ay idawdawat Diyos begew sin pammatik en Cristo et anggoy. ¹⁰Magay odom si panggep ko mo adi ta ammoak si Cristo ay kosto ya lak-amek din panakabalin ay okan Cristo sin kasinan natagoan. Ngem baken anggoy nadi mo adi ta lak-amek abe din ligat na ya maitapiak en sisya ay matey. ¹¹Tan namnamaek dedan ay ta-goen Diyos kasin si sak-en.

Din Gon-gona Ay Ipakpakat Pablo Ay Gon-oden

¹²Adiak kanan en enggay indasak dana ya adiak aben kanan en enggay maga di kolang ko. Ngem ipakat ko din am-in ay kabaalak ta tongpalek din panggep Cristo sin nangipabalinana en sak-en ay ipogaw na. ¹³Aag-i, tet-ewa kayman ay adiak pay laeng indasan na, ngem din am-amagek ed wani et adiak nemnemnemen din inam-amag ko ed idi mo adi imongsan kon nemnem ko sin daan matongpal ay planon Diyos para en sak-en. ¹⁴Ipakpakat ko din kabaalak ta domatengak sin maiarig si patinggan di longbaan ta say gon-odek din gon-gona ay idawat Diyos sin am-in ay inayagana ay maitapi en sisya ed langit begew en Cristo Jesus.

¹⁵Kaman nidi koma di nemnem tako am-in ay naket-eng di pammati na. Ngem into et mo wada di natken di nemnem na en dakayo, si Diyos di mangipaammo sin kosto en sisya. ¹⁶Ngem olay mo sino di wada sin nemnem di odom, din masapol en datako am-in et ta itoltoloy tako ay mangonod sin inpaamon Diyos en datako ed idi ay kosto.

¹⁷Sapay koma ay aag-i ta man-es-esa di nemnem yo am-in sin panadtadonan yo en sak-en. Ilaen yo abe din mangononod sin kabibiyag ay inpail-ila mi en dakayo ta daida abe di tadonen yo ay baken din odom. ¹⁸Tan ad-ado da di mangonkontra en Cristo, tan laslasoyen

da din nateyana sin krus babaen sin lawa ay kabibiyag da. Namin ad-ado di nangibagbagaak isna en dakayo ed idi, ngem ipidwak pay dedan ed wani down aben mantededted di lowak ay mannemnem-nem en daida. ¹⁹Tan din pantongpalan di biyag da et madosadosa da ay engenggana sin ed inferno. Tan din panbalbalinen da ay diyos da et din layden di awak da. Et din it-it-ek da et din kababain ay am-amagen da. Din naimongsanan aben di nemnem da et din wadas nan daga. ²⁰Ngem mo datako pay, ed langit di kosto ay ili tako, et siya abe di kapoan din sedsed-en tako ay si Apo Jesu Cristo ay mangisalakana en datako. ²¹Panbalinena din naey ay kaseseg-ang ya matey ay awak tako si kaman din kagkagam-is ay awak na sin kasinan natagoan. Et mabalina ay amagena di begew sin panakabalina ay mangawis si am-in ay wada ta manpaituray da en sisya.

Din Maod-odi Ay Bilbilin Pablo

4 Isonga dakayo ay aag-ik, ipapasnek yo ay mamati en Apo. Laydelaydek dakayo ya peteg abe ay mail-iliwak en dakayo, tan dakayo kayman dedan di mangiparagragasak en sak-en ya dakayo pay di kaman gon-gonak sin oblak.

²Dakayo ay da Evodia en Sintike, pangaasi yo koma ta mankinaawatan kayo, tan kaman kayo dedan sin-agi begew sin nakies-esaan yo en Apo. ³Sik-a abe ay matalek ay gait ko,[†] badangam kod da naey ay babbabai, tan nagaget da iman ay nakiob-oblak en sak-en sin nangikaskasabaak sin siged ay damag, pati da Clemente ya din odom ay kaoblaak ay wada di ngadan da am-in sin libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag na ay iwed patingga na.

⁴Kanayon koma ay manragragasak kayo begew sin naitatapian yo en Apo. Ipidwak kasin ay mangwani en manragragasak kayo koma. ⁵Ipaila yo din kinanos yo sin am-in ay ipogaw, tan dandani din omalian din Apo. ⁶Olay sino ay ligat di domateng en dakayo, maga koma di pandandanagan yo mo adi et ikarkararag yo en Diyos ay mankedkedaw en sisya sin kasapolan yo down kayo aben man-iyaman en sisya. ⁷Tan mo say amagen yo di, wada en dakayo din talna ay idawdawat Diyos ay adi mabalina ay las-ian di nemnem di ipogaw, et say kaman gowardiya ay mamanbantay sin nemnem yo begew sin naitatapian yo en Cristo Jesus.

⁸Din maodi ay ibagak en dakayo ay aag-i et kanayon koma ay nemnemnem-nem yo din tet-ewa, din napateg, din kosto, din nasantoan, din kagkagam-is, ya din madayaw. Yan olay mo sino pay di odom ay siged ono mait-ek et say nemnemnem-nem yo koma. ⁹Am-in abe ay inad-adal yo en sak-en ay inil-ila ya dindinnye yo et say on-onodan yos kankanayon. Et din Diyos ay mangidawdawat si talna et say maitatakdo en dakayo.

Din Nan-iyamanan Pablo Sin Badang Di Taga-Filipos

¹⁰Peteg di layad ko sin naitatapiak en Apo, tan ed wani, waday waya yo kasin ay binmadang. Nabayag kayman ay adi kayo binmadbadang, ngem ammok kayman ay din gapo na et baken yon niliwan si sak-en, mo adi et magay waya yo ay mangipaila sin layad yo ay bomadang. ¹¹Adiak kanan na begew sin kakolang di masapol ko, tan inpaingsak ay mapnek sin olay sino ay kasasaad ko. ¹²Nilaklak-am ko ay nankolkolang

[†]4:3 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Sik-a abe ay Syzygus ay matalek...* Din olog di *syzygus* sin kalin di Griego et gait.

ya siya abe ay nasobsobraan. Olay mo sino di mapasamak en sak-en, olay mo madagdagaanganak ono mamabsogak ya mo kolang ono sobra di masapol ko, inaammok din iyat ko ay mapnek. ¹³Kabaelak ay sangoen din am-in ay mapasamak begew sin naitatapiak en Cristo ay mangipabikbikas en sak-en. ¹⁴Ngem olay mo siya di, siged kayman dedan di inyat yo ay tomolong en sak-en isnan maligligatak. ¹⁵Dakayo ay taga-Filipos, ammo yo met ay din damdamon di nangikaskasabaak sin siged ay damag en dakayo sin doy nanlobwatak ed Macedonia et magay odom ay gimong di mamati si namadbadang en sak-en mo adi dakayo et anggoy. ¹⁶Olay sin doy kawadak ed Tessalonica et namidwa kayman ay inpawpaw-it yo din kasapolak. ¹⁷Ngem laydek ay ipaammo en dakayo ay baken din idawdawat yo di an-anapek mo adi din kataptapian di

gon-gona yo. ¹⁸Ed wani, maga met di kasapolak mo adi et sobra, tan laton ay inawat ko din am-in ay inpaw-it yo en Epafroditus. Et din inpaw-it yo ay sana et kaman dan manseng-ew ay maidaton en Diyos ay kapnekana ya panlaydana. ¹⁹Et si Diyos ay pansilsilbiak ay adi kaabos di kinabaknang na di mangidawat en dakayo sin am-in ay kasapolan yo begew sin naitatapian yo en Cristo Jesus. ²⁰Sapay koma ta daydayawen takos Diyos ay Ama tako si eng-enggana. Amen.

²¹Pakomostaak din am-in ay ipogaw en Diyos issa ay naitatapi en Cristo Jesus. Din aag-i tako ay gait kos na et pakomostaan da abes dakayo, ²²pati din am-in ay ipogaw en Diyos isnan ed Roma, ngem namnamed din man-ob-obla sin beey di Emperador.

²³Sapay koma ta seg-angan Apo Jesu Cristo si dakayo am-in.

Din Solat San Pablo Sin

Taga-Colosas

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat Pablo sin gimong di mamati ed Colosas ay esa ay ili ed Asia Minor ay naibanda sin belaan di agew ed Efeso. Baken si Pablo di naman-gon sin nay ay gimong, et adi na pinaspasyal si daida (2:1), ngem insaksakit na pay dedan et kanayon ay inkarkararangas daida.

Nadamag Pablo ay waday nan-it-itdo si baken tet-ewa sin gimong ed Colosas. Din init-itdo da et mo layden di ipogaw ay maisalakan ya ammoan si Diyos ay kosto, adi omanay di pammati na en Cristo. Masapol kano ay tongpalena di odom ay ngilngilin ya bilbilin di ipogaw ya dayawena abe din anghel.

Isonga insolat Pablo na sin gimong di mamati ta ipaammo na en daida din katet-ewa na ay maipanggep en Jesu Cristo. Kanana en si Jesus di nangi-paparsuaan Diyos sin am-in ay wada, isonga nangatngatos sisya mo din am-in ay anghel ya odom ay adi kaila. Wada abe en sisya din am-in ay kinadiyos Ama na, et magay odom ay napoan din baro ay biyag di mamati mo baken sisya. Isonga masapol ay adi masangsangaw di mamati sin bilin ya ogalin di ipogaw mo adi si Cristo et anggoi di on-onodan ya pantaltalkan da.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Din inkarkararag Pablo para sin mamati ed Colosas 1:3-14

Din kinangaton di saad Cristo ya din inamag na 1:15-23

Din nansilsilbian Pablo sin am-in ay mamati 1:24-2:5

Din kasasaad di mamati begew sin nakies-esaan da en Cristo 2:6-15

Pamagbaga ta adi tako masangsangaw si baken tet-ewa ay mait-itdo 2:16-23

Din sigod ya din baro ay biyag 3:1-4:6

Din kakkdengnan di solat 4:7-18

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol en Cristo Jesus ay maibasar sin layden Diyos. Din gait kos na et din agi tako ay si Timoteo. ²Naey di solat mi en dakayo ay ipogaw en Diyos ed Colosas ay matalek ay aag-i mi ay naitatapi en Cristo. Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako.

Din Inkarkararag Pablo Para Sin Mamati Ed Colosas

³Mo ikarkararagan mis dakayo en Diyos ay Aman Jesu Cristo ay Apo tako, kanayon ay man-iyaman kami en sisya, ⁴tan nadamag mi din maipanggep sin pammati yo en Cristo Jesus ya din layad yo sin am-in ay ipogaw en Diyos. ⁵Et din pammati ya layad yo ay sana et maipoon sin namnamaen yo ay awaten yon to din indodolin Diyos ed langit para en dakayo. Inammoan yo di maipanggep sin nay ay namnamaen yo sin nanngaan yo ed idi sin tet-ewa ay kali ay din siged ay damag. ⁶Et din nay ay siged ay damag et mandindinamag ed wani sin am-in ay ili isnan daga. Wada abey pantongtongpalana sin kabibiyag di ad-ado ay manmanngge ya mamatpati. Et kaman nidi met laeng di napadpadasan yo manlogi sin nanngaan yo si maipanggep sin seg-ang Diyos ya din nangammoan yo sin kosto ay kaiso na. ⁷Din nangitdos na en dakayo et si Epafra ay esa ay laylayden mi ay gait. Matalek sisya ay panakaawak mi ay nakisilsilbi en Cristo. ⁸Sisya abe di nangibaga en dakami si maipanggep sin layad yo en dakami ya sin iib-a yo ay idawdawat di Ispirito Santo.

⁹Isonga manlogi sin nandamagan mis maipanggep en dakayo, adi mi insal-saldeng ay mangikarkararag en dakayo. Kedkedawen mi en Diyos ta din Ispirito na di mangidawat sin am-in ay sirib ya panakaawat en dakayo ta say ammoan yo ay kosto din am-in ay laydena ay amagen yo. ¹⁰Tan mo siya di, mabalin ay onodan yo din kabibiyag ay maikom-pas sin kinasiged di Apo yan kanayon ay amagen yo din panlaydana. Et sapay koma ta say omad-ado din am-in ay kalasin di siged ay am-amagen yo begew sin pangam-ammoan yo en Diyos.[‡] ¹¹Sapay koma abe ta din nakaskasdaaw ay panakabalin Diyos di mangipapip-igsa sin nemnem yo ta olay mo sino di mapasamak en dakayo, mabalin ay maanosan yo down kayo aben maragragrakan. ¹²Itoltoloy yo pay ay maniyaman en Diyos ay Ama tako ay nangidawat en datako si kalebbengan ay makibingay sin insasagana na para sin am-in ay ipogaw na ay naitatapi sin panturayana ay mapat-a. ¹³Tan insalakanas datako sin panakabalin Satanas ay manturturay sin kad-an di mabolinget, et intapi nas datako sin panturayan di laydelaydena ay Anak na ¹⁴ay nangsobot en datako ta mawayaan tako, laydena ay kalien, mapakawan din basbasol tako begew sin naitapian tako en sisya.

Din Kinangaton Di Saad Jesus Ya Din Inamag Na

¹⁵Si Cristo di nangipaila mo sinoy ison Diyos ay adi kaila. Nawawadas sisya sin daan kaparsuaan di lobong, et nangatngato mo din am-in ay pinarsuan Diyos. ¹⁶Tan sisya dedan di nangipaparsuaan Diyos sin am-in ay wada ed langit ya

isnan daga ay maila ya adi kaila pati din am-in ay papangolo ya tuturay di aanghel ya odom ay adi kaila. Olay mo sino di wada et naparsua begew en sisya ya para en sisya. ¹⁷Sin daan kawadaan di olay sino, nawawadas sisya, et sisya dedan di makaammo sin am-in ay wada ta say maoolns da. ¹⁸Sisya abe di makaammo en datako am-in ay mamati, isonga sisya di maiarig sin toktok tako yan datako di kamanan awak. Sisya abe di napoan din baro ay biyag tako, tan sisya di damo ay natago kasin ay adi kasin matey, ta say sisya di kangatoan sin am-in. ¹⁹Tan layden Diyos ay wada din am-in ay kinadiyos na sin Anak na. ²⁰Et ninemnem na ay isag-ena kasin en sisya din am-in ay wada isnan daga ya ed langit babaen sin Anak na ay sana, isonga kinaana din nanasalin en daida en sisya babaen sin dadan Cristo ay inmayos sin nateyana sin krus.

²¹Olay dakayo ed idi et addawi kayo pay laeng en Diyos, et kinonkontra yos sisya begew sin lawa ay ninemnemnem ya inam-amag yo. ²²Ngem ed wani, nanbalinen Diyos dakayo ay gagayyem na ay naisag-en en sisya babaen sin nateyan di awak en Cristo ta say nasantoan ya nalinis kayo sin pangilaana[¶] ya maga polos di maipabasbasol en dakayo. ²³Ngem masapol dedan ay ipapasnek yo ay mamati ay adi kayo mandowadowa ya masangasangaw, ya adi kayo kaawawis ay omaddawi sin namnama tako ay ibagbagan din siged ay damag. Tan din siged ay damag ay dindinge yo et iso na din nandindinamag sin intiro ay lobong, yan siya met laeng din inkaskasabak sin nansilsiabiak en Cristo.

[‡]**1:10** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Et sapay koma ta say omad-ado din am-in ay kalasin di siged ay am-amagen yo ya mataptapian abe din pangam-ammoan yo en Diyos.*

[¶]**1:22** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *...ta say nasantoan ya nalinis kayo mo ipapika nas dakayo sin sangoanana.*

Din Nansilsilbian Pablo Sin Am-in Ay Mamati

²⁴Olay mo mapalpaligatak begew sin inkaskasabak ay nansigdan yo, naragsakak pay dedan, tan din ligat ko ay nay et say tobtob di ligat ay inanosan Cristo para sin am-in ay mamati ay mariarig ay awak na. ²⁵Tan dinotokan Diyos sak-en ay mansilbi sin am-in ay mamati, yan intalek na en sak-en din obla ay mangipaammo ay kosto sin kali na ta say pansigdan yo ay Gentil. ²⁶⁻²⁷Din nay ay inpaam-ammok et adi naipaam-ammo manlogi ed nabaon sin olay sino ay ipogaw, ngem ninemnem Diyos ay mangipaammo ed wani en datako ay ipogaw na pati dedan dakayo ay Gentil. Et siya na din kagam-is ya nakaskasdaaw ay inpaammon Diyos: mantetee si Cristo en dakayo, et sisya di pannamna-man yo ay makilak-am kayo sin sige-siged ay biyag sin kad-an Diyos ed langit. ²⁸Isonga si Cristo di ikaskasaba mi sin am-in ay ipogaw. Osalen mi din am-in ay sirib mi ay mamagbaga ya mangit-itdo sin am-in ay ipogaw ta say mamagay pankolongan di pammati da sin pangilaan Diyos mo adi et naket-eng da koma sin naitatapan da en Cristo. ²⁹Ipakat ko din am-in ay kabaalak ta say matongpal dana ay mangos-osal sin napigsa ay panakabalin ay idawdawat Cristo en sak-en.

2Inbagak na en dakayo tan laydek ay ammoan yo ay ipakpakat ko din kabaalak para en dakayo ay taga-Colosas ya taga-Laodicea ya din am-in ay odom ay adi nangil-ila en sak-en. ²Tan laydek ay pomigsa koma di nemnem yo ya man-es-esa kayo begew sin pansilaydan yo ta say adi kayo mandowad-owa mo adi dadlon kayon maawatan din

maipanggep si adi inpaammon Diyos ed idi, laydena ay kalien, din maipanggep en Cristo. ³Tan si Cristo di pangammoan tako sin am-in ay naidodolin ay sirib ya nemnem en Diyos. ⁴Inbagak dana en dakayo ta adi kayo kaiet-etekan si baken tet-ewa ay ibagbagan di nalaing ay manipilosopo. ⁵Tan olay mo adiak makite-tee en dakayo issa, nemnememem pay dedan si dakayo, et naragsaragsakanak sin nandamagak sin kinaolnos di nemnem yo ya kapigsan di pammati yo en Cristo.

Din Kasasaad Di Mamati Begew Sin Nakies-esaan Da En Cristo

⁶Gapo ta inawat yo din tet-ewa ay mait-itdo ay si Cristo Jesus din Apo, masapol abe ay onodan yo di kabibiyag ay maibagay si ipogaw ay nakies-esa en sisya. ⁷Din pammati yo en sisya et kaman koman din kaiw ay andoando di lamot na ono kaman din maam-amag ay beey ay makneg di tokod na. Onodan yo pay din naitdo en dakayo ay maipanggep en sisya ta say pomigsa pay et din pammati yo dowan kayo aben man-iyaman en Diyos si kanayon.

⁸Siliban yo ta adi kayo kaaw-awis ay mangonod si baken tet-ewa ay mait-itdo ay magay silbi na, tan din kaman nidi ay mait-itdo ay mangietek si ipogaw et adi maibasas en Cristo mo adi et din ogali ay ninemnem di ipogaw ed idi ya din bilbilin isnan daga.⁸ ⁹Tan din katet-ewa na ay maipanggep en Cristo et nabaln si ipogaw ngem wada pay dedan en sisya din am-in ay kinadiyos en Diyos. ¹⁰Isonga nangatngato si Cristo mo din am-in ay adi kaila ay papangolo ya tuturay, et begew sin nakies-esaan yo en sisya, wada en dakayo din am-in ay kasapolan yo sin baro ay biyag yo.

§2:8 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*baken napo en Cristo mo adi et din ogali ay ninemnem di ipogaw ed idi ya din aanito ay mantururay isnan daga*. Ilaen abe sin Galacia 4:3,9.

¹¹ Begew abe sin nakies-esaan yo en sisya, waday pinadasan yo ay sinyal ay ipogaw en Diyos dakayo. Din pinadasan yo ay nay et maiarig sin kogit, ngem baken din kogit ay amagen di ipogaw sin awak mo adi din pangaanan Cristo sin lawa ay nemnem yo begew sin nakies-esaan yo en sisya. ¹² Tan idi nabonyagan kayo, kaman kayon naitapi ay naiponpon sin naiponponan Cristo yan naitapi kayo abe ay natago sin kasinan natagoan begew sin pammati yo sin panakabalin Diyos ay nanago met laeng en Cristo. ¹³ Ed idi, kaman kayon natey maipanggep en Diyos begew sin basbasol yo ya gapo ta dakayo ay Gentil et magay ammo yo maipanggep sin linteg Diyos. Ngem ed wani, intapin Diyos dakayo sin baro ay biyag ay indawat na en Cristo tan pinakawana din am-in ay basol tako. ¹⁴ Din inamag Diyos para en datako et maiarig isna: ina na din listaan di basol ono otang tako en sisya ay manbegew sin adi tako nanongtongpalaan sin linteg na et inlansa na sin krus, laydena ay kalien, inwasit na din listaan pati din linlinteg ay nangipabpabasol en datako babaen sin nateyan Cristo sin krus. ¹⁵ Et babaen abe sin doy nateyana sin krus, kinaan Diyos din kalebbengan di manakabalin ay adi kaila yan inpaila na ay enggay naabak da sin pangilaan di am-in ay wada.

**Pamagbaga Ta Adi Tako
Masangsangaw Si Baken
Tet-ewa Ay Mait-ido**

¹⁶ Isonga adi yo koman patpatien din mangipabasbasol en dakayo ay mangmangwani en masapol ay onodan yo din ad-ado ay ngilngilin da ay kaman din maipanggep si makan ya mainom ya din ngilinen da ay agew ay tinawen ya din

bemeskaan di bowan ya din Sabado ay pan-ibbayan da. ¹⁷ Tan am-in dana ay naitdo ed idi et kaman owat alidong ay mangon-ona sin akin alidong. Laydena ay kalien, say nangammoan di ipogaw ed idi ay wadan to di maisokat sin bilbilin ay sana. Ngem nay met ay dinmateng si Cristo ay din kosto ay kasokat na, isonga sisya koma di onodan tako. ¹⁸ Adi yo aben patpatien din manglaslasoy en dakayo ay mangipapilit ay ibaba yo din awak yo ay manongpal sin ngilngilin da ya maitapi kayo sin panaydayawan da sin aanghel. Da naey ay ipogaw et kanan da en waday naipaila en daida ay kaman iitaw ay say nallasinan da, ngem din doy ay nangipangatoan das nemnem da et magay kosto ay kaibasarana, tan napo anggoy sin nailobongan ay nemnem da. ¹⁹ Naisian da en Cristo ay maiarig ay toktok tako ay mamati, ngem datako pay et naitatapi tako en sisya, tan datako di maiarig sin awak na. Yan makaammo din toktok sin am-in ay partin di awak ta awaten di esa ya esa din kasapolana ya kostonkosto di kaiolnosan ya kaiamagan da am-in. Isonga madakdakdake din awak ay maibasar sin planon Diyos.

²⁰ Dakayo ay mamati, begew sin naitapian yo ay natey sin nateyan Cristo, napawayaan kayo sin bilbilin isnan daga.** Apay ngarud ay on-onodan yo pay laeng din ogalin di nailobongan ay ipogaw? Apay nga patpatien yo din bilbilin da ay kaman da naey: ²¹ “Adi yo eg-egnan dadi! Adi yo tamtaman dasa! Adi yo giwgiwiten dana!”? ²² Tan din am-in ay makan ya odom ay ibagbagan din bilbilin da ay sana et inamag Diyos ta osalen di ipogaw ta say maabos. Din napoan aben da doy ay bilbilin ya it-ido da et din nemnem di ipogaw et anggoy.

**2:20 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*napawayaan kayo sin aanito ay manturturay isnan daga.*

²³Kaman kayman wada di kinasiged din bilbilin da ay doy, tan din mangon-onod sidi et esten da ay mandayaw si aanghel yan ipababa da din awak da ay manongpal sin ogali da dowan da pay dadlon paligligaten din awak da. Ngem din katet-ewa na et magay silbin dana ay manopap sin laylayden di awak.^{††}

Din Sigod Ya Din Baro Ay Biyag

3 Gapo ta naitapi kayo ay natago sin kasin natagoan Cristo, patgen yo koma din wada sin panturturayan Cristo sin makannawan en Diyos ed langit. ²Say nemnemnemen yo koma di ay baken din wadas nan daga. ³Tan kaman kayon natey maipanggep sin sigod ay biyag yo, yan din baro ay biyag yo et adi maila ay kosto din iso na, tan naitapi kayo sin biyag Cristo ay nakies-esa en Diyos ed langit. ⁴Din sana ay biyag yo et say biyag en Cristo met laeng, isonga mo manpaila kasin sisya, maitapi kayo abe en sisya ya makilak-am kayo sin kinasiged ya kinangato na.

⁵Isonga masapol ngarud ay pandokogan yo din sigod ay nemnem ya ogali yo ay lawa ay kaman din kamalala ya odom ay kalasin di kadodogis, din am-in ay layden di awak ay lawa, ya din kinagamgam, tan din gangamen di ipogaw et say kamanan diyos. ⁶Tan din kaman dadi ay maam-amag et say begew ay dosaen Diyos din adi manongtongpal en sisya. ⁷Et isona di din kabibiyag yo sin daan kayon namatian. ⁸Ngem ed wani masapol ay liklikan yo am-in dana: adi kayo bomongbonget, adi kayo man-nemnemnem ay mamaligat sin iib-a yo, ya adi yo palawlawen daida. Adi yo aben pabelbelaen di kadodogis ay kali. ⁹Adi kayo pay manlilinstog, tan enggay inwasit yo din sigod ay nemnem ya ogali

yo ¹⁰yan inawat yo din baro ay nemnem ay indawat Diyos ay barbaroana si kanayon ta komaman kayo en sisya ya ammoan yos sisya ay kosto. ¹¹Begew sin nay ay inamag Diyos, maga di kailasinan din am-in ay ipogaw ay binaroana. Olay mo Judio ono Gentil, olay nakogit ono adi nakogit, olay mangili ya boso, ya olay mo bag-en ono baken bag-en, naniso da am-in sin pangilan Diyos, tan si Cristo et anggoy din napatey, et wadas sisya sin am-in ay namati.

¹²Isonga gapo ta dakayo din pinilin Diyos ay ipogaw na ay laylaydena, onodan yo koma dana ay ogali: managsegang ya mabmabadang kayo ya ipababa yo di nemnem yo dowan kayo aben naanos. ¹³Anosan yo koma abe din pankolkolongan di iib-a yo yan manpinakawan kayo mo waday panririan yo ono bomasol en dakayo ay kaman din inyat din Apo ay namakawan en dakayo. ¹⁴Din masapol abe ay itapi yo sin am-in dana ay siged ay ogali et layad, tan mo man-asilayad kayo, magay kolang din pan-es-esaan di nemnem yo. ¹⁵Sapay koma abe ta din talna ya olnos ay idawdawat Cristo di mangiturong sin nemnem yo si kanayon, tan din begew ay intapin Diyos dakayo sin es-esa ay awak en Cristo et ta lak-amen yo din talna ya olnos ay sana. Et adi yo koman linglinglingan ay man-iyaman en sisya. ¹⁶Kankanayon koma ay nemnemnemen yo din nabanol ay init-itdon Cristo. Osalen yo abe din am-in ay sirib ay indawat na ay man-asiitdo ya manbinagbaga. Kantaen yo din naikansiyon ay kalin Diyos ya odom ay kankantan di mamati dowan kayo aben man-iyaman en Diyos sin nemnem yo. ¹⁷Olay mo sino ay amamagen ya ibagbaga yo et nemnemnemen yo ay dakayo din panakaawak Apo

^{††}2:23 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*magay silbin dana, mo adi et mantongpal da sin kapnekan di laylayden di awak.*

Jesus downan kayo aben man-iyaman en Diyos Ama begew en sisya.

Bilbilin Maipanggep Si Pamilya

(Efeso 5:22-33; 1 Ped. 3:1-7)

¹⁸Dakayo ay babbabai et manpaituray kayo sin as-awa yo, tan say maibagay sin mamati en Apo. ¹⁹Dakayo abe ay lallalaki et masapol ay laydelayden yo din as-awa yo. Adi yo aben ibongbonget daida mo adi et naanos kayo koma en daida.

²⁰Dakayo ay anan-ak, pasien yo din ama yo ya ina yo si kankanayon, tan say panragsakan Diyos yan siya abe di kosto ay amagen koman di mamati. ²¹Dakayo pay ay aam-a da et adi yo palpaloen din panyamyamyaman yo sin an-ak yo ta adi da madisdismaya.

Bilbilin Maipanggep Si Bag-en Ya Din Among Da

(Efeso 6:5-9; Tito 2:9-10; 1 Ped. 2:18-20)

²²Dakayo ay bag-en, tongpalen yo din am-in ay ibagbagan din among yo isnan daga. Et baken anggoy din pangilaan da en dakayo si pangsetan yo sin obla yo ta say malaydan da en dakayo, mo adi naimposan koma din iyat yo ay manongpal en daida begew sin pangibainan yo en Apo. ²³Olay mo sino di am-amagen yo, ipakat yo din kabaelan yo ay mangamag ay kaman si Cristo di pansilsilbian yo ay baken owat ipogaw. ²⁴Tan ammo yo ay idawat din Apo en dakayo din gon-gona ay inkari na sin ipogaw na, tan si Cristo din Apo ay tet-ewa ay pansilsilbian yo. ²⁵Mo wada abey mangamag si lawa, sobalitan Diyos ay kosto, tan magay ipogaw si pabpaborana sin pangokomana en daida.

4 Dakayo pay abe ay among di bag-en et masapol ay siged ya kosto di iyat yo en daida, tan ammo yo ay wada abe dedan di Apo yo ed langit.

Bilbilin Maipanggep En Daida Am-in Ay Mamati

²Ipapasnek yo am-in ay mankararag si kanayon downan yo aben esten ta adi masangsangaw di nemnem yo sin ikarkararag yo, ya man-iyaman kayo abe en Diyos. ³Ikararagan yo abe si dakami ta idawat Diyos di wayawaya mi ay mangikaskasaba si adi naipaammo ed idi ay maipanggep en Cristo, tan din nangamagak sisi et siya dedan di begew ay naibabalodak ed wani. ⁴Omikararag kayo ngarud ta kabaalak ay mangilawag ay kosto, tan say kosto ay iyat ko koma.

⁵Annadan yo di iyat yo en daida ay adi mamati ta magay kasnitan da en dakayo downan kayo aben nakasagana si kankanayon ay mangibaga en daida si maipanggep en Cristo. ⁶Kanayon koma abe ay omiparagsak di iyat yo ay mankali downan aben makaay-ayo di kadngeana ta say ammoan yo ay manongbat si kosto sin olay sino ay mansalodsod en dakayo ta maibagay din songbat yo.

Din Kakdengen Di Solat

⁷Si Tikicus di ibaak en dakayo ta ipaammo na din am-in ay mapaspasamak en sak-en. Sisya di esa ay laylaydek ay agi tako ay matalek ay nakisilsilbi en Cristo. ⁸Isonga ibaak sisya en dakayo ta ipadamag na din mapaspasamak en dakami isna ya ta paragsakena di nemnem yo. ⁹Makeey abe din laylayden mi ay kailian yo ay si Onesimus ay matalek ay agi tako. Daida di en mangipadamag en dakayo sin am-in ay mapaspasamak isna.

¹⁰Si Aristarkus ay gait ko ay balod ya si Marcos ay kasingsing en Barnabas et pakomostaan das dakayo. (Enggay inawat yo di bilin ay maipanggep en Marcos ay mo en manpasyal issa, awaten yo ay kosto.) ¹¹Si Jesus Justus et pako-

mostaana abes dakayo. Am-in ay Judio ay mamati ay wadas na et anggoy din tolo ay nay di nakiob-obra en sak-en ay mangibagbaga si maipanggep sin panturturayan Diyos. Ad-ado di badang da en sak-en ay inmiparagragasak.

¹²Si Epafra ay esa pay ay kailian yo ay mansilbi en Cristo et pakomostaana abe si dakayo. Kanayon ay ipapasnek na ay mangikarkarag en dakayo ta pomigsa koma di pammati yo ya magay pankolongan yo ta say dadlon yon ammoan ya patien din am-in ay layden Diyos ay adi kayo mandowadawa.

¹³Paneknekak ay nagaget sisya ay manob-obra para en dakayo ya para en daida abe ed Laodicea ya ed Hierapolis. ¹⁴Din gayyem mi ay si Doktor Lucas ya si Demas abe et pakomostaan das dakayo.

¹⁵Sak-en abe dedan et pakomostaak din iib-a tako ay mamati ed Laodicea ya siya abe en Nimfa ya din gimong di mamati ay matoptopog sin beey na. ¹⁶Mo makdeng ay maibasa en dakayo din nay ay solat, ipaw-it yo kod sin gimong di mamati ed Laodicea ta basaen da abe. Asi yo aben alaen din solat ko en daida ta say basaen yo issan ed Colosas. ¹⁷Di esa pay et ibaga yo kod en Arkippus ay tongpalena koma din obra ay naitalek en sisya begew sin nakies-esaana en Apo.

¹⁸Sak-en si Pablo ay nangisolat sin nay kagdangan di solat ay inpaisolat ko. Adi yo kod liwliw-an ay naibabalodak. Sapay koma ta seg-angan Diyos dakayo am-in.

Din Damo Ay Solat San Pablo Sin

Taga-Tessalonica

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din ili ay Tessalonica et kapital di probinsiya ay Macedonia. Say inmeyan da Pablo sin kinmaan da ed Filipos, et nangaskasaba das di sin sinagoga si toloy Sabado. Wada di at-atik ay Judio ya ad-ado ay Gentil ay namati. Asi et din Judio ay adi namati et ginolo da din intiro ay ili begew sin apos da, et kapilitan ay komaan da Pablo. Inmey da ed Berea et pag ed Athens. Sin kawada das di, nadamag da ay mapalpaligatan abe di namati ed Tessalonica, isonga inbaan Pablo din gait na ay si Timoteo ay en mangipapigsa sin pammati da down pay emey ed Corinto. (Mo layden ay basaen din tobtob nina, ilaen sin Inam-amag 17:1-15.) Sin kawada nas di, sinmawang da Timoteo en Silas ay napod Macedonia, et inpadamag Timoteo di maipanggep sin pammatin di taga-Tessalonica. Et pag mansolat si Pablo en daida ta papigsaena di nemnem ya pammati da.

Nan-iyaman en Diyos begew sin pammati ya layad da. Inpaammo na abe en daida di maipanggep sin kasin omalian Apo Jesus ya din mapasamak sin mamati ay natey. Gapo ta wada abey ipogaw ed Tessalonica ay nangibagbagas etek ay maipanggep sin gagaran da Pablo ay nangaskasabas di, inpalawag na di maipanggep sin gagara ya ogali da sin nantetean das di. Wada abey odom ay inbilina ta ammoan da din kabibiyag ay kapnekan Diyos.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1

Din nan-iyamanan Pablo begew sin siged ay kabibiyag di taga-Tessalonica 1:2-10

Din siged ay ogalin da Pablo ed Tessalonica 2:1-12

Din napaligatan di mamati ed Tessalonica 2:13-16

Din nailiwan da Pablo sin mamati ed Tessalonica 2:17-20

Din nangibaaan da Pablo en Timoteo ed Tessalonica 3:1-13

Din kabibiyag ay kapnekan Diyos 4:1-12

Din maamag sin mamati ay natey 4:13-18

Din pansed-an tako sin kasin omalian Apo Jesus 5:1-11

Din maod-odi ay bilbilin da Pablo 5:12-28

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay napoan din solat ay nay. Din gait ko abe ay nangisolat et da Silas en Timoteo. Naey di solat mi en dakayo ay gimong di mamati issan ed Tessalonica ay naitatapi en Diyos Ama ya si Apo Jesu Cristo. Sapay koma ta itoloy Diyos ay manegseg-ang en dakayo ya ta natalna abe di biyag yo.

Din Nan-iyamanan Pablo Begew Sin Siged Ay Kabibiyag Di Taga-Tessalonica

²⁻³Mo mankararag kami, adi mi linglinglingan ay ikararagan dakayo amin yan kanayon abe ay man-iy-iyaman kami en Diyos ay Ama tako begew en dakayo, tan nenemnemen mi din siged ay am-amagen yo begew sin pammati yo ya din gaget yo ay mansilbi en Diyos ay manbegew sin layad yo en sisya ya din anos yo ay maipoon sin namnama yo en Jesu Cristo ay Apo tako. ⁴Aagi mi ay laylayden Diyos, man-iyaman kami abe tan ammo mi ay pinilin Diyos dakayo. ⁵Din nangammoan mi et sin nangikaskasabaan mi sin siged ay damag en dakayo, baken anggoy din inbaggaba mi si dindinnye yo mo adi et aben

nakilikna kayo sin panakabalin di Ispirito Santo yan maga polos di dowadowa tako ay maipanggep sin katet-ewan di naikaskasaba. Inila yo abe din ogali mi sin nakitetean mi en dakayo, et ammo yo ay din pansigdan yo di ninenemnem mi. ⁶Di esa abe ay pangammoan mi ay pinilin Diyos dakayo et tinadtadon yos dakami ya si Apo Jesus, tan olay mo palalo ay napalpaligatan kayo begew sin pammati yo, peteg pay dedan di layad yo ay nangaw-awat sin kalin Diyos, tan din Ispirito Santo di nangidawat sin layad yo ay sana. ⁷Et siya na di gapo ay nanbalin kayo si nantadtadonan di am-in ay mamati sin probinsiya ay Macedonia ya Akaya. ⁸Tan nanlogi en dakayo, nandindinamag din kalin Diyos ay maipanggep en Apo Jesus sin dowa ay probinsiya ay doy, ngem baken sidi anggoy, tan olay sin odom ay kailiili, madamdamadag din pammati yo en Diyos. Isonga maga di masapol ay ibaga mi ay maipanggep en dakayo, ⁹tan daida baw di mangidamdamadag en dakami sin inyat yo ay nangawat en dakami ya din nanokogan yo sin sinan didiyos ay managong ya mansilbi sin tet-ewa ay Diyos ay matmatago. ¹⁰Ibagbaga da abe din panedsed-an yo sin pantaolian din Anak na ay si Jesus ay mapod langit. Sisyas di kasin tinagon Diyos et sisya met laeng di mangisalakana en datako sin kaeegyat ay panasaan ton Diyos sin kaipoipogaw.

Din Siged Ay Ogalin Da Pablo Ed Tessalonica

2 Aag-i, dakayo ay mismo et ammo yo kayman dedan ay waday nangongpalan di nanpasyalan mi issa. ²Tan ammo yo ay olay mo pinmaligat da ya inminsolto da ed Filipos sin daan kamin emeyan issa ya olay mo ad-ado abey nangontra en dakami issan ili yo, wada pay dedan di toled ay indawat Diyos en dakami ay mangibaga sin siged ay

damag ay napo en sisya. ³Tan pag tet-ewa di ibagbaga mi ay mangaw-awis si ipogaw. Din panggep mi abe et baken ta siksikapan mis daida ya baken aben babai di nemnemnem mi, ⁴mo adi et pinaneknekan Diyos ay matalek kami ay mangikaskasaba sin siged ay damag. Say obla ay intalek na en dakami, isonga din laydena anggoy di ibagbaga mi. Et baken din panlaydan di ipogaw en dakami di ipakpakat mi di kabaelan mi ay gonoden mo adi din panlaydan Diyos, tan sisya dedan di nakin ammo sin wadas nemnem mi. ⁵Et ammon Diyos ay adi mi in-inyat si owat abog sin nan-it-itdoan mi. Baken aben agin-agin di inyat mi ay nan-itdo ta say bomaknangan mi. Ammo yo abe dedan ay tet-ewa dana. ⁶Et baken din pangidayawan yo ono din pangidayawan di natken ay ipogaw en dakami di inan-anap mi, ⁷olay mo waday kalintegan mi ay aapostol en Cristo ay manpaidayaw en dakayo ya manpaalos si kasapolan mi, mo adi et nan-anos kami ay kaman din iyat di ina ay manpasasoso ya mangay-ayowan si kosto sin anak na. ⁸Yan sin nangibagbagaan mi sin siged ay damag en dakayo, nakasagana kami abe ay olay matey para en dakayo, tan peteg adi din layad mi en dakayo.

⁹Adi yo ngata nemnem di boway mi ay nan-ob-oblala sin kawada mi issa, tan baken kamin owat inkaskasaba en dakayo din siged ay damag ay napo en Diyos, mo adi inpakat mi ay nan-oblas inag-agew ya olay sin labi ta waday katagoan mi ta say adi kayo maligatan ay nangisilap-oy en dakami.

¹⁰Inil-ila yo yan ammon Diyos abe din ogali mi en dakayo ay mamati issa. Nasantoan ya nalinteg kami met ya maga abe di inam-amag mi si nadeldelawan mi. ¹¹Ammo yo abe ay kaman din iyat di ama sin anak na di in-inyat mi sin esa ya esa en dakayo. ¹²Tan pinapipigsa mi di nemnem yo dowan mi

aben binagabagaan ya binilibilin dakayo ta onodan yo di kabibiyag ay maibagay si ipogaw en Diyos, tan sisya di mangayag en dakayo ta maitapi kayo sin panturayana ya makilak-am kayo abe sin kinangato na.

Din Napaligatan Di Mamati Ed Tessalonica

¹³Kanayon adi ay man-iyaman kami en Diyos, tan sin nanngedan yo sin kalin Diyos ay inbagbaga mi, pinati yo, et adi yo inbilang ay owat kalin di ipogaw mo adi nailasinan yo di katet-ewa na ay siya di din kalin di Diyos. Et din kalin Diyos ay nay, itoltoloy na ay way pantongpalana sin biyag yo ay mamati. ¹⁴Mailila ay namati kayo tet-ewa, tan din naamag en dakayo et iso na din naamag sin gimgimong di ipogaw en Diyos ed Judea ay naitatapi en Jesu Cristo. Tan mo daida, pinalpaligat din kailian da ay Judio, yan mo si dakayo abe et din kailian yo. ¹⁵Judio di namsenamse sin mamadto ed nabaon, din poli da di namse en Apo Jesus, ya din iib-a da ay Judio met laeng di namalpaligat en dakami. Isonga din am-amagen da et dadlon maikontra sin layden Diyos, et kaman da aben kaibaw di am-in ay ipogaw, ¹⁶tan padpadasen da ay manopap en dakami sin pangibagbagaan mi sin kalin Diyos sin Gentil ta maisalakan da. Et siya na di panaptapian da sin basbasol da enggana ay dadlon tomapog. Enggay kinedengan Diyos daida ay madosa ay kosto.

Din Nailiwan Da Pablo Sin Mamati Ed Tessalonica

¹⁷Olay mo baken nabayag di naisianan mi en dakayo ay aag-i, peteg pay dedan di iliw mi en dakayo, et inpakat mi din kabaelan mi ay mantaoli issa ta kasin takon man-asiila. Tet-ewa pay kayman ay olay mo addawi nan kad-an mi, wada kayo pay dedan sin nemnem mi. ¹⁸Ngem layden mi pay dedan ay mantaoli issa. Et mo sak-en pay, namin ado ay pinadpadas ko ay emey issa, ngem tinopatopap Satanas dakami. ¹⁹Di gapo ay layden mi pay laeng ay pasyalen dakayo, tan namnamaen mi ay ipapasnek yo ay mamati, isonga dakayo di panragsakan mi ya kaman aben gon-gona mi ay dadlon min banolen mo wada takon to sin kad-an Apo Jesus sin kasinan omalian. ²⁰Tet-ewa od adi na: dakayo di panragsakan mi ya din gapon di madayawan mi.††

Din Nangibaaan Da Pablo En Timoteo Ed Tessalonica

3 Isonga idi enggay adi kami makaitpe sin nalabes ay iliw mi en dakayo, ninemnem mi ay agpos et mabay-an kami en Silas isnan ed Athens ²ta down min ibaa issa din agi tako ay si Timoteo ay kaoblaan mi ay mansilbi en Diyos sin pangikaskasabaan mi sin siked ay damag ay maipanggep en Cristo.†† Inbaa mis sisya ta papigsaena ya badanganas dakayo sin pammati yo ³ta say maga en dakayo di masangaw§§ begew sin mapalpaligatan yo ay sana. Ammo yo met kayman ay intoding Diyos ay

††2:20 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*dakayo di panragsakan mi ya din gapon di pandayawan mi en Apo Jesus.*

††3:2 Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et ...*si Timoteo ay kaoblaan Diyos sin kaikaskasabaan di siked ay damag ay maipanggep en Cristo.*

§§3:3 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*maga en dakayo di mankeyat ay mamati...*

mapaligatan tako, ⁴tan sin nakitetean mi en dakayo, indadaan mi ay domteng di ligat tako et ammo yo kayman ay siya met laeng di napasamak. ⁵Siya na di begew ay inbaak si Timoteo issa ta ammoak di maipanggep sin pammati yo, tan adiak naanosan din nanedsed-an mis damag maipanggep en dakayo yan nadandanaganak into et mo sinolisog Satanas dakayo et magay pantongpalan di obla mi issa.

⁶Ngem nay ay nantaolis Timoteo isna et mayat di inpadamag na maipanggep sin pammati yo ya din layad yo en Diyos ya sin gait yo. Inbaga na abe ay kanayon ay nemnemnemen yos dakami, yan din iliw yo en dakami et kaman met laeng din iliw mi en dakayo. ⁷Isonga aag-i, olay mo palalo ay maligligatan kami ya wada abey mangipakasesegang en dakami, napapigsa pay dedan di nemnem mi begew sin dinamag mi ay maipanggep sin pammati yo, ⁸et kaman nabaroan din biyag mi gapo ta ipapasnek yo ay mamati en Apo Jesus. ⁹Mo nemnemen mi abe din peteg ay ragsak mi sin sangoanan Diyos begew en dakayo, maga di omanay ay kali si ibaga mi sin nalabes ay iyaman mi en sisya. ¹⁰Isonga inag-agew ya nilablabi, dadlon kamin mankararag en Diyos ta kasin takon man-asiila ta say tapian mi din kolang pay laeng sin pammati yo.

¹¹Sapay koma ta kaanen Diyos ay Ama tako ya si Jesus ay Apo tako din manoptopap en dakami ta way iyat mi ay emey issa. ¹²Sapay koma abe ta tap-tapian pay din Apo tako din layad yo sin iib-a yo ya sin am-in ay ipogaw ta koman din dakdake ay layad mi en dakayo. ¹³Tan mo say iyat na di, pomigsa di nemnem yo ta say nasantoan kayo ya maga di pankolongan yo sin pangiilaan

Diyos ay Ama tako mo kasin omalis Jesus ay Apo tako ay mangikoyog sin am-in ay ipogaw na.

Din Kabibiyag Ay Kapnekan Diyos

4 ¹⁻²Wada pay di ibaga mi en dakayo ay aag-i. Ammo yo kayman din intogon mi en dakayo ed idi begew sin kalebbengan ay indawat Apo Jesus en dakami ay maipanggep si kabibiyag ay kapnekan Diyos. Et maila ay inawatan yo ay kosto, tan siya met kayman di on-onodan yo. Ngem bagbagaan mi pay dedan si dakayo begew sin kalebbengan mi ay napo en Apo Jesus: pangaasi yo ta tapian yo pay et din siked ay ogali yo ay sana. ³Tan din layden Diyos et din panbalinan yos nasantoan ay ipogaw. Isonga masapol ay dadlon yon liklikan di panaddaagan yos baken yon asawa. ⁴Dakayo abe ay lalaki, masapol ay ammoan yo di iyat yo koma ay man-ilas asawa yo. * Mapteng ya nalinis koma di iyat yo. ⁵Baken koman din ak-aklongan di awak yo di mangiturong en dakayo ay kaman din iyat di ipogaw ay adi nangaammo en Diyos. ⁶Mo maipanggep isna ngarud, siliban yo ta say maga en dakayo di bomasol si ib-a na. Adi yo sowsowitiken ay manpos si baken yon oka. Tan dosaen din Apo di mangam-amag si kaman dadi ay basol ay siya met laeng din dadlon min indadaan en dakayo ed idi. ⁷Tan adi pinilin Diyos datako ta man-amag takos kadodogis mo adi et ta onodan tako di nasantoan ay kabibiyag. ⁸Mo sino ngarud di maneteweng sin inbagak ay nay, baken owat dakami ay ipogaw di tetewengena mo adi et si Diyos, tan sisya di nangibaa sin Ispirito na ay dadlon nasantoan en dakayo.

⁹Mo maipanggep pay sin layad yo sin iib-a yo ay mamati, maga met di mas-

* **4:4** Dodowa pay di kaiologan nina sin Griego: 1) ...masapol ay ammoan yo di iyat yo koma ay mangayowan si asawa yo. 2) ...masapol ay ammoan yo di iyat yo koma ay mangitpe sin awak yo.

apol ay isolat mi en dakayo, tan enggay initdoan Diyos dakayo,¹⁰ et siya met kayman di inyaat yo sin am-in ay aag-i tako sin intiro ay probinsiya ay Macedonia. Isonga bagbagaan mi anggoy si dakayo ta taptapian yo et pay.¹¹ Agpos abe mo ipapakat yo di kabaelan yo ay maoolnos yan adi kayo makibibiyang sin am-amagen di gagait yo, mo adi et mangaget kayo ay man-obra ta say waday katagoan yo ay siya met laeng din intogon mi en dakayo ed idi.¹² Tan mo say ogali yo di, rispitoen din adi mamati si dakayo yan adi masapol ay mankedaw kayos kasapolan yo.

Din Maamag Sin Mamati Ay Natey

¹³Aag-i, wada et pay di ipaammo mi en dakayo ta dadlon yon maawatan di maipanggep sin mamati ay natey ta say adi mansakit di nemnem yo ay kaman din ipogaw ay iwed namnama da.¹⁴ Patien tako ay natey ya kasin natago si Jesus, et say gapo na ay pasien tako abe ay kasin tagoen Diyos din natey ay namati en sisya et ipakoyog na en sisya sin kasinan omalian.¹⁵⁻¹⁶ Naey di inpaammon Apo Jesus en dakami ay maipanggep sin omaliana ay sana. Bomabas sisya ay mapod langit ay mangibogaw si bilin down aben mankali di kangatoan ay anghel ya madnge abe din bongog di tanggoyob en Diyos. Ngem datako ay sibibiyag pay laeng sin agew ay doy, adi tako on-onaan din mamati ay natey ay en mangabat en Apo Jesus, mo adi et kasin dan matago agan-o,¹⁷ asi tako am-in mabigla ay maikayang ay en mangabat en sisya sin liboo. Et manlogis di, makitetee tako sin kad-ana ay enggana.¹⁸ Siya na ngarud di ipanemnem tako sin iib-a tako ay mangliwliwa en daida.

Din Pansed-an Tako Sin Kasin Omalian Apo Jesus

5 Mo maipanggep pay sin timpo ay maamagan dana, maga di masapol ay isolat mi en dakayo ay aag-i,² tan ammo yo od kayman ay bigla di omalian din Apo ay kaman din domatngan di mangakew sin labi.³ Sin agew ay doy, wada da di mangwani en natalna di biyag da ya maga abe di pandandangan da, asi et bigla ay domteng di dosa da ay kaman din bigla ay panligligatan di babai sin pan-anakana. Et adi da polos makalsot sin dosa ay doy.

⁴Ngem dakayo pay ay aag-i, laton ay adi kayo masdaaw sin domtengan din agew ay doy ay kaman din kasdaawan yo mo bigla ay somawang di mangakew, tan baken din mabolinget di kad-an yo.⁵ Tan sinilawan Diyos di nemnem tako am-in ay mamati, isonga baken din mabolinget ono labi di kad-an tako mo adi et din mapat-a ono kaagawan.⁶ Mo siya di, adi tako on-onodan din ogalin di adi mamati ay kaman dan naseseyep, mo adi et mansasagana tako yan itpe tako aben awak tako.⁷ Tan din labi di kaseyseypan di ipogaw ya din panbetbetengan di makabeteng.⁸ Ngem datako pay et wada tako sin kaagawan, isonga itpe tako koma di awak tako. Ipapasnek tako abe ay mamati ya mangipailas layad en Diyos ya sin iib-a tako, tan din pammati ya layad tako et kaman din pansalida sin pagew di soldado ta adi lesken di lawa. Itoltoloy tako abe ay mannamnama sin kaisalakanan tako, tan din namnama tako ay nay et kaman helmet ay mansalida sin toktok di soldado.⁹ Tan adi met pinilin Diyos datako ta nam-osen tako di dosa na mo adi et ta maisalakan tako begew en Apo Jesu Cristo.¹⁰ Natey sisya para en datako ta say olay mo natey ono deda ay matmatago tako sin kasinan omalian, makitetee tako en sisya.

¹¹ Isonga itoltoloy yo san inyaat yo ay man-asiliwliwa ya manbinbinadang ay mangipapapigsa sin pammati yo.

Din Maod-odi Ay Bilbilin Da Pablo

¹² Wada pay di kedawen mi en dakayo ay aag-i. Agpos mo bigbigen yo ay kosto di mangipangpangolo en dakayo ay mangikalkaligatan ay mangay-ayowan ya mamagbaga en dakayo sin pangon-onodan yo en Apo Jesus. ¹³ Dadlon yo koman patgen daida yan ipaila yo abe din layad yo en daida begew sin obla da. Maoolnos kayo koma.

¹⁴ Itogon mi abe en dakayo ay aag-i ay bagaan yo di manbolbolakbol, pagpagsaen yo di nemnem di baken natoled ya madisdismaya, ya badangan yo di nakapoy di pammati na. Ipaila yo di anos yo en daida am-in. ¹⁵ Mo wada abe di mangamag si lawa en dakayo, adi yo ibabbaes mo adi et padasen yos kankanayon ay mangamag si siged sin iib-a yo ya sin am-in abe ay ipogaw.

¹⁶ Naragsak kayo komas kanayon.

¹⁷ Kankanayon abe ay mankararag kayo.

¹⁸ Olay mo sino abe ay maamag en dakayo, man-iyaman kayo en Diyos, tan siya dana di laydena ay onodan yo ay naitatapi en Cristo Jesus.

¹⁹ Adi yo toptopapen din layden di Ispirito Santo ay ipabaga en dakayo.

²⁰ Adi yo aben laslasoyen din kanan di pankalkalian Diyos. ²¹ Ngem masapol ay penken yo di am-in ay mait-itdo ta ammoan yo mo tet-ewa ay napo en Diyos. Dadlon yon onodan din siged ²² dowan yo pay addawian din am-in ay lawa.

²³ Sapay koma ta si Diyos ay mangidawdawat si talna di mangipabalin en dakayo si dadlon nasantoan. Sapay koma ta salsalaknibana din ab-abiik, nemnem ya awak yo ta say maga polos di pankolongan yo sin kasin omalian Jesu Cristo ay Apo tako. ²⁴ Si Diyos ay nangayag en dakayo et amagena dana, tan matalek sisya.

²⁵ Aag-i, ikararagan yo kod dakami.

²⁶ Komostaen yo abe din am-in ay gait tako ay mamati issa ay mangipaila ay manlilinayad kayo.

²⁷ Begew sin kalebbengak ay napo en Apo Jesus, ibilin ko en dakayo ay ibasa yo din solat ay nay sin am-in ay aag-i tako issa.

²⁸ Sapay koma ta seg-angan Jesu Cristo ay Apo tako si dakayo.

Din Maikadwa Ay Solat San Pablo Sin

Taga-Tessalonica

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Olay mo inawat din gimong ed Tessalonica din damo ay solat Pablo en daida, wada pay laeng di adi da inawatan ay kosto ay maipanggep sin kasin omalian Cristo, tan nasangsangaw da sin kanan di odom en enggay inmali kasin sisya. Isonga insolat Pablo din maikadwa ay solat ay nay ay mangipaammo en daida ay siyat bomala on-ona din makwani en Mangontra Sin Am-in Ay Linteg Diyos downan aben masepsep din kinamanagbasol di ipogaw, asi mantaolis sisya.

Tinogon aben Pablo si daida ta ipapasnek da ay mamati ya mangam-amag si siked, olay mo mapaligatan da begew sin pammati da. Et binagbagaana abes daida ta adi da mansadsadot mo adi et mangaget da ay man-obla ay kaman met laeng din inyat da Pablo.

Din Linaona

Din panlogian di solat ya din nan-iyamanan da Pablo begew sin pammatin di taga-Tessalonica 1:1-4

Din kosto ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw 1:5-12

Pamagbaga maipanggep sin kasin omalian Apo Jesus 2:1-17

Pamagbaga maipanggep si kararag ya sadot 3:1-15

Din kaddengan di solat 3:16-18

Din Panlogian Di Solat Ya Din Nan-iyamanan Da Pablo Begew Sin Pammatin Di Taga-Tessalonica

1 Sak-en si Pablo ay napoan din solat ay nay. Din gait ko abe ay nangisolat et da Silas en Timoteo. Naey di solat mi

en dakayo ay gimong di mamati issan ed Tessalonica ay naitatapi en Diyos Ama ya si Apo Jesu Cristo. ²Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos Ama ya si Apo Jesu Cristo.

³Masapol ay kanayon ay man-iyaman kami en Diyos begew en dakayo ay aag-i, et kosto mo say iyat mi di, tan manam-named ay pomigpigs di pammati yo ya downan aben mataptapan di panlilinay-dan di esa ya esa en dakayo. ⁴Isonga sin gimgimong di ipogaw en Diyos ay pas-pasyalen mi, it-it-ek mi din anos yo ya din pangipapasnekan yo ay mamati olay mo peteg ay mapalpaligatan kayo begew sin pammati yo ay sana.

Din Kosto Ay Pangokoman Diyos Sin Kaipoipogaw

⁵Say kaipailaan di kostokosto ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw, tan din pangan-anosan yos ligat gapo ta ipogaw en Diyos dakayo et maam-amag en dakayo ta say ikeddeng Diyos ay maikari kayo ay maitapi sin panturayana. ⁶Kostokosto met di iyat Diyos ay mangokom, tan din mamalpaligat en dakayo et paligatena abe si daida, ⁷dowana pay pasaldengen din ligat tako ay mapalpaligat ed wani. Say amagena di mo man-pailas Apo Jesus sin kasinan omalian ay mapod langit ay mangikoyog sin man-akabalin ay aanghel na.† ⁸Wada abey manbidbidang ay apoy ay manlikob en sisya. Omalis sisya ay ena dosaen daida ay manigaan ay mangammo en Diyos ya adi mamatpati sin siked ay damag ay maipanggep en Jesus ay Apo tako. ⁹Din ison di dosa da et maisian da ay eng-enggana en Apo Jesus yan adi da il-ilaen din nakaskasdaaw ay panakabalina. ¹⁰Din omaliana abe sin agew ay

†1:7 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*mangikoykoyog sin aanghel na ay kaipailaan di panakabalina.*

doy et ta dayawen am-in ay ipogaw na ay mamati ya masdaaw da sin kinadiyos na. Et maibilang kayo abe en daida, tan pinati yo din kalin Diyos ay inbagbaga mi en dakayo.

¹¹ Isonga kanayon ay ikarkararagan mis dakayo ta panbalinen Diyos dakayo si ipogaw ay maikari sin nangayagana en dakayo. Sapay koma abe ta iturong nas dakayo si panakabalina ta matongpal am-in di siged ay panggep yo ya maldeng abe di am-in ay am-amagen yo begew sin pammati yo. ¹² Tan mo say maamag di, madayaw si Jesus ay Apo tako begew en dakayo yan madayaw kayo abe begew en sisya. Maamag am-in dana begew sin seg-ang en Diyos tako ya si Jesu Cristo ay Apo tako.

Din Mangontra En Diyos

2 Wada pay di kedawen mi en dakayo ay aag-i maipanggep sin kasin omalian di Apo tako ay si Jesu Cristo ya din masinopan tako sin kad-ana. ² Baken koman nalaka ay magolo di nemnem yo ono madanagan kayo sin pinalpalbo da ay wada di inpadto mi ono inbaga mi ono insolat mi ay enggay dinmateng din agew ay kasin omalian din Apo. ³ Olay mo sinoy ibagbaga da, adi kayo maietetekan ay mamatis di, tan adi mabalin ay domteng din agew ay doy engganay bomala di ad-ado ay ipogaw ay mangontra en Diyos ya manpaila abe din mangontra sin am-in ay linteg Diyos ay natodindagan ay madosa ed inferno. ⁴ Kontraenas Diyos ya din am-in ay sinan didiyos ya olay mo sino abe ay daydayawen di ipogaw yan pangangatoena din awak na mo si daida am-in. Et en tomokdo sin Timplon Diyos ay mangwani en sisya ay mismo si Diyos.[‡]

⁵ Adi yon samet nilinglingan am-in dana, tan inbagak met dedan en dakayo

sin kawadak issa. ⁶ Isonga ammo yo abe mo sino di manoptopap sin doy ay mangontra sin am-in ay linteg Diyos ta adi manpaila engganans domateng din timpo ay inkeddeng Diyos. ⁷ Wada da kayman ed wani di mangonkontra en Diyos, ngem adi pay laeng maammoan din amagen ton din doy ay mangontra sin am-in ay linteg Diyos, yan adi aben maamag engganans kaanen Diyos din manoptopap en sisya. ⁸ Mo makaan di, asi pag manpaila din doy ay mangontra. Pag omali si Apo Jesus yan maila din mankoniniing ay kinadiyos na, et bigla ay maabak din doy ay mangontra yan peslen Apo Jesus ay mamod-ok en sisya. ⁹ Ngem sin daan di kaabakana, gapo ta wada en sisya din panakabalin Satanas, ipaila na di am-in ay kalasin di milagro ya nakaskasdaaw ay sinyal ¹⁰ ya am-in abe ay lawa ay mangietek en daida ay maisian en Diyos ay madosa. Din begew ay madosa da et sinigsigaan da ay mamanol ya mamati sin tet-ewa ay maipanggep en Apo Jesus ta maisalakan da koma. ¹¹ Isonga iturong Diyos di nemnem da ta dadlon dan maietetekan ya patien da di baken tet-ewa ¹² ta asi da am-in makeddangan ay madosa, tan adi da dedan pinati din tet-ewa, mo adi et ginan-ganas da di basol.

Din Pinilin Diyos Ay Maisalakan

¹³ Ngem mo dakayo pay ay aag-i ay laylayden din Apo, masapol ay maniyaman kami en Diyos si kankanayon begew en dakayo. Tan nanlogi sin damdamo, pinipilin Diyos ay dakayon to di maisalakan begew sin pamatian yo sin tet-ewa ya din pangipanbalinan di Ispirito Santo en dakayo si nasantoan ay ipogaw na. ¹⁴ Inayaganas dakayo ay maisalakan babaen sin siged ay damag ay inkaskasaba mi en dakayo ta maibilang kayo sin mankoniniing ay kinadiyos

[‡]2:4 Daniel 11:36.

en Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁵Isonga aag-i, ipapasnek yo sin nemnem yo din tinawid tako ay mait-itdo ay init-itdo mi en dakayo sin kawada mi issa ya sin insolat mi en dakayo ta say dadlon yon onodan si kankanayon ay adi masangsangaw.

¹⁶⁻¹⁷Sapay koma ta si Jesu Cristo ay Apo tako ya si Diyos ay Ama tako di mangipapigpigs sa sin nemnem yo ya mamadang en dakayo ta pag siged di amamagen ya kankanayan yo. Tan inpailan Diyos din layad na en datako, yan begew sin seg-ang na en datako, indawat na abe di komakaman ay pomigsaan di nemnem tako ya din siged ay namnama tako.

Din Nankedawan Da Pablo Si Kararag

3 Wada pay di at-atik ay ibaga mi en dakayo ay aag-i. Ikararagan yo kod dakami ta maganno ay mandinamag din kalin di Apo ya ta banolen ya patien di ipogaw ay manmannge ay kaman din inyaat yo. ²Ikararag yo kod abe ay salakniban Diyos dakami si lawa ay ipogaw, tan baken am-in ay ipogaw dedan et mamati da en Diyos.

³Ngem olay, tan matalek din Apo, et sisya di mangipapigpigs ya manalaknib en dakayo en Satanas. ⁴Manbegew abe en sisya, namnamaen mi ay itoltoloy yo ay mangam-amag sin ibilbilin mi en dakayo. ⁵Sapay koma ta iturong na di nemnem yo sin layad Diyos en dakayo ya din anos en Cristo.

Din Inbilin Da Pablo Ay Maipanggep Si Nasadot Ay Ipagaw

⁶Naey di ibilin mi en dakayo ay aag-i begew sin kalebbengan mi ay napo en Apo Jesu Cristo. Adi kayo makipolpolapol sin iib-a yo ay mamati ay nasadot ay man-obla ay adi manongpal sin inbilin mi en dakayo. ⁷Tan dakayo ay mismo et ammo yo met dedan ay tado- nen yo koma din ogali mi sin nakitetean

mi en dakayo. Tan adi kami met nasadot ay man-obla. ⁸Maga abe di in-ina mis masapol mi si adi mi binaybayadan, tan inkalkaligatan mi ay nan-obla si inagew ya linabi ta say maga en dakayo di maligatan sin kasapolan mi. ⁹Say inyaat mi di ta waday tadonen yo, olay mo waday kalintegangan mi ay mankedaw en dakayo si kasapolan mi. ¹⁰Tan sin deda kamis sa, inbilin mi en dakayo ay adi kayo pakpakanen din manigaan ay man-obla.

¹¹Say isolat mi na en dakayo tan wada kano en dakayo di manbolbolakbol ay baken dan man-gaget ay man-obla mo adi man-gaget da anggo ay makibibiyang sin am-amagen di gagait da. ¹²Begew sin kalebbengan mi ay napo en Apo Jesu Cristo, bagaan mi din ipogaw ay doy yan ibilin mi en daida ay neekan da koma ay man-obla ta say waday katagoan da.

¹³Mo dakayo abe ay aag-i, adi kayo maom-oma ay mangam-amag si siged. ¹⁴Mo wada pay di manigaan ay manongpal sin inbagbaga mi sin solat ay nay, nemnemnemen yo mo sinos sisya downan yo aben adi kapolpolapol ta way iyat na ay mabainan. ¹⁵Ngem adi yo pay ibilbilang ay kaibaw yo mo adi et agi yo ay masapol ay mabagbagaan.

Din Kakdengan Di Solat

¹⁶Sapay koma ta din Apo ay napoan di talna tako di kanayon ay mangidawat en dakayos talna olay intoy mapasamak en dakayo. Sapay koma abe ta kanayon ay wadas sisya en dakayo am-in.

¹⁷Sak-en si Pablo ay nangisolat sin nay kakdengan di solat ay inpaisolat ko. Siya nay iyaat ko sin am-in ay solat ko ta maammoan ay tet-ewa ay napo en saken, tan maimatonan dedan din iyaat ko ay mansolsolat. ¹⁸Sapay koma ta segangan Jesu Cristo ay Apo tako si dakayo am-in.

Din Damo Ay Solat San Pablo En

Timoteo

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Si Timoteo et esa ay baro ay dinatngan Pablo sin nangaskasabaana sin sakop di Licaonia. Gapo ta naimposan di pammati na en Cristo, inayagan Pablo ay makiey en sisya ay mamadang sin obla na ay mankasaba ya man-itdo. Di esa ay ili ay nangaskasabaan da et ed Efeso, et say nanaynan Pablo en Timoteo ta sisya di maiskat en Pablo ay man-itdo sin gimong di mamatis di. Idi binmaybayag din nanteenan Timoteo isdi, pag mansolat si Pablo en sisya. Mantawen si Timoteo si tolonpo ono nasurok sin nansolatan Pablo en sisya.

Di esa ay napateg ay banag sin solat ay nay et maipanggep si nan-it-itdos baken tet-ewa. Binilin Pablo si Timoteo ta iparit na din pan-it-itdoan da (1:3), tan init-itdo da ay mo layden di ipogaw ay maisalakan, masapol ay paniyewen da di odom ay makan ya adi da aben mangas-awana.

Wada abe di inbilin Pablo ay maipanggep si iyat di man-gimong ay mankararag ya mandayaw en Diyos, din ogalin di babbabai ay mamati, din kabibiyag di ipogaw ay pilien da si mangipangolo sin gimong ya din pilien da abe ay mamadbadang sin papangolo ay sana, ya din iyat di mamati sin iib-a da ay nabalo, papangolo ya babag-en. Wada abey odom ay inbilin Pablo en Timoteo ay maipanggep si iyat na ay mansilbis kosto en Cristo. Sin maodi ay kapitolo, wada abey inbaga na ay maipanggep sin mangipapakat ay bomaknang ya din tet-ewa ay kinabaknang.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Maipanggep si nan-it-itdos baken tet-ewa 1:3-11

Din nan-iyamanan Pablo en Diyos begew sin seg-ang na 1:12-20

Pamagbaga maipanggep si man-gimong ya din papangolo da 2:1-16

Pamagbaga en Timoteo maipanggep sin pansilbiliana en Cristo 4:1-16

Pamagbaga maipanggep sin nankinalasi ya ipogaw sin gimong 5:1-6:2

Din man-it-itdos natken ya din mayad ay bomaknang 6:3-10

Din maod-odi ay bilbilin Pablo en Timoteo 6:11-21

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol en Cristo Jesus, tan say inbilin Diyos ay mangisalakana en datako ya si Cristo Jesus ay namnamaen tako ay mangamag sin am-in ay sedsed-en tako. ²Naey di solat ko en sik-a ay Timoteo ay ibilang ko ay tet-ewa ay anak kos pammati. Sapay koma ta wada en sik-a di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Cristo Jesus ay Apo tako.

Maipanggep Si Nan-it-itdos Baken Tet-ewa

³Sin kinmaanank issa ay manpa-Macedonia, intogon ko en sik-a ay mantetee ka issan ed Efeso et nay ipidwak ay mangitogon, tan wada da issa di mangit-itdos natnatken et masapol ay bilinem daida ta isaldeng da. ⁴Bilinem abe ta adi da nemnemnen si kanayon din daddad-at di ipogaw ed nabaon ya din andoando ay lislistaan di ngadngadan di iiyon-a, tan din kaman dadi et owat pan-iibawan di ipogaw. Maga di ibadang da sin matongpalan di planon Diyos, tan din pangammoan ya pangon-onodan tako sin planon Diyos et babaen sin pammati tako. ⁵Say

ibilin mo dana en daida ta mo pasien da, waday kosto ay layad da sin iib-a da, tan din napoan di layad ay nay et din siged ya nalinis ay nemnem ay adi nataptapian si kadodogis ya din naimposan ay pammati. ⁶Wada di odom ay ipogaw ay nanaynan sin siged ay ogali ay nay, et say begew ay nasangaw das diskotil ay magay silbi na. ⁷Layden da ay mangitdo sin linteg Diyos, ngem di katet-ewa na et adi da maawatan din ipapapilit da ay tet-ewa yan olay din kali ay ibagbaga da et adi da ammo din laydena ay kalien.

⁸Mo maipanggep pay sin linteg Diyos, ammo tako kayman ay siged din linteg ay sana dalo et mo din pangos-osalan di ipogaw et din kosto ay kaiosalana. ⁹Maawatan tako koma ay baken din nalinteg ay ipogaw di gapo ay naamagan di linteg mo adi et din lawa ay ipogaw ay kaman dana: din managlabsing si linteg ya adi manpaituray sin waday turay na, din manigaan ay mandayaw en Diyos ya din makabasol, din baken relihioso ya din manglaslasoy si maipanggep en Diyos, din manpeses ama na ono ina na ya din manpeses ib-a na ay ipogaw, ¹⁰din manaddaag si bakenan asawa, din lalaki ay manaddaag si ib-a na ay lalaki, din manpap si ib-a na ay ipogaw ta ilako na ay maibag-en, din makaetek ya mangisapatas baken tet-ewa, ya am-in di odom ay mangamag si maikontra sin kosto ay mait-itdo. Para sin ipogaw ay kaman dana din naamagan di linteg. ¹¹Din tet-ewa ay initdok ay nay ay maipanggep sin linteg et maibasas sin sigesiged ay damag ay intalek din kangatoan ya madaydayaw ay Diyos en sak-en.

Din Nan-iyamanan Pablo En Diyos Begew Sin Seg-ang Na

¹²Man-iyamanan en Cristo Jesus ay Apo tako ay mangipapigpigsas en sak-

en ay mangamag sin nay ay obla, tan inbilang na ay matalekak ay ipogaw et dinotokanas sak-en ay mansilbi en sisya. ¹³Say inyat na di olay mo ed idi, pinalawlawak sisya downanak aben pinalpaligat ya inin-insolto. Ngem sinegangan Diyos sak-en pay dedan, tan ed idi adiak pay laeng mamati isonga adiak ammo ay lawa di inam-amag ko. ¹⁴Peteg adi ay dakdake di seg-ang ay inpailan din Apo en sak-en, tan indawat na en sak-en din pammati ya layad para en sisya ya sin gagait ko ay siya met laeng di idawdawat na en datako ay naitatapi en Cristo Jesus. ¹⁵Tet-etet-ewa din nay mait-itdo ya dadlon mapati: inmalis Cristo Jesus isnan daga ta say isalakana di nakabasol. Sak-en od kayman din kalawlawaan en daida. ¹⁶Et siya na met laeng di begew ay nasegangan Diyos en sak-en, ta way iyat Cristo Jesus ay mangipaila sin adi kaabos ay anos na en sak-en ay kalawlawaan ay nakabasol. Inyat nas di ta say pannemnem di ipogaw ay mamati en sisya sin tapin di agew ya mangawat si biyag ay iwed patingga na. ¹⁷Isonga sapay koma ta mabigbig ya madayaw ay eng-enggana din Ari ay iwed patinggan di panturayana, din es-esa ay Diyos ay adi katkatey ya adi kaila. Amen.

¹⁸Din inbilin ko ay nay en sik-a ay Timoteo ay anak ko et maibasas met laeng sin naipadto ed idi ay maipanggep en sik-a. Adim linglinglingan din naipadto ay sana ta say tomoled ka ay manglaban sin am-in ay lawa. ¹⁹Sin panglablabanam si lawa, ipapasnek mo ay mamati ya dadlon monsiliban ta nadalos di konsensiam, tan wada di ipogaw ay gapo ta tineteweng da din konsensia da, dinadael dan pam-

mati da.[¶] ²⁰Din dowan en daida et da Himeneus en Alexander ay inpolang ko en Satanas ta say pan-adalan da ay adi da palawlawan si Diyos.

Maipanggep Si Kararag Sin Gimong

2 Naey pay di ibagaw en sik-a. Di damo et masapol ay ikararagan tako di am-in ay ipogaw yan mankedaw ya maniyaman tako en Diyos para en daida. ²Ikararagan tako abe din aari ya am-in di odom ay nangato di saad na ta say natalna di biyag tako sin pansilsilbian tako en Diyos ya sin pangon-onodan takos kosto ay ogali. ³Tan siged mo say iyat tako di et siya abe di kapnekan Diyos ay mangisalakakan en datako. ⁴Mapnek si Diyos sidi tan laydena ay maisalakakan am-in ay ipogaw ya maammoan da abe din tet-ewa ay mait-itdo. ⁵Say laydena di tan es-esa di Diyos yan es-esa abe di makikali en sisya para sin am-in ay ipogaw. Sisya din ipogaw ay si Cristo Jesus ⁶ay nangidawat sin awak na ta say mangsobot sin am-in ay ipogaw. Naamag di sin kosto ay timpo ay pinilin Diyos, et say nangipailaana ay laydena ay maisalakakan am-in ay ipogaw. ⁷Siya na abe di begew ay dinotokanas saken ay mangaskasaba ya man-apostol ta enak itdo en daida ay Gentil din tet-ewa ay mait-itdo ta say pasien da. Tet-ewa met na, baken etek.

⁸Laydek pay ngarud ay sin am-in ay gimong di mamati, din lallalaki di mangipangolo sin pankararagan yo, ngem masapol ay nasantoan da ya maga

abe di ibobonget da ono ib-ibawen da[§] mo ikayang dan takkay da ay mankararag.

Din Ogali Ay Onodan Koman Di Babbabai Sin Gimong

⁹Mo din babbabai abe, manbabado da koma si baken nangingina ya maianam ay bado ay maibagay en daida. Adi da koma aben palaloen din pangaltian da sin book da ya din pangiamagan da sin nabanol ay aritos ya keke ya odom ay kaman da nay ay naamag si balitok ono odom ay nangina. Tan din nemnemen da koma et baken din pangipailaan da sin kabasang da, ¹⁰mo adi et din siged ay amag ay pangipailaan da sin pammati da, tan say maibagay sin babbabai ay mangwani en mandayaw da en Diyos. ¹¹Igiginek koma abe din babbabai sin pan-ad-adalan da sin kalin Diyos yan ibaba dan awak da sin man-it-itdo. ¹²Adiak it-itlok ay din babbabai di mangitdo sin lallalaki ono mangipangolo en daida. Masapol ay igiginkan da. ¹³Tan sin namarsuaan Diyos si ipogaw, pinarsua nas Adan agan-o, asi pag si Eva.** ¹⁴Yan baken si Adan di naietekan mo adi din babai, isonga sisya di nangon-ona ay binmasol en Diyos.†† ¹⁵Siya na di begew ay mapaligatan di babbabai ay mananak,‡‡ ngem maisalakakan da pay dedan¶¶ dalo et mo itoltoloy da ay mamati ya manglaylayad sin iib-a da ya mangonod si nasantoan ay kabibiyag dowan da pay an-annadan abe din am-amagen da.

¶1:19 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*gapo ta tineteweng da din konsensia da, tinaynan da din tet-ewa ay mait-itdo ay pasien tako.*

§2:8 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*maga abe di ibobonget da ono dowadowa da...*

**2:13 Genesis 2:7,21-22.

††2:14 Genesis 3:1-6.

‡‡2:15 Kanan di odom en baken anggoy din pan-anakan da di maibagbagas na mo adi din ligat da abe ay iin-a.

¶¶2:15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*ngem makalosot da pay dedan...*

Din Papangolon Di Mamati

3 Tet-ewa adi din kanan da ay din mayad ay manbalin si pangolon di mamati et nabanol ay obla di laydena. ²Gapo ta nabanol di ay obla, masapol ay maga di maipabasol sin pangolo. Masapol abe ay es-esa di asawa na ya adi makibabbabai. Masapol ay nanemnemman ya naannad ay ipogaw ay makaitpe sin awak na. Masapol ay managsangaili ya nalaing ay man-itdo. ³Din ogali na abe et masapol ay baken makabeteng ya baken mabonget ono makaibaw mo adi et naanos. Masapol ay adi na gamgamgamen di pilak. ⁴Mo maipanggep abe sin pamilya na, masapol ay kosto di iyat na ay mangolnos ya mamilin en daida ta say managtongpal di an-ak na ya rispitoen das sisya ay kosto. ⁵Tan mo adi na ammo ay mangolnos sin pamilya na, ay kabaelana aya ay mangayowan sin gimong en Diyos? ⁶Din pangolon di mamati et masapol abe ay baken ipogaw ay kapatpati na tan into et mo ngomato di nemnem na et say begew si pangeddenggan Diyos en sisya ay madosa ay kaman din naamag sin Diablo. ⁷Masapol abe ay mayat di ogali na sin pangilan di adi mamati tan into et mo pis-oyen das sisya et say maknaana sin tagdey di Diablo.

Din Mamadbadang Sin Papangolon Di Mamati

⁸Din mapili pay si mamadbadang sin papangolo et masapol met laeng ay maikari da ay marispito ya baken makalkalopti di dila da. Masapol ay adi da makabeteng ya adi da gamgamgamen di pilak. ⁹Masapol abe ay dadlon dan pasien din tet-ewa ay mait-itdo ay

maipanggep sin pammati ay inpaammon Diyos en datako dowan nadalos abe di konsensia da. ¹⁰Din pilien yo ay bomadbadang, masapol ay mapaneknekan da on-ona ta mo maga di maammoan ay basol da, asi mabalin ay mansilbi da. ¹¹Din as-awa da abe et masapol ay maikari da ay marispito ya baken aben manag-olit. Masapol abe ay naannad^{§§} ya matalek da sin am-in ay am-amagen da. ¹²Di esa abe ay masapol en daida ay mamadbadang et masapol ay es-esa di as-awa da ya adi da makibabbabai. Masapol abe ay ammo da ay mangolnos ay kosto sin an-ak da ya pamilya da. ¹³Mo es-esten da abe din obla da ay mamadbadang, gon-oden da din rispiton di iib-a da et wada abe di toled da ay mangibaga si maipanggep sin pammati da en Cristo Jesus.

¹⁴Sapay koma ta adi mabayag yan way iyat ko ay emey issa, ngem isolat ko dana en sik-a pay dedan ¹⁵into et mo mataktakak, ta say ammoem din kabibiyag ay onodan koma din pamilyan di matmatago ay Diyos.* Siya dana din am-in ay ipogaw Diyos ay nangitalkana sin tet-ewa ay mait-itdo ta ilaen da ay maitdo ay kosto ya adi masoksokatan. ¹⁶Ammo tako od am-in ay peteg ay nabanol din patpatien tako ay maipanggep en Cristo Jesus. Adi naipaammo ed idi ngem inpaammon Diyos en datako ed wani:

Nanpaila ay ipogaw, et pinaneknekan din Ispirito Santo ay maga polos di pankolangana. Inil-ilan aben di aanghel. Naikaskasaba din maipanggep en sisya sin kailiili, et wada da isnan lobong di namati en sisya. Naikayang abes sisya ed langit ay madayaw.

§§3:11 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*Masapol abe ay adi da bemebeteng...*

*3:15 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*din panbebeeyan di matmatago ay Diyos.*

Din Man-itdos Baken Tet-ewa

4 Nalawag din inpaammon din Ispirito Santo ay sin tapin di agew wada di manaynan sin kosto ay pammati, tan patien da di makaetek ya nasikap ay dimonyo et onodan da din it-itdo da. ²Din mait-itdo ay nay et say it-itdon di agin sisiged ya makaetek ay ipogaw ay enggay nadadael di konsensia da ay kaman naatongan si naldang ay landok. ³Din ipogaw ay nay et iparit da di mangasawa yan kanan da abe en maiparit di odom ay makan, ngem si Diyos pay et pinarsua na dana ay kalasin di makan ta say kanen tako ay mamati en Cristo ya mangammo sin tet-ewa ay mait-itdo mo makaiyaman tako en sisya. ⁴Tan siged am-in di pinarsuan Diyos, isonga maga koma di paniyewen tako mo adi et awaten tako am-in ay idawdawat Diyos ay man-iy-iyaman en sisya. ⁵Tan maibilang ay siged begew sin kalin Diyos ya din kararag tako.

Din Siged Ay Mansilbi En Cristo Jesus

⁶Mo itdom dana sin iib-a ay mamati issa, siged di pansilsilbiam en Cristo Jesus, et ipailam abe ay dadlon kan naawatan din tet-ewa ay maipanggep sin pammati tako ya din siged ay mait-itdo ay inon-onodam. ⁷Addawiam din doy ay daddad-at ed nabaon ay magay silbi na, tan baken maipanggep sin tet-ewa ay Diyos, yan paingsaem ay mangadal ya mangonod si nadiyosan ay kabibiyag. ⁸Tan mo paknegen tako din awak tako, wada kayman di at-atik ay silbi na, ngem mo paingsaen tako pay di nemnem tako ay mangonod si nadiyosan ay kabibiyag, magay gedeng di pansigdan tako, tan gon-oden tako di baro ay biyag ay mapmapo en Diyos, baken owat ed wani mo adi et sin tapin di agew abe. ⁹Tet-etet-ewa din nay inbagak ya dadlon mapati. ¹⁰Say gapo na ay ipakat takon

kabaelan tako ay mansilbi en Cristo, tan din poon di namnama tako et din matmatago ay Diyos ay mangisalakan sin am-in ay ipogaw, namnamed si datako ay mamati.

¹¹Say itdom am-in dana ay inbagak en sik-a en daida issa yan bilinem abes daida ta onodan da. ¹²Adi ka manbabain mo waday manglaslasoy en sik-a begew sin kinaanak mo, mo adi et siged di iyat mo ay mankali ya siged abey ogalim ta say tadonen di mamati. Ipailam abe en daida din layad mo sin iib-am, din talek mo en Diyos, ya din kinamawed di kadodogis sin nemnem ya amag mo ta siya abe di tadonen da. ¹³Di laydek ay amagem engganas emeyak issa et estem ay mangibasbasa sin kalin Diyos mo masinop kayo downan ka aben mankaskasaba ya man-it-itdo. ¹⁴Adi ka baybay-an din kabaelan ay indawat din Ispirito Santo en sik-a ed idi sin nangapayan di papangolon di mamati en sik-a ya din nangibagaan di mamadto ay siya say kabaelam, mo adi et osalem din kabaelam ay sana. ¹⁵Imongsan mon nemnem mo sin pangon-onodam en dana ay intogon ko ta say ilaen am-in di ipogaw ay komoskosto di iyaat mo. ¹⁶Dadlon kan siliban din ogalim ya din it-itdom, tan mo ipapasnek mo ay mangiyat sina, baken din awak mo anggoy di isalakan mo mo adi et daida abe ay manmanngge en sik-a.

Maipanggep Si Nalasang, Papangolon Di Mamati Ya Bag-en

5 Mo wada di bomasol ay naknakay mo sik-a, adim bodbodtaken, mo adi nainayad di iyat mo ay mamagbaga en sisya ay kaman mon say si ama. Din lallalaki abe ay iiyogtan mo sik-a, ibilang mo ay kaman mon agi si daida. ²Mo din babbabai pay ay pangpangoan mo sik-a, ibilang mo ay kaman mon si ina, ya din iiyogtan abe mo sik-a, kaman mon agi si

daida ay maga di natken ay nemnem mo en daida.

³Mo wada di babbabai ay nalasang, rispitoen yos daida yan badangan yo abe mo iwed di toton-od das mangay-ayowan en daida. ⁴Ngem mo wada di an-ak ono aap-o da, masapol ay maawatan dana ay din pangon-onaen da koma sin pansilsilbian da en Diyos et din pangay-ayowanian da sin nakin anak en daida ya sin apo da ay manobalit en daida, tan say kapnekan Diyos. ⁵Din nalasang ay maga polos di mangay-ayowan en sisya et namnamaena ay si Diyos di mamadbadang en sisya, isonga itoltoloy na ay mankarkararag ay mankedkedaw si badang Diyos si inag-agew ya linablabi. ⁶Ngem din nalasang pay ay naimongsan di nemnem na sin pannam-ayana, kaman natey ay maipanggep en Diyos olay mo matmatago pay laeng. ⁷Say ibilin mo dana sin mamati issa ta maga di pangipabasbasolan di odom ay ipogaw en daida. ⁸Tan mo waday mamati ay manigaan ay mangayowan sin toton-od na, namnamed din pamilya na, tinaynana din pammati na. Din kaman nadi ay ipogaw et lawlawa di ogali na mo din adi namati, tan olay din adi namati, ammo da ay mangayowan sin toton-od da.

⁹Din nalasalasang ay ilista yo, masapol ay mantawen das enemapolo ya nasurok yan namingsan anggoy ay nakiasawa da.[†] ¹⁰Masapol abe ay madamdماغ din siged ay inam-amag da ay kaman dana: kosto di inyaat da ay nangay-ayowan sin an-ak da, managsangaili da, inbaba dan awak da ay mansilbi sin ipogaw en Diyos,[‡] binadbadangan da di naligatan ay

ipogaw, ya nagaget da ay nangam-amag si kompormi ay siged.

¹¹Mo din nalasang pay ay baken onay nabakes, adi yo itaptapis daida sin listaan, tan mo pomigsa din layden di awak da mo din panggep da ay mansilbi en Cristo, layden da kasin ay makiasawa. ¹²Et mo say iyat da di, pabasolen di ipogaw si daida,[¶] tan nilabsing da dedan din sigod ay inkari da en Cristo. ¹³Di esa abe ay begew ay adi yo koma itaptapis daida sin listaan et ipaingsa da di sadot et owat dan lomikeliked sin kabeebeey dowan da et aben mantaytayoktok ya makibibiyang sin am-amagen di iib-a da ay mangingalngalawngaw si adi lemebbeng ay maibaga. ¹⁴Isonga din pannemnem ko et agpos mo kasin makiasawa din nalasalasang ay baken onay nabakes ta man-anak da yan asikasoen dan beey da ta say magay wayan di kaibaw tako ay mamis-oy en datako. ¹⁵Say itogon ko na, tan waday odom ay nalasang ay enggay nasangaw da ay nangunod en Satanas.

¹⁶Din maodi ay ibagak ay maipanggep sin nalasalasang et mo waday babai ay mamati ay way toton-od na ay nalasang, sisya koma di mangayowan en daida ta adi maligatan din gimong di mamati ta say way iyat di gimong ay mangayowan sin nalasalasang ay magay toton-od na.

¹⁷Maipanggep loman sin papangolo ay nas-et di pangipangoloan da sin mamati et ibilang yo koma ay maikari da ay mabigbig ya malagboan ay kosto, namnamed si daida ay nagaget ay mangaskasaba ya man-it-itdo. ¹⁸Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, “Adim bosbosalan di baka ay mangigatgatin ay mangirik si pagey ta way iyat na ay man-

[†]5:9 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*yan adi nakilallalaki*.

[‡]5:10 Din kanana sin Griego et: *inow-owasan da din sikin di ipogaw en Diyos*.

[¶]5:12 Dodowa pay di kaiologan nina sin Griego: 1) ...*pabasolen di konsensia das daida*,...; 2) ...*manbasol da*,...

gan.”⁸ Yan kanana abe, “Din man-obla et maikari ay malagboan.”**

¹⁹ Mo waday ipabasol da sin pangolon di mamati, adi ka dengdengngen malak-sig mo waday dowo ono tolo ay ipogaw ay manistigo. ²⁰ Ngem mo tet-ewa ay binmasol yan adi na dokogan, masapol ay bagbagaam sisya sin sangoanan di gimong ta emegyat di odom ay manadon en sisya.

²¹ Bilinek sik-a sin pangiilaan Diyos ya si Cristo Jesus ya din nasantoan ay aanghel ta patiem dana ay inbagbagak ay adi ka idomdoma di olay sino ay ipogaw, mo adi pan-iisoem di nemnem mo en daida am-in. ²² Mo wada abey piliem si mansilbi en Cristo, adi ka maag-agagan ay mangdotok en sisya. Tan mo waday basol na downan ka et dotokan, mailak-am ka dedan sin basol na. Estem ngarud din amagem ta addawiam din am-in ay lawa.

²³ Baken anggooy di danom si inomem, mo adi et man-inom ka abes sinat-ik ay arak^{††} para sin sakit di eges mo, tan namin ado ay nansaksakit ka.

²⁴ Maipanggep loman sin mamiliam si mansilbi en Cristo, nemnemem ay waday ipogaw ay naaammoan di basol na olay mo daan dan maidarum. Wada abey naisassaot di basol na, ngem maammoan sin tapin di agew. ²⁵ Iso na sin ipogaw ay mangam-amag si siked, tan waday siked ay amag ay nalaka ay maammoan, wada abey adi maammoan ay dagos, ngem maammoan dedan sin tapin di agew.

6 Naey abe di ibilin ko sin babag-en ay mamati. Masapol ay rispitoen da ay kosto din among da tan into et mo wada di mangipalawlawwa sin ngadan Diyos ya din it-itdo tako begew sin kolang di rispito da. ² Din bag-en abe ay mamati

din among na et adi na koma kanan en gapo ta agi na ay mamati, olay adi na rispitoen ay kosto. Es-estena koma ay mansilbi en sisya, tan din mangon-gonod sin obla na et ib-a na ay mamati ay laylayden Diyos.

Din Man-it-itdos Natken Ya Din Mayad Ay Bomaknang

Siya dana di itdom ya ibilin mo sin mamati issa. ³ Mo waday man-itdos natken ya adi na onodan din kosto ay mait-itdo ay napo en Jesu Cristo ay Apo tako ay maiturong si nadiyosan ay kabibiyag, ⁴ siya di din ipogaw ay nalalastog di nemnem na downan et maga di ammo na. Din kaman dana ay ipogaw et natnatken di nalabes ay layad da ay makidisdiskotil sin banag ay magay silbi na ya makisongsongbat si maipanggep sin olog di kali. Din pantongpalan di kaman dadi ay ogali et apos, mankokontra ay nemnem, lawa ay kali maipanggep si ib-a, lawa ay sospitsa si ib-a, ⁵ ya kanayon ay ibaw, tan enggay lawa di nemnem da et inaddawian da din tet-ewa ay mait-itdo. Kanan da en mo mamati da en Diyos, say bomaknangan da.

⁶ Ad-ado kayman di ganaben di ipogaw ay mamati en Diyos dalo et mo mapnek sin wada en sisya, ngem baken gamgameng. ⁷ Tan maga di inbel-ay takos nan lobong sin naianakan tako; maga met abe di itakin tako sin komaanan tako. ⁸ Isonga basta waday omanay si kanen tako ya bado tako, mapnek tako. ⁹ Ngem din man-gamgamang ay bomaknang, nalaka ay masolisog da et kaman dan nakna sin ad-ado ay ak-aklongan da ay niloloko ay manadael en daida. Yan din ak-aklongan da ay doy et

⁸5:18 Deuteronomio 25:4. Ilaen abe sin 1 Corinto 9:9.

**5:18 Lucas 10:7.

††5:23 Din arak di Judio et naamag si danom di obas.

kaman say manganod en daida sin dosa ay iwed patingga na. ¹⁰Tan din pangangamangan di ipogaw si pilak et siya na di poon di am-in ay kalasin di lawa. Begew sin kinagangam da ay nay, waday ipogaw ay nanokog sin patpatien tako, et say nangaan das ad-ado ay sakit di nemnem da.

Din Maod-odi Ay Bilbilin Pablo En Timoteo

¹¹Ngem mo sik-a pay ay mansilbi en Diyos, addawiam am-in dana et ipakat mo di kabaalam ay mangonod si nalinteg ya nadiyosan ay kabibiyag down ka aben ipapasnek ay mamati en Apo Jesus. Ipakat mo abe di kabaalam ay manglaylayad en Diyos ya din iib-am, et mo mapaligatan ka, anosam. Ilaem abe ta naanos ka sin iib-am. ¹²Ipakat mo di kabaalam ay mamati ya mansilbi en Apo Jesus ay kaman din atlit ay mayad ay mangabak ta say gon-odem di biyag ay iwed patingga na. Tan pinili dakan Diyos ay mangon-od sin biyag ay nay sin nangibagaam ed idi ay mamati ka en Apo Jesus sin sangoanan di ad-ado ay ipogaw. ¹³Naey pay di ibilin ko en sik-a sin pangiilaan Diyos ay managtago sin am-in ya si Cristo Jesus ay nangipaneknek si tet-ewa sin sangoanan Poncio Pilato. ¹⁴Din ibilin ko et dadlon kan tongpalen din am-in ay bilbilin Diyos yan silibam ta adi da mataptapian si baken tet-ewa ya ta maga di mangwani en waday kolang na. Say amagem dana enggana ay domateng din agew ay panpailaan en Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁵Din makaammo sin panpailaana ta maitongpal sin kosto ay agew et din madaydayaw ay Diyos.

Ang-anggay na ay mangituray sin am-in, tan sisya din kangatoan ay Ari sin am-in ay ari ya din kangatoan ay Apo sin am-in ay apo. ¹⁶Ang-anggay na si poon di biyag ay eng-enggana tan adi katkatey. Din kad-ana abe et adi mabalin ay sagenen di ipogaw, tan palalo ay somisili. Maga polos di ipogaw si nangil-ila en sisya ya maga abe di makaila. Sapay koma ta madayaw ya manturay sisya ay eng-enggana. Amen.

¹⁷Ay Timoteo, bilinem din babaknang si wadas nan kalotaan ta adi da pangangatoen nemnem da. Ibagam abe ay din pantaltalkan da koma et baken din gangameng da ay baken sigurado mo adi et si Diyos ay adi na imotan ay mangidawdawat en datako sin am-in ta say ganasen tako. ¹⁸Ibilin mo abe en daida ay man-amag das siged ta baknang da abes siged ay amag. Adi da koma aben imotan di kinabaknang da mo adi et ibingayan da koma din iib-a da. ¹⁹Tan mo say iyat da di, wada di kinabaknang ay idolin da ed langit ay maiarig si makneg ay fondasyon ono kaibasaran di namnamaen da sin tapin di agew, et gon-oden da din tet-ewa ay biyag ay eng-enggana.

²⁰Timoteo, estem ay mangasikaso sin intalek Diyos en sik-a. Addawiam din ngalat ay magay silbi na sin pangilan Diyos ya din mankinontra ay mait-itdo ay kanan di odom ay ipogaw en laing, ngem nankamali da. ²¹Tan wada da ay nangonod sisi ay naiksaw sin tet-ewa ay mait-itdo ay patpatien tako.

Sapay koma ta seg-angan Diyos dakayo am-in.

Din Maikadwa Ay Solat San Pablo En

Timoteo

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Sin nangisolatan Pablo sin maikadwa ay solat ay nay en Timoteo, nabayag ay naibabalod ed Roma begew sin pammati na en Cristo. Si Timoteo pay et wada pay laeng ed Efeso ay man-it-itdo sin gimong di mamatis di.

Sin solat ay nay, ad-adoy inbagan Pablo en Timoteo ay mangipapigsa sin nemnem na ta ipapasnek na ay mangaskasaba ya mangam-amag sin odom ay obla ay intalek Diyos en sisya, olay mo waday mamaligat en sisya ya mangontra sin init-itdo na.

Inpanemnem na abe en Timoteo din lawa ay ogalin di ipogaw sin maod-odi ay agew et binagaanas sisya ta addawiana din kaman dadi. Inbaga na abe ay adi koma maitaptapis Timoteo sin diskotil ay magay silbi na sin pangilan Diyos, mo adi et es-estena koma ay mangon-onod ya mangit-itdo sin tet-ewa ay mait-itdo ay napo en Diyos.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Din nan-iyamanan Pablo begew en Timoteo ya din inbaga na en sisya ta ipapasnek na ay mansilbi en Diyos 1:3-20

Din ogalin di matalek ay mansilbi en Cristo 2:1-13

Din kabibiyag ay apolbalan Diyos 2:14-26

Din ogalin di ipogaw sin maod-odi ay agew 3:1-9

Pamagbaga ta ipapasnek Timoteo ay mamati ya mangitdo sin kalin Diyos 3:10-4:8

Maod-odi ay bilbilin 4:9-18

Din kaddengan di solat 4:19-22

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay apostol en Cristo Jesus, tan say layden Diyos. Inbaa nas sak-en ta enak ikaskasaba din biyag ay inkarin Diyos en datako ay naitatapi en Cristo Jesus. ²Naey di solat ko en sik-a ay Timoteo ay ibilang ko ay laylaydek ay anak ko. Sapay koma ta wada en sik-a di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Cristo Jesus ay Apo tako.

Din Nan-iyamanan Pablo Begew En Timoteo Ya Din Inbaga Na En Sisya Ta Ippasnek Na Ay Mansilbi En Diyos

³Nadalos di konsensiak sin pansilsiabiak en Diyos ay kaman din ap-ok met laeng. Sin pankarkararagak en Diyos si inag-agew ya linablabi, adiak linglinglingan ay mangikarkararag abe en sik-a ya man-iyamanan en Diyos begew sin pammatim. ⁴Nemnemnemek abe din nanlolowaan di matam sin nansianan ta ed idi, isonga laydelaydek ay mangila en sik-a ta maragsakanak si kosto. ⁵Adiak aben nilinglingan din naimposan ay pammatim, et magay dowadowak ay kaman met laeng din pammatin Lois ay apom ya si Eunice ay inam ay nangonona mo sik-a ay namati. ⁶Ipanemnem ko ngarud en sik-a ay dadlon kan osalen din kabaelan ay indawat Diyos sin nangapayak en sik-a. ⁷Adi ka emeg-egyat ay mangosal, tan wada en datako din Ispirito Santo ay indawat Diyos, yan din idawdawat din Ispirito Santo en datako et baken din man-eneene ay nemnem, mo adi din kabaelan tako ay mansilbi en Diyos ya mangipailas layad sin iib-a ya mangitpe sin awak.

⁸Isonga adi ka manbabbain ay mangipanekek si maipanggep en Apo tako. Adi ka aben mababbain begew en sak-en ay naibabalod begew sin pansilsiabiak en sisya, mo adi et anosam din ligat ay lak-

amen tako begew sin pangikaskasabaan tako sin siged ay damag. Anosam, tan laton ay papigsaen dakan Diyos ⁹ay nangisalakan en datako ya inayaganas datako ta datako di nasantoan ay ipogaw na. Din nangiyatanas di et baken begew sin inam-amag tako, mo adi begew sin plano na ay seg-anganas datako. Tan sin daan maparsuaan di lobong, enggay ninemnem na ay mangipailas segang en datako babaen en Cristo Jesus. ¹⁰Et ed wani inpaila na en datako din segang na ay sana, tan inmali tet-ewa si Cristo Jesus ay mangisalakan en datako. Kinaana din kabelaan di pese yan inpaammo na ay mo mamati di ipogaw sin siged ay damag, waday biyag da ay mapo en Diyos ay iwed patingga na.

¹¹Dinotokan Diyos sak-en ay manapostol ta enak ikaskasaba ya it-itdo din siged ay damag ay nay, ¹²et siya di din begew ay mapalpaligatak. Ngem adiak met mabain isna, tan am-ammok din taltalkek et dadlonak ammo ay waday panakabalina ay manalaknib sin intalek na en sak-en[‡] enggana ay domateng din agew ay kasin omalian Cristo.

¹³Mo man-itdo ka, dadlon kan tatonen din tet-ewa ay initdok en sik-a downan ka aben itoltoloy ay mangipaila sin pammati ya layad ay idawdawat Cristo Jesus en datako ay naitatapi en sisya. ¹⁴Babaen sin panakabalin di Ispirito Santo ay mantetee en datako, silibam din nabanol ay mait-itdo ay intalek Diyos en sik-a ta adi polos masoksokatan.

¹⁵Ammom ay istay am-in ay mamati ed Asia et binaybay-an das sak-en, pati da Figelus en Hermogenes. ¹⁶Ngem mo si Onesiforus pay, sapay koma ta segangan Diyos am-in daida ay sinpamilya, tan namin ado ay inmiparagragsak. Adi aben mabain sin nakakadinaak, ¹⁷mo

adi inmanaanap sin dinmatnganas nan ed Roma enggana ay dinteng nas sak-en. ¹⁸Ammom met abe din kadakdaken di badang na ed idi ed Efeso. Sapay koma ta maseg-ang din Apo en sisya sin agew ay pangokomana sin kaipoipogaw.

Din Ogalin Di Matalek Ay Mansilbi En Cristo

2 Sik-a pay ay anak ko, awatem din panakabalin ay oka tako ay naitatapi en Cristo Jesus begew sin segang na en datako ta say papipigsaem di pammattim. ²Ipasam abe sin matalek ay ipogaw din init-itdok ay dinngem ya dinngenen aben di odom ay ad-ado ay ipogaw ta way iyat da ay mangitdo sin odom.

³Pakinam-os ka sin ligat ay domteng en datako ay mamati en Cristo Jesus ay kaman din iyat di matalek ay soldado ay manganos si ligat. ⁴Tadonem abe din iyat di soldado ay adi masangsangaw sin am-amagen di sibilyan, tan laydena ay mapnek din apo na en sisya. ⁵Nemnem abe din atlit ay makilongba. Maga met di gon-gona na mo adi na onodan din bilbilin sin longbaan. ⁶Siya na abe di esa ay pangarig. Di nagaget ay mansiwsiwat si talon et sisya koma di mangonona ay manga sin bingay na sin naapit. ⁷Nemnemem si kosto dana ay inbagak en sik-a, et badangan dakan Apo Jesus ta maawatam am-in.

⁸Dadlon kan iigto sin nemnem mo din siged ay damag ay ikaskasabak ay tinagon Diyos kasin si Jesu Cristo ay polin Ari David. ⁹Gapo sin pangikaskasabaak sin siged ay damag ay nay, mapalpaligatak ed wani ya nakakadinaanak abe ay kamanak tollisan. Ngem mo din kalin Diyos pay, adi mabalin ay makadinaan. ¹⁰Isongan-anosak din am-in ay ligat ko ay nay para sin kaipoipogaw ay pinilin Diyos

[‡]1:12 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...intalek ko en sisya...

ta say maisalakan da ya gon-oden da din sigesiged ay biyag ed langit ay iwed patingga na. ¹¹Tet-ewa adi din maibagbaga,

“Mo kaman takon naitapi ay natey sin nateyan Cristo, maitapi tako abe en sisya ay matago ed langit. ¹²Mo ipapasnek tako ay mangan-anos si ligat, makituray tako en sisya, ngem mo isaot tako din nangammoan tako en sisya, isaot na abes datako. ¹³Mo baken takon matalek, matalek sisya pay dedan, tan adi mabalin ay adi na tongpalen din inbaga na.”

Din Kabibiyag Ay Apolbalan Diyos

¹⁴Itoltoloy mo ay mangipanemnem sin inbagbagak sin mamati issa, yan dad-daanam daida sin pangiilaan Diyos ta adi da mansosongbat ay maipanggep si owat kali, tan magay silbi na mo adi et dadaelena din pammatin di man-mannge. ¹⁵Mo sik-a pay, ipakat mo din kabaalam ay mangit-itdo ay kosto sin tet-ewa ay kalin Diyos ta maapolbalan ka sin pangiilaana ay kaman man-ob-obla ay iwed panbainana sin am-amagena. ¹⁶Adi ka maitaptapi sin niloloko ay tayoktok ay magay silbi na sin pangilan Diyos, tan din mangam-amag sisi et masepsep ay omaddawi da en sisya. ¹⁷Din it-itdo da abe et kaman bayang ay komarkaro ay maot-otoot. Di doway ay mangam-amag sisi et da Himeneus en Filetus. ¹⁸Golgoloen da din pammatin di odom, tan naiksaw da sin tet-ewa yan it-itdo da ay enggay natago din natey. ¹⁹Ngem olay mo waday kaman dadi ay mangit-idos etek, adi met masoksokatan din tet-ewa ay kalin Diyos, tan kaman makneg ay fondasyon ay adi kaikiwkiweg, yan waday naisolat sisi ay kanana, “Ammon din Apo di ipogaw ay oka na.”[¶] Di esa abe

ay naisolat sisi, “Mo sino ay mangwani ay mamati en Apo, masapol ay dokogana din lawa.”

²⁰Sin dakdake ay beey di baknang, baken man-iso din kalasin di maos-osal. Wada di balitok ya palata di amag na ay nabanol di kaiosalana, wada abey kaiw ya linang di amag na ay para kompormi. ²¹Siya abe sin ipogaw, mo adawiana di am-in ay lawa, osalen din Apo sisya si para nabanol, tan maibagay ya nasasagana ay maosal si para am-in ay siged ay maamag. ²²Isongadokogam ngarud din laylayden di babbaro ay lawa, et ipakat mo ay mangamag sin siged ya mangipapigsa sin pammatin. Ipakat mo abe ay manglayad sin iib-am ya makiolnos si am-in ay nadalos di nemnem da mo mankedaw das tolong en Apo. ²³Addawiam abe din niloloko ay diskotil di ipogaw ay kolang di ammo na, tan maiturong dedan sin ibaw. ²⁴Yan din mansilbi en Apo, adi koma makiib-ibaw, mo adi et naasi di iyat na koma sin am-in ay ipogaw. Masapol abe ay nalaing ya naanos ay man-itdo ²⁵dowan aben nainayad di iyat na ay mamagbaga ya mamilin en daida ay mangontra sin tet-ewa ay mait-itdo ta balbalang baliwan Diyos di nemnem da ta say ibabawi da din basol da ya ammoan da din tet-ewa ay mait-itdo. ²⁶Tan mo say maamag en daida, mailit-ingan da et lomisi da sin kaman tagdey en Satanas ay nangna en daida ta pasien da din laydena.

Din Ogalin Di Ipogaw Sin Maod-odi Ay Agew

3 Masapol ay nemnemem ay sin maod-odi ay agew wada di domteng ay timpon di ligat. ²Tan din ogalin di ipogaw et din awak da anggoy di nemnememen da, man-gamgam das pilak, it-ek dan awak da ya nalalastog abey

[¶]2:19 Bilbilang 16:5.

nemnem da. Iyewen dan iib-a da, adi da pasien da ama da en ina da, adi da ammo ay man-iyaman ya adi da polos nemnemen si Diyos. ³Olay din anak da ya nankapoan da et adi da laylayden. Mo wada abey ililiget da, adi da polos pasinsiyaan. Palawlawaen dan iib-a da, adi da makaitpe sin awak da ya natangsit da. Palalo ay kaliliget da din siked. ⁴Makalipot da ya oway di iyaat da ay adi da nemnemen din losot na. Nalabes ay nangato abe di nemnem da. Baken si Diyos di laylayden da mo adi et din pan-ganasan da. ⁵Agin da-dayaw da en Diyos, ngem adi dan big-bigen din panakabalina ay mamaliw sin lawa ay ogali da. Addawiam din kaman dadi ay ipogaw. ⁶Tan wada en daida di em-emey sin kabeebeey ay mangay-gayyem sin manbeey ta asi da isapitan di babbabai ay nalaka ay maawis ta onodan da din it-itdo da. Din babbabai ay nay et nadadagsenan da sin tinmapog ay basbasol da, et nalaka ay maitodtodon da sin ad-ado ay kalasin di lawa ay layden da. ⁷Kankanayon ay man-ad-adal das baro ay mait-itdo, ngem adi da makailasin sin tet-ewa ay mait-itdo. ⁸Din ipogaw ay maniksikap sin babbabai ay nay et pag kadodogis di nemnem da, et magay kowintan di agin papammati da sin pangiilaan Diyos. Konkontraen da din tet-ewa ay mait-itdo ay kaman da Jannes en Jambres ay nangontra en Moses ed idi. ⁹Ngem adi mabayag di pangaw-awisan das ipogaw, tan ammoan di kaipoipogaw ay naloko da ay kaman met laeng din naamag en da Jannes en Jambres.

Pamagbaga ta Ipapasnek Timoteo Ay Mamati Ya Mangitdo Sin Kalin Diyos

¹⁰Ngem sik-a pay, laton ay inil-ilam yan inammoam din init-itdok ya din ogalik ya din panggep ko sinan biyag ko. Ammom din ison di pammatik, anos

ya layad ko sin iib-ak ya din nangi-papasnekak ay mangonod en Diyos. ¹¹Ammom abe din nalabes ay ligat ay ninamnam-os ko ay kaman din naamag en sak-en ed Antiok, Iconium ya ed Lистра. Ngem laton ay inmisalakan din Apo sin am-in ay ligat ay nay ay nilak-am ko. ¹²Et baken si sak-en anggoy di mapaligat, mo adi am-in da ay ogali ay mangonod sin nadiyosan ay ogali begew sin naitatapian da en Cristo Jesus. ¹³Dowan pay din ipogaw ay lawa ya din mangietek si iib-a da et masepsepsep din lawa ay am-amagen da, tan itoltoloy da ay mangietek sin iib-a da down da et aben maietetkan. ¹⁴Ngem sik-a pay, itoltoloy mo ay mamati sin inad-adal mo ay dadlon kan ammo ay tet-ewa, tan ammom dedan din nangitdo en sik-a. ¹⁵Nanlogi abe sin kakitkittoy mo, nait-itdoan ka sin inpaisolat Diyos ay mabalin ay maning-gaw sin nemnem mo ta mamati ka en Cristo Jesus ya maisalakan ka. ¹⁶Am-in din inpaisolat Diyos et sisya di akin nemnem, et nabanol ay maosal, tan itdo na en datako din tet-ewa, ipaammo na mo waday kamali ya basol tako, bagaanas datako sin iyat di lawa ay ogali tako ay mabaliwan et paingsaenas datako ay mangonod si nalinteg ay kabibiyag, ¹⁷ta say maga polos di kolang tako ay mansilbi en Diyos mo adi mansasagana tako ay mangamag si am-in ay kalasin di siked.

4 Wada di dadlonak ibilin en sik-a sin pangiilaan Diyos ya si Cristo Jesus ay mangokom si am-in ay ipogaw, pati din matmatago ya din natey, et siya na. Begew sin kasin omalian Cristo Jesus ay en manturay, ibilin ko ay ²mansasagana kas kankanayon ay mangikasaba sin kalin Diyos. Ipatatim ay mangikasaba mo layden di ipogaw ay mannge ono adi, mo maibagay di timpo ono adi. Ipaammom en daida mo waday kamali ya basol da yan bagaam daida ta ibabawi

da koma. Papigsaem abe di nemnem da ay mangamag si siked. Ilaem ta ipapasnek mo ay mangipailas anos sin pangit-itdoam en daida. ³Tan awni et domateng di timpo ay sigaan di ipogaw ay mannge sin tet-ewa ay mait-itdo, yan gapo ta layden da ay mangonod sin lawa ay wadas nemnem da, man-ayag das ad-ado ay ipogaw ay mangitdo sin layden da ay denggen. ⁴Isonga tetewengen da din tet-ewa ay mait-itdo down da pay onodan din baken tet-ewa ay daddad-at di ipogaw ed nabaon. ⁵Ngem mo sik-a pay, masapol ay natimbeng kas owaoway. Mo domateng di ligat, anosam. Itoltoloy mo ay mangikaskasaba sin siked ay damag, ya estem ay mangamag sin am-in ay obla ay intalek Diyos en sik-a.

⁶Tan mo sak-en pay, maiarig di biyag ko si arak ay isiit da mo way animal ay idaton da en Diyos, din laydek ay kalien et dinmateng din timpo ay komaanak isnan daga. ⁷Mo iarig ko abe din nansilbiak en Diyos sin longba, enggay inpakat ko din kabaalak sin longba ay nay et pinospos ko din longbaan. In-inset ko abe ay nangunod sin patpatien tako yan sinilsilbak ta adi masoksokatan. ⁸Isonga wada di gon-gonak ay indodolin din Apo ay mangokom si kosto, et say idawat na en sak-en sin agew ay pangokomana sin am-in ay ipogaw begew sin nalinteg ay kabibiyag ko. Yan baken sak-en anggoy di gon-gonaana, mo adi am-in da ay mail-iliw sin panpailaana.

Maod-odi Ay Bilbilin

⁹Mo mabalin, dalasem ay omalis na, ¹⁰tan si Demas et kataynan en sak-en et inmey ed Tessalonica begew tan naimongsan di layad na sin biyag isnan daga. Mo si Cresente abe et inmey ed Galacia, ya si Tito et inmey ed Dalmacia. ¹¹Ang-anggay Lucas si wada ay kadwak. Mo omali ka, dag-osem si Marcos,

tan mabalin ay tomolong sin oblak. ¹²Inbaak si Tikicus ed Efeso. ¹³Yan mo omali ka, dag-osem din obolkot ay inpayag ko en Carpus ed Troas. Itapim abe din kalibrolibrok ya namnamed din nalopilop ay lalat ay nasolasolatan.

¹⁴Si Alexander ay manpanday et adadoy lawa ay inamag na en sak-en, ngem si Diyos di makaammo ay manobalit en sisya insigon di inamag na. ¹⁵Sipsipotam sisya tan napinget ay nangunontra sin it-itdo tako.

¹⁶Sin damo ay namistigalan da en sak-en, maga polos di ib-ak si binmadang sin insongsongbat ko. Tinmaynan da am-in. Sapay koma ta adi ibilang Diyos ay basol da. ¹⁷Ngem olay mo say inyat da di, laton ay adi tinmaytaynan din Apo, mo adi et kinmadkadwa et inyaanas sak-en si panakabalin. Isonga waday wayak ay nanongpal sin nangikaskasabaak sin siked ay damag, et dinngen am-in di Gentil ay wadas di. Insalakana abes sak-en sin kaeegyat ay ligat ay maiarig sin teppek di layon. ¹⁸Yan ammok ay isalakan din Apo si sak-en sin am-in ay lawa enggana ay iey nas sak-en sin panturayana ed langit. Sapay koma ta madaydayaw sisya ay eng-enggana. Amen.

Din Kaldengan Di Solat

¹⁹Pakomostaam da Priscilla en Aquila, ya siya abe en Onesiforus ya din pamilya na. ²⁰Nataynan si Erastus ed Corinto, et si Trofimus pay, tinaynak ed Miletus tan mansaksakit. ²¹Ikalkaligatam ay omalis na ta asi pinag-aandap.

Da Eubulus, Pudens, Linus ya si Claudia ya am-in din odom ay mamati ay wadas na, siya abe dedan ay pakomostaan daka.

²²Sapay koma ta kanayon ay kadkadwaen dakan Apo ya ta itoltoloy na ay manegseg-ang en dakayo am-in.

Din Solat San Pablo En

Tito

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat San Pablo en Tito ay esa ay Gentil ay namati begew sin init-itdo na (1:4). Si Tito et dadlon matalek ya nagaget ay kaoblaan Pablo. Nakiey en da Pablo en Barnabas sin en da nakimitingnan ed Jerusalem (Galacia 2:1), ya nabanol abe di inpaob-oblan Pablo en sisya ed Corinto. Sisya di inbaan Pablo isdi ay makaammo sin kaolnongan di pilak ay maibadang sin mamati ed Jerusalem (2 Corinto 8:6, 16-24), ya sisya abe di nangikalintegnan sin kinaapostol Pablo sin gimong ed Corinto ta say somiged kasin di nemnem da en sisya (2 Corinto 7:5-7). Nakioblas Tito en Pablo sin nangikaskasabaan da sin siged ay damag ed Creta, et tinaynan Pablo isdi ta itoloy na ay mangit-itdo sin mangimong.

Sin nangisolatan Pablo isna, kasasadot di kasasaad di gimimong ed Creta. Ad-ado di nangit-itdos baken tet-ewa ay nanangsangaw si odom ay mamati (1:10-11), et maga pay laeng di nadotokan ay papangolon di gimimong ay mangipalawag si tet-ewa ay mait-itdo. Naalinan abe din mamati sin lawa ay ogalin di iib-a da ed Creta ay kaman din kamalala ya sadot. Isonga insolat Pablo na en Tito ta ipaammo na en sisya din kosto ay iyat na ay mangolnos sin problema ay nay. Inpaammo na abe ay waday kalebbengan Tito ay say panakaawak na ta patien koma di taga-Creta din bilbilina ya it-itdo na (1:5).

Tolo di napateg ay linaon din solat ay nay. Din omona et inpanemnem Pablo en Tito din siged ay ogali ay on-onodan koma din madotokan ay papangolon di gimimong, namnamed tan

wada di nangit-itdos baken tet-ewa ya mangon-onod si kadodogis ay kabibiyag. Maikadwa, inbaga na din kosto ay maitdo sin nankinalasi ay ipogaw sin gimimong ay kaman din nankakay, nankababkes, iiyogtan ay lallalaki, ya babag-en. Maikatlo, inpalawag na din kabibiyag ay onodan koma di am-in ay mamati begew sin naisalakanan da.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-4

Maipanggep si papangolon di gimimong 1:5-9

Maipanggep si nangit-itdos baken tet-ewa 1:6-15

Bilbilin sin nankinalasi ay ipogaw sin gimimong 2:1-15

Din kabibiyag ay onodan koma di am-in ay mamati 3:1-11

Maod-odi ay bilbilin ya kaddengan di solat 3:12-15

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay dinotokan Diyos ay mansilsilbi en sisya. Esaak abe ay apostol Jesu Cristo. Inbaa nas saken ta papigsak din pammatin di pinilin Diyos ay ipogaw na ya ta ipaammok en daida din tet-ewa ay maitdo ay napo en Diyos ay mantongpal si nadiyosan ay kabibiyag. ² Amagek dana ta say waday namnamaen da ay biyag si engenggana. Si Diyos ay adi polos manet-etek et inkari na din biyag ay nay sin daan maparsuaan di lobong. ³ Et sin kosto ay timpo ay inkeddeng na, inpaammo na sin kaipoipogaw babaen sin siged ay damag. Din siged ay damag ay nay di intalek na en sak-en, et siya na din ikaskasabak, tan si Diyos ay mangisalakan en datako di nangibilin en sak-en.

⁴ Naey di solat ko en sik-a ay Tito ay ibilang ko ay tet-ewa ay anak ko begew sin pammati tako. Sapay koma ta wada en sik-a di seg-ang ya talna ay mapmapo

en Diyos Ama ya en Cristo Jesus ay mangisalakán en datako.

Maipanggep Si Papangolon Di Gimgimong

(1 Tim. 3:1-7)

⁵Din gapo si nanaynanak en sik-a ed Creta et ta say olnosem din daan pay laeng maikosto ya mandotok kas papan-golo sin esa ya esa ay gimong sin kaili-ili issa. Adi ka linglinglingan din into-gon ko ay maipanggep si madotokan. ⁶Din pangolon di gimong et masapol ay maga di maipabasol en sisya. Masapol abe ay es-esa di asawa na ya adi mak-ibabbabai. Olay din an-ak na et mas-apol ay mamati ya managtongpal da ya maga di kadamagan da ay mangam-amag si lawlaw. ⁷Din gapo ay maga koma di maipabasol sin mangipangolo si gimong et sisya di naitalkan di oblan Diyos. Isonga masapol ay baken nangato di nemnem na, baken nalaka ay bomonget, ya baken makabeteng. Mas-apol abe ay baken maisik ya adi mang-amgam si pilak, ⁸mo adi et mas-apol ay managsangaili ya mananglayad si siked. Masapol abe ay nanemneman ya naannad ay ipogaw ay makaitpe si awak na. Masapol abe ay nalinteg ya nasantoan. ⁹Mo maipanggep si pammati na, masapol abe ay dadlonan pasien din tet-etet-ewa ay init-itdo ta ay mabalin ay talken di ipogaw. Masapol ay dadlo-nan patpatien ta say mabalin ay itdo na abe sin iib-a na ya bagbagaanas daida ya ipaila na din nankamkamalian di man-gonkontra si tet-ewa.

Maipanggep Si Nangit-itdos Baken Tet-ewa

¹⁰Tan ad-ado di adi kabagaan ay ipogaw ay mangiet-etek si iib-a da babaen sin it-itdo da ay magay banol na, namnamed di Judio ay namati. ¹¹Mas-apol ay maipasaldeng da, tan sangsan-gawen dan pammatin di ad-ado ay ipogaw ya olay am-in ay miembron di odom ay pamilya begew sin pangit-itdoan das baken lebbeng na ay maitdo. Kababain di panggep da ay mangiyat sidi, tan owat pilak di gamgamamen da. ¹²Wada di kailian da ay mamadto ay kanana, “Nanlogi ed idi, nadamdagam ay makaetek di taga-Creta. Makedse da ay kaman maangat ay animal. Nasadot da ay man-obla ngem makaem da ay mangan.” ¹³Siya di din kanan di kailian da ay taga-Creta, et tet-ewa iman. Isonga dadlon kan ipaneknek en daida din nankamalian da ta say komosto di pammati da ¹⁴et adi da patpatien din daddad-at di Judio ya din bilbilin di ipogaw^{ss} ay manigaan sin tet-ewa ay mait-itdo. ¹⁵Mo din ipogaw ay nalini-s di nemnem na et nalinis abe di pangibilangana si am-in, ngem mo din kadodogis di nemnem na ay adi mamati et kadodogis am-in en sisya, tan enggay kinmadodogis din nemnem na et adi na mailasin di siked ya lawa. ¹⁶Kankanan da en ammo das Diyos, ngem maiila ay baken tet-ewa begew sin am-amagen da. Kaliliget Diyos daida, adi da patpatien sisya, ya maga polos di kabaelan da ay mangamag si siked.

^{ss}1:14 Ad-adoy bilbilin di Judio ay maipanggep si makan ya odom ay maos-osal ay ibilang da ay nalinis ono kadodogis. Ngem kanan Jesus en baken makan di mangi-pakadodogis si ipogaw mo adi din lawa ay wada sin nemnem na. Isonga mo enggay nalinis di nemnem di ipogaw, mabalin ay nalinis di pangibilangana si am-in ay makan ya kaman nidi. Ilaen sin Marcos 7:14-19 ya Colosas 2:20-22.

Bilbilin Sin Nankinalasi Ay Ipogaw Sin Gimgimong

2 Ngem sik-a pay ay Tito, itoltoloy mo ay mamagbaga sin mamati ta onodan da di maibagay sin kosto ay mait-itdo. ²Mo din nankakay, bagaam daida ta ten-en day inomen da ya odom ay am-amagen da, ta maikari da ay marispito begew sin siged ay ogali da, ya ta itpe day awak da. Bagaam abe ta napasnek ya kosto di pammati da, naimposoan di layad da, ya peteg ay naanos da.

³Mo pay din nankababkes, bagaam abe si daida ta onodan day nasantoan ay kabibiyag ay maibagay sin pammati da. Bagaam abe si daida ta adi da palawlawaeen di iib-a da ono manbetbeteng, mo adi et siged di itdo da ⁴sin babbabai ay iiyogtan da ta say maitdoan da si kosto ay iyat da ay manglayad sin as-awa ya aan-ak da. ⁵Bagaan da abe si daida ta itpe day awak da ya nalinis di ogali da. Masapol abe ay asikasoen da di beey da, naanos da, ya manpaituray da sin as-awa da. Tan mo onodan da dana ay ogali, adi malaslasoy din kalin Diyos ay it-itdo tako.

⁶Siya abe sin iiyogtan ay lallalaki, bagaam si daida ta it-itpe day awak da sin am-in ay am-amagen da. ⁷Sik-a abe et siged koma di ogalim si kanayon ta say siged kas tadonen di iib-am. Sin pangit-itdoam, ilaem ta naimposoan di panggep mo ya maibagay di iyat mo ay mankali sin napateg ay it-itdom. ⁸Ilaem abe ta kosto di it-itdom ta say maga di manglaslasoy. Tan mo kaman dana di iyat mo, mabainan di komonkontra, tan adi da mabalin ay palawlawaeen si datako.

⁹Mo pay din babag-en et bagaam daida ta manpaituray da sin among da sin am-in ay am-amagen da ta say mapnek di among da en daida. Adi da koma makisongsongbat en daida ¹⁰ono

manman-a si sanikwa da, mo adi et ipaila da komas kankanayon ay dadlon dan matalek ta say begew sin am-in ay am-amagen da, madaydayaw din mait-itdo ay maipanggep en Diyos ay mangisalakakan en datako.

¹¹Tan inpailan Diyos di seg-ang na ta maisalakan di am-in ay ipogaw. ¹²Begew sin seg-ang na ay nay, it-itdoanas datako ay manokog sin am-in ay mangiaddawi en datako en sisya ya am-in ay laylayden di nailobongan ay ipogaw ta say itpe tako di awak tako ya onodan tako di nalinteg ya nadiyosan ay ogali sin kawada takos nan lobong. ¹³Siya dana di ogali ay onodan tako koma sin panedsed-an tako sin omiparagsak ay namnamaen tako. Din namnamaen tako ay nay et din kaipailaan di mankoniniing ay kinadiyos Jesu Cristo ay napateg ay Diyos tako ya mangisalakakan en datako. ¹⁴Sisya di nangidawat sin awak na ay matey para en datako ta mapawayaan tako sin am-in ay kabaelan di basol ya ta panbaline-nas datako si nasantoan ay ipogaw na ay silalayad ay mangamag si siged.

¹⁵Siya dadi di itdom sin ipogaw issa dowan ka aben bagaan daida ta onodan da ya ipaammom mo waday pankolan-gan da. Sin pangam-amagam en dana, ipailam din am-in ay kalebbengam ta adi dakan laslasoyen.

Din Kabibiyag Ay Onodan Koma Am-in Di Mamati

3 Ipanemnem mo sin mamati issa ay masapol ay manpaituray da sin tuturay ya odom ay waday kalebbengana en daida ta patien das daida. Nakasagana da koma abe ay bomadang mo waday siged ay maamag. ²Maga koma di palawlawaeen da ya adi da koma makiibibaw mo adi et naanos da ya kanayon ay patpatgen da din am-in ay ipogaw.

³Tan olay datako ay mamati et kolang abe di nemnem takos maipanggep en Diyos ed idi et baken takon manag-tongpal. Naiet-etekan tako et nasangaw tako si baken kosto ya naibabagen tako sin nankinalasi ay laylayden di awak tako ya lawa ay ginan-ganas tako. Lawa di nemnem takos iib-a tako, naninapal tako ya nanliniget tako. ⁴Ngem si Diyos ay mangisalakakan en datako et inpaila na di seg-say ya layad na ⁵et insalakakan datako. Inmisalakakan baken gapo sin inam-amag tako ay siged mo adi et din seg-ang na. Insalakakan datako babaen sin nangowasana en datako sin nangidawtan di Ispirito Santo en datakos baro ay biyag ya namaroana en datako. ⁶Indawat na en datako din Ispirito Santo ay maga polos di inimotana babaen en Jesu Cristo ay mangisalakakan en datako. ⁷Inamag na di ta say waday namnama tako ay makitawid sin biyag ay eng-eggana. Din kaibasaran di namnama tako ay nay et din nangibilangana ay nalinteg tako begew sin seg-ang na. ⁸Tet-etet-ewa dana ay inbagak ya dadlon mapati, isonga laydek ay dadlon kan itdo sin namati en Diyos issa ta man-gaget das kanayon ay mangamag si siged.

Sigesiged dana ay maitdo ya maiturong da sin pansigdan di am-in ay ipogaw. ⁹Ngem adi ka maitaptapi sin magay silbi na ay pansosongbatan di ipogaw ay maipanggep sin lislistaan di ngadngadan di iiyon-a. Addawiam abe

din pan-iibawan da ay maipanggep sin linteg Moses, tan din kaman dana ay ibibaw et magay siged ay pantongpalan da, tan maga di ibadang da sin pammati tako. ¹⁰Mo waday ipogaw ay mangitidos baken tet-ewa ay mangisissian si mamati, bagaam sisya ta isaldeng na. Mo mamin doway ay bagbagaam yan adi na pasien, adim kadmawaen, ¹¹tan ammom ay din kaman nidi ay ipogaw et managbasol ay enggay inmaddawi sin tet-ewa. Olay sisya et ammo na ay lawa di am-amagena.

Maod-odi Ay Bilbilin Ya Kakdengan Di Solat

¹²Ibaak si Artemas ono si Tikicus ay emey issa. Mo somawang, ipakat mo di kabaelam ay en omila ed Nicopolis, tan isdi di ninemnem ko ay en pantean sin pinag-aandap. ¹³Ipakat mo abe ay bomadang en Zenas ay abogado ya si Apolos mo manlobwat das sa ta wada koma en daida din am-in ay kasapolan da sin panbiyahian da. ¹⁴Ilaem abe ta ingsaan din gagait tako ay mamati ay mangamamag si siged ta bomadang da sin tet-ewa ay makasapol si badang ta say waday siged ay pantongpalan di biyag da.

¹⁵Am-in ay gagait kos na et pakpakomostaan daka. Pakomostaan mi abe din manglaylayad en dakami begew sin pammati tako.

Sapay koma ta seg-angan Jesu Cristo ay Apo tako si dakayo am-in.

Din Solat San Pablo En

Filemon

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Si Filemon et esa ay baknang ed Colosas ay namati en Apo Jesus. Waday bag-ena ay manngadan si Onesimus ay linmayaw, et inmey ed Roma ay naibalalodan Pablo. Sin kawadan Onesimus isdi, namati begew sin init-itdon Pablo et nanbalin si napasnek ay Cristiano. Layden koman Pablo ay makitetees Onesimus en sisya, tan dakdake di badang na, ngem gapo ta maga di pamalobos Filemon, kanan Pablo en pantaoliena en among na. Isonga insolat na din solat ay nay ta kedawena ay pakawanen Filemon si Onesimus. Kedawena abe ay adi koma ibilang Filemon si Onesimus ay owat nan bag-en mo adi et agi na begew sin nakies-esaan da en Apo Jesus.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1-3

Din nan-iyamanan Pablo begew en Filemon 4-7

Din kindaw Pablo maipanggep en Onesimus 8-22

Din kaddengan di solat 23-25

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pablo ay naibabalod begew sin pansilsilbiak en Cristo Jesus. Din gait kos na et din agi tako ay si Timoteo. Naey di solat mi en sik-a ay Filemon ay laydelayden mi ay gayyem ya kaoblaan mi. ²Iturong mi abe din so-

lat ay nay en Apia* ay kababaian mi ya si Arkippus ay gait mi ay soldadon Cristo ya pati daida am-in ay mamati ay makigingimong sin beey yo. ³Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Apo Jesu Cristo.

⁴Agi ay Filemon, kanayon ay man-iyamanan en Diyos sin pangikarkararak en sik-a, ⁵tan madamdag ko din pammatim en Apo Jesus ya din layad mo sin am-in ay ipogaw en Diyos. ⁶Ikarkarag ko ay begew sin nan-esaan tako sin pammati tako, matap-tapian koma di pangawat mo sin amin ay bindisyon ay idawdawat Diyos en datako begew sin panggep na ay madayaw si Cristo. ⁷Man-iyamanan abe ay agik, tan palalo ay naragsaragsakanak ya pinmigma di nemnem ko begew sin layad mo sin ipogaw en Diyos. Tan in-papigsam di nemnem da.

Din Kindaw Pablo

Maipanggep En Onesimus

⁸Isonga wada di kedawek en sik-a. Olay mo waday kalebbengak ay indawat Cristo ay mangibilin si kosto ay amagem, baken sas iyat ko, ⁹mo adi et manpak-pakaasiak en sik-a begew sin layad. Amagek na olay mo sak-en si Pablo ay enggay nakay[†] ya naibabalod pay begew en Cristo. ¹⁰Pangaasim ta seg-angam si Onesimus ay nanbalin si anak kos pammati sin naibabalodak. ¹¹Ed idi, kaman kayman magay badang na en sik-a, ngem ed wani, ad-ado di maibadang na en daita ay dowa.[‡]

*1:2 Si Apia et asawan Filemon, ya si Arkippus et kanan di odom en pangolon di gimong ay natoptopog sin beey da. Kanan aben di odom en anak da Filemon en Apia sisya.

†1:9 Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et ...*sak-en si Pablo ay panakaawak Cristo...* Sin Griego, es-esa ay letra di kailasanin di kali ay *nakay ya panakaawak*

‡1:11 Din olog di ngadan Onesimus et *waday badang na*.

¹²Nay ay pantaoliek en sik-a, sisya ay laydelaydek, ta makaoway ka en sisya.

¹³Laydek koma pay ay ipakodan sisya ta bomadang en sak-en sin kamaiwed mo sin nay naibabalodak begew sin nangikaskasabaak sin siked ay damag.

¹⁴Ngem ninemnem ko ay baken kosto mo say iyat ko di tan nay maga pay laeng di wayam ay mangpalobos. Tan adiak layden ay mapilpilit ka ay mangamag si siked mo adi et mapo koma sin mismo ay nemnem mo.

¹⁵Mabalin ay din gapo ay naisian si Onesimus en sik-a si sinkaattikan et ta mantaoli ay maitapi en sik-a si eng-enggana. ¹⁶Ngem manlogi ed wani, baken owat esa ay bag-en di pangilam koma en sisya mo adi et nabanbanol mo esa ay bag-en. Tan ed wani, sisya di esa ay laydelayden tako ay agi. Dakdake di layad ko en sisya, ngem namnamed ay laydelaydem, baken owat begew sin kaipogaw na ngem gapo ta agim sisya begew sin nakies-esaan yo en Apo Jesus. ¹⁷Isonga mo tet-ewa ay ibilang mos sak-en ay kadwam ay mamati, awatem sisya sin pantaoliana ay kaman din pangawatam koma en sak-en. ¹⁸Mo wada di basol ono otang na en sik-a, olay sak-

en di pansingilam. ¹⁹Sak-en ay mismo di akin solat ya akin pirma isna ta say pangammoam ay tongpalek din inbagak: "Sak-en si Pablo. Bayadak din otang Onesimus en sik-a." Adiak ngin masapol ay ipanemnem en sik-a ay otang mo en sak-en din biyag mo ay eng-enggana.

²⁰Isonga agik, sapay koma ta patgam nan kedaw ko en sik-a begew sin pammati ta en Apo Jesus. Omiparagsak ka koma ya papigsaem nan nemnem ko, tan sin-agi ta begew sin nakies-esaan ta en Cristo. ²¹Insolat ko dana en sik-a tan dadlonak namnamaen ay tongpalem din kedaw ko ya nasursurok pay. ²²Wada pay di esa ay ibagak. Mo mabalin, isaganaam kod sak-en si kowarto ay panteak. Tan namnamaek ay songbatan Diyos di karkararag yo ta maipawayaaak ay mamasyal en dakayo.

Din Kakdengan Di Solat

²³Si Epafras ay gait ko ay balod begew en Cristo Jesus et pakomostaanas dakayo. ²⁴Siya abe sin kaoblaak ay da Marcos, Aristarkus, Demas ya si Lucas. ²⁵Sapay koma ta seg-angan Apo Jesu Cristo si dakayo am-in.

Din Solat

Sin Hebreo

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et naisolat sin esay gimong di Judio ono Hebreo ay mamati. Naisolat ta mapapigsa din pammati da, tan masepsep ay mapalpaligatan da, et nganngani ay taynan da din pammati da en Cristo ta mantaoli da sin relihion di Judio. Din inyat di nangisolat ay nangipapigsa en daida et inpaammo na din kinangaton di kasasaad Jesus.

Tolo di napateg ay inpalawag na ay maipanggep en Jesus. Din damo et Anak Diyos sisya ay magay nanlogiana ya patingga na. Gapo ta sisya din Anak Diyos, nangatngato mo din mamadto ya si Moses ya olay din aanghel. Maikadwa, nabanbanol di inamag Jesus mo din inam-amag di papadin di Judio, isonga sisya di naiskat en daida ay mangiaalagey si ipogaw en Diyos ay eng-enggana. Maikatlo, begew en sisya, maisalakan ay kosto di ipogaw, tan sisya din kosto ay natongpalan di og-ogalin di Judio ya din aanimal ay indatdaton da en Diyos.

Pag dad-aten din nangisolat din inam-amag di madayaw ay Judio ed nabaon begew sin pammati da ta say ipapasnek koman din mamasa ay mamati en Jesus, olay mo peteg ay mapalpaligatan da. Sin kaddengan di solat, binagba-gaanas daida ta adi da omaddawi en Diyos mo adi et onodan da di kabibiyag ay panlaylaydana.

Din Linaona

Din kinadiyos Jesus ay Anak Diyos 1:1-3

Nangatngato si Jesus mo din aanghel 1:4-2:18

Nangatngato si Jesus mo da Moses en Josue 3:1-4:13

Din nanlasinan di kinapadin Cristo 4:14-7:28

Din nanlasinan di intolag Diyos ay siniglotaan Cristo 8:1-9:28

Din nanlasinan di indaton Cristo 10:1-31

Din pateg di pammati 11:1-40

Din kabibiyag di mamati 12:1-13:19

Din kaddengan di solat 13:20-25

Din Kinadiyos Jesus Ay Anak Diyos

1 Ed nabaon, namin ado ay waday inpaammo Diyos sin aap-o tako babaen sin nankalkaliana ay mamadto. Nankinalasi abe di inyat na ay nangipaammo. ²Ngem sin nay maod-odi ay agew pay, din nakikaliana en datako et din Anak na. Din nay Anak na di nangipaparsuaana sin am-in ay wada ya sisya di pinili na ay manawid sin am-in. ³Maila abe en sisya din am-in ay kinasiged ya kinangaton Diyos, tan sisya din kostokosto ay kaipailaan di kinadiyos en Diyos. Sisya abe di mangol-olnos ya manmangel sin am-in ay wada, et din kali na anggoy di os-osalena tan manakabalin. Idi nakdeng di inamag na ta malinisan din basbasol di ipogaw, nantaoli ed langit et tinmokdo sin makanawan Diyos.

Nangatngato Din Anak Diyos Mo Din Aanghel

⁴Isonga nanbalin ay nangatngato mo din aanghel. Siya abe din inpangadan Diyos en sisya et madaydayaw mo din ngadan di aanghel. ⁵Tan maga polos di anghel si nangibagaan Diyos en, “Sik-a din Anak ko. Ed wani ipailak ay sak-en si Amam.”^f

Adi aben inbagan Diyos maipanggep si olay sino ay anghel,

^f1:5 Salmo 2:7; Inam-amag 13:33.

“Sin-ama kami.”[§]

⁶ Et sin nangibaaan Diyos sin besag ay Anak na sinan daga,^{**} kanana,

“Dakayo ay aanghel ko, dayawen yo am-in siya.”^{††}

⁷ Siya na di kanan Diyos maipanggep sin aanghel,

“Din aanghel ko et ibabbaak daida ay kaman dagem ya apoy.”^{‡‡}

⁸ Ngem din kanana pay sin Anak na et, “Sik-a ay Diyos, manturay ka ay eng-enggana. Nalinteg abe di iyat mo ay manturay. ⁹ Laylaydem din siked ya kalkaliget mo din lawa. Isonga saken ay Diyos mo et peteg di dayaw ya ragsak ay indawat ko en sik-a mo din iib-am.”^{¶¶}

¹⁰ Kanana abe,

“Sin damodamo, sik-a ay Apo di namar-sua sin daga ya am-in abe ay wada ed daya. ¹¹⁻¹² Awni et mamaga da am-in, ngem sik-a pay et wada kas eng-enggana. Kaman dan bado ay domaan ya masokatan, tan awni et sokatam daida. Ngem mo sik-a pay, komakaman ka, tan magay pap-eng di biyag mo.”^{§§}

¹³ Maga abe di olay esay anghel ay nangibagaan Diyos sin inbaga na sin Anak na ay kanana,

“Tomokdo ka sin makannawan ko ta downak ipagatin en sik-a am-in di kaibaw mo.”^{*}

¹⁴ Sino ngarud di kasasaad di aanghel? Daida met din adi kaila ay mansilsilbi en Diyos, et ibabbaa nas daida ay en madang sin kaipoipogaw ay maisalakan.

Masapol Ay Patien Tako Din Inbagagan Apo Jesus

2 Gapo ta kaman nidi din kinangaton di Anak Diyos, namnamed ay masapol ay pasien tako din dindinngge tako ta say adi tako omaddawi sin tet-ewa. ² Tan kapilitan ay tongpalen di ipogaw din linteg ay inpasan Diyos sin aanghel ed idi,[†] et olay sino ay nakalabsing et nilak-am na din lebbeng na ay dosa. ³ Mo kaman nidi di napasamak en daida ay adi nanongpal sin inbagan di aanghel, ay siya mo mailisian tako di dosa mo baybay-an tako din nabanobanol ay kaisalakanan di ipogaw ay inbagan Apo Jesus? Tan si Apo Jesus din damdamo ay nangibaga si maipanggep sin nay kaisalakanan tako, et din nanngge en siya, pinaneknekan da din katet-ewa na en datako. ⁴ Si Diyos abe et naitapi en daida ay nangipaneknek ay tet-ewa begew sin nakaskasdaaw ay inpaamamag na ay sinyal ya nankinalasi ay milagro. Pinaneknekana abe begew sin kabaelan ay inpawaras na sin Ispirito Santo ay maibasas sin laydena.

Si Jesus Et Nanbalin Si Ipogaw Ta Isalakanas Datako

⁵ Din baro ay lobong ay ibagbaga mi ay maiskat, baken din aanghel di pinilin Diyos ay mangituray mo adi et ipogaw. ⁶ Tan say kalkalien din inpaisolat Diyos ay kanana, “Ay Diyos, sino aya di kasasaad di ipogaw ta say nemnemnemem ya

[§]1:5 2 Samuel 7:14.

^{**}1:6 Mo maipanggep si ibilang Diyos ay besag na, ilaen sin 12:23. Mo maipanggep abe si lebbeng di besag, ilaen sin 12:16-17 ya Genesis 25:29-34 ya Genesis 27.

^{††}1:6 Deuteronomio 32:43.

^{‡‡}1:7 Salmo 104:4.

^{¶¶}1:9 Salmo 45:6-7.

^{§§}1:11-12 Salmo 102:25-27.

^{*}1:13 Salmo 110:1; Inam-amag 2:34-35.

[†]2:2 Ilaen abe sin Inam-amag 7:38 ya Galacia 3:19.

segseg-angam daida? ⁷Tan olay mo owat dan ipogaw, insaad mos daida si nababbaba si at-atik mo din aanghel. Palalo abe ay indayaw mos daida ay kaman din dayaw di ari, ⁸tan inpaituray mo en daida din am-in ay wada.”[‡]

Din kanaan na en inpaituray Diyos sin ipogaw din am-in ay wada et laydena ay kalien en maga polos di adi da iturayan. Mail-ila kayman ay datako ay ipogaw et adi tako iturturayan ed wani din am-in ay wada. ⁹Ngem ammo tako ay natongpal na begew en Jesus. Tan sisya di naipababa si at-atik mo din aanghel sin nanbalinana si ipogaw. Inamag na di ta say matey sisya para sin am-in ay ipogaw begew sin seg-ang Diyos en datako. Ngem ammo tako ay ed wani, indayaw Diyos sisya ay kaman din dayaw di ari begew sin nateyana ay sana.

¹⁰Si Diyos di namarsua sin am-in ya naparsua am-in ta say madayaw sisya. Kostokosto ngarud di plano na ay nanbalinenas Jesus si kosto ay pangolo tako babaen sin ligat ay nilak-am na, tan si Jesus di mangipangpango en datako sin kaisalakanan tako. Inamag Diyos di ta say ad-ado di anak na ay ayagana ed langit ay makilak-am sin kinangato na.

¹¹Si Jesus ay mangipabalin en datako si nasantoan ay ipogaw en Diyos ya datako ay panbalinena si nasantoan et es-esa di Ama tako am-in, isonga adi mabain si Jesus ay mangwani en aag-i nas datako.

¹²Tan kanana en Diyos,

“Ibagbagak din maipanggep en sik-a sin aag-ik. Mankankantaak ay mangidaydayaw en sik-a sin kasinsinopan mi.”[¶]

¹³Kanana abe, “Talkek si Diyos,” ya kanana pay, “Naeyak ay naitatapi sin aan-ak Diyos ay intalek na en sak-en.”[§]

¹⁴Gapo ta din aan-ak Diyos ay kankananas na et ipogaw da ay waday awak da ay matey, nanbalin abes Jesus si ipogaw ay waday awak na ay kaman daida ta waday iyat na ay matey. Inamag na di ta say begew sin nateyana, dadlonan abaken din Diablo ay napoan di kateyan ya kaisianan di ipogaw en Diyos ¹⁵ya ipawaya na abe am-in daida ay kaman bag-en manlogi sin binmelaan da begew sin egyat da ay matey. ¹⁶Nalawag ay baken aanghel di badbadangana mo adi et datako ay ipogaw ay maibilang ay aap-on Abraham. ¹⁷Isonga masapol ay nanbalin sisya si kostokosto ay kaman datako ay aag-i na ta say manbalin si kangatoan ay padi tako ay managseg-ang ya matalek ay mangiaalagey en datako en Diyos. Ya din gapo ay nanbalin si kangatoan ay padi tako et ta ikaro na din dosan di basbasol tako ta say mabalin ay mapakawan din basbasol tako. ¹⁸Et gapo ta pinadpadas na di ligat ya solisog, ammo na ay bomadang sin am-in ay ipogaw ay manlak-am si solisog.

Nangatngato Si Jesus Mo Si Moses

3 Isonga aag-ik ay pinilin Diyos ay ipogaw na ya inayagana ay maitapi en sisya ed langit, nemnemnemen takos Jesus, tan mo maipanggep sin pammati ay ipodno tako, sisya din inbaan Diyos ay Apostol na ya din Kangatoan ay Padi ay mangiaalagey en datako en Diyos. ²Matalek ay nanongtongpal en Diyos ay nangdotok en sisya ay kaman

[‡]2:8 Salmo 8:4-6.

[¶]2:12 Salmo 22:22.

[§]2:13 Isaias 8:17-18.

si Moses ay matalek ay nansilsilbi sin am-in ay ipogaw sin pamilyan Diyos. ³Ngem si Jesus et maibilang ay napatpateg mo si Moses ay kaman din kinapateg di mangisaad si beey mo din beey ay saadena. ⁴Tan am-in di beey et waday nangamag, ngem din nangamag sin am-in et si Diyos. ⁵Tet-ewa ay matalek si Moses ay nansilsilbi sin am-in ay iib-a na sin pamilyan Diyos, ngem owat baan Diyos sisya ya din inam-amag na et owat kairigan di ipaammon ton Diyos. ⁶Ngem si Cristo pay, baken owat baan Diyos mo adi et Anak na ay matalek ay makaammo sin pamilyan Ama na. Et datako di naitatapi sin pamilya na ay sana dalo et mo itoltoloy tako ay natoled ya adi tako mabmabain sin namnamaen tako.

Siliban Tako Ta Adi Tako Dokogan Si Diyos

⁷Isonga masapol ay pasien tako din inpaisolat di Ispirito Santo ay kanana, “Ed wani, mo dengngen yo din kalin Diyos, ⁸adi yo pakenkentegen di nemnem yo ay kaman din inyat di aap-o yo ay nangonkontra en Diyos sin nandad-anan da sin lugar ay magay omili. ⁹Tan olay mo inmey di opatapolo ay tawen ay nangililaan da sin nakaskasdaaw ay inam-amag na, pinadapadas da pay dedan sisya.”^{**} ¹⁰Isonga binmonget si Diyos sin kaipoipogaw ay doy yan kanana, ‘Kankanayon ay masangasangaw das natken. Sigaan da ay mangonod sin bilbilin ko.’ ¹¹Isonga inkarik si bonget ko ay adiak polos pasgepen daida sin pan-illengan ay insaganak.”^{††}

Siya di din kanan Diyos.

¹²Isonga aag-ik, siliban yo ta maga koma en dakayo di lawlawwa di nemnem na ay adi mamati en Diyos ta say maga en dakayo di manokog sin matmatago ay Diyos. ¹³Din amagen yo komas inag-agew enggana ay maabos di agew tako et manbinagbaga kayo ta say maga en dakayo di maietekan si basol ay say komentegan di nemnem yo. ¹⁴Tan mo napasnek di pammati tako manlogi sin damo enggana sin maodi ay agew, itoltoloy tako abe ay makikadkadwa en Cristo. ¹⁵Nemnemen tako kasin din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Ed wani, mo dengngen yo din kalin Diyos, adi yo pakenkentegen di nemnem yo ay kaman din inyat di aap-o yo idi kinonkontra das Diyos.”

¹⁶Sino da di nannanngge sin kanan Diyos ngem kinonkontra da pay dedan? Daida met din inpangon Moses sin kinmaanan da ed Egipto. ¹⁷Et sino da di binmongetan Diyos si opatapolo ay tawen mo baken da doy ay nanbasbasol ay natey sin lugar ay magay omili? ¹⁸Sino da abe di nangibagaan Diyos ay adi na polos pasgepen sin pan-illengan ay insagana na? Daida met din naniagaan ay nanongtongpal en sisya.^{‡‡} ¹⁹Say pangammoan tako ay din begew ay adi da nakasgep sin pan-illengan ay insaganan Diyos et din adi da namatian en sisya.

Adi Tako Makasgep Sin Pan-illengan Ay Insaganan Diyos Mo Adi Tako Mamati

4 Ngem din inkarin Diyos ay waday insagana na ay pan-illengan, mabalin pay laeng ay maitongpal en datako, isonga siliban tako koma into et mo wada en datako di adi makasgep. ²Tan

**3:9 Exodo 17:1-7.

††3:11 Salmo 95:7-11.

‡‡3:18 Bilbilang 14:1-35.

dinngge tako din nay siked ay damag ay kaman met laeng din aap-o tako, ngem mo daida pay et magay silbin di nangingan da, tan adi da pinatpati. ³Datako et anggay ay mamati di sengggep sin pan-illengan ay sana, tan kanan Diyos maipanggep en da doy ay adi namati, “Isonga inkarik si bonget ko ay adiak polos pasgepen daida sin pan-illengan ay insaganak.”

Din katet-ewa na et naisasagana din pan-illengan ay sana manlogi sin nangingan Diyos sin obla na ay namar-suaana sin daga. ⁴Tan wada di inpaisolat Diyos maipanggep sin maikapito ay agew ay kanana, “Sin maikapito ay agew, nan-illeng si Diyos, tan enggay nakdeng din obla na.”^f ⁵Nemnemen yo kasin din inpaisolat Diyos ay inbagak ed kaonyan en adi na polos pasgepen daida sin pan-illengan ay insagana na.^{ss} ⁶Din kananas di en wada di pan-illengan ay insagana na, laydena ay kalien ay wada di layden Diyos ay sengggep. Et gapo ta adi sinengggep din nanngge sin siked ay damag ed idi gapo sin adi da namatian, ⁷wada di esa ay timpo ay indawat Diyos sin kaipoipogaw ta say mawayaan da ay sengggep, et ed wani din timpo ay doy. Ammo tako di tan idi adi sinengggep din doy ay ipogaw ed nabaon, nalabas di ad-adoy tawen, asi inpaisolat Diyos en David din inbagak ed kaonyan ay kanana,

“Ed wani, mo dengngen yo din kalin Diyos, adi yo pakenkentegen di nemnem yo.”

⁸ Ammo tako abe ay din pan-illengan ay inkarin Diyos et baken din ili ed Canaan ay nangipangoan Josue sin aap-o tako. Tan mo ed Canaan koma, adi koma inbagan Diyos sin maod-odi ay agew ay wada pay di esa ay timpo. ⁹ Say pangammoan

tako ay wada pay laeng di pan-illengan ay naisasagana para sin ipogaw en Diyos ay kaman din nan-illengan Diyos sin maikapito ay agew. ¹⁰ Tan olay sino ay sengggep ay makiilleng en Diyos, man-illeng ay kosto sin obla na ay kaman din inyat Diyos. ¹¹ Isonga ipakat tako din kabaelan tako ay sengggep sin pan-illengan ay sana. Siliban tako ta say maga en datako di manadon sin aap-o tako ay adi nakasgep begew sin adi da nanongpalan sin inbagan Diyos.

¹² Tan din kalin Diyos et matmatago, tan manakabalin ya waday pantongpalana. Matadtadem mo din katatademan ay kampilan ay doway tadem na ay maibetbet enggana sin nansisilpoan di tong-a ya din otek da. Tan din kalin Diyos et makasgep sin nemnem ya ababiik, et kabaelana ay mangilasin sin am-in ay wada sin nemnem di ipogaw ay olay din naisasaot ay plano na ya laydena. ¹³ Olay sino ay parsua et adi na maitabonan si Diyos. Kaman da am-in nakalalabos sin pangilaana, tan ammo na am-iam-in di maipanggep en daida. Et sisya di panongbatan tako sin am-in ay inam-amag ya ninemnem tako.

Si Jesus Din Kangatoan Ay Padi Tako

¹⁴ Ipapasnek tako ngarud sin nemnem tako din pammati ay ipodno tako, tan si Jesus ay Anak Diyos din Kangatoan ay Padi ay inmey sin kosto ay kad-an Diyos ed langit ay mangiaalagey en datako. ¹⁵ Et din nay Kangatoan ay Padi tako, ammo na ay makiliklikna en datako sin kinakapoy tako, tan din am-in ay kalasin di solisog ay laklak-amen tako et nilak-am na abe, ngem mo sisya pay, adi polos nanbasbasol. ¹⁶ Isonga natoled tako koma ay omasag-en en Diyos ay managseg-ang, tan mo manpakpakaasi

^f4:4 Genesis 2:2.

^{ss}4:5 Salmo 95:11.

tako en sisya, seg-anganas datako ya badanganas datako sin oras ay kasapolan tako di badang.

5 Din madotokan ay kangatoan ay padin di Judio et mapili sin iib-a na ay ipogaw ta say ialagey nas daida en Diyos. Sisya di mangidatdaton en Diyos si animal ono odom ay daton ay idawdawt di iib-a na para sin basbasol da. ²Maanosana din iib-a na ay masangsangaw ay adi da ammo ay baken kosto di am-amagen da, tan olay sisya et wada abey pankolkolangana. ³Isonga mo waday ena idaton para sin basbasol di kaipoipogaw, masapol ay wada abey idatona para sin mismo ay basbasol na.*

⁴Maga di mamili sin awak na ta alaena din nangato ay saad di kangatoan ay padi mo adi et masapol ay si Diyos di mangayag en sisya ay kaman din naamag en Aaron.† ⁵Iso na abe en Cristo, adi na inpangato din awak na ta manbalin si madayaw ay kangatoan ay padi mo adi et si Diyos di namili en sisya. Tan kanan Diyos en sisya,

“Sik-a din Anak ko. Ed wani ipailak ay sak-en si Amam.”‡

⁶Wada abe di esay inpaisolat na ay kanana,

“Padi ka ay eng-enggana ay kaman din kinapadin Melkizedek.”¶

⁷Sin kawadan Jesus isnan kalotaan, inpapasnek na ay nankarkarag en Diyos ay man-og-oga ya mangipigpigma sin kali na, tan ammo na ay manakabalin si Diyos ay mangisalakan en sisya sin kateyana. Et dinngen Diyos din kararag na, tan inbaba na din awak na ay manongpal sin layden Diyos. ⁸Olay mo

Anak Diyos sisya, inadal na pay dedan ay manongpal en Diyos begew sin nalpalaligatana. ⁹Et gapo ta tinongpal nas Diyos ay kostokosto, nanbalin si kapoan di kaisalakanan ay eng-enggana di amin ay mamati en sisya, ¹⁰tan dinotokan Diyos sisya ay kangatoan ay padi ay kaman din kinapadin Melkizedek.

Siliban Tako Ta Adi Tako Pandokogan Din Pammati Tako

¹¹Ad-ado pay di laydek ay ipaammo en dakayo maipanggep isna, ngem naliगत ay maiolog en dakayo, tan kinmenteg di toktok yo et baken kayon alisto ay mangawat. ¹²Olay mo nabayag kayo ay mamati ya dakayo koma di mangit-itdo sin iib-a yo, masapol yo pay laeng di mangitdo kasin en dakayo sin kalalakaan ay maipanggep en Diyos. Kaman kayon nanbalin si moyang ay masapol pay laeng ay mansoso, tan adi makagaga si makan. ¹³Din kaman nidi ay ipogaw, adi makailasin si kosto ya nalinteg ay ogali. ¹⁴Ngem din maiarig sin naket-eng ay ipogaw ay makagaga si kosto ay makan et din ipogaw ay naket-eng di pammati na ay makaawat sin naoneg ay mait-itdo. Din kaman nidi ay ipogaw, inpapaingsa na din nemnem na ay makailasin si siked ya lawa.

6 Isonga olay adi tako ipidpidwa din kalalakaan ay mait-itdo ay maipanggep en Cristo mo adi et adalen tako abe di naon-oneg ay mait-itdo ta say maket-eng di pammati tako. Adi tako kasin adalen din maiarig sin fondasyon di pammati tako ay kaman dana ay mait-itdo: din pandokogan tako sin maam-

*5:3 Levitico 9:7.

†5:4 Exodo 28:1.

‡5:5 Salmo 2:7.

¶5:6 Salmo 110:4.

amag ay magay silbi na⁸ ta mansagong tako en Diyos, ²din kaowasan di awak ya bonyag, din kaikapayan di takkay sin toktok di ib-a, din kasin katagoan di natenatey, ya din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw ay magay patinggan di pantongpalana. ³Din amagen tako koma mo ipalobos Diyos et adalen tako din naon-oneg ay mait-itdo.

⁴Tan din manokog sin kinakristiano da et adi da mabalin ay maawis kasin ay manbabawi. Tan enggay nasilawan di nemnem da, nakagon-od da sin indawat Diyos ya nakilak-am da sin Ispirito Santo. ⁵Pinadpadas da abe din kinasiged di kalin Diyos ya niliklikna da din panakabalin Diyos ay maipaila abe sin tapin di agew. ⁶Mo nandokogan da am-in dana, adi mabalin ay manbabawi da kasin, tan kaman da kasin ilanlansa din Anak Diyos sin krus et pababbainan das sisya sin sangoanan di kaipoipogaw.

⁷Maiarig da sin lawa ay lota. Tan din naeskan ay lota ay maodaodanan, mo say gomabayan di molmola ay way silbi na sin akin daga, bindisyonan Diyos din lota ay sana. ⁸Ngem din lawa ay lota ay gomabayan di nabeas ya pagat et magay silbi na, isonga baken mabayag yan dosaen Diyos tan pooana.

⁹Ngem olay mo kaman dasa di inbagak en dakayo ay patpatgek ay aag-i, ammok pay dedan ay sigsiged di kasasaad yo et maiturong sin kaisalakanan yo. ¹⁰Tan nalinteg si Diyos. Adi na linglinglingan din siged ay inam-amag yo ya din layad yo en sisya ay intoltoloy yo ay mangipappaila enggana ed wani sin namadbadangan yo sin iib-a yo ay mamati. ¹¹Din palalo

ay laydek et ipapasnek abe di esa ya esa en dakayo ay mannamnama sin katongpalan di inkarin Diyos enggana sin maodi ay agew. ¹²Tan mo say amagen yo di, adi kayo somadsadot mo adi et tadonen yos daida ay mangawat sin inkarin Diyos begew sin napasnek ay pammati ya anos da.

Dadlon Tongpalen Diyos Din Inkari Na

¹³Nemnemen takos Abraham, tan wada abey inkarin Diyos en sisya, et insapata na ay tongpalena din inkari na. Gapo ta magay nangatngato mo sisya, din awak na met laeng di nansapataana. ¹⁴Kanana en Abraham, “Dadlonak bindisyonan sik-a yan paad-adoek din polim.”** ¹⁵Gapo ta inan-anosan Abraham ay nanseseed, naitongpal en sisya din inkarin Diyos.

¹⁶Mo layden di ipogaw ay ipaammo sin iib-a na ay tet-ewa din ibagbaga na, mansapata sin nangatngato mo sisya. Tan mo say amagena di, say patinggan di pansosongbatan da. ¹⁷Si Diyos abe et laydena ay dadlon ammoan din manawid sin inkari na ay adi na polos sok-sokatan di nemnem na, isonga kinadwaana din inkari na sin insapata na. ¹⁸Inamag na di ta say wada di doway ay adi kasoksokatan ay pangammoan di ipogaw ay temet-ewa din inkari na, tan adi mabalin ay man-etek si Diyos. Tan layden Diyos ay datako ay nansasalaknib en sisya et wada dana ay doway ay pomigpigsaan di nemnem tako ta say ipapasnek tako ay mannamnama sin inkari na. ¹⁹Din namnama tako ay nay et say mangipakpakneg sin pam-

⁸6:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *...maam-amag ay maiturong sin kaisianan tako en Diyos ay eng-enggana...*

**6:14 Genesis 22:16-17. Nanlogi sin damdamo ay inkarin Diyos di en Abraham (Gen. 12:4) enggana sin naianakan Isaac (Gen. 21:5), inmey di downpo ya lima ay tawen. Et nalabas pay kasin di enemapolo ay tawen, asi binmela din aap-o na (Gen. 25:26).

mati tako, tan sigurado ay matongpal. Begew sin namnama tako, kaman takon enggay nakasgep sin kosto ay kadan Diyos ay kaman din sinenggepan di kangatoan ay padi sin Kasasantoan ay Kowarto sin Timplo ay nilingban di kurtina.^{††} ²⁰Say nangon-onaan Jesus ay makikalkali en Diyos para en datako, tan sisya di nanbalin si kangatoan ay padi ay eng-enggana ay kaman din kinapadin Melkizedek.

Din Kinapadin Melkizedek

7¹⁻²Si Melkizedek ay nay et ari ed Salem. Padi abes sisya ay nansilbi en Diyos ay Kangatoan. Din olog di ngadana et “nalinteg ay ari” ya din olog aben di saad na et “arin di talna,” tan din olog di Salem et “talna.” Sin pantattaolian da Abraham ay napo sin nangabakan da sin opat ay ari, en inabat Melkizedek et binindisyonanas sisya. Pag idawat Abraham en sisya di inkasinpon di am-in ay gamgameng ay tinaoli na sin nangabakanas gobat.^{‡‡} ³Si Melkizedek et magay naisolat si maipanggep en da ama na en ina na ya siya abe sin aap-o na. Adi aben kaammoan din nianakana ya din nateyana, isonga sisya et kaman din Anak Diyos, tan magay panpatinggaan di kinapadi na.

⁴Nemnemen tako din peteg ay kinangaton Melkizedek. Omona, olay si Abraham ay din madayaw ay poon tako ay Judio et indawat na en Melkizedek di inkasinpon di tinaoli na sin nakigobatan. ⁵Mo Levita komas Melkizedek, nalaka ay maawatan din begew ay indawtan Abraham sisya, tan waday linteg di Judio ay kanana en din Levita ay manbalin si padi et masapol ay idawdawat din iib-a da ay Judio si inkasinpon di ap-apiten da, olay mo polin Abra-

ham daida am-in. ⁶Ngem olay mo baken Levita si Melkizedek, indawtan Abraham pay dedan si inkasinpo. Maikadwa, binindisyonan Melkizedek si Abraham, olay mo si Abraham di nangikarian Diyos sin karkari na. ⁷Et ammo tako am-in ay din waday kalebbengana ay mamindisyon et nangatngato mo din bindisyonana. ⁸Maikatlo, din Levita ay maidawdawat si inkasinpo et ipogaw da am-in ay matey, ngem si Melkizedek et magay naibaga si nateyana sin kalin Diyos mo adi et kanana en komakaman din kinapadi na ay eng-enggana. ⁹Maikap-at, olay da Levi ay maidawdawat si inkasinpo et mabalina ay kanan tako en naitapi da en Abraham ay nangidawat si inkasinpo en Melkizedek, ¹⁰tan olay mo daan maianak si Levi sin nangabtan Melkizedek en Abraham, maibilang pay dedan ay nawawada sin awak Abraham, tan si Abraham di apo na.

Nasokatan Din Kinapadin Levi Sin Kinapadin Melkizedek

¹¹Din nangidawat Diyos sin linteg na sin Judio et naibasar sin nandotokana sin Levita ay papadi ta say makaammo da sin datdaton ay inbilin di linteg. Ngem din oblan di papadi ay doy et adi inman-anay si mapalintegan di ipogaw, isonga masapol ay wada di esa ay padi ay maiskat ay kaman din kinapadin Melkizedek, baken din kinapadin Aaron ay esay apon Levi. ¹²Et mo masokatan din kinapadin di mangialagey si ipogaw en Diyos, masapol abe ay masokatan din linteg ay maonodan. ¹³⁻¹⁴Ammo tako ay enggay nasokatan dana tan din Apo tako ay ibagbagan din inpaisolat Diyos ay nay et baken polin Levi. Ammo tako am-in ay

^{††}6:19 Levitico 16:2.

^{‡‡}7:1-2 Genesis 14:17-20.

si Juda di nangipoli en sisya, et maga polos di polin Juda si nansilsilbi ay padi ay makaammo sin naidatdaton en Diyos. Maga abe di inbagan Moses maipanggep si polin Juda ay padi.

¹⁵ Nalaklaka pay ay maawatan tako ay enggay nasokatan din sigod ay kalasin di padi ya din linteg ay inon-onodan da mo nemnemen tako ay si Jesus ay kasokat da et natken ay kalasin di padi ay kaman din kinapadin Melkizedek. ¹⁶ Et din nanbalinan Jesus si padi et adi maibasas sin naipoliana ay kaman din inbilin di linteg mo adi et maibasas sin panakabalina ay maipoon sin biyag na ay eng-enggana. ¹⁷ Tan din inpaisolat Diyos maipanggep en sisya et kanana,

“Padi ka ay eng-enggana ay kaman din kinapadin Melkizedek.”^{¶¶}

¹⁸ Isonga nasokatan din sigod ay linteg, tan adi na kabaelan ay mangisag-en si ipogaw en Diyos et adi na mabalin ¹⁹ ay mamalinteg ay kosto si ipogaw. Et ed wani wada di sigsiged ay namnama tako, tan begew en Jesus ay poon di namnama tako, makasag-en tako en Diyos.

²⁰⁻²¹ Di esa abe ay nanlasinan di kinapadin Jesus et wada di insapatan Diyos en sisya sin nanbalinana si padi, tan kanan Diyos,

“Sak-en ay Apo Diyos et isapatak ay padi ka ay eng-enggana. Adi polos kasok-sokatan nan nemnem ko.”^{§§}

Ngem sin nanbalbalinan di Levita si papadi, maga di insapatan Diyos. ²² Begew sin insapatan Diyos ay nay, mabalin ay ipaneknek Jesus ay dadlon matongpal din baro ay intolag Diyos sin ipogaw ay sigsiged mo din sigod.

²³ Di esa pay ay nanlasinan di kinapadin Jesus sin ad-ado ay papadi ay Levita et adi da intoltoloy din obla da ay padi mo adi et nansososkat da, tan

natenatey da am-in dedan. ²⁴ Ngem si Jesus et adi katkatey, isonga komakaman din kinapadi na si eng-enggana. ²⁵ Isonga kabaelana ay mangisalakan ay kostokosto sin am-in ay omasag-en en Diyos begew sin pammati da en sisya, tan matagotago ay eng-enggana ay makikalkali en Diyos para en datako.

²⁶ Isonga si Jesus din kangatoan ay padi ay maibagay ay kosto en datako, tan nasantoan ya maga polos di pankolangana ono basol na. Naitken en datako ay managbasol ya naipangato abe ed langit ay magay kaison di kinangaton di saad na. ²⁷ Si Jesus et baken kaman din tapin di kangatoan ay padi ay inag-agew ay masapol waday idatdaton da en Diyos para sin basbasol da ya asi da abe man-idaton para sin basbasol di kaipoipogaw. Tan si Jesus et namingsan anggoy di nangidatonana sin awak na en Diyos para sin basbasol di kaipoipogaw. Din nateyana ay sana et omanay si eng-enggana. ²⁸ Tan mo maibasas sin linteg Moses, din madotokan ay kangatoan ay padi et ipogaw da ay waday pankolkolangan da. Ngem mo maibasas sin insapatan Diyos ay naod-odi mo din linteg, din nadotokan et din Anak na ay nanbalin si padi ay magay pankolkolangana ay eng-enggana.

Din Nanlasinan Di Baro Ay Tolag Ay Siniglotan Cristo

(2 Cor. 3:7-11)

8 Din laydek ay maawatan yo sin nay inbagbagak et wada din kangatoan ay padi tako ay nay ay tinmotokdo sin makannawan di Kangatoan ay Diyos ed langit ay makiturturay en sisya. ² Et din kad-an di pansilsilbiana ay kangatoan ay padi et din tet-ewa ay kad-an Diyos

^{¶¶}7:17 Salmo 110:4.

^{§§}7:20-21 Salmo 110:4.

ay inamag Diyos met laeng, baken din makwani en Kasasantoan ay Kowarto sin Tolda ay inamag di owat ipogaw ed idi.

³Am-in ay kangatoan ay padi et mado-tokan da ay mangidatdaton en Diyos si aanimal ya odom ay kalasin di daton ay idawdawad di ipogaw, isonga din kangatoan ay padi tako et masapol abe ay waday idatona en Diyos. ⁴Ngem baken din daga ay nay di pansilsilbiana, tan mo wada koma pay laeng isnan daga, adi mabalin ay padis sisya, tan enggay nawawada di papadi ay mangidatdaton si ibilbilin di linteg. ⁵Ngem din pansil-silbian dadi et kaman owat dolowing ono alidong di kosto ay wada ed langit. Ammo tako ay kaman owat alidong, tan idi nakasagana da Moses ay mangiamag sin Tolda ay pandaydayawan da, tinogon Diyos sisya ay nangwani, “Silibam ta din am-in ay iimag yo et maibasara sin in-pailak en sik-a sin dontog.”* ⁶Ngem din obla ay intalek Diyos en Jesus et nangatngato mo din oblan di sigod ay papadi, tan din baro ay intolag Diyos sin ipogaw ay siniglotan Jesus et nangatngato abe mo din daan ay intolag na. Yan din gapo ay nangatngato et sigsiged din karkarin Diyos ay kaibasarana.

⁷Mo maga koma di kolang din damo ay tolag, adi koma masapol di esa ay maiskat. ⁸Ngem inpaammon Diyos ay waday kolang din tolag ay sana ya wada abey nankolongan di ipogaw na, tan kanana,

“Domteng to di timpo ay man-amagak si baro ay tolagan sin ipogaw ed Israel ya Juda. ⁹Din nay baro ay tolagan et baken kaman din intolag ko sin aapo da sin nangitakkayak en daida sin nangikaanak en daida ed Egipto, tan adi da tinongtongpal din doy ay in-

tolag ko en daida, isonga binaybay-ak si daida. ¹⁰Ngem sin domtengana di ay timpo, siya na di itolag ko sin polin Israel: isolat ko din linteg ko sin nemnem da ta maigtos di, et sak-en di bigbigen da ay Diyos da ya daida di ipogaw ko. ¹¹Isonga sin doy ay timpo, adi masapol ay itdoan dan aag-i da ya kailian da ay mangwani en ammoan da komas Diyos, tan ammo da am-in sak-en, olay din kababaan ay ipogaw ya olay abe din kangatoan. ¹²Tan pakawanek din basbasol da et adiak kasin nemnem-nemen din lawa ay inam-amag da,” kanan Apo Diyos.†

¹³Begew sin nangibagaan Diyos isna ay wada di baro ay tolag, inpaammo na ay enggay daan din damo. Et ammo tako ay olay sino ay namaga di kaosalana tan enggay daan, et baken mabayag yan mamaga.

Din Inyat Di Ipogaw En Diyos Ay Nanaydayaw En Sisya Sin Tolda Ed Idi

9 Din damo ay intolag Diyos sin ipogaw na et waday bilbilina ay maipanggep sin kosto ay iyat da ay mandayaw en sisya. Wada abe di in-amag da ay Tolda ay pandaydayawan da en sisya isnan daga.‡ ²Din Tolda ay nay et waday doway ay kowarto na. Din damo ay masgep et makwani en Nasantoan ay Kowarto. Say kad-an din silaw ya din lamisaan ay naipatpatangan di tinapay ay naidatdaton en Diyos. ³Nakurtinaan din segpan di kowarto ay doy. Wada abe di esa ay kurtina ay nanasalin sin maikadwa ay kowarto ay makwani en Kasasantoan ay Kowarto. ⁴Din wadas di et din altar ay nabalitokan ay nangipop-pooan das insinso ya din Baol di Tola-

*8:5 Exodo 25:40.

†8:12 Jeremias 31:31-34.

‡9:1 Exodo 25-27, 30; Levitico 24:1-9.

gan ay napakpakan si balitok. Din naig-tos di et din koli ay balitok ay napay-an si manna, din tinmobo ay sokod Aaron ya din dow a ay nadampilak ay bato ay naigolitan di bilbilin Diyos. ⁵ Sin kaleb di Baol, wada di dow a ay napayakan ay sinan paparsua ay makwani en keru-bim ay sinyal di kawadan Diyos. Din nandedepa ay payak da et pinapayon-gan da din kaleb di Baol ay naiwalwal-sian di dada ta malingban din basbasol di kaipoipogaw. Ngem olay adiak itoloy ed wani ay mangiolog si maipanggep sin am-in dadi.

⁶ Kaman nidi di ison di Tolda ay nan-daydayawan da en Diyos ed idi. Et din papadi, inag-agew ay sengsenggep da sin damo ay kowarto ay manongtong-pal sin obla da. ⁷ Ngem din maikadwa ay kowarto et din kangatoan ay padi anggoy di makasgep sisi ya mamingsan anggoy si tinawen. Adi aben mabalin ay senggep mo magay isgep na ay dada ay idatona en Diyos para sin basbasol na ya para abe sin basbasol di ipogaw ay adi da ginagara. ⁸ Babaen sin am-in dadi, ipaammon din Ispirito Santo ay adi mabalin ay omasag-en di ipogaw sin kosto ay kad-an Diyos mo naon-onodan pay laeng din sigod ay bilbilin maipanggep sin Nasantoan ya Kasasan-toan ay Kowarto. ⁹ Am-in dadi et owat kaiarigan di natongpal ed wani begew en Cristo. Tan din aanimal ya odom ay indatdaton di nanaydayaw en Diyos et adi da makalinis sin nemnem di ipogaw. ¹⁰ Tan maibasara das bilbilin ay maipanggep sin awak anggoy ay kaman din makan ya mainom ya din kosto ay

kaawasan di kompormi. Masapol ay na-tongtongpal dana enggana ay naiskat din baro ay tolag ay siniglotan Cristo.

Si Cristo Di Naniglot Sin Baro Ay Tolag Babaen Sin Dada Na

¹¹ Et nay enggay in mali si Cristo ay nanbalin si kangatoan ay padi tako, et gon-gon-oden tako din siged ay bindisyon ay maibasara sin baro ay tolag ay siniglotana. Et din pansilbiana ay din kosto ay kad-an Diyos ed langit et nabanbanol ya sigsiged mo din Kasasantoan ay Kowarto sin Tolda, tan baken ipogaw di nangamag ya baken aben naidagaan. ¹² Din sinenggepana isdi et baken babaen sin dadan di kald-ing ya bomaro ay baka mo adi et babaen sin mismo ay dada na, et namingsan anggoy din sinenggepana, adi masapol ay maipidwa, tan enggay tinongpal na din masapol ay maamag ta say map-awayaan tako ya maisalakan tako ay eng-enggana. ¹³ Wada kayman di silbin di dadan di kalding ya bomaro ay baka ya siya abe din kaiwalsian di dap-on di napooan ay bomalasang ay baka, ngem nansilbi anggoy dana ay manalos sin awak di ipogaw ay naibilang ay kin-madodogis ta say mabalin ay makiday-dayaw da kasin en Diyos. ¹⁴ Isonga mo kabaelan dana ay manalos sin awak di ipogaw, adi pay addawi ay nabanbanol di pantongpalan din dadan Cristo. Tan kabaelan din dada na ay manalos sin nemnem tako ay kinmadodogis begew sin inam-amag tako ay magay silbi na ta say mabalin ay mansilbi tako sin matmatago ay Diyos. Tan si Cristo ay

⁹9:7 Levitico 16.

⁹9:13 Dow a ay kalasin di daton di maibagbaga isna. Din kalding ya bomaro ay baka et siya da di naidatdaton si tinawen para sin basbasol di kangatoan ay padi ya din kaipoipogaw. Mo din maipanggep sin dap-o, ilaen sin Bilbilang 19. Mo waday ipogaw ay maibilang ay kinmadodogis begew sin nangiwitana sin awak di natey, masapol ay mawalsian si danom ay natapian sin dap-on di napooan ay manbalanga ay bomalasang, asi pag maibilang ay nadalosan kasin.

maga polos di kolang na ono basol na et indatona din awak na en Diyos begew sin panakabalin di Ispiriton Diyos ay matagotago ay eng-enggana.

¹⁵ Isonga si Cristo di naniglot sin baro ay intolag Diyos ta say makatawid din am-in ay inayagan Diyos sin inkari na ay magay patingga na. Et mabalin ay tawiden da di, tan natey si Cristo ay mangsobot en daida ta say mapawayaan da sin basbasol ay inam-amag da sin timpon di damo ay tolag.**

¹⁶ Ammo tako ay mo waday anongos ay bilbilin ay isolat di ipogaw maipanggep si kabingayan di itawid na mo matey, masapol ay mapaneknekan ay tet-ewa ay natey. ¹⁷ Asi mabalin ay gon-oden din matawidan din naitawid en sisya. Tan mo matmatago pay laeng din mangitawid, adi mabalin ay maitongpal din bilbilina ay sana.

¹⁸ Isonga olay din damo ay intolag Diyos, adi koma natoloy mo magay dada ay nangipaila ay waday natey.†† ¹⁹ Tan din inamag Moses ed idi et inbaga na din am-in ay bilbilin di linteg sin kaipoipogaw. Pag oma sin dadan di napalti ay aan-ak di baka et sinayaw nas danom. Ina na abe di dotdot di karnero ay nakoloran si manbalanga et inbotibot na si pingin di hisopo. Pag nan isawsaw sin dada et inwalsi na sin nalopilop ay papil ay naisolatan din linteg ya sin kaipoipogaw. ²⁰ Pag nan kanan, “Din dada ay nay di mangipaneknek sin intolag Diyos en dakayo ay inbilina ay patien yo.”‡‡

²¹ Pag na aben walsian din Tolda ya am-in ay inos-osal das di ay manaydayaw

en Diyos. ²² Tan mo maibasar sin linteg, din kadaldalosan di istay am-in et masapol di dada. Adi aben kabalin ay mapakawan di basbasol mo magay dada ay omayos.

²³ Isonga da naey ay owat kaiarigan di tet-ewa ay wada ed langit et masapol ay nadaldalosan das dadan di napalpalti ay aanimal. Ngem masapol ay sigsiged di naidaton ta madalasan din wada ed langit. ²⁴ Tan din sinengepan Cristo et baken din Kasasantoan ay Kowarto ay inamag di ipogaw ay owat kaiarigan di kosto ay kad-an Diyos ed langit mo adi et ed langit ay mismo. Et say kad-ana ed wani ay mangiaalagey en datako en Diyos. ²⁵ Din inamag Cristo et mailasin abe sin am-amagen di kangatoan ay padin di Judio, tan mo daida, tinawen ay sengsenggep da sin Kasasantoan ay Kowarto ay mangis-isgep si dadan di animal. Ngem mo si Cristo pay, adi na inpididwa ay nangidaton sin awak na. ²⁶ Tan mo doy ya say inamag na, namin ado koma ay nanligligat manlogi sin narsuaan di lobong. Ngem din katet-ewa na, namingsan anggoy di inmaliana isnan daga sin nay maod-odi ay agew ta kaanena di basol babaen sin nangidatonana sin awak na. ²⁷ Tan kapilitan ay matey tako am-in ay ipogaw si mamingsan, et pag takon maokom. ²⁸ Siya abe ay namingsan anggoy di naidatonan Cristo ay nangikaro sin basbasol di kaipoipogaw. Isonga mo omali kasin et baken manbegew sin basbasol tako mo adi et omali ta isalakana ay kosto din am-in ay manesseed en sisya.

**9:15 Din sigod ay kali ay Griego ay naosal isna ya sin omon-onod ay versikulo et doway olog na. Di esa et tolagan. Di esa abe et bilbilin ay insolat di ipogaw maipanggep sin kabingayan di itawid na.

††9:18 Din ogalin di Judio, mo waday nantolagan di doway ipogaw, waday paltien da ay pangipaneknekan da ay tongpalen da din nantolagan da. Ilaen abe sin Genesis 15 din inamag Diyos ay nangipaneknek ay tongpalena din inkari na en Abraham.

‡‡9:20 Exodo 24:8. Ilaen abe din inbagan Apo Jesus sin Lucas 22:20.

Din Nanlasinan Di Indaton Cristo

10 Din linteg Moses et kaman owat alidong ono dolowing ay nangi-pappaila sin ison di siged ay bindisyon ay idawat Cristo, ngem baken nan-iso sin bindisyon ay doy. Isonga olay mo tinawtawen ay intoltoloy din nanay-dabayaw en Diyos ay nangidatdaton si in-bilin di linteg, adi polos mabalin ay mabalin das ipogaw ay magay pankolkolan-gana begew sin nangam-amagan das di. ²Tan mo doy ya tet-ewa ay nadalosan da ay kosto sin basbasol da, adi da koma intoltoloy ay nan-idatdaton, tan adi da koma niliklikna pay laeng ay waday basbasol da. ³Ngem din katet-ewa na mo maipanggep sin da doy ay indatdaton da et tinawen ay inpanemnemnem da en daida ay waday basbasol da. ⁴Tan din dadan di bomaro ay baka ya kalding et adi polos mabalin ay kaanena di basbasol. ⁵⁻⁶Siya di din gapo ay sin inmalian Cristo sin daga, kanana en Diyos,

“Baken din napalpalti ay animal ya odom ay daton di laylaydem. Baken abe din kapoppooan di aanimal ya odom ay daton para sin basbasol di panragragsakam. Isonga waday awak ay insaganam para en sak-en. ⁷Et naeyak ay Diyos ay manongpal sin laydem ay kaman din inpaisolat mo maipanggep en sak-en sin nalopilop ay libro.”[¶]

⁸Nemnemen tako din olog di inbagan Cristo ay kaisolsolat ko. Din damo ay inbaga na et adi laylayden Diyos din nankinalasi ay daton ay naidatdaton en sisya. Baken say panragragsakana. Say kanana di, olay mo am-in dana ay daton et maibasar da sin inbilin di linteg. ⁹Pag nan kanan, “Naeyak ay manongpal sin laydem.” Din nangwanianas di et

say pangammoan tako ay sinokatana din sigod ay datdaton ta say isokat na din nangidatonana sin awak na ay maibasar sin layden Diyos. ¹⁰Et gapo ta tinongpal Jesu Cristo din layden Diyos ay sana, nanbalinenas datako si nasantoan ay ipogaw en Diyos begew sin nangidatonana sin mismo ay awak na ay adi masapol ay maipidwa.

¹¹Din papadin di Judio et inag-agew ay pomipika da ay mangam-amag sin obla da. Inag-agew ay mamidwa da ay mangidatdaton sin iso na ay kalasin di daton. Ngem maga polos di kabaelan din idatdaton da ay doy ay mangaan si basbasol. ¹²Ngem si Cristo pay, omanay si eng-enggana din es-esa ay indatona para si basbasol, isonga en tinmokdo sin makannawan Diyos ¹³ay manesseed sin kaabakan di kaibaw na ay ipagatin Diyos en sisya. ¹⁴Tan begew sin es-esa ay indatona, nanbalinena am-in di nasantoan ay ipogaw en Diyos si ipogaw ay magay pankolkolan-gana da ay eng-enggana.

¹⁵Paneknekan din Ispirito Santo en datako ay tet-ewa dana begew sin naisolat ay kalin Diyos ay kanana,

¹⁶“Si naey di itolag ko en daida sin tapin di agew. Isolat ko din linteg ko sin nemnem da.”

¹⁷Pag nan itoloy ay mangwani,

“Adiak kasin nemnemnemen din basbasol da ya olay sino ay inam-amag da ay lawa.”^{§§}

¹⁸Ngarud, mo enggay napakawan dana, adi masapol ay wada kasin di maidaton para sin basbasol.

Natoled Tako Koma Ay Somag-en En Diyos Begew En Cristo

¹⁹Isonga aag-i, begew sin dadan Jesus ay inmayos sin nateyana, adi tako emegyat ay senggep sin kosto ay kad-

[¶]10:7 Salmo 40:6-8.

^{§§}10:17 Jeremias 31:33-34.

an Diyos ay maiarig sin Kasasantoan ay Kowarto. ²⁰Tan begew sin nateyana ay maiarig sin nabisngitan di kurtina ay nanalsalin sin segpan,* inamag Jesus di baro ay pandanan tako ay kaman matmatago, tan din danan ay nay et sisya met laeng ay matmatago. ²¹Isonga gapo ta wada di napateg ay padi tako ay makaammo en datako am-in sin pamilyan Diyos, ²²omasag-en tako koma en Diyos ay naimposan di nemnem tako ya napasnek di pammati tako. Masapol abe ay nadadalosan din nemnem tako ay kaman takon nawalsian si dadan Cristo ya kaman aben naowasan din awak tako si nalinis ay danom.† ²³Ipasasnek tako abe sin nemnem tako din namnama ay ipodno tako. Adi tako mandowadowa, tan matalek si Diyos ay manongpal sin inkari na. ²⁴Nemnemnemen tako abe mo intoy iyat tako ay manbinadang ta say masepsep ay manlilinayad tako ya man-am-amag takos siked. ²⁵Adi tako baybay-an din makitoptopogan tako ay kaman din am-amagen di odom, mo adi et papipigsaen tako din pammatin di iib-a tako, namnamed tan maila tako ay omas-asag-en din agew ay kasin omalian Apo Jesus.

**Adi Tako Laslasoyen Din
Nateyan Jesus Mo Adi Et
Ipasasnek Tako Ay Mamati**

²⁶Tan mo enggay inammoan tako din tet-ewa ay maipanggep en Cristo yan igagara tako pay dedan ay manbasbasol sin panokogan tako en sisya, magay odom ay daton ay mabalin ay mangaan sin basbasol tako. ²⁷Magay odom ay masmas-ed mo adi et din kaeegyat

ay pangokoman Diyos en datako ya din kaeegyat ay apoy ay mamoppoo sin amin ay mangonkontra en Diyos. ²⁸Nemnemen tako din napasamak si olay sino ay dadlon nanokog sin linteg Moses ed idi. Basta waday tolo ono dowa ay nanistigo sin basol na, nakeddangan ay matey ay adi maseg-angan.‡ ²⁹Mo kaman nidi din dosan di nanokog sin linteg Moses, adi pay madagdagsen di dosan di ipogaw ay manglaslasoy ya manokog sin Anak Diyos ya mangibilang ay magay banol din dada na, olay mo din dada ay nay di nangipaneknek sin intolag Diyos ya din nanalos en sisya ta manbalin si nasantoan ay ipogaw en Diyos. Din ipogaw ay mangiyat sidi et sinsinitena abe din Ispiriton Diyos ay pandanan di seg-ang na. Palalo ay madagsen din lebbeng ay dosa na. ³⁰Tan ammo tako ay magay odom mo adi si Diyos di nangwani, “Sak-en di way lebbeng na ay man-ibaes. Sak-en di manobalit.” Sisya abe di nangwani, “Sak-en ay Apo di mangokom si ipogaw ko.”¶ ³¹Isonga peteg ay kaeegyat di datngen din dosan di matmatago ya manakabalin ay Diyos.

³²Nemnemen yo di inyaat yo ed idi sin nasilawan di nemnem yo, tan olay mo peteg ay napalpaligatan kayo, inananosan yo pay dedan et adi kayo naabak. ³³Waday timpo ay naibabainan ya napalpaligatan yo sin pangiilaan di ad-ado ay ipogaw. Mo mamingsan abe, olay mo baken dakayo di napalpaligat, ngem inpappaila yo pay dedan ay nakikadkadwa kayo en daida. ³⁴Tan sinegsegangan yo din iib-a yo ay naibabalod. Et sin namosan da sin sanikwa yo, manragragsak kayo ay nangan-anos, tan in-

*10:20 Din nabisngitan di kurtinan di timplo et mabasa sin Marcos 15:38.

†10:22 Din bilbilin ay maipanggep sin kawalsian di papadi si dada et wada sin Exodo 29:21. Din maipanggep sin kaowasan di awak da et wada sin Exodo 29:4, 30:17-21, 40:30-32. Ilaen abe din inkarin Diyos ay wada sin Ezekiel 36:25.

‡10:28 Deuteronomio 17:2-7.

¶10:30 Deuteronomio 32:35-36.

aammo yo ay wada pay laeng en dakayo di sigsiged ya komakaman ay kalasin di sanikwa. ³⁵Isonga adi yo taytaynan din toled yo ay nay mo adi et itoltoloy yo, tan daktake di gon-gona yo mo say iyat yo. ³⁶Masapol ay ipapasnek yo ay man-anos ta say tongpalen yo din layden Diyos ya gon-oden yo din inkari na. ³⁷Tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana,

“Sinkaattikan anggoy yan somawang din omal-ali. Adi na baybayagen. ³⁸Din nalinteg ay ipogaw ko et maibasarin din biyag da sin pammati da, ngem mo waday mankeyat, adiak malaylayan en sisya.”[§]

³⁹Ngem mo datako pay, adi tako maibilang sin odom ay kaipoipogaw ay mankeyat ya maisian en Diyos ay engenggana, mo adi et maibilang tako sin kaipoipogaw ay mamati ya maisalakan.

Din Pateg Di Pammati

11 Sino ngarud di pammati? Di pammati et din kinapapasnek di nemnem tako ay matongpal din namnamaen tako ya din dadlon takon pangammoan ay wada tet-ewa din adi tako mail-ila. ²Begew sin pammatin di aapo tako ed nabaon, inapolbalan Diyos daida. ³Begew abe sin pammati tako, maawatan tako ay naparsua din lobong ya din am-in ay wada begew sin bilin Diyos,^{**} isonga din mail-ila et adi naamag sin mail-ila.

⁴Nemnemen takos Abel. Begew sin pammati na, sigsiged di indatona en Diyos mo si Cain.^{††} Begew abe sin pammati na, inbilang Diyos ay nalinteg sisya,

et din pangammoan tako et inawat Diyos din indatona. Isonga olay mo natey si Abel, wada pay laeng di ibagbaga na en datako begew sin pammati na.

⁵Di esa abe ay namati et si Enok. Begew sin pammati na, adi natey mo adi et inan Diyos sisya ay matmatago pay laeng. Isonga olay mo inanaanap das sisya, adi da makadteng, tan inan Diyos dedan. Wada di inpaisolat Diyos ay kanana en sin daan maas sisya, nalaylayan si Diyos en sisya.^{‡‡} ⁶Et olay sino ay ipogaw, adi mabalin ay malaylayan si Diyos en sisya mo magay pammati na. Isonga din mayad ay omasag-en en Diyos et masapol ay patiena ay wadas sisya ya masapol abe ay patiena ay gon-gonaana din mangan-anap en sisya.

⁷Nemnemen tako abes Noe. Begew sin pammati na, dadlonan pinatpati din indadaan Diyos en sisya maipanggep sin mapasamak sin tapin di agew. Olay mo magay inil-ila nas kaman nidi, pinati na pay dedan et nan-amag si daong ta say maisalakan da ay sinpamilya.^{¶¶} Begew sin pammati na ay nay, inbilang Diyos ay nalinteg sisya, ngem mo din iib-a na pay ay adi namati, naipaila ay naipaksaw da.

⁸Si Abraham abe di esa ay nanongpal en Diyos begew sin pammati na. Tan idi tinogon Diyos sisya ay emey sin esa ay ili ay okaenan to, pinati na ay dagos et nanlobwat, olay mo adi na ammo mo intoy emeyana.^{§§} ⁹Begew abe sin pammati na, inan-anosana ay manbebbeey si tolda ay kaman mangili sin sana ay ili ay inkarin Diyos ay oka na. Et siya abe di inam-amag Isaac ay anak na ya si Ja-

§10:38 Isaias 26:20; Habakkuk 2:3-4. Ilaen abe sin Roma 1:17 ya Galacia 3:11.

**11:3 Salmo 33:6,9.

††11:4 Genesis 4:3-10.

‡‡11:5 Genesis 5:21-24.

¶¶11:7 Genesis 6:13-22.

§§11:8 Genesis 12:1-5.

cob ay apo na ay naibibilang met laeng en sisya ay makitawid sin inkarin Diyos. ¹⁰Inan-anosan Abraham din kaman nidi ay nanbebbeeyana, tan namnamaena ay en makiili sin komakaman ay ili ed langit ay ninemnem ya inamag Diyos.

¹¹Si Sara abe ay asawan Abraham et basig ay enggay nabakes, ngem begew sin pammati na, indawat Diyos en sisya din kabaelan ay mawad-an, tan inbilang na ay matalek si Diyos ay manongpal sin inkari na.* ¹²Isonga olay mo adi koma makaipoli si Abraham tan enggay nakay, inmad-ado pay dedan din polin di es-esa ay ipogaw ay nay ay kaman din kaad-adon di bilang di talaw ono din adi kabilang ay darat sin benget di baybay.

¹³Am-in din ipogaw ay nay et namat-pati da pay laeng en Diyos sin nateyan da. Olay mo adi da inawat sin kamatago da din inkarin Diyos en daida, kaman dan tinamtamang din maidawat to en daida, et naragragsakan da. Isonga in-podno da ay owat dan mangili ay magay kosto ay ili da isnan daga. ¹⁴Mo kaman nidi di inpodno da, say pangam-moan tako ay nan-an-anap das kosto ay ili da. ¹⁵Et baken din sigod ay ili da ay tinaynan da din was nemnem da, tan mo tet-ewa di koma, wada iman di waya da ay mantaoli. ¹⁶Ngem baken tet-ewa, tan din laydelayden da ay emeyan et din sigsiged ay ili ed langit. Isonga adi mabain si Diyos ay makwani en Diyos da. Ammo tako ay tet-ewa di, tan wada di insagana na ay ili da ed langit.

¹⁷⁻¹⁸Nemnemen tako din pammati ay inpailan Abraham sin namadasan Diyos en sisya. Begew sin pammati na, nakasagana ay mamse sin bogbogtong ay anak na ay si Isaac[†] ay idatona en Diyos, olay mo inkarin Diyos ay si Isaac di kapoan di poli na. ¹⁹Tan ninemnemnem Abraham ay kabaelan Diyos ay manago kasin en Isaac. Et kamanan kasin tinago, tan mo adi koma in-pasaldeng Diyos si Abraham, inapati na koma ay mamse sin anak na ay sana.

²⁰Si Isaac abe et pinati na ay tong-palen Diyos din inkari na, et begew sin pammati na ay sana, binindisyonana din anak na ay da Jacob en Esau ay mang-wani en wada di bindisyon ay idawat ton Diyos en daida.[‡]

²¹Et siya abe en Jacob, inpaila na din kaman nidi ay pammati, tan idi dandani ay matey, nanpag-en sin sokod na ay nanaydayaw en Diyos, et binindisyonana din doway apo na ay anak Jose.[¶]

²²Si Jose abe et begew sin pammati na, idi dandani ay matey, inbaga na din komaanan ton di iib-a na ay Israelita ed Egipto et inbilina abe ay itakin dan tong-a na ta iponpon da sin ili ay emeyan da.[§]

²³Wada abey pammatin da aman Moses, isonga idi naianak sisya, adi da emegyat ay adi manongpal sin inbilin di ari ay siyat mapse din kaian-anak ay lalaki ay Judio mo adi et intabon das tolo

***11:11** Genesis 18:11-14; 21:2. Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et: *Begew sin pammati na, indawat Diyos en sisya din kabaelan ay man-ipoli, olay mo enggay nakay sisya ya basig ya enggay nabakes si Sara ay asawa na, tan inbilang na ay matalek si Diyos ay manongpal sin inkari na.*

†**11:17-18** Genesis 22:1-14. Waday odom ay anak da Abraham, ngem maibbilang si Isaac ay bogbogtong ay anak na, tan sisya anggoy di naianak ay katongpalan di inkarin Diyos. Ilaen abe sin Roma 9:7-9.

‡**11:20** Genesis 27:27-29.

¶**11:21** Genesis 47:31; 48:1-20.

§**11:22** Genesis 50:24-25.

ay bowan, tan inila da ay kagkagam-is ay moyang sisya.**

²⁴ Begew abe sin pammatin Moses sin naket-engana, sinigaana ay maibilang ay anak din nanagibi en sisya ay din anak Faraon ay ari da.†† ²⁵ Din gapo ay sinigaana di et banbanolena din kaitapi-ana sin ipogaw en Diyos ay mapalpali-gatan mo din pan-gan-ganasanas basol ay sinkaattikan anggo di kaganasana.

²⁶ Tan olay mo nilaslasoy das sisya begew sin pammati na sin omali ay Messias, inbilang na ay nabanbanol din nalaslasoyana ay doy mo din pangon-odana sin am-in ay kinabaknang ed Egipto, tan ninemnmem na din gongona ay maidawat en sisya sin tapin di agew. ²⁷ Begew sin pammati na, tinay-nana ed Egipto ay adi emegyat sin bonget di ari. Inan-anosana din ligat ay nilak-am na, tan kamanan inil-ila si Diyos ay adi kaila. ²⁸ Begew abe sin pammati na, initdo na sin iib-a na ay Israelita din masapol ay amagen da sin fi-esta ay makwani en Nalabas. Inbilina en daida ay manpalti das karnero ta iwalsi dan dada na sin nan-inigid di pantew da ta say mo omali din anghel ay mamse sin besag ay anan-ak ed Egipto, labsana din bebbeey di Israelita ay magay pepselena ay besag.‡‡

²⁹ Begew sin pammatin di Israelita ay doy, dinan da din makwani en Baybay ay Mandalangdang ay kaman din iyat di ipogaw ay manmandan sin namgaan ay lota. Ngem idi inpadas din taga-Egipto

ay mangonod en daida, nalned da am-in.¶¶

³⁰ Din pammati da met laeng di begew ay natekdag din nakayang ay batog ay kodal di siyodad ed Jerico idi nakdeng ay nilikeliked das pito ay agew.§§

³¹ Sin siyodad ay doy, wada di babai ay manngadan si Rahab ay mabay-bayadan di kinababai na. Ngem gapo ta namati en Diyos, sinangaili na din Israelita ay en nansim sin ili na ya binadanganas daida. Isonga adi naitapi sin napsean di kailiana ay nanigaan ay malmati en Diyos.*

³² Ad-ado pay di mabalin ay ibagak maipanggep sin pammatin di aap-o tako ed nabaon, ngem omanay ngin na, tan kolang di oras ko mo dad-atek ay kosto din maipanggep en da Gideon, Barak, Samson, Jefta, David, Samuel, ya din mamadto.† ³³ Napateg en daida am-in di pammati, tan begew sin pammati da, wada en daida di nangabak sin nakigobobatan da sin odom ay il-ili, waday nanturturay ay kosto, ya waday nangawat sin inkarin Diyos. Di odom et way inpasaldeng da ay kaeegyat ay layon ta adi da mankat,‡ ³⁴ di odom et adi da naatongan idi naitpig da sin napigsa ay apoy,¶ ya di odom abe et inlisian da di ipogaw ay mamse koma en daida. Nakapoy di odom, ngem nanbalinen Diyos si mabikas. Di odom pay et pinmigma da ay nakigobat et inpalayaw da din sosoldado ay napo sin odom ay ili ay en nakigobat en daida. ³⁵ Wada abe

** 11:23 Exodo 1:22; 2:2.

†† 11:24 Exodo 2:10-12.

‡‡ 11:28 Exodo 12:21-30.

¶¶ 11:29 Exodo 14:21-31.

§§ 11:30 Josue 6:12-21.

* 11:31 Josue 2:1-21; 6:22-25.

† 11:32 Papangolo 6:11-8:32 (Gideon); 4:6-5:31 (Barak); 13:2-16:31 (Samson); 11:1-12:7 (Jefta); 1 Samuel 16:1-1 Aari 2:11 (David); 1 Samuel 1:1-25:1 (Samuel).

‡ 11:33 Daniel 6:1-27.

¶ 11:34 Daniel 3:1-30.

di babbabai ay natago kasin di natey ay an-ak da.[§]

Ngem wada abe di napalpaligat enggana ay natey da, tan sinigaan da ay mangisaot sin pammati da ta mawayaan da koma. Tan din namnamaen da et din sigsiged ay biyag ed langit sin kasin dan katagoan.³⁶ Wada da abe ay begew sin pammati da, palalo ay nalaslasoy da ya nasoplisoplit da ya wada da abe di nakakadinaan ay naibabalod.³⁷ Di odom et pinigpig das bato enggana ay natey da, di odom et nilagadi da, di odom pay et pinse das kampilan. Pinakaan day odom sin ili da ya nalabes ay pinalpaligat das daida, isonga palalo ay kasesegang da. Nanbabado das owat kopkop di karnero ya kalding³⁸ et limmikeliked da sin luglugar ay magay omili ya sin kadondontogan ay man-iy-iyen si liliyang ya os-osok. Ngem din katet-ewa na et adi maikari din kaipoipogaw sin nay daga ay makikadkadwa en daida.

³⁹ Am-in dana et inapolbalan Diyos begew sin pammati da, ngem adi da pay dedan ginon-od din natongpalan di inkari na.⁴⁰ Tan wada di sigsiged ay planon Diyos ay adi na tongpalen din inkari na en daida enggana ay maitapi tako ta say panbalinenas datako am-in si ipogaw ay magay pankolkolangana.

Nemnemen Tako Din Ligat Ay Nilak-am Jesus

12 Mo si datako ed wani, maiarig tako sin makilonglongba ay boyboyaen am-in da doy ay nangipaneknek sin kinapateg di pammati ed idi. Isonga tadonen tako din amagen di makilonglongba ta kaanen tako di olay sino ay komawed en datako, pati din basbasol ay kaman maiipket en datako. Ipa-pasnek tako ay managtagtag sin long-

baan ay initdon Diyos en datako² ay maimomongsan di nemnem tako en Jesus, tan sisya di mangipangpango en datako ya mangan-anay sin pammati tako. Begew sin ragsak ay namnamaena, inanosana din nanligatana sin krus et adi na inkaskaso din naibabainana, et ed wani wada ay tinmotokdo sin makanawan di manturturay ay si Diyos.

³ Dadlon yon nemnemen din inyat Jesus ay nangan-anos sin palalo ay nangonkontraan di managbasol ay ipogaw en sisya ta say adi kayo madisdismaya ya mankeykeyat.⁴ Tan sin mamadpadasan yo ay mangabak si basol, maga pay laeng en dakayo di inmayos di dada na begew sin pammati na.

Anosan Tako Di Ligat, Tan Say Osalen Diyos Ay Mangitdo En Datako

⁵ Ay nilinglingan yo ngata din inpaisolat Diyos ay mangipapigsa koma sin nemnem yo ay an-ak na? Kanana, “Anak ko, adim laslasoyen mo itdoan dakan Apo. Adi ka aben madisdismaya mo bagaan daka.⁶ Tan bagaan din Apo din laydelaydena, ya splitena din am-in ay ibilang na ay an-ak na.”**

⁷ Isonga ibilang yo din ligat yo ay pamagbagan Diyos en dakayo et anosan yo, tan say pangammoan yo ay ibilang Diyos dakayo ay an-ak na. Tan ay wada aya di anak si adi bagbagaan di ama na?

⁸ Isonga mo adi kayo makilak-am sin pamagbagaan ya panopsoplitana Diyos sin am-in ay an-ak na, laydena ay kalien ay baken kayon tet-ewa ay an-ak na.

⁹ Mo maipanggep si aam-a tako isnan daga, binagbagaan da iman si datako, et nirispito takos daida begew sin nangiyatan das di. Isonga namnamed koma ay manpaituray tako en Ama tako ed langit

§11:35 1 Aari 17:17-24; 2 Aari 4:25-37.

**12:6 Proverbio 3:11-12.

ta say matagotago tako. ¹⁰Tan din aam-a takos nan daga et pigay tawen anggoy di namagbagaan da en datako ay maibasarin sin kanan da en kosto. Ngem din mamagbagaan Diyos en datako et maibasarin sin ammo na ay mantongpal sin pansigdan tako ay din makilak-aman tako sin kinasanto na. ¹¹Tet-ewa kayman ay adi omiparagsak di pamagbaga ya soplit sin domatngan da, tan mansakit, ngem mo maitdoan takos di, siged di panbanagana, tan maiturong sin natalna ay nemnem ya nalinteg ay ogali.

Esten Takon Kabibiyag Tako Ta Adi Tako Masangsangaw

¹²Isonga dakayo ay kaman nalalaylay di takkay na ya man-gaygayenggeng di peweg na begew sin ligat yo, papigsaen yo di nemnem yo. ¹³Mantoltoloy kayo sin kosto ay longbaan ay adi kayo masangsangaw ta say din iib-a yo ay kaman manpilpilay di pammati da et waday kosto ay tadtadonen da, et adi masepsep ay komapkapoy di pammati da mo adi et pomigsa kasin.

¹⁴Ipakat yo din kabaelan yo ay makinolnos si am-in ay ipogaw. Ipakat yo abe ay mangon-onod si nasantoan ay kabibiyag, tan din baken nasantoan ay ipogaw et adi na maila si Apo Diyos. ¹⁵Man-asibantay kayo ta maga en dakayo di manokog sin seg-ang Diyos, tan din kaman nidi ay ipogaw et mariarig sin mola ay manpait di lames na, et mo gomabay sin kad-an yo, ad-ado di papaitena ay maalinan sin basol na. ¹⁶Ilaen yo abe ta maga en dakayo di manaag si bakenan asawa ya maga di manadon en Esau ay magay nemnem nas Diyos. Tan si Esau et sinokatana si owat esa ay kinakan din lebbeng na ay

besag ay tawidena koma ay maibasarin sin inbilin Diyos. ^{††} ¹⁷Ammo tako ay idi nakdeng di, inbabawin Esau din inamag na tan laydelaydena ay awaten din bindisyon ama na ay tapin di lebbeng na ay besag. Ngem olay mo nanpakpakaasi en sisya ay nan-og-oga, adi mabalin, tan magay inyat na ay mamaliw sin nantongpalan di inamag na.

¹⁸Isonga aag-ik, ipapasnek tako ay mamati, tan addawi ay sigsiged din baro ay intolag Diyos en datako mo din damo ay intolag na sin aap-o tako ed idi. Tan din sinmag-enan tako en Diyos et baken kaman din aap-o tako. Tan mo daida, sinmag-en da sin naila da ay dontog ay Sinai ay manbidbidang. Pinadpadas da din palalo ay mabolinget ya din mapges ay dagem. ¹⁹Dinngge da abe di tanggoyob ya din kaeegyat ay kalin Diyos. Sin nangean da sin sana ay kalin Diyos, nan-adadawag da ta adi maitoloy, ²⁰tan naabak das egyat begew sin inbilina ay mo waday olay animal ay mangatin sin dontog, masapol ay pigpigen das bato enggana ay matey. ^{‡‡} ²¹Palalo ay kaeegyat din mail-ila ya madmadnge, isonga olay si Moses et kanana, “Manpayegpegak kayman si egyat ko.” ^{¶¶}

²²Ngem mo datako pay, sinmasag-en tako sin dontog ay Zion ay din Jerusalem ay wada ed langit. Sinmasag-en tako sin siyodad di matmatago ay Diyos ay kad-an aben di kalibolibo ay aanghel ay makiragragsak ay mandaydayaw en sisya. ²³Naitatapi tako sin am-in ay ibilang Diyos ay besag na ay din iib-a tako ay mamati ay naisolat di ngadan da ed langit, pati din ab-abiik di nalinteg ay ipogaw ed idi ay enggay nanbalinen Diyos si ipogaw ay magay pankolkolan-gan da. Sinmasag-en tako abe sin Diyos

^{††}12:16 Genesis 25:27-34.

^{‡‡}12:20 Exodo 19:12-22; 20:18-21.

^{¶¶}12:21 Deuteronomio 9:19.

ay mangokom sin am-in ay ipogaw ²⁴ya en Jesu Cristo ay naniglot sin baro ay tolag. Din inmayos ay dada na et sigsiged di laydena ay kalien mo din dadan Abel, tan din dadan Abel et kaman nankedaw ay maibaes et anggoy.^{§§}

²⁵Ilaen yo ngarud ta adi yo tetewengen din kankanan Diyos. Tan mo nadosa din aap-o tako ay nanigaan ay mannge sin inbagan Diyos en daida ed Sinai isan daga, namnamed ay madosa tako mo pandokogan tako din ibagbaga na en datako ay mapo ed langit. ²⁶Tan sin nankalkalian Diyos ed idi ed Sinai, nanyegyeg. Ngem wada di inkari na ay daan matongpal ay kanana, “Mamingsan pay yan ikiweg ko din daga, et baken din daga anggoy mo adi et am-in abe ay wada ed daya.”* ²⁷Din kanana en mamingsan pay yan ikiweg na, laydena ay kalien en mamaga dana ay narsua ay mabalin ay maikiweg ta say ang-anggay din adi kaikiwkiweg si komakaman. ²⁸Isonga man-iyaman tako en Diyos, tan maitaptapi tako sin panturayana ay adi kaikiwkiweg, siya din dayawen tako ya patgen takos sisya ay kosto maibasar sin laydena. ²⁹Tan din Diyos ay daydayawen tako et maiarig din panosaanas ipogaw si kaeegyat ay apoy ay mamoo si am-in.

Maod-odi Ay Bilbilin

13 Itoltoy yo ay manlilinayad ay kaman siag-i. ²Ilaen yo abe ta manangsangaili kayo, tan wada da di nanangaili si kanan da en iib-a da ay ipogaw, yan kambaw aanghel.[†] ³Segangan yo din naibabalod ya din mapal-

paligatan ay kaman kayon makilaklak-am sin ligat da.

⁴Banolen yo am-in koma din kasasaad di sin-asawa ta adi kayo masangsangaw si baken yon asawa, tan dosaen Diyos din makikamkamalala ya olay sino ay manaag si bakenan asawa. ⁵Adi kayo man-gamgam si pilak mo adi et mapnek kayo sin wada en dakayo, tan kanan Diyos, “Adiak polos taytaynan ono pandokdokogan dakayo.”[‡] ⁶Isonga adi tako mabain ay mangwani, “Si Diyos di bomadang, isonga adiak emegyat. Sino aya di mabalin ay amagen di owat ipogaw en sak-en?”[¶]

⁷Nemnemen yo din nangipangpango en dakayo ed idi ay nangit-itdo sin kalin Diyos en dakayo. Nemnemen yo din nantongpalan di biyag da ta say tadonen yo din pammati da. ⁸Tan si Jesu Cristo et adi manbalbaliw mo adi et maniso ed idi ya ed wani ya eng-enggana. ⁹Isonga adi kayo masangsangaw si kompormi ay natnatken ay mait-itdo. Tan din mangipapigsa si nemnem tako et din seg-ang Diyos, baken din pangononodan takos bilbilin ay maipanggep si makan. Din nanganonod si kaman dadi ay bilbilin et adi da polos nabadbadangan sidi. ¹⁰Isonga din mangipapasnek ay mangononod sin linteg Moses et magay lebbeng da ay makilak-am sin bindisyon tako ay pantongpalan di naidatonan Jesus sin krus para si basbasol. ¹¹Magay lebbeng da ay makilak-am, tan olay mo maibasar sin linteg Moses, adi da manggan sin aanimal ay maidaton para si basbasol. Tan din aanimal ay mapalti et isgep din kangatoan ay padi di dada da sin Kasasantoan ay Kowarto ta ida-

§§12:24 Genesis 4:10.

*12:26 Haggai 2:6.

†13:2 Genesis 18:1-8; 19:1-3.

‡13:5 Deuteronomio 31:6; Josue 1:5.

¶13:6 Salmo 118:6.

tona en Diyos para si basbasol, ngem din awak da pay et maiey sin away di ili ta mapooan da. ¹²Isonga si Jesus abe ay natongpalan di datdaton ay doy, nanligat sin lasin di ili ta panbalinena di kaipoipogaw si nasantoan ay ipogaw Diyos babaen si dada na. ¹³En tako ngarud maitapi en sisya sin lasin di ili, laydena ay kalien, taynan tako din ogalin di Judio ta makilak-am tako sin napabainana. ¹⁴Tan baken isnan daga di panbeeyan tako si eng-enggana mo adi et naimomongsan di nemnem tako sin ili ay panbeeyan takon to. ¹⁵Et din kanayon ay idatdaton tako koma en Diyos begew en Jesus et din panaydayawan ya pan-iy-iyamanan tako en sisya. Siya da di din kosto ay idatdaton di ipogaw ay mangipodno ay sisya din Apo. ¹⁶Adi tako aben liwliw-an ay mangam-amag si siged ya mamadbadang sin iib-a tako ay mankolkolang, tan siya da din datdaton ay panlaylaydan Diyos.

¹⁷Patien yo din papangolo yo ya manpaituray kayo en daida, tan ay-ayowanan das dakayo sin pammati yo. Es-esten da abe din obla da, tan ammo da ay sangoen das Diyos ta ibaga da en sisya din inam-amag da. Isonga pasien yos daida ta say maragsakan da ay manongtongpal sin obla da. Tan mo adi yo patpatien, masmasadot da, et dakayo met laeng di malogi.

¹⁸Itoltoloy yo ay mangikarkarag en dakami, tan ammo mi ay nalinis di konsensia mi et layden mi ay itoltoloy ay

mangam-amag si kosto si kankanayon. ¹⁹Pangaasi yo abe ta ikararagan yos saken ta adi mabayag yan pantaolien Diyos saken en dakayo.

Din Kakdengan Di Solat

²⁰⁻²¹Sapay koma ta si Diyos ay napoan di talna di mangidawat en dakayo sin am-in ay kasapolan yo ay manongpal sin laydena. Sapay koma ta panbalinenas datako am-in si ipogaw ay panlaylaydana begew en Jesu Cristo. Tan gapo ta mapnek sisya sin dadan Jesus ay Apo tako ay nangipaneknek sin baro ay tolag ay magay patingga na, tinago na kasin sisya ta say sisya di napateg ay mangay-ayowan en datako ay kamanan karnero. Madaydayaw komas sisya ay eng-enggana. Amen.

²²Pangaasi yo ay aag-i ta anosan yo ay mangawat sin nay insolat ko ay magbaga ya mangipapigsa en dakayo, tan baken met andoando nan solat ko en dakayo.

²³Laydek ay ipaammo en dakayo ay naibolosan si Timoteo ed balodan. Mo somawang isna ay dagos, makiey en saken ay en mangila en dakayo.

²⁴Pakomostaak din mangipangpango en dakayo ya olay am-in di ipogaw en Diyos issa. Din iib-a tako ay mamati ay napod Italia et pakpakomostaan da abes dakayo.

²⁵Sapay koma ta wada en dakayo am-in di seg-ang ay mapmapo en Diyos.

*Din Solat***Santiago****Maipanggep Sin Solat Ay Nay**

Din nangisolat isna et si Santiago ay pangolon di mamati en Jesu Cristo ed Jerusalem. Insolat na sin Judio ay mamati ay en nakiili sin kailiili. Ad-ado ay banag di insolat nas na. Insolat na di maipanggep si nabibiteg ya babaknang, di ligat ya solisog, din pangidomdomaan di ipogaw si iib-a da, din pammati ya siked ay amag, din dila, din kinalaing ay mapo en Diyos, ya din gapoan di ibibaw, ya wada abey odom.

Di esa ay banag ay layden Santiago ay maawatan tako sin solat ay nay et magay silbin di pammatin di ipogaw mo owat sin kali et anggoy. Masapol ay maipaila sin amagena din katet-ewan di pammati na.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1

Din kapadpadasan di pammati 1:2-8

Din nabibiteg ya babaknang 1:9-11

Din ligat ya solisog 1:12-27

Din panngaan ya panongpalan si kalin Diyos 1:19-27

Adi idomdoma din waday kabigbigana 2:1-13

Din pammati ya siked ay iyat 2:14-26

Din dilan di ipogaw 3:1-12

Din kinalaing ay mapo en Diyos 3:13-18

Din nailobongan ay nemnem 4:1-17

Maod-odi ay pamagbaga 5:1-20

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Santiago ay mansilbilbi en Diyos ya en Apo Jesu Cristo. Naey di solat ko en dakayo ay Judio ay ma-

mati en Cristo ay man-ili sin kailiili isnan daga. Komosta kayo?

Din Kapadpadasan Di Pammati

²Aag-ik, mo lak-amen yo di nakalakalasi ay ligat, sapay koma ta peteg pay dedan di layad yo, ³tan ammo yo ay din kapadpadasan yos ligat et say pomigsaan di pammati yo ta ipapasnek yo pay ay mamati.[§]
⁴Ipapasnek yo ngarud ay mamati ay adi mankeykeyat, tan din pantongpalana et komoskosto di ogali yo enggana ay maga polos di pankolangana.

⁵Ngem mo wada en dakayo di adi makin ammo sin kosto ay iyat na, mankedaw komas laing en Diyos et maidawtan sisya. Tan si Diyos et mal-malayad ay mangidawat sin kedawen di am-in ay ipogaw. Adi na aben pabainen. ⁶Ngem din mankedaw et masapol ay dadlonan pasien ay idawat Diyos en sisya din kedkedawena ay adi mandowadowa, tan din mandowadowa et kaman din dalloyon sin baybay ay isebsebwag di dagem. ⁷Din kaman nadi ay ipogaw, adi na koman kanan en waday idawat Diyos en sisya, ⁸tan mandowadowa dedan, et olay sinoy am-amagena, balibaliwanan nemnem na.

Din Nabibiteg Ya Babaknang

⁹Dakayo ay aag-i ay nabibiteg, peteg koma di layad yo, tan naipangato kayo sin pangilan Diyos. ¹⁰⁻¹¹Dakayo abe ay babaknang, peteg koma abe di layad yo mo bomaba kayo begew sin pammati yo en Cristo, tan din baknang et kaman din sabsabong ay gomabgabay sin nabeas. Mo komayang din agew yan peteg ay man-atong, makpit din molmola down mag-as din bengada, isonga madadael din kinapintas da. ^{**}Siya abe di ma-

§1:3 Ilaen abe sin Roma 5:3-4 ya 1 Pedro 1:6-9.

**1:10-11 Isaias 40:6-7.

pasamak sin baknang, tan sin pangas-asikasoana sin nigosyo na, say domtengan di kateyana.

Din Ligat Ya Solisog

¹²Nagasat di ipogaw ay maligligatan, ay mangipapasnek ay mangonod en Diyos, tan mo mapaneknekan ay napasnek di pammati na, awatena din gongona ay inkarin Diyos sin manglaylayad en sisya ay siya din biyag ay iwed patingga na. ¹³Mo wada pay en dakayo di maligligatan down masolsolisog, adi na koman kanan en si Diyos di manolsolisog. Tan si Diyos et adi mabalin ay masolisog yan baken aben sisya di manolisog si olay sino ay ipogaw. ¹⁴Tan din kasolisogan di ipogaw et mapo sin lawa ay laydena ay maiarig si tapan ay mangaw-awis en sisya. ¹⁵Mo nemnemen pay ay mangamag sin laydena ay sana, say pan-gapoan di basol, yan din pantongpalan di basbasol di ipogaw et pese ya maisianan en Diyos si enggana.

¹⁶Isonga laylaydek ay aag-i, adi yo iet-etekan di awak yo ay mangibagbaga ay si Diyos di manolsolisog en dakayo, ¹⁷tan si Diyos ed langit di kapoan di amin ay siked ya kosto. Sisya abe dedan di namarsua sin am-in ay mansilaw ed daya, ngem olay mo manbalbaliw di kailaan da, adi met manbalbaliw sisya. ¹⁸Gapo ta siya nay ninemnem na, nanbalinenas datako ay an-ak na begew sin namatian tako sin tet-ewa ay kali na ta say datako di kangatoan sin am-in ay parsua na.

Din Panngean Ya Panongpalan Si Kalin Diyos

¹⁹Nemnemen yo na ay aag-ik. Alistoan tako koma ay mandenge down tako aben siliban di iyat tako ay mankali. Adi tako aben nalaka ay bomonget, ²⁰tan din bonget, adi dedan maitur-

ong sin nalinteg ay kabibiyag ay layden Diyos. ²¹Dokogan yo ngarud di amin ay kadodogis ya odom ay kalasin di lawa ay nemnemnemen ya am-amagen yo, yan ibaba yo pay et di nemnem yo ay manongpal sin kalin Diyos ay inigto na sin nemnem yo ay say mabalin ay mangisalakana en dakayo.

²²Adi yo dengdenggen din kalin Diyos et anggoy, mo adi et tongpalen yo abe, tan mo dengdenggen yo et anggoy yan adi yon tongpalen, adi pay iet-etekan yo din awak yo. ²³Tan din mandengdenge sin kalin Diyos ngem adi na tongtongpalen, kaman din man-ispiko ay isinsin-eng na din kaipogaw na. ²⁴Asi et mo makaispiko yan komaan, owat sinkaattikan yan kambaw kaliwan ay dagos mo intoy iso na. ²⁵Ngem din mangipapati ay mannemnemnem downa pay tongpalen din siked ay linteg Diyos ay mangipawaya si ipogaw, siya di din bindisyonan Diyos sin amin ay am-amagena, tan adi na dedan owat dindinge yan asi na pag linglingan.

²⁶Mo wada pay di mangwani en relihioso downa oway di kalkaliena, din mismo ay awak na di iet-etekana tan magay silbin dedan di kinarelihioso na. ²⁷Tan din mangon-onod sin tet-ewa ya kosto ay relihion sin pangilan Diyos ay Ama tako et din mamadbadang si nangoso ya nalasang sin maligligatan da yan adi maal-alinan si ogali ay maikontra sin layden Diyos.

Adi Idomdoma Din Waday Kabigbigana

2 Aag-i, mo mamati kayo sin maday-dayaw ya kangatoan ay Apo tako ay si Apo Jesu Cristo, adi yo idomdoma din waday kabigbigana. ²⁻³Kaspangaringan, mo emey di baknang ay nansisinging si balitok ya nanbabado si kagam-is sin simbaan yo yan kanan yo en sisya, “Omali kas na ta itokdom sin siked ay

tokdoan ay nay.” Yan mo domateng abe di nabiteg ay nanbabado si nalke-nalkeban, ngem kanan yo pay en sisya, “Olay ialagey mos di ono itokdom isdi sin det-a,”⁴ adi pay lawa san nemnem ya panggep yo, tan binigbig yo din esa begew sin kinabaknang na.

⁵Nemnemnemen yo kod na ay aag-i. Pinilin Diyos di nabibiteg sin pangilan di ipogaw ta manbalin das baknang si pammati ya maitapi da sin panturayana ay inkari na sin manglaylayad en sisya.⁶ Ngem dakayo pay et laslasoyen yo din nabibiteg. Sino aya din mamalpali-gat ya mangidardarum en dakayo mo adi et din babaknang?⁷ Ay baken daida dedan di mangipalawlawwa sin madayaw ay ngadan Jesu Cristo ay naitapian tako?

⁸Wada di nabanol ay linteg Diyos ay inpaisolat na ed nabaon ay kanana, “Masapol ay laylaydem din gait mo ay kaman din pananglayad mo sin awak mo.”†† Mo dadlon yon on-onodan din linteg ay nay, kosto kayman di iyat yo.

⁹Ngem mo adi yo pan-iisoen di nemnem yo sin iib-a yo mo adi et idomdoma yo din waday kabigbigana, bomasol kayo tan nilabsing yo met din linteg Diyos ay sana.¹⁰ Tan mo waday nangononod sin am-in ay linteg Diyos malaksig di esa anggoy, nakabasol dedan sisya, isonga kamanan nilabsing am-in.

¹¹Tan din Diyos ay nangibilin en, “Adi ka makikamkamalala,” inbilina abe en, “Adi ka manpese.”‡‡ Isonga kaspangarigan, mo laton ay adi kayo nakibabbabai ono nakilallalaki ngem pinomse kayos ib-a yo, nakalabsing kayo pay dedan sin linteg.¹² Isonga siliban yo din am-in ay ibagbaga yo ya am-amagen yo, tan awni et okomen Diyos dakayo ay maibasas sin linteg ay mangipawaya si ipogaw sin basol.¹³ Tan din adi maseg-ang si ib-a

na, adi aben seg-angan Diyos mo okomenas sisya. Ngem mo din managseg-ang pay, magay ieg-egyat na sin pangokoman Diyos.

Din Pammati Ya Din Siged Ay Iyat

¹⁴Aag-i, mo waday mangwani en mamati en Jesu Cristo ngem maga di am-amagena ay mangipaila ay tet-ewa, sino aya di silbi na? Ay mabalin aya ay maisalakan sisya babaen sin kaman nidi ay pammati?¹⁵ Kaspangarigan, mo waday agi tako ay mankolang di bado na ya kanena¹⁶ yan wada en dakayo di mangibaga en sisya, “Adi ka madandangan issa, sapay koma ta adi ka kaskaw ya mangan kas kosto,” dowan adi na idawtan, sino aya di silbin din inbaga na ay sana?¹⁷ Iso na abe sin pammati. Mo owat maibagbaga et anggoy yan adi maipaila sin am-amagen tako, magay silbi na abe.

¹⁸Ngem wada ngata di mandiskotil ay mangwani, “Nakalakalasi met di iyat di ipogaw ay mamati, tan di esa et waday pammati na anggoy, ngem din esa pay, din siged ay iyat na anggoy di wada.” Mo way mangwani issa, naey abe di isongbat ko. “May kod ay, mo mamati ka et anggoy, intoy iyat mo ngin ay mangipaila sin katet-ewan di pammatim? Tan mo sak-en pay, paneknekak din pammatik sin am-amagek.”¹⁹ Patiem kayman ay es-esa di Diyos, et siged kayman sa. Ngem olay abe din dimonyo, say patien da di met laeng yan manpayegpeg das egyat da begew sin panosaan ton Diyos en daida.²⁰ Ay naong-ong ka si ipogaw! Ay siyatak dadlon paneknekan en sik-a ay magay silbin di pammati mo maga di siged ay iyat si kailaana?²¹ Nemnemem kod si Abraham ay apapo tako ed nabaon. Inbilang Diyos ay

††2:8 Levitico 19:18.

‡‡2:11 Exodo 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18.

nalinteg sisya begew sin nanongpalana en sisya sin nangipatangana sin anak na ay si Isaac sin altar ta idatona en Diyos.^{¶¶}
²²Baken samet naligat ay maawatan ay nantimpoyog din pammati na ya inamag na. Din inamag na di nangipaila sin katet-ewan di pammati na. ²³Et say natongpalan din inpaisolat Diyos ay kanana, “Pinatin Abraham din inbagan Diyos, isonga inbilang Diyos ay nalinteg sisya.”^{§§} Say gapo na abe ay makwani en gayyem Diyos sisya. ²⁴Isonga say pangammoan tako ay ibilang Diyos ay nalinteg di ipogaw begew sin amamagena, baken begew sin pammati na et anggoy.

²⁵Kaman aben si Rahab ay hostess ed nabaon. Inbilang Diyos ay nalinteg sisya begew sin siged ay inamag na sin Judio ay inbaan Diyos ay mansiim sin ili na. Tan sinangaili nas daida et initdo na abe en daida din pandanan da ay lomayaw.*
²⁶Din maawatan tako komas na et siya na: din pammati ay magay kailaana si siged ay amag et kaman natey tan magay silbi na. Kaman aben din awak di ipogaw ay enggay naisian di ab-abiik na, tan siya abe ay natey.

Din Dilan Di Ipogaw

3 Aag-i, agpos mo at-atik en dakayo di manplano ay man-itdo sin kalin Diyos, tan ammo yo ay madagdagsen din dosa mi ay man-it-itdo mo mankamali kami mo din mait-itdoan. ²Amin tako ay ipogaw, mamin ado dedan ay mankamali tako, namnamed sin iyat tako ay mankali. Ngem into et mo waday ipogaw ay makaitpe sin dila na ta magay pankolangana sin kankanana, maga polos di pankolangana, tan kabaelana ay mangitpe abe sin amin ay partin di awak

na. ³Kaspangarigan, mo bokadoan tako din tepek di kabayo ta say tongpalenas datako, mabalin ay iturong tako sin layden tako ay emeyan. ⁴Kaman aben din bapor, tan olay mo dakdake ya maidogog sin mapges ay dagem, din mangiturong sin layden di mangimaniho ay emeyan et din landok ay kitkittoy sin likodana. ⁵Siya abe sin dilan di ipogaw, tan olay kitkittoy, dakdake pay dedan di kabaelana.

Nemnemen tako din iyat di apoy. Olay kitkittoy sin kailogiana, annawa ay dontog di pooana. ⁶Siya abe di kaiarigan din dila tako, tan say partin di awak tako ay poon di ad-ado ay kalasin di lawa ay mangipalawlawwa sin kaipogaw tako. Din lawa ay nay et napo dedan en Satanas, et say kaman mamoo sin intiro ay biyag tako.

⁷Kabaelan di ipogaw ay mangipaayew sin am-in ay kalasin di parsua pati atap ay animal, titit, mankodkodap ya din wada sin baybay, yan wada iman di ipogaw ay nangipaayew sin am-in ay kaman dana. ⁸Ngem maga met pay laeng di ipogaw ay makatiped sin dila na, tan din dila et kaman napanos kedet. Nakasasaganas kankanayon ay mangibagas lawa. ⁹Siya din os-osalen tako ay mandayaw en Apo Diyos ay Ama tako, ngem siya dedan abe di os-osalen tako ay mangipalawlawwa si iib-a tako, olay mo pinarsuan Diyos daida ay kaman sisya met laeng di iso da. ¹⁰Es-esa ay tepek di pankalkalian tako, et mo mamingsan daydayawen takos Diyos, ngem mo mamingsan downan tako aben iy-iyewen din ib-a tako. Aag-ik, baken koman kaman nadi di maam-amag. ¹¹Ay siya mo waday olay esay obbog ay bomalbalaan di siged ya mantab-ang ay

¶¶2:21 Genesis 22:1-14.

§§2:23 Genesis 15:6. Ilaen abe sin Roma 4:3.

*2:25 Josue 2:1-21.

danom? ¹²Maga abe di igos ay manlames si olivo, yan mag a abey poon di obas ay manlames si igos. Baken aben din baybay di kapoan di siked ay danom. Say tadonen koma din dila tako ta adi manlaok di siked ya lawa ay kali.

Din Kinalaing Ay Mapo En Diyos

¹³Mo wada en dakayo di nanemne-man ya manakaawat, ipaila na koma din kinalaing na sin siked ay ogali na ya din pangibabaanas awak na sin pangam-amaganas siked. ¹⁴Ngem mo makaapos ya naimot kayo ya din kaipangatoan di awak yo din wadas nemnem yo, olay adi yo it-it-ek din kinalaing yo, tan mo say iyat yo di, konkontraen yo din katet-ewa na. ¹⁵Din kaman nadi ay kinalaing et baken si Diyos ed langit di napoana, tan baken nadiyosan mo adi et nailobongan ya nadimonyoan. ¹⁶Basta mo waday ipogaw ay makaapos ya mangipakat ay manpangato, say kad-an di golo ya am-in ay kalasin di lawa. ¹⁷Ngem mo si Diyos di kapoan din kinalaing di ipogaw, pag siked di nemnem na, naolnos, naanos, adi na ipapilit din laydena, managseg-ang, ad-adoy siked ay am-amagena, magay idomdoma na sin iib-ana, ya adi man-agin-agin. ¹⁸Din daida ay naolnos dowan da aben segsegagen din iib-a da ay man-iibaw, kaman dan man-esek si talna ya olnos, et mo gomabay din inis-ek da ay sana, din nalinteg ay kabibiyag di lames na.

Din Gapoan Di Ib-ibaw

4 Tan sinoy poon od di pan-iibawan ya pansosongbatan yo? Maipoon met sin ad-ado ay layden yo ay ganasen di mangrribok sin siked ay nemnem yo. ²Tan wada di layden yo ay okaen, ngem adi yon maa, isonga nakasagana kayo ay pomse. Man-apal kayo abe, ngem adi

yo magon-od, isonga man-iibaw ya mansosongbat kayo. Ngem di begew ay adi yo magon-od et adi kayo od mankedaw en Diyos. ³Ngem olay mo mankedaw kayo, adi na pay dedan idawat, tan lawa dedan di panggep yo ay mankedaw. Layden yo ay osalen si pan-ganasan yo et anggoy.

⁴Ay daetan kayo pay ay adi matalek ay mangonod en Diyos! Ay adi yo ammo ay mo laydelayden yo din wadas nan daga et konkontraen yos Diyos? Isonga olay sino ay mangagagara ay mangonod sin kinaogali ay maikontra sin layden Diyos, panbalinena din awak na ay kaibaw na. ⁵Adi yo koma kanan en magay silbin din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Din Ispirito ay inbaan Diyos ay man-tetee en datako et man-imon mo baken si Diyos anggoy di maimgongsanan di layad tako.”

⁶Naligat na ay tongpalen, ngem ad-ado abe di seg-ang ya badang na en datako ta say onodan takos sisya ay kosto. Gapo ta say iyaat na, wada abey inpaisolat na ay kanana,

“Konkontraen Diyos din mangipapan-gato si nemnem na, ngem segseg-angana din napakombaba.”[†]

⁷Manpaituray kayo ngarud en Diyos. Kontraen yo abe si Satanas ta say itagtaganas dakayo. ⁸Mo sag-enan yos Diyos, somag-en abe en dakayo. Dakayo ay makabasol, dokogan yo din basbasol yo ta malinisan di kabibiyag yo. Dakayo abe ay nagogodwa di nemnem na, ipaesesa yo di nemnem yo ay mangonod en Diyos. ⁹Mansakit koma di nemnem yo, manladingit ya man-oga kayo koma begew sin basbasol yo. Isaldeng yo san iyaat yo ay masis-iyek ya manragragsak begew sin basbasol yo ta say isokat yo din ladingit ya bain. ¹⁰Tan mo ibaba yo

[†]4:6 Proverbio 3:34.

din awak yo sin pangiilaan Diyos, ipangato na abes dakayo.

Din Manpinalawlaw

¹¹ Aag-i, adi kayo man-asipalawlaw, tan din mangipalawlaw si gait na, kamanan palawlawen abe din linteg Diyos ay mangwani en manlilinayad tako koma. Yan din mangipalawlaw sin linteg Diyos et say kailaana ay adi na tongtongpalen din linteg ay sana, mo adi et ibilang na ay magay kowinta na. ¹² Si Diyos et anggoy di nangidawat en datako sin linteg yan sisya anggoy di waday turay na ay mangokom en datako. Maga abe di odom ay makabael ay mangisalikan ya manosa en datako. Mo siya di, maga met di turay tako ay ipogaw ay mangokom sin ib-a tako ay mangibaga ay lawas sisya.

Adi Pangon-onaen Din Amagen Sin Tapin Di Agew

¹³ May kod, mo wada en dakayo di mangwani, “Ed wani ono si bigat yan emey kami si natken ay ili ta man-nigosyo kamis di si esay tawen ta say pomilak kami.” Nemnememen yo nan kanak. ¹⁴ Ay ken inaammo yo di mapasamak si bigat? Aga! Tan din biyag tako et maiarig si liboo ay maila ed wani ngem sinkaattikan yan kamaga.[‡] ¹⁵ Isonga agpos et mo kanan yo koma en, “Mo say ipalobos Apo Diyos, matagotago kami ta siya na yan siya di di amagen mi.” ¹⁶ Ngem kambaw nalalastog met di nemnem yo dowan yo aben it-it-ek di am-amagen yo. Lawa am-in din pangit-ekan di ipogaw sin kaman nidi. ¹⁷ Ngarud, din ipogaw ay nangin ammo si kosto ay iyat na koma ngem adi na ipapati ay amagen et manbasol.

Din Naidadaan Sin Babaknang

5 Dakayo abe ay babaknang, dengngen yo nan kanak. Man-anog-og kayo koma begew sin kaeegyat ay ligat ay awni et domteng en dakayo. ² Iwed met silbin di kinabaknang yo, tan awni man et madadael din bonag yo ya ma-bootan din indodolin yo ay bado. ³ Malatian abe din balitok ya palata yo, yan din lati na et say kailaan di basol yo ay man-gamgamgam. Din pantongpalana et madosa kayo ed inferno, isonga din lati et kaman apoy ay mangan sin awak yo. Enggay inmad-ado kayman din gamgameng yo sin nay ay maod-odi ay agew yan nay et ay dandani din pangokoman Diyos sin kaipoipogaw. ⁴ Et si Diyos ay manakabalin am-in, inil-ila na met din kinayyawan yo ay pilak ay inlaglagbo yo koma en daida ay nakipolpoldiya ay nakian-ani sin payew yo. Dinngge na abe din adawag da. ⁵ Peteg kayman ay manam-ay ya naganas di biyag yo isnan daga, et maiarig kayos baka ay owat man-al-alab ta say lomames, ngem adi na ammo ay nganngani ay mapalti. ⁶ Ay daetan pay san inyaat yo, tan indardarum ya pinpinse yo di ipogaw ay magay basol na, dowan magay kabaelan da iman ay mangontra en dakayo. Siya sa anggoy di ibagak en dakayo ay babaknang.

Din Anos Ya Kararag

⁷ Mo dakayo abe ay aag-i, masapol ngarud ay anosan yo din ligat yo enggana ay omali din Apo. Nemnememen yo di mantaltalon. Naanos da iman ay mansesseed si odan ta asi da man-esek ya mantonod. Asi da pay anosan ay mansesseed enggana ay maom din pagey ay nabanol en daida, asi da anien. ⁸ Isonga dakayo abe, man-an-anos kayo ya pa-

[‡]4:14 Proverbio 27:1.

pigsanen yo di nemnem yo, tan nganngani din omalian din Apo. ⁹Adi kayo man-asiririri ay aag-i, ta adi kayo maked-dengan ay madosa, tan dandani dedan di domatngan din mangokom. ¹⁰Nen-emnemen yo din mamadto ay nangibag-baga sin inpaammon Apo Diyos en daida ta say tadonen yo, tan olay mo napalpaligatan da, inan-anosan da pay iman. ¹¹Ibilang tako pay ay naragsak ed wani am-in din kaman dadi ay nangipapasnek ay mangonod en Diyos. Kaspangarigan, dinnge yo am-in din maipanggep sin kinaanos en Job ed nabaon. Olay palalo ay napalpaligatan, intoltoloy na pay dedan ay mamati, et idi nakdeng, asi naamoan din mayat ay planon Diyos para en sisya.[†] Tan si Diyos et dadlon managsegang ya makiliklikna.

¹²Wada pay di ibagak en dakayo ay aag-i ay dadlon napateg. Mo waday ibaga yo, adi kayo mansapsapata. Adi yo isapsapata ed langit ono din daga ono kompormi ay odom. Basta ibaga yo en “Aw” mo awen yo yan “Maga” mo sigaan yo, ta adi dosaen Diyos dakayo.

¹³Mo wada en dakayo di maligligatan, mankararag koma. Mo wada abe di naragsak, mankanta koma ay mandayaw en Diyos. ¹⁴Et mo wada pay en

dakayo di mansaksakit, paayag na koma din papangolon di mamati ta ikararagan das sisya dowan dan aplosan si lana ay mangos-osal sin ngadan Apo Jesus. ¹⁵Yan din kararag da ay sana ay maibasar sin talek da en Apo Jesus et say mangaan sin sakit na ta mailatonan, tan agasan din Apo sisya. Mo binmasol pay sisya et dowan pakawanen Diyos. ¹⁶Isonga mo binmasol kayo, ipodno yo sin iib-a yo ay mamati ta ikararagan das dakayo ta mailatonan kayo. Tan din kararag di nalinteg ay ipogaw et napigsa tan waday pantongpalana. ¹⁷Nemnemen yos Elias. Ipogaw sisya ay kaman datako met laeng, ngem idi inpapasnek na ay nangikararag ay adi omod-odan, naegew tet-ewa si tolo ya kagodwa ay tawen. ¹⁸Asi pag kasin mankararag ay omodan, et nan-odan tet-ewa et ginmabay din molmola.[§]

¹⁹Nemnemen yo na ay aag-i. Mo wada en dakayo di omaddawi sin kosto ay mait-itdo ono ogali ay layden Diyos yan wada en dakayo di mamagbaga en sisya ay mangipataoli sin kosto, ²⁰dakdake iman di tolong na sin nakabasol ay sana, tan say maisalakanana ta adi maisian en Diyos, yan din ad-ado abe ay basbasol na et mapakawan da.

[†]5:11 Job 1:21-22; 2:10.

[§]5:18 1 Aari 17:1; 18:42-45.

Din Damo Ay Solat

San Pedro

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat San Pedro si mamati en Jesu Cristo ay man-ili sin lima ay probinsiya ed Asia Minor. Din kapatgan ay panggep na ay nangisolat et ta papigsaena di nemnem da, tan palalo ay napalpaligatan da begew sin pammati da. Isonga inpanemnem na en daida din sigesiged ay namnama da ay naibasar sin nateyan, natagoan ya kasin omalian Jesu Cristo. Tan ammo na ay mo nem-nemen da din namnamaen da ed langit, maanosan da di ligat da. Inpanemnem na abe en daida ay onodan da koma di nasantoan ay kabibiyag ya manpaituray da sin waday kalebbengana en daida.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Din nangisalakanan Diyos en datako 1:3-12

Din kabibiyag ay onodan tako koma begew sin nangisalakanan Diyos en datako 1:13-2:3

Din kasasaad tako begew sin sinmagenan tako en Cristo 2:4-10

Din panpaiturayan tako sin waday kalebbengana en datako 2:11-3:7

Din amagen tako koma mo mapalpaligatan tako 3:8-4:19

Pamagbaga sin papangolo ya odom ay mamati 5:1-11

Din kagdengan di solat 5:12-14

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Pedro ay apostol en Jesu Cristo. Naey di solat ko en dakayo ay ipogaw Diyos ay mangili isnan lobong ay man-ili ed Pontus, Galacia, Cappadocia, Asia ya ed Bitinia. ²Pinilin Diyos Ama dakayo ay maibasar sin sigod ay ninemnem na ay panbalinenas dakayo

si nasantoan ay ipogaw na babaen sin Ispirito Santo. Ninemnem na di ta say patien yos Jesu Cristo ya malinisan kayo babaen sin dada na. Sapay koma ta masepsep ay lak-amen yo di seg-ang ya talna.

Din Namnama Tako Begew Sin Naisalakanan Tako

³Dayawen takos Diyos ay din Diyos ya Aman Jesu Cristo ay Apo tako. Tan begew sin dakdake ay seg-ang na, indawat na en datako di baro ay biyag babaen sin kasin natagoan Jesu Cristo. Isonga wada di namnamaen tako ay dadlon matongpal, ⁴et siya na di taw-iden tako ay adi kadaddadael, adi kamanmasaan ya adi kakeskesayan di banol na, ay naidodolin ed langit. ⁵Idodolin Diyos para en dakayo enggana ay tongpalena din insasagana na ay kaisalakanan yo, et salsalagnibanas dakayo si panakabalina begew din pammati yo enggana ay ipaila na din katongpalana sin maodi ay timpo.

Din Ragsak Tako Begew sin Naisalakanan Tako

⁶Manragsak kayo begew am-in dana, olay mo masapol kayman ay nam-osen yo di nankikinalasi ay ligat si sinkaattikan. ⁷Di gapo ay laklak-amen yo dana ay ligat et ta mapaneknekan di katetewan di pammati yo. Tan olay balitok ay adi komakaman si eng-enggana et masapol ay maipadas si apoy ta mapaneknekan mo tet-ewa ay balitok. Isonga masapol abe ay mapaneknekan di pammati yo, tan nabanbanol mo din balitok. Et mo maila di katetewan di pammati yo, apolbalan, dayawen ya big-bigen Diyos dakayo sin agew ay panpailaan Jesu Cristo. ⁸Adi yo inil-ilas sisya, ngem laydelayden yo pay dedan. Olay ed wani, adi yo maila, ngem mamati kayo pay dedan en sisya. Isonga

peteg ay maragragsakan kayo si ragsak ay magay kaikaliana ya magay kai-isoana, ⁹tan enggay gon-gon-oden yo din kaiturongan di pammati yo ay siya din kaisalakanan yo.

Din Naipadtoan Di Naisalakanan Tako

¹⁰Waday inpadpadton di mamadto ed idi ay maipanggep sin nay ay kaipailaan di seg-ang Diyos ay siya din pangisalakanaan en dakayo. Ngem adi da naawatan di inpadpadto da, mo adi et dadlon dan ninemnemnem mo sinoy laydena ay kalien. ¹¹Tan olay mo si daida di nankalkalian di Ispiriton Cristo sin nangipadtoana sin nanligligatan Cristo ya din inmonod ay naipangatoana, inanaanap da pay dedan ta say ammoen da koma di timpo ay katongpalana ya din iyat na ay matongpal. ¹²Et inpaammon Diyos en daida ay din inbagbaga da et adi mantongpal sin pansigdan da ed idi mo adi et din pansigdan yo ed wani. Tan din inbagbaga da ay sana et siya abe din inbagbagan di nangikaskasaba sin siked ay damag en dakayo babaen sin panakabalin di Ispirito Santo ay inbaan Diyos ay napod langit. Olay din aanghel et laydelayden da ay maawatan dana ay kosto.

Nasantoan Koma Di Kabibiyag Tako

¹³Gapo sin nay ay nangisalakanaan Diyos en dakayo, isagana yo ngarud di nemnem yo ay mangamag si laydena ya ten-en yo di am-in ay amagen yo. Dadlon yon ipasnek sin nemnem yo din siked ay namnamaen yo ay idawat Diyos en dakayo sin panpailaan Jesu Cristo. ¹⁴Managtongpal kayo koma ay anan-ak Diyos. Adi yo on-onodan din lawa ay laylayden yo ed idi sin adi yo inammoan si Diyos, ¹⁵mo adi et

onodan yo komas kankanayon di dadlon nasantoan ay kabibiyag ay kaman din kinasanton Diyos ay nangayag en dakayo. ¹⁶Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana, "Masapol ay nasantoan kayo, tan sak-en et nasantoanak."^{**}

Patgen Tako Koma Si Diyos

¹⁷Nemnem yo ay din Diyos ay bigbigen yo ay Ama sin pankarkararagan yo et sisya abe di mangokom. Et okomena di am-in ay ipogaw ay maibasara sin inam-amag di esa ya esa ay magay panlaslasinena. Isonga patgen yo ya egyatan yo komas sisya sin kawada yos nan daga. ¹⁸Tan sinobot nas dakayo ta mapawayaan kayo sin magay silbi na ay kabibiyag ay tinawid yo sin aap-o yo. Et ammo yo ay din inisbot na en dakayo et baken palata ono balitok ay mamaga di banol na, ¹⁹mo adi et din nabanol ay dadan Cristo ay maiarig si karnero ay maga polos di kolang na ay maida-ton en Diyos. ²⁰Sin daan maparsuaan di lobong, pinilin Diyos sisya ay mangsobot sin kaipoipogaw, ngem adi naipaila para sin pansigdan yo enggana sin nay maododi ay agew. ²¹Begew en sisya, taltalken yos Diyos ay nanago kasin ya nangipangato en sisya. Isonga si Diyos di kaimongsanan di pammati ya namnama yo.

Manlilinayad Tako Koma

²²Gapo ta enggay dinalosan yo di nemnem yo begew sin nanongpalan yo sin tet-ewa ay mait-itdo, nawada di naimposan ay layad yo sin aag-i yo ay mamati. Ipapasnek yo ngarud ay manlilinayad sin am-in ay nemnem yo. ²³Tan naianak kayo kasin, et din baro ay biyag yo et baken napo si ipogaw ay matey mo adi et napo en Diyos ay adi katkatey. Nanbalinenas dakayo si anak na babaen sin kali na ay mangidaw-

^{**}1:16 Levitico 11:44-45; 19:2.

dawat si biyag ya komakaman si eng-enggana. ²⁴Siya na abe di inpaisolat Diyos ay kanana,

“Am-in ay ipogaw et kaman dan logam, ya din dayaw da et kaman din sab-sabong na. Tan din logam et makpit, ya din sabsabong na et mag-as, ²⁵ngem din kalin di Apo et komakaman si eng-enggana.”^{††}

Din nay ay kalin di Apo et siya na di siged ay damag ay naikaskasaba en dakayo.

Bigawen Tako Koma Di Naispiritoan Ay Gatas

2 Isonga gapo ta wada di baro ay biyag yo, dokogan yo di am-in ay lawa ya am-in ay etek ya sikap. Liklikan yo abe di am-in ay panggep ya amag ay baken naimposan ya am-in ay apal ya lawa ay kali maipanggep si gagait yo. ²Maiarig kayos kaian-anak ay moyang, isonga tadonen yo koma di ogalin di moyang ay manlalayad ay mansossosos kanayon. Bigawen yo koma di naispiritoan ay gatas ay din tet-ewa ay kalin Diyos ta say domakdake kayo isnan pammati yo eng-gana ay matongpal di kaisalakanan yo. ³Tan enggay pinadas yo din kinasiged ya seg-ang di Apo.^{‡‡}

Maiarig Si Cristo Ya Din Mamati En Sisya Si Matmatago Ay Bato

⁴Somag-en kayo ngarud sin poon di biyag ay si Cristo ay maiarig si matmatago ay bato ay mangipakneg sin beey. Din bato ay nay et sinigaan di kaipoipogaw, ngem sisya di pinilin Diyos, et nabanol ya madaydayaw sin

pangila na. ⁵Begew sin somag-enan yo en sisya, maiarig kayo abe si matmatago ay batbato, tan maos-osal kayo ay maisassaad si naispiritoan ay timplo. Mansilsilbi kayo abe ay nasantoan ay papadin Diyos ay mangidatdaton en sisya si naispiritoan ay daton^{¶¶} ay kapkapnekana babaen en Jesu Cristo. ⁶Ammo tako ay tet-ewa dana, tan waday inpaisolat Diyos ay kanana,

“Ilaen yo, waday pinilik ay kababanolan ay bato ay insaad ko ed Zion ay mangipakneg sin beey. Olay sino ay mamati en sisya et adi polos mababainan.”^{§§}

⁷Isonga mo si dakayo ay mamati et makilak-am kayo sin kinangaton Cristo. Ngem mo si daida ay adi mamati, nem-nemen da koma din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Din bato ay sinigaan din man-isassaad si beey et say nanbalinen Diyos ay kabanolan ay bato ay mangipakneg sin beey.”^{*}

⁸Nemnemen da koma abe din inpaisolat Diyos ay kanana,

“Siya na din bato ay kaskasnitan ya kaisokbaan di ipogaw.”[†]

Maisokba da tan adi da patpatien din kalin Diyos, et siya na abe di planon Diyos para en daida.

Din Kasasaad Di Ipogaw Ay Pinilin Diyos

⁹Ngem dakayo pay di “napili ay pamilyan Diyos” ya din “grupon di papadi ay mansilsilbi sin Ari tako.” Dakayo abe di “iturturayana ay naidataton en sisya,” tan dakayo din “ipogaw ay pinilin

^{††}1:25 Isaias 40:6-8.

^{‡‡}2:3 Salmo 34:8.

^{¶¶}2:5 Mo maipanggep si idaton tako en Diyos, ilaen abe sin Roma 12:1 ya Hebreo 13:15.

^{§§}2:6 Isaias 28:16; Roma 9:33.

^{*}2:7 Salmo 118:22; Lucas 20:17.

[†]2:8 Isaias 8:14; Roma 9:33.

Diyos ay oka na.[‡] Sisy di nangayag en dakayo ta komaan kayo sin mabolinget ta say masilawan kayo sin nakaskasdaaw ay pat-a na. Et pinili nas dakayo ta say ipaammo yo din sigesiged ay inam-amag na.¹⁰ Ed idi, baken ipogaw Diyos si dakayo, ngem ed wani, ipogaw nas dakayo. Ed idi, adi kayo aben nakilaklak-am sin seg-ang na, ngem ed wani, laklak-amen yo.[¶]

Din Panpaiturayan Tako Sin Waday Kalebbengana En Datako

(Roma 13:1-7; Tito 3:1)

¹¹Gagayyem ko, gapo ta mangili kayo isnan daga ya sinkaattikan anggoy di pan-iyanan yos na, pangaasi yo ta dokogan yo din lawa ay laylayden di naipogawan ay nemnem yo ay mangobogobat en dakayo.¹² Kanayon koma ay on-onodan yo di siged ay kabibiyag sin pangiilaan di kailian yo ay adi mamati. Tan mo say iyat yo di, olay mo pabasbasolen das dakayo ed wani ay mangwani en man-am-amag kayos lawa, ilaen da pay dedan din siged ay am-amagen yo, et dayawen das Diyos sin agew ay omaliana.

¹³Begew en Apo tako, manpaituray kayo sin am-in ay ipogaw ay waday kalebbengana en datako. Manpaituray kayo sin Emperador ay din kangatoan ay manturay¹⁴ ya siya abe sin gogobernador ay ibabbaa na ta en da dosaen di mangamag si lawa ya dayawen di mangamag si siged.¹⁵ Tan layden Diyos ay maipasaldeng din taytayoktok di baken nanemneman ay ipogaw begew sin am-amagen yo ay siged.¹⁶ Ipaila yo begew sin kabibiyag yo ay nawaya kayo ay ipogaw, ngem adi yo os-osalen din

wayawaya yo ay pambal yo ay mangamag si lawa, mo adi et osalen yo ay mansilbi en Diyos.¹⁷ Patgen yo koma ay kosto din am-in ay ipogaw, laydelayden yo din aag-i yo ay mamati, egyatan yo si Diyos, ya patgen yo din emperador.

Pamagbaga Sin Mababbaa

(Efeso 6:5-9; Col. 3:22-25; Tito 2:9,10)

¹⁸Mo si dakayo ay mababbaa, manpaituray kayo sin among yo ya dadlon yon rispitoen daida. Say amagen yo na koma sin siged ya naanos ay among yo ya olay abe sin among ay makedse.

¹⁹Tan mo anosam di mapalpaligatam ay magay gapo na begew sin pangnenemnemam en Diyos, malaylaydan si Diyos sisi.²⁰ Tan mo despegen daka begew sin nangamagam si lawa yan anosam din dosam ay sana, adi ka dedan maikari ay madayaw. Ngem mo paligaten daka begew sin nangamagam si siged yan anosam, siya di din panlaydan Diyos.

²¹Tan inayagan Diyos dakayo ta say onodan yo di kaman nisa ay kabibiyag. Tan nanligligat si Cristo para en dakayo, et inpaila na din kabibiyag ay tadonen yo koma.²² Adi polos nanbasbasol, ya maga polos di etek na.²³ Idi nilaslasoy das sisya, magay lawa si insongsongbat na. Idi pinalpaligat da, adi na aben ineg-egyat daida si dosa, mo adi et intalek na am-in en Diyos ay mangokom si kosto.²⁴ Si Cristo ay mismo di nangikaro sin basbasol tako sin nateyana sin krus ta say isaldeng tako ay manbasol ya onodan tako di nalinteg ay kabibiyag. Begew sin sogsogat na, nailatonan tako.

²⁵Tan ed idi, nasangaw kayo ay kaman kakarnero ay lomikeliked, ngem nay ay

[‡]2:9 Din nay opat ay titulo et naibaga sin Daan ay Tolag (Exodo 19:5-6; Deuteronomio 7:6) maipanggep sin Judio ono polin Israel ay ipogaw Diyos. Din layden Pedro ay kalien et din mamati en Cristo di maibilang ed wani ay tet-ewa ay Judio sin pangilan Diyos.

[¶]2:10 Hosea 2:23.

nantaoli kayo sin mangay-ayowan ya mamanbantay en dakayo.⁸

Pamagbaga Si Sin-as-awa

(Efeso 5:22-23; Col. 3:18-19)

3 Dakayo pay ay babbabai ay naa-sawaan, manpaituray kayo abe sin as-awa yo ta say mo wada en daida di adi mamati sin kalin Diyos, maawis da ay mamati begew sin siked ay ogali yo. Olay mo maga di ibaga yo, mamati da pay dedan, ²tan ilaen da din nalini ay kabibiyag yo ya din pamatpatgan yo en Diyos. ³Din kinapintas yo et adi koma maibasar sin al-alti ay ososalen di babbabai ay kaman din pangaltian da sin book da, din pangiamagan da sin nangina ay gading ya keke, ya din pangibadoan das nangina, ⁴mo adi et maibasar koma sin wadas nemnem yo. Tan din kinapintas ay adi kakaan ay nabanobanol sin pangiilaan Diyos et din kinapintas di naanos ya natalna ay ipogaw. ⁵Siya dadi din ogali ay inonodan di nasantoan ay babbabai ed idi ay nantalek en Diyos. Pinapintas dan awak da sin nanpaiturayan da sin as-awa da. ⁶Kaman nidi di ogalin Sara ed nabaon ay pinatpati nas Abraham ya binigbig nas sisya ay among na. Maibilang kayo ay an-ak na mo kosto di amamagan yo ya adi kayo emeg-egyat.

⁷Dakayo abe ay lallalaki et masapol ay patpatgen ya ay-ayowan yo ay kosto din as-awa yo, tan nakapkapoy da mo si dakayo. Patgen yo abes daida, tan makitawid da en dakayo sin biyag ay iwed patingga na ay idawdawat Diyos. Onodan yo dana ta say maga di manopap sin karkararag yo.

Din Amagen Tako Koma Mo Mapalaligatan Tako

⁸Naey di kasinopan di inbagbagak. Pan-es-esaen yo am-in di nemnem yo ya makiliklikna kayo sin iib-a yo. Manlilinaayad kayo ay kaman siag-i, man-asisegang kayo ya ibaba yo di awak yo. ⁹Mo waday mangamag si lawa en dakayo, adi yo ibabbaes. Mo wada abey mankalis lawa, adi yo songsongbatan si lawa, mo adi et mankedaw kayo en Diyos ta bindisyonanas daida. Tan inayagan Diyos dakayo ta say bindisyonana abe si dakayo. ¹⁰Tan waday inpaisolat Diyos ay kanana,

“Mo layden di ipogaw ay ganasen di biyag na ya maragsakan, masapol ay adi mankalis lawa ya adi manet-etek. ¹¹Masapol ay dokogana di lawa ta din siked di am-amagena, ya masapol abe ay ipakat na di kabaelana ay makiolnos si gagait na. ¹²Tan kankanayon ay il-ilaen din Apo di nalinteg ay ipogaw ya dengdengngena din karkararag na, ngem dadlonan konkontraen di ipogaw ay mangam-amag si lawa.”**

¹³Mo silalayad kayo ngarud ay mangamag si siked, ay wada aya di mangamag si lawa en dakayo? ¹⁴Ngem olay mo mapalaligatan kayo begew sin pangam-amagan yos kosto, nagasat kayo pay dedan. Isonga adi kayo emeg-egyat sin mamalpaligat en dakayo ya adi kayo madandanagan, ¹⁵mo adi et dadlon yon patgen ya bigbigen si Cristo ay say nasantoan ay Apo.†† Kanayon ay mansasagana kayo ta mo waday manpoot en dakayo maipanggep sin kaibasaran di namnama yo ay Cristiano, mabalin ay songbatan yo.

§2:25 Isaias 53:5-7,9.

**3:12 Salmo 34:12-16.

††3:15 Isaias 8:12-13.

Ngem ilaen yo ta nainayad di iyat yo ay manongbat ay mangipailas kosto ay rispito. ¹⁶Kanayon koma ay nalinis di nemnem yo ta say mo waday mangipalawlaw en dakayo begew sin siged ay ogali yo ay Cristiano, mabainan da sin lawa ay kali da. ¹⁷Tan mo layden Diyos ay mapaligatan kayo, agpos et mo din ligat yo et manbegew sin pangam-amagan yos siged mo din pangam-amagan yos lawa. ¹⁸Tan si Cristo abe et nanligat ya natey begew sin basbasol tako. Namingsan anggoy di nateyana, adi masapol ay maipidwa. Sisyay ay nalinteg et natey para en datako ay managbasol ta say isag-enas datako en Diyos. Pinse da din awak na, ngem din ab-abiik na et natatago. ¹⁹Inmey din ab-abiik na sin kad-an di naibabalod ay ab-abiik di natenatey^{‡‡} et waday inbaga na en daida. ²⁰Dana ay naibabalod et daida din adi namati en Diyos sin timpon Noe ed nabaon. Sin timpo ay doy ay nangam-amagan Noe sin daong, inan-anosan Diyos ay naneseed sin mamatian koman di ipogaw en sisya, ngem at-atik di adi nalned sin nalbengan di daga, tan wao da anggoy di sinenggep sin daong et naisalakan da sin danom. ²¹Din danom ay doy et siya di din kaiarigan di bonyag. Tan begew sin nanpabonyagan yo, isalakan Diyos dakayo babaen sin kasin natagoan Jesu Cristo. Et din olog di nanpabonyagan yo et baken din naamsan di awak yo ta makaan di logit mo adi et din nankararagan yo en Diyos

ta linisana di nemnem yo.^{¶¶} ²²Enggay nantaolis Cristo ed langit, et wada sin makannawan Diyos ay mangiturturay sin am-in ay aanghel ya odom ay adi kaila ay parsua ay waday saad na ono panakabalina.

Din Nabaliwan Ay Kabibiyag Tako

4 Gapo ta nanligligat ya natey si Cristo isnan daga, saganaen yon nemnem yo ay matey abe maipanggep si basol. Tan din ipogaw ay natey maipanggep si basol et enggay sigaana ay manbasol.^{§§} ²Saganaen yo ngarud di nemnem yo ta say manlogi ed wani enggana sin kateyan yo, adi yo on-onodan din lawa ay laylayden di ipogaw mo adi et din laylayden Diyos. ³Tan enggay palalo di sinayang yo ay timpo ed idi ay nangam-amag sin laylayden di magay Diyos na ay am-amagen. Tan ed idi, inam-amag yo di ol-olay ay kadodogis ya kababain ay laylayden di awak yo. Nanbetbeteng kayo, naitaptapi kayo sin nalabes ay ragragsak, ya magay bain yo sin nanay-dayawan yo si sinan didiyos. ⁴Isonga ed wani, nasdaaw di adi mamati et palawlawawen das dakayo, tan adi kayo maitaptapi sin nalabes ay lawlaway ay am-amagen da. ⁵Ngem masapol ay sangoen das Cristo ta say ibaga da en sisya di inam-amag da, tan nakasaganas sisya ay mangokom sin am-in ay ipogaw ay matmatago ya siya abe din natenatey. ⁶Siya na din gapo ay naikasaba abe din siged ay damag en daida ay natey. Tan olay mo nilak-am da din dosan di

^{‡‡}3:19 Kanan di odom en din naibabalod ay nay et din ab-abiik di natenatey sin timpon Noe. Kanan aben di odom en daida di lawa ay aanghel (ilaen sin Genesis 6:1-4, 2 Pedro 2:4, ya Jude 6).

^{¶¶}3:21 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*mo adi et din inkari yo en Diyos begew sin nalinis ay nemnem yo.*

^{§§}4:1 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Gapo ta napalpaligatan si Cristo isnan daga, saganaen yon nemnem yo ay makilak-am abe si ligat. Tan din ipogaw ay napalpaligatan et enggay sigaana ay manbasol. Ilaen abe sin Roma 6:1-11; Colosas 2:12; 3:3.*

am-in ay ipogaw et natey da, sigod ay naikasaba en daida din siked ay damag ta say matagotago din ab-abiik da ay kaman si Diyos.

Pamagbaga Begew Sin Dandani Ay Panpatinggaan Di Am-in

⁷Dandani di panpatinggaan di am-in, isonga nanemneman kayo koma ya tenen yo di am-amagen yo ta say siked di pankarkararagan yo. ⁸Din kapatgan ay amagen yo koma et ipapasnek yo ay manlilinayad, tan mo manlilinayad kayo, adi yo nemnenemnemen din basbasol di gagait yo* mo adi et man-inanos ya manpinakawan kayo. ⁹Mansinangaili kayo ay adi manmaymayotmot. ¹⁰Mo pay din kabaelan ay intalek Diyos sin esa ya esa ay namati, osalen yo ay manbibinadang ay kaman kayon matalek ay baa ay makaammo ay man-ibingay sin nankinalasi ay bindisyon Diyos. ¹¹Din mangasaba et nemnemen koma ay din kalin Diyos di ikaskasaba na. Din mansilbi si gagait na et man-gaget koma ay mansilbi ay mamigbig ay si Diyos di mangidawdawat si bikas na. Sin am-in ay am-amagen yo, ilaen yo ta madayaw si Diyos begew en Jesu Cristo. Sisyas di madaydayaw ya manakabalin ay manturturay si eng-enggana. Amen.

Din Pannemnem Di Mamati En Cristo Mo Mapaligatan

¹²Gagayyem ko, adi kayo masmasdaaw sin palalo ay mapalpaligatan yo ay mangmangwani en natnatken di mapasasamak en dakayo. Tan dinmateng din ligat ay sana ta say mapaneknekan di pammati yo. ¹³Isonga manragsak kayo koma mo mapalpaligatan kayo ay kaman din ligat Cristo ta say peteg di ragsak yo sin agew ay kaipailaan di

mankoniniing ay kinadiyos na. ¹⁴Nagasat kayo abe mo malaslasoy kayo begew sin pammati yo en Cristo, tan say pangammoan yo ay mantetee din manakabalin ay Ispiriton Diyos en dakayo. ¹⁵Ngem sapay koma ta mo mapaligatan kayo, baken koma manbegew sin nangamagan yos lawa ay kaman di manpeses biyag, mangakew, makalabsing si linteg ono makibibiyang si am-amagen di iib-a na. ¹⁶Ngem mo mapaligatan kayo begew sin pammati yo en Cristo, adi kayo manbabbain mo adi et dayawen yos Diyos, tan maibilang kayo ay ipogaw Cristo.

¹⁷Tan enggay iloglogin Diyos ay mangokom sin am-in ay ipogaw, et pangononaenas datako ay naitatapi sin pamilya na. Mo din ligligat tako ay nay di panlogiana, adi pay kaeegyat di mapasamak en daida ay manigaan ay mamati sin siked ay damag ay napo en Diyos. ¹⁸Siya abe din inpaisolat Diyos ay kanana, “Mo naligat di kaisalakanan di nalinteg ay ipogaw, ay siya mo maisalakanan di ipogaw ay magay nemnem nas Diyos ya din managbasol?”†

¹⁹Isonga mo mapaligatan kayo ay maibasas sin layden Diyos, ipapasnek yo ay mangam-amag si siked ya italek yo di awak yo en Diyos. Tan sisyas di namarsua en dakayo et matalek ay manongpal sin inkari na.

Pamagbaga Sin Papangolo Ya Odom Ay Mamati

5 Wada di laydek ay ibaga en dakayo ay papangolon di mamati, tan saken abe et esaak ay pangolo. Esaak abe ay nangila sin nanligatan Cristo ya makilakamak sin kinangato na ay maipaila sin tapin di agew. ²Siya dana di itogon ko en dakayo. Esten yo ay mangay-

*4:8 Proverbio 10:12.

†4:18 Proverbio 11:31.

ayowan sin mamati sin kad-an yo, tan kaman dan karneron Diyos ay intalek na en dakayo. Manragsak kayo koma ay mangay-ayowan en daida ay adi kayo mapilpilit, tan say layden Diyos. Adi yo aben am-amagen di obla yo begew sin pangangamangan yos owat pilak, mo adi et begew sin layad yo ay mansilbi en Diyos ya din gagait yo. ³Adi yo aben ipilit di layden yo sin ipogaw ay naitalek en dakayo, mo adi et siged koma di ogali yo ta say waday kosto ay tadonen da. ⁴Et mo manpailas Jesu Cristo ay din kangatoan ay pangolon di mamati, idawtanak dakayo si gon-gona ay komakaman si eng-enggana ay siya din makilak-aman yo sin kinangato na.

⁵Dakayo abe ay iiyogtan, masapol ay manpaituray kayo sin papangoan yo. Am-in kayo ay mamati et masapol ay ibaba yo din awak yo sin gagait yo ta man-asisilbi kayo. Tan wada di inpaisolat Diyos ay kanana,

“Konkontraen Diyos din mangingato si nemnem na, ngem segseg-angana din mangibaba si nemnem na.”[‡]

⁶Ibaba yo ngarud di awak yo en Diyos ay manakabalin ta say ipangato nas dakayo sin agew ay pinili na. ⁷Isoko yo abe en Diyos din am-in ay dandanag yo, tan isaksakit ya ay-ayowananas dakayo.

⁸Ten-en yo di am-amagen yo ya siliban yo. Tan din kaibaw tako ay din Diablo et maiarig si manngangaed ay layon ay lomikeliked ay mangan-anap

si kanena. ⁹Kontraen yos sisya babaen sin napasnek ay pammati yo, tan ammo yo ay din mapalpaligatan yo et kaman aben din ligat ay lalakl-amen di aagi yo ay mamati sin kailili isnan daga.

¹⁰Adi mabayag nan mapalpaligatan yo yan panbalinen Diyos dakayo si ipogaw ay magay pankolkolangana. Papigsae-nas dakayo ta napasnek di pammati yo ay adi kaikiwkiweg. Tan sisya din manageg-ang ay Diyos ay nangayag en dakayo ay makilak-aman sin kinangato na ay iwed patingga na begew sin nakies-esaan yo en Cristo. ¹¹Sisya di manakabalin ay manturturay si eng-enggana. Amen.

Din Kakdengnan Di Solat

¹²Din namadang en sak-en ay nangisolat sin aptik ay solat ay nay et si Silas ay ibilang ko ay matalek ay agi tako. Insolat ko na ta papigsae di pammati yo ya ipaneknek ko en dakayo ay din linaklak-aman yo et din tet-ewa ay seg-ang Diyos. Iapasnek yo sin nemnem yo din seg-ang na ay sana ta adi yo linglinglingan ono dokdokogan.

¹³Din iib-a yo ay mamati ay wada ed Babilonia ay pinilin aben Diyos et pakomostaan das dakayo. Siya abe en Marcos ay ibilang ko ay anak ko. ¹⁴Manpinakomosta kayo ay mangipaila ay manlilynayad kayo. Sapay koma ta natalna di nemnem yo am-in ay nakies-esa en Cristo.

[‡]5:5 Proverbio 3:34.

Din Maikadwa Ay Solat

San Pedro

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat San Pedro sin mamati en Jesu Cristo, siguro din wada sin kailili ed Asia Minor (1 Pedro 1:1; 2 Pedro 3:1). Din panggep na ay nangisolat et ta kontraena din oblan di nangit-itdos baken tet-ewa ya din kadodogis ay ogali ay nantongpalan di init-itdo da. Isonga binagaanas daida ta adi da masangsangaw si baken kosto ay mait-itdo mo adi et masepsep ay lak-amen da din seg-ang Apo Jesu Cristo ya taptapian da din pangam-ammoan da en sisya (3:17-18).

Di esa ay init-itdo da et adi kano mantaolis Cristo, tan enggay nabayag yan daan di pantaoliana. Sinongbatan Pedro si daida ay nangwani en dadlon mantaolis Cristo. Din gapo ay nabayag yan daan di pantaoliana et naanos si Diyos sin managbasol ay ipogaw. Laydena ay waday waya da ay mangibabawi sin basbasol da ta adi da madosa mo adi et maisalakan da.

Nabanol din solat ay nay en datako, tan papigsaena din namnama tako ay mantaolis Cristo. Paneknekana abe ay din Biblia et baken napo sin nemnem di ipogaw mo adi et napo en Diyos, tan din mamadto ya odom ay nangipaisolatan Diyos sin kali na et inturturong di Ispirito Santo din inbagbaga da (1:20-21; 3:15-16).

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-2

Din siged ay ogali ay itapi tako sin pammati tako ay mangipaneknek sin nangayagan Diyos en datako 1:3-11

Din kaibasaran di tet-ewa ay pammati tako 1:12-21

Din mangit-itdos baken tet-ewa 2:1-22

Din kasin omalian Jesu Cristo 3:1-18

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Simon Pedro ay mansilbilbi en Jesu Cristo. Esaak abe ay apostol na. Naey di solat ko en dakayo ay naidawtan si pammati ay magay kaitkenana sin pammati mi, begew sin kinalingteg Jesu Cristo ay Diyos tako ya mangisalakan en datako. ²Sapay koma ta masepsep ay lak-amen yo di seg-ang ya talna begew sin pangammoan yo ay mismo en Diyos ya en Jesus ay Apo tako.

Din Siged Ay Ogali Ay Itapi Tako Sin Pammati Tako Ay Mangipaneknek Sin Nangayagan Diyos En Datako

³Babaen sin panakabalina ay siya abe din panakabalin Diyos, indawat na en datako din am-in ay kasapolan tako ay mangonod si nadiyosan ay kabibiyag. Mabalin ay say onodan tako di, begew sin nangammoan tako en sisya ay nangayag en datako babaen sin mismo ay kinangato ya kinasiged na. ⁴Begew sin nay ay kinangato ya kinasiged na, waday indawat na en datako ay nangilisi sin kadadaelan di awak ya nemnem ay nantongpalan di lawa ay laylayden di ipogaw isnan lobong. Din indawat na en datako et din nankababanol ya nankapapateg ay inkari na ta say babaen en dana, makilak-am tako sin kinadiyos na. ⁵Isonga ipakat yo din kabaelan yo ta tapian yo din pammati yo si siged ay ogali. Din itapi yo abe sin siged ay ogali yo et din pangammoan yo sin kosto ay amagen yo. ⁶Din itapi yo abes di et din pangitpean yo sin awak yo, ya din itapi yos di et anos. Din anos yo

¹1:3 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *...sisya ay nangayag en datako ta makilak-am tako sin kinangato ya kinasiged na.*

et tapian yo koma abe si nadiyosan ay ogali, ⁷ya din nadiyosan ay ogali yo et tapian yo abe si layad sin aag-i yo ay mamati. Maodi, tapian yo din layad yo ay sana si layad para sin am-in ay ipogaw. ⁸Tan mo maad-ado en dakayo dana ay siged ay ogali, mantongpal sin kosto ay pangammoan yo en Jesu Cristo ay Apo tako.[§] ⁹Ngem mo waday ipogaw ay adi mangon-onod en dana ay ogali, kaman nagodab ono ipogaw ay asag-en di pangila na. Tan enggay nilinglingana ay naowasan din sigod ay basbasol na.

¹⁰Isonga aag-i, dadlon yon ipakat din kabaelan yo ay mangon-onod si siged ay kabibiyag ta say mapaneknekan din namilian ya nangayagan Diyos en dakayo. Tan mo say amagen yo di, adi kayo polos maisokba, ¹¹mo adi et maragsakan si Diyos ay mangipasgep en dakayo sin komakaman ay panturturayan Jesu Cristo ay Apo tako ya mangisalakan en datako.

Din Kaibasaran Di Tet-ewa Ay Pammati Tako

¹²Isonga olay mo enggay ammo yo dana ya ipapasnek yo ay mangon-onod sin tet-ewa ay nait-itdo en dakayo, kanayon pay dedan ay ipanemnem ko dana en dakayo babaen sin solat ay nay. ¹³Din pannemnem ko et lebbeng ko ay mangamag sisi ed wani ay matmatagoak pay laeng. ¹⁴Tan ammok ay dandani di panaynanak sin awak ko ay nay ay maibasar met laeng sin inpaamon Apo Jesu Cristo en sak-en. ¹⁵Ipakat ko ngarud din kabaalak ta say olay mo komaanak isnan daga, wada pay di komakaman ay pangnenemneman yo en dana ay inbagak.

¹⁶Tan din inpaammo mi en dakayo maipanggep sin panakabalin Jesu Cristo ay Apo tako ya din kasinan omalian et adi naibasar sin baken tet-ewa ay daddad-at di nalaing ya nasikap ay ipogaw. Tan dakami ay mismo di nangila sin kinangato na ya kinadiyos na. ¹⁷⁻¹⁸Tan dakami di gagait na sin nasantoan ay dontog sin nangidayawan Diyos Ama en sisya ya nangipailaana sin mankoniniing ay kinadiyos na. Dakami ay mismo di nanngge sin kalin di manakabalin ay Diyos ay napod langit ay kanana, “Si naey di laydelaydek ay anak ko. Sisya di kakapnekak.”**

¹⁹Isonga napaneknekan en dakami ay dadlon tet-ewa din inbagbagan di madmadto ay naisolat ed nabaon. Et kosto mo patien yo din inbagbaga da, tan kaman silaw ay manilsilaw sin mabolinget ay lugar. Ipapasnek yo ay patpatien enggana ay bomala din batakagan ya pomat-a, laydena ay kalien, enggana sin agew ay kasin omalian Cristo ay manilaw ay kosto sin nemnem yo. ²⁰Nemnemen yo na, tan dadlon napateg: maga di naipadto ay inpaisolat Diyos ay inbagan di mamadto si bokbokod na.^{††} ²¹Tan maga di naipadto ay napo sin nemnem di ipogaw, mo adi et din Ispirito Santo di nangiturturong en daida sin nangibagaan das kali ay napo en Diyos.

Din Mangit-itdos Baken Tet-ewa

(Jude 1:4-16)

2 Ngem wada abe di baken tet-ewa ay mamadto ay nanpaila sin kaipoi-pogaw ed idi. Et siya abe ay mawada di nasikap ay mangitdos baken tet-ewa ay maitatapi en dakayo. Man-itdo das etek

§1:8 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...waday kosto ay pantongpalan din pangammoan yo en Jesu Cristo ay Apo tako.

**1:17-18 Din dad-at ay maipanggep sin naamagan nina et wada sin Mateo 17:1-9, Marcos 9:2-10 ya Lucas 9:28-36.

††1:20 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...maga di naipadto ay inpaisolat Diyos ay mabalin ay iolog di ipogaw si bokbokod na.

ay makadadael si pammati, ya olay din Apo tako ay nangsobot en daida et dokogan da. Gon-gona da ngarud din bigla ay kadosaan da. ²Ngem ad-ado pay dedan di mangonod sin kadodogis ay kabibiyag da, et begew en daida, mapalawlawa din tet-ewa ay mait-itdo ay on-onodan tako. ³Begew sin pangamgamgaman das pilak, sikapan dana ay mangit-itdos baken tet-ewa si dakayo ay mangidaddad-at si mapo si nemnem da et anggoy, et osalen das dakayo ay pan-ganansiyaan da. Ngem adi yo kankanan en naseseyep di mangokom en daida, tan enggay kined-denganas daida ed nabaon et naisasagana din dosa da.

⁴Ammo tako ay madosa da, tan olay din aanghel ay nanbasol ed nabaon et dadlon dinosan Diyos si daida, tan initpig nas daida sin mabolinget ay lugar ed dallem,^{‡‡} et inbalod nas di ta say panedsed-an da sin agew ay pangokomana en daida. ⁵Dinosa aben Diyos din kaipoipogaw ay magay nemnem da en sisya ay matmatago sin timpon Noe ed nabaon, tan nilbeng na din daga et nalned da. Ngem mo si Noe ay nangikaskasaba ay onodan da koma di nalinteg ay kabibiyag et insalakan Diyos sisya ya pito pay ay ipogaw. ⁶Nemnem yo abe din nanosaan Diyos sin manili ed Sodoma ya Gomorra. Tan pinooan Diyos daida ya din il-ili da enggana ay dinmap-o da ta say maidadaan sin am-in ay magay nemnem nas Diyos. ⁷⁻⁸Ngem insalakanas Lot ay nakiili en daida,^{¶¶} tan inag-agew ay nadadagsenan ya nasakakitan di nemnem din doy ay nalinteg ay ipogaw begew sin kadodogis ya lawlawa ay inam-amag di makedse ay kakailiana ay inil-ila ya dindinnye na. ⁹Am-in dadi ay napasamak ed nabaon

et pangammoan tako ay ammon Diyos ay mangisalikan si nadiyosan ay ipogaw ay mapalpaligatan. Et ammo na abe ay mangibalod si lawa ay ipogaw ta say madosa da sin agew ay pangokomana en daida. ¹⁰Namnamed ay madosa din mangon-onod sin kadodogis ay laylayden di awak da ya manglaslasoy sin kalebbengan di nangatngato mo daida.

Da dooy ay mangit-itdos baken tet-ewa et magay rispito da ya ipipilit dan layden da. Adi da aben emegyat ay mangipalawlawa si manakabalin ay adi kaila ay parsua. ¹¹Olay din aanghel ay nangatngato di panakabalin da mo daida et adi da palawlawaen din nakabasol ay gagait da sin sangoanan di Apo. ¹²Ngem dana ay ipogaw et palawlawaen da din adi da maawatan. Kaman dan atap ay animal ay adi nanemneman. Din panturongan di biyag dana ay animal et makna ya mapse da. Et siya abe en daida, tan madosa da ay eng-enggana. ¹³Nam-osen da din ligat ay gon-gonan di lawa ay inam-amag da. Din gan-ganasen da et din panongtongpalaan da sin lawa ay laylayden di awak da, olay mo kaagawan pay laeng. Maiarig das mansa ay mangipalawlawa si nalinis ay bado, tan maitaptapi da en dakayo mo mangan ya mankumulgar kayo, ngem downan da et itoltoloy ay man-gan-ganas sin nalabes ay panragragsakan da. ¹⁴Ak-aklongan da di olay sino ay babai ay il-ilaen da, et olay mamin piga ay manbasbasol da, adi da met laeng kapkapnek. Nalaing da abe ay mangawis si ipogaw ay baken napasnek di pammati na ta masolisog da ay manbasol. Enggay naingsa da ay mangamgam si baken dan oka. Awni man et dosaen Diyos daida! ¹⁵Tinaynan da din nalinteg ay danan et nasangaw da,

^{‡‡}2:4 Din kanana sin Griego et: *Tartarus*. Mo maibasar sin ogalin di Griego, ed *Tartarus* di mabolinget ay lugar ay kaibalodan di nakabasol ay didiyos da ay wada ed dallem mo ed Hades.

^{¶¶}2:7-8 6-7 - Genesis 19:1-16,24.

tan tadtadonen da din ogalin Balaam ay anak Bosor⁸⁸ ay nang-aw ay mangamag si lawa begew sin layad na ay malagboan. ¹⁶Ngem din dangki ay nangak-abayoana ay adi koma makakalis kalin di ipogaw et niyamyamanas sisya ta adi na itoloy din plano na ay kaman planon di naboge ay ipogaw.

¹⁷Da naey ay mangit-itdos baken tet-ewa et waday kabolingetan ay lugar ay insaganan Diyos ay pantean das eng-enggana. Tan maiarig das obbog ay natdok ono liboo ay itaytayaw di mapges ay dagem. ¹⁸Ad-ado abe di ibagbaga da ay mayat di kadngeana, ngem magay dagsena. It-itdo da ay baken lawa ay onodan din laylayden di awak, et say pangawis da ay manbasol din kapatpati na ay ipogaw ay kataytaynana sin lawa ay gagait ya ogali na. ¹⁹Ikarkari da ay mawayaan di ipogaw mo on-onodana din it-itdo da, ngem din katet-ewa na et daida ay mismo di naibabag-en sin basbasol ay mangipakadodogis ya mandael en daida. Tan di ipogaw et manbalin si bag-en di olay sino ay mangabak en sisya. ²⁰Mo enggay nanlisi di ipogaw sin kadodogis ay kabibiyag di kaipoipogaw isnan lobong begew sin nangammoana en Jesu Cristo ay Apo tako ay mangisalakana en datako, ngem mantaoli ay maibag-en kasin ya maabak sin sigod ay basbasol na, lawlawla din maodi ay kasasaad na mo din sigod. ²¹Agpos mo adi na koman inammoan din danan ay maiturong sin mapalintegana di ipogaw mo din nangammoana, asi na pay pandokogan din nasantoan ay bilbilin ay naitdo en sisya. ²²Din naamag en sisya et paneknekana din katet-ewan di doway ay proverbio ay kanana, “Kanen kasin di

aso din in-ota na”* ya “Olay mo amsem di kaong, en kasin mantabbak.”

Din Kasin Omalian Jesu Cristo

3 Gagayyem ko, siya na din maikadwa ay solat ko en dakayo. Sin doway ay solat ay nay, waday inpanemnem ko en dakayo ta say nalinis ya naimposoan di nemnem yo. ²Laydek ay nemnemen yo din inbagbagan di nasantoan ay madmadto ed nabaon ya din bilbilin di Apo tako ya mangisalakana en datako ay inpaammo na en dakayo babaen sin apostol ay nangit-itdo en dakayo. ³Nemnemen yo na tan dadlon nabanol: mo domateng di maod-odi ay agew, wada di manlaslasoy ay mangon-onod sin laylayden da ay lawa. Siyekan das dakayo ⁴ay mangwani, “Inkarin Jesus ay mantaoli, ay baken siya? Intoy kad-ana ngarud? Enggay natay din aap-o tako yan daan pay laeng omali. Nanlogi sin naparsuaan di lobong enggana ed wani, iso met laeng ay magay nanbalbaliw.” ⁵Siya di din kankanan di manlaslasoy, ngem igagara da ay linglingan din inyat Diyos ed nabaon. Tan ed nabaon, pinarsuan Diyos din daga ya din wada ed daya babaen sin bilina. Danom di inosal na ay nangamag sin daga et nabonsian din daga ay napo sin danom. ⁶Babaen abe sin bilina, linbeng na din sigod ay daga si danom, et nalded di kaipoipogaw ya nadadael din daga. ⁷Babaen met laeng sin bilina, bantayana din daga ay wada ed wani ya din wada ed kayang enggana sin agew ay tinodingana ay pooana, siya abe na din agew ay pangokomana sin kaipoipogaw ay magay nemnem da en sisya ta madosa da ay eng-enggana.

⁸Ngem adi yo linglinglingan na ay gagayyem ko. Sin pannemnem Diyos,

⁸⁸2:15 Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et: ... *anak Beor*. Si Beor di kosto ay ngadan ama na. Ilaen sin Bilbilang 22-24.

*2:22 Proverbio 26:11.

din kabayag di es-esa ay agew et kaman sinlibo ay tawen, ya din kabayag di sinlibo ay tawen et kaman aben es-esa ay agew.[†] ⁹Mo maibasar sin pannemnem di odom, naladaw din Apo ay manongpal sin inkari na, ngem baken tet-ewa di. Din katet-ewa na et peteg ay naanos en dakayo, tan laydena ay maga koma di madosa mo adi et manbabawi koma di am-in ay ipogaw sin basbasol da. ¹⁰Ngem domateng pay dedan din agew ay omalian di Apo, et bigla di omaliana ay kaman din domatngan di mangakew. Sin agew ay doy, wada di napigsa ay agodood et maomas ed daya. Matenaw abe din agew, din bowan ya din tatalaw sin apoy, ya siya abe ay mapooan[‡] din daga ya din am-in ay wadas nan daga.

¹¹Mo kaman nidi di kadadaelan di am-in, masapol ay nasantoan ya nadiyosan di kabibiyag yo ¹²sin panedsed-an yo sin agew ay pangokoman Diyos sin kaipoi-pogaw. Amagen yo koma abe din kabaelan yo ta say goman-gano din domatngana. Tet-ewa ay sin agew ay doy, mapooan ed daya et matenaw din am-in ay wadas di si apoy. ¹³Ngem mo si datako et namnamaen tako ay tongpalen Diyos din inkari na, et mawada di baro ay daya ya baro ay daga ay pag nalinteg di ogalin di am-in ay mantetees di.[¶]

¹⁴Isonga gagayyem, gapo ta siya na din sedsed-en yo, ipakat yo din kabae-

lan yo ta say nalinis kayo ay magay pankolkolongan yo sin pangiilaan Diyos ya ta siged di pakikadkadwaan yo en sisya. ¹⁵Nemnemen yo ay din gapo ay naanos di Apo et laydena ay waday wayan di ipogaw ay maisalakan. Siya abe dana di insolat din laydelayden tako ay agi ay si Pablo en dakayo ay maibasar sin laing ay indawat Diyos en sisya. ¹⁶Et sin am-in ay solat na ay nangiba-gaanas na, kaman nidi met laeng di inbagbaga na. Wada kayman di naligat ay maawatan sin solsolat na. Et din ipogaw ay kolang di ammo da ya baken napasnek di pammati da et balbaliwan da din kosto ay laydena ay kalien ay kaman aben din iyat da si odom ay inpaisolat Diyos. Begew sin pangam-amagan das di, madosa da ay eng-enggana.

¹⁷Ngem mo si dakayo ay gagayyem, enggay indadaan ko en dakayo di maipanggep sin lawa ay ipogaw ay mangit-itdos baken tet-ewa. Siliban yo ngarud ta adi kayo masangaw sin nankamkamalian da et omaddawi kayo sin napasnek ay pammati yo, ¹⁸mo adi et taptapian yo din siged ay ogali ay kailaan din seg-ang Jesu Cristo ay Apo tako ya mangisalakan en datako. Taptapian yo abe din pangammoan yo en sisya. Sapay koma ta madayaw sisya ed wani ya eng-enggana. Amen.

[†]3:8 Salmo 90:4.

[‡]3:10 Din naisolat sin odom ay manuskrito sin Griego et: ...*maomas din daga ya din am-in ay wadas nan daga*.

[¶]3:13 Isaias 65:17; Naipaammo 21:1.

Din Damo Ay Solat

San Juan

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din nangisolat isna et si Juan ay esay pasolot Jesus ay nakikoykoyog en sisya sin kawada na isnan daga. Insolat na sin mamati ay man-ili sin kailiili ed Asia Minor. Enggay nakay sisya sin nangisolatanas na.

Di gapo ay insolat na na et tan wada da di naisian sin gimgimong di mamati (2:19) di nan-it-itdo si baken tet-ewa maipanggep en Jesu Cristo. Init-itdo da ay din am-in ay mantetee isnan daga et maalinan si lawa. Isonga adi kano mabalin ay nanbalin si Cristo si tet-ewa ay ipogaw. Init-itdo da abe ay si Jesus et baken din Messias ono Cristo ay Anak Diyos. Et baken anggoy din init-itdo da si naipaksaw mo adi aben din am-amagen da, tan kanan da en olay adi pandokogan di mamati din basbasol da ya olay adi da manlilinayad.

Isonga dadlon paneknekan Juan sin mamasas na ay si Jesu Cristo din Anak Diyos ay nanbalin si ipogaw. Ipid-wapidwa na abe ay mangwani ay din ipogaw ay manglaylayad en Diyos et masapol ay laylaydena abe di gagait na ya on-onodana din bilbilin Diyos.

Ad-ado pay di mabasas na ay mangiparagsak sin nemnem tako ay mamati: din nakaskasdaaw ay layad Diyos para en datako, din iyat tako ay malinisan sin am-in ay kadodogis, din iyat tako ay mangabak sin wadas nan daga ay maikontra en Diyos, ya din pangammoan tako ay wada en datako di biyag ay iwed patingga na.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-4

Din mantetee sin mapat-a ya sin mabolinget 1:5-2:29

Din nalinteg ay kabibiyag di an-ak Diyos 3:1-10

Din panlilinaydan di an-ak Diyos 3:11-24

Din kailasinan di tet-ewa ya baken tet-ewa 4:1-6

Din layad Diyos ya din layad di mantetee en Diyos 4:7-5:5

Din nangipaneknek ay Anak Diyos si Jesu Cristo 5:6-12

Din mabalin ay dadlon ammon di mamati sin Anak Diyos 5:13-21

Din Kali Ay Poon Di Biyag

1¹⁻² Sin solat ay nay, waday ibaga mi en dakayo maipanggep sin makwani en Kali ay poon di biyag ay iwed patingga na. Nawawadas sisya sin kad-an Diyos Ama manipod sin damodamo, ngem nanpaila ay ipogaw sinan daga, isonga inil-ila mi ay kosto. Dindinngge mi abe din kali na yan kinapkapay mis sisya.³ Din sana ay inil-ila mi ya dindinngge mi et say ipaneknek mi en dakayo sin solat ay nay ta maitapi kayo sin kaikadkadwaan mi en Diyos ay Ama tako ya si Jesu Cristo ay Anak na⁴ ta say maragsakan tako ay kosto.

Din Mantetee Sin Mapat-a Ya Sin Mabolinget

⁵ Naey din dindinngge mi sin Anak Diyos ay sana et say ipaammo mi en dakayo: si Diyos et kaman silaw, tan maga polos di mabolinget en sisya.⁶ Isonga mo kanan tako en makikadkadwa tako en sisya ngem asi et mantetee tako sin mabolinget, man-et-etek tako, tan adi maikompa din am-amagen tako sin tet-ewa ya kosto ay layden Diyos.⁷ Ngem mo mantetee tako pay sin kad-an di mapat-a ay kaman din iyat Diyos, siged di makikadkadwaan tako sin iib-a tako ay mamati ya dowan pay maow-owasan am-in di basbasol tako begew sin dadan Jesus ay Anak na.

⁸Mo kanan tako en magay basol tako, iet-etekan tako din awak tako yan adi tako awen din katet-ewa na. ⁹Ngem mo ipodno tako en Diyos din basbasol tako, pakawanena da nay ay basbasol tako yan linisanas datako sin am-in ay kadodogis. Matalek sisya ay mangiyat sidi et kosto pay abe mo say iyat na. ¹⁰Ngem mo kanan tako pay en adi tako binmasbasol, panbalinen tako ay maetek si Diyos, et adi naiigto din kali na sin nemnem tako.

Si Cristo Di Mangiaalagey En Datako En Diyos

2 Dakayo ay anak ko, insolat ko na en dakayo ta adi kayo manbasbasol. Ngem mo wada en datako di bomasol, laton ay wadas Jesu Cristo ay maga polos di basol na ay makikali en Diyos Ama para en datako. ²Yan si Cristo met laeng di nangikaro sin dosan di basbasol tako ta say mabalin ay mapakawan da, yan baken din basbasol tako anggoy mo adi et din basbasol di am-in ay ipogaw.

Din Bilbilin Diyos

³Mo tongtongpalen tako din bilbilin Diyos, say dadlon takon pangammoan ay am-ammo takos sisya. ⁴Isonga mo waday mangwani en am-ammo na si Diyos downan pay adi na on-onodan din bilina, makaetek sisya et maga en sisya din tet-ewa ay mait-itdo. ⁵⁻⁶Ngem mo din mangon-onod pay sin kalin Diyos, sisya di magay pankolongan di layad na en Diyos. Mo wada ngarud di mangwani en naitatapi en Diyos, masapol ay tado-nenas Jesu Cristo. Et mo say iyat tako, say dadlon takon pangammoan ay tet-ewa ay naitatapi tako en Diyos.

⁷Gagayyem ko, baken baro ay bilin di ipaammok en dakayo, tan manlogi sin namatian yo en Jesu Cristo, dindinng

yo din bilin ay mangwani en masapol ay manlinayad tako. ⁸Ngem kaman baro pay dedan din bilin ay nay, tan nailila din kosto ay natongpalana sin inam-amag Cristo ya siya abe sin kabibiyag yo ed wani. Tan enggay makakkaan din mabolinget ya tomingtinggaw din kosto ay silaw.

⁹Mo waday mangwani en wada sin mapat-a downan pay iligliget na di gait na, deda met laeng sin mabolinget. ¹⁰Ngem din manglaylayad sin ib-a na et matetee sin mapapat-a, isonga maga en sisya di bomasolana.[§] ¹¹Ngem din mangiligliget pay sin ib-a na, din mabolinget di panteteena ya dad-anena. Adi na ammo din em-emeyana, tan ginodab dedan din bolinget sisya.

¹²An-ak ko, insolat ko na en dakayo tan enggay napakawan din basbasol yo begew en Cristo. ¹³Nansolatak abe en dakayo ay aam-a, tan am-ammo yos sisya ay nawawada nanipod sin damodamo. Ya dakayo abe ay babbaro, nansolatak en dakayo tan inabak yo si Satanas.

¹⁴Ipidwak kod loman din gapo si nansolatak en dakayo. Mo dakayo ay an-ak ko, nansolatak en dakayo, tan am-ammo yo din Ama tako. Dakayo abe ay aam-a, tan am-ammo yos sisya ay nawawada nanipod sin damodamo. Dakayo pay abe ay babbaro, tan mabikas kayo, naiigto sin nemnem yo din kalin Diyos ya inabak yo abe si Satanas.

¹⁵Adi yo koman laylayden din ogali ay maikontra sin layden Diyos ya din wadas nan daga, tan mo say laylayden yo dana, maga abe di layad yo en Diyos ay Ama tako. ¹⁶Tan am-in din kaman da nay: din lawa ay laylayden di nakabasol ay ipogaw, din pangamgamgaman da si il-ilaen da, ya din pangit-it-ekan da sin

§2:10 Dodowa pay di olog nina sin Griego: 1) ...maga en sisya di bomasolan di gait na; 2) ...maga di bomasolana isdi.

sanikwa ya kasasaad da et baken si Diyos ay Ama tako di kapkapoan da mo adi et mapos nan daga. ¹⁷ Yan din daga ya am-in ay lawa ay an-anapen di kaipoipogaw et mankamamaga, ngem din mangamag pay sin layden Diyos et waday biyag na si eng-enggana.

Din Mangontra En Cristo

¹⁸ Laylaydek ay an-ak ko, dandani din kasin omalian Cristo. Ammo tako ay omali on-ona din Mangontra en Cristo, yan nay ed wani enggay inmad-ado din mangonkontra en sisya, isonga say pangammoan tako ay dandani din kasinan omalian. ¹⁹ Da doy ay mangonkontra, naitatapi da en datako ed idi, ngem baken dan tet-ewa ay ib-a tako ay mamati, isonga kinmaan da. Mo tet-ewa ay iib-a takos daida, adi da koman kinmaan. Ngem panggep Diyos ay komaan da ta say dadlon maila ay maga en daida di kosto ay ib-a tako.

²⁰ Ngem mo dakayo pay, wada en dakayo din Espirito Santo ay indawat Cristo, isonga ammo yo am-in din tet-ewa ay mait-itdo. ²¹ Di gapo ay insolat ko na en dakayo et baken din adi yo nangammoan sin tet-ewa, mo adi et begew tan inaammo yo yan ammo yo abe ay maga polos di etek ay mapo sin tet-ewa ay mait-itdo.

²² Sino ngarud di maetek mo baken din mangwani en si Jesus et baken din si Cristo ay inbaan Diyos? Din mangibagas na et sisya di mangontra en Cristo, et baken din Anak Diyos anggoy di adi na bigbigen mo adi et si Diyos abe. ²³ Tan olay sino ay adi mamigbig sin Anak Diyos, adi na dedan am-ammo din si Ama na, ngem mo din mamigbig pay sin Anak Diyos ay adi mangisaot, wada abe en sisya si Diyos Ama. ²⁴ Ipasnek yo ngarud sin nemnem yo din tet-ewa

ay mait-itdo ay dindinnye yo manlogi sin namatian yo. Tan mo say iyat yo di, kankanayon ay wada kayo en Diyos ya en Jesu Cristo ay Anak na, ²⁵ tan siya na met laeng di biyag ay iwed patingga na ay inkarin Cristo en datako.

²⁶ Insolat ko na en dakayo maipanggep en daida ay mamadpadas ay manangsangaw en dakayo sin tet-ewa ay mait-itdo. ²⁷ Ngem ammok pay kayman ay kanayon ay wada en dakayo din Espirito Santo ay indawat Cristo, isonga adi yon masapol di odom ay mangitdo en dakayo. Tan it-itdo na en dakayo din am-in ay masapol ay ammoan yo yan pag tet-ewa din it-itdo na. Onodan yo ngarud din it-itdo na ay sana yan itoltoloy yo pay ay mamati en Cristo.

²⁸ Siya adi ay an-ak ko, ipapasnek yo ay mamati en sisya ta say magay panegyatan ya panbainan yo sin kasinan omalian. ²⁹ Ammo yo kayman ay nalinteg si Diyos, ^{**} isonga maawatan yo koma abe ay an-ak en Diyos am-in da dooy ay mangam-amag si siked ya kosto.

Din Nalinteg ay Kabibiyag di An-ak Diyos

3 Nemnemen tako din peteg ay layad Diyos en datako, tan begew sin nay nakaskasdaaw ay layad na, ibilang na ay an-ak nas datako, et siya pay di si datako. Ngem din adi mamati et adi da bigbigen ay an-ak nas datako, tan adi da aben binigbig si Diyos ay Ama tako. ² Gagayyem ko, an-ak Diyos datako ed wani, ngem daan takon maawatan si kosto din panbalinan tako sin tapin di agew, ngem ammo tako pay kayman ay sin kasin omalian Cristo, maiso tako en sisya, tan dadlon takon ilaen din iso na. ³ Am-in ay ipogaw ay mannamnama en da naey, ipapasnek na ay pandokogan din lawa ta nadalos di biyag

^{**2:29} Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*nalinteg si Cristo*...

nas kankanayon ay kaman si Cristo met laeng.

⁴Olay sino ay bomasol et nilabsingana din linteg Diyos, tan din basol et din panlabsingan si linteg met laeng. ⁵Ammo yo ay inmalis Cristo isnan daga ta kaarena din basbasol di ipogaw, yan sisya pay et maga polos di basol na. ⁶Isonga olay sino ay naitatapi en Cristo, adi na itoltoloy ay manbasbasol, tan din mangitoltoloy ay manbasbasol et adi namati en Cristo ya adi na polos inammoan sisya.

⁷Patpatgek ay an-ak ko, siliban yo ta adi kayo kaiet-etekan. Olay sino ay manganayon ay mangamag si siked, nalinteg di ay ipogaw ay kaman si Cristo met laeng. ⁸Ngem din mangitoltoloy pay ay manbasbasol et naitatapi en Satanas ay din Diablo, tan mo din Diablo et binmabasol manlogi sin damodamo. Et siya na di begew ay in mali din Anak Diyos isnan daga, ta say dadaelena din amagen di Diablo. ⁹Isonga din ipogaw ay tet-ewa ay anak Diyos et adi na itoltoloy ay manbasbasol, tan din nemnem Diyos di wada en sisya. Begew sin nanganakan Diyos en sisya, adi mabalin ay itoltoloy na ay manbasbasol. ¹⁰Din pangilasinan tako sin an-ak Diyos ya din an-ak di Diablo et siya na: di ipogaw ay baken anak en Diyos et daida di adi mangam-amag si siked ya di adi manglaylayad si iib-a da.

Din Pananglayad Tako Sin Iib-a Tako

¹¹Din tet-ewa ay mait-itdo ay dindinge yo manlogi sin namatian yo et siya na: masapol ay manlinayad tako. ¹²Baken din ogalin Cain koma di tadonen yo, tan mo si Cain et ipogaw Satanas et pinse na din iyogtana ay si Abel. Sinoy begew si namseana? Tan lawa di inam-amag na ngem mayat pay di inam-amag din iyogtana.†† ¹³Isonga adi kayo

masmasdaaw ay aag-i mo kaliliget di adi mamati si dakayo. ¹⁴Olay, tan ammo tako ay adi tako maisian en Diyos ay kaman ed idi, mo adi et manlogi ed wani waday biyag tako ay iwed patingga na. Ammo tako ay tet-ewa di, tan laylayden tako din aag-i tako ay mamati. Din adi manglaylayad si ib-a na ay ipogaw et kaman nanatey pay laeng, tan deda ay naisisian en Diyos. ¹⁵Tan din mangiliget si agi na et kaman met laeng din pomepese, et ammo tako dedan ay din pomepese, maga en sisya din biyag ay iwed patingga na.

¹⁶Din pangammoan tako sin ison di tet-ewa ay layad et indawat Jesu Cristo din biyag na para en datako. Isonga datako abe, nakasagana tako koma ay mangidawat sin biyag tako para sin aagi tako. ¹⁷Ngem mo wada di ipogaw yan ammoana ay waday agi na ay mankolang di kasapolana dowanana adi seg-angan, ay siya mo laydelaydena si Diyos? ¹⁸Dakayo ay an-ak ko, din pananglayad tako sin iib-a tako et baken koman owat sin kali et anggoy, mo adi et naimposoan koma yan maipaila sin amagen tako.

¹⁹⁻²⁰Mo say iyat tako di ay manlinayad, say pangammoan tako ay tet-ewa ay naitatapi tako en Diyos. Et olay mo omipabasol di nemnem tako, mabalin pay dedan ay patalnaen tako di nemnem tako ta adi tako mabain ay mankararag en sisya. Tan ammo tako ay nangatngato di nemnem Diyos mo din nemnem tako yan pag nan ammo di am-in. Ammo na ay naitatapi tako en sisya. ²¹Isonga gagayem ko, mo adi pay laeng omipabasol di nemnem tako, natoled tako ay somag-en en Diyos sin pankararagan tako en sisya. ²²Et olay sino di kedawen tako en sisya, idawat na tan patpatien tako din bilbilina ya

††3:12 Genesis 4:1-8.

am-amagen tako din kapnekana. ²³Et naey di inbilina en datako: masapol ay mamati tako sin Anak na ay si Jesu Cristo ya manlinayad tako ay kaman met laeng din inbilin Cristo en datako. ²⁴Din manongtongpal sin bilbilin Diyos et mantetee en Diyos yan mantetee abes Diyos en sisya. Di pangammoan tako ay mantetee si Diyos en datako et wada en datako din Ispirito Santo ay indawat na.

Din Pangilasinan Tako Sin Tet-ewa Ya Baken Tet-ewa

4 Dakayo ay gagayyem ko, adi kayo mamatpati sin am-in ay mangwani en pankalkalian Diyos daida, mo adi et polbalen yo ay kosto mo tet-ewa ay napo en Diyos din ibagbaga da, tan ad-ado da ay maetek ay mangwani en pankalkalian Diyos daida ay binmala sin kailiili isnan daga. ²Din pangilasinan yo mo din Ispiriton Diyos di napoan di ibagbaga da et siya na: mo bigbigen da ay si Jesus din si Cristo ay nanbalin si ipogaw, din Ispiriton Diyos di napoana. ³Ngem mo adi da pay bigbigen ay si Jesus din si Cristo ay nanbalin si ipogaw, baken din Ispiriton Diyos di wada en daida, mo adi et din nemnem ay mais-o sin Mangontra en Cristo. Dindinnye yo ay omalis sisya yan enggay mait-itdo ed wani din maikonkontra en Cristo.

⁴Ngem mo dakayo pay ay an-ak ko, an-ak en Diyos dakayo et inabak yo din maetek ay sana, tan laton ay adi da in-etekan dakayo. Tan napatpatteg din Ispiriton Diyos ay wada en dakayo mo si Satanas ay mangiturturay en daida ay adi mamati. ⁵Mo din man-it-itdos etek et on-onodan da di kabibiyag ay maikontra sin layden Diyos, et din it-itdo da, maikompa sin kabibiyag da ay sana, isonga laylayden di adi mamati ay manmannye en daida. ⁶Ngem mo datako pay, an-ak en Diyos datako, isonga din mayad ay manmannye sin

it-itdo tako et din iib-a tako ay nangaammo en Diyos, ngem din baken anak en Diyos et sigaan da ay manmannye. Siya di di esay pangammoan tako mo intoy napoan di mait-itdo, mo napo sin Ispirito Santo ay poon di tet-ewa ono si Satanas ay poon di etek.

Din Layad En Diyos

⁷Gagayyem ko, manlinayad tako tan si Diyos di napoan di layad. Isonga din manglaylayad sin ib-a na, siya di din anak en Diyos ay mangammo en sisya. ⁸Ngem din magay layad na sin ib-a na, adi na aben ammo si Diyos, tan si Diyos et managlayad. ⁹Et din nangipailaana sin layad na en datako et inbaa na din bogbogtong ay Anak na isnan daga ta say mabalin ay gon-oden tako di biyag ay iwed patingga na begew en sisya. ¹⁰Siya na din ison di layad ay magay kolkolang na: baken din layad tako en Diyos, mo adi et din layad ay inpailan Diyos en datako sin nangibaaana sin Anak na ta ikaro na din dosan di basbasol tako ta say mapakawan da.

¹¹Gagayyem ko, mo say inyat Diyos di ay nanglayad en datako, datako abe et man-asilayad tako koma. ¹²Tan olay mo maga di ipogaw si nakaila en Diyos, ngem mo man-asilayad tako, mantetees Diyos en datako et maila sin biyag tako din layad Diyos ay magay kolkolang na.

¹³Din dadlon takon pangammoan ay mantetee tako en Diyos yan mantetee abes sisya en datako et indawat na en datako din Ispirito na. ¹⁴Dakami abe kayman, inil-ila mi si Jesus, isonga mabalin ay ipaneknek mi ay inbaan Diyos din Anak na isnan daga ta sisya di mangisalikan sin kaipoipogaw. ¹⁵Et olay mo sino ay mamigbig ay si Jesus din Anak Diyos et mantetee en Diyos yan mantetee abe si Diyos en sisya. ¹⁶Isonga datako ay mamigbig en Jesus et nilik-

likna tako din layad Diyos en datako et say pantaltalkan tako.

Managlayad si Diyos. Isonga din ipogaw ay kankanayon ay manglaylayad en Diyos ya sin iib-a na et mantetee en Diyos ya mantetee abe si Diyos en sisya. ¹⁷ Et mo say ison di biyag tako di, mataptapian din layad tako enggana ay magay kolkolang na, et magay pan-egyatan tako sin agew ay pangokoman Diyos sin ipogaw, tan din ogali tako isnan daga et kaman din ogalin Cristo met laeng. ¹⁸ Basta mo waday layad et adi mabalin ay mataptapian si egyat, tan din layad ay magay kolkolang na et topapena din egyat. Isonga din ipogaw ay emegyat begew tan nemnememena din dosan Diyos, say kailaana ay kolang pay laeng di layad na.

¹⁹ Manlayad tako tan nangon-ona ay nilayad Diyos datako. ²⁰ Mo waday mangwani en laylaydena si Diyos dowan pay kaliliget na din ib-a na et makaetek sisya. Tan mo magay layad na si ib-a na ay il-ilaena, adi mabalin ay laylaydena si Diyos ay adi na inila. ²¹ Din inbilin Diyos en datako et siya na: din manglaylayad en Diyos et masapol ay laylaydena abe din ib-a na.

Din Iyat Tako Ay Mangabak Sin Maikontra En Diyos

5 Olay mo sino di mamati ay si Jesus din inbaan Diyos ay makwani en Cristo, anak Diyos sisya. Yan din manglaylayad sin ama, laylaydena abe din an-ak na. ² Isonga mo laylayden tako si Diyos ya tongtongpalen tako din bilbilina, say pangammoan tako ay laylayden tako abe din iib-a tako ay anak Diyos. ³ Tan din pananglayad tako en Diyos et din panongpalan tako sin bilbilina. Yan din bilbilina et baken aben naligat ay tongpalen, ⁴ tan olay mo sino ay anak Diyos et ab-abakenas kankanayon din wadas nan daga ay

maikontra en Diyos. Yan din pangabak tako et din pammati tako. ⁵ Tan maga di makaabak sin wadas nan daga ay maikontra en Diyos malaksig din mamati ay si Jesus din Anak Diyos.

Din Mangipaneknek Si Maipanggep En Jesu Cristo

⁶⁻⁸ Sin inmalian Jesu Cristo sin nay daga et wada di tolo ay nangipaneknek ay Anak Diyos sisya. Din esa et din nanpabonyagana si danom. Ngem baken anggoy din nanpabonyagana di nangipaneknek mo adi aben din dada na ay inmayos sin nateyana. Din maikatlo pay, din Ispirito Santo, et tet-ewa am-in din kankanana. Din tolo ay nay et nan-iiso din inpaneknek da ay maipanggep en Jesu Cristo. ⁹ Patien tako kayman din ipaneknek di ipogaw, ngem mo say patien tako di, namnamed koma ay patien tako din tolo ay nay ay nangipaneknekan Diyos sin maipanggep sin Anak na, tan nabanbanol dedan din kankanana Diyos. ¹⁰ Mo sino ngarud di mamati sin Anak Diyos et naiigto sin nemnem na din inpaneknek Diyos ay maipanggep en sisya, ngem din adi mamati pay sin inbagan Diyos et panbalinenas Diyos ay maetek, tan adi na patpatien din inbaga na. ¹¹ Din inbaga na et siya na: indawat na en datako di biyag ay iwed patingga na, yan din poon di biyag ay nay et din Anak na. ¹² Isonga din naitatapi sin Anak Diyos et wada en sisya din biyag ay iwed patingga na, ngem din adi pay naitatapi sin Anak na, adi na aben gon-oden din biyag ay nay.

¹³ Insolat ko dana en dakayo ay mamati sin Anak Diyos ta say ammoan yo ay wada en dakayo di biyag ay iwed patingga na. ¹⁴ Wada abey toled tako ay mankararag en Diyos, tan dadlon takon ammo ay olay mo sino ay kedawen tako en sisya ay maikompa sin laylaydena et dengngena. ¹⁵ Et mo ammo tako

ay dengngena din kedawen tako, ammo tako abe ay enggay oka tako.

¹⁶Mo ilaen tako di ib-a tako ay manbasbasol, dowan tako et ikararagan ta idawat Diyos en sisya di biyag ay iwed patingga na. Din laydek ay kalien et ikararagan tako dalo et mo din basol na et din kalasin di basol ay mabalin ay mapakawan isonga adi maiturong sin dosa ay iwed patingga na. Tan wada met di basol ay adi mabalin ay mapakawan, ngem adiak kanan en say ikararagan tako di koma. ¹⁷Tet-ewa kayman ay basol am-in di maamag ay lawa, ngem wada pay dedan di basol ay mabalin ay mapakawan isonga adi maiturong sin dosa ay iwed patingga na.

¹⁸Isonga wada di tolo ay ammo tako. Din damo et ammo tako ay maga di anak

Diyos ay mangitoltoloy ay manbasbasol, tan salsalakniban din Anak Diyos ay si Jesu Cristo, et magay iyat Satanas ay mangiwit en sisya.

¹⁹Maikadwa, ammo tako ay olay mo iturturayan Satanas din am-in ay adi mamati, ngem datako pay yan an-ak Diyos.

²⁰Maikatlo, ammo tako ay in mali din Anak Diyos sin nay daga et sinilawana din nemnem tako ta say ammoan tako din tet-ewa ay Diyos. Isonga naitatapi tako sin tet-ewa ay Diyos tan naitatapi tako sin Anak na ay si Jesu Cristo. Sisya din tet-ewa ay Diyos met laeng ya din poon di biyag ay iwed patingga na.

²¹Laylaydek ay an-ak ko, dadlon yon addawian di sinan didiyos.

Din Maikadwa Ay Solat

San Juan

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Siya na di solat Juan sin esa ay Ina ay pinilin Diyos ya sin an-ak na. Waday mangwani en da naey di siin-a ay am-ammon Juan. Di odom et kanan da en din layden nina ay kalien et esay gimong di mamati ya din naitatapis di.

Olay mo aptik din solat ay nay, nabanol pay dedan din mabasas na. Kanas na en masapol ay manlinayad din mamati dowan da aben silsiliban ta adi da maiet-etekan si baken tet-ewa ay mait-itdo.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1-3

Pamagbaga maipanggep si layad 4-6

Pamagbaga maipanggep si man-it-idos baken tet-ewa 7-11

Din kaddengan di solat 12-13

1 Patgek ay Ina, Sak-en si Juan ay esa ay pangolon di mamati. Naey di solat ko en sik-a ay pinilin Diyos ya sin an-ak mo abe. Naimposan din layad ko en dakayo, et baken sak-en anggoy di manglay-layad en dakayo mo adi et am-in abe ay mangin ammo sin tet-ewa ay mait-itdo. ²Manlinlinayad tako tan naiigto sin nemnem tako din tet-ewa ay mait-itdo ay komakaman sin nemnem tako ay eng-enggana. ³Mo itoloy tako ay mangon-onod sin tet-ewa ay mait-itdo ya manlinlinayad tako, gon-oden tako di badang, seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ay Ama tako ya si Jesu Cristo ay Anak na.

⁴Peteg di ragsak ko sin nangammoak ay on-onodan din odom ay an-ak mo

din tet-ewa ay mait-itdo ay inbilin Ama tako ay si Diyos. ⁵Ngem wada pay et di laydek ay ibaga en dakayo: masapol ay manlinayad tako. Baken baro ay bilin na, tan say dindinngge tako manlogi sin damo. ⁶Mo tet-ewa pay ay manlaylayad tako, tongpalen tako din bilbilin Diyos. Yan din bilina ay inammoan tako sin damo et masapol ay manlinayad tako.

⁷Say inpanemnem ko na en dakayo, tan ad-ado di binmala ed wani ay mangiet-etek sin kaipoipogaw. Baken tet-ewa din it-itdo da, tan adi da bigbigen ay nanbalin si Jesu Cristo si tet-ewa ay ipogaw sin inmaliana sin nay daga. Din kaman dadi et maetek da ay ipogaw ay mangonkontra en Cristo. ⁸Siliban yo ngarud ta adi maiaw-awan din kosto ay init-itdo mi en dakayo, tan mo say iyat yo di, adi makolkolongan din gon-gona ay gon-oden yo sin tapin di agew.

⁹Olay mo sino ay ipogaw, mo adi na itoltoloy ay mangonod sin init-itdon Cristo mo adi et sursurokana, adi na am-ammo si Diyos. Ngem din mangipapati pay ay mangonod sin init-itdon Cristo et wada en sisya si Diyos Ama ya din Anak na abe. ¹⁰Isonga mo waday emey en dakayo si natken di it-itdo na, adi yo ipaspasgep sin beey yo. Olay adi yo aben pakomkomostaan. ¹¹Tan mo say amagen yo di, badbadangan yos sisya sin lawa ay am-amagena.

¹²Ad-ado pay di laydek ay ibaga en dakayo, ngem adiak intapi sin solat ay nay, tan mo mabalin koma, enak pasyalen dakayo. Asi tako manngangalat ay kosto yan peteg di layad tako ay man-asiila.

¹³Din an-ak di agim ay babai ay pinilin aben Diyos et pakpakomostaan das dakayo. Anggay ninas mabalin ay ibagak.

Din Maikatlo Ay Solat

San Juan

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Siya na di solat Juan sin esay gayyem na ay manngadan si Gaius ay nangipang-pangolo si esa ay gimong di mamati. Dinaydayaw Juan siya tan pinakpakana iman din mangaskasaba ay manlikliked sin kailili. Wada abey indadaan Juan en siya maipanggep sin lawa ay ogalin di esa ay ipogaw ay manngadan si Diotrefes.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1-4

Din pangidayawan Juan en Gaius 5-8

Din lawa ay inam-amag Diotrefes 9-10

Din siked ay inam-amag Demetrius 11-12

Din kaddengan di solat 13-15

1¹⁻² Patgek ay Gaius, Sak-en ay nangisolat isna et si Juan ay esa ay pangolon di mamati. Naimposan din layad ko en sik-a ay gayyem ko. Sapay koma ta mayat di biyag mo issa ya napigsa abe di awak mo ay kaman din kapigsan di pamma-tim. ³Waday aag-i tako ay inmal-alis na, et inbagabaga da ay ipapasnek mo ay mangonod sin tet-ewa ay mait-itdo. Am-in kano di am-amagem yan maikomkom-pas sin mait-itdo ay sana. Isonga peteg ay naragsakanak, ⁴tan magay kama-mayatan si panragsakak mo adi din nangeak ay on-onodan din an-ak ko din tet-ewa ay mait-itdo.

⁵Sigesiged di in-inyat mo sin aag-i tako ay nan-iy-iyen issa, tan olay mo sangaili da anggoy kayman, inay-ayowanam kanos daida ay kosto pay dedan. ⁶Sin kawada das na, dinaddad-at da abe sin gimong di mamati din siked ay pananglayad mo en daida. Mo waday kaman dana ay kasin maspad issa,

pangaasim ta itoltoloy mo kod ay mamedbadang en daida yan idawat mo en daida din kasapolan da sin danan. Mo mabalin abe, ilaem ta maibagay din badang mo en daida sin nabanol ay pansilsilbian da en Diyos. ⁷Tan sin en da pangikaskasabaan si maipanggep en Apo Jesus, adi da manman-a si kasapolan da sin ipogaw ay adi mamati. ⁸Isonga masapol ay datako ay mamati di mamadang en daida ta say makibingay tako sin obla da ay mangipaam-ammo sin tet-ewa ay mait-itdo.

⁹Wada di insolat ko ed idi sin gimong di mamati issa, ngem adi inkaskason Diotrefes tan adi na bigbigen din turay mi. Laydena gamin ay siya di manpangolo issa. ¹⁰Ngarud, mo emeyak issa, enak ibaga en dakayo din lawa ay am-amagena sin baken tet-ewa ay ipab-pabasol na en dakami. Et baken anggoy dana si am-amagena, tan adi na aben paspasgepen din aag-i tako ay mamati ay em-emey sin ili yo yan iparparit na pay din mayad ay mangipasgep en daida dowanen pakaanen sin gimong di mamati.

¹¹Gayyem ko, adi ka tadtadonen din lawa mo adi din siked. Tan din mangam-amag si siked et siya di anak Diyos, ngem din mangam-amag pay si lawa et addawi pay laeng di nemnem na en Diyos.

¹²Mo si Demetrius et pag mayat di ibagbagan di ipogaw maipanggep en siya. Din kabibiyag na abe et paneknekana din kinasiged na, tan maikokompas din am-amagena sin tet-ewa ay mait-itdo. Dakami abe et paneknekan mis siya en dakayo, yan ammom ay tet-ewa di ibagbaga mi.

¹³Ad-ado pay di laydek ay ibaga en sik-a, ngem adiak intapi sin solat ay nay ¹⁴tan mo mabalin koma, adi mabayag yan enak ilaen sik-a. Asi ta manngalat si kosto.

¹⁵Sapay koma ta natalna di biyag mo. Pakpakomostaan daka sin am-in ay gagayyem mo isna. Saes-aem ay pako-
mostaan kod din gagayyem takos sa. Anggay ninas mabalin ay ibagak.

Din Solat

San Jude

Maipanggep Sin Solat Ay Nay

Din solat ay nay et insolat Jude ay iyogtan Santiago sin gimong ono gimgimong di mamati ay adi tako ammo di kad-an da. Din gapo ay insolat na na et wada di naitapi en daida ay nangit-itdos baken tet-ewa. Kankanan da en olay onodan di mamati di kadodogis ay kabibiyag, tan laton pay dedan ay pakawanen Diyos daida begew sin segang na. Isonga nansolat si Jude sin gimong ta ipalawag na en daida din lawa ay ogalin di agin papati ay doy ya din dosa da. Binagaana abes daida ta esten da ay mangonod sin tet-ewa ay mait-itdo ay napo en Diyos.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1-2

Din panggep di solat 3-4

Din nanosaan Diyos sin nanbasbasol ed nabaon 5-7

Din ogalin di nangit-itdos baken tet-ewa ya din dosa da 8-13

Din inpadton Enok maipanggep sin kaokoman ya kadosaan da 14-16

Din inpadton di aapostol ay wada di agin papati 17-19

Pamagbaga ay esten di mamati ay mangonod si kosto ay mait-itdo ya ogali 20-23

Kararag ay pamindisyon ya pandayaw en Diyos 24-25

Din Panlogian Di Solat

1 Sak-en si Jude ay iyogtan Santiago di nangisolat isna. Esaak ay mansil-silbi en Jesu Cristo. Naey di solat ko en dakayo ay inayagan Diyos Ama. Dakayo di laydelaydena ya salsalaknibana enggana sin kasin omalian Jesu Cristo. ²Sa-

pay koma ta masepsep ay lak-amen yo di seg-ang, talna, ya layad ay mapmapo en Diyos.

Din Panggep Di Solat: Waday Naitatapi Sin Gimong Ay Agin Papati

³Laydelaydek ay gagayyem, nansolatak koma en dakayo maipanggep sin kaisalakanan tako am-in ay mamati, tan say laydelaydek ay ibaga en dakayo. Ngem adiak intoloy ay nangisolat sidi, tan ninemnem ko ay masapol ay bagaak dakayo ta ipakat yo din kabaelan yo ay mangonod ya manalaknib sin pammati tako ay enggay intalek Diyos en datako ay ipogaw na ta adi matap-tapian ono masoksokatan. ⁴Tan wada da kano di magay nemnem das Diyos ay naitapi en dakayo ay nangisassaot sin lawa ay panggep ya ogali da. Balbaliwan da din tet-ewa ay maipanggep sin seg-ang Diyos, tan kanan da en olay kano amagen di mamati di kom-pormi ay laylayden di awak da ay lawlaw ya kadodogis, tan laton kano ay masemaseg-ang si Diyos. Adi da aben bigbigen di tet-ewa ay maipanggep en Jesu Cristo ay eng-enggay nas Apo ay pansilsilbian tako. Naipadto sin naisolat ay kalin Diyos ed nabaon din kadosaan da.

Din Nanosaan Diyos Sin Nanbasbasol Ed Nabaon

⁵Enggay kayman inammoan yo di am-in ay enak ibaga en dakayo ay maipanggep si nanosaan Diyos sin nanbasbasol ed nabaon, ngem laydek pay dedan ay ipanemnem en dakayo. Nem-nemen yo ay insalakan Apo Diyos din ipogaw na sin nangipangoana en daida ay kinmaan ed Egipto, ngem asi na pag dosaen din adi namati et natey da. ⁶Nem-nemen yo abe din aanghel ay adi napnek sin saad ay indawat Diyos en daida mo adi et tinaynan da din kosto

ay nanbeeyan da ed langit. Begew sin nangamagan das di, kinadinaan Diyos daida si kadina ay adi kakaan et in-balod na sin kad-an di mabolinget ed dallem enggana sin nabanol ay agew ay pangokomana en daida. ⁷Nemnemen yo abe din man-ili ed Sodoma ya Gomorra ya din nandinmang ay il-ili.^{‡‡} Din bas-basol da et mais-o sin nanbasolan di aanghel ay doy ay nanaddaag si baken dan lebbeng ay daddaagen,^{¶¶} tan dinad-daag da di baken dan asawa, ya din lal-lalaki en daida et inak-aklongan da ay daddaagen din iib-a da ay lalaki. Isonga pinooan Diyos daida ya din il-ili da, et siya di din maidadaan en datako ay din adi mamati et dosaen Diyos si apoy ay adi kaddad-ep.

Din Ogalin Di Nangit-itdos Baken Tet-ewa Ya Din Dosa Da

⁸Ngem kaman nidi pay dedan di am-amagen dana ay mangit-itdos baken tet-ewa. Maiarig das man-iitaw, tan kaman adi da ammo di am-amagen da. Pakadodogisen dan awak da, adi da bigbigen di nangatngato mo daida, ya palawlawaeen da di aanghel. ⁹Olay pay din kangatoan ay aanghel ay si Miguel et adi na intoled ay nangiyat sisi. Tan sin nan-ibawan da en Satanas ay maipanggep sin way lebbeng na ay manga sin bangkay Moses, adi na pinalawlawas sisya, mo adi et kanana, “Si Apo Diyos di makaammo ay mangyamyam en sik-a.”^{§§} ¹⁰Ngem dana ay ipogaw et palawlawaeen da di olay sino ay adi da maawatan. Kaman dan animal ay adi nanemneman, tan din

maawatan da et din liknan di awak da et siya met laeng di manadael en daida.

¹¹Kaseseg-ang da tan kaeegyat di dosa da! Tan tadtadonen da din lawa ay ogalin Cain,^{*} ipapati da abe ay man-basol ay kaman din nasangawan Bal-aam[†] begew sin pangamgamgaman das pilak, ya konkontraen da abe di papan-golo da ay kaman din nangontraan Kora en Moses ed idi.[‡] Awni man et madosa da ay eng-enggana ay kaman met laeng din dosan Kora.

¹²Din naitatapian da en dakayo mo mangan ya mankumulgar kayo et ma-iarig si mansa ay mangipalawlawawa si nalinis ay bado. Magay egyat da en Diyos sin nalabes ay iyat da ay man-gan ya man-inom, mo adi et din awak da et anggoy di nemnemnemen da. Ma-iarig das liboo ay itaytayaw di dagem ay magay egen da ay odan. Kaman da aben kaiw ay adi manlames sin kosto ay pan-lamsana ono kaiw ay baken owat nam-gaan mo adi et nagabot abe. ¹³Maiarig da pay si dadakke ay dalloyon sin bay-bay ay mangisabosabo si kadodogis ay osab na sin benget na, tan kankanayon ay am-amagen da di kababain. Di esa abe ay kaiarigan da et managtagtag ay talaw ay nasangaw sin kosto ay pan-danan da. Isonga waday kabolingetan ay lugar ay insaganaan Diyos ay kaibalodan das eng-enggana.

Din Inpadton Enok Maipanggep Sin Kaokoman Ya Kadosaan Di Mangit-itdos Baken Tet-ewa

¹⁴Si Enok ay naikan-em ay pankaapon Adan et waday inpadto

^{‡‡}1:7 Genesis 19:1-24.

^{¶¶}1:7 Kanan di odom en din aanghel ay doy et dinaddaag da di babbabai isnan daga. Ilaen abe sin Genesis 6:2-4 ya 2 Pedro 2:4.

^{§§}1:9 Daniel 10:13,21; 12:1.

^{*}1:11 Genesis 4:1-8; 1 Juan 3:12.

[†]1:11 Bilbilang 22-24; 31:16; 2 Pedro 2:15-16.

[‡]1:11 Bilbilang 16:1-35.

na ay maipanggep en daida. Kanana, “Ilaen yo, awni et omali din Apo ay mangikoykoyog si kalibolibo ay nasantoan ay aanghel na ¹⁵ta ena okomen di am-in ay ipogaw. Keddengana am-in di nakabasol ay magay nemnem das Diyos begew sin am-in ay inam-amag da ay lawa ya am-in ay kasisinit ay inbagbaga da sin pangonkontraan da en sisya.” Siya din inpadton Enok. ¹⁶Din ipogaw ay nay et kanayon ay manmaymayotmot da ya adi da polos mapmapnek. Din on-onodan da et din lawa ay laylayden da. It-it-ek day awak da down da aben bolboladasen iib-a da ta maa dan layden da.

Din Inpadton Di Aapostol Ay Wada Di Agin Papati

¹⁷Ngem dakayo ay gagayyem, adi yo linglinglingan din inpadton di aapostol Jesu Cristo ay Apo tako. ¹⁸Kanan da en dakayo, “Mo domateng di maododi ay agew, wada di manlaslasoy ay manongtongpal sin laylayden da ay lawa.” ¹⁹Daida di mangodwagodwa en dakayo. [†]On-onodan da din naipogawan ay nemnem da, tan maga en daida din Ispiriton Diyos.

Pamagbaga Ay Esten Di Mamati ay Mangonod Si Kosto Ay Mait-itdo Ya Ogali

²⁰Ngem dakayo pay ay gagayyem, itoltoloy yo ay papigpigsan di pamatin di iib-a yo babaen sin pangadadalan yo sin dadlon nasantoan ay mait-

itdo ay patpatien tako. Ipapasnek yo abe ay mankarkararag, ya ilaen yo ta din Ispirito Santo di mangiturturong en dakayo sin pankarkararagan yo. ²¹Adi yo pandokdokogan ono linglinglingan din layad Diyos en dakayo, mo adi et anosan yo ay manseseed sin agew ay pangon-odan yo si biyag ay iwed patingga na ed langit begew sin seg-ang Jesu Cristo ay Apo tako. ²²Maseg-angkayo sin mandowadowa ta papigsan yo din pammati da. ²³Mo din masangsangaw et awisen yos daida ay mamati, tan mo say iyat yo di, kaman yon gamdoten ay mangisalakan en daida sin apoy. Mo pay din managbasol et seg-angan yo abes daida, ngem kaliliget yo din basbasol da, tan kaman logit ay manmansa, et dadlon yon siliban tan mo maalinan kayo.

Kararag ay Pamindisyon Ya Pandayaw En Diyos

²⁴⁻²⁵Sapay koma ta madayaw si eng-enggana din es-esa ay Diyos ay mangisalakan en datako babaen en Jesu Cristo ay Apo tako. Kabaelana ay manalaknib en dakayo ta adi kayo maisokba ay manbasol, et awni et maga polos di pankolongan yo mo ipapika nas dakayo sin sangoanana, et peteg di ragsak yo ay mangisin-eng sin mankonkoniniing ay kinadiyos na. Madayaw sisya, tan sisya di kangatoan ya manakabalin ay Diyos ay magay gedeng di kalebbengana manlogi sin damodamo ya ed wani ya eng-enggana. Amen.

[†]1:19 Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: *Daida di mangilalasin si awak da en dakayo.*

Din Inpaammon

Jesu Cristo En San Juan

(PALTIING)

Maipanggep Sin Libro Ay Nay

Din Inpaammon Jesu Cristo en Juan maipanggep di mapasamak sin tapin di agew et naisolat sin timpo ay napalpaligatan di Cristiano begew sin pammati da en Apo Jesu Cristo. Din kapatgan ay panggep Juan ay nangisolat isna et ta pagisaena di nemnem da ta say ipapasnek da ay mamati olay mo napalpaligatan da.

Din kaad-adoan ay linaon din libro ay nay et din inpail-ilan Jesu Cristo en Juan ay kaman iitaw ay waday olog da am-in. Siguro din Cristiano sin timpon Juan et naawatan da din layden dana ay iitaw ay kalien, ngem ed wani, naligat di odom ay maawatan et baken nan-iso di pangawat di ipogaw sin olog da. Olay mo siya di, maawatan din olog di odom ay simbolo ono pangarig ay insolat Juan. Kaspangarigan, din layden di mata ay kalien et panangammo, din sakngod et panakabalin ya kalebbengan, ya din siki et kinabaked. Nalaka abe ay maawatan din kapatgan ay maibagbagas na ay siya din dadlon pangabakan Diyos sin am-in ay kaibaw na babaen en Cristo ya din pangon-gonaana sin matalek ay ipogaw na ay makitetee en sisya si eng-enggana. Sin maod-odi ay kapitolo, wada di omiparagsak ay maipanggep sin baro ay langit ya daga ay amagen Diyos ya din baro ay siyodad ay Jerusalem ay mapo ed langit.

Din Linaona

Din panlogian di solat 1:1-8

Din damo ay naipaila en Juan ay kaman iitaw 1:9-20

Din solsolat sin pito ay gimgimong 2:1-3:22

Din kadayawan Diyos ed langit 4:1-11
Din nalopilop ay papil ya din karnero 5:1-14

Din pito ay naiipket sin nalopilop ay papil 6:1-8:1

Din pito ay tanggoyob 8:2-11:19

Din babai, dragon ya dow a ya kaeegy at ay animal 12:1-13:18

Din karnero ya din 144,000 ay sinobot na 14:1-5

Din kaapitan di kaipoipogaw sin daga 14:6-20

Din pito ay mallokong ay napnos dosa 15:1-16:21

Din babai ay nangakabayos kaeegy at ay animal 17:1-18

Din nabakasan di Babilonia ya naabakan di am-in ay kaibaw Diyos 18:1-20:10

Din maodi ay pangokoman Diyos sin kaipoipogaw 20:11-15

Din baro ay langit, baro ay daga ya baro ay Jerusalem 21:1-22:5

Din kaddengan di solat 22:6-21

Din Panlogian Di Solat

1 Din linaon din libro ay nay et din inpaammon Jesu Cristo maipanggep sin dandani ay mapasamak. Si Diyos di nangipaammo en sisya ta say ipaammo na abe sin kaipoipogaw ay mansilsilbi en sisya. Isonga inbaan Cristo di anghel na ta ipaammo na en sak-en ay si Juan ay mansilsilbi en sisya. ²Insolat ko din am-in ay naipaila en sak-en, et paneknekak ay siya dana di tet-ewa ay kalin Diyos ay inpaammon Jesu Cristo. ³Nagasat di ipogaw ay mangibasa sin naipadto ay naisolat isna, ya nagasat abe di mannge ya mamati, tan dandani di katongpalana.

⁴⁻⁵Naey di solat ko en dakayo ay man-gimgimong sin pito ay gimong sin probinsiya ay Asia. Sapay koma ta wada en dakayo di seg-ang ya talna ay mapmapo en Diyos ya din Ispir-

ito na ya si Jesu Cristo. Si Diyos et wada ed wani, wada ed idi ya wada si eng-enggana. Din Ispirito na ay wada sin sangoanan di trono na et pito di kaipailaan di panakabalina.[§] Si Jesu Cristo et sisya din matalek ay mangipanekek si maipanggep en Diyos. Sisya abe di damo ay natago kasin ay adi kasin natey ya din mangituray sin amin ay tuturay isnan lobong. Laydelaydenas datako, et pinawayaanas datako sin basbasol tako babaen sin dada na ay inmayos sin nateyana. ⁶Intapi nas datako sin panturayana ta makituray tako en sisya, et nanbalinena abe si datako si papadi ay mansilsilbi en Diyos ay Diyos na ya Ama na.** Sapay koma ta madaydayaw ya manturturay si eng-enggana. Amen.

⁷Nemnemen yo na. Omali si Jesus ay maikoyog sin liboo, et ilaen di am-in ay ipogaw. Olay din nangilansa en sisya sin krus et ilaen das sisya. Et palaloy sakit di nemnem di am-in ay ipogaw isnan daga begew en sisya. Dadlon tet-ewa na.

⁸Si Apo Diyos ay manakabalin am-in ay wada ed wani, wada ed idi ya wadas eng-enggana et kanana, “Sak-en di makwani en Alfa ya Omega, laydena ay kalien, sak-en di logian ya panpatingaan di am-in.”††

Din Damo Ay Naipaila En Juan Ay Kaman Iitaw

⁹Sak-en si Juan ay agi yo ay mamati. Begew sin nakies-esaan tako en Jesus, makilaklak-amak sin pangan-anosan yo sin ligat yo ya sin makiturayan yo en sisya. Din napasamak en sak-en ed idi

et kineddengnan das sak-en ay maiey ed Patmos ay kitkittoy ay ili ay linilikob di baybay. Say inamag da di begew sin nangikaskasabaak sin kalin Diyos ya sin mait-itdo ay inpaammon Jesus. ¹⁰Sin esa ay Dominggo ay agew di Apo, inpaaitaw din Ispirito Diyos sak-en, et dinngek di napigsa ay kali sin edegak ay kaman bongog di tanggoyob. ¹¹Kanana, “Isolat mo din ilaem ta ipawit mo sin pito ay gimgimong ay wada ed Efeso, Esmirna, Pergamum, Tiatira, Sardis, Filadelfia ya ed Laodicea.”

¹²Idi dinngek din kali ay sana, nanwingiak ta ilaek mo sino di mangalkali en sak-en, et inilak di pito ay balitok ay patangan di silaw. ¹³Sin nan-gawaan da, wada di kaman ipogaw di kailaana ay nanbabado si nagayad. Wada abe di balitok ay naibibilko sin pagew na. ¹⁴Din book na et mankikilat ay kaman kapes ono andap, ya din mata na et kaman manbidbidang ay apoy. ¹⁵Din siki na et mankonkoniniing ay kaman natanig ay gambang ay naoto si apoy ya nalaslasan, ya din kali na et kaman din ganayaa di nakayang ay manpaypayasapas ay danom.‡‡ ¹⁶Sin makannawan ay takkay na, wada di pito ay talaw ay iin-genana, ya wada abe di matadem ay kampilan ay doway tadem na ay bomalbala sin tepek na. Din ropa na abe et somili ay kaman din agew sin alas dosi.

¹⁷Sin nangilaak en sisya, natokangak sin sangoanana ay kamanak natey. Ngem inkapay nan sak-en din makanawan ay takkay na yan kanana, “Adi ka emegyat, tan sak-en di omona ya maodi.¶¶ ¹⁸Sak-en di matatago, tan olay

§1:4-5 Sin libro ay nay, maipidwapidwa din numero ay pito. Din olog di pito sin pannemnem di Judio et kosto kosto, komplito, magay kolang na.

**1:6 Exodo 19:6.

††1:8 Alfa di damo ay letra sin abakadan di Griego. Omega di maodi ay letra.

‡‡1:15 13-15 - Daniel 7:9,13; 10:5-6.

¶¶1:17 Isaias 44:6.

mo nateyak, ilam, nay matmatagoak si eng-enggana. Sak-en abe di makaammo sin pese ya wada en sak-en di sosi ay panbokat ed Hades ay kad-an di natey. ¹⁹Isolat mo ngarud din am-in ay ipailak en sik-a ay mapasasamak ed wani ya mapasamak sin tapin di agew. ²⁰Din pito ay talaw ay inilam sin makannawan ay takkay ko ya din pito ay balitok ay patangan di silaw et adi naipaammo di olog na ed idi, ngem nay ipaammok en sik-a ed wani. Din pito ay talaw et daida di aanghel ay mamanbantay sin pito ay gimgimong. Din pito abe ay patangan di silaw et daida di pito ay gimgimong.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Efeso

2 “Din isolat mo sin anghel ay manbantay sin gimong ed Efeso et siya na. ‘Sak-en di nananggen sin pito ay talaw sin makannawan ay takkay ko ya manmandan sin nan-gawaan di pito ay balitok ay patangan di silaw. Siya na di ibagak en dakayo. ²Ammok di kabibiyag yo. Nagaget kayo ay manobla para en sak-en ya naanos kayo. Kinonkontra yo abe din it-itdon di lawa ay ipogaw, tan pinadpadas yo di mangmangwani en aapostol da, et inammoan yo ay man-et-etek da. ³Ammok ay inanosan yo di napalpaligatan yo begew en sak-en, et inapasnek yo ay namati ay adi nankeykeyat.

⁴“Ngem wada di panigaak sin kabibiyag yo et siya na. Adi yo laylayden sak-en ya din gagait yo ay kaman koma din sigod ay layad yo. ⁵Masapol ngarud ay nemnemen yo din napigsa ay layad yo sin damo. Manbabawi kayo ta amagen yo kasin din inam-amag yo sin damo. Tan mo adi kayo manbabawi, emeyak issa ta

kaanek din patangan di silaw yo sin kosto ay kad-ana. ⁶Ngem wada pay di panlaydak en dakayo, tan kaliliget yo din am-amagen di Nicolaita^{§§} ay kaliliget ko met laeng. ⁷Dakayo ay manmannge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong. Di ipogaw ay mangabak si lawa et idawat ko en daida di kalebbengan ay mangan sin lames di kaiw ay mangidawat si biyag ay gomabgabay ed Paraiso ay kad-an Diyos.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Esmirna

⁸Pag nan kanan, “Din isolat mo abe sin anghel ay mamanbantay sin gimong ed Esmirna et siya na. ‘Sak-en di omona ya maodi. Sak-en abe di natey ya natago kasin. Siya na di ibagak en dakayo: ⁹Ammok ay mapalpaligatan ya nabibiteg kayo, ngem din katet-ewa na et nabaknang kayo. Ammok abe ay palawlawen di Judio si dakayo, ngem olay mo kankanan da en Judio da, baken dan tet-ewa ay ipogaw Diyos mo adi et gimong di ipogaw Satanas. ¹⁰Adi kayo emegyat sin ligat ay nganngani ay lakamen yo. Awni man et padasen din Diablo si dakayo, tan ipabalod na di odom en dakayo et mapaligatan kayos sinpo ay agew. Ngem ipapasnek yo ay mamati en sak-en olay mo say kateyan yo, et idawat ko en dakayo di korona ay siya din biyag ay iwed patingga na. ¹¹Dakayo ay manmannge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong. Di ipogaw ay mangabak si lawa et adi da maitapi ay madosa si eng-enggana sin makwani en maikadwa ay kateyan di ipogaw.”

§§2:6 Din makwani en Nicolaita et daida di nan-it-itdo ay mabalin ay tongpalen di Cristiano din laylayden di awak na ya pantapiena di pammati na en Cristo ya ogalin di pagano.

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Pergamum

¹² Pag nan kanan, “Din isolat mo abe sin anghel ay mambantay sin gimong ed Pergamum et siya na. ‘Sak-en di waday matadem ay kampilana ay doway tadem na. Siya na di ibagak en dakayo: ¹³ Ammok ay panturturayan Satanas di ili yo, ngem olay mo siya di, itoltoloy yo pay dedan ay mamati en sak-en. Ammok abe din naamag en Antipas ay matalek ay nangikaskasabas maipanggep en sak-en. Olay mo pinse das sisya issa ay ilin Satanas, adi yo dinokogan di pammati yo en sak-en.

¹⁴ “Ngem wada di at-atik ay panigaak sin kabibiyag yo, tan wada da di naitatapi en dakayo ay mangon-onod sin initdon Balaam ed idi. Si Balaam et initdo na en Balak di amagena ta masolisog di Israelita ay manbasol. Isonga inawis nas daida ay makikan si naidaton si sinan didiyos ya manaag si baken dan asawa.* ¹⁵ Siya abe en dakayo, tan wada en dakayo di mangon-onod sin ititdon di Nicolaita. ¹⁶ Manbabawi kayo ngarud, tan mo adi kayo manbabawi, adi mabayag yan emeyak issa, et osalek din kampilan ay bomalbala sin teppek ko ay mangobat en daida. ¹⁷ Dakayo ay manmanngge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong. Di ipogaw ay mangabak si lawa et idawtak daida sin naitatabon ay makan ay makwani en manna. Idawtak abe di esa ya esa en daida si mankilat ay bato ay nasolatan si baro ay ngadan, et magay nakin ammo sin ngadan ay sana mo adi din ipogaw ay naidawtana.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Tiatira

¹⁸ Pag nan kanan, “Din isolat mo sin anghel ay mambantay sin gimong ed Tiatira et siya na. ‘Sak-en din Anak Diyos ay kaman manbidbidang ay apoy di mata na ya kaman nalaslasan ay gambang di koniniing di siki na. Siya na di ibagak en dakayo. ¹⁹ Ammok din kabibiyag yo, isonga ammok din layad ya pammati yo, din pansilsilbian yo sin gagaik yo ya din anos yo sin maligligatan yo. Ammok abe ay sigesiged di am-amagen yo ed wani mo sin damo.

²⁰ “Ngem wada pay dedan di panigaak sin kabibiyag yo, tan inpalpalobos yo din naitatapian din sana ay babai ay si Jezebel† en dakayo. Kankanana en pankalkalian Diyos sisya, ngem begew sin it-itdo na, aw-awisena din mansilsilbi en sak-en ta dadddaagen da di baken dan asawa ya mangmangan das makan ay naidaton sin sinan didiyos. ²¹ Indawat ko en sisya di waya ay mangibabawi sin basbasol na, ngem sigaana ay pandokogan din panaddaagana si bakenan asawa. ²² Isonga palalo ay pansakitek sisya ta adi makabangon sin katri na. Palalo abe ay paligatek din nakibasbasol en sisya mo adi da ibabawi din naitatapian da sin kadodogis ay ogali na. ²³ Peslek abe din maibilang ay aan-ak na ay mangon-onod en sisya. Et siya din pangammoan di am-in ay gimgimong ay sak-en di dadlon nangaammo si nemnem ya laylayden di ipogaw. Et gon-gonaak di esa ya esa en dakayo ay maibasar sin inam-amag na.

²⁴ “Ngem di odom en dakayo issa ed Tiatira et adi kayo nasangsangaw sin lawa ay it-itdo na ay sana ya magay inadal yo sin kanan da en naoneg ay maititdo ay napo en Satanas. Isonga adiak

*2:14 Bilbilang 22:5,7; 31:16.

†2:20 1 Aari 16:31.

tapien din on-onodan yo ay bilbilin.
²⁵Ibagak anggoy en dakayo ay itoltoloy yo ay mamati sin tet-ewa enggana ay omaliak. ²⁶Di ipogaw ay mangabak si lawa ya itoltoloy da ay mangamag si laydek enggana sin kateyan da et iyaak daidas kalebbengan ay makituray en sak-en sin kailili ²⁷ay kaman din kalebbengan ay indawat Amak en sak-en. Isonga maga di makaabak en daida mo adi et dadlon dan abaken di adi mamigbig sin turay da ay kaman dan gepaken di linang ay banga si landok.[‡]
²⁸Idawat ko abe en daida din batakagan ay maila sin gabis. ²⁹Dakayo ay manmannge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Sardis

3 Pag nan kanan, “Din isolat mo sin anghel ay mambantay sin gimong ed Sardis et siya na. ‘Sak-en di kad-an di Ispiriton Diyos ay pito di kaipailaan di panakabalina. Sak-en abe di nananggen sin pito ay talaw. Siya na di ibagak en dakayo. Ammok di kabibiyag yo. Ammok ay sin pangilan di ipogaw, waday naispiritoan ay biyag yo, ngem sin pangilan Diyos, natey kayo. ²Ibangon yo ngarud ta papigsaen yo din nakapoy ay pammati yo ay nabay-an ay dandani ay mamaga. Tan inammok ay adi omanay di am-amagen yo si kapnekan Diyos ko en dakayo. ³Nemnemen yo ngarud din nait-itdo en dakayo ed idi ay inawat yo. Masapol ay say pasien yo di dowan yo aben ibabawi din basbasol yo. Tan mo adi yo igibek, somawangak ay kaman mangakew sin labi ay manosa en dakayo, et maetnga kayo, tan adi yo namnamaen din oras ay omaliak.

⁴“Ngem wada pay di at-atik en dakayo issan ed Sardis ay adi namansaan di bado na. Sin tapin di agew, makikadkadwa da en sak-en ay manbabados mankilat, tan maikari da ay mangiyat sisi. ⁵Di ipogaw ay mangabak si lawa et manbabado da abes mankilat ay kaman si daida. Adiak polos kaanen ngadan da sin libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag na ay iwed patingga na, mo adi et ipodnok ay ipogaw kos daida sin sangoanan Amak ya din aanghel na. ⁶Dakayo ay manmannge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Filadelfia

⁷Pag nan kanan, “Din isolat mo abe sin anghel ay mambantay sin gimong ed Filadelfia et siya na. ‘Sak-en di matalek ya nasantoan ay nananggen sin sosin di ilin Ari David. Mo bokatak, maga di makain-eb, et mo in-eb ko, maga di makabokat.[†] ⁸Ammok di kabibiyag yo. Ammok ay at-atik anggoy di kabaelan yo, ngem olay, tan pinatpati yo din inbagbagak ya adi yo insassaot ay mamati kayo en sak-en. Isonga wada di maiarig si segpan ay binokatak para en dakayo ay maga di makain-eb.

⁹“Dengngen yo na. Waday Judio issa ay kaman dan naitatapi sin gimong Satanas, tan kankanan da en ipogaw Diyos daida, ngem etek da, tan baken tet-ewa. Awni et pilitek daida ay emey mandokmog sin sangoanan yo, et say pangammoan da ay laydelaydek dakayo. ¹⁰Gapo ta pinatpati yo din bilin ko ay anosan yo din mapalpaligatan yo, ilisik dakayo sin kaeegyat ay ligat[§] ay domateng sin in-

[‡]2:27 26-27 - Salmo 2:8-9.

[†]3:7 Isaias 22:22.

[§]3:10 Di esa abe ay kaiologana sin Griego et: ...ayowanak dakayo sin kaeegyat ay ligat...

tiro ay lobong ay panligatan di ipogaw ay adi mamati. ¹¹ Dandani di omaliak, isonga ipapasnek yo ay mangonod sin tet-ewa ay mait-itdo ta say maga di mangan sin korona ay gon-gona yo. ¹² Di ipogaw ay mangabak si lawa et panbalinek siya si tokod sin timplon Diyos, laydena ay kalien, komakaman sidi ay adi polos komakkaan. Malkaak abes siya sin ngadan Diyos ay Apok ya din ngadan di ilin Diyos ay din baro ay Jerusalem ay bomaba ay mapo en Diyos ed langit. Malkaak abes siya sin baro ay ngadan ko. ¹³ Dakayo ay manmanngge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong.”

Din Pamagbaga Sin Gimong Ed Laodicea

¹⁴ Pag nan kanan, “Din isolat mo abe sin anghel ay mamanbantay sin gimong ed Laodicea et siya na. ‘Sak-en di makwani en Amen, tan matalekak ya tet-ewa am-in di ipaneknek ko ay maipanggep en Diyos. Sak-en abe di poon di am-in ay pinarsua na. Siya na di ibagak en dakayo. ¹⁵ Ammok di kabibiyag yo. Maiarig kayos danom ay man-at-atong ay baken man-atong ono mantetek. Laydek ay man-atong ono mantetek kayo koma,** ¹⁶ ngem gapo ta man-at-atong kayo, itogpak dakayo. ¹⁷ Kankanan yo en baknang kayo ay wada en dakayo di am-in ay kasapolan yo, ngem adi yo ammo ay din katet-ewa na et kaseseg-ang kayo. Tan tet-ewa ay nabibiteg kayo, magay bado yo, ya nagodab kayo. ¹⁸ Bagba-

gaak ngarud dakayo ta sak-en di panlakoan yos natanig ay balitok ay nalinisan si apoy ta say tet-ewa ay bomaknang kayo. Sak-en koma abe di panlakoan yos mankilat ay ibado yo ta say adi kayo mabainan begew sin nalalabosan yo. Sak-en koma abe di panlakoan yos agas ay iagas yo sin mata yo ta say makaila kayo kasin.†† ¹⁹ Am-in ay laydelaydek et bagbagaak ya sopsoplittek daida, isonga ibabawi yo san basbasol yo ta onodan yos sak-en ay kosto. ²⁰ Denggen yo, wadaak ay pinmipika sin kad-an di segpan ay mantogtogtog. Mo waday manngge sin kalik et bokatana, senggepak et makiokobak en siya. ²¹ Di ipogaw ay mangabak si lawa et iyaak daidas kalebbengan ay makitokdo en sak-en ay manturay ay kaman abe din nakitokdoak en Amak ay manturay sin nangabakak en Satanas. ²² Dakayo ay manmanngge, nemnemen yo din ibagbagan di Ispiriton Diyos sin gimgimong.”

Din Kadayawan Diyos Ed Langit

4 Nakdeng pay di, tinamang ko di segpan ay nabobokatan ed langit. Dinnggek abe din kali ay sigod ay dindinnggek ay kaman bongog di tanggoyob ay mangmangwani en sak-en, “Omali kas na ta ipailak en sik-a din maamag sin tapin di agew.” ² Inmipaiitaw din Ispiriton Diyos ay dagos, et inilak di tronon di ari ay waday tinmotokdo. ³ Din kailaan di tinmotokdo et mankonkoniniing ay kaman din nabanol ay bato ay makwani en haspe ya karnelia. Wada di

****3:15** Wada di doway ay ili ay nadamdag begew sin danom da ay asag-en ed Laodicea. Ed Hierapolis, wada di obbog ay bemelaan di man-atong ay danom ay nan-am-amsan di ipogaw ta makaan sakit da. Ed Colosas abe, wada di mantetek ay danom ay mam-is. Ngem din danom da ed Laodicea et man-at-atong ya mantab-ang. Isonga kanan di odom en din layden Cristo ay kalien et waday silbin di man-atong ay danom ya siya abe sin mantetek, ngem din man-at-atong ay danom ay kaiarigan din gimong ed Laodicea et magay silbi na.

††**3:18** Maibagay din inbagan Apo Jesus en daida ed Laodicea, tan nadamdag da begew sin ad-ado ay bangko ya nigosyo da, din napintas ay lopot ay mangitit ay inam-amag da, ya din agas di mata ay inlklako das odom ay il-ili.

badkong ay maata di kolor na ay kaman din bato ay makwani en esmeralda ay nangaabonga sin trono.^{‡‡} ⁴ Sin nanlikdan di trono, wada abe di downpo ya opat ay kasin trono ay tinmotokdoan di downpo ya opat ay pangolo. Nanbabado das mankilat ya nankokorona das balitok. ⁵ Wada abe di silsilap di kimat ya man-agodood ay kido ay mapmapo sin naigagawa ay trono, et sin sangoanana, wada di pito ay manbidbidang ay silaw ay siya din kiarigan di Ispiriton Diyos ay pito di kaipailaan di panakabalina. ⁶ Sin sinagang na abe, wada di kaman baybay ay naamag si salming ay mankoniniing ay kaman kristal.^{¶¶}

Sin sag-en di opat ay benget di trono, wada di opat ay matmatago ay parsua ay pag namataan di awak da, sin sango ya siya abe sin edeg da. ⁷ Din omona ay parsua et kaman layon di kailaana, din maikadwa et kaman baka, din maikatlo et waday ropa na ay kaman ropan di ipogaw, ya din maikap-at et kaman dakdake ay titit ay mantaytayaw. ⁸ Napapayakan da am-in si sageenem, ya pag namataan di awak da, pati sin dallem di payak da.^{§§} Inagew ya linabi, adi da isalsaldeng ay mankankanta ay mangmangwani,

“Dadlon nasantoan si Apo Diyos ay manakabalin amin. Maga polos di makaiso sin kinasanto na. Wadas sisya ed idi, wada ed wani ya wada abe si eng-enggana.”^{*}

⁹ Dana ay opat ay matmatago ay parsua et bigbigen da din kinapateg di tinmotokdo sin trono ay matmatago si

eng-enggana, et daydayawen ya pan-iyamanan das sisya. Et mo say am-amagen da di, ¹⁰ mandokmog ay manyakog-ong din downpo ya opat ay pangolo sin sangoanan di tinmotokdo sin trono ay matmatago si eng-enggana, et dayawen da abes sisya. Ipayag da abe din korona da sin sangoanana ay mangmangwani,

¹¹ “Sik-a ay Apo ya Diyos mi, maikari ka ay bigbigen mi din kinapateg ya panakabalin mo ya dayawen mis sik-a. Tan sik-a di namarsua sin amin. Begew sin panggep mo, naparsua ya matmatago da.”

Din Nalopilop Ay Papil Ya Din Karnero

5 Pagak ilaen ay din tinmotokdo ay manturay et waday iin-genana ay papil ay nalopilop sin makannawan ay takkay na. Nasosolatan din nanbinas-il ya waday pito ay kaman istam ay naiipket sin benget na ta adi maoklag.[†] ² Inilak abe di anghel ay dakdake di panakabalina ay nangipigsa sin kali na ay nangwani, “Sino di maikari ay manglatlat en dana ay naiipket ta oklagena din papil?” ³ Ngem olay ed langit ono sin daga ono ed dallem ay kad-an di natey, maga polos di waday kalebbengana ay mangoklag ta basaena. ⁴ Isonga inmogogaak, tan magay dinatnganas maikari ay mangoklag. ⁵ Ngem pag kanan di esa sin dooy ay papangolo en sak-en, “Adi ka man-og-oga, tan ilam, wada di makwani en Layon ay polin Juda ya polin aben David. Inabak nas Satanas, isonga

‡‡4:3 2-3 - Ezekiel 1:26-28.

¶¶4:6 Ezekiel 1:22.

§§4:8 6-8 - Ezekiel 1:5-6,10-18.

*4:8 Isaias 6:2-3.

†5:1 Ezekiel 2:9-10.

kabaelana ay latlaten din naiipket sin papil ta oklagena.”[‡]

⁶Sin nangwanianan di, inilak di anak di karnero ay pinmipika sin gawan di opat ay matmatago ay parsua ya din papangolo ay nanlilikob sin trono. Din kailaan di Karnero et kaman waday namse en sisya ed idi. Pito di sakngod na ya pito abey mata na ay siya din Ispiriton Diyos ay pito di kaipailaan di panakabalina ay naibaa sin am-in ay ili isnan lobong. ⁷Inmey din Karnero sin kad-an di trono, et ina na din nalopilop ay papil sin makannawan ay takkay di tinmotokdo. ⁸Sin nangaanas di, din opat ay parsua ya din downpo ya opat ay pangolo et nandokmog da ay nanyakog-ong sin sangoanana. Esa ya esa ay pangolo et waday arpa ay kotkotingtingena ya waday iin-genana ay balitok ay mallokong ay napnos insinso ay siya din karkarag di ipogaw Diyos. ⁹Nankanta das baro ay kanta ay nangwani,

“Sik-a di maikari ay manga sin nalopilop ay papil ya manglatlat sin naiipket sin benget na. Tan pinse daka, et din dadam di inbaya mo sin kaipoipogaw ta waday manbalin si ipogaw Diyos ay mapo sin am-in ay nasyon ya grupo ay nankinalasi di kali ya kodil da. ¹⁰Intapim daida sin panturayam ta makituray da en sik-a sin daga ya nanbalinem abe si daida si papadi ay mansilsilbi en Diyos tako.”

¹¹Nantamangak kasin et dinngkek di kalin di kalibolibo ay aanghel ay adikabilang ay nanlilikob sin trono ya sin matmatago ay parparsua ya papangolo.

¹²Inpigsa dan kali da ay nangikankanta, “Din Karnero ay pinse da et maikari ay mabigbig di kalebbengana, kinabaknang na, sirib na ya panakabalina.

Sisya koma di madayaw ya maipangato ya mait-ek.”

¹³Pagak dengngen din pankankataan di am-in ay wada ed langit ya sin daga, sin dallem ay kad-an di natey ya sin baybay. Am-in di pinarsuan Diyos et mankankanta da ay mangmangwani, “Sapay koma ta din tinmotokdo sin trono ya din Karnero et mait-ek, maipangato, madayaw ya mabigbig di kalebbengan da si eng-enggana.”

¹⁴Pag songbatan din opat ay matmatago ay parsua yan kanan da, “Amen.” Downpay din papangolo et kasin dan nandokmog ay nanyakog-ong ay nanaydayaw sin Karnero ya sin tinmotokdo sin trono.

Din Nalatlatan Di Nangon-ona Ay Enem Ay Naiipket

6 Idi manboyboyaak, linatlat din Karnero din omona sin pito ay naiipket, et waday dinngkek ay kaman kido ay kalin di esa sin opat ay matmatago ay parsua. “Omali ka et,” kanana. ²Sin nangisisin-engak, kasawang di mankilat ay kabayo ay waday nangakabayo ay nananggen si pana ay igobat na. Naidawtan sisya si korona et kadipos ay mangaabak si kaibaw na.

³Pag latlaten din Karnero din maikadwa ay naiipket, et dinngkek din kalin di maikadwa ay parsua ay nangwani, “Omali ka et.” ⁴Kabala et di esa ay kabayo ay manbalanga, et din nangakabayo et naiyaan si kalebbengan ay mangaan si talna isnan daga ta say man-gogobat ya man-asipse di ipogaw. Naidawtan abe si ando ay kampilan.

⁵Pag latlaten din Karnero din maikatlo ay naiipket, et dinngkek din kalin di maikatlo ay parsua. “Omali ka et,” kanana. Idi manboyboyaak, kabala et di mangitit ay kabayo.

[‡]5:5 Genesis 49:9; Isaias 11:1,10.

Din nangakabayo en sisya et waday iin-genana ay timbangan. ⁶Asiak dinnge di kali ay kaman napo sin gawan di opat ay matmatago ay parsua ay kanana, “Awni et waday betil sin daga, isonga din lagbon di ipogaw si sin-agew et omanay anggoy si kanena sin doy ay agew, begas ono tigi. Ngem adi yo panginnginaen di mantika ya danom di obas.”

⁷Pag latlaten din Karnero din maikap-at ay naiipket, et dinngek din kalin di maikap-at ay parsua ay nangwani, “Omali ka et.” ⁸Il-ilaek pay et kabala di inmoopsat ay kabayo. Din nangakabayo et manngadan si Pese ya din kakoyog na ay omon-onod et si Hades ay siya din kad-an di natey. Naidawtan das kalebbengan ay mamse si inkap-at di ipogaw isnan daga babaen si gobat, betil, sakit ya atap ay aanimal.

⁹Pag latlaten din Karnero din maikalima ay naiipket, et inilak sin dallem di altar di ab-abiik di kaipoipogaw ay napsenapse begew sin nangon-onodan da sin kalin Diyos ya sin mait-itdo ay inpaammon Apo Jesus. ¹⁰Kanan da ay nangibogaw, “Ay Apo Diyos ay manakabalin, nasantoan ya matalek ka. Ay daetan pay di kabayag di pangokomam sin adi mamati ay kaipoipogaw sin daga ta man-ibaes ka sin namse en dakami?” ¹¹Et pag dan naidawtan am-in si nagayad ay bado ay mankilat ya naibaga en daida ay man-ibbay da pay si sinkaattikan engganans komosto di bilang di aag-i da ay mansilsilbi en Diyos ay peslen di ipogaw ay kaman abe din napsen da.

¹²Idi nanboyboyaak pay, linatlat din Karnero din maikan-em ay naiipket. Wada et di napigsapigsa ay yegyeg. Binmolinget din agew ay kaman mangitit ay lopot ya din bowan et dinmalang-

dang ay kaman dada. ¹³Natekdag abe din katalatalaw sin daga ay kaman din daan maom ay lames di kaiw ay pogo-pogen di napigsa ay pewek. ¹⁴Dowan aben nandowa din daya et nalopilop ay kaman nalopilop ay papil ay mabitlag ya magodwa ay malopilop kasin. Am-in abe din dontog ya din il-ili ay linitlikob di baybay et naikiweg ya naidenden da. ¹⁵Inmegyat et am-in di ipogaw isnan daga. Din aari ya odom ay tuturay, din papangolon di sosoldado, din babaknang ya odom ay waday kabaelan da, ya am-in di odom ay ipogaw ay bag-en ono baken bag-en et en da am-in nantabon sin liliyang ya sin kad-an di batbato sin dontog. ¹⁶Et nan-adawag da ay nangnangwani sin dontog ya batbato, “Magday kayo paabe ta tab-okan yos dakami!” ta say adi omila din tinmotokdo sin trono ya mailisian mi din kaeegyat ay panosaan din Karnero en dakami. ¹⁷Tan dinmateng din nabanol ay agew ay panosaan da en dakami ya adi kami polos makaitoled!”

Din Sin-gasot Ya Opatapolo Ya Opat Ay Libo Ay Ipogaw Diyos

7Idi nakdeng di, inilak di opat ay anghel ay pinpipika sin opat ay solin di lobong ay mangipapakod sin opat ay kapoan di dagem ta say adi polos madageman din daga ya baybay ya siya abe sin kakaiw. ²Daida di inyaan Diyos si panakabalin ay manadael sin daga ya sin baybay. Asiak et inila di esa ay anghel ay komaykayang ay napo sin belaan di agew ay nananggen sin malkan di matmatago ay Diyos. Binogawana din opat ay iib-a na ay anghel yan kanana, ³“Adi yo dadaelen din daga ono din baybay ono din kakaiw enggana ay malkaan mi din kikitong di mansilsilbi en Diyos tako.” ⁴Idi nakdeng ay

⁶6:16 Hosea 10:8; Lucas 23:29-30.

minalkaan da, naibaga en sak-en din kabibilang di ipogaw ay namalkaan: singasot ya opatapolo ya opat ay libo da am-in ay naipoli sin sinpo ya dow a ay an-ak Israel. ⁵⁻⁸Sagsisinpo ya dow a ay libo di namalkaan ay naipoli sin tonggal esa ay anak Israel ay da Juda, Ruben, Gad, Aser, Naftali, Manasses, Simeon, Levi, Issakar, Zebulun, Jose ya si Benjamin.

Din Adi Kabilang Ay Ipogaw Ay Nanbabados Mankilat

⁹Idi nantamangak kasin, kambaw et wada di ad-ado ay ipogaw ay adi kabilang ay napo sin am-in ay nasyon ya grupo ay nankinalasi di kali da ya kodil da. Pinmipika da sin sangoanan di trono ya din Karnero. Nanbabado das nagayad ay mankilat ya waday iin-genan da ay tobon di kaiw ay palma ay kailaan di ragsak da. ¹⁰Inpigma dan kali da ay nangwani, “Din nangisalakan en datako et din Diyos tako ay tinmotokdo sin trono ya din Karnero.” ¹¹Wada abe din am-in ay anghel ay nanlilikob sin trono ya din papangolo ya din opat ay matmatago ay parsua. Nandokmog da ay nanyakog-ong sin sangoanan di trono, et dinaydayaw das Diyos ¹²ay nangwani, “Siya sa a! Man-iyaman tako en Diyos ay pansilsilbian tako. Bigbigen tako din sirib, kalebbengan ya panakabalina. Sapay koma ta madayaw ya maipangato ya mait-ek sisyas eng-enggana. Amen!”

¹³Pinoot di esa ay pangolo en sak-en, “Ay ammom mo sino dana ay nanbabados mankilat ya din napoan da?”

¹⁴“Adiak ammo, apo. Ibagam kod,” kanak ay sinombat.

Pag nan kanan, “Da naey di nakilakam sin timpon di kaeegyat ay ligat. Linabaan dan bado da sin dadan di Karnero ta komilat. ¹⁵Siya di din gapo ay wada

da sin sangoanan di trono Diyos ay mansilsilbi en sisya sin timplo na si inagew ya linabi. Din wada sin trono et kanayon ay kadmadaena ya banbantayananas daida. ¹⁶Adi da polos kasin madagdagaangan ya mabigbigaw, ya adi da aben masgitan ono mapaligatan si odom ay man-atong. ¹⁷Tan din Karnero ay wada sin kad-an di trono et sisya di mangay-ayowan en daida, et ipangpango nas daida sin kad-an di ob-obbog ay bemelaan di danom ay mangidawat si biyag.[§] Ponasan aben Diyos di lowa da, et adi da kasin man-og-oga.”

Din Nalatlatan Di Maikapito Ay Naiipket

8Idi linatlat din Karnero din maikapito ay naiipket sin nalopilop ay papil, ginmiginek din am-in ay wada ed langit si kagodwan di oras. ²Asiak inila din pito ay anghel ay pinmipika sin sangoanan Diyos. Naidawtan das pito ay tanggoyob.

Din Balitok Ay Naipapay-an Di Insinso

³Pag somawang di esa ay anghel ay nananggen si balitok ay naipapay-an di insinso, et en pinmipika sin kad-an di nabalitokan ay altar ay nangipoppoan das insinso ay wada sin sangoanan di trono. Naidawtan sisyas ad-ado ay insinso ta maitapi sin karkarag di am-in ay ipogaw Diyos ay maipoo sin altar ay maidaton en Diyos. ⁴Et din asok di insinso ay napo sin ineeignan di anghel et naitapi sin karkarag di ipogaw Diyos ay komaykayang sin sangoanana. ⁵Pag kasin alaen din anghel din naipaypay-an di insinso et pinno nas man-ganggangab ay oling ay napo sin altar, et inipig na sin daga. Pag et man-agodood di kido ya mankimat dowan aben manyegyeg.

§7:17 Salmo 23:1-2.

Din Nangon-ona Ay Enem Ay Tanggoyob

⁶Pag et mansagana din doy pito ay anghel ay mananggoyob. ⁷Nananggoyob din damo ay anghel, et pag nandadan si dalalo ya apoy ay nalalaokan si dada. Et napooan di inkatlon di daga, pati din inkatlon di kakaiw ya am-in ay lologam.

⁸Pag aben mananggoyob din maikadwa ay anghel, et wada di kaman dakdake ay dontog ay manbidbidang ay naitpig sin baybay. Di inkatlon di baybay et nanbalin si dada, ⁹et natey di inkatlon di matmatagos di. Nadadael abe di inkatlon di babapor.

¹⁰Asi pag mananggoyob din maikatlo ay anghel, et wada di dakdake ay talaw ay manbidbidang ay natekdag ay napod daya et naiponta sin inkatlon di ginawang ya obbog. ¹¹Din talaw ay doy et manngadan si Manpait. Di nantongpalana et pinmait din inkatlon di danom, et ad-adoy natey ay ipogaw begew sin nangin-inoman das di.

¹²Pag aben mananggoyob din maikap-at ay anghel, et napontaan di inkatlon di agew, bowan ya tatalaw ta say namaga di inkatlon di silaw da. Isonga manbolinget sin inkatlon di kaagawan ya inkatlon di labi.

¹³Intoltoloy ko ay nanboyboya, et inilak di dakdake ay titit ay mantaytayaw ed kayang. Inpigsa nay kali na ay nangwani, "Inayan! Inayan! Inayan di mapasamak sin am-in ay manbeey sin daga mo mananggoyob din tolo pay ay anghel."

9 Pag et mananggoyob din maikalima ay anghel, et inilak di talaw ay enggay natekdag sin daga. Din talaw ay nay et naidawtan sin sosi ay panbokat sin balodan ed dallem. ²Idi binokatana, kabala di naposkol ay asok ay kaman din napo sin dakdake ay poo. Sinalinana din

agew, et binmolinget din daga. ³Wada abe di dodon ay nakibala sin asok, et binmaba da sin daga. Naidawtan das kabaelan ay manted ay kaman gayaman. ⁴Naibilin en daida ay adi da dadaelen din logam ya kakaiw ya odom ay molmola, mo adi et sakitan da anggoy di kaipoipogaw ay adi namalkaan di kitong da sin malkan Diyos. ⁵Ngem adi da napalobosan ay mamse sin ipogaw ay doy mo adi et paligaten da anggoy si lima ay bowan. Din kapigsan di sakit di ted da et kaman din palalo ay sakit ay namosen di ipogaw ay tinedan di dakdake ay gayaman. ⁶Isonga sin oneg di lima ay bowan ay doy, laydelayden dadi ay ipogaw ay matey koma ya padasen da ay mansegang, ngem adi da kabaelan.

⁷Din kailaan di dodon ay doy et kaman dan kabayo ay nakasagana ay en makigobat. Nankakalogong das kaman korona ay balitok, ya din ropa da et kaman ropan di ipogaw. ⁸Din book da et anaanando ay kaman book di babai, ya din bab-a da et kaman bab-an di layon. ⁹Nasasalidaan di pagew da si kaman salida ay landok. Din ganges di payak da et kaman din danegdeg di ad-ado ay kalisa ay goygoyoden di kabayo ay managtagtag ay en makigobat. ¹⁰Waday ted da sin iko da ay kaman ted di gayaman ay say kad-an di kabaelan da ay mamaligat si ipogaw si lima ay bowan. ¹¹Din ari da et magay odom mo adi din anghel ay makaammo sin balodan ed dallem. Din ngadana sin kalin di Hebreo et Abaddon ya sin kalin di Griego et Apolyon, laydena ay kalien, Manaddadael.

¹²Siya na di nakdenggan di omona ay kaeegyat ay ligat. Wada pay di doway ay domateng.

¹³Pag mananggoyob din maikan-em ay anghel, et dinngek di kali ay napo sin opat ay solin di nabalitokan ay altar ay wada sin sangoanan Diyos. ¹⁴Kanan din kali ay sana sin maikan-em ay anghel,

“En ka obaden din opat ay anghel ay nababalod sin kad-an di dakdake ay ginawang ay Eufrates.” ¹⁵ Et ena inobad, tan naisagana da para sin nay ay kostokosto ay tawen ya bowan, agew ya oras ay en da pamsean sin inkatlon di kaipoipogaw. ¹⁶ Naibaga en sak-en ay din kabibilang di sosoldado da ay nangakabayo et daway gasot ay milyon. ¹⁷ Kaman nina di kailaan di kabayo ya nangakabayo ay naipaila en sak-en ay kaman iitaw. Din salidan di pagew da et tolo di kolor na. Wada di mandalang-dang ay kaman apoy, asul ay kaman din nabanol ay bato ay makwani en safiro, ya mansila ay kaman asufre. Mo din kabayo et kaman toktok di layon di toktok da, ya bomalbala di apoy, asok ya asufre sin tepek da. ¹⁸ Natey di inkatlon di kaipoipogaw begew en da dooy ay pomse ay siya din apoy, asok ya asufre ay binmalbala sin tepek da. ¹⁹ Tan din kabaelan din dooy ay kabayo ay pomse et wada sin tepek da. Inosal da abe din iko da ay manakit si ipogaw, tan natoktokan di iko da ay kaman toktok di eweg.

²⁰ Ngem din ipogaw ay nabay-an ay adi natey sin dooy ay ligat et adi da pay dinokogan din nanaydayawan da sin aanito ya sin sinan didiyos ay inam-amag da ay mismo ay balitok, palata, gambang, bato ya kaiw. Adi da dinokogan olay mo din didiyos da ay dooy et adi da makaila, makadnge ya makadan. ²¹ Adi da aben inbabawi din odom ay lawa ay inam-amag da ay kaman din namnamsean das ipogaw, nansapsapoan ya nan-gengengeyan da, nanaddaagan das baken dan asawa, ya nangak-akewan da.

Din Anghel Ya Din Kitkittoy Ay Papil

10 Pagak ilaen di esa ay manakabalin ay anghel ay bomabbaba ay napod langit. Nagagaleyan si liboo ya

nanbebedbed si abonga. Din ropa na et somili ay kaman din agew ya din siki na et kaman manbidbidang ay apoy. ² Nan-eegen si kitkittoy ay papil ay naooklag. Din makannawan ay siki na et ingagatina sin baybay ya din kannigid sin lota. ³ Nanbogaw ay kaman din napigsa ay ngaed di layon, et nan-agodood din pito ay kido ay sinombat. ⁴ Inlogik koma ay mangisolat sin kanan di kido, ngem wada et di kali ay dinngek ay napo ed langit ay nangwani, “Igiginek mo, adim isolsolat din inbagan di pito ay kido.”

⁵ Asi et din dooy ay anghel ay pinmipika sin baybay ya sin daga et inkayang na din makannawan ay takkay na, ⁶ et nansapata en Diyos ay matmatagos engenggana ay namarsua ed daya ya sin daga ya sin baybay ya sin am-in ay wadas di. Kanana, “Awni man et adi kasin mataktak di mapasamak, ⁷ tan mo mananggoyob din maikapito ay anghel, matongpal din planon Diyos ay inbaga na sin mamadto ay nansilsilbi en sisya ngem adi na inpaammo sin odom ay ipogaw.”

⁸ Asiak kasin dinnge din dooy ay kali ay napod langit ay nangwani, “En ka alaen din naooklag ay papil ay iin-genan din anghel ay sana ay pinmipika sin baybay ya sin daga.” ⁹ Isonga inmasag-enak sin anghel yan kindaw ko din kitkittoy ay papil. “Alaem ta kanem,” kanana. “Din katamtamana et mam-is ay kaman danom di anig, ngem awni et mansakit eges mo sin pait na.” ¹⁰ Isonga inak din papil ay sana ay iin-genana et kinan ko. Et tet-ewa ay mam-is di katamtamana ay kaman danom di anig, ngem sin nangokmonak, nansakit eges ko. ¹¹ Pag waday nangibaga en sak-en, “Masapol ay kasin kan ipadto di mapasamak sin ad-ado ay nasyon ya grupon di ipogaw ay nankinalasi di kali da ya sin aari da.”

Din Dowa Ay Nangipaneknek Sin Inpaammon Diyos

11 Asi pag waday nangidawat en sak-en si pa-o ay panlokod. Kanana en sak-en, “En ka lokoden din timplon Diyos ya din altar, et bilangem din manaydayaw en sisya sin timplo. ²Ngem bay-am din diya, adi ka lokloko-den, tan naipolang sin Gentil ay mangipakadodogis sin nasantoan ay ili si opatopolo ya dowa ay bowan. ³Ngem wada abe di dowa ay tistigok ay ibaak ay en mangipaneknek si maipanggep en sak-en. Manbabado das sako,** et ibaga da din ipaammok en daida sin oneg di sinlibo ya doway gasot ya enemapolo ay agew ay doy.”

⁴Din dowa ay tistigo ay nay et daida din naiarig ed nabaon si doway kaiw ay olivo ya din doway patangan di silaw ay wada sin sangoanan Diyos ay Apon di kaipoipogaw isnan daga. ⁵Mo waday mamadas ay manakit en daida, bomala di apoy sin tepek da ay mamoo en sisya, et siya din kateyan di am-in ay kaibaw da ay mamadas ay manakit en daida. ⁶Naiyaan da abes kabaelan ay mangipatiyagew ta adi polos man-ododan sin timpo ay pangibagbagaan da sin inpaammon Diyos en daida. Wada abey kabaelan da ay mangipabalin si obbog si dada ya kabaelan da abe ay mamaligat si kaipoipogaw isnan daga si kompormi ay ligat olay mamin piga, mo say layden da.

⁷Mo makdeng di pangibagbagaan da sin inpaammon Diyos en daida, bomala din kaeegyat ay animal ay mapo

sin balodan ed dallem et makigobat en daida. Abakena ya peslenas daida^{††} ⁸⁻⁹sin kalsadan di dakdake ay ili ay nailansaan met laeng din Apo da sin krus. Din ili ay doy et maiarig ed Sodoma ya ed Egipto. Pag emey di toloy agew ya kagodwa yan mabaybay-an di awak da sin kalsada ay doy dowan pay boyboyaen di ipogaw ay napo sin am-in ay nasyon ya grupo ay nankinalasi di kali da ya kodil da. Et adi da itolok ay maiponpon da. ¹⁰Di adi mamati ay manbeey isnan daga et manfiesta da ya manasidawat das rigalo begew sin ragsak da sin nateyan da, tan palalo ay pinalpaligat din nay dowa ay pankalkalian Diyos si daida.

¹¹Ngem idi nakdeng din tolo ay agew ya kagodwa, sinenggep en daida di lengag ay mangidawat si biyag ay napo en Diyos, et binmangon da. Et peteg ay emegyat din nangila. ¹²Pag wada di napigsa ay kali ay napo ed langit ay dinge da ay dowa ay nangwani, “Omali kayos na.” Et nakingato da sin liboo ay emey ed langit ay iilaen din kaibaw da. ¹³Pag et wada di napigsa ay yegyeg ay namakas sin inkasinpon din doy ay siyodad, et natey di pito ay libo ay ipogaw. Palaloy egyat di nabay-an, et dinaydayaw da din kinangaton Diyos ay wada ed langit.

¹⁴Siya na di nakdengan di maikadwa ay kaeegyat ay ligat.^{‡‡} Wada pay di esa ay dandani ay domateng.

Din Maikapito Ay Tanggoyob

¹⁵Pag mananggoyob din maikapito ay anghel, et wada di napigsa ay kali ed

**11:3 Din mamadto ed idi et nanbabado das sako, namnamed din mamadto ay nangikaskasaba ay masapol ay manbabawi. Din sako abe et sinyal di sakit di nemnem.

††11:7 Daniel 7:7,21.

‡‡11:14 Din maikadwa ay kaeegyat ay ligat et din kabayo ay naibaga sin 9:13-21. Din maipanggep sin kitkittoy ay papil ya sin dowa ay tistigo (10:1-11:13) et baken tapin di maikadwa ay kaeegyat ay ligat.

langit ay nangwani, “Manlogi ed wani, magay odom si manturay isnan lobong mo baken anggoy din Apo tako ya din Messias ay inbaa na, et manturay si eng-enggana.”¹⁶ Asi pag din downpo ya opat ay pangolo ay tinmotokdo sin sangoanan Diyos et nandokmog da ay nanyakog-ong yan dinaydayaw das sisya¹⁷ ay nangwani,

“Apo Diyos ay manakabalin am-in ay wada ed idi ya siya abe ed wani, man-iyaman kami en sik-a, tan nay inpailam din nakaskasdaaw ay panakabalin mo et inlogim ay manturay.¹⁸ Din mangonkontra en sik-a et palaloy bonget da, ngem ed wani, dinmateng din timpo ay panosaam en daida, tan ed wani din timpo ay pangokomam sin am-in ay natey. Ed wani abe din timpo ay gon-gonaam din mamadto ay mansilsilbi en sik-a ya din am-in ay ipogaw mo ay matpateng en sik-a ay din nababa ya siya abe din nangato, down ka pay dadaelen di nanaddadael si ipogaw isnan daga.”^{¶¶}

¹⁹ Pag mabokatan din timplon Diyos ed langit, et mailas di din Baol di Tolagan. Pag et wada di kaeegyat ay kimat ya man-agodood ay kido down aben manyegyeg ya napigsa di dalalo.

Din Babai Ya Din Dragon

12 Idi nakdeng di, wada di nakaskasdaaw ay sinyal ay maila ed daya. Tan nanpaila di babai ay pinmipika sin bowan ay nanbabados somili ay kaman din agew. Nankokoronas sinpo ya dow

ay talaw.² Makaan-anak sisya, isonga nan-ad-adawag begew sin sakit di eges na.

³ Wada abe di esa ay sinyal, tan nanpaila di dakdake ay dragon^{§§} ay manbalanga ay pito di toktok na ay nakokoronaan da am-in ya sinpo di sakngod na.⁴ Sineppat na di inkatlon di talaw sin iko na et naitpig da sin daga. Pag emey sin sangoanan di babai ay makaan-anak ta say kanena koma din anak na mo bomala.⁵ Ngem sin binmalaan di anak na ay lalaki, waday nangamdot ay nangiey en sisya sin kad-an Diyos ay manturturay, tan awni et sisya di mangituray sin am-in ay nasyon, et dadlonan abaken di adi mamigbig sin turay na.⁶ Mo din babai pay et linmayaw ay emey sin lugar ay magay man-ili ay insaganaan Diyos ay panteteana ta say maay-ayowanan sidi si sinlibo ya doway gasot ya enemapolo ay agew.

⁷ Asi pag bomtak di gobat ed langit, tan si Miguel ya din gagait na ay aanghel et ginobat da din dragon ya din gagait na abe ay aanghel.⁸ Et naabak din dragon ya din gagait na, isonga pinakaan das daida ed langit, tan magay kalebbengan da ay mantetee pay sidi.⁹ Isonga naitpig sisya ya din aanghel na sin daga. Din dakdake ay dragon ay doy et sisya met laeng di nanpaila ay eweg ed nabaon ay manngadan abe si Satanas ono din Diablo. Sisya di nangiet-etek sin kaipoipogaw isnan lobong.

¹⁰ Asiak dinnge di napigsa ay kali ed langit ay nangwani,

“Nay ay natongpal din nangisalakanan Diyos si kaipoipogaw. Dinmateng

¶¶11:18 15-18 - Din linaon din versikulo ay nay et kasinopan di daan mapasamak ay maibagbaga sin omon-onod ay kapitolo. Sin pannemnem di papangolo et enggay dinmateng din timpo ay ibagbaga nas na, tan sigurado ay matongpal.

§§12:3 Daniel 7:7. Ad-adoy dad-at di ipogaw ed nabaon ay maipanggep si kanan da en dragon. Sin pannemnem di taga-Egipto, din dragon et kaman dakdake ay bowaya. Sin pannemnem aben di odom, kaman andoando ay boklat ay nanbeey sin baybay. Din kaiarigana et si Satanas.

din agew ay pangipailaana sin panakabalina ay manturay ya siya abe ay inpailan din Messias ay inbaa na din kalebbengana. Tan din nangipabpabasol sin aag-i tako sin sangoanan Diyos si inagew ya linabi et naitpig sisya ay napod langit. ¹¹ Inabak din aag-i tako begew sin dadan di Karnero ay inmayos sin nateyana ya begew abe sin siged ay damag ay pinaneknekan da. Adi da nankeykeyat mo adi et intoltoloy da ay namati olay mo say kateyan da. ¹² Isonga manragsak kayo am-in ay wada ed langit, ngem kasesegang kayo ay wada sin daga ya sin baybay, tan binmaba si Satanas sin kad-an yo, et palaloy bonget na, tan ammo na ay at-atik di nabay-an ay timpo na.”

¹³ Idi naammoan din dragon ay naitpig sisya sin daga, kaatiko sin babai ay nangianak sin lalaki ay doy. ¹⁴ Ngem naidawtan din babai si doway ay payak di dakdake ay titit ta say makatayaw sin lugar ay magay man-ili ay insaganaan Diyos ay panteteanas tolo ay tawen ya kagodwa* ta isdi di maay-ayowanana ya mailisiana sin eweg ay siya din dragon. ¹⁵ Isonga intogpan din eweg di ad-ado ay danom ay kaman ginawang ta say madianod koma din babai. ¹⁶ Asi et binadangan din lota din babai ay sana, tan nantekang et kamanan inokmon din danom ay intogpan din dragon. ¹⁷ Pag palaloy bonget din dragon sin babai, et inmey nakigobat sin odom ay aan-ak na ay siya da din mangon-onod sin bilbilin Diyos ya sin mait-itdo ay inpaammon Jesus. ¹⁸ En pinmika sin benget di baybay.

Din Kaeegyat Ay Animal Ay Napo Sin Baybay

13 Pagak ilaen di kaeegyat ay animal ay bomalbala sin baybay. Pito di toktok na ya sinpo di sakngod na. Nakokoronaan din am-in ay sakngod na, ya nasosolatan di esa ya esa ay toktok na si ngadan Diyos ay bakenan lebbeng ay osalen. ² Din kailaana et kaman leopard, ngem din dapana et kaman dapan di bear[†] ya din tepek na et kaman tepek di layon. Din dragon et indawat na sin kaeegyat ay animal di panakabalina ya din nangato ay kalebbengana ay manturay. ³ Sin esa ay toktok na, waday kibat di sogat ay annawa ay ipse na koma, ngem laton ay napey-an, isonga nasdaaw di kaipoipogaw isnan daga et inon-onodan das sisya. ⁴ Dinaydayaw da din dragon, tan sisya di nangidawat sin kalebbengan di kaeegyat ay animal, ya dinaydayaw da abe din doy kaeegyat ay animal ay nangnangwani, “Sino ngata di makaiso sin nay kaeegyat ay animal? Sino ngata di makaabak en sisya?”

⁵ Inpalobos Diyos ay manturay din doy kaeegyat ay animal si opatapolo ya doway ay bowan ya mankalis natangsit ay manglaslas-i en sisya. ⁶ Isonga inos-osal na din ngadan Diyos ay bakenan lebbeng ay osalen dowana aben palawlawen din ngadan Diyos ya din panbeebeyana ya siya abe da din manbeey ed langit.[‡] ⁷ Naipalobos abes sisya ay en mango-bat sin ipogaw Diyos et abakenas daida, ya naiyaan sisyas kalebbengan ay mangituray sin am-in ay nasyon ya grupo ay nankinalasi di kali da ya kodil da.[¶] ⁸ Isonga am-in ay ipogaw isnan daga et

* **12:14** Daniel 7:25; 12:7.

† **13:2** 1-2 - aniel 7:3-6. Din leopard et kaman tigre ngem nalabalabangan. Din bear (oso sin Ilocano) et dakdake ay animal ay anaanando di koko na.

‡ **13:6** Di esa abe ay kaiologan nina sin Griego et: ...*din ngadan Diyos ya din panbeebeyana ay siya da din manbeey ed langit.*

¶ **13:7** 5-7 - Daniel 7:8,21,25; 11:36.

dayawen da din kaeegyat ay animal ay doy malaksig din naisolat di ngadan da sin libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag na ay iwed patingga na. Sin daan maparsuaan di lobong, naisosolat di ngadan da sin libro ay doy ay okan din Karnero ay napse ay naidaton.

⁹Dakayo ay manmannge, nemnemen yo na. ¹⁰Di natodingan ay maibalod et maibalod da ngarud, ya din natodingan ay matey si kampilan et peslen da ngarud si kampilan. Isonga masapol ay anosan di ipogaw Diyos din ligat ay lakamen da ya ipapasnek da ay mamati.

Din Kaeegyat Ay Animal Ay Napo Sin Lota

¹¹Pagak ilaen di esa abe ay kaeegyat ay animal ay bomalbala sin lota. Dodoway sakngod na ay kaman sakngod di anak di karnero, ngem din kali na et kaman kalin di dragon. ¹²Wada en sisya din am-in ay kalebbengan din nangon-ona ay kaeegyat ay animal, et inos-osal na ay nansilsilbi en sisya. Et pinilit na ay dayawen di am-in ay ipogaw isnan daga din nangon-ona ay sana ay napeyan di sogat na ay ipse na koma. ¹³Din maikadwa ay animal et nakaskasdaaw di sinyal ay inam-amag na, tan inpatekdag na di apoy sin daga ay napo ed daya sin pangiilaan di kaipoipogaw! ¹⁴Isonga in-etekana din adi namati ay kaipoipogaw isnan daga begew sin nakaskasdaaw ay sinyal ay naipalobos ay ipaila na sin pansilsilbiana sin nangon-ona ay animal. Et tinogonas daida ay mangamag si sinan animal ay pandayaw da sin nangon-ona ay animal ay nasogatan si kampilan ngem matmatago pay dedan. ¹⁵Naipalobos abe sin maikadwa ay animal ay panleng-agenan din sinan animal ta say makakali ya keddengana ay matey di am-in ay nanigaan ay mandayaw en sisya. ¹⁶Pinilit abe din maikadwa ay animal ay mamalkaan di am-in ay ipogaw

sin makannawan ay takkay da ono sin kitong da. Olay din nangato ay ipogaw ya din nababa, din babaknang ya nabibiteg, din bag-en ya baken bag-en et pinilit na ay mamalkaan da. ¹⁷Inamag na di ta say maga polos di ipogaw si man-ilako ono manlako mo adi namalkaan sin ngadan di nangon-ona ay kaeegyat ay animal ono din numero ay sinyal di ngadana.

¹⁸Masapol di nalaing ay ipogaw ay mangammo sin olog di numeron din kaeegyat ay animal. Din waday laing na et mabalin ay pasalena din olog di numero, tan din numero et say naitatabonan di ngadan di ipogaw. Din numero et enem ay gasot ya enemapolo ya enem.

Din Karnero Ya Din 144,000 Ay Sinobot Na

14 Idi nantamangak kasin, kambaw et wada din Karnero ay pinmipika sin dontog ay Zion, ya wada abe di sin-gasot ya opatapolo ya opat ay libo ay ipogaw ay nakipipika en sisya ay nasolatan di kitong da sin ngadana ya sin ngadan aben Ama na. ²Dinngek abe di kali ay napod langit ay kaman din ganayaas di nakayang ay manpaypayasapas ay danom ono din man-agodood ay kido. Kaman aben din ganges di adado ay arpa ay makotkottingting. ³Pinmipika din sin-gasot ya opatapolo ya opat ay libo ay ipogaw ay manasagang sin trono ya sin opat ay matmatago ay parsua ya papangolo. Mankankanta da si baro ay kanta ay magay odom si nakin ammo mo adi et daida anggoy, tan daida di nasobot sin daga. ⁴Daida abe di adi nangipakadodogis sin awak da maipanggep si babai, tan dadlon dan nalinis si kankanayon. On-onodan da din Karnero olay intoy em-emeyana. Nasobot da ay mailasin sin kaipoipogaw, et naidadaton da en Diyos ya sin Karnero ay kaman din damo ay maani ay maida-

ton en Diyos. ⁵Adi da polos nan-et-etek, tan maga polos di pankolongan da.

Din Tolo Ay Anghel

⁶Pagak ilaen di esa abe ay anghel ay mantaytayaw ed kayang. Waday siked ay damag ay komakaman si eng-enggana ay ena ibaga sin kaipoipogaw sin am-in ay nasyon ya grupo isnan daga ay nankinalasi di kali da ya kodil da. ⁷Inpigma nan kali na ay nangwani, “Patgen yos kosto si Diyos ya bigbigen yo din kinangato na, tan dinmateng din timpo ay pangokomana sin kaipoipogaw. Dayawen yo din nangamag ed daya ya sin daga, din baybay ya din obbog ya ginawang.”

⁸Wada di maikadwa ay anghel ay inmonod ay nangwani, “Nabakas! Nabakas din madamdag ay siyodad ay Babilonia, tan din man-ilis di et bineteng da din kaipoipogaw sin am-in ay nasyon sin napigma ay arak da, laydena ay kalien, inaw-awis das daida ay mangonod sin kadodogis ay ogali da ay maiturong sin kadosaan da.”

⁹Wada abe di maikatlo ay anghel ay inmonod sin doway ay nangon-ona. Inpigma na abe din kali na ay nangwani, “Mo wada di mandayaw sin kaeegyat ay animal ya din sinan animal ay kaisiso na ya namalkaan din kitong ono takkay da si malkan din kaeegyat ay animal, ¹⁰man-inom da abe sin napigma ay arak Diyos ay adi nadanoman, laydena ay kalien ay nam-osen da din palalo ay bonget na ya kaeegyat ay dosa ay insagana na ay adi natapian si seg-ang. Mapaligatan da sin manbidbidang ay asufre sin pangiilaan di nasantoan ay aanghel ya din Karnero. ¹¹Kanayon ay komaykayang di asok ay mapmapo sin apoy ay kad-an di panpalpaligatan da si eng-enggana. Inagew ya linabi, adi omon-onina di ligat da, tan daida di nanaydayaw sin kaeegyat ay animal ya

din sinan animal ay kaisiso na, ya namalkaan da abe sin ngadan din kaeegyat ay animal.”

¹²Begew dana ay mapasamak, din ipogaw Diyos ay manongtongpal sin bilbilina ya mantaltalek si kanayon en Jesus et masapol ay ipapasnek dan pammati da ay adi mankeykeyat.

¹³Pagak denggen di kali ay napod langit ay nangwani, “Isolat mo na: Manlogi ed wani, di ipogaw ay matey ay nakies-esa en Apo Jesus et peteg ay nasasat da.”

“Tet-ewa adi na,” kanan din Ispiriton Diyos. “Tan say pan-illengan da sin naligat ay obla da, tan magon-gonaan da sin siked ay inam-amag da.”

Din Kaapitan Di Kaipoipogaw Sin Daga

¹⁴Idi nantamangak kasin, wada di mankilat ay liboo. Wada di tinmotokdos di ay kaman ipogaw di kailaana ay nankokoronas balitok ya nananggen si matadem ay kompay. ¹⁵Pag bomala di esa ay anghel sin timplo et inpigma na ay nangwani sin tinmotokdo sin liboo, “Alaem san kompay mo ta en ka man-ani, tan pinag-aani ed wani. Enggay naom di maani ay siya din kaipoipogaw sin daga.” ¹⁶Isonga inmey nankompay din tinmotokdo sin liboo et nakdeng di ani.

¹⁷Asi pag bomala di esa abe ay anghel sin timplo ed langit, et wada abey iingenana ay matadem ay kompay. ¹⁸Yan pag wada di esa ay anghel ay napo sin kad-an di altar ay say makaammo sin apoy. Binogawana din gait na ay nananggen si matadem ay kompay yan kanana, “Alaem san kompay mo ta en ka pogasen din namengyet ay lames di obas sin daga, tan enggay naom da.” ¹⁹Isonga inwasawas nan kompay na ay namogas sin am-in ay lames di obas et intep-a na sin daktake ay panpespesan ay siya din

kaiarigan di kaeegyat ay panosaan Diyos si ipogaw. ²⁰Napespesan din binoras na sin panpespesan di obas ay wada sin lasin di ili, et manipod sisi, inmayos di dada si toloy gasot ya dowanpo ay kilometro ya enggana sin bagang di kabayo di kaadalem na.

Din Pito Ay Anghel Ya Din Maodi Ay Ligligat

15 Idi nakdeng pay di, inilak di esa abe ay nakaskasdaaw ay sinyal ed langit. Wada di pito ay anghel ay naitalkan di pito ay ligligat. Da naey di maodi ay ligat, tan daida di panpatingaan di dosa ay ipadateng Diyos isnan daga.

²Pagak ilaen di kaman baybay ay naa-mag si salming ay natapian si apoy. Wada di pinmipikas di ay siya da di nangabak sin kaeegyat ay animal, tan adi da dinaydayaw din sinan animal ay kais-iso na ya adi da aben intolok ay mamalkaan da sin numero ay sinyal di ngadana. Nan-eegen das arpa ay indawat Diyos, ³et kinankanta da din kantan Moses ay nansilbi en Diyos ed idi ay siya abe din kantan di Karnero. Kanan da,

“Apo Diyos ay manakabalin am-in, nabanol ya nakaskasdaaw di inam-amag mo. Sik-a ay Apon di am-in ay il-ili et kosto ya nalinteg di am-in ay am-amagem. ⁴Maga polos di adi mamigbig en sik-a ay Apo. Maga di adi mangidayaw sin ngadan mo. Tan sik-a anggoy di dadlon nasantoan. Masinop di ipogaw ay mapo sin am-in ay ili sin sangoanam ta say dayawen daka, tan inil-ila da am-in din nalinteg ay inam-amag mo.”

⁵Idi nakakanta da, inilak ay nabokatan din Kasasantoan ay Kowarto sin timplo ed langit ay kad-an din naisosolat ay bilbilin Diyos. ⁶Et binmala sin timplo din doy pito ay anghel ay

naitalkan di pito ay ligligat. Nanbabado das nangina ay mankilat ay bado ay nalinis ya mankoniniing ya wada abey balitok ay naisisikget sin pagew da. ⁷Pag din esa sin opat ay matmatago ay parsua et inwaras na sin pito ay anghel ay doy di pito ay mallokong ay napnos dosa ay napo en Diyos ay matmatagos eng-enggana. ⁸Pag mapno din timplo si asok ay sinyal di dayaw ya panakabalin Diyos, isonga maga di nakasgep isdi enggana ay nakdeng din pito ay ligat ay naitalek sin pito ay anghel.

Din Pito Ay Mallokong Ay Napnos Dosa

16 Asiak pag dengngen di napigsa ay kali ay napo sin timplo ay kanana sin pito ay anghel, “En kayo isodag sin daga din dosa ay napon Diyos ay wada sin pito ay mallokong.” ²Isonga inmey din omona ay anghel ay en mangisodag sin naigto sin mallokong na sin daga. Et din ipogaw ay namalkaan si malkan di kaeegyat ay animal ya nanaydayaw sin sinan animal ay kais-iso na et naboyoyan da si kaeegyat ya dadakke ay boyoy.

³Pag emey din maikadwa ay anghel et ena insodag din wada sin mallokong na sin baybay. Et nanbalin din danom si dada ay kaman din dadan di natey, et natey am-in di wadas di.

⁴Asi pag emey din maikatlo ay anghel ay en mangisodag sin naigto sin mallokong na sin ginawang ya ob-obbog, et nanbalin das dada. ⁵Et pag kanan din anghel ay makaammo sin danom, “Sik-a ay nasantoan ay wada ed idi ya wada ed wani, kosto di inkeddeng mo ay dosa. ⁶Tan din dosdosaem et pinse da din ipogaw mo pati din mamadto ay inbaabaam et binmolos dada da, et ed wani, dada di ipainom mo en daida. Gon-gona da ngarud!” ⁷Dinngek abe di kali ay napo sin altar ay nangwani, “Ay

Apo Diyos ay manakabalin am-in, tet-ewa iman din kanan di anghel ay sana, tan kosto ya nalinteg di am-amagem ay manosa si ipogaw.”

⁸Pag en isodag din maikap-at ay anghel din wada sin mallokong na sin agew, et napalobosan din agew ay omatatong, isonga naatongan di ipogaw sin palalo ya kaeegyat ay atong na. ⁹Ngem olay mo naatongan da sin kaeegyat di atong na ay sana, adi da inbabawi din basbasol da ta dayawen da komas Diyos ay makaammo sin doy kaeegyat ay ligligat, mo adi et pinalawlawwa dan ngadana.

¹⁰Asi pag en isodag din maikalima ay anghel din naigto sin mallokong na sin tronon di kaeegyat ay animal, et binmolinget din il-ili ay panturturayana. Kinakinat di ipogaw din dila da sin palaloy sakit da, ¹¹et pinalawlawwa das Diyos ed langit begew sin sakit ya boyoy da, ngem adi da inbabawi din lawa ay inam-amag da.

¹²Pag en isodag din maikan-em ay anghel din naigto sin mallokong na sin dakdake ay ginawang ay Eufrates, et natdok danom ta say maisasagana di pandanan di aari ya din sosoldado da ay mapo sin belaan di agew. ¹³Asiak pag ilaen di tolo ay lawlawwa ay anito ay kaman bakbak di kailaan da. Binmala di esa sin tepek di dragon, di esa sin tepek di kaeegyat ay animal, ya di esa abe sin tepek di makaetek ay mamadto.

¹⁴Dana ay aanito et didimonyo ay waday kabaelan da ay mangamag si milagro, et en da pasinop din manturturay sin am-in ay ili isnan daga ta en da gobaten si Apo Diyos ay manakabalin am-in sin nabanol ay agew na. ¹⁵⁻¹⁶Siya di, inpasinop da din tuturay ya din sosoldado da sin lugar ay makwani en Armageddon sin kali ay Hebreo. Isonga kanan Apo Jesus, “Dengngen yo na. Bigla di omaliak ay kaman din omalian di mangakew. Nagasat di adi kaseyseyep ay manbabado

ay nakasagana, tan adi mabainan sin omaliak ay kaman soldado ay nanlalabos ay siyat bomangon ay manbado, asi en makigobat.”

¹⁷Idi nakdeng di, pag en isodag din maikapito ay anghel din wada sin mallokong na sin dagem, et wada di napigsa ay kali ay napo sin trono sin timplo ay nangwani, “Nakdeng!” ¹⁸Pag et mansilap di kimat ya mangkido. Wada abe di kaeegyat ay yegyeg. Maga di makaiso sin kapiangan di yegyeg ay nay manlogi sin naparsuaan di ipogaw isnan daga, tan si naey di kapipigsaan. ¹⁹Nantolo din dakdake ay siyodad ya nabakas abe din am-in ay siyodad isnan daga. Isonga tet-ewa ay adi nilinglingan Diyos ay manosa sin man-ili sin dakdake ay siyodad ay Babilonia, mo adi et inpainom na en daida din am-in ay arak ay kairigan din kaeegyat ay dosa ay pantongpalan di bonget na. ²⁰Am-in di kinittoy ay ili ay linilikob di baybay et nalned da, ya am-in abe di dontog et namaga da. ²¹Nandalalo abe si dadakke ay emey ay limapolo ay kilo di kadagsen da, et napontaan di ipogaw isnan daga. Ngem din nantongpalana et pinalawlawwa das Diyos begew sin dalalo, tan palalo ay kaeegyat din ligat ay sana.

Din Babai Ay Nangakabayo Sin Kaeegyat Ay Animal

17 Idi nakdeng di, inmasag-en di esa sin pito ay anghel ay nananggen sin pito ay mallokong yan kanana en sak-en, “Omali ka ta ipailak en sik-a din kadosaan di madamdag ay babai ay malaklakoan di kinababai na. Sisy di tinmotokdo sin kad-an di kaginaginawang. ²Din manturturay isnan daga et dinaddaag das sisya, ya olay abe din kaipoipogaw isnan daga et kaman dan nabeteng sin arak na ay siya din kadodogis ay ogali na ay inon-onodan da.”

³Pag kasin omipaiitaw din Ispiriton Diyos, et in-ey din anghel sak-en sin lugar ay magay man-ili. Inilak sidi din babai ay nangakabayos kaeegyat ay animal ay manbalanga ay pito di toktok na ya sinpo di sakngod na. Din awak na abe et nasosolatan si ngadngadan Diyos ay bakenan lebbeng ay osalen. ⁴Din badon di babai et manbalanga ya asul ay kaman badon di turay. Naaltialtian abes sisya si balitok ya nankababanol ay bato ya perlas. Waday iin-genana ay tasa ay balitok ay napnos omipaloya ya kadodogis ay inam-amag na. ⁵Din ngadana ay naoneg di olog na et naisosolat sin naibebedbed sin kitong na. Kanana, “Babilonia ay madamdama, inan di bababai ay malaklakoan di kinababai da, ya poon di am-in ay kadodogis ay maam-amag sin daga.” ⁶Inilak ay nabeteng din babai si dadan di ipogaw Diyos ay natey begew sin pammati da en Jesus.

Sin nangilaak en sisya, peteg ay nasdaawak, ⁷ngem kanan din anghel en sak-en, “Apay nga nasdaaw ka? Ibagak en sik-a din olog di babai ay sana ya din kaeegyat ay animal ay nangakabayoana ay pito di toktok na ya sinpo di sakngod na. ⁸Din animal ay inilam et nawada ed idi, ngem maga ed wani. Sin tapin di agew, bomala ay mapo sin balodan ed dallem, ngem asi pag maiey sin kadosaana ay eng-enggana. Din kaipogaw sin daga ay maga di ngadan da sin libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag nas iwed patingga na ay naisolat sin daan kaparsuaan di lobong et masdaaw da mo ilaen da din kaeegyat ay animal ay sana. Masdaaw da tan nawada ed idi, maga ed wani, et mawada kasin.”

⁹Pag itoloy din anghel ay nangwani, “Masapol di nalaing ya nanemneman ay ipogaw ay makaawat isna. Din olog di pito ay toktok et pito ay dontog

ay tinmotokdoan din babai. ¹⁰Ya di esa ay olog na et pito ay ari. Enggay nakaan di lima en daida, manturaturay di esa ed wani, ya wada pay di esa ay omali ay manturay sin tapin di agew, ngem sinkaattikan anggoy di panturayana. ¹¹Din doy ay nawada ed idi ya maga ed wani et maibilang ay maikawao ay ari, ngem esa met laeng sin doy pito. Awni et emey sin kadosaana ay eng-enggana.

¹²“Din sinpo ay sakngod ay inilam et daida di sinpo ay ari ay daan pay laeng manturay, ngem maiyaan das kalebbengan ay makituray sin kaeegyat ay animal si es-esa ay oras. ¹³Gapo ta es-esa di panggep da, ipolang dan panakabalin ya kalebbengan da sin kaeegyat ay animal. ¹⁴Pag dan gobaten din Karnero, ngem din Karnero ya din matalek ay mangononod en sisya ay pinili na ya inayagana et abaken das daida, tan sisya di kangatuan ay Apo sin am-in ay apo ya kangatuan ay Ari sin am-in ay ari.”

¹⁵Intoloy din anghel ay nangwani en sak-en, “Din kaginaginawang ay inilam ay kad-an din babai ay malaklakoan di kinababai na ay tinmotokdo et daida di nasyon ya grupo ay nankinalasi di kali da ya kodil da. ¹⁶Waday agew ay domateng ay kaliliget din kaeegyat ay animal ya din sinpo ay sakngod din babai ay sana. Alaen da din am-in ay sanikwa na ya panlabosen das sisya. Isida da abe din lamlames na, et pag dan pooan din nabayan. ¹⁷⁻¹⁸Din babai ay doy ay inilam et din dakdake ay siyodad ay mangituray sin am-in ay ari isnan daga. Napasamak dana en sisya, tan si Diyos di nangiturong si nemnem da ay manongpal sin panggep na. Siya din gapo ay inpolang da sin kaeegyat ay animal din kalebbengan da ay manturay enggana ay matongpal din am-in ay inbagan Diyos.”

Din Nabakasan Di Babilonia

18 Idi nakdeng di, inilak di esa ay anghel ay bomabbaba ay napod langit. Dakdakey kabaelana, et nasilawan din daga sin koniniing na.² Kanana ay nangibogaw, “Nabakas! Nabakas din madamdama ay siyodad ay Babilonia. Nanbalin si pantetean di dimonyo, pipinad-ing ya kompormi ay aanito. Am-in abe ay kalasin di titit ay maibilang ay kadodogis ya lawlawa et man-ob-obong das di ed wani.³ Tan bi-neteng na din kaipoipogaw sin am-in ay nasyon sin napigsa ay arak na, laydena ay kalien, inaw-awis nas daida ay mangonod sin kadodogis ay ogali na ay maiturong sin kadosaan da. Din manturturay isnan daga et dinaddaag das sisya, ya din mannignigosyo isnan lobong et binmaknang da sin nalabes ay gamgam na ay bomakbaknang,” kanana.

⁴Pagak dengngen di esa pay ay kali ay napod langit ay kanana, “Dakayo ay ipogaw ko, komaan kayos sa, taynan yo din ili ay sana tan into et mo maitapi kayo sin panbasbasolana ya makilakam kayo abe sin kadosaana.⁵ Tan adado di basol na ay kaman dan nantoon enggana ed langit, et adi linglinging Din Diyos din lawa ay inam-amag na.⁶ Isonga magon-gonaan sisya et madosa ay kosto sin lawa ay sana. Din am-in ay inam-amag na ay namalpali-gat si ipogaw et maisobalit en sisya. Din kapigsan di arak ay inpainom nas odom, siya met laeng din kapigsan di maipainom en sisya.⁸ ⁷Din kaad-adon di kinabaknang na ya pangipapangatoana sin awak na et siya abe din kaad-adon di ligat ya sakit di nemnem na. Kananas nemnem na, ‘Naeyak ay reyna ay manturturay. Ay siya mo manladingitak ay ka-

manak nabalo?’⁸ Isonga domateng en sisya di mandededsan ay ligligat, et bigla ay lak-amena di pese, sakit di nemnem ya betil, et pag mapooan, tan din manosa en sisya et si Apo Diyos ay manakabalina.” Siya di din inbagan di kali ay napo ed langit.

⁹Isonga din manturturay isnan daga ay nakidaddaag en sisya ya nakigan-ganas sin kinabaknang na et palaloy sakit di nemnem da et ladingitan das sisya mo tamangen da din asok ay napo sin kapoppooana.¹⁰ Begew sin egyat da ay makidosa en sisya, pomipika da sin addawi yan kanan da, “Ay inayan pay! Palalo ay kaseseg-ang din doy madamdama ay siyodad ay Babilonia! Olay mo dakdake di ay siyodad, ngem bigla di nadosaana, tan owat es-esay oras yan nabakas!”

¹¹Siya abe ay ogaan ya ladingitan di mannignigosyo isnan dagas sisya, tan enggay namaga di manlakos ilaklako da.¹² Maga di manlako sin balitok, palata, nabanol ay bato, ya perlas da. Siya abe sin nankangingina ay lopot ay ilaklako da ay kaman din asul ya manbalanga di kolor na. Maga abe di manlako sin nabanglo ay kaiw da ya din kompormi ay naamag sin sawing di elefante, nankababanol ay kakaiw, gambang, landok ya kagam-is ay bato ay makwani en marbel.¹³ Maga abe di manlako sin cinnamon, nabanglo ay lana, insinso, mirra ya frankincense da. Siya abe sin lako da ay inom, mantika, kamayatan ay arina, trigo, baka ya karnero, kabayo ya kalisa, ya olay ipogaw ay ilaklako da ay para bag-en.

¹⁴Am-in ay mannignigosyo et kanan da en sisya, “Maga polos di man-ilako en sik-a sin nangina ay prutas ay inakaklongam. Namaga en sik-a di makan

⁸18:6 Din kanana sin Griego et: *madobli di maisobalit en sisya ya madobli di kapigsan di maipainom en sisya*, ngem ogalin di kali. Di laydena ay kalien et dadlon madosas sisya ay maibasas sin inam-amag na.

ay naligat ay maa ya di nangina ay al-altin di babaknang, et adim kasin maa.”¹⁵ Siya di din kanan di man-ilaklako ay binmaknang sin nannignigosyoan da sin siyodad ay sana. Begew sin egyat da ay makidosa en sisya, pomipika da sin ad-dawi. Man-oga ya manladingit da¹⁶ ay mangwani, “Ay inayan pay! Palalo ay kaseseg-ang din doy madamdag ay siyodad! Tan et idi, nanbabado di man-ilis di si nangina ay mankilat ya asul ya manbalanga. Peteg ay naaltialtian das balitok, nabanol ay bato ya per-las.¹⁷ Ngem sin oneg di es-esa ay oras, nadadael am-in dana ay kinabaknang da!”

Am-in abe ay kapitan di bapor ya din man-ob-obla ya makiloglogan sidi, ya am-in abe ay manman-as katagoan da sin baybay et pomipika da abe sin ad-dawi¹⁸ ay mamoyboya sin asok ay mapo sin kapoppooana. Sin pangilaan das di, ipigsa dan kali da ay mangwani, “Maga polos di siyodad ay makaiso sin kinap-ateg di siyodad ay nay!”¹⁹ Sapowakan dan toktok das tapok downan dan man-og-oga ya manladladingit ay mangwani, “Ay inayan pay! Palalo ay kaseseg-ang din doy madamdag ay siyodad! Din kinabaknang na di inbaknang aben din am-in ay waday bapor na. Yan doy iman ay nabakas sin oneg di es-esa ay oras!” kanan da.

²⁰ Dakayo ay wada ed langit, man-ragsak kayo. Dakayo ay ipogaw Diyos, aapostol ya mamadto, manragsak kayo abe, tan din nangidaruman din siyodad ay sana en dakayo et binaliktad Diyos, et inokom na ya dinosa nas daida.

²¹ Pag wada di mabikas ay anghel ay kabidking sin dakdake ay bato ay kaman kadakdak-an ay losongan, et inipig na sin baybay ay nangwani, “Kaman nina di mapasamak sin napateg ay siyodad ay Babilonia, tan dadlon mabakas

et adi kasin maisaad.²² Isonga magan to sin doy ay siyodad di mankankanta, mankotkotingting, mankolkolalleng ya mantangtangyob. Maga abe di maan-anap ay nalaing ay mangamag si kom-pormi, ya maga abe di manbaybayo.²³ Maga di matetengan kasin ay silaw ya maga di mankasal. Siya dadi din dosan di Babilonia, tan din man-ilaklakos di et nalalastog di nemnem da ay nangwani en daida di kababaknangan isnan daga, ya din man-ilis di abe et sinangaw da di kaipoipogaw sin daga si etek da.²⁴ Di esa ay gapo ay madosa di Babilonia et isdi di inmayosan di dadan di am-in ay mamadto ya odom ay ipogaw Diyos. Aw, am-in ay namati ay napsenapse isnan daga et madatngan di dada da sin siyodad ay doy,” kanan din anghel.

Din Nanragsakan Di Wada Ed Langit

19 Idi nakdeng di, dinngek di napigsapigsa ay kali ay kaman kalin di palalo ay ad-ado ay ipogaw ay nankankanta. Kanan da,

“Dayawen takos Diyos ay Apo tako!

Bigbigen takos sisya ay manakabalin ay nangisalakan en datako ya ipangato takos sisya,² tan kosto ya nalinteg di iyat na ay mangokom. Tan kineddengana ay madosa din madamdag ay babai ay malaklakoan di kinababai na ay nangawawis si kaipoipogaw ay maitapi sin kadodogis ay ogali na. Inbaes Diyos din mansilsilbi en sisya ay pinse na.”

³ Kasin dan inipigsa din kali da ay nangwani, “Dayawen takos Diyos, tan komaykayang si eng-enggana din asok ay napo sin kapoppooan din babai.”⁴ Pag din downapo ya opat ay pangolo ya din opat ay matmatago ay parsua et nandokmog ay nanyakog-ong ta dayawen das Diyos ay tinmotokdo sin trono da. Kanan da, “Siya sa! Dayawen takos Diyos!”

Din Kasal Di Karnero

⁵ Pag wada di kali ay napo sin kad-an di trono ay nangwani, “Dakayo ay mansilsilbi ya mamatpateg en Diyos, olay mo nangato ono nababa kayo et dayawen yo am-in din Diyos tako.”

⁶ Pagak dengngen di napigsapigsa ay kali ay kaman din kalin di ad-aad-ado ay ipogaw. Din kapigsa na et kaman din ganayaas di nakayang ay manpay-payasapas ay danom ono man-agodood ay kido. Kanan da ay nangikanta,

“Dayawen takos Diyos ay Apo tako ay manakabalin am-in, tan inlogi na ay manturay. ⁷ Manragsaragsak tako ya dayawen tako din kinangato na, tan ed wani di kasal di Karnero. Din makiasawa abe en sisya et nakasasagana, ⁸ tan inbabado na din nangina ay mankilat ay naidawat en sisya ay mankoniniing ya nalinis.”

Din olog di mankilat ay bado et din siked ay inam-amag di ipogaw Diyos.

⁹ Pag kanan din anghel en sak-en, “Isolat mo na: Nagasat di ipogaw ay naayagan ay makikikan sin kasal di Karnero.” Pag nan itoloy ay nangwani, “Siya dana di tet-ewa ay kalin Diyos.”

¹⁰ Sin nangwanianas di, nandokmogak ay nanyakog-ong sin sangoanana ay mandayaw koma en sisya. Ngem kanana, “Dakey! Si Diyos anggoy di dayawem! Tan sak-en abe di esa ay mansilsilbi en Diyos ay kaman met laeng sika ya din aag-im ay mangon-onod sin tet-ewa ay mait-itdo ay inpaammon Jesus. Tan din inpaibagbagan di Ispiriton Diyos sin mamadto et napo met laeng sin inpaammon Jesus.”

Din Nangabakan Di Nangakabayos Mankilat Ay Kabayo

¹¹ Pagak ilaen ay nabobokatan ed langit, et kabala di mankilat ay kabayo ay waday nangakabayos ay manngadan si

Matalek ya Tet-ewa. Nalinteg di iyat na ay mangokom ya nalinteg abe di iyat na ay mangobat sin kaibaw na. ¹² Din mata na et kaman manbidbidang ay apoy ya ad-adoy korona sin toktok na. Naisolat abe en sisya di ngadana, ngem magay nangaammo sin olog na mo adis sisya et anggoy. ¹³ Nanbabados nagayad ay naisiblaw si dada, ya din inpagadan da en sisya et Kalin Diyos. ¹⁴ Din ad-ado ay sosoldado ed langit et inmon-onod da en sisya. Nangakabayos da abes mankilat ay kabayo ya nanbabado das mankilat ay nangina ay maga polos mansa na. ¹⁵ Din makwani en Kalin Diyos et waday matakdem ay kampilan ay bomalbala sin tepek na ay osalena ay mangabak sin kailiili. Sin pangiturturayana en daida, dadlonan dosaen di olay sino ay adi mamigbig sin turay na. Ipaila na din kaeegyat ay liget di manakabalin ay Diyos si basol, tan din panosaana en daida et kaman din pamespesan di ipogaw si obas ta someset danom na. ¹⁶ Sin bado na ya sin opo na, naisolat din ngadan ay nay: “Kangatoan ay Ari sin am-in ay ari ya kangatoan ay Apo sin am-in ay apo.”

¹⁷ Asiak inila di anghel ay pinmipika sin siney-angan di agew. Inpigsa nay kali na ay nangibogaw sin am-in ay titit ay mantaytayaw ed kayang, “Omali kayo ta masinop kayo ay mangisida sin ad-ado ay ipakan Diyos en dakayo. ¹⁸ Omali kayo ay makikan sin awak di aari, sosoldado ya ap-apo da, kabayo ya nangakabayos, ya am-in ay ipogaw ay manigaan en Diyos ay bag-en ya baken bag-en, nangato ya nababa.”

¹⁹ Pagak ilaen ay nasisinop din kaeegyat ay animal ya din manturturay isnan daga ya din sosoldado da ta en da gobaten din nangakabayos sin mankilat ay kabayo ya din sosoldado na. ²⁰ Ngem nadpap din kaeegyat ay animal ya din makaetek ay mamadto ay nangipaila ed idi si nakaskasdaaw ay sinyal sin nan-

silsilbiana sin animal ay doy. Dana ay sinyal di nangietekana sin ipogaw ay namalkaan si malkan di kaeegyat ay animal ya nanaydayaw sin sinan animal ay kais-iso na. Dana ay dowa ay matmatago pay laeng et naitpig da sin annawa ay lebeng ay kad-an di manbidbidang ay asufre. ²¹ Am-in abe ay sosoldado da et napse da sin kumpulan ay bomalbala sin tepek di nangakabayo sin mankilat ay kabayo. Et pag mangamangan din nasisinop ay titit enggana ay nabsonabsog da.

Din Sinlibo Ay Tawen

20 Pagak ilaen di anghel ay bomabbaba ay napod langit ay nananggen si dakdake ay kadina ya din sosi ay panbokat sin balodan ed dallem. ²⁻³ Dinpap na din dragon ay magay odom mo adi din nanpaila ay eweg ed nabaon ay din Diablo ay manngadan abe si Satanas. Kinadinaanas sisya et inaitpig na sin balodan ed dallem. Pag nan itelbek ya minalkaana din segpan ta say magay iyat na ay en mangietek sin kaipoipogaw sin kailili enggana ay makdeng di sinlibo ay tawen. Mo pay ta makdeng di, masapol ay maipalobos kasin, ngem sinkaattikan anggoy.

⁴ Pagak ilaen di tinmotokdo sin totrono ay naiyaan das kalebbengan ay mangokom. Inilak abe din ab-abiik di napsenapse begew sin nangibagbagaan da sin kalin Diyos ya sin mait-itdo ay inpaammon Jesus. Daida di adi nanaydayaw sin kaeegyat ay animal ya din sinan animal ay kais-iso na, ya adi da aben namalkaan si malka na sin kitong ono takkay da. Natago da kasin et makituray da en Cristo si sinlibo ay tawen. ⁵ Siya na di omona ay katagoan kasin di ipogaw. Din odom ay natenatey et adi da kasin matago enggana ay makdeng din doy ay sinlibo ay tawen. ⁶ Din makilak-am sin omona

ay katagoan kasin di natey et nagasat ya peteg ay mabindisyonan da, tan adi da polos makiligat sin maikadwa ay pese mo adi et papadi da ay mansilbi en Diyos ya en Cristo, et makituray da en sisya si sinlibo ay tawen.

Din Kaabakan Ya Kadosaan Satanas

⁷ Mo makdeng din sinlibo ay tawen, maibolos si Satanas sin naibalodana, ⁸ et ena ietekan din makwani en Gog ya Magog ay din kaipoipogaw sin kailili sin opat ay solin di lobong. Ipinanap nas daida ta en da makigobat. Di kaad-ado da et kaman din adi kabilang ay darat sin benget di baybay. ⁹ Mandad-an da sin annawa ay labaw di daga ta en da likoben din siyodad ay laylayden Diyos ay pankampoan di ipogaw na. Ngem pag wada di apoy ay mapod langit ay mamoo en daida. ¹⁰ Et si Satanas pay ay nangi-etek en daida et maitpig sin annawa ay lebeng ay kad-an di manbidbidang ay asufre ay enggay naitpigan din kaeegyat ay animal ya din makaetek ay mamadto, et mapalpaligatan das inagew ya linabi si eng-enggana.

Din Maodi Ay Pangokoman Diyos Sin Kaipoipogaw

¹¹ Idi nakdeng di, inilak di dakdake ay mankilat ay trono ya inilak abe din tinmotokdos di. Pag maomas din daga ya din wada ed daya ay kaman dan ilayawan sisya, et adi da kasin mail-ila. ¹²⁻¹³ Inilak abe din am-in ay natey ay nangato ya nababa ay pinmipika da sin sangoanan di manturay. Wadas di di am-in ay napo ed Hades ay kad-an di natey, pati am-in ay inan di baybay. Nabitlag din libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag na ay iwed patingga na. Nabitlag abe din lilibro ay naisolatan di inam-amag di kaipoipogaw, et naokom di esa ya esa ay maibasas sin inam-amag na ay naisolat sin lilibro ay doy. ¹⁴ Pag

maiwasit di pese ya din sigod ay kad-an di natey ed Hades sin annawa ay lebeng ay kad-an di manbidbidang ay apoy. Siya na din makwani en maikadwa ay pese. ¹⁵ Et mo sino di magay ngadana sin libro ay naisolatan di ngadngadan di waday biyag na ay iwed patingga na et naiwasit sin doy kad-an di manbidbidang ay apoy.

Din Baro Ay Daya Ya Baro Ay Daga

21 Pagak ilaen di baro ay daya ya baro ay daga, tan enggay naomas din nangon-ona ay daya ya daga, ya namaga abe di baybay. ² In- ilak abe din nasantoan ay siyodad ay din baro ay Jerusalem ay bomabbaba ay napo en Diyos ed langit. Dadlon nasasagana ay kaman babai ay nanbabados kagakagam-is ay en mangabat sin mangasawa en sisya. ³ Dinngek abe di napigsa ay kali ay napo sin trono ay nangwani, “Ed wani, wada din panbeeyan Diyos sin kad-an di ipogaw, et makitetee en daida. Sisya ay mismo et bigbigenas daida ay ipogaw na et kadkadwaenas daida, ya bigbigen da abes sisya ay Diyos da.” ⁴ Ponasana din am-in ay lowa da, et maga kasin di matey, maga abe di manladingit ya man-oga, ya maga abe di sakit, tan am-in dana ay wada ed idi et namaga.”

⁵ Pag kanan din tinmotokdo sin trono, “Ilam, pabarbaroek am-in di wada.” Kanana abe en sak-en, “Isolat mo dana ay inbagak, tan tet-ewa ya dadlon mapati.” ⁶ Pag nan kanan, “Dadlon matongpal am-in dana. Sak-en di makwani en Alfa ya Omega, laydena ay kalien, sak-en di logian ya panpatinggaan di am-in. Idawat ko sin nabigaw ay ipogaw di libre ay danom ay napo sin obbog ay mangidawat si biyag ay iwed patingga na. ⁷ Di ipogaw ay mangabak si lawa et tawidena

am-in dana. Bigbigenas sak-en ay Diyos na et bigbigek abes sisya ay anak ko. ⁸ Ngem din ipogaw ay adi mangipapasnek ay mamati begew sin egyat nas ligat, din magay pammati na, din kadodogis di ogali na, din makapese, din manad-daag si bakenan asawa, din mansapo ya man-gegey, din manaydayaw si sinan didiyos, ya am-in ay man-et-etek et man-tetee da am-in sin annawa ay lebeng ay kad-an di manbidbidang ay asufre. Siya na di makwani en maikadwa ay pese.”

Din Baro Ay Jerusalem

⁹ Pag omali di esa sin doy pito ay anghel ay wada di pito ay mallokong da ay napno sin pito ay kaodian ay ligat. Kanana en sak-en, “Omali ka ta ipailak en sik-a din babai ay asawaen din Karnero.” ¹⁰ Pag omipaiitaw din Ispiriton Diyos, et in-ey din anghel sak-en sin toktok di nakayakayang ay dontog et inpaila na en sak-en din nasantoan ay siyodad ay Jerusalem ay bomabbaba ay napo en Diyos ed langit. ¹¹ Somisili ay kaman din koniniing di Diyos ay mismo, ya din silsilap na et kaman din koniniing di kristal ono din kabanolan ay bato ay makwani en haspe. ¹² Din batog ay kodald di ili et nakayang ya makneg. Waday sinpo ya doway ay segpan ay bantayanan di sinpo ya doway ay anghel, et nasosolatan din segpan ay sana sin ngadngadan di sinpo ya doway ay anak Israel. ¹³ Sagtotolo di segpan sin naninigid-sin belaan di agew ya diposan di agew, sin makin amyanan ya makin abagatan. ¹⁴ Din fondasyon di batog di ili et sinpo ya doway ay bato ay dadakke ay naisosolatan di ngadngadan din sinpo ya doway ay apostol di Karnero.

¹⁵ Din anghel ay nangalkali en sak-en et waday iin-genana ay balitok ay panlokod ta lokodena din ili ay sana, pati

**21:3 2 Corinto 6:16.

din batog na ya segpan. ¹⁶Nadapig din ili ay nan-iso di kaando na ya kaannawa na. Idi linokod din anghel, daway libo ya opat ay gasot ay kilometro di kaando na ya kaannawa na ya siya abe sin kakayang na. ¹⁷Linokod na abe din batog di ili, et enemapolo ya enem ay metro di kakayang na. Din metro ay lokod ay inosal din anghel et nan-iso sin metro ay iloklokod di ipogaw. ¹⁸Naa-mag din siyodad si natanig ay balitok ay mankoniniing ay kaman salming, ya din batog na et naamag si haspe. ¹⁹Din bato ay fondasyona et naaltialtian si am-in ay kalasin di nabanol ay bato. Din omona ay bato et naaltian si haspe, din maikadwa et safiro, din maikatlo et kalsedonia, din maikap-at et esmeralda, ²⁰din maikalima et sardonika, din maikan-em et karnelia, din maikapito et krisolito, din maikawao et berilo, din maikasiyam et topasio, din maikasinpo et krisoprasio, din maikasinpo ya esa et hasinto, ya din maikasinpo ya dow a et amatista. ²¹Din sinpo ya dow a abe ay segpan et naamag si sanes-a ay perlas, ya din kalsadan di ili et nasamintoan si natanig ay balitok ay mankonkoniniing ay kaman salming.

²²Magay inilak ay timplo sin siyodad ay doy, tan si Apo Diyos ay manakabalin am-in ya din Karnero et daida ay mismo di timplo na. ²³Adi aben masapol di patan di agew ya bowan, tan masilawan din siyodad sin koniniing Diyos ya din Karnero. ²⁴Din kaipoipogaw sin daga et masilawan da sin pat-a na, ya am-in di tuturay et iey dan kinabaknang da ta isgep das di. ²⁵Nabobokatan si kanayon din am-in ay segpan di ili, tan adi da main-in-eb si kaagawan downan adi polos malablabi. ²⁶Maiey sidi din kinabaknang ya kinadayaw di kaipoipogaw sin kailiili. ²⁷Ngem maga polos di makas-

gep si ibilang Diyos ay kadodogis ay kaman din mangam-amag si kababain ya din makaetek, tan anggoy din naisosolat di ngadan da sin libron di Karnero ay nailistaan di waday biyag na ay iwed patingga na di mabalin ay senggep.

22 Pag ipailan din anghel en sak-en din ginawang ay napoan di danom ay mangidawat si biyag. Din ginawang ay nay et mankonkoniniing ay kaman kristal, et mapmapo sin tronon Diyos ya din Karnero ²ay man-oyoyang sin gawan di kalsadan di ili. Sin bebenget di ginawang, wada di kakaiw ay mangidawat si biyag. Manlames da si mamin sinpo ya dow a si tinawen ay mamingsan si binowan. Din tobo da abe et pangagas di kaipoipogaw sin kailiili ta say adi da mansaksakit. ³Maga kasin di dosdosa ay inbagan Diyos ed nabaon.†† Din tronon Diyos ya din Karnero et wada da sin siyodad ay doy, ya din mansilsilbi en Diyos et dayawen das sisya. ⁴Ilaen da din ropa na, ya din ngadana et maisolat sin kitong da. ⁵Adi kasin malablabi, et adi da masapol di silaw ya agew, tan si Apo Diyos di manilsilaw en daida. Et makituray da en sisya si eng-eggana.

⁶Pag kanan din anghel en sak-en, “Tet-ewa ya dadlon mapati am-in dana ay naibaga en sik-a. Tan si Apo Diyos ay nangidawat sin Ispirito na ay mangiturong sin nemnem di mamadto et sisya abe di nangibaa en sak-en ay anghel na ta ipaammok en dakayo ay mansilsilbi en sisya din masapol ay dandani ay mapasamak.”

Din Kasin Omalian Jesus

⁷Kanan Jesus, “Dengngen yo na. Dandani di omaliak. Nagasat di ipogaw ay mangon-onod sin naipadto sin libro ay nay.”

††22:3 Genesis 3:17-19.

⁸Sak-en si Juan ay nannanngge ya nangil-ila en dana ay naisolat isna. Sin nannggeak ya nangilaak, nandokmogak ay nanyakog-ong sin sangoanan di anghel ay nangipaila en sak-en ta dayawek komas sisya. ⁹Ngem kanana en sak-en, “Dakey! Si Diyos anggooy di dayawem! Tan sak-en abe di esa ay mansilsilbi en Diyos ay kaman met laeng sika ya din iib-am ay mamadto ya din am-in ay manongtongpal sin naisolat sin libro ay nay.”

¹⁰Pag nan itoloy ay nangwani, “Adim igiginek mo adi et ibagam din naipadto ay naisolat sin libro ay nay, tan dandani di katongpalana. ¹¹Et mo domateng din timpo ay doy, din mangam-amag si lawa ya kadodogis et masapol ay itoltoloy da ay mangam-amag si lawa ya kadodogis. Din mangam-amag pay si siged ya din nasantoan di kabibiyag na et masapol ay itoltoloy da ay mangam-amag si siged ya mangon-onod si nasantoan ay kabibiyag.”

¹²Kanan Jesus, “Dengngen yo na. Dandani di omaliak. Et mo omaliak, ialik di gon-gona ay idawat ko si esa ya esa ay maibasar sin inam-amag na. ¹³Sak-en di makwani en Alfa ya Omega, tan sak-en di omona ya maodi. Sak-en abe di logian ya panpatinggaan di am-in.”

¹⁴Nagasat di ipogaw ay manlabas bado da, tan waday kalebbengan da ay senggep sin segpan di ili ya mangan si lames di kaiw ay mangidawat si biyag. ¹⁵Ngem din mangam-amag si lawa ay maiarig si nalogit ay aso, din mansapo ya

man-gengey, din manaddaag si bakenan asawa, din makapese, din manaydayaw si sinan didiyos, ya am-in ay makaetek ya agin sisiged et adi da makasgep sisi.

¹⁶Kanan aben Jesus, “Sak-en si Jesus ay nangibaa sin anghel ko ay mangipaneknek sin katet-ewa dana en dakayo ta asi yo aben ipaammo sin gimgimong. Sak-en di polin David ya din makwani en batakagan ay napigsa di silaw na sin gabis.”

¹⁷“Omali ka,” kanan din Ispiriton Diyos ya din ipogaw na ay maiarig sin asawaen din Karnero. “Aw, omali ka,” kanan koma aben di mandengdenge. Olay sino ay nabigaw et omali koma ta man-inom sin libre ay danom ay mangidawat si biyag.

Din Kaldengan Di Solat

¹⁸Naey di idadaan ko en dakayo am-in ay nannanngge sin naipadto sin libro ay nay: Mo waday manaptapi sin naisolat isna, tapian aben Diyos din dosa na sin ligligat ay maibagbagas na. ¹⁹Mo wada abey mangeskesay sin naipadto sin libro ay nay, kaanen aben Diyos din kalebbengana ay makikan sin lames di kaiw ay mangidawat si biyag ya din kalebbengana ay manbeey sin nasantoan ay siyodad ay naibaga sin libro ay nay.

²⁰Din mangipaneknek ay tet-ewa am-in dana et kanana, “Tet-ewa ay dandani di omaliak.”

Siya sa koma. Omali ka ay Apo Jesus.

²¹Sapay koma ta wada en dakayo am-in din seg-ang Apo Jesus. Amen.